

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202202

UNIVERSAL
LIBRARY

ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯ
ಮತ್ತು
ರಾಣಿ ಮಹಾದೇವಿಯವರ

ವಚನಗಳು

ಸಂಶೋಧಕರು :

ಜೆನ್ನಪ್ಪನವರು ಉತ್ತಂಗಿ ಸಂ. ಶಿ. ಭೂಸನೂರಮಠ.ಎಂ.ಎ.
ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್, ಧಾರವಾಡ ಲಿಂಗರಾಜ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಳಗಾವಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಹಾಲಬಾವಿ
ಸಿ.ಎಸ್. ೧ನೆಯ ವರ್ಗ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ,
ಕಲಬುರಗಿ, ಧಾರವಾಡ

೧೯೫೦

ಮೆಲೆ : ಸಾವಾ ಪ್ರತಿ ೫ ರೂ. ಸುಂದರ ಪ್ರತಿ ೬ ರೂ.

ಪರಿವಿಡಿ

ವಿಷಯಗಳು		ಪುಟ
ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮೊದಲ್ಪಾತು	...	೧—೬
ಮುನ್ನುಡಿ		೬—೧೨
ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ		೧—೧೫೫
ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳು :		
೧. ಈಶ್ವರ-ವಿಶ್ವ-ಜೀವ		೧—೧೩
೨. ಷಟ್ ಸ್ಥಲಗಳು		೧೪—೧೩೧
೩. ಸಂಪೂರ್ಣ ಷಟ್ ಸ್ಥಲ		೧೩೨—೧೫೨
೪. ಅಷ್ಟಾವರಣ		೧೫೩—೧೬೮
೫. ಆವಿದ್ಯೆ		೧೬೯
೬. ವಾಗದ್ವೈತ		೧೭೦—೧೭೩
೭. ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು		೧೭೪—೨೬೮
ಮೋ. ಮಾ. ರಾಣಿ ಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನಗಳು		೨೬೯—೨೮೮
ಮೋ. ಮಾ. ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಿ		೨೮೯—೩೦೩
ರಾಣಿಯ ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಿ....		೩೦೪—೩೦೫
ಶಬ್ದಕೋಶ		೩೦೬—೩೨೬
ಒಪ್ಪೋಲೆ		೩೨೭

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮೊದಲ್ಗಾತು

ಕನ್ನಡ ವಾಚ್ಛಿಯದಲ್ಲಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಗಮವು ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಕಂಡರೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಶೋಧವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸ್ಕಾಲಮಾನದಿಂದ ಈ ಉಗಮದ ಕಾಲವು ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸುಂತ್ರಿಪದಕ್ಕೆ ಒಂದ ಮೇಲೆ ಅರಣ್ಯವಾಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಸ್ಕಾಲಪದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವೃಕ್ಷವು ಬೆಳೆದು ಹೂವು ಕಾಯಾಗಿ ಅನುಭವವಂಟುಪದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ವಾಚ್ಛಿಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ ಮತ್ತು ಕ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪದ ಕ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಮೊದಲನೆಯದು ರಚನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾದರೆ ಎರಡನೆಯದು ಏನೂ ರಹಿತ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಎರಡನೆಯ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಶರಣರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ನಿಲು ವನ್ನು ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಚದುರಿ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು.

ಮುಂದೆ ವಿಜಯನಗರದ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನವಾಯಿತು. ಮಧ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಗತಿಯು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಡೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಪ್ರೌಢ ದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೂರೊಂದು ವೀಕ್ಷರು ಕಲಿತು ಹಿಂದಿನ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ಕ್ರಮಪಡಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಅದರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ಕೆಲವರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರನ ವಚನಗಳನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿದರು. ಕೆಲವರು ವಚನಗಳಿಗೆ ಟೀಕಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಕೆಲವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಲಕಟ್ಟುಗಳಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದರು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಪುರಾತನ ವಚನ ಸಂಗ್ರಹವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅನೇಕ ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದರು. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು

ತಾಳಿಕೋಟಿಯ ಕಾಳಗದಿಂದ ಕುಂಠಿತವಾದರೂ ೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದ ವರೆಗೆ ಈ ತರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೂ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಸಾಗಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪಣ್ಣುಖಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಅಖಂಡೇಶ್ವರ ವಚನಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಆಗಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರವಚನವೂ ಚರ್ಚೆಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು.

ಹಿಂದು (ಆರ್ಯ-ದ್ರಾವಿಡ) ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕದ ಮುಂಚೆ ೬ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವು ಕೈಯೆತ್ತಿದರೂ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಇದು ವರೆಗೆ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿದಿರುವದೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮತವಿದೆ. ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ನ್ಯೂನತೆಗಳಿಂದ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವು ಹಿಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಶಾರ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ತರುವಾಯ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸಿಂತಿರುವದು ಲಿಂಗಾಯತ (ವೀರಶೈವ) ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು. ಒಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆ ವೈಸೂರು, ಪೂರ್ವದ ಕಡೆ ಆಂಧ್ರ, ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ, ಮತ್ತು ಉತ್ತರದ ಕಡೆ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಮೇರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸವಾಲಕ್ಷ (ಸಪಾದಲಕ್ಷ) ದ ವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿ ಈ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಜನರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು.

ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ವರ್ಚಸ್ಸು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿದ್ದರೂ ಬರಬರುತ್ತ ಸುತ್ತಲಿನ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಪಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದಾಳಿಗಳಿಂದ ಈ ವರ್ಚಸ್ಸು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದು ೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವರ್ಚಸ್ಸಿನ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಸಂಕುಚಿತವಾಗಿ ಈಗಿನ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಾಡು ಸಹ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಉದಯವಾದ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅವನತಿಯ ತರುವಾಯ

ಇದನ್ನು ಕಾಣುವ ಹೊಣೆಯು ಮರಾಟರ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬಂತು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಈ ರಾಜ್ಯದಾಡಳಿತೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಭಾವವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮೈಸೂರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯಿತು. ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ವರ್ಗದವರು ಸಹ ಈ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಬಲಿಬಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಕುಂಠಿತವಾದುದಲ್ಲದೆ ಅದರ ಅಭ್ಯಾಸವು ಸಹ ೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಿಂದ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂತು ಮುಂದೆ ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಶರ ಆಡಳಿತೆಯು ಆರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಸಹ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಲಂಛಿಸುವ ವರ್ಗಗಳ ವರ್ಚಸ್ಸು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ನಡೆದುದರಿಂದ ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸವು ಒಂದು ಹಂತಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಲಿಂಗಾಯತರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ವೈದಿಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೇ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತರಹತ್ತಿದರು. ಕೆಲವರು ತಾವು ಲಿಂಗೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಲಿಂಗಾಯತರಲ್ಲಿ ಸಹ ಚಾರ್ವಾಕವಾದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಜಂಗಮರಲ್ಲಿ ಪಿರಕ್ತರು ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶರಣರು ಮಾತ್ರ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಆದರೆ ಈ ಪರಂಪರೆಯು ಇವರ ಗುಪಿನೋಳಗಷ್ಟೇ ಉಳಿಯಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಉಳಿದವರು ಇದನ್ನು ನುಸರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹರೆಂದು ಇವರು ತಿಳಿದರೇನೋ! ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ನಿಜವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಇದನ್ನು ನುಸರಿಸುವದು ಬಹಳ ಕಠಿಣ. ಮೇಲಾಗಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಇಂಥವುಗಳನ್ನು ಓದುವದು ಸಹ ಕಷ್ಟತರವಾಯಿತು. ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಅಚ್ಚುಕೂಟದವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಕೆಲವು ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಇದರ ಉಪಯೋಗವು ವಿಶೇಷವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮಾಜದ ಅಥವಾ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸುದೈವದಿಂದ ಈ

ಶತಮಾನದ ಪ್ರಥಮ ವಾದದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಜೀವ ಕಳೆ ತುಂಬಹತ್ತಿತ್ತು. ೧೯೫೮ರ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಈಗ ವಿಜ್ಞಾನಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ರಾವ ಬಹಾದ್ದೂರ ಹಳಕಟ್ಟೆ ಫಕೀರಪ್ಪನವರು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿ ಪ್ರಕಟ ಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆದು ಆರಂಭಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತಾರದೆ ಅದನ್ನು ಆವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮೂಲ ವಚನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವದನ್ನೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಬಸವಣ್ಣ ನೊಂದಲಾದ ರರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸ ಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯಲ್ಲದೆ ಇತರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಅಭಿರುಚಿಯು ಹುಟ್ಟಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿರುವರು. ರಾ. ಬ ಹಳಕಟ್ಟೆಯವರು ನೀಸಾರ್ಥ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಈ ರೀತಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಪಾತ್ರ ರಾಗಿರುವರು.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರವು ಅಪಾರವಾದುದು. ಅದರ ಬಹು ಭಾಗವು ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಿಂದ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಈಗ ಉಳಿದಿರುವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಒಂದರವಾದರೂ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವದೇಬುದು ಸಂಶಯಾತ್ಮಕ. ಇದು ಸಹ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಶೋಧನವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರೆದ ಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಶೋಧನ ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸುವದು ದುಸ್ತರವಾಗಿರುವಾಗಿ ಸಾಗರೋದಾದಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರನ ವಚನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಯ್ದುಕೊಂಡು ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವದು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯಾಸದ್ದೇಬುದು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಓದಿದರೆ ಸಹಜ ಕಾಣುವಂತಿದೆ. ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಹ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಫಲವಾದಂತೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನೊಂದಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟವರೆಂದರೆ ದಾವಣಗೆರಿಯ

ವಿರಕ್ತ ಮಠದ ಶ್ರೀ. ನಿ. ಪ್ರ. ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಇವರು ಅಖಂಡೇಶ್ವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವುದು ಧಾರವಾಡದ ಮುರುಘಾ ಮಠದ ಶ್ರೀ. ನಿ. ಪ್ರ. ಮತ್ಸುಂಜಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೊರಡಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಬಾಲ ಲೀಲಾ ಮಹಾಂತತೆವಯೋಗೀಶ್ವರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೪೪ನೆಯ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನ ಗ್ರಂಥವು ಧಾರವಾಡದ ಲಿಂಗಾಯತ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿಯವರಿಂದ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುವದರಲ್ಲಿದೆ.

ಇದೇ ದಿವ್ಯಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಉತ್ತಂಗಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪನವರನ್ನು ಕೇಳಲಾಗಿ ಅವರು ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ತಾವು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಬಂದರು. ಇವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆಲ್ಲ ಈ ಮೊದಲೇ ಏಕೀಕೃತ ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪರಧರ್ಮಿಯರಾದರೂ ವಚನ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಹ ನಿಷ್ಣಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಶ್ಮೀರದ ಮೇರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮಾಲಕ್ಷ ಪ್ರಾಂತದ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಇದರ ಭೂಪಾಲನಾದ ಮಹಾದೇವರಾಜನೆಂಬವನು ಬಸವಣ್ಣನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವೈಭವವನ್ನು ತೊರೆದು ಹೆಂಡತಿಸಮೇತನಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಲಿಂಗಧಾರಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ತಂದು ಮಾರುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಜಂಗಮದಾಸೋಹವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದನು. ಸಮಾಲಕ್ಷ ಪ್ರಾಂತವೆತ್ತ ! ಕಲ್ಯಾಣವೆತ್ತ ! ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದು ಶರಣ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ ಸ್ನಾನದಲ್ಲಿ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದು ಅಶ್ವರ್ಯವಲ್ಲವೇ ? ಇವನ ಈವರೆಗೆ ದೊರೆತ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಎಂಟುನೂರರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ರಾಣಿ ಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಎಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೆ ಸಮೀಪಿಸಿದೆ. ಇವರ ವಚನಗಳನ್ನೇ ಸಂಶೋಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಪ್ಪನವರು ತೋರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅವರು

ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂಬುದು ಅವರ ಮುನ್ನಡಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪರವಾಗಿ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಇದರ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಬರೆದವರು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಭೂಸನೂರಮಠ ಸಂಗಯ್ಯನವರು. ಇವರು ಕೆಲಕಾಲ ಧಾರವಾಡ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ಇದುವರೆಗೆ ಬೆಳಗಾವಿ ಲಿಂಗರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅದೇ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಇರುವರು. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮೂಲವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ದೊಡ್ಡದಿದ್ದರೂ ಆ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅದರ ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತ ಹೋದವರಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗದೆ ಕುತೂಹಲವೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 'ವಚನ' ಶಬ್ದದ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥ, ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಜೀವನದ ರೀತಿ, ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಅವನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಸ್ಥಾನ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಒಳ್ಳೇ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಓದುವವರಿಗೆ ಒಂದು ರುಚಿಕರವಾದ ರಸದೂಟವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯದ ಕಾರ್ಯದೊಳಗೆ ವೇಳೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಇಂಥ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಬೇಕು.

ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆಯಿತ್ತು ಯೋಗ್ಯ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಅವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯಲಾರೇವು.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗದುಗಿನ ಚೆಟ್ಟಿ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರಿಗೂ ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಧಾರವಾಡದ ತೋಟದಾರ್ಯ ಅಚ್ಚುಕೂಟದವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಶುಭಾಶಯಗಳು.

ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆತರೆ ಇದೇ ರೀತಿ ಎರಡನೇ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹುವ ಬಲವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಯಿದೆ.

ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಹಾಲಬಾವಿ

ಮುನ್ನುಡಿ

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಾವುದೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿಸಿದರೆ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇ ನೆರವೇರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಉತ್ಕಟ ಭಾವನೆಯುಂಟಾದುದೇ ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳು ಹೊರಬೀಳುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಲೆ ಹಾಕುತ್ತ ಬಂದ ನನ್ನ ತಾಳದೋಲೆಯ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ೫೫ ವಚನಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕೈ ಬರಹದ ಪ್ರತಿಯು ಇದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಆ ಶಿವರರಣನ ೪೨ ವಚನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮುದ್ರಿಸಿ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟುದರಿಂದಲೂ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಚ್ಚುವದು ಬಹು ಯುಕ್ತವೆಂದು ತೋರಿತು. ಈ ನನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸರ್ಬಜಿತ್ ಕೆಲಸದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದನಂತರ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅನೇಕ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಾಲಬಾವಿ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪನವರ ಮುಂದಿಡಲು 'ಅವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಗ್ರಂಥವು ತಯಾರಾದ ನಂತರ ಅದನ್ನು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸುವದಕ್ಕೂ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಂಡರು. ಇದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯವು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವಂತೆ ತಿಂಗಳೊಂದಕ್ಕೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಸಂಬಳವೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಒಬ್ಬ ಬರೆಯುವವನನ್ನು ನನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಲೇಖಕನೂ ನಾನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ದಿನಾಲು ಆರು ತಾಸಿನಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಕೈ ಬರೆಹದ ಕೃತಿಯು ಅಚ್ಚಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಒಂದುವರೆ ವರ್ಷ ಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ವಚನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣಸಂಗ್ರಹ, ಶುದ್ಧೀಕರಣ, ಸಂಶೋಧನ, ಹೀಗೆ ಮೂರು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಹಾಗೂ ಅವನ ರಾಣಿ ಮಹದೇವಿಯ ವಚನಗಳ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ೫೫ ವಚನಗಳ ಪ್ರತಿಯನ್ನೇ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿಟ್ಟು

ಕೊಂಡು ಉಳಿದ ವಚನಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಪುರಾತನರ ವಚನ, ಅಖಿಲ ಪುರಾತನರ ಬೆಡಗಿನ ವಚನ, ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳ ಟೀಕೆ ಮುಂತಾದ ತಾಳದೋಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳಿಂದಲೂ ಚನ್ನಜದೇವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಿಂಹಚರಣೆಯ ವಚನ. ಲಿಂಗಲೀಲಾವಿಲಾಸ ಚಾರಿತ್ರ, ಗಣಭಾಷ್ಯ ರತ್ನ ಮಾಲೆ ಮುಂತಾದ ಕೈಬರೆಹದ ಪ್ರತಿಗಳಿಂದಲೂ ತ್ರೀಮೂನ್ಮಹಾಕವ್ಯವರ ಶಿವಾನುಭವಪತ್ರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಭಾಗ ೧, ೨, ೩, ತ್ರೀಮೂನ್ಮಹಾಸಂಹಿತಾ ಚಾರ್ಯರ ಕವಿಚರಿತೆ ಭಾಗ ೧, ೨, ೩ ಮುಂತಾದ ಮುದ್ರಣ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಬಂದ ವಚನವು ಪುನರಾವರ್ತಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಚನಾರಂಭಕೋಶವೊಂದನ್ನು ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವು ತೀರಿದದನಂತರ ಅದನ್ನು ಪಟ್ಟಿಲಾನುಸಾರವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ರಾಣಿ ಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನಗಳನ್ನುಳಿದು ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಲ, ಅಷ್ಟಾವರಣ, ವಾಗ್ವೈಯಕ್ತ ಹೀಗೆ ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿರುವ ಪ್ರೊ. ಭೂಸನೂರಮಠ ಇವರು ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರುವರು. ವಚನಗಳು ಬಹುಮುಖವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲ ಕಟ್ಟಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸುವದು ಬಹು ಪ್ರಯಾಸದ ಕೆಲಸವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವವರು ಸಹಜವಾಗಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಪಡಬಹುದಾಗಿದ್ದರೂ ಓದುಗರಿಗೆ ವಚನಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿ ಯಾವದೋಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಸಹಾಯವಾಗಲೆಂದು ಈ ತರದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕ್ರಮವು ಮೂಲಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿರುವದಿಲ್ಲ. ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೊನೆಗೆ ಕೊಡೋಣವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಚನಗಳಿಗೆ ಟೀಕೆಯು ಲಭ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ವಚನಗಳನ್ನು ಟೀಕಾ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳು ೮೧೯, ಅವನ ರಾಣಿಯ ವಚನಗಳು ೬೯, ಅಂತೂ ೮೮೮ ವಚನಗಳು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿವೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮುಕ್ಯಾಲು ಪಾಲು ಕೆಲಸವು ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತೀರಿದರೂ ಉಳಿದ ಕಾಲುಭಾಗ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಬೇಕಾಯಿತು. ಅಂದರೆ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಆರು ತಿಂಗಳು ಹಿಡಿದರೆ ಶುದ್ಧೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಬೇಕಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹೀಗಾಗುವದಕ್ಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ೫೫೫ ವಚನಗಳ ಪ್ರತಿಯು ಬಹು ಅಶುದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ದೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಇದರಲ್ಲಿದ್ದ ಬರೆಹ ದೋಷಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ತಿದ್ದಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಳದೋಲೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಾಲಬಾವಿಯವರು ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಒಂದು ವೇಳೆ ಇನ್ನೂ ತಡವಾಗಿ ಹೊರಡುತ್ತಿತ್ತೇನೋ? ಹೇಗೆಯೇ ಇರಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊರೆತು ಇತರ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದೆ ಇದ್ದ ವಚನಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬರೆಹ ದೋಷದಿಂದ ಅರ್ಥವಾಗದಿರುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಔಚಿತ್ಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ದೋಷಗಳು ಉಳಿದಿರುವದು ಸಹಜವಾಗಿದ್ದರೂ ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಶುದ್ಧವಾದ ಪ್ರತಿಯು ದೊರೆತರೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಬಹುದು. ಗ್ರಂಥದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಕೋಶವು ಕೂಡೋಣವಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಕಿಟಿಲಾ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವು ದೊರೆಯದಿರುವುದರಿಂದ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅರ್ಥವಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನ ಕಾರ್ಯವು ಸಂಪೂರ್ಣತೆಗೆ ಮುಟ್ಟದಂತೆ ಇಂತಹ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾರಯ್ಯನ ಈ ವಚನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ, ವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ, ಶುದ್ಧೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ, ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಗಾಗಿ ತಿರುಗೊಮ್ಮೆ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಪ್ರತಿನಿರ್ಮಾಣಬೇಕಾಯಿತು.

ಗ್ರಂಥವು ಅಚ್ಚಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಒಂದುವರೆ ವರ್ಷ ಹಿಡಿದಂತೆ ಮುದ್ರಣವಾಗುವದಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟೇ ಸಮಯ ಹಿಡಿಯಿತು. ವಚನಗಳ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯವು ಒಂದುವರೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮುಗಿದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ಬರೆದು ಬರುವದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಒಂದುವರೆ ವರ್ಷ ತಡವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕಾರ್ಯವು ಮುಗಿಯುವದಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಆರು ವರ್ಷ ಬೇಕಾದವು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ವಿಘ್ನಗಳುಂಟಾಗದಿದ್ದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಓದುಗರ ಕೈಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ಇತಿಹಾಸವು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರೊ. ಭೂಸನೂರಮಠ ಇವರು ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿ, ಶ್ರಮವಹಿಸಿ, ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ರಬ್ಬ, ಶೈಲಿ, ವ್ಯಾಕರಣ, ವಿಚಾರ ಸರಣಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿದ್ದು, ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳು ಅವರ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಲೋಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಎಲ್ಲ ದೋಷಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎರಡನೇ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಲಾಗುವದು. ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳಂತೆ ಇತರ ವಚನಕಾರರ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಸಂಶೋಧಿತವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬೇಗನೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲೆಂದು ನನ್ನ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ.

ಗ್ರಂಥ ಶುದ್ಧೀಕರಣಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಗಳು

ತಾಳದೋಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳು

(ಅ) ಅಖಿಲ ಪುರಾತನರ ವಚನ

ಇದು ಎಕ್ಕುಂಡಿಯ ಮಠದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂರುಸಾವಿರ ವಚನಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳು ೨೩೦, ಮಹದೇವಿಯ ವಚನಗಳು ೩೬.

(ಬ) ಅಖಿಲ ಪುರಾತನರ ವಚನ

ಇದು ಸಹ ಎಕ್ಕುಂಡಿಯ ಮಠದಲ್ಲಿ ದೊರೆತದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ೩೧೮ ವಚನಗಳಿವೆ. ರಾಣಿಯ ವಚನಗಳು ೩೨.

(ಕ) ಎಲ್ಲ ಪುರಾತನರ ವಚನ

ಇದು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಮೂರುಸಾವಿರ ಮಠದಿಂದ ದೊರೆತಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ೨೦೦೦ ವಚನಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳು ೧೩೬, ಮಹದೇವಿಯ ವಚನಗಳು ೧೬.

(ಡ) ಬೆಡಗಿನ ವಚನ ಸಂಗ್ರಹ

ಇದರಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು ೧೬೫. ಇದು ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರದಿಂದ ದೊರೆತದ್ದು.

(ಇ) ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳ ಟೀಕೆ.

ಇದು ಸಹ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರದಿಂದ ದೊರೆತದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಟೀಕಾ ವಚನಗಳು ೬೦.

ಕೈ ಬರೆಹದ ಪ್ರತಿಗಳು

(ಗ) ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳು

ಇದೇ ನಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಪ್ರತಿ. ಇದೊಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಚನಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ಹಸ್ತದೋಷಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಬಹು ಅಶುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿರುವ ವಚನಗಳು ೫೧೫.

(ಜ) ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳು

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬುದ್ಧಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ಪುರಾಣಿಕ ಇವರಿಂದ ದೊರೆತದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ೧೨೫ ವಚನಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ.

(ಚ) ಚೆನ್ನಂಜದೇವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ನಿಜಾಚರಣೆಯ ವಚನಗಳು

ಇದು ಬೈಲಕೋಗಲದ ಮೂಗಿ ಭಾವೆಪ್ಪನವರಿಂದ ದೊರೆತಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಹೊಸ ವಚನಗಳಿವೆ.

(ಉ) ಗಣಭಾಷ್ಯ ರತ್ನ ಮಾಲೆ

ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಕೊಪ್ಪಳ ಲಿಂಗಾಯತ ಹಾಯಸ್ಕಾಲ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ ಇವರಿಂದ ದೊರೆತ ಕೈ ಬರೆಹದ ಪ್ರತಿ. (ಇದೀಗ ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ.)

ಮುದ್ರಣದ ಪ್ರತಿಗಳು

(ಶು) ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ (ಹಳಕಟ್ಟೆಯವರ ಮುದ್ರಣ)

(ಹ) ವಚನಶಾಸ್ತ್ರ ಭಾಗ ೧-೩ ,,

(ರ) ಶಿನಾನುಭವ ಮಾಸಿಕ

ಇದರಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳು ೪೨.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

೧

ಮಾತೆಂಬುದು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ವಚನಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದಿ ಅದರ ಸಾರ ಸಾರಾಯವನ್ನು ಅರಿದು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದರೆ ಭಾವ ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿರಬೇಕು, ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿವ ಮನದ ಮರ್ಕಟತನವಳಿದು ಪರಮಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಬಲವಾಗಿರಬೇಕು. ತನುವೂ ತನ್ನ ಆವಗುಣವನ್ನುಳಿದು ಸತ್ಯ ತತ್ವವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ತವಕದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಶರಣರ ಕಣ್ಣು ಕಂಡಂತೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನದ ಸಾಗರ, ನಿತ್ಯಾನಂದದ ನೆಲೆ, ಮೋಕ್ಷದ ಬೀಡು, ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಲಿಂಗದ ನಾಡು. ಅಂತೆಯೇ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮೆ ತುಂಬಿ ಮನದಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ತುಂಬಿ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಹುಸಿ ತುಂಬಿದ ಕತ್ತಲೆಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸತ್ಯದ ತಿಳಿಬೆಳಗು ಕಾಣುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಂಡಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಅದು ಹುಸಿ ಬೆಳಗಲ್ಲದೆ ನಿಜದ ಬೆಳಗಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿರ್ಧರ. ಏಕೆಂದರೆ ಸತ್ಯಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಗೂ ಸಖ್ಯವಾಗುವ ಸಂಭವ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಂತೂ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ! ಸತ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಿದ್ದರೆ ಸತ್ಯದೃಷ್ಟಿ ಬೇಕು. ಸತ್ಯಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸತ್ಯತತ್ವ ತಾನಾಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ಸತ್ಯಶರಣಿರಾಗಲ್ಲದೆ, ತತ್ವಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗಲ್ಲದೆ ಸ್ಪಟಿಕದ ಘಟದೊಳಹೊರಗೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಸೂಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು, ವೇದ್ಯವಾಗದು.

‘ಮಡಿಕೆಯ ಮಾಡುವರೆ ಮಣ್ಣೇ ಮೊದಲು, ತೊಡಿಗೆಯ ಮಾಡುವರೆ ಹೊನ್ನೇ, ಮೊದಲು....’ ಅದರಂತೆ ವಚನವ ಮಾಡುವರೆ ಸ್ವಾನುಭಾವವೇ ಮೊದಲು, ಅದೇ ಮೂಲಾಧಾರ, ಅದೇ ಮೂಲ ದ್ರವ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂದ್ರಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಸಂಚದ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಆದರೆ ಈ ಅನುಭವ ಸತ್ಯಾನುಭವ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಭವವಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಅಂತೆಯೇ ಇಂತಹ ಪರೋಕ್ಷಾನುಭವದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಜ್ಞಾನ ಸಂಭವ ಜ್ಞಾನವಾಗಬಹುದಲ್ಲದೆ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನವೆಂದಿಗೂ ಆಗಲಾರದು. ಆದರೆ ಸ್ವಾನುಭಾವದ ಮಾತು ಹಾಗಲ್ಲ. ಅದು ಹೊರಗಣ್ಣನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಒಳಗಣ್ಣು ತೆರೆದು ತನ್ನ ನಿಜವ ತಾನು ನೋಡುತ್ತದೆ. ಹೊರಗೆ ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೋದರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯದ ತನ್ನ ನಿಜ ತನಗೆ ಕರತಲದ ಅಮಲಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಜವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಶರಣರು 'ಇಲ್ಲಿ ಐದಾನೆ ನೋಡಿರೇ ರಿವದೇವನು, ಇಲ್ಲಿ ಐದಾನೆ ನೋಡಿರೇ ಮಹಾದೇವನು....' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 'ಯುರಿಕಾ ಯುರಿಕಾ' ಎಂದು ಆರ್ಕಿಮೆಡಿಸ್‌ನು ತನಗೆ ತೋರಿದ ತತ್ವವನ್ನು ಅನಂದದಿಂದ ಉದ್‌ಘೋಷಿಸಿದಂತೆ ಶರಣರು ಅಸಾಧ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಅನಂದದಿಂದ ಆ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಸ್ವಾನುಭಾವಿಗಳೇ ಒಳಗಣ ಅತ್ಮಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಬಲ್ಲರಲ್ಲದೆ ಇದಿರಿಟ್ಟು ನೋಡುವ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ತಾನೆಂಬುದು, ತನ್ನ ನಿಜವೆಂಬುದು ಎಂದಿಗೂ ಕತ್ತಲೆಯೇ. ಪರಮ ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಶರಣರ ಸುಡಿಗಡಣದಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಭವವೆಂಬ ಅವ್ಯುತವು ತುಂಬಿ ಹೊರಸೂಸುವಂತಿದೆ. ಈ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸುಧಾ ಸಾಗರದ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿಯ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಭೆ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಬೆಳಗನೋಳಕೊಂಡ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸುಧಾಸಾರ ಮೊರೆಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಅದರ ರುಚಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲ ನಾಲಗೆ ನಮ್ಮದಾಗ ಬೇಡವೇ? ಹಗಲಿರುಳು ವಿಷಯದ ರಸವನ್ನೆ ತಿಂದು ತೇಗುತ್ತಿರುವ ನಾಲಗೆಗೆ ನಿರ್ವಿಷಯದ ಅನಿರ್ವಚನೀಯ ಸುಖಸಾರ ಸೊಗಸುವುದೆಂತು? ನಾಯಿಗೆ ನಾರಿವಾಣವುದೇ? ಗೂಗೆಗೆ ಬೆಳಗುವುದೇ? ಈ ಮಾತನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲ ಪ್ರಭುದೇವರು :

ಪರವನರಿದ ಸತ್ ಪುರುಷರ ಸಂಗದಿಂದ ಶಿವಯೋಗದ ವಚನಾಮೃತವನು ಸದಾಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮಹೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಶ್ರೋತ್ರಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ, ಮನೋಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾರೈಸಿ, ತೃಪ್ತಿಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವನ್ನೆದ ಬಲ್ಲದೆ ಆ ಸುಖವು ಪರಿಣಾಮವನೊಡಗೂಡುವದು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವ ತನ್ನ ಹೃದಯ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವು

ಜೀವರುಗಳ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ವಚನಾಮೃತವ ತುಂಬಿದಡೆ ಭಿನ್ನಘಟದಲ್ಲಿ ಉದಕವ ಹೊಯಿದಂತೆ ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೧, ಪು. ೧೫೧

ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 'ಭವದುಃಖಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಶರಣರನುಭಾವ ವೇದ್ಯವಾಗದು' ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರೂ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ತನ್ನ ನಿಜದಲ್ಲಿ ತಾನೆಚ್ಚುತ್ತ ತಾನು ಬೆಳಗಾದರೆ ವಿಶ್ವ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಲ್ಲ ಬೆಳಗಬಲ್ಲದು. ತನ್ನ ನಿಜ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆಯೆ! ತನ್ನ ತಾನಂದರೆ ತಾನೇ ಪರತತ್ತ್ವ. ತನ್ನ ತಾ ಮರೆದರೆ ತಾನೇ ಭವ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಜೀವಾತ್ಮ. ಅಂತೆಯೇ ವಚನಕಾರರು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವುದು 'ಮರೆದು ಮಾನವನಾದ, ಅಂದು ಶರಣನಾದ' ಎಂದು. ಈ ಮರವೆಯ ಮಾಯಾಸಕೇಲಿವೆಲ್ಲಿ? ಈ ಬಿಚ್ಚಬಾರದ ಕೇಲವನ್ನು ಬಿಚ್ಚ ಬಲ್ಲವರಾರು? ಈ ಕೇಲವನ್ನು ಹಾಕಿದವರಾದರೂ ಯಾರು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಶರಣರು ಏಕ ಕಂಠದಿಂದ ಹೇಳುವ ಉತ್ತರ ಒಂದೇ. ತೆರಣಿಯ ಹುಳು ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಮನಯ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ನೂಲು ತನ್ನ ಸುತ್ತಿ ಸಾವ ತೆರನಂತೆ ಮರವೆಗೂ ಮಾನವನಿಗೂ ಬದ್ಧ ಗಂಟು ತನ್ನ ನೇಹದ ಗಂಟೆ. ಈ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚ ಬೇಕಾದರೆ ತಾನೇ ಬಿಟ್ಟ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ವಚನಕಾರರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಕಾಯವೇ ಬೀಗ:

ಆವಾವ ಸ್ಥಲಂಗಳನಾಧರಿಸಿ ನಡೆವಲ್ಲಿ ಘಟವೇ ಬೀಗವಾಗಿ ಎಸಳೇ
ಆತ್ಮನಾಗಿ ಅರಿವೇ ಕೈಯಾಗಿ ಸ್ವಸ್ಥ ಘಟಕ್ಕೆ ಸ್ವಸ್ಥ ಕೈಗಳಿಂದ ಸಿಕ್ಕು ಹರಿ
ವುದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಿಕ್ಕಿ ತುಡುಕಿದಡೆ ಬಿಟ್ಟುದುಂಟೇ ಆ ಸಿಕ್ಕು ?
ನೋ. ಮಾ. ವ. ೩೦., ಪು. ೯

ಬೆಳಗಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆ ತಾನಾಗಿ ಬಿಚ್ಚುವಂತೆ ಅರಿವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮರವೆ ತಾನಾಗಿ ಮಾಯವಾಗುವುದು. ಮರವೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಅರಿವು ತಾನಾಗಿ ಬೆಳಗಿದರೆ ಆ ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ, ಆ ಸುಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಪ್ರಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವ ಬೆಳಗಿ ನಿರ್ಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ, ಮನ ಮಹವನಿಂಬುಗೊಂಡು ಉನ್ನತವಾಗುತ್ತದೆ, ಅಂಗ ವಿಕಾರವೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ನಿರಂಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಶರಣನ ಅಂಗ ಲಿಂಗ, ಮನ ಲಿಂಗ, ಭಾವ

ಲಿಂಗ, ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ. 'ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟಿದಾತ ಕೇವಲ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಲಿಂಗ.' ಲಿಂಗವೆಂದರೆ ಏನೋ ಎಂದು ಬೆದರಬೇಕಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಿನೊಳಗಣ ಬೆಳಗು ಮಹಾ ಬೆಳಗು ಲಿಂಗ. ಇಂತಹ ಲಿಂಗದ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಶರಣರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ತಾನಾಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ವಚನ ಕಾರರು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವುದು 'ನಿನ್ನ ನೀ ತಿಳಿ' ಎಂದು. ತನ್ನ ನಿಜ ವಿಶ್ವದ ನಿಜ ಒಂದೆಂದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಆಳದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಆಳ ತಿಳಿಯದಿರಲೆಂತು?

...ಘನ ಗಂಭೀರ ಮಹಾವಾರುಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವನರಿದು ನೋಡಲು ಚಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚಿನ್ನಾಂವುನೆಂಬಲಿಂಗ ಬೇರಿಲ್ಲ.

ಚಂ. ವ. ೧

ಅಂತೆಯೇ ಶರಣಮಾರ್ಗದ ಪ್ರಕರಣ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು ತನ್ನಿಂದ. ಇಲ್ಲಿ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ಶರಣರಿಗೂ ಇರುವ ಭೇದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಒಡೆದು ಮೂಡುತ್ತದೆ. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಶರಣರಿಗೆ ಹಿಡಸ್ಥಲ ಮೊದಲು. ವೈದಿಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ 'ಅಥಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸಾ' ಎಂಬ ಸೂತ್ರ ಮೊದಲು. ನಿಜವು ಎಲ್ಲರ ಕೈಗೆ ನಿಲುಕಲೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೇನೋ ಶರಣರು

ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೀವು ತಿಳಿದು ನೋಡಿರೆ ಅನ್ಯವಿಲ್ಲ ಕಾಣರಣ್ಣಾ. ಅರಿವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ತದ್ಗತವಾಗಿದೆ. ಅನ್ಯಭಾವವ ನನೆಯದೆ ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೇ ಎಚ್ಚರವಿರಬಲ್ಲರೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ಮಯ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು.

ಪ್ರ. ವ., ಪು. ೧೮೩

ಎಂದು ಹೇಳುವುದು. ಅಂತೆಯೇ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಶರಣರನ್ನು 'ಸಕಲ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಲೇಸನೇ ಬಯಸುವ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರು' ಎಂದು ಹಾಡಿ ಹರಸಿದರು.

ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆಚ್ಚತ್ತು ಕಂಡೆರೆದು ನೋಡಿ ವಿಶ್ವವೇ ತಾನಾದ ನಿಜೈರಗಿನಲ್ಲಿ ನಿಂದು, ಎಲ್ಲಿ ಇಣಕಿದರೂ, ತಿಣಕಿ ನೋಡಿದರೂ ತನ್ನನಗ ಲಲೆಡೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದರಿದು ವಿಶ್ವದ ತಳ ಬುಡವೆಲ್ಲ ತಾನೇ, ವಿಶ್ವದಾಚೆ ಅತ್ತತ್ತ ತಾನೇ, ಎಡ ಬಲ ತಾನೇ, ಒಳ ಹೊರಗು ತಾನೇ ಎಂದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದುದೇ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ. ಈ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವಾನು

ಭಾವದ ಸ್ವಾದು ರುಚಿ ಪರಮ ಪ್ರಕಾಶ. ಆದರೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಳ ಹೊರಗೆ ಬೆಳಗುವ ಈ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮಾನಂದದ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಮುಂದೇನಿದೆ ಎಂದು ತಣ್ಣಗೆ ಕೂತು ಕೊಂಡರೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ! ಏಕೆಂದರೆ ಚೈತನ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಸತ್‌ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಸುಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ರದ್ದು ಆದೊಂದು ಮೇಲುಮಟ್ಟದ ಅಜ್ಞಾನವೇ ಆಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಈ ತೆರನಾದ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ, ಅಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುವಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿಯೆಯಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನ ಅಟ್ಟಿಯಿಲ್ಲದ ತಲೆಯಂತೆ, ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಕ್ರಿಯೆ ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಅಟ್ಟಿಯಂತೆ. ಅಟ್ಟಿಯಿಲ್ಲದ ತಲೆ ನಡೆದು ತನ್ನ ಗೊತ್ತನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಲ್ಲದೆ? ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಅಟ್ಟಿ ತನ್ನ ಹಾದಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲದೆ? ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟೊಂದಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ, ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಮತಿಯಿಲ್ಲ :

ಕ್ರಿಯೆಯಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವಯ್ಯ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ದೇಹವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ಉಂಟೇ ಆಯ್ಕೆ ? ಆ ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲದ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಚೈತನ್ಯ ಉಂಟೇ ಆಯ್ಕೆ ? ಕ್ರಿಯೆಯಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗಕ್ಕಾಶ್ರಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ಕಾರಣ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೋಪಚಾರಗಳಿರಬೇಕೆಂದನಯ್ಯಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು ಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೆ.

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೧ ಪು. ೪೯೪

ರತ್ನದ ಕಾಂತಿ ರತ್ನ ಶಿಲೆಯನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಬೆಳಗುವಂತೆ ಸುಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭೆ ಸತ್‌ಕ್ರಿಯಾರೂಪ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತೋಳಿಗೆ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ದಿವ್ಯಜೀವನ ಪಥದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವೆಂಬ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುವುದು ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳಿಂದ. ಪಕ್ಕ ಒಂದೇ ಇದ್ದು, ಅದು ಎಷ್ಟೇ ಬಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಹಕ್ಕಿ ವಾರಲಿಲ್ಲ. ದಾರಿ ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮಾತು ಎಷ್ಟೇ ಮಹೋನ್ನತವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಎಂತಹ ನಿರ್ವಿಶೇಷಾನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವಂತಿದ್ದರೂ ಆ ಅನಂದಜ್ಯೋತಿ ಆ ಪ್ರಶಾಂತ ಪ್ರಭೆ, ನಿತ್ಯ ಚೈತನ್ಯಮಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಎಂದೂ ಮರೆಯಬಾರದ ಮಾತು. ಅಂತೆಯೇ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದುವಾಗ 'ಎಂತ ಚೆಂದ ಮಾತು ? ಎಷ್ಟು ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ !' ಎಂದು ವಿಸ್ಮಯಸಾಗರದಲ್ಲಿ

ಮುಳುಗುವುದಕ್ಕಿಂತ 'ಶರಣರ ನುಡಿ ಚಿನ್ನ, ಅವರ ನಡೆ ಚಿನ್ನ, ಇದೇತೋ?' ಎಂದು ನಿಬ್ಬೆರಗು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಬೇಕು.

ಸ್ವಾನುಭಾವದ ಉದಯವೇ ಚೈತನ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭೆಗೆ ಮೂಲ. ಈ ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಭೆಯೇ ಸತ್‌ಕ್ರಿಯೆಗೆ, ಸದ್ವರ್ತನಕ್ಕೆ, ಸದಾ ಚಾರಕ್ಕೆ ಮೊದಲು. ದಿವ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಸತ್‌ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಮನ್ವಯವಾಗಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಹರಿವಂತೆ ನಡೆ ಮತ್ತು ನುಡಿ ಇವೂ ಸಮರಸವಾಗಿಯೇ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಲಿಂಗ ಮುಂತಾಗಿ ನಡೆವ ಶರಣ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನುಡಿಯೂ ಲಿಂಗ ಮುಂತಾಗಿಯೇ ನುಡಿಯುತ್ತದೆ. ನುಡಿಯ ಸಾರ್ಥಕ್ಯ ನಡೆಯಲ್ಲಿ. ನುಡಿಯಂತೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ, ನಡೆಯಂತೆ ನುಡಿಯದಿದ್ದರೆ ದಿವ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅದೋದು ದೊಡ್ಡ ಕುಂದು, ತುಂಬಿ ಬಾರದ ಕೊರತೆ. ಅಂತಹ ಜೀವನ ಅಪಕ್ವ ಜೀವನ, ಅಪೂರ್ಣ ಜೀವನ. 'ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ನಾಡಿ ನಡೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಡೆ ಮುಟ್ಟ' ಎಂಬುದೇ ಶರಣರ ನಿರ್ಧರಸೂತ್ರ. ಇದೇ ಮಾತು 'ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆ, ಇದೇ ಜನ್ಮ ಕಡೆ' ಎಂಬ ನಾಣ್‌ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಮಾತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಲೌಕಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮನ್ವಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ನಡೆನುಡಿಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಕವಿ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಲಿ, ನಾಟಕಕಾರ ನಾಟಕ ಬರೆಯಲಿ, ಕತೆಗಾರ ಉತ್ತಮ ಕತೆ ಬರೆಯಲಿ, ಕವಿ ನಾಟಕಕಾರ ಇಲ್ಲವೆ ಕತೆಗಾರ ಇವರು ನಡೆ ನುಡಿಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಬದ್ಧರಲ್ಲ. ಇವರ ನಡೆ ನುಡಿ ಸಮರಸವಾಗಿದ್ದರೆ ಲೌಕಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ದಿವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳಗಬಹುದೇನೋ! ಆದರೆ ವಚನ ಕಾರರು ಈ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ನೀತಿಯ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಟ್ಟಿರುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಜೀವನ ಸರ್ವಸ್ವ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಪಡೆಮೂಡುತ್ತದೆ. ಜೀವನದ ಸಹಜ ಭಾವ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೈಜವಾಗಿ ಒಡೆದು ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ನಡುವಿರುವ ಅಳವಾದ ಅಗಳತ ಇಲ್ಲಿ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನುಡಿಯಬಹುದು ಒಂದು ಕೋಟಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ನಡೆಯಬಹುದೇ ಕಾವ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು? ಅಂತೆಯೇ ವಚನಕಾರರು ಹೇಳುವುದು: 'ಕವಿತ್ವ ಸಾಧಕರೆಲ್ಲ ಕಳವಳ ಹೋದರು....' ಎಂದು.

ಲೌಕಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಾತು ಎಂತೇ ಇರಲಿ, ಆ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಜೀವನ ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, ನಡೆ ನುಡಿಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ತೋರದಿದ್ದರೆ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆ ಜೀವನವನ್ನು ಅಕ್ಷಮ್ಯವೆಂದು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಬೇಕಿಲ್ಲ. ಈ ತರಹದ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡೂ ಇಲ್ಲ. ಅವು ಈ ನಿರ್ಬಂಧ ನಮಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಡಂಬರವನ್ನೂ ಅವು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ತರಹದ ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟು ತತ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಬೇಡವೇ? ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಆ ಪರಮ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾದ ಆಚರಣೆ ತೋರಿದರೆ ಮುಂದೇನು? ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡದ ಬ್ರಹ್ಮ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೇಕೆ? ಇಂತಹ ವಾಗ್ದ್ವೈತಿಗಳು ಜಿವ್ಮಾಲಂಕಟಕ್ಕಾಗಿ, ಜಿವ್ಮೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನುಡಿವರಲ್ಲದೆ ಇವರ ಜ್ಞಾನವೇ ಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನುಡಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ನುಡಿ ಮಾತಿನ ಮಾಲೆ, ಬುದ್ಧಿಯ ಜಾಲ, 'ಬಾಯ ಬ್ರಹ್ಮವ ನುಡಿದನುಭವವಿಲ್ಲದ ಮಾಯಾ ಮೋಹಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವೆಂದೆಂದಿಗಹುದೇ?' ಬ್ರಹ್ಮ ನಾನೆಂದು ಭ್ರಮೆಗೊಂಡರಲ್ಲದೆ ಅವರಿಗೆ ನಿಜಜ್ಞಾನವಳವಡಲಿಲ್ಲ. ನಿಜ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಮಾತೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆ. ಈ ಮಾತಿನ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆದು ತಿರುಗುವ ವಾಗ್ದ್ವೈತಿಗಳನ್ನು ಶರಣರು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಖಂಡಿಸುವರಲ್ಲದೆ 'ವಾಗ್ದ್ವೈತ ನಿರಸನ' ಎಂಬ ಒಂದು ಸ್ಥಲವನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಡೆವ ಶಕ್ತಿ ನುಡಿಗಿರದಿದ್ದರೆ ಆ ವ್ಯರ್ಥ ನುಡಿಯೇಕೆ? 'ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹೊರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತು ಏದ ಮಾತುಗವ ಹೊರಬಹುದೇ?' ತಲಿಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ, ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ, ನುಡಿವುದಾದರೆ ಒಂದು ಕೋಟಿ ನುಡಿಯಬಹುದು:

‘ ನುಡಿಯಬಹುದು ಒಂದು ಕೋಟಿ ವೇಳೆ ಅದ್ವೈತವನು, ನಡೆಯ ಬಹುದೇ ಸದ್‌ಭಕ್ತ ಸದಾಚಾರವನು ಒಮ್ಮೆ ನಿರ್ಭರವಾಗಿ?’

‘ ವಿಷಯದಲ್ಲಿದರ್ ಇಲ್ಲಿನೆಯ ನುಡಿವ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಲಿಂಗದ ಮಾತೇಕೊ?’

ವಿಷಯ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಲೋಲಾಡುವ ತನು ಮನ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಹುದೇ? ವಿಷಯದ ಮಾಲಿನ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯನಿರಂಜನ ಲಿಂಗ ಬೆಳಗಬಲ್ಲದೇ? “ಸೋಹಂ” “ಸರ್ವಂ ಖಲ್ವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮ” ಎಂಬ ತತ್ವ ದಿಟವಾದರೆ, ತನು ಮನ ಭಾವವೆಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿದ್ದರೆ ಇವರ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿಷಯದೆಡೆಗೇಕೆ? ವಿಷಯ ಸುಖದಡಿಯಾಳಾಗಿ ಹುಸಿ ವೇಷವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಬಾಯ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ನುಡಿವವರು ಇಹದಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲಲಿಲ್ಲ, ಪರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥವರ

ನುಡಿ-ಕಿಡಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ತತ್ತ್ವ ಘನವಾಗಿರಬಹುದು, ಲೋಕದ ಮಾನವರು ಮೆಚ್ಚಿ ತಲೆದೂಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲ ಏನು ಬಾತೆ?

ನುಡಿದರೆ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದಂತಿರಬೇಕು.

ನುಡಿದರೆ ಮಾಣಕ್ಕದ ದೀಪ್ತಿಯಂತಿರಬೇಕು.

ನುಡಿದರೆ ಲಿಂಗ ಮೆಚ್ಚಿ ಅಹುದೆನಬೇಕು.

ನುಡಿಯೊಳಗಾಗಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನೆಂತೊಲಿವನಯ್ಯ?

ಬ. ವ., ಪು. ೧೨೦

ಶರಣರು ಎಂದಿಗೂ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ್ದಾರೆ. ನಡೆಯನ್ನೇ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅವರ ನುಡಿ ಅವರ ಬಾಳಿನ ಕೈಪಿಡಿ, ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಅವರಂತರಂಗದ ಬೆಳಗುಗನ್ನಡಿ. ಅವರು ನುಡಿದುದೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ. ನಡೆದುದು ಅದೂ ಲಿಂಗ. ತನ್ನ ತಾನರಿದು ನುಡಿದುದೆಲ್ಲ ಪರತತ್ತ್ವ, ನಡೆದು ವೆಲ್ಲ ಪರಮ ಪಥ. ಅಂತೆಯೇ ಮಾತೆಂಬುದು ಜೋತಿರ್‌ಲಿಂಗ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದುವಾಗ ಈ ಮಾತನ್ನೆಂದಿಗೂ ಮರೆಯಕೂಡದು. ಇದರ ಮರಹು ಮನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಹುದುಗಿರುವ ಜೋತಿರ್‌ಲಿಂಗದ ಸಾಕ್ಷಾತ್‌ಕಾರವಾಗಲಿಲ್ಲ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಿಜದ ನೆಲೆ ನಮಗೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ.

‘ಉತ್ತಮದ ತೃಣ ಮೊದಲಾದುವೆಲ್ಲವು ಜ್ಯೋತಿಯ ಮುಟ್ಟಿ ಜ್ಯೋತಿಯವು ಕೇಳಿರೇ.’ ಅದರಂತೆ ಲಿಂಗಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಶರಣರ ಮಾತೆಲ್ಲ ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಮಾತು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾರ್ತ್ರಯವನ್ನು ಕಳೆದು ಪುನರ್‌ಜಾತವಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಶರಣರ ಮಾತು ಒಂದು ಮಾತಲ್ಲ. “ಒಂದು ಮಾತೆನ್ನ ಬಹುದೇ ಶಬ್ದ ಸಾರಾಯವನು?” ಇದೇ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:

ವಚನಾನುಭವ ವಾಗ್‌ರಚನೆಯಲ್ಲ ಮನವೆ! ವಚನಾನುಭವ ವಚೋನ
ಎಂಬುದದು ಶೃತಿಸಿದ್ಧ ನೋಡಾ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ಸಿ. ವ. ೪೪೩, ಪು. ೭೬

ಶರಣರ ವಚನ ಎಂದರೆ ಮಾತು ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ವಚನಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಚನ. ಮಾತಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೇನು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಶರಣರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ‘ಮರವೆಯ

ಮಾಯೆಯಿಲ್ಲ, ನಿಜದಮನಿನ ತಿರುಳಿದೆ' ಎಂಬುದೇ ಶರಣರ ಉತ್ತರ. ತನ್ನ ತಾನಂದರೆ ನುಡಿಯಿಲ್ಲ ಪರತತ್ವವಲ್ಲವೇ? ತನ್ನ ತಾ ಮರೆದರೆ ನುಡಿಯಿಲ್ಲ ಮಾಯೆಯಿಲ್ಲವೇ? ಎಂಬುದೇ ಶರಣರ ಅತ್ಯವಿಶ್ವಾಸ. ಶರಣರ ನುಡಿಗಡಣ ವಾದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊರಗಣ ಹೊದಿಕೆಯಾದ ಶಬ್ದವನ್ನೆತ್ತಿದರೆ ತೋರುವುದೇನು? ಮತ್ತೇನು? ಲಿಂಗ ಸಾರಾಯರಾದ ಶರಣರ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿ ಲಿಂಗ. ತಿಳಿದುಪ್ಪ ಹೆರೆದುಪ್ಪ ವಾದಂತೆ ಈ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿ ಲಿಂಗವೇ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಗುರುಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಂಗ ವಾದ ನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರಲ್ಲ. ಶರಣರ ಮನದ ಕೊನೆಯನೆತ್ತಿದರೆ ಲಿಂಗದ ಗೊಂಚಲನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೆಂದೋ ಅಂತೆ ಶರಣರ ನುಡಿಗಡಣದ ಬೆಡಗು ಬಿನ್ನಾಣವನ್ನೆತ್ತಿದರೆ ಲಿಂಗದ ಗೊಂಚಲೇ ಕಾಣಬಹುದಲ್ಲವೇ? 'ಬಹುದೆ'ಬ ಸಂದೇಹ ಬೇಡವೆಂದು ಎಚ್ಚರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು:

ಭಕ್ತನ ಮುಖದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಕಾಣಬಹುದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ
ಕಾಣಬಾರದು. ಭಕ್ತದೇಹಿಕ ದೇವ ಅನಿಮಿಷನಾಗಿ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ
ಭಕ್ತನ ನುಡಿಯ ನಡುವೆ ರಾಶಿಯಾಗಿಪ್ಪನು. ಬ. ವ. ಪು. ೨೬

ಲಿಂಗಲೀಲಾವಿಲಾಸಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಮಠದ ಪ್ರಭುದೇವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

ತೆಣಿಸು ಮಹಿಮೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅಖಂಡ ಜ್ಞಾನದೃಕ್ಕುಳ್ಳ ಲಿಂಗವು ಭಕ್ತನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಪ್ಪನು. ಅಂತು ಭಕ್ತನು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಮಯನಾಗಿಪ್ಪನಾಗಿ ಆ ಸರ್ವಭಕ್ತನು ತಾನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಲಿಂಗಾನುಭಾವ ವರ್ತನೆಯ ನುಡಿಯಲು ಆ ನುಡಿದ ವಚನಗಳಿಲ್ಲ ಲಿಂಗದ ಸಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶ. ಅಂತಪ್ಪ ಸಮ್ಮಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವೆಯಾಗಿಪ್ಪ ಕಾರಣ ಸರ್ವಭಕ್ತರು ನುಡಿದ ವಚನ ಪ್ರಮಾಣಂಗಳಿಂದ ಅಲಿದಾತಂಗೆ ಲಿಂಗಪದವು ಸಾಧ್ಯವಹುದಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕಿನ ವೇದಾಗಮಂಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸದೆ ನೆಂಬವರಿಗೆ ಲಿಂಗವು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

ಲಿಂ. ಲೀ. ವಿ. ಚಾ.

ನಿಜದ ನಿಲವನೆಯ ಬೇಕಾದರೆ, ನಿಜಸುಖದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ನಲಿ ದಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಶಿವಾನುಭಾವಿಗಳಾದ ಲಿಂಗಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿಯೊಳಗೆ

ಓಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಶರಣರ ನುಡಿಗಡಣದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆ ಹೊಳೆವ ಬೆಳಗನರಿದು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ವೇದ ಆಗಮ ಪುರಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ನೊದಲಾದವನ್ನೋ ದಿದರೆ ತನ್ನ ನಿಜವ ತಾನೆಂದಿಗೂ ಅರಿಯಬಾರದೆಂಬುದು ಶರಣರ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶ ಬಹಳಿದೆ. ವೇದಾಗಮಾದಿಗಳನ್ನೋದುವುದೇತಕ್ಕೇ? ತನ್ನ ನಿಜವನರಿವು ದಕ್ಕಲ್ಲವೇ? ಈ ನಿಜದ ನಿಲವನ್ನು ವೇದಾಗಮಾದಿಗಳು ಭೇದಿಸಿವೆಯೇ ಸಾಧಿಸಿವೆಯೇ? ವೇದಾಗಮಗಳನ್ನೋದಿದವರು ಲಿಂಗವನ್ನು ಒಲಿಸಿದು ದುಂಬೀ? ನಿಜದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುದುಂಬೀ?

ವೇದವನ್ನೋದಿದವರು ಲಿಂಗವನ್ನೊಲಿಸಿದುದ ತೋರಲೋ?

ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಆರ್ಭಟಿಸಿ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಗಮಗಳು ಮಾತಿನ ಮಥನ, ಶಬ್ದ ಜಾಲ, ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲಕ್ಕೆ ಹೋರುವ ಗೆಲ್ಲಗೂಳಿತನ. ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಕಲಿತು, ನುಡಿಗೆ ನುಡಿಯ ಕಲಿತು, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಯಾ ಜಾಲವ ಹೆಣೆಯಬಹುದಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನದ ನೆಲೆಯ ತೆಗೆದಿರಿಸಬಹುದೇ ತರ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು? ಆಗಮಗಳು ಆಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದಲ್ಲದೆ ಅಂತ ರಂಗದ ಆಗಮಮೂರ್ತಿಯನವೆತ್ತಬಲ್ಲವು? ನಿಜದ ನಿಲವು ಬಯಲೊಳಗಣ ಬಯಲು ಮಹಾಬಯಲು, ಬೆಳಗಿನೊಳಗಣ ಬೆಳಗು ಮಹಾ ಬೆಳಗು ಅದು 'ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ ಮಹತೋ ಮಹೀಯಾನ್.' ಬಯಲೇ ಸೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ನಿರಾಳಲಿಂಗದ ನಿಲವನ್ನು ವೇದ ವೇಧಿಸಲಿಲ್ಲ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಧಿಸಲಿಲ್ಲ, ಪುರಾಣ ಪೂರೈಸಲಿಲ್ಲ.

ವೇದಂಗಳು ನಿಜವ ಬಲ್ಲದೆ, ವೇದಜ್ಞರು ಮೆರೆಯಲೊಲ್ಲದೆ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಕಳ್ಳಯ್ಯಂಗಳು ಮೆರೆಯಲೇಕೆ? ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳು ಸತ್ಯವ ನುಡಿದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳ ಮಾತಿಗೆ ಹೇಸಿ ಕಿರಾತಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಕಣ್ಣಪ್ಪಗಳು ಮೆರೆಯಲೇಕೆ? ಆಗಮವೇ ಆಚಾರವನರಿದೊಡೆ ಆಗಮವರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಂಭಾವಿ ಭೋಗ ಣ್ಣನ ಬೆನ್ನಲುರುಳುತ್ತ ಹೋಗಲೇಕೆ? ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಗಮ ಪುರಾಣಂಗಳು ತಿವನಾದಿ ಅಂತ್ಯವನರಿದಡೆ ಸಾಮವೇದಿಗಳು ಶ್ವಪಚಯ್ಯಂಗೆ ಶಿಷ್ಯರಾ ಗಲೇಕೆ? ವಾದಿಸದಿರೋ ಪ್ರತಿವಾದಿ ನೀನಂತರಂಗವನರಿಯದೆ. ಅಭೇ ದ್ಯವು ಘನಕ್ಕೆ ಘನ ಶಂಭು ನೊಡ್ಡಳ.

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೨ ಪು. ೧೩೫

ವೇದಾಗಮ ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜದ ನೆಲೆಯನರಿಯಬಲ್ಲರೆ ವೇದಾದಿಗಳ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಸಾಮಾನ್ಯವೇದಿಗಳಂತಹ ವಿಪ್ರರು ಸತ್ಯತತ್ವದ ಹೊಲಬನರಿಯದೆ ಶ್ವಪಚಯ್ಯನಂತಹ ಹೊಲೆಯನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಲೇಕೆ? ಸತ್ಯಪಥವನ್ನು ಅವರಿಂದ ಅರಿಯಲೇಕೆ? ಆರೈದು ನೋಡಿದರೆ ಪಂಡಿತರ ಸೊತ್ತು ಅವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಮುಂಡ ಕೋಪನಿಷತ್ತು ಹೇಳುವ ಅಪರಾವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲದೆ ಪರಾವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಪಂಡಿತರು ನಾನು ರೂಪ ಪ್ರಪಂಚದ 'ನಾನಾತ್ವ'ದ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತೊಳಲಿ ಬಳಲುತ್ತಿರುವರಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯ ನಿರುಜನ ಜ್ಯೋತಿ ತಾವೆಂಬುದು ಇವರಿಗೆತ್ತ ಗೊತ್ತು?

ಅವಿದ್ಯಾಯಾಮಂತರೇ ವರ್ತಮಾನಾಃ ಸ್ವಯಂ ಧೀರಾಃ ಪಂಡಿತಂ
ಮನ್ಯಮಾನಾಃ ದಂದ್ರಮ್ನಮಾಣಾಃ ಸರಿಯಂತಿ ಮೂಢಾ ಅಂಧೇನೈವ
ನೀಯಮಾನಾ ಯಥಾಂಧಾಃ ||

ಕಲೋಪನಿಷತ್, ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯ, ದ್ವಿತೀಯವಲ್ಲಿ ೫

ಅಜ್ಞಾನವೇ ತತ್ವಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಭ್ರಮೆ ಹತ್ತಿರುವ ಇಂತಹ ಹಿರಿಯರು ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡಿಗೆ ಕಡೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಡನ್ನೇ ತಂದೊಡ್ಡುವ ವೇದಾಗಮಾದಿಗಳನ್ನೊದುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಪದವಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಶರಣರ ವಚನವನ್ನರಿದು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಲೇಸಲ್ಲವೆ? ಮಂಜಾಮನಕ್ಕಗೋಚರವಾದ ಪರಮ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ತತ್ವವನ್ನು ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ತಂದವರು ಶರಣರು! ವೇದವು ಭೇದಿಸ ಬಾರದ 'ಅತೃಪ್ತೃ ದಶಾಂಗುಲಂ' ಎಂಬ ಮೀರಿದಘನವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಕಂಡವರು ಶರಣರು! ಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾಧಿಸ ಬಾರದ 'ಸರ್ವಂ ಖಲ್ವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮ'ವನ್ನು ಅಗಲಲೆಡೆಯಿಲ್ಲದ 'ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗ'ವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಅಸಾಧ್ಯರು ಶರಣರು! 'ವೇದನಾದಾತೀತ ತುರೀಯ ಪರಮಾನಂದ ನಿರವಯಷಟ್ ತ್ರಿಂಶತ್ ಪ್ರಭಾಪಟಲದ ಪ್ರಭೆಯ ಬೆಳಗಿದೆ ನೋಡಿರಿ' ಎಂದು ಸ್ವಯಂ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗಿ ತೋರುವವರು ಶರಣರು! ಇಂತಹ ನಿಜ ನಿರಾಳ ವೇದಾಗಮಗಳ ಹವಣಿಲ್ಲ, ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸುದ್ದಿಯಿಲ್ಲ, ಅದು ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಅತರ್ಕ, ಅಗಮಕ್ಕೆ ಅಗಮ್ಯ, ಅಗೋಚರ.

ವೇದ ವೇದಿಸಲರಿಯದೆ ಅಭೇದ್ಯಲಿಂಗವೆಂದು ನಡೆನಡುಗಿತ್ತು. ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಧಿಸಲರಿಯದೆ ಅಸಾಧ್ಯ ಲಿಂಗವೆಂದು ಸಾರುತ್ತಿದ್ದಾವೆ. ತರ್ಕ ತರ್ಕಿಸಲರಿಯದೆ ಅತರ್ಕ ಲಿಂಗವೆಂದು ಮನಗೊಳ್ಳುವು. ಆಗಮ ಅಗಮ್ಯಲಿಂಗವೆಂದು ಗಮಿಸಲರಿಯದೆ ಹೋದವು. ನರರು ಸುರರು ಅಂತುವ ಕಾಣರು. ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನ ಪ್ರಮಾಣವ ಶರಣ ಬಲ್ಲ ಹೊ ಬ. ವ., ಪು. ೩

ವೇದವೇ ಭೇದಿಸಬಾರದ ಅಭೇದ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ವೇದವನ್ನೋದುವ ವಿಷ್ಣುರು ಭೇದಿಸುವುದೆಂತು? ಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾಧಿಸ ಬಾರದ ಅಸಾಧ್ಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸಾಧಿಸುವುದೆಂತು? ಪುರಾಣವು ಪೂರೈಸಲರಿಯದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ತತ್ವವನ್ನು ಪುರಾಣಪಾಠಕರು ಪೂರೈಸುವುದೆಂತು? ಆಗಮವು ಅಗಮ್ಯವೆಂದು ಕೈ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರಲು ಆಗಮಜ್ಞರು ಹೊರಗೊಳಗೆ ಎಡೆದಿರ ಹಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ನಿರಾಳದ ಬೆಳಗನ್ನು ಕಾಂಬುದೆಂತು?

‘ವೇದಂಗಳು ನಿಮ್ಮ ಭೇದಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದರೆ ಕಾಣಲರಿಯದೆ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿ ಹೋದವು. ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳು ಸಾಧಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದರೆ ಕಾಣಲರಿಯದೆ ಸಂದೇಹಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಹೋದವು. ಆಗಮಂಗಳು ಅರಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದರೆ ಕಾಣಲರಿಯದೆ ಮೂಗಾಗಿ ಹೋದವು. ಇಂತೀ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಗಮಂಗಳ ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮ ಕಂಡಿಹೆಂಬವರೆಲ್ಲ ಇನ್ನೆತ್ತ ಕಂಡಿ ಹರಯ್ಯ ಅಖಂಡೇಶ್ವರಾ? ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೧, ಪು. ೩೧೪

ವೇದಾಗಮಂಗಳನೋದಿದ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ನಿಜವ ತಾವರಿ ಯದೆ ಕೆಟ್ಟರು. ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ತಮ್ಮನೇ ತಿಂದಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮ ನೆತ್ತ ಬಲ್ಲರು ಗುಹೇಶ್ವರಾ? ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಪು. ೩೧೪

ನಿಜದ ನೆಲೆಯಾದ ನಿರಾಳಲಿಂಗ ವೇದಾಗಮಾದಿಗಳಿಗೆ, ಅವನ್ನೋದಿ ಬಲ್ಲಿನೆಂಬ ವಿದ್ಯಾಬಲವಂತರಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಲ್ಲ, ಅದು ನಿಲುಕಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ವೇದಾಗಮಾದಿಗಳು ಹಾಡುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಅವರೊಡೆಯರಾದ ಹರಿಹರ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೂ ಆ ನಿಜದ ನಿರಾಳ ನಿಲುಕಿಲ್ಲ. ಹರಿಹರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ಮಾಯೆಯ ಮರವೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಹರಿದಾಡುವರಲ್ಲದೆ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಘನವಸ್ತುವನ್ನು ಪರಮ ಪರಿಸೂರ್ಣ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಯನ್ನು ಕಂಡುಡವರಲ್ಲ.

ಹರಿ ಹೊಲಬನರಿಯ, ಬ್ರಹ್ಮ ಮುಂದನರಿಯ, ರುದ್ರ ಲೆಕ್ಕವ ಮರೆದು ಜಪವನೆಡಸುವ, ಈಶ್ವರ ಪವನಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದ,

ಸದಾಶಿವನು ಭಾವದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಿತನಾದ. ಒಂದೊಡಲೊಳಗಣ ಬಾಲಕ
ರೈವರು ನಿಮ್ಮನೆತ್ತಬಲ್ಲರು ಗುಹೇಶ್ವರಾ ? ಪ್ರ. ವ., ಪು. ೨೪೫

ಸ್ವರಾಗಲಿ ನರಾಗಲಿ ವೇದಗಳಿರಲಿ ಷಡ್ದಾರ್ಥನಗಳಿರಲಿ, ಇವರು ನಿಜದ
ನಿಲುಗಡೆಯನರಿಯರೆಂಬುದೇ ಶರಣರ ಸ್ಪಷ್ಟಾಭಿಪ್ರಾಯ. ಮಹಾವಾಕ್ಯವೆಂದು
ಸರಿಪೂಜ್ಯವಾಗಿರುವ 'ತತ್ಸಮಸಿ' ಗೂ ಪರಮ ಸತ್ಯಾರ್ಥದ ಅನು
ಭೂತಿಯ ಆಳ ಹತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಶರಣರ ಮತ. 'ತತ್ಸಮಸಿ ವಾಕ್ಯಗಳೆಲ್ಲ
ಹುಸಿಯಾಗಿ ಹೋದವು' ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಶರಣರು ನುಡಿದುದುಂಟು.
ದೈವತಾದ್ವೈತಿಗಳೆಲ್ಲ ಹೊಲಬುದಪ್ಪಿ ಹೋದರು ಎಂದೂ ಅವರು ಹೇಳುವು
ಮಂಟು.

ನಿತ್ಯ ನಿರಂಜನ ತಾನೆಂದರಿಯದೆ ತತ್ಸಮಸಿ ಎಂದು ಹೊರಗನೆ ಬಳಸಿ
ಸತ್ತರಲ್ಲ. ಜಗವೆಲ್ಲ ನಾಯ ಸಾವ ಸತ್ತರಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ತಾವರಿಯದೆ
ಸತ್ತವರ ಹೆಸರ ಪತ್ರವನೋದಿದಡೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ?
ಪ್ರ. ವ., ಪು. ೩೦೯

ಶರಣರ ಈ ಮತ ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಕರ
ವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದೇನೋ ! ಶರಣರ ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟು
ಗೂಡಿಸಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಧುರವಾಗಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ ನಿಜಾನಂದಯೋಗೀ
ಶ್ವರಾದ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು:

ಸುರ ನರೋರಗ ದನುಜ ಮನು ಮುನೀಶ್ವರ ತರ್ಕ |
ವರ ಮಂತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಗಮಾಗಮ ಪುರಾಣ ||
ದರುಶನ ಮತಾದಿಗಳು ಕಾಣದರಸುವ ತತ್ತ್ವ |
ದಿರವಿದೆಂದೆನಗೆ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣಿಸಿದ ||

ಸತ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಸರ್ತಾಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಆ ತತ್ವವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣಿಸುವಾತನೇ ಸದಾಗುರು.
ಇಂತಹ ಶ್ರೀ ಗುರು ವಚನದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸದಾಗುರುತತ್ವವನ್ನೊಳಕೊಂಡ
ಶರಣರ ವಚನದಲ್ಲಿ ನಿರಾಳ ಲಿಂಗವು ಅವಿರಳವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲದೆ
ವೇದಾಗಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಬೆಳಗಲಿಲ್ಲ, ಓದಿದವರು ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಶರಣ ಮಾರ್ಗವೆಂಬುದು ವೇದಾಗಮಂಗಳಿಗೆ ಅಗೋಚರ. ಮತ್ತೆ
ತಪ್ಪಿಂದಲಾಯಬಹುದಯ್ಯ ಎಂದೆಡೆ ಗುರುವಚನದಿಂದಲಾಯತಕ್ಕದು.

ಅ ಗುರು ವಚನಗಳಾವವಯ್ಯ ಎಂದಡೆ, ವೀರಶೈವ ಪಟಾಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಾ ಚಾರಿಯರಪ್ಪ ಪ್ರಭುದೇವರು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಬಸವಣ್ಣ ಮಹಾದೇವಿ ಯಕ್ಕಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಶಿವಾನುಭಾವಿಗಳು ಶಿವಸುಖವನನುಭವಿಸಿ ತೃಪ್ತಿವಡೆದ ಸಂತುಷ್ಟಿ ನಿಮಿರ್ದು ವಾಙ್ಮನದಿಂದಿಕ್ಕಿ ನುಡಿದ ನುಡಿಯೇ ಗುರವಚನ.

ಲಿಂಗಲೀಲಾವಿಲಾಸಚಾರಿತ್ರ

ಲಿಂಗಲೀಲಾವಿಲಾಸಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಮಠದ ಪ್ರಭುದೇವರು ಹೇಳಿದ ಈ ಗದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲ ಜೈತನ್ಯಶಕ್ತಿಯ ಪರಮ ರಹಸ್ಯವಿದೆ, ಶರಣರ ನುಡಿಗಡಣವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಲಿಂಗರಸದ ಗಟ್ಟಿಯ ಒಳಗುಟ್ಟಿದೆ. ಶರಣರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮರವೆಯ ಚಿತ್ರವಿರಬಹುದು ಅವಿನ ಸ್ವರೂಪವಿರಬಹುದು. ಅವರು ಸುಖವನ್ನು ಹಾಡಿರಬಹುದು, ದುಃಖವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಒಮ್ಮೆ ತನಿಸೋದೆಯ ಸೋನೆ ಯಾಗಿರಬಹುದು, ಒಮ್ಮೆ ಬೇವಿನ ಬಿಂದುವಾಗಿರಬಹುದು ಅವರ ಮಾತು. ಶರಣರು ಒಮ್ಮೆ ಹಲುಬಿ ಹಂಬಲಿಸಿರಬಹುದು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ರೋಚಿಗಿದ್ದಿರ ಬಹುದು. ಒಮ್ಮೆ ಭಯ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೇಯ, ಮಗುದೊಮ್ಮೆ ಧೈರ್ಯ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ. ಹೀಗೆ ಅನಂತ ಭಾವಗಳು ಅನೇಕ ಭಾವನೆಗಳು ಮೂಡಿರ ಬಹುದು ಅವರ ನುಡಿಗಡಲಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಭಾವ ಭಾವನೆ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವೆಂಬ ಪರಮಾನಂದಾಮೃತಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಆಡುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನೆಂದೂ ಮರೆಯಕೂಡದು. 'ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಅನ್ಯವ ನುಡಿಯನಾ ಶರಣನು' ಎಂದು ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಲಿಂಗಮುಖದಲುದಯವಾಗುತ್ತಿರುವ, ಲಿಂಗ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದ ಶರಣನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಸಾರ ಜೀವಿಗಳು ಅನುಭವಿಸುವ ಸುಖದುಃಖ ಗಳ ಸೋಂಕಿಲ್ಲ. ಅಂಗ ಮುಂತಾಗಿ ನಡೆವವರಿಗೆ ಸುಖದುಃಖಗಳಿರ ಬಹುದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗ ಮುಂತಾಗಿ ನಡೆವವರಿಗೆ ಆ ತರಹದ ಸುಖದುಃಖ ಗಳಿಲ್ಲ? ಅಂಗ ಮುಂತಾಗಿ ನುಡಿವವರು ಸುಖದುಃಖಗಳ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗ ಮುಂತಾಗಿ ನುಡಿವವರಿಗೆ ಅಂತಹ ಹಾಡೆಲ್ಲ?

ಒಂದು ಹೋನಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ದುಃಖವ ನಾನೆಂದೆಂದಿಗೂ ಕಳೆಯಲಾರ! ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಹೋನಿ ಎಂದರೆ ಇನ್ನೇನೆನಯ್ಯ? ನೊಂದೆನಯ್ಯ.

ನೊಂದಿನಯ್ಯಾ! ಮತ್ತೊಂದನರಿಯದ ಶಿಶು ಬೆಂದಿನಯ್ಯಾ! ಶಿವ ಶಿವ
ಎನ್ನ ಕಂಡ ನೀ ಜಾರೆಂದು ಕಂಬನಿಯ ತೊಡೆದು ಎತ್ತಿ ಎತ್ತಿ ಅನಂದ
ದಿಂದ ಕಣ್ಣಾದರೆ ಉಳಿಯುಮೇಶ್ವರ. ವ.ಶಾ.ಸಾ., ಭಾ. ೨ ಪು. ೩೫೬

ಬಡಶಶು ಪಂಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ಕಾಲ ಬಡಿವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯುಂಟೇ?
ಶಿವ ಶಿವ, ಹೋದಹೆ ಹೋದಹೆನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಮನದತ್ತೆನ್ನ ತೆಗೆಯಯ್ಯ!
ಪಶುವಾನು ಪಶುಪತಿ ನೀನು. ತುಡುಗುಣೆ ಎಂದು ಎನ್ನ ಹಿಡಿದು
ಬಡಿಯದ ಮುನ್ನ ಒಡೆಯ, ನಿಮ್ಮ ಬಯ್ಯದಂತೆ ಮಾಡು ಕೂಡಲಸಂಗಮ
ದೇವ!

ಬ. ವ., ಪು. ೯

ಎಂಬಂತಹ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕರುಣರಸ ಕೋಡಿವರಿದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದಂತಹ
ಕರುಣರಸ? ಪರಮ ಕೃಪಾಸಾಗರವಾದ, ಪರಮ ಕಾರುಣ್ಯಪಯೋನಿಧಿ
ಯಾದ ಪರಶಿವಲಿಂಗದತ್ತ ಹರಿದಿಲ್ಲವೇ ಕರುಣರಸದ ಈ ಹೆದ್ದೊರೆ? ಇಂತಹ
ಕರುಣರಸವನ್ನೂ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ಕರುಣರಸ
ವನ್ನೂ ಒಂದೆನ್ನ ಬಹುದೇ? ಶರಣರ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹರಿವ ರಸ 'ರಸೋ ಮೈ ಸಃ'
ಎಂಬ ಲಿಂಗದ ಸಾರ ಸಾರಾಯ ರಸ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ
ಹರಿವ ರಸ ಮಾನವನ ಮನೋಭಾವ ಕಾವುಗೊಂಡು ಕರಗಿದ ರಸ.
ಅಂತೆಯೇ ತನು ಸಾರಾಯರು, ಮನ ಸಾರಾಯರು, ಭಾವ ಸಾರಾಯರು,
ಅನುಪಮ ಸುಖ ಸಾರಾಯರು ಆದ ಶರಣರ ಸದುಹೃದಯವೆಂಬ ಬುಗ್ಗೆ
ಯಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿ ಪುಟನೆಗೆದು ತನಿರಸದುಕ್ಕಂದವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವ
ನುಡಿ ಪರಮಾನಂದದ ಕುಡಿ, ಅವರ ದುಃಖ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಅಪ್ಪಿ
ಆಲಿಂಗಿಸಲಿರುವ ಪರಮಸುಖ. ಶೆಲ್ಲಿಕವಿ ಹೇಳುವ 'Our sweetest songs
are those that tell of our saddest thoughts' (ನಿರ್ಭರ ದುಃಖ
ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಹಾಡುಗಳೇ ನಮ್ಮ ಬಲು ಸವಿಯಾದ ಹಾಡುಗಳು)
ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ವಚನ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ, ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಂದೂ
ಅನ್ವಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಶೆಲ್ಲಿ ಮಹಾಕವಿ ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು, ಆದರೆ ಸವಿ
ಸವಿಯಾದ ಹಾಡನ್ನೂ ಹಾಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆತನದು 'ಕವಿತ್ವ
ಸಾಧಕರೆಲ್ಲ ಕಳವಳವೋದರು' ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಕಳವಳದ ಜೀವನವಲ್ಲದೆ
ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞನ ಜೀವನವಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಆತನು ಹೇಳುವ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಸ್ಥಿತ
ಪ್ರಜ್ಞರು ಒಪ್ಪಬೇಕಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲ.

ನಿಮ್ಮ ನೋಟವನಂತ ಸುಖ. ನಿಮ್ಮ ಕೂಟ ಪರಮ ಸುಖ. ಅಷ್ಟ
ಕೋಟಿ ರೋಮಂಗಳೆಲ್ಲ ಕಂಗಳಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಕೂಡಲಸಂಗಮ
ದೇವ, ನಿಮ್ಮ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಮನದಲ್ಲಿ ರತಿಹುಟ್ಟಿ ನಿರ್ಮದವನ್ನ ಕಳೆ
ಗಳು. ಬ. ವ. ೭೨

ಸೆಜ್ಜೆಯುಪ್ಪರಿಸಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬರೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ತೋಳಗಿ ಬೆಳಗು
ತಿಹ ಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಜಜ್ಜರಿಸಿ, ತನು ಮನ ದೃಷ್ಟಿ ನಟ್ಟು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜಜ್ಜರಿಸಿ,
ಶಿವಸುಖದೊಳಗೋಲಾಡುತ್ತ ಸಜ್ಜನ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ರತಿಯಾತನ ಕೂಡಾಡಿ
ಲಜ್ಜೆಗಿಟ್ಟು ನಾ ನಿಮ್ಮ ನೆರೆವೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ. ವ. ಶಾ. ಸಾ.,
ಭಾ. ೧ ಪು. ೪೬೦

ಕಂಗಳ ನೋಟವು ಹೃದಯದ ಜ್ಞಾನ ಮನದಲ್ಲಿ ತಾ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದೆ
ನಯ್ಯ. ಜೇನ ಮಳೆಗಳು ಕರೆದವು, ಅಮೃತದ ಕಳೆಗಳು ಸುರಿದವು.
ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನಸಂಗನೆಂಬ ರಸಸಾಗರದೊಳಗೋಲಾಡುತ್ತಿದ್ದನಯ್ಯ!
ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೧ ಪು. ೪೬೦

‘ಅಷ್ಟಕೋಟಿ ರೋಮಂಗಳೆಲ್ಲ ಕಂಗಳಾಗಿ ನೋಡುವ,’ ‘ತನು ಮನ ದೃಷ್ಟಿ
ನಟ್ಟು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ತೋಳಗಿ ಬೆಳಗುತಿಹ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜಜ್ಜರಿಸಿ ಶಿವಸುಖ
ದೊಳಗೋಲಾಡುವ,’ ‘ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನಸಂಗನೆಂಬ ರಸಸಾಗರದೊಳ
ಗೋಲಾಡುವ’ ಶರಣರ ಸುಖ ನಿಜಸುಖ, ನಿತ್ಯಸುಖ, ನಿರತಿಶಯಸುಖ,
ನಿರ್ಭರ ತೃಪ್ತಿ, ಅವಿರಳಾನಂದ. ‘ಅನಿಮಿತ್ತ ಬಾಂಧವ,’ ‘ಅನುಪಮಾನಂದಾಬ್ಧಿ’
ಯಾದ ನಿಜಗುಣಶಿವಯೋಗಿಗಳು ‘ಜೀವ ಪರಮಯೋಗದ ನಿಜವರದನು
ಭವಿಯ’ ಸರಿದೊರೆಯಿಲ್ಲದ ಈ ಸುಖದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ:

ಸಾಕೆನಿಸದ ಸವೆಯದ ಬೇರೊಂಕನು |

ಬೇಕೆನಿಸದ ಕಡೆಯೊಳು ತನ್ನ |

ಜೋಕೆಗುಂದದ ನಿರುಪಮ ಶಂಭುಲಿಂಗದೊ |

ಳೇಕಮೆನಿಸ ಸುಖಮಾ....

ರತಿ ಎಂಬ ಭಾವ ಶೃಂಗಾರರಸವಾಗುವುದು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಶೃಂಗಾರ. ಆದರೆ
ಲಿಂಗಾಂಗಸಮರಸಾತ್ಮಕವಾದ ಶರಣನ ರತಿ, ಲಿಂಗಸುಖರತಿ ‘ಕೂಡಲ
ಚೆನ್ನಸಂಗನೆಂಬ ರಸಸಾಗರ’ವಾಗುವುದು ದಿವ್ಯಕ್ಕೆ ಶೃಂಗಾರ. ಅಲ್ಲಿ ತೋರು
ವುದು ಅಂಗಸುಖ, ಇಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುವುದು ಲಿಂಗಸುಖ. ಅಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುವುದು
ಕಾವ್ಯರಸ, ಇಲ್ಲಿ ಹೊರಸೂಸುವುದು ‘ರಸೋ ಮೈ ಸಃ’ ಎಂಬ ಸುಖ ದುಃಖಗಳ

ಪರಮಸಾರವಾದ ರಸಸಾಗರ. ಇಲ್ಲಿಯ ದುಃಖ ದುಃಖವಲ್ಲ, ಸುಖ ಸುಖವಲ್ಲ, ಸುಖದುಃಖಗಳ ಆಳವಾದ ಪರಮಾನಂದ. ಇಂತಹ ಪರಮಾನಂದ ವಾಜಾ ಪುನದಿದುಕ್ಕಿ ನುಡಿದ ಶರಣರ ನುಡಿಗಡಲೇ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ.

ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಶರಣರು ಹೇಳುವಂತೆ ಮೂರು ತೆರನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಒಂದು ಅಂಗ ಸುಖ, ಮತ್ತೊಂದು ಲಿಂಗಸುಖ, ಮಗುದೊಂದು ಇವೆರಡನ್ನೂ ಒಳಕೊಳ್ಳುವ ಅಂಗ-ಲಿಂಗ-ಸಂಗ ಸುಖ. ಒಂದು ಅಂಗಸ್ಥಲದ ಸುಖ, ಮತ್ತೊಂದು ಲಿಂಗ ಸ್ಥಲದ ಸುಖ, ಕೊನೆಮಿದು ಮೀರಿದ ಸ್ಥಲದ ಸುಖ. ಅಂಗವು ಲಿಂಗಕ್ಕೇರುವುದು ಲಿಂಗಸುಖ, ಲಿಂಗವು ಅಂಗದಲ್ಲಿರುವುದು ಅಂಗಸುಖ, ಅಂಗಲಿಂಗದ ಕೂಟವೇ ಪರಮಸುಖ. ಅದೇ ಪರಮ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯಾದ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಪರಮ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಪರಮಾನಂದ. ಇಂತಹ ಪರಮಾನಂದ ವನ್ನು ನಿಜಾನುಭಾವಿಗಳು ಬಲ್ಲರಲ್ಲದೆ ಬೇರಲ್ಲ.

ಅಂಗದಿಂದ ಲಿಂಗಸುಖ, ಲಿಂಗದಿಂದ ಅಂಗಸುಖ, ಅಂಗಲಿಂಗಸಂಗದಿಂದ ಪರಮಸುಖ ನೋಡು. ಅಂಗಲಿಂಗಸಂಗಸುಖವನು ಕೂಡಲ ಚಿನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನೇ ಬಲ್ಲ.

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೨ ಪು. ೪೧೨

ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕಳೆ ತುಂಬುತ್ತ ಹೋಗುವುದೇ ಅಂಗವು ಅನುಭವಿಸುವ ಲಿಂಗಸುಖ. ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಂಗ ಕಳೆ ಬೆರೆದು ಬೇರಲ್ಲದಿರುವುದು ಲಿಂಗವು ಅನುಭವಿಸುವ ಅಂಗಸುಖ. ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವರತು ಲಿಂಗದಮೇಲೆ ಅಂಗವರತುದೇ ಸಮರಸಸುಖ.

ಅಂಗಕಳೆ ಲಿಂಗದಲಿ ಲಿಂಗಕಳೆಯಂಗದಲಿ

ಅಂಗಲಿಂಗವೆಂಬಾ ಉಭಯವಳಿದು

ಮಂಗಳ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಬೆಳಗಿನ ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ

ಕಂಗಳೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿರುತ್ತಿರಲು ||

ಪರಮಯೋಗ ಮಂತ್ರಗೋಪ್ಯ, ಪು. ೨೪

ಎಂಬ ಪ್ರಭುದೇವರ ಮಂತ್ರಗೋಪ್ಯದ ಪರಮರಹಸ್ಯಾರ್ಥವುಳ್ಳ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲುಮಠದ ಪ್ರಭುದೇವರು ಶಿವಜ್ಞಾನದರ್ಪಣದಂತೆ ವಚನಾರ್ಥವನ್ನು ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ:—

ಜೀವಾತ್ಮನೆ ಅಂಗ. ಈ ಜೀವಾತ್ಮನಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಕಳೆಯನು ತೆಗೆದು ಗುರುವು ಕಂಠಲದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಇರಿಸಿದ ಕಂಠಲದ ಲಿಂಗದ

ಕಳೆಯನ್ನು ಜೀವಾತ್ಮನು ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಭಾವಿಸಲು ಒಡನೆ ಲಿಂಗಕಳೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಜೀವನೆಲ್ಲಾ ಲಿಂಗಕಳಾರೂಪನೇ ಆಗಿ ಇರುತ್ತಿಹನು. ಹೀಗೆ ಅಂಗಲಿಂಗವೆಂಬ ಭಿನ್ನವು ತೋರದೆ ಅತ್ಯಂತ ಸುಖವಸ್ತು ಮಹಾಲಿಂಗಪ್ರಕಾಶಮಯನಾಗಿ ಅಂಗಲಿಂಗವಾಗಿ ತೋರಿದ ಮಹಾಜ್ಞಾನದ ಬೆಳಗು ಒಂದೇ ಮಹಾಪ್ರಕಾಶದ ಬೆಳಗೊಂದು ತಿಳಿದು ಈ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಿಂಗದೆ ಅನಿಮಿಷವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಪರಮಯೋಗ ಮಂತ್ರಗೋಪ್ಯ, ಪು. ೨೪

ಅಂತೆಯೇ ಲಿಂಗಸುಖ ಅಂಗಸುಖ ಮಹಾಲಿಂಗಪ್ರಕಾಶಮಯವಾದ ಪರಮಸುಖ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಂಗಸ್ಥಲದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ, ಲಿಂಗಸ್ಥಲದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ 'ನಿಶ್ಯಬ್ದವೇ ಅನುಭಾವ' ಎಂಬ ಸ್ಥಲಕುಲವನ್ನು ಮೀರಿದ ನಿಃಸ್ಥಲದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ಮತ್ತು ಇಂತಹ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣ ಜೀವನ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಂಗ ಲೀಲೆಯಾಗಿ ಲಿಂಗಲೀಲೆಯಾಗಿ ಪರಮಲೀಲಾವಿಲಾಸವಾಗಿ ಪಡೆಮೂಡಿದೆ.

ಶರಣನು ಲಿಂಗದೆಡೆಗೆ ನಡೆವಾಗ ಆತನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ತೋರಬಹುದು. ಅನಂತ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟ ಆತನನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಹತ್ತಿ ಡಲು ಹವಣಿಸಬಹುದು. ವಿಷಯವೆಂಬ ಹೆದ್ದೊರೆ ಆತನ ಮನದಲ್ಲಿ ಹಾಯಬಾರದಂತೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರಬಹುದು. ತನುವಿನಲ್ಲಿ ವಿಷಯವಿಕಾರವೆಂಬ ಬಿರುಗಾಳಿ ಹೊಡೆ ಹೊಡೆದು ಬೀಸುತ್ತಿರಬಹುದು ಮೋಹದ ಮೋಹರ ಮುಚ್ಚಿ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿರಬಹುದು. ಆದರೇನು "ಕರಿ ಘನ ಅಂಕುಶ ಕಿರಿದೆನ್ನು ಬಹುದೇ ? ಬಾರದಯ್ಯ. ಗಿರಿ ಘನ ವಜ್ರ ಕಿರಿದೆನ್ನು ಬಹುದೇ ? ಬಾರದಯ್ಯ ತಮಂಧ ಘನ ಜ್ಯೋತಿ ಕಿರಿದೆನ್ನು ಬಹುದೇ ? ಬಾರದಯ್ಯ. ಮರಹು ಘನ ನಿಮ್ಮ ನೆನೆವ ಮನ ಕಿರಿದೆನ್ನು ಬಹುದೇ ? ಬಾರದಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ " ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ತುಂಬಿದ ವಿಷಯ ಕೊಲ್ಲುವೆನೆಂದು ಕೆಳಗೆ ತುಳಿ ತುಳಿದು ಕೂಗುತ್ತಿರುವಾಗ ' ನೆನಹಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮೂರುತಿ ತುಂಬಿದ ' ಮನ ಬಿದ್ದರೂ ಎದ್ದು ಹಿಂಜರಿಯದೆ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ ' ಕೊಂದರೂ ಶರಣೆಂಬುದು ಮಾಣೆ ' ಎಂದು ನಡೆದಿರಲು, ಲಿಂಗಮೂರುತಿಯ ಮನ ಕರಗಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಭಯ ಹಸ್ತವನ್ನು ಇಟ್ಟಾಗ ಅದೊಂತಹ ಆನಂದ ! ಇಂತಹ ಆನಂದ ಉಕ್ಕಿ ನುಡಿ

ದಾಗ ಆ ನುಡಿಯ ಸವಿಯೆಷ್ಟು ! ಮಗು ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವನೆಲ್ಲೋ, ಅಡವಿ ಪಾಲಾಗುವನೆಲ್ಲೋ, ಹುಲಿ ಕರಡಿಗಳ ಬಾಯ ತುತ್ತಾಗುವ ನೆಲ್ಲೋ, ವಿಷಯವೆಂಬ ಭೀಷಣ ವಿಷ ಸರ್ಪ ಕಚ್ಚುವದೆಲ್ಲೋ ಎಂದು ಲಿಂಗದೇವ ಭಕ್ತನ ಬೆಂಬತ್ತಿ ತಿರುಗುವಾಗ ಆತ ಅನುಭವಿಸುವ ಸುಖ ಎಂತಹ ಸುಖ ! ಕಂಡುಂಡ ಇಂತಹ ಸುಖ, ಈ ಅನಂದ ಉಕ್ಕಿ ನುಡಿದಾಗ ಆ ನುಡಿಯ ಸವಿಸುಖವೆಷ್ಟು ? ಅದನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾರು ?

ಹುತ್ತ ಹೋರಿನೋಳಗೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಿಹನೆನ್ನ ಶಿಶುವೆಂದು ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಮಗನ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಬಪ್ಪಂತೆ ಬಪ್ಪೆ. ' ಆಯಾ,' ಎಂದಡೆ 'ಓ....' ಎಂಬೆ ಅನ್ಯ ವಿಷಯಕೆನ್ನ ಹತ್ತಲೀಯದೆ ಎತ್ತತ್ತ ನೋಡಿದಡತ್ತತ್ತ ಸೊಡ್ಡಳ

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೨ ಪು. ೩೮೩

ಲಿಂಗದೇವ ವಿಶ್ವಮಾತೆ ಮಗುವಿನ ಬೆಂಬಿಡದೆ ನಡೆದರೆ ಹುಸಿ ವಿಷಯ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮರಹಿನ ತೆರೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸರಿಯುತ್ತದೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತ ಕಾಂಬುದೇನು ?

ದೆಸೆ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ನೇ ಕಾಂಬೆ. ಎದ್ದು ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮ ನೇ ಕಾಂಬೆ. ಆಹೋ ರಾತ್ರಿ ನಿಮ್ಮ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲೊಂದು ಮಹಾಲಿಂಗ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ.

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೨ ಪು. ೩೭೫

ಭಕ್ತನ ಮನವೆಲ್ಲ ನೆನಪಾದಾಗ ವಿಷಯದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದ 'ನೀನೊಲಿದರೆ ಕೊಂಡು ಕೊನರು'ವಂತೆ ಕೊನರುತ್ತದೆ ಆ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದದ ಸುಖ ಹೊರಗಿಂದ ಬಂದ ವಿಷಯ ಸುಖವಲ್ಲ, ಅಂಗದ ಕಳೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗಸುಖ. ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಪರ್ಶವಾದ ಭಕ್ತನ ಜೀವನ ಲಿಂಗಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುತ್ತದೆ. ರಸಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುತ್ತದೆ.

ಹೊರಗನೇ ಹಾರೈಸಿ ಹೊರಗಣ ಸದಾಚಾರ ಕ್ರಿಗಳ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಇದೆಲ್ಲಿಯ ಹೊರಗಣ ಸುಖವೆಂದು ವಿಚಾರ ಕಣ್ ದೆರೆದು ನೋಡಲು ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗಣ ರೂಪು ತಾನೆಂದರಿವಂತೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಒಳಗಡಗಿತ್ತಯ್ಯ. ಲಿಂಗಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿಯೊಳಗೆ ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣಮನ ಕರಣಗಳು ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ಸಮುದ್ರದೊಳಗೆ ಅದ್ದಿದಂತೆ ಆದನಯ್ಯ. ಮುಳುಗಿದನಯ್ಯ ಸ್ವಾನು ಭಾವವೆಂಬ ಗುರುವಿನ ಕರುಣದಲ್ಲಿ. ಇಂತಾದ ಬಳಿಕ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿದನಯ್ಯ.

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೨ ಪು. ೪೮೩

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಲ್ಯಾಣ

“ ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ಪ್ರಣತಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿರಸವೆಂಬ ತೈಲವನೆರೆದು, ಅಚಾರವೆಂಬ ಬತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ' ಬಸವಣ್ಣನೆಂಬ ಜ್ಯೋತಿಯ ಮುಟ್ಟಿಸಲು ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದುದು, ಶಿವನ ಪ್ರಕಾಶ. ಆ ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ರಯ್ಯ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಭಕ್ತಮಹಾಗಣಗಳು. ಶಿವಭಕ್ತರಿರ್ಡ್ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂಬುದು ಹುಸಿಯೇ ? ಶಿವಭಕ್ತರಿರ್ಡ್ ದೇಶ ಪಾವನವೆಂಬುದು ಹುಸಿಯೇ ? ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎನ್ನ ಪರಮಾರಾಧ್ಯ ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣನ ಕಂಡು ಬದುಕಿದೆನು ಕಾಣಾ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ. ”

ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ, ಗತಿ ೧೪ ಪು. ೧೭೧

ಕಲ್ಯಾಣ ! ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಲ್ಯಾಣ !! ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಳಗಿದ್ದರೂ ಆ ಗರ್ಭವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಮೀರಿ ಮೆರೆವ ಕಲ್ಯಾಣ. ಶಿವಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಕಲ್ಯಾಣ. ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದ ಪರಮ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ಬಾಳಿ, ಬಾಳನ್ನು ಬೆಳಗಿ, ಬೆಳಗನುಟ್ಟು ಬಯಲಾಗಿ ಹೋದ ಶಿವಶರಣಗಣಗಳ ಶ್ರೀಪಾದ ಸೋಂಕಿದ ನೆಲ ಕಲ್ಯಾಣ, ಅವರ ಶ್ರೀಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಪಾದೋದಕವೆನಿಸಿದ ನೀರು ಕಲ್ಯಾಣ, ಪರಮಾನಂದರಸ ಒಸರುವ ಅವರ ದಿವ್ಯ ವಚನಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಾರೆ ಕೇಳಿದ ಅಲ್ಲಿಯ ಗಾಳಿ ಕಲ್ಯಾಣ, ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಬಯಲಾದ ಶರಣರ ನವ್ಯವಾದ ಲಿಂಗಲೀಲಾವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಹುಗೊಟ್ಟ ಅಲ್ಲಿಯ ಬಯಲು ಕಲ್ಯಾಣ. ಇಂತು ಸರ್ವಮಗಳಮಯವಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಕಂಡ, ಕಾಣುವ, ಕಣ್ಣೆಲ್ಲ ಪುಣ್ಯ, ಮನವೆಲ್ಲ ಮಂಗಳ. ಅದರ ಮಹಿಮಾತಿಶಯವನ್ನು ಕೇಳುವ ಕಿವಿಯೆಲ್ಲ ಸವಿ, ಭಾವವೆಲ್ಲ ಬೆಳಗು. ಅದರೇನು ಇಂತಹ ನಿಜಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ನಾವು ಹೊಗಬಹುದೇ ? ಅದು ನಮಗೆ ಕಾಣಬಹುದೇ ?

ಲಿಂಗದ ಬೆಳಗೇ ಅಂಗವಾದ ಶರಣರ ವಚನಾವೃತದ ಸವಿಯನ್ನು ಭವರೋಗವಡಸಿ ವಿಷವಾದ ನಾಲಗೆ ತಿಳಿಯಬಾರದಂತೋ ಅಂತೆಯೇ

ಅಶೆಯಾಮಿಷದ ಕಣ್ಗೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಅಂತರ್ಯ ಅಗಮ್ಯ, ಅಗೋಚರ. ಎಡೆವಿಡದೆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಲು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಹೊಗಬಾರದು; ಮಿಕ್ಕ ಹೊಕ್ಕರೂ ಮರವೆಯೊಳಗಾಡುವ ಮನಕ್ಕೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಘನ ತೋರಲಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕದು ಬೀರಲಿಲ್ಲ. ಇಮ್ಮಾವಿನ ಬಸವನ್ನು ಕಾಗೆ ಹೊಕ್ಕರೇನು ? ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮಕರಂದವನ್ನು ಕಡೆದುರು ಕಂಡರೇನು ? 'ಊಡಬಾರದ ಆಮಿಗೆ ಉಣ್ಣದ ಕರುವ ಬಿಟ್ಟಂತೆ' ತನ್ನ ತಾ ಕಾಣದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಬಾರದ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾಂಬುದೆಂತು ? ಕತ್ತಲೆಯ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಹಿಂದು ಮುಂದುಗಾಣದಿರುವ ಮನಕ್ಕೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಲ್ಯಾಣದ ನಿಜಾರ್ಥ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಸುಗಂಧ ಪುಷ್ಪದ ಅರ್ಥ ಮಿಡಿಚಿ ಗಾಗಬಹುದೇ ? ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಕಡಿಯಬಲ್ಲದು ಮಿಡಿಚಿ; ಆದರೆ ಅದರ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಲ್ಲುದೇ ? ಸತ್ಯ ಶರಣರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದೆ ಕಲ್ಯಾಣ. ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದು:—

ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬುದಿನ್ನಾರಿಗು ಹೊಗಬಾರದು, ಅಸಾಧ್ಯವಯ್ಯ ! ಅಶೆ ಆಮಿಷವನಳಿದವಂಗಳಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಯಾಣದತ್ತಲಡಿ ಇಡಬಾರದು. ಒಳ ಹೊರಗು ಶುದ್ಧವಾಡವರಿಗಳಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಯಾಣವ ಹೊಗಬಾರದು. ನಾನೆಂಬುದ ಹರಿದವಂಗಳಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಯಾಣವ ಹೊಗಬಾರದು. ಒಳಗೆ ತಿಳಿದು ಚೆನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಂಗೆೊಲಿದು ಉಭಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಳಿದೆನಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣವ ಕಂಡು ನಮೋ ನಮೋ ಎನುತಿದೆನು

ಮ. ನ., ಶೂ. ಸಂ., ಪು. ೨೭೮

ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಮಡಿವಾಳಮಾಚಯ್ಯನವರು:

‘ ಹೊಗಬಾರದು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನಾರಾದಡೆಯು. ಹೊಕ್ಕಡೇನು ? ಕಲ್ಯಾಣದ ಸ್ಥಾನಮಾನಂಗಳನರಿಯಬಾರದು. ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಡೆಯ ಕಾಣಬಾರದು. ಕಲ್ಯಾಣದೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಿಹೆವೆಂದು, ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾದಿತ್ರದಾದೆವೆಂದು ದೇವ ದಾಸವ ಮಾನವರೆಲ್ಲರು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ನೋಡಾ ! ಕಲ್ಯಾಣವನು ಅನಂತ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಅನಂತ ಸ್ಥೂಲ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಅನಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಅನಂತ ಮಂತ್ರಧ್ಯಾನ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಅಭಿಲಾಷೆಯ ಮಾಡುವವರು, ಪೂಜಕರು, ಯೋಗಿಗಳು ಭೋಗಿ

ಗಳು, ದ್ವೈತರು ಅದ್ವೈತರು, ಕಾಮಿಗಳು ನಿಃಕಾಮಿಗಳು, ಅಶ್ವಿತರು ಅದೆಂತು ಕಲ್ಯಾಣವ ಹೊಗಬಹುದಯ್ಯ? ಅದೆಂತು ಕಲ್ಯಾಣವ ಕಾಣ ಬಹುದಯ್ಯ ಲಿಂಗದೃಷ್ಟಿಗಲ್ಲದೆ? ಲಿಂಗ ವೇದ್ಯಗಲ್ಲದೆ? ಲಿಂಗಗಂಭೀರಗಲ್ಲದೆ? ಪ್ರಸಾದ ಕುಳಾನ್ವಯಗಲ್ಲದೆ? ಅಸೆಗೆಡೆಗುಡದಿಪ್ಪದೇ ಕಲ್ಯಾಣ. ಸರ್ವಾಂಗವನಳಿದು, ಕುಲಮದ ತಲೆದೋರದೆ, ಭಕ್ತಿ ನಿತ್ಯ ವಾದುದೇ ಕಲ್ಯಾಣ. ಈ ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ಮಹಾಘನದೊಳಗೆ ಬಸವಣ್ಣನು ನಾನು ಕೂಡಿ ಹದುಳದೊಳಿದೆವು ಕಾಣಾ ಕಲಿದೇವರ ದೇವಾ.

ಮ. ಮಾ. ನ., ಶೂ. ಸಂ., ಪು. ೧೭೮

ಶರಣರ ಕಣ್ಣು ಕಂಡಂತೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಸತ್ಯದ ಸಮುದ್ರ, ನಿತ್ಯದ ನಿಲಯ, ಭಕ್ತಿಯ ತವರು, ಮುಕ್ತಿಗೆ ಮುಖ. ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಗಳೆಂಬ ಮಹಾ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕಲಶದಂತಿರುವ ಕೈಲಾಸವೇ ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕನತರಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದೂ ಅವರ ಪೂಜ್ಯ ಭಾವನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅದು ಅಭಿನವ ಕೈಲಾಸ, ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರ, ಪರಿಪೂಜ್ಯ, ಪರಮ ಮಂಗಲ. 'ಕಲ್ಯಾಣದ ನಾನುವ ಸಿಡಿದು ವಿನಾಹಕ್ಕೆ ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ನಾನುವಾಯಿತು. ಲೋಕದೊಳಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವೇ ಕೈಲಾಸವೆನಿಸಿತ್ತು' (ಶೂ ಸಂ. ಪು. ೮೬.) ಎಂಬುದು ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಶಾಶ್ವತ ಶಾಸನದ ಮಾತು. ಇಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬುದ್ಧಿ ಸಿಡಿದೆದ್ದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸ ಬಹುದು. ನಂಬಿಗೆಯೂ ನಂಬದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಭಾವ ವನ್ನು ಸ್ತಿಮಿತಗೊಳಿಸಿ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿ ನೋಡಲು ಹಚ್ಚಿದರೆ ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸತ್ಯಾರ್ಥ ಹೊಳೆಯಬಹುದು. ಮೇಲಿನ ಕೈಲಾಸ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮರ್ತ್ಯ ಲೋಕದ ಕಲ್ಯಾಣವೇ ದೇವಲೋಕದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಿದೆ, ಆ ಮಟ್ಟವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಅಚೆಗೆ ಮೆರೆದಿದೆ, ಇಹಪರವನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಂದ ಶರಣರ ದಿವ್ಯ ಜೀವನ ಲೀಲಾವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ರಂಗಸ್ಥಲವಾಗಿ 'ಮಂಗಳವಾಡ' ವಾಗಿದೆ, ಎಂಬ ಮಾತು ಬುದ್ಧಿಗೂ ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಬಹುದು. ಸ್ವಾತ್ಮಾನು ಭೂತಿ ಸಟಿಯಲ್ಲ, ದಿಟವೆಂದಿರುವ ಮಾನವನ ಭಾವವಂತೂ ಈ ಮಾತನ್ನು 'ಶಿರಸಾ ಮಾನ್ಯ' ಮಾಡಬಹುದು.

ಕಲ್ಯಾಣದ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಬೀಗವಿಕ್ಕಿರಬಹುದು. ಆ ಬೀಗವನ್ನು

ತೆಗೆವ ಕೈ ನಮಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯ ನಮ್ಮದಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಹಿರಂಗವನ್ನು ಕಣ್ ತುಂಬ ನೋಡಬಹುದು.

ಕಲ್ಯಾಣ 'ಅಶ್ವಪತಿ ಗಜಪತಿ ನರಪತಿರಾಯ ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಬಿಜ್ಜಳನ ರಾಜಧಾನಿ.' 'ನ ಭೂತೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ' ಎಂದು ಹೊಗಳಿಸಿ ಕೊಂಡ ಮಹಾಪಟ್ಟಣ. ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಭವ್ಯನಗರ. ಆ ಮಹಾ ಕಲ್ಯಾಣದ ವಿಸ್ತಾರ ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನ ಪರಿಪ್ರಮಾಣ. ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಳಸಿಬಂದ ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟು ಯೋಜನ ಪರಿಪ್ರಮಾಣದ ಕೋಟೆ. ರಾಜಸುತ್ತರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ದಂಡನಾಯಕರು ಮಂಡಳೀಶ್ವರರು, ಮಹಾಸಾವಂತರು ಸಾವಂತರು, ರಾಯರಾವುತರು ಗಜಾ ರೋಹಕರು, ಬಿಂಕದಂಕಕಾರರು ಮಲ್ಲಜಟ್ಟಿಗಳು, ಕವಿ ಗಮಕಿ ವಾದಿ ವಾಗ್ಮಿ ಗಳು, ಗಾಯಕರು ಚಿತ್ರಕಾರರು ನರ್ತಕರು ವರ್ತಕರು ಇವರಿಂದ ಇವರ ಮನೆಗಳಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಕಳಕಳಿಸುವ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಹಾಪಟ್ಟಣ. ಆ ರಾಜಧಾನಿಯ ಒಂದು ಮಗ್ಗುಲಿದು. ತಿರುಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮಗ್ಗುಲು ನೋಡಿದರೆ ಅದೇ ಕಲ್ಯಾಣ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಭಕ್ತಿಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನ, ಮಾತು ಮನವನ್ನು ಮೀರಿ, ನಿತ್ಯ ನಿರಂಜನವಾಗಿ ಎಡೆದೆರಹಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವನ್ನು ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದ 'ಆದಿಲಿಂಗ ಅನಾದಿ ಬಸವಣ್ಣ' ನ ಸ್ವರಾಟ್ ರಾಜಧಾನಿ ಆ ಮಹಾಕಲ್ಯಾಣ. ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಹಾಮನೆಯ ಕಟ್ಟಿದರೆ 'ಮರ್ತ್ಯ ಲೋಕವೆಲ್ಲವು ಭಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಯಿತು; ಕಲ್ಯಾಣ ಕೈಲಾಸವೆನಿಸಿತ್ತು.'

ಆ ಮಹಾಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಶಿವಾಲಯ ಅವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ವಾದ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕದೇವಾಲಯ. ಅದರ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಳತೆ ಮೀರುವ ಬಲುದೊಡ್ಡ ಕೆರೆ. ಕೆರೆಯ ಸಮೀಪ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ರುದ್ರಮುನಿಯ ಗವಿ. ಅಚ್ಚಿ ಅಕ್ಕ ನಾಗಮ್ಮನ ಗವಿ. ಹಾಳಾದ ಅನುಭವಮಂಟಪ. ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಕೆರೆಗಳು. ಪದ್ಮಪತ್ರ ತೀವಿದ ಸರೋವರಗಳು. ಪತ್ರಿಯ ಬನ ಪುಷ್ಪ ವಾಟಿಕೆಗಳು. ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಭಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಪ್ರಕಾಶ

ದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದವರು ಅಸಂಖ್ಯಾತರು. ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಎಚ್ಚತ್ತಿದ್ದು ನಿಚ್ಚು ಶಿವರಾತ್ರಿ ಮಾಡಿದವರನಂತ. ಸತ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದ ಸತ್ಯರು ಸಾತ್ತಿಕರು, ನಿತ್ಯರು ನಿಜೈಕ್ಯರು, ಪರಮ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಲಿಂಗ ಭೋಗೋಪಭೋಗಿಗಳು, ಅಚ್ಚ ಪ್ರಸಾದಿಗಳು ನಿಚ್ಚ ಪ್ರಸಾದಿಗಳು, ಮಚ್ಚೆ ಹೊಲೆವ ಕಾಯಕದವರು, ದಣ್ಣಾಯಕರು. ಅಂದು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಶರಣರು ಮಾಡದ ಕಾಯಕವಿಲ್ಲ, ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ದಾಸೋಹವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ದಾಸೋಹದ ಮಠವಲ್ಲದ ಭಕ್ತನ ಮನೆ ಇಲ್ಲ. ಸಾವಿರಾರು ಕಟ್ಟಳೆಯ ನೇಮದ ಭಕ್ತರ ಮಠಗಳು, ಸದಾ ಚಾರಿಗಳ ಮಠಗಳು, ಶೀಲಸಂಪನ್ನರ ಮಠಗಳು, ಮಾಟಕೂಟದವರ ಮಠಗಳು. 'ಅಂತು ೨ ಲಕ್ಷ ೮೫ ಸಾವಿರದ ೭೭೦ ಅಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ' ಮಹಾಪ್ರಮಥಗಣಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಮಹಾಗಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಥನಾಯಕನಾಗಿ ಅನಂತ ಕೋಟಿ ಮುಖವಾಗಿ ಒಡನಾಡಿಯಾಗಿವೆನು ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣನು;

‘ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಎಂಬತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಏಳುನೂರೈಪ್ಪತ್ತು’ ದಾಸೋಹದ ಮಠಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಠ, ಅದೇ ಅವರ ಅರಮನೆ. ಕಲುಗೆಲಸದ ಮೌಳಿ, ಕುಸುರಿಗೆಲಸದ ದ್ವಾರವಟ್ಟ. ಮಿಸುನಿಯ ಕಂಭದ ಮೇಲೆ ಪಂಚಾಕ್ಷರದ ಶಾಸನ, ತೋರಣಗಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಸೂಸಕ, ಮೇಲುಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಗಾಳಿಗೊಲಿದಾಡುವ ನಂದಿಯ ಧ್ವಜ, ‘ಯೋಜನವರೆಯ ಬಿನ್ನಾಣದರಮನೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದೊಳಗೆ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವ ಮಠದ ಕಟ್ಟಳೆ ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ! ಇಂತಹ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಇಂದಿನ ತಲೆ ಹಿಡಿದಂತಿಲ್ಲ.

ಪರಶಿವನ ಪರಮಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಒಳಹೊರಗೆ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸದುಹೃದಯದಂತಿರುವ ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣನ ಮಹಾಮನೆ. ಮುಂದೆ ಮಂಗಳಮಯವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಅಂಗಳ. ಒಳಹೊರಗೆ ಹರಿದಾಡುವ ಶಿವಶರಣ ಭಕ್ತ ಮಹಾಗಣಗಳ ಸತ್ಯಾನಂದದ ಸಂಭ್ರಮ. ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನ ಕಾರುಣ್ಯ ಕರಪಲ್ಲವದೊಳಗೆ ಜನಿಸಿ, ಪೂರ್ವಜನ್ಮವಳಿದು ಪುನರ್ಜಾತರಾಗಿ, ಮಾಂಸಪಿಂಡವಳಿದು ಮುಕ್ತಪಿಂಡರಾಗಿ, ವಿಷಯವಾಸನೆಯಳಿದು ಪ್ರಸಾದಕಾಯರಾಗಿ, ಅಂಗದ ನೆಲೆವನೆ ನಿಜ

ಲಿಂಗವೆಂದರಿದು, ನಿಜಲಿಂಗದೆಡೆಗೆ ತನುವೆಲ್ಲ ಕಾಲಾಗಿ ನಡೆದು, ಮನ
 ವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗನೋಹನವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ಬಯಲಿಗೆ ಬೇಟೆಗೊಂಡು ಭಾವ
 ವೆಲ್ಲ ಬಯಲಾಗಿ, ಬಯಲೆಲ್ಲ ಬೆಳಗಾಗಿ, ಬೆಳಗಲ್ಲ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ನಿತ್ಯ
 ಪರಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ನಾನೆತ್ತ ಹೋದೆನೆಂದರಿಯದೆ, ಶೂನ್ಯ ನಿಶ್ಯೂನ್ಯವ
 ಮೀರಿ ನಿಶ್ಯಬ್ದ ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಲಿಂಗಲೀಲಾವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡು
 ತ್ತಿರುವ ನಿತ್ಯ ನಿಜೈಕ್ಯ ಶರಣರ ವಿಭ್ರಮ ವಿಲಾಸ. ಸದಾಭಕ್ತ ಮಹಾ
 ಗಣಗಳ ಅಂಗವಿಂದ ಹರಿವ ಸದಾಚಾರ. ಲಿಂಗವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಅವರ
 ಸದುಹೃದಯವಲರಿ ಹೊರಸೂಸುವ ಸದಾಭಕ್ತಿ. 'ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯ
 ರಿಲ್ಲ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯಿರಿಲ್ಲ' ಎಂದು ತುಸಾಗಿ ತೀಡುವ ದಾಸೋಹ
 ಭಾವ. ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಟ್ಟ ಬೆಳಗಿನ ಮಡಿಯಂತಿರುವ ಶಿವಜ್ಞಾನ. ಭಕ್ತಿ
 ಜ್ಞಾನಗಳ ಸಮರಸಸಂಗಮದಿಂದ ಹೆದ್ದೊರೆಯಾಗಿ ಹರಿವ ಪರಮಾ
 ನಂದಾಮೃತ ಜಲ. ಸರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಪರಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಂದಿರೆವ
 ಮೈರಾಗ್ಯ ಇಂತಹ ಸುಮಮಾನನ ವಾತಾವರಣ ತುಂಬಿ ಮಿತಿ ಮೀರಿದ
 ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನ ರಾಜತೇಜದಲ್ಲಿಸ್ಸ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಹಾಮನೆಯ
 ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ, ಈ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲು ಕೀಳೆಂಬ ಕುಲ ಹೊಲೆ
 ಯೆಂಬ ಜಾತಿ ಸೂತಕನೆಂಬ ವಿಷಮ ವಿಷವಾಯುವಿನ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ಹಾಲು
 ಗಡಲಲ್ಲಿ ಬೇವಿನ ಬಿಂದು ಉಂಟೇ ? ಮೇಲು ಕೀಳು ! ಮೇಲಾವುದು ? ಕೀಳಾ
 ವುದು ? ಮರವೆ ತುಂಬಿ ತನ್ನ ತಾನರಿಯದ ಮಾನವನ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲವೇ
 ಇವು ? ಮರವೆಯ ಮಬ್ಬಗಣ್ಣಿಗೆ ಮೇಲು ಕೀಳಲ್ಲದೆ ಅರಿವು ಕಂದೆರವಿ
 ಯಾದ-ಅರಿವೇ ತಾನಾದ- ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಮ
 ದ್ವೈತವೆಲ್ಲಿ ? ಮರಹುಗೆ ಹಿರಿಯ ಕಿರಿವಲ್ಲದೆ, ಮರಹುಗೆ ಮೇಲು ಕೀಳ
 ಲ್ಲದೆ, ಮರಹುಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠ, ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಯಲ್ಲದೆ ನೆಲೆಯರಿದು
 ಅರಿವಿನ ತಿರುಳಾದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಇವರ 'ಮಾತೇಕೆ ? ಈ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ
 ಎತ್ತ ನೋಡಿವತ್ತ ಶರಣರಡಿಗೆ ಶರಣರೆರಿಗಿ, ಶರಣು ಶರಣಾರ್ಥಿ ಎಂಬ
 ಸದಾವಿವೇಕ, ಸದಾ ವಿನಯ. 'ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಿಗೆ ಶರಣೆಂಬುದ ಕರುಣಿಸು
 ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ' ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಶರಣರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರೆ

ಭವ ಬಂಧನ ಹರಿವುದೆಂದು ಶರಣರ ಸಾವಧಾನ ಸೂತ್ರ. ಶರಣರಿಗೆ ಶರಣೆಂಬ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಜೀವಾನಂದವಿದೆ :

ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಡಿಗಿರಗಿ ಶರಣೆಂಬೆ. ಅವರ ನುಡಿಯ ಬೋಧೆಯ ಕೇಳಿ ಅನ್ಯನುಡಿ ಸಮಾಸದ. ಒಡೆದೆಲು ಸಿರ ಬಿಗಿದು ಮಡುಗಟ್ಟಿ ಕಂಬನಿಯ ಕಡಲೊಳಗೆ ಕಡೆಯುತೆಂದಿಪ್ಪೆನೋ? ಮೃದ ಶರಣು ಶರಣೆಂಬ ಶಬ್ದ ಬಡಲುಗೊಂಡು ಶಂಭುಜಕ್ಕೇಶ್ವರದೇವಂಗೆ ಶರಣೆನುತ ನೈಮರೆದೆಂದಿಪ್ಪೆನೋ?

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೨ ಪು. ೩೬೨

ಶಿವನು ಎಷ್ಟು ಪೂಜ್ಯನೋ ಶರಣರೂ ಅಷ್ಟೇ ಪರಿಪೂಜ್ಯರು. ಬಸವಣ್ಣ ಭಕ್ತ, ಸುಜ್ಞಾನ ಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಸುಳಿದಾಡುವ ಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಭುದೇವರು. ಯಾರಿಗೆ ಯಾರು ಶರಣಾಗಬೇಕು? ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಭುದೇವರ ಕಂಡು '..... ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎನುತಿದಿವನು' 'ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಪಾದವ ಕಂಡು ಧನ್ಯನಾದೆನು.' ಎಂದು ತಲೆಬಾಗಿದರೆ ಪ್ರಭುದೇವರು 'ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ ಅಲ್ಲಯ್ಯಂಗೆ ನೀನು ಪರಮಾರಾಧ್ಯರು ಕಾಣಾ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣ.' 'ನಮ್ಮ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣನ ಶ್ರೀ ಪಾದಕ್ಕೆ ಶರಣೆಂದು ಧನ್ಯರಾಗಬೇಕು ನಡೆ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ.' ಎಂದು ತಲೆದೂಗಿ ತಲೆಬಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಸುಪ್ಪಾಣಿಯ ಮುತ್ತಿನಂತಿರುವ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಾತು

ಕಂಡ ಭಕ್ತಂಗೆ ಕೈಮುಗಿವಾತ ಭಕ್ತ

ಸದುವಿನಯವೇ ಸದಾಶಿವನ ಒಲುಮೆಯಯ್ಯ!

ನೀನೊಲಿದ ಕುಲಕ್ಕೆ ನೀನೊಲ್ಲದ ಹೊಲೆಗೆ ಮೇರೆಯುಂಟೇ? ಎಂಬ ಪರಿಪೂತ ಭಾವನೆಯ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲ ಹೊಲೆ ಜಾತಿ ಸೂತಕವೆಂಬ ಭಾವನೆಯ ಸೂತಕದ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ಅವ ಕುಲವಾದರೇನು ಲಿಂಗವ ನುಬಿದಾತ ಕುಲಜ, ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿದಾತ ಕುಲಜ, ಲಿಂಗ ಮುಟ್ಟಿದಾತ ಕುಲಜ. ಮಾವು ಬೇವು ಅತ್ತಿ ಮತ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕುಲ ಜಾತಿ ಬೆಂಕಿ ಮುಟ್ಟಿ ಬೆಂಕಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಮರಳಿ ಕುಲಜಾತಿಯನರಸಲುಂಟೇ? ಕೋಟಿಪುಣ್ಯದಿಂದ ಸದಾಗುರು ದೊರೆತು ಆತನ ಹಸ್ತಕಮಲದಲ್ಲಿ ನಿಜ

ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯರಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಗುರುಪುತ್ರರೆನಿಸಿದ ಶಿವಭಕ್ತರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸದ್‌ಗುರುವೇ ತಂದೆ ಆತನೇ ತಾಯಿ. ಭಕ್ತಗಣಗಳೇ ಬಂಧುಬಳಗ. ಶಿವ ಸಂಸ್ಕಾರ ಒದಗಿ ಶಿವನ ಪೂಜಿಸುವ ಕುಲವೇ ಶಿವಕುಲ, ಆತನ ಜಾತಿಯೇ ಶಿವಜಾತಿ 'ಶ್ವಸಚೋಪಿಯಾದರೇನು ಶಿವಭಕ್ತನೇ ಕುಲಜ,' 'ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಕುಲವನರಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ರಾಣಿವಾಸದಾಣೆ' ಎಂಬ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಮತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನೇದ ನಡುಗಿರಬಹುದು; ಶಾಸ್ತ್ರ ಸೈವೆರಗಾಗಿರಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರತ ಸತ್ಯತತ್ವವನ್ನಾಧರಿಸಿ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಕುಲ ಜೋಳನ ಕುಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದುದನ್ನು ವೇದ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ! ಜೋಳನ ರಸಾಯನವನ್ನೊಲ್ಲದೆ ಚೆನ್ನನ ಅಂಬಕಳವನ್ನು ಉಂಡುದನ್ನು ವೇದಪುರುಷ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ!!

ವೇದ ನಡನಡಗಿತ್ತು. ಶಾಸ್ತ್ರವಗಲಿ ಕೆಲಸಾರಿತ್ತಯ್ಯ. ತರ್ಕ ತರ್ಕಿಸಲಿಯದೆ ಮೂಗುವಟ್ಟಿತ್ತಯ್ಯ. ಅಗಮ ಹೊರ ತೊಲಗಿ ಅಗಲಿದ್ದಿತಯ್ಯ. ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯನು ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯಲುಂಡ ಕಾರಣ.

ಬ.ವ., ಪು. ೧೧೪

ಅಂತೆಯೇ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನ ಕುಲದ, ಆತನ ಜಾತಿಯ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವ, ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ, ಅಂತ್ಯಜನೆನಿಸಿದ ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯ ಎಲ್ಲ ಕುಲ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟಿ ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ, ಲಿಂಗಸಂಗಗಳಾಗಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾಗಿ, ಪೂರ್ವ ಕುಲಜಾತಿಯಳಿದು ಶಿವಕುಲ ಶಿವಜಾತಿಯಲ್ಲಿ, ಶಿವಭಕ್ತಿ ಶಿವಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ಥಳಥಳಿಸಿ ಹೊಳೆವವರು ಅವರು. ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಒಡೆದು ಕಾಣುವಂತಿದೆ. ಶಿವಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಕುಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಷ್ಟೇ ಪ್ರಬಲ ಭಾವನೆ ಭವಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಭವಭಾರಿಗಳಾದ ಭವಿಯೊಂದು ಕುಲ ಎಂಬುದು. ಈ ಭೇದವೇಕೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಶರಣರು ಹೇಳುವುದೊಂದೆ ಉತ್ತರ. ಲಿಂಗಮುಖದ ಲುದಯವಾದ ಶರಣನೆತ್ತ? ಅಂಗ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಚರಿಸಾಡುವ ಭವಿಜೀವಿಯೆತ್ತ? ನಿತ್ಯತತ್ವವನಪ್ಪಿ ಶಾಸ್ತ್ರತವಾಗಿ ಬದುಕಿದ ಸತ್ಯಭಕ್ತನೆಲ್ಲಿ? ಮಿಥ್ಯೆಯೇ ಸತ್ಯ, ಸತ್ಯವೇ ಮಿಥ್ಯವೆಂದು ತಿರುವು ಮುರುವು ತಿಳಿದು ಹುಟ್ಟಿ ಸಾವ, ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟುವ ಭವಿ ಜೀವನವೆಲ್ಲಿ? ಸತ್ಯ ಸದಾಚಾರವೇ ಭಕ್ತಿ. ಮಿಥ್ಯಾಚಾರ ಅನಾಚಾರವೇ ಭವಿ. ಸುಜ್ಞಾನ ಜ್ಯೋತಿಯೇ ಭಕ್ತಕುಲ ಅಜ್ಞಾನದ

ಕತ್ತಲೆಯೇ ಭವಿಕುಲ ಶರಣರು ಭವಿಯೆಂದು ಕಡೆಗಣಿಸಿದಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಆತನಿಗಾಗಿ ಮರುಕವೂ ಉಂಟು. ಭವಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವನಂಟೆಂಬ ಭಾವನೆಯೂ ಉಂಟು. ಈ ಭಾವನೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶಿವಜಗನ್ಮಯ ಸ್ಥಲವೆಂಬ ಸ್ಥಲದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಸಕಲ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಲೇಸನೇ ಬಯಸುವ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರೇ ಕುಲಜರು' ಎಂದು 'ಬಸವಣ್ಣನವರೂ ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ ಆ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭವಿ ಭಕ್ತ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತಾತ್ವಿಕ ಭೇದವು ಎಳ್ಳುವೊನೆಯಷ್ಟೂ ತೋರುವಂತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಭವಿ ಭಕ್ತರೆಂಬ ಭೇದವನ್ನು ಮಾಡುವ 'ಭವಿತನಕ್ಕೆ ಹೇಸಿ ಭಕ್ತರಾದ' ಭಕ್ತಗಣಗಳ ಮರುಳತನವನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಪ್ರಭುದೇವರ ಗುಡುಗಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆಯು ಸುಶಾಂತ ವಾತಾವರಣವೂ ಬೆಚ್ಚಿ ಬೆದರಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಎದೆ ಅದಿರಿರಬಹುದು:—

ಭವಿಯ ಕಳೆದನೆಂಬ ಮರುಳು ಜನಂಗಳು ನೀನ ಕೇಳಿರೆ ಭವಿಯಲ್ಲವೇ ನಿಮ್ಮ ತನುಮನ ಗುಣಾದಿಗಳು? ಭವಿಯಲ್ಲವೇ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗುಣಾದಿಗಳು? ಇವರೆಲ್ಲರು ಭವಿಗಳ ಹಿಡಿದು ಭವಭಾರಿಗಳಾದರು. ನಾನು ಭವಿಯ ಪೂಜಿಸಿ ಭವಂ ನಾಸ್ತಿಯಾದೆ ಗುಹೇಶ್ವರ.

ಪ್ರ. ವ., ಪು. ೧೮೬

ತನ್ನ ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದು 'ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನಗಲೆಡೆಯಲ್ಲ' ಎಂದಿರುವ ನಿಜ ಶರಣರಿಗೆ ಭಕ್ತ ಭವಿ ಎಂಬ ಭಾವ ಉಳಿವುದೇತು?

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆ ಅದೊಂದು ಪರಂಧಾಮ ಪರಮಾನಂದ ನಂದನವನ. ಚಿದಂಗನೆಯು ಸದಾವಿಲಾಸವಾದ ವಿಹರಿಸುವ 'ರಸೋ ಮೈ ಸಃ' ಎಂಬ ಸರಸೋದ್ಯಾನ. ಇತ್ತ ತನು ಉಕ್ಕಿ ಮನ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿದೇರುವ ಸರೋವರ. ಶಾಂತಿ ಸೈರಣೆ ಸಮತೆ ಸಮಾಧಾನ ತುಂಬಿ ತುಪಾಗಿ ತೀಡಿ ಭವದ ಬೇಗೆಯನ್ನು ಜಡಿದು ಕೆಡೆನೂಕುವ ಸಾವಧಾನ ಮಾರುತ. ಅಂಗದ ತಿರುಳಾದ ಲಿಂಗದ ಬೆಳುದಿಂಗಳು. 'ನೇಹ ನಾನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿನ್' ಎಂಬ ತನಿಗಾನ ವನ್ನು ಸಮರಸವಾಗಿ ಹಾಡಿ ಕಿವಿಯನೆಲ್ಲ ಸವಿನಾಡಿ ಕುಕಿಲಿಡುವ ಓಕಾರ ವೆಂಬ ಜಾಣ ಕೋಗಿಲೆ. ದನಿಗೇಳಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಪುಲಕವನೆ ತೊಟ್ಟ ಮಾಯದ ಮಾಮರ. ಮಾಮರದ ಮಕರಂದವನ್ನೊಲ್ಲದೆ ಓಕಾರನಾದ ಮಾಧುರ್ಯ ವನ್ನು ಹೀರಿ ಸಾಮರಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಲಯಗಾಢವ ಮಾಡುವ ಮನವೆಂಬ ತುಂಬಿ.

ಇತ್ತ ಭಕ್ತಿಪುಷ್ಪವಲರಿ ಬಸವಣ್ಣನಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅತ್ತ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಕಂದೆರೆದು ಚಿನ್ನಬಸವಣ್ಣನಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮೇಲುಗಡೆ ಪರಮ ವೈರಾಗ್ಯ ಪುಷ್ಪಿತವಾಗಿ ನಿರಂಜನ ಪ್ರಭುವಾಗಿ ಝಗಝಗಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಹವು ಬಿರಿದು ಮಹಾದೇವಿಯು ಕೃಪಿಸುವಂತಿದೆ ಈಗಡೆ. ಮಾನವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವ:ಡಿಸಾಳ ಮಾಚಿದೇವ ಕಿನ್ನರಿಯ ನುಡಿಸಿ ತನ್ನ ತಾನೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಸುತ್ತಿರುವ ಕಿನ್ನರೀ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ. ಹೀಗೆ ಅನಂತ ವಿಧವಾಗಿ ಅರಳಿ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೊರೆಯೇರುತ್ತಿರುವ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾಗ್ಯ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆಯೆಂಬ ಪರಮ ಪಾವನ ನಂದನವನದ ಮುಂದೆ ವಾರಣಾಸಿಯ ಮಾತೇಕೆ, ರಾಮೇಶ್ವರವ ಹುಚ್ಚೇಕೆ? ಆ ಮಹಾಮನೆಯ ಮುಂದಿರುವ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಇವೆಲ್ಲ ಸರಿದೂರಿಯಾಗಿ ತೂಗಬಲ್ಲವೆ? ಎಂದೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮುಕ್ತಗನೆಯಂತಿರುವ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕಗಳ ಖಂಡ ತುಂಡ ಉತ್ತರ:

ಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ಅಂಗಣ ವಾರಣಾಸಿಯೆಂಬುದು ಹುಸಿಯೆ? ಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಷ್ಠಿ ತೀರ್ಥಗಳು ನೆಲಸಿವುವಾಗಿ ಸುತ್ತಿದರೆ ಶ್ರೀಶೈಲ, ಕೆಲಬಲದಲ್ಲಿ ಕೇದಾರ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಶ್ರೀ ವಾರಣಾಸಿ. ವಿಠಕ್ತಿ ಬೀಡಾಗಿ, ಭಕ್ತಿ ಮೊಳೆಯಾಗಿ ಎನ್ನದೇವ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ಅಂಗಣ ವಾರಣಾಸಿಗಿಂದಲಧಿಕ.

.

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೨ ಪು. ೩೯೫

ಅಂತೆಯೇ ಕಾಶಿಯನೊಲ್ಲದೆ, ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ತಿರುಗದೆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಕೇದಾರ ಮೊದಲಾದ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪುಣ್ಯವಾಸನೆಯನೊಲ್ಲದೆ ಗುಗೆ ಯಮುನೆ ಮೊದಲಾದ ಪವಿತ್ರತೀರ್ಥಗಳ ಜಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಲೊಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಯಾಣದತ್ತ, ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆಯತ್ತ ಹೊರಳಿತು ಪರಮ ಸತ್ಯವ ಸಾಧಿಸ ಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಸದಾಭಕ್ತಗಣಾಂತಿಧಿ, 'ಸುಜ್ಞಾನಜಂಗಮಸಮೂಹ. ಕಾಶಿಯಿಂದ ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಒಡಿಸಾ ಗುಜರಾಥದಿಂದ ಬಂದವರು ಹಲವರು, ದ್ರಾವಿಡ ಅಂಧ್ರ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದವರು ಎಷ್ಟೋ! ಕರ್ನಾಟಕದವರಂತೂ ಸರಿಯೇ, ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲವಷ್ಟು. ಅಂತೆಯೇ 'ಅಸಂಖ್ಯಾತರು' ಎಂಬುದೂ ಶರಣರಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ಹೆಸರು. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಲ್ಯಾಣ, ಅವರ ಮಹಾಮನೆ

ಅಸಂಖ್ಯಾತರಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿತು. ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಭಕ್ತಮಹಾಗಣಗಳ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಕಾಲನ ಕಮ್ಮಟವಾದ ಮರ್ತ್ಯ ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟವಾಯಿತು; ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸುಜ್ಞಾನ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಯಿತು. ನೋಡಬೇಕು ಕಣ್ತುಂಬಿ ಈ ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟವಾದ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು! ಕಮ್ಮಟದಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಹೊಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶ್ರೀಸಾದಕ್ಕೆ ತೊಡಿಗೆಯಾಗಿ ಮೆರೆವ ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು!! ಸಿರಿಯಾಳ ಸಿಂಧುಬಲ್ಲಾಳರ ಸಕಾಮಭಕ್ತಿಯ ಮನೆಯನೊಲ್ಲದೆ 'ಪೂರ್ವಾಚಾರಿ ಭಕ್ತಿಭಂಡಾರಿ' ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆಯೊಳಗೆ ತಲೆವಾಗಿ ನಡೆದು ಬದುಕಿದ ಶರಣರ ಸಂಕುಳವನ್ನು!!! ಇಂತಹ ಮಹಾಮನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಅಂತರಂಗದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು? ಶಿವಯೋಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:

ಅಯ್ಯ ಸಿಮ್ಮ ಶರಣರಲ್ಲದವರ ಮನೆ ಕೆಮ್ಮನೆ ಕಂಡಯ್ಯ. ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಮನೆಯ ನೆಲೆಮನೆ ನೋಡಾ ಎನಗೆ. ಸಿರಿಯಾಳ ಮನೆಗಟ್ಟಿ ಬೇರೂರಿಗೆ ಒಕ್ಕಲುಹೋದ. ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಮನೆಗಟ್ಟಿ ವ್ಯವಹಾರವನಾಡಿ ಹೋದ. ಸಿಂಧುಬಲ್ಲಾಳ ಮನೆಗಟ್ಟಿ ಕೈಕೂಲಿಗಾರನಾಗಿ ಹೋದ. ಗಂಗೆ ವಾಳುಕರು ಮನೆಗಟ್ಟಿ ಲಿಂಗದ ಹೊಲಬನರಿಯದೆ ಹೋದರು. ಇವರೆಲ್ಲರು ಮನೆಯ ಮಾಡಿ ಮಹವನರಿಯದೆ ಸಾಲೋಕ್ಕ ಸಾಮೀಶ್ಯ ಸಾರೂಪ್ಯ ಸಾಯುಜ್ಯವೆಂಬ ಪದವಿಗೊಳಗಾದರು. ನಿಮ್ಮ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣ ಬಂದು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವೆಲ್ಲವು 'ಭಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ' ವಾಯಿತು. ಆ ಮನೆಗೆ ತಲೆವಾಗಿ ಹೊಕ್ಕವರೆಲ್ಲರು ನಿಜಲಿಂಗ ಪದವ ಪಡೆದರು. ಆ ಗೃಹವ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಹಲಕಾಲ ತಪಸಿದ್ದೆನು. ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿನಾಥ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣನ ಮಹಾಮನೆಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂದು ಬದುಕಿದೆನು.

ಶೂ. ಸಂ., ಪು. ೮೯-೯೦

ಮಹವು ನೆಲೆಗೊಂಡ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆಯ ನಿಜಾರ್ಥವನ್ನು ರನ್ನಗನ್ನಡಿಯಂತೆ ಕನ್ನಡಿಸಿದೆ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರ ಈ ವಚನ. ಹಿಂದೆ ಸಿರಿಯಾಳ ಸಿಂಧುಬಲ್ಲಾಳ ವೊದಲಾದ ಪುರಾತನ ಭಕ್ತರು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರ ಭಕ್ತಿ ನಿಜಭಕ್ತಿಯಲ್ಲ, ಫಲ ಪದವಿಗಳ ಬೇಡಿ ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿ. ಶಿವಶರಣರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ

ಮಾಡಿ ಬೇಡುವಾತ ಇಲ್ಲವೆ ಬೇಡಿ ಮಾಡುವಾತ ಭಕ್ತನಲ್ಲ, ಕೊಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾತ ದೇವನಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಮಾಟ ಇಂತಹ ಫಲ ಶರಣ ಪಥಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲವು. ಮಾಡಿ ಬೇಡುವುದು ಕೈಕೂಲಿ, ಅದೊಂದು ವ್ಯಾಪಾರ. ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಇದ್ದರೆ ಆ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಆ ಬಯಕೆ ಗೆದ್ದಲಿ ಇದ್ದಂತೆ. ಅದಕ್ಕದೆ ಕೊರತೆ. ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿ ಅದೆಂದೂ ಆಗಲಿರಿಯದು. ಇನ್ನು ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಬೇಡಿದ ಫಲ ಬಂತೆಂದು ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳೋಣ. ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೇ ಬೇಡುವ ಭಕ್ತಿಗೆ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ ದೊರೆಕೊಳ್ಳಲಿ. ದೊರೆಕೊಂಡರೇನು? ಆ ಸಿರಿ ಸ್ಥಿರವೇ? ಅದು ಸತ್ಯ ಸುಖವೇ ನಿತ್ಯಾನಂದವೇ? ಎಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲ. ಬೇವಿನ ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿ ಮಾವಿನ ಫಲವ ಬಯಸಿದರುಂಟೇ? ಐಸಿರಿಯನ್ನು ಬೇಡುವ ಮನ ಬಡಮನ, ಭಕ್ತಿ ಬಡತನ ವಡಸಿದ ಭಕ್ತಿ. ಆದರೆ ಸತ್ಯಶುದ್ಧಭಕ್ತಿಗೆ ಬಡತನ ಉಂಟೇ? 'ಅರಸಿಗೆ ಬಡತನವಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬಡತನ ಉಂಟೇ?' ಎಂಬುದು ನಿಜಭಕ್ತಿಯ ನಿರ್ಧರ ಭಾಷೆ. 'ಬೇಡು, ಬೇಡಲಾರದ ಹಂದೇ' ಎಂದು ದೇವನನ್ನೇ ಮೂದಲಿಸುವ ಭಕ್ತ ಮರಳಿ ಆ ದೇವನನ್ನು ಬೇಡುವನೇ? ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ ಲಿಂಗದ ಹಂಗನೊಲ್ಲದ ಭಕ್ತ ಕಾಳುಬೆಳುದಿಂಗಳಂತಹ ಕೀಳುಸಿರಿಗೆ ಕೈಯೊಡ್ಡುವನೇ? ಇದಲ್ಲದೆ ನಿಕಟಭಕ್ತಿ ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಸಾಲೋಕ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಸತ್ಯಭಕ್ತಿಯ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಗಳಿಕೆ ಇದೊಂದು ಹಿರಿ ಹುಚ್ಚು. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ನಿತ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಘನಲಿಂಗವನೊಳಕೊಂಡ ಮಹಾಂತ ಶರಣರ ಇರವಿಗೆ ಸಾಲೋಕ್ಯದ ಲೋಕ ಸಾಲದು. ಆಕಾಶವನ್ನೆಲ್ಲ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕೆಂಬುದು ಹೆಡ್ಡತನ. ಸಾಮೀಪ್ಯದ ಮಾತು, ದೇವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ದೊಡ್ಡತನದ ಕುರುಹೆಂದಿರುವುದೂ ಹುಚ್ಚು. ದೇವನೇನು ಹೆಚ್ಚು ಭಕ್ತನಿಗಿಂತ? 'ಬೆಳಗಿನೊಳಗಣ ಬೆಳಗು ಗುಹೇಶ್ವರ' 'ಬೆಳಗಿನೊಳಗಣ ಬೆಳಗು ಶರಣ' ಎಂದಮೇಲೆ ದೇವ ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ, ಭಕ್ತನೇನು ಕಿರುಕುಳನಲ್ಲ. ಪರಶಿವತತ್ವ ಮತ್ತು ಶರಣತತ್ವ ಇವರ ಇದೇ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾರಾಪ್ಯ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪದವಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವೂ ಶರಣನ ಮಹಾ ಘನ ಮಾನಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಘನಪದವಿಗಳಲ್ಲ. ಮತ್ತೂ ಇಂತಹ ಫಲ ಪದವಿಗಳು

ಇಹಲೋಕ ಪರಲೋಕ ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿ. ಗಗನ ಮೇರುಮಂದಿರ ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿ. ಸಕಲ ಭುವನ ಸತ್ಯಲೋಕ ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿ. ನಿತ್ಯನಿರಂಜನ ಪರತತ್ವ ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿ. ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಚತುರ್ವಲಯ ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿ. ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯ ತಾರಾಮಂಡಲ ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿ. ಅಂತರ ಮಹದಂತರ ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಗುಹೇಶ್ವರ ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿ.

ಪ್ರ. ವ., ಶೂ. ಸಂ., ಪು. ೫೩೪

ನಂದಿರುವ ಶರಣರ ಮಹದಾನಂದವನ್ನು, ಬೃಹತ್‌ಸುಖವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸ ಬಲ್ಲುವೇ? ಬಯಲು ಬತ್ತಲೆಯಾದರೆ ಹೊದಿಸುವರಾರು? ಹೊಚ್ಚುವುದೇನು? ಸರಮಾನಂದ ಸಾಗರದೊಳಗೆ ಓಲಾಡುತ್ತಿರುವ ನಿಜಶರಣರಿಗೆ ತನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯ ಬಯಕೆ ಉಂಟೇ? ಅನ್ಯವೆಂಬುದಾದರೂ ಉಂಟೇ? ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಯ ಕಣಗಳಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಕಾಮವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಫಲವ ಝಳುಕಾದರೂ ಉಳಿವಂತಿಲ್ಲ. 'ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನಾದ ಬಯಲು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನಾದ ಘನ.' ಇಂತಹ ಘನ ಶರಣರ ಪರಮಭಕ್ತಿ ಸಕಾಮ ಭಕ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ನಿಷ್ಕಾಮ ಭಕ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲ ಇವೆರಡನ್ನು ಮೀರಿದ ಭಕ್ತಿ, ಮಹವ ನೊಳಕೊಂಡು ಮಹದಾನಂದದಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡುವ ಭಕ್ತಿ. ಇಂತಹ ಭಕ್ತಿಯ ನಲಿದಾಟಕ್ಕೆ ಲೀಲಾರಂಗಸ್ಥಲವಾಯ್ತು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆ. ನಿಜ ಭಕ್ತಿಯ ನೆಲೆಯ ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲ ಬೀರಿದರು ಆ ಮನೆಯ ಮಹಾಗಣಗಳು. ಅಂತೆಯೇ ಶಿವಯೋಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರು, ಜೈತನ್ಯ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪ ರಾದ ನಿರಂಜನ ಪ್ರಭುದೇವರು, ಕಾಶಿಯ ಶಿವಲೆಕಮಂಚಣ್ಣಸಂಹಿತರು, ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಕಲ್ಯಾಣದ ಮಹಾಮನೆ ಯನ್ನು ಕಂಡು ಬದುಕಬೇಕೆಂದು ಹಲಕಾಲ ತಪವಿದ್ದು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮರ್ತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮಹಮನೆಗೆ 'ನಮೋ ನಮೋ' ಎಂದು ಬದುಕಿದರು. ಇಂದು ಬದುಕಿದ್ದಾರೆ.

‘ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತ ಶರಣಗುಂಟಿ ಮತ್ತೆ ಪೂರ್ವಚರಿತವು?’

ನಿಜಾಂತರಂಗದಿಂದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ಪ್ರಸನ್ನಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಸೂಸುತ್ತಿರುವ ಶಿವಶರಣರ ಶಿವಾನುಭಾವ ಗೀತಗಳ ಪರಮಾನಂದಾವೃತ್ತರಸ ಸಂಪದ, ನಿತ್ಯನಿರಂಜನ ಪರತತ್ವದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ಬದುಕಿ ನಿತ್ಯರಾದ ಸತ್ಯಶರಣರ ‘ಲಿಂಗಲೀಲಾ ವಿಲಾಸ ಚಾರಿತ್ರ’ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳ ರಂಗಮಂಟಪವಾದ ಕಲ್ಯಾಣದ

ಚಿದ್ರವಿಲಾಸಸಂಪದ, ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹವ ತಂದು, ಮಾನವನನ್ನು ಮುಕ್ತಿ ಮುಸುಕಿ ಎಚ್ಚರಲೀಯದ ಮರವೆಯೆಂಬ ಮಹಾಂಧಕಾರವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಕಳೆದು ನಿಜವರಿವಿನ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಗಿ, ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ದೇವ ಲೋಕಕ್ಕೆ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ ತಾನಾಗಿ ನೆರೆ ನೆರೆದ ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣನ ಸಾರ ಸದಾಭಕ್ತಿ ಸಂಪದ, ಇಂತಹ ಪರಮ ಮಂಗಲ ಸಂಪತ್ಸಾಮೃದ್ಧಿಯನ್ನೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆ ಯನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. 'ಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಜ್ಯೋತಿಯ ಕಪಟವ ಕಾಂಬಂತೆ' ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಗಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜವನೆಚ್ಚರಿಸಿ, ನೆರೆಯಿಂದ ನೋಡಿ ಅನುಭವಿಸಿ ನಿತ್ಯ ನಿಜ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿ ಸ್ವಲೀಲಾನಂದ ಕ್ರಿವಿದಿದಾಚರಿಸಿದ ನೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಮಹಾಂತ ಶರಣರು. ಅಂಗವಿದ್ದು ನಿರಂಗವಾಗಿದ್ದ ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತರು, ಲಿಂಗಮಯ ಸಿರಿವಂತರು, ಅಂಗ ಮುಂತಾಗಿ ಗಮಿಸದೆ ಲಿಂಗ ಮುಂತಾಗಿ ಗಮಿಸಿ ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯಾಗಿ 'ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗ' ತಾನಾಗಿ ಚರಿಸಬಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕಲಿಂಗಚರಿತರು. ಅವರ ಜೀವನ 'ಉದಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅಸ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ಅಳಿದ' ಇನ್ನುಳಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜೀವನದಂತೆ ಅನಿತ್ಯ ಜೀವನವಲ್ಲ.

ಆಯಿತ್ತ ಉದಯಮಾನ, ಹೋಯಿತ್ತ ಅಸ್ತಮಾನ. ಅಳಿದವಲ್ಲಾ ಗಿರಲಾದ ನಿರ್ಮಿತಂಗಳೆಲ್ಲವು. ಕತ್ತಲೆಗವಿಯಿತ್ತು ಮೂರು ಲೋಕ ದೊಳಗೆ! ಇವರಚ್ಚುಗವೇನು ಹೇಳಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ !

ಪ್ರ. ವ., ಪು ೩೦

ಎಂದು ಪ್ರಭುದೇವರು ಅಚ್ಚರಿಸಡುವಂತೆ ಹುಟ್ಟುವುದೇಕೆ, ಹೊಂದುವುದೇಕೆ ಎಂಬುದೇನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟುವ ಕತ್ತಲೆಯ ಜೀವನವಲ್ಲ ಮಾರಯ್ಯನವರದು. ನಿತ್ಯ ನಿಜಾನಂದವನ್ನೇ ಮರೆದು ಅನಿತ್ಯ ಸುಖದ ಅಳಿಯಾಸೆಯನ್ನೇ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಸುಳಿದಾಡಿ ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿ ಬಂದು ಸುಖಕ್ಕೆ ಕೋಟಿ ದುಃಖಪಟ್ಟು, 'ಬಣವೆ ಸುಟ್ಟು ಅರಳು ಹುರಿದುಕೊಂಡು ತಿನ್ನು'ವಂತೆ ತನ್ನನ್ನೇ ಮಾರಿ ಬಂದ ಸುಖವನುಂಬ ಮೈಯರಿಯದ ಮರುಳು ಮಾನವನ ಕಾಡು ಬಾಳಿನಂತಲ್ಲ ಅವರ ಬಾಳು. ಒಳಗನೆಯದೆ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಬಾಳಿದ ಜೊಳ್ಳು ಜೀವನವಲ್ಲ ಅವರದು.

ನಾನು ನನ್ನದು ನನಗಿಂಬ ಮೇರೆಕಲ್ಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಆ ಮೇರೆಯೊಳಗಿದ್ದು ಬಾಳಿದ ಸಣ್ಣ ಸಂಸಾರವಲ್ಲ ಅದು. ಅವರದು ಸತ್ಯ ಜೀವನ. ಸತ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಕಂಡು ಸುಜ್ಞಾನ ಜೀವನ. ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರಾದ ಅವರ ಜೀವನ ನಿತ್ಯ ಜೀವನ. ನಿಜಾನಂದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬೆರೆದಾಡಿದ ಅವರ ಜೀವನ ನಿಶ್ಚಲವು ಜೀವನ, ಲಿಂಗಗಂಭೀರ ಜೀವನ. ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ಜವನಿಕೆಯು ತೆಗೆದೊಗೆದು ಬೆಳಗಿನ ಬೆಳಗಾದ ಮಹಾಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದ ಅವರು ಪರಂಜ್ಯೋತಿ, ಅವರ ಜೀವನ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಪ್ರಕಾಶ.

ಅಂತೆಯೇ ಇಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮರ, ಮಹಾನುಭಾವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ನೋಡಿ ತಾನೂ ತಿಳಿಯಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ, ತನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನೋಡಿ ತನ್ನ ನಿಜವನೆಚ್ಚರಿಸಿ ಜೀವ ನಾನೆಂಬ ಅಹಂಭಾವದ ಕತ್ತಲೆಯು ನಿವ್ರಿಯನ್ನು ಮುಸುಕು ತೆಗೆದು ನೋಡಿ ಕಳೆದು ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಿದ್ದರೆ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಬೇಕು. ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆ ಸಾಗಿದಂತೆ ಸಾಗಿದತ್ತ ಮನವು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಅವರ ಪರಮ ಜೀವನ ಪ್ರವಾಹದ ನೆಲೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ ಭಾವವೆಲ್ಲ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಗಂಭೀರವಾಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ಕಲುಷ ತಿಮಿರ ಮುಚ್ಚಿ ಮುಸುಕಿ ಕಲುಷಿತವಾದ ಭಾವಕ್ಕೆ ಶರಣರ ಜೀವನದ ಗಂಭೀರ ಗತಿ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಶರಣರ ಶಾಶ್ವತ ಮತ. ಈ ಎಚ್ಚರ ಈ ಸಾವಧಾನ ಇಂತಹ ಪ್ರಸನ್ನಭಾವ ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಮೂಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಅದೊಂದು ಮಹಾಭಾಗ್ಯ ಪರಮಪುಣ್ಯ. ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶರಣರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂಬುದೊಂದು ಕನಸಿನ ಕನಸರಿಕೆ, ಹುಚ್ಚು, ಹಿರಿಹುಚ್ಚು. ಏಕೆಂದರೆ ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಶರಣರ ಚರಿತೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಶರಣರ ಮಂಗಲಮೂರ್ತಿ ದರ್ಶನವೂ ನಮಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

ಕಾಣಬಹುದೇ ಪರಂಪರಿಯಂಧಕಂಗೆ?

ಅರಿಯಬಹುದೇ ರಸದ ಬಾವಿ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಂಗೆ?

ತೆಗೆಯಬಹುದೇ ಕಡವರನ ದಂದ್ರಂಗೆ?

ಕವಿಯಬಹುದೇ ಕಾಮಧೇನುವಶ್ಯಂಗೆ?

ಹೊನ್ನೆಯ ಹುಳವ ಕಂಡು ನರಿ ತನ್ನ ಬಾಲವ

ಹುಣ್ಣು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಹೋಲಬಹುದೇ?
ಎನ್ನೋಡೆಯ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರು
ಪುಣ್ಯನಿಲ್ಲದೆ ಕಾಣಬಹುದೇ?

ಬ. ವ., ಪು. ೪೦

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರದ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಕಾವ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಲಿಂಗವನಪ್ಪಿ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗವಾದ ನಿಜಶರಣರ ನಿಲವು ಅಂಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಜೀವಿಸುವ ಅಂಗಜೀವಿಗಳಿಗೆಂತು ನಿಲುಕುವುದು ? ಗೂಗೆಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸೂರ್ಯನ ದರ್ಶನದ ಪುಣ್ಯ ಉಂಟೆ ? ನೆಲಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮುಗಿಲ ಹರಹನೆಲ್ಲ ನೋಡಲುಂಟೆ ? ರೂಪಿನ ತುಣುಕು ತುಣುಕನ್ನು ಕಾಣಬಲ್ಲ ಕಾಯದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಬಯಲಾದ ಮಹಾಘನ ಶರಣರು ಕಾಂಬುದೆಂತು ? ಶಬ್ದದ ತುಂಡು ತುಂಡನ್ನು ತಿನ್ನ ಬಲ್ಲ ಕಿವಿಗೆ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಪ್ರಣವಸ್ವರೂಪಿಗಳಾದ ಶರಣರ ನಿಶ್ಯಬ್ದದ ನುಡಿ ಎಂತು ಕೇಳುವುದು ? ಖಂಡಿತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸಂದೇಹ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತ ಏಳುತ್ತಿರುವ ಮಾನವನ ಮನವು,

ಸೂರ್ಯನ ಕರಜಾಲಂಗಳು ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ
ಸೂರ್ಯನಸ್ತಮಿಸಲು ಕೂಡೆ ಅಡಗುವಂತೆ ಮನೋವಿಕಾರದಿಂದ ಲೋಕ
ವೆಲ್ಲವು ತೋರಿ ಮನ ಲಯವಾದಡೆ, ಒಡನೆ ಆ ಲೋಕವೆಲ್ಲವು ಅಡಗಿ,
ಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವ ಒಂದೇ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಉಳಿದಿಹ ಯೋಗಿಗೆ ಮುಂದೆ
ಅರಿಯ ಬೇಕಾದದ್ದು ಒಂದೂ ಇಲ್ಲವಯ್ಯ. ಉಳಿದ ಉಳುಮೆ ಜ್ಞಾನ
ರೂಪವಾಗಿ ನಿಂದಿತ್ತಯ್ಯ ನಿಜಗುರು ಸ್ವತಂತ್ರಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರನ ಶರಣಿಗೆ.

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೧, ಪು. ೧೯೨

ಎಂಬಂತೆ ಮನದ ಮಾಯೆಯ ಖಂಡಿತವಳಿದು ತನ್ನ ನಿಜದ ನೆಲೆಯಾದ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸುಜ್ಞಾನ ಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಡಗಿ ವರ್ಣಾತೀತವಾದ ಕೇವಲ ಜ್ಯೋತಿಯಾದ ಶರಣರನ್ನು ನೆನೆಯಬಲ್ಲದೆ ? ಭಾವದ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಜೀವಿಗೆ ಭಾವವೆಲ್ಲ ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಸ್ವಯಂಭಾವದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಸುಳಿದಾಡುವ ಮಹಾಮುಹುರ ನೆಲೆ ಹತ್ತಬಹುದೇ ? ಅಂತೆಯೇ ಬಸವಣ್ಣನವರು. ಹೇಳುವ ಮಾತು ಸಂತೆಯ ಮಾತಲ್ಲ. ಕಂಡುನೋಡಿದ ಸತ್ಯದ ಅನುಭವ. ಶರಣರೆಂದರೆ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧರು ನೋಡಬಾರದ ಪರುಷದ ಪರ್ಮತ. ಶಿವಾನು

ಗೃಹವಿಲ್ಲದ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯರು ಸಾಧಿಸಬಾರದ ಸಿದ್ಧರಸದ ಬಾವಿ. ನಿಜಶರಣರು
ನೇಲದ ಮರಿಯ ನಿಧಾನವಿದ್ದಂತೆ, ಮೇಘದ ಮರಿಯ ಮಿಂಚಿದ್ದಂತೆ. ಭಗವದ್
ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ

ನಾಹಂ ಪ್ರಕಾಶಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಯೋಗಮಾಯಾಸಮಾವೃತಃ |
ಮೂಢೋಽಯಂ ನಾಭಿಜಾನಾತಿ ಯೋಕೋ ಮಾಮುಜಮವ್ಯಯಂ ||

ಭ. ಗೀ., ಅ. ೭., ಶ್ಲೋ. ೨೫

ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಸತ್ಯ ತತ್ವವನ್ನಾವರಿಸಿದ ಮಾಯೆಯ ಮುಸುಕನ್ನು
ಲೋಕದ ಮೂಢ ಮಾನವನು ತೆಗೆಯಬಾರದು. ಅಂತೆಯೇ ಪರತತ್ವ
ಸ್ವರೂಪರಾದ ಮರಿಯ ಮಾನವರಾದ ಶರಣರ ನಿಜದ ನಿಲವನ್ನು ಕಾಯ
ಗೊಂಡ ಮೂಢರೆಲ್ಲ ಕಾಣಬಾರದು.

ಆದರೆ ಹಾವಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹಾವು ಬಲ್ಲದು. ಬಂಜೆಗೆ ಬೇನೆ
ತೋರದಿದ್ದರೂ ಹಡೆದ ತಾಯಿ ಹೆರುವ ಬೇನೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲಳು. ಬರಿಯ
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೆಳಕು ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಕಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣಾದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬೆಳಕು ಪ್ರಕಟ
ವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಕೋರದ ರಸನೆಗೆ ಚಾದಿರನ ಸುಧಾರಸ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.
ಹಾಗೆಯೇ ಶರಣರ ಪರಮ ಮಂಗಲ ದರ್ಶನ ಲಿಂಗಶರಣರಿಗುಂಟು, ಲಿಂಗ
ಭಕ್ತರಿಗುಂಟು. ಶರಣರ ನೆಲೆಯನ್ನು ಅವರ ನಿಲವನ್ನು ಶರಣರು ಬಲ್ಲರು.
ನಿಜದಲ್ಲಿ ನುಂದು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ ನಿಜ ಶರಣರನ್ನು 'ಕಾಯಗೊಂಡು
ಕಂಡಿಹನೆಂದರೆ ಕಾಣಬಹುದೇ?' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಶರಣ
ರಿಗೆ ತನು ಮನ ನಯನಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮೀಸಲು ಹಾಕಿ ಶರಣರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ
ಸಂಗಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ನಿತ್ಯನಿರಂಜನ ಶರಣರ ರೂಪಸಂಪದ
ವನ್ನು, ಅವರ ನಿವಾಸದ ನೆಲೆಯ ಬೆಡಗು ಬಿನ್ನಾಣವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ
ಕಂಡು ಅವರ ಶ್ರೀಪಾದದಲ್ಲಿ ಸೈಗಿಡಹ ಹಡಪದಪುಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ
ಅನಂದಾನುಭವವನ್ನು ಇಂತು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ:-

ಆಕಾಶವ ಮುಟ್ಟದು. ಎಡೆಯಲ್ಲಿೊಂದು ರೂಪಿಲ್ಲ. ಛಾವನೆಂಬ
ಜ್ಞಾನವೇ ನಿವಾಸ. ನಿಲವೇ ಭಕ್ತಿ ನಿರಹಂಕಾರವೇ ಶಿಖರ. ಮಹತ್ತೇ
ಶೃಂಗಾರ ಕಳಸ. ಸಹಸ್ರ ಪತ್ರದ ನವಕಮಲವೇ ಸಿಂಹಾಸನ. ನಿತ್ಯವೇ
ಮಲಗು. ನಿಜವೆಂಬ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯನಿರಾಳವೆಂಬ ಮಹಾಘನವು ಬಂದು

ಮೂರ್ತಿಗೊಳ್ಳಲು ಕಾಯದ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಬಾರದು. ಮನದ ಮುಂದು
ಅಳವಡದು. ಭಾವದ ಬಗೆಗೆ ಮೈದೋರದು. ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನ
ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವರ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆನು.

ವ ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೫ ಪು. ೨ ೧

ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಇಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮ
ರಾದ ಘನಗಂಭೀರ ಶರಣರನ್ನು ಕಂಡಿಹೆನೆಂದರೆ ಹೊರಗನ್ನೇ ನೋಡುವ
ಕಣ್ಣು ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಡೆದಿರಹಿಲ್ಲದೆ
ಬೆಳಗುವ ನಿರ್ವಯಲಾದ ಶರಣರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಿದ್ದರೆ ಒಳಹೊರಗಿಂಬ
ಸಂದಿಲ್ಲದೆ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾಗಿರಬೇಕು. ಮೂಗ ಮೂಗರ ಪ್ರಸಂಗದಂತಿರುವ
ಶರಣರ ನುಡಿಗಡಣ ಕೇಳುವದಿದ್ದರೆ ಒಳಹೊರಗಣ ನಿಶ್ಯಬ್ದ ನಾದಕ್ಕೆ
ಮರೆಯಾದ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗವೇಬು ಭಯವಳಿದು
ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಿವಿಯಾಗಿ ಬಾಯ್ತೆರೆದು ಕೇಳಬೇಕು. ನೆನಹಿಗೆ ಬಾರದ ಘನ
ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪರಾದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಘನ ಶರಣರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು
ನೋಡಲು ತರಹರಗೊಂಡರೆ ಒಳಗೆ ಮರೆದು, ಹೊರಗೆ ಸಾಸಿರ ಮುಖದಲ್ಲಿ
ಸೂಸುವ ಮನನ ಮರವೆಯ ತೆರೆಮರೆಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ಮನವನ್ನು ಮಹಾ
ಘನಕ್ಕಿಂಬುಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

ಸಾಗರವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವವರೆಗೆ ನದಿಯ ಗತಿ ಅದರ ಪಥ. ಅದರಿ
ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಲೀಯವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ
ಹರಿದಾಡುವ ನದಿಗೆ ಸಾಗರದಿಚ್ಛೆಯ ಹರಿದಾಟವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯುಂಟೇ?
ಬೇರೊಂದು ಪಥವುಂಟೇ? ವಾಯುವನನಪ್ಪಿದ ಪರಿಮಳ ವಾಯುವಿನಿಚ್ಛೆಯಲ್ಲಿ
ಸುಳಿದಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ತನಗೆ ಬೇರೊಂದು ಸುಳಿದಾಟ ಉಂಟೇ? ಅಂತೆಯೇ
ಮಹಾಲಿಂಗವನಾಲಿಂಗಿಸಿದ ಶರಣರ ಜೀವನ ಚರಿತ. ಅವರ ಚರಿತ ಲಿಂಗದ
ಚರಿತ. ಜೀವನದ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿ ತನ್ಮೃಗೊತ್ತು ಮುಟ್ಟಿದ
ಶರಣರಿಗೆ ನಡೆವೆನೆಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಹಾದಿಯಿಲ್ಲ. ಮುಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ಗುರಿ ಬೇರೆ
ಇಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ಹೇಳುವುದು, 'ಒಳಗೆ ಹೊರಗೆ ಲಿಂಗವಾಗಿ ತೊಳಲಿ
ಬಳಲಲೇತಕೋ?' ಎಂದು. ಪರಮ ಧೈಯವನ್ನು ಕರತಲಾಮಾಲೆಕ
ವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಶರಣರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವಿಷಮ ಸುಸಾರದ ಮಾತೇಕೆ?

ಪರಿಮಳದ ಪುತ್ಥಳಿಗೆ ಕಾಡ ಹೂ ಚಲುವೇ ? ಪರುಷ ಪುರುಷನಿಗೆ ಕಬ್ಬು ನದ
ಆಭರಣವೇ? ಸೂರ್ಯನ ಹಾದಿಗೆ ಕೈದಿವಿಗಿಯ ಹಂಗೇ ? ಬಯಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯ
ಭಯವೇ ? ಅನ್ಯತಕ್ಕ ಹಸಿದನೆಂಬ ಚಿಂತೆಯೇ ? ಅಂತೆಯೇ ಶರಣರ ಜೀವನ
ನಿಶ್ಚಿಂತ ನಿರಾಳ ಜೀವನ. ಅವರ ಜೀವನ ತುಂಬುಜೀವನ, ನಿತ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣ
ಜೀವನ. ಇಂತಹ ಪರಿಪೂರ್ಣಜೀವನದಲ್ಲಿ ಚರಿಸಿ ಮೆರೆದಾಡುವ ಪ್ರಭುದೇವರು:

ಅನ್ಯತಸಾಗರದೊಳಗಿದ್ದು ಆಕಳ ಚಿಂತೆ ಏಕೆ ?

ಮೇರು ಮಂದಿರದೊಳಗಿದ್ದು ಜಲಗರದ ಚಿಂತೆ ಏಕೆ ?

ಶ್ರೀಮತ್ ಪ್ರಸಾದದೊಳಗಿದ್ದು ಮುಕ್ತಿಯ ಚಿಂತೆ ಏಕೆ ?

ಕರಸ್ಥಲದೊಳಗೆ ಲಿಂಗವಿದಬಳಿಕ ಮತ್ತಾವ ಚಿಂತೆ ಏಕೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ?

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೨

ಎಂದು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯತೃಪ್ತವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನಂದ ಜೀವನವನ್ನೇ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ನಿತ್ಯತೃಪ್ತವಾಗಿ ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿರುವ
ಶರಣರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಗೂ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಗೊತ್ತುಗುರಿಯನರಿಯದೆ
ಕಾಯದ ಕಳವಳ, ಪ್ರಾಣದ ಸಂಚಲ, ಮನದಲ್ಲಿ ಹೆದ್ದೊರೆಯಾಗಿ
ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಆಶೆ ಇವು ಒಯ್ದುತ್ತ ಸಾಗಿದ ಮಾನವನ ಜೀವನ
ಚರಿತೆಗೂ ಭೂಮಿ ಆಕಾಶದಷ್ಟು ಅಂತರ. ಈತನ ಜೀವನ ಚರಿತೆ ನಮಗೆ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾವೂ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕವರು. ನಮಗೂ
ಗೊತ್ತು ಗುರಿ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ, ಗೊತ್ತುಗುರಿ ಇದೆ ಎಂಬ ನಿರ್ಧರವೂ ಇಲ್ಲ.
ದುಡ್ಡಿಗಾಗಿ ದುಡಿದುದಿದು ಸಾಯುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅನ್ಯರನ್ನು
ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಕಾಮಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ಶುದ್ಧ
ಪ್ರೇಮವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಕ್ಕರೂ ಕಾಮವಾಸನೆಯಳ
ಯದೆ ಸತ್ತುಹೋಗುತ್ತೇನೆ. 'ಇಳೆ ನಿಮ್ಮ ದಾಸ'ವೆಂಬುದನರಿಯದೆ
ಮಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಮಣ್ಣು ಸಾಲಾಗುತ್ತೇನೆ. ಕೀರ್ತಿ ವಾರ್ತೆ ಪದವಿ
ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ನಿಧಾನವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮರುಳನಂತೆ
ನಮ್ಮನ್ನೇ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ದೊಡ್ಡವರೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.
ಬಡತನಕ್ಕೆ ಊಟದ ಚಿಂತೆ. ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಕೆಟ್ಟ ಚಿಂತೆ. ಇಂಥ

ಸುಖ ನಾಳೆ ದುಃಖ. ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ, ಜನ್ಮದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮರಣ. ಇಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯ ಮೆರವಣಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಮಶಾನ ಯಾತ್ರೆಯ. ಸಂಭ್ರಮ. ಇಂದು ಸೊಕ್ಕೇರಿದ ಯೌವನ, ನಾಳೆ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾಯ ತುತ್ತಾದ ಮುತ್ತು. ಒಂದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರದ ಮದ. ಬಳಿಯಲ್ಲಿ 'ಬಗ್ಗಿಸಲ್' ನಡುಗಿ ಬೀಳುವ ಸೇವಿಪ ಕಷ್ಟವೃತ್ತಿ.' ಇಂತಹ ಸಾವಿರಾರು ಏಷಮ, ಸಾವಿರಾರು ಸುಖ ದುಃಖ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟ, ಸಾವು ನೋವುಗಳಿಂದ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗುವ ಮಾನವ ರೆಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಸಮಾನ ಧರ್ಮಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ಒಬ್ಬರ ಸುಖ ದುಃಖ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬರ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಶರಣರು ಹೇಳುವಂತೆ ಶರಣರ ಸೃಷ್ಟಿ ಹೊಸತು, ಅವರ ಹುಟ್ಟು ಹೊಸತು. ಶರಣರ ಪರಿ ಆವ ಲೋಕದೊಳಗೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅವರೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪಥ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊಸತು. ಲೋಕದ ಮಾರ್ಗ ಅವರಿಗೆ ಹೊಸತು. ಶರಣ ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯಕರಪಲ್ಲವದೊಳಗೆ ಜನಿಸಿದಾತ ಅಂತೆಯೇ ಅಯೋನಿಜ, ಜನನರಹಿತ. ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ ಅಂತೆಯೇ ಆತನಿಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲ, 'ಮರಣವ ಗೆಲಿದ ಮಹಾಂತ.' ಆತನ ಪಿಂಡ ಮಾಂಸಪಿಂಡವಲ್ಲ, ಮಂತ್ರ ಮಯ್ಯ ಪಿಂಡ. ಆತ ಪಂಚಭೂತಕಾಯನಲ್ಲ ಪ್ರಸಾದಕಾಯ. ವಾಯು ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿ. ಇಂತಹ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶರಣ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಹೊದ್ದಿಯೂ ಹೊದ್ದದಂತೆ. ಆತನಿಗೆ ಪುಣ್ಯಪಾಪವಿಲ್ಲ, ಸ್ವರ್ಗ ನರಕವಿಲ್ಲ. ಸದಾಸುಖ, ನಿತ್ಯತೃಪ್ತ.

ಕರಣಾದಿ ಗುಣಂಗಳಳಿದು ನವಚಕ್ರಗಳು ಭಿನ್ನವಾದ ಬಳಿಕ ಇನ್ನೇನೋ ಇನ್ನೇನೋ ?

ಸ್ವರ್ಗವಿಲ್ಲ ನರಕವಿಲ್ಲ ಇನ್ನೇನೋ ಇನ್ನೇನೋ ?

ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲ ಪಾಪವಿಲ್ಲ ಇನ್ನೇನೋ ಇನ್ನೇನೋ ?

ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ವೇಧಿಸಿ ಸುಖಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಇನ್ನೇನೋ ಇನ್ನೇನೋ ?

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೨

ಅದ್ದರಿಂದ ಮಾನವನ ಸಂಸಾರಕ್ಕೂ ಶರಣರ ಸಂಸಾರಕ್ಕೂ ಮಹದಂತರವಿದೆ. ಕರಣಾದಿಗುಣಗಳಲ್ಲದ ಮಾನವನಿಲ್ಲ. ನವಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿದವ ನೆರನಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಲಿಂಗವೇಧಿಸಿ ಲಿಂಗವೆ ಆದ ಶರಣರು 'ನರರೆಂದರೆ ನಾಯಕ

ನರಕ ತಪ್ಪದು' ಎಂದು ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಗಳು ಎಚ್ಚರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಉರಿಯುಂಡ ಕರ್ಪುರವನ್ನು ಕರ್ಪುರವೆನ್ನಬಹುದೇ? ಪರುಷ ಸೋಂಕಿ ಹೊನ್ನಾದ ಕಬ್ಬುನ ಕಬ್ಬುನವೇ? ಜ್ಯೋತಿಯು ಮುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ತ್ಯಾಣವುಂಟೆ? ಅಂತೆಯೇ ಲಿಂಗ ಮುಟ್ಟಿದ ಕಾಯ ಲಿಂಗಕಾಯ. ಆತನ ಚರಿತ್ರ ಲಿಂಗಕಾಯ ಚರಿತ್ರ. ಆತನಿಗೆ ಸಂಸಾರದ ಲೇಪ ಎಳ್ಳನಿತಾದರೂ ಇಲ್ಲ ಆತ ದೇಹಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೇನು? ಮಾನವರಂತೆ ತೋರಿ ಚರಿಸಾಡಿದರೇನು? ಆತನನ್ನು ನರನೆನ್ನಬಹುದೇ? ಎಂದೂ ಇಲ್ಲ.

‘ಅರಿವ ಬೈಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮರೆಯ ಮಾನವನಾಗಿ ಕುರುಹಿನ ಹೆಸುನಲ್ಲಿ ಕರೆದರೆ ಓ ಎನುತ್ತಿಪ್ಪವರು ನರರೇ ಆಯ್ಕೆ? ನಿಮ್ಮರು ಹಿನಲರತವರು ನರರೇ ಆಯ್ಕೆ? ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಶರಣಿಗೆ ಕುರುಹಿಲ್ಲವಾಗಿ ಬರಿಯ ಸಂಸಾರವ ಬಳಸಿಯೂ ಬಳಸದಂತಿಪ್ಪರು. ಮಹಾಲಿಂಗ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪರಿ ಇಂತುಂಟು.

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೨., ಪು. ೩೯೩

ಎಂದು ಹಾವಿನಹಾಳ ಕಲ್ಲಯ್ಯನವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಉರಿಯ ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ಅರಗಿನ ಪುತ್ಥಳಿ ಅಪ್ಪಬಲ್ಲುದೇ? ‘ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತನಾದ ಶರಣನಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯ ಮಾನವನನ್ನು ಸುತ್ತಿದ ಸಂಸಾರ ಲೇಪಿಸಬಹುದೇ? ಬಯಲು ಭಿತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ತಾರ ಮೂಡಬಲ್ಲುದೇ? ನಾಲಗೆಗೆ ತುಪ್ಪ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ?

ಈ ಮೊದಲೇ ನೋಡಿದಂತೆ ಮಾನವನ ಸೃಷ್ಟಿ ಬೇರೆ ಶರಣರ ಸೃಷ್ಟಿ ಬೇರೆ. ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತೊಂದು ಶ್ರೀಗುರು ಸೃಷ್ಟಿ. ಒಂದು ತನಗೆ ತಾನು ಮರೆಯಾಗಿ ತನ್ನ ತಾನು ಮರೆದು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿಳಿದ ಅಧೋಮುಖನಾದ ಅಂಧಃಸೃಷ್ಟಿ. ಮತ್ತೊಂದು ತನ್ನ ತಾನೆಚ್ಚಿತ್ತು ನೋಡಿ ‘ಶಿವ ಪಥವನರಿವಡೆ ಗುರುಪಥವೆ ಮೊದಲು’ ಎಂದು ಗುರುಕರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಜಂಗಮವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಬಯಲ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ಉರ್ಧ್ವಸೃಷ್ಟಿ. ಅಂತೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಡೆಯಾಡುವ ಮಾನವ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಶ್ರೀಗುರುಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡುವ ಶರಣ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳಗಿನಷ್ಟು ಅಂತರವಿದೆ. ಮನವ ಮುಂದುಗೊಂಡು ನಡೆವ ಮಾನವನ ಚರಿತ ಬೇರೆ,

‘ಮನ ಉಟೀ ಮರುಳೆ ಶಿವಯೋಗಿಗೆ’ ಎಂದು ಪ್ರಭುದೇವರು ಕೇಳುವಂತೆ ಮನವು ತನ್ನ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ನಿವಾತವಾಗಿ ನಿಂದು ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸುವ ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದೇಡುವ ಶರಣರ ಚರಿತ ಬೇರೆ. ಶರಣ ಚಾರಿತ್ರ ಮಾನವರ ಪರಿ ಅಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯ ಕೆಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಮುಂಜಾವು, ಬೆಳಗಾಗಿದೆ. ನಾನು ಜಗವೆಂಬ ಜನನ ಮರಣವೆಂಬ ಸುಖ ದುಃಖವೆಂಬ, (ತನಗೆ ತಾ ಭಿನ್ನನಾಗಿ ಅನ್ಯವೆಂದು ನೋಡುವ) ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದ ಇಲ್ಲವೆ ದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನದ ಕತ್ತಲೆ ಸರಿದು ಮಾಯವಾಗಿ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಣವ ಘೋಷವೆಂಬ ಕೋಳಿಯ ದನಿ ಕೇಳಿ ದಿಕ್ಕು ದೆಸೆಯೆಲ್ಲ ತಾನೆಚ್ಚರವಾಗುತ್ತಿದೆ ನಾನೆಂಬುದು ಮೈಮುರಿದೆದ್ದು ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ತೋಳಿಗೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗದ ಕಿರಣಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅಂಗೇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಸುಖ ದುಃಖವೆಲ್ಲ ಅನಂದ, ಜನನ ಮರಣವೆಲ್ಲ ಹುಟ್ಟು ಹೋದಿಲ್ಲದ ನಿತ್ಯಾತ್ಮನ ನಿಜಲೀಲೆ. ನಾನು ಮತ್ತು ಜಗತ್ತು ? ಎಲ್ಲಿಯು ನಾನು ? ಎತ್ತಣ ಜಗತ್ತು ? ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆದು ಮಲಗಿದ್ದ ‘ನಾನು ಎಚ್ಚತ್ತು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ತಾನು ಎಲ್ಲ, ಎಲ್ಲ ತಾನು. ನಾನು ಮಾಯವಾದ ಈ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ವಿಚಿತ್ರ ವಿಶ್ವಾದ್ಭುತವಾದ ಬೃಹದಾಕಾರವನ್ನು ತಾಳುತ್ತಿದೆ! ಎಂತಹ ಬೆಳಗಿದು, ಏನು ಮಾಟ ! ಈ ಬೆಳಗು ಮೂಡುವುದೆಲ್ಲೆಂದ ? ಅದೋ ನೋಡಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೋದಯ ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸುತ್ತದೆ:—

ಉಪಾಧಿಕ ಮನ, ಉಪಾಧಿಕ ರಹಿತ ಮನ ಸಂದಃ ನಿವಾತವಾಖ್ಯಲಿ
ಲಿಂಗೋದಯ ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸುತ್ತಿದೆ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ತಾನೆಯಾಗಿ

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ., ೨ ಪು. ೪೨೮

ಎಡೆದಿರಹಿಲ್ಲದೆ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಈ ಬೆಳಗಿನ ಉಗಮ ಸ್ಥಾನವೇ ಅಂತರ್ಮುಖವಾದ ಮನದ ಲಯಸ್ಥಾನ. ಅದೇ ಅದರ ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವದ ನೆಲೆ. ಎಲ್ಲಿ ‘ನೀನೆಂಬ ಸೆರೆ ಹಿಂಗಿ ತಾನೇ ತೋರುತ್ತಿಹುದೋ’ ಅದೇ ‘ಹವಣಿಸಬಾರದ ಅಖಂಡ ಬೆಳಗು.’ ಈ ಅಖಂಡ ಚಿಕ್ಷೋತಿಯ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ಅರಳಿ ಲಿಂಗವಾದ ಅಖಂಡೇಶ್ವರ ಶರಣರು ಅದೇ ಬೆಳಗಿನ

ಬಿಜ್ಜವಿಲ್ವವನ್ನು ಇಂತು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ:—

‘ಪಶ್ಚಿಮ ಗಿರಿಯ ಚಿತ್ಸೂರ್ಯ ಉದಯವಾದುದ ಕಂಡೆ. ಸುತ್ತ
ಮುತ್ತಿನ ಕತ್ತಲೆಯೆಲ್ಲ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹರಿದು ಹೋದುದ ಕಂಡೆ ! ಹತ್ತು
ದಿಕ್ಕಿನ ಒಳಹೊರಗೆಲ್ಲ ಬೆಳಗಿನ ನೊತ್ತವೇ ತುಂಬಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಕಂಡು
ಮಂಚದ ಕಮಲಗಳೆಲ್ಲ ಬಿಚ್ಚಿ ಅರಳಾಗಿ, ಅಚ್ಚ ಹೊಸ ಗಂಧವು ದೆಸೆ
ದೆಸೆಗೆ ಎಸೆದುದ ಕಂಡೆ ! ಇಂತಿದರ ಕೌಶಲವ ಕಂಡು ಬೆರಗಾದನಯ್ಯ
ಅಖಂಡೇಶ್ವರಾ.’

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೧, ಪು ೭೬೪

ಅನಂತಕೋಟಿ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯ ತಾರಾಮಂಡಲಗಳು ಭೇದಿಸಬಾರದ ಕತ್ತಲೆ
ಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಳಗು ಮಾಡಬಲ್ಲ ಈ ಬೆಳಗಿನ ಬೆಳಗಾವುದು ? ಇಂತಹ
ಬೆಳಗನ್ನು ಮಾನವನ ಕಣ್ಣು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಕಂಡ ಮಾನವರೆಲ್ಲ ಬೆಳಗಾಗಿ
ಶರಣರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾನವ್ಯವರಳಿ ದಿವ್ಯ
ವಾಗುವುದು.

ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಲಿಂಗೋದಯದ ಬೆಳಗಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ಅ
ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳುವ ಪರಮ ಭಾಗ್ಯ ಶರಣರದು. ಇಂತಹ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ
ಸುಳಿದಾಡುವ ಶರಣರ ಚರಿತೆ ಉಪಮಿಸಬಾರದ ಚರಿತೆ. ಅವರ ಕಾಯಕ
ದಾಸೋಹ, ಅವರ ಅರ್ಚನ ಪೂಜೆ, ಅವರ ಅರ್ಪಣ ಪ್ರಸಾದ, ಅವರ ಕ್ರಿ,
ಅವರ ಜ್ಞಾನ, ಅವರ ನೋಟ ಕೂಟ, ಅವರ ಮಾಟ ಕೂಟ, ಅವರ ಅಂಗಸ್ಥ
ಲದ ಆಚರಣೆ ಲಿಂಗಸ್ಥಲದ ಆಚರಣೆ ನಿಃಸ್ಥಲದ ನಿಲವು, ಇನ್ನೆಲ್ಲ ಅ
ಸಾಮಾನ್ಯ, ಅದ್ವಿತೀಯ.

ನೋಡಬಹುದು ಅವರ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಅವರ
ಆರೋಗಣೆಯ ಸಿರಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು. ಏನು ಪಾದಸಾಲೆ ! ಎಂತಹ ಲಿಂಗ !
ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆವ ಬಿಂದುಗೆ ಮಾಡಿದವರಾರು ? ಧಾರೆ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಸುರಿವ
ಮಜ್ಜನೋದಕ, ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಎಷ್ಟು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿವೆ ! ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ
ನಾದದ ಅಬ್ಬರವೆಷ್ಟು ! ಏನು ಪರಿಯಾಣ ! ಎಂತಹ ಸರ್ವಸಾರ ರಸಾಯನ !
ಎಂತಹ ರಸವೀಟಿಕೆ ! ಉಡುವ ವಸ್ತ್ರವ ನೆಯ್ದವರಾರು ? ಇದೇನು ಗಾರುಡ !
ಎಂತಹ ಬಿನ್ನಾಣದ ಜೀವನ ! ಅದರ ಬೆಡಗೇನು ! ಕೋಟಿ ನುಡಿದು ಆ

ಬೆಡಗ ಬಣ್ಣ ಸಬಹುದೆ ? ಕೋಟಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಆ ಜೀವನದ ಬಿನ್ನಾಣವೆ ಬಿಚ್ಚಬಹುದೆ ? ಕೋಟಿ ಭಾವಿಸಿ ಶರಣರ ಜೀವನದ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದೇ ? ಇದೇ ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ ಪ್ರಭುದೇವರು ತಮ್ಮ ಪೂಜೆಯ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು, ತಮ್ಮ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕಾದ ಸಂತ್ಯಸ್ತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು:—

ಅನಾದಿ ಶರಣ ಹೃತ್‌ಕಮಲ ಮಧ್ಯದ ತೇಜೋಮಯವನೇನೆಂದು ಪಮಿಸುವನಯ್ಯ ! ಜಲನೇ ಪಾದಶಿಲೆ, ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಪಿಂಡಿಗೆ, ಆಕಾಶವೇ ಲಿಂಗ, ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಂಗಳೇ ಪಂಚಾಮೃತ, ಮೇಘವೇ ಅಗ್ಗವಳೆಯ ಬಿಂದುಗೆ, ಮಳೆಗಾಲವೇ ಮಜ್ಜನ, ಚಂದ್ರಮನೇ ನೊಸಲಗಂಧ, ನಕ್ಷತ್ರವೇ ಅಕ್ಷತೆ, ತರುಮರಾದಿಗಳೇ ಪತ್ರಿ ಪುಷ್ಪ, ಒ(ಮೊ ?)ಗಳೇ ಪಂಚ ಮಹಾವಾದ್ಯ, ಮಾಗಿಯೆಂಬ ಪರಿಯಾಣವ ಬೆಳಗಿ, ಬೇಸಿಗೆಯೆಂಬ ಓಗರವ ಗಡಗಿಸಿ, ಸರ್ವ ಪರಿಮಳವೆಂಬ ತುಪ್ಪವನೆರೆದು, ಪರವೆಂಬ ಮೇಲೋಗರ ವನಿಕ್ಕಿ, ಬೆಳಗು ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ಕನ್ನರಕವ ಕಟ್ಟಿ, ಇಂತು ಲಿಂಗಾರೋಗ ಜೆಯ ಮಾಡಿಸಿ, ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೈಗೆರೆದು, ಭಾವವೆಂಬ ನೀಳೆಯವ ಕೊಟ್ಟು, ಅನು ನೀನೆಂಬ ಅನುಲೇಪನ ಗಂಧವ ಪೂಸಿ, ವಾಯುವೆಂಬ ವಸ್ತ್ರವನುಡಿಸಿ, ಎಲೆ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದರ ಬಳಿಕ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆವ ಠಾವಾವುದೈ ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣ ?

ನ . ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೨, ಪು. ೫೩೮

ಎಂತಹ ಭವ್ಯಲಿಂಗ ! ಏನು ದಿವ್ಯಪೂಜೆ ! ಆದರೆ ಇಂತಹ ಪೂಜೆಮಾಡುವ ಭಕ್ತನಾರು ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಬ ದೇವನಾರು ? ಎರಡೂ ಒಂದೇ ! ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತ ಲಿಂಗದ ಬೆಳಗು ಹೆಚ್ಚು ಉಜ್ವಲವಾಗುತ್ತ ಅಂತೆ ಬಯಲಾಗುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಮಾಡುವ ಅಂಗ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬ ಲಿಂಗ ಸಮರಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಲಿಂಗ ಅಂಗ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಸಮರಸೈಕ್ಯದ ಅರಿವು ಬೀಜರೂಪವಾಗಿ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನೊದಲನೆಯ ಸ್ಥಲವಾದ ಪಿಂಡಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ನನೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೊನಾಗಿ ಪರಿಮಳವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನೆ ಇಲ್ಲಿ ಮೈನೆರೆದು ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರನ ಸಂಗದ ಸಮರತಿ ಸುಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇಂತಹ ಸಮರತಿ ಸಮಸುಖ ಸಮರಸಾನಂದದ ಸುಖವ ಬಲ್ಲವರೇ ಬಲ್ಲರು. ಮಾತು ಮನವನ್ನು ಮೀರಿದ ಅನಂದ, ಅದು ಭಾವಾತೀತ, ತ್ರಿಗುಣರಹಿತ. ಅದು ತನ್ನ ಎಚ್ಚರವೂ ಇಲ್ಲದ ಅಮಳ ಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿ:—

ಆತನ ನೋಡಿದಡೆ ದೆಸೆಗಳ ಮರೆದೆ ಇನ್ನಂತವ್ವಾ !

ಆತ ನುಡಿಸಿದಡೆ ಮೈ ಬೆಮರ್ದೆ ಇನ್ನಂತವ್ವ !

ಅವ್ವ, ಕೈಯ ಹಿಡಿದಡೆ ನಿಂಗಳು ಸಡಲಿದವು ಇನ್ನಂತವ್ವ !

ಅವ್ವ, ನಮ್ಮ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗಣೇಶ್ವರನಪ್ಪಿದನೆಂದಡೆ ಆ ನಷ್ಟವ ಮರೆದೆ
ನಿನ್ನಂತವ್ವ !

ಮ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೨, ಪು. ೫೪೨

ಇಂತಹ ಕೂಟದ ಕುಟಲ ಮಾನವನಿಗನ್ನು ನಿಲುಕಿಲ್ಲ. ಇದು ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಕತ್ತಲೆಯ ಕೂಟದ ತಾಮಸ ಸುಖದಂತಲ್ಲ. ಪ್ರಜ್ಞಾಲಿಸುವ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ನೋಡಿದ ಶರಣ ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕು ದೆಸೆ ತಾನೇ ಆಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾಲಿಂಗವನಪ್ಪಿದ ಶರಣನ ಇರವೆಲ್ಲ ಕರಗಿ ಅವಿವರತು ಮರಹು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಪ್ರಜ್ಞುಲ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಆತನು ತನುವಿಡಿದಿದ್ದರೇನು ದಗ್ಧಪಟನ್ಯಾಯದಂತೆ ? ಬೆಂದ ನುಲಿಯುವವಾಗಿ ? ಮಹವನಿಂಬುಗೊಂಡ ಆತನ ಮನವ ಒಂದು ಮನವೆನ್ನ ಬಹುದೇ ? ಭಾವ ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಭಾವಲಿಂಗವಾದ ಆ ಶರಣನಿಗೆ ಲಿಂಗ ಭಾವವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಭಾವವುಂಟೇ ? ಇಂತು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಿಗಳಾದ ಶರಣರನ್ನು ನರರೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದೇ ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು, ಬೇರೆ ಉತ್ತರ ಅವಶ್ಯ, ಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರು:—

ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಮರನಸ್ತಬಹುದೇ ?

ಕಾಮಧೇನು ಪಶುವೆನ್ನಬಹುದೇ ?

ಪರಂಪರಾಪಾಣವೆನ್ನಬಹುದೇ ?

ನಮ್ಮ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ನುಂಗಿದವರೆಲ್ಲ ಮಾನವರೆನ್ನಬಹುದೇ ?

ಸಿ. ಮ., ಪು ೧

ಇನ್ನು ಉರಿಯನಪ್ಪಿದ ಕಪ್ಪುರಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪುರದಿಚ್ಛೆಯ ಚರಿತೆಯೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಗಾಳಿಯನಪ್ಪಿದ ಪರಿಮಳಕ್ಕೆ ಗಾಳಿಯಿಚ್ಛೆಯ ಸುಳಿದಾಟವಲ್ಲದೆ ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯ ನಡತೆಯೊಂದಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಲಿಂಗವನಾಲಿಂಗಿಸಿದ ಶರಣನ ಚರಿತ ಲಿಂಗ ಚರಿತ, ಲಿಂಗಲೀಲೆ, ಲಿಂಗಾವಲಾಸವಲ್ಲದೆ ಶರಣನ ಚರಿತೆಯೆಂಬುದೊಂದು ಬೇರಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಲಿಂಗಮುಖವಾಗಿ

ಚರಿಸುವ ಶರಣನ ಚರಿತೆ ಜೀವೋಹಂಭಾವ, ದೇಹೋಹಂಭಾವದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ತಿರುಗುವ ಜೀವಾತ್ಮನ ಸಂಸಾರ ಚರಿತೆಯಂತಹದಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಶರಣನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಇಲ್ಲದಂತೆ, ಹೊದ್ದಿ ಹೊದ್ದದಂತೆ ಇರುವನು. ಕುಂಬಾರ ಹುಳು ಕೆಸರಲ್ಲಿದ್ದು ಕೆಸರಲ್ಲಾಡಿದರೂ ಕೆಸರಿನ ಲೇಪವೆಳೆನಿತೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಶರಣರ ಚರಿತೆಯ ಪರಿ. ಶರಣ ಉಂಡು ಉಪವಾಸಿ, ಬಳಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತರೆ, ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾನಹಾನಿಯಾದರೆ ಅಳದವರಾರು ? ಸಿಡಿದೆಳೆದವರಾರು ? ಘಟ್ಟವಾಳಯ್ಯನವರು ಬಸವಣ್ಣನವರು ನೊಂದಲಾದವರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪರಮಾನಂದ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯೇ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ:-

ಅಗ್ನಿ ರಜ್ಜುವಿನಿಂದ ಕಟ್ಟುವಡೆವುದೇ ಅಯ್ಯ ? ನಿಮ್ಮನಿಂದ ಶಿವಯೋಗಿಗೆ
ಸಂಸಾರ ಬಂಧಿಸಬಲ್ಲದೇ ಹೇಳಾ ನಿಜಗುರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ?
ನ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೧, ಪು. ೪೮೨

ಇದಲ್ಲದೆ

ಮಳಿಗೆ ನೆನೆವುದೆ ? ಗಾಳಿಬೀಸಿದೂ
ಚೂಲೆವುದೇ ? ಬಲುಗಿಚ್ಚನುರಿಯಿಂ
ವಳಿವುದೇ ? ನಭವಾ ಪರಿಯ ಬಯಲಾಗನು ತಾನಾಗಿ |
ಕಳವಳದ ವಿಷಯಗಳ ನ್ಯಸನಗ
ಳೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕುವನಲ್ಲವಾತನ
ಹೊಲಬು ತಾ ಬೇರೊಂದು ಪರಿಯೇನೆಂಬೆನಲ್ಲಮನ ! ||

ಪ್ರ. ಲಿ., ಲೀ., ಗತಿ. ೫, ಪದ್ಯ ೪೭

ಎಂದು ಚಾಮರಸನು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವರ ನಿರಂಜನ ನಿರ್ಮಾಯ ನಿರ್ಲೇಪನ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವಂತೆ ನಿರ್ಮಯಲಾದ ಶರಣರಿಗೆ ವಿಷಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಲೇಪ ಉಂಟೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಕಲ್ಪನಾತೀತ. 'ಅಶರೀರಂ ವಾವ ಸಂತಂ ನ ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯೇ ಸ್ಪೃಶತಃ' (ಭಾಂ. ಲ., ಪ್ರ. ೧೨, ಖಂ. ಮಂ ೧, ಪು. ೭೩) ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕ ವಚನವೂ ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಶರಣರ ಚರಿತೆಯ ಬಗೆಗೆ ಶರಣರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇನ್ನೂ ಮುಂದು ವರಿದಿದೆ. ಅವರ ವಿಚಾರದಂತೆ ಶರಣರ ಲಿಂಗಲೀಲಾವಿಲಾಸದ ಪರಿ ಮಾನ ವರಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅಳವಡದು. ನರಲೋಕದವರೆಲ್ಲ

ನರಸಂಸಾರಕ್ಕೋಳಗಾದಂತೆ ಸುರಲೋಕದವರೆಲ್ಲ ಸುರಸಂಸಾರಕ್ಕೋಳಗಾದರು. ಮನುಮುನಿಗಳೆಲ್ಲ ಯೋಗಸಂಸಾರಕ್ಕೋಳಗಾದರು. ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮ. ಹೊರವ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ವಿಷ್ಣು. ಹೋದಿಸುವ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡ ರುದ್ರ. ತಿರೋಧಾನವೆಂಬ ಸಂಸಾರಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಈಶ್ವರ. ಅನುಗ್ರಹ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬದ್ಧ ಸದಾಶಿವ. ಅಂತು ಈ ಸಂಸಾರದ ಕರಿಯ ನೂಲಿನ ಜಾಲ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇದ್ದ ಬಿದ್ದ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲ ಪಸರಿಸಿದೆಯಂತೆ. ಶರಣರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಹರಿಹರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ಮಾಯಾಜಾಲದ ಬಾಲಕರಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ತಾವರಿದು ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನಿರಾಳವಾಗಿ ಆಡಬಲ್ಲ ಘನಹಿರಿಯರಲ್ಲ. ಸಂಸಾರಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟುವಡೆದಿವರೆಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟುಹೋದರು. ಆದರೆ,

ಇಂತೀ ಭವಸಂಸಾರಕ್ಕೋಳಗಾಗದೆ ನಮ್ಮ ಶರಣಗಣಂಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಾವರಿದು, ತಮ್ಮ ನಿಜ ಚಿದ್‌ಬೆಳಗ ರಚಿಸಿ, ಗುಹ್ಯಾಲಂಪಟ ಜಿಹ್ವಾಲಂಪಟದಲ್ಲಿ ಬೀಳದೆ, ಸತ್ತು ಚಿತ್ತಾನಂದ ನಿತ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣವೆಂಬ ಅವಿರಳಾನಂದ ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಸಂತ್ಸುರಾಗಿ, ಭವಲೋಗವೃದ್ಧ ಶರಣಾಗತರನ್ನಮಣಿಗಳೆಂದು ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಾಗಮಂಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿ (ಕೊಂಡು), ಅಯೋನಿ ಸಂಭವರೆನಿಸಿ ಪಾವನಾರ್ಥವಾಗಿ ತಮ್ಮ ನಿಜ ಚಿದ್‌ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಅಂಕುರಿಸಿ, ನಿಜ ಚಿದ್‌ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಬೆಳೆದು, ತಮ್ಮ ನಿಜ ಚಿದ್‌ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಮತ್ತೊಂದಿನಂತೆ ಬಯಲೊಳಗೆ ಮಹಾಬಯಲಾದರು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೧ ಪು. ೩೯

ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಾಲಾಗಿ ಹರಿವ ಹೆದ್ದೊರೆಯಂತೆ, ಮೈಯೆಲ್ಲ ನಾಲಗೆ ಯಾಗಿ ಉರಿವ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ತನು ಮನ ಭಾವ ಪ್ರಾಣ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ತುಂಬಿ, ಲಿಂಗದಿಚ್ಛೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಲಿಂಗದಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಡೆವ ಶರಣರ ಚರಿತೆಯ ಸಾರಸಾರಾಯ ತಿಳಿವುದು ಸತ್ಯಶರಣರಿಗೆ, ಸತ್ಯ ಭಕ್ತರಿಗೆ, ಸತ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ, ಸತ್ಯತತ್ವವನ್ನರಿದಾಚರಿಸಿ ನಿತ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸತ್ಯ ಸದಾಚಾರಿಗಳಿಗೆ. ಇನ್ನುಳಿದವರಿಗೆ ಶರಣರ ಚರಿತೆ ತಿಳಿಯದೆಂದಿದರರ್ಥವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಚರಿತೆಯ ಸಾರಗರ್ಭವಾದ ಚಿದಾನಂದ ವಿಲಾಸ ಅವರ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದೆಂಬುದೇ ಚಾಮರಸನಂತಹ ಕಾವ್ಯ ಶರಣರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಪ್ರಭು

ಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಆತನು ಕೊಟ್ಟ ಎಚ್ಚರ ಇಂದಿಗೂ ಕಿವಿ ಯಲ್ಲಿ ಗುಡುಗುವಂತಿದೆ. ಬಾಯ ಮಾತನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ 'ಆಹಾ ಭಲಾ !!' ಎಂದು ಪರಿಣಮಿಸಿ ಕಿವಿ ರ್ಭೂತಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಶರಣರ ಚರಿತೆ ನಿತ್ಯವನ್ನೇ ಮರೆದು ಅನಿತ್ಯವನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಸತ್ತುಹೋದವರ ಕಥೆಯಲ್ಲ. ಕರ್ಮದ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಅಸತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟಿ, ಹುಟ್ಟಿ ಸತ್ತ ಮಿಥ್ಯಾಜೀವಿಗಳ ಹಗರಣವಲ್ಲ. ಹೊತ್ತು ಹೋಗದೆ ಪುಂಡರು ಕೇಳುವ ಸಂತೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶರಣರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ತನು ಮನ ಭಾವವೆಲ್ಲ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಆ ಚರಿತೆಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಅದರ ಔನ್ನತ್ಯವೈಶಾಲ್ಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸು ತ್ತಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಶರಣರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಓದಿ ಫಲವೇನು ? ಕುರಿ ಹೊಕ್ಕು ಫಲವೇನು ಕಬ್ಬಿನ ತೋಟವನ್ನು ? ಕಾಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಫಲವೇನು ಇಮ್ಮಾವಿನ ಬನವನ್ನು ? ಮದಕರಿ ಹೊಕ್ಕು ಕಬ್ಬಿನ ರಸವನ್ನು ಸೂರೆ ಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ತನಿರಸವನ್ನು ತಿಂದುತೇಗುವುದು ಗಿಳಿ, ಕಾಗೆಗೆ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಕುರಿಗೆ ಕಬ್ಬನ್ನು ಸಿಗಿವ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಹಣ್ಣಿನ ದೋಷವಲ್ಲ, ಕಬ್ಬಿನ ಕೊರತೆಯಲ್ಲ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನದ ಜೀವಾಳ 'ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ.' ಪ್ರಭುದೇವರ ಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಪರಮ ರಹಸ್ಯ 'ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗ.' ಆದರಂತೆ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯ ಜ್ಞಾನಚೈತನ್ಯ 'ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.' ಎಂದಿಗೂ ಶರಣನ ಅರ್ಥ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಶರಣ. ಲಿಂಗ ಸಾರಾಯ ಶರಣ ಲಿಂಗ. ತಾನೇ ಲಿಂಗವೆಂದು, ಕುರುಹುವಿಡಿದಹನಲ್ಲದೆ ಶರಣನಿಗೆ ಬೇರೆ ಕುರುಹುಂಟೇ ? ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹ ಮಹಾಂತ ಶರಣರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯ ಸಾರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಿದ್ದರೆ ಗಿಳಿಯಂತಿರಬೇಕು. ಮದಕರಿಯಂತಿರಬೇಕು. ಸುಜ್ಞಾನ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಸಾಮರಸ್ಯವೇ ಶರಣರ ಲೀಲಾವಿಲಾಸವನ್ನು ನೋಡಿದ ನಲಿಯ ಬಲ್ಲದು, ತಿಂದು ತಣಿಯಬಲ್ಲದು. ಇಂತಹ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯ ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವಾಗ ಸಾರಾಸಾರ ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಮೈತುಂಬ ಕಣ್ಣಾಗಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಅದವರೆಲ್ಲ ಶರಣ

ರಲ್ಲ. 'ನನ ನನಗೆ ಶರಣರು ತನ ತನಗೆ ಶರಣರು, ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಶರಣರು' ಎಂದು 'ಶರಣರ' ಸಂಖ್ಯೆ ಲೆಕ್ಕಗೆಟ್ಟಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಾವು ಪುರಾಣದ ಶರಣರಾರು ? ನಿಜಶರಣರಾರು ? ಎಂಬುದನ್ನು ಎಚ್ಚತ್ತು ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ ಎಂದಿಗೂ ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠರವಾಗಬೇಕು ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನದು ತನ್ನದೆಂಬ ಅಂಧ ಪಕ್ಷಪಾತ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಯ ನಿರಂಜನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಸುಕು ಮಾಡಬಾರದು. ಶರಣರೂ ಇಂತಹ ಅಂಧತನವನ್ನು ಎಂದೂ ಪುರಸ್ಕರಿಸಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ದೀವಿಗೆಯೆಂದು ಮುದ್ದುಕೊಡುವುದೇ ? ಪಟಾಸ್ಕಲ ಧೀರರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟ ಎಂತಹ ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ! ಅದೋ ಅವರ ಸತ್ಯ ವಚನ ಹೀಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿದೆ:--

ಬಟ್ಟ ಬಯಲೆಲ್ಲ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಡೆ ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ತಾವಿನ್ನೆ
ಲ್ಲಿಹುದೋ ? ಮೇಘ ಜಲವೆಲ್ಲ ಮುತ್ತಾದಡೆ ಸಪ್ತ ಸಾಗರಂಗಳಿಗೆ ಉದಕ
ವಿನ್ನೆಲ್ಲಿಹುದೋ ? ಕಪ್ಪಜೀವಿ ಮನುಜರೆಲ್ಲ ನೆಟ್ಟನೆ ಶಿವಜ್ಞಾನಿಗಳಾದೊಡೆ
ಮುಂದೆ ಭವದ ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬೀಜವಿನ್ನೆಲ್ಲಿಹುದೋ ? ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ
ಚೆನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಕ್ಕೊಬ್ಬ ಸತ್ಯ, ಲಕ್ಷಕ್ಕೊಬ್ಬ ಭಕ್ತ, ಕೋಟಿ
ಗೊಬ್ಬ ಶರಣ.

ಚಿ. ಬ. ವ.. ಪು. ೨೦

ನೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡು
ವಾಗ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರ ಸುಪ್ಪಾಣಿ ಮುತ್ತಿನಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಯಾವಾ
ಗಲೂ ಬುದ್ಧಿಯ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆ

ಪ್ರಕೃತಿ ಎಂಬ ಕುಂಭಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾಗಿ ನಿಜ ನಿಜಗೂಡಿದ ಬೆಳಗು
ನೀಳಕಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ತುಂದಿ ಇಂಬಾಯಿತು.

ಮೋ. ಮಾ. ವ., ಪು. ೧೧೦

ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧನಸಂಪತ್ತಿ ಸಾಕಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಸತ್ಯಶುದ್ಧವಾದ ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ತಿಳುವುದು ಸುಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದ ಸಾಧನ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಲ್ಕುರಿಕಿ ಸೋಮನಾಥರಿಂದ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಹಾಂತವೇರವರೆಗೆ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನವನ್ನು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ವಿಧವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವ ಹಲವಾರು ಕವಿಗಳು ಪುರಾಣಕಾರರು ಚರಿತೆಕಾರರು ಕಂಡೇ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಅಪವಾದಿಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿದರೆ ಏನಿಲ್ಲೆಂದರೂ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಹೆಸರನ್ನು ಸಮುಚಿತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳು ತೀರ ಕಡಿಮೆಯೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಇಂದೂ ಕೀರ್ತನ ಕಾರರು ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಿಷಯವನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೀರ್ತನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಜೈತನ್ಯ ಸಜೀವ ಜೈತನ್ಯವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಾಲ್ಕುರಿಕಿ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯರಿಗಿಂತ ಮೊದಲಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು ಬೌದ್ಧರೊಡನೆ ವಾದ ಮಾಡಿ ಬಂದ ದೋಷಪರಿಹಾರ ಕ್ಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಸಹಸ್ರ ಗಣನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನದಲ್ಲಿ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಹೆಸರು ಬಸವಣ್ಣ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಮಡಿನಾಳ ಮಾಚಯ ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಮುಸುಡಿ ಚೌಡಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರ ಹೆಸರಿನೊಡನೆ

ಬರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ಕಂಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರನ್ನು ಶರಣಗಣಂಗಳ ಪಂಜ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಭಾವ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಭದ್ರವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೋರುತ್ತದೆ. ಮಾರಯ್ಯನವರು 'ತುಟ್ಟತುದಿಯನೇರಿ ಬಟ್ಟ ಬಯಲಾ'ದರೂ ಅವರ ದಿವ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇಂದಿಗೂ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ.

ನೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಜೀವನದ ರಂಗಸ್ಥಲ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಲ್ಯಾಣ. ಬಸವಣ್ಣ ನೆಂಬ ಜ್ಯೋತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಿದ ಅಸಂಖ್ಯ ತರಲ್ಲಿ ಅವರೂ ಒಬ್ಬರು ಅವರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಧೀರ ಜೀವನವನ್ನು ಕಂಡು ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಡಿದವರು ಹಲವರು. ಇಂತಹ ಶರಣರ ವಚನ ಗೀತೆಗಳೂ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಸತ್ಯ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಸೂಸುತ್ತವೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಅತಿ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದ್ದ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣ, ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರೊಡನೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಹೆಸರನ್ನೂ ಅನೇಕ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಎತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಅವರು ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರ ಜೀವನದ ಘನವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಕೊನೆದಾಡಿದವರು ಬಸವಣ್ಣ, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಸಿದ್ಧರಾಮ ಮೊದಲಾದವರು. (ಆ ಮೇಲೆ ಆಗಿ ಹೋದ ವಚನಕಾರರೂ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮಹಿಮಾಘನ ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡಿ ತಲೆದೂಗಿದುದುಂಟು.) ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸತ್ಯ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸಮಕಾಲೀನರಾದ ಇಂತಹ ಶರಣರ ವಚನಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಮಾರಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮುತ್ತಣ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ವಚನ ವಾಕ್ಯಯದ ಮಹತ್ವ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸತ್ಯ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯ ಬಯಸುವ ನಮಗೆ ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದೂ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೂಲಂಕಷವಾದ ಅಭ್ಯಾಸ

ವಿಲ್ಲದೆ ಮಾರಯ್ಯನವರದೇ ಆಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಇನ್ನುಳಿದ ಶರಣರದೇ ಆಗಲಿ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರೆವು.

ಹೆನ್ನೆ ರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹರಿದು ಬಂದಿರುವ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಔಜ್ವಲ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಒಡೆದು ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ೧೧೫೦ರಲ್ಲಿದ್ದ ಉರಿಲಿಂಗ ವೆದ್ವಿಗಳು ಅವರ 'ಘನವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ. ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ತೋಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಯತಿವರೇಣ್ಯರು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಕರ್ಮನಿರ್ಮಳವಾಗಿ ತಾವು ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರರಾದೆವೆಂದು ಅನಂದದಿಂದ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ತು ಇದೇ ತೋಟದಾರ್ಯರ ಪ್ರಶಿಷ್ಯರಾದ ಗೋಳಾರು ಸಿದ್ಧವೀರಣಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ 'ಶ್ರೀಮತ್ಸಕಲಗಣ ಪುರಾತನ ರೋಳ್ ಪ್ರಭುದೇವರು ಮಹಾನುಭಾವ ಸದ್‌ಗೋಷ್ಠಿಯು ಮಾಡಿದ' ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯಗಳ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವರು ಮಾರಯ್ಯನವರೊಡನೆ 'ಮಹಾನುಭಾವ ಸದ್‌ಗೋಷ್ಠಿ'ಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯಗಳ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ವೀರಶೈವ ಪುನರುತ್ಥಾನವು ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಸರ್ವ ಚೈತನ್ಯಮಯವಾಗಿ ನಡೆದ ೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನದ ಘನಮಾನವೆಷ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.^೧ ಮುಂದೆ ಸುಮಾರು ೧೭೨೫ರಲ್ಲಿದ್ದ ಕಂಡಸಿದ್ಧೇಶ್ವರದೇವರು ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಿಕಂದೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾಶ್ಮೀರದರಸೊತ್ತಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದರೆಂದು ಹೇಳಿ ಮಾವಯ್ಯನವರ ಪರಮ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನದಲ್ಲಿ^೨ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಗನ ಬಸವೇಶ್ವರನ

೧. ಇನ್ನೂ ಅಚ್ಚಾಗದ ಶಿವಗಣ ಪ್ರಸಾದಿ ಮಹಾದೇವಯ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಗುಮ್ಮಳಾಪುರದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗದೇವರ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸಂಪಾದನೆ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

(ಕಾಲ ?) ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಳಿಗಳಿಗೂ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಕಾಲ ಜ್ಞಾನದ ವಚನಗಳನ್ನು (ಕಾಲ ?) ನೋಡಿದರೂ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಮಹಾಶರಣರಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅನೇಕ ವಚನ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರು ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳನ್ನು ತಂತಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡುದು ಅವರ ವಚನಗೀತಗಳ ಮಹತೆಯನ್ನಲ್ಲದೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಅನುಭಾವದ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಇಂತಹ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರೇ 'ವಚನ ಭಂಡಾರ'ವನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಮೋಳಿಗಿಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮತ್ತು ಅವರ ರಾಣಿ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂಬತ್ತುನೂರು ವಚನಗಳು ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡತಕ್ಕ ಮಾತು.

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ವಚನಕಾರರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರೂ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಿಷಯವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಬೆಳಕನ್ನು ಕಾಣದ ಅಂತಹ ವಚನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದರೆ ಶರಣರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉಪಯೋಗವಾಗಬಹುದು.

ಇನ್ನು ತನ್ನ ವಿಷಯ ತನಗೆ ತಿಳಿದಷ್ಟು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಡು ಸಹಜ. ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೆ ಮೋಳಿಗಿಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸತ್ಯಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅವರ ವಚನಗಳನ್ನೇ ಪರಮ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ನುಡಿಗಡಣದಲ್ಲಿ ಅವರ ನಡೆ, ಅವರ ನಿಜಚರಿತ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುವುದು ಸಹಜ. ಮತ್ತು ಸತ್ಯಶರಣರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ 'ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿ ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆ' ಎಂಬ ನಡೆನುಡಿಯ ಸಾಮರಸ್ಯ ಸೂತ್ರ ನಿತ್ಯ ಮುತ್ತೈದೆಯ ಮಗಳ ಸೂತ್ರದಂತೆ ಎಂದಿಗೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮಂಗಳ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಶರಣರೆಂದೂ ಬಿಟ್ಟಿರಬಾರದೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಇದೇ ಸಾಮರಸ್ಯ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲೊಂದು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ('ನುಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಕೆಡೆ ನುಡಿಯದೆ ಬಿಡುವರೆ ಲಿಂಗವನೊಡಗೂಡಿದ ಶರಣರು ?')

ಹಿಡಿದ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಒಡನೆಯ ಕೊಡೆನೆಂದೆ ಬಿಡುವರೇ ಪೊಡವಿಯೊ
ಡೆಯರು ? ನುಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಕೇಡ (ಕಡೆ) ನುಡಿಯದೆ
ಬಿಡ ವರೇ ಲಿಂಗವನೊಡಗೂಡಿದ ಶರಣರು ? ಇದಕ್ಕೆ ಪಡಿ ಪುಚ್ಚವಿಲ್ಲ
ವೆಂದೆ ನೀ ಕಳಂಕ ಮುಕ್ತಕಾರ್ಪನ

ಮೋ. ಮಾ ವ., ಪು. ೧೦ :

‘ಹೊಲ ಮಾಡಿ ತೆರಿಗೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಒಡೆಯರು ಕೇಳುವರೆ ? ನುಡಿದು ನಡೆಯ
ದಿದ್ದರೆ ಒಡೆಯರಾದ ಶರಣರು ಒಪ್ಪುಕೊಳ್ಳುವರೆ ? ನಿಜೈಕ್ಯರಾದ ಶರಣರು
ಮೆಚ್ಚಿದ ಬಾಳೊಂದು ಬಾಳೇ ?’ ಎಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲ ಮಾರಯ್ಯ
ನವರ ಕ್ರಿಯಾ ಚೈತನ್ಯದ ಒಡಲೇ ಅವರ ನುಡಿಗಡಣವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು.
ಅವರ ಅಚಾರ ಅವರ ವಿಚಾರ. ಅವರ ಭಾವ ಅವರ ಅನುಭಾವ, ಅವರ
ತೀರ ಸ್ವಭಾವಗಳೆಲ್ಲ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿವೆ
ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು ಅಂತೆಯೇ ಅವರ ನುಡಿ ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯ ಕನ್ನಡಿ
ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು. ಶರಣರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ
ಅಂತರಂಗ ಜೀವನ ಚಿಮ್ಮುವಷ್ಟೇ ಬಲವಾಗಿ ಅವರ ಬಾಹ್ಯಜೀವನ ಸ್ಪುರಿಸು
ವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾತು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಗೀತಗಳಿಗೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸು
ತ್ತದೆ. ಅವರ ಅಂತರಂಗ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ತೋರಿ ಬೀರುವ ಅವರ
ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಾಹ್ಯಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
ತೀರ ಕಡಿಮೆಯೆಂದು ಮೇಳಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರ ಅಂತರಂಗ ಜೀವನದ
ದರ್ಶನ ಪಡೆವಲ್ಲಿ ಅವರ ಸತ್ಯ ಗೀತಗಳೇ ಪರಮ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡು ಅವರ ಬಾಹ್ಯಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕವಿಗಳ
ಪುರಾಣಿಕರ ಚರಿತೆಕಾರರ ಮರೆ ಹೋಗುವದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಇನ್ನೂ
ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಸಾಧನವಿದೆ. ಈ ಸಾಧನವೆಂದರೆ ಅವರ ರೀತಿ ಮಹಾದೇವಿ
ಯಮ್ಮನವರ ವಚನಗಳು. ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪುಣ್ಯವೋ ಏನೋ ಮಹಾದೇವಿ
ಯಮ್ಮನವರ ಉಪಲಬ್ಧ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಣ್ಣದಿದ್ದರೂ ಮಾರಯ್ಯನವರ
ಸತ್ಯಚರಿತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ವಚನಗಳ ಮಹತ್ವ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಕತ್ತಲೆಯ
ವಿಂಚಿನಂತೆ ರಾಣಿಯವರ ವಚನಗಳು ಹಾದಿ ತಪ್ಪಿದ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಚರಿತೆ

ಕಾರರ ಕೈಹಿಡಿದು ಹಾದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವಂತಿವೆ. ಮತ್ತು ಅವರ ವಚನಗಳು ಮಾರಯ್ಯನವರ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದ ಸೌಂದರ್ಯ, ಅದರ ಮಾಧುರ್ಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಸಿವೆ. ಅವೇ ವಚನಗಳು ಅಮ್ಮನವರ ನೆಲೆನಿಲವು, ಅವರ ಸುಜ್ಞಾನ ಶಿವಾನುಭಾವ ಅವರ ಪತಿಸಿಪ್ಪೆ ನಿಜನಿಷ್ಠೆ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾರಾಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚರಿತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನವರ ವಚನಗಳು ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳಷ್ಟೇ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರಮಾಣವೇದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಒಟ್ಟಾರೆ ನೋಡಿದರೆ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಸರ್ವ ಸಾಧನಸಾಮಗ್ರಿ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು:—

೧ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು.

೨ ರಾಣಿ ಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನಗಳು.

೩ ಇನ್ನುಳಿದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ.

೪ ಬಸವ ಪುರಾಣಮು. ಕವಿ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ.

ಕಾಲ ಸು. ೧೯೦೦.

೫ ಬಸವ ಪುರಾಣ. ಕವಿ ಭೀಮಕವಿ. ಕಾಲ ೧೩೬೯.

೬ ಮೋಳಿಗೆಯ್ಯನ ಪುರಾಣ. ಕವಿ ಗೌರವಾಂಕ.

ಕಾಲ ೧೪೦೦ ?

೭ ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ. ಕವಿ ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶ. ಕಾಲ ೧೪೨೮.

೮ ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ. ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಕವಿ ಗೊಳೂರು ಸಿದ್ಧವೀರಣಾಚಾರ್ಯ. ಕಾಲ ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನ ಮಧ್ಯಭಾಗ.

೯ ವೀರಶೈವಾಮೃತ ಪುರಾಣ. ಕವಿ ಗುಬ್ಬಿಯ ಮಲ್ಲಣಾಚಾರ್ಯ.

ಕಾಲ ಸು. ೧೫೧೩.

೧೦ ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ. ಕವಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ. ಕಾಲ ೧೫೮೪.

೧೧ ಪ್ರಭುದೇವರ ಪುರಾಣ. ಕವಿ ಹರೀಶ್ವರ. ಕಾಲ ೧೬೦೬.

೧೨ ರಾಘವಾಕನಕಾವ್ಯ, ಗುರುರಾಜ ಚಾರಿತ್ರ.

ಕವಿ ಸಿದ್ಧನುಜೇಶ ಕಾಲ ೧೬೬೦.

೧೩ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯ. ಕವಿ ಪಡಕ್ಷರದೇವ. ಕಾಲ ೧೬೫೫.

೧೪ ಭೈರವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾಸೂತ್ರ ರತ್ನಾಕರ.

ಕವಿ ಶಾಂತಲಿಂಗದೇಶಿಕ. ಕಾಲ ೧೬೭೨.

೧೫ ಶಿವಶರಣ ಲೀಲಾಮೃತ ಕವಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪ. ಕಾಲ ಸು. ೧೭೫೦.

೧೬ ಚೋರಬಸವಪುರಾಣ. ಕವಿ ಶಂಕರ. ಕಾಲ ೧೭೬೩.

೧೭ ಶಿವಶರಣ ವಿಲಾಸ. ಕವಿ ಮಹಾಂತ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ.

ಕಾಲ ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನ ಉತ್ತರಾರ್ಧ.

೧೮ ಬಸವೇಶ್ವರ ಪಟಾಸ್ಥಲ ವಚನದ ಕಥಾಸಾರ. ಕವಿ ? ಕಾಲ ?

ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಬಹುದು:—

(೧) ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನೇ ಕಥಾ ವಸ್ತುವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥ:—

ಮೋಳಿಗಯ್ಯನ ಪುರಾಣವೊಂದೇ ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತದೆ.

(೨) ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಗ್ರಂಥಗಳು:—

ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ (೧) ಚೋರಬಸವ ಪುರಾಣ (೨) ಶಿವಶರಣಲೀಲಾಮೃತ (೩) ಶಿವಶರಣ ವಿಲಾಸ ಇವನ್ನು ಸೇರಿಸಬಹುದು.

೧. ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆಯ ತೃತೀಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿಯ ಹೆಸರು, ಕಾಲ, ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಇವೇ ಕವಿ ಬರೆದ ಶಿವಶರಣವಿಲಾಸದ ಹೆಸರು ಹೇಳಿಲ್ಲ.

(೩) ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಗ್ರಂಥಗಳು:—

ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ (೧) ಶಿವತತ್ವಜಿತಾಮಣಿ (೨) ಶೂನ್ಯಸಂಸಾದನೆ (೩) ವೀರಶೈವಾವ್ಯತ ಪುರಾಣ (೪) ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ (೫) ಪ್ರಭುದೇವರ ಪುರಾಣ (೬) ರಾಘವಾಂಕನ ಕಾವ್ಯ (೭) ಗುರುರಾಜ ಚಾರಿತ್ರ.

(೪) ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಜೀವನವನ್ನು ಎಸ್ತಾರವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಗ್ರಂಥಗಳು:—

ಮೇಗಣ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟ ಈ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಅಂತರಂಗ ಜೀವನವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಹತ್ವವೆಷ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈಮೊದಲೇ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲದೆ ಅಚ್ಚಾದ ಇಲ್ಲವೆ ಅಚ್ಚಾಗದ ಹಲವಾರು ಗ್ರಂಥಗಳಿರಬಹುದು. ಇಂತಹ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲದೆ ಶಾಸನದಂತಹ ಬೇರೆ ಸಾಧನಗಳೂ ದೊರೆಯಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ವೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ತೆಲಗು ಸಂಸ್ಕೃತ ಇಲ್ಲವೆ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಬಹುದು. ಇಂತಹ ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಧಿಸಿ, ಅಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಸಾರಾಸಾರ ವಿವೇಕವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅಳೆದು ತೂಕಮಾಡಿ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸತ್ಯಜೀವನ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಆ ಸತ್ಯವೂ ನಿಜವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವರಾರು ? ಮಾನವನ ಬುದ್ಧಿ ಎಷ್ಟು ? ಅಂತಹ ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತು ದೊರೆವುದು ಎಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ? ಇದ್ದ ಸಾಧನಗಳಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣೆಷ್ಟು ?

ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಟ್ಟಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಶ್ರಯ ಜೀವನ, ಮತ್ತೊಂದು ಪುನರ್ಜಾತ ಜೀವನ. ನಾನಾರೊಂಬುದನರಿಯದೆ

ಸಂಸಾರವನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಸಕಲ ಭೋಗೋಪಭೋಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜಂಗಮದಾಸೋಹ ಮಾಡುತ್ತ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯದೆ ಮುಂದುಗಾಣದೆ ಇದ್ದ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರ ಜೀವನ ಒಂದು, ತನ್ನ ತಾನೆಚ್ಚಿತ್ತು ನೋಡಿ ಹೊದ್ದಿದ ಸಂಸಾರವ ಹರಿದೋಗಿದು ಸತ್ಯಕಾಯಕದಿಂದ ನಿತ್ಯ ಜಂಗಮದಾಸೋಹ ಮಾಡಿ ನಿಜಾನಂದದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಜೀವನ ಮತ್ತೊಂದು. ನೆಲಮನೆದು ಬಾಳುವೆ ಒಂದು. ಮೇಲುಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮಹಾ ಮನೆಯ ಮಹಾಂತಜೀವನ ಮತ್ತೊಂದು ಒಂದರ ರಂಗಸ್ಥಲ ಕಾಶ್ಮೀರ. ಮತ್ತೊಂದರ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣ ಕಲ್ಯಾಣ. ಒಂದರಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲ. ಮತ್ತೊಂದರ ಲೀಲಾಪುರುಷ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯ. ಭೂಪಾಲ ಕುಟ್ಟಲದಂತಿದ್ದರೆ ಮಾರಯ್ಯ ನೆರೆಯರಳಿದ ಹೂವಿನಂತೆ. ಭೂಪಾಲ ನೆಲದಂತಿದ್ದರೆ ಮಾರಯ್ಯ ನೆಲದ ಮರೆಯ ನಿಧಾನದಂತೆ. ಭೂಪಾಲ ಎಣ್ಣೆ ಬತ್ತಿಯಿದ್ದ ಪಣತಿ, ಮಾರಯ್ಯ ಜ್ಯೋತಿ.

ಇಂತಹ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಹೇಗೆ ಕಂಡಿದೆ? ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಆ ದರ್ಶನ ಆ ಚಿತ್ರ ಹೇಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಬಹುದು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹೀಗೆ ರೇಖಿಸುತ್ತದೆ:—

ಕಾಶ್ಮೀರದೇಶ. ಸಕಲ ಸಂಸಾರವನ್ನೂ ದಿಯಿಂದ ಲೋಭಿಸುವ ಭಾರತಕ್ಕೆ 'ಮುಖಗನ್ನಡಿ'ಯಂತೆ ಚಕಚಕಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಶ್ಮೀರದೇಶ. ಲೋಕ ಸಂಜೀವಿನಿಯೆನಿಸಿ ಹರಿವ ಸೌಧಾನದಿಯಲ್ಲಿ ತೆರೆಮಾರ್ಪೆಗಳಿಂದ ಭೋರಾ ಭೋರೀದು ಹರಿವ ಅದರ ರಭಸವ ಗಾನ. ಎತ್ತ ನೋಡಿದತ್ತ ಬನಸಿರಿಯ ಬೆಡಗುವಿನ್ನಾಣ ಆಕೆಯ ಸಿರಿಸಿಂಗರ. ಪಲಸು ಪಾದರಿ ಅರನೆಲ್ಲಿ ಅರ ನೇರಿಲು ತೆಂಗು ಅಡಕೆ ಸಂಪಗೆ ಹೊಂಗೇದಗೆ ಮೊಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಸುರಹೊನ್ನೆ ಬಕುಲ ತಿಲಕ ಮೊದಲಾದ ಫಲವುಪ್ಪ ತರುಲತೆಗಳ ಪ್ರಸನ್ನ ಗಂಭೀರ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕಮನೀಯವಾಗಿ ರಾರಾಜಿಸುವ ಅರವೆಗಳಲ್ಲಲ್ಲಿ. ಮರಿದುಂಬಿಯ ಸರಸಗಾನವಲ್ಲಿ. ಜಾಣ ಕೋಗಿಲೆಯ ಸಂಚಮದಿಂಚರವಿತ್ತ. ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಅರಸಂಚಿಯ ಲೀಲಾವಿಲಾಸ ಗಮನ. ಮೇಲುಗಡೆ ಆಕಾಶ ವನ್ನಡರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಾರಾಡುವ ಸಂಭ್ರಮ:—

ರಾಗಿ ಸುಸಳ ನಲಿದಾಡುವ ನವಿಲನು
ವಾಗಿ ನುಡಿದ ಗಿಳಿವಿಂಡು |
ಕೂಗುತ್ತ ಕುಶಲದೋರ್ ಕೋಗಿಲೆಯಂಚೆ ಸ
ರಾಗದಿ ವನದಲೊಪ್ಪಿರುವು ||

ಮೋ ಪು , ಸಂ. ೧, ಪ ೩

ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅರವಟಗೆ ಅನ್ನಭತ್ತವಿಲ್ಲದ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ, ಶಿವಾಲಯ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಊರಿಲ್ಲ. ದಯಾ ದಾನ ಪರಹಿತ ಪರೋಪಕಾರ ಮೊದಲಾದುವೇ ಆ ನಾಡವರ ನೀತಿ ಸಂಪತ್ತು. ಶಿವಭಜನೆ ಶಿವಕೀರ್ತನೆ ಶಿವಾರ್ಚನೆ ತ್ರಿವಿಧ ದಾಸೋದ ಮೊದಲಾದುವೇ ಅವರ ಧರ್ಮ ಸಂಪತ್ತು. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿರದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಧನ ಮೊದಲಾದ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಬಡತನವೆಲ್ಲಿ? ನೀತಿ ಅಚಾರ ಧರ್ಮತತ್ತ್ವ ಇವೆಲ್ಲ ಭೌತಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನ ಕೈವಿಡಿದು ನಡೆವಾಗ ಹುಸಿನುಸುಳ್ಳೆಲ್ಲಿ? ಕೊಲೆ ಕಳವೇಕೆ? ಕುಹಕ ಕುಟಿಲ ಕುಯುಕ್ತಿ ಎತ್ತ? ಅಸತ್ಯ ಅನಾಚಾರ ಅಧರ್ಮಗಳ ಮಾತೇಕೆ?

ಭಾರತಕ್ಕೆ ತಲೆಮಣಿಯಂತೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಇಂತಹ ಕಾಶ್ಮೀರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಹೂಳಿ ಹೊಳೆವ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಒಪ್ಪುವ ಮಾಂಡವ್ಯಪುರ. ಮುಗಿಲೊತ್ತಿನ ಕೋಟಿ, ಅಳವಾದ ಕೊತ್ತಳ, ಅಂಬರವ ಚುಂಬಿಸುವ ಅಟ್ಟಳೆ. ದಿಡ್ಡಿ ಸತಾಕೆ ಹೂಡೆಯುಗಳಾದ ಆ ಪುರದ ಹೊರವಲಯದ ಸರ್ವಭದ್ರವಾದ ಶೋಭೆ. ಒಳಗಡೆ ದೊರೆಗಳು ಅರಸುಮಕ್ಕಳು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಭಟರು ಕರಣಿಕರು ಕಂಚುಕಿಯರು ಮೊದಲಾದವರ ತರತರದ ಕೇರಿಗಳು. ಮಕರ ತೋರಣ ರತ್ನದ ಲಂಬಣಗಳಿಂದ ಝಗಝಗಿಸುವ ಕರುಮಾಡಗಳು. ಮೇಲುಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಗಳು. ಮುತ್ತು ಮಾಣಿ ಕದಂಗಡಿಗಳು, ಸರವಾದಿಗರ ಸಾಲುಗಳು, ಲೆತ್ತಚದುರಂಗದಾಟಕಾರರು. ತಗರ ಕಾಳಗ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ಮೊದಲಾದ ವಿಲಾಸ ವಿನೋದಗಳು. ಪಟ್ಟಣದ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಭವ್ಯ ಭವನ. ಹೊಗಳಸಗಳ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ರಂಜಿಸುವ ಆ ರಾಜಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಯನಾನಂದಕರವಾದ ನಾಟಕಶಾಲೆ, ಶಯನಮಂದಿರ, ಮಜ್ಜನಮಂದಿರ, ಹಯಗಜಲಾಯ, ಉಗ್ರಾಣ, ಕಣಜ, ಬೊಕ್ಕಸ ಭಂಡಾರ.

ಇಂತು ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನವಾದ ಕಾಶ್ಮೀರದೇಶದ ಅರಸು

ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲ, ಆತನ ತಂದೆ ಭಾಳಲೋಚನ. ಪರಮಶಿವಭಕ್ತ. ಏಕೈಕ ನಿಷ್ಕ ಭಕ್ತ. ಶಿವನ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಆತನ ಕಣ್ಣು ದಣಿಯವು. ಶಿವನ ಹಾಡಿ ಹಾಡಿ ಆತನ ನಾಲಗಿಡಿದಣಿಯದು. ಶಿವನ ಕೀರ್ತಿಯ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಆತನ ಕಿವಿ ದಣಿಯವು. ಶಿವಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಆತನ ಕೈ ದಣಿಯವು. ಶಿವನ ಘನಮಹಿಮೆಯ ನೆನೆನೆನೆದು ಆತನ ಮನ ದಣಿಯದು. ಶಿವರತಿಯ ತೋರಿ ತೋರಿ ಆತನ ಭಕ್ತಿಭಾವ ದಣಿಯದು:—

ನೋಡಿ ದಣಿಯ ಕಣ್ಣಲಿ ಕೈಯಲಿ ಪೂಜೆ
ಮಾಡಿ ದಣಿಯ ರಸನೆಯಲಿ ।
ಹಾಡಿ ದಣಿಯ ರತಿ ಮಾಡಿ ದಣಿಯ ನೆನೆ
ದಾಡಿ ದಣಿಯನು ಮನದಲಿ ॥

ಮೋ. ಪು., ಸಂ. ೪, ಪ. ೨೨೯

ಇಂತಹ ಸಾರ ಶಿವಭಕ್ತಿಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಭಾಳಲೋಚನನ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಡಗಿ ಚಾರ್ವಾಕ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳು ಪ್ರಬಲವಾಗಿರಲು ಭಾಳಲೋಚನ ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು ಉಗ್ರತಪ ಮಾಡಿದನು. ಆತನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಶಿವ ಮೆಚ್ಚಿ ಆತನಿಚ್ಚಿಯಂತೆ 'ಈ ಭಾಳಲೋಚನನಿಗೆ ಅಯೋನಿಜನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ವಿದ್ಯಾವಿಷಯ ವೀರ ವಿತರಣ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಶಿವಭಕ್ತಿವರ್ಧನನಾಗಿ ಅರಸನಾಗಿ ನೆಲವನಾಳಿ ಮತ್ತೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಹಾಮುಖಮನೆನಿಸಿ ಬಾಳು. ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಮಹಾದೇವರಾಣಿ(ಜ).’ ಎಂದು ತನ್ನ ಮೂರ್ತಿಯೇ ರೂಪಾದ ಸುಖಮಯನೆಂಬ ಗಣನನ್ನು ಕರೆದು ಆಜ್ಞಾ ಪಿಸಿದನು. ಭಾಳಲೋಚನನ ಮಗನಾದ ಕಾಶ್ಮೀರದರಸು ಮಹಾದೇವಭೂಪಾಲ ಶಿವನಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಧರೆಗಳಿಂದ ಸುಖಮಯ ಗಣನಾಥ. ಅಂತು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರನ್ನು ಅವತಾರ ಪುರುಷರೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಶರಣರನ್ನೂ ಅವತಾರ ಮೂರ್ತಿಗಳೆಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ತಂದೆಯಂತೆ ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲನೂ ಮಹಾ ಶಿವಭಕ್ತ. ಅರಸೋತ್ತಮಿಯ ಸಿರಿಸಂಪತ್ತು, ಆ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಔದಾರ್ಯ. ಆತನ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವ ವಿದ್ಯೆ, ಆ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಅಲಂಕಾರವಾದ ವಿನಯ. ಇಂತಹ ಸದ್ಗುಣ ಸಂಪತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಶೋಭೆಯಾದ ಆತನ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಶಿವಾಚಾರ. ಶಿವ ಲಾಂಛನ ಕಂಡು ಆಸನ ಬಿಟ್ಟಿಳಿದು ಬಂದು ನಮಿಸಿ ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ತನು

ಮನ ಧನವನ್ನರ್ಪಿಸಬಲ್ಲ ಸತ್ಯಭಕ್ತನಾತ. ಆತನ ಸತಿ ಗಂಗಾದೇವಿ ಕಡು ಚಲುನೆ 'ರತಿಗಿಂತ ಲಾವಣ್ಯರಮ್ಯವೆಡೆದಿಹಳಗಿ.' ಅಕೆಯ ಪತಿ ಭಕ್ತಿ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಪತಿನಿಷ್ಠೆ ಇವನ್ನು ಉಪಮಿಸಬಾರದು. ಮನ್ನಧನ ಸುಂದರ ರೂಪವನ್ನು ಕೀಳು ಮಾಡುವ ಲಿಂಗರತಿ ಎಂಬೊಬ್ಬ ಮಗ ಆ ಗಂಗಾದೇವಿಗೆ.

ಮಹಾದೇವಭೂಪಾಲ ಶಿವಭಕ್ತಿನಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೂ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯ ಭೋಗೋಪಭೋಗಗಳ ಸುಖವಿಲಾಸವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಲೌಕಿಕ ಪಾರಮಾರ್ಥವೆರಡನು ಮಾಣದೆ ಕೂಡಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಾಣನಾದ ಆ ರಾಯನ ಒಂದು ಕೈ ಪಾರಮಾರ್ಥವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆತನ ಮತ್ತೊಂದು ಕೈ ಲೌಕಿಕ ಸುಖವನ್ನು ವಜ್ರಮುಷ್ಠಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಆತನಿಗೆ ಮಹಾರಾಣಿ ಗಂಗಾದೇವಿಯಲ್ಲದೆ ಏಳುನೂರು ಭೋಗ ಸತಿಯರು^೧. ನಿತ್ಯ ಜಂಗಮದಾಸೋಹ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ ಮಹಾದೇವರಾಯನು ಅರುಸಾವಿರ ಜಂಗಮರನ್ನು ಜಾಗ್ರಗಾವಲಿನಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಅವರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಜಂಗಮದ ಜಂಗಮಪ್ರಸಾದದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲ. ಆ ಭೂಪಾಲ ಜಂಗಮರಿಗೆ ಅವರವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅವರು ಸದಾ ಅನಂದವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಎಂದಿಗೂ ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರು ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಜಾಗರೂಕ ನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ. ಆತನಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಪ್ರೇಮ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಇಷ್ಟೊಂದು ಬಲಿತದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಆತನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಮ್ಮೆ ನಡೆದ ಅಪೂರ್ವ ಘಟನೆ.

ಮಾಂಡವ್ಯನಗರದ ಲುಬ್ಧಕನ ಹಂದಿಯೊಂದು ತನ್ನ ಅಹಾರ ವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ನದಿಯ ಬಳಿ ಬಂತು. ನದಿಯ ದಡೆಯ ಮೇಲೆ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವನ್ನೊಡು ಸೂಸಿದ ಅಗುಳನ್ನು ಕಾಣದೆ ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗಿದ್ದನು. ವರಾಹ ಆ ಶೇಷಾನ್ನ ವನ್ನೊಡು ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಪರುಷಾಂಗಿಯಾಯ್ತು.

೧ ರ. ಲೀ., ಸಂ. ೮, ಪ. ೧೮.

೨. ಮೋ. ಪು., ಸಂ. ೩, ಪ. ೧೮.

ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೋ ರೋಗವಡಸಿತೆಂದು ಲುಬ್ಧಕನು ಕಬ್ಬಿನದ ಕುಡ ಕಾಸಿ ಅದರಂಗಕ್ಕೆ ಬರೆ ಕೊಟ್ಟನೇ. ಪರುಷಾಂಗಿಯಾದ ಹಂದಿಯನ್ನು ಸೋಂಕಿ ಕಬ್ಬಿನದ ಕುಡವೆಲ್ಲ ಕನಕವಾಯ್ತು. ಮತ್ತೆ ಕಾಸಿ ಬರೆಕೊಟ್ಟ ಕುಡಗಳೆಲ್ಲ ಕನಕವಾಗಲು ಆ ಸುದ್ದಿ ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ಅರಸು ಹಂದಿಯನ್ನು ತರಿಸಿ ಕುಡ ಕಾಸಿ ಬರೆಯನೆಳೆದಂತೆ ಕಬ್ಬಿನವೆಲ್ಲ ಹೊನ್ನಾಯ್ತು. ಹಂದಿ ಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಬೆಂದು ಸತ್ತು ಹೋಯ್ತು. ಅದರ ಶರೀರದಿಂದ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಕಾಶ ಹೊರಬಿದ್ದು ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅರಸನಿಗಿಂತು ಹೇಳಿದನು:--

“ ನಾನು ಕೇತಕಿಯೆಂಬ ಗಂಧರ್ವ. ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ರುದ್ರಸಂಬಂಧಿಗೆ ಜಂಗಮದ ಶೇಷಾನ್ನವನ್ನು ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಡಬಹುದೇ ಎನಲು ಆ ರುದ್ರ ಗಣ ಕಿಡಿಕಿಡಿಪೋಗಿ ಜಂಗಮಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕೆಡೆ ನುಡಿದ ನನ್ನನ್ನು ಹಂದಿಯಾಗೆಂದು ಶಪಿಸಿದನು. ಈಶನಿಗೆ ಮರೆಹೋಗಲು ಆತ ಕರುಣಿಸಿ ‘ ಗಣಗಳ ಶಾಪ ತಪ್ಪದು. ನೀನು ಮಾಂಡವ್ಯನಗರದ ಲುಬ್ಧಕನಲ್ಲಿ ಹಂದಿ ಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟು. ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಜಂಗಮದ ಶೇಷ ಪ್ರಸಾದ ದೊರೆತು ಶಾಪಮುಕ್ತನಾಗಿ ದಿವ್ಯಾಂಗಿಯಾಗಿ ಪೂರ್ವರೂಪ ತಾಳುವೆ. ’ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಲು ನಾನೀ ಹಂದಿಯ ರೂಪ ತಾಳಿ ಜಂಗಮದ ಶೇಷ ಪ್ರಸಾದದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಶಾಪ ನಿಶ್ಚಾಪವಾಯ್ತು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಗಂಧರ್ವನು ಅಭ್ರ ಪಥಕ್ಕೆ ಚಿಗಿದನು.

ಮಹಾದೇವರಾಯನು ಬೆರಗು ಬೆರಗಾಗಿ ತನ್ನ ಪೌರಾಣಿಯಿಂದ ಜಂಗಮದ ಘನವನ್ನು ಅವರ ಪ್ರಸಾದದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕೇಳಿ ‘ ಜಂಗಮದ ಶೇಷಾನ್ನವನ್ನುಂಟು ಹಂದಿ ದಿವ್ಯ ಶರೀರಿಯಾಯ್ತು. ಜಂಗಮನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿ ಉಣಿಸಿ ತಣಿಸಿ ಅವರ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರಿನ್ನೆಂತೋ ! ’ ಎಂದು ಬಗೆದು ಬಂಧು ಬಳಗ ಸಹಿತ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿ ನಿತ್ಯ ಜಂಗಮಸೇವಾ ತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದನು.

ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲನ ದಿನಚರಿ ಇಂತಿತ್ತು. ಶಿವಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿದ್ದು ನಿತ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅರಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಶಾಕ ಪಾಕ ರಸ ರಸಾಯನವು ಸಿದ್ಧವಾಗಲು ಅರಸು ಜಂಗಮ

ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಭೋಗರವ
 ಭೇರಿ ಕಂಸಾಳ ಶಬ್ದ ಹರಿ ಡಿಂಡಿಮ ನಾಗಸರ ವೊದಲಾದ ವಾದ್ಯ
 ದಬ್ಬರದೊಡನೆ ನಾನಾ ವಿಧ ಪತ್ರಿ ಪುಷ್ಪದ ತೋಟ ತಿಳಿಗೊಳದಿಂದ
 ರಂಜಿಸುವ ಜಂಗಮ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವರ ಶ್ರೀಸಾದ ಪದ್ಮಗಳಿಗೆರಗಿ
 ಭಸಿತವನ್ನಿಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಗಣಗಳನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ
 ಬಿಜಯಂಗೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಮನೆಗೆ ಬರಲೊಡನೆ ಅವರ ಪಾದ
 ತೊಳೆದು ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಸತಿಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಂಡಿಯಲ್ಲಿ ತಳೆದು
 ಪರಮಪಾವನರಾದೆವೆಂದು ಆನಂದದಿಂದ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಣಗಳ
 ಅಭ್ಯಂಗತೈಲಸ್ನಾನ. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರು ಮನವಲರಿ ಮಾಡುವ ಶಿವಪೂಜೆ.
 ಪರಮನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನವೆರೆದು ಪರಿಮಲ ಗಂಧ
 ವನ್ನು ತೀಡಿ ಬನ್ನಿ ಬಿಲ್ವ ಸುರಗಿ ಸುರಹೊನ್ನೆ ಸಂಪಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಲತಿ
 ಮೊದಲಾದ ಸುಗಂಧದ ಪತ್ರಿ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಧೂಪ ದೀಪಾರತಿಯನ್ನೆತ್ತಿ
 'ಜಯ ಜಯ' ಎಂದು ಶಿವನ ಪಾಡಿ ಮಂಗಲಮಾಡುವ ಸಂಭ್ರಮದ ಶಿವ
 ಪೂಜೆ. ಪೂಜೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯಕಾಯ ಸಂಭ್ರಮ.
 ಅವರವರ ಮನದಿಚ್ಛೆಯರಿಮೆ ಪರಮಾನ್ನ ದಿವ್ಯಾನ್ನವನ್ನೆಡೆಮಾಡಿ ರಸ
 ರಸಾಯನವನ್ನು ನೀಡಿ ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಅರಸನೇ
 ಕೈ ತೊಳೆಯಲು ಪನ್ನೀರು ಕೊಟ್ಟು ಬಳಿಕ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ತಿನಲಿತ್ತು
 ಅವರಂಗೆಗೆ ಗಂಧ ಕಸೂರಿ ಪುನುಗು ಜವಾದಿಗಳನ್ನು ಪೂಸಿ ದೇವಾಂಗ
 ದಿವ್ಯಾಂಗ ಮೊದಲಾದ ನವ್ಯವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನಿತ್ತು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ
 ಮಣೆದು ಜಂಗಮರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಮೇಲೆ ತಾನೂ ಶಿವಪೂಜೆ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಜಂಗಮದ ಶೇಷ
 ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವೀಳೆಯವನ್ನು ಕೊಂಡು ಓಲಗಕ್ಕೆ ಹೊರಡ
 ಲನುವಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಸೂರಿ ಮುಂತಾದ ಪರಿಮಲ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು
 ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತನ್ನಂಗೆಕ್ಕೆ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊರಳಹಾರ ಪದಕ ತಳತಳಿಸುವ
 ಮಸ್ತಕದ ವ.ಕುಟ ಭುಜಕಿರೀಟ ಪೊಂದೊಡಿಗೆ ಪೆಡೆಯಗಳಿಂದಲಂಕೃತ
 ನಾಗಿ ನೊಸಲ ಭಸಿತ ಪೇರುರದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯಿಂದ ರಂಜಿಸಿ ಅಭಿನವ
 ಮನ್ಮಥನಂತಿರುವ ಅರಸನನ್ನು ರಸಖುಷಿಯೇ ಬಣ್ಣೆ ಸಬಲ್ಲ:-

ಕಸ್ತೂರಿ ಪುಸುಗು ಜವಾದಿಗಳನು ಲಿಂಗ !
 ಕಿತ್ತು ಮೈಯೊಳು ಪೂಸುತೊಡನೆ !
 ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ ಸದಕ ಪೆಂಡೆಯ ಭುಜ !
 ಕೀರ್ತಿಯೆಸೆಯಲನುವಾದ ||
 ನೊಸಲ ಭಸಿತ ಪೇರುರದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ರಂ
 ಜಿಸುವ ಪೊಂನೊಡಿಗೆ ಮೈಯೊಳಗೆ !
 ಒಸದಿಟ್ಟ ಬಾವನು ಚಂಪಕ ಮಾಲೆ ಕಂ
 ಪೆಸೆಯೆ ಪೊರಟನೋಲಗಳೆ ||

ಪೋ. ಪು., ಸಂ. ೧, ಪ. ೪೮ - ೯೯

ಎಂದಿ ಮಾಗಧರು ' ಭಾಪು ಪಾಯವಧಾರು ಜಯ ಕಾಶ್ಮೀರ ಭೂಪ'
 ಎಂದು ನಲಿಮ ಕೋಡಾಡುತ್ತಿರಲು ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ವಾದ್ಯ ನೊಳ
 ಗುತ್ತಿರಲು ಮಹಾದೇವರಾಜನು ಓಲಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ
 ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜತೇಜದಿಂದೊಪ್ಪುವ ಗಂಭೀರ ಮುಖ. ಮುಖದಲ್ಲಿ
 ತುಂಬಿ ಸೂಸುವ ಮುಗುಳು ನಗೆ. ಅರಸನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಒಡ್ಡೋಲಗಳಲ್ಲಿ
 ನಾನಾ ದೇಶದ ರಾಜರು ರಾಜಕುಮಾರರು ಮನ್ನೆಯರು ಮಕ್ಕುಟಿ
 ವರ್ಧನರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕರಣಿಕರು ಕವಿ ಗಮಕಿಗಳು ವಾದಿ ವಾಗ್ಮಿಗಳು
 ಗಾಯಕರು ಪಾಠಕರು ನಟರು ನೃತ್ಯಾಂಗನೆಯರು ಪಾತ್ರದವರು ಪರಿ
 ಹಾಸದವರು. ನಾನಾ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪದಲ್ಲಿ
 ಒಮ್ಮೆ ವೀಣೆ ಕಿನ್ನರಿಗಳ ರಾಗರಸದಿಂಪು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸರಸ ಕಾವ್ಯದ
 ಮಧುರಾಲಾಪ. ಈಗ ಪಂಡಿತ ಮಂಡಳಿಯ ತರ್ಕ ಆ ಮೇಲೆ ನರ್ತಕಿಯ
 ಭಾವ ತುಂಬಿ ಕುಣುವ ನೃತ್ಯ. ಆನೆಗಳ ಸಾಧನೆ, ತಗರ ಕಾಳಗ, ಮಲ್ಲರ
 ಯುದ್ಧ, ವಿದೂಷಕರ ವಿನೋದ. ಇಂತಿರುವ ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾ
 ದೇವ ಭೂಪಾಲನು ತಾರಾನಿಕರ ಮಧ್ಯದ ಚಂದ್ರನಂತೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು.
 ಆಸ್ಥಾನದ ಅನಂತ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಅರಸನ ದೇಹವಿದ್ದರೂ ಆತನ ವನಸು
 ಜಂಗಮದುಘ್ರಿಯ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ಸಕಲ ಭೋಗಭಾಗ್ಯವೆಲ್ಲ ಶಿವನ ದಾನ
 ವೆಂದು ನೆನೆವ ಶಿವಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ.

ಇನ್ನುಳಿದ ಕಾಲ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಪೌರಾಣಿಯಿಂದ ಶಿವಕಥೆ ಶಿವಪುರಾಣ
 ಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಮಹಿಮೆ ಶಿವಭಕ್ತರ ಅಧಿಕೃತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಮಹಾ

ದೇವ ಭೂಸಾಲನ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಉಕ್ಕೇರತ್ತಿತ್ತು. ಆತನ ಅನಂದ ಮೇರೆ
ಏೀರುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ಸಕಲ ಭೋಗಭಾಗ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಸವೃದ್ಧವಾದ ಕಾಶ್ಮೀರ
ಭೂಸಾಲನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆತನ ಜೀವನ ಪಥವನ್ನೇ ಬದಲು ಮಾಡುವ ಅತಿ
ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯೊಂದು ಸಂಭವಿಸಿತು. ಅರಸನ ಅನನ್ಯಸಾಮಾನ್ಯವಾದ
ಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿಯ ವಾರ್ತೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹಬ್ಬಿತು. ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೂ ಮುಟ್ಟಿತು.
ಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣನು ೧೧ ಲಕ್ಷ ೯೦ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮಗಣಕ್ಕೆ
ವಂಚನೆಯರಿಯದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿತ್ಯ ದಾಸೋಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಸಂಗ
ಮೇಶ್ವರನಿತ್ತ ಸೇವು ಪೂರೈಸಲು ಆತನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಅರು ಸಾವಿರ ಗಣಗಳು
ಬೇಕಾಗಿದ್ದರು. ಕಾಶ್ಮೀರ ಗಣಗಳ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಅಕಾರದಷ್ಟು
ಅನಂದ. ತನ್ನ ಸತಿ ನೀಲಾಂಬೆ ಮಾಡಿದ ಕಟ್ಟೋಗರದ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ
ಸಿಕ್ಕೊಂಡು ವೇಷ ಮರೆಸಿ ಹಸುಬೆಯ ಸೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಾಶ್ಮೀರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದ.
ಮಾಂಡವ್ಯಪುರದಲ್ಲಿ ಗದಿಗೆ ಮಸಾಲೆ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ
ಕಾವಲಿದ್ದ ಕಟ್ಟಾಳುಗಳ ಮನವೊಲಿಸಿ ಜಂಗಮವಿದ್ದ ತಾವಿಗೆ ಬಂದ ಸ್ನಾನ
ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಜಂಗಮದಂಭಿಯಲ್ಲಿ ಸೈಗಿಡೆದು ಆರೋಗಣಿಗೆ
ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದ. ತಾನು ತಂದ ಬುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಗಣಗಳ ಸಂತೃಪ್ತಿ
ಮಾಡಿದ. ಕಟ್ಟೋಗರದ ಬುತ್ತಿಯ ಸವಿ ತಲೆಗೇರಿದ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ
ನಿಬ್ಬೆರಗು ! ಒಂದೇ ಬುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ತಣಿಸಿದ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ !!
ಅರಸನ ಕಟ್ಟಳೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದೇ ಮನೆಯ ಊಟ ಬೇಸರಿಟ್ಟ ಜಂಗಮರಿಗೆ
ಸೆಟ್ಟಿಯಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವಣ್ಣನ ನಿರತಿಶಯ ಜಂಗಮ ಪ್ರೇಮವನ್ನು
ಕೇಳಿದ ವೇಲಂತೂ ಗಣಗಳ ಮನದ ಕಾಲು ಕಲ್ಯಾಣದವರೆಗೆ ಜಾರಿದುವು.
ಆದರೆ ಅಲ್ಲಂದ ಪಾರಾಗುವದೆಂತು? ಕಾವಲನ್ನು ವಂಚಿಸುವರಾರು? ಜಂಗಮ
ದಿಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದ ಸೆಟ್ಟಿ ಆ ಕಾವಲನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದ
ನೆಂದು ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡ. ಆತನಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ಅರುಸಾವಿರ ಜಂಗಮರೆಲ್ಲ
ಹಸುಬೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕರು. ಹಸುಬೆ ಸಣ್ಣದು. ಆದರೆ ಅದರೊಳಗೆ ಸಾವಿರ
ಲೆಖ್ವದ ವಿಸ್ತಾರ. ಹಸುಬೆಯ ಸೆಟ್ಟಿ ಕಾವಲಿನ ಕಟ್ಟಾಳುಗಳನ್ನು ತರ ತರ
ವಾಗಿ ವಂಚಿಸಿ ಮಾಂಡವ್ಯಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಸೆಟ್ಟಿಯೇ

ಬಸವಣ್ಣ ನೆಂಬುದು ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು. ಮೇರೆ ಮೀರಿದ ಇನಂದ! ಬಸವಣ್ಣನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ನಿಂತರು.

ಇತ್ತ ಕಾಶ್ಮೀರ ಭೂಪನಿಗೆ ಜಂಗಮ ವಾಯವ್ಯದ ಸುದ್ದಿ ಬಂತು. ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಡಿದೆದ್ದ ಸಾಗರದಂತಾಯ್ತು ಆತನ ಇರವು. ಒಮ್ಮೆ ಕೋಪ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಂತಾಪ. ಅರೆ ನಿಮಿಷ ಭಯ ಮತ್ತೆ ಉದ್ವೇಗ. ಏನೋ ಅರೆ ಮರುಕ್ಷಣ ನಿರಾಶೆ. ಜಂಗಮರನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ದೆಸೆ ದೆಸೆಗೆ ಚರರು ಹರಿದು ಹೋದರು. ನದಿ ಆರವೆ ಪತ್ನಿಯ ಬಸ ಪುಷ್ಪವಾಟಿಕೆ ಶಿವಾಲಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿದರೂ ನಕಾರವೇ ಅವರ ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಯ್ತು. ಆದರೆ ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಜಂಗಮ ಸಂತತಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ಚರಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಅರಸನ ಕೋಪ ನೂರು ಮಡಿ ಸಾಸಿವ್ವಡಿಯಾಯ್ತು. ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವನೇ ಜಂಗಮರನ್ನು ವಂಚಿಸಿಕೊಂಡೆಯೆ ನೆಂದು ಸಿಡಿದೆದ್ದು ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾದ. 'ಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿಗೆ ಆಡ ಬರುವುದು ಎಂತಹ ಮಹಾ ಪಾಪ! ಹೀಗೆ ಮೋಸವಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೆಡೆಸಿದ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಪಾಪವೇ? ಬಸವ ಸತ್ತರೆ ಆರು ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರೊಡನೆ ನಡೆಸುವವರಾರು? ಗಣಂಗಳು ಮರಳಿ ಇತ್ತ ಬರಲೇ ಬೇಕು.' ಎಂದು ಬಗೆದು 'ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಕಟ್ಟಾಳುಂಟೇ?' ಎಂದು ಕೇಳಲು ಜೋರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನೆಂಬೊಬ್ಬ ಜೋರನಾಯಕ ಮುಂದೆ ಬಂದ. ಕಪಟೋಪಾಯದಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಬಗೆಯನ್ನೂ ತಿಳುವಿದ. ಅರಸನಿಂದ ವೀಳಿಯವನ್ನು ಕೊಂಡು ಪುರವನ್ನು ಸ್ತೋರಮುಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಡೆ ನಡೆದ.

ಜೋರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಅನೇಕ ದೇಶ ಕಳೆದು ಕಲ್ಯಾಣದ ಉಪವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಕಾವಿಯುಟ್ಟು ನೊಸಲಿಗೆ ಭಸಿತವನ್ನ ಲಂಕರಿಸಿ ಔಡಲ ಕಾಯಿಗಳನ್ನೇ ಸರಗೊಳಿಸಿ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಾಲೆ ಮಾಡಿ ಕರೆ ಬದನೆಯ ಕಾಯನ್ನೇ ಲಿಂಗದಂತೆ ಧರಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಯಾವ ನಿರ್ಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲದ ಆ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆತನ ಪ್ರವೇಶವಾಯ್ತು. ಬಸವಣ್ಣನವರು

ಜುಗಮ ಪೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಹುಣ್ಣಿವೆಯ ಚಂದಿರನ ಕಂಡು ಹಾಲುಗಡಲುಕ್ಕಿದಂತಾಯ್ತು ಅವರ ನಿಸ್ಸೀಮ ಭಕ್ತಿ.

ಲಾಂಛನವ ಕಂಡು ನಂಬುವೆ. ಅವರಂತರಂಗವ ನೀವೇ ಬಲ್ಲರಿ.

ತೊತ್ತಿಗೆ ತೊತ್ತುಗೆಲಸವಲ್ಲದೆ ಅರಸರ ಸುದ್ದಿ ಎಮಗೇಕಯ್ಯ?

ರತ್ನ ಮಾತಿಕ್ಕದಚ್ಚು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವನು ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು.

ಎಂಬ ಭಾಷೆಯ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಶಿವಲಾಂಛನವನ್ನು ಶಿವನಂದೇ ಕಂಡು ನಂಬಿದರು. ಲಾಂಛನಕ್ಕೆ ಶರಣೆಂದು ಜುಗಮಲಿಂಗದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ 'ವೃಡರೂಪ, ಭವತಿಮಿರ ಭಾನು, ಎನ್ನ ಕಣ್ಣೇ, ಎನ್ನ ಪುಣ್ಯವೇ, ತಾಯೇ ತಂದೆಯೇ, ಎನ್ನ ಗತಿಯೇ, ಎನ್ನ ಮತಿಯೇ' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬಗೆ ಭಾವ ನಾಲಗೆ ತುಂಬ ಕೊಂಡಾಡಿ ಕೊನೆವಾಡಿದರು. ಕಪಟ ಜುಗಮ ಜಜ್ಜನೆ ಜರಿದ. ಮನವಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಬೆವರಿ ಹವ್ವನೆ ಹಾರಿ ಮಡಗಿದಾಯುಧವನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ಸೆದು ಪೂರ್ವಾಚಾರಿ ಭಕ್ತಿಭಾಂಡಾರಿಯು ಅಡಿಗರೆಗಿ 'ಎನ್ನೊಡೆಯ ನಿನ್ನ ನೋಟಪರಮಪದವ ನನ್ನ ಜಡನುಡುಗಿದುದು. ತವ್ವೆನ್ನದು, ಹ್ವಮೆ ನಿಮ್ಮದು. ನಿಮ್ಮಡಿಯ ಭಕ್ತನ ಮಾಡಿ ಸಲಹೆನ್ನ.' ಎಂದು ಬಿದ್ದು ಬೀಡುವ ಮೂರ್ತಿ ಯನ್ನು ನೋಡಿ ನೀನಾಲಿದು ಕೇಳಲು ಚೋರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವ ನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಸುಗನ ಲೇಲಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣ ಬಿರಗಾದ. ಕಪಟ ವೇಷನೆಲ್ಲ ನಿಜರೂಪವಾದುದ ನೋಡಿ ಮೂರ್ತಿಯ ಮನದ ಹವನರಿತು ಬಸ ವಣ್ಣ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕಳೆ ತುಂಬ ಅತನುಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಅತನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮ ಸುಚಾಕ್ಷರಿಯನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ 'ನಿಜಲಿಂಗ ಸುಸಂಗ ಬಾಲೆ'ಂದು ಅನಂದದಿಂದ ಕರೆದು, 'ನೀವು ಭಕ್ತಿಯೊಳಿರುವುದು. ಕೆಲದಿನದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಕನ್ನೆಯಿಂದ ನಿಮಗೆ ಕೈಲಾಸವಹುದೆ'ಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಲು, ನಿಜಲಿಂಗ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನು ಓಲೆಯ ಕಾಯಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದನು.

ಇತ್ತ ಮಹಾದೇವರಾಯ ಚೋರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನ ಹಾದಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಬೇಸತ್ತು ನಿರಾಲಿಗೆ ಒಡಲಾದ. ಅತನ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಲು ಚರರನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣ ಕೃಟ್ಟಿದ. ಅವರು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಮಾಂಡವ್ಯಪುರಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದು ಅರಸನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತ ವನ್ನರಹಿದರು. ಭೂಪಾಲನ ಜೀವನದ ಹೊಗನುಸಿನ ಭವ್ಯಭಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿ

ಮಂದಿರವೆಲ್ಲ ಪಾತಳಕ್ಕೆ ಕುಸಿಯಿತು. ನೋಡಿದತ್ತೆಲ್ಲ ನಿಸ್ಸಾರ, ಶೂನ್ಯ ರಾಜ್ಯಸುವವನೇಕೆ ? ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳೇನು ? ಮುಟ್ಟುವ ಗುರಿಯೇ ಮಾಯ ವಾದರೆ ಸಾಗುವುದೆತ್ತ ?

ಇಂತಹ ಗರ್ಭಿರ ನಿರಾಶೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನನು ತನ್ನ ಪೌರಾಣೀಯದ ಪುರಾತರ ಪುಣ್ಯಚರಿತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಜಾಣ ಮತ್ತು ರಸಿಕನಾದ ಪೌರಾಣಿ ಸುರುಷ ಪುರುಷ, ದ್ವಿತೀಯ ರಂಭು, ಜಂಗಮಸುಖಾಕಾರನಾದ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವಣ್ಣನ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಹಾರರಣರ ಘನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಶರಣರ ಘನ ಅರಸನ ಮನದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಿತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮೂಡಿತು. ಅನಂದಮಕುರಿಸಿ ಪುಳಕ ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಗದ್ಗದ ಕಂದದಿಂದ ಪೌರಾಣಿ ಯನ್ನು ವಣೆಯದೆ ಕೊಂಡಾಡಿದ. ಅಂದಿನ ಸುಖನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ರುಭ ಸ್ವಪ್ನ ವನ್ನೂ ಕೂಡ ಅತನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಮೈದೋರಿ ನಿನ್ನೇ ಸುಖಮಯ ಗಣನಾಥ. ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಭಾಳಲೋಚನನ ಭಕ್ತಿಗೊಲಿದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿದೆ. ನೀನಿನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಡು ಮಹಿಮನಾಗು. ನನ್ನ ಹೆಸರು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ.' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಭಾಳಕ್ಕೆ ಭಸಿತವಸ್ತಿಟ್ಟು ಹರಸಿ ಅಂತರ್ಧಾನವಾದ. ಕನಸು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಅರಸನ ಅನಂದಕ್ಕೆ ನಾಮವೆಲ್ಲಿ ? ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ? ಭಾಪು ಬಾಗ್ಯವೇ! ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಯು ನನಗೊಲಿದ ! ಇನ್ನೇನು ? ಕಾಲನ ಗೆಲಿದೆ, ಭವದ ಬಳಿಯ ಬೇರ ಕಿತ್ತೆ, ಇನ್ನು ಸಂಸಾರವ ಹೊದ್ದ ಲೀನೇನೆ ?' ಎಂದು ಸಿಜ ಭಕ್ತಿಯುಂಕುರಿಸಿ ಶಿವಚ್ಛಾನ ಬೆಳಗಿ ಪೂರಣಿ, ರಾಗ್ಯವಾಸರಿಸಿ, ಮಗ ಲಿಂಗಾ ರತಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿ, ಹಲವು ದೇವತೋರ ಭಕ್ತತತಿಗತ್ತು, ಭೂಪಾಲನಾಗಿದ್ದ ಮಹಾದೇವ ಮಾಂಡವ್ಯನಗರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣದತ್ತ ಹೊರಟ. ಪಟ್ಟದ ರಸಿ ಗಂಗಾದೇವಿಗೆ ಈ ಸುವಿ ಮುಟ್ಟಿ ಲೊಡನೆ ವೇಷ ಭೂಷಣವನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು ಎಳಗಾವಿಯನ್ನುಟ್ಟು ಭಸಿತ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಧರಿಸಿ ಗಂಡನ ಬಿಂಬತ್ತಿದಳು. 'ಸಿರಿ ಸಂಸದವನೆಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಇಂತು ಬರುವುದೇ ? ಮಗನೊಡನೆ ಸುಖ ವಾಗಿರು' ಎಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದ ಗಂಡನಿಗೆ ದೇವಿಯ ಉತ್ತರವಾಯ್ತಿದು :—

ಧರೆಯಿಂದ ಜಸದಿಂದ ಕಾಲಾಳು ರಫಿ ಕರಿ
ತುರಗ ಸಾಭಾಗ್ಯವೇಳೂರು |
ತರುಣಿಯರಿದ್ದಿದ್ದು ನೀನೈದುತಿರೆ ಕೇಳು
ಸಿರಿ ನನಗಿಲ್ಲಿಯದೋಪಾ ||

ಮತ್ತು

ಸುಧೆಯನು ಸವಿಯಲರಿಯದೆ ಕೆಚ್ಚಲ ಕಚ್ಚಿ
ರುಧಿರವನೀಂಟುವುಣ್ಣೆಯೊಲು |
ಸದಮಲ ಮುಕ್ತಿಯ ಸುಖಮಿರೆ ಬಿಟ್ಟು ಮಾ
ಯದ ಸಿರಿಯಲ್ಲಿ ನಾಸಿಹೆನೆ ? ||

ಮೋ. ಮಾ. ಪು., ಸಂ. ೫, ಪ. ೮-೯

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾತೇನು? ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತಿನ ಕೆಚ್ಚು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಸು ಮನಗಂಡ. ನಡುಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣವಾಗಲು ಹೇಳಿದರೆ ದೇವಿ ಹಿಂದು ಮುದು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಬತ್ತಲೆಯಾಗುವದನ್ನು ತಾನೇ ತಡೆದು 'ನಿನ್ನಿಂದೆನಗೆ ಮುಂದೆ ಮುಕ್ತಿ ಪಲ್ಲವಿಸುವುದು.' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನೊಡನೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರಲು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟು. ಕುಸುಮ ದೊಡನೆ ಗಂಧ, ಭುಗಾರದೊಡನೆ ಬಣ್ಣ, ಪದದೊಡನೆ ಅರ್ಧ ಕೂಡಿ ಬರುವಂತೆ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. 'ಶರಣರ ಕೃಪೆಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯವೋ?' ಎಂದು ಶರಣರ ನೆನಪೇ ನೆನಪಾಗಿ ದೇಶ ದೇಶ ಕಳೆದು ಕಲ್ಯಾಣದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಅರಸು ತನಗೆ ಸತ್ಯಕಾಯಕವಾವು ದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಅಯ್ದು ಹೊರೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೆಂಡತಿ ಯೊಡನೆ ಅಭಿನವ ಕೈಲಾಸವೆನಿಸುವ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಂಡು ನಲಿದಾಡಿ ಕೊಂಡುಕೊಂಡದಾಡಿ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂದು ನಿಜಭಕ್ತಿ ನಿಜಾನಂದ ವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವಂತೆ ಪುರಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ.

ಸಂಗಮೇಶ್ವರನು ಅರುಹುದೋರಲು ಬಸವಣ್ಣ ಅಸಂಖ್ಯಾತರೊಡನೆ ಅನುಭಾವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ 'ರಾಜಯೋಗಿ'ಯ ಬರವನ್ನು ಹಾರೈಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಕಾಶ್ಮೀರದರಸು ಗಂಗಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಅನುಭಾವಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶರಣ ರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೊರೆ ಇಳುಹಿ ಶರಣರಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೈಗಿಡೆದ. ಬಸವಣ್ಣ ಭೋಕನೆ ಬಂದು 'ಸಾಸಿವೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಗರವಾಯಿತ್ತನ್ನ ಭಕ್ತಿ'

ಎಂಬ ಭಾವ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಅರಸನಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದದಿಂದೆರಗಿ ಆತನನ್ನು ತೆಗೆದಪ್ಪಿ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಮುಂಡಾಡಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ಆತನ ವೈತ್ತಾಂತ ವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ನಿಜೈರಗಾದ. ಶರಣರೆಲ್ಲ ಅರಸನ ಮತ್ತು ಅರಸಿಯ ವೀರ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ತಲೆದೂಗಿದರು. ಕಾಶ್ಮೀರವೆತ್ತ ! ಕಲ್ಯಾಣವೆತ್ತ ! ಸಕಲ ಸಿಂ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಂಭೋಗವೆತ್ತ ! ಕಷ್ಟದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆಯೆತ್ತ ! ಪರಮಾ ಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟ ಅನುಭಾವಮಂಟಪವೆಲ್ಲ ಕೆಲಕಾಲ ಗಂಭೀರ ಮೌನ ಮುದ್ರಿ ತವಾಗಿತ್ತು. ನನಗಾವ ಕಾಯಕವೆಂದು ಕೇಳಿದ ಆ ವೈರಾಗ್ಯವೀರನಿಗೆ ಶರಣ ಗಣಂಗಳು ಆತನ ಲಿಂಗದಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದರು. ಅಂತೆಯೇ ' ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯ ' ನೆಂಬ ಹೆಸ ರನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು. ಶರಣರಡಿಗೇರಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಅನುಭಾವ ಮಂಟಪದಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಟ.

ಕಲ್ಯಾಣ ಮಹಾ ಪಟ್ಟಣದ ಒಂದು ಭಾಗ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗುಡಿ ಸಲು. ಆ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡಹೆಂಡರಿಬ್ಬರ ಸಣ್ಣ ಸಂಸಾರ. ಕಾಶ್ಮೀರದ ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲನೇ ಆ ಗುಡಿಸಲ ಬಾಳನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಅಪ್ಪಿದ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯ. ಆ ಭೂಪಾಲನ ಪಟ್ಟದರಸಿಯಾದ ಗಂಗಳ ದೇವಿಯೇ ಆ ಗುಡಿಸಲ ಬಾಳನ್ನು ಬೆಳಗಿದ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮ. ಕಾಶ್ಮೀರ ಬಿಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ದಂಪತಿಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಪಮಿಸಬಾರದ ಪರಿ ವರ್ತನೆ, ದಿವ್ಯಕ್ರಾಂತಿ, ಭವ್ಯವಿಕಾಸ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ಶುಕ್ತಿಕ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲನೆಂಬ ಸ್ನಾತಿಯ ಜಲ ಬಿಂದು ಸೇರಿ ಮಾರಯ್ಯನೆಂಬ ಥಳ ಥಳಿಸುವ ಮುತ್ತಾಯ್ತು. ಆ ಮುತ್ತಿನ ಶೀತಲ ಕಾಂತಿಯೇ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನಾಗಿ ತೋಳಗಿ ಬೆಳಗುವಂತಾಯ್ತು. ' ಮು ತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹನ ತಂವ ಬಸವಣ್ಣ ' ನೆಂಬ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಗಂಡ ಹೆಂಡರು ಆತ್ಮ ಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ಬಾಳ ಬೆಳಗ ತೊಡಗಿದರು.

ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಮುಂಜಾವು ಲಿಂಗದ ನೆನಹಿನಲ್ಲಿದ್ದು ದೃಷ್ಟಿಯಾರೆ ಲಿಂಗವ ನೋಡಿ ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾರಯ್ಯ ಘೋರ ಕಾಂತಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಬನಸಿರಿಯ ಸಹಜ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ತಲೆದೂಗಿ,

ಶಿವ ನಿಮಿತ್ತಾರ್ಥದ ಸಲೆ ವೃತ್ತಿಯನಗೆ
ಅಮಿತದಿಂ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ನಾನೊಯ್ದೆನೆಂದು!
ಅಂಗರಕ್ಷಣೆಗಲ್ಲ ಹರಗಣರ ತೃಪ್ತಿಗೆ
ಮಂಗಲಾಕರ ನಿನಗೆ ಮುಂದೆ ದೊರಕುವದು!!

ಶ. ೨೭, ಸಂ. ೯, ಪ. ೧೦—೧೧

ಎಂದು ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೊಡಂಬಡಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಡಿ ಕಡಿದು ಒಟ್ಟೆ
ದೊಡ್ಡ ಹೊರೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಲಿಂಗಧ್ಯಾನ ಲಿಂಗಾನಂದದಲ್ಲಿ ನಡೆದು
ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೊರೆಯನ್ನು ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ
ಒಕ್ಕುಳ ಭತ್ತ ತಂದು ಇಂದು ನಾಳೆಂಬ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ 'ಇಂದಿನ ದುಡ್ಡು ನಾಳೆ
ತಂಗಲೆ'ದು ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಂಗಮಾರಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು
ನಿತ್ಯ ಸುಖದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಸವಣ್ಣನರಮನೆಯ ರಸರಸಾಯನವನ್ನೊಲ್ಲದೆ
ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮ ಮಾಡಿದ ಅಂಬಕಳ (ಅಂಬಲಿ) ನನ್ನು ಜಂಗಮಕೋಟೆ
ಸವಿ ಸವಿದು ನಿರ್ಭರ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ತೇಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸರ್ವಾಂಗಧೀರನಾದ
ಮಾರಯ್ಯನ ಭಕ್ತಿಯ ನಿರ್ಮಲ ಕೀರ್ತಿ ಹಾಗೆ ಹಬ್ಬ ತೊಡಗಿತು. ಮಾರಯ್ಯ
ನೊಬ್ಬ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಶರಣನಾಗಿ ಬೆಳಗ ತೊಡಗಿದ. ಅಂತೆಯೇ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ
ಸೋಮಾರ್ಯಾಧರು ಆ ಶರಣನ ಘನಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಣ್ಣಿಸುವುದು:

ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ ರುದ್ರುಡ ವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಸದಾಚಾರ ಸಂಪತ್-ಪ್ರಪೂರ್ತಿ |
ವಿಜಿತಕಾಮಕ್ರೋಧ ನಿಮಲ ಮಾನಸುಡು ನಿಜಗತಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ನಿಷ್ಠಾ ಪಡುಂಡು |
ಮಂಗಳ ಚರಿತುಡು ಲಿಂಗ ಸದರ್ಶು ಡಂಗ ವಿಕಾರ ದೂರೈಕ ವರ್ತನುಡು |
ಸವಿಶೇಷ ಜಂಗಮಾರ್ಚನ ಪರತಂತ್ರ ಡವಿಕಲವಿಧಿನಿಷೇಧವಿವರ್ಜಿತುಂಡು |
ಪ್ರವಿಮಲಾಂಗುಡು ನಿಷ್ಪಪುಂಜ ಗುಣಾಧ್ಯುಷವಿರಳ ತತ್ವಾನುಭವ ಸುಖಾಂಬೋಧಿ |
ಕರ್ಮಾಪಸರುಡು ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಮಥನ ಮರ್ಮಜ್ಞುಡನ ಲಸನಮಹಿಮು... |

ತೆ. ಬ. ಪು., ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಮು

ಬಸವಣ್ಣನರಮನೆಯ ಹೊಸ ಹೊಸ ರಸ ರಸಾಯನವನ್ನೊಡು ತಣಿ
ಯದೆ ಗಣಿಗಳು ತಪ್ಪದೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿ ಮಾರಯ್ಯನ ಅಂಬಕಳಕ್ಕೆ ಮನ ಜೋ
ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಬಕಳ ಉಂಡು ಅದರ ರುಚಿ ತಲೆಗೇರಿ ಜಂಗಮರು ಬಸವ
ಣ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು 'ಬಸವರಸ, ಮಾರಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಅಂಬಕಳ! ಏನು ರುಚಿ!!

ಎಂತಹ ಸಂತ್ಯಸ್ತಿ!!! ಅತನ ಅಂಬಕಳಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮರಮನೆಯ ಪಡಾರಸಾನ್ನ ಸರಿಯಾಗ ಬಲ್ಲದೇ? ಮಾರಯ್ಯನ ಭಕ್ತಿ ಏನು! ಅತನ ನಿಷ್ಠೆ ಏನು!! ಅಂತಹ ಭಕ್ತ ಈ ಲೋಕದೊಳಗುಂಟೆ? ಭಾಪು ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರ ಭಕ್ತಿ ವಿಸ್ತಾರ, ಭಾಪುರೇ! ಎಂದು ತಮ್ಮ ಪರಮಾನಂದ ರಸವನ್ನು ಉಕ್ಕದವಾಗಿ ಹರಿಸಿದರು. ಬಸವಣ್ಣ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ಮಿತನಾದ. 'ಪಾಪ, ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೂ ಬಡತನವೇ?' ಎಂಬ ಕಾರುಣ್ಯಭಾವ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತು. ಪ್ರಜ್ಞೆನ್ನು ಭಾವದಿಂದ ಮಾರಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರಿಗೆ ಶರಣೆಂದು ಅಡಿಗೆರಗಿದ. ಆ ಮೊದಲೇ ಅಮ್ಮನವರು ಶರಣು ಶರಣಾರ್ಥಿಯೆಂದು ಪಾದಕ್ಕೆ ಅಗ್ಗಿ ನಣಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಪಾದ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು 'ಆವೈಯರೇ, ನಮ್ಮ ಲಿಂಗದೇವರು ಹಸಿದಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಯೊಳಗುಳ್ಳುದನ್ನೇ ಗಡಣಿಪುದೆ'ಂದು ಹೇಳಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮ ಎಡೆಮಾಡಿದುದನ್ನು ಪ್ರಸಾದವೆಂದುಂಡು ಬಸವಣ್ಣ ಶರಣರ ಪ್ರಸಾದದ ಘನವನ್ನು ಹಾಡಿ ಹರಿಸಿದ. 'ಶರಣರ ಮನೆಯ ಮಹಾಪ್ರಸಾದ ಭವಲೋಗಕ್ಕಾಪಧವಲಾ! ಇದೇ ಭಕ್ತಿಯ ಬೆಳಸು, ನಿಜ ಪದದ ನೆಲೆವನೆ' ಎಂದು ನಾಲಗೆ ದಣಿಯದೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ, ಮಜ್ಜನಸಾಲೆಯೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಹೊಂಗಳ ಎರಡು ಜಾಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಟ್ಟು ಅಮ್ಮನವರಿಗೆ ಶರಣಾರ್ಥಿಯೆಂದು ಸ್ತೆಗೆಡೆದು ಹೊರ ಹೊರಟ. ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಿರುಗಿ ನಂದು ಹುಲ್ಲು ಗುಡಿಸಲು ನೋಡಿ ಆನಂದವಲರಿ ಹಾಡ ತೊಡಗಿದ:—

ಈ ಸದನಮಂ ನೋಡಿದಾತನ
ದೋಸವೆಲ್ಲಂ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗದೆ
ಈ ಸದನದೊತ್ತಿನಲಿ ಚರಿಸುವವಂ ಕೃತಾರ್ಥನಲಾ !
ಈ ಸದನ ಸೀಮೆಯೊಳಗೊಗೆದಿರು
ವಾಸಿಸುವ ಜೀವಿಗಳ ಭಾಗ್ಯವ
ದೋಸೊ ಈ ಗೃಹರೇಣು ಸಿಕ್ಕಿದವಂಗಹುದು ಮುಕ್ಕಿ ||

ಮಾರಿ ತಂದೆಯ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಮನವುಕ್ಕೆ ಕೊಂಡಾಡಿ ಭಕ್ತಿ ಭಾಂಡಾರಿ-ತನ್ನ ರಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಮಯ. ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರ ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ಲಿಂಗಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾರಯ್ಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮೋಳಿಗೆಯನ್ನು

ಬಾಗಿಲ ಮುಂದಿಳುಹಿದ. ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ 'ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಸ್ಸಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ'ನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಆತನ ಶ್ರೀ ಪಾದ ತೊಳೆದು ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಆನಂದವಾಗಿ ಅರಳಿದಳು. ಮಾರಯ್ಯ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಶರಣೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಗಿ ಆನಂದ ದಿಂದ ಬೀಗಿ ಅವರನ್ನು ಮೂರ್ತಗೊಳಿಸಿದ. ನಲವೇರಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆಗೆ ಅನು ವಾದ. ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆವಾಗ ಮಜ್ಜನಶಾಲೆಯೊತ್ತಿ ನಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಜಾಳಿಗೆ ನೋಡಿ ಬೆರಗಾದ. ' ಇವೇನು? ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರು?' ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಆಕೆ ಒಬ್ಬಯ್ಯ ಬಂದು ಲಿಂಗಾವಸರ ಮಾಡಿ ಹೋದ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಸಿ ಜಾಳಿಗೆಯ ವಿಷಯ ತನಗೆ ತಿಳಿಯದೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಮಾರಯ್ಯನ ಮನ ದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬಸವಣ್ಣ ಮೂಡಿದ. ' ಮತ್ತಾರು ? ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸ ವಣ್ಣನೇ ಬಂದಿರಬೇಕು. ನಾವು ಬಣಗು ಭಕ್ತರೆಂದು ಹಣವನ್ನಿರಿಸಿ ಹೋಗಿರ ಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಲಿಂಗಯ್ಯ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಯಕ ನಮಗಿರಲು ಈ ಹಾದರಗಿತ್ತಿ ಹೊನ್ನಿನ ಹಂಗು ನಮಗೇಕೆ ? ತಾನು ಧನವಂತನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ಬಸವಣ್ಣನಿ ಗೇಕೆ ?' ಎಂಬ ಮುನಿಸಿನಿಂದ ಮೊಗ ನಸುಗೆಂಪೇರಿ ಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಬ್ಬ ರಿಗೆ ಎರಡೂ ಜಾಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಮಿಸಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮನೆಗೆ ನಡೆದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜಂಗಮಕ್ಕೆಲ್ಲ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿ ಕರೆತಂದ. ಅಮ್ಮನವರ ಅಡಿಗೆ ಸದಾ ಸಿದ್ಧ. ಜಂಗಮಕೋಟೆಗೆಲ್ಲ ಇಚ್ಛಿತ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿ ಎಲ್ಲ ರನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ. ಅವರ ಪಾದೋದಕವನ್ನೇ ತಾ ತಂದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸರಬಿನ ಮೇಲೆ ತಳೆದ. ಕಟ್ಟಿಗೆಯೆಲ್ಲ ಕನಕದಂಡಗಳಾದುವು. ಕಡಿಕಡಿದು ಗಣಂಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಬಂಗಾರದ ಕೋಲನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಜಂಗಮರಿಗೆಲ್ಲ ನಿಬ್ಬೆರಗು ! ಮಾರಯ್ಯನ ಮಹಿಮೆ ಯಾವ ಸೀಮೆಯೊಳಗೆ ?

ಮಾರಯ್ಯನ ಮಾಟಕ್ಕೆ ಪರಮಾರ್ಥಪಟ್ಟ ಗಣಂಗಳು ಬಸವಣ್ಣ ನರಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ' ಮಾರಯ್ಯನ ಭಕ್ತಿ ಮಿಕ್ಕವರಿಗುಂಟೇ ? ಆತನ ನಿಷ್ಠೆ ನಿಸ್ಸೀಮ. ಆತನ ಮಹಿಮೆ ಅಸದಳ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಇಂತಹ ಸಾರ ಸದಾ ಭಕ್ತಿಯುಂಟೇ ? ' ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿತ್ತರಿಸಿದರು. ಬಸವಣ್ಣ ಬಿಚ್ಚಿ ಬೆರಗಾದ! ನಡನಡನೆ ನಡುಗತ್ತ ಮಾರಿ

ತಂದೆಯಿಡೆಗೆ ಬಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣತನಾದ. ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತು 'ದೇವಾ, ಕಾವುದೆನ್ನ, ಮರವೆಯ ಮರುಳು ನಾನು' ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ಮೊಗದಲ್ಲಿ ನಸುನಗೆ ಮೊಳೆಯೆ ಮಾರಯ್ಯ 'ಬಸವರಸ, ಇಂತು ನುಡಿದಿರೇ? ನಾನು ನಿಮಗೆ ಎಂದೂ ಏನೂ ಎಂದವನಲ್ಲ. ಬಣಗುಭಕ್ತರ ಹರಣ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ನಮಗಿತ್ತು ಸಲಹಿದಿರಿ. ಬದುಕಿದೆವು. ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹೀಗೆಯೇ ಕೊಟ್ಟು ಲೋಕೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದಿರಿ.

ಭಾಪು! ಭಾಗ್ಯಪ್ರಾಣಿ! ಭಾಪು ಕೃತಾತ್ಮ!

ಭಾಪುರೆ ಧನಮತ! ಭಾಪು ಕೀರ್ತಿಪುರ!

ಹಣಪಿದ್ದರೆ ಉಣಬೇಕು. ಬಣಗುಭಕ್ತರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಇಂತು ಅಣಕ ವಾಡುವುದೇ? ನಮಗೇನು ಗೊತ್ತು ಹೊನ್ನಿನ ಜಾಳಿಗೆ? ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕಂಡರಿದೆವು.' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕಟಕಿಯನಾಡಲು ಬಸವಣ್ಣ ಹೆದರಿ ಹವ್ವನೆ ಹಾರಿದ. ಮತ್ತೆ ಮಾರಯ್ಯನಡಿಗೆರಗಿ ಕೈಂಕರ್ಯಭಾವದಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ಗಡುಗದಿಸುವ ಕಂದಿಂದ 'ಮಾಂತ್ರದೇ ನೀವಿಂತು ನುಡಿದಿರೇ? ಕಟಕಿಯೆತ್ತ? ಕಾರುಣ್ಯವೆತ್ತ? ನಾನೆತ್ತ? ನೀವೆತ್ತ? ಸುಗುಣನಿಧಿ ನೀವು, ಮರ್ಗುಣನಿಧಿಯಾನು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅವಗುಣವನರಸುವರೇ? ಮೇರುವರಸಿತೇ ಕಾಕನ ಗುಣವ? ಪರುಷವರಸಿತೇ ಲೋಹದ ಗುಣವ? ನನ್ನೊಡೆಯ ಕೂಡಲಸಂಗ, ನನ್ನ ಅವಗುಣವೆಲ್ಲ ಮರೆದು ನಿಮ್ಮ ಸದ್ಗುಣವ ಮೆರೆವುದು. ನೀವೆನ್ನ ಕಾವುದು ಕರುಣಿಸುವುದು.' ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕಂಬನಿದುಂಬಿ ತೊದಲು ನುಡಿಯಲು ಮಾರಯ್ಯನ ಅಂತಃಕರಣ ಕರಗಿ ನೀರಾಯ್ತು. ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ತೆಗೆದು ಜಿಗಿಯಸ್ತಿ ಮತ್ತಸ್ತಿ, 'ಆದರೆ ಕೇಳು ಬಸವಯ್ಯ, ಭಕ್ತಿಯ ಭೇದವ. ಕೊಡುವರಾರು? ಬೇಡುವರಾರು? ಒಡವೆ ಏನು? ಒಡೆತನ ವಾರದು? ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಶಿವನೊಡವೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯೇ? ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ ಶಿವ ನೊಡೆತನವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ನನ್ನದು ನಾನು ಕೊಟ್ಟೇ ಕೊಡುವೆನೆಂಬ ಭಕ್ತಿಯೊಂದು ಭಕ್ತಿಯೇ? ಹಮ್ಮಿನ ಭಕ್ತಿ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಂಬುದ ನೀ ಬಲ್ಲೆ. ಮಾಡುವ ಮಾಟದೊಳಗೆ ತಾ ತಪ್ಪಿಪ್ಪ ಭಕ್ತನ ಒಪ್ಪಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ.' ಎಂದು ನಿಜಭಕ್ತಿಯ ನಿಲನ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ತೋರಿ ತನ್ನ

ಕಾರುಣ್ಯವೃತ್ತ ರಸಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಅತನನ್ನು ತೇಲಿಸಿದ. ಸದಾಭಕ್ತಿಭಾವ
ಮಹಾಸಾಗರದಂತೆ ಉಕ್ಕೇರಿ,

ಜಯ ಜಯ ತ್ರಾಹಿ ಮದಾಗುರು ಸಂಗಮೇಶ್ವರ

ಜಯ ಮೋಳಿಗೆಯ್ಯ ಮತ್ ಪ್ರಭುವೇ ।

ಜಯ ಜಯ ಮತ್ ಪ್ರಾಣನಾಥ ರಕ್ಷಿತ್ರದೇವ್

ಜಯ ಎಂದು ಬಸವೇಶ ನುತಿಸೆ ॥

ಮೋ. ಪು. ಸಂ. ೫, ಪ. ೧೩೫

ಎಂದು ವೃದ್ಧ ಮಧುರಾಂಜಿತೋಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೋಂಡಾಡಿ ಕೂಗಿದಾಡಿ ಸದ್ಭಾವ
ವಿನಯವೇ ಸ್ವೈಕದಿಂದ ಬಸವಣ್ಣ ಮಾರಯ್ಯಗಳ ತ್ರಿ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿ
ರಲು, ಮಾರಯ್ಯ ಬಸವದೇವನನ್ನೆತ್ತಿ ಕೋಂಡಾಡಿ ಮುಂಡಾಡಿ ಮುದ್ದಾಡಿ
ಸರಮಾನಂದದಿಂದ ಪರಮ ಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನೈದಿದ. ಬಸವಣ್ಣ ನೆಚ್ಚು ತ್ತು ಮಾರ
ಯ್ಯನವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ರಗಿ ಅವರಪ್ರಣೆ ಪಡೆದು ಮೋಳಿಗೆ ತಂದೆಗಳ ಮಹಾ
ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಮರಳಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ.

ಇತ್ತ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಕಾಯಕದಿಂದ
ನಿತ್ಯ ಜಂಗಮ ದಾಸೋಹ ಮಾಡುತ್ತ ನಿರಹಂಕಾರ ಸಾರ ಸದಾಭಕ್ತಿಯ
ನೆಲೆಯನ್ನು ಅದರ ನಿಲಿ ವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿ ಬೀರಿದರು. ಇಂತು ನಿಜಭಕ್ತಿ
ಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಿಜಭಕ್ತಿಯ ಸಾಚರಿಸುತ್ತ
ಅನೇಕ ವರ್ಷ ಇದ್ದು ತಮ್ಮ ಮಣಿಹ ಪೂರೈಸಿಕೆಂದು ಅಂತರಂಗದ ಅಖಂಡ
ಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ ಮನ ಭಾವ ನಟ್ಟು ಬೇರಿಲ್ಲದೆ ಬೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ಬಗೆ
ವರು. ಪರಮಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರನ ಧ್ಯಾನ
ಕರಿಗೊಂಡು ಪರಮ ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಲನುವಾಯ್ತು. ಪರಮ ಶಾಂತಿ
ಯಳವಟ್ಟಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ತೋಳಗಿ ಬೆಳಗಿದ. ಪರಿ
ಮಳವೇ ರೂಪಗೊಂಡು ಪುಷ್ಪವಾದಂತೆ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಯೋತಿಯೇ
ಮೈದಾಳಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರನಾಗಿ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ರುದ್ರಸ್ವ ಮಥಗಣಗ
ಳೊಡಗೂಡಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮಾರಯ್ಯನ ಸರಮಾನಂದ ಮೇರಿಗಳೆದ
ಮಹಾಸಾಗರದಂತೆ ಹರಿಯಿತು.

ನಿತ್ಯನಿರಾಳ ನಿರಂಜನ ನಿರುಪಮ

ನತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ವ ಶಾಂಗಲನೇ ।

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರತಂಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪ ಸಂ
ಸ್ತುತ್ಯ ಮತಾಕರ್ತ ನಾಂ ತ್ರಾಹಿ ||

ಮೋ. ಪು., ಸಂ. ೫., ಪ. ೧೪೪

ಎಂದು ಮಾರಯ್ಯ ತಾ ಕಂಡ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿರಂಜನ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಉಕ್ಕೇರಿ
ಕೊಂಡಾಡಿ ತನ್ನ ತಾ ಮರೆದ. ಆತನ ಸತಿ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ಸಿಃ ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಣ್ ತುಂಬ ಕಂಡು ಭಕ್ತಿ ಭಾವ ತುಂಬಿ ಸೂಸಿ
ಕೊಂಡಾಡಿದಳು. ಶರಣಗಣಿಗಳು ಮಾರಯ್ಯನ ಮಾ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು
ಪರಮ ವಿಸ್ಮಯ ಮೂಕರಾಗಿ ತಲೆದೂಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ನೆರೆದ ಶರಣ
ಗಣಿಗಳ ಶ್ರೀಪಾದಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣತಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಶರಣಪತಿಗಳ
ಕರ್ಪುರ ಉರಿ ನೋಕಿದಂತೆ ಶಿವನ ಪಾದವನ್ನು ನಿರ್ವಯಲಸ್ಥೆದಿದರು. ಶರಣ
ಗಣಿ ತಿಂಥಿಣಿಯ ಜಯಘೋಷ ದಿಕ್ಪಟವನೆಲ್ಲಿ ತುಂಬಿತು. ಉಘೇ ಉಘೇ
ಚಾಂಗು ಭಲಾ ಎಂದು ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಮಾಡಿ ವಿಭೂತಿ ವೀಳಿಯವಿತ್ತು ತಮ
ತಮಗೆ ಗಣಪರ್ವ ಮಾಡಿದರು. ಮೋಳಿಗೆಯ್ಯನ ನೆನೆನೆನೆದು ಒದ್ದುಕಿ
ದರು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು
ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಮನದ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿಟ್ಟು ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು
ಹಲವಾರು ಸಾರಿ ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಮನ ಬಂದಂತೆ ಬಿಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ.
ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಕಣ್ಣು ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠವಾದ ನಿಚ್ಚಳ
ಕಣ್ಣಲ್ಲ. ಪ್ರೇಮಾಶ್ರುಜಲಪೂರಿತವಾಗಿ ಮಸಕಾದ ಮಮತೆಯ ದೃಷ್ಟಿ
ಯದು. ಅಂತೆಯೇ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಹೇಳುವ ಮಾತೆಲ್ಲ ಸತ್ಯ, ನುಡಿದ
ನುಡಿಯೆಲ್ಲ ತತ್ವವೆಂದು ನಾವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯ ಸಂಶೋಧಕ ಧೃಷ್ಟಿಗೆ
ಸಾರಾಸಾರ ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಜಾತಿ ಮತ ಕುಲ ಭಲ ನಾಡು ನುಡಿ
ಯೆಂಬ ಸೂತಕದಲ್ಲಿ ಬಿಮ್ಮ ಬಳಲಬೇಕಿಲ್ಲ, ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳಿಂದ
ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ಒದ್ದಾಡ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸೂತಕ
ವನತಿಗಳೆದು ಎಲ್ಲ ಬಂಧನಗಳನ್ನು ಹರಿದೋಗಿದು ಮೀರಿ ಎಂದು ಸತ್ಯದ
ಹುಸಿವೇಷವನ್ನು ಅಸತ್ಯವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಕಳೆದು, ಅಸತ್ಯದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿ ಶೋಧಿಸಿ ಹಡುಕಿ ತೆಗೆದು ಸತ್ಯ

ಸಾಕನ್ನಿತ್ಯಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಸತ್ಯ ಸಂಶೋಧಕರ, ಸಾರಸಾರ ವಿಮರ್ಶಕರ ಪರಮ ಸಾವನ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಹೇಳುವ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಸತ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಧನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರ ಸತ್ಯ ಚರಿತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬಲ್ಲ ಕೆಲವೊಂದು ಅಂತರ ಜಾಹ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು, ಅವರ ರಾಣಿ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನ ವಚನಗಳು, ಇವಲ್ಲದೆ ಸತ್ಯಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಇನ್ನುಳಿದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸತ್ಯ ಚರಿತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳೆಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವು ಮುನ್ನಡೆಸಬಹುದು.

ಸತ್ಯವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ನೋಡಬಲ್ಲ ಸತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾರಸಾರವನ್ನು ತೋರಬಲ್ಲ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಬುದ್ಧಿಯ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿ ಸಂದರ್ಭ ಘಟನೆಗಳು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಒಡೆದು ಮೂಡಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ.

೧ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರಲ್ಲ. ಅವರು ಬೇರೊಂದಾನೊಂದಿನಿಂದ ಬಂದವರು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಹೇಳುವ ಈ ಮಾತನ್ನು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮತ್ತು ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರ ವಚನಗಳು ಸಂಶಯವೆಷ್ಟೂ ಉಳಿಯದಂತೆ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ:—

೧ ಬಂದೆ ನಾ ಬಸವಣ್ಣನ ಕಥನದಿಂದ....

ಮೋ. ಮಾ. ಪ. ೨೪೯, ಪು. ೬೦

೨ ನಾನೇಕೆ ಬಂದೆ ಸುಖವ ಬಿಟ್ಟು ? ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಒಂದೂ ಆದುದಿಲ್ಲ....

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೧೨೦, ಪು. ೩೬

೩ ...ಸಕಲ ದೇಶ ಕೋಶ ವಾಸ ಭಾಂಡಾರ ಸವಾಲಕ್ಷ ಮುಂತಾದ ಸಂಬಂಧಸ್ತಿಯರ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆನೆಂಬ ಕೈಕೂಲಿಯೇ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ ?

ಮ. ವ. ೨೩, ಪು. ೨೭೫

೪ ಸವಾಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸಕಲ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಭೋಗಿಸಿ...

ಪೃಥಾ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಕೆಡುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲಾ ! ಅಂದು ಬಂದ ಕಥನ...

ಮ. ವ. ೬೧, ಪು. ೨೪೫

ಎಂಬಿನೇ ಮೊದಲಾದ ವಚನಗಳು ಮಾರಯ್ಯನವರು ಬೇರೊಂದು ದೇಶದಿಂದ ಬಂದರೇಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತವೆಯಲ್ಲದೆ ಯಾವ ನಾಡಿನಿಂದ ಬಂದರೇಬುದನ್ನೂ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಸವಾಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರು. ಸವಾಲಕ್ಷವೆಂದರೆ ೧ ಲಕ್ಷ ೨೫ ಸಾವಿರದ ನಾಡು ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಮಾರಯ್ಯನವರು ತಾಯ್ನಾಡೆಂದು ಹೇಳುವ ಕಾಶ್ಮೀರವೇ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸವಾಲಕ್ಷ ವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಡೆದ ಬಗೆಗೆ ಇತಿಹಾಸ ಮೌನ ತಾಳಿದೆ. 'ಕಾಶ್ಮೀರಸು ಕಾಶ್ಮೀರ ರಾಜ' ಎಂದು ಮಾರಯ್ಯನವರನ್ನು ಕಾಶ್ಮೀರವೆಂದು ಹೇಳುವ 'ಶಿವಶರಣ ವಿಲಾಸ'ವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಅವರು ಕಾಶ್ಮೀರದವರೆಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ಶಿವಶರಣ ವಿಲಾಸ'ದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಥ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬಹುದು. ಸುಮಾರು ೧೪ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ 'ಮೋಳೆಗೆಯ್ಯನ ಪುರಾಣ'ದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ 'ಮಾರಯ್ಯ ಕಾಶ್ಮೀರದರಸನಾಗಿದ್ದ' ಎಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೂ ಬದಿಗಿರಿಸಿದರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು 'ಸವಾಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ' ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರೆಂಬುದು ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಗೆ

ಕ್ಷೋಣಿಸತಿ ಸವಾಲಕ್ಷದೇಶಸತಿ ಮಹದೇವ

ರಾಣಿಯರು ಮುಳಿದಿರಿದು ಬಂದು ಕ

ಲ್ಯಾಣದೊಳು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊತ್ತು ಶರಣರ ಸೇವೆಯಂ ಮಾಡುತೀರಿ ಬಸವನು ||

ವೀ. ಪು. ಕಾಂಡ ೮, ಸಂ. ೨, ಪ. ೬೧

ಎಂಬ ಗುಬ್ಬಿಯ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯರ (ಕಾಲ. ಸು. ೧೫೧೩) ಉಕ್ತಿಯು ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಸವಾಲಕ್ಷ ದೇಶ ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದರೇಬ ಸಂಗತಿ ನಿಸ್ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸವಾಲಕ್ಷ ದೇಶವೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ೫೬ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೇಶ ಅದರ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಾನವೆಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ವಿಚಾರಾರ್ಹವಾದ ಮಾತೇ ಆಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು 'ಸವಾಲಕ್ಷ'ವು ಭಾರತದ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಎಂಬುದು ಸಮ್ಮುಖವಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಅದಿಕವಿ ಪಂಪ

ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿವೆ ಎರೂಪಾಕ್ಷಪಂಡಿತನ ವರೆಗೆ ಹಲವಾರು ಕವಿಗಳು, ಕೆಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳು 'ಸವಾಲಕ್ಷ' ದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಂತಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

(೧) ಆದಿಕವಿ ಪಂಪನು (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೧೧) 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪೋಷಕನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯೆಂಬ ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜನ ಅನ್ವಯವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಆತನ ಪೂರ್ವಜರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂದ ಯುದ್ಧಮಲ್ಲಿನು 'ಸಪಾದಲಕ್ಷಪ್ರತಿ' ಯನ್ನು ಆಳಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ.

(೨) ಹದಿನೂರನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿವೆ 'ಆಶಾಧರ' ನೆಂಬ ಜೈನ ಕವಿ ತನ್ನ 'ಸಾಗಾರ ಧರ್ಮಾಮೃತ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ (i) ' ಶ್ರೀಮಾನಸ್ತಿ ಸಪಾದಲಕ್ಷವಿಜಯಃ ' (ii) ವೈಜ್ಞೇಶ್ವರೇನ ಸಪಾದಲಕ್ಷ ಪಿಷಯೇ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ' ಎಂದು 'ಸಪಾದಲಕ್ಷ' ದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಅದರ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆತನೂ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಲ್ಲ.

(೩) "ಬಾಬರನನ್ನು ಕುರಿತು ಒರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇದು (ಅಹಿಚ್ಛತ್ರ) ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿರುವದೆಂದೂ ಇದರ ಹತ್ತರ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳು ಬಹಳವಾಗಿರುವದೆಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದು. ಹಿಮಾಲಯದ ವಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಗುಡ್ಡದ ಸಾಲಿಗೆ 'ಸಾವಲಾಖ' ಎಂಬ ಹೆಸರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ (೧,೨೫೦೦೦) ಗುಡ್ಡಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಬಾಬರನು ಇದಕ್ಕೆ 'ಸಾವಲಾಖ' ಅಂದರೆ ಸವಾಲಕ್ಷವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟನೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುವರು. ಆದರೆ ಇದು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವದು. ಯಾಕಂದರೆ ಇದರ ಮೂಲ ಹೆಸರು 'ಸಪದಲಕ್ಷ' ಎಂದು ಇರುವದು." ಎಂದು ರೆ. ಉತ್ತಂಗಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ 'ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜ ಹಿತಚಿಂತಕ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ 'ಸಾವಲಾಖ' ಇಲ್ಲವೆ 'ಸವಾಲಕ್ಷ'ವೆಂಬುದು ಹಿಮಾಲಯದ ವಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಢಾಡಾಗಿತ್ತೆಂಬ ಸಂಗತಿ ಒಡೆದು ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ

ಹೋಗಿ ರೆ. ಚೆನ್ನಪ್ಪನವರು 'ಸವಾಲಕ್ಷ'ವು ಕಮಾವೂನ್, ಗರವಾಲ, ಕಂಗಡ, ವಶಿರಪುರ ಮೊದಲಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವುದೆಂದೂ 'ಅಹಿಚ್ಛತ್ರ'ವೇ ಈ ಪ್ರಾಂತದ ಮುಖ್ಯ ನಗರವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಡಾ. ಭಂಡಾರಕರ ಇವರ ಲೇಖನದ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಗೊಂಡಿದ್ದು Indian Antiquary ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

(೪) ಕುರೂವಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನ ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣವು ರೆ. ಚೆನ್ನಪ್ಪನವರ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮರ್ಥಿಸುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. 'ಕಾಲಚ್ಛಾನ'ದ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವರ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ

ಇದರಲ್ಲಿ ಕಂಚಿ ಕಾಳಾಸ್ತಿ ಪನ್ನಾಂಬಲಮ |

ದರುಣಾಚಲಂ ಕುಂಭಕೋಣ ರಾಮೇಶ ಮ |

ತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಗೋಕರ್ಣ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಕಾಶಿ ಕೇತಾರಾದಿ ತೀರ್ಥಂಗಳ ||

ಕರುಣದಿಂ ನೋಡುತ್ತೆ ಹಿಮಗಿರಿಯ ದಾಂಟಿ ತಾಂ |

ತಿರುಗಿ ಬರುವಂ ಸವಾಲಕ್ಷ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ |

ಪರಮ ಮುನಿಗಳ ನೋಡಿ ತತ್ತ್ವಮಂ ಪೇಳ್ದು

ಮುಕ್ತಿಯನೊಲಿದು ಕೊಟ್ಟು ಬಳಿಕೆ ||

— ಚೆ. ಬ. ಪು., ಸಂ. ೬೨, ಪದ್ಯ ೭

ಈ ಪದ್ಯವೂ 'ಸವಾಲಕ್ಷ'ದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಂದರೆ ಹಿಮಾಲಯದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕಿರುವುದೆಂದೂ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದರೂ, ಅದೊಂದು ದೇಶವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ.

(೫) ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಮಾರಯ್ಯನವರ ರಾಣಿಯ 'ಸವಾಲಕ್ಷ'ದ ಒಗೆಗಿರುವ ವಚನಗಳನ್ನೂ, ಮಾರಯ್ಯನು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ ನೆಂಬ ಸಾಂಖ್ಯದಾಯವನ್ನೂ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೇಲಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಿಮಾಲಯದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ 'ಸಪಾದಲಕ್ಷ' ಇಲ್ಲವೆ 'ಸವಾಲಕ್ಷ' ದೇಶದವರೆಂಬ ಮಾತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

(೬) 'ಸವಾಲಕ್ಷ'ದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಡಾ. ಎ. ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯೆ ಅವರು ಹೇಳುವುದು ಹೀಗೆ:—

“As to Sapada-laksa in the 12th century, it is mentioned by Asadhara of that period. It stood for the territory round about Nagaur in Jodhapur. Later on Ajmer and a portion of Mewad were included in the territory called Sapada-laksa. So it stands roughly for the north-western portion of Rajaputana. This country would certainly be on the way from Kashmir to Karnataka.”

ಇವರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ‘ಸವಾಲಕ್ಷ’ವು ರಜಪೂತಸ್ಥಾನದ ನಾಯವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇವರ ಹೇಳಿಕೆಗೂ ಆಧಾರವಾವುದೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಮತ್ತು ‘ಸಪಾದಲಕ್ಷ’ಕ್ಕಿರುವ ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ, ಇದೇ ವಿಷಯಕ್ಕಿರುವ ರೆ. ಚೆನ್ನಪ್ಪನವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದರೆ ರೆ. ಚೆನ್ನಪ್ಪನವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಧುವಾದುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ರೆ. ಚೆನ್ನಪ್ಪನವರ ವಿಚಾರದ ಘೋರಣಿಗೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಬೆಂಬಲವಿದೆ.

ಇನ್ನು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಬಗೆಗಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವೇ ಅವರ ರಾಜಧಾನಿಯೆಂದು ಹೇಳುವ ಮಾಂಡವ್ಯಪುರಕ್ಕೂ ರೆ. ಚೆನ್ನಪ್ಪನವರು ‘ಸವಾಲಕ್ಷ’ ಮುಖ್ಯನಗರವೆಂದು ಹೇಳುವ ಅಹಿಚ್ಛತ್ರಪುರಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವೇನೆಂಬುದು ವಿಚ್ಛೇದಾರದಗಂಟೀ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಮುಂದುವರಿವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಿದೆ.

೨ ನೊದಲು ಸವಾಲಕ್ಷದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾರಯ್ಯನು ಆ ದೇಶದ ಅರಸನಾಗಿದ್ದನೇ? ಎಂಬುದು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಮಾರಯ್ಯನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯ ಜೀವನದ ಮಾತನ್ನೇ ಎತ್ತಿದ ಪಾಲ್ಕುರಿಕಿ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯರ ತೆಲುಗು ಬಸವಪುರಾಣವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳು ಮಾರಯ್ಯನವರು ನೊದಲು ಅರಸರಾಗಿದ್ದರೆಂದೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಸೋಮಾರಾಧ್ಯರನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದ ಭೀಮಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬಸವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ‘ನೋಳಿಗೆಯ ಮಾರವಿಭು’ ಎಂದು ಮಾರಯ್ಯನವರನ್ನು ಕರೆದಿರುವುದು ಅವರು ಅರಸರಾಗಿದ್ದರೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸೂಚಿಸುವಂತಿದೆ.

ಅದರೆ ಈ ತೆರನಾದ 'ಧ್ವನಿ'ಗೂ ತೆಲುಗು ಬಸವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪದವಿಲ್ಲ. ಮೋಳಿಗೆಯ್ಯನ ಪುರಾಣದ ಮೇರೆಗೆ ಮಾರಯ್ಯ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲ, ಆತ 'ಏಕಭತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಪ್ಪನ್ನ ದೇಶವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದ ! ಭಪ್ಪನ್ನ ದೇಶದರಸರು ಆತನನ್ನು ಓಲೈಸುತ್ತಿದ್ದರು !' ಅಂತು ಮಾರಯ್ಯ ಮೊದಲು ಅರಸನಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೇ ? ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಒಂದು ಕಡೆ. ಆತ ಏಕಭತ್ರಾಧಿಪತಿ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮತ್ತು ಇವರ ಹೆಂಡತಿಯ ವಚನಗಳು ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ:—

(೧) ಇಂತೀ ಪಡುಸ್ಥಲಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಂದೆಯಲ್ಲಾ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣ
ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ.... ಬಂದುದ ಕಂಡು ಎನ್ನಸಿರಿ ಉರಿಯೊಳಗಾಯಿತ್ತು...

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೪೪೫, ಪು. ೧೧೩

(೨) ಸಕಲ ದೇಶ ಕೋಶ ವಾಸ ಭಾಂಡಾರ ಸವಾಲಕ್ಷ ಮುಂತಾದ ಸಂಬಂಧ
ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಿಟ್ಟು....

ಮ. ವ. ೨೩, ಪು. ೨೭೫

(೩) ಸವಾಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸಕಲ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಭೋಗಿಸಿ....

ಮ. ವ. ೬೧, ಪು. ೨೮೫

ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ವಚನಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ,

(೪) ಅನೆ ಕುದುರೆ ಬಂಡಿ ಭಂಡಾರವಿದ್ದಡೇನೋ ? ತಾನುಂಬುದು
ಪಡಿಯಕ್ಕಿ...

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೪೪, ಪು. ೧೭

ಮತ್ತು ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಮೈದೋರುವ ಕೋಟಿ, ಹುಡಿಯ ಅಳು, ಅರಸು ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗಗಳು ಮತ್ತು ಆತನ ಮಾತಿನ 'ರೀವಿ' ಇವೆಲ್ಲ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮಾರಯ್ಯನು ಏಕಭತ್ರಾಧಿಪತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸವಾಲಕ್ಷವೆಂಬ ದೇಶದ ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂಶಯ. ಮಾರಯ್ಯ ಮೊದಲು ದೊರೆಯಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಆತ ದೇಶ ಕೋಶ ವಾಸ ಭಾಂಡಾರ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಭೋಗ ಸತಿಯುಗು ಇವರ ಸಕಲ ಕ್ರಮದ ಭೋಗ ವೈಭವದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬ ವಚನಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

೩ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳು ಬಂಧುಬಳಗದವರ ವಿಷಯ:—
ಮೋಳಿಗೆಯ್ಯನ ಪುರಾಣವು ಹೇಳುವಂತೆ ಮಹಾದೇವರಾಜನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿ

ಗಂಗಾದೇವಿ. ಆದರೆ ಜೋರ ಬಸವಪುರಾಣ ಶರಣಲೀಲಾವೃತ್ತ ಮೊದಲಾದವು ಪಟ್ಟದರಸಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಮಹಾದೇವಿಯೆಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಅರಸಿಯ ಹೆಸರು ಮೊದಲೇನೇ ಇರಲಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮಹಾದೇವಿ ಎಂಬುದೇ ಅವರ ನಾಮಾಂಕಿತ. ಇನ್ನು ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲನಿಗೆ ಭೋಗ ಸತಿಯರು ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದರೆಂಬುದು ಈ ಮೊದಲೇ ಉದಹರಿಸಿದ 'ಸಂಬಂಧ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಿಟ್ಟು' ವಚನದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಏಳುನೂರಂದು ಮೋಳಿಗೆಯ್ಯನ ಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದೂಮೈ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಅರಸನಿಗೆ 'ಲಿಂಗರತಿ' ಇಲ್ಲವೆ 'ಲಿಂಗಾರತಿ' ಎಂಬೊಬ್ಬ ಮಗನಿದ್ದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಅರಸು ವೈರಾಗ್ಯ ತಾಳಿ ರಾಜ್ಯ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗ 'ಲಿಂಗರತಿ' ಇಲ್ಲವೆ 'ಲಿಂಗಾರತಿ'ಗೆ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿದನೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅರಸನಿಗೆ ನಿಜದೇವಿ ಎಂಬ ತಂಗಿ ಇದ್ದಳೆಂದೂ ಆ ನವತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವೆರಗಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬೊಂತೆಯುಟ್ಟು ಬಂದು ಬೊಂತಾದೇವಿ ಇಲ್ಲವೆ ಬೊಂತಲಾದೇವಿಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದಳೆಂದೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ತಮ್ಮ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡತಕ್ಕ ವಿಷಯ ಒಂದು. ಕಾಶ್ಮೀರದರಸನ ಮಗಳು ನಿಜದೇವಿ ಶಿವನನ್ನೇ ಮೋಹಿಸಿ ವೀರ ವಿರಾಗಿಣಿಯಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೊಂತಾದೇವಿಯೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಿವಶರಣಿಯಾದ ಸಂಗತಿ ಅನೇಕ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಿಜದೇವಿ ಕಾಶ್ಮೀರದರಸು ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲನ ತಂಗಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಯಾವ ಆಧಾರದಿಂದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ಹೇಳುವರೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಬೊಂತಾದೇವಿ ಮಾರಯ್ಯ ಇವರು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಮಕಾಲೀನರು. ಕಾಶ್ಮೀರದರಸೊತ್ತಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರು. ಆಂತೆಯೇ ನಿಜದೇವಿ ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲನ ತಂಗಿಯಾಗಿದ್ದರಬಹುದೆಂದು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ಒಂದು ಊಹೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಊಹೆ ಅಸಂಭವವೆಂದೂ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇಕೆ ಎಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಚರಿತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚೋರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನ ವಿಷಯ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಮೋಳಿಗೆಯ್ಯನ ಪುರಾಣ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಚೋರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಬೇಡಪಡಿಯ ನಾಯಕ ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದವ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಚೋರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಭೂಪಾಲನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಆತನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಪಡೆದು ನಿಜಲಿಂಗ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಚರಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿಶಟ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದವರೆಂದರೆ ಪಟ್ಟದರಸಿ (೧) ಗಂಗಾದೇವಿ ಇಲ್ಲವೆ ಮಹಾದೇವಿ, (೨) ಮಗ ಲಿಂಗರತಿ ಇಲ್ಲವೆ ಲಿಂಗಾರತಿ, (೩) ಚೋರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ.

ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ:— ಮಾರಯ್ಯನವರು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದುದು ಎಲ್ಲಿ, ಯಾರಿಂದ, ಯಾವಾಗ ಎಂಬುದು ಒಡೆಯಬಾರದ ಒಗಟೇ. ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಅರಸನಾಗಿದ್ದಾಗ ಕೇತಕಿಯೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನಿಂದ ಪ್ರಸಾದ ಮತ್ತು ಜಂಗಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲನು ಬಂಧು ಬಳಗ ಸಹಿತ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದನೆಂದು 'ಚೋರ ಬಸವ ಪುರಾಣ'ವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಈ ಪುರಾಣಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಯಾವ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಈ ಸಂಗತಿ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದು ಒಪ್ಪುವುದು ಕಷ್ಟ.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲನು ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಕೈಕೂಲಿ ಮಾಡಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡು ತುಂಡು ಅವರಿಗೆ 'ಅರ್ಪಿಸಿದನಂತೆ. ಈ ಐತಿಹ್ಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಿದ್ದರೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಮಹಾದೇವರಾಜನಾಗಿದ್ದಾಗ ಆತನಿಗೊಬ್ಬ ಗುರುವಿದ್ದ ಸಂಧಿ ಸತ್ಯವೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಗುರುವಾರು? ಆತನ ಹೆಸರೇನು? ಆ ಗುರು ಭೂಪಾಲನಿಗೆ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟನೇ? ಎಂಬೀ ವಿಷಯಗಳು ಮತ್ತೂ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ.

ಇನ್ನು ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳನ್ನೇ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು:—

(೧) ಎನಗಿಷ್ಟವ ಕೊಟ್ಟ ಗುರು ಬಟ್ಟೆಯ ಹೇಳಿದುದಿಲ್ಲ...

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೬೦೬, ಪು. ೧೬೨

(೨) ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮಂಡೆಯ ಕುರುಹನರಿಯೆ.

ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬಡಿಸಬಲ್ಲಡೆ ಬಾಯ ನೆಪ್ಪ ಕಾಣೆ. ಇದಕ್ಕಿನ್ನೇನೆ ?

ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ? ಕೊಟ್ಟ ಗುರು ದೃಷ್ಟವ ಹೇಳಿದುದಿಲ್ಲ.

ಕುರುಡರ ಹಿಡಿದು ಹಾಳಹಗೆಯದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ತೆರನೆನಗಾಯಿತ್ತು

ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೬೦೫, ಪು. ೧೬೫

(೩) ಇಂತಲ್ಲದೆ ಭರದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ಸುಳುಹಿನ ಆರಿಬಿರುವಿನವರು

ಅಯ್ಯಗಳೇ ? ಎನ್ನ ಗುರು ಭವರೋಗವೈದ್ಯ, ಪರಶಿವ

ಮೂರ್ತಿ, ಪರಬ್ರಹ್ಮಗುರು ತಾನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೬೦೬, ಪು. ೧೬೫

ಇಂತಹ ವಚನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಮಾರಯ್ಯನಿಗೆ ಗುರುವೊಬ್ಬ ನಿಂದ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆತನ ಹೆಸರು 'ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಶ್ವರ' ಇಲ್ಲವೆ 'ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ' ಎಂದಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಜುಗಮ ರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವರಾಜನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಮೈದೋರಿದ ಮೂರ್ತಿ 'ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಶ್ವರ'ನೆಂದೂ ಈ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಶ್ವರನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾರಯ್ಯನು ಐಕ್ಯವಾದನೆಂದೂ ಮೋಳಿಗೆಯ್ಯನ ಪುರಾಣವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಊಹೆಗೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ. ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನ ಹೆಸರನ್ನೇ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಕಿತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಉದಾಹರಣೆ ಸಾಕಷ್ಟಿರುವಾಗ ಮಾರಯ್ಯ ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಹೆಸರನ್ನೇ ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಕಿತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯವೆಂದೆನ್ನಲು ಬಾರದಿದ್ದರೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಭವನೀಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಸೊನ್ನಲಾಪುರವ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದಂತೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಮೇಲೆಯೇ ದೀಕ್ಷೆಯಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಶರಣರಿಂದ

ಕಾಯಕ ಪಡೆದ ಸಂಗತಿ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ. ಅದ್ದರಿಂದ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ದೀಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಒಡಿಸಾ ದಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನಿದೇವರು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಅವರ ಹಸುಬೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಗಳಿದ್ದವೆಂದೂ ಅವರು ಮಾತಂಗ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟರೆಂದೂ ಹೇಳುವ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಈ 'ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ'ಯ ಪದ್ಧತಿ ಕಾಶ್ಮೀರದವರಿಗೆ ಹೋಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲು ಅಡ್ಡಿಯೇನು ? ಇದಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಳಕಟ್ಟೆಯವರು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ೧೧-೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಕಾಶ್ಮೀರಕ್ಕೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧ ಅತಿ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪಂಡಿತರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಲಿಂಗಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಜಂಗಮರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಅದು ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಲಿಂಗದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಇಂತಹ ಅಯ್ಯನವರೊಬ್ಬರು ಮಹಾದೇವ ರಾಜನಿಗೆ ಆತನ ಬಂಧು ಬಳಗದವರಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲ ಉಂಟೆಂಬ ಮಾತು ಮರೆಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರ ದೊರೆತವರಿಗೆ ಇದು ಉಪಯೋಗಿಯೇ ಉಪಯುಕ್ತಕ್ಕದ್ದು.

ಮೋಳಿಗೆಯ್ಯನ ಪುರಾಣವು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಮಹಾದೇವ ಭೂಸಾಲ ನಲ್ಲಿ ೧೨೦೦೦ ಇಲ್ಲವೆ ಇನ್ನುಳಿದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ ೬೦೦೦ ಜಂಗಮ ರಿದ್ದಿರಬಹುದೇ ? ಬಸವಣ್ಣನು ಅವರನ್ನು ಕದ್ದು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ತಂದಿರ ಬಹುದೇ ? ಮೋಸಮಾಡಿದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಘಾತಿಸಲು ಭೂಸಾಲನು ಚೋರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ಕಳಿಸಿರಬಹುದೇ ? ಈ ಚೋರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನೇ ಬಸವಣ್ಣನವರ 'ನೋಟ ಪರಮ'ದಿಂದ ನಿಜಲಿಂಗ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನಾಗಿರಬಹುದೇ ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ 'ದೃಷ್ಟಿ ಯಿಂದ ನೋಡುವ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಇಲ್ಲವೆ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯ ವಚನಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಹಾಯ ನೀಡುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಬಹುದು.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಪೂರ್ಣಜೀವನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮಹಾದೇವರಾಯನಲ್ಲಿ ಜಂಗಮರಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ,

ಅರಸು ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಕಟ್ಟಳೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರತಾಗುವಲಿನಿಂದ ಅವರನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತವೆ 'ಜಂಗಮ' ಶಬ್ದವೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಜಂಗಮರು ಶಿವಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ಶಿವಲಾಂಛನ ಧರಿಸಿ ಲೋಕೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ದೇಶ ದೇಶ ಸಂಚರಿಸುವವರು. ಈ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ೧-೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಸಂಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಜಂಗಮರು ಕಾಶ್ಮೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.^೧ ಇವರನ್ನೇ ಮಹಾದೇವರಾಜನು ತನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬಹುದು.

ಈ ಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಸವಣ್ಣ ತನ್ನ ಹಸುಬೆಯಲ್ಲಿ ಕದ್ದು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ತಂದನೆಂಬ 'ಪವಾಡ'ದಲ್ಲಿ ಹುರುಳಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂತಹ ಜಡ 'ಪವಾಡ'ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಆತನ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಹಸುಬೆ ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ದೇಶದೇಶಗಳಿಂದ ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನು ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಜಂಗಮಗಣಗಳನ್ನು ತಂಡ ತಂಡವಾಗಿ ತಾನೇ ತಂದಿದೆ. ಹರಿಹರನು ಹೇಳುವಂತೆ ಬಸವಣ್ಣನ ಜಗದ್ಭರಿತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, 'ಸಕಲ ದೇಶದ ಶರಣಾವಳಿ ಕರುಣದಿಂದ ಹರಭಕ್ತಿ ಸರೋನಿಧಿ ತೆರೆ ಮಸಗಿ ಮೀರಿ ಬಪ್ಪಂತೆ'^೨ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಂದಣಿಸಿ ನಡೆತಂದುದು. ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಇನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ಹರಿಹರನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—

ಈ ಬಂದುದಿದೆ ಚೋಳದೇಶದ ಮಹಾಗಣಂ

ಆ ಬಂದುದೇ ಪಾಂಡ್ಯ ಕೇರಳದಿಶಾಗಣಂ

ಇತ್ತಲಿದೆ ಸಿಂಗಣದ್ವೀಪದ ಗಣವ್ರಾತ

ಇತ್ತಲಿದೆ ಕಾಶ್ಮೀರದೇಶದ ಶರಣಜಾತ. ೩

ಬಸವ ಪುರಾಣ ಕರ್ತೃ ಭೀಮಕವಿಯೂ ಲಾಳ ಮಾಳವ ಸಿಂಧು ಸಿಂಗಣ ಕಾಶ್ಮೀರ ಮೊದಲಾದ ದೇಶ ದೇಶಗಳಿಂದ ಶರಣಸಂತತಿ ಸಡಗರಿಸುತ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.* ಆದ್ದರಿಂದ

೧ ಜಂಗಮರು ಕೇವಲ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೊತ್ತೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯವೆಂದು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.

೨ ಬ. ರಾ. ದೇ. ಶ. ೬ ನೆಯ ಸ್ಥಲ

೩ ಬ. ರಾ. ದೇ. ಶ. ೯ ನೆಯ ಸ್ಥಲ

* ಬ. ಪು. ಸಂ. ೬೨, ಪ. ೧೮-೧೯

‘ ಭಕ್ತ ಜನಭಾಗ್ಯ ’ ‘ ಶರಣಸುಖಾಕಾರ ’ ‘ ಜಂಗಮಪ್ರಾಣಿ ’ ಯಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಅಪ್ರತಿಮ ಭಕ್ತಿಯ ಅದ್ವಿತೀಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ಭಕ್ತ ಜಂಗಮ ಗಣಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲನ ‘ಅಂಕಿತ’ದಲ್ಲಿಯೂ ಜಂಗಮರು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ಸರ್ವಸಂಭವನೀಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಜಂಗಮರು ಓಡಿ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಕುರುಹಾಗಿ ‘ಬಂದ್ರೋಡಿ’ ಎಂಬ ಊರೊಂದು ಕಲ್ಯಾಣದ ಹತ್ತಿರ ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜಂಗಮರು ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಈ ‘ಕುರುಹು’ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕುರುಹನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಬಹುದೇ ಎಂಬುದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ.

ಜಂಗಮರು ತನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲನು ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಜೋರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ಕಳುಹಿರಬಹುದೇ ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಉತ್ತರ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಜೋರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನ ಚರಿತೆ ‘ಇತಿಹಾಸ’ವೆಂದು ಕರೆವುದಾದರೆ ಮೇಗಣ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಂಬಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ವಿಷಮ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲದೆ ಪಾಲ್ಕುರಿಕಿ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯರು ಈ ತಮ್ಮ ಬಸವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯಜೀವನವನ್ನೇ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೇನೋ! ಮತ್ತು

೧. ಬಂದೆ ನಾ ಬಸವಣ್ಣನ ಕಥನದಿಂದ

೨. ಅಂದು ಬಂದ ಕಥನ^೨

ಎಂಬೀತೆರನಾದ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ‘ಕಥನ’ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥವಿದೆಯೇನೋ! ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಘಾತಿಸಲು ಬೇಡನಾಯಕನನ್ನು ಕಳುಹಿ ಅವರ ಘನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಮೈರಾಗ್ಯತಾಳಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕಥೆಯೆಲ್ಲ ಆ ‘ಕಥನ’ ಎಂಬ ಒಂದು ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದೆಯೇನೋ !

೧ ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೨೪೯, ಪು. ೬೦

೨ ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೬೧, ಪು. ೨೮೫

ಇನ್ನು ಜೋರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಕಪಟ ಜಂಗಮ ವೇಷ ತಾಳಿ ಬಸವಣ್ಣ ನನ್ನು ಹತಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಆತ ಧರಿಸಿದ ಕರೆ ಬದನೆಕಾಯಿ ಬೇಡಲಕಾಯಿ ಸರ ಬಸವಣ್ಣನ ಪರುಷ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲಿಂಗರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳಾದುದನ್ನು 'ಪವಾಡ'ವೆಂದು ಮೂಲೆಗಟ್ಟಿರೂ 'ಚಿದ್‌ಘನ ಪ್ರಭಾಮಯ' 'ಭಕ್ತಿ ಭಾಂಡಾರಿ'ಯಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪರಮ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಜೋರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಅವರಿಂದ ವೀರಶೈವದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ನಿಜಲಿಂಗ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ನಾದುದು 'ಅಪರೂಪ' ಸಂದರ್ಭವಲ್ಲ. ಪರುಷ ಸೋಂಕಿ ಕಬ್ಬುಣ ಹೊನ್ನಾ ದಂತೆ ಬಸವಣ್ಣನೆಂಬ ಲಿಂಗಜ್ಯೋತಿ ಸೋಂಕಿ ಅನೇಕ 'ಅಂಗಜೀವಿ'ಗಳು 'ಲಿಂಗಜೀವಿ'ಗಳಾದ ಅಘಟಿತ ಘಟನೆಗಳು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು.

ಸಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ದೇಶದರಸು ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಜಂಗ ಮರು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಭಕ್ತಿ ಭಾಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣ ನವರ ಘನಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮನವಾರೆ ಕೇಳಿ ಸದ್‌ಭಕ್ತಿಯುಂಕುರಿಸಿ ಸುಜ್ಞಾನ ನೋದಯವಾಗಿ ವಿಷಯವ್ಯಾಮೋಹದ ಪಟಲ ಹರಿದು ಪರಮ ವೈರಾಗ್ಯ ತಾಳಿ ಮಗ ಲಿಂಗರತಿಗೆ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಗಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಕಲ್ಯಾ ಣಕ್ಕೆ ಬಂದನೆಂದು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸಂಪೂರ್ಣಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಜಂಗಮರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡುವೇ ಮಾರಯ್ಯನವರ ರಾಜ್ಯತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಮೋಳಿಗೆಯ್ಯನ ಪುರಾಣ, ಶಿವಶರಣ ಲೀಲಾವೃತ್ತ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಹೀಗೆ ದ್ವರೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು 'ರಾಜನು ತಾನು ಕೂಲಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡು ಹೀಗೆ ಚಿನ್ನವಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿ ಯುಂಟಾಯಿತು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಗುರಗಳ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು ಬೊಕ್ಕಸದ ಹಣವನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಳ್ಳದೆ ದುಡಿದು ತಂದ ಕಾಯಕದ ಲಬ್ಧಿಯನ್ನು ಬೇಡಲು ಅರಸು ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಕುಲಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಬಡಿದು ಒಂದು ಕಬ್ಬಿಣ ಗಟ್ಟಿ

ಯನ್ನು ಕೂಲಿ ಇಸಿದುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಅದು ಚೆನ್ನದ ಗಟ್ಟಿ ಯಾಯ್ತು. ಈ ಘಟನೆಯೇ ಭೂಪಾಲನ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯ್ತೆಂದು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಆಧಾರವೇನೋ ತಿಳಿಯದು. ಘಟನೆ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಮಹಾದೇವ ಭೂಪಾಲ ವೈರಾಗ್ಯ ತಾಳಿ ಮಗ 'ಲಿಂಗರತಿ'ಗೆ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಂಗತಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಂಭಾವಿಯ ಚಂದಿಮರಸ, ಕಲ್ಲುಕುರಿಕೆಯ ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸ, ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸ ನೊದಲಾದವರು ಶಿವಾನುಭವಕ್ಕಾಗಿ ತಂತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಉದಾಹರಣೆ ತಾವೇ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಮಹಾದೇವರಾಜನು ಗಂಗಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಅವರಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಭಕ್ತರ ಮನೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಬಂದ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಜಂಗಮದಾಸೋಹ ಮಾಡುವ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಾಯಕವ ಕೈಕೊಂಡುದು ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಮೋಳಿಗೆ ಎಂದರೆ 'ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆ'ಯ ಕಾಯಕವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದ ರಿಂದಲೇ ಇವರಿಗೆ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯ, ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯ, ಮೋಳಿಗೆಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿವೆ.^೧ ಇವರು ಮೋಳಿಗೆಯ ಕಾಯಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಒಂದೇ. ಮಾರಯ್ಯ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮ ನವರ ಹಲವಾರು ವಚನಗಳು ಮಾರಯ್ಯನವರು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಾಯಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ:—

೧. ನಿಮ್ಮ ಕಾಪ್ಪದ ಸೇವೆಯವನಯ್ಯಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೪೧೬, ಪು. ೧೦೫

೨. ಮರ್ತ್ಯದ ಮಹಗಣಂಗಳ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ
ಹೊತ್ತು ಸತ್ತವರಿಗೆನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿಯೋ
ವೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ?

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೪೭೯, ಪು. ೧೨೪

೧ ಶಿವಶರಣ ವಿಲಾಸ ಇವರ ಹೆಸರು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರೈಯ್ಯನೆಂತು ಹೇಳುತ್ತದೆ.
ಶಿ. ವಿ. ಸಂ. ೧೩

ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನ ಪ್ರಮಾಣವಿರಲು ಅವರ ಕಾಯಕದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವೆಲ್ಲಿ ?

ಮಾರಯ್ಯನವರು ಶಿವಗಣಂಗಳ ಮನೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕಿ ಬಂದ ಪಡಿಪದಾರ್ಥದಿಂದ ಜಂಗಮದಾಸೋಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಲಿಂಗಾವಸರ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಮಜ್ಜನಸಾಲೆಯೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಿನ ಜಾಳಿಗೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಹೋದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ:—

೧. ಬಡವನೆಂದು ನಿಮ್ಮವರು ನಿರ್ದಾಸನನೀವರಯ್ಯಾ.
ನಾ ಬಡವನಾದಡೆ ನೀ ಬಡವನೇ ಎನ್ನ ನಿಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೧೮೫, ಪು. ೪೫

೨. ಇಂತಪ್ಪ ಮಹಾಪ್ರಣಮಂಗಳೇ ಬಸವಣ್ಣನಾಗಿ
ಆ ಬಸವಣ್ಣನೆ ಮಹಾಪ್ರಣಮಂಗಳಾಗಿ ತನ್ನ ಮಠಕ್ಕೆ
ತಾನೆ ಬಂದು ಭಕ್ತಿವಸ್ತುವನಿತ್ತಡೆ ಇವ ನಾನು
ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಭಕ್ತರಿಗಿತ್ತು ಬದುಕಿದನಯ್ಯಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೮೦, ಪು. ೨೦

ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು ಬಸವಣ್ಣ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಡವರೆಂಬ ಕನಿಕರದಿಂದ ಹೊಂಜಾಳಿಗೆಯ ನಿರಿಸಿ ಹೋದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ.

ಮಾರಯ್ಯನವರು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಮಜ್ಜನಸಾಲೆಯೊತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಹೊಂಜಾಳಿಗೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಾಟವಿದೆಯೆಂದರಿದು ಜಾಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಜಂಗಮರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಸವಣ್ಣನರಮನೆಯ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಅರೋಗಣೆ ಮಾಡಿಸಿ ಅವರ'

೧ ಶಿವಶರಣ ನಿರಾಸದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಮಾರಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೊಂಜಾಳಿಗೆಯನಿರಿಸಿ ಹೋದ ಸಂದರ್ಭವೇ ಇಲ್ಲ.

ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತಾ ತಂದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಂಪಡಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕನಕ ಮಾಡಿ ಜಂಗಮಗಣಕ್ಕೆಲ್ಲ ಚಿನ್ನದ ದಂಡಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಸಂಗತಿ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಸಂಗತಿಯೆಂದೂ ಅಘಟಿತ ಘಟನೆಯೆಂದೂ ತೆಲುಗು ಬಸವಪುರಾಣ ನೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಈ ಅನಾನುಷ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದೆ. ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕನಕವಾದ 'ಪವಾಡ' ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದು ಇತಿಹಾಸ ಮನ್ನಿಸಬಹುದೇ? ಮಾರಯ್ಯ ತನ್ನ ಹುಲ್ಲು ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಗಣಿಗಳನ್ನು ಉಣಿಸಿ ತಣಿಸಿರಬಹುದೇ? ಇದು ಸತ್ಯವೇ? ಇಲ್ಲವೇ ಅಂಥ ಪರಂಪರೆಯ ಬರಡು ನಂಬುಗೆಯೇ? ಮತ್ತು

- ೧ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಕೈಯನಿಕ್ಕಿ ಸರ್ಪನ ತೆಗೆವಾಗ, ಸರ್ಪನ
ಒಪ್ಪತಪ್ಪಿ ಮತ್ತೆ ವಸ್ತುವಿನ ನೇವಳ ಅಭರಣವಾ
ಹಲ್ಲಿ ಅದಾರ ದೃಷ್ಟಿ? ಮತ್ತೆ ನಿರ್ಧಾನಿಕ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ
ಬಸವಣ್ಣ ಮುಂತಾದ ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ತೊಂಬತ್ತಾರು
ಸಾವಿರ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಕೃತ್ಯ ತಪ್ಪದೆ ಇಕ್ಕುವಾಗ
ಅದಾಗ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೇಳಾ? ನಾ ಹೊತ್ತ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ
ಸರಬು ಮತ್ತೆ ಸುವರ್ಣದಂಡನಾಹಾಗ ಅದಾರ
ನಿಶ್ಚಯದ ವಿಶ್ವಾಸ? ಅವು ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತದ ದೃಢತೆಯಿಂದ...
ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೨೪೨, ಪು. ೫೮

- ೨ ಎನ್ನ ಕಾಯಕದ ಕಾಷ್ಠ ಚಿನ್ನವಾದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತಾವಾವ
ಗುಣ ಅವಗುಣ ಹಿಂಗಿ ಲೇಸಾದಲ್ಲಿ ಅದು ತನ್ನಯ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ...
ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೫೭೫, ಪು. ೧೫೩

- ೩ ಕಾಷ್ಠದ ಸುವರ್ಣನ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಘಾತುಕತನವೇ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿ....
ಮ. ವ. ೨೩, ಪು. ೨೭೫

ಹೀಗೆ ಮಾರಯ್ಯ ಅವರ ರಾಣಿ ಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು ಜಂಗಮಕೋಟಿಯ ತೃಪ್ತಿ ಕನಕದಂಡಗಳನ್ನು ಪೊಕ್ಕು ಪವಾಡಗಳೆಂದು ಹೇಳುವುದೆಂತು? ಇದಲ್ಲದೆ ಬಸವಣ್ಣ ನೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ತಾವು ರಚಿಸಿದ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇ? ಅವರ ನುಡಿ ಹುಸಿಯೇ? ಇಲ್ಲವೇ 'ಪವಾಡ'ದ ವಚನಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಚನ

ಗಳೆದೆನ್ನ ಬಹುದೇ? ಅಂಥ ಭಕ್ತರು ಶರಣರ ಮೇಲೆ ಪವಾಡದ ಹೊರೆ ಹೇರಿ ಮಹಾಶರಣರೆಂದು ಕರೆದು ಹುಚ್ಚು ತಲೆಗೇರಿ ಕಾಣದಾದಿದರೆ ಅಂಥ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದ 'ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ಗಾವಿಲ' ಕಬ್ಬಿಗರು ಪವಾಡವೇ ಶರಣ ತತ್ವದ ತಲೆಮಣಿಯೆಂದು ದಣಿಯದೆ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಹುಚ್ಚರುತೆ ಹಾಡಿರಬಹುದೇ? ಅಂತೂ ಪವಾಡದ ಮಾಟ ದಿಟವೇ ಇಲ್ಲವೇ ಸಟೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ದೊರೆತರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸರ್ಪ ನೇವಳವಾದ ಪವಾಡ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕನಕ ವಾದ ಪವಾಡ ಮೊದಲಾದುವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯ ಇಲ್ಲವೆ ಅಸತ್ಯವೆಂದು ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪವಾಡಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೌನವೇ ಉತ್ತರವೆಂದಿರಬಹುದು. ^೧

ಮಾರಯ್ಯನವರು ಶರಣರ ಸಂಗಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಅನುಭಾವವನ್ನು ಬೆಳಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ಅವರ ಅನೇಕ ವಚನಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರು ಬಸವಣ್ಣ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಭುದೇವರು ಮಡಿನಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ ಘಟ್ಟನಾಳಯ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಜ್ಞಾನಿಗಳ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಹಲವಾರು ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನದ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ದಿವ್ಯಪಥದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರ ವಚನಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ:—

- ೧ ಎನ್ನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದೆಯಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ !
 ಎನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದೆಯಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ !
 ಎನ್ನ ಆಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಶಿಕಾರವಾಗಿ ಬಂದೆಯಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ !
 ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಯಕಾರವಾಗಿ ಬಂದೆಯಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ !
 ಎನ್ನ ಮತಗೆ ಒಂಕಾರವಾಗಿ ಬಂದೆಯಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ !

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೮೦, ಪು. ೨೦

ಎನ್ನರಿವು ಮರವು ಬಸವಂಗರ್ಪಿತ ಎನ್ನ ಆಚಾರ ವಿಚಾರ
 ಬಸವಂಗರ್ಪಿತ.... ಇಂತು ಬಸವಣ್ಣಂಗೆ ಎನ್ನ ನಿನೇದಿಸಿ

೧ ತಮ್ಮ ಗುಡಿಸಲ ಸತ್ತು ಅಗುಳಿಸಿ ಬಂಗಾರ ತರತರವಾಗಿ ಏಳುವುದು, ನವರತ್ನ ಕನಕ ರಚಿಸುವುದು, ಗುಡಿಸಲನ್ನು ರತ್ನಮಯವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾರಯ್ಯನವರು ರಚಿಸಿದರೆಂದು ಬೋರ ಬಸವರಾಘವ ಮೋಳಿಗೆಯ್ಯನ ಪುರಾಣ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ದೆನಾಗಿ ಉಭಯವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲವಾದೆ, ನಿರಾಲಂಬದಲ್ಲಿ
ನಿಜನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದೆನಯ್ಯ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೪೫, ಪು. ೧೧೪

- ೩ ನೆನಹಿನ ನಿಧಿಯು ನೋಡಾ ! ಎನ್ನ ಅರಿವಿನ ಘನವ ನೋಡಾ !
ಅಹಾ ಎನ್ನ ಪುಣ್ಯವೆ ! ಅಹಾ ಎನ್ನ ಭಾಗ್ಯವೆ ! ಅಹಾ ಎನ್ನ
ಕಂಗಳ ಮನೆಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ನಿತ್ಯದ ಬೆಳಗೆ !
ಎನ್ನ ಧ್ಯಾನದೊಳಗಣ ದೃಢವೆ ! ಎನ್ನ ಸುಖದೊಳಗಣ
ಸುಗ್ಗಿಯೆ ! ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ
ಪ್ರಭುವಿನ ಶ್ರೀಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎನುತಿದೆನು.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೨೫೨, ಪು. ೬೧

- ೪ ಇಂತೀ ಅರುಸ್ಥಲವನರಿದು, ಮತ್ತಿ ದರೊಳಗಾದ
ನಾನಾಸ್ಥಲಂಗಳ ತಿಳಿದು ನಿಂದ ಬಸವಣ್ಣಂಗೆ ಚಿತ್ತ್
ಬಸವಣ್ಣಂಗೆ ಪ್ರಭು ಮಡಿವಾಳಯ್ಯಂಗೆ ನಮೋ
ನಮೋ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೪೯೩, ಪು. ೧೨೭

- ೫ ತನು ನಿರ್ವಾಣವೋ ? ಮನ ನಿರ್ವಾಣವೋ ? ಭಾವ
ನಿರ್ವಾಣವೋ ?... ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಅಶೆ ಮನದೊಳಗೆ
ಹೊಕ್ಕು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿಹ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲಿ
ಯುದೋ ನಿರ್ವಾಣ ಘಟ್ಟವಾಳಂಗಳಲ್ಲದೆ ನಿಃಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೧೩೦, ಪು. ೩೨

ಎಂಬಿನೇ ಮುಂತಾದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸದುಹೃದಯ
ಕರಗಿ ಶರಣರ ಶ್ರೀಪಾದಗಳೆಡೆಗೆ ಹೆದ್ದೊರೆಯಾಗಿ ಹರಿದಂತಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ
ಮಾರಯ್ಯನವರು ಶರಣರೊಡನಾಟದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು
ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ದಿವ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಶೂರತನ
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ತೋರುತ್ತದೆ. 'ಲೋಕಾಂತ'ಕ್ಕಿಂತ ಏಕಾಂತ ಅವರಿಗೆ
ಹೆಚ್ಚು ಸೇರುತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದು ಅವರ ವಚನಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊಳೆಯು
ತ್ತದೆ. ಏಕಾಂತಧೀರರಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಧಾನ ಜೀವಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮಾರಯ್ಯ
ನವರು ಕ್ಷೀರಕ್ಕೆ ಕ್ಷೀರ ಕೂಡಿದಂತಿದ್ದ ಶರಣರ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸಾರೆ
ಇದ್ದು ಶಿವಾನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲ ಸತ್ಯ ಅವರ

ನಡೆಯಿಲ್ಲ ಸನ್ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದವರ ನಡೆ ನುಡಿ ತಪ್ಪೆಂದು ತೋರಿದಾಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಶರಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಕ್ರೋಶವುಂಟಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಎಳೆಪ್ಪು ಹೆದರದೆ

ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂಡ ಗುಣದೋಷವ ಅನ್ಯರು ನುಡಿದರೆಂದು
ಭಿನ್ನವ ಮಾಡಿ ನೋವನ್ನಕ್ಕ ಭಕ್ತಂಗೆ ಸತ್ಯವಿಲ್ಲ,
ವಿರಕ್ತಂಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ, ನಾನು ಇವನಾಡಿ ನೊಂದಹರೆಂಬ
ಭಾವ ಎನಗಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿನೊಳಗಣ ಕೆಸ, ಕಾಲೊಳಗಣ ಮುಳ್ಳು
ಅವ ಬಗೆಯಿಂದ ಹೋದರದು ಲೇಸು ನಿಃಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೨೦೬, ಪು. ೪೯

ಎಂದು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ನುಡಿದು ಸಮಾಜದ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆದು ಅದರ ಸ್ನಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾದಿ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಎಂದಿಗೂ ಹವಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾರಯ್ಯನವರು ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದ ಕಾಲ ದೇಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗೊಳಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂದೆನಿಸಿದರೂ ಅವರ ವಚನ, ಇನ್ನುಳಿದ ಗ್ರಂಥ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅವಶೇಷ ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸತ್ಯವೆನಿಸಬಹುದಾದ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಐಕ್ಯವಾದ ಕಾಲದೇಶಗಳ ಬಗೆಗೆ ಭಿನ್ನಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಮೋಳಿಗೆಯ್ಯನ ಪುರಾಣ, ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಂತಹ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದವರಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲನೈದಿದರೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಧ್ವನಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಶಿವಶರಣವಿಲಾಸ, ಶಿವಶರಣ ಲೀಲಾಮೃತ ಮೊದಲಾದುವು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಐಕ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ಜೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ ; ಮೊದಲಾದ ಶರಣಗಣದೊಡನೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಉಳುವೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿರವಯಲಾದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಅಂತು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಚರಿತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತವೆ:—

- ೧ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಶಿವೈಕ್ಯರಾದುದು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲವೆ ಆ ಮೇಲೆಯೇ ?

೨ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಐಕ್ಯರಾದುದು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆ
ಬೇರೊಂದು ತಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ?

ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಮೊದಲ
ನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ತಾನೇ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಪ್ಪಡಿ
ಸಂಗಮನಾಥನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಹಲಕಾಲ
ಜೀವಿಸಿದ್ದರೆಂಬ ಮಾತು ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೂ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ
ರಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಮುಸ್ತಾನವರಾಗಿದ್ದರೆಂಬ ಮಾತೂ
ಅಷ್ಟೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ:-

೧ ಬಸವೇಶ್ವರನೆಂಬ ಗಣನಾಥನಾಪುರು...

ಪಡೆದು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯ ತೋರಿ...

ತುದ್ಧ ಶೈವ ಕಪ್ಪಡಿಯ ಸಂಗಮನಾಥನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾದ...

ನೋ. ಮಾ. ವ. ೪೯೦, ಪು. ೧೨೬

೨ ಊರು ಕೆಟ್ಟು ಸೂರಿಯಾಡುವಲ್ಲಿ ಆರಿಗಾರೂ ಇಲ್ಲ.

ಬಸವಣ್ಣ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ, ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ ಉಳುವಿಗೆ,

ಪ್ರಭು ಕದಳಿಗೆ, ಮಿಕ್ಕಾದ ಪ್ರಮಥರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ

ತಮ್ಮ ಅಕ್ಷ್ಯ ಭಾವಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿಯನೆಯ್ದಿ ಹರು.

ನನಗೊಂದು ಬಟ್ಟೆಯ ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೪೪೮, ಪು. ೧೧೮

ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಹಲವಾರು ವಚನಗಳು ಬಸವಣ್ಣ
ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಭುದೇವ ಮೊದಲಾದವರು ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮ ಉಳುವೆ
ಶ್ರೀಶೈಲದ ಕದಳಿಯ ಬನ ಮೊದಲಾದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯ ಲಕ್ಷ್ಯ
ಭಾವದಲ್ಲಿ ಠಾವಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿಯೇ
ಉಳಿದಿದ್ದರೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳುವಂತಿವೆ. ಬಿಜ್ಜಳರಾಯನ
ಕೊಲೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲುಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ
ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರಬಹುದು
ಮಾರಯ್ಯನವರು. ' ಊರು ಕೆಟ್ಟು ಸೂರಿಯಾಡುವಲ್ಲಿ ಆರಿಗಾರೂ ಇಲ್ಲ
ಎಂಬ ಮಾರಯ್ಯನವರ ನುಡಿ ಸುಟ್ಟು ಸೂರಿಯಾದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ
ಭೀಷಣ ದುರುಂತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರೆಲ್ಲ ಕಲ್ಯಾಣ ಬಿಟ್ಟು
ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆಂಬ ಕತೋರ ಸತ್ಯವನ್ನೂ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ.

ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದವರು ಕಲ್ಯಾಣ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಹಲಕಾಲ ಜೀವಿಸಿದ್ದರೇಂದೂ ಅವರು ಮುಪ್ಪಿನ ಮುದುಕ ರಾಗಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರೇಂದೂ ಅವರ ವಚನಗಳೇ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಿ ನುಡಿವಂತಿವೆ:—

೧ ಎನಗೆ ಮರ್ತ್ಯದ ಮಣಹ ಕೃತ್ಯವಿನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನ ಹೇಳಾ ?

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೨೪೯, ಪು. ೬೦

೨ ನಿಮಗೆ ಮರ್ತ್ಯದ ಮಣಹವೆಲ್ಲಿಯ ಪರಿಯಂತರ !

ಎನಗೆ ಕಟ್ಟುಗುತ್ತಿಗೆಯೇ ? ನಾ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊತ್ತು

ಶಿವಭಕ್ತರ ಮನೆಗೆ ನೀವು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಯಕದ ಕೃತ್ಯ

ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನ ಹೇಳಾ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೮೬ ಪು. ೨೨.

ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು ಮರ್ತ್ಯದ ಮಣಹ ಶಿವ ಭಕ್ತರ ಮನೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊತ್ತುಹಾಕುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಮುಪ್ಪಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಮಣಹ ಪೂರೈಸುವುದೆಂದು? ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಾಯಕ ಒಬ್ಬರಿಗೇ 'ಬರಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇ?' ಆ ಕಾಯಕದ ಕಟ್ಟುಗುತ್ತಿಗೆ ಹೊತ್ತವರು ತಾವೊಬ್ಬರೇ? ಎಂಬುದು ಹೆಣ್ಣಾದ ದೇಹ ಮನದ ಬೇಸರದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹಿಸು ಕಾಡುವಂತಿವೆ. ಶರಣರೆಲ್ಲ ಬಯಲಾದ ಮೇಲೆ ತಾವು ಬದುಕಿರುವುದಿನ್ನೇಕೆ? ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕಾಲ? ಎಂಬ ಆತುರವನ್ನೂ ಅವರ ವಚನಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವಂತಿವೆ. ಮತ್ತು

ಪಾಪ ಪುಣ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವ ಕೂಸರಪ್ಪ ಭಕ್ತರು ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ !

ಎನಗೆ ನನ್ನ ಕಾಣದೆ ನಿಂದಿಸುವನಲ್ಲ. ಕಂಡು ನುಡಿವನಲ್ಲ.

ಅಂದಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆವನಲ್ಲ.....

ಎಸಗಂದಂದಿಗೆ ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ಸಂದಿತ್ತು.....

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೧೬೦, ಪು. ೪೮

ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಈ ವಚನ ಅವರ ವಯೋಮಾನವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಶಿವೈಕ್ಯರಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರು ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೀರಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನೂರಿಪ್ಪತ್ತರ ವಯೋಮಾನ ಅದು ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು

ಅಸಂಭವವೆಂದು ಯಾರೂ ಸಂಶಯಪಡಬೇಕಿಲ್ಲ ನೂರು ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ಮೀರಿ ಬಾಳುವವರು ಇಂದು ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ ಹಿಂದೆ ಬಾಳಿದವರು ಎಷ್ಟೋ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಂತು ಮಾರಯ್ಯನವರು ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷವಾದರೂ ಬಾಳಿ ಪ್ರಭುದೇವರು ಬಸವಣ್ಣ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಶರಣರು ಬಯಲಾದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರೆಂಬುದು ಇತಿಹಾಸ ಒಪ್ಪತಕ್ಕ ಮಾತಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದ ಸ್ಥಾನ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣವಿಲಾಸ ಶರಣ ಲೀಲಾಮೃತ ಕಾಲಜ್ಞಾನದ ವಚನಗಳು ಮಾರಯ್ಯನವರು ಉಳುವೆಯಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯರಾದರೆಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾರ್ಥವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಶರಣಗಣಂಗಳ ತಂಡವೊಂದು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರೊಡನೆ ಉಳುವೆಗೆ ಹೋದುದು ನಿಜ. ಅಂತೆಯೇ ಹಲಕೆಲವು ಶರಣರು ತಮ್ಮ ಕುರಿತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ರಾದುದೂ ನಿಜ. ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯನವರು ಹಿಪ್ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿ ಹೊಂದಿದರೆ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರು ಸೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಶಿವೈಕ್ಯ ರಾದರು. ಇನ್ನುಳಿದವರು ತಾವಿದ್ದ ತಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಬಯಲಾದರು. ಮಾರಯ್ಯನವರು ಕೊನೆಯ ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಳಕಟ್ಟೆಯವರು:—

...ಶಿವಶರಣರು ಉಳುವಿಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಸಹ ಅವನು (ಮಾರಯ್ಯನು) ಅವರೊಡನೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯ ಹೊಂದಿದನೆಂದು ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಅವನ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಸ್ಥಾನವು ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಹುಮನಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ೮-೧೦ ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಈಗಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಶಿವೈಕ್ಯನಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಶಿ. ಶ. ಚ., ಭಾ. ೨, ಪು. ೨೨೯

ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಯುತ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಹಾಲಬಾವಿ ಬಿ. ಎ., ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ., ನಿವೃತ್ತ

೧ನೆಯ ವರ್ಗ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಇವರು ೧೯೩೬ ಫೆಬ್ರವರಿ ಶಿವಾನುಭವ
೫ನೆಯ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬರೆದ
ಲೇಖನದಲ್ಲಿ:—

“ಕಲ್ಯಾಣದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸುಮಾರು ೧೨ ಮೈಲು ಅಂತರದ
ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಗವಿಯು ಈಗ್ಯಾ ಒಳ್ಳೆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದೆ
ಅದರ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಹಳೇ ಹೆಸರು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ನೂಡ್ಡ ಮರವಿದೆ. ಇದು
ಮಾರಯ್ಯನು ತಂದಿಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆಯು ಚಿಗಿತು ಬೆಳೆದಿರುವದೆಂದು
ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.”

ಹೀಗೆ ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಗವಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಕಾಯಕದ
ಮರದ ಬಗೆಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾರಯ್ಯನವರು ಮರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ
ಕುರುಹು ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಮರೆಯದೆ ನೆನಪಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡು ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಹೇಳುವ ಮಾರಯ್ಯನವರ
ಸ್ಥಾನ ಒಂದೇ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ತಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನವರು
ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರು ಒಂದಾಗಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ ಪಡೆದರೆಂದು
ಹೇಳಬಹುದು.

ಮಾರಯ್ಯನವರು ಕಲ್ಯಾಣ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದೆ ತಾವು ನೆಲಸಿದ್ದ
ತಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಬಯಲಾಗಿರಬಹುದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ
ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಅರ್ಥಾಂಗಿ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವ
ರೊಡನೆ ‘ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದವರು ಕಲ್ಯಾಣ ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ
ಲಕ್ಷ್ಯಭಾವದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೆದಿದರು. ನನಗೊಂದು ಬಟ್ಟೆಯ ಹೇಳಾ!
ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಭಾಷಣೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ.
‘ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹಲುಬಲೇಕೆ? ’ ‘ಎನ್ನಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೆ! ’ ಎಂದು ಪರಮ ತತ್ವಾರ್ಥ
ವನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದ ಮಡದಿ ನುಡಿಯಲು ಅದೇ ಪರಮ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು
ಕೈಕೊಂಡು ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಮುಕ್ತಿಕಾಂತೆ ಮಹಾ
ದೇವಿಯಮ್ಮನವರೊಡನೆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕಾಲ ತಾವು ನೆಲಸಿದ್ದ
ತಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ವಯಲನ್ನೆದಿರಬಹುದು.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಅಂತರಂಗ ಜೀವನ

ನಿಜಾಂತರಂಗದಿಂದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗವನೆ ನುಡಿಸಿ ಶಿವಶರಣರ ನುಡಿಗಡಣ. ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಕಳೆದು ಮಾನವ ಕೋಟಿಗೆ ನಿಜದ ಬೆಳಗಿನ ನಿಲವನ್ನು ತೋರಿ ಉದ್ಧರಿಸಲೆಂದು ಹಗಲಿರುಳು ಹೆಣಗಿದ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮತ್ತು ಶರಣಗಣಂಗಳು. ಇಂತಿವರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಮೂಡಿ ತೋರುವ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಬಾಹ್ಯಜೀವನವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅವರ ಬಾಹ್ಯಜೀವನದ ಹೊರಗಣ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ತೆಗೆದು ಅಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರ ಅಂತರಂಗ ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇನ್ನುಳಿದಿರುವ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸ.

...ಬೆಳಗಿನ ಕಳೆಯನೊಳಗೊಂಡಿಪ್ಪ ಮಹಾತ್ಮನ ತ್ರಿಭು

ವನಾತೀತನೆಂದರಿಯದೆ, ಬೀಗವ ತೆಗೆದಲ್ಲಿಯೇ

ಕಂಡಿತ್ತು ಅಭರಣದಿರವು ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೫೩೭, ಪು. ೧೪೦

ಎಂದು ಮಾರಯ್ಯನವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಅಭರಣವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಿದ್ದರೆ ಅಭರಣವಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಬೀಗ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದು ನೋಡಿದರೆ ಚಿದಾಭರಣನಾದ ನಿಜಶರಣ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮಾರಯ್ಯನವರ ಬಾಹ್ಯ ಜೀವನವೆಂಬ ಭದ್ರವಾದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದು ಒಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಅವರ ನಿಜಾಂತರಂಗ ಜೀವನ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದಂತೆ ಥಳಿಥಳಿಸಿ ಹೊಳೆವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಲಿಂಗಜೀವನ ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿ ಹೆಣೆದು ಕೊಂಡಂತಿದೆ ಅವರ ಸ್ವಾನುಭಾವಪೂರ್ಣವಾದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ. ಅಂತೆಯೇ ಮಾರಯ್ಯನವರ ನಿಜಜೀವನದ ನಿಲವನ್ನು ನೆಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅವರ ಅನುಭಾವವಚನಗಳೇ ಪರಮಸಾಧನ. ಅವರ ನಿಜ ಅರ್ಥಾಂಗಿ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರ ವಚನಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಹಾಯವನ್ನು ಈ

ನಮ್ಮ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತವೆಯೆಂಬುದೂ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಇವರಿಬ್ಬರ ವಚನಗಳನ್ನು ಬಿನ್ನಾಣದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಅಂತರಂಗಜೀವನ, ಲಿಂಗ ಜೀವನ, ನಿಜ ಜೀವನ ಹೇಗೆ ಅರಳಿ ಹೂವಾಗಿ ಲಿಂಗಜ್ಯೋತಿಯಿಂದ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗಿ ಲಿಂಗವಾಸನೆಯಿಂದ ಮಘಮಘಿಸಿ ಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ನಲಿದು ಒಲಿದಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಾವು ಕೃತಕೃತ್ಯರು, ಕೃತಾರ್ಥರು.

ಮರವೆಯ ಮಾನವನು ಎಂದಿಗೂ ಮರವೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮಾನವ ನಾಗಿಯೇ ಉಳಿದು ಬಾಳಿ ಸತ್ತು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮಾನವ ಜೀವನದ ಸದುಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಕುಂದದ ನಂಬಾರದ 'ನಂದಾದೀವಿಗೆ' ಮಾನವನನ್ನು ಸುತ್ತುಮುತ್ತಿದ್ದ ಕತ್ತಲೆ ಮರವೆ ಮಾಯೆ ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ಪ್ರಪಂಚ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನ ಎಂಬವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡ ನೋಡಿಯೂ 'ತಮ್ಮಂಥ ಘನ ಜ್ಯೋತಿ ಕಿರಿದೆನ್ನಬಹುದೆ?' ಎಂದು ಕಾಲ ಕಾಲಾಂತರದಿಂದ ನಕ್ಕು ಬೆಳಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ನುಂಗಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳಗಿದ ನಂದಾದೀವಿಗೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ. ಅದೇ ನಿತ್ಯ ನಿರಂಜನ ಜ್ಯೋತಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮಾಯಾಂಧಕಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಿ ಅವರ ಜೀವನವನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿ ಸೂಸಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ.

ಮಾರಯ್ಯನವರು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅರಳಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಾಗುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹೀಗೆ ರೇಖಿಸಬಹುದು:

ಮಾರಯ್ಯನವರನ್ನು ಹೊದ್ದಿದ ಸಂಸಾರ ಭವಬಂಧನ ಮಾಯಾಜಾಲ ಅವರ ಮೈಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗದೆ ಹೋಗಲು ಅದನ್ನು ಹಾಗೆ ತೆಗೆದೊಗೆವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದುದು ಕೆಳಗಣ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುವಂತಿದೆ:—

ಎಲೆ ಆತ್ಮನೇ ಪಾತಕದ ಹೊಕ್ಕುಳದಲೇಕೆ ಹುಟ್ಟುವೆ ?
ಹೇಸಿದರೂ ಉಣ್ಣಬೇಕು ವಿಷವ ! ಅನುಸರಿಸಬೇಕು ಹುಸಿಯ !
ಇದೆಲ್ಲದರ ಘಸಣೆಗೊಳಗಾಗದಂತೆ ಎನ್ನ ಸುವ ಕೊಂಡೊಯ್ಯ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ !

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೩೪, ಪು. ೧೦

ಮಾಯಾತ್ಮನು ಹಾಯುವೆಂಬ ಭವಜಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದು
ಘೋರ ಸಂಸಾರವ ಕಂಡು ನಾಚದೇಕೆನ್ನ ಮನ ? ಹೇಸದೇ

ಕೆನ್ನ ಮನ ?... ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಡಾಗು ಎನ್ನ ಮತ್ತ
ತನದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಿತ್ತು ನಿ:ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೧೮೩, ಪು. ೪೭

ವಿಷಯ ಸಂಸಾರದ ರುಚಿ ಮಾರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಸೊಗಸಿಲ್ಲ. ಬಂಧನವಡೆದ
ಮದಗಜದಂತೆ ಮಾಯಾಜಾಲದ ಕರಿಯನೂಲಿನ 'ಜೇಲುಖಾನೆ' ಅವರ
ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅವರ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಾಗಿದೆ.
ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೇಸಿ 'ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಪದವಿ'ಯಲ್ಲಿ ಮನವನಿರಿಸಿ ತಮ್ಮ ನಿಜವ
ನರಿದು ನಿಜವಾಸಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ ಮನದ ಚಾಂಚಲ್ಯವೊಂದು. ಮನಸ್ಸು
ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸುಖದ ಭವ್ಯಭವನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಕೊಂಡು
ಸಕಲ ಸುಖವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಮನವಾರೆ ಭೋಗಿಸಬಿಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತದೆ. ಆದೇ
ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎಚ್ಚತ್ತು ಐಹಿಕ ಸುಖ ಅನಿತ್ಯ, ಅಸಹ್ಯ, ಅಲ್ಪ,
ಆತ್ಮ ವಿಘಾತಕವೆಂದು ತಿಳಿದು ನೋಡಿ ನಿತ್ಯಾನಂದದ ನಿರಾಳ ನಿಲಯವನ್ನು
ಕಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬದುಕಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ
ಈ ಎಡೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ 'ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಲಬ ಕಾಣದೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ನೆಲೆಯ ಕಾಣದೆ
ತಲ್ಲಣ'ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು. ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು ಮಾತ್ರ
ಅವರಿಗೆ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಹೊಳೆದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ
ದೇಹ ಅನಿತ್ಯ. ಅದರ ಮುಖವಾಗಿ ದೊರೆತ ಸುಖ ಅದೂ ಅನಿತ್ಯ. ಇಂತಹ
ಅನಿತ್ಯದೇಹಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ನಿಜಾನಂದವನ್ನು ಬಲಿಗೊಡುವುದೇ ?
ನಿತ್ಯಾನಂದ ನಿಜಾನಂದಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿಜಲಿಂಗವನೆಯದೇ ವ್ಯರ್ಥ
ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾಯತುತ್ತಾಗಿ ಹೋಗುವುದೇ ? ಎಂಬ ಇಂತಿವೇ ಮೊದಲಾದ
ವಿಚಾರ ಮಾರಯ್ಯನವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿ ಹೊಳೆದಿವೆ:—

ಪೃಥ್ವಿ ಅಪ್ಪು ತೇಜ ನಾಯು ಆಕಾಶದಿಂದ ಹೊಂದುವ
ಹುಟ್ಟುವ ದೇಹದ ಅಂದಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದುದನರಿಯಾ!
ಬಂದಂತೆ ಅದು ಹಿಂಗಿತ್ತೆಂದರಿಯಾ! ಮುಂದಣ
ನಿಜಲಿಂಗವನರಿಯಾ ನಿ:ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ !

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೩೯, ಪು. ೧೧

ಹುಟ್ಟಿದ ಒಡಲು ಹೊಂದಲೇಬೇಕು. ಒಡಲು ಸತ್ತರೆ ಸಾಯಬೇಕೆ ?
ಘಟ ಮಠಾದಿಗಳು ನಾಶವಾದರೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಆಕಾಶವೂ

ನಾಶವಾಗಲೇಕೆ ? ನಾನೆಂಬುದೇನು ? ನನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವೇನು ? ದೇಹವೇ ನಾನು ? ಅಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯ ಕರಣಾದಿಗಳೇ ? ಅಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೇರೆ ಸಾಕ್ಷಿಕನಾಗಿ ಅರಿವ ನಾನು ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿರುವುದೇನೋ ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರುಹಿಟ್ಟು ತೋರುವವರಾರು ? ನನ್ನನ್ನು ಸತ್ಪಥಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವವರಾರು ? ಪರಮ ಶಿವಪಥವ ಬಲ್ಲವರಾರು ? ಸದ್ಗುರುವೇ ?

ಅಹುದು. 'ಶಿವಪಥವನರಿವಡೆ ಗುರುಪಥವೆ ಮೊದಲು.' ಶಿವ ಪಥವ ತೋರಿ ಪರಶಿವಪದದಲ್ಲಿ ಸಿಲಿಸುವಾತ ಸದ್‌ಗುರು. ಮರವೆಯೆಂಬ ಕತ್ತಲೆ ಮುಚ್ಚಿ ಮುಸುಕಿದ ಭವವೆಂಬ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದುಗಾಣದೆ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ತಿರುಗಿ ಬೇಸತ್ತು ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿ 'ಐದರ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ಗಾರಾದ' ಭವವೇವಿಯು 'ಭವಘೋರಕ್ಕಾರದೆ ಭವವಾಳಿಯ ತೊಡೆದು' ಶಿವಪಥ ಹಿಡಿದು ನಡೆದು ಸದ್‌ಗತಿ ಹೊಂದಬೇಕಿದ್ದರೆ ಸದ್‌ಗುರುವ ನಾಶ್ರಯಿಸಲೇ ಬೇಕು. ಶಿವಪಥವ ಬಲ್ಲಾತ ಗುರು. ಶಿವತತ್ವವನರಿವಾತ ಗುರು. ಅಜ್ಞಾನಾಂಧನಾದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನಾಂಜನ ಹಚ್ಚಿ ನೆಲದ ಮರೆಯು ನಿಧಾನ 'ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ'ನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೋರುವಲ್ಲಾತ ಗುರು. 'ಮಹತ್ತರವಪ್ಪ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಲಿಂಗವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡ' ಬಲ್ಲಾತ ಗುರು. ಅಂಗವಿದ್ದು ನಿರಂಗವಾಗಿರುವ ಹದನ ತಿಳಿಸುವಾತ ಗುರು:—

....ಮತ್ತೆ ಸದ್ಗುರುವಾದರೆ ಆ (ಅ ?) ವ ಬದ್ಧನಾಗದಿರಬೇಕು.

ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೋಸ ಯಂತ್ರದಂತಿರಬೇಕು. ಮಂದಾರದಲ್ಲಿ

ತೋರುವ ಸುಗಂಧವಂತಿರಬೇಕು.

ಮೋ. ಮಾ. ನ. ೫೯೯, ಪು. ೧೬೦

ಇಂತಹ ಸದ್ಗುರುವಿನ ಕಾರುಣ್ಯಾಮೃತದ ಸೋನೆ ಸುರಿದರೆ ಅಂಗವೆಂಬ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಬೀಜವಂಕುರಿಸಿ ಪಲ್ಲವಿಸಿ ವಿಶ್ವವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಧಿಕವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿ ಪರಮಫಲಭರಿತವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ ? ಗುರುವಿನಡಿ ಸೇರಬೇಕು. ಆದರೆ ಗುರು ಸದ್ಗುರುವಾಗಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ

...ಗುರು ಶಿಷ್ಯಸಂಬಂಧವಾಗಬಾರದು. ಇದನರಿಯದಿದ್ದರೆ

ಅಂಧಕನ ಕೈಯ ಅಂಧಕ ಹಿಡಿದಂತೆ ಪಂಗುಳನಲ್ಲಿ

ಚಂದನನರಸಂವಂತೆ. ಸ್ವಯಾನಂದ ಭರಿತ ನಿಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೫೯೯, ಪು. ೧೬೦

ಸಾರಾಸಾರವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲ ಮಾರಯ್ಯನವರಿಗೆ 'ತನ್ನ ರೋಗಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಾಹವ ಕಾಣದೆ ಇವಿರ ರೋಗವ ಮಾಣಿಸಿಹೆ'ನೆಂದು ಜಗದಲ್ಲಿ ಸುಳಿವ ಗುರುಗಳಿಂದೇನು? ಆತನೇ ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಕುರುಕನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—

...ಎನ್ನ ಗುರು ಭವರೋಗ ವೈದ್ಯ, ಪರಶಿವ ಮೂರ್ತಿ
ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಗುರು ತಾನೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೬೦೬, ಪು. ೧೬೫

ಇಂತಹ ಪರಮಗುರು ಮಾರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕರುಣಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಅದೇ ಕರಸ್ಥಲದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ. ಮಾನವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿ ಆತನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆ ಬೆಳಗುವ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿಯದು. ಆ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನೇ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ಶಿಷ್ಯನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಆತನ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಜ್ಯೋತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದಾತ ಶ್ರೀಗುರು. 'ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಭರಿತ ನಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗದ ಲಿಂಗವ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನಸಂಗ ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗವು' (ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ೨., ಪು. ೩೫೭) ಎಂದು ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳುವಂತೆ, ಗುರುಕಾರುಣ್ಯ ಪಡೆದ ಜೀವಿ ಮಾನವನಲ್ಲ. ಜ್ಯೋತಿಯನಪ್ಪಿದ ಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲು ಹುಲ್ಲಲ್ಲ. ಅದೊ ಜ್ಯೋತಿ. ಪರುಷ ಮುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಕಬ್ಬುನವಿಲ್ಲ. ಗಿಳಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಗಿಳಿಮರಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಕೋಳಿ ಕಾಗೆಯ ಮರಿ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. 'ಗುರು ದೈವಾತ್ ಪರಂ ನಾಸ್ತಿ' ಎಂದೆನಿಸುವ ಪರಮದೈವ ಪರಾಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪ ಸದ್‌ಗುರುವಿನ ಕಾರುಣ ಕರಪಲ್ಲವದೊಳಗೆ ಉದಯವಾದ ಶಿಷ್ಯ ಆತ ಪರಮಜ್ಯೋತಿಯ ಮರಿ, ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಶಿಶು. ದಿವ್ಯದ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿ ಮಾನವನನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಬೆಳಗು ಆತ. ಮಾನವನಳಿದು ದೇವನಾಗುವ ಅಂಗಗುಣವಳಿದು ಲಿಂಗವಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ಈ ಲಿಂಗವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಮಾರಯ್ಯನವರ 'ಹುಟ್ಟಿದ ಮುನ್ನವೇ ಸತ್ತಿತ್ತು ಆ ಶಿಶು....' (ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೮೧೨, ಪು. ೨೬೧) ಎಂಬ ವಚನಕ್ಕೆ ಟೀಕೆ ಬರೆದ ಮಹಾನುಭಾವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು:—

ಚಿತ್ ಕಲಾಂಶಿಕನಾದ ಆತ್ಮನು ದೇಹಸಂಬಂಧವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದಾಕ್ಷಣವೇ ಜೀವಭಾವ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು. ಜೀವಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿ ಗುರೂಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮೂಡಲು ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಆತ್ಮಾಂತರ್ಗತವಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವ ಭಾವ ಮನ ದೃಕ್ಕಿಂ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತಂದು ಕೊಡಲು ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತು.....

ಮಾರಯ್ಯನವರಿಗಾದ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯ ಮರ್ಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಿದೆ ಅವರ ಬೆಡಗಿನ ವಚನದ ಟೀಕೆ. ಮಾರಯ್ಯನವರಿಗಂಟಿದ ಮಾನವ್ಯವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆ ಹರಿದು ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗಲು ಇದೇ ಇಂತಹ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯೇ ಕಾರಣವಾಯ್ತೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ಜೀವನ ಲಿಂಗಜ್ಯೋತಿಯಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದ ಜೀವನ. 'ಉದಕದೊಳಗೆ ಬೈಚಿಟ್ಟು ಬೈಕೆಯ ಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ' ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಗೋಷ್ಯವಾಗಿ ಹುದುಗಿರುವ ಕಿಚ್ಚು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗ. ಪರ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಆ ಬೆಡಗಿನ ಕಿಚ್ಚೇ ಬಿನ್ನಾಣದಿಂದ ಸಚ್ಚಿಷ್ಯನ ಕರಸ್ಥಲವನಿಂಬುಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೇನು ? ಮೊದಲಾಯ್ತು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮಹಾಂತ ಲಿಂಗಜೀವನ ಅವರ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಅವರ ಲಿಂಗ ಧ್ಯಾನ ಅವರ ಲಿಂಗಾನಂದ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಹಂಪೆ ಅವರ ಲಿಂಗ ವ್ಯವಹಾರ. ಅವರ ಹುಲ್ಲುಗುಡಿಸಲ ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಬೇಕು ಅವರ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯ ಪರಮಾನಂದ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ! ಅವರ ನಿಜನಿಷ್ಠೆಗೆ ಅಂತಿಂತಹ ನಾಡಾಡಿ ಪೂಜೆ ಸೊಗಸುವುದೇ ?

ಕಾಯದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಮನದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ
ಎಂತಹದಯ್ಯ ಲಿಂಗಪೂಜೆ.....

ಮೋ. ಮಾ.ವ. ೯೬, ಪು. ೨೪

ಮಾಚಿಸಿ ಮಾಡುವ ರೂಢಿಯ ಪೂಜೆ, ಅಡಂಬರದ ಪೂಜೆಯೊಂದು ಪೂಜೆಯೇ ? ಮನವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಮಾರುಗೊಟ್ಟು ತನುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸ ಬಹುದೇ ? ಅದೊಂದು ಜಾರತನದ ಪೂಜೆ, ಚೋರತನದ ಮಾಟ. ಅದು ಶಿವಪಥಕ್ಕೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸಲ್ಲದು. ನಳನಳಿಸುವ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಪತಿಯನಾಲಿಂಗಿಸಿ ಮನದ ನೇಹದಲ್ಲಿ ಜಾರ ಪುರಷನನ್ನು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದ

‘ನೂನಿಸಗಳ್ಳಿ’ ಜಾರೆಯ ಆಟ ! ತನಗೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಗಂಡನಿಗೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಆಟದಿಂದೇನು ? ಇಂತಹ ಪೂಜೆ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಮಾಡಿದರೇನು ? ಲಿಂಗ ಕರಗಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಕರಗಲಿಲ್ಲ. ಅಂಗಕ್ಕೆ ಲಿಂಗ ವೇಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಂಗದ ಭಂಗವಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಎಸೆವರ ಬಲ್ಲೆ. ಎಚ್ಚಬಾಣ ತಿರುಗಿ ಬಪ್ಪಂತೆ ಎಸೆವರ ಕಾಣೆ.
ಪೂಜಿಸುವರ ಬಲ್ಲೆ. ಪೂಜಿಸಿದ ಲಿಂಗ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗ
ದಲ್ಲಿ ವೇಧಿಸುವರ ಕಾಣೆ.....

ಮ. ವ. ೧೧, ಪು. ೨೭೨

ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರ ಮಾತು ಅಂದಿನ ತಾಮಸ ಪೂಜೆಯ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ನಿಷ್ಕೇತುಂಬಿದ ನಿಜ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರುತ್ತಿದೆ.

ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು ಕೈತುಂಬಿ. ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು ಕಣ್ಣುತುಂಬಿ. ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮನ ಭಾವ ಹೃದಯ ತುಂಬಿ. ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು ಲಿಂಗ ಅಂಗವನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿ ಸೂಸಿ ಹರಿವಂತೆ. ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಲಿಂಗವೇ ಆಗುವಂತೆ. ಇಂತಹ ಪೂಜೆ ಲಿಂಗವನಪ್ಪಿ ಅಗಲದೆ ಸಮರಸವಾಗಿ ಬೆಳಗಬಲ್ಲದು. ಇಂತಹ ಪೂಜೆ ಅಂಗದ ಅವಗುಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂಗಿಸಿ ಲಿಂಗದ ಗುಣವ ಪೂರೈಸಬಲ್ಲದು. ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಮಾರಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ತೇಜದಿಂದ ಬೆಳಗಿದ್ದಾರೆ:—

ಅನಲನೆಂಬ ಗಂಡಂಗೆ ತೃಣವೆಂಬ ಹೆಂಡತಿ ನೋಡದಿಂದ
ಅಪ್ಪಲಾಗಿ ದೇಯ್ಯ ಆಕೆಯ ಕರಚರಣಾದಿಗಳೂ ಆ ಗಂಡನಲ್ಲಿ
ಒಪ್ಪುವಿಟ್ಟಂತಿರದೇಕು. ಇಂತಪ್ಪ ಅಪ್ಪಲಿಂಗವ ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ
ಹಿಡಿದುದಕೆ ಇದೇ ದೃಷ್ಟ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಲೌಕಿಕಾರ್ಚನೆಯ
ಮಾಡುವ ಪೂಜಕರ ಮೆಚ್ಚಿನೆಂದ ನಚ್ಚಿನಗ್ಗಡೆಯ
ಮಜ್ಜನಡೊಡೆಯ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೨೫೧, ಪು. ೬೧

ಅರಗಿನ ನಲ್ಲಿ ಉರಿಯ ನಲ್ಲನನಪ್ಪಿದರೆ ಅಂಗಾಂಗವೆಲ್ಲ ಕರಗಿ ಉರಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗುವಂತೆ ಅಂಗಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿಯನಪ್ಪಿದರೆ ಲಿಂಗವಾಗಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಪರಮಾರ್ಥವಿದೇ.

ಇಂತಿದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ದೃಷ್ಟ ಪೂಜೆ, ದೃಷ್ಟಯೋಗ. ಈ ಸಾಕಾರ ಪೂಜೆ ನಿರಾಕಾರ ಪೂಜೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವ ರೀತಿ ನೀತಿ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕಡೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕುರುಹಿನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕುರುಹಿನ ಪತ್ರಿ ಪುಷ್ಪದ ಪೂಜೆ ಬೇಕು. ಆದರೆ ನಿರ್ವಯಲಾದ ಮಹಾ ಬೆಳಗಾದ ನಿರಾಳಲಿಂಗವನ್ನು ಈ ಪೂಜೆ ಮುಟ್ಟಲಾರದು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಲುವಳಿಯಾಗುವುದು ನಿಷ್ಕಳದ ಪೂಜೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರೇ ಕೇಳುವಂತೆ

ಅದಿಶೂನ್ಯಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನವಾವುದೋ ? ಕುಸುಮಭರಿತ
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಯಾವುದೋ ? ಪರಿಪೂರ್ಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ನೈವೇದ್ಯವಾವುದೋ ?

ನೋ. ಮಾ. ವ. ೨೬೬, ಪು. ೬೬

ಬಯಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವುದೆಂತು ? ವಿಶ್ವಕುಸುಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಮಳವಾಗಿ ತುಂಬಿರುವ ಪರಿಮಳ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪತ್ರಿಪುಷ್ಪದ ಪೂಜೆ ಏಕೆ ? ಅಣುರೇಣು ತೃಣಕಾಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವ ಪರಿಪೂರ್ಣವಸ್ತುವಿಗೆ ಹಸಿದು ಬರಿದಾದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ? ಆದರೆ ತೃಪ್ತಿಯಿತ್ತು ? ಮಾರಯ್ಯನವರ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಪೂಜೆ ನಿಷ್ಕಳದ ನಿರಾಳಪೂಜೆಯಾಗುವ ಸರಮಸಂಭ್ರಮ ಮೇಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುವುದಿಲ್ಲವೇ ?

ಈ ತೆರನಾದ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಸಂಭ್ರಮ, ಅಮೇಲೆ ಜಂಗಮ ದಾಸೋಹದ ಅನಂದ. ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಅರ್ಚನೆ, ಆ ಮೇಲೆ ಅರ್ಪಣ. ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಪಡಿ ಪದಾರ್ಥಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ಪಡಿ ಪದಾರ್ಥ ದೊರೆಯ ಬೇಕಾದರೆ ಕಾಯ ಕಷ್ಟಮಾಡಿ ದುಡಿಯಬೇಕು. ಮೈ ಮುರಿದು ದುಡಿಯದೆ ಅನ್ಯರ ರಕ್ತ ಸುಟ್ಟು ಬೆವರು ಹರಿದು ತನಗೆ ಹೇಗೋ ದೊರೆತ ದುಡ್ಡು ತರುವ ಪಡಿ ಪದಾರ್ಥ ಅದು ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮ ಕೈಂದೂ ಅರ್ಪಿತವಾಗಬಾರದು. ತನ್ನ ದುಡಿಮೆ ತನ್ನ ಶ್ರಮ ತನ್ನ ಕಾಯ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅರ್ಪಿತ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ತನಗಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯರು ದುಡಿದು ಗಳಿಸಿದ ಫಲವನ್ನು ತನ್ನದೇದು ಅರ್ಪಿಸ ಹೋದರೆ ಅದು ಅನರ್ಪಿತ. ಅದರಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ.

.....ಕಾರೆಯ ಸೊಪ್ಪುಪರೂ ಕಾಯಕದಿಂದ ಬಂದುದು ಲಿಂಗ
 ಕೃಷಿ ತವಲ್ಲದ್ದೆಂದುರಾಸೆಯಿಂದ ಬಂದುದು ಅನರ್ಪಿತ. ಇದುಕಾರಣ
 ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಕಾಯಕದ ನಿತ್ಯದ್ರವ್ಯ ಚಂದೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯ
 ಕೇಳಯ್ಯ

ಶೂ. ಸಂ., ಪು. ೨೫೩

ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಕಾಯಕದಿಂದ ಬಂದ ದ್ರವ್ಯವೇ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿತ
 ವಾಗಬಲ್ಲದೆಂದು ಸುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯನವರ ವಚನ ಶರಣರ ಕಾಯಕದ
 ನಿಜ ತತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. 1 ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಕಾಯಕವೇ
 ಮೂರ್ತಿಪೆತ್ತಂತಿದ್ದಾರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು. 2 ಮೊದಲು ಅರಸನಾಗಿದ್ದು
 ಸಕಲ ಸುಖವಿಲಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲುಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿದ್ದು
 ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿದು ಹೊರೆ ಹೊತ್ತು ತಂದು ಮಾರಿ ಬಂದ
 ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಲಿಂಗಜಂಗಮದಾಸೋಹ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋದುದನ್ನು
 ನೋಡಿದರೆ ಕಾಯಕದ ನಿಜತತ್ವ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಳವಡವಿದ್ದು ತೋರಿ
 ಬರುತ್ತದೆ.

..... ತನ್ನ ಸುಖುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸುಕಾಯಕದಿಂದ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ
 ತನುನುನಧನ ಸವೆಯಿಸಿ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧನಾಗಿರುವುದೇ ವ್ರತ

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೨೬೪, ಪು. ೬೫

ಎಂದಿರುವ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನ ಅವರ ಕಾಯಕವೆಂಬ ವ್ರತದಲ್ಲಿದ್ದ
 ಅಚಲವಾದ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮಾರಯ್ಯನವರ
 ಕಾಯಕದ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯು “ ಹರಾಮಿಗೆ ” ಅನುವಿಲ್ಲ. ಕಾಯಕವು
 ಕಡಮೆಯೆಂಬ ನೀಚ ಭಾವನೆಗೆ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ.

ಅಂತೂ ಮೈಮುರಿದು ದುಡಿಯಬೇಕು. ಯಾರಿಗಾಗಿ ? ಗೇಣು ಹೊಟ್ಟೆ
 ಗಾಗಿಯೇ ? ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಾಗಿಯೇ ? ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಬಂಧುಬಳಗಕ್ಕಾ
 ಗಿಯೇ ? ಎಂತಹ ಕೀಳು ಕಲ್ಪನೆ ! ಅಲ್ಪ ವಿಚಾರ ! ಕಂಗೆಟ್ಟ ನೀಚ ಸ್ವಾರ್ಥ
 ಸಡಿ ಫಡಾ ! ತನ್ನೊಡಲು ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ದುಡಿದುಡಿದು ಹಣ್ಣಾಗಿ
 ಸತ್ತು ಮುಣ್ಣು ಪಾಲಾಗಬೇಕೇ ?

..... ಒಡಲು ಭೂಮಿಯ ಸಂಗ, ಒಡವೆ ಶಾಸನವುದೋ ?

ಕೈವಿಡಿದ ಮಡದಿ ಪರರ ಸಂಗ, ಪ್ರಾಣ ವಾಯುವಿನ

ಸಂಗ, ಸಾವಿಗೆ ಸಂಗಡ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಕಾಣಾ ೨:೪೦೦೪

ಮಲಿಕಾರ್ಜುನಾ

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೬೪, ಪು. ೧೭

ನಶ್ವರಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದು ತಾನೂ ಹಾಳಾಗಲೇಕೆ ? ದುಡಿಯಬೇಕು ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಸತ್ ಚಿತ್ ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪರಾದ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕಾಗಿ. ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯ ಪಡೆದು ಶಿವಪಥವಿಡಿದು ನಡೆವಲ್ಲಿ ಸತ್ ಕಾಯಕವನಂಗೀಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕಾಯಕದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಸೊತ್ತು.

ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಬೇಕಾದ ಆ ಸೊತ್ತುನ್ನು ಕದ್ದು ತನ್ನ ಒಡಲು ತನ್ನ ಮಡದಿಮಕ್ಕಳಿಗಿಕ್ಕಿದರೆ ಶರಣರ ಪಥಕ್ಕೆ ದೂರ.

‘ಹೊತ್ತಾರೆ ಎದ್ದು ಕಣ್ಣು ಹೊಸೆವುತ ಎನ್ನೊಡಲಿಗೆಂದು ಎನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಂದು ಕುದಿದಿನಾದರೆ ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಮನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ’ ಎಂಬುದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲವೇ ? ಅದೇ ಶರಣಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಕಾಯಕದ ತತ್ವವಲ್ಲವೇ ? ಹೊಲೆ ಹೊಲೆಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಯಾದರೂ ಕಾಯಕವ್ಯ ಮಾಡಿ ಪಡಿ ತಂದು ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಸಂತೃಪ್ತಿ, ಅವರ ಸರ್ವಾನಂದಕ್ಕಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಎದೆ ಹಗಲಿರುಳು ಕುದಿಯಲಿಲ್ಲವೇ ? ಮಾರಯ್ಯನವರದೊ ಅಷ್ಟೇ ಖಂಡಿತ ಭಾಷೆ. ಅದನ್ನು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆ.

ಮಹಾರಾಣನೆಯ ಬಿಟ್ಟುಬಂದು ಮತ್ತೆ ಒಡೆಯರು ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ

ತಾಣವಾಸನೆಂದು ಕಟ್ಟುಮೆಟ್ಟುಂಟೇ ? ಖಂಡಿತ ಕಾಯಕವ

ನಂಗೀಕರಿಸಿದ ಭಕ್ತಂಗಿ ಮತ್ತೆ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಬಂಧುಗಳೆಂದು

ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತಂದ ದ್ರವ್ಯವನವರಿಗಿಕ್ಕಿ ತಾನುಂಡನಾತರೆ

ತಿಂಗಳತಿ ಸತ್ತ ಹುಳಿತ ನಾಯ ಕಾಗೆ ತಿಂದು, ಅಕಾಗೆಯ ಕೊಂದು

ತಿಂಡ ಭಂಡಂಗಿ ಕಡೆ. ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವೆ ನೀವೆ ಬಲ್ಲಿರಿ.

ನೋ. ಮಾ ವ ೨೦೦, ಪು. ೫೭

ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಕಾಯಕದ ನಿತ್ಯದ್ರವ್ಯ ಜಂಗಮದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ ಬೇಕೆಂಬುದು ಶರಣರ ಕಾಯಕದ ಸತ್ಯಾರ್ಥ. ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ ಬೇಕಾದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾರ್ಥಾಂಧನಾಗಿ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳಿಗಿಕ್ಕಿದರೆ ಆ ಭಕ್ತ ಗುರು ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ದೂರ, ಶರಣಪಥಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಸತ್ ಕಾಯಕವನಂಗೀಕರಿಸಿದ ಸದ್ಭಕ್ತ ದುಡಿದಷ್ಟು ಫಲವನ್ನೇ ಕೊಂಡು ದಾಸೋಹಭಾವದಿಂದ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸ ಬೇಕಲ್ಲದೆ ಒಂದು ದುಡಿದು ಹತ್ತು ತಂದು ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದರೆ ಅದು

ಮೋಸ, ಆತ್ಮವಂಚನೆ. ದುರಾಶೆಯಿಂದ ಬಂದ ಧನ ಕಿಲ್ಮಿಷ ಧನ, ಹೊಲೆ ದುಡ್ಡು. ಅಂತಹ ದುಡ್ಡು ಪರಮಪಾವನ ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲೇತೆ ? ಆಸೆ ಅನ್ಯಾಯ ವಂಚನೆ ಅಪ್ರಮಾಣ ತುಂಬಿ ಹೊಲಿಸು ನಾರುವ ದುಡ್ಡು ದ್ರವ್ಯ ಪಾಸಿಯ ದುಡ್ಡು. ಅದು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಕಾಯಕಷ್ಟ ಮಾಡದೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಬಂದ ಧನವೂ ಲಿಂಗಜಂಗಮಾರ್ಚನೆಗೆ ಸಲ್ಲದು, ಸಲ್ಲದು. ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಸವಣ್ಣ ಬಂದು ಎರಡು ಹೊಂಜಾಳಿಗೆಯನಿರಿಸಿ ಹೋದರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮನ ಆ ದುಡ್ಡನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತೇ ? ಇಂತಹ ಮನ ವಿದ್ವರೆ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಅಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಜಂಗಮದಾಸೋಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾದರೂ ಏಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ? ಸ್ವತಂತ್ರಧೀರ ಮಹಾಮುಹಿಮ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಹೊಂಜಾಳಿಯನಿರಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣ ನವರಿಗೆ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನವರು

.... ಈ ಮಹಾಮುಹಿಮರಿಗೆ ಜಗದ ಜತ್ತಿಗೆಯ
ಹಾಡರಗತ್ತಿಯ ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿಟು ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ತೊತ್ತಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿವದ್ರೋಹಿಯ ಲಿಂಗವಂತರ ಮನೆಯ
ಹೊಗಿಸುವರೇ ?

ಶೂ. ಸಂ., ಪು. ೨೩೮

ಎಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇ ?

ಭವಘೋರಕ್ಕಾರದೆ ಭವದಾಳಿಯ ತೊಡೆದನಯ್ಯಾ. ಬಡವ
ನೆಂದು ನಿಮ್ಮವರು ನಿಧಾನವನೀವರಯ್ಯಾ. ನಾ ಬಡವನಾದೆ
ನೀ ಬಡವನೇ ಎನ್ನ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ?

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೧೮೫, ಪು. ೪೫

ಎಂದು ಮಾರಯ್ಯನವರೂ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದಿಂದ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲಿಲ್ಲವೇ ? 'ಅರಸಿಗೆ ಬಡತನವಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬಡತನವೇ ?' ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ ಕಾಯಕದ ಶಾಶ್ವತಸೂತ್ರವಲ್ಲವೇ ? ಮಾರಯ್ಯನವರ ಕಾಯಕದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸುವರ್ಣದಂಡವಾದ ಕತೆ ಆತನ ಸದಾನಂದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ಅಂತೆಯೇ ನಿತ್ಯ ಕಾಯಕದ ಸತ್ಯ ಶರಣರು ಹಣ ಗಳಿಸಿ ಹೂಳಿದಬೇಕಿಲ್ಲ. 'ಇಂದಿಂಗಿತೋ ನಾಳಿಂಗಿತೋ ?' ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಸೂತಕ ಅವರ ಮನವನ್ನೆಂದಿಗೂ ಮೈಲಿಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

For where your leisure is, there will your heart be also

Take therefore no thought for the morrow : for the morrow shall take thought for things of itself

ಎಂಬೀ ಕ್ರೈಸ್ತನ ವಚನಗಳೂ ದಿವ್ಯ ಪಥದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಧೀರರ ವಿಚಾರ ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆಯಲ್ಲವೇ ?

ಇಂದಿಗೆ ನಾಳೆಗೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ, ಇದೆ ಎಂಬ ಸಂತೋಷ, ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಚಿಂತೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮನದ ಘನವನ್ನೆಂದೂ ಕಿರಿದು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಈ ತೆರ ನಾದ ಭಾವ ಲಿಂಗಸಿದ್ಧಿಗೆಷ್ಟು ದೂರವೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಅಳಿಮನದ ಭಕ್ತಿ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಣವಾಗಲಿಯದು. ಅರ್ಪಣ ಎಲ್ಲದೆ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ನಿಜ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಕೆಳಗಣ ವಚನದಲ್ಲಿ ಸ್ಪುಟವಾಗಿ ಮೂಡಿದೆ:—

..... ಇಂದಿಗೆ ನಾಳೆಗಿಂದು ಸಂದೇಹವ ಮಾಡಿದಡೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ದೂರ, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ, ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಗಿಲ್ಲ ಸೋಲ
ಬೇಡ. ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ನೋ. ಮಾ. ವ. ೮೮, ಪು. ೨೨.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಲಿಂಗಪೂಜೆ, ಆ ಮೇಲೆ ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ನಿಜ ಕಾಯಕ ದಿಂದ ಬಂದ ಪಡಿತದಾರ್ಥವನ್ನೆಲ್ಲ ಸದಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೀಡಿ ಮಾಡುವ ಜಂಗಮದಾಸೋಹ. ಜಂಗಮಾರ್ಚನೆ, ಜಂಗಮದಾಸೋಹ, ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಾತ್ಮೀರದರಸಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ನೆರೆಯಿಂದ ಮಾರ ಯ್ಯನವರ ಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿ, ಅವರ ನಿಷ್ಠೆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸೀಮವಾಗಿರಬೇಕು. ತನು ದಂಡಿಸಿ ಮನ ಕರಗಿ ಭಾವ ಉಕ್ಕೇರಿ ಮಾಡುವ ಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲಿಯದು. ಕಾಯಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಭಾಂಡಾರದ ಭಕ್ತಿ ಅಲ್ಲಿಯದು ! ಕಲ್ಯಾಣದ ಹುಲ್ಲು ಗುಡಿಸಲ ಅಂಬಕಳ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮನೆಯ ರಸ ರಸಾಯನ ದೂಟವನ್ನು ಮೀರಿ ಮೆರೆದಿತ್ತು. ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸತ್ಯ ಭಕ್ತಿ ಅವರ ಅಚಲನಿಷ್ಠೆ ಅವರದೇ.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ತನು ಮನ ಧನ ಅವರ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣ ಅಭಿಮಾನ

ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಣ. ಎಂತಹ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ? ಮಾರಯ್ಯನವರ ಭಕ್ತಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾರಾಸಾರ ವಿನೇಕದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹರಿದಿದೆ. ಅವರದು ಅಂಥ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆ ಅಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಅಜ್ಞಾನಾಂಧ ಭಕ್ತ ತಾಮಸ ಜಂಗಮದ ಜೆನ್ನು ಹತ್ತಿದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರು ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡಿಗೆ ಕಡೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಬಳ್ಳಿಗುರುಡರು ಕೂಡಿ ಹಳ್ಳವನ್ನು ಬಿದ್ದಂತೆ.

ಸಾಕಾರ ಶಿವಜ್ಞಾನವೇ ಸುಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮ. ಇಂತಹ ಜಂಗಮವೇ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗವೇ ಜಂಗಮ. ನಿಜ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಸುಳಿದಾಡುವ ಸುಜ್ಞಾನಸ್ಥನಾದ ಜಂಗಮ ಪರಸ್ಥನಾದ ಪರಶಿವಲಿಂಗ ಬೇರೆಂದು ಹೇಳಬಾರದು. ಭವಪಾತದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ತೊಳಲಿ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಭಕ್ತರನ್ನು ತೆಗೆದು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಲಿಂಗ ಪಥದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಪದದಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸುವಾತ ಜಂಗಮ. ಲೋಕ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ, ಲೋಕೋಪಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಚರಿಸಿ ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಿಜಾನಂದದಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡುವಾತ ಜಂಗಮ. ಹೊನ್ನ ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಮಲದ ವಾಸನೆಯ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದೆ, ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ನಿಂದೆಗೆ ಓಡದೆ, ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕೆ ಅತೀತನಾಗಿ ನಿತ್ಯನಿರಂಜನನಾಗಿ, 'ನಿಂದೆ ನೆಳಲಿಲ್ಲ ನಡೆವರೆ ಹಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲ'ದಂತೆ ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದಾಡುವಾತ ಜಂಗಮ. ಆತನೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗ. ಪರಮಾನಂದ ಪಂಕಾಮದೊಳ ಗೋಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಆತನಿಗೆ ವಿಷಯ ಸುಖದ ಅಳಿಯಾಸೆಯೆಲ್ಲಿ ? 'ಅಮೃತ ಸಾಗರದೊಳಗಿದ್ದು ಅಕಳ ಚಿಂತೆಯೆ ?' 'ಮೇರುಮಂದಿರದಲ್ಲಿದ್ದು ಜಲಗದವಬಯಸುವರೇ ?' ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನವರು ನಿಜಜಂಗಮಸ್ಥನಾದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಚರಿಸಾಡುವ ಪ್ರಭುದೇವರ ಸಂಚಾರದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸಾರವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:—

ಹೊನ್ನಿಗೆ ಬಂದಾತನಲ್ಲ, ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬಂದಾತನಲ್ಲ,

ಮಣ್ಣಿಗೆ ಬಂದಾತನಲ್ಲ, ಅಶನಕ್ಕೆ ಬಂದಾತನಲ್ಲ,

ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಬಂದಾತನಲ್ಲ, ಕೂಡಲ ಜನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯ

ಭಕ್ತಿಯ ಪಥವ ತೋರ ಬಂದನಯ್ಯ ಪ್ರಭು ದೇವರು.

ಪ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೧, ಪು. ೫೪೦.

ಭಕ್ತರ ಭವಪಾತವನ್ನು ಹರಿದೊಗೆದು ನಿಜಭಕ್ತಿಯ ನಿಲವನ್ನು ತೋರುವ ಸುಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮವೇ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮನಕ್ಕೆ ಮಹಾನುಂಗಳ.

ಭಕ್ತರು ಭವಸಾರದಲ್ಲಿ ದ್ವಹರಂದು ಅವರ ತೆಗೆವುದಕ್ಕೆ
ಸುಳಿವ ಜಂಗಮದ ಇರವೆಂತೆಂದಡೆ.....

ನೋ. ಮಾ. ವ. ೧೭೩, ಪು. ೪೧

..... ಇಂತೀ ವೇಷವಧರಿಸಿ ಭಕ್ತನೆಂಬ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯು ಮಾಡುತ್ತ ಕಳೆದುಳಿಯು
ಬಲ್ಲಡೆ ಅತನೆ ಲಿಂಗಜಂಗಮ ನಿ:ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ನೋ. ಮಾ. ವ. ೫೮೧, ಪು. ೧೫೪

..... ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿದಾಡುವ ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತು ನಿಶ್ಚಯದ ನಿಜದಲ್ಲಿ
ಜರಿಸುವ ಜ್ಞಾನಜಂಗಮಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ
ನಿ:ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ನೋ. ಮಾ. ವ. ೫೮೫, ಪು. ೧೫೬

ಇಂತೀ ಜಂಗಮ ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸುಳಿವ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮ. ಇಂತಹ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಆಶೆಯೇ ? ' ಆಶೆ ಭವಿ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ' ಎಂದು ಮಾರಯ್ಯನವರು ಹಲವಾರು ಸಾರೆ ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ' ಹಿರಿಯರು ಇಕ್ಕುವ ದಾತಾರನ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯ್ದು ಚಿಕ್ಕುಳರಾದರು ' ಎಂದು ತಾಮಸ ಜಂಗಮವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಎಷ್ಟೋ ಜಂಗಮರು ಭಕ್ತರ ಮನೆಗೆ ಹೂ ಕಾಯಿ ನೀರು ಕಟ್ಟಿಗೆ ತಂದು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಂಗಮವೆಂದು ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಉಂಡು ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟು ಈಶನ ವೇಷವ ಹೊತ್ತು ಮನೆ ಮನೆಗೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ವೇಷಗಳನ್ನು ' ಹೆಬ್ಬಿಟ್ಟೆಯ ಡೊಂಬರ'ನ್ನು ಕಂಡು ಮಾರಯ್ಯನವರು ನೊಂದುಕೊಂಡು ಉರಿದಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಫಟ್ಟಿವಾಳಯ್ಯ ಪ್ರಭುದೇವರು ನೊದಲಾದವರಂತೆ ನಿಷ್ಕರ ನುಡಿದ ಅವರು ಅಂತಹ ತಾಮಸ ಜಂಗಮವನ್ನು ಏನೂ ಉಳಿಸಿಲ್ಲ. ಕರ್ತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಭೃತ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಭೃತ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆವ ಜಂಗಮವ ಕರ್ತನೆನ್ನಬಹುದೇ ? ಇಂತಹ ಕೀಳು ಜಂಗಮ ಇತ್ತಿತ್ತ, ನಿಜಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು ಅತ್ತತ್ತ, ಅಜೆ ಕಡೆ:—

ಭಕ್ತಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಬ ಜಂಗಮವ ನೋಡಯ್ಯ !
ಜಂಗಮವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆ ಅಯ್ಯಾ ! ಭಕ್ತರ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೂ
ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣು ಹೂರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಸಹಸ್ರ ಪಾಡಿತನ.

ಜಾಗಿಲು ಮುಂತಾಗಿ ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಮಾಡಿ ಉಂಬಾಗ
ಒಡೆಯರೆನಿಸಿಕೊಂಬ ತುಡುಗುಣೆಗೆಲ್ಲಿಯದೋ ನಿಜ
ಜಂಗಮಸ್ಥಲ ? ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಳ್ಳುಲತೆಗೆ ಕಪ್ಪ ಜೀವನ
ಹೊರವ ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟೆಯ ಡೊಂಬರ ಕಂಡು ಬಟ್ಟಿ ಬಯಲಾದೆಯೇ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ?

ನೋ. ಮಾ. ವ. ೧೮೦, ಪು. ೪೩

ಇನ್ನು ಕರದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪರ ದಂಡ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಿ, ಶಿರದಲ್ಲಿ ಜಟಾ
ಬಂಧ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಸುಂಡ್ರ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ಈಶಲಾಂಭ
ನವ ಹೊತ್ತು ತನ್ನ ತಾ ಮರೆದು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅವನ ಹೇಳಿಹೆನೆಂಬ ವೇಷಧಾರಿ
ಗಳಿಗೆ 'ಗ್ರಾಸವಲ್ಲದೆ ನೀವಿಲ್ಲ.' ತಾನೇ ಮರೆದು ಮಲಗಿದ್ದು ಎರಡನೆಯ
ವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವುದೆಂತು? ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಜಗದ ಕರ್ತನ
ವೇಷವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ? ದೇಹದಲ್ಲಿ ಜಗದೀಶನ ವೇಷವ ಧರಿಸಿ
ಮನದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣಿನ ಆಸೆಯ ಸೋನೆ ಸುರಿದು ವಿಷಯ
ಸುಖದ ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದು ಗಾಸಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಜಂಗಮವೊಂದು
ಜಂಗಮವೇ? ಈಶನ ವೇಷದ ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅನ್ಯರ ವಂಚಿಸಿ ಹಿರಿಯ
ರೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವೆನೆಂದಿರುವುದು ನೆಲವ ವಂಚಿಸಿ ಅಡಗಿ ಪಾರಾಗುವೆ
ನೆಂಬ ಕಳ್ಳನ ಲೆಕ್ಕದಂತೆ:—

.....ಅರಿವ ಮನ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಪಾಪಂಡಿಗಳಪ್ಪ ಪಾಶವ
ಹೊತ್ತು ತಿರುಗುವ ವೇಷಧಾರಿಗಳೆಲ್ಲರು ಜಂಗಮವಲ್ಲದೆ
ಜ್ಞಾನಜಂಗಮವಲ್ಲ. ಕರದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪರವಿಲ್ಲ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲ.
ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರೆ ಇಲ್ಲ. ಶಿರದಲ್ಲಿ ಜಟಾಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ
ಭಸ್ಮಗಂಟಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು ರುದ್ರನ ವೇಷವ ಹೊತ್ತು
ಗ್ರಾಸಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವ ಘಾತಕರೆಲ್ಲರು ಜಂಗಮವೇ?

ನೋ. ಮಾ. ವ. ೫೮೩, ಪು. ೧೫೫

ಇಂತಹ ಅಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮನಕ್ಕೆ ಹೇಸಿಕೆ.
ಆದರೆ ನಿರಾಳದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು ಭಕ್ತಿ ಭಿಕ್ಷವ ಕೊಂಡು

ಭಕ್ತರ ಪಾವನವ ಮಾಡುವ ಜಂಗಮ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ತಾನೇ ಎಂದು ಮಾರಯ್ಯನವರ ನಿರ್ಧರ ಮತಃ—

..... ಮನದಾಶೆಯ ಬಿಟ್ಟು ರೋಷವ ಕಿತ್ತು ಮಹದಾಶ್ರಿತನಾಗಿ
ನಾನೆಂಬುದ ತಾನರಿದು ನಾನೀನೆಂಬ ಉಭಯವನೇನೆಂದಯದೆ
ತಾನು ತಾನಾದ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೫೮೩, ಪು. ೧೫೫

ಇಂತಹ ನಿರಾಶಾಭರಿತ ಜಂಗಮ, ಅತ್ಯಜ್ಞಾನವಳವಟ್ಟು ತಂಗಾಳಿಯಂತೆ ತೀಡಿ ಸುಳಿದಾಡುವ ನಿಜ ಜಂಗಮವನ್ನು ಕಂಡು ಮಾರಯ್ಯನವರು ಪರಮ ಭಕ್ತಿ ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ಉಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಜಂಗಮದಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತು ಪಾವನವೆಂದು ಹಿಗ್ಗಿ ಹೊರೆಯೇರಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಜಂಗಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಸದಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತನುಮನವೆಲ್ಲ ಬಾಗಿ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಪುಳಕಿತ ನಾಗಿ ಇದಿರಿದ್ದು ಅವರ ಶ್ರೀ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಡೆಗಡೆದು ಪಾದಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿ ಒಳಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಆನಂದ ದಿಂದ ಜಂಗಮಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿ ತಾ ತಂದ ಕಾಯಕದ ಪಡಿಸದಾರ್ಥವನ್ನೆಲ್ಲ ಎಡೆಮಾಡಿ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣ ಅಭಿಮಾನದೊಡನೆ ತನ್ನನ್ನೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಜಂಗಮ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಮಾಡಿ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕೊಂಡು ಮಾರಯ್ಯ ನವರ ಜೀವನ ಪರಮಾನಂದ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಅದೋ ಅವರ ಸತ್ಯಜೀವನ ಹೀಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿದೆ:—

ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಪಾಶವ ಹೊತ್ತು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಸತ್ಕೃಪ
ಹೇಗೆಂದಡೆ, ಲಾಂಛನವ ಹೊತ್ತು ಜಂಗಮ ಬಂದರೆ ಮುಯ್ಯಾಂತು
ಅಡಿಗರಗಿ ಮೃಡನೆಂದೆ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ, ಮನದಲ್ಲಿ
ಒಡಗೂಡಿ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಪುಳಕಂಗಲೇರಿ, ಎರಡಿಲ್ಲದೆ
ಶ್ರೀವಿಧಕ್ಕೆ ಬಿಡುನಿಲ್ಲದೆ ಒಡೆಯಂಗೆ ಒಡವೆಯ ಕೊಟ್ಟು
ಅಡಿ ಎಡೆಯಲ್ಲಿಪ್ಪ ದೃಢ ಚಿತ್ತಂಗೆ ಎಡದಿರಹಿಲ್ಲದೆ
ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೧೭೭, ಪು ೪೩

ನಿಜಭಕ್ತಿಯ ನಿರ್ಭರಾನಂದ ಎಷ್ಟು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಹೃತಿಫಲಿಸಿದೆ ಈ ಸತ್ಯವಚ ನದಲ್ಲಿ! ಈ ನಿರ್ಭರಾನಂದವೆಂಬ ಸುಪ್ರಸನ್ನ ಗಂಭೀರ ಗಗನವನ್ನು ಹೊಳು

ಹುಸಿ ಕಪಟ ವಂಚನೆ ಡಂಬು ಡಬ್ಬು ಎಂಬ ತುಣುಕು ಮೋಡವಾದರೂ ಲುಪ್ತಿತಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ 'ಮಾಡುವಾತನಾ' ನೆಂಬ ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮು ಮಿಂಚಿ ಹೊಳೆದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಟ ಕೂಟ ಸಹಜಮಾಟ ಸ್ಥಲದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಲೀಲೆಯಾಡದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಅವರ ಅನೇಕ ವಚನಗಳು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ:—

..... ಲಾಂಛನಕ್ಕೆ ನಮಿಸಿ ಆಶ್ಚರ್ಯನಕ್ಕೆ ನೀಡಿ, ತಾ ತಪ್ಪಿಪ್ಪ
ಭಕ್ತನ ಒಪ್ಪಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೬೭೨, ಪು. ೧೭೮

‘ಮಾಡುವ ಮಾಟದೊಳಗೆ ತಾನಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು’ ಎಂಬ ಬಸವಣ್ಣನವರ ನಿಜಭಕ್ತಿಯ ವೀಣೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮಾತನ್ನೇ ನುಡಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ನಿಜಭಕ್ತಿ ಸುಜ್ಞಾನವೇ ರೂಪುಗೊಂಡು ಚರಿಸಾಡುವಂತಿರುವ ಜಂಗಮಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟಿ ತಾನೂ ಸುಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಬೆಳಗಬಲ್ಲದಲ್ಲದೆ ವಂಚನೆಯಭಕ್ತಿ, ಹಮ್ಮಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೇನು? ಮಣ್ಣು ಬೆಕ್ಕು ನನ್ನಿ ಯ ಮೂಷಕನ ಮುಟ್ಟಿದುದುಂಟೇ ?

ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತನುಮನಧನವ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವನಾಸ್ವಾದಿಸಿ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಸುಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಸಾರಾಯಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ ಲಿಂಗಶೋಭನವಾಗಿ ಬೆಳಗಿ ಶೇಷ ಪ್ರಸಾದದ ಪರಮಾನಂದ ಪರಿಣಾಮದೊಳಗೊಲಾಡುತ್ತ ಸಾವ ಕೆಡುವ ಸೀಮೆಯಾಚೆ ಅತ್ತತ್ತ ಬಾಳಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂದಿರುವ ಶರಣನ ಶಿವಾನುಭಾವ ಪ್ರಸಂಗವಿನ್ನು. ಅರ್ಪಣ, ಪ್ರಸಾದ, ಆ ಮೇಲೆ ಶಿವಾನುಭಾವ-ಇದು ಶರಣ ಜೀವನದ ನಿತ್ಯಕ್ರಮ. ಶರಣರು ಹೇಳುವಂತೆ ‘ಅನುಭಾವವೆಂದರೆ ನೆಲದ ಮರೆಯ ನಿಧಾನ, ಅನುಭಾವವೆಂಬುದು ಅಂತರಂಗದ ರತ್ನ.’ ಸ್ವಾನುಭಾವವಿಲ್ಲದ ಮಾನವ ‘ಶ್ವಾನ-ಸೂಕರಂತೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆದುಕೊಂಡು’ ವೃಥಾ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ನಮ್ಮ ಅನುಭವವಲ್ಲವೇ? ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು ಮನೆ ಮಾರು ಧನ ಧಾನ್ಯ ಏನಿದ್ದರೇನು? ತನ್ನ ನೆ ಮರೆದು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲವ ಗಳಿಸಿ ಕೂಡಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಯಾರಿಗಾಗಿ ?

For what is a man profited, if he shall gain
the whole world and lose his own soul ?

ಎಂಬ ಕ್ರೈಸ್ತನ ಅಮರ ವಚನವೂ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲವೇ ?
ನನಗಾಗಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಖಟಾಟೋಪವೇ ? ನಾನುಂಟುಬಿಟ್ಟು ? ತಿಂಬುಬಿಟ್ಟು ?

ಆನೆ ಕುದುರೆ ಬಂಡಿ ಭಂಡಾರವಿದ್ದ ಡೇನೋ ? ತಾನುಂಟುಬಿಟ್ಟು

ಪಡಿಯಕ್ಕಿ, ಒಂದಾವಿನ ಹಾಲು, ಮಲಗುವದರ್ಥಮಂಚ.

ಈ ಹುರುಳಿಲ್ಲದ ಸಿರಿಯನಚ್ಚಿ ಕೆಡಬೇಡ ಮನುಷ್ಯ

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೬೪, ಪು. ೧೭

ಪ್ರಪಂಚವೆಂಬ ಪರಮ ಗಂಭೀರ ಮಹಾಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಸೀರ್ಪನಿಯಂತಿದ್ದ
ನನಗಾಗಿ ಇಷ್ಟೊಂದು 'ರಾಡಿ'ಯೇ ? ಅಂತೆಯೇ ಮಣ್ಣು ಬೊಂಬೆಯಂಥ
ದೇಹ ನಾನೆಂದು ನಂಬಿ ಕೆಡದೆ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸುವ ಆತ್ಮಾನು
ಭವಕ್ಕಾಗಿ ಶರಣರು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಹೇಣಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶರಣರ ಮತದಂತೆ 'ಅನುಭಾವವೆಂಬುದು ಆತ್ಮವಿದ್ಯೆ. ಅನುಭಾವ
ವೆಂಬುದು ತಾನಾರೆಂಬುದು ತೋರುವುದು. ಅನುಭಾವವೆಂಬುದು ನಿಜನಿವಾಸ
ದಲ್ಲರಿಸುವುದು.' (ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೧, ಪು. ೨೦೯). ತನ್ನ ನಿಜವನರಿವುದೇ
ಆತ್ಮವಿದ್ಯೆ. ಈ ವಿದ್ಯೆ ದ್ವೈತಬುದ್ಧಿಯ ಹವಣಲ್ಲ. ತನಗಿರಿದಿಟ್ಟು ತನ
ಗನ್ಯವಾದ ತನ್ನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ನೋಡಬಲ್ಲ
ಬುದ್ಧಿ ತನ್ನ ತಾನೇ ಕಾಣಲರಿಯದು. ಆದರೆ ಅರಿವುದು ಅರುಹಿಸಿಕೊಂಬುದು
ಎಂಬ ಭಿನ್ನಭಾವವಿಲ್ಲದ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ತಾನಾರೆಂಬುದನರಿದು ತನ್ನ
ತಾನನುಭವಿಸಿ 'ಯಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಆತ್ಮೈವಾಭೂತ್
ವಿಜಾನತಃ' ಎಂಬ ಈಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿಷದ್‌ವಚನದಂತೆ ಎಲ್ಲ ತಾನೇ
ಎಂಬ ಆತ್ಮವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಿರಮಿಸಬಲ್ಲುದು. ಆತ್ಮವಿದ್ಯೆಯೆಂಬ ಸ್ವಯಂ
ಜ್ಯೋತಿ ಮುಟ್ಟಿ ನಾನೀನೆಂಬುದೆಲ್ಲ ಕರಗಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳಗಬಲ್ಲುದು.
ಇದ್ದುದೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಒಳಗೆ ಹೊರಗೆ ಅದು ಇದು ನಾನು
ನೀನೆಂಬುದೆಲ್ಲಿ ? ಅಜ್ಞಾನ ಅನೇಕ ಸುಜ್ಞಾನ ಒಂದೇ. ಸಜ್ಜಿದಾನಂದ
ನಿತ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ವರೂಪನಾದ ತಾನು ಮಾಯಾವರಣವನ್ನು ಹೊದ್ದು
ಕೊಂಡು ತನ್ನ ತಾ ಮರೆದು ಮಲಗಿ ಮಾನವ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನಾಗಿ

ಕಳೆಗೊಂಡು ಏಳುತ್ತಿದೆ. ಆದರೇನು ? ಮಾಯೆಯ ಮಾಟ ! ನಾನಷ್ಟೇ ಮಸುಕು ಮಂಕಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿದೆಚ್ಚಂತಿದೆ. ಎಚ್ಚತ್ತ ನಾನೇ ನಾನೆಲ್ಲ ಎಂದು ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ನಿಜದಿರುವಿಗೆ ತಾನೆರವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ತಾನಾ ದರೂ ನಾನೇ ತಾನೆಂಬ ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನೆಲ್ಲವೆಂದು ನೇತಿಗಳೆದು ಮಾಯಾಪ್ರಕೃತಿಯ ಇಂದ್ರಜಾಲದ ಮನೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿ ಅದರ ಗುಣಧರ್ಮವೆಲ್ಲ ತನ್ನವೆಂದೇ ಬಗೆದು ಬಣ್ಣಿಸಬಾರದ ಬವಣಿ ಗೊಳಗಾಗಿದೆ ಜೀವಾತ್ಮ. ನಾನಾರೆಂಬುದನರಿದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾಯಾವರಣವ ನೋಸರಿಸಿ ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ನಿಜದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂದು ನಿಜಾನಂದಲೀಲಾಲೋಲನಾಗಿರಬಲ್ಲಾತ ಶರಣ. ಶರಣನ ಚರಿತ್ರ ತನ್ನರಿವನ ವಿಕಾಸ.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಅರಿವು ಅರಳುವುದು ಹೀಗೆ: —

ಅರಿದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಮರದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನ. ನಾನಾರೆಂಬುದನರಿದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಗುಣ ನಿಂದಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮರದಲ್ಲಿಯೇ ನಾನಾ ಸಂಚಲನಾಯಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕದೇ ದೃಷ್ಟ ದ್ವಯವಿದಿದುದಕ್ಕೆ. ಎರಡಿಲ್ಲದೆ ಮೀರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಜಗನನರಿವುದಕ್ಕೆ ದಿನಾರಾತ್ರಿಯಲ್ಲದೆ ಮೀರಿ ತೋರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಸಂಸಾರನ ಹರಿವುದಕ್ಕೆ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲದಿಲ್ಲವಾಗಿ.

ನೋ. ಮಾ. ವ. ೧, ಪು. ೧

ತನ್ನ ನಿಜದಿರುವಿನ ಮರವೆಯೇ ಅಜ್ಞಾನ. ನಾನಾ ಸಂಚಲನೇ ಅಜ್ಞಾನ. ' ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ ' ಎಂದೆನಿಸುವ ತನಗೆ ಇದಿರಿಟ್ಟು ತೋರುವ ಬೇರೊಂದನ್ನು ಕಾಂಬುದೇ ಅಜ್ಞಾನ. ಹೆಗಲಿರುಳಿನ ಬೆಳಗು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಜಗತ್ತೇ ಸತ್ಯವೆಂದಿರುವುದೂ ಅಜ್ಞಾನ. ಇಂಥಹ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತು ಗುರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕಡೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟಿ ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿರುವ ಮಾನವನ ಜೀವಭಾವದ ಸಂಸಾರ ಅದೂ ಅಜ್ಞಾನ. ತನ್ನ ತಾನರಿದು ತಾನಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ನೋಡಿ ದೇಶ ಕಾಲ ವಸ್ತುವಿನ ಸೀಮೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ತಾನೊಂದೇ ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ತಾನೊಂದೇ ಅಂದಿಂದು ಮುಂದೆಂದು ತಾನೊಂದೇ ತನಗಿರಿದಿಲ್ಲ ತನಗೆರಡಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ಸತ್ಯ ಸತ್ಯವೆಂದು ಕಂಡು ನೋಡಿ, ನಿತ್ಯೋದಿತ

ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ಜಗವೆಲ್ಲ ತಾನಾಗಿ, ಘಟದ ಸಂಜಲ, ಸಂಸಾರ ಪರಮಾಕಾಶಸ್ವರೂಪನಾದ ತನಗೆಲ್ಲಿ, ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯದ ನಿಜನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸುವುದು ಸುಜ್ಞಾನ. ಅದೇ ಆತ್ಮ ಜ್ಞಾನ. ಅದೇ ತನ್ನ ನಿಜದರಿವು. ತನ್ನ ತಾನರಿದರೆ 'ತಾನೇ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ' ನೆಂಬ ಅರಿವು ಮಾರಯ್ಯನವರಿಗಿದೆ.:—

ಮನಕ್ಕೆ ಕುರುಹುದೋರದೆ ತನ್ನ ತಾನರಿದಲ್ಲಿ ನಿಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಭಿನ್ನ ರೂಪನಲ್ಲ.

ವೋ. ಮಾ. ವ. ೨೭, ಪು ೮

My Me is God nor do I recognize any other
Me except my God Himself.

ತನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನದೇವನಿಲ್ಲ. ಆ ದೇವನಿಲ್ಲದೆ ತಾನಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಕ್ಕೂ ಜೆನೋವಾದ ಸೇಂಟೆ ಕ್ಯಾಥರಿನ್‌ಳ ವಚನಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು ?

..... ತನ್ನಿಂದಧಿಕವಾದ ವಸ್ತು ಒಂದಿಲ್ಲವಾಗಿ ತಾನೆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ನಿತ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನುಯನಾದ ಪರಶಿವತತ್ವನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶರಣರ ಅಮರವಾಣಿ ಅದೇ ಮಾತನ್ನು ಅದೇ ತತ್ವವನ್ನು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೆ ?

ಮಾಯಾನಿರ್ಮಿತವಾದ ವಿಷಯಸಂಸಾರಜಾಲವ ಹರಿದಲ್ಲದೆ ಮಾನವನ ಬಿಡುಗಡೆಯಿಲ್ಲ. ಜಾಲವನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆವ ಸಮರ್ಥ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ತಾನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ. ಈ ತರ್ಕಸರಣಿ ಸತ್ಯಸಮ್ಮತವಾಗಿದ್ದರೆ ಪರಮ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಾದ ತನಗೂ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ತಿರುಗುವ ನನಗೂ ಏನೋ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸಂಬಂಧ ತಪ್ಪಿರಬೇಕು. ತಾನೇ ತನ್ನ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಮರೆತು ನಾನಾಗಿ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಮಹಾನಾಟಕದ ನಟನಾಗಿ ಆಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಮರೆದೆ ತಾನೇ ನಾನಾಗಿದೆ. ಅರಿದ ನಾನೇ ತಾನಾಗುತ್ತದೆ. ಮರೆವೆ ನಾನು. ಅರಿವು ತಾನು.

ವಿಶ್ವರೂಪ ವಿಶ್ವಾಧಿಕ ಪರಮಾಕಾಶ ಪರಮಪ್ರಕಾಶನಾದ ತನಗೆಲ್ಲ ಮರವೆಯೆಂಬ ಕರೆ ಕಂಬಳಿಯ ಹೊದಿಸಿ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ಕರಣಗಳಾನೆಂಬ ಜೀವಭಾವ ಮುಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡಿದರೆ ತನ್ನ ವಿಕಾರಸ್ವರೂಪ ನಾನು, ನನಗಿದಿರಿಟ್ಟು ತೋರುವ ಕತ್ತಲೆಯ ಜಗವಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನು ಕಾಣಬೇಕು? 'ಕಾಳೋದರವೆಂಬ ಮಹಾತಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೀವಭಾವ ವೆಂಬ ಮಾಯೆ ಹುಟ್ಟಿ' ನಾನು ಜಗವೆಂಬ ದ್ವೈತಭಾವದಲ್ಲಿ ಅಡುತ್ತಿದೆ. ದೇಹವೆಂಬ ಚೋಹವ ತೊಟ್ಟು ಭಾವದ ಭ್ರಮೆ ಮನದ ವಿಕಾರ ಕಾಯದ ಕಳವಳದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸುಳಿವ ಜೀವಭಾವದ ಮಾನವನಿಗೆ ಸುಳಿವಿಗೊಳಗಲ್ಲದ ನಿತ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಗೊತ್ತಾಗುವುದೆಂತು?—

ಶರೀರದ ನೆಲಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನೆರೆವಸ್ತುವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಕುರುಹಾವುದು ?

ಸಂಚಾರದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಲಯದಲ್ಲಿದ್ದು ನೆರೆಸುಳುಹಿಗೆ

ಒಳಗಲ್ಲದವನ ಅರಿವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ ? ಅರಿದನೆಂಬುದು

ಅದು ತಾ ಅರಿವೋ, ಮರವೆಯ ತೆರನೋ ಇದು ಎನಗೆ

ಅರಿಯಬಾರದು. ಅರಿವೆಡೆಗೆ ಕುರುಹು ಹೇಳಾ ಎನ್ನೊಡೆಯ

ನೀ ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೨೨, ಪು. ೫೩

ಶರೀರವೆಂಬ ನೆಲಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವಾದ ಪರವಸ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ನಿಲವನರಿವುದೆಂತು ? ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷಾರ್ಥವೆಡೆಬಿಡದೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಾಟದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೊಳಗಾದ ಮಾನವನಿಗೆ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಗಮನಕ್ಕೆಡೆ ದೆರೆಹಿಲ್ಲದ ನಿತ್ಯನಿಶ್ಚಲವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಉಳಿವುದೆಂತು ? ಇನ್ನು ಅರಿದಿಹೆ ಅರಿದಿಹೆನೆಂಬುದೇನು ? ಅದೂ, ಅದು ಅಜ್ಞಾನಾವರಣವನ್ನು ಹೊದ್ದು ಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಸುರವೆಯೇ ? ಇದ ಬಲ್ಲವರಾರು ?

ಅಂತೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ನೆಂದರಿದು ಹೊದ್ದಿದ ಸಂಸಾರವ ಹರಿದೊಗೆದು ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದು 'ಸ್ವಲೀಲಾ ನಂದ ಕ್ರೀವಿದಿಡಾಚರಿಪಬೇಕು' ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬ ಕುಂಭಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಹವಣಿಸಬೇಕು. 'ಅಂಗವ

ಕಳೆದು ಲಿಂಗವನರಿಯ ಬಾರದು.' ಅದೂ ನಿಜ. ಬಣ್ಣವ ಕಳೆದು ಬಂಗಾರವ ನೋಡಬಹುದೇ ? ರತ್ನದ ತಿಲೆಯ ತೆಗೆದು ರತ್ನದ ಕಾಂತಿಯ ಕಾಣ ಬಹುದೇ ? ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಅಂಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಅಂಗವಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಅಂಗವಿದ್ದೂ ನಿರಂಗವಾಗಿರಬೇಕು ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ. ತೊಟ್ಟ ದೇಹವ ಕಳೆದು ಕರಣೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಬಿಚ್ಚಿ ತೆಗೆದು ಜೀವಭಾವವ ಸಡಿಲಿಸಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಬರಿಬತ್ತಲೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಲಿಂಗವನರಿಯಿಲ್ಲ. ಸಂಸಾರ ಹರಿಯಿಲ್ಲ. ತನು ಮನ ಭಾವವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಚ್ಚಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ತೆಗೆದಿಡುವ ಬಿನ್ನಾಣ ಮಾನವನ ಹವಣಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕುಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವಿಸಿರುವ 'ಚಟಿ' ಬಿದ್ದ ಮಾನವನಿಗೆ ಅದನುಳಿದು ಬಾಳುವ ಅಲೆ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲ. ಕಾಯವೇ ಕೈಲಾಸ ವಾಗಿ ಜೀವವೇ ಪರಶಿವಲಿಂಗವಾಗಿ ಬೆಳಗಿ ಬಾಳುವ 'ಗುಹ್ಯಾತ್ ಗುಹ್ಯ ತರ' ವಾದ ಆತ್ಮವಿದ್ಯೆ, ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆ, ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮಾರಯ್ಯನಂತಹ ಶರಣರು ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ :-

ನೇತಿಗಳೆದು ಕಾಯಕರಣ ಕಾರ್ಯಂಗಳ

ಭೂತಕಾರಣ ಪಂಚಕವನುಳಿದು |

ನೇತಿ ಭೀತಿಯ ಮೀರಿ ನಿಂದು ನೋಡಲು ಪರಂ

ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪ ನೀನಾಗುತ್ತಿಂತು ||

ಎಂದು ಪರಮಾತ್ಮವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ನಿಜಗುಣಶಿವಯೋಗಿಗಳೂ ಹೇಳುವುದು ಇಂತಹ ಪ್ರಯೋಗದ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನೇ. ಮಾನವನ ಪೃಥಕ್ಪರಣ ಮಾಡಿ ವಿವರಿಸಿ ನೋಡಿ ತಾನಲ್ಲದೆ ತನಗಂಟಿದ ವಿಷಯವಿಕಾರವೆಂಬ ಮಲ ಮೋಹ ಕಾಯ ಕರಣ ಭೂತವನ್ನೆಲ್ಲ 'ನೇತಿ ನೇತಿ' ಎಂದು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಉಳಿದ ಉಳಿಮೆ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪ, ಅದೇ ಮಾರಯ್ಯನವರ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕೊಂಡು ದೊರದೊರ ಹೋಗಬೇಕಿಲ್ಲ, ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೋದಬೇಕಿಲ್ಲ. 'ಎಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನೆರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.'

(ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೩೫, ಪು, ೮೮)

ಎಂಬುದು ಮಾರಯ್ಯನವರ ನಿರ್ಧರ. ಏಕೆಂದರೆ:-

ಓದಿಸಲ್ಲಿ ಕಾಬರೆ ಅಕ್ಷರಜ್ಞ ನಲ್ಲ. ವಾದಿನಲ್ಲಿ ಕಾಬರೆ
ಗಂಧರ್ವನಲ್ಲ. ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಬರೆ ಭೂಮಿಯಾಕಾಶ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪುವನಲ್ಲ. ಅರಸಿದಡೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ.
ಅರಸದಿದ್ದಡೆ ಅಲ್ಲಿಹ. ನಿನ್ನ ಬಲ್ಲವರಾರೋ ನಿಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ?

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೬, ಪು. ೨

ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಗಮ ಪುರಾಣ ಕಾವ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಜ್ಞಾನ
ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಿರುವ ಬೆಳಗು. ಉಪಾಧಿಯ ಈ ಬೆಳಗು ಸಂದೇಹವೆಂಬ ಗಾಳಿಯ
ಪ್ರಳಯಕ್ಕೆ ಒಳಗು. ಅದರೆ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ರನ್ನದೀವಿಗೆಯನಾರಿಸಬಲ್ಲದೇ?
ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿ ಅದು ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿ, ನಿರುಪಾಧಿಕ ಜ್ಯೋತಿ. ಅದನ್ನು
ನಂದಿಸಬಲ್ಲ ಗಾಳಿಯಿಲ್ಲ. ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯ ಪ್ರಾಣವಾಯುವದು. ಎಲ್ಲ
ಗಾಳಿಯ ಹುಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ. ಅದರಿಂದ ಇಂತಹ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿಯೇ ನಾನೀ
ನೆಂಬ ಅರಿವು. ಮರವೆಯೆಂಬ ದ್ವೈತ ಬುದ್ಧಿಯ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯ. ಈ
ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯ ಜ್ಯೋತಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿರಲು ಅದನ್ನು ಹುಡುಕುವುದೆಲ್ಲಿ?

The Inner Light is beyond praise and blame,
Like space it knows no boundaries,
Yet it is even here, within us, ever retaining its
serenity and fullness.

It is only when you hunt for it that you lose it,
You can not take hold of it, but equally you can not
get rid of it.

ಎಂದು ಹೇಳುವ ಚೈನಾದೇಶದ ಅನುಭಾವಿಯ ಅನುಭವ ಮಾರಯ್ಯನವರ
ಅನುಭವ ಒಂದೇ ಎಂಬಂತಿವೆಯಲ್ಲವೇ ?

ಹಿಂಗುವದಕ್ಕೆ ಶಾವಿಲ್ಲದ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಾದ ತಾನು
ಎಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯನಾಗಿದ್ದು ತನಗೆ ತಾ ತೋರದಿರಲೇಕೆ ? ಕಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣು
ತಾನಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೇ ಮರೆಯಾಗಿರುವ ಮೊಟವೇನು ? ಮನದ ಮನ

ತಾನಾಗಿ ಮನದ ನೆನಹಿಗೆ ನಿಲುಕದ ಇರವೇನು ? ಭಾವದ ಭಾವ ಭಾವಲಿಂಗ ತಾನಾಗಿ ಭಾವದ ಅಲಿಂಗನವನ್ನು ಮೀರಿ ಜಾರುವುದೇಕೆ ? ಮಾನವ ಮರೆಯ ಮಹಾದೇವ ತಾನಾಗಿ ಅಳಿಯಾಸೆಯ ಮಾನವನಾಗಿ ತಾನಿನ್ನೂ ಉಳಿದಿರಲೇಕೆ ?

.....ಹಸುವಿಂಗಸು ನೀನೇ. ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮನ ನೀನೇ.
ಭೋಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅಂಗ ನೀನೇ. ಸ್ಪಟಕದ ಘಟದೊಳಗಿದ್ದ
ಬಹುರಂಗಿಗನಂತೆ ಎನ್ನೊಗಮಯ ನೀನಾಗಿ ಹಿಂಗಲೇಕೆ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ?

ಮೋ. ಮಾ. ಪ. ೫೨, ಪು. ೧೪

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ತಾನೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣದಿರಲು ಕಾರಣ ನಾನು ಒಳಗೆ ಸತ್ತು ಹೊರಗಾಡುವ ನಾನು ಬಾಹ್ಯ ವಿಷಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನೆಯ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಪಾರಾಗಲಿರಿಯದೆ ಒದ್ದಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವುದೇ ಸುಖ ಶಾಂತಿ ಎಂದಿರುವ ಮನ. ತನ್ನ ಮನೆ ಮರೆದು ಮನೆಮನೆ ತಿರುಗಿ ವಿಷಯ ಸ್ಪರ್ಶಸುಖವೆಂಬ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಉಂಡು 'ಬಿಡಾಡಿ'ಯಾಗಿ ತಿರುಗುವ ಇಂದ್ರಿಯ. ಹೊರಗೆ ಹರಿವ ಇಂದ್ರಿಯ ಮನ ಭಾವ ಒಂದಾಗಿ ಒಳಗಡೆ ತಿರುಗಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಉಗಮಸ್ಥಾನದಡೆಗೆ ನಡೆದರೆ ಅವೆಲ್ಲ ಮುಟ್ಟುವುದು ತಮ್ಮ ಜೈತನ್ಯ ಜ್ಯೋತಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು, ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಲಿಂಗವನ್ನು, ತನ್ನ ನಿಜದ ನಿಲವನ್ನು. ಕರಸ್ಥಲದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ, ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮನ, ಮನದಲ್ಲಿ ಭಾವ, ಆ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿದ ಪರಶಿವಲಿಂಗ ಪರಮಾತ್ಮ ಪರವಸ್ತು ಪರತತ್ವ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ. ಇಂತಹ ಜ್ಯೋತಿ ಮುಟ್ಟಿದ ನಾನು ಸುಟ್ಟು ತಾನಾಗಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಮನವೆಲ್ಲ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಮಹಾಮನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲ ಮಹಾಲಿಂಗದೇವನಾದ ತನ್ನ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಮುಖದ್ವಾರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಲಿಂಗಸಂಗವಾಗಿ ಲಿಂಗವೇ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳಗಿದ ಮೇಲೆ ಅರಿವುದೇನು ? ಅರುಹಿಸಿಕೊಂಬುದೇನು ? :—

“ಉರಿ ಸೋಂಕಿದ ಕರ್ಪುರಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆನೆಲೆಮನೆ
ಇನ್ನಾವುದೋ ?ಲಿಂಗ ಸೋಂಕಿದ ಮನಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ

ನೆಲೆಗೊಂಬೆ ಶಾವಿನ್ನಾವುದೋ ? ಇಂತೀ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಳಿದ
ಮಹಾತ್ಮನೆ ನಮೋ ನಮೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೩೫, ಪು. ೮೦

ಉರಿಯ ಗಂಡನ ಕಪ್ಪುರದ ಕಾಂತೆ ನೆರೆದು ತಾನಳಿದು ಉರಿಯಾಗಿ ತಾನುಳಿ
ವಂತೆ ಲಿಂಗವನರಿದು ಅಪ್ಪಿ ಅಂಗ ಗುಣವಳಿದು ಲಿಂಗವಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ಶರಣ
ಆತ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶ. ಅಂಗವಿದ್ದೂ ನಿರಂಗನಾತ !

...ಆರಿದವನಂಗ ದಗ್ಧ ಪಟದಂತೆ ಬೆಂದ ನುಲಿಯಂತೆ

ಬೆಳಗಿನ ರೂಪಿನಂತೆ ಉಪಕದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತೆ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೩೦, ಪು. ೭೩

ಭೌತಿಕ ದೇಹದ ಗುಣಧರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಆತ ನಿರ್ದೇಹಿ, ನಿರ್ಮನ, ನಿರ್ಭಾವ.
ಆತನ ತನುಮನವೆಲ್ಲ ಕರಗಿ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ. ತನುವಿದ್ದರೇನು ಅದು
ಲಿಂಗತನು. ಮನವಿದ್ದರೇನು ಲಿಂಗದ ಮನ. ಭಾವವಿದ್ದರೇನು ? ಅದು
ಪರಶಿವತಾನಾದ ಸ್ವಯಂಭಾವಃ—

ಕರಗಿದ ಬಂಗಾರಕ್ಕೆ ಕರಚರಣಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲದಂತೆ

ಆತ ಕುರುಹಡಗಿದ ಪಟ್ಟಿಲಬ್ರಹ್ಮ ನೀಕಳಂಕ

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೫೩, ಪು. ೧೩೩

ಕರ್ಪುರದ ಗಿರಿಯ ಉರಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಕರ್ಪುರದ ಕುರುಹುಂಟೇ ? ಕರ್ಪು
ರಕ್ಕೆ ಇದ್ದಿಲುಂಟೇ ? ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗವನಪ್ಪಿದ ಶರಣನ ತನು ನಷ್ಟ, ತನು
ವಿನ ಕೂರುಹೂ ನಷ್ಟ, ಆತನ ಮನ ನಷ್ಟ, ಮನದ ಕುರುಹೂ ನಷ್ಟ, ಜೀವ
ಭಾವ ನಷ್ಟ, ಆ ಭಾವದ ಕುರುಹೂ ನಷ್ಟ. ನಾನೆಂಬುದೂ ನಷ್ಟ, 'ನಾನಿ'ನ
ಕುರುಹೂ ನಷ್ಟ. ನಾನೆಂಬುದು ನಷ್ಟವಾದ ಮೇಲೆ ನೀನೆಂಬುದೆಲ್ಲಿ ?
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಲ್ಲಿ ? ನಾನಿದ್ದರೆ ನೀನು 'ನಾ ಸತ್ತಬಳಿಕ ನೀ
ನೆಲ್ಲಿಯವ ಹೇಳಾ' (ವ. ಶಾ. ಸಾ., ಭಾ. ೧, ಪು. ೫೭೩) ಎಂದು
ಪ್ರಭುದೇವರು ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾನೆಂಬರಿ
ವಿನ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನೀನೆಂಬ, ವಿಶ್ವಪ್ರಪಂಚವೆಂಬ ಕಟ್ಟಡ. ತಳ
ಹದಿಯೇ ಬಯಲಾದರೆ ಕಟ್ಟಡದ ಮಾತೇಕೆ ? 'ನಾನೆಂಬುದು ಬಯಲಾದರೆ
ನೀನೆಂಬುದೂ ಬಯಲು' ಎಂಬುದು ಆತ್ಮವಿಜ್ಞಾನ. ನಾನೇ ನೀನೆಂಬ,

ನಾನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ 'ಚಿದಾನಂದ ರೂಪಃ ಶಿವೋಹಂ' ಎಂಬ ಚಿದಹಂಕಾರವಳಿದು ನಷ್ಟವಾದ ಮೇಲೆ, ನಾನೇ ಪರವಸ್ತುವೆಂಬ ಅರಿವು ಕರಿಗೊಂಡು ಕುರುಹಡಗಿದ ಮೇಲೆ ನಾನೆಂಬುದೆಲ್ಲಿ ? ಪರನೆಂಬುದೆಲ್ಲಿ ? :—

ಕುರುಹು ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ನಾಮ ನಷ್ಟ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೫೧೦, ಪು. ೧೩೨

ನಾನೆಂಬುದು ಬಯಲು, ನೀನೆಂಬುದು ಬಯಲು, ಮಾರಯ್ಯ ಬಯಲು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಬಯಲು. ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಬಯಲು ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಬೆಳಗು. ಮಾತು ಮನ ಭಾವ ಕಲ್ಪನೆಯಾಚೆ ನಿರುಪಾಧಿಕವಾಗಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿ. ಅಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವೆಲ್ಲ ಮುಗ್ಧ, 'ನಿಶ್ಯಬ್ದಂ ಬ್ರಹ್ಮಮುಚ್ಯತೆ':—

...ಏನು ಎನಲಿಲ್ಲ, ಅದು ತಾನೇ ಅದು ತಾನೇನೂ ಇಲ್ಲ

ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ !

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೪೩೪, ಪು. ೧೧೦

ಇನ್ನು ಮಾರಯ್ಯನವರ ದಾಂಪತ್ಯಜೀವನ. ಮಾರಯ್ಯನವರು ಶರಣ ಪಥವಿಡಿದು ನಡೆದು ನಿಜಲಿಂಗಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆವಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ, ಬಸವಣ್ಣ ನವರು, ಶರಣಗಣಂಗಳು, ಅವರ ಅನುಭಾವ ಮೂಲಕಾರಣ. ಅವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂಬುದು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಲಿಂಗಜೀವನವನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಜೀವನಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಆಳವಾಗಿ ಮುಳುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಆ ಪ್ರವಾಹದ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪರಮಪುಣ್ಯಾಂಗನೆ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರೂ ಒಂದು ಮಹಾಶಕ್ತಿಯೆಂದು ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಪಡೆವ ಈ ದಂಪತಿಗಳ ಪರಮ ಸುಂದರವಾದ , ಬೆರಸಿ ಬೇರೆನಿಸಿದರೆಡಾಲಿಕಲ್ಲುಗಳೇಕಸುರಸವಾದಂತಿರುವ ಸಮರತಿ ಸಮಸುಖ ಸಮರಸ ಜೀವನವನ್ನು ಮಾನವನ ಕಲ್ಪನೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕಾಣದು, ಮಾನವನ ನಾಲಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿ ನುಡಿಯದು. ಅದು ಮಾನವ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅಗಮ್ಯ ಅಗೋಚರ.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠರವಾದ ಪರಮ ಸ್ವತಂತ್ರ
ವೀರ ಧೀರ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಡು ಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.
ಮಾರಯ್ಯನವರ ನೈಷ್ಠುರ್ಯ, ಕಂಡುದನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ನುಡಿದ ಕೆಂಡದಂತಹ
ಮಾತು ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿದ್ದ
ಕುಂದುಕೊರತೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ತೋರಿದರೂ ಅವನ್ನು ಕೆಡೆನುಡಿದಿರಿಸ್ತೇ ಅಲ್ಲ, ತಮ್ಮ
ಶಿವಾಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಣೆಯನ್ನು 'ಹಸಾದ'
ವೆಂದು ಕೈಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳೇಕೆ? ಅಂತಹ ಬಂಧು
ಬಾಂಧವರ ಸಮಯ ಸಂಬಂಧವೇಕೆಂದು ಮಾರಯ್ಯನವರು ಸಿಡಿದೆದ್ದು
ಗುಡುಗಿದ ಸಂದರ್ಭ ಹಲವಾರು:—

ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಯ ಮಾಟಗಳಲ್ಲಿ

ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದ ಸತಿಯಾದರೂ ಒಲ್ಲೆ. ಪುತ್ರ ಬಂಧುಗಳಾದರೂ ಒಲ್ಲೆ.
ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೨೪೦, ಪು. ೫೭

... ಸತಿ ಸುತ ಬಂಧುಗಳು ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸರಣೆಯ
ಮಾಡಿದಡೆ, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕಿರಿದಡೆ, ಜಂಗಮಪ್ರಸಾದವ
ಕೊಂಡಡೆ, ಆ ಅಂಗ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಂದಿತ್ತಾದರೆ, ನಾ ನಿಂದ
ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಭಂಗ, ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರಮಧರಾಣೆ ನಿಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೨೪೪, ಪು. ೫೪

ಅಚಾರ ಅನುಸರಣೆಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸತಿಸುತ ಪಿತಮಾತೆ ಸರ್ವ
ಚೇತನ ಬಂಧುಗಳಾದರೂ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮವಾದರೂ ಒಪ್ಪೇನು....

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೬೨, ಪು. ೧೬

ಹೀಗಿರು ಎಂದರೆ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಸತಿಯಲ್ಲ ನಾನು
ಪತಿಯಲ್ಲ ... ಸತಿಸತಿ ಇಬ್ಬರು ಏಕನಾದಲ್ಲಿ ನಿಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಹೆಡಗುಡುಗೊಳಗಾದ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೨೪೧, ಪು. ೫೪

ಇಂತಿವೇ ಮೊದಲಾದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಜ್ರಹೃದಯ ಸ್ಪಷ್ಟ
ವಾಗಿ ಪ್ರತಿಫಲಿತವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಗಂಡರ ಕೂಡಿ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡುವುದೆಷ್ಟು
ಕಷ್ಟವೆಂಬುದು ಹೆಣ್ಣಿನೆದೆಗೇ ಗೊತ್ತು. ಆದರೂ ಹುಸಿ ತಪ್ಪು ಅವಿನಯ

ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೆಂಡಕೆಂಡವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರಯ್ಯನವರು ನನ್ನಿ ಒಪ್ಪು ವಿನಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೊರೆಯೇರಿ ನಲಿದಾಡಿ ತಲೆ ಬಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವಪಥದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಶಿವಜ್ಞಾನನರಿದ ಗುರುವಿರಲಿ ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವಿರಲಿ ತನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಹೆಂಡತಿಯೇ ಆಗಿರಲಿ ಅವರೆಲ್ಲ ಮಾರಯ್ಯ ನವರಿಗೆ ಸನ್ಮಾನ್ಯರೇ. ಲಿಂಗಾಂಗಸಂಗಿಗಳಾದ ಅವರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಪ್ಪನೊಪ್ಪಿ ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸಂದೇಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಎಂದೂ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮ ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಶಕ್ತಿ, ತನ್ನ ಮುಕ್ತಿಕಾಂತೆ ತನ್ನ ಚಿದಂಗನೆ ಎಂಬರಿವು ಮಾರಯ್ಯ ನವರಿಗೆ ಸುಪೂರ್ಣ ಇದೆ. ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಸರ್ವಮಂಗಲ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ಬಾಳುವ ಸತಿಪತಿಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯ ಜೀವನವೇ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯದ ಒಳದಿರುಳೆಂದು ಮಾರಯ್ಯಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮ ನವರ ಸಮರಸ್ಯಜೀವನ ಸಾರಿ ಭೋರಿಡುವಂತಿದೆ. ಸರಸ ಸಮರಸ ದಾಂಪತ್ಯಜೀವನದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತಿನ್ನೇನು ?

ಇಂತಹ ಸಾಮರಸ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮಾರಯ್ಯನವರ ಪುಣ್ಯ ವನಿತೆ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರ ಲಿಂಗಜೀವನ ವಿಕಾಸಕ್ರಮವನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯ ಮೈತೊಳೆದು ಪರಿಶುದ್ಧಚಿತ್ತರಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ ಆ ಮೇಲೆ ಅವರ ದಿವ್ಯದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದ ಸಾರಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅನಂದರಸದೊಳಗೊಲಾಡಿ ತೇಲಾಡಬಹುದು.

‘ಎತ್ತು ಎರಿಗೆಳೆದರೆ ಕೋಣ ಕೆರೆಗೆಳೆಯಿತೆ’ಂಬ ವಿಷಮ ವಿರಸ ‘ಚಂಡಿ’ ಜೀವನ, ‘ಅಂತೂ ಇಂತೂ ನಡದದ, ಮಾಡಿಕೊಂಡ ತಪ್ಪಿಗೆ ಉಣಬೇಕು, ಹಣ್ಯಾಗ ಬರದದ್ದ ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗಾಗ್ತದೆ?’ ಎಂಬ ನಿರಾಶೆಗೆ ದೂರಾಶೆಯನುಣಿಸಿ, ‘ಎಲ್ಲಾರ ಮನ್ಯಾಗೂ ಇದೆ ಹಾಡು’ ಎಂದು ಹೇಗೋ ಎನೋ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ನಡೆದಿರುವ ಲೋಕಸಾಮಾನ್ಯಜೀವನ, ಗಂಡ ಶಿಷ್ಟನಿರಲಿ ದುಷ್ಟನಿರಲಿ ಅದನ್ನೇನೂ ವಿಚಾರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ತನ್ನಿಲ್ಲಹೆ ಆತನ ನೆಳಲಾಗಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ನಡೆದು ಸ್ವರ್ಗ ಕೈಲಾಸ ವೈಕುಂಠ ಸೇರಿ ಸುಖ ವಾಗಿರಬೇಕೆಂದಿರುವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದರ್ಶರಿಸುವ ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆಯರ ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆವ ಆದರ್ಶ ಜೀವನ, ಇಲ್ಲವೆ ಹೆಂಡತಿಯೇ ಪರದೈವೆಂದಿರುವ

ರುವ 'ಮಹಾಸತ್ಯತ' ಜೀವನ ಇಂತಿವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿವಿಧ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡಿ 'ನಾನ್ಯಃ ಪಂಥಾ ವಿದ್ಯುತೇಯನಾಯ' ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಯಾವುದೊಂದು ಪಡಿಯಚ್ಚಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಬಾಳುವ ನಾವು ಶರಣಪಥವಿಡಿದು ನಡೆದ ಮಾರಯ್ಯ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರಂತಹ ಲಿಂಗ ಶರಣರ ಸಮರಸದ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ದಾಂಪತ್ಯಜೀವನ ದಿವ್ಯಪಥದಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಪೊಡಕೇ, ಇಲ್ಲವೇ ಪ್ರಬಲ ವಾದ ಪ್ರಚೋದಕ ಶಕ್ತಿಯೇ? ಮನೆ ಮಾಡಬೇಕೇ? ಗುಡ್ಡ ಸೇರಬೇಕೇ? ಎಂಬಂತಹ ಹಲವಾರು ಜಟಿಲಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಶರಣರ ದಾಂಪತ್ಯಜೀವನ ಪರೋಪಕಾರ ಮಾಡಬಹುದೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರ ಸ್ವಾನುಭಾವ ವಚನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಅಮ್ಮನವರು ಸಂಸಾರದ ದೆಂದುಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು 'ಇಲ್ಲಿಗೆ ನೆಲೆಯ ಕಾಣದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಲಬು ದೋರದೆ' ಎಳತಟಗೊಂಡು ಅತ್ತ ಇತ್ತ ತಿರುಗಿ ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾರಯ್ಯನವರ ಎಡೆಯೂಟ ಅವರ ಸಂದೇಹ ಸಂಸಾರ ಅವರ ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪ ಇವರಲ್ಲಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ವಚನಗಳಿಂದೊಡ ಮೂಡುವ ಇವರ ಮಂಗಲ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗ ಜೀವನವನ್ನು ಜೀವಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮಾರಯ್ಯನವರಿಗಿಂತ ಇವರೇ ಮೊದಲು ಲಿಂಗಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿರಬಹುದೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಕ್ಕೊಳಗಾದ ಮಾರಯ್ಯ ನವರ ಅನುಭಾವದಲ್ಲಿ ಕೆಚ್ಚಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಮ್ಮನವರ ಸ್ವಾನುಭಾವ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಸುಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ.

ಸಕಲ ಭೋಗೋಪಭೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಳಿದು ಕಾಶ್ಮೀರದರ ಸೊತ್ತಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವಾಗ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ತೊಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದೊಗೆದು ದಿಗಂಬರಿಯಾಗಲು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ಗಂಡನೊಡನೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಂಗಸಂಗಕ್ಕೆಡೆಗೊಡದೆ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಸಂಗಿಯಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿ ನಿತ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮ ನವರ ಮಹಾಬೆಳಗಿನ ಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಅನುಭಾವಗೀತಾಮೃತಸಾಗರದಿಂದ ಉದಯವಾಗುವುದಿಂತು:—

‘ಅಂಗಸಂಗಿಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ವಿರಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಿಯದೋ?’

ಎಂದು ಕೇಳುವ ಅವರ ಸದಮಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದ ವೀರ
ವೀರಕ್ತಿಗೆ ಅಂಗದ ಸಂಗ ಸೊಗಸಿಲ್ಲ, ಜೀವ ಭಾವದ ಹೊಲಸು ಹೊಲೆ
ಒಗ್ಗಿಲ್ಲ. ಬೆಳುದಿಂಗಳನ್ನುಂಡು ಬದುಕುವ ಚಕೋರಿಗೆ ಹೆಂಡ ಆಗಿಬಡ್ತೀತೇ ?
ಹಾಲುಗಡಲ ಹಂಸೆ ಮಜ್ಜೆಗೆಯ ಮೇಲಿದ್ದೀತೇ ? ‘ಎನ್ನ ಯೃಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ’ ಲಿಂಗಸಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದಾಮೃತ
ರಸಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕುವ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಅಮೃತವರು ಅಲ್ಪ
ಸುಖದ ಅಳಿಯಾಸೆಗೆ ಒಡಲಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಹಾಂತ ಲಿಂಗಜೀವನವನ್ನು
ಮರೆದು ಅಜ್ಞಾನ ದುಃಖ ನೀಚ ವಿಷಮ ಮೋಹ ಅಂಧಕಾರ ತುಂಬಿ
ಮಹಾಪೂರವಾಗಿ ಹಲವ ಮಲಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಜೀವಿಸಲು ಬಯಸ
ಬಹುದೇ ? ಬಯಲಿಗೆ ಸೆರೆಮನೆಯ ಸಂಗ ಸುಖವೇ ? ಸೂರ್ಯನ ಮನೆ
ಯಲ್ಲಿ ಸೊಡರ ಸಡಗರವೇ ?

ಅಮೃತವರ ಶಿವಭಾವಕ್ಕೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಲೇಪವಾಗಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ,
ವಿಷಮ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ‘ರಾಡಿಯಾಟ’ವನಾಡುತ್ತ ದುಃಖವೇ
ಸುಖ, ಅಜ್ಞಾನವೇ ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಹಿಂದು ಮುಂದನೆಯದೆ ಬಡಿದಾಡಿ
ತಿಂದುಂಡು ಸಾವುದೇ ಸಾರ್ಥಕವೆಂದಿರುವ ಮರೆದ ಮಾನವ ಕೋಟಿಯನ್ನು
ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಿ ‘ಇಂತಹ ಬಾಳು ಬಾಳೇ ? ಮರೆಯ
ಲಿಂಗವಾದ ಮಾನವನಿಗಿದು ಚೆಲುವೇ ? ವಿಷಯ ಸುಖ ಮುಚ್ಚಿದ ಮನ
ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟಬಲ್ಲದೇ ? ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಹೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ತರ್ಕಕ್ಕೆ
ಹೋರುವ ಭಿನ್ನ ಭಾವದ ಬುದ್ಧಿ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿಯನೆತ್ತ
ಬಲ್ಲದು ? : —

‘ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿಂದಲುದಿಸಿದ ಸುಖವೇ ದುಃಖವೆಂದರಿಯದೆ
ಅ ಸುಖವನೇ ಮೆಚ್ಚಿ ಭವದುಃಖವೆಂಬ ಕ್ರೂರ ಜನ್ಮಚಕ್ರಕ್ಕೀಡಾಗಿ,
ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮರೆದು ತನಗಿಲ್ಲದ ಭ್ರಮೆಯ ತನ್ನದೆಂದು
ಅಂತಸ್ತು ಘೋರದೊಳಗೋಲಾಡುತ್ತಿಪ್ಪ ಮುಳುಗಾಡುತ್ತಿಪ್ಪ
ಅಜ್ಞಾನಿ ಜೀವಿಗಳು ನಿಮ್ಮನೆತ್ತ ಬಲ್ಲದಯ್ಯಾ ಎನ್ನಯ್ಯ
ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ?

ಮ. ವ. ೬೫, ಪು. ೨೮೬

ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರ ವಿಷಯವಿರಕ್ತಿ ಎಷ್ಟು ತೀವ್ರ ತೀಕ್ಷ್ಣವೋ ಅಷ್ಟೇ ತೀವ್ರ ಅಷ್ಟೇ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಅವರ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿ. ಅವರ ವಿರಕ್ತಿಭಕ್ತಿಗೆ ಬೀಜವಾದ ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿ ನಿಜಭಕ್ತಿಯ ನಿತ್ಯತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುನೋಡಿದೆ. ಅವರ ಭಾವವೆಲ್ಲ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದು ಮೃದುಮಧುರ ಗಂಭೀರವಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಸದ್ಭಾವ ಸಂಪದದಿಂದಲೇ ಹರಿಯಬಲ್ಲುವು ಇಂತಹ ಅಮರ ಗೀತೆಗಳು:—

... ಪೂಜಿಸುವರ ಬಲೆ . ಪೂಜಿಸಿದ ಲಿಂಗ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ
ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ವೇಧಿಸುವರ ಕಾಣೆ....

ಮ. ವ. ೧೧, ಪು. ೨೭೨

ಅಗ್ಗಣೆ ಪತ್ರಿ ಪುಷ್ಪ ಗಂಧ ಅಕ್ಷತೆ ಧೂಪ ದೀಪದ ಬಂಡಿ ಬಂಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೇನು? ಪತ್ರಿ ಪುಷ್ಪದ ಪೂಜೆ ಪರಿಮಳ ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟುವುದೆಂತು? ಮಾಡಿದ ಪೂಜೆಯ ಕೊಂಡು ಮಚ್ಚಿ ತಲೆದೂಗಿ ಲಿಂಗಯ್ಯನ ಮನ ಕರಗಿ ಆತನ ಪರಮಾನಂದ ಪ್ರಕಾಶದ ಮಹಾಪೂರ ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತನ ಮೇಲೆ 'ಸಾಸಿವೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಗರ ಹರಿದಂತೆ' ಹರಿದು, ಆತನ ಕೈಕಾಲು ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ ಆತನ ಪ್ರಾಣ ಮನ ಭಾವ ಆತನ ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತನ್ನ ಪರಮಾನಂದ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ, ಆತನ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಅಂಗವನೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ವೇಧಿಸುವುದೆಂತು? ಪೂಜಿಸಿ ಫಲವೇನು ಲಿಂಗದೇವನ? ನಲ್ಲನ ಮನ ಮುಟ್ಟಿದ ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರಿಯ ವಿಭ್ರಮ ವಿಲಾಸದಿಂದೇನು? ಅರಸನರಿಯದ ಬಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದರೆ ತನಗೇನು? ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿದ ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆವ 'ಕ್ರಿಚ್ಛಾ ನ ನಿರುತವಾದಂಗಳ್ಲದೆ' ಲಿಂಗಯ್ಯನೊಲುಮೆ ಇಲ್ಲ. ಸತ್ಯ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೆ ಶಿವನಿರುವ. ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿವಿಶ್ವಾಸ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದೊಂದು ಪೂಜೆಯೇ? 'ಎನಿಸು ಕಾಲ ಕಲ್ಲು ನೀರೊಳ ಗಿದ್ದಡೇನು ನೆನೆದು ಮೃದುವಾಗಬಲ್ಲುದೇ?' ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೇಳು ವಂತೆ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರೂ 'ಸದಾಚಾರ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಪೂಜೆ ವೃಥಾ, ಅದು ಪರವಸ್ತು ಪರಶಿವಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟಲಾರದು' ಎಂದುದು:—

ಕಲ್ಲ ಬಿತ್ತಿ ನೀರನೆರೆದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲವಿಸುವುದೇ ದಿಟದ ಬೀಜದ
ವೃಕ್ಷದಂತೆ? ಶ್ರದ್ಧೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಗುರುಭಕ್ತಿ
ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆ ಚರಸೇವೆ ತ್ರಿವಿಧವೂ ಇತ್ತಲೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು.
ಮತ್ತೆ ನಿಜವಸ್ತುವಿನ ಸುದ್ದಿ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದೋ? ಎನ್ನಯ್ಯ
ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಬೇಕು.

ಮ. ವ. ೧೭, ಪು. ೨೭೪

ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದ ಪೂಜೆ ಕಲ್ಲಿನ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ ಕಲ್ಲುಮರನ ಬೆಳೆಸ
ಬೇಕೆನ್ನುವ ಮರುಳನ ಮಾಟ ! ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸ ತುಂಬಿದ ಪೂಜೆ ಪಲ್ಲವಿಸುವ
ಕ್ರಮವನ್ನು ಅಮ್ಮನವರು ' ಅಂಗಕ್ರಿಯೆಯನರಿವಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಣುವಿನ ಬಾಯ
ತಿಲದಂತೆ ' ಎಂದು ಸಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾತಿನ ಮರೆಯ
ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಟೀಕಾಕಾರರು ಹೀಗೆ ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದ್ದಾರೆ:—

ಎಳ್ಳನು ಗಾಣದಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಬಾಧಿಸಿದಡೆ
ತಿಲದಲ್ಲಿರ್ದ ತೈಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕೈಸಾರುವಂತೆ
ಆತ್ಮಾಂಗವ ಶಿವಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಬಾಧಿಸಿದಡೆ ಆತ್ಮಾಂತರ್ಗತ
ನಾಗರ್ದ ಚಿಲ್ಲಿಂಗವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲೆ
ಕಾಣಬಹುದು.

ಕರಸ್ಥಲದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪರಸ್ಥಲದ ಪರಮಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ತೊಳಗಿ
ಬೆಳಗಿ ಅಂಗದತ್ತ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹರಿದು ಕರ್ಪುರದ ಅರಣ್ಯವನ್ನು
ಧಗಿಲ್‌ಧಗಿಲೆಂದು ಕೇಸುರಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಭಕ್ತನ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಚುಚ್ಚಿ
ನಾಂಟಿ ಸುಟ್ಟು ಆತನನ್ನು ಬೆಳಗು ಮಾಡ ಬೆಳಗಿದರೆ ಅದು ಲಿಂಗಪೂಜೆ.
ಇಂತಹ ಪೂಜೆಯ ಮಾಟ ಅಮ್ಮನವರ ನಿತ್ಯಾನುಭವ. ಇಂತಹ ಪೂಜೆ
ಲಿಂಗಯ್ಯನನೊಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನ ಮೆಚ್ಚಿಗಾಗಿ ಹಿಂಡು ಜನ ಮೆಚ್ಚಿ
ಕೊಂಡಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ಇಂತಹ ಪರಮಪೂಜೆಯನ್ನು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸು
ವುದೇ? ಮನದನ್ನೆಯಾಟ ತನ್ನ ನಲ್ಲನಿಗಾಗಿ. ನಲ್ಲನ ಮರೆದು ಬಲು
ಚೆಲುವೆಯೆಂದು ಬೀದಿಯ ಜನದೊಡನೆ ಚಿನ್ನಾಟವೇ? ನಲ್ಲ ಕಂಡರೆ
ಚೆಲ್ಲಾಟವಾಡುವ ಚೆಲುವೆಯ ಗತಿಯೇನು? ಪ್ರಕಟ ಪೂಜೆಯಿಂದೇನು?
ಖ್ಯಾತಿಯ ಮಾಟವೇಕೆ? ಪರಶಿವಲಿಂಗದ ಪೂಜೆಯ ಮಾರಿ ಹೊಟ್ಟೆ
ಹೊರೆವುದೇ? ಕೀರ್ತಿಯ ಗಳಿಸುವುದೇ? :—

ಕುಟಲದಿಂದ ಘಟನ ಹೊರವೆಂಗೆ ಪ್ರಕಟ ಪೂಜೆಯ
ಲ್ಲದೆ ಅಘಟತಂಗುಂಟೇ ಅಖಿರ ಮೆಚ್ಚಿನ ಪೂಜೆ?

ಮ. ವ. ೧೫ ಪು. ೨೭೩.

ನಿಜಭಕ್ತಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದ ಅಮ್ಮನವರ ಸ್ವಾನುಭಾವ
ಪೂಜೆ ಲೋಕದ ಆಟ ನೋಡಿ ಭೀ ಎಂದು ಅಲ್ಲಗಳೆದಿದೆ. ಅವರ ನಿಜಲಿಂಗ
ಪೂಜೆಯರಳಿ ಹೂವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹಾಡುತ್ತಿದೆ.—

ಹೃತ್ಯಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಪ್ಪ ಲಿಂಗವ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ವೇದಿಸಿ,
ಪರಿಪೂರ್ಣವಪ್ಪ ಲಿಂಗವ ಅಂತರ್ಮುಖದಿಂದ ಬಾಹ್ಯಕ್ಕೆ
ತಂದು, ಪಂಚಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಪ್ಪ ಲಿಂಗವ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ
ಮೂರ್ತಿಗೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಕಂಗಳು ತುಂಬಿ ಬಾಹ್ಯದೃಷ್ಟಿ
ಆರತು ಲಿಂಗದೃಷ್ಟಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದಲ್ಲಿ, ದೃಕ್ತಿಗೆ
ತೋರುವದೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗಮಯವಾಗಿ,ಇಂತಪ್ಪ ವ್ಯವಧಾನ
ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಿಯ ವಿವರ. ಇಷ್ಟವನರಿದು ಉಭಯದ
ಗುಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟಲ್ಲಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದಿರಿದೆ ಇಲ್ಲ.

ಮ. ವ. ೬೭, ಪು. ೨೮೭

ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿ ಲಿಂಗದೃಷ್ಟಿಯಾದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ
ಮಯ. ತಾನು ತಾನೂ ಲಿಂಗಮಯ. 'ಸರ್ವಂ ಖಲ್ವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮ' ಎಂದ
ಮೇಲೆ ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತನಾರು ? ಪೂಜೆಗೊಂಬ ದೇವನಾರು ? ಪೂಜಿಸುವ
ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮ ನಿಲ್ಲ. ಇದಿರಿದ್ದು ಪೂಜೆಗೊಂಬ 'ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ
ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ' ನಿಲ್ಲ. ಇಂತಿದೇ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯ
ನಿಜ ಪೂಜೆ, ಇದೇ ಅಮ್ಮನವರ ನಿತ್ಯ ನಿರಾಳ ಮಾಟ.

ಇಂತಹ ಮಾಟದ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರಲ್ಲಿ ಅಂಗದಿಚ್ಛೆಯ
ಭೋಗೋಪಭೋಗವೆಲ್ಲಿ ? ಅಂಗದಿಚ್ಛೆಗೆ ವಿಷಯ ಸುಖದ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಹರಿದು
ವಿಷಯವ ತಿಂದು ತೇಗುವ ಅಂಗಸಂಗಿಗಳೆತ್ತ ? ಲಿಂಗಾಣತಿಯಿಂದ ಬಂದು
ದನೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಕೃಪಿಸಿ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಲಿಂಗಸುಖ ಪ್ರಸನ್ನ
ಪ್ರಸಾದದ ಪರಮಾನಂದ ಪರಿಣಾಮದೊಳಗೋಲಾಡಿದ ಮಹಾದೇವಿಯ
ಮ್ಮನವರಂತಹ ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿಗಳೆತ್ತ ? 'ಅಂಗದಿಚ್ಛೆ ಅನರ್ಹ

ಲಿಂಗದಿಚ್ಛೆ ಪ್ರಸಾದ' ಎಂದಿರುವ ಶರಣರ ಪ್ರಸನ್ನ ತತ್ವ ಅಮ್ಮನವರ ಅಂಗಾಂಗದಲ್ಲಿಲ್ಲ ತುಂಬಿ ಸೂಸುತ್ತಿದೆ. ಉರಿಗೂಡಿ ಕರಗಿ ಉರಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಅರಗಿನ ಪುತ್ಥಳಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿಯೆಲ್ಲಿ ? ಮೂಗು ಮುಖವೆಲ್ಲಿ ? ನಾನೆಂಬ ಅರಗೇ ಕರಗಿ ಉರಿಯಾಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ನಾನೆಲ್ಲಿ ? ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯೆಲ್ಲಿ ? ನಾನು ಭೋಗಿಸುವುದೆಂತು ? ಉರಿಯುಂಡುದೇ ಅರಗಿನ ತೃಪ್ತಿ, ಅದೇ ಅದರ ಭೋಗಭಾಗ್ಯ. ತಾಯಿ ಉಂಡರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕೂಸು ತಣೆವಂತೆ ಲಿಂಗದ ಭೋಗವೇ ಅಂಗದ ಸಂತೃಪ್ತಿ. ಲಿಂಗಮುಖವಾಗಿಯೇ ಅಂಗದ ಭೋಗೋಪಭೋಗ. ಅದೇ ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗ. ಈ ಹದ ನನರಿಯದೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದುಂಡು ಕಾಮನ ಕಾಲುಮೊತ್ತಾಗಿ ಬಾಳಿ ಕಾಲನ ಬಾಯಿದುತ್ತಾಗಿ ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟುವರೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳೆಂದು ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿಗಳೆಂದು ಡಂಗುರ ಸಾರುತ್ತ ಹೋಗುವ ಲಿಂಗಜೀವಿಗಳೆತ್ತ ಬಲ್ಲರು ಲಿಂಗ ಭೋಗೋಪಭೋಗಿ ಶರಣನ ಲಿಂಗ ಸ ಖವ ? :—

ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿ ಎಂದು ತಾ ಮುನ್ನ ಜಿಟ್ಟಿದ ಮುಟ್ಟಬಹುದೇ ? ತನ್ನ ಸುಖಕ್ಕೆ ತಾ ಭೋಗಿಸಿ ಲಿಂಗ ಮುಂತಾಗಿ ಕೂಡಿದನೆನಬಹುದೇ ? ಲಿಂಗದಂಗವನರಿತು ತಾ ಕೂಡಬಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಇಚ್ಛೆ ಉಂಟೇ ?
.....ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿ ತಾನಾದಡೆ ಉರಿಗೂಡಿ ಕರಗುವ ಕರ್ಪುರದ ಇರವಿನಂತಿರಬೇಕು. ಎನ್ನಯ್ಯ
ಪ್ರಿಯ ಇದು ಇಮ್ಮಡಿ ನಿ:ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಸಂಗಗೂಡಿ ಸುಖಿಸುವ ಲಿಂಗಾಂಗಿಯ ಇರವು.

ಮ. ವ. ೫೬, ಪು. ೨೮೪

ಇಂತಹ ಲಿಂಗಾಂಗಿ ಇಂತಹ ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯಾದ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರ ಲಿಂಗಪತಿ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸತಿಪತಿ ಜೀವನದ ಸಮರಸಾನಂದ ಸುಖಭೋಗ ಅಮ್ಮನವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು, ಮಾರಯ್ಯನವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು, 'ಕಾಮನಸುರುಹಿ ಕಾವಿನಿಯೊಡವೆರೆ'ದ ಜಾಣರದೇವ ಮಹಾ ಲಿಂಗದೇವನಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ಈ ಸುಖದ ಮರ್ಮ ಮಾನವರ ಹವಣಿಲ್ಲ, ತರ್ಕ ಬುದ್ಧಿಯ ವಶವಲ್ಲ, ಪ್ರೇಮವೆಂಬ ಕಾಮದ ಕೈಮಾತಲ್ಲ. 'ಹುತ್ತದ ಡೊಂಕು

ಹಾವಿಗೆ ಸಸಿನ.' ಅದರಂತೆ ನಿಜ ಲಿಂಗಸಂಗಿಗಳ ದಿವ್ಯಪ್ರೇಮವಿಲಾಸ ಜೀವನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಸಿನ.

ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ, ಹೆಣ್ಣು ರಾಕ್ಷಸಿಯಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ನೋಡಾ.

ಎಂದು ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರು ಹೇಳುವ ಮಾತೊಂದು ಮಾತಲ್ಲ, ಅದು ತತ್ವಜ್ಯೋತಿಯೆಂಬಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಜ್ಯೋತಿಯೇ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂದು ರಾರಾಜಿಸುವಂತಿದ್ದಾರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಪುಣ್ಯದ ಪುಂಜ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮ. ಅಂಗದ ಕತ್ತಲೆಯ ಕಳೆದು ಲಿಂಗದ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳುವ ಆಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ. ಮೊಲೆ ಮುಡಿ, ಗಡ್ಡಮೀಸೆ ಕಾಯದ ಗುಣಧರ್ಮ. ಕಾಯವ ತೊಟ್ಟು ಅದರ ಗುಣಧರ್ಮ ಕರ್ಮದ ಲೇಪವೇ ಇಲ್ಲದ ಶರಣ ನಿರ್ಲೇಪ, ನಿರಂಜನ, ನಿರಾಕಾರ. ಆತ ಇಲ್ಲವೆ ಅದು ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ ಗಂಡೂ ಅಲ್ಲ. ಮಾರಯ್ಯ ಶರಣ, ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮ ಅದೂ ಶರಣ. ತನುವೆಲ್ಲ ಪುಲಕ ಗದ್ಗದ, ಮನವೆಲ್ಲ ಮಂಗಲ ಪ್ರಸನ್ನ, ಭಾವವೆಲ್ಲ ನಿರ್ಭರ ಭಕ್ತಿ ಆನಂದ. ಇಂತಹ ಭಕ್ತಿಯರಳಿ ಗಂಡನ ತೊತ್ತುಗೆಲಸ ಮಾಡಿ

... ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಎನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಜಾತಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಪಾದ
ದಲ್ಲಿ ಆಡಗಿತ್ತು. ಎನಗೆ ಭಿನ್ನ ದ ಮಾತಿಲ್ಲ. ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ
ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬವರು ನೀವೇ.

ಮ. ಮ. ೩೦, ಪು. ೨೭೭

ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನಿಜಪಥದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದು ನಾನು, ಪತಿ, ಲಿಂಗವೆಂಬ ಭಿನ್ನ ಭಾವದ ಬೇರೆಲ್ಲ ಕಿತ್ತು ಉರುಳಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ನೀ ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಎನ್ನ ಭಾವ ನಷ್ಟ. ಭಾವ ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ನಿಲ್ಲ ನೀನು ಪ್ರಿಯನಲ್ಲ ಇಮ್ಮಡಿ ದೇವನಲ್ಲ. ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ನೆಂಬ ಭಾವ ಎಲ್ಲಿ ಆಡಗಿತ್ತೆಂದರಿಯೆ.

ಮ. ಮ. ೪, ಪು. ೨೭೧

ಎಂಬ ನಿರ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ನಿಂದ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನ ಹೆಣ್ಣೆನ್ನ ಬಹುದೇ? ಮಾರಯ್ಯನವರ ಹೆಂಡತಿ ಅವರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೇ? ಗಂಡು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಣ್ಣು ಕಡಿಮೆ ಎಂಬ ಕೀಳು ಕಲ್ಪನೆ ಶರಣ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ. 'ಹೆಣ್ಣು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ' ಎಂಬುದೇ ಶರಣರ ಸತ್ಯ

ದರ್ಶನ. ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ, ನೀಲಮ್ಮ, ಮುಕ್ಕಯಕ್ಕ, ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಪುಣ್ಯಾಂಗನೆ ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಇಂತಿವರೆ ಮೊದಲಾದವರ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಶರಣಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ ಬೇರೆ ಬೇರಲ್ಲವೆಂಬುದು ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಮರೆಯ ಮಹಾ ಜೈತನ್ಯ ಒಂದೇ ಎಂಬಿವು ಶರಣರ ಮನದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗಿದೆ. ಲಿಂಗ ಪಥವಿಡಿದು ನಡೆವಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ತಪ್ಪಿದರೆ ಗಂಡ ಎಚ್ಚರಕೊಟ್ಟು ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆದಿದ್ದಾನೆ, ಗಂಡ ಎಡವಿದರೆ ಹೆಂಡತಿ ಹಾದಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಗಂಡನನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಪಥದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂದೇಹ ಸಮಸ್ಯೆ ಗಂಡಾಂತರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸಿ ಗಂಡ ನಿಗೆ ನಿಜಗತಿದೋರುವ ಹೆಂಡಿರ ಚಿತ್ರ ಪರಮರಮಣೀಯವೇ.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಬುದ್ಧಿಪ್ರಧಾನ ಜೀವನ. ಅರಿದು ಆಚರಿಸುವ ಜೀವನ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಸಂಕಲ್ಪ ಎಡರು ತೊಡಕು ತಲೆದೋರಿದಾಗ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಂದೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಇರಿಸಿ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣಾದರೇನು ? ಹೆಂಡತಿಯಾದರೇನು ? ಕಿರಿಯ ರಾದರೇನು ? ಯಾರಾದರೇನು ? ಅರಿದವರೇ ಹಿರಿಯರಲ್ಲವೇ ? ಅರಿದವರೇ ಪರಿಪೂಜ್ಯರಲ್ಲವೇ ? ಮರವೆಗೆ ಅರಿವೇ ಶರಣಲ್ಲವೇ ? ಮರವೆಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಅರಿವನಾಶ್ರಯಿಸಲೇಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ಅರಿವು ಮರವೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಮುಂದೆ ನಡೆಯಲಾರದ ಮಾರಯ್ಯನವರ ನಯ ವಿನಯ ಸಂಪದವಿದು:—

ಸತ್ಯಗೆಟ್ಟಲ್ಲಿ ಕಾಷ್ಠವನೂರಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಮಹತ್ತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವ ಹೇಳಲಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ನೀ ಶಕ್ತಿಯಾದಕಾರಣ ಎನ್ನ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀ ಸತಿಯಾದಕಾರಣ ಎನ್ನ ಸುಖದುಃಖ ಸಿನ್ನ ಸುಖದುಃಖ, ಆನ್ನವಿಲ್ಲ, ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನ ಭೇದವೇನು ಹೇಳಾ ನಿ:ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮ. ವ. ೪೨೩, ಪು. ೧೦೬

ಹೆಂಡತಿಯಾದರೇನು ? ಮಗನಾದರೇನು ? ಹೊಲೆಮಾದಿಗನಾದರೇನು ?

ನಿಜತತ್ವವ ನೀಡಿದರೆ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾವ ನೋಣವಾದರೇನು ಜೇನು ತ್ಯಾಜ್ಯವೇ ? ಕೆಚ್ಚಲ ಹಾಲು ಹೇಯವೇ ?

ಬಸವಣ್ಣ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ 'ಲಕ್ಷ್ಯಭಾವ' ದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದ ಮೇಲೆ ಮಾರಯ್ಯನವರಿಗೂ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದಿಹೆವೆಂಬ ತವಕ. 'ನನಗೊಂದು ಬಟ್ಟೆಯ ಹೇಳಾ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ' ಎಂದು ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನವರಿಗೆ ಅವರ ಬಿನ್ನಹ. ನಿಜಲಿಂಗದ ನಿಲು ಕಡೆಯ ತೋರುವ ಭಾರ ಅಮ್ಮನವರ ಮೇಲೆ. 'ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ' ನಿರುವ ತಾವು ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮ, ಉಳುವೆಯೆ ? ಮೇರು ಮಂದಿರ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತವೇ ? ಮಾರಯ್ಯನವರು ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಯಭಾವದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯ ನೈದಬೇಕು? ಎಲ್ಲಿ ಕೂಟಸ್ಥವಾಗಿರಬೇಕು ? ಮಹತ್ತರ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾರಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತೋ ತಿಳಿಯದು. ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದವರು ಅವಸಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದುದರಿಂದಲೇ ಮಾರಯ್ಯನವರಿಗೂ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸಿರಬಹುದು. ಮಹಾಂತ ಶರಣರಾದ ಮಾರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಈ ಸಂಶಯ ಬಂದರೆ ಪರಿಹರಿಸುವರಾರು ? 'ಬಯಲು ಬತ್ತಲೆಯಾದಡೆ ಹೊದಿಸುವರಿನ್ನಾರು? ಅರಿದವ ಮರೆದವನಾದಡೆ ಅರಿಕೆಯ ಹೇಳುವರಾರು ?'

ಇಂತಹ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ತೊಡಕು ಬಿಡಿಸಿ ಗಂಡನ ಕೈಹಿಡಿದು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆಸುತ್ತಾಳೆ 'ಮಹಾದೇವಿ' ಯಮ್ಮ. ಮರ್ತ್ಯ ಕೈಲಾಸ, ಇಹಲೋಕ ಪರಲೋಕ, ಸಕಲ ನಿಕಲ, ಸ್ವಯ ಲಯ, ಸಂಗ ನಿಸ್ಸಂಗ-ಎಂಬವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರವಾಗಿ ನೋಡಿ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ನುಡಿದ ಅಮ್ಮನವರ ಮಾತು ನಿಜಲಿಂಗದ ತತ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಇಂತು ಪ್ರಕಾಶ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ:—

ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಯಾರು? ನೀನು, ಮಾರಯ್ಯ. ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಾಗುವ ತಾವ ಹೇಳಬೇಕು. ಯಾರು? ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದ ಹೆಂಡತಿ ಮಹಾದೇವಿ. ಕೇಳುವ ನೀನಾರು? ಹೇಳುವ ನಾನಾರು? ಸಂಗ ಮಾಡುವ ಲಿಂಗವೆಲ್ಲಿ? ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನೀನೆಲ್ಲಿದ್ದೆ? ನಾನೆಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದೆ? ಲಿಂಗಯ್ಯನೆಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ?

....ಕಣ್ಣಲೆ ನೋಡಿ, ಕಣ್ಣು ಮರದು ನಿಂದು ಆ ಭಿನ್ನ
ಭಾವದಂತೆ ಅದಿರಲಾ. ಅದು ನಿಮ್ಮ ಗುಣವಲ್ಲ ಎನ್ನ ಗುಣ
ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮ. ವ. ೬೪. ಪು ೨೮೬

ಮರವೆಯೆಂಬ ಜವನಿಕೆಯನೋಸರಿಸಿ ಕಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣಾದ ಲಿಂಗದೃಷ್ಟಿ ತೆರೆದು
'ತಾನೇ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗವೇ ತಾನು' ಎಂಬುದ ಕಂಡು ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣು
ಮುಚ್ಚಿ ಭಿನ್ನ ಭಾವದಿಂದ ಇದಿರಿಟ್ಟು ಲಿಂಗವ ಕಂಡು ಕೂಡಿಹೆನೆಂಬ ಮಾಯಾ
ಮೋಹವೆಲ್ಲಿಯದು ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸ್ವರೂಪರಾದ ನಿಮಗೆ?
ಆ ಮೋಹ ನಿಮ್ಮ ಗುಣವಲ್ಲ, ನನ್ನ ಗುಣ, ಮಾಯಾಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣ
ಧರ್ಮ. ಮುಳ್ಳೂರಲು ತೆರಹಿಲ್ಲದೆ ವಿಶ್ವಬ್ರಂಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಮೀರಿ
ಮೆರೆವ ಲಿಂಗವನಗಲಿ ನೀವಿದ್ದ ತಾವಾವುದು? ನಾನಿದ್ದ ತಾಣವಾವುದು?—

...ಬೆಳಗಿನ ಮುಖದಿಂದ ಬೆಳಗಿನ ಕಳೆಯನಂವಂತೆ
ನಿನ್ನಿಂದ ನೀನೇ ತಿಳಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಭಿನ್ನ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ.

ಮ. ವ. ೪೧, ಪು ೨೮೦

ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ, ನೀನೇ ತಿಳಿದು ತಿಳಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ನಿಜವ ನೀ ನೋಡು.
ಇದರಲ್ಲಿ ನಾ ಹೇಳುವುದೇನು? ಹೇಳಬಾರದ ಘನವ ಹೇಳಲೆಂತು?
ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದು, ಸಂಗದ ಸುಖವ ತಾನಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯರು ಮಾಡಿ
ಕೊಡಬಹುದೇ? ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಚೆಲುವಿಕೆಯ ಕುಡಿಯಬಹುದೇ? ಕಿವಿ
ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ ರಸಗಾನದ ಮಾಧುರ್ಯವ ನೀಡುವರಾರು? ನೀನೇ
ಎದ್ದೇಳು, ನೀನೇ ಬೆಳಗಾಗು, ನಿನ್ನಿಂದ ನೀನೇ ತಿಳಿದು ನೋಡು, ನೀನೇ
ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ, ನೀನೇ ಬೆಳಗಿನ ಬೆಳಗು ಮಹಾಬೆಳಗು.

ಇನ್ನು 'ಕಾಯವೆರಸಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಹೆನೆಂಬರು. ಇದು ಕ್ರಮವಲ್ಲ.'
'ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಿಹೆನೆಂಬುದು ಕೈಕೂಲಿ.' 'ಕಾಯವೆರಸಿ
ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಅಯ್ದಿಹೆನೆಂಬುದು ಭಕ್ತಂಗೆ ನಿಹಿತವಲ್ಲ.' ದುಡಿದು ಕೂಲಿ
ಬೇಡುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅದು ವ್ಯವಹಾರ. ಇಂತಹ ದುಡಿನು
ದುಡ್ಡಾಗಿ, ಒಡೆಯನಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಒಡೆಯನನೊಲಿಸುವದಕ್ಕಲ್ಲ. ಇಂತಹ

ದುಡಿತ ದುಡ್ಡುಗಳಿಸಬಹುದು. ಒಡೆಯನ ಗಳಿಸಲಿಲ್ಲ, ಒಡೆಯನೊಲುಮೆ ಪಡೆದು ತಾನೂ ಒಡೆಯನಾಗಿ ಬಾಳಲಿಲ್ಲ. ಕಾಯವೆರಸಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುವುದೇ ? ಮಾಡಿರಬಹುದು ಇಂತಹ ವ್ಯವಹಾರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಶೈವ ಪುರಾತನರು. ಅವರ ಭಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಗೃಣ ಪದವಿಯ ನೀಡಿರಬಹುದು ಕೈಲಾಸದ ಶಿವಮೂರ್ತಿ. ಶರಣಮಾರ್ಗವಿಡಿದು ನಡೆವ ನಿಜಲಿಂಗಭಕ್ತರಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಸೊಗಸೀತೇ ? ಕೈಕೂಲಿಯ ಕೈಲಾ ಸಕ್ಕಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಟವೇ ? ನಿಜಭಕ್ತಿಯ ಮಾರಾಟವೇ ? ತಾಯಿ ಮಾರಿ ತೊತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವುದೇ ? ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಗಾಜಿನ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟಿಸ ಲೆಂದು ನವರತ್ನರಾಶಿಯ ತೂರಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ? ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಮೇಲೆ ಕೈಲಾಸವ ಬೇಡಲೇಕೆ ? ಬೇಡುವಾತ ಭಕ್ತನೇ ? ಅಲ್ಲಲ್ಲ. ಬೇಡಿಸಿ ಕೊಂಬಾತ ದೇವನೇ ? ಆತನೆಂಥ ದೇವ ! ಬೇಡದೆ ಮಾಡುವಾತ ಆತ ಭಕ್ತ, ಬೇಡಿಸಿ ಕಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬೇಡದುದನೀವಾತ ಆತ ದೇವ. ನಿಜರಮಣಿ ಚಿತ್ತ ರಮಣನಿಗೆ ಮಾಡುವ ಮಾಟ ಆತನೊಲುಮೆಗಾಗಿ, ಆತನ ಸಂಗ ಸಾಮ ರಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ. ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಹಾರನೂಪುರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಮತ್ಯಪ್ತಿಗಾಗಿ ಸಂತತಿಸಂವರ್ಧನಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಡುವ ಮಾಟಗಾರ್ತಿಯ ಆಟ ಪರಮ ಗಂಭೀರ ಸತ್ಯ ಪ್ರೇಮದ ಸಮರಸಾನಂದನನೆತ್ತ ಬಲ್ಲುದು ? ಕೈಲಾಸದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕೈಲಾಸವಲ್ಲದೆ ನಿಜಲಿಂಗ ನಿಲುಕುವುದೇ ? ಕೂಲಿಯ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯದ ಪರಮಾನಂದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸುದ್ದಿಯೇಕೆ ? ಕೂಲಿಯೆತ್ತ ? ಲಿಂಗವೆತ್ತ ? ನಿಜಭಕ್ತಿಯ ನಿಲವೇನು ? ಕೈಲಾಸದ ಸಂದಿಗೊಂದಿಯೆತ್ತ ?

ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊನ್ನು ಮಾಡಿದ 'ಪವಾಡ ಪುರುಷ' ನಾನು ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕಾಯವೆರಸಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವಿಯಾ ? ಈ ಮಾತು ನಿಜಲಿಂಗಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿತೇ ? ಪವಾಡ, ಅದ್ಭುತಗಳ ಹುಡುಗಾಟ ಮಾಡಿ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಬಿಟ್ಟು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಾವ ವಂಚಿ ಸಿಹೆನೆಂಬುದು ಆತ್ಮಘಾತವಲ್ಲವೇ ? ನಿಜಭಕ್ತಿಯ ನಿರ್ವಾಣಸುಖವೆಲ್ಲಿ ? ಪವಾಡ ಮಾಡುವ ಡೊಂಬರಾಟವೆಲ್ಲಿ ? ಮತ್ತೆ 'ಸಕಲ ದೇಶ ಕೋಶ ಸಿರಿ ಸಂಪದವನುಳಿದು ವೈರಾಗ್ಯ ತಾಳಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ನನಗೆ ಕೈಲಾಸದ

ಪ್ರತಿಫಲ ಬೇಡವೇ? ' ಎಂದರೆ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೈಲಾಸ ಪಡೆವುದು ಕೂಲಿನಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲದೆ ನಿಜಭಕ್ತಿಯಪ್ಪುದೇ? :-

ಕಾಷ್ಠ ಸುವರ್ಣವ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಘಾತಕತನವೇ
ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ? ಸಕಲ ದೇಶ ಕೋಶ ವಾಸ ಭಾಂಡಾರ ಸಮಾಲಕ್ಷ
ಮುಂತಾದ ಸಂಬಂಧ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆನೆಂಬ ಕೈ,
ಕೂಲಿಯೇ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ ?

ಮ. ನ. ೨೩, ಪು. ೨೭೫

ಮುಂದೆ, ದೇಹದೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರಾರು ? ನೀನು, ನಿನ್ನ ದೇಹ. ನೀನಾರು ? ನಿನ್ನ ದೇಹವೇನು ? ದೇಹವೇ ನಾನೆಂದಿರುವುದು ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲವೇ ? ಮಕರಂದದ ಮನೆ ಪುಷ್ಪ, ಪುಷ್ಪವೇ ಮಕರಂದವೇ ? ರತ್ನಕಾಂತಿಯ ಅರಮನೆ ರತ್ನ ಶಿಲೆ. ಕಾಂತಿಯೇ ಶಿಲೆಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವುದೇ ? ಅದರಂತೆ ಮಾನವದೇಹ ಅರಿವಿನ ಅರಮನೆ, ಅರಮನೆಯೇ ಅರಸ ನಲ್ಲ. ಅರಿವೆಂಬರಸು ತಾನಾದರೆ ದೇಹವೆಂಬರಮನೆಯ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ತಿರುಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಮಾನವನೇನು ಆನೆ ಇಲ್ಲವೆ ಬಸವನ ಹುಳವೇ ? :-

ಕಾಯದ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಕೈಲಾಸ, ಜೀವದ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ
ಮಹದ ಕೂಟನೆಂಬುದು. ಕಾಯದ ಜೀವದ ಭೇದವನರಿತಲ್ಲಿ
ಅತ್ತಲಿತ್ತಲೆಂದು ಮತ್ತೆ ಹಲುಬಲಿಲ್ಲ. ಇದು ನಿಶ್ಚಯದ
ಕೂಟ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇನ್ನೂ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ.

ಮ. ನ. ೧೮, ಪು. ೨೭೪

ನಾನೇ ದೇಹವೆಂಬ ಹೊಲಿಗೆಯನುಚ್ಚಿ ದೇಹವ ಕಳೆದರೆ ಕೈಲಾಸವೆಂದು ಹಂಬಲಿಸಿ ಹಲುಬಲು ಮತ್ತೆ ಕಾರಣವೇನು ? ಇದಲ್ಲದೆ ನಿನಗೀಗ ದೇಹವಾದರೂ ಎಲ್ಲಿದೆ ? ಸತ್ಯ ಸದ್ಭಕ್ತನಿಗೆ ನನ್ನದೆಂಬುದೇನಾದರೂ ಉಂಟೇ ? ಶ್ರೀಗುರುವಿಗೆ ತನು ಸಮರ್ಪಣ, ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನ ಸಮರ್ಪಣ, ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಧನ ಸಮರ್ಪಣ, ಮತ್ತೆ ಮೇಲೆ ಕಾಯಾರ್ಪಣ, ಕರಣಾರ್ಪಣ, ಭಾವಾರ್ಪಣ. ಇಂತಹ ಸತ್ಯಭಕ್ತಿಯ ನಿತ್ಯಸಮರ್ಪಣ ಮಾಟದಲ್ಲಿ ನನ್ನದು ನಿನ್ನದೆಂದುಳಿವುದೇನು ? ' ತನುವಿಲ್ಲದ

ಭಕ್ತ, ಮನವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತ, ಧನವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತ' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ತನು, ಮನ, ಧನವಲ್ಲದೆ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದಾತ ಸದ್ಭಕ್ತನೆಂದು ಜೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅನುಭಾವ ವಚನವಲ್ಲವೆ ? ಇಂತಹ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯ ಮರ್ಮವನರಿದು ಆಚರಿಸಿದ ನೀವು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಿಹೆನೆಂದರೆ ಮುಂದೆ ಮಾಡುವುದೇನು? :—

ಗುರುವಿಗೆ ತನು ಹೋಯಿತ್ತು, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಧನ ಹೋಯಿತ್ತು,
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನ ಹೋಯಿತ್ತು, ಇಂತೀ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಿಸಿ ನೀವು
ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಿಹೆನೆಂಬ ಕಲೆ ದೆಗೆ ನಾನಂಜುವೆ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ
ಇನ್ನುಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ಮ. ನ. ೪೪, ಪು. ೨೮೦.

ಆ ಮೇಲೆ, ಕೈಲಾಸವೆಂಬುದೆಲ್ಲಿದೆ ? ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ, ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ, ರಜತಾಚಲದ ಮೇಲೆಯೇ ? ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಹರಹಿನ ಸಂದಿಗೊಂದಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಕೈಲಾಸವಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೈಲಾಸ ಇಲ್ಲಿ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ? ಅಣುರೇಣು ತೃಣಕಾಷ್ಠದಲ್ಲಿ 'ಅತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ವಶಾಂಗುಲಂ' ಎನಿಸ ಪರಮತತ್ವವು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲವೇ ? ಅಣುರೇಣು ತೃಣಕಾಷ್ಠವೆಲ್ಲ ಪಶು ಪಕ್ಷಿ ಪುಷ್ಪ ವೃಕ್ಷವೆಲ್ಲ, ಪೃಥ್ವಿ ಚಂದ್ರ ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲವೆಲ್ಲ, ದೇವ ದಾನವ ಮಾನವ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷರೆಲ್ಲ, ಆ ಪರಾತ್ಪರ ತತ್ವವು ವಾಸಮಾಡುವ ಅನಂತ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲವೇ ? ಕಾಡ ಹೂವೊಂದು ಕೈಲಾಸವಲ್ಲವೇ ? ಶಿವಮಂದಿರವಲ್ಲವೇ ? ಅಲ್ಲಿ ಪರಶಿವ ತತ್ವವರಳುತ್ತಿಲ್ಲವೇ ? ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಯೊಂದು ಕೈಲಾಸವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕು ? ತತ್ತಿಯೊಡೆದು ಹಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಹಾರಾಡುವ ಜೈತನ್ಯ ಪರತತ್ವವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು ? ವಿಶ್ವವಸ್ತು ಭೂತಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಪರಮೇಶನ ವಿವಿಧ ವಿಚಿತ್ರ ಅನಂತ ಅದ್ಭುತ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನಗಳು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಮಾಸಮಾಡಿ ಲೀಲೆಯಾಡುವ ದೇವ ಲಿಂಗದೇವ. ಇಂತಹ ಅನಂತ ಕೋಟಿ ಶಿವಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸವೊಂದು. ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟ ಕೈಲಾಸವಾದ ಮೇಲೆ ಮಾನವ ಕೈಲಾಸವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವರಾರು ? ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸಿ ತೋಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಲಿಂಗ, ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿ ಬೆಳಗುವ ಶರಣನ ಕಾಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕೈಲಾಸ, ಪರಮ ಕೈಲಾಸ.

ಇನ್ನುಳಿದ ಕೈಲಾಸಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಕೈಲಾಸ ತಾವೆಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲ. ಶರಣಸಿಗಾ ಅರಿವು ತೆರಹಿಲ್ಲದಿದೆ :—

ನೆನೆ ನೆನೆ ಎಂದಡೆ ಏನ ನೆನೆವನಯ್ಯಾ ? ಎನ್ನ ಕಾಯವೇ
ಕೈಲಾಸವಾಯಿತ್ತು. ಎನ್ನ ಮನವೇ ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಎನ್ನ
ತನುವೇ ಸೆಜ್ಜೆಯಾಯಿತ್ತು. ನೆನೆವಡೆ ದೇವರುಂಟೇ ?
ನೋಡುವಡೆ ಭಕ್ತರುಂಟೇ ? ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಲೀಯವಾಯಿತ್ತು.

ವ. ಶಾ. ಸಾ. ಭಾ. ೨, ಪು. ೫೦೯.

ಮನವೇ ಲಿಂಗ ತನುವೇ ಲಿಂಗದೇವನ ಶಯ್ಯೆ ಕಾಯವೇ ಕೈಲಾಸವೆಂದು ಪ್ರಮಥರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವವಿರಲು ಕಾಯ ಬೆರಸಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನೆಂಬ ಕಲ್ಲು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕೇನು :—

..... ಘನಲಿಂಗ ಕರಸ್ಥಲದೊಳಗಿಪ್ಪ ಅನು ವನರಿಯದೆ ಇಲ್ಲಿ
ಕರ್ಮ ಅಲ್ಲಿ ನಿಕರ್ಮವೇ ? ಹೇಮದ ಮಾಟದ ಒಳಹೊರ
ಗಿನಂತೆ ಮತ್ಯ ಕೈಲಾಸವೆಂಬ ಕಟ್ಟಳೆ ಇಲ್ಲ. ಆತ್ಮ
ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈವಲ್ಯ

ಮ. ವ. ೬೯, ಪು. ೨೮೮

ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಒಳಹೊರಗೆ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆಂಬುದುಂಟೇ ? ಕಡಿದತ್ತ ಚಿನ್ನ ನೋಡಿದತ್ತ ಚಿನ್ನ. ಒಳಗೆ ಹೊರಗೆ ಕಬ್ಬುನವೆಂಬುದೆಲ್ಲಿ ? ಆತ್ಮ ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿ ಮತ್ಯ ಕೈಲಾಸವೆಂಬುದು ಬೇರಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ,

ಸಕಲದಲ್ಲಿ ಅಳಿದು ನಿಕಲದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಮತ್ತೆ ಸಕಲವ
ಕೂಡಿದನೆಂಬ ನಿಕಲ ಉಂಟೇ ಅಯ್ಯಾ ? ಘಿಕಲದೊಳಗೆ
ಸಕಲವಡಗಿ ಆ ಗುಣ ಉಪದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಅಖಿಳ
ಜಗವೆಂಬುದು ಹೊರಗು. ಆ ಗುಣ ನಿನ್ನ ಸದ್ಭಾವನಿಜ
ವಾದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಗವೇ ಕೈಲಾಸ. ಆ ಲಿಂಗದ ಕೂಟವೇ
ನಿಯಾಣ. ಇದು ನಿನ್ನಂಗದ ಸಂಗ. ನಿಮ್ಮ ನೀವೇ
ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಕಲಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮ. ವ. ೫೮, ಪು. ೨೮೪

ದೇಹಾದಿ ಸಕಲಪ್ರಪಂಚವನತಿಗಳೆದು ನಿಕಲ ಪರವಸ್ತು ತಾನಾಗಿ ನಿಂದು ಮತ್ತೆ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚದ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದನೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯೇಕೆ ? ಮೈ

ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಉರುಳಾಡುವುದೇ ? ಸರ್ವಾಂಗರಸವಾದ ರಸಫಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಗೊಬ್ಬರದ ಹಂಬಲವೇ ? ತನ್ನಂಗವೇ ಕೈಲಾಸ ತಾನೇ ನಿಃಕಲ ನಿರಾಳಲಿಂಗವಾದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನೆಂಬ ಹುಚ್ಚೇಕೆ ? 'ಅಮೃತಸಾಗರದೊಳಗಿರ್ದು ಆಕಳ ಚಿಂತೆಯೇಕೆ ?' 'ಇಲ್ಲಿ'ಯೇ ಮುಸುಕು ತೆಗೆದು 'ಅಲ್ಲಿ' ಯಾದರೆ ಮತ್ತೆ 'ಅಲ್ಲಿ'ಗೆ ಹೋಗಲೆಂದೇನು ? 'ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೇ' ಎಂದ ಮೇಲೆ ಆತನಿರುವ ನಿಜ ಕೈಲಾಸವಲ್ಲದ ರಾವಾವುದು ? ನಿಜದ ನಿಲವಿಂತಿರಲು

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಯ ಹಿಡಿದು ಕತ್ತಲೆ ಎನಲೇತಕ್ಕೆ ?
ಪರುಷರಸ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೂಲಿಯ ಮಾಡಲೇತಕ್ಕೆ ?
ಹುತ್ತ ನಿವೃತ್ತಿ ಯಾದವಂಗೆ ಕಟ್ಟೋಗರದ ಹೊರೆಯ ಹೊರ
ಲೇತಕ್ಕೆ ? ನಿತ್ಯ ಅನಿತ್ಯವ ತಿಳಿದು ಮರ್ತ್ಯ ಕೈಲಾಸ
ವೆಂಬುದು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ನಿಶ್ಚಯವ ತಾನರಿತು
ಅತ್ತಣ ಇತ್ತಣ ಗೊತ್ತು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿಂದಲ್ಲಿ
ಆ ಬಚ್ಚಬಯಲ ಬೆಳಗ ನಿನ್ನ ನೀನೇ ನೋಡಿ
ಕಾಯೆನ್ನ ಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ.

ಮ. ವ. ೨೫, ಪು. ೨ ೬

ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ರೂಹನೊಳಕೊಂಡ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿ ಲಿಂಗವ ಹಿಡಿದು ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಎಂಬ ಕತ್ತಲೆಯ ಕೈಲಾಸವೆನಲೇಕೆ ? ಮನದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವ ಹಿಡಿದು ಕೈಲಾಸದ ಕೂಲಿಯ ಮಾಡಲೇಕೆ ? ನಿತ್ಯತೃಪ್ತ ನಿರಾಳಲಿಂಗ ಭಾವವನಿಂಬುಗೊಂಡಿರಲು ಕೈಲಾಸದ ಬುತ್ತಿಯ ಭಾರವ ಹೊತ್ತು ತಿರುಗಲೇಕೆ ? ನಿತ್ಯನಿಜಕೈಲಾಸವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಗಣಪದವಿಯ ಕ್ಷಣಿಕ ಕೈಲಾಸದಿಂದೇನು ? ಕಾಯದ ಜೀವದ ಹೊಲಿಗೆಯ ಬಿಚ್ಚಿ ನಿರಂಗನಾಗಿ ನಿಂದು ನಿಸ್ಸಂಗದ ಸಂಗ ಮಾಡಿ 'ಬಟ್ಟಬಯಲ ಬೆಳಗಾಗು' ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ !

ಮತ್ತೆ ಮುಂದೆ, ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಾದಿಹೆನೆಂಬುದೇಕೆ ? ಸಂಗವೆಂಬುದಲ್ಲಿ ? ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ಸೊಲ್ಲೇಕೆ ?

ನೀವೇಕೆ ? 'ಮುನ್ನ ನೀನಾರೆಂದಿದ್ದೆ !' ನೀನೆಲ್ಲಿದ್ದೆ ? ನಾನೆಲ್ಲಿದ್ದೆ ? ಹೇಳುವ
ರಾರು ? ಕೇಳುವರಾರು ? ಹೇಳುವುದೇನು ? ಕೇಳುವುದೇನು ? ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲ
ನೀವೇ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೀವೇ. ಎಂದೆಂದು ನೀವೇ. ನಾನೆಂಬುದು ನೀವೇ
ನೀನೆಂಬುದು ನೀವೇ. ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ನೀವೇ. ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನ ನೀವೇ. ನಿಮ್ಮ ನಿಜವ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ. ನೀವೇ ನಿಜವಸ್ತು. ತಾನೇ
ತಾನಾದ ನಿಜವನೇನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ? 'ಅದು ತಾನೇ, ಅದು ತಾನೇನೂ
ಅಲ್ಲ.' ನಾನಿಲ್ಲದೆ ನೀವಿಲ್ಲದೆ ಅಂಗವಿಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಗವಿಲ್ಲದೆ ನಾಮ
ಸೀಮೆಯಡಗಿ ಸ್ಥಳಕುಳವ ಮೀರಿ ನೆರೆ ಮೆರೆವ ನಿರಾಳದ ನಿಜ ನಿಲವ ನಿಮ್ಮ
ನೀವೇ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ:—

ಇಂತು ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮ ನು ಲಿಂಗೈಕ್ಯದ ನಿರ್ಣಯವ
ಬಿನ್ನೈಸಲು ಆ ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಿ ತಂದೆಗಳು ಘನಲಿಂಗಪಲ್ಲಿ
ತಮಗೆ ಸಮರಸಭಾವವ ತಿಳಿದು ನಿಶ್ಚಿಸಿದ ಪ್ರಸ್ಥಾವದ ವಚನ.

. ಶೂ. ಸಂ., ಪು. ೨೪೮

ವಿಶ್ವಾಸದ ಹರವರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಮಯ ಸ್ಥಲಕುಳಂಗಳಾದವು.
ಅದು ನಾನಾ ತಟಾಕಂಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವ ದಿನಕರನಂತೆ ಹಲವುಮಯ
ತೋರುವುದಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಒಲವರವಿಲ್ಲದೆ, ಆ ಅರುಣನ ನೆಲೆ
ಒಂದೆ ಹಲವು ಜಗಕ್ಕೆ ಹೊಲಬಾದಂತೆ ಸ್ಥಲಜ್ಞನಾದೆಯಲ್ಲಾ .
ಸ್ಥಲದ ನೆಲೆ ಒಂದೆಂದರಿತಲ್ಲಿ ಏಕಸ್ಥಲಮೂರ್ತಿ
ನೀನೆ. ಏಕವು ಸಾಕೆಂದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕಾರನಾದೆಯಲ್ಲಾ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ಮೊ. ಮಾ. ವ. ೭೪೫ ಪು. ೨೦೦,

ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮ 'ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ'
ಮಾರಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಸಮರಸವಾಗಿ, ಮಾರಯ್ಯ 'ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾ
ರ್ಜುನ' ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾಗಿ 'ಏಕವು ಸಾಕೆಂದು' ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ಶಬ್ದವಡಗಿ ನಿರಾಕಾರ ನಿರಂಜನ ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ
ಬೆಳಗುವುದನ್ನು ಶಬ್ದವೇನು ಬಲ್ಲುದು ?

ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಶೈಲಿ

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಜೀವನದ ಸತ್ಯಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಜೀವನವನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಸಿರುವ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳ ಶೈಲಿಯನ್ನು, ಅವರ ಮಾತಿನ ರೀತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ಹೇಳಬಹುದು. ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶರಣರ ವಚನಗಳ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಯ ಪಡಿಯಚ್ಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ರೂಪುಗೊಂಡಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಹಲಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಅವರ ವಚನಗಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಡೆದಿವೆ. ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಶೈಲಿ ಸಲುವಳಿಯಾಗುವುದು ನಿಸರ್ಗದ ನಿಯಮ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಮಾತಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುವುದೂ ನಿಸ್ಸಂಶಯವು. ಮಾರಯ್ಯನವರ ಅಂಕಿತವಾದ 'ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ' ಎಂಬುದನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಅವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಓದಿದರೂ 'ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳೇ ಇವು' ಎಂದು ಹೊಳೆವಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮೂಡಿದಂತಿದೆ ಅವರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ. ಅಂತೆಯೇ ಅವರ ಮಾತಿನ ರೀತಿ ಓದುಗರ ಮನದ ಮೇಲೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಶೈಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸರಳವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ ತಿಳುವುದು ಕಷ್ಟ ಕಠಿಣವೆಂಬ ಮಾತೂ ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಗುರುವೆಂಬೆನೆ ಕಂಡ ಕಂಡವರಿಗೆ? ಲಿಂಗವ ಕೊಟ್ಟು
ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಹಂಗಿಗನಾದ. ಲಿಂಗವೆಂಬನೆ? ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ
ಅಂಗವ ಕೊಟ್ಟು. ಜಂಗಮವೆಂಬೆನೆ? ಕಂಡ ಕಂಡವರ
ಅಂಗವ ಹೊಕ್ಕು ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದ. ನಿನಗಿದರಂದ
ವಾವುದಿಲ್ಲ ನಿರಂಗ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೫೯೪, ಪು. ೧೫೮

ಎಂಬಂತಹ ವಚನಗಳು ಸರಳವೆಂಬಂತೆ ತೋರಿದರೂ ನಿಜವಾದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಾವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವ ಬುದ್ಧಿಯ ಆಲಿಂಗನದಿಂದ ಜಾರಿ ಮೀರುವುದೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇಂತಹ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರುವುದು ಶಬ್ದ ಅರ್ಥಗಳ ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆಯಲ್ಲ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೃದಯದ ಅನುಭಾವದ ಕೊರತೆ. 'ಡ್ಯಾಫೋ ಡಿಲ್ಸ್' ಎಂಬ ಹೂಗಳನ್ನು ನೋಡದೆ ಶಬ್ದಾರ್ಥದಿಂದ ಅನುಭವವೆಷ್ಟಾದೀತು? ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ನಮ್ಮ ಅನುಭವ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಕೊರತೆ, ಮಾರಯ್ಯನವರ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಮಾತಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವುದೋ ಒಂದು 'ವಿಗಡ ಜಾಲ' ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅವರ ಅನೇಕ ವಚನಗಳ ಅರ್ಥ ಭಾವ ಸಾರ ತಿಳಿದು ತಿಳಿಯದಂತೆ ಹೊಳೆದು ಮಸುಕಾಗಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮನ ಭಾವ ಹೃದಯ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಳಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನವರನ್ನು ಮಾಡದ ಮಾತಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕುದು ಕೊರತೆ ಇದೆ ಎಂದಿನಿ ಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅವರು ಮೂಲ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲ, ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಬಂದು 'ಕಲಿತ ಕನ್ನಡ' ದಲ್ಲಿ ವಚನ ಬರೆದುದರಿಂದ ಹೀಗಾಗಿರಬಹುದೇನೋ! ಅವರ ವಿಚಾರ ಸರಣಿ, ಮಾತಿನ ಓಫ, ಶಬ್ದಗಳ ಜೋಡಣೆ, ಶಬ್ದಕೋಶ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಅವರು ಅಚ್ಚಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ ಅವರ ಸಾಹಸ ಅತ್ಯಪೂರ್ವವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಾನುಪ್ರಾಸವೆನ್ನಬಹುದಾದ ವಚನಗಳು ಅನೇಕ ಕಡೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರ ಶೈಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದು ನಯಗೊಳಿಸಿದ 'ಸಂಸ್ಕೃತ' ಶೈಲಿಯೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಪ್ರಾಸಾನುಪ್ರಾಸದ ರಚನೆಯ ರೀತಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಿತ್ತ ದಾನ. ಅಂತಹ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಸೊತ್ತನ್ನು ಆದರವಿದ್ದು ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಾರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು. ವ್ಯಾಕರಣನಿಯಮಗಳಿವು, ವಿಚಾರಸರಣಿ ಇಂತಿರಬೇಕು, 'ಶಬ್ದ ರೂಪ

ಎಂತು ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಕಡೆಗೆ ಹಗಲೆಲ್ಲ ಹೊರಳಿ ನೋಡದೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ, ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಿಡುವುದು ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸವೆಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು. ಅವರ ಶೈಲಿಯ ಈ ಓಘ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಪ್ರವಾಹದ ಓಘದ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

‘ಅರಿದ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶ’ ಮಾರಯ್ಯನವರು ತೆಪ್ಪದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಒಪ್ಪವಾಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಶಿವಜ್ಞಾನಾರೂಢರಾಗಿ ದಿವ್ಯಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಣ ಸಮಾಜ ಆಶೆಯೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ, ಬಲ್ಲ ಹಿರಿಯ ನಾನೆಂದು ವಾದಿಸಿ ಬೋಧಿಸುವ ಜಿಹ್ವಾಲಂಪಟದಲ್ಲಿ, ಕೀರ್ತಿ ವಾರ್ತೆಯ ಮಾಟದಲ್ಲಿ, ವೇಷ ಭೂಷಣದ ವಿಕಾರ ಆಡಂಬರದಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆದು ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ನೋಡದಂತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆವುದೆಂತು ? ಅವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಗೊಟ್ಟು ಹಾದಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಅವರ ಕತ್ತಲೆಯ ಕಳೆದು ಬೆಳಗಿನತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದು ಅರಿದ ಶರಣರ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೇ ? ಮಾರಯ್ಯನವರು ಕಣ್ಣೆರೆದು ಸಮಾಜದ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡು ಹೇಳಿಕೆಯಾಗಿ ಕೆಂಡ ಕೆಂಡವಾಗಿ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು. ಇದರಿಂದ ಸಮಾಜ ರೋಚ್ಛಿಗೇಳುವುದೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು.

ಊರಾದಿಡಂತೆ ಆಡದಿದ್ದರೆ ಮಾರಿಹರೆನ್ನ.

ನಾಡಲಿಹರಂತೆ ಆಡದಿದ್ದರೆ ಬಯ್ಯಿಹರೆನ್ನ.

....

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೨೦೧, ಪು. ೪೮

ಇದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಶರಣ ಮಾನವರಿಗಂಜಿ ನುಡಿಯಲೇಕೆ ? ಇಲ್ಲವೆ ಮಾನವಾಗಿರಲೇಕೆ ? ಸಮಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕಂಜಿ ಕಾಗೆ ಬೆಳ್ಳಗೆಂದರೆ ಬತ್ತಲೆಯ ಕತ್ತಿ ನಿರ್ವಾಣೆಯೆಂದರೆ ವೇಷಗಳ್ಳರು ಶಿವಶರಣರೆಂದರೆ ಮಾತಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದರೆ ‘ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಒಳಗಾದವರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ’ ಗಳೆಂದರೆ ಆಗುವುದೇನು ? ಇದ್ದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಇಲ್ಲದ ಗುಣವನ್ನು ನುಡಿದ ಬಣ್ಣದ ಮಾತಿನಿಂದೇನು ? ಇನ್ನು ಬೆಂಕಿಯೇ ಚಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ನಡುಗಿದರೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯೇನು ? ‘ಲಿಂಗವ ಮಚ್ಚಿದ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಜಗದ ಹಂಗಿಲ್ಲ’.

‘ಲಿಂಗವನಂದವಂಗೆ ಜಗದ ಹಂಗಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಜಗದ ಹಂಗು ಬಿಟ್ಟ ಮಾರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಜಗದ ಅಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲ? ಎಲ್ಲ ಹಂಗು ಹರಿದ ಮೇಲೆ ಭಯವೆಲ್ಲಿ? ಭಯವೇತರದು ?

....ಜಗದುತ್ತಿಗೆ ಒಳಗಾದವರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗಳೆಂಬಿನೇ ?

ಎನ್ನೆನು. ಇಂತಿವರೆಲ್ಲರು ಡಾಗಿನ ಸುರುಗಳು,
ವೇಷಧಾರಿಗಳು, ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂತೆಯವರು, ಪುರಾಣದ
ಪುಂಡರು, ತರ್ಕದ ಮರ್ಕಟರು, ಭವಸಾಗರದ
ಬಾಲಕರು, ತತ್ತ್ವವನರಿಯದ ಮತ್ತರು...

ಮೋ. ಮಾ. ಪ ೬೯೨. ಪು. ೧೮೩

ಮತ್ತೆ ಲಾಗಿನ ಅಣ್ಣಗಳು, ಸಜ್ಜನಗಳರು. ಮುಯ್ಯಬಂಧುಗಳು, ಕಾಳ ಮರ್ತ್ಯರು, ಕಸಕಡ್ಡಿಗಳು, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕೂಳಣ್ಣಗಳು, ಹೊತ್ತು ಹೋಕರು, ಸುಗುಡರು, ಜಗದ ಭಂಡರು

ಎಂದು ತಪ್ಪು ಕಂಡು ಸಿಡಿದೆದ್ದು ಗುಡುಗುವ ನುಡಿಗಡಣ! ಮಾರಯ್ಯನವರ ಅನೇಕ ವಚನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಂಡ ಅಜ್ಞಾನ, ಕಪಟ, ವೇಷ, ಅಡಂಬರಗಳ ಮನಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿ ಸುಡುವಂತಿದೆ. ಅಂತಹ ಮನದ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಶುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಉದ್ದೇಶ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಕಸಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆವಲ್ಲ ‘ನೊಂದಾರು ಬೆಂದಾರು’ ಎಂದು ಮಾರಯ್ಯನವರು ಹೆವರಿ ಇಲ್ಲವೆ ಮರುಗಿ ಹಿಂದೆಗೆದಿಲ್ಲ. ನಾನವನೆಂಬ ಬೆಳೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅವಗುಣವೆಂಬ ‘ಪ್ರಳಯದ ಕಸ’ ‘ಆವ ಬಗೆಯಿಂದ ಹೋದರದು ಲೇಸು.’ ಹೊಲ ನೊಂದೀತೆಂದು ಕಸಗೂಡಿಸುವದೇ ? ಅಧರಕ್ಕೆ ಕಹಿಯಾದರೂ ಉದರಕ್ಕೆ ಸಿಹಿ’ಯಾದ ಸತ್ತ್ವವಚನ ನುಡಿಯಬೇಕು. ಒಂಡಿತವಾಗಿ ನುಡಿಯಬೇಕು. ನಿಷ್ಕರವಾದರೂ ನುಡಿಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನುಡಿವುದರಿಂದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಬಹುದು, ಸಂಪ್ರದಾಯವಿರುದ್ಧವಾಗಬಹುದು. ಆದರೇನು ? ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ದೂರವಾಗಬೇಕೆ ?

‘ಇಲ್ಲವೆಂದಡೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ದೂರ, ಉಂಟೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ದೂರ’ ಎಂಬ ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆ ಮಾರಯ್ಯನವರನ್ನು ಹಲವಾರು ಸಾರೆ ಕೆಣಕಿದೆ.

ತಪ್ಪಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟು ಸರಿ ಸೈ ಎಂದು ನುಡಿದು ಸಮಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನಾ ಶ್ರಯಸ್ವೀಕೇ? ಇಲ್ಲವೆ ಸತ್ಯವನ್ನೆ ನುಡಿದು ಸಮಯ ಸಮಾಜದಿಂದ ಹೊರ ಗಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ? ಎಂಬ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಮಾರಯ್ಯನವರು ಎಂದೂ ಎದೆಗೆಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಎಂದೂ ಯಾರಿಗೂ ಹೆದರದೆ ಇದ್ದ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಬಯಲಿಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ದ್ವೀತಿಯ ಶಂಭುವೆನಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣನಿರಲಿ, ಪಟ್ಟುಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನಿರಲಿ, 'ಮಾಯಾ ಕೋಳಾಹಳ'ನಾದ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವಿರಲಿ ಯಾರಾದರೇನು? ದೊಡ್ಡವರ ದೋಷವೆಂದು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? ಮನೆಯ ದೀವಿಗೆಯೆಂದು ಮುತ್ತು ಕೊಡಬಹುದೇ?

- ೧ ...ಕಾಯ ಬಸವಣ್ಣನಾದ. ಜೀವ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನಾದ.
ಅವರರಿವು ಕಳೆ ಪರಿಪೂರ್ಣಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಭುವಾದ.
ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಭೇದವ ತೊಟ್ಟು ಬಂದು, ಭಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿ
ವಿರಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಹಾಮನೆಯ ಮಾಡಿ ಕೆಟ್ಟ ಬಸವಣ್ಣ.
ಹೇಳಿ ಕೆಟ್ಟ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ. ಉಂಡಿಹೆನೆಂದು ಗರ್ವ
ದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರಭುದೇವರು. ಅಂತುಕದಲ್ಲಿಡ
ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣ. ಸಂಕಲ್ಪದಲ್ಲಿಡ್ಲ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ.
ಸಂದೇಹದಂಗವ ತಾಳಿದ್ದ ಪ್ರಭುದೇವರು.
ಇಂತಿವರಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಉಂಟೆಂಬೆನೆ ಇಷ್ಟಾನಕ್ಕೆ ದೂರ.
ಇಲ್ಲನೆಂಬೆನೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ದೂರ....

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೫೯೬, ಪು. ೧೫೫

- ೨ ಸರಮೇಶ್ವರನನಂದವಂಗೆ ಜಗದಾಶೆಯ ಮುಖವಿಲ್ಲವೆಂದೆ....

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೧೬೬, ಪು. ೪೦

- ೩ ಬ್ರಹ್ಮನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ವಿಸ್ತುವಿನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ
ಬೆಳೆದು ರುದ್ರನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾವುದನರಿಯದೆ ಬಣ್ಣ
ಬಣ್ಣಣೆಯ ಮಾತು ಕಲಿತು ಅನ್ನವನಿಕ್ಕುವರ ಪ್ರಸಂಗವ
ಹಡೆಯಬಂದ ಗನ್ನ ಗಾರಂಗೇಕೆ ಅರಿವು? ...

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೩೩೪, ಪು. ೮೪

- ೪ ಅಂದಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಭಂಡರಿಗೆಲ್ಲಿಯದೋ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ?....

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೨೭೪, ಪು. ೬೮

- ೫ಜಿಹ್ವಾ ಲಂಕಟಕ್ಕಾಗಿ ಅನ್ಯರ ಬೋಧಿಸಲೇಕೋ?....

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೩೮೧, ಪು. ೯೬

೬ ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯ ಕಲಿತು, ಸಂತೆಯ ಹೋತಿನಂತೆ
ಹೋರುವ ತೂತಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗಿನ್ನೇತರ ವಿರಕ್ತಿಯೋ
ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ?

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೬೩೫, ಪು. ೧೭೦

ಎಂಬಿನೇ ಮೊದಲಾದ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಸಿಡಿಲುನುಡಿ ಸಮಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಲೋಪದೋಷಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಸುಟ್ಟು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುವಂತಿವೆ. ಸಮಾಜದ ಗುಣದೋಷಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಗುಣವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೊನೆದಾಡಿದೋಷವನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರೋಗವಡಸಿದ ಸಮಾಜದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸುಲಕ್ಷಿಸಿಯೇ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಬಾಯಿಂದ ಇಂತಹ ಕೆಂಡ ನುಡಿ ಉರಿದದ್ದಿವೆ. ಮುಚ್ಚು ಮರೆಯಿಲ್ಲದೆ, ದಯಾ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದ ಮಾತನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ನುಡಿದಾಗ ಭಾಷೆಯ ನಯ ವ್ಯಾಕರಣದ ಕಟ್ಟು ಸಮಯದ ಹಂಗೇಕೆ? ಅಂತೆಯೇ ಅವರ ಮಾತಿನ ಶೈಲಿ ಸಹಜ ನಿರರ್ಗಳ ಧೀರ ಗಂಭೀರ ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠರ. ಮಾರಯ್ಯನವರ ಶೈಲಿ ಮಾರಯ್ಯನವರದೇ. ಆ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಕೆಚ್ಚೇ ಅಚ್ಚಾದಂತಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಒಳ್ಳೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆ, ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿದೆ.

ತಮ್ಮ ಈ ಸತ್ಯವಾದಿತ್ವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನ ನಿಷ್ಠುರ ಬಿರುಸಿಗಾಗಿ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಮನ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನೊಂದಿದೆ. ಸತ್ಯವನ್ನು ನಿಷ್ಠುರವಾಗಿ ಕುಡಿಯ ಹೋಗಿ ತಪ್ಪು ನುಡಿದರೆ ಅನ್ಯರ ಮನ ನೋವುದಲ್ಲಾ ! ಎಂದು ಕುರಮರನೆ ಮರುಗಿ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪು ಮನ್ನಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಾ ತಪ್ಪಿ ನುಡಿದಡೆ ಒಪ್ಪವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿರಣ್ಣಾ.
ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಸ ಹೊಕ್ಕರೆ ಕೈ ಹಗೆಯೆ ಅಯ್ಯಾ ?
ಇದು ಬಣ್ಣ ಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲ ಸನ್ನದ್ಧ ರಿರವು
ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮೋ. ಮಾ. ವ. ೧೪೬, ಪು. ೩೫

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಕುಸುಮ ಕೋಮಲ ಹೃದಯ ಅವರ ಸದುವಿನಯಾರ್ಪಣ್ಯಗಳು ಹಲಕೆಲವು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮಧುರವಾಗಿ ಮೂಡಿ 'ಸಕಲ

ಲೋಕಕ್ಕೆ ಲೇಸನೇ ಬಯಸುವ' 'ಸರ್ವಹಿತೇರತ'ವಾದ ಅವರ ಸನ್ಮುಖರ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅವರ ಶಿವಾಶಯವನ್ನು ತೋರಿ ಬೀರುತ್ತಿವೆ.

ಹಲವಾರು ಸಲ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತಿರುವುಮುರುವು ನೋಡಿದ ಕಣ್ಣು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡು ಗುಣವನ್ನು ಗುಣವೆಂದು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ದಣಿಯದೆ ಕುಣಿದಿದ್ದಾರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು. ಮಹಾಪ್ರಣವ ಬಸವಣ್ಣನೆಂದು 'ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣಂಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎನು ತೀರ್ದೆನು' ಎಂದು ಅವರವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಘನವನ್ನು ಕಂಡು ಮಣಿದು ಧನ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು. 'ಆಹಾ ಎನ್ನ ಕಂಗಳ ಮನೆಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ನಿತ್ಯದ ಬೆಳಗೆ!' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪ್ರಭುದೇವರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ಕೊನರಿದ್ದಾರೆ ಮಾರಯ್ಯನವರು. ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಈ ಸರಳ ಮೃದುಮಾಧುರ್ಯವೂ ಅವರ ಮಾತಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತು ನಿಂತಿದೆ.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರ ಆತ್ಮಾನುಭೂತಿಯ ಪರಮ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಅವರ ಹಲವಾರು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಬೆಳಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಸಾಗರದ ನೀರು ತಿಳಿದರೆ ತಳದ ಮುತ್ತು ಹೊಳೆದು ತೋರುವಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ತೋಳಗಿ ಬೆಳಗುವದಿಲ್ಲವೇ ಇಂತಹ ಮುತ್ತು ಮಾತುಗಳು! ಶಿವ ಜ್ಞಾನಸಂಪದದ ಸಿರಿನುಡಿಗಳು!

೧ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಲೇಪವಾದವನಿರವು ತುಪ್ಪವ ನಂಬಿದ ಬತ್ತಿಯಂತೆ.

೨ ನಿನ್ನ ನೀ ತಿಳಿ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ.

೩ ಪೃಥ್ವಿಯ ಪೃಥ್ವಿ ಎಲ್ಲಿವುದು ?

೪ ಒಪ್ಪವಲ್ಲದೆ ಆ ವಸ್ತುವನವು ವರ್ಣಾರಸು ಕಾಣೆ.

೫ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದನ ಸಂಗ ಬಚ್ಚಬಯಲು.

೬ ಭಾವ ನಿರ್ಭಾವವಾದಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ತಾನು ತಾನೇ.

ಎಂಬಂತಹ ಅನೇಕ ವಚನ ಜ್ಯೋತಿಗಳು ಮರವೆಯ ನೆಲವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ನಿಜಾನುಭೂತಿಯ ನಿಧಿ ನಿಧಾನವನ್ನು ತೋರಿ ದರಿದ್ರ ಮಾನವನನ್ನು ಅಖಂಡ ಶಿವಸಂಪದದ ಪರಮ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲವೇ ? ಇಂತಹ ಪರಮ

ಸತ್ಯ, ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಾಗಿ ನುಡಿದ ಮಾತಿನ ರೀತಿ ಸಂಪತ್ ಸಮೃದ್ಧವಾದುದೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಚನ ವಾಚ್ಛಯದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅಲಂಕಾರ, ನಾಣ್ನುಡಿ, ಜಾಣ್ನುಡಿಗಳೂ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನವರು ವಚನ ಶೈಲಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನೂ 'ನವನವೋನ್ಮೇಷ'ತೆಯನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ:—

೧ ಕತ್ತೆ ಬತ್ತಲೆ ಇದ್ದರೆ ನೆಟ್ಟನೆ ನಿರ್ವಾಣಿಯೆ ?

೨ ಮಣ್ಣು ಬೆಕ್ಕು ನನ್ನಯ ಮೂಷಕನ ಮುಟ್ಟಿದುದುಂಟೇ ?

೩ ಮಾತಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಲ್ಲ ಜಗದೀಶನೊಲುಮೆ.

೪ ನೆಲ ತಳವಾರನಾದಡೆ ಕಳ್ಳಂಗೆ ಹೋಗಲೆಡೆಯುಂಟೇ ?

೫ ಮೊದಲುಗೆಟ್ಟು ಲಾಭವನರಸುವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ ?

೬ ಮಾತಿನ ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲದಲ್ಲಿ ಅಜಾತನ ಅರಿಯಬಾರದು.

೭ ವೇದಾಂತವ ನುಡಿವವರ ಬಲ್ಲೆ, ಸಿದ್ಧಾಂತವ ನಡೆವವರ ಕಾಣೆ.

೮ ಅರಗಿನ ಪುತ್ಥಳಿಯು ಉರಿಯ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕುಂತಿರಬೇಕು.

೯ ಕುರುಳಿನಲ್ಲಿ ಕೂಳ ಕಟ್ಟಿ ಕೂದಲ ಶೋಧಿಸಬಹುದೇ ಅಯ್ಯಾ ?

೧೦ ಅರಿದವನಂಗ ದಗ್ಧ ಪಟದಂತೆ.

೧೧ ಮಂಜನ ರಂಜನೆಯ ನೀರಿಗೆ ತಟಾಕ ತುಂಬಿದುದುಂಟೇ ?

೧೨ ತಾನು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತ ಈಸಬಲ್ಲವರ ಗಂಡನೆಂಬಂತೆ.

೧೩ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸುವನಿರವು ಹಿಮಾಚಲದ ಶಿಲೆಯಂತಿರಬೇಕು.

ಎಂಬೀತೆರನಾದ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಿಡನುಡಿಗಳು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಿಚಾರ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಕಠಿಣ, ಕ್ಷಿಪ್ರವೆಂಬುದನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಮಾತೆಗೆ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತವೆ.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಭಾಷೆಯ ಸರಣಿ ಹಲವಾರು ಕಡೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿಯೂ ತೋರುತ್ತದೆ. 'ಭಕ್ತನಾದ ಮತ್ತೆ ಬಂಧುಗಳ ಬಿಡಬೇಕು.' 'ನೀಡಿದ ಮತ್ತೆ ನಿಜವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿರಬೇಕು.' ಇಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಎಂಬುದು ಬಳಿಕ ಇಲ್ಲವೆ ಮೇಲೆ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಾಗಿದೆ

ಎಂಬುದು ಓದಿ ನೋಡಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ವಿಭಕ್ತಿಪಲ್ಲಟಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ. ಈ ತೆರನಾದ ಉಪಯೋಗ ಹಲವಾರು ಶರಣರು ಮಾಡಿದುದೂ ಉಂಟು. ಇದಲ್ಲದೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಾಕ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ 'ಪ್ರಕಾಶ' ತೋರಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ.

ಮಾರಯ್ಯನವರ 'ಶಬ್ದಭಾಂಡಾರ' ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಿದೆಯೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಆ ಭಾಂಡಾರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯದ ಶಬ್ದಗಳೆಷ್ಟೋ! ನಿಘಂಟುಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದವೆಷ್ಟೋ! ಅವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅರ್ಥ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಇಂದೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡರೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಬೆಳೆವುದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ, ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರೀಮಂತವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾತು ಕೇವಲ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಕ್ಕಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸತನ್ನು ಗಳಿಸೋಣ, ಹೊಸ ಹೊಸ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸೋಣ. ಆದರೆ ಕ್ರಮ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಮೂಲಧನವನ್ನು ಮರೆತು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸುವುದೇಕೆ? ಹಳೆಯ ಶಬ್ದಗಳೆಂದು ಮೂಲಿಗಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಾನ್ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಂಕುಗೊಳಿಸುವುದೇಕೆ ?

ಆಗು, ಚೀಗೆ, ಗಡಾವಣೆ, ಒಚ್ಚೆ, ಘಸಣೆ, ಅಡಿಗ, ಪಡಿಪುಚ್ಚ, ಕೂಟಗೆ, ಶಾಬರ, ಕೌಳಿಕ, ಅನು, ಸಂಚು, ಹಂಗು, ವಾಸಿವಟ್ಟ, ಗದಕ, ಸೊಲ್ಲುಸೊಲ್ಲಿಗೆ, ಅಚ್ಚುಗ,ವರ್ಮ,ತತ್ತು, ಹಮ್ಮು,ಬಿಮ್ಮು,ಒಳಿತು ಹೊಲ್ಲಿಹ, ಸೊಮ್ಮು ಸಂಬಂಧ, ಅಂಕಸೂನೆಗಾರ, ಬೆಲ್ಲದ ಗೊಟ್ಟು, ಠಾವು, ಮುಂಡಿಗೆ, ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ, ಗುತ್ತಿಗೆಕಾರ, ಹೊತ್ತುಹೋಕರು, ನಾಟಕರು, ಅರ್ಥಿಕಾರರು, ಜಾಳಿಸು, ಚಪ್ಪರಿ, ಹೊತ್ತು ಹೋರು, ಬದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋರಾಡು, ಹೊತ್ತು ನಿತ್ತರಿಸು,- ಎಂಬೀ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳು ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ನಮ್ಮ ಪುರಾತನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಶಬ್ದ ನುಡಿಗಟ್ಟು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಆಚಾರ ವಿಚಾರ, ಆಟ ನೋಟ,

ರಾಜಕೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು 'ಫಾಸಿಲ್ಸ್' ದಂತೆ ಮರೆದೊರಗಿರಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ವಿಸ್ತಾರ ಆಳ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹೊಳಿಟ್ಟ ಅಪಾರವಾದ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಉಜ್ವಲ ನಿಧಿಯ ಅರಿವು ನಮಗಾಗಬಹುದು. ಕನ್ನಡಭಾಷೆಗಿರುವ ಶಬ್ದದಾರಿದ್ರ್ಯ ಅಳಿದುಹೋಗಿ ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕದೇವನಂತಹರ 'ನ ಜೈಷಾ ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಪಯೋಗಿನೀ' ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಕಂದೆರೆದು ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾದೀತು.

ಮಾರಯ್ಯನವರ ಪುಣ್ಯಾಂಗನೆ ಮಹಾದೇವಿಯವ್ಯನವರ ವಚನಗಳ ಶೈಲಿ ಸರಳ ಮೃದು ಗಂಭೀರ ವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಆಮೇಲೆ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳಿಗೆ ಟೀಕೆ ಬರೆದ ಟೀಕಾಕಾರನ ಬಗೆಗೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಅಜ್ಞಾತ ಅನುಭಾವಿ ಯಾರೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಅವರ ಟೀಕೆ 'ಉಜ್ವಲ' ವಾಗಿದೆಯೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಅವರ ಅನುಭವ, ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪರಿಚಯ, ವಿಚಾರದ ನಿರರ್ಗಳಸರಣಿ, ಭಾಷೆಯ ಸರಿ ಸೊಗಸು ಗಂಭೀರ, 'ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆ' ಯಂತಿದ್ದ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಭೇದಿಸಿ ಅವರಂತರಂಗದ ಭಾವಾರ್ಥವನ್ನು ಬಯಲಿಗೆ ತಂದು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳುವ ಅವರ ಜಾಣ್ಮೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಂತಿವೆ. ಅವರ ಶೈಲಿ ಭಾಷೆಗೆ ಮುತ್ತಿಟ್ಟಂತಿದೆ. ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳ ಬೆಡಗಿನ ಮೇಲೆ ಟೀಕಾಕಾರರ ಸ್ವಾನುಭೂತಿಯ ಬೆಳಗು ಬೀಳದಿದ್ದರೆ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಮುದ್ರೆಹಾಕಿದ 'ಅನುಭವ ಭಾಂಡಾರ' ವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ತಮ್ಮನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಜ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಈ ಮಹಾತ್ಮನಾರಿರಬಹುದು? ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮುಂದಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಕೊನೆಯ ಮಾತು. ಈ ಗ್ರಂಥ ಎಚ್ಚತ್ತು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದುದು ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಬಸಪ್ಪ ಹಾಲಬಾವಿ, ನಿವೃತ್ತ ಗನೆಯ ವರ್ಗ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ, ಧಾರವಾಡ, ಇವರಿಂದ. ಮುಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೂ ಇಳಿಕೆ ವಡೆದಿಲ್ಲ ಇವರ ಆತ್ಮತೇಜ. ಹಿರಿಯ ಸಂಸಾರ ಇವರದು. ಆದರೇನು ? ಆ ಸಂಸಾರದ ದಂದುಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಇವರು. ಅಂತೆಯೇ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ ಹಗಲಿರುಳು 'ಕಾಯಾ ವಾಚಾ ಮನಸಾ' ಸಮಾಜದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸರ್ವೋದಯಕ್ಕಾಗಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಶಂಕರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಪುರಾಣ, ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ, ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಮುಂತಾದುವು, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಈ ಗ್ರಂಥವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಇಂತಹ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸದುಹೃದಯದ ಅಭಿವಂದನೆಗಳು.

ಹಲವಾರು ವಚನಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳ ನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರಡೆಗೆದು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವರು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಸಿದ್ಧ ರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿ, ಕನ್ನಡಿಗರ ಹಿರಿಯ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ, ಜೀವನದ ಹಲ ವಾರು ಕಷ್ಟಸಷ್ಟಕ್ಕೊಳಗಾಗಿಯೂ ನಾಡಿನ ಹಲವಂದದ ಮುನ್ನಡೆಗಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ 'ಬದುಕು'ತ್ತಿರುವ 'ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು' ಸಂಪಾದಕರಾದ ರೆವ್ವರೆಂಡ್ ಶ್ರೀ. ಉತ್ತಂಗಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪನವರು. ಅವರೇ ಹೇಳು ವಂತೆ ತಿರುಳುಗನ್ನಡ 'ತಿರುಕು'ರಿವರು. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ 'ತಿರುಕು'ರ ಬುದ್ಧಿ ಹೃದಯ ವೈಭವವೆಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳಿಂದ ತೋರಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅವ್ಯಾಹತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದಲೇ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದ ವಚನಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ಬೆಳಕು ಕಾಣುವಂತಾದುವು. ಅವರಿಗೆ ನಾವು ತಂಬ ಕೃತಜ್ಞರು.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಬರೆದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಚೆನ್ನಬಸಪ್ಪನವರು ಬಾಗಿ, ವ್ಹಾಯಿಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್, ಲಿಂಗರಾಜ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಳಗಾವಿ, ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸತಕ್ಕದ್ದೇನು ? ಅಭಿವಂದನೆಯೇ ! ಕೃತಜ್ಞತೆಯೇ ! ಅಲ್ಲ. ಗಂಭೀರ ಮೌನ! ಶಾಂತಿ!

ಸಂ. ಶಿ. ಭೂಸನೂರಮಠ.

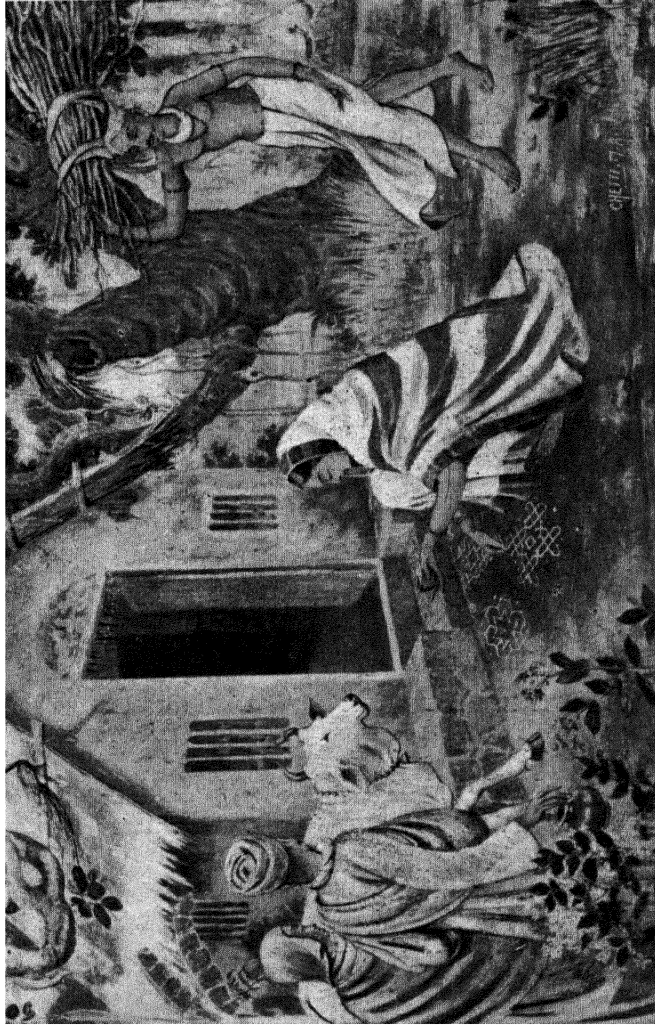
ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಒಪ್ಪೋಲೆ

ಪುಟ ೩೬	ಸಾಲು	೧೯	‘ನಯನಕ್ಕೆಲ್ಲ’ ಇದರ ಬದಲು	‘ನಯನವನ್ನೆಲ್ಲ’
,, ೪೪	,,	೧೭-೧೮	‘ಉತ್ತರ	‘ಉತ್ತರದ
			ಅವಶ್ಯ, ಕತೆಯೇ’	,, ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ’
,, ೧೦೦	,,	೨	‘ಬಿಟ್ಟು’	,, ‘ಬಿಚ್ಚಿ’
,, ೧೦೧	,,	೨	‘ಕೊಂಡಿತ್ತು’	,, ‘ಕೊಂಡಿತ್ತು’
,, ೧೦೧	,,	೨೮	‘ಸತ್ತರೆ’	,, ‘ಸತ್ತರೆ ನಾ’
,, ೧೨೭	,,	೧೩	‘ಎಡೆಯೂಟ’	,, ‘ಎಡೆಯೂಟ’
,, ೧೩೯	,,	೨೩	‘ಮಾಸಮಾಡಿ’	,, ‘ಮಾಸ ಮಾಡಿ’

ಎಂದು ಓದಿರಿ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಂಕೇತಗಳು

ಅ.	.	.	.	ಅಧ್ಯಾಯ.
ಚಂ. ವ.	.	.	.	ಚಂದ್ರಮರಸನ ವಚನಗಳು.
ಚೆ. ಪು.	.	.	.	ಚೆನ್ನ ಬಸವ ಪುರಾಣ.
ಚಿ. ಬ. ವ.	.	.	.	ಚೆನ್ನ ಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನಗಳು.
ತೆ. ಬ. ಪು.	.	.	.	ತೆಲಗು ಬಸವ ಪುರಾಣ.
ಪ.	.	.	.	ಪದ್ಯ.
ಪ್ರ. ಲಿಂ. ಲೀ.	.	.	.	ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆ.
ಪ್ರ. ವ.	.	.	.	ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳು.
ಬ. ವ.	.	.	.	ಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನಗಳು.
ಬ. ರಾ. ದೇ. ರ.	.	.	.	ಬಸವರಾಜ ದೇವರ ರಗಳೆ.
ಭ. ಗೀ.	.	.	.	ಭಗವದ್ಗೀತಾ.
ಮ. ಮಾ. ವ.	.	.	.	ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವನ ವಚನಗಳು.
ಮ. ವ.	.	.	.	ರಾಣಿ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ವಚನಗಳು.
ಮೋ. ಪು.	.	.	.	ಮೋಳೆಗೆಯ್ಯನ ಪುರಾಣ.
ಮೋ. ಮಾ. ವ.	.	.	.	ಮೋಳೆಗೆಯ್ಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳು.
ಲಿಂ. ಲೀ. ವಿ ಚಾ.	.	.	.	ಲಿಂಗಲೀಲಾ ವಿಲಾಸ ಚಾರಿತ್ರ.
ವ. ಶಾ. ಸಾ. ಭಾ.	.	.	.	ವಚನ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ.
ವೀ. ಪು.	.	.	.	ವೀರಶೈವಾಮೃತ ಮಹಾ ಪುರಾಣ.
ಶ. ಲೀ.	.	.	.	ಶರಣ ಲೀಲಾಮೃತ.
ಶಿ. ವಿ.	.	.	.	ಶಿವಶರಣ ವಿಲಾಸ.
ಶಿ. ಶ. ಚ.	.	.	.	ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು.
ಶೂ. ಸಂ.	.	.	.	ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ.
ಶ್ಲೋ.	.	.	.	ಶ್ಲೋಕ.
ಸಂ.	.	.	.	ಸಂಧಿ.
ಸಿ. ವ.	.	.	.	ಸಿದ್ಧರಾಮನ ವಚನಗಳು.

ನೋಳಿಗೆಯ ನಾರಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಸುಹಾದೇವಿಯನ್ನು

ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳು

೧ ಈಶ್ವರ-ವಿಶ್ವ-ಜೀವ

೧ ಈಶ್ವರ

೧

ಒಂದು ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದ ಆತ್ಮಗೆ ಹಲವು ದ್ವಾರ ಉಂಟೆಂದು ಹೊಲಬು
ದಪ್ಪಿ ನುಡಿನವರ ನೋಡಾ! ವಾಯು ಒಂದಲ್ಲದೆ ದಶವಾಯುವಿಲ್ಲವೆಂದೆ.
ಇಂದ್ರಿಯ ಒಂದಲ್ಲದೆ ಐದು ಇಲ್ಲವೆಂದೆ. ವ್ಯಸನ ಒಂದಲ್ಲದೆ ಏಳು ಇಲ್ಲವೆಂದೆ.
ಕರಣ ಒಂದಲ್ಲದೆ ನಾಲ್ಕು ಇಲ್ಲವೆಂದೆ. ಮದ ಒಂದಲ್ಲದೆ ಎಂಟು ಇಲ್ಲವೆಂದೆ.
ಆಧಾರ ಒಂದಲ್ಲದೆ ಷಡಾಧಾರವಿಲ್ಲವೆಂದೆ. ಒಂದು ಬೀಜದಲ್ಲಾದ ವೃಕ್ಷದ
ಹಣ್ಣಿನ ರುಚಿಗೆ ನಾನಾ ಫಲದ ರಸದ ರುಚಿಯುಂಟೇ? ಆ ಬೀಜ ಮೊಳೆವಲ್ಲಿ
ಏಕರೂಪಾಗಿ ತಲೆದೋರಿತ್ತು. ಬಲಿದ ಮತ್ತೆ ಹಲವು ರೂಪಾಗಿ ಪಲ್ಲವಿಸಿತ್ತು.
ನೆಲೆಯ ಕಡಿದ ಮತ್ತೆ ಹಲವು ರೂಪೆಲ್ಲವು ನೆಲೆಯೊಳಡಗಿದವು. ಸಲೆ ಸಂದ
ಹೊನ್ನಿಗೆ ಒಟ್ಟು ಉಂಟೇ? ಬಲುಹು ಮುರಿದವಗೆ ರಣದ ಸುದ್ದಿ ಏಕೋ?
ಜಲದೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿದವಗೆ ಇಳೆಯವರ ಸುದ್ದಿ ಏಕೋ? ಇದುಕಾರಣ
ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಹೇಮವ ಭಾವಿಸಿ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಕಡೆಗಾಣಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಭಾವನೆ
ಬಣ್ಣ ಒಂದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲವಾಗಿ. ಅರಿದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ, ಮರಿದಲ್ಲಿ
ಅಜ್ಞಾನ. ನಾನಾರೇಂಬುದನರಿದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಗುಣ ನಿಂದಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮರೆ
ದಲ್ಲಿಯೇ ನಾನಾ ಸಂಚಲವಾಯಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಿದೇ ದೃಷ್ಟ. ದ್ವಯವಿಡಿದು
ದಕ್ಕೆ ಎರಡಿಲ್ಲದೆ ಮಾರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಜಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ ದಿವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲದೆ ಮಾರಿ
ತೋರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಸಂಸಾರವ ಹರಿವುದಕ್ಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲ
ದಿಲ್ಲವಾಗಿ || ೧ ||

೨

ಅಗ್ನಿ ವಾಯುವ ಧರಿಸಿ, ವಾಯು ಆಕಾಶವ ಧರಿಸಿ, ಆಕಾಶ ಅಪ್ಪುವ ಧರಿಸಿ, ಅಪ್ಪು ಪೃಥ್ವಿಯ ಧರಿಸಿ, ಆ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಅಪ್ಪು, ಆ ಅಪ್ಪುವಿನ ಮಧ್ಯದ ಕಮಠ, ಆ ಕಮಠನ ಮಧ್ಯದ ಶೇಷ, ಆ ಶೇಷನ ಮಧ್ಯದ ಜಗ, ಆ ಜಗದ ಆಗು ಚೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಲನಾಗದೆ ಕಾಯಗುಣವ ಕರ್ಮದಿಂದ ಕಳೆದು, ಜೀವ ಗುಣವ ಅರಿವಿನಿಂದ ಮರೆದು, ಭಾವ ನಿರ್ಭಾವವಾದಲ್ಲಿ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನ ತಾನು ತಾನೆ || ೨ ||

೩

ಅರಿವ ಮನ ಏಕವಾಗಿಯಲ್ಲದೆ ವಸ್ತುವನೊಡಗೂಡಬಾರದು. ರಜ್ಜು ಒಂದೇ ಗಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದಡೆ ಬಳಕಿಲ್ಲ. ಆ ಉಭಯದ ಬಿಡುಗಡೆಯನರಿದು ಅಡಗಿಯಲ್ಲದೆ ಸ್ವಯಂಭುವಲ್ಲ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೩ ||

೪

ಇನ್ನೇನಹುದೆಂಬೆ? ಇನ್ನೇನುವನಲ್ಲೆಂಬೆ? ಎಲ್ಲಾ ಮುಯನು ನೀನಾಗಿ ಹಿರಿದಹ ಗಿರಿಯ ಹತ್ತಿ ಬಿದಿರ ತರಿದವನಂತೆ ಒಂದ ಬಿಟ್ಟೊಂದು ಹಿಡಿದಡೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚೆಂದ. ಹಿಂಗುವುದಕ್ಕೆ ತಾವಿಲ್ಲ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೪ ||

೫

ಎನ್ನ ಕಂಡು ನೀನಲ್ಲದೆ ಎನಗೊಂದು ಇಲ್ಲ. ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಪೌಜನಿಕ್ಕೆ ದಡೆ, ಮಾರಿದಡೆ, ಅರಸೆಂಬರಲ್ಲದೆ ಒಂಟರೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಒಚ್ಚಿ ಯಾರಿಗೊಬ್ಬ ದನರಿ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೊರತೆ ತರಬಾರದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲದೆ ಕೊಟ್ಟ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಓಲೈಸುವನೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಕಟ್ಟಕೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನ || ೫ ||

೬

ಓದಿನಲ್ಲಿ ಕಾಬರೆ ಅಕ್ಷರಜ್ಞನಲ್ಲ. ವಾದಿನಲ್ಲಿ ಕಾಬರೆ ಗಂಧರ್ವನಲ್ಲ. ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಬರೆ ಭೂಮಿಯಾಕಾಶ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪುವನಲ್ಲ. ಅರಸಿದಡೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅರಸದಿದ್ದಡೆ ಅಲ್ಲಿಹ. ನಿನ್ನ ಬಲ್ಲವರಾರೋ ? ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೬ ||

೭

ಕಾಣಬಾರದ ಲಿಂಗವ ಕಾಬ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ? ಕುರುಹಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನವ ಕುರುಹಿಟ್ಟು ಅರಿವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ? ನೋಟಕ್ಕೆ ಬಾರದ ರೂಪು ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಸುಖವನರಸುವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ? ಅರಿಹೆನೆಂಬುದೇನು? ಇದಿರಿಟ್ಟು ಅರುಹಿಸಿಕೊಂಡಿಹೆನೆಂಬುದೇನು? ಅರಿವಿಗೂ ಮರೆವಿಗೂ ಒಡಲಾಯಿತ್ತೆ ಲಿಂಗ? ಘಟದೊಳಗಣ ಜ್ಯೋತಿ ಮಠಕ್ಕುಂಟೆ? ಘಟಕ್ಕೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಉಂಟೆ? ಅರಿಯಲಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಮರೆಯಲಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಮರೆದು ಅರಿಯಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಮತ್ತೆ ಕುರುಹು ಅಡಗಲಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೭ ||

೮

ಕಾಯದೊಳಗುಂಟೆಂದರೆ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಯಲ್ಲ. ಜೀವದೊಳಗುಂಟೆಂದರೆ ನಾನಾ ಯೋನಿಯವನಲ್ಲ. ಭಾವದೊಳಗುಂಟೆಂದರೆ ನಾನಾ ಪ್ರಕೃತಿಯವನಲ್ಲ. ಅದು ಇದ್ದಿಲು ಶುಭ್ರವಾದ ತೆರನಂತೆ ಹೊದ್ದದಾಗಿ ಬದ್ಧಕತನವಿಲ್ಲವೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮ ||

೯

ಕಾಳೋದರವೆಂಬ ಮಹಾ ತಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೀವಭಾವವೆಂಬ ಮಾಯೆ ಹುಟ್ಟಿ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವೆಂಬ ವಸ್ತು ಕುರುಹುದೋರಿತ್ತು. ಆ ಮಾಯೆ ಇದ್ದಲ್ಲದೆ ವಸ್ತುವೆಂಬ ಭಾವವಿಲ್ಲ. ಎಂತೆನೆ—ಕಾಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಅಗ್ನಿ ಆ ಕಾಷ್ಠದ ನಾಮವ ಕೆಡಿಸುವಂತೆ, ಶಕ್ತಿ ಸಂಭವದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ನೀಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವು ಆಚಾರಕ್ಕನುಕೂಲವಾಗದು. ಅದು ಕ್ರಿಯಳಿದ ಶಬ್ದ. ಅನಾಚಾರವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ. ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಹುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿಯೇ ನಷ್ಟವಾದ ಕಾರಣ || ೯ ||

೧೦

ಕೃತಯುಗಕ್ಕೆ ಅರಸು ಶೂಲಿ. ತ್ರೇತಾಯುಗಕ್ಕೆ ಅರಸು ರಘು. ದ್ವಾಪರ ಯುಗಕ್ಕೆ ಅರಸು ಸರಸ್ವತಿಯ ಪತಿ. ಕಲಿಯುಗಕ್ಕೆ ಅರಸು ರಾಮ ಚಂದ್ರ, ದಶಶಿರ ರಾವಣ. ಇವರೊಳಗಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ನರಕುಲ ಜಾತಿ ಪುಣ್ಯಪಾಪವೆಂಬ ಅರಸುತನಕ್ಕೊಳಗಾದರಯ್ಯಾ. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ಶೂಲಿ ಆಚಾರ್ಯನಾದ. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ರಘು ದಶಾವತಾರಿಯಾದ. ದ್ವಾಪರ

ದಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ಚತುರ್ಮುಖನಾದ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಷಡುದರುಶನ ಪಲ್ಲವಿ ಸಿತ್ತು. ಇಷ್ಟವ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರು ದೃಷ್ಟವ ಕಾಬುದಕ್ಕೆ ಮಾಟವನಿರಿಸಿ ಪ್ರಳಯಗತರಾದರಯ್ಯಾ ! ಮೂರರೊಳಗಲ್ಲದ ಆರಕ್ಕೆ ಅತೀತನ ತೋರ ಲಿಲ್ಲದ ಘನವ ಮಾರಿ ನಿಂದವರಾರೋ ? ಸೂರಿಯೊಳು ಗಾರಾದವರಿಗೆ ಮಾರ ಲಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦ ||

೧೧

ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಲೇಪವಾದವನಿರವು ತುಪ್ಪವ ನಂಬಿದ ಬತ್ತಿಯಂತೆ, ಕಾದ ಲೋಹದ ಜಲದಿರವಿನಂತೆ, ನಾದವ ನುಂಗಿದ ಬಯಲಿನಂತೆ, ಚೋದ್ಯವ ಕಂಡ ಕನಸಿನಂತೆ. ಇದಾರಿಗೆ ಭೇದಕ ? ಇದ ಶೋಧಿಸಬೇಕು. ಲಿಂಗದಾದಿಯ ಅಂತುವನರಿದಡೆ ಗುಣಸಂಗಿಯಲ್ಲದೆ ಯೋಗಿಯಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧ ||

೧೨

ದೇವ ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಮಾಯಿಕವ, ಕೌಳಿಕವ ಧರಿಸಿ ಬಂದನೆಂಬರು. ಅದು ಬಣ್ಣದ ಬಚ್ಚಣೆಯ ಮಾತು. ದೇವನಾದವಾದ ಮತ್ತೆ ದೇವ ನಿನಗುಂಟೇ ? ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕಾದ ಬೇಡಿದವರಿಗಿತ್ತು. ಭಾವಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದವಗೆ ಲೀಲೆಯುಂಟೇ ? ಆ ಗುಣ ಚಿಪ್ಪಿನ ಮುತ್ತಿನ ತೆರ, ಕಸ್ತು ರಿಯ ಶುಕ್ಲದ ತೆರ, ಕದಳಿಯ ಕರ್ಪೂರದ ತೆರ, ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಿರಂಗ, ನಿರಂತ, ಸುಸಂಗ, ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಇದ ರಂದವ ಹೇಳಾ ! || ೧೨ ||

೧೩

ನೀನೆನ್ನೊಳಗಹನೆಂಬೆನೆ? ಮನಧರ್ಮವ ಮರೆಯಿಸಿ ಹೀನನೊಳ್ಳಹ ನಾದಹನೆ ? ನೀನೆಲ್ಲಿದ್ದಹನೆಂಬುದನರಿಸಿಹೆ. ಕೈದು ಕೈದ ಹಳಚಿದಲ್ಲಿ ಅಲ ಸಿದರುಂಟೇ ? ಅಶಿ ಅಸುವಿಗಲ್ಲದೆ ಇದ್ದೆನೆಯ ಹೇಳಾ ! ಕುಶಲ, ತನ್ಮಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩ ||

೧೪

ಪೃಥ್ವಿ-ಅಪ್ಪು, ಅಗ್ನಿಯ ಘಟ. ವಾಯು-ಆಕಾಶ ಅಗ್ನಿಯ ಪ್ರಾಣ. ಆ ಅಗ್ನಿ ಜಗದ ಜೀವ. ಇಂತೀ ಸಂಚ ತತ್ವವ ಧರಿಸಿ, ಉರಿಲಿಂಗವಾದೆ ಯಲ್ಲಾ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! || ೧೪ ||

೧೫

ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪು, ಅಪ್ಪುವಿನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ. ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ವಾಯು, ವಾಯುವಿನಿಂದ ಅಗ್ನಿ. ಆಕಾಶದಿಂದ ಮಹದಾಕಾಶ, ಮಹದಾಕಾಶದಿಂದ ಆಕಾಶ. ನಿನ್ನಿಂದ ನಾ, ನನ್ನಿಂದ ನೀ. ನೀನಾನೆಂಬ ಭಾವ ಲೀಲೆಯುಳ್ಳನ್ನ ಕೃ ಮತ್ತೆ ತಿಳಿದು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆಯೂ ಪರಿಪೂರ್ಣ ನೀನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫ ||

೧೬

ಹಿಂಡ, ಹಿಂಡಸ್ಥಲವಾದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನೆರಡುಂಟೇ ? ಕರಚರಣ ಅವಯವಾದಿ ಗಳು ಹಲವಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮ ಹಲವುಂಟೇ ? ಅದು ಏಕ ರೂಪು ಅರುಣನ ಕಿರಣ ದಂತೆ. ನಿನ್ನ ನೀ ತಿಳಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ || ೧೬ ||

೧೭

ಮಹಾಜ್ಞಾನವಪ್ಪ ಅರಿವು ನಾನಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆನೆದು ಉಗಿದು ಹಾವಸೆಯಾಯ್ತು. ಅರಿಯದ, ಮರೆಯದ, ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕರಿಗೊಂಡ ಅರಿವು ತ್ರಿವಿಧ ಮಲವನೊಡಗೂಡಿ ಅವರಡಿಯೊಳಗಾಯ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ. ಇಂತೀ ಭೇದವ ಅಭೇದ್ಯದಿಂದ ಭೇದಿಸಲಾಗಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಯ್ದಿತ್ತು || ೧೭ ||

೧೮

ಯುಗ ಹದಿನೆಂಟು ಸಹಸ್ರ ಕೂಡೆ ಬ್ರಹ್ಮಗೆ ಪರಮಾಯು. ಇಂತಹ ನವಬ್ರಹ್ಮರು ಸಹಸ್ರಕೂಡೆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪರಮಾಯು, ಇಂತೀ ವಿಷ್ಣು ನವ ಕೋಟಿ ಕೂಡೆ ರುದ್ರಗೆ ಒಂದು ಜಾವ. ಇಂತೀ ರುದ್ರರು ಏಕಾದಶ ಕೂಡೆ ಈಶ್ವರಗೆ ಎರಡು ಜಾವ. ಇಂತಹ ಈಶ್ವರರು ದ್ವಾದಶಕೂಡೆ ಸದಾಶಿವಗೆ ಮೂರು ಜಾವ. ಇಂತಹ ಸದಾಶಿವರು ಶತಸಹಸ್ರ ಕೂಡೆ ಮಹಾಪ್ರಳಯ ವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಪ್ರಳಯ ಹದಿನೆಂಟು ಕೂಡಿ ಮಹಾಂಧಕಾರ ಸಂದಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಅಂಧಕಾರ ಸಂದಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗುವಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಬೇರುಕೆಯಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದಾಚೆಯಲ್ಲಿ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ. ನಾನರಿಯನಯ್ಯಾ! ಸೊಲ್ಲಿಗತೀತನ ಕಲ್ಲಿಂದಾಹನೆಂಬಯ್ಯಾ! ನಂಬುಗೆಗಂಜಿ ಹಿಂದುಮುಂದಾದ ಸುದೇಹಿ ನಾನಯ್ಯಾ!

ಎಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿದಲ್ಲಿ ವಲ್ಲಭ ನೀನಾಗಿಪ್ಪೆ. ಎನ್ನ ನಲ್ಲ ನೀನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮ ||

೧೯

ಏಕಾಕಾಶದಿಂದ ಅಂಬು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿತ್ತು. ಬಹು ವರ್ಣದ ಧಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
ಅವರವರ ವರ್ಣ ಭಾಯ ನಿಂದಿತ್ತು. ಕೂಡೆ ವೇಧಿಸಿ ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ ಒಂದೇ ಗುಣ
ನಿಂದಿತ್ತು. ಅದು ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಿಸಲಾಗಿ ಸ್ತೋಮವಾಯಿತ್ತು. ಕೀಳಿ
ನಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಜಾಳಿಸಲಾಗಿ ಸ್ತೋಮ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಭಾವಿಸಿ ನೋಡಿದನೆಂದರೆ
ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲ ಕಂಡಯ್ಯ. ಇಂತೀ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಹಿಡವ ಹಿಂಗುವ
ತಾವು ಇನ್ನಾವುದೋ? ಒಂದು ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಕುಂಭ
ಗಳಿಗೆ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮದ ಅನ್ಯವ ಕಲ್ಪಿಸಲುಟೇ ಒಂದೇ ಗುಣದ ಬಗೆ
ಯಲ್ಲದೆ? ಅಡಗಿದ ತತ್ವಗಳ ತತ್ವದ ಮುದ್ದೆಯ ತುತ್ತನೊಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚಯ
ನಾದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೯ ||

೨೦

ವಸ್ತುವಿಪ್ಪ ಭೇದವ ಬಲ್ಲೆನೆಂದರೆ ಪರ್ಣದೊಳಗಿಪ್ಪ ಪಚ್ಚಿಯಂತೆ,
ಹೊನ್ನಿ ನೊಳಗಿಪ್ಪ ಬಣ್ಣದಂತೆ, ಶುಕ್ತಿಯೊಳಗಿಪ್ಪ ಅಪ್ಪುವಿನಂತೆ, ಅದು ನೆಪ್ಪಿಗೆ
ಬಾರದು. ಒಪ್ಪವಲ್ಲದೆ ಆ ವಸ್ತುವನಪ್ಪುವನಾರನು ಕಾಣೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೦ ||

೨೧

ವೇದಕ್ಕೆ ಹೋರುವರೆ ವೇದಕ್ಕತೀತ. ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋರುವರೆ ಬಳಸಿ
ನವನಲ್ಲ. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೋರುವರೆ ರೂಪಿನವನಲ್ಲ. ಅರ್ಚಿಸಿ ಕಾಬುದಕ್ಕೆ
ಹಕ್ಕಿ ಹಂಗನ ನಿಮಿತ್ಯವೆ? ಈ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದನ ಸಂಗ ಬಚ್ಚಬಯಲು
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೧ ||

೨೨

ಪರುಷದ ಪುತ್ರಳಿಯ ಇರವಿನಂತೆ, ಪೃಥ್ವಿಯ ನುಂಗಿದ ಉದಕದಂತೆ,
ಅನಲನ ನುಂಗಿದ ಶಿಲೆಯಂತೆ, ಅರುಣನ ಕಿರಣವ ಕೊಂಡ ದ್ರವ್ಯದಂತೆ.
ಇನ್ನೇನುಪಮಿಸುವೆ? ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ? ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ.
ಕೇಳುವದಕ್ಕೆ ಕಿವಿ ಇಲ್ಲ. ಕೀರ್ತಿಸುವದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲ. ಏನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ತೆರ
ಪಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೨ ||

೨೩

ಹುಟ್ಟಿಸುವಾತ ಬ್ರಹ್ಮನಾದಡೆ ಅರ್ಚಿಸಲೇಕೊ ನಿಮ್ಮನು ? ರಕ್ಷಿಸುವಾತ ವಿಷ್ಣುವಾದಡೆ ಅರ್ಚಿಸಲೇಕೊ ನಿಮ್ಮನು ? ಕೊಂದು ಹೊದಿಸುವಾತ ರುದ್ರನಾದಡೆ ಮಹಾದ್ವಂದ್ವನ ನುಡಿಯಲೇಕೊ ನಿಮ್ಮನು ? ಇಂತೀ ಲೀಲೆ ಗಾದಡೂ ಆಗಲಿ ನಾ ಲೀಲೆಯವನಲ್ಲ. ಅದರ ಒಳಹು ನೀನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! ॥ ೨೩ ॥

೨ ವಿಶ್ವ

೨೪

ಅಪ್ಪುವಿನ ಯೋಗದ ಕಾಷ್ಠ ಹೊತ್ತುವಲ್ಲಿ, ಮೆತ್ತನೆ ತಮದ ಧೂಮ ಶುಷ್ಕದ ಅಪ್ಪುವಿನ ಗುಣ. ಅಪ್ಪುವರತು ಶುಷ್ಕ ತೊಟ್ಟರೆ ಕಿಚ್ಚು ಮುಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಹೊತ್ತಿ ಬೇವುದದು ಕಿಚ್ಚೋ, ಮತ್ತೊಂದೋ ? ಇಂತೀ ಉಭಯವನರಿತು ಒಂದರಲ್ಲಿ ಒಂದದೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವ ನೋಡಾ ! ಅಲ್ಲವೆಂದಡೆ ಭಿನ್ನ ಭಾವ. ಅಹುದೆಂದಡೆ ಇಷ್ಟದ ದೃಷ್ಟ ಒಂದೆಯಾಗಿದೆ. ಜನ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದವನಂತೆ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಗೋಷ್ಠಿ ಹರಿದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಇರವಿನ ಹಾದಿ. ಇಂತಿವನರಿದು ಬಾಡಿಗೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೊಯಿದಾಡಲೇತಕ್ಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? ॥ ೧ ॥

೨೫

ಘಟತತ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಭೇದವಾಗಿ, ಆತ್ಮತತ್ವ ಅಪ್ಪು ಭೇದವಾಗಿ, ತೇಜ ತತ್ವ ಅರಿವು ಭೇದವಾಗಿ, ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಭೇದ ವರ್ತುಳ, ಗೋಮುಖ, ಗೋಳಕಾಕಾರ ಕೂಡಿದ ಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ, ಈಶ್ವರ ತತ್ವ ನಾಯು ಭೇದವಾಗಿ, ಸದಾಶಿವ ತತ್ವ ಆಕಾಶ ಭೇದವಾಗಿ, ಈ ಉಭಯ ಏಕವಾಗಿ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವವ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಏಕವಾಗಿ, ಅಪ್ಪು ತತ್ವವ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಆ ಚತುರ್ಭಾವ ಏಕವಾಗಿ, ಸೃಷ್ಟಿತತ್ವವ ಕೂಡಲಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ? ಸ್ಥಿತಿ ಎಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತ್ತು ? ಲಯವೆಲ್ಲಿ ಸತ್ತಿತ್ತು ? ಲಿಂಗಮಧ್ಯ ಸಚರಾಚರ ವೆಂದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಕಾಣೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೨ ॥

೨೬

ಪೃಥ್ವಿ ಅಪ್ಪುವಿನ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅನಲ-ಅನಿಲನೆಂಬ ಪುತ್ತಳಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಪುತ್ತಳಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ-ಮಹದಾಕಾಶವೆಂಬ ಕುರುಹುದೋರಿತ್ತು. ಅದು ನಾದಪೀಠ, ಬಿಂದುಲಿಂಗ, ಕಳೆ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಹೊಳೆಹುದೋರುತ್ತದೆ. ಆ ಹೊಳೆಹು ಅರು ಮೂರಾದ ಭೇದವ ತಿಳಿದು ಮೂರು ಏಕವಾದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವ ನರಿತಲ್ಲಿ ನಾದ, ಬಿಂದು, ಕಳೆಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩ ||

೨೭

ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಹಲವು ತೆರ, ಅಪ್ಪುವಿಗೆ ನಾನಾಸಾರ, ಅಗ್ನಿಗೆ ಹಲವು ಘಟಿ ಕ್ಷುಧೆ, ವಾಯುವಿಗೆ ನಾನಾ ರೂಪ ಸಂಚಾರ, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಹುವರ್ಣಚೇತನ, ಇಂತೀ ದೃಕ್ಯೆಗೆ ಲಕ್ಷವಿದ್ದಂತೆ ಲಕ್ಷಿಸಿ, ಕಂಡಂತೆ ಕಂಡು, ಸದ್ಗುಣ ಆರಿದಂತೆ ಎಂದಡೆಂದು, ಮನಕ್ಕೆ ಕುರುಹುದೋರದೆ ತನ್ನ ತಾನರಿದಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನ ಭಿನ್ನ ರೂಪನಲ್ಲ || ೪ ||

೨೮

ಪೃಥ್ವಿಯ ಪೃಥ್ವಿ ಎಲ್ಲಿವುದು? ಅಪ್ಪುವಿನ ಅಪ್ಪು ಎಲ್ಲಿವುದು? ತೇಜದ ತೇಜವೆಲ್ಲಿವುದು? ವಾಯುವಿನ ವಾಯು ಎಲ್ಲಿವುದು? ಆಕಾಶದ ಆಕಾಶ ಎಲ್ಲಿವುದು? ಇಂತೀ ಭೇದಗಳನರಿವುದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಿ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಆತ್ಮನ ಪ್ರತಿರೂಪ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಇಂತಿವಕ್ಕೆ ಉಭಯನಾಮ ಉಂಟು. ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಅಧರಣೆ ಒಂದೇ ಮಯ. ಅಪ್ಪುವಿಗೆ ಸರ್ವಸಾರ ಒಂದೇ ಭೇದ. ತೇಜಕ್ಕೆ ಉಷ್ಣ ಹಲವು ಪರಿ ಇಲ್ಲ. ವಾಯುವಿಗೆ ಸಂಚಾರ ಕಡೆ ನಡು ಮೊದಲಿಲ್ಲ. ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಒಳಹೊರಗಿಂಬ ಉಭಯವಿಲ್ಲ. ಇಂತಿವ ತಿಳಿದಡೆ ಒಂದೇ ಭೇದ, ಹೊಲಬ ನರಿಯದಡೆ ಹಲವು ಭೇದ ಉಂಟು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫ ||

೨೯

ಕಂಬಳಿಯ ಹರಕಿನಲ್ಲಿ ಬತ್ತಿಸಕೋಟಿ ದೇವರ್ಕಳೆಲ್ಲರು ಸಿಕ್ಕಿ ಅಳಲುತ್ತು ಬಳಲುತ್ತು ಲೈದಾರೆ. ಆ ಕಂಬಳಿಯಿಂದ ಮಹಾರುದ್ರನುದಯಿಸಿದ. ಆ ಮಹಾರುದ್ರನ ಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೆಂಬ ಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಆ ಶಕ್ತಿಯ ಯೋನಿಕಮಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಷ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದ. ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಭಿಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದ. ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಂತ ಕೈಯಲಿ ಸಕಲ

ಬಹು ರೂಪಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಆಡುತ್ತಿದ್ದರಯ್ಯಾ ಕಂಬಳಿಯ ಹರಕಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ! ಕುರಿ ನಾಯದು! ಕಂಬಳಿ ಹರಿಯದು! ಇದಕ್ಕಂಬುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬ ||

೩ ಜೀವ

೩೦

ಆವಾಸ ಸ್ಥಲಗಳನಾಧರಿಸಿ ನಡೆವಲ್ಲಿ ಘಟವೇ ಬೀಗವಾಗಿ ಎಸಳೇ ಆತ್ಮನಾಗಿ ಅರಿವೇ ಕೈಯಾಗಿ ಸ್ವಸ್ಥ ಘಟಕ್ಕೆ ಸ್ವಸ್ಥ ಕೈಗಳಿಂದ ಸಿಕ್ಕು ಹರಿವುದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಿಕ್ಕಿ ತುಡುಕಿದಡೆ ಬಿಟ್ಟುದುಂಟೇ ಆ ಸಿಕ್ಕು? ಇಂತೀ ಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆ ಕಂಡು ಭಾವದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮೆಯ ಹಿಂಗಿ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಚಲವಿಲ್ಲದೆ ನಿಂದ ನಿಲವು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ತಾನು ತಾನೆ || ೧ ||

೩೧

ಉಡುಪ ತನ್ನ ಕಳೆಯ ತಾ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಬಂತೆ, ಸೂರ್ಯ ತನ್ನ ಬೆಳಗ ತಾನರವುವಂತೆ, ಫಲ ತನ್ನ ರುಚಿಯ ತಾ ತೋರುವಂತೆ, ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಉಂಟೆನ್ನ ಬಾರದು, ಇಲ್ಲಿನ್ನ ಬಾರದು. ತನ್ನಿಂದರಿದೆನೆಂದಡೆ ಸ್ವತಂತ್ರಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಇದಿರಿದರಿದೆನೆಂದಡೆ ಪರತಂತ್ರಿಯಲ್ಲ. ಈ ಉಭಯವ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ? ಕಾಡೊಳಗೆ ಕರೆವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೊ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ! || ೨ ||

೩೨

ಉಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಉರಿವ ಬೆಳಗು ಪವನನ ಪ್ರಳಯಕ್ಕೆ ಒಳಗು. ಸ್ವಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಒದಗಿದ ಬೆಳಗು ಅನಿಲನ ಆಹುತಿಗೆ ಹೊರಗಾಗಿವುದು. ಇಂತೀ ವಾಗದ್ವೈತದ ಮಾತಿನ ಮಾಲೆ ಸ್ವಯಂಜ್ಞತವ ಮುಟ್ಟಬಲ್ಲುದೇ? ಸ್ಥಲ-ಜ್ಞಾನ-ಯಾಚಕತ್ವವು ಸ್ಥಲಭರಿತನ ಮುಟ್ಟಬಲ್ಲುದೇ? ಇಂತೀ ಉಭಯದ ಒಳಗನರಿತು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕ್ರಿ, ಭಾವಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ತಾನು ತಾನೆ || ೩ ||

೩೩

ಎನ್ನ ಮಾಟ, ಕುರುಡ ಸಭೆಯಲ್ಲಿರ್ದು ನಗೆಯ ನಕ್ಕಂತಾಯಿತ್ತು. ಶ್ರೋತ್ರನಾಶನಲ್ಲಿ ಜಯ ಸ್ವರನ ವಾಡಿದಂತಾಯಿತ್ತು. ಬೆಳ್ಳಿ, ಹಣ್ಣಿಗೆ ತಾಳಿಹ ದೃಷ್ಟದಂತಾಯಿತ್ತು. ನಾ ಬಂದ ಲೀಲೆಯನ್ನಿನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! || ೪ ||

೩೪

ಎಲೆ ಆತ್ಮನೆ ! ಪಾತಕದ ಹೊಕ್ಕುಳವಲೇಕೆ ಹುಟ್ಟಿದೆ ? ಹೇಸಿದರೂ ಉಣ್ಣ ಬೇಕು ವಿಷವ ! ಅನುಕರಿಸಬೇಕು ಹುಸಿಯ ! ಇದೆಲ್ಲದರ ಘಸಣಿಗೊಳ ಗಾಗದಂತೆ ಎನ್ನ ಸುವ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! || ೫ ||

೩೫

ಕೀಳ ಮೇಲನರಸುವದಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳೆಯ ಕಾಳಗವೆ ? ಅಳು ಮೇಳದಲ್ಲಿ ವಿಧಿತನಾಗಿ ಇಹಾಗ, ಸೂಳೆಯ ಮನೆಯ ಆಳೇ ? ಬಾಲರಾಳಿಯ ಜೂಜಿನ ಸೋಲುವೆಯೇ ? ಇವರು ಗಾಣದಲ್ಲಿ ಬಪ್ಪ ಸಾಲಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯಂತೆ. ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ? ಮೆಟ್ಟಿದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೆಟ್ಟುವ ಕಷ್ಟ ಜೀವಿಗಳಿಗೆತ್ತಣ ಗತಿಯೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೬ ||

೩೬

ನಿರ್ಘಟದಲ್ಲಿ ಘಟ ಹುಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದ ಕಂಡೆ. ನಿರ್ವಿಕಳತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಕಳತೆಯು ಹುಟ್ಟಿ ಉಭಯ ಗತಿ. ಆ ಉಭಯದ ಗತಿಗೆಟ್ಟವರ ಕಂಡೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವನರಿಯದೆ ಹೋದವರಲ್ಲಿ || ೭ ||

೩೭

ಪೂಜಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೂ, ನೀರು ಮುಂತಾದ ಪೋಷಣೀಕರಣಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲ ಭಾವಶುದ್ಧಾತ್ಮಿಗಳಿಗಲ್ಲದೆ. ವೇದದ ಕಡಿ, ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೊದಲು, ಪುರಾಣದ ಸುದ್ದಿಯ ಬಲ್ಲ ಸುಮ್ಮಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ವಚನದ ರಚನೆಗೆ ನಿಲ್ಲ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಲ್ಲದೆ. ಘಟದಲ್ಲಿ ವೈಭವ, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿರೋಧ, ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಕರ್ಕಶ ಇಂತೀ ನಿಹಿತಾಚಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ಕಾಯದ ಕರ್ಮ, ಜೀವದ ಭಾವ, ಜ್ಞಾನದ ಒಳಗನರಿಯಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮ ||

೩೮

ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತನೆಂದು ಜ್ಞಾನವ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನವನರಿತೆ
ನೆಂದು ಪೂಜೆಯ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಉಭಯದ ಭೇದ, ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿದ
ಕಳೆಯಂತೆ, ಆ ಕಳೆ ಬೆಳಗನೊಳಗೊಂಡಂತೆ, ಆ ಉಭಯ ವಿರಹಿತವಾದಲ್ಲಿ
ಸ್ವಯ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯ ||

೩೯

ಸೃಷ್ಟಿ ಅಪ್ಪು ತೇಜ ವಾಯು ಆಕಾಶದಿಂದ ಹೊಂದುವ ಹುಟ್ಟುವ
ದೇಹದ ಅಂದಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದುವನರಿಯಾ! ಬಂದಂತೆ ಅದು ಹಿಂಗಿತ್ತೆಂ
ದರಿಯಾ! ಮುಂದಣ ನಿಜಲಿಂಗವನರಿಯಾ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ! || ೧೦ ||

೪೦

ಒಳ್ಳೆ ಮರನ ಸುತ್ತಿ ಅದು ಸಾಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕಲ್ಲಾಡುವಂತೆ
ನಿಲ್ಲದು ಮನ ಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಸಲ್ಲದು ಮನ ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲವೆ ಮೆಲ್ಲದ
ಕೋಡಗನಂತೆ ಕಲ್ಲಿಯೊಳಗಾದ ಮತ್ಸ್ಯದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಲಬ ಕಾಣದೆ,
ಇಲ್ಲಿಗೆ ನೆಲೆಯ ಕಾಣದೆ ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಎನ್ನ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನೀನಿರಾ
ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ! || ೧೧ ||

೪೧

ಭೂಮಿಯ ಮರೆಯ ಹೇಮ ನಾನಾ ರತ್ನಮೂಲಿಕ ದ್ರವ್ಯಗಳಂತೆ,
ಅಪ್ಪುವಿನ ಮರೆಯ ಷಡುವರ್ಣದ ಟಿಪ್ಪಣದಂತೆ, ತೇಜದ ಮರೆಯ ನವ
ಗುಣದ ಹೊಳಹಿನಂತೆ, ವಾಯುವಿನ ಮರೆಯ ನಾನಾ ಸುಳುಹಿನಂತೆ, ಆಕಾ
ಶದ ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಯ ಘರ್ಜನೆಯ ನೊಳಗಿನಂತೆ --- ಇಂತಿಹ ತದ್ರೂಪು ತದ್ರೂ
ಪಗಳ ಹೊದ್ದಿಹವಾದಕಾರಣ, ಇಂತೀ ಆತ್ಮತತ್ವಭೇದದಲ್ಲಿ ಆಗುಚ್ಛೇಗಿಯ
ನರಿಯಬೇಕು. ಆಕಾಶದ ಸೂರ್ಯ ಹಲವು ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ತೆರ
ಮರೆದಡೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಅರಿದಡೆ ಸ್ವಯಂಭು ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨ ||

೪೨

ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಕಲ ಜೀವಂಗಳೆಲ್ಲ ಮತ್ತಾಯೋನಿಯ
ಭಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಮತ್ತಾಯೋನಿಗಾಗಿ ಜನನ, ಯೋನಿಗಾಗಿ ಮರಣ.

ಇಂತಿವ ತಿಳಿದ ಮತ್ತೆ ತಾವು ಅವರಲ್ಲಿ ಅಳಿವುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಜ್ಞಾನವೆ? ಮತ್ತೆ ಶಿವ ಧ್ಯಾನವೆ? ಮತ್ತೆ ನಾನಾ ವ್ರತ ನೇಮವೆ? ಶುದ್ಧ ಭಾವವೆ? ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಡೆ ಕಟ್ಟಿಹೋದ ಬಿರಿದಿನಂತೆ ತೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ದ್ರವ ತೊಟ್ಟುಬಿರಿದ ಫಲದಂತೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿವರಲ್ಲಿಯಲ್ಲದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. || ೧೩ ||

೪೨

ಲೀಲೆಯ ಕುರಿತು ಅಡುವರೆಲ್ಲರು ಕಾಲಸಂಹರನ ಬಂಧುಗಳು. ಲೀಲಾಂಗನಾ ಸುಖವ ಕುರಿತು ಅಡುವವರೆಲ್ಲರು ಲೋಲುನೆಯ ಬಂಧುಗಳು. ಶೈಲಾಂಗನೆಯ ಲೀಲೆಯಲಾಡುವರೆಲ್ಲರು ಕಾಲಬಂಧುಗಳು. ಈ ಲೀಲೆಯ ಜಾಳಿಸಾ ಅಂಕಶೂನ್ಯಗಾರ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪ ||

೪೩

ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಲೇಪಿತವಾಹರಿಗೇಕೆ ಅಜಾತನ ಸುದ್ದಿ? ಪ್ರಖ್ಯಾತದಲ್ಲಿ ನೀತಿಯ ಹೇಳಿದನೆಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಳಿವವರಿಗೇಕೆ ಪರದೋಷ ನಾಶನದ ಸುದ್ದಿ? ಇವರೆಲ್ಲರು ಈಶನ ಭಾಷೆಯಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಭೂಗತರಾದರು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫ ||

೪೪

ಲೇಸಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ! ನೀನೆನ್ನ ಕಂಡುದು ಎಲೆ ಮೇವಾ! ಕಾರುಕನ ಬುದ್ಧಿಯಂತೆ ಅಡಿಗೆ ನೀನಾಗಿ ಹೊಡೆದುದಕ್ಕೆ ನೀನಾಗಿ ಎರಡರ ನಡುವೆ ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಬುದಕ್ಕೆ ನೀನಾಗಿ, ತನ್ನ ಮಂಶ ತನಗೆ ಹಗೆಯಾಗಿ, ಕೊಡಲಿಯ ಕಾವು ಕುಲಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯುವಾದಂತೆ ಇವೆಲ್ಲವು ನಿನಗಾಗಿ. ಎನ್ನ ನೀನೇಕೆ ಕಾಡಿಹೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೧೬ ||

೪೫

ಸಾರನ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು. ನಿಸ್ಸಾರವಾದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿ. ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣು ಹುದು. ಉಭಯದೊಡಲೊಂದೇ. ಅರಿದು ಮರೆವುದ ಹೆರೆ ಹಿಂಗಿದಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ತಾನು ತಾನೆ || ೧೭ ||

೪೬

ಸುಖ ದುಃಖಗಳನರಿವುದು, ಕಾಯ ಜೀವ ಒಂದಾದಲ್ಲಿ. ಅಹುದಲ್ಲ ಮೆಂಬುದನರಿವುದು, ಜೀವ ಪರಮ ಒಂದಾದಲ್ಲಿ. ಕಂಡೆ ಕಾಣೆನೆಂಬುದು, ದೃಕ್ಯ

ದೃಶ್ಯ ಒಂದಾದಲ್ಲಿ. ಇಂತೀ ಪೂರ್ವ ಉತ್ತರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವದೇಕೋ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೧೮ ||

೪೮

ಸಂಜೀವನವ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದುರ ಸಾಯುವ ಹುಟ್ಟುವ ಜೀವವ
ನಾ ಕಂಡೆ. ಕಂಗಳ ಮುಂದೆ ಕಡವರ ತುಂಬಿದುರ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋದವರ
ನಾ ಕಂಡೆ. ತನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ ಅಲಗ ಹೊರೆಯಾಗಿ ಹೊತ್ತಿದುರ ಕೋಲಿನ
ಹೊರೆಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಯಿಸಿಕೊಂಡು ಸತ್ತವರ ನಾ ಕಂಡೆ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನರಿಯದೆ ಹೋದವರ || ೧೯ ||

೪೯

ಹೇಮ ಹಲವಂಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಟ್ಟ ಬೆಳೆಯಿತ್ತು. ಮಾಟದಿಂದಲದು
ಬಹು ರೂಪಾಯಿತ್ತು. ಅದು ನಟಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಏಕ ರೂಪೆಂದೆ. ಅದರಾಟದ
ತೆರನೆ ಆತ್ಮನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೨೦ ||

೨ ಷಟ್ ಸ್ಥಲಗಳು

೧ ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲ

೫೦

ಅರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮಚ್ಚಿ ಬಯಸಲಾಗದು ಇಷ್ಟಾರ್ಥವ.
ಲೋಕದ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಲೋಕವ ಮಚ್ಚಲಾಗದು. ಇಂತೀ
ಗುಣ ವಿರಹಿತನಾಗಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲ ಹೊರತಿಯಾಗಿ ನಿತ್ಯ ನೇಮವೆಂದು
ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿವಿದುಗೆ ಮಾಡಿಯೂ ಮಾಡದಿದ್ದಡೇನು ದಗ್ಧ ಪಟದಂತೆ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧ ||

೫೧

ದ್ವೈತವ ಹೇಳುವ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ದ್ವೈತಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ನಿಸ್ಸಂಸಾರವ
ಹೇಳುವ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ಸಂಸಾರದ ಸಾರವ ಚಪ್ಪರಿದು ಕೆಟ್ಟರು. ಭಕ್ತರಿಗೆ
ನಿತ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ತಾವು ಅನಿತ್ಯವ ಹಿಡಿದು ಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತುದ
ನರಿಯದೆ, ನಾವು ಮುಕ್ತರಾದೆವೆಂಬ ಭ್ರಷ್ಟರ ನೋಡಾ! ಎನಗಿನ್ನೆತ್ತಣ
ಮುಕ್ತಿಯೆಂದಂಜಿದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! || ೨ ||

೫೨

ಅನುಪಮ ಲಿಂಗವೆ ನೆನಪಿಂಗೇಕೆ ಬಾರೆ ? ತನು ಮನ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲವೆಂದು
ಅನುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಯಾ ? ಎನ್ನ ಪಾತಕದ ಪುಂಜವ ನೆಲೆಗಳೆಯಯ್ಯಾ !
ಹಸಿವಿಗಸು ನೀನೇ. ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮನ ನೀನೇ. ಭೋಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅಂಗ ನೀನೇ
ಸ್ನಹಿತದ ಘಟದೊಳಗಿದ್ದ ಬಹುರಂಗಿಗನಂತೆ. ಎನ್ನಂಗಮಯ ನೀನಾಗಿ ಹಿಂಗೆ
ಲೇಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೩ ||

೫೩

ಅಪ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಿಚ್ಚಿನೊಳಗಿಕ್ಕಿದರೆ ಅದು ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧವಾಗಿ
ಹೊತ್ತಬಲ್ಲದೇ ಕಾವಾರಿದ ಕಾಷ್ಟದಂತೆ ? ಇಂತಿ ಅರ್ತಿಕಾರರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವನೆ
ನಿಜವಸ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೪ ||

೫೪

ಅಪ್ಪು ಷಡುವರ್ಣವ ಕೂಡಿ ಭಿನ್ನವಿಚ್ಛಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ವರ್ಣಭೇದವ ಕೊಟ್ಟು ಬಿನ್ನಾಣದಿ ತಾನರಿತಂತೆ ತ್ರಿವಿಧ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಪಟ್ಟಲ ಬ್ರಹ್ಮಯಾಗಿ ನಾನಾ ತತ್ವಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿತನಾಗಿ ಸತ್ತ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಭಾವಿತನಾಗಿ ನೀಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂಗನಾಗಿ ಕರ್ಪುರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚು ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಅದ್ವಹುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಆ ಬುಡಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಅರಿದು ಅರುಹಿಸಿಕೊಂಬ ಉಭಯವಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಗೆ ಕ್ರಿ, ವಿರಕ್ತಿಗೆ ನಿರವಯ. ಇಂತೀ ದ್ವಂದ್ವ ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ ನೀನು. ನೀನೆಂಬನ್ನಕ್ಕೆ ನಾನು. ಎನ್ನ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಮನೋ ಮೂರ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕನಾದೆಯಲ್ಲಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ !

|| ೫ ||

೫೫

ಅರಿಕತ್ತರಿ ಹರಣದ ದಯದಿರವ ಬಲ್ಲದೇ? ಬಿರು ನುಡಿಸವ ಮಾನ್ಯರ ಮಾನದ ಮನ್ನಣೆಯ ಬಲ್ಲನೇ ? ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಕೂಸು ಹುಚ್ಚೆಂದಡಿ ಅವರರ್ತಿ ಹೆತ್ತವರಿಗಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕಿನವರಿಗುಂಟೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ? || ೬ ||

೫೬

ಅರಿದು ಮಾಡುವ ಮಾಟ ಮರನೆಗೆ ಬೀಜನೆಂದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮರೆದರಿವು ತಪ್ಪದು. ಆ ಅರಿವಿನ ಭೇದ ಎತ್ತಿದ ದೀಪದ ಬೆಳಗಿನಂತೆ. ಅರಿದು ಮರೆಯದೆ ಮರೆದು ಅರಿಯದೆ ಇಂತೀ ಅರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವನರಿವು ಹೊತ್ತ ದೀಪದ ನಿಶ್ಚಯದಂತೆ. ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎನುತಿದೆನು || ೭ ||

೫೭

ಅಸಿಯಾಗಲಿ ಮಸಿಯಾಗಲಿ ಕೃಷಿಯಾಗಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕೃಷಿಯ ಮಾಡುವಾಗ ಪಶುಪತಿಗೊಂದೇ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ, ಭಕ್ತಿ ಎಸಕದಿಂದ ಹಸುವಿಲ್ಲದೆ, ತೃಷೆ ಇಲ್ಲದೆ, ವಿಷಯವನರಿಯದೆ, ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಸಿ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾಡುತ್ತಿಪ್ಪ ಭಕ್ತನ ಅಂಗಳವೇ ವಾರಣಾಸಿ. ಆತನ ಆಶ್ರಯವೇ ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಆತನ ಮುಖವೇ ಮೋಕ್ಷದಾಗರ. ಆತನ ಅಂಗವೇ ಲಿಂಗದ ಬೆಳಗು. ಆತನ ಪಾದವೇ ಪವಿತ್ರದ ಪುಂಜ. ಹೀಗೆ ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧವಾದ ಭಕ್ತನಂತೆ ಒಕ್ಕುವ ಕಾಯುಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಕುಕ್ಕುಟನಂತೆ ಮಾಡಾ. ಇದೇ ನಿಶ್ಚಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! || ೮ ||

೫೮

ಅಂಗದ ಕಳವು ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ತೆ ಹಿಂಗುವದಕ್ಕೆ ಪಾಲಿಗೆಯೇಕೋ ? ಪರರಂಗವನರಿತು ಹೆರರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಭಂಗಿತನಾಗಲೇಕೋ ? ನದಿಯೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ ತನ್ನ ಒಡವೆಯ ಸುದ್ದಿಯೇಕೋ ? ಇದರ ವಿಧಿ ನನಗಾಯಿತ್ತು. ಬಿಡು ಕಡುಗಲಿತನವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! ॥ ೯ ॥

೫೯

ಅಂದಳದ ಮುಂದೆ ವಂದಿಸಿಕೊಂಡಿಹೆನೆಂದು ತ್ರಿವಿಧವ ಹೆರೆಹಿಂಗಿ ಮಾಡುವ ನಿರ್ಬಂಧಿಗನ ನೋಡಾ ! ಕಂಡ ಕಂಡವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಹಿಂಡುಗೂಡಿ ಕೂಳಸಿಕ್ಕುವ ಭಂಡರಿಗೆಲ್ಲಿಯದೋ ಭಕ್ತಿ ? ಇವ ರದಕ್ಕೆ ಅಂದೇ ಹೊರಗು. ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೧೦ ॥

೬೦

ಆಗಮವನರಿದಲ್ಲಿ ಆಗು ಚೇಗಯನರಿಯಬೇಕು. ಶಾಸ್ತ್ರವನರಿದಲ್ಲಿ ಸಾವನರಿಯಬೇಕು. ಪುರಾಣವನರಿದಲ್ಲಿ ಪುಂಡರ ಸಂಗವ ಹರಿಯಬೇಕು. ಇಂತಿವನರಿದ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಂಗಳಲ್ಲದೆ ಸನುಮತವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೧೧ ॥

೬೧

ಆರ್ಚನೆಯವನರ್ಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯದ ಫಲ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ್ರವ್ಯವ ಕೊಡುವದು ಮುಕ್ತಿಲೋಕದೊಳಗು. ಈ ಉಭಯದ ಭಿತ್ತಿಯನರಿದು ನಿತ್ಯವ ತಿಳಿದವಂಗೆ ಏನೂ ಎನಲಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೧೨ ॥

೬೨

ಆಚಾರ ಅನುಸರಣೆಯಾಗದಲ್ಲಿ, ಲಿಂಗ ಬಾಹ್ಯವಾದಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ವ್ರತ ನೇಮಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗದೆ ಭಿನ್ನಭಾವಿಗಳಾದಲ್ಲಿ, ಸತಿ ಸುತ ಪಿತ ಮಾತೆ ಸರ್ವಚೇತನ ಬಂಧುಗಳಾದರೂ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮವಾದರೂ ಒಪ್ಪೆನು. ಇದಿರಿಗೆ ದೃಷ್ಟವ ತೋರಿ, ಪರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು ಹೋದಿಹೆನೆಂದರೂ ಆ ಕೈಲಾಸ ಎನಗೆ ಬೇಡ ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುಸರಣೆಯಾದಲ್ಲದೆ. ನೇಮಕ್ಕೆ ಕುಟಿಲವಿಲ್ಲದೆ ನಿಂದ ಸದ್ಭಕ್ತನ ಬಾಗಿಲ ಬಚ್ಚಲ ಕಲ್ಲಿನಗೆ ನಿಶ್ಚಯದ ಕೈಲಾಸ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೧೩ ॥

೬೩

ಅನಂದಿಸಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಆಹಾ ಎಂಬುದು ಆವೇಶ ಭಕ್ತಿ. ತಲೆದೂಗಿ ಝುಂಪಿಸಿ ಅಂತಃಕರಣ ಕದಡಿ ಅನಂದಿಸುವುದು ಭಾವ ಭಕ್ತಿ. ಬಿಂಬಿಸುವವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿರೂಪಿಲ್ಲದೆ ಅನಂದಾರ್ತಗಳು ನಿಂದು, ಮುತ್ತಿನೊಳಗಣ ಅಪ್ಪುವಿನಂತೆ ಹೆಪ್ಪಳಿಯದೆ ನಿಂದುದು ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ. ಇಂತೀ ತುರಿಯಾತುರಿಯವು ಏಕ ಚಿತ್ತ ವೆಂಬುದು ನಿಹಿತವಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಲಲೇಪ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ || ೧೪ ||

೬೪

ಆನೆ ಕುದುರೆ ಬಂಡಿ ಭಂಡಾರವಿದ್ದಡೇನೋ ತಾನುಂಬುದು ಪಡಿಯಕ್ಕಿ, ಒಂದಾವಿನ ಹಾಲು, ಮಲಗುವದರ್ಥ ಮಂಚ. ಈ ಹುರುಳ್ಳಿಂದ ಸಿರಿಯ ನಚ್ಚಿ ಕೆಡಬೇಡ ಮನುಜಾ ! ಒಡಲು ಭೂಮಿಯ ಸಂಗ, ಒಡವೆ ತಾನೇನಪ್ಪುದೋ? ಕೈವಿಡಿದ ಮಡದಿ ಪರರ ಸಂಗ, ಪ್ರಾಣ ವಾಯುವಿನ ಸಂಗ. ಸಾವಿಗೆ ಸಂಗಡ ವಾರೂ ಇಲ್ಲ ಕಾಣಾ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! || ೧೫ ||

೬೫

ಅಪರವನರಿತೆನೆಂದು ಪರಮನ ಬಿಡಲೇತಕ್ಕೆ ? ನಿಃಕ್ರಿಯನರಿತೆನೆಂದು ಕ್ರಿಯೆಯ ಬಿಡಬೇಕೆ? ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನದಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯ, ವೈರಾಗ್ಯ ದಿಂದ ನಿಜದ ನಿಶ್ಚಯ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂದಿಲ್ಲ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೬ ||

೬೬

ಅರೂಢನಾದ ಮತ್ತೆ ಈ ರೂಢಿಯ ಅವತಾರವ ಹೊರಲೇಕೆ ? ಕೋಡಗನಂತೆ ಕಂಡ ಕಂಡವರಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಿನೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಬಂಡುಗೆಲೆಯ ಲೇತಕ್ಕೋ ? ಈ ಅಂದಗಾರ ಅಣ್ಣಗಳ ಕಂಡು ಬಂಡಾದಿರಣ್ಣಾ ! ಅರ್ತಿಗೆ ಆಡುವ ಸತ್ಯವಂತರಿಗಿನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿಯೋ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! || ೧೭ ||

೬೭

ಆವಾವ ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸತಿ ಸುತ ಬಂಧುಗಳು ಮುಂತಾದ ಬಂಧಿತ ವಳಯವೆಲ್ಲವು ಭಕ್ತಿಗೆ ಏಕರೂಪವಾಗಿ, ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಜ

೧ ರೂಢಗವಂತನಂತೆ (ಬ)

೨ ತಳವಳಯ (ಡ)

ರೂಪಾಗಿ, ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದೆ ವಸ್ತುಭಾವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾತನ ಭಕ್ತಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ನಿಶ್ಚಯದ ನಿಜವಾಸ || ೧೮ ||

೬೮

ಅಳನಪಮಾನ ಅಳ್ವಂಗೊದಲ್ಲಿ, ಅಳ್ವನಪಮಾನ ಅಳಿಗೆ ಬಂದಲ್ಲಿ, ಉಭಯದ ನೋವು ಒಂದೆಂದು ತಿಳಿದಲ್ಲಿ, ಕರ್ತನ ಭೃತ್ಯನಾಗಿ ನುಡಿದನೆಂದು ಹೊತ್ತು ಹೋರಲೇತಕ್ಕೆ? ತನ್ನ ಮನೆ ಬೇವಲ್ಲಿ ಕೆಡಹಿತ್ತಡೆ ಕೇಡೇ? ನಾನೊಡೆಯ ಇವನಡಿಗನೆಂದು ಪಡಿ ಪುಚ್ಚುವ ಮಾಡುವನ್ನಕ್ಕ ಅದು ತುಡುಗುಣಿಯ ಸವಿತ. ಅವನೊಡೆಯನಲ್ಲ ನಾನಡಿಗನಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೯ ||

೬೯

ಇರಿವ ಅಸಿ ನೋವ ಬಲ್ಲದೆ? ಬೇಡುವಾತ ರುಜವ ಬಲ್ಲನೇ? ಕಾಡುವ ಕಾಳುಮೂಳರ ವಿಧಿ ಎನಗಾಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೦ ||

೭೦

ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತಟ್ಟುಮುಟ್ಟು ಬಲ್ಲವಗೆ ಇಷ್ಟವ ಮುಟ್ಟುವ ಭೇದವು ತಟ್ಟಿದಿಹ ಪರಿ ಇನ್ನೊತೋ? ಇಂತಿವರು ಮುಟ್ಟಲಿರಿಯರು. ತತ್ತದ ನಿಜವ ನರಿಯರು. ಇಂತವರಿಗಿಷ್ಟಲಿಂಗವನು ಹೊದಿಸಲೇಕೆ? ಅವರಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯದ ನಿಜವೇಕೆ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೧ ||

೭೧

ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ನಿರ್ದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳುವಾಗ ನಿಷ್ಠೆ ವಂತರಿತಾದಿರೋ? ಅದು ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೊ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೊ ಕಟ್ಟಿದವನ ಕೈಯ್ಯ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ! ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಭಟ್ಟತನಕ್ಕೆ ಹೋರುವ ಭ್ರಷ್ಟ ಭಂಡರನೇನೆಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! || ೨೨ ||

೭೨

ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನರ್ಚಿಸುವನಿರವು ಹಿಮಾಚಲದ ಶಿಲೆಯಂತಿರಬೇಕು. ಕುಸುಮ ಅಪ್ಪುವಿನ ಸ್ನೇಹದಂತಿರಬೇಕು. ಅಯಸ್ಕಾಂತದ ಶಿಲೆಯ ಲೋಹದಂತಿರಬೇಕು. ಅಣಿಯೊಳಗಣ ನೇಣಿನಂತಿರಬೇಕು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕು ಪ್ರಾಣ

ಲಿಂಗಕ್ಕು ತತ್ತು ಗೊತ್ತಲ್ಲದೆ ಬಿಚ್ಚುತಿರಬಲ್ಲರೆ ಆತನೇ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ತ್ವಪ್ತ,
ಮುಕ್ತನೆಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೩ ||

೭೩

ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನರಿಮ ಪೂಜೆಯಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನರಿಮ ಪಥ್ಯವ
ಕೊಂಡು ಜಂಗಮವಾದೆನೆಂಬ ಮಿಥ್ಯ ತಥ್ಯದ ಅಣ್ಣಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿರೋ!
ಕೊಟ್ಟಾತ ಗುರು, ಕೊಂಡಾತ ಏಷ್ಯನೆಂದು, ಜಗದಲ್ಲಿ ಅಂದಿಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ನಡೆವ ಭಂಡರಿಗೇಕೆ ಲಿಂಗಾಂಗ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ? || ೨೪ ||

೭೪

ಇಹದಲ್ಲಿ ಸುಖ, ಪರದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿ ಎಂಬರು. ಅದು ಹುಸಿ ನಿಲ್ಲು.
ಇಹದಲ್ಲಿ ದುಃಖ ಪರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಎದೆ. ಇಂತೀ ಇಹಪರವೆಂಬೆರಡು
ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮನೆಯ ತೊತ್ತಿನ ತೊತ್ತಾದವರಿಗಿನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿಯೋ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ! || ೨೫ ||

೭೫

ಈದ ಪರುವಿನ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಯನ್ನಿಕ್ಕಿದರೆ ಸ್ನೇಹವಲ್ಲದೆ ಬಂಡೆ
ಯಾವಿನ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟೇ? ಇದರಂದವ ತಿಳಿವುದು ಲಿಂಗಾಗಿಗಳು. ಹೊತ್ತು
ತುಂಬಿದವಳು ತನ್ನ ನಿತ್ತರಿಸುವ ಬೇನೆಯನರಿವಳು. ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು
ಬಲ್ಲರು ನಿಶ್ಚಟದ ನಿಜಾಂಗಿಗಳ. ಇಂತೀ ಸತ್ಯವನರಿಯದೆ ಹೊತ್ತುಹೊತ್ತನಾಗಿ
ನುಡಿದ ಮರ್ತ್ಯರಿಗೇಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ? || ೨೬ ||

೭೬

ಉರಿಗೆ ರಸ ನಿಂದಾಗವೆ ರಸಸಿದ್ಧಿ ಎಂಬೆ. ಅಸಿಗೆ ಶರೀರ ನಿಂದಲ್ಲಿಯೆ
ಕಾಯಸಿದ್ಧಿ ಎಂಬೆ. ಲಿಂಗವಿಡಿದ ತನುವಿಗೆ ಅಂಗವ್ಯಾಪಾರವ ಬಿಟ್ಟಾಗವೆ
ಲಿಂಗಸಿದ್ಧಿ ಎಂಬೆ. ಇದರಂದ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲದಿದರಡೆ ತ್ರಿಭಂಗಿಯ ತಿಂದು ಅಂದ
ಗೆಡುವನಿಗೇಕೆ ಲಿಂಗದ ಸುದ್ಧಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ? || ೨೭ ||

೭೭

ಉಂಡುಕೊಂಡಾಡುವನ್ನಬರ ವೇಶಿಯ ಮನೆಯ ದಾಸಿಯ ಬರಿಹುಂಡ
ವೆಂಬೆ. ಈಶ್ವರನ ರೂಪತೊಟ್ಟು ಕೈಯಾಂತು ಬೇಡಿದರೆ ವೇಷದ ಮರೆಯ

೧ ಅಂಥ (ಬ)

೨ ಶುಕ್ತಾದವರಿಗೆ (ಡ)

ಬಲೆಯ ಬೀಸುವ ಬೇಟೆಗಾರನೆಂಬೆ. ಆಗಮವ ಕಲಿತು ಅವರಿಗೆ ಆಗಹೇಳಿ
ಹೋಗಿನ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಯಾನುವ ಈ ಲಾಗಿನ ಅಣ್ಣಗಳ ಬಗೆಯ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ದ್ವಹರೆಯವರಿಗೆ ಸತ್ತುಸಾಯದ ಕುದುರೆಗೆ ಹುಲ್ಲನಡಕುವಂತಾಯಿತ್ತು
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೮ ||

೨೮

ಉಂಬ ಉಟ ನಿನಗೋ ಅಶನಕ್ಕೋ ಎಂಬುದನರಿ. ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ
ಮಾಡುವಗೋ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬುವಗೋ ಎಂಬುದ ತಿಳಿದ ಮತ್ತೆ ಹೋರಿ
ಆರ್ಜವ ಮಾಡಲೇಕೆ? ಹೊನ್ನು ಹೊನ್ನು ಕೊಂಡು ಬಪ್ಪಂತೆ ತನ್ನ ತಾನಳಿದ
ಮತ್ತೆ ಅನ್ಯವೇಕೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ? || ೨೯ ||

೨೯

ಉಂಬ ತಳಿಗೆಯ ಬೆಳಗಿದಡೆ ನೊಂದಿತ್ತೇ ಅದು ಎನ್ನ ಬೆಳಗಿದರೆಂದು?
ಬಂದ ಮಸಿಯ ತೊಳೆದಡೆ ನೊಂದಿತ್ತೇ ಅದು ಎನ್ನ ಹೊರೆಯನೆತ್ತಿದರೆಂದು?
ಅಂಥ ಮಂದರಂದವ ನುಡಿದಡೆ ನೊಂದು ಬೈಯಲೇಕೆ? ಅವರು ನೊಂದಡೂ
ನೋಯಲಿ. ಹಿಂಗಬೇಕೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ! || ೩೦ ||

೩೦

ಎನ್ನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದೆಯಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ! ಎನ್ನ
ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದೆಯಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ! ಎನ್ನ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ
ಶಿಕಾರವಾಗಿ ಬಂದೆಯಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ! ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಯಕಾರವಾಗಿ
ಬಂದೆಯಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ! ಎನ್ನ ಮತಿಗೆ ಓಕಾರವಾಗಿ ಬಂದೆಯಯ್ಯಾ ಬಸ
ವಣ್ಣ! ಎನ್ನ ನಾದಕ್ಕೆ ಅಕಾರವಾಗಿ ಬಂದೆಯಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ! ಎನ್ನ ಬಿಂದು
ವಿಗೆ ಉಕಾರವಾಗಿ ಬಂದೆಯಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ! ಎನ್ನ ಕಳೆಗೆ ಮಕಾರವಾಗಿ
ಬಂದೆಯಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ! ಎನ್ನ ಭವನ ಕೊಂದಿಹೆನೆಂದು ಬಂದೆಯಯ್ಯಾ ಬಸ
ವಣ್ಣ! ಎನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಸಕಾರವಾಗಿ ಬಂದೆಯಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ! ಎನ್ನ
ವರ್ಚಸ್ಸಿಗೆ ವಕಾರವಾಗಿ ಬಂದೆಯಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ! ಇಂತವು ಮಹಾ ಪ್ರಣ
ಮಂಗಳೇ ಬಸವಣ್ಣನಾಗಿ ಆ ಬಸವಣ್ಣನೆ ಮಹಾ ಪ್ರಣಮಂಗಳಾಗಿ ತನ್ನ
ಮಠಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಬಂದು ಭಕ್ತಿವಸ್ತು ವಸಿತ್ತಡೆ ಇವ ನಾನು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನನ ಭಕ್ತರಿಗಿತ್ತು ಬದುಕಿದನಯ್ಯಾ! || ೩೧ ||

೮೧

ಎನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಿನ್ನ ನೋಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ನೀ ವಿಶ್ವಾಸಹೀನ. ನಿನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸ ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಕರಿಗೊಂಡು, ಎನ್ನ ದೃಢ ನಿಮ್ಮ ದೃಢವಾಗಿ ನಿನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಭಕ್ತ, ಭಕ್ತಲಿಂಗವೆಂಬ ಶ್ರುತಿ ತಪ್ಪದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೨ ||

೮೨

ಎಷ್ಟು ಪಟುಭಟರಾದರೂ ಸ್ಪಟಿಕದ ಮರಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಬೇಕು. ದಿಟ ಪುಟವನರಿದಡೂ ಗುರು ಕೊಟ್ಟ ನಿಟಲಲೋಚನನು ಘಟಿಸಬೇಕು. ಭಿತ್ತಿಯ ಮೇಲಣ ಚಿತ್ರ ಒಪ್ಪವಿಟ್ಟಂತೆ ಗುರುಕೊಟ್ಟ ಇಷ್ಟದ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟವ ನರಿಯಬೇಕು. ಮೆಟ್ಟಿದುದು ಜಾರಿ, ಹಿಡಿದುದು ಮುರಿದ ಮತ್ತೆ ಎರಡೂ ಕೆಟ್ಟ ವಂಗಿನ್ನೇಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೩೩ ||

೮೩

ಒಡಗೂಡಿರ್ಪ ಲಿಂಗವನರಿಯದೆ ಅಡಿ ಇಟ್ಟು ಪೊಡವಿಯೊಳಗಣ ಅಡವಿ ಗಡುಗಳಲ್ಲಿಪ್ಪ ಮೃಡಾಲಯಮಂ ಕಂಡು ಹೊಕ್ಕು ಸಡಗರಿಸಿಕೊಂಡು ವರವ ಹಡೆವೆನೆಂದು ಬೇಡುವುದ ಕುರಿತು ಅದು ಜರಿದು ಬೀಳಿ, ಕೊಟ್ಟ ನೊರವನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತೆ ನಾವರ ಕಂಡು ಅಚ್ಚುಗ ಬಡು ತಿದ್ದೇನೆ. ಇವರಿಗಿನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿಯೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೩೪ ||

೮೪

ಒಡೆಯರ ಕಟ್ಟಳೆಯಾದ ಮತ್ತೆ ಒಡಗೂಡಿ ಸಹಪಂತಿಯಲ್ಲಿ ಮೃಡ ಶರಣನ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಳಲೊಲ್ಲದೆ ತುಡುಗುಣಿ ನಾಯಂತೆ ತೊಗಲ ಗಡಿಗೆಯ ತುಂಬುವ ಗುರುಪಾತಕರಿಗೆಲ್ಲಿಯದೋ ಒಡೆಯರ ಕಟ್ಟಳೆ? ಒಡೆಯನ ನಿರೀಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸರಿಗದ್ದುಗೆಯನೊಲ್ಲದೆ ಒಡೆಯಂಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಸಡ ಗರಿಸಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ತನ್ನೊಳಗಿಪ್ಪ ಆತ್ಮಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಕೂರ್ಮಶಿಶು ವಿನ ಸ್ನೇಹದಂತೆ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲ. ಎನಗೆ ಪರಸೇವೆ ಪರಾಜ್ಞುತ ವೆಂದು ಒಡೆಯರಿಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡೆಂದು ಎನಗೆ ತಳುವೆಂದಡೆ ಒಪ್ಪುವರೇ ನಿಜ ಶರಣರು ? ಸತಿಯು ಕೋಣೆಯಲಿದುರ್ ಪತಿಯು ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿದರ್ಡೆ

ರತಿಕೂಟ ಉಂಟೇ ? ಇವರ ಗಸಣೆಗಂಜಿ ವಿಶೇಷವನರಿಯದ ಪರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಿ
ಯದೋ ಮುಕ್ತಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? ॥ ೩೫ ॥

೮೫

ಒಡೆಯ ದೇವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಕೊಳ್ಳೆವೆಂಬ ಮೃಧನ ಭಕ್ತರ ನೋಡಾ !
ಒಡೆಯಗೆ ಭೆಟ್ಟಿ ಮನೆಯೊಡೆಯಗೆ ತುಪ್ಪ, ಕಟ್ಟು-ಮೊಸರು, ಮೃಷ್ಣಾನ್ನ-
ಒಡೆಯರಿಗೆ ಕುರುಹು ತೋರಿ, ತಾ ಹಿರಿದಾಗಿ ಉಬ ಕಡುಗಲಿಯ ನೋಡಾ!
ಇವರಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಡೆ ಇವರನೊಡಗೂಡಿ ನುಡಿದಿನಾದಡೆ ಜೇನಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ
ಬಿದ್ದ ಗುದಿಮುಷ್ಕಕನಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೩೬ ॥

೮೬

ಓ ಎಂದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕಾರವಸ್ತುವಾದೆಯಲ್ಲಾ ! ಓ ಎಂದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರ
ವಸ್ತುವಾದೆಯಲ್ಲಾ ! ತತ್ವಮುಸಿ ಎಂದಲ್ಲಿ ತತ್ವರೂಪಾಗಿ ಜಗವ ರಕ್ಷಿಸಿಹೆ
ನೆಂದು ಕರ್ತೃರೂಪಾದೆಯಲ್ಲಾ ! ನಿಮಗೆ ಮರ್ತ್ಯದ ಮಣಹವೆಲ್ಲಿಯ ಪರಿ
ಯಂತರ ! ಎನಗೆ ಕಟ್ಟುಗುತ್ತಿಗೆಯೇ ? ನಾ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊತ್ತು ಶಿವಭಕ್ತರ
ಮನೆಗೆ ನೀವು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಯಕದ ಕೃತ್ಯ ಇನ್ನೆಷ್ಟುದಿನ ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೩೭ ॥

೮೭

ಕಟ್ಟರಸಿನೊಡನೆ ಏಕ, ಅಸತ್ಯವನಾಡಿದರೆ ಅವರು ಮುಕ್ತಿಯ
ಉಸುರಿದುದಕ್ಕೆ ಎದೆ ಬಿಡುವರೇ ಅಸುವಿನೊಡೆಯರು ? ಕಪಟಬುದ್ಧಿಯವ
ತಪ್ಪಿ ನುಡಿದಡೆ ಒಪ್ಪವಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! ॥ ೩೮ ॥

೮೮

ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಕಸ, ನೀರ ಹೊತ್ತು, ಭಕ್ತರಲ್ಲದೆ ಬೇಡಿನೆಂದು, ಅವರು
ಕರ್ತೃ ನಾನು ತೊತ್ತೆಂದು, ಅವರು ಒಕ್ಕುದನೀಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ತನ್ನ
ಕೃತ್ಯದ ನೇಮ ತಪ್ಪದೆ, ಆಗವೆ ತನ್ನ ಸತಿ ಸುತ ಬಂಧು ದೇವರು ಮುಂತಾಗಿ
ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಇಂದಿಗೆ ನಾಳೆಗಂದು ಸಂದೇಹವ ಮಾಡಿದಡೆ
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ; ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ; ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಗೆಲ್ಲನೋಲ ಬೇಡ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವೇ ಸಾಕ್ಷಿ ॥ ೩೯ ॥

೮೯

ಕತ್ತಿ ಕರ್ಪುರವ ಬಲ್ಲುದೇ? ನಾಗ ನಾಣ್ಣುಡಿಯ ಬಲ್ಲುದೇ? ನಾಯಿ ಸುಭಕ್ಷವ ಬಲ್ಲುದೇ? ಮಕ್ಷಕ ಗಂಧವ ಬಲ್ಲುದೇ? ಹುಟ್ಟು ಗೊಡ್ಡು ಮಕ್ಕಳ ಗರ್ಭವ ಬಲ್ಲುದೇ? ಜಗದಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಹೋರುವ ಮಿಥ್ಯವಂತರಿಗೆ ತತ್ವದ ಸುದ್ದಿಯ ಹೇಳಿದರೆ ನಿತ್ಯ ರುದ್ರನಾದಡೂ ತಪ್ಪದನಾರನೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ! || ೪೦ ||

೯೦

ಕತ್ತಿ ಬತ್ತಲಿ ಇದ್ದಡೆ ನೆಟ್ಟನೆ ನಿರ್ವಾಣಿಯೆ? ಹುಚ್ಚ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಕಾಣದೆ ಎತ್ತಲೆಂದರಿಯದೆ ಮರ್ತ್ಯದೊಳಗಿದರಡೆ ನಿಶ್ಚಯವ ವಿರಕ್ತನೆ? ಇಂತಿವರ ತತ್ತು ಗೊತ್ತು ಬಲ್ಲವಗೆ ಇನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿಯೋ? ಇನ್ನೆತ್ತಣ ವಿರಕ್ತಿಯೋ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೧ ||

೯೧

ಕದ್ದ ಕಳವ ಮರಸಿಕೊಂಡು ನಾ ಸಜ್ಜನನೆಂಬಂತೆ ಇದ್ದ ಗುಣವ ನೋಡಿ ಹೊದ್ದಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿ ಕದ್ದ ಕಳವು ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ತೆ ಸಜ್ಜನತನ ಉಂಟೇ? ಇಂತೀ ಸಜ್ಜನಗಳ್ಳರ ಕಂಡು ಹೊದ್ದದೆ ಹೋದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೨ ||

೯೨

ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ಮರದಲ್ಲಿ ದೇವನಿದ್ದಹನೆಂದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ತೊಳಲು ತಿಪ್ಪ ಅಣ್ಣಗಳು ಕೇಳಿರೋ! ಅದನಲ್ಲಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಲ್ಲತನದ ಕುರುಹಲ್ಲದೆ ಸೊಲ್ಲಿ ಗತೀತನರಿಯ. ಮನದಿರವೆಲ್ಲಿಹುದೋ ಅನನಲ್ಲಿಹ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ! || ೪೩ ||

೯೩

ಕಳವಿನಲಿ ಬಂದಿರಿವಾತ ಕಳ್ಳನಲ್ಲದೆ ಧೀರನಲ್ಲ. ಅಲಗಿನ ಮೊನೆಯ ಹಳಚಿದಲ್ಲಿ ಗತಿ ತಪ್ಪಿದಡೆ ಕೈಯ್ವನೆ ಸವರಿಸಿಕೊ ಎಂದಡೆ ಇದಿರಾಗಬೇಕಲ್ಲದೆ ವಾಸವಳಿದು ಬಿದ್ದವನ ಅಸುವಕೊಂದಡೆ ಆ ಕಸಕಡ್ಡಿಗಳನೇನೆಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೪ ||

೯೪

ಕಾಯಸೂತಕಿಗಳು ಗುರುವನರಿಯರಾಗಿ, ಭಾವಸೂತಕಿಗಳು ಲಿಂಗವ ನರಿಯರಾಗಿ, ತ್ರಿವಿಧ ಸೂತಕಿಗಳು ಜಂಗಮವನರಿಯರಾಗಿ, ತನು ಶುದ್ಧ

ವಾಗಿ ಗುರುವನರಿಯಬೇಕು. ಮನಶುದ್ಧವಾಗಿ ಲಿಂಗವನರಿಯಬೇಕು. ತ್ರಿವಿಧ ಮಲಶುದ್ಧವಾಗಿ ಜಂಗಮವನರಿಯಬೇಕು. ಇಂತೀ ಸ್ಥಳಕುಳಗಳ ಭಾವಿಸಿ ತನುಮನಧನ ನಿರತನಾಗಿ ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ತ್ರಿವಿಧವನಿತ್ತು ತ್ರಿವಿಧಾಂಗಭರಿತನಾಗಿ ಸ್ವ ನಿಜಲಿಂಗಾಂಗಿಗೆ ಇಹಪರವೆಂಬ ಉಭಯವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೫ ||

೯೫

ಕಾಯದ ಕರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಪಿಡಿದು, ಬಾಯಾರಿ ಭವಗೆಟ್ಟು ನಾಣು ಗೆಟ್ಟು ನಾನಾರೆಂಬುದನರಿಯದೆ ಇದಿರ ಇಚ್ಛೆ ಎನೆಂದರಿಯದೆ, ಕಾಯದ ಸುಖ ಕ್ಯಾಗಿ ಜೀವರ ಬೇಡುವ ಜಾರರಿಗೆಲ್ಲಿಯದೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! || ೪೬ ||

೯೬

ಕಾಯದ ಕಳವಳದಿಂದ ಜೀವನ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಅರಿದು ಮರದೆನೆಂದು ಎಡೆದಿರಹಿಲ್ಲದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಬೇರೊಂದೆಡೆ ಉಂಟೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಲೇಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೭ ||

೯೭

ಕಾಯದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆ. ಮನದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ. ಎಂತಹ ದಯ್ಯಾ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ? ಎಂತಹದಯ್ಯಾ ಜಂಗಮಪೂಜೆ ? ಇಂತಿಷ್ಟ ನಾಚಿಕೆ ಗೆಟ್ಟು ಮೂಕೊರೆಯರ ತೋರದಿರಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೮ ||

೯೮

ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಹೋದ ಮತ್ತೆ ಅಳುಮನ ತನಗಿಲ್ಲವೆಂದಡೆ ಅವರು ಸೀಳ ದಿಪ್ಪರೆ ಅವನ ಉದರವ ? ಬಾಳಾಂಬಕನ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯ ತಾಳಲರಿಯ ನೆಂದಡೆ ಅದು ಬಾಲನ ಚಿತ್ತದ ಲೀಲೆಯಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! || ೪೯ ||

೯೯

ಕಾಳರಾತ್ರಿ ಎಂಬ ಕತ್ತಲೆಯ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕು ಜಾಳಿಗೆಯ ಮುದ್ರೆಯ ನೋಡುವನಂತೆ, ಸಭಾಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನಭವನಡರಿದೆನೆಂಬಂತೆ, ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವ ತುಂಬಿ ಅಡಗಿಸಿದೆನೆಂಬಂತೆ, ಸರ್ವವನೊಡಗೂಡಿ ಹರಿದಾ

ಡುತ್ತ ಸಡಗರಿಸುತ್ತ ಲಲನೆಯರನೊಡಗೂಡುತ್ತ ರಮಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಡಿ
ಯೋರಿಯಾಗುತ್ತ ಲಿಂಗವನಂದೆನೆಂಬ ಸುಗುಡರ ನೋಡಾ! ಜಗದಲ್ಲಿ ಕನಸಿ
ನಲ್ಲಿ ತಾ ಸತ್ತನೆಂದು ಎಚ್ಚತ್ತು ಅಳುವ ಕುಣಿತ್ತನಂತ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೦ ||

೧೦೦

ಕುರಿ, ಕುನ್ನಿ, ಕುರು-ಹಂದಿ, ಕೋಳಿ ಮೊದಲಾದವು ಸಾಕಿದೊಡೆಯನ
ಬಲ್ಲವು ಅರೆಮರುಳರೇ! ಅರ್ಚಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಭಾವಿಸಿ ಏಕರಿಯರಯ್ಯಾ?
ಯೋಯಿತ್ತು ಭಕ್ತಿ ಮಳಲ ಕೂಡಿದ ಎಣ್ಣೆಯಂತೆ. ಯೋಯಿತ್ತು ಪೂಜೆ
ಪುರೋಹಿತನ ಕೊಂದು ಪುರಾಣವ ಕೇಳಿದಂತೆ. ತಾ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯ ತಾ
ಮಾಡುವ ಸತ್ಯವ ತಾ ಮಾಡುವ ಸದಾಚಾರವನಂದೆ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕುಂಡ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಏಳನೆಯ ವಾತಕ. ಆ ಜಂಗಮದ
ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡ ಭಕ್ತಂಗೆ ಹುಲಿ ಕಪಿಲೆಯ ತಿಂದು ಮಿಕ್ಕುದ ನರಿ ತಿಂದು
ಆ ಮಿಕ್ಕುದ ತಾ ತಿಂದಂತ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೧ ||

೧೦೧

ಕುರುಡನ ಮುಂದೆ ಗುಣ ಮಣಿ ಇದ್ದರೆ ಅವನೆಡಹುವನ್ನಲ್ಲದೆ ಕಾಣ
ಲಿರಿಯ. ಸರಟಿನ ಮುಂದೆ ಸತ್ಯವಿದ್ದಡೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಿರಿಯ. ಬರಡಿಯ
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಡೆ ಕೊರೆವುದೆ ಮೊಲೆ? ಅವುಹೀನರ ಅಂಗದಲ್ಲಿ
ಕುರುಹು ಇರಲಾಗ ಅವರು ಅರಿಯಬಲ್ಲರೆ? ಇವು ಬರಿಯ ಮಾತಿನ
ಸೂಳ್ಳಿದೆ. ಎನ್ನೊಡೆಯಾ! ಕೈಯ ಗಡಿಗೆಯ ಬಿಡಿಸಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೨ ||

೧೦೨

ಕುರುವಿಡಿದು ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಪುಣ್ಯವ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬರು. ಅರಿದು
ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಕಾಯದ ಕರಣಗಳ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬರು. ಕೆಟ್ಟನಯ್ಯಾ ಚಕ್ರ
ದಂಡದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮರ್ಕಟನಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೩ ||

೧೦೩

ಕುಲ, ಭಲ, ಪೀಠ, ನೈಷ್ಠಿಕೆ ಇದ ದೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಕೆಟ್ಟ ಮನುಷ್ಯ
ರಿಗೆ ನಿಜ ತತ್ವದ ಮಾತೇಕೆ? ಅವರೆತ್ತಿ ಹೋರುವ ಮಮತತ್ವವೈಸೆ

ನಿತ್ಯತ್ವವಿಲ್ಲ ! ಇವರು ಭಕ್ತರು ಇವರು ಜಂಗಮರೆಂದಡೆ ನೋಂದು ಬಯ್ಯಲೇಕೆ ಮತ್ತೆ ? ಮತ್ತೆ ನರಕ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೪ ||

೧೦೪

ಕುಸುಮದೊಳಗಣ ಗಂಧ ಹೋದ ಮತ್ತೆ ಕುಸುಮವನಾರು ಬಲ್ಲರು ? ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಮತ್ತೆ ದರುಶನವನಾರು ಬಲ್ಲರು ? ಮಾತು ಕಲಿತು ನುಡಿದರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜಾತನ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾರು ಬಲ್ಲರು ? ಇಷ್ಟವನರಿಯದಿದ್ದಡೆ ಇವರೆಲ್ಲರು ಭ್ರಾಂತಯೋಗಿಗಳೆಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೫ ||

೧೦೫

ಕೂಟಗೆಯ ಕೂಳನುಣಬಂದವರೆಲ್ಲರು ಅಜಾತನ ನಿಲವ ಬಲ್ಲರೇ ? ಬೇಟೆದ ಕಣ್ಣಿನವರೆಲ್ಲರು ಸತ್ಸಂಗವ ಬಲ್ಲರೇ ? ಈಷಣತ್ರಯವ ಕೂಡುವ ರೆಲ್ಲರು ಪರದೇಶಿಕನ ಕೂಡ ಬಲ್ಲರೇ ? ಆಶೆ ಎಂಬ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿದ್ದು ನಿರಾಶೆಯ ನಿರ್ಮನವ ಬಲ್ಲಡೆ ದೋಷದೂರ ನಿರ್ಜಾತ ನೀನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೬ ||

೧೦೬

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದರೆ ಕಲ್ಲು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲವೆಂದೆ. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಶಾಬರ ಕಳೆದೆನೆಂದಡೆ ಅದು ಕೌಳಿಕವೆಂದೆ. ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆದು ಘನ ದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಭವಕ್ಕೆ ಬೀಜವೆಂದೆ. ಕೈಗೂ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಮನಕ್ಕೂ ಬಾಹಾಗ ತೊತ್ತಿನ ಕೂಸು ಕಂಡವರ ಅಪ್ಪಾ ಅಪ್ಪಾ ಎಂಬಂತೆ ಇಂತೀ ಸುಚಿತ್ತವನರಿಯದೆ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನಡೆವ ಜಗದ ಭಂಡರನೊಲ್ಲನೆಂದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೭ ||

೧೦೭

ಕೊರಳ ಕಟ್ಟಿದ ನೇಣು ತಿರುಗಲಾಗಿ ತನ್ನ ಸುತ್ತಿ ತಾ ಬಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದವನ ದೃಷ್ಟವೆಂಬುದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲವೆ ? ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ತಾನೊಪ್ಪಿ ಅದರ ಚೆನ್ನವನರಿಯದೆ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯವೆಂಬ ಕಳ್ಳರ ನೋಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೮ ||

೧೦೮

ಕಂಚುಗಾರನ ಕೈಯ ಮೇಣವ ಇದನಾನೆಂತು ಉಪಮಿಸುವೆ ? ಅವರ ಸಂಚವ ಕಂಚುಗಾರನೆ ಬಲ್ಲ. ಸಂಚಿತಕರ್ಮ, ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವೆಂಬವ ಮುದಕ್ಕೆ ನಾನೇನ ಬಲ್ಲೆ ? ಈ ದೇಹದ ಸಂಚವನರಿಯೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೯ ||

೧೦೯

ಕೊಂಡನ್ನದಿಂದ ಅರ್ಜೀಣಬಂದಡೆ ಆ ಜ್ಞಾನ ತನಗೋ ಅನ್ನಕ್ಕೋ ? ತನ್ನ ಅನುವ ತಾನರಿಯದೆ ಬಂದುಬ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಅಂಗವನರಸುವ ಲಿಂಗ ದೂರರಿಗೇಕೆ ಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೬೦ ||

೧೧೦

ಕ್ರೂರ, ಮೃಗ, ಜಾರ, ಚೋರ, ಸಂದಣಿಗ, ಲಂಡ, ಭಂಡ, ಚಾರ್ವಾಕ, ಸರ್ವಪಾತಕಿ, ಸುರಾಸಾನಭುಂಜಕ, ಪಶ್ಯಾಂಗನಾಸಂಗಿ, ಇಂತಿವರಲ್ಲಿ ತತ್ವಭಾವವ ಭಾವಿಸಿ ವ್ಯಕ್ತೀಕರಿಸಿದಡೆ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದಿರಾದಡೆ ಹೊತ್ತು ನೋಡಿದಡೆ ನುಡಿದಡೆ ಆ ಭಕ್ತಂಗೆ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಮುಕ್ತಂಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ಸತಿಪತಿ ಸಂಯೋಗ ಸಂಗವಲ್ಲದೆ ದುಸ್ಸಂಗದಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ನಡೆನುಡಿಯಬಹುದೇ ? ಬಲ್ಲವನಾದೆನೆಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ನುಡಿದಡೆ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿದ್ದು ದೇ ದ್ರೋಹ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೧ ||

೧೧೧

ಗಾಣದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಎಳ್ಳು ನೋಯದೆ ಎಣ್ಣೆಯ ಬಿಡುವುದೇ ? ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಜೀವ ನೋಯದೆ ಕರಣಗಳ ಬಿಡುವುದೇ ? ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಭ ಮೆ ನೋಯದೆ ವಿಕಾರವ ಬಿಡುವುದೇ ? ಇಂತಿವನರದಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನ ಲೇಪವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೨ ||

೧೧೨

ಗುಣವ ಕಂಡು ನೆನದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಆ ನೆನಹು ನಿನ್ನ ಹಂಗು. ಹಂಗು ಬಿಟ್ಟು ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಆ ದೇಹ ಕರಣಗಳ ಹಂಗು. ಅರಿಯಬಾರದು ಅರಿಯ ದಿರಬಾರದು. ಈ ಉಭಯದ ಭೇದವನ್ನಿನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೩ ||

೧೧೩

ಗುತ್ತಿಗೆಕಾರ ನುಡಿದು ಅದ ಒಪ್ಪವಿಡಲರಿಯ. ಹೊತ್ತುಹೋಕರು
ನುಡಿದಡೆ ತಪ್ಪನೊಪ್ಪವಿಡಬೇಕು ಮುಂದಣ ತಪ್ಪಿಗೆ ಈಡಾದ ಕಾರಣ.
ಇವ ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ತಿಳಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೪ ||

೧೧೪

ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತನು ಮನ ಧನವ ಸವೆಯಿಸಿ ವೃಥಾಹಿತ್ತ
ಪಿಲ್ಲದೆ ಪೊಡವಿಯ ಜನಗಳು ಮೆಚ್ಚಬೇಕೆಂದು ಮೃಢನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ನೆರೆ
ನಿಶ್ಚಿತ್ತ ಉಂಟೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿಹೆನೆಂಬ ಧರಣಿಯ ಚೋರರಿಗೆಲ್ಲಿಯದೋ ನಿಜ
ಭಕ್ತಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೬೫ ||

೧೧೫

ಗುರು ಲಿಂಗದ ಕುರುಪುದಕ್ಕೆ ಕೆಟ್ಟ ದನವೇ ? ಅರಸಿಕೊಂಬುದಕ್ಕೆ
ಓಡಿಹೋದ ತೊತ್ತೇ ? ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾಬುದಕ್ಕೆ ನೆಟ್ಟನೆ ಗೊತ್ತೆ ? ಈ ಸಂದೇಹದ
ಅಚ್ಚುಗದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕಿಟ್ಟನಯ್ಯಾ ! ಇದಕಿನ್ನೇನು ದೃಷ್ಟವ ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! || ೬೬ ||

೧೧೬

ಗುರುವಿಗೆ ತನು, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನ, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಧನ, ಇಂತಿವಕೊಟ್ಟು
'ಮುಕ್ತಿಯಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿಹೆನೆಂಬ ಮುಯ್ಯಬಂಧುಗಳಂತೆ ಬಡ್ಡಿಯಾಶೆಗೆ ಕೊಟ್ಟು
ಲುಬ್ಧನಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೭ ||

೧೧೭

ಗುರುವಿಗೆ ತನುವ ಕೊಟ್ಟಾಗವೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಲೆ. ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನವ
ಕೊಟ್ಟಾಗವೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಲೆ. ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಧನವ ಕೊಟ್ಟಾಗವೆ ರುದ್ರನ
ಬಲೆ. ಇಂತಿವು ಇದಿರಿಟ್ಟ ಭೇದ ಸ್ಕೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಕಾರಣ. ಈ ಮೂರೂ
ಮೂರಕ್ಕೊಡಲಾದ ಕಾರಣ ಮತ್ತೆ ಇದ ಸಾರಲೇತಕ್ಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೮ ||

೧೧೮

ಮಣಾತೂರ್ಯ ಸ್ವೇಚ್ಛಾತೂರ್ಯ ಇಂತೀ ಮಾಟದಲ್ಲಿ ಮಾಡೆ ಉಂಡ
ಓಗರ ವಾಂತಿಯಾವಂತೆ. ಮಾಡಿದ ಸುಖ ತನಗೆ ದುಃಖವಹ ವಿಭೇದವಂ

ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ತೂರ್ಯವೆಂಬ ತೂರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಆ ತೂರ್ಯವು
ಬಿಟ್ಟು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಒಡೆಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ ಮದಗಿರಲಾಗಿ ಒಡೆಯ
ಕೇಳಿದಡೆ ಒಡೆಯಂಗೆ ಒಡವೆಯು ಕೊಟ್ಟು ದೃಢಚಿತ್ತದಲ್ಲಿಪ್ಪವಂಗೆ ಪೊಡ
ವಿಯ ಮಾಟಕೂಟದವರು ಸರಿಯೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೬೯ ||

೧೧೯

ಗುರುಸ್ಥಲ ಮೂರಾಗಿ ನಡೆವ ಭೇದವನಾರೂ ಅರಿಯರಲ್ಲಾ ! ಭಸಿಗೆ
ಲಿಂಗವ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ, ಲಿಂಗಮತಂಗೆ ಹರರೂಪನ ಮಾಪುವಲ್ಲಿ, ಹರರೂಪಿಂಗೆ
ಅರಿವ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ, ತ್ರಿವಿಧ ಗುರುರೂಪಾಯಿತ್ತು. ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವ ಕೊಡು
ವಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸ್ಥಲವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಬೋಧೆಯ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ
ಆಚಾರ, ಸಮಯಕ್ಕೆ ವರುರನ, ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಬೋಧೆ ಇಂತಿವನಾದರಿಸಿ ಮಾಡ
ಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೦ ||

೧೨೦

ಅವಚಂದದ ಬಣ್ಣವ ಹೊದ್ದು ಹರನ ಶರಣರೆಂಬ ಅಣ್ಣಗಳೆಲ್ಲರು
ಕರಣಗಳೆಂಬ ಉರವಣಿಯ ಅಂಬಿಗಾರದೆ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಹರಿಗೆಯ ಹಿಡಿದು
ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವ ಮುಕ್ತಿ ಕಾದಿ ಸತ್ತರೆಲ್ಲರು ರುದ್ರನ ಶೂಲದ
ಘಾಯದಲ್ಲಿ. ಎನಗೆ ಹೊದ್ದಿಗೆ ಯಾವುದೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ?
|| ೭೧ ||

೧೨೧

ಜನನ ಮರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಆತ್ಮನು ಪರಿಭವಕ್ಕೆ ಬವ್ವುದಿಲ್ಲವೆಂದು
ನುಡಿಸರು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾಂಗಿಗಳು. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸೂಂಕಿದ ವ್ಯಾಧಿಗಳು ಆತ್ಮ
ಗಲ್ಲದೆ ಶರೀರಕ್ಕುಂಟೇ ? ಘಟಕ್ಕೆ ನೋವಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮಗೆ ನೋವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು
ಹುಸಿ. ಘಟದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಆತ್ಮ ಘಟವ ಬಿಟ್ಟ ಮತ್ತೆ ಘಟ ಚೇತರಿಸ
ಬಲ್ಲುದೇ ? ನಾನಾ ಸುಖಗಳ ಸುವಿಸಬಲ್ಲುದೇ ? ಇದು ಕಾರಣ ಕ್ರಿಯೆ
ವಿಡಿದು ಮಾಡುವಂಗೆ ಕಮಲೇಷವಿಲ್ಲ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವಂಗೆ.
ನಾನಾ ಭವ ಉಂಟಾಗಿ ಇಂತೀ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಪ್ಪರು ಪರಿಭವಕ್ಕೆ ಬರಬಾರದು.
ಬಂದರೆ ಅಳಿವುಳಿಸನರಿಯಬೇಕು. ಅರಿಯಲಾಗಿ ಮರೆಯಬೇಕು. ಆ ಮರವೆ
ತಾನು ತೆರವಿಲ್ಲದರಿಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೨ ||

೧೨೨

ತಾವು ಬಲ್ಲವರಾದೆವೆಂದು ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲಕ್ಕೆ ಹೋರುತಿಪ್ಪರು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನತಿಗಳೆದ ಮತ್ತೆ ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲಕ್ಕೆ ಹೋರಲೇಕೋ ? ಗೆಲ್ಲುವಂಗೆ ಸೋಲುವದೇ ಧರ್ಮ, ಸೋತ ಮತ್ತೆ ಒಲವರವಿಲ್ಲವಾಗಿ. ಜಲನದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದ ಒಲು ಮರನಂತೆ ಇವರ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೩ ||

೧೨೩

ಜಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಬುದು ಬ್ರಹ್ಮನ ಇರವು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಾಬುದು ವಿಷ್ಣುನ ಇರವು. ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಬುದು ರುದ್ರನ ಇರವು. ಇಂತೀ ಗುಣವನರಿಯದೆ ಪರಮನ ಇರವನರಿವ ಪರಿ ಎಂತೋ ? ಭ್ರಾಂತರ ಭ್ರಮೆಗೆ ದೂರ, ದುರಿತ ಸಂಹರ, ವಿಶ್ರಾಂತ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು || ೭೪ ||

೧೨೪

ಜಾಲಗಾರನ ಡೋಣಿಯಂತೆ, ಬಳಸುವ ಹುಟ್ಟಿನಂತೆ, ಬೈಚಿಟ್ಟಿನೆಲೆಯಂತೆ ಇದ್ದಡೇನು ಭೋಗಿಸಲರಿಯವಾಗಿ. ಲಿಂಗವು ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದಡೆ ಮನ ಸಂಗವ ಮಾಡಬಲ್ಲದೇ ? ಇವರಂವನ ನೋಡಾ! ಕೆಳಗೆ ನಿಂದು ಚಪ್ಪರಿದಡೆ ತೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೇ ಹಣ್ಣು ? ಅದರೊಲುಮೆ ಈ ಪರಿ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೫ ||

೧೨೫

ಜೀವನ ಕಡಿದವಂಗೆ ಇಲ್ಲದ ಪಾಪ ಕತ್ತಿಗುಂಟೇ ಎಲೆ ದೇವ ! ಎಚ್ಚವನಿದ್ದಂತೆ ಅಂಬಿಗೆ ಮುನಿವರೇ ? ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ ಅರಸಿದ್ದಂತೆ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಮುನಿವರೇ ? ಎಲೆ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವ ಪಾಲಿಸೋ ! ಎನ್ನೊಡೆಯ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! ನೀನಿದ್ದಂತೆ ಎನ್ನ ನೇಕೆ ಕಾಡಿದೆ ? || ೭೬ ||

೧೨೬

ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಇಕ್ಕಿದಲ್ಲದೆ ಒಲ್ಲೆನೆಂಬ ಕೃತ್ಯದ ಭಕ್ತರು ಕೇಳಿರೋ ! ಆ ಜಂಗಮ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂದಿರಲು ತಾ ಕುಳಿತಂತೆ ಇದ್ದು ಏನು ಬಂದಿರಯ್ಯಾ ಎಂದು ಉದಾಸೀನ ಪಕ್ಷ ತಾನಾಗಿ ಆಸನವ ತೊಲಗದೆ ಲೇಸ ನುಡಿಯದೆ ವಾಸವಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೂಳಿನಿಕ್ಕುವ ಧಾತರಿಗೆಲ್ಲಿಹದೋ ಜಂಗಮಲಿಂಗದ ಪೂಜೆ? ಮನವೊಲಿದು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಸ್ಥಲ ತಾ ಹೋಹಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಬಾಹಲ್ಲಿ ಇದಿ ರೇಳಬೇಕು. ಮೆಟ್ಟಡಿಯಂ ಕಳೆದು ಬಟ್ಟಿಯಂ ತೊಲಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ

ಪ್ರತಿಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಕೈಕೊಂಡು ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧನಾಗಿ ಕೊಡುವುದ ಕೊಟ್ಟು
ತನಗೆ ಬೇಕಾದುದ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಭಾವಿಸಬಲ್ಲಡೆ ಅದೇ ಸದ್ಭಕ್ತಿ, ಅದೇ
ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ. ಇಷ್ಟವನರಿಯದೆ ಕಾಬರ ಕಂಡು ನೋಡುವರ ಮಾಡುವರ
ನೋಡಿ ಮಾಡುವ ಮಾಟ ರಾಟಾಳದ ಕುಂಭದ ಪಾರದಂತೆ. ಅಶಕರನೊಲ್ಲೆ
ನಂದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೭ ||

೧೨೭

ಜಂಗಮಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿಹೆನೆಂದು ಮಹಾಮನೆಯ ಕಟ್ಟಿದ ಮತ್ತೆ
ಹಗೆ ಕಪಟವ ತಾಳ್ದು ಶಿವರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇರಿದಡೆ ಅಂಗವ ಕೊಡದಿದ್ದಡೆ
ಭಕ್ತಂಗದೇ ಭಂಗ. ಕಪಟದಿಂದ ಸತಿಯ ಹಿಡಿದಡೆ, ಗದಕದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದಡೆ
ತನ್ನ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗ. ಆರೆಯಿಂದ ಬಂದು, ವೇಷವ ತಾಳಿ, ರಾಶಿಯ ಹೊನ್ನ
ಬೇಡಿದರೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಅಶೆ ತೋರಿದಡೆ ತಾ ಪೂಜಿಸುವ ಈಶ್ವರಂಗೆ ಭಂಗ. ಇದ
ರಾಶಿಯ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಜಗದೀಶನೊಲಿಯ. ಇದರಾಶಿಯ ಬಿಡದೆ ಮಾಡುವನ
ಭಕ್ತಿ ಕೂಸು ಸತ್ತು ಹೇತದ ನಾತ ಬಿಡದಂತೆ ಅವರಿಗೇತಕ್ಕೊಲಿವ ನಿರ್ಜಾತ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೨೮ ||

೧೨೮

ಜ್ಞಾನವನರಿದೆನೆಂದು ಕಾಯವ ದಂಡಿಸಲೇಕೆ? ನಾನೆಲ್ಲವನರಿದಿಹೆನೆಂದು
ಸೊಲ್ಲುಸೊಲ್ಲಿಗೆ ಹೋರಲೇಕೆ? ನಾನೆಲ್ಲವ ಕಳೆದುಳಿದೆನೆಂದು ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ
ಹೊಕ್ಕು ಬಲ್ಲಿನೆಂದು ಕಲ್ಲಿಗೆ ಸನ್ನೆಯ ಕೊಡುವನ ತೆರನಂತೆ. ಇಂತಿವರ ಬಲ್ಲ
ತನ ಬೇರೆ ಸೂರೆಹೋಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೯ ||

೧೨೯

ಡೊಂಬರ ಡೊಳ್ಳಿನ ಧ್ವನಿಯ ಕೇಳಿ ಬಂದಿತ್ತು ಉಪಚಾರವೆಂದು
ಮುಂದೆ ಹರಿವನನಂತೆ ಅದರಂದವ ' ಕೇಳದೆ ಹಿಂದಮುಂದ ತಿಳಿಯದೆ
ಕಂಡಕಂಡವರೊಳಗೆ ಬದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋರಾಡುವ ಭಂಡಂಗೆಕೆ ಜ್ಞಾನ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ? || ೩೦ ||

೧೩೦

ತಥ್ಯವುಳ್ಳವನಿಗೆ ತತ್ವದ ಮಾತ ನುಡಿದು ಹೊತ್ತು ಹೊರಲೇಕೆ? ಭಕ್ತಿ
ಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸುಚಿತ್ತವನರಸಲೇಕೆ? ಚಿತ್ತದ ಕಲೆಯನರಿಯದೆ

ಬರಕ್ತ ನೆನಿಸಿಕೊಂಬವನಿಗೆ ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತು ನಿತ್ತರಿಸದಿರಲೇಕೆ ? ಇವರೆಲ್ಲರ ಗುಣ ಕತ್ತೆ ಹೊರೆಯ ಹೊತ್ತಿಪ್ಪದನರಿಯದೆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹರಿವ ಅದರಚ್ಚಿ ಗ ದಂತಾಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮೧ ||

೧೨೧

ತನ್ನ ತಾನರಿದು ಕಂಡಿಹೆನೆಂದರೆ ಆ ಭಾವ ಭ್ರಮೆಗೊಳಗು. ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಇನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿಯೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ? || ೮೨ ||

೧೨೨

ತನ್ನಂಗಳ ತಾ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ನೋವ ಕೇಳುವನಂತೆ ತನ್ನ ದ್ರವ್ಯವ ತಾನಿಕ್ಕಿ ವರರುದಕ್ಕೆ ಯಲ್ಲಿ ಜರೆಯಿಸಿಕೊಂಬವನಂತೆ ವರ್ಮವ ನರಿಯದವನ ಸುಮ್ಮನ, ಹೆಮ್ಮೆಗೆ ಹುಯ್ಯಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ತನ್ನ ತಾನರಸಿ ಕೊಂಡಂತಾಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮೩ ||

೧೨೩

ತನು ನಿರ್ವಾಣವೋ ? ಮನ ನಿರ್ವಾಣವೋ ? ಭಾವ ನಿರ್ವಾಣವೋ ? ತ್ರಿವಿಧವೂ ತನಗಿಲ್ಲದುದು ನಿರ್ವಾಣವೋ ? ಇದ ನಾ ನುಡಿಯಲಿಜುವೆ. ತೊಟ್ಟ ಘಟಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇಡದೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಆಶೆ ಮನದೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ತಿರುಗಾಡುತಿಹ ಬಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲೆಯದೋ ನಿರ್ವಾಣ ಘಟ್ಟವಾಳಂಗಲ್ಲದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೮೪ ||

೧೨೪

ತನುವ ನೆಮ್ಮಿ ಕಾಯದೇನು ? ಘನವ ನೆಮ್ಮಿ ಕಾಯದೇನು ? ಅರಿವ ನೆಮ್ಮಿ ಕಾಬಕುರುಬಿಲ್ಲ. ಬರುದೊರೆ ಪಾಯಿತ್ತಲ್ಲ ಎನ್ನ ಬಾಲಲೀಲೆ ! ಅಗಣಿತ ಅಗೋಚರವ ನೆರೆ ಅರಿವುದಕ್ಕೆ ಕುರುಹು ತೋರುವರ ನಾ ಕಾಣೆ. ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮೫ ||

೧೨೫

ತನುವಿನಾಶೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಗುರುವಿನ ಹಂಗ ಬಿಡಬೇಕು. ಮನದಾಶೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಲಿಂಗದ ಹಂಗ ಬಿಡಬೇಕು. ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಾರವ ಹಿಂಗಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಜಂಗಮದ ಹಂಗ ಬಿಡಬೇಕು. ಒಂದ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ, ಒಂದಕ್ಕೂ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮೬ ||

೧೩೬

ತಾ ನಡೆಯಲರಿಯದೆ ಮೊನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ ಬಯ್ಯುವನಂತೆ. ತನ್ನ ಇಷ್ಟವ ತಾನರಿಯದೆ ಕೊಟ್ಟವನ ಕೆಟ್ಟವನ ಮಾಡುವನಂತೆ. ಈ ದೃಷ್ಟವನರಿಯದದು ಮೆಟ್ಟಿದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೆಟ್ಟುವ ಗಾಣದ ಎತ್ತಿನ ತೆರನಂತೆ. ಇವರಿಗೆ ಇಷ್ಟದ ಸುದ್ದಿ ಏಕೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮೭ ||

೧೩೭

ತಾ ಮಾಡಿದನೆಂದಡೆ ತನ್ನ ಕೆಳಗಣವೆ ಆಣವ, ಮಾಯಿಕ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಲಂಗಳು. ಇವ ಕೊಂದೆನೆಂದು ಮನಕ್ಕೆ ತೋರಿದಡೆ ತನ್ನ ಕೆಳಗಣ ಬೇಡುಗರೆ ಈ ಮೂವರು ? ಉಭಯಕ್ಕೆ ಒಡಲಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ತೆರಹಿಲ್ಲ. ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೮೮ ||

೧೩೮

ತಾವು ಸತ್ಯರೆಂದು ನುಡಿಯದಿವುದೇ ಶೀಲ. ತಾವು ವ್ರತಗಳೆಂದು ಇದಿ ರಿಗೆ ಹೇಳದಿಹುದೇ ವ್ರತ. ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವ ದೂಷಿಸದಿಹುದೇ ವ್ರತ. ಸಹಸಂತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವ ಕೊಳದಿವುದೇ ವ್ರತ. ಮಾನ್ಯರ ಮನದ ಮನ್ನಣೆಯನರಿದಿವುದೇ ವ್ರತ. ಇಂತಪ್ಪ ವ್ರತಕ್ಕೆ ನಮೋನಮೋ ಎಂಬೆ. ಇಂತ ಲ್ಲದೆ ಜಗವ ಸಿಕ್ಕಿಸುವ ಬಹುಮುಖಗಳಿಗಲ್ಲಿಯದೋ ಮುಕ್ತಿ ? ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಮನದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿ, ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಲೆ, ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆ ಇಪ್ಪವರಿಗೆಲ್ಲಿ ಯದೋ ಭಕ್ತಿ. ಶೀಲ ? ಇಂತಿವ ಒಲ್ಲೆನಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ನನಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿಯೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೮೯ ||

೧೩೯

ತೊಗಲ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನಿದ್ದಾನೆಂದು ಪೊಡವಿಯ ಮೃಢಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ನುಡಿವುತ್ತಿಪ್ಪರು. ಇದ ನಾ ನುಡಿಯಲಂಜುವೆ. ಹಡಕಿಯ ಕೊಳಕಿನ ತೊಗಲ ಹೊದಿಕೆಯ ಹೊರೆಯೊಳಗೆ ಅರಸಿ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಕುರುಕರ ನೋಡಾ. ಅರಿವಡೆ ತೆರಹಿಲ್ಲ ಕುರುಹಿಡುವದಕ್ಕೆ ನೆರೆ ನಾಮವಿಲ್ಲ. ಅರಿದಡೆ ತಾನೇ. ಮರದಡೆ ಮಾಯೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಇಲ್ಲ. ಮೃಢನ ಮುಂಡಿಗೆಯ ಹಾಕಿದೆ ಎತ್ತುವ ಕಡುಗಲಿಗಳ ಕಾಣೆ. ಎನ್ನೊಡೆಯಾ ಎನ್ನಬಿಡದಿರಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯೦ ||

೧೪೦

ತೋಳೆದು ನೋಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಉದಕಕ್ಕೆ ಭೇದಿಸೆ. ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ನೋಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ತಿಲೆಯ ಮರೆಗೊಳಗಾದೆ. ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆದು ನೋಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಬಚ್ಚುಬರಿಯ ಬಯಲನೊಳಕೊಂಡೆ ಇನ್ನೇತರಿದ ಅರಿವೆ ? ಈ ಮನಸಿನ ಸೂತಕವ ಬಿಡಿಸಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯೧ ||

೧೪೧

ತೋಹಿನ ಶಬರನಂತೆ, ಲಾಗಿನ ವ್ಯಾಘ್ರದಂತೆ ಆಡುವ ವಿಧಾನದಂತೆ ಇಂತೀ ವೇಷ ಸಹಜ. ದೊರೆವನ್ನಬರ ಭಕ್ತ. ದೊರೆವನ್ನಬರ ವಿರಕ್ತ. ಇಂತಿವರವ ಕಂಡು ಬೆರಸಿದನಾದಡೆ ಎನಗೆ ಅಘೋರ ನರಕ. ನಿಮಗೆ ಎಕ್ಕಲ ತಪ್ಪದು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂಡಿಗೆಯ ಹಾಕಿದೆ ಎತ್ತಿ ಶುದ್ಧರಾಗಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯೨ ||

೧೪೨

ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವನ ಮಾಟ, ನೇಣು ಹರಿದ ಆಟ. ಭಯಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವನ ಕೈಯ್ಯ ದ್ರವ್ಯವ ಆಶೆ ಮಾಡುವ ಭವಭಾರಿಗೆ ಭವವೇ. ಅದಕ್ಕೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯೩ ||

೧೪೩

ದಂಡಕ್ಕಂಜಿ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಇಕ್ಕುವ, ದೋಷಕ್ಕಂಜಿ ಧರ್ಮವ ಮಾಡುವ, ಬೇಡುವ ಕಾಟಕ್ಕಂಜಿ ತ್ರಿವಿಧವ ಕೊಡುವ, ನಾಟಕರಿಗೇಕೋ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ? ಜಗದ ಪಾತಕರ ಘಾತಿಸದೆ ವಿಷಯವನರಿಯದೆ ಆಶೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿವ ಭ್ರಾಂತು ಮಾರಿಗಳನೇನೆಂದರಿಯದೆ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಪ್ಪೆ ಸಾತ್ವಿಕರನರಿದು ಸದ್ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುವುದು ಅರಿದುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಕುರುಹೆಂದು ಮರೆಯೊಳಡಗಿ ಮೊರೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯೪ ||

೧೪೪

ನರ ಸುರ ಚೌರಾತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನೀನಿತ್ತಲ್ಲದಿಲ್ಲ ನೋಡಯ್ಯಾ ! ಬೊಮ್ಮ, ಹರಿ, ಸುರರಿಗೆಲ್ಲ ನೀನಿತ್ತಲ್ಲದಿಲ್ಲ ನೋಡಯ್ಯಾ ! ನೀನಿದ್ದ ಶಿವಭಕ್ತರನು ಬಡವರೆಂಬ ಜಡ ಮತಿಗಳನೇನೆಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೯೫ ||

೧೪೫

ನಾಣ್ಯವ ಹೊದ್ದೆನೆಂದರೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಸೀಳಬಹುದೇ? ಬಾಳಾಂಬ ಕನ ಬಲ್ಲಿವೆಂದಡೆ ಕಾಳು ಮರ್ತ್ಯರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವ ಸೀಳಬಹುದೇ? ಇಂತಿವು ಸತ್ಯದ ಅಳುತ್ತನಕ್ಕೆ ಭಂಗ. ಜಾಣನಾಗಿರಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯೬ ||

೧೪೬

ನಾ ತಪ್ಪಿ ನುಡಿದಡೆ ಒಪ್ಪವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳರಣ್ಣಾ. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಸ ಹೊಕ್ಕರೆ ಕೈ ಹಗೆಯೆ ಅಯ್ಯಾ? ಇದು ಬಣ್ಣ ಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲ ಸನ್ನದ್ಧರಿರವು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯೭ ||

೧೪೭

ನಾನರಿತು ನಿನ್ನ ಕುರಿತಿಹೆನೆಂದಡೆ ನೀನೆನಗೆ ಭಿನ್ನವಾದೆ. ನಿನ್ನನರಿತು ಎನ್ನನರಿಹೆನೆಂದಡೆ ಪ್ರತಿರೂಪನಾದೆ. ನಾನಿನ್ನೇತರಿದರಿವೆ? ಅರಿವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಅಪ್ರಮಾಣವಾದೆ. ನಾಮರೂಪಿಗೆ ಬಂದು ಒಡಲಾದೆ. ಒಡಲು ವಿಡಿದು ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಅಗೋಚರ. ಒಡಲು ಹರಿದು ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ನಿರವ ಯಾಂಗ. ಇನ್ನೇನಿನಿನ್ನೇವೆ? ಸನ್ನದ್ಧ ಎನಗನ್ಯ ಭಿನ್ನನಾದೆಯಲ್ಲಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯೮ ||

೧೪೮

ನಾನರಿಯದೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆಯನರಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕಲಿಗಳೊಂದಾಗಿ ಹೋಗಿ ಹಂದೆಯ ತಿಳಿವಂತೆ, ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲುವನ ಉಡಿಯ ಹಿಡಿದು ಹೋಹಂತೆ, ಅಂಧಕ ದೃಷ್ಟನ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದು ನಡೆವಂತೆ ಎನ್ನಂಗದ ಸಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಲಿಂಗದ ಲೀಲೆಯ ತೋರಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯೯ ||

೧೪೯

ನಾನಾ ಸ್ಥಲಂಗಳ ಮಾತಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಹಿತ ಅನಿಹಿತವೆಂಬ ಮಾತ ಬಣ್ಣಿಸಿ ನುಡಿದಲ್ಲಿ ಅದೇತರ ಸ್ಥಲ? ಕಾಮದಲ್ಲಿ ಕಂದಿ, ಕ್ರೋಧದಲ್ಲಿ ಬೆಂದು, ನಾನಾ ಲೋಭ ಮೋಹಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಲೆ ಸಂದು ಸಾವುತ್ತು, ಭಾವದ ಭ್ರಮೆಯಡಗದೆ, ಜೀವ ವಿಕಾರ ಹಿಂಗದೆ ಕೂರಲಗಿನ ಒಪ್ಪದಂತೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೋಟ, ಘಟದ ಅಸುಮಿಗೆ ಓಟ, ಅಸಿಯ ಘಾತಕತನದಂತೆ. ಇವರ ಭಾವಕ್ಕೆ ಭಕ್ತರೆನಲಾರೆ. ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಗುರುವೆನಲಾರೆ. ಸದ್ಭಾವಕ್ಕೆ ಜಂಗಮವೆನಲಾರೆ.

ಎಂದಡೆ ಎನಗದೆ ಬದ್ಧವಲ್ಲ. ಅದು ಕಾಯಜೀವದ ಭೇದ. ಅದು ಸ್ಫಾಣು, ರಜ್ಜು ಎಣ್ಣೆ ಉರಿಯೋಗದ ಕೂಟ. ಆ ಗುಣ ಒಂದೂ ತೋರದೆ ಬೆಳಗಿಂಬ ನಾಮವಡಗಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಉಭಯ ಭಿನ್ನವಾದಲ್ಲಿ ಎನ್ನ ಮರವೆಯೇ ನಿನ್ನ ಕೇಡು. ನಿನ್ನ ಮಲ ಎನ್ನ ಕೇಡು. ಅದು ದೃಕ್ಕು ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! || ೧೦೦ ||

೧೫೦

ನಾನೇಕೆ ಬಂದೆ ಸುಖವ ಬಿಟ್ಟು ? ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಒಂದೂ ಅದುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಲ್ಲ, ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಯಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಅರ್ತಿಗಾರಿಕೆ ಎಂಬ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ. ದಾಸಿಯ ಕೂಸಿನಂತೆ ಒಡವೆಗಾಲೆಮಾಡಿ ಘಾಸಿಯಾದೆ ಮನೆಯೊಡೆಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿ. ಈ ಭಾಷೆ ಇನ್ನೇಸು ಕಾಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೧೦೧ ||

೧೫೧

ನಿನಗೆ ಮಜ್ಜನವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಲದೇಹಿ, ನೀನು ನಿರ್ಮಲದೇಹಿ. ನಿನಗೆ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಾನು ಕರ್ಮಜೀವಿ, ನೀ ಪುಣ್ಯಜೀವಿ. ನಿನಗೆ ಗಂಧವ ಹೂಸುವಲ್ಲಿ ನಾ ದುರ್ಗುಣಭಾವಿ, ನೀ ಸುಗಂಧಭಾವಿ. ನಿನಗೆ ಅಕ್ಷತೆಯನಿಕ್ಕುವಲ್ಲಿ ನಾ ಲಕ್ಷಿತ, ನೀ ಅಲಕ್ಷಿತ. ನಿನಗೆ ಧೂಪವನಿಕ್ಕುವಲ್ಲಿ ನಾ ಭಾವಿ, ನೀ ನಿರ್ಭಾವಿ. ನಿನಗೆ ದೀಪವನೆತ್ತುವಲ್ಲಿ ನಾ ಜ್ಯೋತಿ, ನೀನು ಬೆಳಗು. ಇಂತೀ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಭಾವಕ್ಕೆ ಅಗೋಚರನಾಗಿವೆ. ನಿನ್ನರಿವುದಕ್ಕೆ ತೆರನಾವುದೆಂದಡೆ ಗುರುವಿಗೆ ತನು, ನಿನಗೆ ಮನ, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಧನ, ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ತ್ರಿವಿಧವನಿತ್ತು, ದಗ್ಧ ಪಟದಂತೆ ರೂಪಿಗೆ ಹೊದ್ದಿಕೆಯಾಗಿ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಹೊದ್ದದಿಷ್ಟು ಅಂಗ ಸದ್ಭಕ್ತನ ಸ್ಥಲ. ಆ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದಿವೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦೨ ||

೧೫೨

ನಿಶ್ಚುಟ ಭಾಷೆಯ ನುಡಿದ ಮತ್ತೆ ರಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಗೆ ಸಾಯಬೇಕು. ಈಶಲಾಂಛನವ ಹೊತ್ತಮತ್ತೆ ಸತ್ಯದ ವಾಸಿಗೆ ಸಾಯದ ವೇಷಧಾರಿಗಳು ಅವರೇತಕ್ಕೆ ಬಾತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦೩ ||

೧೫೩

ನಿಷ್ಠೆಯ ಹರಿದು ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ತುರಿಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ, ಸಾಯಲಿಲ್ಲದ ವಿರಕ್ತಿಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವ ಸದಾನ್ಂದನ ಇರವು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ, ಬಂದುದನು ಇಲ್ಲವೆನ್ನದೆ ಬಾರದುದ ಬಯಸದೆ ಘಟದಲ್ಲಿ ಮನ ಸಂದೇಹಿಸದೆ ಜಗದಲ್ಲಿ ಸುಳಿವ ಆಟದವರ ನೋಡುತ್ತ, ಉಣಬಂದವರಿಗಿಕ್ಕಿ ಬೇಡ ಬಂದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಆರೂಢನಿರುವ ಶೋಧಿಸಿ ಮಾಡುವದು ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ನಿರವಯ ಭಕ್ತಾನಂದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦೪ ||

೧೫೪

ನೀರಿನ ಮೇಲಣ ತೆಪ್ಪ ಒಪ್ಪವಾಗಿ ಹೋಹುದು ತೆಪ್ಪದ ಗುಣವೋ? ಅಪ್ಪುವಿನ ಗುಣವೋ? ಮೇಲಿದ್ದು ಒತ್ತುವನ ಗುಣವೋ? ಇಂತೀಭೇದನ ಭೇದಿಸಿ ನೀರ ಬಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಹನ ಯುಕ್ತಿ ಇಷ್ಟದ ಪೂಜೆ, ದೃಷ್ಟದ ನಿಷ್ಠೆ, ನಿಷ್ಠೆಯ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಸದಮಲದಲ್ಲಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಬೆಳಗು, ಆ ಕಳೆ ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿ ತಲೆದೋರೆ ಕರಣಂಗಳ ವೇಷದ ಪಾಶವು ಹರಿಗು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦೫ ||

೧೫೫

ನೀರೊಳಗಣ ಶಿಲೆಯ ಒಡೆಯರೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ಅದರ ವರ್ಣವಿಂತೆಂದಡಿ ಅದು ಸಾರಾಯವಾಯಿತ್ತೇ? ಮೀರಿದ ಶರಣರೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ಗುರು ಕೊಟ್ಟ ಲಿಂಗವ ಸೇರುವ ಸಾರಾಯವ ಬಲ್ಲಡೆ? ಹುತ್ತವ ಬಡಿದಡೆ ಹಾವು ಸತ್ತು ಇದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦೬ ||

೧೫೬

ಪಟ ಬಾಲಸರದ ಕೂಡಿದ್ದಡೇನು ಸೂತ್ರ ಕಿಂಚಿತ್ತು ತಪ್ಪಿದಡೆ ಅದು ಖೇಚರತ್ವದಲ್ಲಿ ಆಡಲರಿಯದಂತೆ ಹೊರಗಣ ಮಾತಿನಿಂ ಗುರುವೆಂದು ಶರಣೆಂದಡೇನಾಯಿತ್ತು? ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಮನಮುಟ್ಟದಿದ್ದಡೇನಾಯಿತ್ತು? ಖ್ಯಾತಿ ಲಾಭಕ್ಕೆ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಧನವ ಕೊಟ್ಟಡೇನಾಯಿತ್ತು? ಇದು ಕಾರಣ ಉಸುರ ಹಿಡಿದಡೆ ದ್ವಾರಗಳೆಲ್ಲವು ಮುಚ್ಚುವ ತೆರನಂತೆ, ಮಹಾಘನವನರಿದಲ್ಲಿಯೇ ತ್ರಿವಿಧವೂ ಸಮರ್ಪಣ. ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಲನಿರ್ದೇಶ || ೧೦೭ ||

೧೫೭

ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ನುಡಿಯುತ್ತು ಪರದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಯಾಂತು ಬೇಡುತ್ತ
ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯತನ ಮನದಲ್ಲಿ ಆಶೆ ಎಂಬ ತೊರೆಯು ಹಾಯಬಾರದೆ
ಹರಿವುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತೇತಕಯ್ಯಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಮಾತು ? ಇದು ಎನಗೆ ಹೇಸಿಕೆ
ಯಾಯಿತ್ತು. ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦೮ ||

೧೫೮

ಪಾದಾರ್ಥವ ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಗೆ ಹೊರಗು. ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡಲ್ಲಿ
ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಹೊರಗು. ಮಹದ ಒಳಗನರದಲ್ಲಿ ರುದ್ರಗೆ ಹೊರಗು. ಇಂತೀ
ಭಾವ ಭೇದವನರಿಯದೆ ಹುತ್ತವ ಬಡಿದರೆ ಸರ್ಪ ಸಾಯಬಲ್ಲದೆ ? ಭಕ್ತ
ನೆಂದರೆ ಶಿವನೊಪ್ಪುಗೊಂಬನೇ ನಿಶ್ಚಟರನಲ್ಲದೆ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ನವರ ಬಲ್ಲನಾಗಿ ಒಲ್ಲನು || ೧೦೯ ||

೧೫೯

ಪಾಪಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನುಡಿದ ಕಾಕರ ಮಾತ ಕೇಳಲಾಗದು. ಅವರು
ಇದಿರಿಗೆ ನಿರಾಶೆಯ ಹೇಳಿ ತಾವು ಆಶೆ ಎಂಬ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವೊಡೆದ ವೇಷ
ಧಾರಿಗಳು. ಇದ ಕಂಡು ನಾಚಿತ್ತೆನ್ನ ಮನ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೦ ||

೧೬೦

ಪಾಪಪುಣ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವ ಕೂಪರಪ್ಪ ಭಕ್ತರು ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ ! ಎನಗೆ
ನನ್ನ ಕಾಣದೆ ನಿಂದಿಸುವನಲ್ಲ. ಕಂಡು ನುಡಿದನಲ್ಲ. ಅಂದಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆವ
ನಲ್ಲ. ಉಂಬಾಗ ಜಂಗಮವೆಂದು ಸಂಜೆಗೆ ಕಳ್ಳನೆಂದು ಹಿಂಗಿ ನುಡಿದನಲ್ಲ.
ವಂದಿಸಿ ನಿಂದಿಸುವ ಸಂದೇಹದವನಲ್ಲ. ಎನಗೊಂದಿಗೆ ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ಸಂದಿತ್ತು.
ಎನ್ನ ನಿನ್ನ ಬಂಧವ ಹೇಳಿರಣ್ಣಾ ! ದ್ವಿತೀಯ ಶಂಭು ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ
ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಮಥಗಣಗಳು ನೀವು ಹೋದ ಹೊಲಬಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲದೆ,
ಎನಗೊಂದು ಹಾದಿ ಇಲ್ಲ. ಬೊಂಬೆಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಿಲ್ಲ ಆಡಿಸುವ ಸೂತ್ರಧಾರಿ
ಗಲ್ಲದೆ. ಐದರಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ನಿಜ
ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ವಂದನೆಯ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಂದವ ಹೇಳಾ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೧ ||

೧೬೧

ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯವನರಿಯದೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣು ಹೊನ್ನು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಎರಡೂ ತಲೆ ದೋರದೆ ಒಂದು ನಾಮನಷ್ಟವಾಗಿ ಇಂತಿವ ಕಳೆದುಳಿದ ಮತ್ತೆ ಹೋದ ಹೊಲಬಿಲ್ಲ. ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿಹೆನೆಂಬ ಕೊಳುವಡೆ ಇಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ . ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೨ ||

೧೬೨

ಪೂಜೆಯಿಂದ ತಾ ಪೂಜ್ಯವಂತನಾದಿಹೆನೆಂದು ಮಾಡುವನಿರವು, ಹೊಲತಿ ತನ್ನ ಹೊಲೆಯ ಮರೆದು ಶುದ್ಧನೀರ ಮಿಂದೆನೆಂದು ಕೆಲವರ ಮುಟ್ಟು ವಂತೆ ಆ ವಿಧಿ ನಿನಗಾಯಿತ್ತು ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದ ಪೂಜೆ. ಇವರು ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡಿಗೆ ಇನ್ನೇನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೧೧೩ ||

೧೬೩

ಪೂರ್ವವಳಿದು ಪುನರ್ಜಾತರ ಮಾಡಿದೆನೆಂಬಿರಿ. ಪೂರ್ವವಳಿದುದಕ್ಕೆ ಭವ ಹಿಂಗಬೇಕು. ಪುನರ್ಜಾತನಾದ ಮತ್ತೆ ಪುನರಪಿ ಇಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಗುರುಕರಜಾತರಾಗಬಾರದು. ತಾವನರಿದು ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯವ ಮರೆದು ಅಳಿ ಉಳಿವ ಉಭಯವನರಿದು ಸುಖ ನಿಶ್ಚಯ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಪ್ರಕಾಶಿತಗಲ್ಲದೆ, ಪಿಡಿದ ಜನ್ಮವ ಕಳೆದುಳಿಯಬೇಕು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಗುರುಸ್ಥಲ ವಿಲ್ಲದಾಗ ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೋಲು ಅದಾರಿಗೆ ದೃಷ್ಟ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೪ ||

೧೬೪

ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ ಅವಧರಿಸಿ ಮಾಡುವಂಗೆ ಮಾಡುವ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಹೇಗೆಂದು ಮನಗುಂದದಿರಬೇಕು. ನೀಡಿದ ಮತ್ತೆ ನಿಜ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಕೂಡಿದ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಣ ಹಂಗು ಹರಿದು ಸಂದಳಿದು ಅಂದದಿಗೆ ಬಂದುದ ಕಂಡು ಬಾರದುದಕ್ಕೆ ಭ್ರಮೆಯಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಇಂತೀ ಸ್ಥಲ ಭಕ್ತಂಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನರ ಸಿಪ್ಪವಂಗೆ ಇದೇ ಸತ್ಯ ಸಮರ್ಪಣ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ನಿರ್ಲೇಪ || ೧೧೫ ||

೧೬೫

ಬಯಲು ಬತ್ತಲೆಯಾದಡೆ ಹೊದಿಸುವರಿನ್ನಾ ರೋ ? ಏರಿ ನೀರು ಕುಡಿದಡೆ ಬಿಡಿಸುವರಿನ್ನಾ ರೋ ? ಮಹಾಮೇರು ನಡೆವಡೆ ಪಥಕ್ಕೆ ಇಂಬುಗೊಡುವರಿನ್ನಾ ರೋ ? ಅರಿದವ ಮರೆದವನಾದಡೆ ಅರಿವ ಹೇಳುವರಿನ್ನಾ ರೋ ? ನಿಮ್ಮ ನಿಜವನ್ನೇ ಬಲ್ಲರಿ. ನಾನಂಜುವೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೬ ||

೧೬೬

ಬಲ್ಲವರೆಂದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಬೋಧಿಸಬಲ್ಲವ ನಾನೆಂಬ ಕಲ್ಪಿದೆಯವನೆ ಕೇಳಾ ! ಲಿಂಗವ ಕುರಿತಲ್ಲಿ ಒಳಿತು ಹೊಲ್ಲೆಹ ಉಂಟೇ ? ಜಂಗಮವ ಕುರಿತಲ್ಲಿ ಒಳಿತು ಹೊಲ್ಲೆಹ ಉಂಟೇ ? ಪ್ರಸಾದವ ಕುರಿತಲ್ಲಿ ಒಳಿತು ಹೊಲ್ಲೆಹ ಉಂಟೇ ? ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃ ಭೃತ್ಯತ್ವವಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಗೆ ಸೊಮ್ಮು ಸಂಬಂಧವ ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಕ್ಕಿದ ಕರುವಿಗೆ ಟಿಪ್ಪಣವಲ್ಲದೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಪ್ಪುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪ ಉಂಟೇ ? ಇದು ತಪ್ಪದು ಕ್ರಿ ನಿರುತನಾದ ಭಕ್ತಂಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೭ ||

೧೬೭

ಬಲುಗೈಯನೊಡನೆ ಹಗೆವಡೆದು ಕೊಲೆಗಂಜಲೇಕೆ ? ಭವಸಾಗರದ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನಿರ್ಗುಣದ ಒಲುಮೆಯ ಮಾತ ನಟಿಸಲೇಕೆ ? ತ್ರಾಸಿಗೆ ಒಲವರ ಉಂಟೇ ? ಭಾಷೆಗೆ ನುಡಿ ಎರಡುಂಟೇ ? ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅರಿದವಂಗೆ ಜಗದಾಲೆಯ ಮುಖವಿಲ್ಲವೆಂದೆ. ಅವ ಈಷಣ ತ್ರಯಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೮ ||

೧೬೮

ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ಕಂಡರಯ್ಯಾ. ಮಹಾ ಕೈಲಾಸವೆಂಬ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟವನೇರೆ ಒಳ್ಳೆಹ ಪದದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀಯರಾದೆವೆಂದು ಬಲ್ಲತನವ ಮೆಚ್ಚಿ ಇರಲಾಗಿ, ಆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟ ಕಲ್ಲಿಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರ ನೆಲ್ಲಿಯು ಕಾಣೆ. ಇವರಿಗಿನ್ನೆಲ್ಲಿಯ ಮುಕ್ತಿ ? ಜಲ್ಲಿಯ ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲಿಯ ಹಾಯಿಸುವನಂತೆ ಇವರೆಲ್ಲರು ಬಲ್ಲರೆ ? ಬಲ್ಲ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲದೆ ಇವರೆಲ್ಲರ ನೊಲ್ಲೆನೆಂದೆ. ಬಲ್ಲಹರ ಬಲ್ಲಹ ನೀನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೯ ||

೧೬೯

ಬೆಲ್ಲದ ಗೊಟ್ಟು ಕಲ್ಲ ಬೀಜವಾದಡೆ ಸಿಹಿ ಕುಗ್ಗುವದೇ? ಮುಕುರದ ಸಾಕಾರ ಚಿಕ್ಕದಾದಡೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಚಿಕ್ಕದೇ? ಸಕಲರೊಳು ತನುಗೂಡಿ ವಿಕಸಿತನಾಗಿದ್ದೆ ಸಾಲದೇ? ಅವನಿರವು ಘೃತನೀರಿನಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨೦ ||

೧೭೦

ಭಕ್ತನಾದ ಮತ್ತೆ ಬಂಧುಗಳ ಬಿಡಬೇಕು. ವಿರಕ್ತನಾದ ಮತ್ತೆ ಧರಿತ್ರಿ ಯಲಿ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಮತ್ತನಾಗದೆ, ಇಕ್ಕುವರ ಬಾಗಿಲ ಕಾಯದೆ ಸುಚಿತ್ತ ದಿಂದ ಬಂದ ಭಿಕ್ಷುವು ಒಂದು ಅನಿತ್ಯವ ಮರೆದು ಸತ್ತು ಚಿತ್ತಾದ ಭಕ್ತ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯ ನಮೋ ನಮೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨೧ ||

೧೭೧

ಭಕ್ತ ತಾ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ ತನಗೊಂದಡೆ ಗುರುವಿಗೆ ದೂರ. ತನ್ನ ಸತಿಗೊಂದಡೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ. ತನ್ನ ಸುತರಿಗೊಂದಡೆ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ದೂರ. ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳಿಗೊಂದಡೆ ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಶರಣ ಸಂಕುಳಕ್ಕೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ದೂರ. ನನಗೂ ದೂರ. ಎನ್ನೊಳಗಾದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ನಿನ್ನಗೂ ದೂರ || ೧೨೨ ||

೧೭೨

ಭಕ್ತರ ಪಾವನವ ಮಾಡಿಹೆನೆಂದು ಮೊತ್ತವ ಕೂಡಿ, ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಕಂಡುದ ಬೇಡಿ, ಭಕ್ತರ ಭವನ ತೊಳೆದೆನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿವು ಅಚ್ಚುಗದವರ ಕಂಡು ಬೆಚ್ಚಿದೆಯ್ಯಾ! ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨೩ ||

೧೭೩

ಭಕ್ತರು ಭವಪಾಶದಲ್ಲಿದ್ದಹರೆಂದು, ಅವರ ತೆಗೆವುದಕ್ಕೆ ಸುಳಿವ ಜಂಗಮದ ಇರನೆಂತೆಂದಡೆ— ಆಶೆ ಎಂಬ ಪಾಶವ ಹರೆದು, ಈ ಷಣ್ಮುಖದ ದೋಷವ ಪರಿದು, ತಾನೇತರ ಆಶೆ ಇಲ್ಲದೆ, ತನುವಿಗೆ ಶೀತೋಷ್ಣಾದಿ ಭೋಗಂಗಳೆಂಬ ಸುಖಂಗಳಂ ಮರೆದು, ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಮಧುರ ರಸ ನಾನಾ ಪರಿ ಕರಂಗಳಂ ಮರೆದು, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಇಚ್ಛೆಯುಂ ನುಡಿದ ಕುಚಿತ್ತರಂ ಬಿಟ್ಟು, ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಇವ ನಿಶ್ಚಯವೆಂದರಿದ ಮತ್ತೆ ಮಚ್ಚರವೇಕೋ ನಾನಾ

ಮೋಹಂಗಳ ? ವಿರಕ್ತಿಯಿಂದ ಸುಳಿವ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ನರರೊಂದಾಗಿ ಸುತ್ತಿ ಬಳಸಲೇಕೋ ? ಇದು ಕಾರಣ ಮರ್ಮವನರಿಯದೆ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತ ಕರ್ಮಕ್ಕೋಳಗಾದ. ಧರ್ಮವನರಿಯದೆ ತಿರುಗುವ ಜಂಗಮ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೊಳಗಾದ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡ ನೋಡಾ ! ಬೆಚ್ಚಿದನಯ್ಯಾ ! ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨೪ ||

೧೨೪

ಭಕ್ತರೆಂಬವರೆಲ್ಲರು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹಾಯ್ದು ದೃಷ್ಟವಸ್ತು ಜಂಗಮದ ಕೈಯಲು ಕಷ್ಟತನಹವ ಊಳಿಗವ ಕೊಂಡು, ಮತ್ತೆ ಜಂಗಮನೆಂದು ಪ್ರಸಾದವನಿಕ್ಕಿಸಿ ಕೊಂಡುಬ, ಚಿಕ್ಕ ಸೂನೆಗಾರರ ನೋಡಾ. ಇಂತೀ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹೊರೆವ ಜಂಗಮಕ್ಕೆಯೂ, ಠಕ್ಕಿಂದ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಂಗೆಯೂ ಹುಚ್ಚುಗೊಂಡ ನಾಯಿ ಒಡೆಯನ ತಿಂದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕುದ ನರಿ ತಿಂದಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨೫ ||

೧೨೫

ಭಕ್ತಂಗೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂತೆಂದಡೆ ಕಳ್ಳ ಹಾದರಿಗ ಹಾವಾಡಿಗ ಅವರಾರಾದಡು ಶಿವಲಾಂಛನವ ತಾಳ್ದು ಬಂದಲ್ಲಿ ಶಿವನೆಂದೇ ವ್ರಮಾಣಿಸು ವುದು. ಮಾಡುವಾತನ ಭಕ್ತಿ ಲಕ್ಷಣದ ವರ್ಮವನರಿದು ಮಾಡುವ ಸದ್ಭಕ್ತನ ಇರವೆಂತೆಂದಡೆ, ಒರತೆಯ ಘಟದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಚಿತ್ರ ಒಪ್ಪುವದೇ? ಕತ್ತಲೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುವ ಚಿತ್ತಾರದಂತೆ, ಚಿತ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಿದ್ದ ನಿಶ್ಚಯದ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯಂತೆ, ಚಿತ್ರದೊಳಡಗಿದ್ದ ನಿಶ್ಚಯದಂತೆ. ಹೀಗರಿದು ಮಾಡುವದೆ ವರ್ಮಸ್ಥಲ. ಸಮೋಹದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದೇ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ. ಇಂತೀ ಉಭಯದ ವರ್ಮವನರಿದಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತನಲ್ಲ ವಿರಕ್ತನಲ್ಲ. ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨೬ ||

೧೨೬

ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಂಗೆ ನಿಷ್ಕುರದ ಮಾತೇಕೆಂಬರು. ನಾಲ್ಕುರ ಮುಕ್ತಿಯ ಭಕ್ತರ ನಿಷ್ಠೆವಂತರಿಗಭಿಭಕ್ತಿ. ಅನಿತ್ಯವ ಹರಿದ ನಿಚ್ಚಟಂಗೆ ಮಿಥ್ಯವ ನಾರಾಡವಡೇನು ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿದ್ದ ಮತ್ತೆ. ಕಲ್ಲಿನ ಮನೆಯಲಿದ್ದವಂಗೆ ದಳ್ಳುರಿ ಬೀಳಿದ್ದಡೇನು, ಇವರೆಲ್ಲರ ಬಲ್ಲತನಕ್ಕಂಜ ನಾನೊಳ್ಳಿಹನೆಂದಡೆ ಆತನೆಲ್ಲಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨೭ ||

೧೭೭

ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಪಾಶವ ಹೊತ್ತು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಸತ್ಯವು ಹೇಗಿಂದಡೆ, ಲಾಂಛನವ ಹೊತ್ತು ಜಂಗಮ ಬಂದರೆ ಮುಯ್ಯಾಂತು ಅಡಿಗಿರಗಿ ಮೃಡನೆಂದೆ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ, ಮನದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಪುಳಕಗಳೇರಿ, ಎರಡಿಲ್ಲದೆ ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆ ಒಡೆಯಾಂಗೆ ಒಡವೆಯುಂ ಕೊಟ್ಟು ಅಡಿ ಎಡೆಯಲ್ಲಿವು ದೃಢಚಿತ್ತಂಗೆ ಎಡೆದೆರೆಯಲ್ಲದೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭೮ ||

೧೭೮

ಭಕ್ತಂಗೆ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ. ಮಾಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ. ಪ್ರಾಸಾದಿಗೆ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ಥಲ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸ್ಥಲ. ಶರಣಂಗೆ ಶರಣ ಸ್ಥಲ. ಐಕ್ಯಂಗೆ ಮಹದೈಕ್ಯ ಸ್ಥಲ. ಇಂತೀ ಈರಾರು ಭೇದ ಮಿಶ್ರಂಗಳು ಕೂಡಿ, ತತ್ವ ಒಂದರಲ್ಲಯ್ತು ಆ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಒಂದೇ ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿ ಲೇಪ ವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಗುಣ ಸ್ಥಲ ಲೇಪ ಐಕ್ಯ. ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ನಾಮವಡಗಿ ನಿರ್ನಾಮವಾದ ಭೇದ. || ೧೭೯ ||

೧೭೯

ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಯೆಯ ಮಾಡುವ ಮಾಟಂಗಳಲ್ಲಿ, ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದೆ ಸತಿಯಾದರೂ ಒಳ್ಳೆ. ಪುತ್ರ ಬಂಧುಗಳಾದರೂ ಒಳ್ಳೆ. ಇಂತಿವನರಿತು ಕೂಡಿದನಾದಡೆ ಎನ್ನ ಭಾವಕ್ಕೆ ಇದೇ ಭಂಗ. ಇದು ಪ್ರಸನ್ನವಪ್ಪ ಭಕ್ತಿಯ ಬೆಳೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮೦ ||

೧೮೦

ಭಕ್ತಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಬ ಜಂಗಮವ ನೋಡಯ್ಯಾ ! ಜಂಗಮ ವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆ ಅಯ್ಯಾ. ಭಕ್ತರ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೂಕಾಯಿ ಹಣ್ಣು ಹುಲ್ಲು ಹೊರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬೊಕ್ಕಸ ಪಹರಿ ಪಾಡಿತನ ಬಾಗಿಲು ಮುಂತಾಗಿ ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಮಾಡಿ ಉಂಬಾಗ ಒಡೆಯರೆನಿಸಿಕೊಂಬ ತುಡುಗುಣೆಗೆಲ್ಲಿಯದೋ ನಿಜ ಜಂಗಮ ಸ್ಥಲ. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಕ್ಕುಲತೆಗೆ ಕಷ್ಟ ಜೀವನ ಹೊರೆವ ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟೆಯ ಡೊಂಬರ ಕಂಡು ಬಟ್ಟಬಯಲಾದೆಯೋ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮೧ ||

೧೮೧

ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ವಸ್ತುವ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬರು ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಗಳು ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ತದ ಗೊತ್ತನರಿಯಬೇಕೆಂಬರು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಭವಕಾಂಡಿಗಳು. ದರ್ಪಣದಲ್ಲಿಪ್ಪ ಒಪ್ಪದ ಭೇದವನ ಅದರ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ವೃಷ್ಟವ ಕಾಬ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ? ಮುಕುರದ ಅಂಗವಿದ್ದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ತನು ಮುಸುಕಿದಲ್ಲಿ ಮುಖದ ಸುಖ ನೆಲೆಯ ವಿಚಾರಿಸಬಹುದೇ? ಸಕಲವೆಂದಡೆ ಇಷ್ಟ. ನಿಷ್ಕಲವೆಂದಡೆ ಅದರ ಅಭಿಷ್ಟ. ಈ ಉಭಯದ ತಟಗಾರದೆ ಹೊತ್ತು ಹೋರುವ ಮಾತಿನ ಕತ್ತಿಯ ಬಾಯಿ ಧಾರಿಯ ಘಾಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೇತರ ಮದ್ದಿದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩೨ ||

೧೮೨

ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯವ ತೋರಿ ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲವು ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಡಲು. ಜ್ಞಾನದಿಂದಿಂದು ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೆಲ್ಲ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಒಡಲು. ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೀಡಾಯಿತ್ತು. ಧರ್ಮವ ಕುರಿತು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಸಲೆ ಸಂದಿತ್ತು. ಬಯಕೆ ಹಿಂಗಿ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಆವೇಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂಬುದು ಸಂದಿಲ್ಲದ ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ. ಬಹುದು ತಪ್ಪದೆಂದು ಸರ್ಪನ ಮುಂಡಿಗೆಯ ಹಾಕಿದೆ. ಎತ್ತಬಲ್ಲ ದೃಷ್ಟವಂತರು ಸರ್ಪನೇಳುವಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಎತ್ತಿರಣ್ಣಾ. ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿಗೆಯ ಕೂಡೆ ಮುಚ್ಚಳವನಿಕ್ಕಿದ ಮತ್ತೆ ಮುಕ್ತರ ಮುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩೩ ||

೧೮೩

ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಹಂಗು ಬೇಕು. ಆತ್ಮಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ ಅರಿವೆಂಬುದ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು. ಮರ್ತ್ಯವೆಂಬುದ ಬಲ್ಲನ್ನಕ್ಕೆ ಕರ್ಕಶದ ಜಗ. ಇದುಕಾರಣ ಕೈಲಾಸವೆಂಬ ಬಟ್ಟೆಯನರಸಬೇಕು. ಎನ್ನ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ, ಎನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ, ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ, ಎನ್ನ ಮುಕ್ತಾಂಗನೆಗೆ, ಎನ್ನ ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗೊತ್ತ ತೋರಾ! ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಎಲ್ಲಿಹನು ಹೇಳಾ! || ೧೩೪ ||

೧೮೪

ಭಕ್ತನು ವಿಶ್ವಾಸಸ್ಥಲ ಗುರುವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ
ವಿಲ್ಲದೆ ನಿಗರ್ವಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಜುಗಮವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣಿಸಿದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧದ
ಹಂಗಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಲಿಂಗವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು.
ಇವರಂದ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತರಾದೆವೆಂಬ ಮಿಟ್ಟೆಯ ಭಂಡರ ನೋಡಾ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩೫ ||

೧೮೫

ಭವ ಘೋರಕ್ಕಾರದೆ ಭವದಾಳಿಯ ತೊಡೆದಿನಯ್ಯಾ. ಬಡವನೆಂದು
ನಿಮ್ಮವರು ನಿದಾನವನೀವರಯ್ಯಾ. ನಾ ಬಡವನಾದಡೆ ನೀ ಬಡವನೇ ?
ಎನ್ನ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩೬ ||

೧೮೬

ಭಕ್ತಿಯ ಮೇಗಳ ಚಿತ್ರದ ಬೊಂಬೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುವ ದೀಪವಿದ್ದ
ರೇನು ಕತ್ತಲೆಯ ಬಿಡಿಸ ಬಲ್ಲದೇ ? ನಿಷ್ಕೇಹನನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಇರುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ
ದೃಷ್ಟವ ಬಲ್ಲನೇ ? ಭಕ್ತಿಹೀನಂಗೆ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯವ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸ
ಬಲ್ಲನೇ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩೭ ||

೧೮೭

ಭೃತ್ಯನಾದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಗವ ಕೊಂಬ ಭಕ್ತರ ಕಂಡು
ನಾಚಿತ್ತೆನ್ನ ಮನ. ಆಳು ಅರಸಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಗವ ಕೊಂಬಂತೆ ತೊತ್ತು
ಒಡತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಭೃತ್ಯವ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬಂತೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಮೋಸವಾದಲ್ಲಿ
ಲಾಭವನರಸಿದರುಂಟೇ ? ಅರ್ಥಕಾರರೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಯದ ಭಕ್ತಿಯುಂಟೇ ?
ಹೊತ್ತು ಹೋಕರ ಭಕ್ತರೆಂದರೆ ಒಪ್ಪುವರೇ ನಿಶ್ಚಯದ ಶರಣರು ? ಅಚ್ಚು
ಮುರಿದ ಹಾರಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿನ ಹಂಗಿಲ್ಲವೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩೮ ||

೧೮೮

ಮಣ್ಣು ದೇಹ, ಹೊನ್ನು ಪ್ರಾಣ, ಹೆಣ್ಣು ಸರ್ವ ಪ್ರಪಂಚು. ಈ ಮೂರ
ರೊಳಗೊಂದ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಹಿಂಗಲಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩೯ ||

೧೮೯

ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣ ಬಾಹಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮಹಾ ರತ್ನ ವ ಕಂಡು ಒಂದ ಸಿರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಒಂದ ಗಿರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಒಂದ ಉರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು. ಇಂತೀ ಮೂರು ರತ್ನಕ್ಕೆ ಲಯ ಈರೇಳು ಲೋಕ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಭುವನವೆಲ್ಲವು. ಆ ಮೂರು ರತ್ನದ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ತೋಳಗಿ ಅಡಗುತ್ತಿಪ್ಪರ ನೋಡಾ! ಒಂದು ರತ್ನ ಬಂದ ಬೆಳಗು, ಒಂದು ರತ್ನ ಮಂದ ಬೆಳಗು, ಒಂದು ರತ್ನ ಸಂದೇಹ ಬೆಳಗು. ಇಂತೀ ರತ್ನವ ತಂದ ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ದೇವರಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾದೆವೆಂದು ಹರುಷ ಬಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇದ ಕಂಡು ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು. ವರ್ಮವ ನರಿಂದರೆ ಇಕ್ಕಿ ಕೆಟ್ಟೇನೆಂದು ತನ್ನ ಕಾಯದೆ ಇದಿರು ಕಾಯ್ತು ಶೂರನಂತಿರ ಬೇಕು. ತಾ ರಣದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಅಂಜಿ ಹೋಗುತ್ತಿಪ್ಪವರ ಕಂಡು, ಅಂಜದಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಧೀರನಂತಿರಬೇಕು. ಇಂತೀ ವರ್ಮವನರಿಯದೆ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೊಳಗಾದ ಜಸವಣ್ಣನ ಹಾದಿಯಂ ಬಿಡಿಸಿ, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಹಾದಿಯಂ ತೋರಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೦ ||

೧೯೦

ಮತ್ಸ್ಯದ ಮನೆಯ ಕೀಟಕನಂತೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾವುತ್ತು, ತೊಳದ ಬೀರನಂತೆ ಅರಿದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನಾಗಿ, ಮರೆದಲ್ಲಿ ಮಾನವನಾಗಿ, ಇತ್ತಲೆಯ ಸರ್ಪನಂತೆ, ಎತ್ತ ನೋಡಿದತ್ತ ಕತ್ತಲೆಯ ತೆರದಂತೆ ಇಪ್ಪವರ ಕಂಡು ಭಕ್ತರೆನಲಾರೆ ವಿರಕ್ತರೆನಲಾರೆ. ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವ ಮಿಥ್ಯವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು, ಆ ಉಭಯ ಕೆಟ್ಟಕೇಡು ಎನ್ನ ಸ್ವಂತದ ಹಾನಿ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಯವ ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೧ ||

೧೯೧

ಉದ್ಯಾಪನ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೃತಭೇದ ಸರ್ವವನರಿದು ತ್ಯಾಗಾಂಗನಾಗಿ ಭೋಗಾಂಗನಾಗಿ ಯೋಗಾಂಗನಾಗಿ ತಾಮಸ ನಿರಸನವೆಂಬ ಭೂತ ಭವವ್ಯ ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾಗಿನಿಂದ ನಿಜ ತತ್ವದಂಗಳಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಮಂಗಲೋತ್ತರ ವನರಸಲ್ಲಿ. ಲಿಂಗವ ಅಂಗ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂಗಿದೆನೆಂಬ ಛಾಂತಿ ಇಲ್ಲ. ಆತನ ಲಿಂಗವೇ ಅಂಗವಾದ ಕಾರಣ ಪೃಥಕ್ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಆತನಂಗಳೇ ಮಂಗಳ ದೊಡಲು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೨ ||

೧೯೨

ಮನಸ್ಸು ಏತರಿಂದ ಅರಿವುದು ಅಂಗವ? ಬುದ್ಧಿ ಏತರಿಂದ ಅರಿವುದು ಮನಸ್ಸು? ಚಿತ್ತ ಏತರಿಂದ ಅರಿವುದು ಬುದ್ಧಿಯ? ಅಹಂಕಾರವ ಏತರಿಂದ ಅರಿವುದು ಚಿತ್ತವು? ಈ ಚತುಷ್ಟಯವ ಏತರಿಂದರಿವೆ? ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹುಗಿಲ್ಲದ ಕಾಣೆ. ಒಂದನೆಣಿಸಿ ಎಣಿಕೆ ತುಂಬಿದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಸಂಗವಿಲ್ಲದ ಲೆಕ್ಕ. ಇದರಂದದ ತೆರ ಲಿಂಗ. ಇದ ಸಂಗೊಳಿಸಾ ಭಂಗಿತನಾಗ ಲಾರೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೩ ||

೧೯೩.

ಮಾಯಾತ್ಮನು ಮಾಯವೆಂಬ ಭವ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಘೋರ ಸಂಸಾರವ ಕಂಡು ನಾಚದೇಕೆನ್ನ ಮನ? ಹೇಸದೇಕೆನ್ನ ಮನ? ತಿತ್ತಿಯ ಹಿಡಿದ ಮಾದಿಗನಿಗೆ ಹೊತ್ತಿಹ ಮೂಗಿನ ನಾತ ನಿಶ್ಚಯ ಉಂಟೇ ಇತ್ತಣವರಿ ಗಲ್ಲದೆ. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದವು ಅವನಿಗೆ. ನಿನಗೇನು ಸುಖ? ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಡಾಗು ಎನ್ನ ಮತ್ತತನದಲ್ಲಿ ಕೊಂದಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೪ ||

೧೯೪

ಮಹಾಭಕ್ತರು ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಸ, ಕ್ರಿ,ಲೇಸಿನ ಭಕ್ತಿಯ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ. ಜಂಗಮದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಸಿ ಕೃಷಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮುಂತಾದ ಉಳಿಗವ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕರ ಅಂಗಳವ ಮೆಟ್ಟಿದಡೆ, ಸಂಗದಲ್ಲಿ ನುಡಿದಡೆ ಕುಂಭೀಪಾತಕ. ಅವರ ಹಿಂಗದಿದಡೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ, ಜಂಗಮ ವಿಲ್ಲ, ಪಂಚಾಚಾರ ಶುದ್ಧಕ್ಕೆ ದೂರ. ಇದು ಕಾರಣ ಮಾಟಕೂಟದವರೆಲ್ಲ ಜಗದಾಟದ ಡೊಂಬರೆಂದೆ, ಈಶನಾಣೆ ತಪ್ಪದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೫ ||

೧೯೫.

ಮಾಟಕೂಟವೆಂಬುದು ಮೂರರ ಒದಗಿನಾಟ. ನೀತಿ ನಿರ್ವಾಣ ವಿರಕ್ತಿ ಎಂಬವು ಮೂರು ಆತ್ಮನ ಓಟದಾಟ. ಇಂತಿ ಉಭಯದಾಟದ ಕಾಟ ಸ್ಪಷ್ಟಲ ವಾಗಿ, ಭಕ್ತಂಗೆ ಸೊಪ್ಪಡಗಿ ವಿರಕ್ತಂಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದೆಂಬ ಉಭಯ ನಿಶ್ಚಯ ವಾದಲ್ಲಿ, ಆತ ನೀಕಳಂಕ ನಿರತ ಸರ್ವನಿರ್ವಾಣಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೬ ||

೧೯೬

ಮಾಡಿ ಮರಗುವ, ನೀಡಿ ನಿಜವಿಲ್ಲದಿಹ, ಕೊಟ್ಟು ಹೊಟ್ಟೆರೋಗ
ವಿಕ್ಕುವ ಘಟ್ಟಗನಿರವು ಬಟ್ಟೆಯ ಬಡಿದುಂಬ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹೊರಕರಂತೆ.
ಇವರು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ ಮೆಟ್ಟುಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂದು ತುತ್ತ ನುಗಿದಂತೆ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೭ ||

೧೯೭

ಮಾತನಳವ ಮಾತು ಬಂದರೆ ಹೋತಿನಂತೆ ಹೋರಲೇಕೆ ? ಮಾತಿಗೆ
ಮಾಣಿದಡೆ ಅಜಾತನ ಒಲುಮೆ ಎಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೮ ||

೧೯೮

ಮಾತಿಗೆ ಮಾತಕೊಟ್ಟು ನೀತಿನಿರ್ಣಯವನರಿಯದೆ ಜ್ಞಾತ್ಯ ಜ್ಞಾನ
ಜ್ಞೇಯವೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿನ ಕುಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೂಗಾಡುತ್ತಿಪ್ಪರ ಕಂಡು
ಅದೇತಕ್ಕೇ ಬಾತೆ ಎಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೯ ||

೧೯೯

ಮಾತಿನ ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲದಲ್ಲಿ ಅಜಾತನ ಅರಿಯಬಾರದು. ಶಾಸ್ತ್ರದ ನೀತಿ
ಗುಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತದ ತನ್ನ ನೀತಿಯ ವೇಷವನರಿಯಬಾರದು. ಉಂಟಿಂಬವ
ರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆನಲೇಕೆ ? ಇಲ್ಲವೆಂಬವರಲ್ಲಿ ಉಂಟೆಂದೆನಲೇಕೆ ? ಈ ಉಭಯದ
ಕಂಟಕವ ದಾಂಟಿದಲ್ಲದೆ ನಿಜವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೯೯ ||

೨೦೦

ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣ, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಘಾತಕ, ಕೂಸು ಹೇತು ಕಲಸುವಂತೆ
ತ್ರಿವಿಧದ ಆಶೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಸಾವ ತೂತರಿಗೆಲ್ಲಿಯದೋ ಲಿಂಗ ? ಅದೇತರ
ನಿರ್ವಾಣ ? ಯಾತದ ರಾಟಾಳದ ಕೂನಿಯಂತೆ ಭವಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಘಾಸಿ
ಯಾದ ಮತ್ತೆ ನಿನಗಿನ್ನೇತರ ಭಾಷೆಯೋ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
|| ೧೫೦ ||

೨೦೧

ಊರಾಡಿದಂತೆ ಆಡದಿದ್ದರೆ ಮಾರಿಹರೆನ್ನ. ನಾಡಲಿಹರೆಂತೆ ಆಡದಿದ್ದರೆ
ಬಯ್ಯಿಹರೆನ್ನ. ಕೆಸರೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ ಹೊಸ ಸೀರೆ ಎಂದರೆ ಅದರ ಪಾಶ

ಕುಸುಕಿರಿಯದೆ ಮೂಣ್ಣುವೇ ? ಈ ದೂಷಣೆ ಎನಗೆ ಏನು ಕಾಲ ? ಭವ
ವಾರ ರುತ, ಓಸುಸುವಂತಿ ಮಾಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫೨ ||

೨೦೨

ಮುಕುರಕ್ಕೆ ತಮಂಧವೆಂದು ಒರಸಿದವರುಂಟೇ ? ಉದಕಕ್ಕೆ ತೃಷೆ
ಎಂದು ನೀರಡಿಸಿದವರುಂಟೇ ? ಬೆಂಕಿಗೆ ಜಳೆ ಎಂದು ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಹೊದಿಸಿದವ
ರುಂಟೇ ? ಲಿಂಗಾರೂಢಿಗೆ ಅವಲಂಗಳಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದವೆಂದಡೆ ಅದರಂದವ
ವೀಳೆಯಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫೩ ||

೨೦೩

ಮುನ್ನು ಸತ್ತವರ ಕೇಳ, ಕೊಲೆಗೆ ಈಗ ಸತ್ತವರ ಕಂಡು, ನಾ ಸತ್ತೆನೆ?
ಒಂಭ ತಾನೆ ಹರಿದ ಮತ್ತೆ ಧೀರ ನೋವನರಿಯ ಬೇಡವೆ ? ನೋವನರಿದವಂಗೆ
ನಿಜ ಭಾವದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದಿಪ್ಪನು, ಅತ ತಾನು ತಾನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
|| ೧೫೪ ||

೨೦೪

ಮೂಕೊರೆಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಾಸನೆಯ ಕುಸುಮವ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವನಿಗದು
ಲೇಸೋ ಕಷ್ಟವೋ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಣ್ಣಾ. ಭಕ್ತಿಹೀನಂಗೆ ಸತ್ಯವ ಹೇಳಿದಡೆ
ಆದತ್ತಣ ಸುದ್ದಿಯೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫೫ ||

೨೦೫

ಮಂಡೆ ಮಾಸಿದರೆ ಮಜ್ಜನವ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಹಿಂಗದು ವ್ಯಾಪಾರ.
ಮನ ಮರೆದು ಮಾಸಿದಡೆ ಮಹಾತ್ಮರ ಗುಣಜಲದಿಂದಲ್ಲದೆ ಅಮಲವಾಗದದು.
ಇನ್ನೇನ ನುಡಿಸೆ ? ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
|| ೧೫೬ ||

೨೦೬

ರಣಕ್ಕೆ ಅಲಗೇರಿದಲ್ಲಿ ಹಲುಬಿದರೆ ಬಿಡುವರೆ ? ಭಕ್ತಿಗೊರೆಗಟ್ಟ ತಪ್ಪಿಹೆ
ನೆಂದರೆ ಬಿಡುವರೆ ? ಸತ್ಯನಾಗಿದ್ದವನು ಅಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಡಲಪ್ಪನೆ ? ವಿರಕ್ತ
ನಾಗಿದ್ದು ತಥ್ಯಮಿಥ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋರುವನೆ ? ಇಂತೀ ಗುಣವ ತಾನರಿದು ತನ್ನಲ್ಲಿ
ಬಂದ ಗುಣದೋಷವ ಅನ್ಯರು ನುಡಿದರೆಂದು ಭಿನ್ನವ ಮಾಡಿ ನೋವನ್ನಕ್ಕೆ

೧. ನೀಂಟಿಯಲ್ಲದೆ (ಡ) (ವಚನ ೧೯೯ ರಲ್ಲಿಯ ಪಾಠಾಂತರ.)

ಭಕ್ತಂಗೆ ಸತ್ಯವಿಲ್ಲ, ವಿರಕ್ತಂಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಇವನಾಡಿ ನೋವು ಹಿಂಬ ಭಾವ ಎನಗಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿನೊಳಗಣ ಕಸ, ಕಾಲೊಳಗಣ ಮುಳ್ಳು ಅವ ಬಗೆಯಿಂದ ಹೊದರದು ಲೇಸು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫೭ ||

೨೦೭

ರಾಜರಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಮತ್ತೆ ಅವರಾಗು ಬೇಗೆಯ ಹೇಳಬೇಕು. ಬೇಗೆಯ ಅಳವಿನಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಮತ್ತೆ ಸೊಡೆಗೊಜಲೇಕೆ? ಸುಖವ ಮುಚ್ಚಿ ಅಖಿಳಲೋಕಗೆ ಬೆರಸಿದ ಮತ್ತೆ ಅಕಳಂಕತನ ಉಂಟೇ? ಇಂತೀ ಒಕ್ಕಧ್ಯಾನಿಗಳ ಧ್ಯಾನ ಮಕರನ ಒಲುಮೆಯಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫೮ ||

೨೦೮

ರುದ್ರ ದೈವವೆಂದೆಡೆ ಅರ್ಧನಾರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ, ಬದೂತ ದೈವವೆಂದೆಡೆ ಹೊದಿಹುದಕ್ಕೆ ರೂಹಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಮಹಂತವಸ್ತು ಘನವ ನೆನದಿಹೆಂದೆಡೆ ಮಾತೆಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ವಸ್ತುವ ಇನ್ನೇತಂದ ಕಾಣೆ? ಗುರು ನರನಾದ, ಲಿಂಗ ಪಾಪಾಣವಾಯಿತ್ತು. ಜಂಗಮ ಅರಕನಾದ, ಇವನೆಲ್ಲವನರಿವ ಮನ ಭವಕ್ಕೆ ಬೀಜವಾಯಿತ್ತು. ಎನಗಿನ್ನೇವೆ! ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫೯ ||

೨೦೯

ಲಿಂಗಬಿದ್ದರೆ ಸಮಾಧಿಯ ಕೊಡೆನೆಂಬಿರಿ. ಗುರುಸತ್ತರೇಕೆ ಸಮಾಧಿಯ ಕೊಳ್ಳ ರಣ್ಣಾ? ಒಲ್ಲಿರೇ ಹೇಳಿ ಅರಿಯದಿದ್ದರೆ ಕೇಳಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಣಿಯನೆ ತಂದು ಅಸ್ತ ತನುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲು ಇದ ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾ ಹೇಗೆ ಪೂಜಿಸಲಯ್ಯಾ? ಲಿಂಗ ಮೂವರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಯಾಯಿತ್ತು. ಬನ್ನಾಣದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರೂಪಾಯಿತ್ತು, ಗುರುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವಾಯಿತ್ತು. ಈ ಲಿಂಗ ಬೀಜವಲ್ಲವೇ? ಸೃಷ್ಟಿ ತಾಳವಲ್ಲವೇ? ಲಿಂಗಬಿದ್ದೀತೆಂದು ಮೋಡತೊಪಚಾರವ ಮಾಡಲಾಗದು. ಲಿಂಗದ ಕೂಡ ಸಮಾಧಿಯ ಕೊಡೆನೆಂತೆಂಬ ಭಕ್ತರಿಗೆ ನಾಯಕ ನರಕ ತಪ್ಪ ದೆವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೬೦ ||

೨೧೦

ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಜವಸ್ತುವಿನ ಕಳೆಯದೆ, ಮತ್ತಿಲ್ಲದುದ ಕಂಡೆ. ರುವ ನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಪರಮನ ಪರಮ ವಿರಕ್ತಿಯದೆ. ಮತ್ತಿಲ್ಲದುದ ಕಂಡೆ.

ಉಟಾಮದ ಇಲ್ಲವಾಗಿ, ಇಲ್ಲವಾದುದ ಉಟಾಗಿ ಈ ಉಭಯದ ಬೆಡಗಿನ
ಬಿನ್ನಾಣವ ಒಲವರವಿಂದಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಯಬಾರದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ಲಿಂಗವ || ೧೬೧ ||

೨೧೧

ಲಿಂಗವಿದ್ದು ಇದಿರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಕಾರಣ ಗುರುವಾದ. ಆ ಗುರುಸಮ್ಮತ
ವಾಗಿ ಹರಸ್ಸರೂಪವ ಮಾಡಲಾಗಿ ಜಂಗಮವಾದ. ಇಂತೀ ಲಿಂಗಬೀಜ
ಅಂಕುರಿಸಿ ಎರಡಾಯಿತ್ತು. ತನ್ನ ಕುರಿತು ಮೂರಾಯಿತ್ತು. ಮೂರು
ಅರಾದ ಭೇದವ ಉಪಮಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎರ್ಮಮಯನಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಒಡಲಾಗಿ,
ಪ್ರಣವ ಬೀಜವಾಗಿ, ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಕ್ಕೆ ಕರ್ತರ ಕೊಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕಾದ
ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಹುಚಿಹಾಕಿ, ಅವು ಯಂತ್ರವಾಗಿ ಯಂತ್ರವಾಹಕ ನೀನಾಗಿ,
ಜಲದಿಂದಾದ ಮಲವ ಮತ್ತೆ ಜಲದಿಂದ ತೊಳೆವಂತೆ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಗೆ ನೀನೇ
ಹುಗಾದಿಯಲ್ಲಾ! ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಲವಾಗಿ ಎನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಅಮಲವಾಗಿ ಪಾಶಬದ್ಧ
ವಿರಹಿತನಾದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೧೬೨ ||

೨೧೨

ಲಿಂಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಸುಪ್ರೋಕ್ಷಣವ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ
ಸಂದೇಹಗಳ ನೋಡಿರೇ! ಲಿಂಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಗದ ಅಳಿವುಳವೆಂಬುದನರಿಯದೆ,
ಪ್ರೇತಲಿಂಗವೆಂದು ಭೂಸರರು ಕೂಡಿ ಜಗದೀಶಂಗೆ ಅಭಿಷೇಕವ ಮಾಡಿ ಘಾಸಿ
ಯಾದರಲ್ಲಾ ಸಂಗವುಸವಣ್ಣ ಮುಂತಾದ ಅಂಗಲಿಂಗಗಳೆಲ್ಲರು. ಸಂಗನ
ಒಸವಣ್ಣಂಗೆ ಶೈವ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನೇ ಪ್ರಾಣ. ಲಿಂಗವೆಂದು ಇನ್ನಾರಿಗೆ
ಹೇಳುವೆ! ಇನ್ನು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ, ನಾನುಬುವೆನಯ್ಯಾ. ಬಂದ ಬಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ
ಬರಲಾರದಂತೆ ಈ ದ್ವಂದ್ವವ ಹರಿಯಾ ಜಂಗಮಪ್ರಾಣ ಸಂದಿಲ್ಲದಿರ್ಪ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೧೬೩ ||

೨೧೩

ಲೀಲಾಭಾವಿಯಾಗಿ ಏಕೆ ಬಂದೆನೆಂಬುದನರಿದು ಸಾಕಾರದ ನೀತಿಯ
ನಿರ್ಣಯವ ಕಂಡು, ಏತರಾದ ತಿಳಿವು ಇನ್ನೇತರಾದ ಉಳಿವು? ಈ ಉಭಯದ
ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಪ್ಪ ತಾಣವನರಿಯಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನ || ೧೬೪ ||

೨೧೪

ವಾರುವ ಮುಗ್ಗಿದಡೆ ವಾಗೆಯಲಿ ಆದರಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಆದ ಗಾರು ಮಾಡಿ ಹೊಯ್ಯುವರೇ ಮಿಡಿಯನು ? ಮಾರಾರಿಯ ಶರಣರು ಮೀರಿ ಒಂದ ನುಡಿದರೆ ದೂರ ಮಾಡುವರೆ ಇವರಾರನು ? ಅಡಿಗೊಳಗಾದವನ ಸೂರೆಗೊಂಬ ಪರಿ ಯುಂಟೇ ? ಲೇಸ ತೋರುವರಯ್ಯಾ. ಐದರ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ಗಾರಾದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೧೫ ||

೨೧೫

ವಾರುಧಿಯ ಹೊದ್ದು ಬೇರ್ಪಡಿಸಬಹುದೇ ? ಫಲದೊಳಗಣ ಬೀಜವ ಬಲಿವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ವೆ ತೆಗೆಯಬಹುದೇ ? ಮಹಾ ಘನವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ವೆ. ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯನಹ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ ? ಇಕ್ಷುದಂಡ ಬಲಿವುದಕ್ಕೆ ನೊದಲಿ ತನಿಸ ಬಹುದೇ ? ನಾನು ನೀನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವಹುದಕ್ಕೆ ಭಾವದ ಬಲಿಕೆ ಇನ್ನಾವುದೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೬೬ ||

೨೧೬

ವಿಕಾರಿಗೇಕೋ ವ ತ ನೇಮ ? ವಿಶ್ವಾಸಹೀನಗೇಕೋ ಭಕ್ತಿ ಕೃತ್ಯ ? ವಂದಿಸಿ ನಿಂದಿಸುವಗೇಕೋ ಜಂಗಮವೇಜೆ ! ಲಿಂಗವೆಂದು ಆರ್ಚಿಸಿ ಸಂಗವ ನರಿಯದ ಲೈಂಗಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಿಯದೋ ಶಿವಲಿಂಗವೇಜೆ ? ಆರಂಗವ ತೊರೆಯದೆ, ಮೂರಂಗವ ಮೀರದೆ, ತೋರಿಪ್ಪ ಗುಣವ ಜಾರದೆ, ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ನೇಮವನರಿವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ ? ಇಂತೀ ಗುಣವನರಿಯರಾಗಿ, ಶೀಲವಂತಗೆ ನೇಮವಿಲ್ಲ. ಘಾತಕಂಗೆ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಪೂಜೆವಂತಗೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ. ತ್ರಿಪಿಧವ ಮರೆಯದವಂಗೆ ಜಂಗಮವಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಕಾಯಜೀವದ ಬೆಸುಗೆಯ ಬಿನ್ನಾಣವ ಅರಿಯದವಂಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಿಲ್ಲ. ಇಂತಿವರಂಗ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲದವಂಗೆ ನೀನೂ ಇಲ್ಲ ನಾನೂ ಇಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೬೭ ||

೨೧೭

ವಿರಕ್ತಿಯ ಹೇಳಿ ಹರಿದಾಡುವ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಹಿಡಿದು, ಎರವಿನ ದ್ರವ್ಯ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ವೆ ಕೈಯಾಂತು ಬಳಲುವ ಗಡ್ಡಯ್ಯಗಳ ನೋಡಿ ಬೆರಗಾದೆನಯ್ಯಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ! ೧೬೮ ||

೨೧೮

ವೇದವ ಕಲಿತು ಶಾಸ್ತ್ರವನೋದಿ ನಾನಾಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಾದೆ
ವೆಂದು ತಿಳಿದು ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರತತ್ವವ ನೋಡಿ ಕಂಡಿಹೆವೆಂದು ಹೇಳು
ತಿಪ್ಪ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ಇಕ್ಕುವ ದಾತಾರನ ಬಾಗಿಲವ ಕಾಯ್ದು ಚಿಕ್ಕುಳರಾದರು.
ದೃಷ್ಟವ ಬೋಧಿಸುವ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ಕೆಟ್ಟರಲ್ಲಾ ! ಉತ್ತರದ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ
ಮೂಷಕನಂತೆ ಇವರ ದೃಷ್ಟವ ಕಂಡು ಮತ್ತೆ ಹಿರಿಯರೆಂದು ಹೋರುತಿಪ್ಪ
ಮಿಟ್ಟಿಯ ಭಂಡರ ನೋಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೬೯ ||

೨೧೯

ವೃತ ನೇಮ ನಿತ್ಯಕೃತ್ಯವ ಮಾಡುವ ಸತ್ಪರುಗಳು ಕೇಳಿರೋ.
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಜಂಗಮ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಆ ಜಂಗಮದ ವಾದೋದಕದಿಂದ ಮಜ್ಜ
ನಕ್ಕೆರೆದು ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸಮರ್ಪಣವ ಮಾಡಿ, ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಪೋಡ
ಶೋಪಚಾರದಿಂದ ಲಿಂಗದ ಪ್ರಾಣ ಜಂಗಮವೆಂದರಿದು, ಮತ್ತಾ ಜಂಗಮ ಮನೆಗೆ
ಬಂದಡೆ ಸಂದೇಹವ ಮಾಡಲೇಕೆ ? ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂದರಿದು, ಲಿಂಗದ
ಪ್ರಾಣ ಜಂಗಮವೆಂದರಿದು, ಉಭಯ ಪ್ರಾಣ ತತ್ತ್ವಾಣವಾದ ಮತ್ತೆ ಭಕ್ತಿಗೆ
ಅವಿಶ್ವಾಸವಾಗಲೇಕೋ ? ಆ ಜಂಗಮ ಹೆಣ್ಣು ಬೇಡಿದರೆ ಸಂಸಾರಿ ಎಂದು,
ಹೊನ್ನ ಬೇಡಿದರೆ ಆಶಕನೆಂದು, ಮಣ್ಣು ಬೇಡಿದರೆ ಬದ್ಧಕನೆಂದು, ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೊಂದ
ಮತ್ತೆ ಭಕ್ತಿ ವಾಸಿಗೆ ಹೋರಲೇಕೆ ? ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಮಾಡಿದ್ದ ದ್ರವ್ಯವ ಸನೆದಡೆ
ಭಕ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲ, ಯುಕ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲ, ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲ ವಿಶ್ವಾಸಹೀನಗೆ. ಸತ್ಯಭಕ್ತಿ
ಹುಸಿಯದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭೦ ||

೨೨೦

ಶರೀರದ ನೆಲಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನೆರೆವಸ್ತುವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಕುರುವಾವುದು ?
ಸಂಚಾರದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಲಯದಲ್ಲಿದ್ದು ನೆರೆ ಸುಳುಹಿಗೆ ಒಳಗಲ್ಲದವನ
ಅರಿವಪರಿ ಇನ್ನಂತೋ ? ಅರಿದೆನೆಂಬುದು ಅದು ತಾ ಅರಿವೋ ಮರವೆಯ
ತೆರನೋ ಇದು ಎನಗೆ ಅರಿಯಬಾರದು. ಅರಿವೆಡೆಗೆ ಕುರುಹು ಹೇಳಾ, ಎನ್ನೊ
ಡೆಯಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭೧ ||

೨೨೧

ಸುಧೆ ಇದ್ದಂತೆ ಸುರೆಗೆ ಆಶೆ ಮಾಡುವನಂತೆ, ರತಿಯಂತಿಷ್ಟು ಸತಿ ಇದ್ದ
ಸತಿ ತೊತ್ತಿಗೆ ಮನವಿಟ್ಟು ಗತಿಗೆಡುವಂತೆ, ಘೃತವಿದ್ದಂತೆ ಉನ್ನತ್ತದ ರಸಕ್ಕೆ
ಬಾಯಬಿಡುವಂತೆ, ರಸವಿದ್ದಂತೆ ಬೆಳಕುವ ಕಾಶವೆಗಳಿಸುವನಂತೆ, ಇಂತೀ
ರಸಿಕವನಾರು ಬಲ್ಲರು ? ಎಸಕದ ಒಲುಮೆ ನಾನೋ ನೀನೋ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭೨ ||

೨೨೨

ಸಡಗರಿಸುವಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ನೆನೆದು ಕಡು ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಮರೆದು,
ಇಂತೀ ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಂಗವ ಮಾಡುವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತುಬೋ ? ಕೂರ್ತಡೆ ಭಕ್ತ
ತಾಪತ್ರಯಕ್ಕೆ ಪಾಪಿ. ಸುಖದುಃಖವೆಂಬೀ ಉಭಯವ ಭೇದಿಸಿ ನಿಂದವಂಗೆ
ಸುಖ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
|| ೧೭೩ ||

೨೨೩

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹೊರೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತು ಳಿದ ಮಾತಂಗವ ಹೊರಬಹುದೇ?
ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ನುಡಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದ ಒಚ್ಚತಗೊಂಬರೇ ಹರಶರಣರು ? ನಡೆ
ನುಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲದೆ ಹುಡುಗರ ಮಾತು ಸುಡು ಎನ್ನೊಡೆಯ ಕರೆಯನವ
ರನು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭೪ ||

೨೨೪

ಸತಿ ತಪ್ಪಿ ಪಾರದಾರವ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ, ಒಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂದು ಸಂಶಯ
ವಿಲ್ಲದೆ, ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಉದಾಸೀನವ ಮಾಡಿದಡೆ ತಪ್ಪನೊಪ್ಪ
ಬಹುದೇ ? ಅಲ್ಲಿಗೆ ಶಾಂತಿ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ದ್ವೇಷವೇ ? ಇದು ಭಕ್ತಿಯ ಬಲ್ಲವರ
ಮತವಲ್ಲ. ಸತಿ ಸುತ ಬಂಧುಗಳು ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸರಣೆಯ ಮಾಡಿ
ದಡೆ, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕಿರದಡೆ, ಜಂಗಮಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡಡೆ, ಆ ಅಂಗ
ಧರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂದಿತ್ತಾದರೆ, ನಾ ನಿಂದ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಭಂಗ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿಮ್ಮ
ಪ್ರಮಥರಾಣೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭೫ ||

೨೨೫

ಸದ್ಭಕ್ತ ದೈವವೆಂದು ಅರ್ಚಿಸುವ ಲಾವಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತತ್ಪ ದುರ್ಬಾರಿತ್ರ ಪಗಡೆ ಪರಿಹಾಸಕತನ ಚಾಟುಲತನ^೧ ಗೆಲ್ಲಸೋಲತನ ಇವೆಲ್ಲವ ಬಿಡಬೇಕು. ಇದೇ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಇದೇ ಸದಾತ್ಮನ ಮುಕ್ತಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭೬ ||

೨೨೬

ಸರ್ಪನ ಹಿಡುವಲ್ಲಿ ಹಾವ ಮತ್ತನ ಮಾಡುವ ಮಂತ್ರವಿರಬೇಕು. ಶಸ್ತ್ರವ ಹಿಡುವಲ್ಲಿ ರಣಕ್ಕೆ ನಿಚ್ಚಟನಾಗಿರಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಯ ಹಿಡುವಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ಮುಚ್ಚಳವನಿಕ್ಕಿದಂತಿರಬೇಕು. ಇಂತೀ ಗುಣ ಸತ್ಯವಂತರಿಗಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕಿನ ಮರ್ಕಟ^೨ಗಲ್ಲಿಯದೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭೭ ||

೨೨೭

ಬಲ್ಲದಟ್ಟು ಅದೆಲ್ಲಿದ್ದರು ತನ್ನ ವೇದನೆಯ ಬಿಡದು. ಭಾವಜ್ಞರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸ್ವಜಾತಿಯ ಗುಣವಲ್ಲದೆ ನೀತಿಯ ಗುಣವಿಲ್ಲ. ಇಂತಿವರುಗಳ ಮಾತೇಕೆ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭೮ ||

೨೨೮

ಸಾವಿರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಜ್ಜು ಹರಿದಡೆ ಅದ ಸಾಗಿಸಿ ಕಡೆಹಾಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಗೈದುಬಿಟ್ಟಡೆ ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದಳಿಯಿತ್ತು ಆ ಅಚ್ಚು. ಬಂದುದನರಿದು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ದ್ವಂದ್ವದೊಳಗೊಂದು ತಪ್ಪಿದಡೆ ಅವ ಹಿಂದುಳಿದನೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭೯ ||

೨೨೯

ಸಾಸಿರ ನೋಂಪಿಯ ನೋಂತು ನೂಲೆಳೆಯ ಹರಿದಂತಾಯಿತ್ತು. ಭಾವದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲ. ಮಾಟದಲ್ಲಿ ಕೂಟವಿಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯಾಪಾರದಾಟ ಸಾಕು. ಖ್ಯಾತಿಯ ಬಿಡಿಸಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮೦ ||

೨೨೦

ಸುಖವ ಮುಚ್ಚಿದ ದೇಹ ಸಕಲದೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದುದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ. ಅವಿಳರ ಬೋಧೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸುಖವನರಿದ ಮತ್ತೆ ಅಕಳಂಕತನ ನಿನಗಿಲ್ಲವೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮೧ ||

೨೨೧

ಸ್ಥೂಲ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಗ. ಕಾರಣ ರುದ್ರನ ಮಗ. ಜ್ಞಾನಮಹಿಮ ನಿಮ್ಮನರಿವುದಕ್ಕೆ ಎನಗಿನ್ನಾವುದು ಮನ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೧೮೨ ||

೨೨೨

ಸ್ವಪ್ನದ ಸತಿ ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ಅದ ಮುಚ್ಚಿ ಮತಕ್ಕನುಸಾಗಿ ಮಿಕ್ಕವ ನೋದಾಗಿ ಇದನಿತ್ತ ಮಾಡುವೆ ಎಂದು ಕಾಮದ ಕಳವಳವೆಂದು ಹಿಡಿದು ತಪ್ಪಿ ನುಡಿದಂತೆ ಅದರ ತಥ್ಯಮಿಥ್ಯ ನಿಮಗಾಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮೩ ||

೨೨೩

ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳು ಹಲವಾದಡೆ ಕೂಡುವನೊಬ್ಬನೇ. ಯೋನಿ ಭಿನ್ನವಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾಣು ಭಿನ್ನವಲ್ಲ. ಅರಿವರು ಹಲಬರಲ್ಲದೆ ಅರುಹಿಸಿಕೊಂಬವನೊಬ್ಬನೇ. ನಿನ್ನರಿವ ಪರಿಯ ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮೪ ||

೨೨೪

ಸಂಚಿತಕರ್ಮ ಆಗಾಮಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧವೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾಗಿ ಯಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವ ಕಾಣಬಾರದು. ಆ ಲಿಂಗವು ಸಾಕಾರವ ತಾಳಿ ಜಗದ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ರಲ್ಲಿ ನಾ ನಿರಾಕಾರದಿಂದ ಕಾಬ ಕಾಣಿಕೆ ಇನ್ನಾವುದೋ? ಇನ್ನೇನ ಹೇಳುವೆ? ಕಣಿಲೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮೫ ||

೨೨೫

ಹರಗೋಲನೇರಿದಡೆ ಅದ ಹಿಡಿದ ತರನರಿದಿರಬೇಕು- ತಡಿ ಮಡು ಅದರ ಡಿಯನರಿದು ತಡಿಗೂಡಬೇಕು. ಬಿಡುಮುಡಿಯನರಿಯದಿದ್ರಡೆ ತನ್ನ ಸಡಗರವೇ ಕೊಲ್ಲುವ ಹಗೆ ಬೇರಿಲ್ಲವೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮೬ ||

೨೩೬

ಹರಿಗೆಯ ಹಿಡಿದವ ಇದಿರ ಗೆದ್ದಿಹೆನೆಂದು ಅದನೆದಿಗಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಉರ ವಣಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಹ ಸಮರವ ತರಹರಿಸಿಹೆನೆಂದು ಇದಿರಿಗೆ ಈಡಹ ತೆರನಂತೆ ಅಕ್ಕ ಹಾನಿಯೆ. ಅಂಗದ ಕುರುಹಿನ ನೆಮ್ಮುಗೆಯಪ್ಪ ಲಿಂಗವು ಕಲಸಿದ ಮಣ್ಣು ರೂಹಿಂಗಿ ಈಡಾಗದೆಂದರಿದಡೆ ಆ ಲಿಂಗ ಭವಪಾಶವ ಗೆಲ್ಲುವುದು. ಹಾಕಿದೆ ಮುಂಡಿಗೆಯ ಭಾಷೆಯ ತಪ್ಪಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮೭ ||

೨೩೭

ಹಲವು ಬಹುರೂಪ ಬರೆವ ಕರದ ಕಡ್ಡಿಯ ಭೇದದಂತೆ, ಮನವರಿದು ಕಣ್ಣು ನೋಡಿ ಕೈ ಕಡ್ಡಿಯ ಹಿಡಿದು ಲಕ್ಷಿಸುವಂತೆ, ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಅರಿವಿ ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಇಷ್ಟ ವಿಶ್ವಾಸ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಡಗಿ ಭಕ್ತಿವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಲೇಪ ವಾದಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ನಿರ್ಲೇಪವಾಯಿತ್ತು || ೧೮೮ ||

೨೩೮

ಹೆಸಿದ ದಿಂಡುಕಂಗೆ ಭಕ್ತಂಗೆ ಎಸಕದ ಧ್ಯಾನ ಉಂಟೇ? ಅದು ತನ್ನ ಹಸಿವಡಗುವನ್ನಕ್ಕ, ತ್ರಸಗಳು ಬಂದು ಸೇರುವನ್ನಕ್ಕ ಹುಸಿಧ್ಯಾನದಿಂದ ಜೀವದ ಅಸುಗಳ ಕೊಂಬವು. ಇಂತಿವರಂತೆ ಹುಸಿಕರ ಭಕ್ತಿ, ಕಿಸುಕುಳರ ವಿರಕ್ತಿ, ಇವು ಹುಸಿ ಎಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮೯ ||

೨೩೯

ಹಸಿವ ಕೊಂದೆನೆಂದು ಘೃತ ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿ ಮುಂತಾದ ಫಲಾಹಾರವ ಕೊಂಡು ಫಲಕ್ಕೆ ಬಾರಿವೆಂಬ ಬಾಲೋತ್ತರವ ನುಡಿದು, ಬಾಲಹ ರಾದೆವೆಂಬ ಗೆಲ್ಲ ಗೂಳಿಗಳು ಕೇಳಿರೋ! ಉರಿವ ಬೆಂಕಿಗೆ ತಂಪು ತುಪ್ಪ ತಿಲ ನೊದಲಾದ ಕುಲವಂ ಹಾಕಿ, ಅನಲನ ಕೆಡಿಸಿಹೆನೆಂಬ ಕಲಿಕೆಯ ಮಾತಿನ ನೆರೆ ಬಾಲಕರ ಕಂಡು ಇವರಿಗೆ ಅರಿಕೆ, ಎನಗದು ಕೊರಟಿರಿರಿಸಿದಂತೆ. ಇದಾರಿಗು ಅಘಟಿತ ನೋಡಾ ಪ್ರಕಟದೂರ ಸಕಲಸಾರ ಮುಕುರ ಗುಣನಿಧಿಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೯೦ ||

೨೪೦

ಮಹಾರಾಣುವೆಯ ಬಿಟ್ಟುಬಂದು, ಮತ್ತೆ ಒಡೆಯರು ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ರಾಣಿ ವಾಸವೆಂದು ಕಟ್ಟುಮೆಟ್ಟುಂಟೆ? ಖಂಡಿತ ಕಾಯಕವನಂಗೀಕರಿಸಿದ ಭಕ್ತಂಗೆ

ಮತ್ತೆ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಬಂಧುಗಳೆಂದು ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತಂದ ದ್ರವ್ಯವನವರಿಗಿಕ್ಕಿ ತಾನುಂಡನಾದರೆ ತಿಂಗಳಲಿ ಸತ್ತಹುಳಿತನಾಯ ಕಾಗೆ ತಿಂದು, ಆ ಕಾಗೆಯು ಕೊಂದು ತಿಂದ ಭಂಡಿಗೆ ಕಡೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವೆ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ. || ೧೯೧ ||

೨೪೧

ಹೀಗಿರು ಎಂದರೆ ಹಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಸತಿಯಲ್ಲ ನಾ ಪತಿಯಲ್ಲ. ಅವಳಾಳಿನಲ್ಲಿ ಎನಗೆ ಸತಿಸಂಗ, ಆಳಾಳಿನಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜೆ ನಾಚಿಕೆ ಕೇಣಸರ ಅಪಮಾನವಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಅದು ಎನ್ನ ಭಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಯ ಬೆಳೆ. ಸತಿ ಪತಿ ಇಬ್ಬರು ಏಕವಾದಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಹೆಡಗುಡಿಗೊಳಗಾದ || ೧೯೨ ||

೨೪೨

ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಕೈಯ್ಯನಿಕ್ಕಿ ಸರ್ಪನ ತೆಗೆವಾಗ, ಸರ್ಪನ ಒಪ್ಪ ತಪ್ಪಿ ಮತ್ತೆ ವಸ್ತುವಿನ ನೇವಳ ಆಭರಣವಾಹಲ್ಲಿ ಅದಾರ ದೃಷ್ಟಿ? ಮತ್ತೆ ನಿರ್ಧಾನಿಕ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಬಸವಣ್ಣ ಮುಂತಾದ ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಕೃತ್ಯ ತಪ್ಪದೆ ಇಕ್ಕುವಾಗ ಅದಾರ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೇಳಾ? ನಾ ಹೊತ್ತ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸರಬು ಮತ್ತೆ ಸುವರ್ಣದಂಡವಾಹಾಗ ಅದಾರ ನಿಶ್ಚಯದ ವಿಶ್ವಾಸ? ಅವು ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತದ ದೃಢತೆಯಿಂದ ಗುರುವಿಗೆ ತನುವೆಂದಲ್ಲಿ ಕಂಡಲ್ಲಿಯೇ ಆತ್ಮತೇಜವಳಿದು ಹೊಡೆಗೆಡೆಯಬೇಕು. ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ರಾಜ ಚೋರ ಅನಲ ಅನಿಲ ಅಹಿ ಮುಂತಾದ ಭಯಂಗಳಿಗೆ ತಲೆದೋರದಿರಬೇಕು. ಜಂಗಮಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಮೆಟ್ಟಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ವಿಶ್ವಾಸ ಭಕ್ತಂಗೆ ಮೂರುಸ್ಥಲ ಮುಂತಾಗಿ, ಆರುಸ್ಥಲ ಒಳಗಾಗಿ, ನೂರೊಂದುಸ್ಥಲ ವೇಧಿಸಿ ನಿಂದಲ್ಲಿ, ಅದು ಒಂದೇ ವಿಶ್ವಾಸದ ಒಡಲು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಮಾತನಾಡಿ, ನಾನಾಸ್ಥಲ ಉಂಟೆಂದು ಹಲಬುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ನೆಲೆ, ವಸ್ತುವಿನ ಏಕಸ್ಥಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೧೯೩ ||

೨೪೩

ಹೃದಯಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಳ ಕಮಲವ ಮೆಟ್ಟಿ, ಹಂಸನ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂಬರು! ಈ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕೂಳಣ್ಣ ಗಳ್ಳೆರು ಕಟ್ಟಬಲ್ಲರೆ ನಿಜಹಂಸನ?

ಬೆಟ್ಟಗಟ್ಟವನೇರಿದ ಭೃಗು ದಧೀಚಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಶ್ಯಪ ರೋಮಜ ಕಾಂಡಿಲ್ಯ ಚಿಪ್ಪಜ ಮುಂತಾದ ಸಪ್ತಕುಲ ಋಷಿಗಳು ಎಲ್ಲರೊಳಗಾದರು. ಋಷಿ ಜನಗಳು ಬೆಟ್ಟವನೇರಿ ಕಟ್ಟಿದುದಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತೆಯೂ ಬಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು ಮತ್ತ ರಾದರಲ್ಲದೆ ಸುಚಿತ್ತವನರಿದುದಿಲ್ಲ. ಬಿಸರುಹಕುಸುಮಜನ ಕಪಾಲವ ಹಿಡಿ ದಾತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಸಣಿಗೊಳಗಾದರು ಆತ್ಮನ ರಸಿಕವನರಿಯದೆ. ಈ ಹುಸಿ ಕರ ನೋಡಿ ದೆಸೆ ಯೊದ್ದಿಹೆನೆಂದರೆ ಪಶುಪತಿ ದೂರ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೯೪ ||

೭೫:— ದ್ವಾದಶದಳ ಕಮಲದ ಉರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿದ್ದ ನಾಲ್ಕೆಸಳ ಕಮಲದಲ್ಲಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಧೋಮುಖವಾಗಿ, ಎಂಟೆಸಳ ಕಮಲ ದಲ್ಲಿ ದಳ ಪ್ರಕೃತಿವಿಧಿಮ ಚರಿಸುವ ಜೀವಹಂಸನ ಬಂಧಿಸಬೇಕೆಂಬರು. ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಪಾನಂಗಳ ಗಳಿಸಿಕೊಂಬ ಹಿರಿಯರುಗಳೆಲ್ಲರು ಜೀವಹಂಸನ ಪರಮಾತ್ಮ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಬಲ್ಲದೆ ಅರಿಯರು. ಪರ್ವತಂಗಳನು ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳನು ಅಲ್ಲಿಪ್ಪ ಗವಿಗಳು ಕೋಡುಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂದು ತಪವ ಮಾಡುವ ಭೃಗು ಮುನಿ ದಧೀಚಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಶ್ಯಪ ರೋಮಜ ಕಾಂಡಿಲ್ಯ ಚಿಪ್ಪಜ ಮೊದಲಾದ ಸಪ್ತ ಋಷಿಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಎಂಭತ್ತೆಂಟು ಕೋಟಿ ಋಷಿಜನಂಗಳು ಪರ್ವತಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಡು ಗಲ್ಲು ಗವಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಧ್ಯಾನಮಾನಂಗಳಂ ಮಾಡಿ, ಜೀವ ಹಂಸನನು ಪರಮಾತ್ಮ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಳಿಕ ಕೆಲವು ದಿನಂಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಸಾರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೆ ದೇಹಭಾವದ ಮರವೆಯಿಂದ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರಲ್ಲದೆ ನೀಸಂಸಾರಿಗಳಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದುದಿಲ್ಲ. ಉದಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಮಲ, ಅ ಕಮಲ ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಪಾಲವ ಪಿಡಿದ ರುದ್ರನ ಲಯದಲ್ಲಿ ಗಾಸಿಯಾದರು. ಜೀವಾತ್ಮನನು ಪರಮಾತ್ಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವ ಪ್ರೌಢತ್ವನು ತಿಳಿಯದೆ ಈ ಮಿಥ್ಯಾ ಲಾಂಛನಿಗಳಂ ಕಂಡು ಅವರ ದಿಕೆ ನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯನೆಂದೆ. ಆನರಿಗೆ ಶಿವಕೃಪೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದರ್ಥ.

೨೪೪

ಹೆಣ್ಣು ಹೊರಗಣದೆಂದು ಹೊನ್ನು ಹೊರಗಣದೆಂದು ಮಣ್ಣು ಹೊರ ಗಣದೆಂದು ಸುಬೋಧೆಯ ಇದಿರಿಗೆ ಹೇಳಿ ದುರ್ಬೋಧೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ನಡೆ ಯುತ್ತಿಹ ಮರ್ಗುಣಿಗಳ ಕಂಡು ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೯೫ ||

೨೪೫

ಹೇಳುವಡೆ ನಾನಾಗಿ ಕೇಳುವಡೆ ನೀನಾಗಿ ಈ ಉಭಯದ ಸಾವು
ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಜೋಳವಾಳಿಗೆ ಓಲೈಸಿ ಬಂಟಿನಂತಾದೆ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೯೬ ||

೨೪೬

ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಕ್ಕುಲತೆಗಾಗಿ ಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕು ಸೇವೆಯ
ಮಾಡುವ ಮಿಟ್ಟೆಯ ಭಂಡರಿಗೆಲ್ಲಿಯದೋ ನೆಟ್ಟನೆ ದೇವತ್ವ? ಈ ಕಷ್ಟಜೀವನ
ನೆಟ್ಟನೆ ಕಂಡರೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಬಿಡಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೯೭ ||

೨೪೭

ಹೊಳೆಯ ಹಗುರದಿಂದ ಹಳ್ಳವ ಹಾಯಬೇಕು. ಬಲ್ಲವರ ಸಂಗದಿಂದ
ನಿಂದ ಸಂಸಾರದ ತಳ್ಳೆಯ ಹರಿಯಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೯೮ ||

೨೪೮

ಕಾಯ ಹೋಗಿ ಕರ್ಮವ ಮಾಡಿ ಜೀವಕ್ಕೆ ಬಾಧೆಯ ತಂದಿತ್ತೆಂಬರು.
ಜೀವನಿಲ್ಲದೆ ಕಾಯ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವಾಗ ಅದಾವುದರ ಬಲುಹೋ? ಕಾಯವು
ಆ ಜೀವನಿಗೂ ನಿನಗೂ ಸರಿಹುದುಗು. ಎನ್ನ ನೇಕೆ ಕಾಡಿಹೆ ಗನ್ನ ತನವೇಕೆ?
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೯೯ ||

೨೪೯

ಹಿಂದೆ ನೀ ಬಂದೆ ನಾನಾ ಭವಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ನೀ
ನೊಡೆಯನಾಗಿ. ಮರ್ತ್ಯದ ಸುಖದುಃಖ ನಿನಗೆ ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿವುದು.
ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನಂತೆ ನಾ ಬಂದು ನೊಂದುದಿಲ್ಲ. ಬಂದೆ ನಾ ಬಸವಣ್ಣನ ಕಥನ
ದಿಂದ. ನಾ ತಂದ ಪದಾರ್ಥವೆಲ್ಲವ ನಿಮಗಿತ್ತೆ. ನಾನಂಜುವೆ ಗುರುಲಿಂಗ
ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಕ್ಕೆ. ಎನಗೆ ಮರ್ತ್ಯದ ಮಣೆಹ ಕೃತ್ಯವಿನ್ನೆಷ್ಟು
ದಿನ ಹೇಳಾ? ಅಂದು ನೀವು ಕೊಟ್ಟ ಒಪ್ಪದ ಬೇಟವನೊಪ್ಪಿಸಿದೆ. ಮತ್ತೆ
ಇನ್ನು ಸಂದೇಹವೆ ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೦೦ ||

೨೫೦

ಪ್ರಭುದೇವರು ಬಂದ ಬರವಿನ ವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವಧಿ ಇಲ್ಲ. ಕಲ್ಲ ಮಚ್ಚೆ
ದವರ ಕೂಡ ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲಕ್ಕೆ ಹೋರಾಡಬಲ್ಲಿವೆಂದು ಗೆಲ್ಲಗೂಳಿಗಳ ಕೂಡ

ಬಲ್ಲತನಕ್ಕೆ ನೆಲೆಗೊಟ್ಟು ಒಳ್ಳೆಹರ ಗುಣವನರಸಿಹೆವೆಂದು ಎಲ್ಲಾ ತಾವಿ
ನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಮಾಟಮಾಟದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯ ತೋರಿಹೆವೆಂದು ಕಷ್ಟ
ಗುಣವಾದ ಬೇಟೆವ ಹೊಕ್ಕೆವೆಂಬರಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಗುಣ ಬಿಡದು. ಭಾವದ
ಕದಳಿಯು ಮರೆದು ವಾಯದ ಕದಳಿಯು ಹೊಕ್ಕು ಭಾವದ ಭ್ರಮೆ
ಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬಂದ ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಸಂಗವಿಶೇಷವ ತೋರದೆ
ಹಂಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ ! ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ದೇವರೆಂಬ ಕಲ್ಲಿನ ಮನೆಯ ಕಲ್ಲಿ
ನೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ವಲ್ಲಭನನರಿಯದೆ ಪ್ರಭು ಮೊದಲಾಗಿ ಇವರೆಲ್ಲರು
ಕೆಟ್ಟರಲ್ಲಾ ! ಎನಗೆ ಬಲ್ಲತನವ ತೋರಿದ ಎನ್ನ ವಲ್ಲಭ ನೀನೇ. ಚೆನ್ನ
ಬಸವಣ್ಣಗೆ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣಗೆ ಪ್ರಮಥ ಗಣಗಳು ಮೊದಲಾದವ
ರಿಗೆ ಎನಗೆ ಎನ್ನ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಗೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಭವವಿರಹಿತ
ನಾದೆ || ೨೦೦ ||

೨೫೦

ಅನಲನೆಂಬ ಗಂಡಿಗೆ ತೃಣವೆಂಬ ಹೆಂಡತಿ ಮೋಹದಿಂದ ಆಪ್ತಲಾಗಿ
ಬೇಯ್ತು ಆಕೆಯ ಕರಚರಣಾದಿಗಳು ಆ ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪವಿಟ್ಟಂತಿರಬೇಕು.
ಇಂತಪ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುದಕೆ ಇದೇ ದೃಷ್ಟಿ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ
ಲಾಕಿಕಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವ ಪೂಜಕರ ಮೆಚ್ಚನೆಂದ ನಚ್ಚಿನಗ್ಗಣೆಯ
ಮಜ್ಜನದೊಡೆಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೨೦೧ ||

೨೫೨

ನೆನಹಿನ ನಿಧಿಯ ನೋಡಾ ಎನ್ನ ಅರಿವಿನ ಘನವ ನೋಡಾ ಆಹಾ
ಎನ್ನ ಪುಣ್ಯವೆ ! ಆಹಾ ಎನ್ನ ಭಾಗ್ಯವೆ ! ಆಹಾ ಎನ್ನ ಕಂಗಳ ಮನೆಯ
ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ನಿತ್ಯದ ಬೆಳಗೆ ! ಎನ್ನ ಧ್ಯಾನದೊಳಗಣ ದೃಢವೆ ! ಎನ್ನ
ಸುಖದೊಳಗಣ ಸುಗ್ಗಿಯೆ ! ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಪ್ರಭು
ವಿನ ಶ್ರೀಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎನುತಿದೇನು || ೨೦೨ ||

೨. ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ

೨೫೩

ಇನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರಿದೆನೆಂಬನ್ನಬರ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಮರವೆಯೆ ? ಮುಂದ
ನರಿದು ಹಿಂದ ಮರೆವೆಗೆ ಭೂತನ ಕಾಯವೆ ? ಹಿಂದಕ್ಕೊ ಮುಂದಕ್ಕೊ ?
ಈ ದ್ವಂದ್ವದ ಭೇದವ ಇದರಂದವ ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ||೧||

೨೫೪

ಈಶ್ವರನ ಅಂಗವ ತಾಳಿದ ಮತ್ತೆ ಪರಕೆ ದೇಗುಲವಾಗಿರಬೇಕು.
ತ್ರಿವಿಧವ ಆತೆಗೆ ಮನ ಓಸರಿಸಿದುತಿರಬೇಕು ಆತನ ಗುಣ. ನಿರ್ಜಾತನು
ತಾನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨ ||

೨೫೫

ಉಂಡು ಉಪವಾಸಿ, ಬಳಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದೆವೆಂಬ ದಿಂಡೆಯ ಮತದ^೨
ಹಿರಿಯರುಗಳೆಲ್ಲ ಕೇಳಿರೋ. ಬಲೆಯೊಳಗಾದ ಹುಲಿಗೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಉಂಟೇ ?
ಲಲನೆಯರ ಸಂಸರ್ಗದಲ್ಲಿರ್ದು ಚಲನೆ ಇಲ್ಲವ ಬಿಂದು ಉಂಟೇ ? ಸಲಿಲದೊಳ
ಗಣ ತೃಷೆಗೆ ಆಪ್ಯಾಯನ ಉಂಟೇ ? ಶಿಲೆಯೊಳಗಣ ಬೆಂಕಿಗೆ ಅಲಂಕಾರ
ಉಂಟೇ ? ಅರಿವನರಿಂದಕ್ಕೆ ಮರೆವೆಗೆ ತೆರನುಂಟೇ ? ಆ ತೆರನನರಿದು ಹರಿ
ದಲ್ಲಿಯೆ ಅರಿಕೆ ತಾನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩ ||

ಅರ್ಥ: — ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರ್ದ
ಜಿಹ್ವಾಲಂಘನವು ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದವರು ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ಸಂಸರ್ಗವ ಮಾಡುತ್ತಿರ್ದು
ಮನ್ಮಥ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ದಿಂಡೆಯ
ತನದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಬುವರೆಲ್ಲ ಅಲಿಸಿರೋ. ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ
ಹುಲಿಗೆ ಬಲೆಯ ಹರಿದು ಹೊರಗಾಗಿ ಹೋಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉಂಟೇ ? ಎಂಬ
ಹಾಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ತತ್ವಗದಲ್ಲಿರ್ದು ನಾವು ಯತಿಗಳು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರು ಎಂದರೆ
ಆದಾರೆ ? ಆಗಲರಿಯರು ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಜಿಹ್ವಾಲಂಘನ ಗುಹ್ಯಲಂಘನವೆಲ್ಲಕ್ಕೊಳಗಾ
ಗಿರ್ದು ನಾವು ಜಿಹ್ವಾಲಂಘನವಿಲ್ಲದವರೆಂದರೆ ಆಗಲರಿಯರು. ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಪ್ಪ
ಮಂದಾಗ್ನಿಗೆ ಕುರುಹಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಉದರದೊಳಗಿಪ್ಪ ವಡಬಾಗ್ನಿಗೆ ತೃಷೆ ಇಲ್ಲ
ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಮಹಾಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪ ನಾನೆಂದರಿದ ಜ್ಞಾನ ತಿಳಿದಾತನಿಗೆ ಜಿಹ್ವಾಲಂಘ

ಟಿಕ್ಕು ಗುಹ್ಯಲಂಪಟತ್ವವು ಮುಂದುಗೊಂಡು ಚರಿಸುವ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತೆರಪಿಲ್ಲ. ಮಹಾ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪನೇ ತಾನೆಂಬ ನಿಲುವಡೆಯ ತಿಳಿದು ಜಿಹ್ವಾಲಂಪಟತ್ವ ಗುಹ್ಯಲಂಪಟತ್ವ ದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಚರಿಸುವ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಭೇದಿಸುವಲ್ಲಿ ಆರಿವು ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗನೇ ತಾನಾಗಿದನೆಂಬುದರ್ಥ.

೨೫೬

ಕೊಲ್ಲಬಾರದೆಂದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲಿನ ಮಾತು ಬಂದರೆ ಅಲ್ಲಹುದೆಂದು ಹೊಳೆಯಲೇಕೆ ? ಅದೇ ಕೊಲ್ಲದ ಕೊಲೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪ ||

೨೫೭

ಕ್ರೀಮಂತಗೆ ಪಡಿಪುಚ್ಚಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗವೇ ಅಚಾರಕ್ಕೆ ಭಂಗ. ಪಟುಭಟೆಗೆ ರಣಕ್ಕೆ ಹೆದೆಯಾದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತಿನ ಕೊರತೆ. ವಿರಾಗಿ ರಾಗಿಯಾದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮತೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ವಿರಕ್ತನಾದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿ ನೀದ್ರಾಧಿಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗಭಾವ ನಿಂದಲ್ಲಿಯೇ ವಿರಕ್ತಿ ಎಂಬ ಸಂಗವಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಇವರ ಸಂದನಳಿ ದಲ್ಲದೆ ಕ್ರೀಭಾವ ಜ್ಞಾನ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫ ||

೨೫೮

ಗುರುವಿಗೆ ತನುವ ಕೊಟ್ಟೆಹೆವೆಂದು ಗುರುವಿಗೆ ಭವಭಾರವ ಹೊರಿಸಲೇಕೋ ? ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನವ ಕೊಟ್ಟೆಹೆವೆಂದು ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಲೇ ತಕ್ಕೋ ? ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಧನವ ಕೊಟ್ಟೆಹೆವೆಂದು ಪಾಶವ ತಪ್ಪಿಸಲೇಕೋ ? ಕೊಟ್ಟೆನೆಂಬುದು ಆಶೆಯೋ ನಿರಾಶೆಯೋ ? ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ತಾನಾರೆಂಬುದ ನರಿದು ಇದಿರಿಟ್ಟು ಈಸಿಕೊಂಬುವನಾರೆಂದರಿದು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಪದವೆಂದರಿದು ಕೊಟ್ಟವ ಭಕ್ತ ಕೊಂಡವ ದೇವ ಇದರ ಬಂಧ ಎನಗೊಂದೂ ಬೇಡ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಿಂಗದಂತಿರಿಸು. ಆನಂದಕ್ಕತ್ತೀತ ಸ್ವಾನುಭಾವಾತ್ಮಕ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬ ||

೨೫೯

ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯನರಿದು ನುಡಿಯಬೇಕೆಂಬರು. ನಡೆಯದು ಹೊಡೆವಾಗ ಹೊಡಿದ ಬಂಡಿಯು ಅಡುವಲ್ಲಿ ಧಾತ್ರಿಯು. ಈ ಭೇದವನರಿಯದೆ ಗಾಜಿನ ಕುಪ್ಪಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತೆ ಅದ ಭೇದಿಸಿ ನೋಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೭ ||

೨೬೦

ದ್ವೇಷವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತ ಆತೆ ಇಲ್ಲದ ವಿರಕ್ತ ಸಂಸಾರಪಾಶವಿಲ್ಲದ ಗುರು ಈಶ್ವರ ರೂಪವಲ್ಲ. ಆತ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಗಿಂದತ್ತ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೮ ||

೨೬೧

ನಿರವಯ ರೂಪಾಯಿತೆಂದು ನುಡಿದರು. ಬಯಲು ರೂಪಾದ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ ? ಮೊದಲುಗೆಟ್ಟು ಲಾಭವನರಸುವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ ? ರೂಪಿಗೆ ಬಂದುದು ನಿರೂಪವಾದ ಮತ್ತೆ ರೂಪಿಗೀಡಾಗಿವುದೇ ? ಇದು ಕಾರಣ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಜ್ಞಾನವ ತಾವರಿಯದೆ, ತಾವು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಲಿಂಗದ ಆದಿ ಅಳಿವು ಉಳಿವು ಉಭಯವ ಭೇದಿಸಲರಿಯದೆ, ಜ್ಞಾನವ ಸಾಧಿಸಲರಿಯದೆ ಸಾಧ್ಯ ರೆಂತಾದರೋ ? ಅಸಾಧ್ಯ ನಿರುಪಮ ನಿರವಯ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಲಿಂಗವು ಕುರು ವಡಿದ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ ? ಕುರುಹಿನ ಮರವೆಯೊಳಗಿವು ವಸ್ತುವ ಕಾಬ ತೆರ ನಿನ್ನಾವುದೋ ? ಇವೆಲ್ಲವು ಮರವೆಯ ಮಾತಲ್ಲದೆ ಬರಿಯ ಹೋರಟಿಗೆ. ಇವರು ಬಲ್ಲವರಲ್ಲವೆಂದೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯ ||

೨೬೨

ಭೇರಿಯು ಇರಹವಾದಲ್ಲಿ ಅದುರಲ್ಲದೆ ಸುನಾದವಿಲ್ಲ. ಪಾಷಾಣದ ಬೆಳಗು ಮಾರಿದಲ್ಲದೆ ರತ್ನವಲ್ಲ. ಇಂತೀ ವರ್ಮದ ಭೇದವೆಂತುಂಟೆಂದಡೆ ಭೇರಿ ಇದ್ದಲ್ಲದೆ ನಾದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾರವಿಲ್ಲ. ಪಾಷಾಣವಿಲ್ಲದೆ ದೀಪ್ತಿಗೆ ತೋರ ಲೊಡಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರೇಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿಯಲ್ಲದೆ ವಿರಕ್ತಿಯನರಿವುದಕ್ಕೆ ಒಡಲಿಲ್ಲವೆಂದೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦ ||

೨೬೩

ಮಣ್ಣು ಬೆಕ್ಕು ನೆನ್ನಿಯ ಮೂಷಕನ ಮುಟ್ಟಿದುದುಂಟೇ ? ಜಗಗನ್ನರ ಕ್ರೇವಿರಕ್ತಿ ಪ್ರಸನ್ನನ ಮುಟ್ಟಿದುದುಂಟೇ ? ಇವ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ನೋಡಾ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ || ೧೧ ||

೨೬೪

ವ್ರತನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಹೆವೆಂದು ಗನ್ನ ಘಾತಕತನದಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಅಧಿಕರ ನೋಡಾ. ತನುವಿಗೆ ವ್ರತವೋ ? ಮನಕ್ಕೆ ವ್ರತವೋ ? ಮಡಕಿಗೆ ವ್ರತ

ಬೇಕೆಂದು ಸಡಗರಿಸುತ್ತಿಪ್ಪ ಗತಿಹೀನರ ಕಂಡು ನಾಚಿತ್ತೆನ್ನ ಮನ. ದಿಟವ
ವ್ರತವ ಹೇಳಿದೆ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ. ಹುಸಿ ಕೊಲೆ ಕಳವು ಪಾರದಾರ ಅತಿ ಚಾಂಡಾ
ಲಮಂ ಬಿಟ್ಟು ಪರವ್ರವ್ಯಕ್ತೆ ಕೈಯ್ಯಾನದೆ ಪರರ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನೆರೆ
ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟು ಅರಿವು ಉಳ್ಳವರು ತಾವೆಂದು ಒರೆದೆ ಹಲಬುತ್ತಿಪ್ಪವರ
ಮಾತಿಗೆ ಒಡಲಾಗದಿಪ್ಪದೆ ಶೀಲ, ತನ್ನ ಸುಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸುಕಾಯಕದಿಂದ
ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತನು ಮನ ಧನ ಸವೆಯಿಸಿ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧನಾಗಿ
ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದಂತಿದ್ದುದೇ ವ್ರತ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಜಾಲಗಾರನ ಕೈಯ್ಯ ದೀಹದಂತೆ
ಬಾಲೆಯರ ಮನದ ನೋಲುವೆಯಂತೆ, ಇಂತಿವರನಳವಾಡಿ ಸಿಕ್ಕಿಸುವ
ಪೋಲಿಗಾರರಿಗೆಲ್ಲಿಯದೋ ಸತ್ಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ? || ೧೨ ||

೨೬೫

ಶಿಶುವಿಗೆ ಗುಮ್ಮನಲ್ಲದೆ ದೆಸೆಯ ಬಲ್ಲವರಿಗುಂಟೇ ಭೀತಿ ? ನಿನ್ನಲಸ
ಮೊಲಮೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದವರಿಗುಂಟೇ ? ಹುಸಿ ಕೊಲೆ ಕಳವು ಪಾರದಾರ ಇಂತೀ
ಪಿಸಿತವ ಹರಿಯಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩ ||

೩. ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲ

೨೬೬

ಅರ್ಪಿತವ ಭಿನ್ನವ ಮಾಡಬಹುದೇ ಅಯ್ಯಾ ? ಸರ್ಪದಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿದ ಲಾವಿನಲ್ಲಿ ಇವುದೇ ವಿಷ ? ತನುವಿನ ದರ್ಪವ ಮುರಿದಲ್ಲದೆ ಸಿಕ್ಕದದು ಒಂದು ಲಾವಿನಲ್ಲಿ. ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂಬ ಈ ಮೂರು ತೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟ ಶರಣಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವೆರಡಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧ ||

೨೬೭

ಆದಿ ಶೂನ್ಯ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನವಾವುದೋ ? ಕುಸುಮ ಭರಿತ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಯಾವುದೋ ? ಪರಿಪೂರ್ಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯವಾವುದೋ ? ಅರ್ಪಿಸುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು ಮತ್ತೆ ಮುಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಲಾವಿನ್ನಾವುದೋ ? ಅಟ್ಟಮಡಕೆಯ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ತಿರುಗುವನಂತೆ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಕಾಣದೆ ಇವರು ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡ ನೋಡಾ. ಈ ಬಟ್ಟ ಬಯಲ ಮೆಟ್ಟಿದಂತೆ ಮಾಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨ ||

೨೬೮

ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಕೊಂಡು ಅರ್ಪಿತದ ಭೋಜನವೆಂದು ತುತ್ತ ನುಗ್ಗಿಕೊಂಡು, ಮಿಥ್ಯ ಭಾಜನರಾಗಿ ಈ ಅಚ್ಚುಗದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾವರಿಗೆತ್ತಣ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವೆಂದೆ. ಮಜ್ಜನ, ಮೈಥುನ ಹೊಂದಿಹಸುಖ, ಶೃಂಗಾರ ಇದರೊಳಗೆ ವರ್ಜಿತಲಿಂಗ. ಲಿಂಗಕ್ಕೊಂದು ಹುಗು, ತಾ ನುಗುವದಕ್ಕೊಂದು ಹುಗು. ಇದರಂದವ ನರಿಯದೆ ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂದು, ಹೆಂಡವ ಕೊಂಬವಿಗೆ ಲಿಂಗದ ಸಂದನೇನ ಬಲ್ಲ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩ ||

೨೬೯

ಕಂಡು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸುಖ. ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ತ್ವಕ್ಕಿಗೆ ಸುಖ. ಉಂಡು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಗೆ ಸುಖ. ಮುಖಮುಖಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಲ್ಲದೆ ಅರ್ಪಿತ ಅವಧಾನ ಏಕಮುಖವೆಂದೆ. ಜಾತಿಗೆ ಬೇರೆ ಹರುಗೋಲುಂಟೇ? ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಕುಲ ಭಲ ಉಂಟೇ? ಶಿಲೆ ಹಲವು ರೂಪಾದ ತೆರನಂತೆ ಅವರ ಒಲವರದ ರೂಪು ಅವರ ಭಲದ ಗುಣ. ಬಲವಂತರಲ್ಲ ನಳಿಕೆಯ

ಕೀರನಂತೆ ಅವರು ದಿಕ್ಕಾಗಲಿರಿಯರು. ನಾಣ್ಮೊಗದಪ್ಪವರ ಒಪ್ಪವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೪ ||

೨೭೦

ತನುವಿದ್ದಡೂ ಆಶೆ ಅನೇಕ್ಷೆಗೆ ಒಡಲಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಒಡಲಿದ್ದಡೂ
ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯದೊಳಗಾದ ಇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆಡೆಗುಡದಿರಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ
ದ್ದಡೂ ವಾಯು ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಮುಂಚದಿರಬೇಕು. ಇಂತೀ ಅಂಗವಿದ್ದೂ ನಿರಂಗ
ವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಶುಭಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ || ೫ ||

೨೭೧

ತಾಗಿವ ಮತ್ತೆ ಬಾಗುವರೆಂಬುದನೆಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು. ಸೋಂಕಿದ ಮತ್ತೆ
ಅರ್ಪಿತವೆಂಬುದನೆಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು. ಅರ್ಪಿತ ಅನರ್ಪಿತವೆಂಬುದನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ
ಮುನ್ನವೆ ಅರಿದು ಭೇದಿಸುವ ಅರ್ಪಿತದ ಅವಧಾನಿಗೆ ಬಿಡುಮುಡಿ ಇಲ್ಲವೆಂದೆ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೬ ||

೨೭೨

ತೊಗಲ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ತಿಲೆಯ ಲಿಂಗವ ಹಿಡಿದು ಮಣ್ಣುಪರಿಯಾಣದಲ್ಲಿ
ಓಗರವನಿಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯವ ತೋರಿದಡೆ ಓಗರಸವಿದುದಿಲ್ಲ, ಕೈ ನೈವೇ
ದ್ಯದ ರುಚಿಯನರಿದುದಿಲ್ಲ. ಒಳಗು ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದೆ, ಮುಟ್ಟಿ ಅರ್ಪಿತವೆಂದಡೆ,
ಮೆಚ್ಚುವರೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿಗಳು? ಉಂಡವನುಂಡಂತೆ. ತೇಗುವ
ಸಂದಳಿದು ದ್ವಂದ್ವ ಹಿಂಗಿ, ನಿಜವಾರಂಬುದ ವಿಚಾರಿಸಿ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ
ಮೊದಲೇ ಕೊಂಡವರಾರು ಎಂಬುದ ಭಾವಿಸಿ; ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ
ಭಾವನೆಗೆ ಬಂದವರಾರೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ, ಬೀಜ ನೆರೆ ಬಲಿದು, ಪುನರಪಿಗೆ
ಬಪ್ಪಂತೆ ಲಿಂಗವು ತಾನಾಗಿ, ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ಸೋಂಕುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಅರ್ಪಿತ
ನಿಂದಾಯಿತ್ತಾಗಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಮರ್ಪಣ || ೭ ||

ಅರ್ಥ:— ಸಮರಸ ಭಾವವ ತಿಳಿದು ಚರಿಸಲರಿಯದ ಭಿನ್ನಭಾವಿಗಳು
ತಮ್ಮ ಜಡಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಲಾಲಿಂಗವಲ್ಲದ ಜಡಲಿಂಗವನು ಗ್ರಹಿಸಿ, ಮೃತ್ತಿಕೆಯ
ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಥವನೆಡೆಮಾಡಿ, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯವ ಮಾಡಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದಡೆ,
ಅ ಪದಾರ್ಥವು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಜಡಹಸ್ತದಿಂದ ಪದಾರ್ಥವ
ನರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಡೆ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಸಾದಸ್ವೀಕಾರವಳವಡಲಿಲ್ಲ. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ

ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲವೆ ಭಿನ್ನಭಾವದಲ್ಲಿ ತೋಗಲ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಯ ಲಿಂಗವ ವಿದಿದು, ಮಣ್ಣು ಪರಿಯಾಣದಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಥವನೆಡೆಮಾಡಿ, ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿದಡೆ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಈ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ? ಅರಿವಿನ ಹಸ್ತವೇ ಈ ಹಸ್ತವು ? ಚಿತ್‌ಪರಿಯಾಣವೇ ಈ ಪರಿಯಾಣವು ? ಆತ್ಮನೆಂಬ ನೈವೇದ್ಯವೇ ಈ ನೈವೇದ್ಯವೆಂಬ ಸಂಬಂಧವ ತಿಳಿದಾಚರಿಸುವ ಶರಣರುಗಳು ಒಡಂಬಡುವರೇ ? ಹುಳಿಯನುಂಡವ ಹುಳಿಯನೇ ತೇಗುವ, ಸಿಹಿಯು ನುಂಡವ ಸಿಹಿಯನೇ ತೇಗುವ, ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಭಿನ್ನಭಾವಿಗಳು ಶರಣ ಲಿಂಗವೆಂಬೆರಡಳಿದು, ಶರಣ ಲಿಂಗ ಒಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಪರಾಂಬರಿಸಿ ರೂಪಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಆ ಪದಾರ್ಥ ಕೈಕೊಂಡವರಾರು ? ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತೆಂದು ನೆನೆದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂದು ನೆನೆದಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದವರಾರು ? ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತುವೆಂದು ಪರಾಂಬರಿಸಿ, ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ಚಿತ್ರವು ಅಧಿಕವಾಗಿ ದೃಢವಾಗಿ ಮರಳಿ ಅಂಕುರವಾಗುವ ಹಾಗೆ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂಬ ನೈಷ್ಠೆಯುಂಟಾದಲ್ಲಿ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಚಿತ್ಕಲೆಯೇ ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಬೇರೆ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಬೇರೆ, ಎಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವಿಲ್ಲದೆ, ರೂಪಿನೋಳಗಣ ಪಂಚವಿಷಯಂಗಳು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ತಟ್ಟಿದಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂದು ರೂಪು ಪದಾರ್ಥವನರ್ಪಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿ, ರೂಪಿನೋಳಗಣ ಪಂಚವಿಷಯಂಗಳನರ್ಪಿಸಿಕೊಂಬುವೆಂಬ ತನ್ನ ಸಮರಸ ಜ್ಞಾನದಿಂದವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಪಂಚವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆಯಾದುದಾಗಿ, ರೂಪು ಇಷ್ಟಲಿಂಗಾರ್ಪಣವಾದಲ್ಲಿ, ಆ ರೂಪಿನೋಳಗಣ ರುಚಿಯು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತಿ ಹುದೆಂಬುದರ್ಥ.

೨೭೩

ನೆಲ ತಳವಾರನಾದಡೆ ಕಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಲೆಡೆಯುಂಟೇ ? ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಿಗೆ ಅರ್ನರ್ಪಿತ ಉಂಟೇ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮ ||

೨೭೪

ಬಂದ ಪದಾರ್ಥವ ಸವಿದು ಚಪ್ಪರಿದು ಅಹಾ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿತವಾಯಿತ್ತೆಂದು ಕಂಗಳ ಮುಚ್ಚಿ ಅಂಗವ ತೂಗಿ, ಮಹಲಿಂಗವೇ ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆ ಎಂದು ಕಂಡವರು ಕೇಳುವಂತೆ ಹಿಂಗವ ಲಿಂಗಾಂಗಿ ಇವನೆಂದು ವಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು, ಅಂದಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಭಂಡರಿಗೆಲ್ಲಿಯದೋ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ? ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಂದ ಸವಿಯ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಇದ್ದವರು ಕೇಳುವಂತೆ, ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ಉಟ್ಟಿ ಭ್ರಮರಕೊಂಡ ಕುಸುಮದಂತೆ, ವರ್ಣವ ಕೊಂಡ ಕಿರಣದಂತೆ, ವಾರಿಕೊಂಡ

ಸಾರದಂತೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಲೇಪ. ಅರ್ಪಿತ ಅವಧಾನಿ ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಲೊಳಗಿಪ್ಪ ಕಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯ ||

೨೭೫

ಭಕ್ತಿ ಸೂತ್ರ ಬಸವಣ್ಣಂಗೆ. ಭಾವಸೂತ್ರ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣಂಗೆ. ಜ್ಞಾನ ಸೂತ್ರ ಪ್ರಭುದೇವಂಗೆ. ಇಂತೀ ಸ್ಥೂಲ ತನು ಬಸವಣ್ಣಂಗೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣಂಗೆ. ಕಾರಣ ತನು ಪ್ರಭುದೇವಂಗೆ. ಕಾಯ ಬಸವಣ್ಣನಾಗಿ, ಜೀವ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನಾಗಿ, ಉಭಯದರಿವು ಪ್ರಭುದೇವರಾಗಿ, ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದ ಎನಗೆ ನಿಂದು ಎನ್ನ ಜನ್ಮವಾಸನೆ ಬಿಡದಿದೆ ನೋಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ. ಈ ವಾಸನೆ ನಷ್ಟವಾಗಿಯಲ್ಲದೆ ಎನ್ನ ಭಾವ ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ || ೧೦ ||

೨೭೬

ರಸ ಆತ್ಮನುಗ, ಗಂಧ ವಾಯುವಿನುಗ, ರೂಪು ಭಾವದುಗ, ಶಬ್ದ ಆಕಾಶದುಗ, ಸ್ಪರ್ಶ ಪೃಥ್ವಿಯುಗವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಮುಖಗಳಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಬುವನಾರು ಹೇಳಾ. ಅದು ಸ್ಥಾನು ಚೋರನಂತೆ, ರಜ್ಜು ಸರ್ಪನಂತೆ. ತಿಳಿದು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಮತ್ತಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನನರಿದು ಮುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ತಾನು ತಾನೇ. ತನ್ನನರಿಯದೆ ಮುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಅನ್ಯ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಇಹವು. ಅನ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ನೋಡಲಾಗಿ ಅಭಿನ್ನ ಮೂರ್ತಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ತಾನು ತಾನೇ || ೧೧ ||

೨೭೭

ರಸ ಗಂಧ ರೂಪು ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶವೆಂಬ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಭಂಗಿತರ ನೋಡಾ. ಅಂಗುಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪದಷ್ಟ ವಾದಡೆ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಷವಾವರ್ತಿಸುವದಲ್ಲದೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಿಂದುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಿಗೆ ಬೇರೆ ಐದು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೂ ಕಟ್ಟಿದ ಈಡ ನೋಡಯ್ಯಾ. ಪರುಷ ರಸ ಕೈಯಲ್ಲಿವ್ದು ಹೇಮವನರಸಿ ತಿರುಗುವನಂತೆ, ಖೇಚರತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಹಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರ್ದಡೇನೋ ಅಂಬಿಗನ ಹಂಗನರಸುವನಂತೆ, ನಿತ್ಯ ತೃಪ್ತಂಗೆ ಉಂಡಿಹೆನೆಂದು ತಳಿಗೆ ಕಂಕು ಳೊಳಗಿಪ್ಪ ತೆರನಂತೆ, ಸ್ವಯಂ ಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಗುಳ್ಳವಂಗೆ ಜ್ಯೋತಿಯ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂಬ ಭ್ರಾಂತನಂತೆ, ವಾಯುಗಮನವುಳ್ಳವಂಗೆ ತೇಜಿಯನರ

ಸುವನಂತೆ, ಅನ್ಯ ತ ಸೇವನೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಆಕಳವನರಸಿ ಬಳಲಿ ಬಪ್ಪವನಂತೆ, ತಾ ಬೈಚಿಟ್ಟ ನಿಕ್ಷೇಪವ ಹೊಲಬುದನ್ನಿ ಅರಸುವನಂತೆ. ಇದು ಕಾರಣ ಐದರ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವೆಂಬ, ಮೂರರ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬ, ಆರರ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಆಧಾರವೆಂಬ, ಎಂಟರ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವೆಂಬ, ಭ್ರಾಂತು ಹರಿದು ಕಾಳಿಕೆಯೊಳಗಿಪ್ಪ ಕರಿಯ ಬಣ್ಣವ ಕಳೆದು ಬೆಳಗಿನೊಳಗಿಪ್ಪ ಜ್ವಲಿತವು ಕಡೆದು ತಾನು ತಾನಾಗಬಲ್ಲಡೆ ಆತನೆ ನಿರ್ಮುಕ್ತ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ

೨೭೮

ಸಮಯಾಚಾರವೆಂಬ ನಾಮವ ಹೊತ್ತು ನೇಮವ ಮಾಡುತ್ತಿಪ್ಪ ಸದ್ಭಕ್ತರೆನಗೆ ಹೇಳಿರಯ್ಯಾ. ಇದು ಅರ್ಥಕ್ಕೋ, ಪ್ರಾಣಕ್ಕೋ, ಅಪಮಾನಕ್ಕೋ? ಅಂತಲ್ಲದೆ ಉಂಬ ಓಗರಕ್ಕೋ? ಸಂತತ ಸಮಯ ಉಚಿತವನು ವುದಕ್ಕೋ? ಈ ಸಂಚಿತವನರಿಯದೆ ಮುಂಚೆ ತಾನುಂಬ ಅಶನಕ್ಕೆ ನೀಡಿ ತಾ ಹಿಂಚಾಗಿ ಕೊಂಬ ಪ್ರಸಾದಿಯ ನೋಡಾ. ಆಯತವೆಂದರಿಯದೆ, ಸ್ವಾಯತ ವೆಂದರಿಯದೆ, ಸನ್ನಿಹಿತ ಪ್ರಸಾದವೆಂದರಿಯದೆ, ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮಿಗೆ ಹೋರುವ ಉನ್ನತ್ತ ರನೇನೆಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩ ||

೨೭೯

ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಲಿಂಗಮುಖವ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದು ತನ್ನಯ ಸಂದೇಹವೋ ಲಿಂಗದ ಬಂಧವೋ ಎಂಬುದನರಿತುಕೊಡುವಲ್ಲಿ. ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ನೆನಹಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಬರಬೇಕೋ ಲಿಂಗದ ನೆನಹಿನಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಅಯ್ದಬೇಕೋ ಇಂತೀ ಉಭಯದ ಪ್ರಮಾಣು ಸಂದೇಹದ ಅಪ್ರಮಾಣು ಈ ಅರ್ಪಿತದಂಗೆ ಸಂಗವಾದಲ್ಲಿ ತಿಲ ಎಣ್ಣೆಯಂತೆ, ಗಂಧ ಕುಸುಮದಂತೆ, ಲಿಂಗ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಸಂದು ಒಂದೆಂದು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಎನ್ನಂಗದ ಮನವ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲೆ ನೀ ಬಂದು ನಿನದಡಿ ಬಿಡುಗು ಸಂದೇಹ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪ ||

೨೮೦

ಸುಗಂಧ ಪರಿಮಳ ದುರ್ಗಂಧವೆಂಬ ಉಭಯವ ನಾಸಿಕವರಿದುದ ಹೆರಿ ಹಿಂಗಿದ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತುಂಟೋ? ಸುಳವ ವಾಸನೆಗೆ ಮೊದಲೇ ಅಲ್ಲ ಅಹು

ದೇವದನರಿದು ಅರ್ಪಿತವೆಂಬುದ ಬಲ್ಲಡೆ ಬಲ್ಲರೇಬೆ. ಇವರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಣ
ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ಉಳಿಯುತ್ತ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫ ||

೨೮೧

ಕೊಟ್ಟ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಣೆಯ ಮಾಡಿ
ಕೊಂಡು ತನು ಭೋಗಾದಿ ಭೋಗಗಳ ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲಾ. ಹೊನ್ನ
ಪರಿಯಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಪರಿಪರಿಯ ಗುಗ್ಗುಳ ಧೂಪವ ಸಾಂಗವೆಸಗಲು
ಭವದಿಂದ ನಡೆತಂದು ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮುಂದೆ ನಿಂದಿದ್ದರು ಪಂಚಮ
ವಾದ್ಯ ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು ಅವರವರ ಕೈಯ್ಯ ನಿವಾಳಗಳ ನೀಸಿಕೊಂಡು ನಾಗಾ
ಯಮ್ಮಗಳು ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಗೆ ಆರತಿಯನೆತ್ತುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲಾ || ೧೬ ||

೪. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲ

೨೮೨

ಅಡಗಿದ ಕಿಚ್ಚು ಉರಿದಾಗವೇ ತನ್ನಿರವು ನಷ್ಟ. ತುರಿಯದ ಮೋಹ ಬೆರಸಿದಾಗವೇ ಆ ತುರಿಯ ನಷ್ಟ. ಇಷ್ಟದ ಮೇಗಳ ಚಿತ್ತ ಅಭಿವಾರ್ತವೆಂಬ ಗುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿಯೇ ನಿಜ ನಿಶ್ಚಯ. ಆ ನಿಶ್ಚಯ ಅಚ್ಚಿತ್ತವು ವಕ್ಯ ಮುನ್ನವೆ ಸತ್ತಿ ತವಾದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧ ||

೨೮೩

ಅಪಮಾಸಿಗೆಕೆ ಸೀರೆ ? ವೀರಗೇಕೆ ಕೈದು ? ಧೀರಗೇಕೆ ಮಂತ್ರ ? ಇವರಾಗುಹೋಗನರಿಯದೆ, ಬಾಧೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ನಾದವ ಲಾಲಿಸುವ ನಾಗಪಣಿ ಯಂತೆ ಅಡುತ್ತಿದ್ದು ಹೋದ ಹೊಲಬೇಕೆಂದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨ ||

೨೮೪

ಅರಗಿನ ಪುತ್ರಳಿಯು ಉರಿಯ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕಂತಿರಬೇಕು. ಸಿರಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಉವಕದಲ್ಲಿ ನೆರೆದು ಹೋದಂತಿರಬೇಕು. ಅಂಬರಕ್ಕೆ ಸಂಭ್ರಮವು ಹರಿದಂತಿರಬೇಕು. ಆತನ ಇರವು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ಆಲಿಯ ತೆರನಂತಿರ ಬೇಕು. ಭಿನ್ನವಹುದಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂದೇಹವೇಕೋ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩ ||

೨೮೫

ಅರಿತಿಹೆನರಿತಿಹೆನೆಂದು ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಾಗ ಕಾಯ ಮರುಜವಣಿಯ ಮಹಾಪ್ರಳಯಕ್ಕೆ ಶ್ರಮಣವೆ ? ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದ ನಿರಂಗವೇ ? ಅಸಗ ನೀರಡಿಸಿ ಸತ್ತಂತಾಯಿತ್ತು ಅವನಿರವು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪ ||

೨೮೬

ಅರಿವ ಹೇಳುವ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ಕುರುಹಿನ ತಿಲೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ನರಗುರಿಗಳ ಕುರುಹಿನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಮೊರೆ ಇಡುತ್ತಿಪ್ಪರಯ್ಯಾ ! ಈ ಅರಿಗುರಿಗಳ ಮೆಚ್ಚು ನಮ್ಮ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫ ||

೨೮೭

ಅರುಹಿನಿಂದ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಅರುಹಿಗೆ ಮರಹು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಕುರುಹಿನಿಂದ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಆ ಕುರುಹಿನಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಕರಿಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಉಭಯವನರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಅರಿವು ನಿಂದು ಅರಿದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಆ ಅರಿವು ನಾನಾ ಯೋನಿಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಕುರುಹಿನಿಂದ ಅರಿದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಆ ಅರಿವು ಪುನರಪಿ ಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಆ ಅರಿವನರಿವ ಅರಿವೇನೊ? ಕುರುಹನರಿವದೇನೊ? ಅರಿವನರಿವಲ್ಲಿಯೂ ಕುರುಹನರಿವಲ್ಲಿಯೂ ಅರಿವಿಗೆ ತೆರಹಿಲ್ಲ. ಬರಿದೆ ಅರಿದೆ ನೆಂಬ ಬರುಬರ ಮೆಚ್ಚು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೬ ||

೨೮೮

ಅಂಗ ಲಿಂಗವಂತನಾದ ಮತ್ತೆ ಮುಟ್ಟುವ ತಟ್ಟುವ, ಸೋಂಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿವ, ಇದಿರಿಟ್ಟು ಬಂದ ಪದಾರ್ಥವ ಅಂಗ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವಾದ ಮತ್ತೆ ಕರಣಗಳಿಗೆ ಇಂಬುಗೊಡದಿರಬೇಕು. ತನ್ನ ತಾನರಿವ ಮನಕ್ಕೆ ಉಭಯ ರೂಢನಾಗಿರಬೇಕು. ಉಭಯ ಏಕವಾದ ಮತ್ತೆ ಸಾಕು ಸತ್ತ್ವಿಯೆ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೭ ||

ಅರ್ಥ:— ಅಂಗವು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ಉಳ್ಳದ್ದಾದ ಬಳಿಕ ಶರಣ ತಾ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟುವ, ಸೋಂಕಿಗಳ ಸೋಂಕಿನಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಬಂದ ರೂಢ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಬಳಿಕ ಮನ ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವರ್ತನೆಗೆ ತೆರಳುಗೂಡದಿರಬೇಕು. ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ತಿಳಿದುದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಗೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿರ ಬೇಕು. ಅಂಗತ್ರಯಂಗಳು ಲಿಂಗತ್ರಯಂಗಳು ಸಮರಸವಾದ ಬಳಿಕ ಬಹಿರಂಗದ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲವ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವಲೀಲಾನಂದ ಕ್ರಿವಿಡಿದು ಅಚರಿಸಬೇಕೆಂಬುದರ್ಥ.

೨೮೯

ಅಂಗಲಿಂಗವೆಂದು, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂದು ಉಭಯದ ಒಡಲನೊಡಗೂಡುವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ? ಅದು ಶಿಲೆಯ ಬೆಳಗಿನಂತೆ ಶಿಲೆ ಅಡಗಿದಡೆ ಬೆಳಗಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಡಗಲಿಕ್ಕೆ ಆ ಶಿಲೆ ಅಚೇತನ ಪಾಷಾಣವಾಯಿತ್ತು. ಅಪ್ಪು ಕೂಡಿದ ಎಲೆ ನಾನುರೂಪಾದಂತೆ, ಅಪ್ಪುವಡಗೆ ಅಚೇತನದ ತರಗಾಯಿತ್ತು. ಅಂಗದ ಮೇಲಣ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಯ ನೆನಹು, ಈ ಕ್ರಿವಿಧ ಒಂದುಗೂಡಿದಲ್ಲಿ

ಅಂಗವೆಂಬ ಭಾವ ಲಿಂಗವೆಂಬ ನೆನಹು ನಿರಂಗವಾದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಕುರುಹಿಲ್ಲ, ಜೀವಕ್ಕೆ ಭವವಿಲ್ಲ. ಈ ಗುಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಭೇದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮ ||

೨೯೦

ಅಂಗವಿರಲಾಗಿ ಲಿಂಗವೆಂಬುದೊಂದು ಕುರುಹು. ಆ ಕುರುಹನರಿವುದಕ್ಕೆ ಅರಿವೆಂಬುದೊಂದು ಭಾವ. ಆ ಭಾವದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ. ಆ ಚಿತ್ತದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯ. ಆ ನಿಶ್ಚಯದ ನಿಜವನಯ್ಯದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಭಾವ ಲೇಖ. ಅದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸಂಬಂಧ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯ ||

೨೯೧

ಅಂಗ, ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ, ಭಾವ, ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ, ಪ್ರಾಣ, ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು, ಭಾವಿಸಬೇಡಾ ಎಂಬ ಉಭಯದ ತೆರನೆಂತುಂಟೆಂದೆ— ಮೃದು ಕಠಿಣವನರಿವನ್ನ ಕ್ಕ ಕುರುಹು ಮರೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ತೀತ ಉಷ್ಣಾದಿಗಳ ನರಿವನ್ನ ಕ್ಕ ಆ ಭಾವವ ಮರೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ರೂಪನಿರೂಪೆಂಬ ದ್ವಯಗಳ ಭೇದಿಸುವನ್ನ ಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂಬ ಉಭಯದ ಕುರುಹುಂಟು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦ ||

೨೯೨

ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಿಡಿದು ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಕಷ್ಟಗುಣಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನರಿದು ಭಾವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ ಲಯ ವಿಸ್ತೃತಿ ಗೊಳಗಾಗದಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಉಭಯವನರಿದು ದಗ್ಧವಾದ ಅಂಬರದಂತೆ, ವಾರಿಯ ಕೂಡಿದ ಸ್ತೀರದಂತೆ, ಭಾವಕ್ಕೆ ಭ್ರಮೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಸಾಕಾರ ನಿರಾಕಾರವ ಮರೆದು ಪರತ್ರಯದ ತುತ್ತಿಗೆ ತುಚ್ಛನಾಗದೆ ನಿಶ್ಚಯನಾದ ಮಹಾತ್ಮಗೆ ನನ್ನೋ ನನ್ನೋ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧ ||

ಅರ್ಥ:-- ಇಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಪಿಡಿದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಳಿಕ ತನುವಿನ ಚಿಹ್ನಾಲಂಕಟ, ಗುಹ್ಯಲಂಕಟವೆಂಬ ಕ್ಷೀಣ ಗುಣಕ್ಕೊಳಗಾಗದಿರಬೇಕು. ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿ ತಿಳಿದು, ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವುಳ್ಳವನಾದ ಬಳಿಕ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಗಳ ವರ್ತನೆ ಇಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಜನನ ಮರಣಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗದಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವನ್ನ ತಿಳಿದು ಸುಟ್ಟ ಸೀರೆಯ ಉಡುವದಕ್ಕೂ ತೊಳೆವದಕ್ಕೂ ಬಾರದಿರುವ ಹಾಗೆ, ಉದಕದಲ್ಲಿ ಬೆರೆದ ಹಾಲು ಆ ಉದಕದಿಂದ

ಬೇರಾಗದಿರುವ ಹಾಗೆ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಂಗಳ ಭ್ರಾಂತಿಲ್ಲದೆ ದೇಹ ಪ್ರಪಂಚವ ಮರೆದು ಬಿಟ್ಟು ಪರಲೋಕದ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಸಾರೂಪ್ಯಂಗಳನನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಜೀವ ಭಾವವ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಚರಿಸದ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ತಾನಾದ ಮಹಿಮಾ ಪದವನುಳ್ಳ ಶರಣಂಗೆ ಸಾಂದ್ರನಮಸ್ಕಾರವೆಂಬುದರ್ಥ.

೨೯೩

ಉದಕವ ನುಂಗಿದ ಕೆಸರಿನಂತೆ ಗಸಣೆಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು ಆತ್ಮನು. ಆ ಕೆಸರು ಉದಕವರತ ಮತ್ತೆ ಕೆಸರಿನ ತೆರನುಂಟೇ? ಉಭಯ ಭೇದವನರಿದಡೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂದೆಂಬೆ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨ ||

೨೯೪

ಉಭಯವ ನೆಮ್ಮಿ ಹರಿವ ನದಿಯಂತೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಿ, ಅರಿವ ಚಿತ್ತ ಈ ಉಭಯದ ನೆಮ್ಮಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿ ಅರಿವ ಚಿತ್ತ, ಅಂಗದ ಮುಟ್ಟಿನರಿತು ನಿಜ ಸಂಗದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಉಭಯ ನಿರಂಗವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸಂಬಂಧ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩ ||

೨೯೫

ಕರ್ಮವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಆ ಕರ್ಮದ ವರ್ಮವನರಿಯಬೇಕು. ಆ ವರ್ಮದ ವರ್ಮವನರಿವಲ್ಲಿ ಉಮ್ಮಳ ದುಮ್ಮಳವೆಂಬ ಸುಖಸುಮ್ಮಾನವೆಂಬ ಉಭಯವಡಗಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸಂಬಂಧ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪ ||

೨೯೬

ಕಲ್ಲನೊಡೆದು ಕಲ್ಲೊಡಗೂಡುವಂತಾಗಬಲ್ಲರೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ. ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟ ಓಡು ಮುನ್ನಿನಂತಾಗಬಲ್ಲರೆ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ. ಇಷ್ಟ ಭಾವವನರಿವ ಚಿತ್ತ ದೃಷ್ಟವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಶೃತದೃಷ್ಟವೆಂತುಹಿಂದಡೆ ವಾರಿ ಕಲ್ಲು ನೋಡ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ನೀರಾದಂತೆ. ಇಷ್ಟದ ಭಾವ ಕರಿಗೊಂಡು ನಿಶ್ಚಯ ಪದವೆಂಬ ಗೊತ್ತ ಮುಟ್ಟದೆ ಸಶ್ಚಿತವಾದಲ್ಲಿ ಅದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸಂಬಂಧ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫ ||

೨೯೭

ಕಾಣಿಯ ಹಾಕಿ ಮುಕ್ಯಾಣಿಯನರಸುವನಂತೆ ಒಂದ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದ ಹಿಡಿದಿದನೆಂಬ ಸಂದೇಹಿಗೇಕೆ ಲಿಂಗಾಂಗ? ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಾರವ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವು

ಹರದಿಗನ ತೆರನಂತೆ, ಕೊಂಡುದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ವಾಸಿಯ ಕಂಡು ಬಿಟ್ಟ ಲಾಭ ಗಾರನಂತೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಮೋಸ ಲಾಭಕ್ಕುಂಟೇ ಅಯ್ಯಾ ? ಒಂದನರಿದಲ್ಲದೆ ಮೂರ ಮರೆಯಬಾರದು. ಮೂರ ಮರೆದಲ್ಲದೆ ಐದು ಹರಿಯಬಾರದು. ಐದ ಹರಿದಲ್ಲದೆ ಆರ ಮೆಟ್ಟಿಬಾರದು. ಆರ ಮೆಟ್ಟಿದಲ್ಲದೆ ಎಂಟನೀಂಟಿಬಾರದು. ಎಂಟರೊಳಗಣ ಬುಟರೆಲ್ಲರು ಮಹಾಪ್ರಾಯರಾದರು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಿಗಳೆಂತಾದಿರೋ ? ಗಂಟಕೊಯಿದು ಕೋಡಗವ ಗುಟ್ಟುಳ್ಳಂತೆ ತುಂಟರ ಮೆಚ್ಚು ವನೆ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೬ ||

೨೯೮

ಕಾಯಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪಿತ ಉಂಟೆಂಬುದು ಹುಸಿಯೋ ದಿಟವೋ ? ಜೀವಕ್ಕೆ ಜನ್ಮ ಉಂಟೆಂಬುದು ಹುಸಿಯೋ ದಿಟವೋ ? ಕೆಂಡದೊಳಗೆ ಹೊಗೆಯಡಗಿತ್ತೋ ಹೊಗೆಯೊಳಗೆ ಕೆಂಡವಿದ್ದಿತ್ತೋ ? ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮನವಿದ್ದಿತ್ತೋ ಮನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಡಗಿತ್ತೋ ? ಇಂತೀ ಉಭಯದ ಸಂದನರಿದು ಬೆರಸಬಲ್ಲಡೆ ಆತನೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭ ||

೨೯೯

ಕಾಯದ ಗುಣವನರಿವುದು ಕಾಯವೋ ಜೀವವೋ ? ಜೀವದ ಗುಣವ ಸಂಬಂಧಿಸುವುದು ಜ್ಞಾನವೋ ಆ ಜೀವವೋ ? ಈ ಉಭಯ ಉಳ್ಳನ್ನ ಕೃ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮ ||

೩೦೦

ಕುರುಳಿನಲ್ಲಿ ಕೂಳ ಕಟ್ಟಿ ಕೂದಲ ಶೋಧಿಸಬಹುದೇ ಅಯ್ಯಾ ? ಸುಸಾರಕ್ಕಂಗವನಿತ್ತು ಮೋಹಕ್ಕೆ ಮನವಿತ್ತು ಮನುಜರ ಗುಣ ತನಗೊಂದೂ ಬಿಡದೆ ಘನವನರಿದೆನೆಂಬ ಬಿಡುಗಾಟದ ಮಾತೇಕೆ ? ಹಸಿವು ತೃಪ್ತಿ ವ್ಯಸನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಜಾಗ್ರ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ದ್ವೈತಾದ್ವೈತದ ಮಾತಿನ ಬಣಬೆಯ ವೇದಗಳ್ಳಿಗೇಕೆ ಪರದೇಶಿಗನ ಸುದ್ದಿ ? ಅರಿದವನಂಗ ದಗ್ಧ ಪಟವಂತೆ, ಬಂದ ನುಲಿಯಂತೆ, ಬೆಳಗಿನ ರೂಪಿನಂತೆ, ಉದಕದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅದು ಆ ಲಿಂಗದ ಪ್ರಾಣಸಂಯೋಗ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೯ ||

೩೦೧

ಕ್ರಿಯಾಶುದ್ಧವಾದವನಿಗೆ ಭಾವ ಶುದ್ಧ, ಭಾವ ಶುದ್ಧವಾದವನಿಗೆ ಆತ್ಮಶುದ್ಧ. ಆತ್ಮಶುದ್ಧವಾದವನಿಗೆ ಅರಿವು ಕರಿಗೊಂಡು ನಿಂದ ನಿಜವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೦ ||

೩೦೨

ಗರಳವಿಲ್ಲದ ಉರಗನಿಗೆ ಹಲಬರಂಜಿದರುಂಟೇ ? ಕೆಯಿಲ್ಲದ ಬಂಟಿ ಗರ್ಜಿಸಿದರೆ ಅಂಜಿದರುಂಟೇ ? ಇಷ್ಟ ಬಾಹ್ಯದೃಷ್ಟದ ಮಾತನಾಡಿದಡೆ ನೆಟ್ಟನೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಪ್ಪನೇ? ಅದು ನಿಶ್ಚಯವಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೧ ||

೩೦೩

ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿಪ್ಪ ಭೇದವ ಅದರಂಗದ ನಿಲನೆಂತೋ? ಅಂಗದ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಿಪ್ಪ ಭೇದವ ಸಂಗೊಳಿಸುವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ? ಈ ಭಗಿತವ ಮಾಡುವ ಇಂದ್ರಿಯ ಕರಣಗಳಿಗೆ ನಿಂದಿಹ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ? ಈ ರಸ ಫಲ ಭೇದದಂಗ ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಥರು ಬಲ್ಲರು. ಇದ ನೇನೇನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೨ ||

೩೦೪

ಜೀವನಾಡಿಸಿದಂತೆ ಆಡುವರೆಲ್ಲರೂ ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿಗಳಪ್ಪರೆ ? ನಾನಾ ಭವಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತರಾದವರೆಲ್ಲರು ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಗಳಪ್ಪರೆ? ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಪರಿಪೂರ್ಣವಪ್ಪವರೆಲ್ಲರು ತ್ರಿವಿಧ ಮಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅಂತಹ ಮಲಸಂಬಂಧಿಗಳ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವ ಮರೆದರೇಬುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸೂಚನೆ. ಉಪಾಧಿಕೆಯಂಗವ ಹೊತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನರಿಯದೆ ಹೋದರು || ೨೩ ||

೩೦೫

ತತ್ಪ್ರಬ್ರಹ್ಮವನರಿವ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ಕ್ಷುತ್ತಿನ ಸುಖವ ಮಚ್ಚಿ ವಿದ್ಯೆಯ ನುಡಿವುತ್ತಿಪ್ಪರು ನೋಡಾ. ಸುಚಿತ್ತವನರಿದಡೆ ಕುಚಿತ್ತದ ಬೋಧೆಯ ಹೇಳಲಾಗದು. ಆಳಾಗಿದ್ದು ಅರಸಾಗಬಹುದಲ್ಲದೆ ಅರಸಾಗಿದ್ದು ಆಳಾಗಬಾರದು. ರೂಪಾಗಿದ್ದು ನಿರೂಪಾಗಬಹುದಲ್ಲದೆ, ನಿರೂಪಾಗಿದ್ದು ರೂಪಾಗಬಾರದು. ಇದುಕಾರಣ ನಾ ಸತ್ತಹೆನೆಂಬ ವೆಣವಿಲ್ಲವಾಗಿ ನಾನೇ ನೀನೆಂಬ ಉಭಯವೆ ಹಿಂಗಿದಲ್ಲದೆ ಪರಿಪೂರ್ಣರಾಗಬಾರದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೪ ||

೩೦೬

ತನುವಿನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅನವರತ ಬಿಡದೆ ನೆನಹಿರಬೇಕೆಂಬರು. ಅಂಗದ ಮೇಲಣ ಲಿಂಗವ ಪ್ರಾಣಸಂಗವ ಮಾಡುವ ಪರಿ ಇನ್ನೇತೋ? ಇದರಂದವನರಿಯದೆ ತ್ರಿಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೆದವರಿಗೇಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೫ ||

೩೦೭

ತಿಲದ ಮರೆಯ ತೈಲವ ಅರೆದು ಕಾಬ ತೆರನಂತೆ, ಫಲದ ಮರೆಯ ರಸವ ಹಿಳಿದು ಕಾಬ ಸವಿವ ರುಚಿಯಂತೆ, ತೆರೆಯ ಮರೆಯ ರೂಪವ ತೆಗೆದು ಕಾಬ ಸುಖದಂತೆ, ಇಷ್ಟದ ಮರೆಯಲ್ಲಿದ ದೃಷ್ಟವ ಉಭಯವ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೬ ||

೩೦೮

ದೇಹದ ಕಳೆಯನರಿವನ್ನ ಬರ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಲ್ಲ. ಭಾವದ ಭ್ರಮೆ ಉಳ್ಳನ್ನ ಕೈ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣದ ಪ್ರಳಯವನರಿವನ್ನ ಬರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಲ್ಲ. ಭಾವ ಇಷ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಭಾವ ಚೇತನವಾಗಿ ರಜ್ಜು ತೈಲವ ಅಗ್ನಿಗೆ ವೇಧಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ, ಇಷ್ಟ ಭಾವದ ಸತ್ತ್ವ, ಆ ಉಭಯವನಾಧರಿಸಿ ನಿಂದ ಒಡಲು, ಸದ್ಭಾವವಂತನ ಕ್ರಿ, ಈ ಮೂರು ಏಕವಾಗಿ ವೇಧಿಸಿ ಉದಯಿಸಿ ತೋರುವ ಬೆಳಗು ಆ ಕಳೆಯನೊಳ ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸಂಬಂಧ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೭ ||

೩೦೯

ಧರೆ ನೀರು ಕುಡಿದಲ್ಲಿ, ಉರಿ ಸೀತಮರನ ಸುಡುವಲ್ಲಿ, ಜಲ ಉರಿ ನಿಲುವುದಕ್ಕೆ ಒಡಲುಂಟೇ? ನೆರೆ ಅರಿದ ಅರಿವು ಮರೆದ ಮತ್ತೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ಅರಿವನುಂಟೇ? ಆ ತೆರ ದರುಶನವನರಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸಂಬಂಧ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೮ ||

೩೧೦

ನಾನಾಸಾರಂಗಳ ಸವಿಯ ಆ ಸಾರ ಅರಿಯ ಬಲ್ಲುದೇ ಸವಿ ಸಾರವ ಬಲ್ಲವನಲ್ಲದೆ? ನಾನಾ ಘಟಪಟವ ಆ ಘಟಪಟಂಗಳು ಬಲ್ಲವೆ ಇದಿರಿಟ್ಟವ ನಲ್ಲದೆ? ತಾ ನೋಡುವಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಛಾಯೆಗಳು ದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುವಂತೆ

ಆ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ ಉಂಟೇ ? ಆ ನೆನಪಿಗೆ ಇಷ್ಟ, ಆ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈ ಗುಣ ದೃಷ್ಟ, ಇಂತೀ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಕೂಟ, ಮೇಲೆ ಐಕ್ಯಾನು ಭಾವಿಯ ಲೇಪ, ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದ ಒಳಗಿನಾಟ || ೨೯ ||

೩೧೧

ಪೂರ್ವ ಧಾತುವಿನ ಮೋಹ, ಉತ್ತರ ಧಾತುವಿನ ನಿರ್ಮೋಹ, ಉಭಯದ ಕಕ್ಷೆಯ ತಿಳಿದು ಅರಿದಲ್ಲಿ ಅರಿದು ಮರೆದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೇತರ ದರುಶನ ಉಂಟೇ ? ಇಂತೀ ಗುಣ ಸಂದೇಹಕ್ಕಿಕ್ಕಿ ಬೇರೊಂದರಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಉಭಯ ಲಿಂಗದಂಗ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೦ ||

೩೧೨

ಪೃಥ್ವಿ ಅಪ್ಪು ತೇಜ ವಾಯು ಆಕಾಶಗಳು ತಲೆದೋರುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ, ಯುಗ ಜುಗಂಗಳು ಪ್ರಮಾಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ, ನಾಲ್ಕು ವೇದ ಹದಿನಾರು ಶಾಸ್ತ್ರ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ದಿವ್ಯ ಪುರಾಣಗಳು ಕುರುಹುಗೊಳ್ಳದ ಮುನ್ನವೆ, ನಿರಾಳ ಸುರಾಳವೆಂಬ ಬಯಲು ಅನಗವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಲ್ಲಿ ಆಯಿತ್ತು ? ವಿಷ್ಣುವಿನ ಜೇತನವೆಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ? ಮಹಾರುದ್ರನ ದ್ವೇಷವೆಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ಹೇಳಾ ! ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆಗೆ ಅತೀತವಪ್ಪ ಲಿಂಗವ ಭೇದಿಸಿ ವೇಧಿಸಲರಿಯದೆ ಭಾವದ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ನಾನಾ ಸಂದೇಹಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಜೀವ ಪರಮರ ನೆಲೆಯ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದು ಆವಾ ನಾ ವಿ ನಲ್ಲಿ ಕರ್ಕಶಗೊಂಬವಂಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂಬ ಭಾವ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೧ ||

೩೧೩

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಂದು ಬಾಹ್ಯ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಬಳಲುತಿಪ್ಪ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿರೋ ! ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣವೋ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವೋ ಅದರ ಸಂಗದ ಗುಣವೋ ಎಂಬುದನರಿದಾಗವೇ ಲಿಂಗಾಂಗ. ಅಂಗಲಿಂಗ ಉಭಯದ ಸಂದ ಹರಿದಾಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ. ಪ್ರಾಣನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಭಾವಿಸಿದಾಗವೇ ಪರಮಪ್ರಕಾಶವೇ ಪರಮ ಪ್ರಕಾಶ. ಇಷ್ಟರಿದ ನಾನರಿಯೆ. ನೀವಾಡಿಸುವ ಬೊಂಬೆ ನಾನು. ಎನ್ನ ಭಾವದ ಭ್ರಮೆಯ ಬಿಡಿಸಿ ನಿರ್ಭಾವಕ್ಕೆ ನೆಲೆ ಗೊಳ್ಳಸಯ್ಯಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೨ ||

೩೧೪

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗಳೆಂದು ನುಡಿದ ನಾಚಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಅಣ್ಣಗಳು ಭಾವಿಸಿ ರಯ್ಯಾ! ತನು ಸೋಂಕುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಮನಸೋಂಕಿತ್ತಾಗಿ ತನುಹಂಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಶಾವಿನ್ನೆಲ್ಲಿಯದೋ? ಅಂಗವನರಿಂದು ಮನವರಿಯದುದಿಲ್ಲ. ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಅರ್ಪಿತವಿನ್ನೆಂತಾಯಿತೋ? ಇಂತೀ ಭಂಗಿತರ ಕಂಡು ಹಿಂಗಿದೆನಯ್ಯಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೩ ||

೩೧೫

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗಳೆಂದು ನುಡಿವುತ್ತಿಪ್ಪ ಅಣ್ಣಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿರೋ. ಅಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣ ಮೊದಲೋ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಲಿಂಗ ಮೊದಲೋ? ಈ ಉಭಯವ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ನುಡಿಯಿರಣ್ಣ! ಗಂಧ ವಾಯುವ ಸೋಂಕಿತೋ? ವಾಯು ಗಂಧವ ಸೋಂಕಿತೋ? ಲಿಂಗವ ಮನವರಿಯಿತೋ? ಮನ ಲಿಂಗವನರಿಯಿತೋ? ಕಾಯದಿಂದ ಸೋಂಕಿದ ಸುಖವ ಮನದಿಂದಿರವರಾರೋ? ಮನದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಗುಣವ ತನುವಿನಿಂದಿರವರಾರೋ? ಇಂತೀ ಉಭಯವ ನರಿದಡೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗಳೆಂಬೆ. ಉರಿ ಸೋಂಕಿದ ಕರ್ಪುರಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ನೆಲೆ ಮನೆ ಇನ್ನಾವುದೋ? ಭ್ರಮರ ಕೊಂಡ ಸುವಾಸನೆಗೆ ಕಡೆ ನಡು ಮೊದಲಿನ್ನಾವುದೋ? ಧೂಳು ಕೊಂಡ ಜಲಕ್ಕೆ ನೆಲೆ ಮನೆ ಇನ್ನಾವುದೋ? ಲಿಂಗ ಸೋಂಕಿದ ಮನಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ ನೆಲೆಗೊಂಬ ರಾವಿನ್ನಾವುದೋ? ಇಂತೀ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಳಿದ ಮಹಾತ್ಮಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೪ ||

೩೧೬

ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೆ ವೇಧಿಸಿತ್ತು. ಧ್ಯಾನವ ತನ್ನಯ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಿಸಿರಲಾಗಿ ಉಭಯದ ಕುರುಹು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಲೇಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ || ೩೫ ||

೩೧೭

ಬಹಳ ತೆರಪಿನಿಂದಿರವ ಚಿದ್ರೂಪ ಭೇದದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ, ಎರಡಳಿದ ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಉಭಯದ ಕುರುಹಿಟ್ಟ ಭೇದ || ೩೬ ||

೩೧೮

ಬಾಯ ಮುಚ್ಚಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಂಬುವನಾರನು ಕಾಣೆ. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಸನ್ನೆಯನರಿವನಾರನು ಕಾಣೆ. ಕರ್ಣವ ಮುಚ್ಚಿ ಚಿನ್ನಾಗಿ ಕೇಳುವ ಅಣ್ಣಗಳನಾರನು ಕಾಣೆ. ವ್ರಸನ್ನ ಎನಗಿನ್ನಾವುದೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೧ ||

೩೧೯

ಬಾಲಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಲಿಂಗವ ಎನೆಂದು ಅರಿಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಭಾವ ತೋರಿದ ಮತ್ತೆ ಇದ ಎನೆಂದು ಅರಿಯಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಯ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದಡೆ ಯಾವನ ತೋರಿ ಆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹೊಕ್ಕು ಹೋರಟೆಗೊಂಬುದ ಮರೆದಡೆ ಇಷ್ಟವ ಮರೆಯಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೨ ||

೩೨೦

ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಬೆಳಗ ಕಾಂಬುದು ತಾನೋ ಇದಿರೋ? ಇಷ್ಟದ ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ದೃಷ್ಟವ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದರೆ ಕಾಂಬುದು, ಅದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಬುದು ಎನಂದರಿಯ ಬೇಕು. ಅರಿದಲ್ಲದೆ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಸಮರ್ಪಣವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೩ ||

೩೨೧

ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಲ್ಪಿತವ ತೋಡೆಯದಾಗಿ ಲಿಂಗವ ಕೊಟ್ಟದು ಹುಸಿ. ಆ ಲಿಂಗ ಬಂದು ತನುವನಿಂಬುಗೊಳ್ಳದಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಹುಸಿ. ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹೆಗಿನಲ್ಲಿ ಉಂಡು ಹೋದ ಕಾರಣ ಆ ಜಂಗಮದ ಮಾಟ ಹುಸಿ. ಇದ್ದು ಕಾರಣ ರುದ್ರನ ಹೆಗಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಜಂಗಮವೆಲ್ಲವು ಲಯವಾಗುತ್ತಿವೆ ಕಾರಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಗಳೆಂಬುದು ಹುಸಿ. ಇಂತಿವು ನಿರ್ಲಿಪವಾಗಿಯಲ್ಲದೆ ಸಹಜ ಭರಿತ ನಲ್ಲ, ಇಹಪರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ, ಸೊಲ್ಲಿಗೆ ಅಭೇದ್ಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಬಲ್ಲ ಹರ ಬಲ್ಲ || ೩೪ ||

೩೨೨

ಬಿಂದು ನಾದವ ಸುಂಗಿತ್ತೆಂಬರು. ನಾದ ಬಿಂದುವ ಸುಂಗಿತ್ತೆಂಬರು. ಕಳೆ ಬಿಂದುವ ಸುಂಗಿತ್ತೆಂಬರು. ಬಿಂದು ಕಳೆಯ ಸುಂಗಿತ್ತೆಂಬರು. ಈ ಮೂರರಂದ

ವತೀತ ತಿಂದಿತ್ತು. ತಿಂದವರ ತಿಂದ ಅಂದವ ನೋಡಾ. ಇದಕ್ಕೊಂದೂ ಇಲ್ಲ
ವೆಂದೆ ಸಂದನಳಿದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೧ ||

೨೨೩

ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಾದ ಕ್ರಿ, ಕ್ರಿಯೆಯೊಳಗಾದ ಆಚಾರ, ಆಚಾರ
ದೊಳಗಾದ ಅನುವು, ಅನುವಿನೊಳಗಾದ ಭಾವಲಿಂಗವನರಿದು ಉಭಯದ
ಬೆಸುಗೆಯ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
|| ೪೨ ||

೨೨೪

ಭೂತಹಿತವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆ. ಸರ್ವಚೇತನ ಭಾವನ
ನರಿವನ್ನಕ್ಕ ಭಾವಲಿಂಗ ಪೂಜೆ. ಸರ್ವ ಜೀವಂಗಳಲ್ಲಿ ದಯವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಪೂಜೆ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಭೇದಂಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಾತ್ಮ ಭರಿತನಾಗಿ
ಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ, ಭಾವದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ, ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ. ತನ್ನ
ತ್ರಿವಿಧವ ತಾನರಿದು ಅನ್ಯ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ನಿಂದುಡದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೩ ||

೨೨೫

ಮಣ್ಣು ಕೊಂಡ ನೀರಿನಂತೆ, ಬಣ್ಣ ವನೊಳಕೊಂಡ ಕಪ್ಪಡದಂತೆ, ಬಣ್ಣ
ವನೊಳಕೊಂಡ ಬಂಗಾರದಂತೆ, ಈ ತ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡ ಭೇದ ಭಾವದಂತೆ
ಬಂದ ಘಟ, ಸಂಧಿಸಿದ ಇಷ್ಟ, ಉಭಯದ ಸಂದನರಿವ ಭಾವ, ಈ ತ್ರಿವಿಧವ
ನೊಂದುಗೂಡಿ ಸಕಲ ಸುಖಿಯಾದ ನಿರಂಗನೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೪ ||

೨೨೬

ಮಧುರವ ಕೂಡಿದ ಜಲವ ತೆಗದು ಭಿನ್ನವ ಮಾಡಬಹುದೇ ಅಯ್ಯಾ?
ಘಟವ ಪುದಿದ ಬೆಳಗ ಪ್ರಕಟಿಸಬಹುದೇ ಅಯ್ಯಾ? ಇಂತೀ ಉಭಯದ
ತೆರನಂತೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸಂಬಂಧದಿರವು. ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯಿಂದ ನೀತಿ
ಯಲ್ಲಿ ವಾಗ್ಬಲ. ಇಂತಿವರಿಗೇತಕ್ಕೊಲಿವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೫ ||

೨೨೭

ಮಹಾ ಮುಗಿಲಿನ ಮರೆಯ ಅರುಣನ ಕಿರಣದಂತೆ, ಮಹಾ ನಿರ್ಮಲ
ಶಿಲೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ದೀಪ್ತಿಯಂತೆ, ಮಹಾ ಸುಕ್ಷೇತ್ರವಾಸದ

ವಾಲುಕದ ಮರೆಯ ಅಪ್ಪುವಿನಂತೆ, ಇಂತೀ ದೃಷ್ಟದ ಇಷ್ಟದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೬ ||

೩೨೮

ಮೆಳಲ ಹಿಡಿದು ದ್ರವನ ಕಾಣಬಲ್ಲರೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ. ಕಲ್ಲ ಹಿಡಿದು ಮೃದುವ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ. ನೀರ ಕಡೆದು ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮೆದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ. ಇಂತೀ ಇಷ್ಟ ಭಾವ ಪ್ರಾಣ ತ್ರಿವಿಧ ಕೂಡಿ ಏಕವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಎಂಬ ಭಾವವಾಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೭ ||

೩೨೯

ಮಂಜಿನ ಮಡಕೆಯ ನೀರಿನಂತೆ, ಮರೀಚಿಕಾ ಜಲದ ಹೊಳಹಿನಂತೆ, ಅಂಬುಧಿ ತುಂಬಿದಲ್ಲಿ ಕುಡಿದ ಬಡಬಾನಲನಂತೆ, ಕಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿ ಹೂಸಿದ ನವನೀತದಂತೆ, ಮತ್ತವಕ್ಕೆ ಸಂದು ಸಂಶಯ ಉಂಟೇ? ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕ್ರಿಯೆಯನೀಂಟೆ, ಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದು ಭಾವವನೀಂಟೆ, ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಜ್ಞಾನವ ನೀಂಟೆ ತಾನಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ತನ್ನನರಿದು ತನಗೆ ಅನ್ಯಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಮಯ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೮ ||

೩೩೦

ರಸನ ರುಚಿಸುವಲ್ಲಿ, ಗಂಧನ ವಾಸಿಸುವಲ್ಲಿ, ರೂಪು ನೋಡುವಲ್ಲಿ, ಶಬ್ದ ಕೇಳುವಲ್ಲಿ, ಸ್ಪರ್ಶ ಮುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ, ಇಂತೀ ಐದರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಬುವನಾರೊಬ್ಬನರಿದು ಭಂಗಾರದ ಹಲವು ತೆರದ ಆಭರಣದ ಸ್ಪಷ್ಟಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶೃಂಗರಿಸುವದು. ಘಟದಿಂದ ಚಂದವಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮಗೆ ಒಂದೇ ವಿಲಾಸಿತ. ತನ್ನ ಭೀಷ್ಮೆಯ ತಾನರಿದು ಲೀಲೋಲ್ಲಾಸತೆಯನ್ನೈದುವಂತೆ ಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ಭರಿತನಾಗಿ, ಭಾವಕ್ಕೆ ಸತ್ಕ್ರಿಯವಂತನಾಗಿ, ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸರ್ವಸುತುಷ್ಟನಾಗಿ, ರಾಗವಿರಾಗಿರಾಗಿ ನಿಜದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧತನೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೯ ||

೩೩೧

ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಹೊದಿಸಿಕೊಂಬುದೀ ಲಿಂಗ ಶಿಲೆಯ ಹಂಗ ಬಿಡದಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತಗೆ ಭವ ಬಿಡದು. ಭಾವದಿಂದ ಅರಿದು ಭಾವಿಸಿಹೆ

ನೆಂದರೆ ಆ ಭಾವ ಕುರುಹಿಲ್ಲದೆ ಅರಿಯಬಾರದು. ಅರುಹು ಕುರುಹು ನುಂಗಿ ಕುರುಹು ಅರುವಿನಲ್ಲಿ ಲೇಪವಾಗಬೇಕು. ಲೇಪವಾದ ಮುತ್ತಿ ಕುರುಹಿಂಗೂ ಅರುವಿಂಗೂ ತೆರದರ್ಥವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಸೊಪ್ಪುಸೊಳಕೊಂಡ ಬಿತ್ತಿನೂತೆ, ಕರ್ಪುರವನೊಳಕೊಂಡ ಕಿಚ್ಚಿನೂತೆ, ಚಿತ್ರವನೊಳಕೊಂಡ ಭಿತ್ತಿಯೂತೆ, ಮುತ್ತನೊಳಕೊಂಡ ನಿಜಕಾಂತಿಯೂತೆ, ಸದ್ಭಕ್ತಿಯನೊಳಕೊಂಡ ಘನಲಿಂಗದೂತೆ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಲಿಂಗವಾಗಬಾರದು. ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣವಾಗಬಾರದು. ಇದರ ದ್ವಂದ್ವವನಳವ ಸದ್ವೇಹಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೦ ||

೩೩೨

ರೂಪುಗೊಂಡ ಲಿಂಗವ ನಿರೂಪಿಸುವ ಅರಿವಾಗ ಅದೇತರ ಕಳಾಸ್ವರೂಪು? ನಿಷ್ಕೆಯ ಭಾವವೋ? ಇಷ್ಟವ ದೃಷ್ಟವೋ? ಉಭಯವನರಿವ ಚಿತ್ತುವಿನ ಭೇದವೋ? ಇಷ್ಟನರಿತಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸುಬಂಧ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೧ ||

೩೩೩

ವಸ್ತುವ ಮುಟ್ಟಿ ಇಹಪರದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾದೆನೆಂಬನ್ನಬರ ಅದು ತನ್ನ ನೆಲೆಯೋ ಆತ್ಮನ ಭೇದವೋ ಎಂಬುವ ತಾನರಿತಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟವ ಕೊಟ್ಟು, ಆತ್ಮಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಯ ಕೊಟ್ಟು, ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿಹೆನೆಂಬುದು ಅದೇನು ಹೇಳಾ. ಉಭಯ ಭಿನ್ನ ಉಳ್ಳನಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೨ ||

೩೩೪

ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರವುಂಟೆಂಬ ಜೆಡೆಗಡೆಗೆದಲೆಯ ಬೀಡು ಗುರುಳಣ್ಣಗಳು ಕೇಳಿರೋ. ಬ್ರಹ್ಮನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ರುದ್ರನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾವುದನರಿಯದೆ ಬಣ್ಣ ಬಚ್ಚಣಿಯ ಮಾತು ಕಲಿತು ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣಿ ಗಾಗಿ ಅನ್ನವನಿಕ್ಕುವರ ಪ್ರಸಂಗವ ಹಡೆಯ ಬಂದ ಗನ್ನ ಗಾರಂಗೇಕೆ ಅರಿವು? ಅನಂದಕೃತೀತ ದೂರ ಸ್ವಾನುಭಾವಾತ್ಮಕ ನಿಗೆ ಜಾಣನಾದೆಯಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೩ ||

೨೨೫

ಸರ್ಪನ ಸಲಹೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ವಿಷವ ಸಲಹೆಯುಂಟೇ? ಸಸಿವೃಕ್ಷಗಳ ಸಲಹೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಫಲವ ಸಲಹೆಯುಂಟೇ? ಕ್ರಿ ನಿರ್ಧರವಾದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಅಂಕುರ. ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಅಂಕುರವಾದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಪಲ್ಲವಿಸಿತ್ತು. ಆ ಪಲ್ಲವದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಪರತತ್ವ ವಸ್ತುಫಲವಾಗಿ ಉಭಯದ ತೊಟ್ಟು ಹರಿದುಬಿದ್ದ ಹಣ್ಣು ಅಭೇದ್ಯಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಭಾವದ ಭ್ರಮೆಯ ಕಳೆದು ಜೀವವಿಕಾರ ಹಿಂಗಿ ನಾನೀನೆಯ ಉಭಯದ ಗುಟ್ಟು ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಿಂದುದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ. ಆ ಸಂಬಂಧವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಿಂದುದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ತೃಪ್ತಿ. ಇಂತೀ ನಿಜದಲ್ಲಿ ತಾನು ತಾನಾಗಬಲ್ಲೆಡೆ ಆತನೇ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೪ ||

೨೨೬

ಸರ್ವತ್ರ ಸುಲಭನಾದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಾನೆನ್ನದಿಷ್ಟುದೇ ಜ್ಞಾನ. ಅಜ್ಞಾನ ಮಿಂಬಾದಲ್ಲಿ ಭಾವದ ಭ್ರಮೆ. ಆತ್ಮತೇಜಕ್ಕೆ, ತರ್ಕದ ಗೆಲ್ಲಪೋಲಕ್ಕೆ ಇಕ್ಕೆಹಕ್ಕೆಗೆ ಹಿಕ್ಕುಗೊಡಡಿಪುದೇ ಅರಿವು. ಅರಿವು ಕರಿಗೊಡದಲ್ಲಿ ಇದಿರಿದೆ ಇಲ್ಲವಾಗಿ ದೃಢವೇ ತದ್ರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಇದಿರಿಲ್ಲ ಇದಿರು ತಾನಲ್ಲ ವರ್ಪಣದ ಒಪ್ಪದಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೫ ||

೨೨೭

ಸಸಿ ಸ್ವಾವರ ಮೂಲಂಗಳಿಗೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಆದಿ ಅಪ್ಪುವಿನ ಸಾರದಿಂದ ಪಲ್ಲವಿಸಿ ದೃಕ್ಕಿಗೆ ದೃಷ್ಟವಾದ ತೆರನಂತೆ, ಇಷ್ಟದ ಪೂಜೆ ದೃಷ್ಟವಾಗಿ ಆ ದೃಷ್ಟ ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೬ ||

೨೨೮

ಸ್ಥೂಲದಲ್ಲಿ ಕಾಬ ತನುವಿಗೆ ಆವುದು ದೃಷ್ಟ? ಸೂಕ್ಷ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಾಬ ತನುವಿಗೆ ಆವುದು ದೃಷ್ಟ? ಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಕಾಬ ತನುವಿಗೆ ಆವುದು ದೃಷ್ಟ? ದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟವ ಕಂಡಲ್ಲದೆ ಮನ ನಿಶ್ಚಯಿಸದು. ಶ್ರುತದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ, ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡು, ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿ ಅರಿದು, ಭಾವ ನಿರ್ಭಾವವಾಗಿಯಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚಯಿಲ್ಲ. ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಹನ್ನಬರ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಆಚಾರ, ಮನಕ್ಕೆ ಅರಿವು.

ಅರಿವಿಗೆ ನಿರಾಳವಹನ್ನಕ್ಕ ಸ್ಥೂಲದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮದಲ್ಲಿ ಅರಿದು ಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ, ಕೂಟ ಏಕಸ್ಥವಾದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾರ್ಪಣ ವಾಯಿತ್ತು. ಅದಲ್ಲಿ ಭಾವವಿಲ್ಲದಿಷ್ಟುದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೭ ||

೩೩೯

ಹಲಾಹಲವೆಂಬ ಮಾಳಿಗೆಯ ಹೊಕ್ಕು ಕೋಲಾಹಲವ ಕಾದಿ, ಈಡಾ ಪಿಂಗಳ ಸುಮಮ್ಮನಾಳನಾಡಿಗೆಳೆಂಬ ಅಂಬುಗಂಡಿಯ ಮುಚ್ಚಿ, ಅಷ್ಟ ಮದ ವೆಂಬ ಕೋಟಿಯನೊಡೆದು, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ಹುಡೆಯವ ಕಿತ್ತು, ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ನೆಗಳ ಮುರಿದು, ಅಧಾರ ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಾನ ಮಣಿಪೂರಕ ಅನಾಹತ ವಿಶುದ್ಧಿ ಅಗ್ನಿ ನೆಲೆಗಟ್ಟ ಮೆಟ್ಟಿ, ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಕಾರಣವೆಂಬ ಮೇಲ ಜಂತೆಯ ಕಿತ್ತು, ಪ್ರಪಂಚಕವೆಂಬ ಮೆತ್ತ ಮಣ್ಣನೆ ಕಿತ್ತು ಹಾಯಿಕೆ ಹಾಯಿತ್ತು. ಮಾಳಿಗೆಯ ನಾಮ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಮಾಳಿಗೆಯನಾಳಿ ಬಾಳದೆ ಹೋದೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೮ ||

೩೪೦

ಹೆಡೆ ಇಲ್ಲದ ಸರ್ಪ, ಫಲವಿಲ್ಲದ ವೃಕ್ಷ, ದಯವಿಲ್ಲದ ಮಾಟದಂತೆ ಇಷ್ಟದ ದೃಷ್ಟವ ಕಾಣದ ಚಿತ್ತ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವಡೆಯ ಬಲ್ಲದೆ? ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆ, ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂದುದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೯ ||

೫ ಶರಣಸ್ಥಲ

೩೪೧

ಅಕ್ಕಿಯ ಕುದಿಸಿದಡೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕವಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕುಳಿದುದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪಕ್ಕ ಉಂಟೇ? ಮರವೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿವನಲ್ಲದೆ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಮರೆವೆಯುಂಟೇ? ಅದ ಉಂಟೆನ್ನ ಬಾರದು, ಇಲ್ಲಿನ್ನ ಬಾರದು. ಈ ಉಭಯವನಿಂಟೆಲ್ಲದೆ ಗಂಟೆಗೆ ಹೊರಗಾಗ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೦ ||

೩೪೨

ಅರ್ಚನೆಯಲರ್ಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯದ ಫಲ ಭಕ್ತಿ. ಈ ದ್ರವ್ಯವ ಕುಡುವುದು ಮುಕ್ತಿಲೋಕದೊಳಗು. ಈ ಉಭಯದ ಬಿತ್ತಿಯನರಿದು ನಿತ್ಯವ ತಿಳಿದ ವಂಗೆ ಎನೂ ಎನಲಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨ ||

೩೪೩

ಅನಾಗತ ಸಂಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ ನಾಮರೂಪುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿಷ್ಟು ಭೇದ ಭವಿಶಬ್ದ ಸರ್ವಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿಹುದು. ಕೃತ್ಯಾಕೃತ್ಯಗಳ ಮಾಡುವನ್ನಕ್ಕ ಭಕ್ತ. ಅವನಿತ್ತರಿಸಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಅನುಭಾವಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ. ಕಡವ ರಕ್ಕೆ ಕುರುಹನ್ನಿಟ್ಟಂತೆ ಮರೆಯ ಮಾತಿನ ಅರಿಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ || ೩ ||

೩೪೪

ಅಮೃತ ಸಾರವ ಬಲ್ಲುದೇ? ಸಸಿ ಫಲವ ಬಲ್ಲುದೇ? ನಿರ್ಜಾತರ ಜಾತ ಬಲ್ಲನೇ? ಅವನೇತಕ್ಕೂ ಸಿಕ್ಕ. ಅರಿದವನಾಶಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ. ಇದು ಭಾಷೆ ಎಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪ ||

೩೪೫

ಅರಿದ ಶರಣಿಗೆ ಅಡಗುವ ತಾವುಂಟೇ? ಅಡಗಿದ ಮತ್ತೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಆದಿಯ ಹೆಟ್ಟುವ ಜಡರ ಸಂಸರ್ಗ ಬಿಡವು ಸರಿ. ಇಂತೀ ದೃಢ ಚಿತ್ತಿಗೆ ಕಡೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫ ||

೩೪೬

ಅರಿದವ ತಾನರಿದ ಮತ್ತೆ ಹೆರೆಹಿಂಗದಿರಬೇಕು. ಆಶೆ ಆಮಿಷ ತಾಮಸ ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯವ ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ ಭ್ರಮೆಗೊಳಗಾದ ಮಾನಸರುಗಳು. ಜ್ಞಾನಿ ತಾನಾದ ಮತ್ತೆ ಮಾನವರ ಮರೆಯ ಹೊಗದೆ ತಾನು ತಾನಾಗಬಲ್ಲರೆ ಆತಂಗೆ ಭವದ ಭ್ರಮೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬ ||

೩೪೭

ಅರಿದನೆಂಬುದೇನೋ? ಮರೆದನೆಂಬುದೇನೋ? ಅರಿವು ಮರವೆ ಎರಡರ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ತೆರನರಿಯೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೭ ||

೩೪೮

ಅರಿವು ಕರಿಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಇದರ ತೆರನರಿಯಬೇಕು. ತನ್ನ ಮರೆಯಬೇಕು. ಅರಿದ ಮತ್ತೆ ಯಥಾರ್ಥಕ್ಕೆ ತೆರಹಿಲ್ಲ. ಹಿಡಿವುದಕ್ಕೆ ಅಂಗವಿಲ್ಲ. ಅರಿವುದಕ್ಕೆ ಆತ್ಮವಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಅರಿಕೆ ತಾನೆ ಆ ಶರಣನಲ್ಲಿ. ಇದು ನಿರ್ಲೇಪ ಶರಣಸ್ಥಳ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮ ||

೩೪೯

ಅಳಿವರಿಗೆ ಉಳಿವೆಲ್ಲಿಯು ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದ ತಿಳಿ. ಉಳಿವರಿಗೆ ಅಳಿವೆಲ್ಲಿಯು ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಿಳಿ. ಈ ಅಳಿ ಉಳಿವೆಂಬುಭಯವನರಿದು ಏನು ಎನಲ್ಲಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದ ತಿಳಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯ ||

೩೫೦

ಅಂಬರ ಹರಿದಡೆ ಸಂಭಾವಿಸಿದ ಕಲೆ ಬಿಡದು. ಇದರಂದವ ತಿಳಿ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಮನವ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಬಂಧವ ಹಿಂಗಿ ಸುಸಂಗತನಾಗು. ಮಹ ಲಿಂಗಿಗಳ ಸಂಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನಿರ್ವಾಣನಾಗು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦ ||

೩೫೧

ಆಡುವ ಆಟ ತಪ್ಪಿ, ಅದು ಆಟದವನ ಮನಸಿಗೆ ಕಿಂಕರದೋರಿದ ಮತ್ತೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಮತ್ತೆ ಆ ಲಾಗು ಬಂದಿತ್ತೆಂಬ ದಿಮ್ಮು ಮನುಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಹೇಳುವದುಂಟೇ? ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳ ಸಂಗ ಮಣಿದ ಅಲಗಿನ ಮೊನೆಯ ಗುಣದಂತಿರಬೇಕು. ರೂಪಗೊಂಡಡೆ ನೆಲನ ಕಲ್ಲು ವಾಸದಂತಿರಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಅರಿದು ಮರೆದೆನೆಂಬ ಮರೆದ ಮತ್ತೆ ಅರಿದೆನೆಂಬವನ ನೋಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧ ||

೩೫೨

ಆಡುವಂಗೆ ಅವಧಾನ, ಆಭಾಸಾಂಗವಲ್ಲದೆ ನೋಡುವಂಗೆ ಚೋದ್ಯವ ಸ್ವಂತೆ ಈ ಉಭಯವನೊಡಗೂಡಿದ ಭೇದವ ನೋಡಾ. ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಅಡಗು ವಾಗ ಕಲ್ಲಲ್ಲ. ಮನದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿ ಸುಳಿಯುವಾಗ ಗಾಳಿಯಲ್ಲ. ಏನು ಎನ್ನು ದಿಹು ಚೋಹ ಬಯಲಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ತನ್ನನರಿದಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨ ||

೩೫೩

ಅತ್ಮನರಿದಿಹೆವೆಂದು ಭೀಷ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿವು ಜಗದಾಟದ ತ್ರಿವಿಧಕಾಟದ ನೀತಿವಂತರು ಕೇಳಿರೋ. ಅತ್ಮನ ಇರವು ಶ್ವೇತವೋ ಹರಿತವೋ ಕಪೋತವೋ ಮಂಜಿಷ್ಠವೋ ಕೃಷ್ಣವೋ ಗೌರವಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾದ ಒಣ್ಣಿದ ವರ್ಣವೋ? ಇವೆಲ್ಲ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಮಾತಲ್ಲದೆ ಭಾವಜ್ವರನಾರನೂ ಕಾಣೆ. ಅತ್ಮನ ಕಂಡವನ ಇರವು ಮುಕುರದೊಳಗಣ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತೆ, ರೂಪಿಯೊಳಗಡಗಿದ ಗತಿನಾದಂತೆ, ಸುಖದೊಳಗಡಗಿದ ಪತಿರೂಪದಂತೆ ಇದರ ಎಸಕದ ಕುರುಹು ನರಿವವ ನೀನೋ ನಾನೋ ಇದನೆನೆಂದು ಅರಿಯೆ. ಅವ ಭ್ರಮೆಗೆ ದೂರ. ವಿಜ್ಞಾನ, ನಿರ್ಲೇಪ, ತಾನು ತಾನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩ ||

೩೫೪

ಅದಿಯನರಿದ ಮತ್ತೆ ಅಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಪ್ರಪಂಚವೇಕೋ? ಅನಾಗತವ ನರಿದ ಮತ್ತೆ ಅನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಕನ್ನಘಾತಕವ ಬಿಡಬೇಕು. ಇಹ ಪರ ಉಭಯವನರಿದ ಮತ್ತೆ ಪರಮನಾಗಿರಬೇಕು. ಪರರ ಬೋಧಿಸಿ ಹಿರಿಯರಾದೆ ವೆಂಬ ಹೊರೆಯದೇತಕ್ಕೋ? ಯೋಗಿಯಾದ ಮತ್ತೆ ರೋಗದಲ್ಲಿ ಸಾಯಲ ದೇತಕ್ಕೋ? ಅದಿ ಮಧ್ಯ ಅಂತ್ಯವನರಿದ ಮತ್ತೆ ಸಾಯಲದೇತಕ್ಕೋ? ಇಂತೀ ಭೇದಕರಿಗೆ ಅಭೇದ್ಯ ಅಪ್ರಮಾಣ ಅಭಿನ್ನನಾದ ಶರಣಿಗೆ ನಮೋನಮೋ ಎಂದು ಬದುಕಿದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪ ||

೩೫೫

ಅವ ಬೇಜ ಬಿತ್ತಿದಲ್ಲಿ ತಾನಳಿದು ಮತ್ತೆ ಬೇಜ ತಾನೆಯಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಳಿದು ಉಳಿದ ತೆರದಂತೆ ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟಿದ ಅತ್ಮನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅಳಿದು ಮತ್ತೆ ಘನಲಿಂಗವಾಯತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ. ಇಂತೀ ಉಭಯದ ನಷ್ಟದ ತೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಿತ್ತಿದಂತಿರಬೇಕು || ೧೫ ||

೩೫೬

ಇರಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಒಡಲು ಹರಿಯತ್ತೆ? ಮಾತನಾಡುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಮನ ಸಂದಿತ್ತೆ? ಕಲ್ಪತರುವಿನ ನಾಮವ ಹಡೆದ ದತ್ತಾರದಂತೆ ಭಕ್ತರ ವಿರಕ್ತರೇದರೆ ಸತ್ಯರಪ್ಪರೆ? ಅದು ನಿಶ್ಚಯವಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೊಪ್ಪದ ಮಾತು || ೧೬ ||

೩೫೭

ಈಡಾ ಹಿಂಗಳ ಸುಷುಮ್ಮ ನಾಳನಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಸಂಚರಿಸಬಾರದೆಂಬ ಯೋಗಾಗದ ಅಣ್ಣಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿರೋ! ವಾಯುವ ಅಧೋ ಮುಖಕ್ಕೆ ತರಬಾರದೆಂದು ಉರ್ಧ್ವ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಂದು ಅವೃತವನುಂಡಿಹೆವೆಂಬ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗದ ಕರ್ಮಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿರೋ! ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತ ಮಜ್ಜೆ ಮಾಂಸ ಇದರೊಳಗಾದ ಸಾಕಾರದ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಾಕಾರದ ಅವೃತವನುಂಡಿ ಹೆನೆಂಬುದು ಹುಸಿಯಲ್ಲವೇ? ಒಂಜೆಯಾವಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರದ ಕೆಚ್ಚ ಉಂಟೇ? ಕಲ್ಲಿನ ಕಲ್ಲರೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಲುಮೆಯ ಸಾರ ಉಂಟೇ? ಹೊಲ್ಲಹ ದೇಹದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯ ಕ್ಷೀರ ಉಂಟೇ? ಇವನ್ನೆಲ್ಲವನರಿಯದೆ ಬಲ್ಲತನವ ಸೂರೆಗೊಂಬ ಗೆಲ್ಲಗೊಳಗಿಲ್ಲಿಯದೋ ಲಿಂಗಾಂಗಯೋಗ? ಹರಿವ ವಾರಿ ನೆರೆ ಸ್ಥಾವಸೆ ಮುಸುಕುವದೇ? ಸುಡುವ ಅನ ಲಂಗೆ ತೃಣ ಕಟ್ಟು ಒಡೆವುದೇ? ಅರಿದ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶಂಗೆ ತನುವ ದಂಡಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂಬ ಭ್ರಾಂತು ಎಲ್ಲಿಯದೋ? ಆತ್ಮನ ಇರವು ಘಟ ಎತ ದೊಳಗೆ ಗ್ರಹಿಸಿಪ್ಪ ಬೈಲಿನ ಇರವಿನಂತೆ, ರವಿಯೊಳಗೆ ಸೂಸುವ ಕಿರಣದಂತೆ, ವಾಯುವಿನ ಬೆಂಬಳಿಯ ಗಂಧದಂತೆ, ಬಿತ್ತಳಿದ ರಜ್ಜುವಿನ ತೈಲದ ಕೂಡ ಬೆಳಗುವ ಕಳೆಯಂತೆ. ಭಾವದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಓಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವನರಿಯದೆ ಕೆಟ್ಟರಲ್ಲಾ ಕರ್ಮ ಕಾಂಡಿಗಳು ಪಳುಕಿನ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂದ ವಾರಣ ದಂತೆ. ನಿನ್ನ ನೀ ತಿಳಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಭರಿತನಾದ ಶರಣಾ || ೧೭ ||

೩೫೮

ಉದಕಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಮಲಿನದವನಲ್ಲ. ಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ ಹೊದಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಹೊತ್ತಿನ ವೇಳೆಗೆ ಬಂದು ಗೊತ್ತುಮುಟ್ಟುವನಲ್ಲ. ನಾನಾ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಭಾವಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಭ್ರಮೆಯವನಲ್ಲ. ಇದನರಿದು ಮರವೆಗೆ ತೆರಹಿಲ್ಲದಿಷ್ಟು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಒಡಗೂಡಿದವನಿಗಿ|| ೧೮ ||

೩೫೯

ಉದಕವ ರಸದಂತೆ, ಅಗ್ನಿಯ ಉಭಯದಂತೆ, ವಿಷವ ನಿರ್ವಿಷದಂತೆ, ಕಾಬಕಾಣಿಸಿಕೊಂಬ ಭೇದ, ತನುವಿನ ಮೇಲಿಹ ಲಿಂಗದ ನೆನಹು, ಪ್ರಾಣನ ಮೇಲಿಹ ಭಾವದಸಂಚು, ಆ ಉಭಯವನ್ನೊಳಕೊಂಡ ಜ್ಞಾನದ ಬಿಂದು,

ಸದಮಲ ಬೆಳಗಿನೊಳಗಯ್ದಿದ ಮತ್ತೆ ಬಿಡುಮುಡಿ ಎರಡಿಲ್ಲ. ಅದು ಶರಣನ ನಿಲದೈಕೈ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೯ ||

೩೬೦

ಉರಿಯ ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯನಟ್ಟು ಹರಶರಣರೆಲ್ಲರು ಮದುವೆಗೆ ಹೋದರು ನಿಬ್ಬಣೆಗನ ಹಿಂದುಳಿಹಿ ಮದುವೆಯ ಹರೆ ಮುಂದೊಳತ್ತು. ಮದುವೆಗೆ ಕೂಡಿದ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರು ಮದುವಳಿಗನ ಮದುವಳಿಗತ್ತಿಯ ಕಾಣದೆ ಕದನವಾಯಿತ್ತು ಮದುವೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಈ ಗಜಜಿಗಜ ಹರೆಯನ ಸತ್ತು ಎಣ್ಣೆಯ ಗಡಿಗೆಯ ಒಡೆಯ ಹಾಕಿದ. ಇನ್ನು ಮದುವೆಯ ಸಡಗರ ನೇಕಿದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೦ ||

೩೬೧

ಉರಿಯೊಳಗಣ ಶೈತ್ಯದಂತೆ ಶೈತ್ಯದೊಳಗಣ ಉರಿಯಂತೆ ಅರಿದು ಅರುಹಿಸಿಕೊಂಬುದೇನು ಹೇಳಾ ? ಅದು ಚಂದ ನೊಳಗಣ ಕಲೆ, ತನ್ನಂಗದ ಕಳೆಯಿಂದ ಉಭಯ ದೃಷ್ಟವ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಬಂತೆ ಆ ಇಷ್ಟದ ದೃಷ್ಟ ಅರಿವುದು ಅರುಹಿಸಿಕೊಂಬುದು ಒಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಶರಣಸ್ಥಲ. ಅಸಂಬಂಧ ಸಮಯ ನಿಂದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೧ ||

೩೬೨

ಏಕಜಲ ಒಹುಜಲವಾದ ಕ್ರಮವನರಿವುದು ಅದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ. ಅನಾದಿಯ ಪ್ರಣಮವನರಿಯದೆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲ ಪೂಜಿಸಿದರಯ್ಯಾ ! ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬೋಧೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರೆ ಅನಾಗತಸಿದ್ಧಿಯ ಹೋದ ಹೊಲಬನರಿಯದೆ ಕೆಟ್ಟರಯ್ಯಾ ! ಅಂಧಕಂಗೆ ಚಂದದ ಮುಖ ಉಂಟೇ ? ಶೃಂಗಾರವೇಕೆ ಪುಗುಳಂಗೆ ? ಲಿಂಗವ ನರಿದವಂಗೆ ಜಗದ ಹಂಗಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೨ ||

೩೬೩

ಕಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟು ಕಡಿಹೆವೆಂದು ಬಿಗಿದಿಪ್ಪರಂತೆ ಕೆಲವರು. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಅರಿದು ನೀದಿಹೆವೆಂದು ಕೆಲವರು. ಜಪ ತಪ ನೇಮ ನಿತ್ಯದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಕಡಿಹೆವೆಂದು ಕೆಲವರು. ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಗಮನ ನೋಡಿ ಕಡಿಹೆ ವೆಂದು ಕೆಲವರು. ಮಾಡಿ ನೀಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಸುಖಿಯಾಗಿ ನೀದಿಹೆ

ವೆಂದು ಕೆಲವರು. ಕರ್ತೃಭೃತ್ಯರಾದೆವೆಂದು ಕೆಲವರು. ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟು ಮುನ್ನಾದಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ಆದರಂಗವಿದೇ ಸಮ್ಯಕ್‌ಕೃತ್ಯವೆಂದು ಭೇದಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅತೀತ ತಾನು ಶೂನ್ಯಲಿಂಗ. ಅನ್ಯಸಾಧಕಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದಿಷ್ಟು ಅನಾಗತ ಸಂಸಿದ್ಧ ಲಿಂಗವನ್ನು ತನ್ನನರಿದು ಇದಿರ ಕಂಡಿಹೆನೆನ್ನುವ ದೇಹದಿ ಲಿಂಗವೇಕೋ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವದೇಕೋ ಎನೆನ್ನದೆ ಅದೆಂತೆನ್ನದಿಷ್ಟು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ತಾನೇ ಬಲ್ಲ || ೨೩ ||

೩೬೪

ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಲ್ಲರೆ ಆತನ ಬಲ್ಲನೆಂಬೆ. ಬಾಯ ಮುಚ್ಚಿ ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಬಲ್ಲರೆ ಆತನ ಸಂಗೊಳಿಸಿದವನೆಂಬೆ. ತನುವ ಮರೆದು ಆ ತನುವ ಕಂಡಡೆ ಆತನರಿದನೆಂಬಿನಯ್ಯಾ. ಬೆಳಗಿನೋಳಗಣ ಬೆಳಗು ಕಳೆಯೊಳಗಣ ಕಾಂತಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ತಾನು || ೨೪ ||

೩೬೫

ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದರೆ ರೂಪಿಗೆ ಒಡಲಲ್ಲ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದರೆ ನೆಟ್ಟ ಗೂಟವಲ್ಲ. ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನದು ಕಂಡಿಹೆನೆಂದರೆ ಅನು ವಿಂಗಗೋಚರ. ಈ ಅನುಪಮ ಲಿಂಗವಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಘನಮಹಿಮ ನೀನೇ ಬಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೫ ||

೩೬೬

ಕಣ್ಣೆಲ್ಲದವಗೆ ಬಣ್ಣ ಒಚ್ಚಣೆ ಯಾಕೆ? ಮನ್ನಣೆ ಇಲ್ಲದ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ ಅಪ್ಪ ಎನ್ನಲೇಕೆ? ನನ್ನಿಯ ಗುಣವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಪನ್ನಗಧರನ ಶರಣರು ಮತ್ತಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಕಾಲಿಗೆ ತಾಗಿದ ಸರಳಂತಾಯತ್ತು.^೧ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಗುಣವೇ ಪ್ರಾಣ. ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೬ ||

೩೬೭

ಕತ್ತಿಯ ನೆತ್ತಿ ಕೊಲೆಗೆಣಿಸಿದಡೆ ಕಲ್ಪಿತವ ತೋಡುವುದು ಕತ್ತಿಯೋ ಹೊತ್ತವನೋ? ಈ ಉಭಯದ ಚಿತ್ರವನರಿದಡೆ ಆತನೇ ಮತ್ತೆನಿರ್ಜಾತ ನೆಂದರಿಗು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೭ ||

೧. ಕಲ್ಲತಾಗಿದ ಸರಳ (ಬ)

೨. ನೆಂದೆಗು (ಬ)

೩೬೮

ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಆಕಾಗಿ ಬಂದು ಎನಗಿದಿರಾಗಿ ಕೈದ ಹಿಡಿದವನಾರನು ಕಾಣೆ. ಅಗಿದು ನೋಡಿದೆ ಮೊಗೆದು ನೋಡಿದೆ ಎನಗಿದಿರಹ ಮೈಲಿಗೆ ಯಾವ ಎಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಜ್ರಾಂಗವೇ. ಎನ್ನ ಕರದ ಕಂಪಿನ ಕೈದೇ ! ಎನ್ನ ಹೃದಯದ ಬೆಳಗಿನ ಎಡೆಯ ತೇಜವೇ ! ನಿರ್ಭೀತಿಯ ಲೀಲೆಯೇ ! ಎನ್ನ ನೋಡಗೂಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೮ ||

೩೬೯

ಕುರುಮು ಅಡಗಿಯಲ್ಲದೆ ಒಂದನರಿಯಬಾರದು. ತಾನರಿದಲ್ಲಿಯಲ್ಲದೆ ಕುರುಹಿನ ಕುಲ ಕೆಡದು. ಅರಿಯದುದನರಿದಲ್ಲಿ ಮರೆದು, ಮರದುದನರಿದಲ್ಲಿ ಕಂಡು, ಉಭಯದ ತೋಟೆಯ ತೊಳಸು ಸಿಂದಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದ ಅಂಗ ಕರತಕಾಮಳಕವಾಯತ್ತು || ೨೯ ||

೩೭೦

ಕುಲರ ಅಂಗುಲದೊಳಗಡಗಿದಡೆ ಕುಟ್ಟಿದೆ ಬಿಟ್ಟವ ? ಶಿಲೆಯೊಳಗಡಗಿದ್ದ ಪಾವಕ ಉದ್ದೈಸಿ ಸುಡದೆ ಮಹಾರಣ್ಯವ ? ಚಿತ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ದೈಸಿದ ಜ್ಞಾನ, ತನುವಿನ ಮೊತ್ತದೊಳಿಷ್ಟ ಕಷ್ಟೇಂದ್ರಿಯವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡದಿಪ್ಪುದೇ ? ಸರ್ವದಷ್ಟವಾದರೇನು ವಿಷ ಚಲನೆಯಾದಲ್ಲದೆ ತನುವಿನ ಮರವೆ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನಟಿಸಿಯಲ್ಲದೆ ಅಘಟಿತವಾಗಬಾರದು. ಇಂತಪ್ಪ ಪ್ರಕಾಶಿತಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೦ ||

೩೭೧

ಕುಸುಮ ಗಂಧವ ಉಪದೃಷ್ಟದಿಂದ ಹೊರುವಂತೆ ಕಿಸಲಯದ ಘೃತವ ಅದು ತನ್ನ ಎಸಕದಿಂದ ಬಂಧ ಬಿಡುವಂತೆ, ರಸಿಕರ ವಿವೇಕವದು ಹೊಸ ನವನೀತದಲ್ಲಿ ನಿಶಿತ ಅಳಕವ ತೆಗದಂತೆ, ಆ ವಾದಸ್ಥಲವ ವೇಧಿಸಿದಲ್ಲಿ ಭಾವಕ್ಕೆ ಭ್ರಮೆ ಇಲ್ಲದೆ ಉಭಯಕ್ಕೆ ನೋವಿಲ್ಲದೆ ಭಾವನಿರ್ಭಾವವಾಗ ಬೇಕು. ಆತ ಪಟ್ಟಿಲವೇದಿ. ಉಭಯಸ್ಥಲಭರಿತ ಆತ ಸರ್ವಸ್ಥಲ ಸಂಪೂರ್ಣ. ಸರ್ವಭಾವಲೇಪ. ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಸ್ಥಲ ಲೇಪವಾದ ಶರಣ || ೩೧ ||

೩೭೨

ಕೋಳು ಹೋದ ಮತ್ತೆ ಕಾಳಗದ ಇರವೇಕೆ ? ಜಾಣನಾದ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಲೇಕೆನುವನು ? ಜ್ಞಾನವಾದ ಮತ್ತೆ ಬಳಲೇಕೆ ಭವದಲ್ಲಿ ? ಇದು ವೇಣುವಿನೊಳಗಣ ಕಿಚ್ಚಿನಂತಾಯಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಜಾಣತನವೇಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೭ ||

೩೭೩

ಕಂಡೆನಯ್ಯಾ ಕಂಗಳಲ್ಲೊಂದು ಹಿಂಗಬಾರದ ವಸ್ತುವ. ಅದು ನಿಂದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದು, ಬಂದಲ್ಲಿ ಬಾರದು, ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ಹೊಂದದು. ಇದರಂದ ಸಂದು ಸಂಶಯದಿಂದ ನಂಬಿಯೂ ನಂಬದೆ ಇನ್ನೇವೆ ? ಕಂಡಡೆ ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದು. ನೆನದಡೆ ಮನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದು. ಹಿಡಿದಡೆ ಕೈಯೊಳಗಲ್ಲ. ಇದರ ಕೂಟದ ಕುಶಲವ ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೮ ||

೩೭೪

ಕ್ರಿಚರಣೆ ಶುದ್ಧವಾದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆ. ರೂಪು, ರುಚಿ, ಏಕವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಪೂಜೆ. ರೂಪು ನಿರೂಪೆಂಬ ಉಭಯವ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನ ಅನುಭಾವ ತೃಪ್ತಿ. ಕೂಡುವನ್ನಬರ ನೋಟ ಸುಖಿಯಾಗಿ, ಬೇಟಿದ ನೋಟ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಅಳಿದ ಮತ್ತೆ ಉಭಯದ ದೃಷ್ಟಿ ಏಕವಾಯಿತ್ತು. ಚರ ಚರವಾದಲ್ಲಿ ಉಭಯನಾಮರೂಪು ನೀನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೯ ||

೩೭೫

ಗಾಳಿಯಲೆದ್ದ ಧೂಳು ತೃಣ ಎಲೆ ಮೊದಲಾದ ಬಹುವ್ಯಾಪಾರ ಧೂಳಿಯ ಮುಟ್ಟಿದುದಿಲ್ಲ. ಶರಣನ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಗಾಳಿಯ ಧೂಳಿನ ಪರಿಯಂತೆ ಪಳುಕದ ಭಾಂಡದ ಬಹುವರ್ಣದಂತೆ. ಮುಟ್ಟಿಯೂ ಮುಟ್ಟದಿವು ಮಹಾಶರಣಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೦ ||

೩೭೬

ಚಿನ್ನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ರೂಪು, ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ರೂಪು, ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ರೂಪು ಪ್ರಳಯವಾದಡೂ ಸ್ಥೂಲವಳಿದು ಸೂಕ್ಷ್ಮಕ್ಕೆ ತರಬಹುದು.

ಬಣ್ಣ ರೂಪವಹ ಚೆನ್ನನ ಹರಿದಲ್ಲಿ ಅದನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬಹುದು. ಅದು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಲೇಪ. ಅದು ಭಿನ್ನಕ್ಕೆ ಬಾರದು. ಇದ ಚನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಾ ಅಭಿನ್ನ ಮೂರ್ತಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೬ ||

೩೭೭

ಚೆನ್ನಿನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತು ಬೆಳೆದ ಭೇದದಂತೆ, ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಮಿದ ಪೊಂಗಲ ಪರಿಯಂತೆ, ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿ ತೋರುವ ಮಹದಿರವಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತ ಪ್ರಭಾಕರ ನೀನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೭ ||

೩೭೮

ಜಗದಲ್ಲಿ ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸುವ ದೈವಜಾತಿಗಳ ಪರಿಪ್ರಕಾರವ ನೋಡಿರೇ ! ಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿಯೇ ಗುರುವಾದ. ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿಯೇ ಲಿಂಗವಾದ. ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಯೇ ಜಂಗಮವಾದ. ಇಂತೀ ಮೂವರು ಬಂದ ಭವನ ನೋಡಯ್ಯಾ ! ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಕೊಟ್ಟು ಕಷ್ಟಪ್ರವೃತ್ತಕ್ಕೆ ಕೈಯಾನುವ ಕಾರಣ ಗುರು, ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಲ್ಪಿತವ ತೊಡೆದುದಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗವ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಬ ಕಾರಣ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬಿಟ್ಟುದಿಲ್ಲ. ಜಂಗಮ ರುದ್ರನ ಪಾಶವ ಹೊತ್ತ ಕಾರಣ ರುದ್ರನ ಲಯಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದುದಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಇವರು ಮೂವರನು ಗುರುವೆನ್ನಬಾರದು ಲಿಂಗವೆನ್ನಬಾರದು ಜಂಗಮವೆನ್ನಬಾರದು. ಇಂತಿವರ ಪೂಜಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯತ್ವವಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವನರಸಿ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯವ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು. ಸತ್ತು ಗುರುವೆಂಬುದು, ಚಿತ್ತ ಲಿಂಗವೆಂಬುದು, ಆನಂದ ಜಂಗಮವೆಂಬುದು ಇಂತಿವು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಯಾಗಬೇಕು. ತಾನೇ ಗುರುವಾದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪಾಶವ ಹರಿಯಬೇಕು, ತಾನೇ ಲಿಂಗವಾದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯ ನೀಗಬೇಕು ಶಕ್ತಿಯ ಪಾಶವ ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು, ತಾನೇ ಜಂಗಮವಾದರೆ ರುದ್ರನ ಬಲೆಯ ಹಂಗ ಹರಿಯಬೇಕು. ಇಂತಿವರೊಳಗಾದವೆಲ್ಲವು ಪ್ರಳಯಕ್ಕೊಳಗು. ನಾದ ಗುರುವಿನಿಂದ. ಬಿಂದು ಲಿಂಗದಿಂದ. ಕಳೆ ಜಂಗಮದಿಂದ. ಕಳಾತಿತಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮ. ಆ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಗುರುವಿಲ್ಲ, ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ, ಜಂಗಮವಿಲ್ಲ. ಆತ ಪಾಶಬದ್ಧನಲ್ಲ. ವೇಷಧಾರಿಯಲ್ಲ. ಗ್ರಾಸಕ್ಕೊಸ್ಕರ ಭಾಷೆಯ ನುಡಿನಲ್ಲ. ಈಶಲಾಂಛನವ ಹೊತ್ತು.

ಕಾಸಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವ ಬೇಡುವನಲ್ಲ. ಮಹದಾಶ್ರಯವನಾಶ್ರಯಿಸಿದವನೆ
ಮನೆಯ ತುತ್ತಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮೆಚ್ಚು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಿಪ
ನಾದ ಶರಣನು || ೩೮ ||

೩೭೯

ಜಪವೇಕೋ ಅಪ ಮಾಣಿಗೆ ? ತಪವೇಕೋ ಚತುರ್ವಿಧ ಪಥಕ್ಕೆ
ಹೊರಗಾದವನೆ ? ನೇಮವೇಕೋ ನಿತ್ಯ ತ್ವಸ್ತುಗೆ ? ನಿತ್ಯವೇಕೋ ಅಷ್ಟ
ವಿಧಾರ್ಚನೆ ಪೋಡಲೋಪಚಾರ ಭರಿತನೆ ? ಜಪಕ್ಕೊಳಗಾದ ರುದ್ರ. ತಪ
ಕ್ಕೊಳಗಾದ ವಿಷ್ಣು. ನೇಮಕ್ಕೊಳಗಾದ ಬ್ರಹ್ಮ. ನಿತ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಈಶ್ವರ.
ಉಪಚಾರಕ್ಕೊಳಗಾದ ಸದಾಶಿವ. ಇಂತಿವರೆಲ್ಲರು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲಣ ತಪ್ಪ
ಲಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೇಕೆ ? ಎಲ್ಲರೂ ಬೆಟ್ಟವನೇರಿ ಇಂತಿವರ ಬೆಟ್ಟಿಯ ಮೆಟ್ಟಿದೆ
ನಿಶ್ಚಯನಾದ ಶರಣಿಗೆ ಇಹದವನಲ್ಲ ಪರದವನಲ್ಲ. ಆ ಶರಣ ಉಂಬಲ್ಲಿ
ತಾನೆ, ಉಡುವಲ್ಲಿ ತಾನೆ, ತೊಡುವಲ್ಲಿ ತಾನೆ, ಮುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ತಾನೆ, ತಟ್ಟುವಲ್ಲಿ
ತಾನೆ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲವಾಗಿ. ಪ್ರೇರವ ಕೂಡಿದ ಜಲವ ಭೇದಿಸಬಹುದೇ ಅಯ್ಯಾ ?
ವಾರುಧಿಯ ಕೂಡಿದ ಉದಕದ ಸಾರವ ಬೇರೆ ರುಚಿಸಲುಂಟೇ ಅಯ್ಯಾ ?
ಆರಡಿಗೊಂಡ ಗಂಧವ ಬೇರೆ ಮುಡಿಯಲ್ಲ. ತೋರಲಿಲ್ಲದ ರೂಪಿಗೆ
ಆರಾಧಿಸುವದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಒಡಲಿಲ್ಲ. ವಕ್ರದ ಸಾಕಾರಕ್ಕೆ ಆರೈಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸತ್ತು
ರೂಪಾದಲ್ಲಿಯೇ ಇಹದಲ್ಲಿ ಪರದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಗಳಗಲಿ ಇಂತಿವಕ್ಕೆ ದೂರ
ವಾಗಿ ಬಾಳುಗೆಟ್ಟೆ ಬೇಳಾದೆ ಜಾಳಾದೆ ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತಾದೆನಯ್ಯಾ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೯ ||

೩೮೦

ಜಲ ಅನಲಮಣ್ಣು ಕೂಡಿ ಬಲಿದ ಮತ್ತೆ ಜಲ ಅನಲನಿಗುಂಟೇ ?
ಕ್ರಿವ್ಯಾಪಾರ ಜ್ಞಾನವ ಕೂಡಿದ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಳಯ ಉಂಟೇ ? ಹಾಕಿದೆ ಮುಡಿ
ಗೆಯ ಶಿವನಾಣೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಂತರೆತ್ತಿರಣ್ಣಾ || ೪೦ ||

೩೮೧

ಜಿಹ್ವಾಲಂಪಟಕ್ಕಾಗಿ ಅನ್ಯರ ಬೋಧಿಸಲೇಕೋ ? ಗುಹ್ಯದ ವಿಷಯ
ಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರೊಳು ದೈನ್ಯ ಒಡಲೇಕೋ ಅಂಗದ ಇಂದ್ರಿಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಜ
ಲಿಂಗವ ಹಿಂಗಿ ಮನುಷ್ಯರ ಹಂಗ ಬಿಟ್ಟು ಒಳ್ಳತ್ತು ಮತ್ತೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ.

ನಿಜಾಂಗವಾದ ಮಹಾತ್ಮಗೆ ಇದಿರಿದಿಲ್ಲ. ಇದಿರಿಗೆ ತಾನಿಲ್ಲ, ತನಗೆ ಇದಿರಿಲ್ಲ. ಉಭಯವಳದ ಮತ್ತೆ ಏನೂ ಎನಲಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೦ ||

೩೮೨

ಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಜ್ಯೋತಿಯ ಕಪಟವ ಕಾಬಂತೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಿಯ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣು ಕಲೆಯ ಕಾಬಂತೆ ತನ್ನಿಂದ ತಾನೋಡಿ ತನ್ನ ನರಿಯಬೇಕು. ತನ್ನ ನರಿಯದವ ನಿಮ್ಮನೆತ್ತ ಬಲ್ಲನೋ ? ತನ್ನ ನರಿವು ದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಣದುದಕ್ಕೆ ಚಿತ್ತವ ನೆನಹಿಂಗಿತ್ತು ಚಿತ್ತವ ಇಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದ ಮತ್ತೆ ದೃಷ್ಟವ ಕಾಬುದಿನ್ನೇನೋ ? ಉರಿಯೊಳಗಣ ಕಪ್ಪುರ, ಅನಿಲನೊಳಗಣ ಪಾವಕ, ಶಿಲೆಯುಂಡ ಎಣ್ಣೆ ಅಳತೆಗೆ ಖಂಟೆ ಅಯ್ಯಾ ? ಲಿಂಗವ ಮುಚ್ಚಿದ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಜಗದ ಹಂಗಿಲ್ಲ. ಅನಂಗ ಅತೀತ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವೇ ತಾನಾದ ಶರಣಿಗೆ || ೪೧ ||

೩೮೩

ಜ್ಞಾನಾರೂಢನಾದಲ್ಲಿ ಮಾನವರನಾಶ್ರಯಿಸಲಾಗದು. ಮಾನವ ರಿಚ್ಛೆಯ ನುಡಿಯಲಾಗದು. ಆ ಮಾನವ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಂಗೈಯ್ಯಲಾಗದು. ಪೂಜೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಾರಿಸಲಾಗದು. ಸಾಧಕ ವಸಿಹೇಳಿ ಸಾವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗದು ಸಾಧನವನರಿದು ಸಾವಯವ ತಿಳಿದು ನಿರವಯವ ಏನೂ ಎನ್ನದಿವುದೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೨ ||

೩೮೪

ಜ್ಞಾನಿ ತಾನಾದ ಮತ್ತೆ ಮಾನವರ ಗುಣವೇನಾದರು ಆಗಲಿ ಭಾನು ತೇಜುಗೆ ನಾನಾ ಗುಣ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸರಿ. ಬೀಸುವ ವಾಯುವಿಗೆ ಸುಗುಣ ದುರ್ಗುಣವಿಲ್ಲ. ಇದು ಅಜಾತನೊಲುಮೆ. ಮಿಕ್ಕಿನ ಮಾತಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಲ್ಲ ವೆಂದೆ ಜಗದೀಶನೊಲುಮೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೩ ||

೩೮೫

ಜ್ಞಾನಿಯಸಂಗ ನನೆಯ ಶಿಶುವಿನಂತಿರಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಿಯಸಂಗ ಭಾನು ವಿನ ಶಾವಿನಂತಿರಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಿಯ ಸಂಗ ಸೌಖ್ಯದ ಶಾವಿನಂತಿರಬೇಕು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳ ಕೂಟದ ಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿ ಅದೇತಕೆ ಕಳೆ ದಾವೆ ? ಅದು ನಿಯತವಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೪ ||

೩೮೬

ತನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ ಸೋಂಕಿಹ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಶಿವಲಿಂಗವು ಚಿತ್ತವೈದದೆ ಅರಿ
ವುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತಿಹುದು. ಮತ್ತೆ ವಿಭವಕ್ಕೆ
ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿನೋಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧನಲ್ಲದ ಕಾರಣ ದೃಕ್ಶಿಗ್ಗೆ
ತೋರಿ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ. ಇಂತೀ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಗುಪ್ತದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯನಾಗಿವನು || ೪೬ ||

೩೮೭

ತನುವಿಗೆ ಕುರುಹ ಕೊಟ್ಟು ಮನಕ್ಕೆ ಅರಿವ ಕೊಟ್ಟು ಘನಕ್ಕೆ
ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಚರಿಸಿಯಾಡುವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂಗೆ ನಮೋ ನಮೋ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೪೭ ||

೩೮೮

ತನುವಿನಿಂದ ಕಂಡೆನೆಂದಡೆ ರೂಪಿನ ಜಡ. ಮನದಿಂದ ಕಂಡೆನೆಂದಡೆ
ಕರಣಗಳು ಹೊಲ್ಲ. ಘನದಿಂದಿರುತ್ತಿಹೆನೆಂದಡೆ ನಿರಾಳದ ಬಯಲು. ಇದನರಿದ
ಅರಿವಿನ ಈಡೆನಗೆ. ಅನಾಥರನಾಥ ಕರುಣಿಸಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ||
೪೮ ||

೩೮೯

ತಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಣುವ ನಟಿಸಿದ ವ್ಯಾಧನಂತೆ ಅಂಜಲೇಕೋ ಅರಿದ
ಮತ್ತೆ ಹೆದರಲೇಕೋ ? ಇದಿರಿಂಗರಿವ ಹೇಳುವ ಮರದೊರಗುವನ ಕಂಡು
ಒಡಗೂಡಲಂಜಿದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೪೯ ||

೩೯೦

ತಲೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕಾಲು ನಡೆಯಬಲ್ಲದೇ ? ಕುಪ್ಪಿ ಇಲ್ಲದಿರೆ ಬಾಯು ಉಣ್ಣ
ಬಲ್ಲದೇ ? ಅತ್ಯಸ್ಥಿಲ್ಲದಿರೆ ಕರಚರಣಾದಿಗಳಿಗೆ ಎತರ ಹೊಲಬು ? ನಿನ್ನ
ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಬೆಳೆ ಎನಗೆ ಸತ್ಯದ ಹಾದಿ. ಇದು ನಿಶ್ಚಯ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೫೦ ||

೩೯೧

ತಲೆ ಕಿತ್ತವಂಗೆ ನಯನದ ಹಂಗೆಕೆ ? ಮನ ಕಿತ್ತವಂಗೆ ತನುವಿನ
ಹಂಗೆಕೆ ? ಮೋಹವ ಕಿತ್ತವಂಗೆ ಅಸಮನಯನನ ಹಂಗೆಕೆ ? ಇಂತೀ

ಭೇದವನರಿದು ಕಳೆದುಳಿದವಂಗೆ ನಾತಿನ ನೀತಿ ಯಾಕೊ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೧ ||

೩೯೨

ತಾನರಿದುದಿದ್ದಡೆ ಅರಿವ ಮುಖ ಬೇಕು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತೆ. ಮರೆದಡೆ, ಅರಿಯೆನೆಂದು ಹೇಳದಡೆ, ಇದು ಕೊರತೆ ಎಂದರಿಯ ಬಲ್ಲವರಿಗದು ತೆರಸಿನ ಹೃದಯ. ಅರುವಿನ ಆಗರ. ಮಿಥ್ಯವನಳಿದು ತಥ್ಯವ ಕರಿಗೊಂಡಡೆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೨ ||

೩೯೩

ದಳ್ಳುರಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಟ್ಟುವದೆ ಅಯ್ಯಾ? ಬಲ್ಲವ ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲಕ್ಕೆ ಹೋದಡೆ ಕಲ್ಲು ಹೃದಯ ಬಲ್ಲದೆ ಬಲ್ಲವರ ಇರವ ? ಇದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೩ ||

೩೯೪

ದೀಪದ ಕೊನೆ ಮೊನೆಯ ಮೇಲಿದ್ದುದು ತಮವೋ ಬೆಳಗೊ ? ಮನದ ಕೊನೆ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದು ಅರಿವೋ ಅರಿವಿನ ಮರವೆಯೋ? ಬೀಜದ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲಿದ್ದುದು ಮುಂದಕ್ಕದು ಬೀಜವೋ ಸಂದೇಹವೋ ? ಅರಿವುದಕ್ಕೆ ತೆರಹಿಲ್ಲ. ಮರೆವುದಕ್ಕೆ ಒಡಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಹೂ ಮಿಡಿಯರಿದು ಬಿಡುಗಡೆಯಾದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೪ ||

೩೯೫

ನಾನರಿದು ತಂದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಸ್ವತಂತ್ರಿಯಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಭೇದಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆ ನೆಂದಡೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿಶ್ವಾಸಿಯಲ್ಲ. ಈ ಉಭಯದ ತೆರನ ಹೇಳಾ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧ ನಾಗಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಆ ಚಿತ್ತವು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಒಳಗು. ಇದ ಮಾಡದೆ ನಾ ನಿನ್ನನರಿದು ಭೇದಿಸಿಹೆನೆಂದಡೆ ಮನೋಧರ್ಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೊಳಗಾಗದು. ಅಂಧಕರಂಧಕನ ಕೈಯ್ಯ ಹಿಡಿದಡೆ ಅವರೆಂದು ಹೋಗುವರು ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೫ ||

೩೯೬

ನಾನರಿದು ಬಲ್ಲಿನೆಂದು ನುಡಿಯಲೇಕೆ ? ಸಡುಗುಡುನಾಡುವ ಬಾಲಕ ನಂತೆ ನಾನಡವರಿಸಿ ಹೋಗಿ ಕೆಡಹಿದೆನೆಂಬಂತೆ ಅರಿವಿಗೇಕೆ ಗೆಲ್ಲಸೋಲು ?

ಆಕಾಶವ ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ತಾಳು ನೂಕೇಕೆ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
|| ೫೬ ||

೩೯೭

ನಾನಾ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಬಂದನಾಗಿ ಗುರುಸ್ಥಲವಲ್ಲ. ನಾನಾ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಟ್ಟು ಬಂದುದಾಗಿ ಲಿಂಗವಲ್ಲ. ನಾನಾ ಯಾಚಕ ವಿಕಾರ ದಿಂದ ತಿರುಗುವನಾಗಿ ಜಂಗಮವಲ್ಲ. ಜನನ ರಹಿತ ಗುರು. ಅವತಾರ ರಹಿತ ಲಿಂಗ. ಮರಣ ರಹಿತ ಜಂಗಮ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ತ್ರಿವಿಧವ ಕಳೆಯಬಾರದು. ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ತ್ರಿವಿಧವನಿತ್ತು ಗುರುವಿನ ಹಂಗ ಮರೆಯಬೇಕು. ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ತ್ರಿವಿಧವನಿತ್ತು ಜಂಗಮದ ಹಂಗು ಮರೆಯಬೇಕು. ಮೂರರೊಳಗಾದ ಆರ ಕೊಟ್ಟು ಐದ ನಿಲಿಸಿಕೊಂಡು ಇಪ್ಪತ್ತೈದರ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಐವತ್ತೊಂದು ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಸಿ ಓಕಾರವಸ್ತು ಪ್ರಣಮನ ಪರಿಣಾಮಿಸಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಲತೆಯ ಬಳ್ಳಿಯ ಬೇರ ಕಿತ್ತು ಪರ್ವಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಉರ್ವಿಯ ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತಿ ಬೆಳೆದ ಚಿತ್ತ ಬಿದಿರಿನ ನಡುವಿನ ಹುತ್ತದ ಬಹು ಮುಖದ ಸರ್ಪನ ಹಿಡಿದು ಕಾಳೋಗರವಂ ಬೇರು ಮಾಡಿ ಲೀಲೆಗೆ ಹೊರಗಾಗಿ ಭಾಳಲೋಚನನ ಕೀಳು ಮಾಡಿ ಬಾಲೆಯರ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಸೋಲದೆ ಕಾಳು ಶರೀರವೆಂಬ ಒತ್ತರಂಗೊಳ್ಳದೆ ಗತಿ ಮತಿ ಗುಣ ಸಂಸರ್ಗ ವಿಸಿನ ಕಂಟಕಕ್ಕೊಳಗಾಗದೆ ಹಿಡ ಪ್ರಾಣವ ನಾಯು ಸಂಚಾರಕ್ಕೀಡು ಮಾಡದೆ ಅರಿದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕುರುಹಿಲ್ಲದೆ ಕುರು ಹಿಂಗೆ ಅವಧಿಗೊಡಲಿಲ್ಲದೆ ಹುಸಿಮಸಿಯ ಮಣಿ ಮಾಡದಲ್ಲಿ ಒರಗದೆ ಪರಿಣಾಮವೇ ಪಥ್ಯವಾಗಿ ಅಂತರಂಗಶುದ್ಧ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೀದು ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ನಿಂದ ನಿಜ ತಾನಾಗಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲೇಪವಾದುದೇ ಶರಣಸ್ಥಲ || ೫೭ ||

೩೯೮

ನಿನ್ನ ನರಿತು ಅರಿದನೆಂದಡೆ ನಾಕುತ್ತದಕೊಮ್ಮೆ, ನೀ ಮದ್ದಿನ ಗುಳಿಗೆ. ನಿನ್ನ ನರಿತು ನೆರೆದಿಹನೆಂದಡೆ ನೀ ಹೆಣ್ಣು, ನಾ ಗಂಡು. ಸಾಕು, ಬಲ್ಲಹರ ಮಾತು ಬಿಡು ನಿನ್ನ ಧು ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೮ ||

೩೯೯

ನಿನ್ನಿಂದ ನಾ ಭವಸಾಗರವ ದಾಂಟಿ ಗೆದ್ದಿಹನೆಂದಡೆ ಭಕ್ತರಿಗೆ ನಿನ್ನೇರುವ ಹರುಗೋಲವೆ ? 'ನಿನ್ನ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿಹನೆಂದಡೆ ಕರದಲ್ಲಿ

ಕಡ್ಡಾಯವೆ ? ಚಿನ್ಮಯ ನೀನಾಗಿ ತನ್ಮಯ ನಾನಾಗಿ ಭಿನ್ನಭಾವಿಯಾದಲ್ಲಿ ನೀನಾರು ನಾನಾರು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೯ ||

೪೦೦

ನೀತಿಗೆ ನೀತಿ, ಜಾತಿಗೆ ಜಾತಿ ಭೇದವನರಿದು, ಕೂಟಕ್ಕೆ ಕೂಟ ಪ್ರೇರಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರ ಕೂಡಿದಂತಿರಬೇಕು. ವಾರಿಗೆ ವಾರಿ ಕೂಡಿದಂತಿರಬೇಕು. ಇದು ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮಹಾಪ್ರಕಾಶದ ಕೂಟದ ಸುಖ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೦ ||

೪೦೧

ಪರರುವ ಕಾಡೆ, ಬೇಡೆ, ನೂಡೆನೆಂಬ ಮೂಢತನವೇಕೆ ? ಕಾಡಸೊಪ್ಪ ತಂದು ಬೇಡದೆ ಉಂಬ ಆರೂಢಂಗೆ ಮೂರಡಿಗೊಮ್ಮೆ ನಮೋ ನಮೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೧ ||

೪೦೨

ಫಲರಸ ವರ್ಣಕೊಂಡಂತಿರಬೇಕು. ಪಯದೊಳಗಣ ನವನೀತದಂತಿರ ಬೇಕು. ವಾಯುವಿನೊಳಗಣ ಗಂಧದ ತೆರನಂತಿರಬೇಕು. ದೃಷ್ಟಿಯ ಚಿತ್ತ ದಂತಿರಬೇಕು. ಅಪ್ಪುವಿನ ಮಚ್ಚಿಕೆಯಂತಿರಬೇಕು. ಇಂತೀ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪ ವಿಟ್ಟಪ್ಪ ಶರಣಂಗೆ ಅರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಿದರೂ ಸರಿ ಅರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪ ವಿಟ್ಟರೂ ಸರಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೨ ||

೪೦೩

ಬಲ್ಲವನಾದಡೆ ಕಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದಂತಿರಬೇಕು. ಬಲ್ಲವರು ಬಂದರೆ ಆ ಕಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವ ನವಗ್ರಹಿಸಿದಂತಿರಬೇಕು. ಇದೇ ಬಲ್ಲವರ ಬಲ್ಲತನ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೩ ||

೪೦೪

ಬೀಜದ ಮೊಳೆಯ ಮುರಿದ ಮತ್ತೆ ಅದು ಸಾಗಬಲ್ಲುದೇ ? ಸುನಾದದ ಭೇದವನರಿದ ಮತ್ತೆ ಅದು ವೇಧಿಸಬಲ್ಲುದೇ ? ಆದಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ಹೋದರು ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟು. ಎನಗಿನ್ನಾದವರಾರೋ, ಭೇದಕ್ಕತೀತ, ಚೋದ್ಯಮಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೪ ||

೪೦೫

ಬೇಟದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾದ ಮತ್ತೆ ಕೂಟದ ಆಟವೇಕೋ ? ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಕೂಟವ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತೆ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹೆನೆಂಬ ಆತುರವೇಕೋ ? ನಿತ್ಯಸುಖಿಯಾದ ಮತ್ತೆ ಒಚ್ಚೊತ್ತಿಗೊಂದು ಪರಿ ಏಕೋ ? ಸುಖದುಃಖ ಸಚ್ಚಿತ್ತಾನಂದವನರಿದೆಯಾದರೆ ಭಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಗೆ ದೂರ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೫ ||

೪೦೬

ಬೋಧೆಯ ಬೋಧಿಸಿ ಉಂಬವರೆಲ್ಲರು ಸಾಧಾರಣಕ್ಕೀಡಾದರು. ನಿಬೋಧೆಯ ಹೇಳುವ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ಬಾಗಿಲ ಕಾವುದಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಈ ಜಲರಿಯದವನೊಂದಾಗಿ ಹೊಳೆಯ ಹಾಯ್ದಿಹೆನೆಂದು ಪ್ರಾಣಕ್ಕಾಶೆಯ ಮಾಡುವನಂತೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನರಿಯದವರ ಮಾತ ಕೇಳಿ ತಾ ಮುಕ್ತನಾದೆನೆಂಬ ಧೂರ್ತನ ನೋಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೬ ||

೪೦೭

ಬ್ರಹ್ಮನ ಡಾಗು ಬೆನ್ನಮೇಲೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಡಾಗು ಕೈಯ ಮೇಲೆ. ರುದ್ರನ ಡಾಗು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ. ಡಾಗಿನ ಪಶುಗಳಿಗೆ ಅನಾಗತನ ಸುದ್ದಿ ಏಕೋ ? ಇದು ನಿಮಗೆ ಸಂಗಿಸದೆದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೭ ||

೪೦೮

ಬಂದ ಒಟ್ಟೆಯ ಮರೆದು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವನರೆದು ಭೋಗ ಭೋಜ್ಯಂಗಳ ಪರಿದು ಪರಕ್ಕೆ ಪರಾಜ್ಞುಖನಾಗಿ ವಿರಳವಿಲ್ಲದ ವಿರಳನಾಗಿ ಬಿಡು ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದ ನಿರಂತಂಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೮ ||

೪೦೯

ಭೇರಿಯೊಳಗಣ ನಾದವ ಭೇದಿಸಬಲ್ಲರೆ ಅಭೇದ್ಯನ ಭೇದಿಸದರೆಂಬೆ. ಚೋದ್ಯದೊಳಗಣ ಸ್ವರೂಪವ ಸಾಧಿಸಿ ಬೋಧಿಸಬಲ್ಲರೆ ಬಲ್ಲರೆಂಬೆ. ಆ ವಸ್ತುವ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲರೆ ಬಲ್ಲರೆಂಬೆ. ಇಂತಿವರ ಆಗುಹೋಗನರಿಯದೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನನಗವರಹರಿಯೆಂಬ ಮುಲ್ಲರ ನೋಡಿ ಜಾಣನಾಗಿ ಅಡಗಿದೆಯಲ್ಲಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೯ ||

೪೧೦

ಊಟದ ಸುಖವ ಕಲಿತ ಮತ್ತೆ ನೋಟಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ. ನೋಟದ ಸುಖವ ಕಲಿತ ಮತ್ತೆ ಬೇಟೆಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ. ಬೇಟದ ಸುಖವ ಕಲಿತ ಮತ್ತೆ ಕೂಟಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ. ಕೂಟದ ಸುಖವ ಕಲಿತ ಮತ್ತೆ ಜಗದಾಟಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ. ಈ ದೃಷ್ಟವ ನರಿಯದೆ ನಿರ್ಜಾತನೆನಲೇಕೆ ? ಇಂತಿವರಾಟಕ್ಕಂಜಿ ಈಶನ ಮರೆಯ ವೇಷವ ಬಿಟ್ಟು ಎನಗಿನ್ನೇಸು ಕಾಲ ಆಶೆ ಎಂಬ ಕೊಳವೋ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೦ ||

೪೧೧

ಮಧುರದ ಗುಣ ಸಾರದಿಂದಳಿಯುತ್ತ. ಸರಿತಿಯ ಗುಣ ಸಾಗರದಿಂದಳಿಯುತ್ತ. ಬೆಟ್ಟದ ಗುಣ ತೋಡಿನಿಂದಳಿಯುತ್ತ. ಸಾಗರದ ಗುಣ ಕೋಡಿಯಿಂದಳಿಯುತ್ತ^೧. ಕಠಿನದ ಗುಣ ಪಾಕದಿಂದಳಿಯುತ್ತ. ಕಾಯದ ಗುಣ ಪ್ರಾರಬ್ಧದಿಂದಳಿಯುತ್ತ. ವಿಷದ ಗುಣ ನಿರ್ವಿಷದಿಂದಳಿಯುತ್ತೆಂಬುದ ಜಗಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿದೆ. ಎನ್ನ ಗುಣ ನಿನ್ನಿಂದೇಕಳಿಯದಯ್ಯಾ? ಕಾಲಕ್ಕಂಜಿ ಕರ್ಮಕ್ಕಂಜಿ ವಿಧಿ ವಿಧಾಂತ ನಿನಗಂಜಿ ಹಿರಿಯರೆನಿಸಿಕೊಂಬ ಗ್ರಾಸನಾಸಿಗಳು ಕೇಳಿರಯ್ಯಾ. ರುದ್ರನ ಪಾಶವ ಹೊತ್ತು ಆಶೆ ಎಂಬ ಕಂತೆಯ ತೊಟ್ಟು ಜಗದಾಟವೆಂಬ ವೇಷವ ಹೊತ್ತು ಈಶನ ಶರಣರೆಂದು ಭವಸಾಶ ದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ದೇಶಿಕರ ಕಂಡು ನಾಚಿದೆ. ಭಾಷೆಗೆ ತಪ್ಪ. ನಿರ್ಗುಣಿ, ನಿರಾಶಕ, ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲ ನಿಲ್ಲು ಮಾಡಿರೋ || ೭೧ ||

೪೧೨

ಮಧುರವ ಬಲ್ಲಡಲ್ಲದೆ ಮಧುರ ರಸವ ಬಲ್ಲಡೆ ಬಲ್ಲರೆಂಬೆ. ಬೆಳಗ ಬಲ್ಲರಲ್ಲದೆ ಬೆಳಗಿಸ ಕಳೆಯನೊಳಕ್ಕೊಡಿಸ್ವ ಭೇದವ ಬಲ್ಲರೆ ಬಲ್ಲರೆಂಬೆ. ಸುಳುಹಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮದ ತಿಳುಹಿನ ಚಳಯವ ತಾಳ್ದೆಯ ಬಲ್ಲರೆ ಬಲ್ಲರೆಂಬೆ. ಇವನೆಲ್ಲವನರಿಯದೆ ಸೊಲ್ಲಿನ ಮಾತಿಗೆ ಬಲ್ಲಿನೆಂದು ಹೋರುವ ಬಲ್ಲಿಹಕಾರ ರಿಗಲ್ಲಿಯದೋ ಮುಕ್ತಿ ? ಬಲ್ಲಹರ ಬಲ್ಲಹ ಭವವಿಲ್ಲದಿಹ ನೀನೆ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೨ ||

೧. ಸಾಗರದ ಗುಣ ಕಟ್ಟಿನಿಂದಳಿಯುತ್ತ

೪೧೩

ಮಾಟಕೂಟವೆಂಬ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಸಾಪಪುಣ್ಯವೆಂಬ ಬೀಜದ ಬಿತ್ತಿ
ಕೆಲ್ಲ ತಂಗಾಲಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕೆ ತಗ್ಗಿ ಹೊಲದ ಒಳಹರಿಯಲ್ಲಿ ಜಲ
ನಿಂದು ಹೋಯಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಹೊಲದ ಹೊಲಬಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೩ ||

೪೧೪

ಮುಗಿಲ ತೆರೆಯ ಮರಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿವ ಬೆಂಕಿಯ ಹೊರೆಯ ಹಿಡಿದು
ಮತ್ತೆ ಅಳಿದುದಿನ್ನೇನೋ ? ಉಳಿದುದಿನ್ನೇನೋ ? ಕಂಡ ಕೆಟ್ಟಲ್ಲಿ ಹೊರೆ
ನಿಂದಿತ್ತು. ಆವಾಸಕ್ಕೆ ಸಂದಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ
ಶರಣಿಗೆ || ೭೪ ||

೪೧೫

ಯಾತದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮಡಕೆಯಂತೆ ಅದ ನಿತಿವಂತರು
ಮೆಟ್ಟಿದಡೆ ಪಾತಾಳದ ಉದಕವ ತಂದು ಪಾತೆಗೆ ಹರಹಿದ ತೆರನಂತೆ ಸರ್ವ
ಮಯದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಪ್ಪ ವಸ್ತುವನರಿದು ನಿರ್ಜಾತನಾಗಬಲ್ಲಡೆ ಆತನೇ ಜೀವ
ನ್ಮುಕ್ತ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೫ ||

೪೧೬

ರುದ್ರನ ದೇವರೆಂದಾರಾಧಿಸಿ ಶಿಲೆಯೊಳಗೆ ಹೋರಾಟಗೊಂಡು ಕೆಟ್ಟರಲ್ಲಾ
ಭಕ್ತಜನಗಳು. ವಿಷ್ಣುವ ದೇವರೆಂದಾರಾಧಿಸಿ ಮರನ ಸುತ್ತಿ ಕಾಲುಗೆಟ್ಟ
ರಲ್ಲಾ ಭೂಸುರಾದಿಗಳು. ಬ್ರಹ್ಮನ ದೇವರೆಂದಾರಾಧಿಸಿ ಬೆಂಕಿಯೊಳಗೆ ಬೆಂದ
ರಲ್ಲಾ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಮಹಾಜನಗಳು. ಇಂತೀ ಮೂವರು ಗಂಪೆಧಾರಿ
ಗಳೆಂಬೆ. ಧಾರಣಿಯೊಳಗೆ ಹೇರಿನಕ್ಕೆ ಲಳಿಗೆಯ ಎಣ್ಣೆ ಹೂವು ಕಾಯಿ
ಹಣ್ಣು ಮೊದಲಾದುದ ತಪ್ಪ ಸಾಧಿಸಿ ತರಿಸಿಕೊಂಡುಂಟ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲಿ
ಯದೋ ನೆಟ್ಟನೆಯ ದೇವತ್ವ ? ಎನ್ನ ದೇವಗೆ ಇಂತಿವರೆಂದ ಒಂದೂ
ಇಲ್ಲ. ಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ ಪ್ರಳಯ ವಿರಹಿತ. ಕರ್ಮದೊಳಗಾಗಿ ಚತುರ್ವಿಧ
ರಹಿತ. ಗಂಗೆವಾಳುಕ ಸಮಾರುದ್ರರೊಳಗಾಗಿ ಬಂಧನ ವಿರಹಿತ. ಲೀಲೆಗೆ
ಹೊರಗಾಗಿ ಸ್ವಯಂಭುವಯ್ಯಾ ಎನ್ನ ದೇವ ! ಇಂತಿವರೆಲ್ಲರು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ
ನಾರಾಧಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರಯ್ಯಾ ! ಇಂತೀ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವೆನಗೊಂದೂ ಬೇಡ.

ಇದ್ದ ವರಿಲ್ಲ ಒಳಗಿರಲಿ ನಾ ಹೊರಗಯ್ಯಾ. ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ
ಅಲಸಿದೆನಲಸಿದೆ ನಿಮ್ಮ ಕಾಷ್ಟದ ಸೇವೆಯವನಯ್ಯಾ. ಕಾಷ್ಟದವನ ಕಾಷ್ಟವ
ನಾಡದೆ ಎನ್ನ ಹೊರಗಿರಿಸದೆ ನಿನ್ನೊಳಗು ಮಾಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೬ ||

೪೧೭

ಲಿಂಗವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಭಕ್ತರಂಗಳವ ಕಾಯಲೇಕೋ ? ಲಿಂಗವ
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅವರಂಗದಿಚ್ಛೆಯ ನುಡಿದು ತನ್ನ ದಿಂಡ ಹೊರೆಯಲೇಕೋ ?
ಸಂದನಳದ ಸದಮಲಾನಂದಂಗೆ ಇದರಂದ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೭ ||

೪೧೮

ವಾಯುವ ಹಿಡಿದು ದಂಡವ ಕೊಂಡು, ಸಾವರ ಹಿಡಿದು ಸಂಕದೋ
ಲೆಯನಿಕ್ಕಿ, ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಯಸಗೊಳ್ಳದೆ ಭಾವವಡೆದಂತೆ ಭ್ರಮೆಗೊಳಗಾದ
ಮತ್ತೆ ಇವನೇನೆನ್ನದಿವ್ವುದೇ ಸರ್ವಜ್ಞಾನದ ಒಳಗು. ಆ ನಿಜ ವಸ್ತು ತಾನು
ತಾನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೮ ||

೪೧೯

ವಿವರವಿಲ್ಲದ ಮಣಿಗೆ ದಾರದ ಹಂಗೆಕೆ ? ನಿರವಯಾಂಗಂಗೆ ಪರಿ
ಭ್ರಮಣವೇಕೆ ? ನಿರಾಳದಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಸುಖಿಗೆ ವಿರಾಳದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತು ತಿರುಗು
ತ್ತಿಹಲೇಕೆ ? ಸಂಸಾರದ ಸುಖದುಃಖಮಂ ಮರೆದು ಅಂಗ ಮೊದಲು ಮನವೇ
ಕಡೆಯಾಗಿ ಮನುಜರ ಹಂಗು ಬಿಟ್ಟವಂಗೆ ಮನೆಮನೆಯ ಹೊಗಳೇಕೆ ?
ತಲೆ ಹುಳಿತ ದನವಿನಂತೆ ಗಳುವಿನಾಶೆಗಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಲಿಂಗದ ಅನುವಿನ ಆಶೆ
ಯಾಕೆ ? ಘನಮಹಿಮ ಆರೆನಲರಿಸಿದೆ ಅಂಜಿದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
|| ೭೯ ||

೪೨೦

ವೇದಾಂತವ ನುಡಿವವರ ಬಲ್ಲೆ; ಸಿದ್ಧಾಂತವ ನಡೆವವರ ಕಾಣೆ. ಇಲ್ಲ
ವೆಂದಡೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ದೂರ. ಉಂಟೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ದೂರ. ಉಭಯವ
ಸಂಪಾದಿಸುವದಕ್ಕೆ ಎನಗೆ ಹಾನಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮೦ ||

೪೨೦

ಸಕಲ ಸಂಸಾರವ ಹೆರೆ ಹಿಂಗಿದಲ್ಲಿ ನಿಜ ವಸ್ತುವಿನ ಕುರುಹು ಕಾಣ ಬಂದಿತ್ತು. ತ್ರಿವಿಧ ಮಲವ ನೇತಿಗಳೆದು ಮತ್ತಾತರಿವ ಮರೆದು ಮಲ ತ್ರಯವನೊಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಬಂಧನವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನನ ಲಿಂಗವನರಿವ ಬಿಡಗಿನಂಗ || ೮೦ ||

೪೨೧

ಸತ್ಯನ ಇರವು, ಪಾವಕದೊಳಗಣ ನವನೀತದಂತೆ, ಕೂರ್ಮೆಯ ಆಚರಣೆಯಂತೆ, ಪಳುಕಿನ ಘಟದಂತೆ. ಹೆಸರಿಡ ಬಾರದ ಆತೀತ ಅಸಮಾಕ್ಷನ ಶರಣರು ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ. ಇದ ಹೆಸರಿಡಲಂಜುವೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮೧ ||

೪೨೨

ಸತ್ತಗೆಟ್ಟಲ್ಲಿ ಕಾಷ್ಟವನೂರಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಮಹತ್ತರಿತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವ ಹೇಳಲಾಗಿ ಮಹಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ನೀ ಶಕ್ತಿಯಾದ ಕಾರಣ ಎನ್ನ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀ ಸತಿಯಾದ ಕಾರಣ ಎನ್ನ ಸುಖ ದುಃಖ, ನಿನ್ನ ಸುಖ ದುಃಖ, ಅನ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನ ಭೇದವೇನು ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮೨ ||

೪೨೩

ಸತಿ ಪುರುಷರಿಬ್ಬರಿಂದ ಒಂದಾಗಿದ್ದ ಸುಖ ಪುರುಷನಿಗೋ ಸತಿಗೋ ? ಇದ ನಾ ಭಾಗಿಸಲಂಜುವೆ. ಇನ್ನೂರಿಗೆ ಸುಖವೆಂಬೆ ಇನ್ನೂರಿಗೆ ದುಃಖವೆಂಬೆ ? ಕೂಟದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೆಂಗಸಿನಲ್ಲಿ. ಆ ಮಗು ಅವನಿಗೋ ಅವಳಿಗೋ ? ಬದುಕಿದಡೆ ಸುಖವಿಬ್ಬರಿಗೆ ಸರಿ. ಸತ್ತಡೆ ದುಃಖ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸರಿ. ಈ ಪುತ್ರಳಿಯ ಇರವ ಇನ್ನೂರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೮೩ ||

೪೨೪

ಸರ್ವವ ನಾ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿವ್ವ ಮಹಾಶರಣನಿರವು ಎಂತುಟಿಂದಡೆ—
ಮಹಾಪಲ್ಲವಿಸಿ ಬೆಳೆದ ವೃಕ್ಷದ ಶಾಖೆಗಳಂತೆ ಮರ್ಕಟ ವಿಹಂಗ ನಾನಾ

ಕೀಟ ಜಾತಿಕುಲಕ್ಕೆ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿ ನೆರೆದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಂಗದ ಓಲು ಜಾತಿ ಉತ್ತರಂಗಳಿಂದ ಆಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಬೇಡಾ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈಡಾಯಿತ್ತೆ ? ಆ ತೆರನರಿತು ಒಂದಿತ್ತು ಬಾರದೆಂಬ ಸಂದೇಹ ನಿನದಲ್ಲಿ ಶರಣ ಸ್ಥಲ. ಇಂತೀ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕುರುಹಳಿದು ನಿನದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೮೫ ||

೪೨೬

ಸಿದ್ಧರಸವೆಂದಡೆ ತಾನಿದ್ದ ಕುಡಿಕೆ ಹೇಮವಾದುದಿಲ್ಲ. ಲೋಹಕ್ಕಲ್ಲದೆ ವೇಧಿಸದು ಆ ವಸ್ತು. ಸರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದಡೇನು ತನ್ನ ನರಿವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಇರ ಸಾರ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗದಿರವು. ಇಂದ್ರಿಯವ ಕಟ್ಟಿ ವಸ್ತುವನರಿತೆನೆಂದಡೆ ಅದು ಕರಿವ ಹಸುವಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯವ ಬಿಟ್ಟು ವಸ್ತುವ ಹಿಡಿದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಬಿಡಾಡಿಯಲ್ಲ. ವಸ್ತುವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಎರಡಳಿದು ಒಂದುಳಿಯಬೇಕು. ಆ ಸಂದಿನ ಬೆಸುಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿನದಿರುತಿಪ್ಪವರ ಅಂದವ ನೋಡಾ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮೬ ||

೪೨೭

ಸೀರೆಯ ನೆಯ್ಯುವಾತನ ಕೈಯ ಲಾಳಿ ನುಂಗಿತ್ತ ಕಂಡೆ. ಜಾಲಗಾರನ ಬಲೆಯ ತೃಷಾಳಿ ನುಂಗಿತ್ತ ಕಂಡೆ. ಭಾಳಾಂಬಕನ ತಲೆಯ ಚೇಳು ನುಂಗಿತ್ತ ಕಂಡೆ. ಇವರನಳವಡಿಸುವಾತನ ಕೈಯ್ಯ ಒಂದು ಬಾಳೆಯ ಸುಳಿ ನುಂಗಿತ್ತ ಕಂಡೆ. ಬಾಳೆಯ ಸುಳಿ ತೀರುವನ್ನಕ್ಕೆ ಕೊಯ್ದು ನೋಡಿ ಆ ಎಲೆಯ ಹಸೆಯ ಹಾಸಿ ಅದಿ ಶರಣರೆಲ್ಲರು ಓಗರವನುಂಡರು. ಭೇದಿಸಲರಿಯದೆ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳಾಭಾವನೆಗೊಳಗಾದರು. ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಭಜನೆವಂತರೆಲ್ಲರು ಪುರಾಣದ ಪುಣ್ಯವಂತರು ! ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸನ್ನಿಹಿತರು ! ವಚನದ ರಚನೆವಂತರು ! ಮುಕ್ತಿಯ ಬಟ್ಟಿಯ ಸತ್ಯವಂತರು ! ಇವರೆಲ್ಲರು ಸತ್ತಸಾವ ಕಂಡು ಎನಗಿನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿ ಎಂದೆ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮೭ ||

೪೨೮

ಸುರೆಯ ಮಡಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಭೂತಿಯ ಹೂಸಿ ಕುಸುಮದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿ ದೇವರೆಂದರ್ಚಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರ್ಪ ನರರಂತಾದಿರಯ್ಯಾ !

ಈದ ಎಮ್ಮೆಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಬಜವೃ ಕಟ್ಟಿದಾತ ಗುರುವೆ ? ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಪಶುವಿಗೆ ಅದೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿಯೋ ? ಬಟ್ಟೆಯನರಿಯದ ಗುರು, ಸೃಷ್ಟಿಯ ನರಿಯದ ಶಿಷ್ಯ, ವೃಥಾವಾಯಿತಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟಿದ ಲಿಂಗ ! ನೆಟ್ಟನೆ ಗುರುವಾದ ಮತ್ತೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೆಟ್ಟಲೇಕೋ ? ತೊಟ್ಟು ಬಟ್ಟೆ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹುಗೇಕೋ ? ದೃಷ್ಟವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಅಯಸ್ಕಾಂತದ ಶಿಲೆಯ ತೆರನಂತೆ, ಲೋಹದ ವಿನಯದಂತೆ, ಅನಲನ ತೃಣದ ಸುಗದಂತೆ, ಅನಿಲ ಗಂಧದ ಕೂಟದಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಕೂಟದ ಕುಟಿಲ || ೮೮ ||

೪೨೯

ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಡುಗಲಿಗೆ ಸೆರೆಯ ಮೀರಬೇಕೆಂಬ ಕಳ್ಳನ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲದೆ ಅದರೊಳಗಡಗಿಹೆನೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಆ ವಿಧಿಯಂತೆ ಶರೀರವನ್ನೊಡಗೂಡಿದಾತ್ಮನು ಇದರ ವಿಗಡವನರಿದಲ್ಲದೆ ಗಜಬಜೆಗೆ ಸಿಕ್ಕ ನೀಜ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೮೯ ||

೪೩೦

ಸೂಲವಡಿಕೆಯಾದಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರ್ಣವಾದಂತೆ ಕಾರಣ ಚಾರಣವಾದಂತೆ ಮೂರು ಕೂಡಿದ ಮತ್ತೆ ಬಣ್ಣವಾಯತ್ತು ರಜ. ಇದರ ಭೇದವನರಿದವರನಾರನು ಕಾಣೆ. ಅದರ ಸ್ವಾಮಿ ಸವಿಮ ಭೇದವ ಕಂಡೆಗಲ್ಲದೆ ಅನಾದಿ ಸಂಸಿದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೯೦ ||

೪೩೧

ಹಿಡಿದ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಒಡವೆಯ ಕೊಡೆನೆಂದಡೆ ಬಿಡುವರೇ ಮೊಡವೆಯೊಡೆಯರು ? ನುಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಕೇಡ ನುಡಿಯದೆ ಬಿಡುವರೇ ಲಿಂಗವನ್ನೊಡಗೂಡಿದ ಶರಣರು ? ಇದಕ್ಕೆ ಪಡಿಪುಚ್ಚವಿಲ್ಲವೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೯೧ ||

೪೩೨

ಹಿರಿದವ್ವುದೊಂದು ಭೇರಿಗೆ ಅಂಗುಲದೊಳಗಡಗಿದ ಕಾಷ್ಠದ ಕುರುಹಿನಿಂದ ಧ್ವನಿಯೊದಗುವಂತೆ ಇಂತೀ ಘಟನಾದದ ಭೇದದ ಎಸಕವ ಬಲ್ಲಡೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವನೆಂಬೆ || ೯೨ ||

ಅರ್ಥ:— ದೊಡ್ಡಿತ್ತಾದೊಂದು ನಿಸ್ಸಾಳಕ್ಕೆ ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಎಂಬ ನಾದ ದಂಡದಿಂದ ಅಬ್ಬರ ಹುಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನಕ್ರಿವಿಡಿದಾ ಚರಿಸಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲಡೆ ಆತನೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಬಲ್ಲನೆಂಬರ್ಥ.

೪೩೩

ಹೊಲನ ಬೆಳೆದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲೆ ಇರಗೊಡದು. ಹುಲ್ಲೆಯ ಹೊಯ್ಯಬಾರದು ಹೊಲನ ಮೇಯಬಾರದು. ಬಿಟ್ಟರೆ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗ. ಇಂತೀ ಸಮಯ ಜ್ಞಾನ ದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಯ್ಯಾ ! ಹಾವು ಸಾಯದು, ಕೋಲು ಮುರಿಯದು, ಹಾವು ಹೋಹಪರಿ ಇನ್ನೇತಯ್ಯಾ ! ಅದು ಗಾರುಡಂಗಳಲ್ಲದೆ ಗಾವಿಲಗಂಜದು. ಆ ತರ ಸ್ವಾನುಭಾವಿಗಳೆಗಲ್ಲದೆ ಶ್ವಾನಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗುಂಟೇ ? ಮುಚ್ಚಿದಲ್ಲಿ ಅರಿದು ತೆರದಲ್ಲಿ ಮರದು ಇಂತೀ ಉಭಯದಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕುಳಗುದಿವರಿಗುಂಟೇ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸುಚಿತ್ತದ ಸಂಗದ ಗುಣ || ೯೩ ||

೬. ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲ

೪೩೪

ಅರ್ಚನೆಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಅದು ಹುಸಿ ನಿಲ್ಲು. ಪೂಜೆ
ಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಅದು ಹುಸಿ ನಿಲ್ಲು. ಇಂತೀ ಉಭಯದೊಳ
ಗಾದ ಆಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಮೋಡಲೋಪಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದುದಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ
ನೇಮ ಹುಸಿ ನಿಲ್ಲು. ಇಂತೀ ನೇಮಕ್ಕೊಳಗಾದುದೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ, ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥ,
ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ. ತನಗೆ ವ್ಯಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಅದು ಇಲ್ಲ. ಇಹದಲ್ಲಿ ಕಾಣದೆ ಪರದಲ್ಲಿ
ಕಂಡೆನೆಂಬುದು ಹುಸಿ ನಿಲ್ಲು. ಕುರುಹಿನಿಂದ ಕಾಬರೆ ತನ್ನಿಂದಲೋ ಕುರು
ಹಿಂದಲೋ ? ಅರುಹಿಂದ ಕಾಬರೆ ಅರುಹಿನಿಂದಲೋ ಕುರುಹಿನಿಂದಲೋ ?
ಕುರುಹಿನಿಂದ ಅರಿದೆನೆಂದರೆ ಆ ಅರುಹಿನಿಂದ ಬೇರೊಂದ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದರೆ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುದು ನೀನೋ ನಾನೋ ? ಈ ಉಭಯವ ಏನೆಂದರಿಯ
ದಿವ್ವುದೆ ಬೆಳಗಿನ ಕಳೆಯ ಕಲೆಯೊಳಗಣ ನಿಶ್ಚಯ ತಾನಾದ ಮತ್ತೆ ಏನು
ಎನಲ್ಲಿ ಅದು ತಾನೇ ಅದು ತಾನೇನೂ ಇಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
|| ೧ ||

೪೩೫

ಅರಿವನರಿವನ್ನಕ್ಕ ಅರ್ಚನೆ ಬೇಕು. ಪುಣ್ಯವನರಿವನ್ನಕ್ಕ ಪೂಜೆ ಬೇಕು.
ತಾನೆಂಬುದನರಿವನ್ನಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ನೇಮವ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಕಾಲ ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನ
ಭಾವ ತಾನುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಭಜಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಮರೆದು, ವಸ್ತುವ ಕುರಿತು ನಿಂದ
ಮತ್ತೆ ಬತ್ತಲೆ ಹೋಹವೆಗೆ ಎತ್ತಲು ಭಯವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
|| ೨ ||

೪೩೬

ಅರಿವು ಕಿರಿದಾಗಿ ಅರಿದಿಹೆನೆಂಬುದು ಘನವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ,
ನೆನೆದಿಹೆನೆಂಬ ಭ್ರಾಂತು ಹುರಿಯಳದು, ಆ ನೆನಹೇ ತಾನಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಎಂಬ
ಕುಂಭಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾಗಿ ನಿಜ ನಿಜ ಗೂಡಿದ ಬೆಳಗು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಇಂಬಾಯಿತ್ತು || ೩ ||

೪೩೭

ಅರುವಿಗೆ ಅರ್ಚನೆಗೆ ಒಳಗು. ಅರ್ಚನೆಗೆ ಎಚ್ಚರೆ ನಿತ್ಯತ್ವಕ್ಕೊಳಗು. ನಿತ್ಯತ್ವ ನಂದರೆ ಬಚ್ಚಬರಿಯ ಬಯಲು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪ ||

೪೩೮

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮರ್ಕಟನಂತಾಗದೆ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಹಂಗನಂತಾಗದೆ, ಈಚೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಪಿಪೀಲಿಕನಂತಾಗದೆ, ರಾಜಸ ತಾಮಸ ಸಾತ್ವಿಕದಲ್ಲಿ ಸಾಯದೆ, ಭಾರ್ಗೀರಥಿಯಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದಿಲ್ಲದೆ, ಮಾಸದ ಚಂದ್ರನಂತೆ, ಕಲೆ ಇಲ್ಲದ ಮೌಕ್ತಿಕ ದಂತೆ, ಜರವಿಲ್ಲದ ರತ್ನದಂತೆ, ತೆರೆದೋರದ ಅಂಬುಧಿಯಂತೆ, ಒಡಲಳಿದವಂಗೆ, ನೆರೆ ಅರಿದವಂಗೆ, ಕುರುಹೆಂಬುದು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿದವಂಗೆ, ಬೇರೊಂದೆಡೆ ಇಲ್ಲ. ಆ ಗುಣವಡಗಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ. ಆ ಸಂಬಂಧ ಸಮಯ ಸ್ವಸ್ಥವಾದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫ ||

೪೩೯

ಅಷ್ಟತನು ಮೂರ್ತಿ ಕೂಡಿ ನಿಂದು ವಸ್ತುವನರಿಯಬೇಕೆಂಬುದು; ತತ್ತ್ವ ಇಸ್ಪತ್ತೈದು ಕೂಡಿ ನಿಂದು ವಸ್ತುವನರಿಯಬೇಕೆಂಬುದು; ಶತ ಏಕವ ನರಸಿ ಒಂದುಗೂಡಿ ವಸ್ತುವನರಿಯಬೇಕೆಂಬುದು; ತಾಪತ್ರಯವಾರು ತನು ತ್ರಯ ಮೂರು ದಶವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಸೂಸುವ ಆತ್ಮನ ಏಕವ ಮಾಡಿ ವಸ್ತುವನರಿಯಬೇಕೆಂಬುದು; ಅಷ್ಟಮದಂಗಳ ಹಿಟ್ಟುಗುಟ್ಟಿ ವಸ್ತುವ ಕಾಣ ಬೇಕೆಂಬುದು; ಪಟ್ಟಲವನಾಚರಿಸಿ ನಿಂದು ವಸ್ತುವನೊಡಗೂಡಿ ಅರಿಯ ಬೇಕೆಂಬುದು; ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದೆ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೊಳಗಾಗದೆ, ರುದ್ರನ ಲಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದೆ, ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ವಸ್ತುವನರಿಯಬೇಕೆಂಬುದು; ಅದೇನು ಹೇಳಾ ! ಆ ಗುಣ; ಸ್ವಾದೋದಕ ಮೇಘದಲ್ಲಿ ಏರಿ ಧರೆಗೈದಿದಂತೆ, ಆ ಅಪ್ಪುವಿನಿಂದ ತರು, ಸಸಿ, ಸಕಲ ಜೀವಂಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನೈದಿಸುವಂತೆ ಎಂಬುದನಂದು ವರ್ತನಕ್ಕೆ ಕ್ರಿ, ಕ್ರಿಗೆ ನಾನಾ ಭೇದ, ನಾನಾ ಭೇದಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವ ಮಯ ಸ್ಥಲಂಗಳಾಗಿ, ಆ ಸ್ಥಲಂಗಳ ಏಕೀಕರಿಸಿ ನಿಂದುದು ಮಹಾಜ್ಞಾನ. ಆ ಮಹಾಜ್ಞಾನವನೇಕೀಕರಿಸಿ ನಿಂದುದು ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನ. ಆ ಜ್ಞಾನವು ಸುಳುಹುದೋರದೆ ನಿಂದುದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಭಾವ. ಆ ಭಾವ ನಿರ್ಭಾವ

ವಾದುದು ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂದನಳಿದು
ನಿಂದುದೇ ನಿಜ || ೬ ||

೪೪೦

ಅಂಬು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂಬುಜವನಾರು ಬಲ್ಲರು ? ನೀರಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಾಲ
ನಾರು ಬಲ್ಲರು ? ನಾನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನಾರು ಬಲ್ಲರು ? ನಿನಗೆ ಎನಗೆ
ಬೇರೋದೆಡೆಯುಂಟೇ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೭ ||

೪೪೧

ಆತ್ಮವೃದ್ಧಿಯ ಗುಣವೋ ಅಪ್ಪುವಿನ ಗುಣವೋ ತೇಜದ ಗುಣವೋ
ವಾಯುವಿನ ಗುಣವೋ ಆಕಾರದ ಗುಣವೋ ಇಂತೀ ಐವರ ಗುಣವೋ
ತನ್ನ ಸುಬುದ್ಧಿಯೋ ಎಂಬುದ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಧ್ಯಾತ್ಮವ ತಿಳಿದಿಹೆನೆಂಬ
ಲಿಂಗಾಂಗಗಳು ಅದು ಅಡಗಿ ಮಡಗಿಹರಿ ಭೇದವನಂದಿಡೆ ಅದೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೮ ||

೪೪೨

ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಂಗ ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲ. ಭಾವಲಿಂಗದಂಗ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ.
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ. ಶರಣಸ್ಥಲದಂಗ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ. ಐಕ್ಯಸ್ಥಲದಂಗ
ಅಭೇದ್ಯಸ್ಥಲ. ಇಂತೀ ಉಭಯವ ತಿಳಿದ ನಿರಂಗಂಗೆ ಸ್ಥಲ ಕುಳಲೇಪ
ವಾಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ || ೯ ||

೪೪೩

ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ, ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ
ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕಲ್ಪಿಸುವಾಗ ಅಂಗದ ಮರೆ ಇಷ್ಟ, ಇಷ್ಟದ ಮರೆ ಭಾವ,
ಭಾವದ ಮರೆ ಪ್ರಾಣ, ಪ್ರಾಣದ ಮರೆ ಜ್ಞಾನ, ಇಂತೀ ಗುಣಗಳ ಏಕವ
ಮಾಡಿ ಉಭಯದ ದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಡಲಿಲ್ಲದೆ ನಿಂದುದೇ ನಿಜೈಕ್ಯಾನುಭಾವ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೧೦ ||

೪೪೪

ಉದಕದಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜನವ ಮಾಡಿ ಇಹ ಪರವ ಹರಿದವರನಾರನು ಕಾಣೆ.
ಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ಪುನರಪಿಯ ಗೆದ್ದವರನಾರನು ಕಾಣೆ. ಕರ್ಮ

ದಿಂದ ಒದವಿದ ಸುಖ, ಚತುರ್ವಿಧಕ್ಕೆ ಒಳಗಲ್ಲದೆ ಹೊರಗಾದುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನಿಂದಲೇ ಅದೇ ಪಥಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿದೆ. ಮೌಕ್ತಿಕ ಉಡ ಜಲಕ್ಕೆ ರಾಗ ಉಂಟೇ ಅಯ್ಯಾ ? ಅಮೃತದಲೊದವಿದ ಅಜ್ಞಾನ ಧರಿಸಿದ ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಕಂಟಕ ಉಂಟೇ ಅಯ್ಯಾ, ಆ ಕರವಲ್ಲದೆ. ಅರಿದು ಹಿಡಿದವನಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಇನ್ನೇನೋ ? ಅರಿದು ತಾ ಮರೆದಡೆ ಜಗವೆಂಬ ಉಭಯಕ ಹರಿದಾಗವೆ ಬಿಡುಗಡೆ. ಪೂಜಕನಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಯಾದಲ್ಲದೆ ಸ್ವಯಂಭುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವಿಯಲ್ಲ. ಏನು ಎನಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗ ತಾನೆಯಾಗಿ || ೧೧ ||

೪೪೫

ಉದಕವಿಲ್ಲದಿರೆ ಅಂಬುಧಿ ತಟಾಕಂಗಳೆಂಬ ನಾಮ ಉಂಟೇ ? ಬಣ್ಣ ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿರೆ ಭಂಗಾರವೆಂಬ ವಿಶೇಷ ಉಂಟೇ ? ಗಂಧವಿಲ್ಲದಿರೆ ಚಂದನವೆಂಬ ಅಂಗ ಉಂಟೇ ? ನೀನಿಲ್ಲದಿರೆ ನಾನೆಂಬ ಭಾವ ಉಂಟೇ ? ಜಗವೆಲ್ಲವು ನಿನ್ನ ಹಾಹೆ. ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ತಿತಿ ಲಯವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಹಾಹೆ. ಕ್ರಿ, ನೀಕ್ರಿ ಎಂಬುದೆಲ್ಲವು ನಿನ್ನ ಹಾಹೆ. ಜಗಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಭಕ್ತನಾದೆ. ಭಕ್ತಿ ತದರ್ಥವಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರನಾದೆ. ಮಹೇಶ್ವರ ತದರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದೆ. ಪ್ರಸಾದಿ ತದರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾದೆ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ತದರ್ಥವಾಗಿ ಶರಣನಾದೆ. ಶರಣ ತದರ್ಥವಾಗಿ ಐಕ್ಯನಾದೆ. ಇಂತೀ ಷಡ್ವಸ್ಥಲ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಒದೆಯಲ್ಲಾ ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ! ನಿಮ್ಮ ಸುಖದುಃಖದ ಪ್ರಮಥರು ಸಹಿತವಾಗಿ ಏಳುನೂರೆಪ್ಪತ್ತು ಅಮರಗಣಂಗಳು, ಗಂಗೆವಾಳುಕ ಸಮಾರುದ್ರರು, ಮತ್ತೆ ಅವಧಿಗೊಳಗಲ್ಲದ ಸಕಲ ಪ್ರಮಥರು ಬಂದರಲ್ಲಾ ! ಬಂದುದ ಕಂಡು ಎನ್ನ ಸಿರಿ ಉರಿಯೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಎನ್ನ ಭಾವದ ಉರಿಯ ಬಿಡಿಸು. ಭಾವ ವಿರಹಿತ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೧೨ ||

೪೪೬

ಉಂದು ಬೇವುಮ ಉರಿಯೋ ಮರನೋ ? ಹರಿದು ಕೊರೆವುದು ನೆಲನೋ ನೀರೋ ? ನೆಲ ನೀರಂತಾದುದು ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ. ಉರಿ ಮರ ನಂತಾದುದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ. ಇಂತೀ ನಾಲ್ಕರ ಗುಣ ಉಭಯಕೂಟ ವಾದುದು ಶರಣಸ್ಥಲ. ಆ ಸ್ಥಲ ಸುರಧನುವಿನ ಕೆಲವಳಿಯಂತೆ, ಮರೀಚಿ

ಕಾಜಲದ ವಳಿಯಂತೆ, ಮಂಜಿನ ರಂಜನೆಯ ಜುಕ್ಕೂ ಮಾರುತಂತೆ,
ಆ ಸಂಗ ನೀಸಂಗ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩ ||

೪೪೭

ಉರನೀರು ಕುಂಬದಂತೆ ಆಗಬಲ್ಲಡೆ ಕಾಯಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ. ತರು ಧರಿಸಿದ ನೀರು ಉರಿಯಂತಾಗಬಲ್ಲಡೆ ಫಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ. ಕರ್ಪುರ ಧರಿಸಿದ ಅಪ್ಪು ಉರಿಯ ಯೋಗವಂತೆ ಆಗಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ. ಇಂತೀ ಇವಸಿಪ್ಪ ಭೇದವನರಿದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪ ||

೪೪೮

ಊರು ಕೆಟ್ಟು ಸೂರೆಯಾಡುವಲ್ಲಿ ಆರಿಗಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಬಸವಣ್ಣ ಸಂಗ ಮಕ್ಕೇ, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಉಳುವಿಗೆ, ಪ್ರಭು ಕದಳಿಗೆ, ಮಿಕ್ಕಾದ ಪ್ರಮಥ ರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯಭಾವಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿಯನೆಯ್ದಿಹರು. ನನಗೊಂದು ಬಟ್ಟೆಯ ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫ ||

೪೪೯

ಊರೊಳಗಿದ್ದು ಊರ ಸುಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಊರ ಹೊರಗಿದ್ದು ಊರ ಸುಡಬಹುದೇ ಅಯ್ಯಾ ? ಕ್ರಿಯೊಳಗಿದ್ದು ಕ್ರಿಯೆಯನರಿಯಬೇಕಲ್ಲದೆ ಕ್ರಿಗೆ ಹೊರಗಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟೇ ಅಯ್ಯಾ ? ಕೈದಟ್ಟುವ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಕಾಳಗವಲ್ಲದೆ ಕೈದಟ್ಟದ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಕಾಳಗ ಉಂಟೇ ಅಯ್ಯಾ ? ನಾನು ನೀನಾದಡೆ ದೇವ, ನೀನು ನಾನಾದಡೆ ದೇವ. ಉಭಯವ ವೇಧಿಸಿದಲ್ಲಿ ತಾನು ತಾನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೬ ||

೪೫೦

ಎನ್ನರಿವು ಮರವು ಬಸವಂಗರ್ಪಿತ. ಎನ್ನ ಆಚಾರವಿಚಾರ ಬಸವಂಗರ್ಪಿತ. ಎನ್ನ ಭಾವ ನಿರ್ಭಾವ ಬಸವಂಗರ್ಪಿತ. ಎನ್ನ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಬಸವಂಗರ್ಪಿತ. ನೀನಾನೆಂಬುದು ಬಸವಂಗರ್ಪಿತ. ಇಂತು ಬಸವಣ್ಣಗೆ ಎನ್ನ ನಿವೇದಿಸಿದನಾಗಿ ಉಭಯವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲವಾದೆ. ನಿರಾಲಂಬದಲ್ಲಿ ನಿಜ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದೆನಯ್ಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭ ||

೪೫೧

ಒಡಲಿಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮನಿರಬಲ್ಲುದೇ ? ಕ್ರಿ ಇಲ್ಲದೆ ಸತ್ಯ ನಿಲ್ಲಬಹುದೇ ? ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ವಸ್ತು ಈಡಪ್ಪುದೇ ? ಒಂದು ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದ ಕಂಡು ಆ ದ್ವಂದ್ವವನೋಂದು ಮಾಡಿ ಒಂದೊಂದುನರಿತು ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಕೂಡಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ. ಆ ಉಭಯದ ಸಂದನಳಿದು ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮ ||

೪೫೨

ಒಂದು ಶಿಲೆಯೊಡೆದು ಮೂರಾದ ಭೇದವ ನೋಡಾ ! ಒಂದು ಶಿಲೆ ಶೂಲ, ಕಪಾಲ, ದೀಡೆ, ಡಮರುಗ, ರುಂಡಮಾಲೆ ಐದು ತಲೆ. ತಲೆಯೊಳ ಗೊಬ್ಬಳು. ತೊಡೆಯೊಳಗೊಬ್ಬಳು. ಇಂತೀ ಕಡುಗಲಯ ದೇವನೆಂದೆಂಬನು ನೋಡಾ ! ಎನ್ನ ದೇವಗೆ ಐದು ಮುಖವಿಲ್ಲ. ಈರೈದು ಭುಜವಿಲ್ಲ. ಎನ್ನ ದೇವಗೆ ತೊಡೆ ಮುಡಿಯೊಳಾರನು ಕಾಣೆ. ಹಿಡಿವುದಕ್ಕೆ ಭುಜವಿಲ್ಲ. ಕೊಡು ವುದಕ್ಕೆ ವರವಿಲ್ಲ. ತೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಭರಣವಿಲ್ಲ. ಒಡಗೂಡುವುದಕ್ಕೆ ಪುರುಷ ನಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಮತ್ತಿಲ್ಲ. ತನ್ನನರಿದವರಿಗೆ ಗತಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಶೃತಿ ಇಲ್ಲ. ಶೃತಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿ ನಾದವಿಲ್ಲ. ನಾದವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಬಿಂದು ಇಲ್ಲ. ಬಿಂದು ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಕಳೆ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಹೊದ್ದಲಿಲ್ಲ. ಹೊದ್ದಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಸದಿಲ್ಲ. ಸದಿಲ್ಲವಾಗಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯು ಇಲ್ಲ || ೧೯ ||

೪೫೩

ಕರಣನಾಲ್ಕು, ಮದವೆಂಟು, ವ್ಯಸನ ಏಳು, ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿವು ಅಣ್ಣಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿದೋ ಆತ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಅವ ಕರಣಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಆತ್ಮನಿಂದ ಒದಗಿದ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಕರಣಗಳಿಗೆ ಗುಣವಿಲ್ಲ. ಸ್ಮಾವರದ ಮೂಲಕ ಕಡಿದಲ್ಲಿ ಶಾಖೆ ಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಆತ್ಮನ ನಿಲವನರಿದವನೆಗೆ ಬೇರೆ ಕರಣಗಳ ಬಂಧಿಸಲಿಲ್ಲ ವಾದ ಕಾರಣ, ಲಿಂಗವ ಕುರಿತಲ್ಲಿ ಅಂಗವ ಕುರಿಯಬಾರದು. ಅಂಗಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೂ ಹಿಂಗಲೆನ್ನಬಾರದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಲೀಯವಾದವನೆ || ೨೦ ||

೪೫೪

ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಣ ಅಪ್ಪುದಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಪ್ಪುದೇ ಹಿಳದಡೆ ಸಾರದು. ಉರು
ಹಿದಡೆ ಹೊತ್ತದು. ತಮ್ಮ ಒಲವರದ ಕುಲಕ್ಕಲ್ಲದೆ ದ್ರವವಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ
ವಸ್ತುವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನೊಡ
ಗೂಡುವದಕ್ಕೆ || ೨೧ ||

೪೫೫

ಗಾಜಿನ ಗೋಡೆಯ ಸುಣ್ಣ ವೇದಿಸಬಲ್ಲುದೇ ? ನಾಗರ ಹೆಡೆಯ
ಚಿಕ್ಕಿರಬಲ್ಲುವೇ ? ಉರಿಯ ಪುತ್ರಳಿಯ ಅರಗು ಮುಟ್ಟಿ ಅಪ್ಪಬಲ್ಲುದೇ ?
ಲಿಂಗಮಯ ಸಿರಿವಂತರ ಅಂಗವ ಸಂಗಿಸಬಲ್ಲವೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ? ಇಂತೀ
ಗುಣವ ಹಿಂಗಿ ಲಿಂಗವೆ ತಾನಾಗಿವ್ವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ || ೨೨ ||

೪೫೬

ಕಾಯಗುಣವಿಡಿದು ಮಾಡುವನ್ನಕ್ಕೆ ಸದ್ಭಕ್ತನಲ್ಲ. ಜೀವ ಗುಣ
ವಿಡಿದು ತಿರುಗುವನ್ನಕ್ಕೆ ಪರಶಿವ ರೂಪನಲ್ಲ. ಕ್ರಿಯನರಿದು ಆಚಾರದಲ್ಲಿ
ನಿಂದು ಋಣಾತರ್ಯ, ಮುಖ್ಯತರ್ಯ, ಸ್ವೇಚ್ಛಾತರ್ಯವೆಂಬ ಮೂರು
ವಶಾಟವ ಕಂಡು ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ವಿಶ್ವವನರಿದು ಮನ,
ವಚನ, ಕಾಯ, ಶ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಆಪ್ಯಾಯನದ ಅನುವನಂತಿ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯರ ಇರವನರಿತು ಕೂಡುವಲ್ಲಿ ಇಂತೀ ಭಾವ ಸದ್ಭಕ್ತನ
ಸ್ಥಲ. ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿ ನಿಂದ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತಥ್ಯ ವಿಧ್ಯಂ
ಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಾಗನಾಗಿ, ಸುಖದುಃಖಗಳ ಸರಿ ಗಂಡು ನೀಕಳಂಕನಾಗಿ ಚರಿಸ
ಬಲ್ಲಡೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂದೆಂಬೆ || ೨೩ ||

೪೫೭

ಕಾಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಜೀವಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವಪ್ರಕೃತಿ, ಸಂಚಾರ ಭ್ರಮೆ
ಮುಂಚದೆ ಸಂಚಿತ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳ ಪಂಥಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರದೆ ಇದರಂಚೆಯ
ತಿಳಿ! ಮುಂಚು ಬೇಗ! ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ನಿಸ್ಸಂಗದ ಕೂಟವ || ೨೪ ||

೪೫೮

ಕಾಯ ಬಂಧನ ಭಾವ, ಭಾವ ಬಂಧನ ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನ ಬಂಧನ ಸಕ
ಲೇಂದ್ರಿಯ, ಇಂತೀ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಕಲ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಬಂಧವಲ್ಲದೆ

ಜೀವಕ್ಕೆ ಬಂಧ ಉಂಟೇ ಎಂದೆಂಬರು. ಭೇರಿಗೆ ಬಂಧವಲ್ಲದೆ ನಾದಕ್ಕೆ ಬಂಧ ಉಂಟೇ ಎಂಬರು. ಉಭಯದ ಭೇದವ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಬಂಧ ಉಂಟೇ ಜೀವಕ್ಕಲ್ಲದೆ ? ಭೇರಿಗೆ ಬಂಧ ಉಂಟೇ ನಾದಕ್ಕಲ್ಲದೆ ? ಇಂತೀ ಅಳಿಲುಳವ ಎರಡ ವಿಚಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಜೀವ ನಾನಾ ಭವಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಪ್ಪುವ ಕಂಡು ಮತ್ತಿ ನ್ನಾರ ಕೇಳಲೇತಕ್ಕೆ ? ನಾದ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿ ಮರುಳುತ್ತಿ ಹುದ ಕಂಡು ಆರಡಗೊಳ್ಳಲೇಕೆ ? ಇಂತಿವ ಶೃತದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಆರಿದ ಮತ್ತೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವೋ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವೋ ಎಂಬುದ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೫ ||

೪೫೯

ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಭಾವಜ್ಞಾನದ ಭ್ರಮೆಯಳಿದು ನೀನು ನಾನೆಂಬ ಮದ ಮತ್ಸರ ಮುರಿದು ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ನೈರಾಗ್ಯವೆಂಬ ಸಂತೋಷವ ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂದು ನಿಜವೆ ತಾನಾಗಿಪ್ಪ ಪರಿಪೂರ್ಣಂಗೆ ಇಹಪರವೆಂಬುಭಯವಿಲ್ಲ. ಅವಂಗೆ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶಂಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೬ ||

೪೬೦

ಕುಸುಮದಲ್ಲಿ ವಾಸನೆ ಇದ್ದಡೇನು ಅದು ಎಸೆಯದನ್ನ ಕ್ಕ ಕುಶಲದಲ್ಲಿ ತಸಿಕರಿದ್ದಡೇನು ಅದು ಎಸಗದನ್ನ ಕ್ಕ ? ಕುಟಲದ ವಸ್ತು ಕೈಯಲಿದ್ದಡೇನು ಅದನೆಸೆದು ಪ್ರಾಣವ ಬೆರಸದನ್ನ ಕ್ಕ ? ಇಂತೀ ಹುಸಿ ನುಸುಳ ಕಲಿತು ಬೆರ ಸಿದೆ ಲಿಂಗವನೆಂದಡೆ ಕಟ್ಟುಗ್ರದ ಪೆಟ್ಟಿನಂತೆ ಬಿಟ್ಟ ಶಕಟನಂತೆ ತುಷದ ಗಡಿಗೆಯಂತೆ ಇದು ಹಸನಲ್ಲ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಿಗೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೭ ||

೪೬೧

ಕ್ರೋಧವ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗೆ ಹೊರಗಲ್ಲ. ಮೋಹವ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗೆ ಹೊರಗಲ್ಲ. ವ್ಯಾಪಾರ ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ಕೃತ್ಯದ ತಾಪವ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಗೆ ಹೊರಗಲ್ಲ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ನಿರ್ಲೇಪವಾಗಿಯಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೮ ||

೪೬೨

ಗುರು ಪೂಜಕರೆಲ್ಲರು ಬ್ರಹ್ಮನ ಪಾಶಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಲಿಂಗಪೂಜಕ
 ಠೆಲ್ಲರು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾಶಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಜಂಗಮ ಪೂಜಕರೆಲ್ಲರು ರುದ್ರನ
 ಪಾಶಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಇಂತೀ ಮೂವರ ಹುಗಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂತಾದಿರೋ?
 ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸುವದಕ್ಕೆ ರೂಪಿಲ್ಲದ ಲಿಂಗದ ದೃಷ್ಟವ ಕಾಬ ಪರಿ
 ಇನ್ನೆಂತೋ ? ಮರ್ತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಲ್ಲದೆ ಅನಿತ್ಯನ ಬಿಟ್ಟ ನಿಜ
 ನಿಶ್ಯಂಕಂಗಲ್ಲ. ಸುಚಿತ್ತ ನಿರ್ಮುಕ್ತ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಿಲ್ಲ
 || ೨೯ ||

೪೬೩

ಗುರುಸೇವೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಒಡಲೊಡೆಯಬೇಕು. ಲಿಂಗ
 ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖ ಭೋಗಗಳ ಸಕಲ ಬುಡಗೆಡೆಯ
 ಬೇಕು. ಜಂಗಮ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲಪದಂಗಳ ಭಾವ
 ನಷ್ಟವಾಗಬೇಕು ತ್ರಿವಿಧವ ತ್ರಿವಿಧದಿಂದ ಕಳೆದು ತ್ರಿವಿಧವ ತ್ರಿವಿಧದಿಂದ
 ಆರಿದು ತ್ರಿವಿಧವ ತ್ರಿವಿಧದಿಂದ ಕೂಡಿ ಬೆಳಗಿಂಗೆ ಬೆಳಗು ಒಳಗಾದಂತೆ
 ಸಪ್ತಲ ಭಾವ ಲೇಪವಾಯಿತ್ತು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಸಂಗವ ಮಾಡಲಾಗಿ.
 ಇಂತೀ ಗುಣವ ತಿಳಿದು ನೋಡಲಾಗಿ ಐಕ್ಯವಾಯಿತ್ತು ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
 ಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ನಿಜಭಾವದ ಬೆಳಗು || ೩೦ ||

೪೬೪

ಜಲಮಣಿಯ ಬೆಡಗನಿಕ್ಕಬಹುದೆ ? ಬಯಲ ಒಂಧಿಸಬಹುದೇ ?
 ಒಲುಮೆಯ ರಸಿಕಕ್ಕೆ ಸಲೆ ನಿಲಯ ಉಂಜೇ ? ಇದು ಸಲ್ಲಲಿತ. ಇದರ ಬಲು
 ಮೆಯ ಹೇಳಾ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೩೧ ||

೪೬೫

ಜೀವನೆಂಬ ದೃಷ್ಟದಿಂದ ಅತ್ಮನ ಭೇದಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಸಕೀಲವ
 ಕಂಡು, ಅರಿವು ಕುರುಹುಗೊಂಡು ಆ ಅರಿವು ಇದಿರೆಡೆಗೆಟ್ಟಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಬತ್ತಿ
 ತೀರಿದ ಮತ್ತೆ ಬೆಳಗಿಂಬುದು ನಷ್ಟ. ಅದು ಸಾಕಾರದ ಮಾತಿನ ಮಾಲೆ
 ಯಲ್ಲಿ ಅದು ಮೂರ್ಛೆ, ಅಮೂರ್ಛೆ, ಅದು ಅರಿವಿನ ಮರವೆ. ನಿಕಳಂಕ
 ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನೊಡಗೂಡಿದ ಸೂಚನೆ || ೩೨ ||

೪೬೬

ಜ್ಞಾತೃವಿನ ಚಕ್ಷುವಿನಿಂದ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜಗದ ರೂಪ. ಜ್ಞಾನ ಚಕ್ಷುವಿನಲ್ಲಿ ಕಾಬ ಸ್ಪಷ್ಟಂಗಳು, ಜ್ಞೇಯ ಚಕ್ಷುವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಕಾಬ ಸುಖಂಗಳು ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಂಗಳ ಕಾಬವೆಲ್ಲವು ಜ್ಞಾತೃವಿನಲ್ಲಿ ಉಪದೃಷ್ಟ, ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟದೃಷ್ಟ, ಜ್ಞೇಯದಲ್ಲಿ ಕೂಟ ದೃಷ್ಟನಾಗಿ ಕಾಬುದು ತನುತ್ರಯದ ಭೇದವೋ ? ಆತ್ಮತ್ರಯದ ಭೇದವೋ ? ಆತ್ಮನೋಡೆಂದಡೆ ಘಟ ಪರಿಕರಂಗಳಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿಹವಾಗಿ ಆತ್ಮನ ಏಕವೆನ್ನಬಾರದು. ಆತ್ಮನ ಹಲವನೆಂದಡೆ ಮೃದು ಕಠಿಣ ಶೀತ ಉಷ್ಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದಿಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮಗೆ ಒಂದೇ ಭೇದವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿಹುದಾಗಿ ಹಲವೆನ್ನಬಾರದು. ಇಂತೀ ಘಟ ಭೇದವನರಿತು ಆತ್ಮನ ಸುಖಮುಖವನರಿತು ಭಕ್ತಿಗೆ ಸತ್ಯ, ವಿರಕ್ತಿಗೆ ಮಲತ್ರಯ ಹೂರ, ಸರ್ವಜೀವಕ್ಕೆ ದಯ, ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದಿಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತಾಂಗನೇ ಪಟ್ಟುಲ ಬ್ರಹ್ಮ, ಸರ್ವಸ್ವಲಭರಿತ, ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ, ಆತ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ತಾನು ತಾನೆ || ೩೩ ||

೪೬೭

ತನುವಿಗೆ ಲಿಂಗಬಾಹಾಗ ಕಂಕುಳ ಕೂಸೇ ? ಮನಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಬಾಹಾಗ ತೊಂದಿನ ದನವೇ ? ಕಂಡ ಕಂಡವರಂಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂಗಿಹೆನೆಂದರೆ ಬಂಧುಗಳ ಮನೆಯ ಅಂದಣಕಾರನೇ ? ಇವರಂದದ ಮಾತು ಸಾಕು. ಲಿಂಗವಿವ್ವೆಡೆಯ ಹೇಳಿಕೆ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ ಸುಖಿಯಲ್ಲದೆ ದುಃಖಿಯಲ್ಲದೆ ಆಗಿಗೆ ಮನಗೊಡದೆ ಚೇಗೆಣಿ ದುಃಖಿತನಾಗದೆ ಕಂಡಕಂಡವರಲ್ಲಿ ಬಂಡುಗೆಲಿಯದೆ, ತೊಂದಿನ ಜೀವದನದಂತೆ ಬಂದು ಹೊಯ್ಯವರನರಿಯದು ಇವರಂದವನರಿದ ಮತ್ತೆ ಉಭಯಸಂದನಳಿದು ಒಂದೂ ಎನ್ನದಿಪ್ಪದೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೩೪ ||

೪೬೮

ತಾಸಳಿದು ಮತ್ತೆ ತಾನಾದುದ ಕಂಡೆ. ತಾನಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಅಳಿದುದ ಕಂಡೆ. ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ ನೀನಾಗಿ ಮತ್ತೆ ನಾನಾದುದ ಕಂಡೆ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ || ೩೫ ||

೪೬೯

ದಯವೆ ಭಕ್ತಿಗೆ ಬೀಜ. ಭಕ್ತಿಯೆ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಬೀಜ. ಮುಕ್ತಿಯೆ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಬೀಜ. ಸತ್ಯವೆ ಫಲಕ್ಕೆ ಬೀಜ. ಫಲವೆ ಭವಕ್ಕೆ ಬೀಜ. ಇಂತಿ ಭೇದವ ಭೇದಿಸಿ ಶೃತಿ ಸ್ಮೃತಿ ತತ್ತ್ವಗಳಿಂದ ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಬಯಕೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಬೇಡದವರಿಗೆ ನಿಜವನ್ನಿತ್ತು ತೇಸುಕಷ್ಟವೆಂಬಿವ ಸಂಪಾದಿಸದೆ ಉಭಯದ ತೆರನ ಸಂದನಳಿದಿಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗಿಗೆ ಆತನಂಗಳೆನ್ನಾವುದು ಸರಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೬ ||

೪೭೦

ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘವನಿರಿಸಿ ಸಾಗಿಸಿ ಮುರಿವನಂತೆ ನಾದಕ್ಕೆ ನಾದವ ನೈದಿಸಿ ಭೇದಿಸಿ ಕಾಬನಂತೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಇದ್ದು ನಿನ್ನ ಕಂಡ ಮತ್ತೆ ಎನ ಗಿನ್ನೇತರ ಸಾಧನ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೭ ||

೪೭೧

ದ್ರವ್ಯದ ಸಂಗದಿಂದ ಆರೈಸಿಕೊಂಬ ಅಪ್ಪು ದ್ರವ್ಯವ ಕಳೆದುಳಿದು ಆರೈಸಿಕೊಂಬುದೇ ? ಅಂಗದಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವವಾದ ಆತ್ಮ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಈಡಪ್ಪುದಲ್ಲದೆ ನಿರಂಗನ ಬಂಧಿಸಬಹುದೇ ? ಆ ನೀರು ಸಾರವ ಕೊಟ್ಟು ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ತುಷಾರವಾಗಿ ಸಾರವನೆಯ್ದಿದಂತೆ ವಸ್ತುಕ್ರೀವಿದನಾಗಿ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯವ ಹೊತ್ತಾಡಿ ಭಕ್ತಿ ಕಾರಣವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮುಕ್ತಿ ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ. ಪ್ರಾಣಪ್ರಾಣವಾದಲ್ಲಿ ಲೇಪವಾದ ಮತ್ತೆ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೮ ||

೪೭೨

ಧಾನ್ಯ ಹೊಯಿದಿದ್ದ ಘಟ ಅಳತೆಗೆ ಬಪ್ಪುದೆ ಆ ಧಾನ್ಯವಲ್ಲದೆ ? ಘಟ, ಕರ್ಮವನುಂಬದೆ ಆತ್ಮನಲ್ಲದೆ ? ಹಿವ್ವೆಗೆ ರುಚಿಯುಂಟೇ ಮಧುರ ಕೃಲ್ಲದೆ ? ಅವು ಒಂದೊಂದೊಡವೆ ಇಪ್ಪ ಸಂಸ್ಥಾನವಲ್ಲದೆ ಆ ಸ್ವಸ್ಥಾನವ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅರದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೯ ||

೧. ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ (ಬ). ೨. ಒಂದೊಂದೊಡ (ಅ) ಒಂದಾದದೆ (ನ).

೪೭೩

ನಾನಾರೇಬುವನರಿದಲ್ಲಿಯೇ ಅರಿವನೊಳಕೊಂಡುದು. ಆ ಅರಿವು ಐಕ್ಯವಾದಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುವ ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆ ಗುರು ಐಕ್ಯವಾದಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗವನರಿದುದು. ಆ ಲಿಂಗ ಐಕ್ಯವಾದಲ್ಲಿಯೇ ಜಂಗಮವ ಮರೆದುದು. ಆ ಜಂಗಮ ಐಕ್ಯವಾದಲ್ಲಿಯೇ ತ್ರಿವಿಧವ ಮರೆದುದು. ತ್ರಿವಿಧವ ಮರೆದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಮರೆದುದು. ತನ್ನ ಮರೆದಲ್ಲಿಯೇ ಇದಿರಿಟ್ಟುದನರಿದುದು. ಮತ್ತೆ ಅರಿದು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮರೆದು ಅರಿಯಲಿಲ್ಲ. ತೆರಹಿಲ್ಲವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂಬ ಭ್ರಮೆ ಎಲ್ಲಿಯದೋ ? ಪೂಜಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂಬ ಕ್ರಿಯೆ ಎಲ್ಲಿಯದೋ ? ಹೂವು ಬಲಿದು ಕಾಯಾಗಬೇಕಲ್ಲದೆ ಕಾಯ ಬಲಿದು ಹೂವಾಗಬಾರದು. ಹಣ್ಣು ಬಲಿದು ಬಣ್ಣವಹುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಕೊಂಬೆ ಮುರಿಯುತ್ತ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾದ ಶರಣಿಗೆ || ೪೦ ||

೪೭೪

ನಿನ್ನಿರವು, ನಿನ್ನನರಿವನ ಇರವು ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಚಕ್ರದಂತೆ. ನಿನ್ನನರಿವನ ಇರವು ತರು ಸಾರದ ಹಿಮದಾಶ್ರಯದಂತೆ. ನಿನ್ನನರಿವನ ಇರವು ಲೋಹದ ವಹ್ನಿಯ ಸಂಗದಂತೆ. ಇದಾರಿಗು ಅಸಾಧ್ಯ ನೋಡಾ ಅಸಮಾಕ್ಷ ಅನಾಮಯ ನೀನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೪೧ ||

ಅರ್ಥ — ಲಿಂಗದ ಸ್ವರೂಪವ ಆ ಲಿಂಗವನಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚರಿಸುವ ಶರಣನ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಗೆಂದಡೆ ಕುಲಾಲನು ತಿಗರಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿ ಕೋಲಿನಿಂದ ತಿರುಹಿ ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಲ್ಲಿ ಹಲವು ರೂಪಿನ ಭಾಂಡಗಳಾಗುವ ಹಾಗೆ ಶರಣನು ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚರಿಸುವಲ್ಲಿ ಆ ಲಿಂಗವು ತ್ರಿವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ, ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಪದ್ಧಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ, ಪದ್ಧಿಧಲಿಂಗ ಮೂವತ್ತಾರಂಗದಲ್ಲಿ, ಮೂವತ್ತಾರು ಲಿಂಗವಾಗಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಶರಣನ ನಿಲಾಕಡೆಯು ವೃಕ್ಷದ ಬುಡಕ್ಕೆ ನೀರನೇರದಲ್ಲಿ ಆ ಉದಕ ಸಾರವು ಎಲೆ, ಹೀಚು, ಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣುಗಳೊಳಗೆಲ್ಲ ವೇಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೆ ಸಕಲಪದಾರ್ಥವ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಶರಣನ ಪ್ರಸಾದ ತೃಪ್ತಿಯು ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ, ಪದ್ಧಿಧಲಿಂಗ, ಮೂವತ್ತಾರು ಲಿಂಗಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸುವರ್ಣಕ್ಕೂ ಅಧರ

ಣಂಗಳಿಗೂ ಭಿನ್ನ ವಿಲ್ಲದಿರುವ ಹಾಗೆ, ಕಾದ ಕಬ್ಬಿನಕ್ಕೂ ಅಗ್ನಿಗೂ ಭಿನ್ನ ವಿಲ್ಲದಿರುವ ಹಾಗೆ ಶರಣಂಗೂ ಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಭಿನ್ನ ವಿಲ್ಲದಿವುದು. ಇಂತಪ್ಪಾಚರಣೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಶಕ್ಯ ಕಂಡ್ಯಾ ಬೆಸನಾದ ಲೋಚನವನುಳ್ಳ ಸಂಸಾರಾದಿ ರೋಗರಹಿತವಾದ ಎಲೇ ಶಿವನೇ ಎಂಬುದರ್ಥ.

೪೭೫

ನೇಮವ ಮಾಡುವರೆಲ್ಲರು ಬ್ರಹ್ಮನ ಪಾಶಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ನಿತ್ಯವ ಮಾಡುವರೆಲ್ಲರು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾಶಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಜಪವ ಮಾಡುವರೆಲ್ಲರು ರುದ್ರನ ಪಾಶಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ತಪವ ಮಾಡುವರೆಲ್ಲರು ರತಿಯ ಪಾಶಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಇಂತಿವು ಮೊದಲಾಗಿ ನಾನಾ ಕೃತ್ಯವ ಮಾಡುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಜೀವಿಗಳೆಲ್ಲರು ನಾನಾ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಬಪ್ಪುದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ತಾವೇ ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಅತೀತ ಅನಾಮಯ ಅಮಲ ಅದ್ವಯ ಕಾಲಭೇದ ಚ್ಛೇದನಕುಠಾರ ನಾನಾ ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿರ್ಲೇಪ ಸುಕೃತ್ಯ ವನದಾವಾನಲ ನಿಷ್ಕಾರಣ ಮೂರ್ತಿ ಸಹಜಭರಿತಗೆ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅರಿಯಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅರಿದೆನೆಂಬ ತೆರಹಿಲ್ಲವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಕುರುಹಿನಿಂದ ಕಂಡ ಅರಿಕೆ ಇನ್ನೇಕೋ ? ಸಿವೈಯ ಕಳೆದು ಸುಭಿಕ್ಷವ ಸೇವಿಸಿ ಬಿತ್ತನಳಿದುದೆ ನಿತ್ಯ. ಆ ನಿತ್ಯವ ಕಳೆದು ಮತ್ತೇನು ಎನ್ನದಿವುದೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೨ ||

೪೭೬

ಪುಷ್ಪಗಂಧದಂತೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಭಾವ. ನೀರು ಗಂಧದಂತೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಭಾವ. ಇಂತೀ ನಾಲ್ಕರ ಯೋಗ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಶರಣಸ್ಥಳ ಭಾವ. ಇಂತೀ ಐದರ ಭಾವವನವಗವಿಸಿ ನಿನದ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲಿಗೆ ಅವಧಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೩ ||

೪೭೭

ಪೃಥ್ವಿಯ ಅಂಗ ಭಕ್ತನಾದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿ ಭೂತಹಿತ ನಾಗಿರಬೇಕು. ಅಪ್ಪುವಿನಂಗ ಮಹೇಶ್ವರನಾದಲ್ಲಿ ಮಲನಿರ್ಮಲವೆನ್ನದಿರ ಬೇಕು. ತೇಜದಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಲ್ಲಿ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಸುಖೇಚ್ಛೆಯನರಿಯದಿರ

ಬೇಕು. ವಾಯುವಂಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾದಲ್ಲಿ ಸುಗುಣ ದುರ್ಗುಣಗಳ ನರಿಯದಿರಬೇಕು. ಆಕಾಶದಂಗ ಶರಣನಾದಲ್ಲಿ ಲೇಖ ಅಲೇಖಗಳನರಿಯದಿರಬೇಕು. ಮಹದಾಕಾಶದಂತೆ ಐಕ್ಯನಾದಲ್ಲಿ ಸುರಾಳ ನಿರಾಳಗಳನರಿಯದಿರಬೇಕು. ಇಂತಿ ಪಟ್ಟಲವ ಒಂದ ನೆಮ್ಮಿ ಒಂದ ವೇಧಿಸಬೇಕು. ವೇಧಿಸು ವನ್ನ ಕೃ ವಿರಳನಾಗಿ ವೇಧಿಸಿ ನಿಂದಲ್ಲಿ ಆವಿರಳನಾಗಿ ತತ್ತ್ವಮಸಿ ಎಂಬ ಭಿತ್ತಿಯ ಮೆಚ್ಚದೆ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿರಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೪ ||

೪೭೮

ಪೃಥ್ವಿಯೊಳಗಿದ್ದು ಸಾಯದಿರಬೇಕು. ಆಪ್ತುವಿನೊಳಗಿದ್ದು ಚರಿಸದಿರಬೇಕು. ತೇಜದೊಳಗಿದ್ದು ಬೇಯದಿರಬೇಕು. ವಾಯುವಿನೊಳಗಿದ್ದು ಸಂಚರಿಸದಿರಬೇಕು. ಆಕಾಶದೊಳಗಿದ್ದು ಒಹುವರ್ಣಕ್ಕೆ ಅಲೇಖವಾಗಿರಬೇಕು. ಸಕಲ ಸುಖ ಭೋಗಂಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ವಿರಾಗಿಯಾಗಿರಬಲ್ಲರೆ ಆರು ಸ್ಥಲ ಒಂದಾಯಿತ್ತು. ಒಂದರಲ್ಲಿ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ತ್ವ ಸಂದನಳಿದವು. ನಾಮ ರೂಪು ಕ್ರಿ ಎಂಬ ಭಾವದ ದ್ವಂದ್ವವಳಿದು ನಿಜ ಒಂದೇ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ಶರಣ ನಾದೆಯಲ್ಲಾ, ಶರಣ ಸನ್ಮತನಾಗಿ ಐಕ್ಯನಾದೆಯಲ್ಲಾ, ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೫ ||

೪೭೯

ಪೃಥ್ವಿ ಶೂನ್ಯ, ಆಪ್ತು ಶೂನ್ಯ, ತೇಜ ಶೂನ್ಯ, ವಾಯು ಶೂನ್ಯ, ಆಕಾಶ ಶೂನ್ಯ ಇಂತಿ ಪಂಚ ಭೌತಿಕ ಶೂನ್ಯದ ಗುಣದ ವಿವರದ ಪರಿ ಭೇದದ ದೇವರ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಉದಕ ಉರಿದು ಬೆಂಕಿ ನುಂಗಿತ್ತ ಕಂಡೆ. ನಿಧಾನ ನೆಲನ ನುಂಗಿತ್ತ ಕಂಡೆ. ಮಡಕೆ ಕರಗಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು ನೋಡಾ ! ಉಳಿದು ಮತ್ತೆ ಣಿಸಲಿಂಟಿ ಆಯ್ಯಾ ? ಚೇಜದೊಳಗಣ ವೃಕ್ಷ ಗಾಳಿಗೆ ಉರುಳಿ ಬೀಳುವ ತೆರನುಂಟೇ ? ಶಿಲೆಯೊಳಗಣ ಪಾವಕ ಸುಡ ಬಲ್ಲದೆ ಅಯ್ಯಾ ? ಜೀವ ಸತ್ತು ಕಾಯವಳಿದ ಮತ್ತೆ ಕಾಯ ಸತ್ತು ಜೀವ ಉಳಿದ ಮತ್ತೆ ಕಾಬುದಿನ್ನೇನೊ ? ಕಾಯದ ಗುಣದಿಂದ ಜೀವನ ಮರೆದು ಕಾಬುದಿನ್ನೇನೊ ? ಜೀವ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಕಾಯದ ಜೀವದ ಹಂಗಿನೊಳಗಿದ್ದು ಸಾವಲಿಂಗವ ದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿಪ್ಪರು ನೋಡಾ. ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟ ದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಯ ಇಕ್ಕುಗೋಳನೊಳಗಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ ನಿತ್ಯ

ತೃಪ್ತನೆಂಬ ಲಿಂಗ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತಯ್ಯ ಭವದಾಶೆಗೊಡಲಾಗಿ ನಿತ್ಯತ್ವನರಿಯದೆ
ಇಷ್ಟದೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೆಟ್ಟರಲ್ಲ. ಜಗವೆಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡ ನೋಡಾ ತುಟ್ಟ ತುದಿ
ಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಬಿಟ್ಟಿನಯ್ಯಾ ಮರ್ತ್ಯದ ಮಹಗಣಂಗಳ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊತ್ತು
ಸತ್ತವರಿಗಿನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿಯೋ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೬ ||

೪೮೦

ಪಂಚ ಭೌತಿಕದಿಂದ ಬಂದ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಪಂಚಮುಖವನರಿವುದೇ
ದೃಷ್ಟ. ಸಂಚಿತವ ಹರಿದು ವಸ್ತುವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಸಂಚಾರವ ಹಿಂಗಿ ಅರಿವುದೇ
ದೃಷ್ಟ. ಈ ಉಭಯದ ಸಂಚವನರಿದು ಮುಂಚಬಲ್ಲಡೆ ಆತನೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೭ ||

೪೮೧

ಫಲ ಅಪ್ಪುವ ನುಂಗಿ, ಅಪ್ಪು ಫಲವ ನುಂಗಿ, ಒಪ್ಪಿ ಘಟ್ಟಿಗೊಂಡ
ಭೇದವೆ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನ. ರುಚಿಯ ಜಿಹ್ವೆ ನುಂಗಿ, ಜಿಹ್ವೆಯ ರುಚಿ ನುಂಗಿ ಈ
ಉಭಯದ ಭೇದವೆಲ್ಲಿಯೂ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೮ ||

೪೮೨

ಫಲದ ಸವಿಯ ವೃಕ್ಷವರಿದಡೆ ಕೊಡುವದೇ ಇದಿರಿಗೆ ? ಅಶನದ
ಸವಿಯ ಕುಡಿಕೆಯರಿದಡೆ ಮಿಗುವದೇ ಅನ್ನ ? ಲಿಂಗಸಂಗಿಯಾದಡೆ ಕಂಡ
ಕಂಡವರಲ್ಲಿ ಉಲಿವನೇ ? ನಿರಂಗ ಸಂಗವನ್ನೈದಿದ ಮಂಗಲೋತ್ತರನಂತೆ ಇದ
ರಂದದ ಸಂಗ ಇದೇ ಹಿಂಗದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೯ ||

೪೮೩

ಬಲ್ಲವರಾದಡೆ ಗೆಲ್ಲಸೋಲಕ್ಕೆ ಹೊರಲೇಕಯ್ಯಾ ? ಮಹದಲ್ಲಿ ಅನು
ವನರಿತವಂಗೆ ಇಂತೀ ಹೋರುವ ಹೊರಟಿ ಏಕಯ್ಯಾ ? ಗೆಲ್ಲಗೂಳಿತನವಲ್ಲದೆ
ಬಲ್ಲವರೆಂತಾದಿರಣ್ಣ ? ಅರಿಕೆಗೊಂಡವನೊಡಲು ನೋದಿಸಿದ ದೀಪದ
ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯಂತೆ, ಶಿರು ಕಂಡ ಕನಸಿನಂತೆ, ಪಶುವಿನ ಉದರದಲ್ಲಿ
ಸೋಂಕಿದ ಶತವೇಧಿಯಂತೆ ಇದು ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು. ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲವಾಗಿ ಒಡಲಿಲ್ಲ.
ಒಡಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ನೆಳಲಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ತಾನೆಯಾಗಿ || ೫೦ ||

೪೮೪

ಬೆಳಗಿಗೆ ಬೆಳಗನಿತ್ತ ಡೆ ನೋಡಬಲ್ಲವರಾರು? ಸವಿಗೆ ಸ್ವಾದವನಿಕ್ಕಿದಡೆ ಉಣಬಲ್ಲವರಾರು ? ಜ್ಞಾನವ ಹೇಳಿದಡೆ ಕೇಳಬಲ್ಲವರಾರು? ಕರ್ತ ನೀನಾಗಿ ಇದರಚ್ಚಿ ಗವ ಬಿಡಿಸಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೧ ||

೪೮೫

ಭಕ್ತದೇವನಿಗೆ ನೀರು ತಾವರೆಯ ತೆರನಂತೆ, ಭಕ್ತದೇವನಿಗೆ ಕ್ಷೀರದ ನೀರಿನಂತೆ ನನಗೆ ನಿನಗೆ ಬೇರೊಂದು ನಿಜ ಉಂಟೇ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೨ ||

೪೮೬

ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರವ ಮಹಿಮರೆಲ್ಲರು ಭೋಗಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಜ್ಞಾನವ ಹೇಳುವ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ಉಂಟಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂದೇಹಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಎನಿಲ್ಲವೆಂಬ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಶೂನ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಈ ಮೂರರಂದವ ಹಿಂಗಿ ಇಂತಿವ ನೇನೂ ಎನ್ನದೆ ನಾನೀನೆಂಬುಭಯವನಳಿದವಂಗಳದೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೩ ||

೪೮೭

ಮುಚ್ಚಿ ಕಾಬುದು ಸ್ವಪ್ನದ ಇರವು. ತೆರದು ಕಾಬುದು ಜಾಗ್ರದ ಇರವು. ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಬುದು ಚಿತ್ತುವಿನಿರವು. ಚಿತ್ತಿನ ನಾಮ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಸತ್ತ ಮತ್ತೆ ನಿಶ್ಚಯದಿರವು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೪ ||

೪೮೮

ಮೂರು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ವೇಧಿಸಿ ಆರು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸ್ಥಲವನವಗವಿಸಿ ನೂರೊಂದರಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿ ನೂರ ಕಳೆದು ಒಂದರಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಿ ನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಉಭಯದ ಸುಳುಹು ಅಡಗಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ || ೫೫ ||

೪೮೯

ಮಂಜಿನ ರುಜನೆಯ ನೀರಿಗೆ ತಟಾಕ ತುಂಬಿದುದುಂಟೇ ? ಮರೀಚಿಕಾ ಜಲದ ತೆರೆಯ ತಳ್ಳಿ ನೀರಕೊಂಡೆಹೆನೆಂಬುವರುಂಟೇ ? ಅಂಗಸ್ಥಲವಾರು, ಉಭಯ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಮೂರು, ಏಕಪ್ರಾಣತತ್ತ್ವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು, ಪೂರ್ವ

ಉಭಯವನೆಯ್ವಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ನೂರೊಂದೆದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿತವ ಕಂಡು ಅಕಲ್ಪಿತ
ನಾಗಬೇಕು ಅದು ಸ್ಥಲಭೂತ ನಿರ್ದೇಹ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ ನಿರ್ವೇಷ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೬ ||

೪೯೦

ಮುಂದಕ್ಕಿರುವ ಕಂಡಿಹೆನೆಂಬಾಗ ತನು ಶಿಲೆಯ ನೆಲೆ ಮನೆಯೇ ?
ತಾ ನಡೆದು ಕಂಡಿಹೆನೆಂಬಾಗ ವಸ್ತು ಹೋದ ಹಾದಿಯೇ ? ಇಂತೀ ಉಭಯವ
ನರಿದು ಕಾಬುದ ಕಂಡು, ಕೇಳುವಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ, ಉಂಡಲ್ಲಿ ಉಂಡು, ಭಾವಿಸಿದಲ್ಲಿ
ಭಾವಿಸಿ, ಹೊಳೆಯ ದಾಂಟಿದ ಮತ್ತೆ ಹರುಗೋಲದೇಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೭ ||

೪೯೧

ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕವರಿಗೆ
ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕಡಿ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿ ಹೊಕ್ಕ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕ ತಪ್ಪದೆ ಅವತಾರ
ದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಸವೇಶ್ವರನೆಂಬ ಗಣನಾಥನಾಮವಂ ಪಡೆದು
ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯ ತೋರಿ ಸತ್ಯದ ಬಟ್ಟೆಯಂ ಕಾಣದೆ
ಚಿಧ್ವನ ಲಿಂಗವ ಪೊಗಳಲರಿಯದೆ ಬದ್ಧಕತನವನು ಸುಬದ್ಧನ ಮಾಡದೆ
ಶುದ್ಧ ಶೈವ ಕಪ್ಪಡಿಯ ಸಂಗಮನಾದನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾದ ಚಿದ್ರೂಪ ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶ
ಘನಲಿಂಗ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಹೊದಿದನೇಕೆ ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಯು? ಇವ ರಜತಾದ್ರಿ,
ಯಲ್ಲಿದ್ದು ಸುಬದ್ಧನಾಗಿ ಪ್ರಳಯವಾಯಿತ್ತು ರುದ್ರಲೋಕವೆಲ್ಲ. ರುದ್ರಗಣಂಗೆ
ಳೆಲ್ಲರು ಮರ್ದನಂಗೈದಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿಯ ಹೇಳುವನಾರನು ಕಾಣೆ. ಇನ್ನಿದ್ದವರಿಗೆ
ಬುದ್ಧಿ ಇನ್ನಾ ವುದೋ ? ಶುದ್ಧ ಶೈವನ ಹೊದ್ದದೆ ಪೂರ್ವಶೈವನನಾಚರಿಸದೆ
ಮಾರ್ಗಶೈವನ ಮನ್ನಣೆಯ ಮಾಡದೆ, ವೀರಶೈವನನಾಧರಿಸದೆ, ಅದಿಶೈವನ
ನನುಕರಿಸದೆ ಭೇದಿಸಬಾರದ ಲಿಂಗ ಕರದಲ್ಲಿದ್ದು ಕಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಮನದಲ್ಲಿ
ಸಿಂಹಾಸನಂಗೈದು ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯವ ಮರೆದು ಕಾಯದ ಜೀವದ ಹೊಲಿ
ಗೆಯ ಬಿನ್ನಾ ಣದಿಂ ಬಿಚ್ಚಿ ಬೇರೊಂದ ಅರಸಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಬಯಕೆ ಅರತು ಭವ
ಹಿಂಗೆ ತಾನೆನ್ನದೆ ಇದಿರೆನ್ನದೆ ಏನುವೆನ್ನದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯಂಗೆ ಸ್ವಾನುಭಾವದಿಂದ
ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೮ ||

೪೯೨

ಲಿಂಗಕ್ಕೊಂದು ತನಗೊಂದೆಂಬಾಗ ಆ ಅಂಗ ಲಿಂಗ ವಿರೋಧಿಯೇ ? ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಆತ್ಮನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿದಿಹೆನೆಂಬುದು ಇಂಬಲ್ಲವೆ ? ಇವು ಕುಲ ಭಲ ವಾಗ್ನಾದದ ಮಾತಲ್ಲದೆ ಬಲಿಕೆವಂತರ ನೀತಿಯಲ್ಲ. ಕೊಂಬಲ್ಲಿ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಉಡುವಲ್ಲಿ ತೊಡುವಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನೊಡಗೂಡಿವುದು ತ್ರಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ಇರವು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಪತ್ರದ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ನೋಡಿದಡೆ ತತ್ತು ಗೊತ್ತಾಗಿವುದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೯ ||

೪೯೩

ವರ್ತನ ಶುದ್ಧವಾದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲವಾಯಿತ್ತು. ಕ್ರೀಭಾವ ಶುದ್ಧವಾದಲ್ಲಿ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವಾಯಿತ್ತು. ನಡೆನುಡಿ ಶುದ್ಧವಾಗಲಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲವಾಯಿತ್ತು. ಕಾಯ ಜೀವದ ಭೇದವನರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸ್ಥಲವಾಯಿತ್ತು. ಸಕಲವನರಿದು ಹಿಡಿದು ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ಶರಣಸ್ಥಲವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಐದರಲ್ಲಿ ಎರಡಳಿದು ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ನಿರಾಕರಿಸಿ ನಿನದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಆರು ಸ್ಥಲವನರಿದು, ಮತ್ತಿದರೊಳಗಾದ ನಾನಾ ಸ್ಥಲಂಗಳ ತಿಳಿದು ನಿನದ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣಂಗೆ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣಂಗೆ ಪ್ರಭು ಮಡಿವಾಳಯ್ಯಂಗೆ ನನೋ ನನೋ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೦ ||

೪೯೪

ವಸ್ತುವ ಕುರಿತು ಇಷ್ಟವ ನೋಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಇಷ್ಟವ ಕುರಿತು ವಸ್ತುವ ನೋಡಬಹುದೇ ? ಹಿಡಿತೆಯ ಹಿಡಿದು ಇರಿಯಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮೊನೆಯ ಹಿಡಿದು ಇರಿದವರುಂಟೇ ? ನೆನಹು ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಅನುಕರಿಸಬಹುದಲ್ಲದೆ ರೂಪು ನೆನಹಿನಲ್ಲಿ ಅನುಕರಿಸಬಹುದೇ ? ತಿಟ್ಟವ ಲಕ್ಷಿಸುವುದು ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯಲ್ಲದೆ ಆ ತಿಟ್ಟ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಿಸಬಹುದೇ ? ಇಂತೀ ದ್ವಂದ್ವವನರಿದು ಉಭಯದ ಸಂದಿನ ಬೆಸುಗೆ ಒಂದೆಂದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೧ ||

೪೯೫

ವಾದ್ಯ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಚುಗಳ ಮುಟ್ಟಿ ತೋರುವುದು ಒಂದೋ, ಹಲವೋ ? ವೇಣು ಮುಹುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡು ರಾಗ ಮಿಶ್ರಂಗಳ ಅರ

ವತ್ತು ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ನುಡಿವುದು ಒಂದೋ ಎರಡೋ ? ಆ ತೆರನಂತೆ ಪರಿ
ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಸ್ವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿ ವೇಧಿಸಿಕೊಂಬ ವಸ್ತು ಒಂದಾದಲ್ಲಿ,
ಅದು ಖಂಡನೆಯ ಪತ್ರದ ಚುಡಿಕಾಗಿ ಕಿರಣದಂತೆ ಆ ಸಂಗವನರದಲ್ಲಿ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಭಿನ್ನರೂಪನಲ್ಲ ॥ ೬೨ ॥

೪೯೬

ಶುಕ್ತಿ ಕರಂಡದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಅಪ್ಪು ಶುಕ್ತಿಯ ಭೇದವೋ ? ಕರಂಡದ
ಭೇದವೋ ? ಅಪ್ಪುವಿನ ಭೇದವೋ ? ಕಾಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾವ, ಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದ
ಜೀವ, ಜೀವದಿಂದ ಭಾವವಾಯಿತೋ ? ಭಾವದಿಂದ ಕಾಯವಾಯಿತೋ ?
ಪಾಷಾಣವ ಕೂಡಿದ ರತ್ನ,^೨ ರತ್ನವ ಕೂಡಿದ ಬೆಳಗು, ಬೆಳಗು ರತ್ನದಿಂದ
ಲಾಯಿತೋ ? ರತ್ನ ಶಿಲೆಯಿಂದಾಯಿತೋ ? ಇಂತೀ ಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ. ಇಂತೀ
ಭಾವ ತ್ರಿವಿಧ. ಇಂತೀ ಜೀವ ತ್ರಿವಿಧ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥೂಲಗಳಲ್ಲಿ, ತ್ರಿವಿಧ
ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳಲ್ಲಿ, ತ್ರಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ, ಅವನ ಉಳಿವ ಉಭಯವನರಿತು,
ನೆನೆವುದು ನೆನೆಹಿಸಿಕೊಂಬುದು ಈ ಉಭಯವನರಿತು, ಉಭಯ ಒಂದಾದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಉಭಯ ಸಂಬಂಧ. ಉಭಯ ಲೇಪವಾದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ॥ ೬೩ ॥

೪೯೭

ಸಕಲ ರೂಪೆಂದು, ನೀಕಲನಿರವಯವೆಂದು ಲಕ್ಷಿಸಿ ನುಡಿವಾಗ ಸಕಲವ
ನರಿವುದು ನೀಕಲವೋ ಸಕಲವೋ ? ಸಕಲವೇ ರೂಪಿಗೊಳಗಾದ ವಸ್ತು.
ನೀಕಲವೆ ಒಡಲುಗೊಂಡ ವಸ್ತು. ಅದು ಸೂತ್ರದ ನೂಲಿನಂತೆ ಕಡೆಗಾಣಿಸಿ
ನಿಂದಲ್ಲಿ ಬೊಂಬೆಗೆ ಹಾಹೆ ಉಂಟೇ ? ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಕರ್ಮವಿಲ್ಲ ಆತ್ಮಂಗಳಲ್ಲದೆ. ಈ
ದ್ವಂದ್ವವ ಸುಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ತಾ ನೋಡಲಾಗಿ ಅಂಗನಿರಂಗವೆಂಬುದು
ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿತ್ತು. ಅದೇ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ॥ ೬೪ ॥

೪೯೮

ಸಕಲ ಸುಖಭೋಗಗಳಲ್ಲಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಾತನ ಆತ್ಮನ ಇರವು ಎಂತು
ಹಿಂದೆ ನೀರೆಣ್ಣೆಯಂತೆ, ಜಲವಾಳುಕದಂತೆ, ಉದಕ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ, ಅಂಬುಜ
ಪತ್ರದ ಬಿಂದುವಿನಂತೆ ಸಕಲ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನು ನೋಯದೆ ಮನವಳಿಯದೆ

ಆತ್ಮಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ, ಅಲೇಪನಾಗಿರಬಲ್ಲರೆ ಉಂಡು ಉಪವಾಸಿ, ಬಳಸಿ ಬ್ರಹ್ಮ
ಚಾರಿ. ಇಷ್ಟವನರಿಯದಿರೆ ಅಭಿಲಾಷೆಗೆ ದೀಪದ ಬೆಳಗಿಗೆ ಲೇಸೆಂದು ಬಂದು
ಬೀಳುವ ಕೀಟಕನಂತಾಗದೆ ಕಾಯ ಸುಖವ ಮೆಚ್ಚಿ ಕರ್ಮಕ್ಕೊಳಗಾಗದೆ
ಜೀವಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಲಿತನಾಗದೆ ಬಂಧಮೋಕ್ಷ ಕರ್ಮಗಳ
ಅವು ಬಂದಬಂದ ಶಾವಿನಲ್ಲಿ ಇಂಜಿಟ್ಟು ಉಭಯದ ಸಂದಳಿಯ ಬಿಟ್ಟು
ಬೇರೊಂದೆಂದು ಉಭಯ ಬೇರಾಗದಿರೆ ಅದು ಜಡಮುಡಿಯ ಭೇದ ಒಳ
ಗಡಗಿದಾತನ ಅರಿ. ದೃಷ್ಟದ ಬೇರ ಮುಟ್ಟಬೇಡ ಮತ್ತರಿತು ಉಭಯವ
ಮುಟ್ಟದಿದ್ದಡೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ. ಆ ಸಂಬಂಧ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾ
ದಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೫ ||

೪೯೯

ಸರ್ವಸಾವಧಾನಿಯ ಇರವು ಅನಲನ ಅನಿಲನ ತೆರನಂತೆ ಅಂಕುರ
ಅವ್ವುವಿನ ತೆರನಂತೆ ಸಾರದ ಸವಿಯ ತೆರದಂತೆ ಅಲಿ ನೂಲಿನ ತೆರದಂತೆ
ಭಾವಲಿಂಗೈಕ್ಯವು ಸ್ವಾನುಭಾವಾತ್ಮಕ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೬ ||

೨೦೦

ಸೂತ್ರವನಾಡಿಸುವೆಗೆ ಅದೇತರ ಸತ್ತು ನಿತಿಗುಣವೋ ಅದರೊಳ
ಗಿಪ್ಪ ಧಾತುವಿನ ಗುಣವೋ ? ಆಡಿಸುವಾತನ ಗುಣವೋ ? ತಂತುನಿಂದ
ಕಂಬದಾಶ್ರಯದ ಗುಣವೋ ? ಅದೇತಂದರಿವೆ ? ಒಂದನಹುದೆನ್ನ ಬಾರದು
ಒಂದನಲ್ಲೆನ್ನ ಬಾರದು ಇದರ ಸಂದುಸಂಶಯವ ಬಿಡಿಸಾ ದ್ವಂದ್ವರಹಿತ ಸಹಜ
ಭರಿತ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೭ ||

೨೦೧

ಸ್ಥೂಲತನು ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು ಕಾರಣತನು ಇಂತಿ ತನುತ್ರಯದ ಭೇದವ
ನರಿಯಬೇಕಣ್ಣ ! ಸ್ಥೂಲತನು ಗುರುವಿಗೆ ಭಿನ್ನ. ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ಭಿನ್ನ-ಕಾರಣತನು ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನ. ನಾದ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಬಿಂದು
ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಕಳೆ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಮಹಾಘನ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ
ಲೀಯ್ಯುವಾಯಿತ್ತು. ಆದ ಬಳಿಕ ಗುರುವಿಗೆ ತನು ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನ
ವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಧನವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಜಿಹ್ವೆ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅನು

ಪರಿದು ಘನದಲ್ಲಿ ಸಿಂದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನರಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳಿರಣ್ಣಾ || ೬೮ ||

೫೦೨

ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಪ್ರಮಾದ, ಪ್ರಮಥರಿಗೆ ದೂರ. ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ಮಹ
ಬೆಳಗಿಗೆ ದೂರ. ಹಿಡಿಯಬಾರದು ಬಿಡಬಾರದು. ಇಂತಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವನ್ನಾರಿಗೆ
ಉಸುರುವೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೬೯ ||

೫೦೩

ಮುಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಹುಣಿಗರಾದವರೆಲ್ಲರು ಬ್ರಹ್ಮನ ಲೆಕ್ಕರು. ಸುಖವ
ಮುಟ್ಟಿ ಭೋಗಿಸುವರೆಲ್ಲರು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಲೆಕ್ಕರು, ನಾನಾರುಚಿಗೊಳಗಾಗಿ
ಎನ್ನದರಿಯದೆ ಸಾವರೆಲ್ಲರು ರುದ್ರನ ಲೆಕ್ಕರು. ರೂಪೆಂಬೆನೆ ಆಕೆಯ ಬಣ್ಣ.
ಸಿರೂಪೆಂಬೆನೆ ನಾನಾ ಯೋನಿಯ ಚಿಹ್ನೆ. ಚಿದ್ರೂಪೆಂಬೆನೆ ರುದ್ರನ ಅಂತೀ
ಭೂತ. ಇಂತಿವನೇನೂ ಎನ್ನದಿಪ್ಪುದೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
|| ೭೦ ||

೫೦೪

ಹೇಮ ಬಣ್ಣರಸವು ಅಗ್ನಿಯಸಂಗವಿಂದ ರಸ ಒಸರಿ ಸಂಗ ಪರಿಪೂರ್ಣ
ವಾದಲ್ಲಿ ರಸ ಬಣ್ಣ ಘಟಿ ಎರವಿಲ್ಲದೆ ಘಟ್ಟಿಯಾದಂತೆ ಅಂಗ, ಲಕ್ಷಿಸಿಷ್ಟ ಲಿಂಗ,
ಅದ ಲಕ್ಷಿಸುವ ಚಿತ್ತ, ಇವು ಹೆಚ್ಚುಗೊಂಡಂತೆ. ಈ ಗುಣ ಲಿಂಗಾಗಿಯ
ರುಭ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನೊಡಗೂಡಿದವನಂಗ
|| ೭೧ ||

೫೦೫

ಹೇರಂಡದ ಬಿತ್ತವ ತುಳಿದು ವಾರಿಯ ಕಲಸಿ ಬೇಯಿಸಿದಲ್ಲಿ, ವಾರಿ
ಬೇರೆ, ತಾ ಬೇರಾದ ಭೇದವ ಬಲ್ಲರೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ. ಹೂಡಿಗೂಡಿದ
ನೀರು ಕದಡಿ ಏಕಭಾವವಾದಲ್ಲಿ ಹುಡಿಯನಹಗಿಸಿ, ನೀರನಿರ್ಮಲವ ಮಾಡ
ಬಲ್ಲಡೆ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ. ರುಚಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ತನ್ನಯ ಅಂಗದ ಕುರು
ಹಳದಲ್ಲಿ ಆ ತೆರನನರಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ. ಆ ಸಂಬಂಧವ ಸಂಬಂಧಿಸಿ
ದಲ್ಲಿ ಉಭಯದ ಸೆರಗು ಕಲೆದೋರದೆ ನಿಂದುದು ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ. ಅದು
ಮಹಾ ಶರಣನ ಐಕ್ಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೭೨ ||

೫೦೬

ಹೊಯಿದ ಭೇರಿಯ ನಾದ ಸಾಗಿತ್ತೆಲ್ಲಿಗೆ ? ಅದನಾರು ಬಲ್ಲರು ವೇಧಿ
ರವಸವ ? ಗುಡುಗಿನೊಳಗಣ ಗುಲುಗಡಗಿದ ಭೇದವ ಪೊಡವಿಯೊಳಗಣ
ಅಂಬರದಂಗಳದ ಸಂಗವನಾರು ಬಲ್ಲರು ? ಹೊಯಿದ ಭೇರಿಯ ಕಾಣಿಸ
ಬಹುದಲ್ಲದೆ, ನಾದವಡಗಿದ ಶಾವ ಭೇದಿಸಬಹುದೇ ಅಯ್ಯಾ ? ಆ ಶರಣನ
ಇರವು ನಾದದ ಭೇದದಂತೆ, ಗುಡುಗು ಘರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದಂತೆ, ಇದ
ನೋಡಬಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೩ ||

೫೦೭

ಹೊಳೆಯ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹುಲ್ಲು ಒಳಸುವದಲ್ಲದೆ ಅಳವುದಿಲ್ಲ
ಮುಳುಗುವದಿಲ್ಲ. ಭವಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಚಿತ್ತು ತರಸಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಜಲ
ಪಾಷಾಣದಂತೆ, ನೆಲೆ ಬಿಂಬದಂತೆ, ಈ ಸುಲಲಿತ ಒಲುಗೈಯ್ಯರಲ್ಲದ ಲಿಂಗೈ
ಕ್ಯವು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೪ ||

೫೦೮

ಸುಗಂಧವ ಕೊಡುವ ಮೃಗವೆಂದರೆ ನೋಯಿಸಿ ಬಂಧಿಸಿದರೆ ದುರ್ಗಂಧ
ವಲ್ಲದೆ ಗಂಧ ಬಂದುದುಂಟೇ ? ಇಂತೀ ಅರಿವಿನ ತೆರನ ತೋರದಲ್ಲಿ ನುಡಿಯುವ
ಮಾತಿನ ಬ್ರಹ್ಮವ ಒಲ್ಲೆವೆಂದು ಒತ್ತಿ ನುಡಿಯಬಹುದೇ ? ಸಾತ್ವಿಕ ಸದಾ
ತ್ಮರ ಅವರಿಚ್ಛೆಯೊಳಗಿದ್ದು ಸುಚಿತ್ತವನಂದು ಭೃತ್ಯತ್ವದಿಂದ ತನಗೆ
ಸುಖೇಚ್ಛೆಯ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲದೆ ತಾ ಕಷ್ಟನಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರ ದೃಷ್ಟವ
ನೋಡಿಹೆನೆಂದರೆ ಸ್ವಸ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ತಲೆಮೋರನಾಗಿ ಇಂತೀ ನಿಶ್ಚಯದ
ವಸ್ತುವನರಿತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆಚ್ಚುಂತಿರಬೇಕು || ೭೫ ||

೩. ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಟ್ಟಲ (ಬ)

೫೦೯

ಅಪ್ಪು ವರತಲ್ಲಿಯೇ ಪೃಥ್ವಿಯ ಅಂಕುರ ನಷ್ಟ ಅಂಕುರನಷ್ಟವಾದ
ಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದಣ ಬಿತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಭಾವ ತಿಳಿದು ಸ್ಥಲ ನಿಸ್ಥಲವಾದಲ್ಲಿ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಭಾವವಿರಹಿತನು || ೧ ||

೫೧೦

ಅಪ್ಪು ವಿನೋಳಗಣ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ, ಅಪ್ಪು ವಿನೋಳಗೆ ಬೆರೆದು ಕೆಡದ
ಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ, ಸ್ಥಳ ಕುಳ ಭರಿತನಾಗಿ ಸ್ಥಲವಲ್ಲದ್ದು ಸ್ಥಲವನೇತಿಗಳದಲ್ಲಿ
ಒಳಗು ಹೊರಗಾಯತ್ತು ಆ ಹೊರಗಣ ಹೊಲಬ ಕಂಡು ಆ ಹೊಲಬಿಗನ
ಹೊಲನ ನೋಡಿ, ವಿರಳ ಅವಿರಳವೆಂಬುದನರಿತು ಕುರುಹು ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ನಾಮ ನಷ್ಟ || ೨ ||

೫೧೧

ಅಂಗ ಭವಿ ಭಕ್ತಂಗೆ. ಮನ ಭವಿ ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ. ರುಚಿ ಭವಿ ಪ್ರಸಾದಿಂಗೆ.
ಕುರುಹು ಭವಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗೆ. ತ್ರಿವಿಧ ನಾಮ ಭವಿ ಶರಣಂಗೆ. ಕೂಟಸ್ಥಲ
ಭವಿ ಐಕ್ಯಂಗೆ. ಇಂತೀ ಸ್ಥಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಹು ಕುರುಹಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಅರಿವ
ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು, ಐಕ್ಯ ಐಕ್ಯನಾದ ಮತ್ತೆ ಅದು ಕಲ್ಲಿನೋಳಗಣ ಬೆಳಗು,
ಮುತ್ತಿನೋಳಗಣ ಅಪ್ಪು, ಕರ್ಪುರದೊಳಗಣ ಉರಿಯಂತೆ ದೃಷ್ಟವಿಮ
ನೀಪತಿಯಾಗಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೩ ||

೫೧೨

ಅಂಗಸ್ಥಲ ಮೂರು, ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಮೂರು, ಜ್ಞಾನಸ್ಥಲ ಮೂರೇಬಲ್ಲಿ,
ಆತ್ಮವು ಹಲವು ರೂಪಾಗಿ ತೊಳಲುತ್ತಿದೆ ನೋಡಾ ಅಂಗಸ್ಥಲದ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗ
ಸ್ಥಲದ ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನಸ್ಥಲದ ಸರ್ವಜ್ಞತನಾದಿಗಳೆಲ್ಲವು ಅಯ್ದುವ ಪರಿ
ವಿತ್ತು, ಅಯ್ದು ಸಿಕೊಂಬವನಾರಿದು ನಾನರಿಯೆ. ಹಿನ್ನಿಗೆ ದ್ವಯವಾದಡೆ
ಹರಿವುದಲ್ಲದೆ ಮುಮ್ಮೊನೆಗುಂಟೆ ? ಉಭಯ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆರಡು, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ
ಒಂದೆದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವ ತಿಳಿಯಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೪ ||

೫೧೩

ಆದಿ ಮಧ್ಯಾವಸಾನವ ತಿಳಿದು, ಅತ್ಯನ್ಯಾಯದೇಕೆಂಬುದು ಆದಾವ
ಭಾವ ತಿಳಿದು ಹೇಳಿರಣ್ಣಾ ಆದಿಯ ತಿಳಿವುದು ಆದಾವ ಅತ್ಯ? ಮಧ್ಯವ
ತಿಳಿವುದು ಆದಾವಾತ್ಮ? ಅವಸಾನವ ತಿಳಿವುದು ಆದು ಅರಿವೋ ಮರ
ವೆಯೋ? ಕೆಂಡ ಕೆಟ್ಟಡೆ ಹೊತ್ತುವದಲ್ಲದೆ ದೀಪ ನಂದಿದ ಕಿಡಿ ತುಸ
ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತಿದುದುಂಟೇ? ಇಂತ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸ್ಥಲ
ಮುಕ್ತ. ಉಭಯವಾರು ಸ್ಥಲ ಭರಿತ. ಮಿಕ್ಕಾದ ನೂರೊಂದೆಂದು ಗಾರಾಗ
ಲೇತಕ್ಕೆ? ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿಂದು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಬಂದೆಂದು ಸಲ ಸಂದಲ್ಲಿ ನಾನಾ
ಸ್ಥಲ ಐಕ್ಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧ ||

೫೧೪

ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಭಾವಸ್ವರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯನೆಂಬ
ತ್ರಿವಿಧವ ತಾಳ್ಳು ಮೂರ್ತಿ ಕುರುಹುಗೊಂಡಲ್ಲಿ, ನಾನಾ ಮಧುರ ರಸದಂಡ
ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕಾದ ಲತೆ ವಟ್ಟಿ ಕೈರುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಗಂಧ ಪೃಗ
ಗಂಧಗಳು ಸ್ಥಾವರ ಮುಂತಾದ ಸುಗಂಧ ಸುವಾಸನಗಳಿಗಿಕ್ಕಾ ತದ್ರೂಪ
ಸಿಂಗೆ ಹಿಂಗದಂತೆ ಬಂದೊದಗಿದ ಸಂಗದಂತೆ ಕುರುಹುಗೊಡೆಯಲ್ಲಾ!
ಕಾಯದ ಜೀವದ ಉಭಯವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂದು ದೇವನಾದೆಯಲ್ಲಾ! ನಿನ್ನ
ಲೀಲೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಸಂದೇಹಿಗಳಿಗೆ ಸಂಕಲ್ಪಿಯಾಗಿ ನಿರಂಗೆಗೆ ನಿರಾಲಂಬನಾಗಿ
ಸಮ್ಯಕ್‌ಜ್ಞಾನ ಮುಕುರದಂತೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆಯಲ್ಲಾ! ನಿರಂಗೆ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ನಿನ್ನಿರವ ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆ || ೨ ||

೫೧೫

ಆವಾವ ವಸ್ತು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ತುಂಬುವನ್ನಕ್ಕೆ ಫಲ
ಕುಸುಮ ಚಂದನ ಸುಗಂಧ ಮುಂತಾದ ಮೌಕ್ತಿಕ ರತ್ನಂಗಳು ಕುಲಸ್ಪಾನವಂ
ಬಿಟ್ಟು ಯೋಗ್ಯವಾದಂತೆ ಸ್ಥಲ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಲಿದು ಕಳೆದುಳಿದ ಮತ್ತೆ ಆರು
ಮೂರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ನೂರೊಂದು ಅವು ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನನಾರಿದಂದಿನಯ್ಯಾ || ೩ ||

೧. ಸಂದೋಧಿಯಾದೆಯಲ್ಲಾ (೪)

೫೧೬

ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲವನರಿಯರು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವನರಿಯರು. ಛಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಪ್ರಸಾದ ಸ್ಥಲವನರಿಯರು. ಶರಣಸ್ಥಲಭರಿತರು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸ್ಥಲವನರಿಯರು. ಐಕ್ಯ ನಿರ್ಲೇಪವಾದಲ್ಲಿ ಶರಣಸ್ಥಲ ನಿಂದಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಐದು ಸ್ಥಲವ ಆರೋಪಿಸಿ ಇದಿರಿಟ್ಟು ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಅರು ಸ್ಥಲವಾಯಿತ್ತು. ಆರು ಸ್ಥಲ ವೇಧಿಸಿ ನಿಂದಲ್ಲಿ ನೀ ನಾನೆಂಬ ಭಾವ ಎಲ್ಲಿ ಆಡಗಿತ್ತು ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮ ||

೫೧೭

ಇಂತೀ ಗುರುಸ್ಥಲವ ಲಿಂಗಸ್ಥಲವ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ನಿಂದ ಶರಣನ ಇರವು ವಾಯುವಿನ ಕೈಯ ಗಂಧದಂತೆ, ಸಾವಯವ ನಿರವಯವ ಭೇದಿಸುವ ಸುನಾದದಂತೆ, ಅದ್ರಿಯ ಮುಸುಕಿದ ಮುಗಿಲರಂಜನೆಯ ಸಂದೇಹದ ನಿರಂಜನದಂತೆ, ಅಂಬುಧಿಯ ಚಂದ್ರನ ಪೂರ್ಣದ ಬೆಂಬಳೆಯಂತೆ, ಇಂತೀ ನಿಸ್ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಸಂಗಿಯಾದ ಐಕ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂಧ ಮೋಕ್ಷಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ನಿರಂಗ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯ ||

೫೧೮

ಐಕ್ಯ ಶರಣ ಸನ್ಮತವಾಗಿ, ಶರಣ ಪ್ರಾಣಸನ್ಮತವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರಸಾದ ಸನ್ಮತವಾಗಿ ಪ್ರಸಾದ ಮಹೇಶ್ವರ ಸನ್ಮತವಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರ ಭಕ್ತ ಸನ್ಮತವಾಗಿ ಆ ಭಕ್ತನ ಸಮ್ಯಕ್ರಿಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಚಕ್ರಿ ಇಕ್ಕಿದ ಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ, ಅರ್ಕ ಚಂದ್ರನಂತೆ, ಆರಾರ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದಿಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾದೆಯಲ್ಲಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦ ||

೫೧೯

ಒಂದು ಕಂಡು ಒಂದನರಿದಿಹೆನೆಂಬನ್ನಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹಪದದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ದಿನ್ನೇನೋ ಒಂದನರಿತು ಒಂದಮರೆದು ಬೇರೊಂದ ಕಂಡಿಹೆನೆನುವ ಒಡಲದೇನೋ ? ಈ ದ್ವಂದ್ವವಳದು ನಿಂದ ನಿಜವೇ ಸಂದೇಹಕ್ಕೂಡಲಿಲ್ಲದೆ ನಿಂದುದು ವಡುಸ್ಥಲಭರಿತ ಪರಿಪೂರ್ಣ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧ ||

೫೨೦

ಒಂದು ಮೂರಾದ ಭೇದವ, ಮೂರು ಆರಾದ ಭೇದವ, ಆರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದಾದ ಭೇದವ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ನೂರೊಂದಾದ ಭೇದವ ಒಂದನರಿ

ಯದ ಯೋಗಿಗಳ ಪಾಶವನಕೆವ ತರನಂತೆ. ಆ ನೂರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದರೊಳಗಡ
ಗಿತ್ತು. ಆ ಆರು ಮೂರರಲ್ಲಿ ನಿಂದಿತ್ತು. ಆ ಮೂರು ಒಂದರಲ್ಲಿ ಸಂದಿತ್ತು.
ಒಂದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಳಿಯಿತ್ತು. ಇದರಂದವನಾರು ಬಲ್ಲರಯ್ಯಾ ! ಸಂದೇಹ
ದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಲಿಂಗವನನಿಯದೆ ಭಂಗಿತರಾದರಯ್ಯಾ ! ಆಗಮಕ್ಕೀತ, ಅನಂತ
ಭವರಹಿತ, ಅನಂದದಾವಾನಲ ನೀನೇ ಸೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨ ||

೫೨೧

ಕರ್ಪುರದ ಘಟ ಬೆಂದಂತೆ, ಭತ್ತಿಯ ಮೇಲಣ ಚಿತ್ರದ ಘಟನೆನಂತೆ
ಅಪ್ಪುವಿನ ಮೇಲಣ ಬಹುಮಣ ಲಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ, ದೃಷ್ಟವಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಒಡಲಳ
ವಂತೆ, ಅರಿತು ಅಳಿದ ಸ್ವಲಭಿತನೆಗೆ ಕುಳಿವಿದವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನನು ಅವಿರಳದ ಹೊಲಬಿಗನಾದ ಕಾರಣ || ೧೩ ||

೫೨೨

ಕಕ್ಷೆಯಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಕುಕ್ಷೆಯ ವರ್ತನವ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡ
ಬೇಕು. ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಪರವ್ರವಕ್ಕೆ ಕೈಯ್ಯಾನದಿರ
ಬೇಕು. ಉತ್ತಮಾಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಧರಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಮರ್ತ್ಯರುಗಳಿಗೆ ತಿರಬಾಗ
ದಿರಬೇಕು. ಅಮಳೋಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ತುತ್ತಿನ ಸ್ವಯವ
ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಉಲವ ಸಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ
ಸಂಗವ ಬಿಡಬೇಕು. ಮುಖ ಸಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಸಕಲ
ಗುಣವನನಿಯಬೇಕು. ಇಂತಿವನನಿಯದೆ ಸತ್ತ್ವಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆವನೆಂತಾದಿ
ಯಯ್ಯಾ ! ಭಕ್ತನಾದಡೆ ಮರ್ತ್ಯರ ಹಂಗ ಬಿಡಬೇಕು. ಮಹೇಶ್ವರನಾದಡೆ
ಮಹಾ ವಿಚಾರವ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಡೆ ಪರದೂಷಣವ ಕೇಳ
ದಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾದಡೆ ಜಾಗೃತಸ್ವಪ್ನ ಸುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆನಲ್ಲ
ದಿರಬೇಕು. ಐಕ್ಯನಾದ ಮತ್ತೆ ಸತ್ತ್ವ ಚಿತ್ತು ಅನಂದ ತ್ರಿವಿಧದ ಗೊತ್ತ
ಮುಟ್ಟದಿರಬೇಕು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಪಟ್ಟಲಕ್ಕೆ ಸ್ಥಲ ಪರ ಬೊಮ್ಮಕ್ಕಾ ಇಲ್ಲ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಿಪವಾದ ಶರಣ || ೧೪ ||

೫೨೩

ಕಾಯ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮುಚ್ಚಿ ಇಹನ್ನಕ್ಕ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವನ್ನಕ್ಕ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಹಿರಿದು ಕಿರಿದ ನರಿದು ರೋಚಕ ಅರೋಚಕವೆಂಬನ್ನಕ್ಕ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಜಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಡು, ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತೋರಿ, ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಳಿವನ್ನಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಲ್ಲ. ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲಸದಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಬಕಾಣಿಕೆಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಶರಣ ಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಅರಿದೆ ಮರೆದೆನೆಂಬ ಉಭಯದ ಸಂದೇಹವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಪಟ್ಟಿ ಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಪಾನದ ಮೆಟ್ಟಿನಂತೆ ಒಂದ ಮೆಟ್ಟಿ ಒಂದನೇರುವನ್ನಕ್ಕ ಸ್ಥಲಕುಳಭರಿತನಾಗಬೇಕು. ಮೇಲನೇರಿ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯೆ ನೆಂಬ ಭಾವ ನಿದಲ್ಲಿ ಅರನೆಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮೂರೆಂದು ಬೇರೊಂದ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಕರಗಿದ ಭಂಗಾರಕ್ಕೆ ಕರಚರಣಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲದಂತೆ. ಆತ ಕುರುಹಡಗಿದ ಪರಿಸ್ಥಲ ಪ್ರಬ್ಧ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫ ||

೫-೪

ಕಿವಿಯ ಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ. ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿ ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ. ಈ ಉಭಯವ ಮುಚ್ಚಿ ನಾಸಿಕ ದೋಹರಿ ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ. ಆ ಸುಗುಣ ದುರ್ಗುಣವೆಂಬುದು ನಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸ್ಥಲ. ಆ ಪ್ರಾಣ ಪರಿತೋಷಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನ ನಿದಲ್ಲಿ ಶರಣಸ್ಥಲ. ಆ ಶರಣನಾರೂಢ ಸಲೆ ಸಂದು ನಿದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲ. ಐಕ್ಯವೆಂಬ ಕೂಟಸ್ಥಲ ನಿದಲ್ಲಿ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ನಾಮಕ್ಕೆ ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ ಆ ನಾಮವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಎನ್ನ ಬಿಡಿನಸಾರಸಾಯದು || ೧೬ ||

೫೨೪

ಕೀಲಿಗೆ ಕೀಲ ಮೂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಆ ತರುವಿಗೆ ಕಡೆ ನಡು ಮೊದಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಲವ ಹಿಡಿದು ಸ್ಥಲವನಯ್ಯಹೆನೆಂದಡೆ ಅದು ನಾಮರೂಪು. ಭಾವ ಹಿಡಿದಲ್ಲಿ ಅರಿತು ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ಮರೆದಡೆ ಆತನೊಡಗೂಡಿವ್ವ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭ ||

೫೨೫

ಕೂಟದ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲ. ಭಾವದ ಕಲ್ಪಿತವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಶರಣಸ್ಥಲ. ಕೊಂಡಿಹೆ ಕೊಟ್ಟಹೆನೆಂಬನ್ನಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸ್ಥಲ. ಉಂಡಿಹೆ

ಉಟ್ಟಿಹೆನೆಯನ್ನಕ್ಕ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ. ಅರಿದಿಹೆ ಅರಿಹೆನೆಯನ್ನಕ್ಕ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ. ಗುರುವಿಗೆ ತನು, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನ, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಧನವ ಕೊಟ್ಟಿಹೆ ನೆಯನ್ನಕ್ಕ ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲ. ಇವ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನಿಜ ಐಕ್ಯವೆಂದರಿತಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಲ ಲೋಪ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮ ||

೫೭೭

ಗುರುಸ್ಥಲ ಭಕ್ತ ವಂತಿಕ. ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಮಹೇಶ್ವರ ವಂತಿಕ. ಜಂಗಮ ಸ್ಥಲ ಪ್ರಸಾದಿ ವಂತಿಕ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ರರಣ ಐಕ್ಯನೆಂಬವು ತ್ರಿವಿಧ ಅನಾದಿಯ ಸೋಂಕು. ಅವು ಪೂರ್ವಗತಿಗೆ ಬಂದು ಉತ್ತರಗತಿಯನಯ್ವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯವೆಂಬ ಉಭಯದ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದ ತಿಳುವುದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟವ ಕೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೯ ||

೫೭೮

ಗುರುಸ್ಥಲವಾರು, ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಮೂರು, ಜಂಗಮಸ್ಥಲ ಒಂದೆಂದಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರ ಬಿಂದು ಸಹಿತಾದಂತೆ ಅರೋಹ ಅವರೋಹವಾಗಿ ಸಿಂದು ಏರಿದ ವಿಷ ಇಳಿದು ಸೋರುವಂತೆ ಆದಾರ ಗುಣವೆಂದು ಪ್ರಣಮದ ಬೇರನರಿತಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಸ್ಥಲ ಜಾರಿ ಮಾರಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೦ ||

೫೭೯

ಗುರುಸ್ಥಲವೆಂದು ಬಂದೆ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ. ಲಿಂಗಸ್ಥಲವೆಂದು ಬಂದೆ ರೋಹ ಅವರೋಹಗಳ ಪರಿಹರಿಸಿಹೆನೆಂದು. ರರಣನಾಗಿ ಬಂದೆ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ತ್ರಿವಿಧದ ಗೊತ್ತು ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿಹೆನೆಂದು. ದತ್ತಾರಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪ ತರುವಿಗೆ ಮತ್ತಾವ ವೃಕ್ಷಫಲಾದಿಗಳಿಗೆ ಅವು ಒಂದೇ. ಹಲವು ವೃಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಿಶ್ಚಿತದ ಸವಿಯಾದಂತೆ ನಾನಾಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ದೇವ ನೀನೊಬ್ಬನೇ. ಊರೊಳಗಾದಲ್ಲಿ ಅರಸು ಅಳಿನೊಳಗಾದಲ್ಲಿ ಆಳಾದಂತೆ ಆದೆಯಲ್ಲಾ ಕ್ರಿಗೆ ತತ್ತಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯಲ್ಲಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೧ ||

೫೮೦

ಚಕ್ರಿಯ ಚಿತ್ರದಂತೆ, ಚಿತ್ರಜ್ಞಾನ ಕೈಯ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯಂತೆ, ಅಪ್ಪು ವಿನ ಮಡುವಿನ ಮತ್ಸ್ಯದ ಪಥದಂತೆ, ಇಂತೀ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಹುಟ್ಟುಗೆಟ್ಟ || ೨೨ ||

೫೩೧

ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಶಿಲೆಯನೊಂದು ಹಳಿದಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ಬಂದುದುಂಟೇ ?
ಸುಗಂಧದ ನನೆಯ ತಂದು ಬಂಧಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆ ಸುವಾಸನೆ ಎಸಗಿತ್ತು. ಇಂತೀ
ಉಭಯದಿಂದ ಅರಿವಲ್ಲಿ ಸ್ಥಲ. ಸ್ಥಲವ ನೆಮ್ಮಿ, ನಿಸ್ಥಲವನರಿತಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟದ
ಇಷ್ಟವಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಪ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೩ ||

೫೩೨

ನಾನಾ ಸ್ಥಲಗಳ ಹೊಲಬೆನ ಹೊಲಬ ವಿಚಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖ
ನೆಂಬ ಉಭಯ ಉಂಟು. ತಾನರಿದು ನಡೆನುಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾದಲ್ಲಿ ಇಹಪರ
ಸುಖ ಭಾವಕ ಪರಿಭ್ರಮಣದಿಂದ, ಯಾಚಕ ಮಾತುಗಂಟಿತನದಿಂದ ವಸ್ತು
ಭಾವದ ನಿಹಿತವನರಿಯದೆ ವಾಗ್ವಾದಕ್ಕೆ ಗೆಲ್ಲಸೋಲಕ್ಕೆ ಹೋರುವಲ್ಲಿ ಇಹ
ಪರ ಉಭಯದಲ್ಲಿಗೆ ದುಃಖ. ಇಂತೀ ಸ್ಥಲಗಳ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿ ಅರುಸ್ಥಲವ
ನಲ್ಲಿನ್ನದೆ ಮೂರುಸ್ಥಲವಿಲ್ಲಿನ್ನದೆ, ಬೇರೊಂದು ಸ್ಥಲ ಉಂಟೆಂದು ಊರೈಲ್ಲಿಕ್ಕೆ
ದೂರದೆ ಆರಾರ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ, ಆರಾರ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ. ಆರಾರ ಕ್ರಿ ಸೇಮಂಗಳ
ಲ್ಲಿಪ್ಪ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದಿಪ್ಪ ಆ ವಸ್ತುವ ಬೇರೊಂದು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಕಟ್ಟುಗೊತ್ತಿಗೆ
ತರಲಿಲ್ಲ. ದೃಷ್ಟವಲ್ಲವೆಂದು ಇದಿರಿಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಭಾವ ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಹುಟ್ಟುಗೆಟ್ಟು || ೨೪ ||

೫೩೩

ನೀರು ಕೂಡಿದ ಪ್ರೇರ ಬೆಂದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾ ನೀರುಸಾರವರತು ಹೊತ್ತದೆ
ಉಳಿದ ಉಳಮೆಯಂತೋ ? ಇಕ್ಷುವಿನ ಸಾರ ಅಪ್ಪುವಿನ ಕೂಟದಿಂದ ಸಕ್ಕ
ವಾಗಿ ಮತ್ತ ಉಳಿದುದು ಸಕ್ಕರೆಯಾದಂತೆ, ಎಣ್ಣೆ ನೀರು ಕೂಡಿ ಬೆಂದು
ಬಿನ್ನಾಣದಿ ಮೇಲೇರಿ ಆ ಉಭಯಕ್ಕೆ ಅನ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಾದಂತೆ ಇಂತೀ
ಸ್ಥಲವನಯ್ಯ ನಿಸ್ಥಲವಾಗಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟುಲ
ಸಂಪೂರ್ಣ || ೨೫ ||

೫೩೪

ನೀರು ಪ್ರಳಯವಾದಲ್ಲಿ ನೋಡಲುಂಟೇ ಭಾವಿಯ ? ಆರನರಿತು,
ಮೂರ ತಿಳಿದು, ಬೇರೊಂದಿದೆಯೆಂದು ಲಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಆ ಲಕ್ಷ್ಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗ
ಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೬ ||

೫೩೫

ಪಯವ ಕೂಡಿದ ನೀರಿನಂತೆ, ಮಧುರವ ಕೂಡಿದ ಅಂಭಸಿಯಂತೆ, ತೈಲವ ಕೂಡಿದ ಉದಕದಂತೆ, ನೋಡಿ ಏರಕಾಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅರತಂತೆ ಸ್ಥಲ ಬೇರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಅರಿವ ಸ್ಥಲಗಳನರಿತು ಉಭಯ ತಲೆದೋರ ದಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಹಡುಸ್ಥಲ ಸಂಪೂರ್ಣನು || ೨೦ ||

೫೩೬

ಪೂರ್ವತತ್ತ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ. ಮಧ್ಯದ ಭಾವವ ಬಿಟ್ಟು ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ. ತ್ರಿವಿಧವ ಕೂಟವ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲ. ಗಮನ ನಿರ್ಗಮನವ ಬಿಟ್ಟು ಮೌನಲಿಂಗಿಯ ಸ್ಥಲ. ರೈತದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಕೇಳದಂತೆ ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಕಾಣದಂತೆ ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿ ಅರಿದು ಅರಿಯದಂತೆ ಇದ್ದುದು ರರಣಸ್ಥಲ. ವಿರಳ ಅವಿರಳವೆಂಬ ಸುಳುಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳು ನಿನದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲ. ಇಂತೀ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸಿ ಆರೋಪಿಸಿ ಪೂರ್ವಕಕ್ಷೆಯ ಕಂಡು, ಮಧ್ಯ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಉತ್ತರ ಕಕ್ಷೆಯ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಅರು ಸ್ಥಲದ ಸೋಂಕಿಲ್ಲ. ಮೂರು ಸ್ಥಲದ ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಬೇರೊಂದು ಸ್ಥಲವೆಂದು ಲಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ಉರಿಯ ಬುಡ ತುದಿಯಂತೆ ಕತ್ತುವುದು ಪೂರ್ವವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿವುದು ಉತ್ತರವಾಗಿ ಆ ಉಭಯದ ಗೊತ್ತು ನಿನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಲ ನಿಸ್ಥಲವಾಯಿತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗೋಚರವಹನು || ೨೧ ||

೫೩೭

ಪೃಥ್ವಿ ಅಪ್ಪು ತೇಜ ವಾಯು ಆಕಾಶವೆಂಬ ಪಂಚ ಭೌತಿಕಗಳಿಂದ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬುದು ಹುಸಿ. ನಾನೆಂಬುದೆ ಐದು, ಆ ಐದರಿಂದೊದಗಿದನೆ ಜಗದಾಲಯವಾದ ಮತ್ತೆ ಜಗವಿಲ್ಲವಾಗಿ ತನ್ನ ಗುಣವೆ ಪೃಥ್ವಿ, ತನ್ನ ಗುಣವೆ ಅಪ್ಪು, ತನ್ನ ಗುಣವೆ ತೇಜ, ತನ್ನ ಗುಣವೆ ವಾಯು, ತನ್ನ ಗುಣವೆ ಆಕಾಶ, ತನ್ನಿಂದನೃವಪ್ಪುದಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ ಮರ್ಕಟ ದರ್ಪಣ ಸ್ಥಾನವೆಂದರಿವುದು. ಅಲುಚಿತ ಬೀಜಕ್ಕುಚಿತ ಒಪ್ಪುದೆ? ಅದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ ಪರುಷದ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬುನದ ಮೊರಡೆ ಉಂಟೇ? ಕ್ಷೀರದ ಶರಧಿಯಲ್ಲಿ

ಕನ್ನರ ಜಲ ಸ್ನಾಪ್ಯ ಉಂಟೇ ? ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಗ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರದ ಫಲ ಉಂಟೇ ?
ನೆರೆ ಸತ್ಯನಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವಮನದನುಂಟೇ ? ಇಂತಿವನರಿದು ಸದ್ಭಾವನಾದ ಮಹಾ
ತ್ಮಗೆ ಗುರುವೆಂದರು, ಲಿಂಗವೆಂದರು, ಜಂಗಮವೆಂದರು. ಸ್ವಾವರ ಒಂದಾದರೆ
ಶಾಖೆಯು ಲಕ್ಷದ ತೆರನಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯ ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ್ವರ,
ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ ಇಂತೀ ಪಟ್ಟಿ ಲವೆಲ್ಲ ಬೆಳಗಿನ ಕಳೆಯ
ನೊಳಗೊಂಡಿವು ಮಹಾತ್ಮನ ಶ್ರೀಭುವನಾಂತೀತನಂದೆಯದೆ ಬೇಗವ ತೆಗೆ
ದಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡಿತ್ತು ಅಭರಣದಿರವು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೯ ||

೨೩೮

ಪೃಥ್ವಿಯಂಗ ಭಕ್ತನಲ್ಲ. ಅಪ್ಪುವಿನಂಗ ಮಹೇಶ್ವರನಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿಯಂಗ
ಪ್ರಸಾದಿಯಲ್ಲ. ವಾಯುವಿನಂಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲ. ಆಕಾಶದಂಗ ಶರಣನಲ್ಲ.
ಇಂತೀ ಪಂಚ ತತ್ತ್ವವ ಮೆಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಕೂಡಿಹೆನೆಂದು ಐಕ್ಯನಲ್ಲ. ಅದೇ
ತೆಂದಡೆ, ಆ ಪೃಥ್ವಿ ಅಪ್ಪುವಿನ ಪ್ರಳಯಕ್ಕೊಳಗು. ಆ ಅಪ್ಪು ಅಗ್ನಿಯ
ಅಪೋಷಣಕ್ಕೊಡಲು. ಆ ಅಗ್ನಿ ವಾಯುವಿನ ಭಾವಕ್ಕೊಳಗು. ಆ ವಾಯು
ಆಕಾಶದ ಅವಧಿಗೊಡಲು ಇಂತೀ ಪಂಚ ತತ್ತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಕೂಡಿಹೆನೆಯ
ಪಟ್ಟಿ ಲವ ನಾನರಿಯೆ. ಅದು ನಿಮ್ಮ ಭಾವ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಅರರ ಹೊಳೆಯು.
ಅದು ನಿಮ್ಮಯ ಲೀಲಾ ಭಾವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೦ ||

೨೩೯

ಪಿಂಡ ಪಿಂಡಸ್ಥಲ. ಭಾವ ಭಾವಸ್ಥಲ. ಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನಸ್ಥಲ. ಒಂದು
ಕೆಂಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಉರಿ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಬೇವುವ ಕಂಡು
ಲಕ್ಷಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಒಂದು ಮೂರಾಗಿ, ಮೂರು ಆರಾಗಿ, ಇಂತೀ ನಾನಾ
ಭೇದಗಳ ತಾ ಕಂಡ ಮತ್ತೆ ಬಾಗಿಲವಳಿ ಹೊಳಹಿನಂತೆ ಅಯ್ಯುವದು
ಒಂದೇ ದಾರಿ. ಆ ಭೇದವನರಿತಲ್ಲಿ ಅಭೇದ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಏಕಭಕ್ತಕ್ಕೆ ನೀನೇ
ಅರಸು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೧ ||

೨೪೦

ಬಿದ್ದ ಬೀಜ ಇಕ್ಕಿದ ಸಸಿ ಮುಂತಾದವುಕ್ಕೆ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲದೆ ಮೊಳಗೆ
ಅಂಕುರವಿಲ್ಲ. ಸಸಿಗೆ ಹೊಸ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲದೆ ಎಲೆದೋರದು. ಚಿತ್ತವಸ್ತುವಿ
ನಲ್ಲಿ ನಿಂದಿಲ್ಲದೆ ನಾನಾ ಸ್ಥಲಗಳ ವಿವರವ ಮುಟ್ಟದು. ಸಸಿ ಬಲಿಮ ಹೊಸ

ಸುಳಿ ತೋರಿದಲ್ಲಿಯಲ್ಲದೆ ಆ ಶುಷ್ಕಪರ್ಣ ಬಿಡದು. ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಕ್ರಿ, ಆತ್ಮಗೆ ಅರಿವು, ಉಭಯಸಂಬಂಧವಾಗಿಯಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಕುರುಹಿಲ್ಲ. ಆ ಕುರುಹು ಉಭಯವ ನೆಮ್ಮಿಸಿರುವುದು ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ. ಆ ಭಕ್ತಿ ತ್ರಿವಿಧವ ನೆಮ್ಮಿಸಿರುವುದು ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ. ಆ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ ಮೂರ ಮೆಟ್ಟಿ ಆರ ಕಂಡುದು ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲ. ಅರಡಗ ಬೇರೆ ಒಂದೆದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲ. ಒಂದೆಬುದೆ ಸಿಂದು ಸಂದನಳಿದಲ್ಲಿ ಶರಣಸ್ಥಲ. ಶರಣನ ಐದು ಗೂಡಿ ಪ್ರಮಾಣು ನಷ್ಟ ವಾದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ. ಇಂತೀ ಪದ್ಧತಿ ಸ್ಥಲಂಗಳು ಆಕಾರವ ನೆಮ್ಮಿ ಮಹ ದಾಕಾಶದೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಅದು ಭಾವವಿಲ್ಲದ ಬ್ರಹ್ಮನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೨ ||

೪೪೧

ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಅಂಕುರವಿದ್ದಂತೆ ಏಕಡಗಿದ ಮತ್ತೆ ಮೋಳೆದೋರಿ ಹಲವು ರೂಪಿಂಗಡೆಯಾಯಿತ್ತು. ಇರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಏಕಗುಣ ಬಿತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಗುಣ ವಾಯಿತ್ತು. ಉಭಯದ ಹೊಲಬ ತಿಳಿದು ಪೂರ್ವ ಉತ್ತರವೆಂಬ ಉಭಯದ ಗೊತ್ತ ಮುಟ್ಟದೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೩ ||

೪೪೨

ಬೇರು ಒಣಗಿದಲ್ಲಿ ಅಂಕುರ ಉಂಟೇ ? ಅರನರಿಯದೆ ಮೂರ ಪ್ರಮಾ ಣಿಸದೆ ಮಿಾರಿಪ್ಪಾತನ ಭೇದವನರಿಯದೆ ಮತ್ತೆ ತೋರಿಕೆ ಇನ್ನಾವುದು ಹೇಳಾ ಯುಗಜುಗ ಪ್ರಮಾಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಆಚೆಯಲ್ಲಿ ನಾನರಿಯೆ ಈಚೆಯಲ್ಲಿ ನಾಬಲ್ಲೆ. ಅವ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಲಭರಿತನಾಗಿ ಹಿಡಿವಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಅರಿವಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶುದ್ಧವಾಗಿ ಇಂತೀ ಉಭಯದ ಒಡಲನರಿದು ಒಡಗೂಡಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನರಿಯಬಲ್ಲಡೆ || ೩೪ ||

೪೪೩

ಭಕ್ತನ ಅಂಗಸ್ಥಲ, ಮಾಹೇಶ್ವರನ ಭಾವಸ್ಥಲ, ಪ್ರಸಾದಿಯ ಜ್ಞಾನ ಸ್ಥಲ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಉಭಯಸ್ಥಲ, ಶರಣನ ಏಕಸ್ಥಲ, ಐಕ್ಯದ ಕೂಟಸ್ಥಲ ಇಂತೀ ಅರು ಸ್ಥಲವ ವೇಧಿಸಿ ನಿದಲ್ಲಿ ಮಹದೈಕ್ಯ ಏಕಮೂರ್ತಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೫ ||

೫೪೪

ಭಕ್ತನಂಗ ಕಾಮ. ಮಹೇಶ್ವರನಂಗ ಲೋಭ. ಪ್ರಸಾದಿಯಂಗ ಕ್ರೋಧ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಂಗ ಮೋಹ. ಶರಣನಂಗ ಮದ. ಐಕ್ಯನಂಗ ಮತ್ಸರ. ಇಂತೀ ಷಡ್ಭಾವ ಸ್ಥಲಂಗಳ ಕೂಡುವಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವ ಕೂಡಿದಂಗ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವ ಕೂಡಿದಂಗ ಮಹೇಶ್ವರನಾಗಿ ಕಾರಣವ ಕೂಡಿದಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿ ಇಂತೀ ಮೂರು ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಆ ಸ್ಥೂಲದ ಕಳೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಿ ಆ ಸೂಕ್ಷ್ಮದ ಕಳೆ ಶರಣನಾಗಿ ಆಕಾಶದ ಕಳೆ ಐಕ್ಯನಾಗಿ ಏಕಮೂರ್ತಿ ತ್ರೈಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಪೈರಾಗ್ಯವೆಂಬುದನಾಧರಿಸಿದೆಯಲ್ಲಾ ಅದು ನಿನ್ನ ಲೀಲಾಭಾವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೬ ||

೫೪೫

ಭಕ್ತನ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದ ಭೇದ ಚಿಪ್ಪಿನ ಮುತ್ತಿನ ಅಪ್ಪುವಿನಂತಿದ್ದಿತ್ತು. ಆ ತ್ರಿವಿಧದ ಆದಿಯನರಿದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ ಸಂಪೂರ್ಣ. ಮಾಹೇಶ್ವರನ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದ ಭೇದ ವಾರಿ ವಾಯುವಿನ ಸಂಗದ ಕಲ್ಲಿನ ಬೆಗಡದಂತಿದ್ದಿತ್ತು. ಪ್ರಸಾದಿಯ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದ ಭೇದ ಉರಿಯ ತುದಿಯ ಮೇಲೆ ಎರಡೆಣ್ಣೆಯ ಕೊಂಡುರಿವ ಸರದಂತಿದ್ದಿತ್ತು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದ ಭೇದ ಹರಿವ ಅಪ್ಪುವಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಚಿತ್ತಾರದಂತಿದ್ದಿತ್ತು. ಶರಣನ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದ ಭೇದ ವಜ್ರದ ಬೆಳಗಿನ ಕಳೆಯ ಹೊಳಹಿನಂತಿದ್ದಿತ್ತು. ಐಕ್ಯನ ತ್ರಿವಿಧವಡಗಿದ ಭಾವ ಈ ಪೂರ್ವದ ಐದನವಗವಿಸಿ ಸ್ವಯವಾದುದು ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ. ಇಂತೀ ಸ್ಥಲವನಯ್ದು ನಿಸ್ಥಲವಾದಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕನಾದೆಯಲ್ಲಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೭ ||

೫೪೬

ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತ, ಮಾಹೇಶ್ವರನ ಮಾಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣನ ಶರಣ, ಐಕ್ಯನ ಐಕ್ಯನೆಂಬಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟ ವಾವುದು ಹೇಳಿರಣ್ಣಾ. ಘಟಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನೆಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನರಿದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ. ಕೆಚ್ಚಲ ಕೊಯಿದಿಕ್ಕಿದಲ್ಲಿ ಅಮೃತವಿಪ್ಪಿಡೆಯ ಬಲ್ಲಡೆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ. ಇಂಗಳವ ಕೆಡಿಸಿ ನಂದಿದಲ್ಲಿ ಆ ನಟ್ಟಿಯ ಅಂಗವೆಲ್ಲಡಗಿತ್ತೆಂಬುದನರಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ. ರತ್ನದ ಶಿಲೆ

ಯೊಡೆದು ಪುಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ರತಿಯೆಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂಬುದನರಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸ್ಥಲ. ವಾಸನೆಯ ಕುಸುಮವ ಹೊಸೆದು ವಾಸನೆ ಹೋಗಿ ಆ ಸು ವಾಸನೆಯೆಲ್ಲಾಡಗಿತ್ತೆಂಬುದನರಿದಲ್ಲಿ ಶರಣನ ಶರಣಸ್ಥಲ. ಅನಲ ಆಹುತಿ ಗೊಂಡು ಬೇವಲ್ಲಿ ಆ ಭಾವನ ಭಾವಿಸಬಲ್ಲಡೆ ಐಕ್ಯನ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ. ಇಂತೀ ಆರು ಸ್ಥಲದ ಭೇದವನರಿತು ಮೂರು ಆರಾದ ಉಭಯವ ಕಂಡು ಇಂತೀ ಆರರೊಳಗೆ ಆರಾದ ಭೇದವ ಭಾವಿಸಿ ತಿಳಿದು ಮುಕುರದೊಳಗಣ ಬಿಂಬವ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿ ಕಾಬುದು ಒಂದೋ ಎರಡೋ ಎಂಬುದ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸ್ಥಲ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆತ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗೈಕ್ಯಾನುಭಾವಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೮ ||

೫೪೭

ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತನ ಮಹೇಶ್ವರನ ಭಾವ ವಾಯುವಿನ ಮರೆಯ ನಾನಾ ಸುಳುಹಿನಂತೆ ಧರೆ ಸಂಕಜ ಜಲದಂತೆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಮಹೇಶ್ವರನ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಭಾವ. ತರುಗಂಧದ ಅನಿಲನಂತೆ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಭಾವ. ಮರೀಚಿಕಾ ಜಲದ ತೆರೆಯ ಹೊಳಹಿನ ಅರುಣನ ಕಿರಣವ ಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಂಡಂತೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಶರಣಸ್ಥಲದ ಭಾವ. ತಿಲ ತೈಲ ನೀರಿನಂತೆ ಶರಣನ ಶರಣನ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲದ ಭಾವ. ದರ್ಪಣದ ಬಿಂಬ ಬಿಂಬಿ ಸುವ ಉಭಯ ದೃಷ್ಟಿ ಏಕವಾದಂತೆ. ಐಕ್ಯನ ಐಕ್ಯನ ಮಹಾದೈಕ್ಯನ ಭಾವ ಮಿಂಚಿನ ಕುಡಿವೆಳಗಿನ ಸಂಚದ ಸಂಚಲದ ಸಂಚಾರ ಸಂಚರಿಸುವ ಸರದಂತೆ. ಇಂತೀ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸ್ಥಲ, ಭಾವಕ್ಕೆ ಭಾವ, ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನ ವೇಧಿಸಿ ಭೇದಿಸು ವಲ್ಲಿ ದೃಕ್ಯ ದೃಶ್ಯಕ್ಕೆ ಒಡಲಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೯ ||

೫೪೮

ಭಕ್ತನಾದರೆ ಧರ್ಮಿಯಂತಿರಬೇಕು ಮಹೇಶ್ವರನಾದರೆ ಅಪ್ಪುವಿನಂತಿರ ಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಡೆ ವಹ್ನಿಯಂತಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾದಡೆ ಸುಷುಪ್ತಿಗೊಂಡ ವಿಷದಂತಿರಬೇಕು. ಶರಣನಾದಲ್ಲಿ ಮೌನಿಯಂತಿರಬೇಕು. ಐಕ್ಯನಾದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಹಿಳೆಯಂತಿರಬೇಕು. ಈ ಹೀಗಿರದಡೆ ಆರರಲ್ಲಿ ಲೀಸು, ಮೂರರಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ. ಇದ ಮಾರಲಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೦ ||

೪೪೯

ಭಕ್ತನಾದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಡಲೊಡೆಯಬೇಕು. ಮಹೇಶ್ವರನಾದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಜೇತನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದಿರಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಹೊದ್ದದಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನ ಗೊತ್ತ ಮೆಟ್ಟದಿರಬೇಕು. ಶರಣನಾದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಯ ತಪ್ಪಲ ತಪ್ಪಿರಬೇಕು. ಐಕ್ಯನಾದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನೆಂಬ ಪ್ರಮಾಣು ನಷ್ಟವಾಗಿರಬೇಕು. ಇಂತೀ ಸ್ಥಲಂಗಳ ನೆಮ್ಮಿ ತೆಪ್ಪವ ಹತ್ತಿ ಒತ್ತುವನಂತೆ ತೆಪ್ಪ ತಪ್ಪಲಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮತ್ತೆ ಒತ್ತುವುದು ಹತ್ತುವುದೆ ? ಆ ಹೊಳೆ ಕಾಲಿಗೆ ಹೊಲಬಾದ ಮತ್ತೆ ಪೂರ್ವವಿತ್ತ ಉತ್ತರ ವತ್ತ ಉಭಯ ನಷ್ಟವಾದುದೆತ್ತ ಅತ್ತಲೇ ತನ್ನಷ್ಟ ಮತ್ತೆ ನೀಕಳಂಕ ವಸ್ತು ನೀನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೧ ||

೫೫೦

ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವನರಿತು ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಾನಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯ ಜೀವ ಭಾವ ಈ ತ್ರಿವಿಧವನರಿತು ಕಾಯದ ಕರ್ಮವ ಕಳೆದು ಜೀವನ ಭವನ ಹಿಂಗಿಸಿ ಭಾವದ ಪ್ರಕೃತಿಯನೊಂದಿಸಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ದೃಷ್ಟದ ತನುವಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣಿಸುವಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿಲಯಂಗಳ ಹುಟ್ಟು ಗೆಡಿಸಿ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯವನೀಕ್ಷಿಸಿ ತೋರಿ ಹಸ್ತಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗವ ಮಾಡ ಬೇಕು ಅದು ಗುರುಸ್ಥಲದ ಭಾವ. ಅಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸ್ಥಲ ಲೇಪ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೨ ||

೫೫೧

ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ ಏಕವಾದಲ್ಲಿ ಶಿಲೆ ಬಿಂದುವಿನ ಚಂದ್ರನ ಬಿಂಬ ದಂತಿದ್ದಿತ್ತು. ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸ್ಥಲ ಏಕವಾದಲ್ಲಿ ಅರಗಿನ ಪುತ್ತ್ವ ಲಯ ಅವಯವಂಗಳು ಉರಿ ಹರಿದು ಪರಿಹರಿಸಿದಂತಿದ್ದಿತು. ಶರಣನ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲದ ಭಾವ ಕರ್ಪುರದ ಅಗ್ನಿ ಆಹುತಿಗೊಂಡಂತಿದ್ದಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಆರು ಮೂರರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ನಿಂದ ಕೂಟಸ್ಥಲ ಲೆಪ್ಪದ ಮೇಗಳ ಚಿತ್ರದ ದೃಕ್ತಿನ ದೃಶ್ಯದಂತಿದ್ದಿತ್ತು. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲ ಏಕರೂಪಾದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದ ವರ್ಣದ ಬಹು ರೂಪು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿದ ನಿರಾಕಾರದಂತಿದ್ದಿತ್ತು. ನಾಮವಿಲ್ಲದ ರೂಪು, ಭಾವವಿಲ್ಲದ ಮಾತು, ನಿನಾನೆಂಬ ಸ್ಥಲ ಅದೇನು ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೩ ||

೫೫೨

ಭಕ್ತಂಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯಂಗವಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಅಪ್ಪು ಅಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಪವನನಂಗವಾಗಿ ಶರಣಂಗೆ ಆಕಾಶವಂಗವಾಗಿ ಐಕ್ಯಂಗೆ ಮಹಾಬೆಳಗು ಅಂಗವಾದಲ್ಲಿ ಪಂಚತತ್ತ್ವಕ್ಕೂಡಿ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಐದುವಲ್ಲಿ ಷಡ್ಭುಲ ರೂಪವಾಯಿತ್ತು. ಆರು ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪು ಅರಸಾದಂತೆ ಏಕ ಭಕ್ತ ಮಹಾರಾಜ ನೀನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೪ ||

೫೫೩

ಭಕ್ತಂಗೆ ಬೀಜ ರೂಪು. ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಅಂಕುರ ರೂಪು. ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಸಸಿ ರೂಪು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಫಲರೂಪು. ಶರಣಂಗೆ ಆ ಕೆಯ್ಯ ಕೊಯ್ಯುವ ರೂಪು. ಐಕ್ಯಂಗೆ ಆ ಹುಲ್ಲ ಒಕ್ಕ ಮೆಟ್ಟಿಸಿ ತೂರುವಾಗ ಹೊಟ್ಟೆಕಳೆದು ಭತ್ತ ನಿಂದು ಹುಲ್ಲು ಹೊರೆಗಟ್ಟುತ್ತ. ಒಕ್ಕಿದ ಮೇಟೆ ಕಿತ್ತಿತ್ತು. ಹುಲ್ಲು ಮೆದೆಗೆ ಹೋಯಿತ್ತು. ಹೊಳ್ಳು ಗೂಡು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ನಿಂದ ಭತ್ತ ಪುನರಪಿ ಬೀಜವಹು ದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ಹಗೆಯದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಯಿತ್ತು || ೪೫ ||

೫೫೪

ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲ ಅಳವಟ್ಟಲ್ಲಿ ಮಾಟಕೂಟವೆಂಬ ಕೋಟಲೆ ಏತಕ್ಕೋ ? ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ ಅಳವಟ್ಟಲ್ಲಿ ಅಹುದಲ್ಲವೆಂಬ ಭವದುಃಖವೇತಕ್ಕೋ ? ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಳ ಅಳವಟ್ಟಲ್ಲಿ ಉಂಡಿಹೆ ಉಟ್ಟಹೆನೆಂಬ ದಂದುಗವೇತಕ್ಕೋ ? ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಳ ಅಳವಟ್ಟಲ್ಲಿ ಜನನ ಮರಣವೆಂಬ ಕುರುಹದೇತಕ್ಕೋ ? ಶರಣಸ್ಥಳ ಅಳವಟ್ಟಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖ ಭೋಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಡೆಗೆಡೆಯ ಲೇತಕ್ಕೋ ? ಐಕ್ಯಸ್ಥಳ ಅಳವಟ್ಟಲ್ಲಿ ನಾಮರೂಪು ಕ್ರಿ ಎಂಬ ಭಾವವ ಲಕ್ಷಿಸ ಲೇತಕ್ಕೋ ? ಇಂತೀ ಇವು ಮೀರಿದ ಆರಂಕಣದ ಮನೆಯ ಬಾಡಗೆಯ ಹಿಡಿದು ಘನಕಿರಿದೆಂದು ಹೊಯಿದಾಡುವಂತೆ ಈ ದೂರನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುವೆ ? ಗಾರಾಗದ ಮುನ್ನವೆ ತೋರಿಕೆ ಏತಕ್ಕಡಗದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೬ ||

೫೫೫

ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ ಅಳವಟ್ಟವಂಗೆ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ ಅಳವಟ್ಟವಂಗೆ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲ ಅಳವಟ್ಟವಂಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲ ಅಳವಟ್ಟವಂಗೆ ಶರಣ ಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಶರಣ ಸ್ಥಲ ಅಳವಟ್ಟವಂಗೆ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲ ಅಳವಟ್ಟವಂಗೆ ನಾನಾ ಸ್ಥಲ ನಿಷ್ಠಲ ವಾಯಿತ್ತು. ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾಗೆ ನಿಷ್ಠಲಕ್ಕೆ ನಿರವಯವಾಗಿ ನಿಜವಾದೆ ಯಲ್ಲಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೭ ||

೫೫೬

ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮನಾಶನ. ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ ವಿಷ್ಣುನಾಶನ. ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲ ರುದ್ರನಾಶನ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸ್ಥಲ ಈಶ್ವರನಾಶನ. ಶರಣ ಸ್ಥಲ ಸದಾಶಿವ ನಾಶನ. ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲ ಪರವಸ್ತುಭಾವ ನಾಶನ. ಇಂತೀ ಸ್ಥಲಂಗಳ ನಾರೋಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವವನಾಧರಿಸಿ ಉತ್ತರವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮೇಲಣ ನಿಶ್ಚಯ ಪದವ ನಿಜವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಸ್ಥಲ ನಿಷ್ಠಲವನಯ್ದಿತ್ತು || ೪೮ ||

೫೫೭

ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ ಮಹೇಶ್ವರನ ನಿರ್ವಿಜ. ಆ ನಿರ್ವಿಜ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪ್ರಣಮ. ಆ ಪ್ರಣಮ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಎರಡಳಿದ ಅರಿವು. ಆ ಅರಿವು ಶರಣನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕಳೆ. ಆ ಕಳೆ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನ ನಿರವಯ. ಆ ನಿರವಯ ವಸ್ತು ಬೇರೊಂದೆಡೆ ಕುರುಹುಗೊಂಡೆಡೆ ಅದು ನಿನ್ನದಲ್ಲ. ಎನ್ನಂಗಳೋಸ್ಕರ ವಾಗಿ ಲಿಂಗವಾದೆಯಲ್ಲಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೯ ||

೫೫೮

ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲವಾರು, ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವಾರು, ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವಾರು, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲವಾರು, ಶರಣ ಸ್ಥಲವಾರು, ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲನ ಐಕ್ಯ ಆರೆಂಬಲ್ಲಿ ನೇತಿ ಗಳದು ಸ್ಥಲ ನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಐಕ್ಯನ ಆರು ಕೂಟವಾವುದಯ್ಯಾ ? ಅದು ದರ್ಪಣದ ಭಾವದೊಪ್ಪ. ಅದು ಭಾಗೀರಥಿಯ ಅಪ್ಪುವಿನ ಭೇದ. ಇದು ಆರಾರಭಾವಕ್ಕೂ ತಪ್ಪದ ಸ್ಥಲ. ಸಂದೇಹ ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಿ ಸಂದೇಹ ನಿಂದು ಒಂದೊಂದಲ್ಲಿ ಏಕ ಸ್ಥಲ. ಏಕ ಸ್ಥಲ ಪ್ರತಿರೂಪಾಗಿ ಕರ್ತೃ ಭೃತ್ಯನೆಂಬ

ಉಭಯ ರೂಪಾಯಿತ್ತು. ಉಭಯದ ರೂಪಿಂದ ಹಲವು ಸ್ಥಲ ಒಲವರ ವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಹೊಲಬ ತಿಳಿದು ಸಲೆ ವಸ್ತು ಒಂದೆದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಲಲೇಪ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಕುರುಹು ಅಡಗಿದಲ್ಲಿ || ೫೦ ||

೫೫

ಭಾವ ತ್ರಿವಿಧ ನಿರ್ಭಾವ ತ್ರಿವಿಧ ದಂಪತಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಆರು ಸ್ಥಲ ವಾಯಿತ್ತು. ಭೃತ್ಯಸ್ಥಲ ಮೂರು ಕರ್ತೃಸ್ಥಲ ಮೂರು ಈರಾರು ಕೂಡಿ ನಡೆವಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷವಾಯಿತ್ತು. ಲಕ್ಷ ಅಲಕ್ಷವನರಿತು ಹಿಡಿದ ಬಿಡುವ ಭಾವ ಒಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಕಡೆನಡು ಮೊದಲಿಲ್ಲ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೫೧ ||

೫೬೦

ಭೃತ್ಯ ರೂಪೊಂದು ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲ. ಕರ್ತೃ ರೂಪೊಂದು ವಸ್ತು. ಈ ಉಭಯದ ಜಗದ ಹಾಯಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದಲ್ಲಿ, ಮೂರು ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲವಾಯಿತ್ತು ಮೂರು ಕರ್ತೃ ಸ್ಥಲವಾಯಿತ್ತು. ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಭಾವ ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ, ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಕರ್ತೃ ಸ್ವರೂಪು. ಇಂತೀ ಉಭಯ ಭೇದದಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಂದೆ ಆಶ್ರಯವ ಕಟ್ಟಿದ ಕಾರಣ ಭಕ್ತಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನಾಗಿ ಆ ಭಕ್ತಿಯನೊಪ್ಪುಗೊಂಬುದಕ್ಕೆ ವಸ್ತುಪ್ರಭುದೇವನಾಗಿ ಬಂದಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಉಭಯಸ್ಥಲ ಗೋಚರಿಸದೆಂದು ಷಟ್ಸ್ಥಲವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸ್ಥಲದ ನಾಮ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಸ್ಥಲ ಒಡಲಾಯಿತ್ತು. ಪೂರ್ವಗತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಲ ಉತ್ತರಗತಿಯಾದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಲ. ಉಭಯ ನಾಮರೂಪು ಲೇಪವಾದಲ್ಲಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ನಿರ್ಲೇಪವಾದನು || ೫೨ ||

೫೬೧

ಮಣ್ಣು ನೀರಿನಂತೆ ಆದಾಗವೇ ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ. ಭಂಗಾರ ಬಣ್ಣ ದಂತೆ ಆದಾಗವೇ ಮಾಹೇಶ್ವರನ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ. ಅನಲ ಅನಿಲನಂತಾ ದಾಗವೇ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ. ದೀಪ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಉದೈಸಿ ಪ್ರತಿಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿದಾಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸ್ಥಲ. ಶೃತ ಶೃತವ ಕೇಳಿ ದೃಷ್ಟ ದೃಷ್ಟವ ಕಂಡು ಅನುಮಾನ ಅನುಮಾನವನರಿತು ಸುಮ್ಮಾನ ತಲೆ ದೋರದಿದ್ದಾಗವೇ ಶರಣನ ಶರಣಸ್ಥಲ. ವಾರಿ ಶಿಲೆಯಂತೆ ಮಣಿಯದಾರ

ದಂತೆ, ಬುದ್ಬದದ ನೀರಿನಂತೆ, ಮಣಿ ವಜ್ರದ ಬಂಧದಂತೆ, ಮರೀಚಿಕಾಜಲವ ತುಂಬಿ ತಂದ ಕುಂಭದಂತೆ, ಸಾಕಾರವಳಿದು ನಿರಾಕಾರ ಉಳಿದಲ್ಲಿ, ಐಕ್ಯನ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ, ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲ, ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಶರಣಸ್ಥಲ, ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ, ಇಂತೀ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ದ್ವಾದಶಂಗ ಳಾಗಿ ಕೂಡುವಲ್ಲಿ ತ್ರಯೋದಶಭಾವವಾಯಿತ್ತು. ಉಭಯವನೇಕೀಕರಿಸು ವಲ್ಲಿ ಒಂದೊಡಲಾದುದಾಗಿ, ರೂಪು ನಿರೂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದು ನಿರೂಪನ ಕೂಡಬೇ ಕೆಂಬ ಕೂಟ ತ್ರಿವಿಧದ ಆಟವಾಯಿತ್ತು. ಗುರುವಿಂಗೂ ಗುರು ಉಂಟೆಂಬ ಭಾವ, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ಉಂಟೆಂಬುದೊಂದು ವಾಸ, ಜಂಗಮಕ್ಕೂ ರುದ್ರನ ಪಾಶವ ಕೂಡಬೇಕೆಂಬುದೊಂದು ಆಶೆ, ಇಂತೀ ಮೂರರ ಮೂರು, ಈರಾರರ ಭಂಡ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದರ ಅಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು ದಶಹತ್ತರಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಒಂದೇ ಲಾಭ ವಾಯಿತ್ತು ಆ ಲಾಭವ ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಭಕ್ತಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯ ನರಿವುದಕ್ಕೆ ಬಸವಣ್ಣನಾಗಿ, ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನಾಗಿ, ಆಕಾರ ನಿರಾಕಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿವಿರಕ್ತಿಯ ತಾಳ್ವ ಚೇತನ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿರಳನಾಗಿ ನಿಜವನಯ್ದದ ಪ್ರಭುದೇವರು ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಮಥರ ಪ್ರಸಾದವೆನಗೆ ಷಟ್ಸ್ಥಲ. ಇಂತೀ ಇವರೊಳಗಾದ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲ ಮೊದಲಾದ ಭಾವವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದು ಅರಿದ ಮತ್ತೆ ಅದನೇನೆಂದು ಉಪಮಿಸುವೆ ? ಅದು ಭಾವವಿಲ್ಲದ ಬಯಲು ನಾಮವಿಲ್ಲದ ನಿರ್ಲೇಪ ನಿಜ ನೀನೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೩ ||

೫೬೨

ಮೂರು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಅಯ್ದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಮಲ ಮೂರು ಮುಟ್ಟಲೀಸದಿವೆ ನೋಡಾ. ಆರು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಅರಿ ಷಡುವರ್ಗಂಗಳು ಹಗೆಯಾಗಿ ಇವೆ ನೋಡಾ. ಐದು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಅರಿದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಈರೈದು ಕೊಂದು ಕೂಗು ತ್ತಿವೆ ನೋಡಾ. ಇವ ಸಂದನಳಿದು ಒಂದರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಬಂಧ ಬಿಡದು. ಈ ಉಭಯ ಸಂದೇಹ ನೀನು ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಬಿಡುಗು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೪ ||

೫೬೩

ರುದ್ರ ತತ್ತ್ವಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಈಶ್ವರ ತತ್ತ್ವಶರಣ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಸದಾಶಿವ ತತ್ತ್ವ ಐಕ್ಯಕೂಟಸ್ಥನಾಗಿ, ನಾಮರೂಪು ಭಾವವಳಿದಲ್ಲಿ

ಪರಶಿವಮೂರ್ತಿ ಪರಾಪರದೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಅದು ಆರೋಹ ಅವರೋಹ ವಾದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನೆಂದು ಒಂದು ಮೂರಾಗಿ, ಮೂರು ಆರಾಗಿ, ಆರು ಮಿಶ್ರವಾಗಿ ನೂರೊಂದರಲ್ಲಿ ತೋರಿ ಸ್ಥಲಕುಳಂಗಳೆಲ್ಲವು ಸುವರ್ಣದ ಸಾರದಂತೆ ಉರಿಗೆ ಕರಗಿ ಉರಿಯಡಗೆ ಮುನ್ನಿನಂತಿರವು. ಆ ತೆರ ಸ್ಥಲ ಕುಳವಿವರ, ಸ್ಪಟಿಕದ ಬಹು ವರ್ಣದಂತೆ ವರ್ಣವಳಿಯ ಘಟ ಉಳಿದ ಮತ್ತೆ ಮುನ್ನಿನಂದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೫ ||

೫೬೪

ಲಿಂಗಮೂರು, ಸ್ಥಲವಾರೆಂಬುದು ತಮ್ಮ ಸಂದೇಹದ ಗುಣ. ಲಿಂಗ ಒಂದು ಸ್ಥಲ ಒಂದೆಂಬುದು ಖಂಡಿತನ ಗುಣ. ಅವರವರೆಂದಂತೆ ಎನ್ನದೆ, ತನ್ನಿರವ ಭಿನ್ನ ವ ಮಾಡದೆ, ಮೂಢಸಾಧನೆಯವನೊಡನೆ ಕಾಡುವ ತೆರ ದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಚೊಕ್ಕೆಯ ಇವನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯ ಉಭಯವ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೬ ||

೫೬೫

ವಾಯುವಿನ ಬೆಂಬಳಿಯ ಗಂಧ ಅದಾವ ಶಾವಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ? ವಾರಿಯ ಬೆಂಬಳಿಯ ತೆರೆ ಅದಾವ ಶಾವಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ? ಈ ಭೇದವ ನನಿತು ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಅದು ಸ್ವಾನುಭಾವಸಿದ್ಧ ಐಕ್ಯಲೇಖ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೭ ||

೫೬೬

ವೇದಗಳ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ವ ಆದಿಯ ಇಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಭಾವ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ತುತ್ತತುದಿ ಯಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಹಿಂದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ. ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಈ ಮೂರ ಮುಂದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ. ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾನವ ಹಿಂದೆಸೆ ಮುಂದೆಸೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಉದ್ಧಾರ್ಪಣೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಮಹ ದಾಕಾಶವ ಕಂಡೆ. ಆ ಮಹದಾಕಾಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೀಕಲತತ್ತ್ವ, ಆ ನೀಕಲ ತತ್ತ್ವದ ರೂಪು ಆರೋಹ ಅವರೋಹವಾಗಿ ಎಡೆಯಾಡು ತ್ತಿಪ್ಪುದು. ಅದು ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಆತ್ಮಗೆ ಅರಿವಾಗಿ ಹಿಂದು ಮುಂದ ಒಂದೆಯಾಗಿಪ್ಪ ನಿಜನಿಂದ ನಿಲವು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ದ್ವಂದ್ವ ವಳಿದ ನಿರಂಗ || ೫೮ ||

೫೬೭

ಸತ್ತ್ವವಂತಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಮಲ ಚಿತ್ತಂಗೆ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಾವಿಗೆ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಉಭಯವಳಿದವಂಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಶೃತ ದೃಷ್ಟ ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗನಾಗಿ ಶರಣ ಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಕೂಡಹೆ ಕೂಡೆಹೆನೆಂಬ ಭಾವವಿಲ್ಲದನಾಗಿ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಸ್ಥಲದಿಂದ ಸ್ಥಲವನೈಯ್ದು ಸ್ಥಲ ಲೇಪವಾದ ಮತ್ತೆ ಮೀರಿದ ತೆರನ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೯ ||

೫೬೮

ಸ್ಥಲವೆಂಬುದು ಘಟ, ಕುಳವೆಂಬುದು ಆತ್ಮ. ಇಂತೀ ಸ್ಥಲ ಕುಳವ ನರಿವುದು ಮಹಾ ಜ್ಞಾನ. ಇಂತೀ ಸ್ಥಲವನರಿತು ಕುಳವ ಕಂಡು ಇಂತೀ ಮೂರರ ಹೊಲಬ ಬಿಡಬೇಕು. ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ಜಗವನರಿಯದೆ ಅರಿವಲ್ಲಿ ಭವಕ್ಕೆ ಒಡಲಿಲ್ಲದೆ ಈಚೆಯಡಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಆಚೆಯಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿದೆ ನಿಹಿತದಡಿಯ ಮಡಮುಟ್ಟದೆ ಉಂಗುಷ್ಟ ಊರದೆ ದಾಟಬೇಕು ಆತನಡಿಗೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೦ ||

೫೬೯

ಸ್ಥಲವ ಕಂಡಡೇನು ಸ್ಥಲವನರಿಯಬೇಕು. ಸ್ಥಲವನರಿತಡೇನು ಸ್ಥಲವ ವೇಧಿಸಬೇಕು. ಸ್ಥಲವ ವೇಧಿಸಿದಲ್ಲಿ ತಥ್ಯ ಮಿಥ್ಯಗಳು ಸತ್ತು ರಾಗದ್ವೇಷ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳು ಎತ್ತಲಿಂದರಿಯದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸತ್ತೆ ನೆಂದು ಹೃದಯ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು || ೬೧ ||

೫೭೦

ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಆಗಾಮಿಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಸಂಚವನರಿತು ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣವೆಂಬ ತನುತ್ರಯವನರಿತು ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂಬ ಭಿತ್ತಿಯ ಕಂಡು ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಚತುಷ್ಟಯವ ಕಂಡು ರಸ ಗಂಧ ರೂಪ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶಗಳಲ್ಲಿ, ದಶವಾಯು ಅಷ್ಟಮದ ನವದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಕ ಮೋಹ ರಾಗ ವಿರಾಗಗಳಲ್ಲಿ, ಇಂತಿವಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನ ನಾನಾಗುಣ ಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿವುದ ಹಿಡಿದು, ಬಿಡುವುದ ಬಿಟ್ಟು, ಒಡಗೂಡುವುದನೊಡ ಗೂಡಿ, ಮಹಾನಿಜ ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ, ಕಾಯದ ಅಳಿವು ಜೀವದ ಭಾವ ಇವೆರ

ಡಳವನ್ನಕ್ಕೆ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಆಚಾರ ಮನಕ್ಕೆ ಅರಿವು ಅರಿವಿಗೆ ಒಂದು ಕುರುಹು. ಆ ಕುರುಹು ನಿಃಪತ್ತಿಯಹನ್ನಕ್ಕೆ ಶೂಲದ ಮೇಲಣ ಘಟ ಚೇತನಹೋಹೆ ನನ್ನಕ್ಕೆ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಕೆಲವರ ಬೋಧಿಸಬೇಡ. ಇಂತೀ ಬಿಡು ಮುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಳಿದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಗೆ ಹಿಂದುಮುಂದಿಲ್ಲ, ಸಂದು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಪನ್ನ ಗಂಗೆ ತಲೆ ಬಾಲವಲ್ಲದೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದ ಕಾಳಕೂಟಕ್ಕುಂಟೇ ತಲೆ ಬಾಲವೆಂಬ ಭೇದ ? ಅರಿವನ್ನಕ್ಕೆ ಸ್ಥಲ, ಅರಿವು ಕರಿಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ. ಉಭಯ ದೊಡಲಿಲ್ಲ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೨ ||

೫೭೧

ಹಸಿದು ಅಶನವ ಮುಸಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡಡೆ ಹಸಿವು ಹರಿದುದುಂಟೇ ? ತೃಪೆಯಾಗಿ ಅವುನಿನಲ್ಲಿ ಒಚ್ಚತ ಮುಳುಗಿದಡೆ ಆಪ್ಯಾಯನ ಅರತುದುಂಟೇ ? ನಿಹಿತದ ಸ್ಥಲವ ಎಷ್ಟ ನುಡಿದಡೇನು ? ಆ ಸ್ಥಲ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿಹಿತವಾಗ ಬೇಕು. ಅದು ವೃತ್ತಿಕೆಯ ತಿಟ್ಟದ ಉಭಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಕರುವಿನಂತೆ ಆ ತ್ರಿವಿಧದ ನೇತಿಗಳೆದು ನಿಂದ ಲೋಹದಂಗದಂತೆ. ಅದು ಭಕ್ತನ ಸತ್ಯದ ನಿಜ, ಅದು ಮಾಹೇಶ್ವರನ ಮಹಾಕೂಟ, ಅದು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪ್ರಸನ್ನ, ಅದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪರಮಸುಖ, ಅದು ಶರಣನ ಸನ್ನದ್ಧ, ಅದು ಐಕ್ಯನ ಅದೃಶ್ಯ. ಇಂತೀ ಷಡ್ವಲ ಭರಿತನಾಗಿ ಚಿತ್ರದ ಲೆಪ್ಪ ಒಡೆದಂತೆ ಮತ್ತೆ ಲಕ್ಷಣ ಉಂಟೇ ? ಲಕ್ಷಿಸಿ ಅಲಕ್ಷವಾದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿ ಉಭಯದ ಕಕ್ಷೆ ಎತ್ತ, ನಾನೆತ್ತ ಹೇಳಾ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೩ ||

೫೭೨

ಅರಿವಲ್ಲಿ ಉಭಯ, ಅರಿದಲ್ಲಿ ಏಕ. ಏಕಕ್ಕುಂಟೆ ಬಹುಶಾಖೆಯ ಸ್ಥಲ ? ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟನಾಗಿ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಮತ್ತೆ ಉಭಯದ ತತ್ತು ಮತ್ತರಿಗೆ ಹೊಡದಾಡಲಿಲ್ಲ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೪ ||

೫೭೩

ಭಕ್ತ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯನೆಂಬ ಪಟ್ಟಲವನರಿಯಬೇಕೆಂಬಿರಿ. ಅರಿವುದಕ್ಕೆ ಕುರುಹು ತೆರದರುಶನವ ಕಾಣಿರಣ್ಣಾ. ಭಕ್ತ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದ ಇವು ಮೂರು ಭಕ್ತನಂಗ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣ

ಐಕ್ಯ ಇವು ಮೂರು ಜಂಗಮದಂಗ. ಮೂರಕ್ಕಾರು ಸತಿಪತಿ ಭೇದವನರಿದು
 ಆ ಆರರ ಒಡಗು ಇಪ್ಪತ್ತೈದರ ಬೀಜದ ಭೇದವನಂದು ಮತ್ತೆ ನೂರೊಂದು
 ಆರರೊಳಗಡಗಿ ಆರು ಐದರಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಐದು ಮೂರರಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಭೇದಿಸಿ
 ಮೂರು ಒಂದರಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಸಂದೇಹವಳಿಯಿತ್ತು ಎನ್ನ ಭ್ರಮೆ ಹಿಂಗಿತ್ತು.
 ಇಂತೀ ನಾ ನೆಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ಕುಳಂಗಳೆಲ್ಲವು ಅರಿಗತೀತವಾದ ಮತ್ತೆ ಭವದ ಗುರು
 ವೆನಲೇಕೆ ? ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವೆನಲೇಕೆ ? ಅರಿದು ಮರಿದವನ ಜಂಗಮ
 ದೇವನೆನಲೇಕೆ ? ಇಂತಿವ ಕಂಡೂ ಕಾಣದ ನಂಬಿಯೂ ನಂಬದ ಸಂದೇಹ
 ಗಳಿಗೇಕೆ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮ ? ಪ್ರಮಥರ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಸ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ
 ಲಾಭವೇ ? ಇದು ದೃಷ್ಟ ದರ್ಪಣದ ಒಳಹೊರಗಿನಂತೆ ತಿಳಿದು ನೋಡಾ,
 ಉಭಯ ಸ್ಥಲವೈಕ್ಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೫ ||

೪. ಅಷ್ಟಾವರಣ

೫೭೪

ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬೇಟೆದರಿವು ದೃಷ್ಟವಾಯಿತು. ಮನ ಮಚ್ಚಿ ಕೊಟ್ಟಲಿಂಗ ಹೃತ್ಯಮಲದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟುದಿಲ್ಲಾ. ದೃಷ್ಟ ತಾನಾದಲ್ಲದೆ ಇದಿರಿಗೆ ದೃಷ್ಟವ ಕಟ್ಟ ಬಾರದು. ಕಟ್ಟಕೊಂಡ ಮತ್ತೆ ಗುರಿಯನೆಚ್ಚ ಕೈಯ್ಯ ಲಾಹರಿಯಂತಿರಬೇಕು. ರಣವ ಗೆಲಿದ ಧೀರ ಉದಾರನಂತಿರಬೇಕು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಗುರುಸ್ಥಲದ ಅಡಕ ವೇಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧ ||

೫೭೫

ಅಜಾಮಲ ಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕದ ಬುಡ ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತೆ ಕಾಷ್ಟದ ವೇಷ ಗುರುಚರಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ, ಎನ್ನ ಕಾಯಕದ ಕಾಷ್ಟ. ಚೆನ್ನ ವಾದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತಾವಾವ ಗುಣ ಅವಗುಣ ಹಿಂಗಿ ಲೇಸಾದಲ್ಲಿ ಅದು ತನ್ನಯ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ತನಗೆ ಆರಂಬುದನರಿತು ಕುರಿತು ಆ ಭಾವಕ್ಕೆ ಬಲೋತ್ತರ ನಾಗಿ ಇದ್ದಾತನಿರವು ಎಂದಿದ್ದಡಂತೆ ಸುಖ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨ ||

೫೭೬

ಅಜಗಳದಲ್ಲಿ ಬಿಡು ಮೊಲಿ ಇದ್ದಡೆ ಅದಕ್ಕೆ ಗಡಿಗೆಯನಿಡಬಹುದೇ ? ದೃಢವೆನಗಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡುವದಕ್ಕೆಡೆದಿರಹುಂಟೇ ? ತುಡುಗುಣಿಯಲಿ ವಾಸಲುಂಟೇ ? ಅಡೆಯನರಿಯದೆ ಅರಿದವನೆಗೆ ಮೃಡಭಕ್ತಿಯುಂಟೇ ? ಇಂತೀ ಭೇದದಲೊಡಗೂಡುವ ಗುರುಶಿಷ್ಯರ ಇರವು ಪರಿಭ್ರಮಣಿ ಬಂದು ಶರೀರವನೊಡಗೂಡಿದಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩ ||

೫೭೭

ಅಂಗಭವಿ ಗುರುವಿನ ಹಂಗು. ಮನಭವಿ ಲಿಂಗದ ಹಂಗು. ರುಚಿಭವಿ ಜಂಗಮದ ಹಂಗು. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧದ ಭೇದವನರಿಯಬೇಕು. ಅಂಗಭವಿಯ ಕಳೆದಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತನ ಮಾಡಬಾರದು. ಮನಭವಿಯ ಕಳೆದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವ ಕೊಡ ಬಾರದು. ತನುರುಚಿಯ ಕಳೆದಲ್ಲದೆ ಜಂಗಮದ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಮಾತಿನ ಬಣಬೆಯ ಕಲಿತು ನೀತಿಯ ಹೇಳುವರೆಲ್ಲರು ತ್ರಿವಿಧ ಕ್ಯಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲವೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪ ||

೫೭೮

ಆಚಾರಗುರು, ಸಮಯಗುರು, ಜ್ಞಾನಗುರು. ಆಚಾರಗುರು ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಲ್ಪವ ತೊಡೆಯಬೇಕು. ಸಮಯಗುರು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯ ಹರಿಯಬೇಕು. ಜ್ಞಾನ ಗುರು ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿತಿಯ ಮೂರನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಗುರು ಏಕವಾದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುರು ಮದ್ಗುರು ಮಹಾಗುರುವೆಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೫ ||

೫೭೯

ಆತ್ಮತೇಜಕ್ಕೆ ಬೀಗಿ ಬೆರದು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಷಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಿಹೆ ವೆಂದು ವಚನದ ರಚನೆಗೆ ರಚಿಸಿದೆವೆಂದು ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತು ಹೋರುವನ್ನ ಕ್ಕು ಗುರುವೆಂತಾದಿರೋ ? ಘಟದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜ್ಞಸಿಕೊಂಬವನಾರಿಂದಿರಿಯದೆ ಫಲವ ಹೊತ್ತಿಪ್ಪ ಮರನಂತೆ ಪ್ರೀರವ ಹೊತ್ತಿಪ್ಪ ಕೆಚ್ಚಲದಂತೆ ನಿನ್ನ ನೀನೇ ತಿಳಿದು ನೋಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬ ||

೫೮೦

ಆತ್ಮತೇಜವ ಬಿಟ್ಟಾಗಲೆ ಗುರುವನರಿದ. ಮನವಿಕಾರವ ಬಿಟ್ಟಾಗಲೆ ಲಿಂಗವನರಿದ. ಧನವಿಕಾರವ ಬಿಟ್ಟಾಗಲೆ ಜಂಗಮವನರಿದ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ನಾಸ್ತಿಯಾದಂಗಳಲ್ಲದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಭಕ್ತನಲ್ಲ || ೭ ||

೫೮೧

ಆ ಪರವನರಿದುದೆ ಕಪ್ಪರ. ತ್ರಿವಿಧವ ಮುರಿದುದೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ. ಸರ್ವವ ಕೇಳಿಕೇಳದಂತಿರ್ಪುದೆ ಕುಂಡಲ. ರುದ್ರನ ಪಾಶವ ಕಿತ್ತು ಘಟ್ಟಗೊಂಬುದೆ ಜಡೆ. ಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನ ಸುಜ್ಞಾನ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಅಪರಜ್ಞಾನ ಇಂತೀ ಪಂಚ ಜ್ಞಾನವ ದಹ್ಯ ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಲಿಖಿತವ ತೊಡೆವಂತೆ ಧರಿಸುವದೆ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರ. ಇಂತೀ ವೇಷವ ಧರಿಸಿ ಭಕ್ತನೆಂಬ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯಂ ಮಾಡುತ್ತ ಕಳೆದುಳಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ ಆತನೆ ಲಿಂಗಜಂಗಮ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮ ||

೫೮೨

ಕಲ್ಲಿನೊಳಗೆ ವಲ್ಲಭನಿದ್ದಾನೆಂದು ಎಲ್ಲರು ಬಳಲುತಿಪ್ಪರು ನೋಡಾ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣೆ. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಕುರುವಿಟ್ಟು ಇದಿರಿಟ್ಟಲ್ಲಿಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ

ವಾಗಿ. ಇದು ಬಲ್ಲಹರ ಬಲ್ಲಾತನಿಗಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಮರೆದು ಅನ್ಯವ ಕಂಡಿಹೆ ನೆಂದರೆ ಅದು ನನ್ನಿಯಲ್ಲ, ಹುಸಿ. ಮನ್ನಣೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಶಿಲೆಯ ಬಣ್ಣ ಸುತ್ತಿಪ್ಪ ವರ ನೋಡಾ ಬಣ್ಣ ಸುತ್ತಿಪ್ಪ ಅಣ್ಣಗಳೆಲ್ಲರು ಸನ್ನದ್ಧರಾದರೂ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರು ಕೋಟಿಯ ಹೊರಗಿದ್ದು ಸತ್ತು ಕೆಟ್ಟರಯ್ಯಾ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯ ||

೫೮೩

ಕಳೆ ಬಂದ ಕಳ್ಳ ಬೆಳ್ಳಿನ ಕಾಲದೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆದು ನಿದ್ರೆಗೈದುದು ನೋಡಾ. ಈ ತೆರನರಿಯದೆ ಎಚ್ಚತ್ತ ಮತ್ತೆ ಮನೆಯ ಒಡೆಯನೆಂದಡೆ ಮೆಚ್ಚುವರೇ ? ಇದು ಕಾರಣ ಅರಿವ ಮನ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಪಾಪಾಂಡಿಗಳಪ್ಪ ಪಾಶವ ಹೊತ್ತು ತಿರುಗುವ ವೇಷಧಾರಿಗಳೆಲ್ಲರು ಜಂಗಮವಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮವಲ್ಲ. ಕರದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪರವಿಲ್ಲ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರೆ ಇಲ್ಲ. ಶಿರದಲ್ಲಿ ಜಟಾ ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮ ಗಂಟಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು ರುದ್ರನ ವೇಷವ ಹೊತ್ತು ಗ್ರಾಸಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವ ಘಾತಕರೆಲ್ಲರು ಜಂಗಮವೇ ? ಮನದಾಶೆಯ ಬಿಟ್ಟು, ರೋಷವ ಕಿತ್ತು, ಮಹದಾಶ್ರಿತನಾಗಿ ನಾನೆಂಬುದ ತಾನರಿದು ನಾ ನೀನೆಂಬ ಉಭಯವನೇನೆಂದರಿಯದೆ ತಾನು ತಾನಾದ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೧೦ ||

೫೮೪

ಕುರುಹ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಗುರುವಾಗಿ, ವೇಷವ ತೊಟ್ಟು ತಿರುಗುವಲ್ಲಿ ಚರವಾಗಿ, ಭಾಷೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನಾಗಿ, ಈ ತ್ರಿವಿಧದಾಟವು. ಇದರ ಭೇದ ಘನಲಿಂಗವ ಕೂಡಿಹೆನೆಂಬ ಕೂಟದ ಭೇದ. ಎತ್ತ ಸುತ್ತಿ ಬಂದಡೂ ವಂಕದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಇದು, ನಿಶ್ಚಯ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧ ||

೫೮೫

ಕಂತೆಯೊಳಗಣ ಕಪ್ಪಡವ ಹರಿದಲ್ಲದೆ ಕಾಯವಂಚಕನಲ್ಲ. ಕಪ್ಪರ ದೊಳಗಣ ಆಪ್ತಾಯನವ ಹರಿದಲ್ಲದೆ ಜೀವ ಭಾವಕನಲ್ಲ. ಕಂಗಳೊಳಗಣ ಕಾಳಿಕೆ ಹಿಂಗಿದಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನ ಭಾವಕನಲ್ಲ. ಕಾಯದೊಳಗಣ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಮುರಿದು ಮಾಯೆಯೊಳಗಣ ಕಂತೆಯ ಹರಿದು, ಮನದೊಳಗಣ ಕಪ್ಪರವ

ನೋಡೆದು, ಸುತ್ತಿಸುಳಿದಾಡುವ ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತು ನಿಶ್ಚಯದ ನಿಜದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ
ಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨ ||

೫೮೬

ಕೊಂದು ಕುಟ್ಟಿ ದಂಡವ ತಕ್ಕೊಂಬುವಂಗೆ ಅದು ಬಂದಿಕಾರತನವೋ
ಕೃಪೆಯೋ ಇದರಂದವ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಬಂದುಂಡು ಹೋಹ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ
ಇದರ ಸಂದನರಿಯದಿದ್ದರೆ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ವಿಹಂಗನಂತೆ ಇದರ ದುಂದುಗವ
ನೋಡಲಾರೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩ ||

೫೮೭

ಕ್ರೀಮಂತಂಗೆ ಅಂಗ ಭವಿ. ನೀಕ್ರೀಮಂತಂಗೆ ಮನಭವಿ. ವೇಷವ ಹೊತ್ತು
ತಿರುಗುವ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಆಶೆ ಭವಿ. ಇನ್ನಾನೇವೆನಯ್ಯಾ ? ಹಿಡಿದ ಎಡೆಯು
ಕಾದ ಮತ್ತೆ ಪಿಡಿವುದಿನ್ನಾವುದೋ ? ಆತ್ಮನು ಅಲಗಾದ ಮತ್ತೆ ಕೊಲು
ವಹಗೆ ಬೇರಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಹೇಳುವ ಜ್ಞಾನಿ ಸಂಸಾರಿಯಾದ ಮತ್ತೆ ಕೆಳಗೊಂಡವ
ಕೆಟ್ಟನೋಡಾ. ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಬಂದ ಓದುಗ ಕಳನೇರಿ ಕೈಯ ಮರೆದಂತೆ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪ ||

೫೮೮

ಗುರು ಜಂಗಮದ ಪಾದೋದಕವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ
ಆ ಲಿಂಗ ಮೊದಲೋ ಗುರುಚರ ಮೊದಲೋ ? ಅನಾದಿ ಬೀಜ ಲಿಂಗ. ಆದಿ
ಬೀಜ ಗುರುಚರ. ಇಂತೀ ಉಭಯವನರಿದಲ್ಲಿ ಗುರುಚರಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವೇ ಆದಿ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫ ||

೫೮೯

ಗುರುವನರಿದಂಗೆ ಗುರುವಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗವನರಿದಂಗೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ. ಜಂಗಮ
ನರಿದಂಗೆ ಜಂಗಮವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಾದನರಿದಂಗೆ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲ. ಪಾದೋದಕವ
ನರಿದಂಗೆ ಪಾದೋದಕವಿಲ್ಲ. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವನರಿದು ಮರೆದಂಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ
ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೆ ಲೀಲೆಗೆ ಹೊರಗೆ.
ಕಾಡ ಕೆಡದವನು ನಿರ್ಭಾವನು ನೀನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೬ ||

೫೯೦

ಗುರುವನರಿಯದ ಕಾರಣ ತನುವ ಸವೆಯಬೇಕೆಂಬರು. ಲಿಂಗವನರಿಯದ ಕಾರಣ ಮನವ ಸವೆಯಬೇಕೆಂಬರು. ಜಂಗಮವನರಿಯದ ಕಾರಣ ಧನವ ಸವೆಯಬೇಕೆಂಬರು. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವನರಿಯದ ಕಾರಣ ಮಾಟ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಮಹಾ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಯ್ಯಾ ಮಹಾಗಣಗಳು. ತಾವು ಸ್ವೇಚ್ಛಾಪರರಲ್ಲದೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಹಂಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಗುರುವನರಿಯರಾಗಿ ಅಹಂಕಾರವ ಮರೆದಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುವನರಿದು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಚಿತ್ತಪ್ರಕೃತಿ ಹರದಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗವನರಿದು, ಮಾಟದ ಅಲಸಿಕೆಯ ಅರಿದಾಗವೇ ಜಂಗಮವನರಿದು, ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲ ನಿರುತಂಗಳಲ್ಲದೆ ವರ್ಮವಿಲ್ಲದೆ. ಖ್ಯಾತಿ ಲಾಭಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ ಆಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬಣ್ಣವನರಸುವಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭ ||

೫೯೧

ಗುರುವಾದರೆ ಕಾಲಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಲಿಂಗವಾದಡೆ ಬಾಯಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಜಂಗಮವಾದಡೆ ಅಂಗವಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಇವರು ಮೂವರು ಮೂವ್ವರ ಹಂಗಿಗರು. ತಾನೇತರ ಹಂಗಿಗನಪ್ಪ ಆ ಠಾವ ತೋರಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮ ||

೫೯೨

ಗುರುವಿಲ್ಲವೆಂದೆ ಶಿಕ್ಷೆಯೊಳಗಣ ನೆಲೆಯನರಿಯರಾಗಿ. ಲಿಂಗವಿಲ್ಲವೆಂದೆ ಜಂಗಮದ ತ್ರಿಕರಣವನರಿಯರಾಗಿ. ಜಂಗಮವಿಲ್ಲವೆಂದೆ ಗುರುವಿನ ಅನಾದಿ ಸಂಸಿದ್ಧಿಯನರಿಯರಾಗಿ. ತ್ರಿವಿಧವು ಇಲ್ಲವೆಂದೆ ತನ್ನ ತಾನರಿಯರಾಗಿ. ತನ್ನ ನರದಲ್ಲಿಯೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೊಡಲುಗೊಂಡು ಕುರುಹಾದ || ೧೯ ||

೫೯೩

ಗುರುವೆಂದಡೆ ತನು, ಲಿಂಗವೆಂದಡೆ ಆತ್ಮ, ಜಂಗಮವೆಂದಡೆ ಆತ್ಮನರಿವು. ತ್ರಿವಿಧ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕಳೆದುಳಿದ ಸಮ್ಯಕ್‌ಜ್ಞಾನದ ಸಂಬಂಧನು ನೀನೆ. ಅನುಪಮಲಿಂಗ ನಿರವಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೦ ||

ಅರ್ಥ— ಗುರುವೆಂಬದರ ಅರ್ಥವೇನಂದರೆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿತ್ತುದು. ಲಿಂಗವೆಂಬುದರ ಅರ್ಥವೇನಂದರೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿತ್ತುದು. ಜಂಗಮವೆಂಬುದರ ಅರ್ಥವೇನಂದರೆ ಚಿದಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿತ್ತುದು. ಮಲತ್ರಯಂಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ತನುವೇ ಗುರು, ಮನವೇ ಲಿಂಗ, ಚಿದಾತ್ಮನೇ ಜಂಗಮವಾಗಿ, ಅವಶೇಷವಾಗಿದ್ದ ಸಮ್ಯಕ್ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಟಸ್ಥನಾದ ಶರಣನೇ ಶಿವನು ಉಪವಿಸಬಾರದ ಲಯ ಗಮನಂಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಎಲೆ ಶಿವನೇ ಎಂಬುದರ್ಥ.

೫೯೪

ಗುರುವೆಂಬೆನೆ ಕಂಡಕಂಡವರಿಗೆ ? ಲಿಂಗವಕೊಟ್ಟು ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಹುಗಿನಾದ. ಲಿಂಗವೆಂಬೆನೆ ? ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಅಂಗವಕೊಟ್ಟು. ಜಂಗಮವೆಂಬೆನೆ ? ಕಂಡ ಕಂಡವರ ಅಂಗಳವ ಹೊಕ್ಕು ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದ. ನಿನಗಿದರಂದವಾವು ದಿಲ್ಲ ನಿರಂಗ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೧ ||

೫೯೫

ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಕಮಠ ಕೂರ್ಮರಂತಿರಬೇಕು. ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಬಿತ್ತಳಿದ ಕಾರ್ಪಾಸದ ಪಾವಕನ ಸಂಗದಂತಿರಬೇಕು. ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಪಯದ ಅಪ್ಪುವಿನ ಸಂಗದಂತಿರಬೇಕು. ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯೊಳಡಗಿದ ಸುರೇಖೆಯ ಛಿತ್ತಿಯಂತಿರಬೇಕು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಹಸ್ತ ಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗವ ಮಾಡಿದ ಗುರುವಿನ ಇರವು ಒಡೆದ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧೆಯ ತುಂಬಿ ಅದು ಇರಬೇಕೆಂದಡೆ ಪಡಿಗೆ ತೆರಹಿಲ್ಲವೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೨ ||

೫೯೬

ಗುರುಸ್ಥಲ, ಲಿಂಗಸ್ಥಲ, ಜಂಗಮಸ್ಥಲ ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಭೇದವ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದೆ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ. ಗುರುಸ್ಥಲವೆ ವೇದಾಂತ. ಲಿಂಗಸ್ಥಲವೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಜಂಗಮಸ್ಥಲವೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಂತ. ಇಂತಿ ತ್ರಿವಿಧ ಭೇದ ಐಕ್ಯವಹ ತೆರನ ಸಮರ್ಪಣವೆಂತಹದಣ್ಣಾ ? ಗುರುಸ್ಥಲ ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣನಾದ. ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನಾದ. ಜಂಗಮಸ್ಥಲ ಪ್ರಭುವಾಗಿ ಬಂದ. ಬಂದಬಂದ ಇವ ರಂದವ ತಿಳಿದು ನೋಡಾ. ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮವೆಂಬ ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಆನಂದಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಭವದ ಬಲಿಕೆಯ ಅಣ್ಣಗಳು ಕೇಳಿರೋ. ಕಾಯ ಬಸವಣ್ಣನಾದ. ಜೀವ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನಾದ. ಅವರರಿವು ಕಳೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ

ಪ್ರಭುವಾದ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಭೇದವ ತೊಟ್ಟು ಬಂದು, ಭಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿ ವಿರಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಹಾ ಮನೆಯ ಮಾಡಿ ಕೆಟ್ಟ ಬಸವಣ್ಣ. ಹೇಳಿ ಕೆಟ್ಟ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ. ಉಂಡಿಹನೆಂದು ಗರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರಭುದೇವರು. ಅಂತುಕ ದಲ್ಲಿದ್ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣ. ಸಂಕಲ್ಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ. ಸಂದೇಹದಂಗವ ತಾಳಿದ್ದ ಪ್ರಭುದೇವರು. ಇಂತಿವರಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಉಂಟೆಂಬೆನೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ದೂರ. ಇಲ್ಲವೆಂಬೆನೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ದೂರ. ಇಂತೀ ಉಭಯದ ಸಂದನಳಿದ ರೆಂಬೆನೆ ಪ್ರಭು ಸಂದೇಹಿಯಾದ. ಇವರೆಲ್ಲರು ಆಡುವ ಅಂದಣಗಿತ್ತಿಯ ಮನೆಯ ಉಂಬಳಿಕಾರರಾದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಗುರುವೆಂದರೆ ಸರ್ವರಿಗೆ ಬೋಧೆಯ ಹೇಳಿ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಯಾದ. ಲಿಂಗವೆಂದಡೆ ಯುಗ ಜುಗಂಗಳಿ ಗೊಳಗಾಗಿ ಪ್ರಳಯಕ್ಕರುಹನಾದ. ಪ್ರಭುದೇವರು ಜಂಗಮವೆಂಬೆನೆ ? ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲಕ್ಕೆ ಹೋರಿ ಕಾಯದೊಳು ನಾನಿಲ್ಲವೆಂದು ಚಾವಟಿಗೊಳಗಾದ. ಎಲ್ಲಿಯು ಕಾಣೆ ಲೀಲೆಗೆ ಹೊರಗಾದವನ. ಭಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿ ವಿರಕ್ತಿ ಲೇಖನಾಗಿ ನಾನೆನ್ನದೆ ಇದಿರೆನ್ನದೆ ಜಗದಲ್ಲಿ ತಾನೇನು ಎನ್ನದಿವ್ವದೆ ತ್ರಿವಿಧ ಸಮರ್ಪಣ. ಆಚಾರ ಭಾವ ವಿಕಾರ ರಹಿತ ನಿರಾಕಾರ ನಿರುತ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದೆಯಲ್ಲಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೩ ||

೫೯೭

ಗುರು ಭಾವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಮರೆಯಬೇಕು. ಲಿಂಗವ ಭಾವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮವ ಮರೆಯಬೇಕು. ಜಂಗಮವ ಭಾವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದವ ಮರೆಯ ಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದವ ಭಾವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪಾದೋದಕವ ಮರೆಯಬೇಕು. ಪಾದೋದಕವ ಭಾವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನ ವನರಿಯಬೇಕು. ಅದಿರಿದು ಮರಿವುದು ಎಡೆಯ ಕುರುಹಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಬೇಡುವವರ ಬಯಕೆಯು. ಎನ್ನೊಡೆಯ ಒಡಗೂಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೪ ||

೫೯೮

ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾದಲ್ಲಿಯೇ ಮಜ್ಜನದ ಮಂಡೆ. ಅಂಗದಾಪ್ಯಾಯನ ವರತಲ್ಲಿಯೇ ಉಂಬುದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಸಂದು ಸಂಶಯವ ಹರಿದಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗ ಸಂಸರ್ಗ. ಇದರಂದವ ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೫ ||

೫೯೯

ಜಗದಲ್ಲಿ ಸುಳಿವ ಗುರುಗಳ ಉಪದೇಶದ ಬೋಧೆಯ ಚೋರತನವ ಕಂಡು ಅಂಜಿದೆಯ್ಯಾ. ಮನೆಯವರ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅನ್ನವನಿಕ್ಕಿದಲ್ಲಿ ಸುಳಿವ ಚೋರರ ಕಂಡು ಗುರುವೆನ್ನಲಾರೆ. ಅದೊಂದೆಡೆ ಮಹತ್ತರವಪ್ಪ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಪಾತಕವಪ್ಪ ಫಲಭೋಗಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು ಅಜಾತರೆಂದೆಡೆ ನಾಚಿದೆಯ್ಯಾ. ಇಂತೀ ಭ್ರಾಂತರ ಕಂಡು ವಂದಿಸಲಾಗದು. ತನ್ನ ರೋಗಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಾಹವ ಕಾಣದೆ ಇದಿರ ರೋಗವ ಮಾಣಿಸಿಹೆನೆಂದು ಮದ್ದಿನ ಚೀಲವ ಹೊತ್ತು ಸಾವಕದ್ದೆಹಕಾರರಂತೆ, ಕ್ಷುದ್ರ ಜೀವಿಗಳೆಲ್ಲೆಯದೋ ಸದ್ಗುರು ಸ್ವಲ್ಪ ? ಮತ್ತೆ ಸದ್ಗುರುವಾದರೆ ಅವ ಬದ್ಧನಾಗ ದಿರಬೇಕು. ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೋಹ ಯಂತ್ರದಂತಿರಬೇಕು. ಮಂದಾರದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಸುಗಂಧದಂತಿರಬೇಕು. ಇಂತಪ್ಪ ಗುರುವಿಗೆ ಇಹವಿಲ್ಲ ಪರವಿಲ್ಲ ಭಾವಕ್ಕೆ ಭ್ರಮೆ ಇಲ್ಲ. ಆ ಗುರುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿಕೊಂಡ ಶಿಷ್ಯಂಗಿ ತುಪ್ಪವನಿಕ್ಕಿದ ಚಿತಿಯಂತೆ ಸ್ಫಟಿಕವ ಸಾರಿದ ಒರತೆಯಂತೆ, ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಬಾರದು. ಇದನರಿಯದಿದ್ದರೆ ಅಂಧಕನ ಕೈಯ ಅಂಧಕ ಹಿಡಿದಂತೆ ಪಂಗುಳಿನಲ್ಲಿ ಚಂದವನರಸುವನಂತೆ. ಸ್ವಯಾನಂದ ಭರಿತ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೬ ||

೬೦೦

ತಾನು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತ ಈಸಬಲ್ಲವರ ಗಂಡನೆಂಬಂತೆ ತಾನಾಶಕನಾಗಿ ಇದಿರನಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆಯನರಸುವನಂತೆ. ತಾನಿದ್ದು ತನ್ನ ಕಾಣದೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋದೆನೆಂದು ಅರಸುವನಂತೆ. ಇಂತೀ ಗುಣವುಳ್ಳನ್ನ ಕೈ ಗುರುವಲ್ಲ. ಆ ಗುರುವಿನ ಬೆಂಬಳಿಯಿಂದಾದುದು ಲಿಂಗವಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂಡಿಗೆಯ ಹಾಕಿದೆ. ಎತ್ತುವ ಧೀರರನಾರುವ ಕಾಣೆ. ಇದು ಸತ್ತ ಹೆಣ. ನೆತ್ತಿ ಅರ್ಥಿಯ ಮಾಡುವನಂತೆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನವರ ಬಲ್ಲನಾಗಿ ಬಲ್ಲನು || ೨೭ ||

೬೦೧

ತಣುವಿರಬಲ್ಲುದೇ ಅತಿ ಶುಷ್ಕವಾದ ಪರ್ಣತರುವಿಡಿದ ಅನಲನ ನಡುವೆ? ಎಡಗೈ ಬಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಢಲನ? ಶುದ್ಧ ಚಿತ್ತ ಪರಮ ವಿರಕ್ತನ ಭಾವ ವಸ್ತು ವ ಮುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಮಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕುವದೆ? ಆರು ತನ್ನೊಳಗಿದ್ದರೂ ತಾನವರೊಳಗಿದ್ದರೂ ಕಾಜಿನ ಕುಸ್ಪಿಗೆಯಲಿಪ್ಪ ನೀರೆಣ್ಣೆಯಂತೆ ಸ್ಫಟಿಕದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹು ವರ್ಣದ ಹೋರಿಯ ತೋರಿ ಹಿಡಿದವನಂತೆ ಅದು ಸ್ವಯ ವಲ್ಲದಿಪ್ಪ ಬಹು ಕ್ರಿಯಾ ವರ್ತಕನ ಲಕ್ಷಣದ ಭಿತ್ತಿಯ ತೆರನಂತೆ, ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೊಡಗೂಡಿದ ಪರಮವಿರಕ್ತನ ಭೇದ || ೨೮ ||

೬೦೨

ತೊಳೆದು ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಅಗದವನಲ್ಲ. ಹೊದಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಮುಡಿಯವನಲ್ಲ. ಮಾತಾಡಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಬಾಯವನಲ್ಲ. ಇವರು ಮೂವರು ನೆರಕೆಯೊಳಗಾಗಿದ್ದಡೆ ನೆರಕೆಯ ಹೊರಗಿದ್ದು ಬರಿಕಾಯನಾಗಿದ್ದೆ ಯಲ್ಲಾ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೨೯ ||

೬೦೩

ದೀಕ್ಷಾಗುರು, ಶೀಕ್ಷಾಗುರು, ಮೋಕ್ಷಾಗುರುವಾದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳ ನರಿತು, ಕರ್ಮ ಕ್ರಿ ಆಚಾರ ಸಂಬಂಧವ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಾ ಗುರು. ಆ ಕ್ರಿ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಬಂಧನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಶೀಕ್ಷಾಗುರು. ಇಷ್ಟಕಾಮ್ಯ ಮೋಕ್ಷಗಳ ಗೊತ್ತ ಕೆಡಿಸಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಾಗುರು. ಇಂತೀ ಭೇದದ ಆಗನರಿತು ಭಗೀರಥನಂತಾಗಬಲ್ಲಡೆ ಪರಮ ಗುರು ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೩೦ ||

೬೦೪

ಧರೆ ಸಲಿಲ ಅನಲ ಅನಿಲ ಆಕಾಶ ಮುಂತಾದ ಭೇದಗಳ ಕಲ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಈಶ್ವರ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಕುರುಹುಗೊಂಬಲ್ಲಿ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆ ಲಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಆ ಪರಶಿವ ತತ್ತ್ವದಂಗ ಗುರು ರೂಪಾಗಿ ಆ ಪರತತ್ತ್ವದಂಗ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಆ ಪರತತ್ತ್ವದಂಗ ಜಂಗಮವಾಗಿ ಆ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲೀಯ್ಯವಾಗಿ ಆ ಲಿಂಗ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಲೀಯ್ಯವಾಗಿ ಆ ಗುರು ಉಭಯ ಸ್ಥಲವ ಗರ್ಭಿಕರಿಸಿ ಗುರುವೆಂಬ ಭಾವ ತನಗಿಲ್ಲದೆ ತರು

ಫಲವ ಹೊತ್ತಂತೆ, ಫಲ ರಸವನಿಂಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ, ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಆತ್ಮತೇಜ
ವರಿತು ಭಾವಕ್ಕೆ ಭೀಷ್ಮಿಸಿನಿಂದು ಮನ ಮಹವನೊಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಆತ
ಸದ್ಗುರು ಮೂರ್ತಿಯ ಕರದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಲಿಂಗ, ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಂತ್ರ,
ಕಪಾಲವ ಮುಟ್ಟಿದ ತಂತ್ರ. ಅದು ಸದ್ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯ. ಆ ಶಿಷ್ಯಂಗೇ ಜೀವ
ನ್ಮುಕ್ತಿ. ಇದು ಆಚಾರ್ಯಮತ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೧ ||

೬೦೫

ನಾನಾ ಚಿಹ್ನೆ ವಿಚ್ಛಿನ್ನಗಳು ತಲೆದೋರದೆ ನಾನಾ ವೇಷ ಪಾಶ
ರೋಷ ದೋಷ ನಾಶನಾಗಿ, ನಿರ್ಮಲಾಂಗನಾಗಿವುದು ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಥಲ. ಫಲ
ಭೋಗ ಭೋಜ್ಯಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ಮೋಹ
ಮದ ಮತ್ಸರಗಳಲ್ಲಿ ಫಿರತನಾಗಿ ಹಸಿವು ತೃಷೆ ವ್ಯಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಕ್ಷಿತ
ನಾಗಿ ಪಾಶ ಬದ್ಧವಿರಹಿತನಾಗಿ ಗುಣಾವಗುಣವ ವಿಚಾರಿಸದೆ ರಿಣಾ
ತೂರ್ಯ ಮುಖ್ಯತೂರ್ಯ ಸ್ವೇಚ್ಛಾತೂರ್ಯಗಳ ಉಬ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಬದ್ಧ
ನಾಗದೆ, ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ನಿಂದೆಯಲ್ಲಿ ಓಡದೆ, ಆ ಉಭಯವ ಒಂದೂ
ಅರಿಯದೆ ಸರ್ವಾಂಗಮುಖ ಜಂಗಮವಾಗಿ ಗುರುಲಿಂಗ ಉಭಯ ಸ್ಥಲವ
ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿ ನಿಂದ ಪರಮ ವಿರಕ್ತನ ಪಾದಾಂಬುಜ ಮಜ್ಜನವಾಗಿ ಪ್ರಸಾ
ದವೇ ಸಂಜೀವನವಾಗಿ ಆತನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವ ಎನ್ನ ಕಂಗಳು ತುಂಬಿ
ಹಿಂಗದಿದ್ದಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೨ ||

೬೦೬

ನೆಟ್ಟದ್ದ ಲಿಂಗವ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಎಂಬರು. ಹುಟ್ಟಿದ ಲಿಂಗವ ಸ್ವಯಂಭು
ಎಂಬರು. ಈ ಉಭಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಭು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನರಿವುತ್ತಿದ್ದವರ ಕಂಡು
ಮರ್ತ್ಯದ ಮಹಾ ಜನಗಳು ಹೊತ್ತು ಹೋರಲೇಕೋ ? ಎನಗಿಷ್ಟವ
ಕೊಟ್ಟ ಗುರು ಬಟ್ಟೆಯ ಹೇಳಿದುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಪೃಥ್ವಿಯೊಳಗಣ ಮುತ್ತರದ
ಅಚ್ಚಿಗವು. ಇದ ಬಿಡಿಸಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೩ ||

೬೦೭.

ಪಾದೋದಕದಿಂದ ಪದನಾಸ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಲಿಂಗೋದಕದಿಂದ ಅಂಗ
ಮಂಗಳಮಯವಾಗಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದೋದಕದಿಂದ ಆತ್ಮಭವಕ್ಕೆ ಬೀಜವಲ್ಲ
ದಿರಬೇಕು. ಒಂದನಳಿದು ಒಂದ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ತಾವು ತಾವು ನಿಂದಲ್ಲಿಯೇ
ನಿರುತರು. ಎನಗಾ ಉಭಯದ ಬಂಧನವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ||೩೪||

೬೦೮

ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದೋದಕ ಲಿಂಗೋದಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಬ ಕೊಡುವ ಇಂಚಿಡುವ ಭೇದವನರಿಯಬೇಕು. ಪಾದೋದಕವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕರಿಯ ಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಾದೋದಕವ ಸೂಸಲಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗೋದಕವ ತನ್ನಂಗೆ ಕೊಳಲಿಲ್ಲ. ಅದೆಂತೆಂದಡೆ ಪಾದಕ್ಕೂ ಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವಾಗಿ. ಆ ಪ್ರಸಾದೋದ ಕಕ್ಕೂ ಆತ್ಮಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವಾಗಿ. ಆ ಲಿಂಗೋದಕಕ್ಕೂ ಅಂಗಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವಾಗಿ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಲ್ಲಡೆ, ಕೊಳಬಲ್ಲಡೆ, ಆದಿ ಆಧಾರವನರಿತು, ಅನಾದಿ ಪೂರ್ವಯುಕ್ತವನರಿದು ಗುರುವಾರು ಲಿಂಗವಾರು ಜಂಗಮವಾರೆಂಬುದ ತಿಳಿದು ಪೂರ್ವ ಉತ್ತರಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಪಾದೋ ದಕವಾರಿಗೆ ಪ್ರಸಾದೋದಕವಾರಿಗೆ ಲಿಂಗೋದಕವಾರಿಗೆಂಬುದನರಿತು ಮರಕ್ಕೆ ನೀರನೆರೆದಲ್ಲಿ ಬೇರಿಗೋ ಮೇಲಣ ಕೊಂಬೆಗೋ ಎಂಬ ಭೇದವ ಕಂಡು ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮ ಮೂರೊಂದೆನಬೇಕು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಕಾಬರ ಕಂಡು ಮಾಡಿದಡೆ ಅದು ಭವಭಾರಕ್ಕೊಳಗು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೫ ||

೬೦೯

ಪಾದೋದಕ ಮಂಡಿಗೆ ಮಜ್ಜನ. ಪ್ರಸಾದೋದಕ ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಭಾಜನ. ಲಿಂಗೋದಕಂಗಳು ಅಂಗಕ್ಕೆ ಲೇಪನ. ಈ ಮೂರು ಮುನ್ನಿನ ಅನಾದಿಯ ಲಿಂಗದ ಸೋಂಕು. ಆದಿಯಿಂದತ್ತ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ ನಾನರಿಯೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೬ ||

೬೧೦

ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಕಳೆದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕರಿಯಲಾಗದು. ರುದ್ರನ ಲಯವ ಹಿಂಗಿದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗಸಂಗಿಯಾಗಬಾರದು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯ ನರಿದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯವ ತೋರಲಾಗದು. ಮಾತಿನ ಗೆಲ್ಲಸೋಲಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯರಾದರಲ್ಲದೆ ಬಲ್ಲವರಾದುದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತರೆಂಬವರು ಉಂಟು ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಜೀವಿಗಳಾದರು. ಇಂತೀ ಉಭಯದ ತೆರನನರಿಯದೆ ಜಂಗಮವೆಂತಾದಿರಣ್ಣ ? ಇಂತೀ ದ್ವಯದ ಅವಧಿಯನರಿಯದೆ ಭಕ್ತರೆಂತಾದಿ

ರಪ್ಪಾ ? ಅಗ್ನಿಯೊಳಗಡಗದ ಹೆಂಡತಿಗಿ ಗಂಡನಾದಂತೆ. ಇದಕ್ಕೆನ್ನೇವೆ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೭ ||

೬೧೧

ಬಡವಂಗೆ ನಿಧಾನದ ಕಡವರ ಕೈಸಾರಿತ್ತಯ್ಯಾ. ಕಾಣಬಾರದ
ಬಯಲು ರೂಪುಗೊಂಡಿತ್ತಯ್ಯಾ. ನಿರಾಳ ನಿರ್ಣಯದ ಮೇಲೆ ನಿಂದಿತ್ತು.
ಎನ್ನ ಭಾವದ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲೆ ಮನೆಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ
ಪ್ರಭುದೇವರ ಕಂಡು ಬದುಕಿದೆ ಕಾಣಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೮ ||

೬೧೨

ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣವನರಿದು ಕಳೆದಡೆ ಗುರು ಶುದ್ಧಾತ್ಮನೆಂಬೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ
ಗುಣವನರಿದು ಕಳೆದಡೆ ಗುರು ಲಿಂಗಾತ್ಮನೆಂಬೆ. ಹೊನ್ನಿನ ಗುಣವನರಿದು
ಕಳೆದಡೆ ಗುರು ಜಂಗಮಾತ್ಮನೆಂಬೆ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ವೇಷದ ಒಲುಮೆಯ ಮಾತು
ಗಾರರ ಮೆಚ್ಚು. ಅಜಾತನಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೯ ||

೬೧೩

ಮಹಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಂದಿಲ್ಲದೆ ಹೊದ್ದಿ ಬಾಹಾಗ ಬಂದುದ ಬಲ್ಲಿಯಾ?
ಈಗ ಮಾಡುವ ಮಾಡಿದ ಅಂದವ ಬಲ್ಲಿಯಾ ? ನೀ ಸಂಗವ ಮಾಡುವ
ಲಿಂಗದ ಪುಂಗವ ಬಲ್ಲಿಯಾ ? ಇದಕ್ಕೆ ಸಾರಂದಗಾರಿಕೆಯ ಮಾತೇಕೆ ? ಅದು
ನೀ ಬಂದುದ ಬೆಂಬಳಿಯ ಕಂಬಳಿಯಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
|| ೪೦ ||

೬೧೪

ಮಾಂಸ ಪಿಂಡವ ಕಳೆದು ಮಂತ್ರ ಪಿಂಡವ ಮಾಡಿದೆವೆಂದು ಸಂತೈಸಿ
ಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಆದ್ಯರು ಕೇಳಿರಯ್ಯಾ. ಭ್ರಮರ ಕೀಟಿನ ತಂದು ಅಳಿದು ತನ್ನಂತೆ
ಮಾಡಿದುದಿಲ್ಲವೆ ? ಚಕ್ರಿ ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ತಂದು ತನ್ನ ನೆನಹಿನಲ್ಲಿ ತೋರುವ
ಗುಣದ ಕುಂಭವ ಮಾಡಿದುದಿಲ್ಲವೆ ? ಕಾರುಕ ಶಿಲೆಯ ತಂದು ತನ್ನ ಮನಕೆ
ತೋರಿದುದ ಮಾಡಿದುದಿಲ್ಲವೆ ? ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು ಹಿಡಿದವರ ಗುಣಕ್ಕೊಳಗಾ
ದವು. ಇದನರಿಯದೆ ನಾವು ಗುರುವಾದೆವೆಂದು ಇದಿರು ಶಿಷ್ಯರಾದರೆಂದು
ಭಾವಿಸಿ ಸೇವೆಯ ಕೊಂಬ ಗುರು ಹರಿದ ಹರಗೋಲನೇರಿ ತೋರಿಯ ಹಾಯ್ದು

ದಕ್ಕೆ ತೆರಪಿಲ್ಲವೆಂದೆ. ಆಗದ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರ ತುಂಬಿ ಸುರಿವ ತೆರ ನಿಮಗಾ
ಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೧ ||

೬೧೫

ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮುಡಿಯ ಕುರುಹನರಿಯೆ. ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ಬಡಿಸಬಲ್ಲಡೆ ಬಾಯ ನೆಪ್ಪಕಾಣೆ. ಇದಕ್ಕೆನ್ನೇವೆ ? ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ?
ಕೊಟ್ಟ ಗುರುದ್ರಷ್ಟವ ಹೇಳಿದುದಿಲ್ಲ. ಕುರುಡರ ಹಿಡಿದು ಹಾಳ ಹಗೆಯದಲ್ಲಿ
ಬೀಳುವ ತೆರನೆನಗಾಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೨ ||

೬೧೬

ಲಿಂಗಪ್ರಾಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾದ ನಿರಂಗನಿರವು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದಡೆ—
ಉಡಿಯೊಳಗಣ ಮಣಿ ಸರದಂತೆ ಧರಿಯೊಳಗಣ ಸುರತರುವಿನಂತೆ ಕರಿ
ಯೊಳಗಣ ಭರಿಯಂತೆ ಮಣಿಯೊಳಗಣ ವಿವರದಂತೆ ಶರಧಿಯೊಳಗಣ
ಸಾರದಂತೆ, ಇಂತಲ್ಲದೆ ಭರದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ಸುಳುಹಿನ ಅರಿಬಿರಿದಿನವರು
ಅಯ್ಯಗಳೆ ? ಎನ್ನ ಗುರು ಭವರೋಗ ವೈದ್ಯ, ಪರಶಿವ ಮೂರ್ತಿ, ಪರಬ್ರಹ್ಮ
ಗುರು ತಾನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೩ ||

೬೧೭

ಲಿಂಗವನರಿದನಾಗಿ ಗುರುವೆಂಬುದ ಬಲ್ಲ. ಪ್ರಸಾದವನರಿದನಾಗಿ
ಜಂಗಮವೆಂಬುದ ಬಲ್ಲ. ಜಂಗಮವನರಿದನಾಗಿ ಪಾದೋದಕವೆಂಬುದ ಬಲ್ಲ.
ಪಾದೋದಕವೆಂಬುದ ಬಲ್ಲನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಲಿಪಿಯೊಳಗೆ ಸಿಲುಕ ವಿಷ್ಣು ವಿನಲ್ಲಿ
ಕಟ್ಟುವೊಡೆಯ ರುದ್ರನ ಶೂಲದಲ್ಲಿ ಭಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳು. ಇಂತೀ ಅಗ್ಗಳೆಯುಗೆ
ಜಗದ ನುಗ್ಗುಗಳು ಸರಿಯಂದರೆ ಸಿಗ್ಗಾಗದಿಪ್ಪರೆ ? ಚಿದ್ರೂಪನ ಇರವಿಗೆ
ಹೊದ್ದಿದೆ ನಮೋ ನಮೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೪ ||

೬೧೮

ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳೆಂದು ಜಗದಲ್ಲಿ ಸುಳಿವ ಜಂಗಮಲಿಂಗವೆ ಕೇಳಿರಯ್ಯಾ
ಭೃತ್ಯನ ಬಿನ್ನಹವ. ಲಿಂಗವೆ ಅಂಗವಾದ ಮತ್ತೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ
ಬಣ್ಣ ಗೆಟ್ಟರಲ್ಲಾ. ಹೊನ್ನಿನಾಶೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಪ್ರಸನ್ನವಪ್ಪ ಲಿಂಗವ ಮರೆದಿರಲ್ಲಾ.
ಮಣ್ಣಿಗೆ ಆಶೆ ಮಾಡಿ ಘನಲಿಂಗವನರಿಯದೆ ಘಾಸಿಯಾದಿರಲ್ಲಾ. ಜಂಗಮ
ಲಿಂಗವೆಂದು ನುಡಿದಡೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ದೂರ. ತಾಳಿದರೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ದೂರ. ಬಿಡ

ಬಾರದು ಪೂಜಿಸಿ ಹಿಡಿಯಬಾರದು ಮನಮುಟ್ಟದಾಗಿ. ಹಡಿ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ತುಡುಗುಣಿ ನಾಯಂತೆ ಮೊರೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನಿಮ್ಮಡಿಗಳ ಬಿಡು ಮುಡಿಯನುಯದೆ ಎನ್ನೊಡೆಯಾ ನೀ ಕೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೫ ||

೬೧೯

ವೇಷಾಡಂಭಿನ ಮಾತಿನ ಬಿನ್ನಾಣೆಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಸ ಉಂಟಲ್ಲದೆ ನೀವಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಉಭಯವನತಿಗಳದ ನಿರತಿಶಯ ಲಿಂಗಾಂಗಿಗೆ ಗ್ರಾಸದಾಶೆ ಇಲ್ಲ. ಸರ್ವ ಸುಖದಾಲಯದ ಪಾಶದ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಕಂಡಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖ. ನಿಧಾನಿಸಿ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತ. ಆತ ತ್ರಿವಿಧ ಮಲದ ಹಂಗಿನವನಲ್ಲ. ಆತಗೆ ಗ್ರಾಮ ನಿಲಯ ಬಂಧಂಗಳಿಲ್ಲ. ಮಾತಿನ ರಚನೆಯ ಪಾಶದವನಲ್ಲ. ಆತ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸನುಮತ ಇದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಒಡಗೂಡಿದ ಪರಮ ವಿರಕ್ತನ ಭೇದ || ೪೬ ||

೬೨೦

ಶತಭಿನ್ನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಪ್ರಕಾಶ ಒಂದೋ ಹಲವೋ ಎಂಬುದ ತಿಳಿ. ಘಟದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಪ್ರಪಂಚ ಒಂದೋ ಹಲವೋ ತಿಳಿ. ಮುಕುರದಲ್ಲಿ ಹಲವ ನೋಡಿದಡೆ ನುಗಿದ ಮುಕುರ ಒಂದೋ ಹಲವೋ ತಿಳಿ. ಅದರಂದವ ಬಲ್ಲರೆ ಲಿಂಗದ ಸಂದ ಬಲ್ಲನೆಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೭ ||

೬೨೧

ಸದ್ಗುರು ಚರ ಸ್ಮಶಾನ ದೀಪ್ತಿಯ ಮಾಡಲಾಗದು. ಪ್ರೇತಾಂಗಕ್ಕೆ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಕಟ್ಟಬಹುದೇ ಶಿವಲಿಂಗ ಹೊರತೆಯಾಗಿ? ಬೀಜ ಹೊರತೆಯಾದ ವೃಕ್ಷ ಉಂಟೇ ? ಕಾಂತಿ ಹೊರಗಾದ ಬೆಳಗುಂಟೇ ? ಭೂತ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಶಿವಾಧಿಕೃತವೆಂಬ ಪಟ್ಟ ಉಂಟೇ ? ತಾ ಪಂಚಾಚಾರ ಭರಿತನಾಗಿದ್ದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಿಲ್ಲದವನ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕು ಶಿಷ್ಯನೆಂದಡೆ ಆತ ಘಟ್ಟವ ಭಂಡ ನೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೮ ||

೬೨೨

ಲಿಂಗ ಬಾಹ್ಯಂಗೆ ಲಿಂಗಬಾಹ್ಯನಾಗಬೇಕಲ್ಲದೆ ಸುಜಾತಿಯ ಬೆರಸಿದು ದುಂಬೇ ? ಇಂತೀ ಆರು ಶೈವನ ಹೊದ್ದದ ವೀರಶೈವನೆಂದ ಮತ್ತೆ ಇದ

ಮಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಂಚಾಚಾರ ಶುದ್ಧಗೆ ಇಂತೀ ಪದವನೇರಿ ಬದುಕಿದ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೯ ||

೬೨೩

ಸರ್ವ ನಿರ್ವಾಣವಾದಲ್ಲಿ ಗುರುಸ್ಥಲ. ಲಯ ನಿರ್ವಾಣವಾದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸ್ಥಲ. ಇಷ್ಟ ಕಾಮ್ಯ ನೋಕ್ಷಂಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯ ಆಣವ ಮಾಯಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ನವಗುಣಂಗಳು ನಿಂದು ಶಬ್ದ ಮುಗ್ಧವಾದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಸ್ಥಲ. ಇಂತೀ ಸ್ಥಳ ಕುಳಂಗಳ ವಿನರವ ವೇಧಿಸಿ ಸರ್ವಜ್ಞಾನ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಮೂರ್ತಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ತಾನು ತಾನೇ || ೫೦ ||

೬೨೪

ಹೊರಗಣ ಮಾತ ಹೇಳಿ ಒಳಗು ಶುದ್ಧವನರಿಯದಿರೆ ಕೂಷ್ಮಾಂಡ ಕೊಳಕಾದಂತೆ ಬಯಲ ಬಹಿರೂಪವ ತೊಟ್ಟು ಹಿರಿಯರು ವಿರಕ್ತರೆಂದು ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನು ಮಣ್ಣೆಂಬ ಜಗದ ಹುದುವಿನ ಒಡನೆಗೆ ಹೊಡದಾಡಲೇಕೆ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೧ ||

೬೨೫

ಇಂತೀ ಸ್ವಲಂಗಳ ವಿನರ ಕಾಬ ಕಣ್ಣಿದ್ದು ಕನ್ನಡಿಯ ನೋಡುವನಂತೆ ನಡೆವ ಕಾಲಿದ್ದು ದಡೆಯನೂರಿ ನಡೆವನಂತೆ ಇರಿವ ಕೈ ಇದ್ದು ಕೆಯ್ದ ಹಿಡಿದು ಇರಿವನಂತೆ ದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟವ ಕೊಟ್ಟು ನೀ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಬರೆ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೨ ||

೬೨೬

ಕಾಯ ಜೀವದ ನಡುವೆ ಒಂದು ಭಾವಿಸಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂದು ಕೊಡುವಾಗ ಆ ಲಿಂಗ ಕಾಯಕ್ಕೋ ? ಜೀವಕ್ಕೋ ? ಕಾಯಕ್ಕಂದಡೆ ಕಾಯದೊಳಗಾಗಿ ಹೂಣಿಸಿಕೊಂಬುದು. ಜೀವಕ್ಕಂದಡೆ ಜೀವ ನಾನಾ ಭವಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಪ್ಪುದು. ಆ ಲಿಂಗ ಉಭಯಕ್ಕಂದಡೆ ಇನ್ನಾವುದು ಹೇಳಾ ? ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವಾದಡೆ ಬಣ್ಣ ಭಂಗಾರದಂತಿರಬೇಕು. ಜೀವಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವಾದಡೆ ಅನಲ ಅನಿಲನಂತಿರ ಬೇಕು. ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಉಭಯದ ಒಡಲನರಿತಲ್ಲಿ ಅದು ಲಿಂಗಸಂಬಂಧ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೩ ||

೬೨೭

ಚೇತನವಳಿದು ಅಚೇತನ ವಸ್ತು ರೂಪಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತದೇ ತಕ್ಕ ಎಂಬುದು ತಿಳಿವುದೆ ? ಭಂಗಾರವ ಕಳೆದರೆ ಬಣ್ಣವ ನೋಡಬಾರದು. ಕುಸುಮವ ಕಳೆದರೆ ಗಂಧವ ಕಾಣಬಾರದು. ದರ್ಪಣದ ಘಟವ ಕಳೆದು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಬಿಂಬಿಸುವದೆ ? ಅಂಗವ ಕಳೆದು ಲಿಂಗವನರಿಯಬಾರದು. ಲಿಂಗವ ಕಳೆದು ಆತ್ಮನನರಿವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ ? ಆತ್ಮನ ಚೇತನವ ಬಿಟ್ಟು ನಿಹಿತ ಜ್ಞಾನವ ನರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಅಜಾತರು ಕೇಳಿರೋ. ಅಂಗವ ಕಳೆದು ಲಿಂಗವ ಕಂಡೆ ನೆಂಬುದು ಲಿಂಗವಳಿದು ಆತ್ಮನನರಿದೆನೆಂಬುದು ಆತ್ಮನಳಿದು ಅರಿವನರಿದೆ ನೆಂಬುದು ಅದೇತರ ಮರೆ ಹೇಳಿರೋ. ತೃಷೆಯರತು ನೀರ ಕೊಳಬಹುದೇ ? ಆಪ್ತಾಯನವರತು ಓಗರವನುಣಬಹುದೆ ? ಸತ್ತೀ ಇಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವನರಿಯ ಬಹುದೇ ? ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಚನೆ ಪೂಜನೆ ಹೀನವಾಗಿ ವಸ್ತುವನರಿತೆನೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವಂತರು ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೪ ||

೬೨೮

ಉರಿ ಆತ್ಮಸ್ಥಾವರಂಗಳಲ್ಲಿ ನಂದದಿಹನ್ನಕ್ಕೆ ನೀರು ಒಂದರಲ್ಲಿ ಇಂಗ ದಿಹನ್ನಕ್ಕೆ ಬೆಳಗು ಒಂದರಲ್ಲಿ ಸಂದಳಿದಿಹನ್ನಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವೆಂಬುದೊಂದು ಪ್ರಮಾಣುಂಟು. ಆ ಪ್ರಮಾಣು ಅಪ್ರಮಾಣವಾಹನ್ನಕ್ಕೆ ಭಾವ ಮೂರು, ನಿರ್ಭಾವ ಮೂರು, ಸ್ಥಲವಾರು, ತತ್ತ್ವವೈದು. ಇಂತಿವು ಕೂಡಿ ಅಳಿದು ಮರಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಲವು ಸ್ಥಳ ಕುಳ ಬೇರಾಯಿತ್ತು. ಬಂಗಾರವೊಂದು ಹಲವು ತೊಡಿಗೆಯ ಹೊಲಬಾದಂತೆ ತನ್ನಷ್ಟ ತದೃಷ್ಟ ಉಭಯವ ಕೂಡುವನ್ನಬರ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂದೆನುತ್ತಿರಬೇಕು || ೫೫ ||

೬೨೯

ಉಂಟು ಉಂಟೆಂದು ಸಂದೇಹಕ್ಕೀಡಾಗದೆ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತೂನ್ಯ ಕೊಳ್ಳಗಾಗದೆ ಇಂತೀ ಕ್ರೀ ಒಳಗಿನಲ್ಲಿ ನೀಕ್ರಿ ತೆರಸಿನಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಚಕ್ಷು ಒಡಗೂಡಿ ಕಾಬಂತೆ ನೋಡುವುದು ಉಭಯ ನೋಡಿಸಿಕೊಂಬುದು ಒಂದೇ. ಒಂದೇ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಇವು ಅರುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ, ಈ ಉಭಯ ನೀನಾಹನ್ನಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟವಾದೆಯಲ್ಲಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೬ ||

೫. ಅನಿದ್ಯೆ

೬೩೦

ಅರಿವ ಹೇಳುವವರೆಲ್ಲರು ಮರವೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮೂರಲೆ ಹಿಡಿದರಲ್ಲಾ. ಅದು ಬಾಯಿಗೆ ವಸಲೆ. ಕೈಗೆ ಕಳಂಕು. ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ದೈವ. ಇದ ಭಾವಿಸುವರಿಗೇಕೆ ಜ್ಞಾನ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧ ||

೬೩೧

ಕಳೆ ಮೆಳೆಯ ಕಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಹೊಲ ಶುದ್ಧವಲ್ಲ. ಹೊಲ ಮಲವ ಕಳೆ ಪಲ್ಲದೆ ಮನ ಶುದ್ಧವಲ್ಲ. ಜೀವದ ನೆರೆಯನರಿದಲ್ಲದೆ ಕಾಯ ಶುದ್ಧವಲ್ಲ. ಕಾಯ ಜೀವದ ಸುಚವನರಿದಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನಲೇಪಿಯಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಭಾವದ ಭ್ರಮಿತರಿಗೇಕೆ ಜ್ಞಾನದ ಒಳಗು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨ ||

೬೩೨

ಕೋಲ ಹಿಡಿದು ನಾವೆಯನೇರಿದ ಮತ್ತೆ ಅದು ಭಾವಿಸದು ತೋಯವ. ಜ್ಞಾನವನರಿದು ಆ ಭಾವ ಭ್ರಮೆಯನಾಚರಿಸದು. ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವ ನೋಡಲು ತೆಪ್ಪದ ಮೇಲಿಪ್ಪ ಒಪ್ಪದ ಒಲವೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩ ||

೬೩೩

ಗುರು ಭಕ್ತನಂಗ. ಲಿಂಗ ಮಹೇಶ್ವರನಂಗ. ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದಿಯಂಗ. ಇಂತೀ ತ್ರಿಪಿಧ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪಿಧವಡಗಿ ತ್ರಿಪಿಧ ಇದಿರಿಟ್ಟು ತ್ರಿಪಿಧ ಐಕ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳಗಿಗೆ ಕಳೆದೋರಿ ಕಳೆಗೆ ಕಾಂತಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಅರ್ಕನ ಕಿರಣದಂತೆ ನಾಕಾರ ರೂಪಿಗೆ ಉಭಯ ಚಕ್ಷುವಾಗಿ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಬೆಳಗ ಕಂಡಂತೆ ಸ್ಥಲವ ನೆಮ್ಮಿ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಒಲವರವಿಲ್ಲದೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ಥಲಭರಿತನೆಲ್ಲಿಯು ನೀನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪ ||

೬. ವಾಗದ್ವೈತ

೬೩೪

ಅಂಗದ ನಿರಾಭಾರಿಗಳೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ಲಿಂಗದ ಹೊಲಬ ಬಲ್ಲಿವೆಂದು ಅನಂಗನ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ತಾವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಕಲದ ಸಂಸರ್ಗವನೊಲ್ಲವೆಂದು ಮತ್ತೆ ಕೀಳರೊಳಗೆ ಸಕಲ ಭೋಗವ ಮಾಡುವ ವಿಕಳತೆಗೊಂಡವರ ನೋಡಾ. ಪ್ರಕೃತಿ ಹರಿದು ಸುಖವ ಮೆಚ್ಚಿ ತಿರುಗದಿಪ್ಪ ಅಖಿಳಂಗೆ ನನೋ ನನೋ ಎಂಬಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧ ||

೬೩೫

ಆದಿ ಅನಾದಿ ಅಂತರಾದಿ, ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆ, ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ. ಆದಿ ಮಧ್ಯ ಅವಸಾನಗಳಲ್ಲಿ ಜಗದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿಪ್ಪ ಗುಡ್ಡರುಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿ ಕೇಳರೋ. ಅಭೇದ್ಯ ಲಿಂಗವ ಭೇದಿಸಿ ಸುಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕಂಡ ಪಲ ಇನ್ನೆಂತೋ ? ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯ ಕಲಿತು, ಸಂತೆಯ ಹೋತಿನಂತೆ ಹೋರುವ ತೂತಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗಿನ್ನೇತರ ವಿರಕ್ತಿಯೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೨ ||

೬೩೬

ಆರೂಢನಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತ ಮೂಢರ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಬೇಡಲೇಕೆ ಭಿಕ್ಷವ ? ಕಾಡಲೇಕೆ ಮರ್ತ್ಯರ ? ರೂಢಿಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಆಡುವಂಗೆ ಆ ರೂಢಿ ಬೇಡವೆಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩ ||

೬೩೭

ಇಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಬಾಯಾರಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಕೈಯ್ಯಾಂತ ಮತ್ತೆ ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯ ತೂತರುಗಳ ಕಂಡು ನಿರ್ಜಾತ ನಡಗಿದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪ ||

೬೩೮

ತಲೆಯ ಹಿಡಿಯಲರಿಯದೆ ನಡುವೆ ಹಿಡಿದ ಮತ್ತೆ ಕಚ್ಚದೆ ಸರ್ಪನೇನ ಮಾಡುವುದು ? ಹಗೆಯ ಕೊಲಹೋಗಿ ಅವನ ಕಡುಗಲಿತನಕ್ಕಂಜಿ ಅಡಿ

ಗಿರಗದಡೆ ಅವನೊಡಗೂಡಿಡದೆ ಇರಿಯದೆ ಮಾಣ್ಣನೆ ? ಮೃಡನೊಡೆಯ ನರಿಯದೆ ನಡುರಂಗದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಕುರಿಗಳಿಗೇಕೋ ನೆರೆ ಅರಿವು ? ಕರಿ ಗೊಂಡವಂಗಲ್ಲದೆ ಬರಿಯ ಮಾತಿಗುಂಟೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫ ||

೬೩೯

ಕೆಸರ ತೊಳೆವರಲ್ಲದೆ ಉದಕವ ತೊಳೆವವರುಂಟೇ ಅಯ್ಯಾ ? ಕನ್ನಡಿಯ ಬೆಳಗುವರಲ್ಲದೆ ಮಣ್ಣು ಬೆಳಗುವರೆ ಅಯ್ಯಾ ? ನಿಚ್ಚಣಿಯ ಹಲ್ಲಿಗೆ ಅಂತರವಲ್ಲದೆ ಕೀಳುಮೇಲುಂಟೆ ಅಯ್ಯಾ ? ಕಾಳು ಹೃದಯದಲ್ಲ ಜಾಣಿಗೆ ತೆರಪಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗದೇ ಭಂಗ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬ ||

೬೪೦

ತತ್ತ್ವಬ್ರಹ್ಮವ ನುಡಿದು ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾಯ ತುತ್ತಾದರು. ಇಹಪರದ ಸುದ್ದಿಯ ಹೇಳುವ ಗುರುಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ಅನ್ನವ ನೀಡಿ ಹೊನ್ನ ಕೊಡುವ ಆಣ್ಣುಗಳ ಮನೆಯ ಎತ್ತುವ ಕೂಸಾದರು. ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ಆರೂಢನ ಸುದ್ದಿಯ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೭ ||

೬೪೧

ತಾನೇ ಬಲ್ಲಹನೆಂದು ಇಲ್ಲದ ಹುಸಿಯ ಹುಸಿವ ಗೆಲ್ಲಗೂಳತನಕ್ಕೆ ವಲ್ಲಭನೆಂದು ಇವರೆಲ್ಲರು ಅರಿಯರೆಂದು ಬಲ್ಲಹ ನಾನೆಂದು ನಿಲ್ಲದೆ ಹೋರುವ ಮುಲ್ಲನ ನೋಡಾ. ಕಳ್ಳರ ಹಾದಿಯೊಳಗಿಪ್ಪ ಅನುವಿನ ನೆರೆಮೋಟನಂತೆ ಕೊಳ್ಳದೆ ಬೆಲೆಯ ಬೇಡಿ ಕಾಡುವ ಮುಲ್ಲನ ಬಲ್ಲತನದಂತೆ ಇವರೆಲ್ಲರ ಹಿರಿಯರೆಂದಡೆ ಕಲ್ಲಿಯೊಳಗಾದ ಮೃಗದಂತೆ ಇಂತಿವರೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲತನವೇಕೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮ ||

೬೪೨

ನಾನು ನೀನೆಂಬುಭಯವ ಭೇದಿಸಲೇಕೆ, ವಸ್ತು ತಾನಾದ ಮತ್ತೆ ? ಇಷ್ಟವನರಿಯದೆ ಆತ್ಮತೇಜಕ್ಕೆ ಮಾತಿನ ಘಾತಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತರ ಧಾತು ಕುಂದಿತೆಂದು ಮಾತಿಗೆ ಮಾತ ನುಡಿದು ಗೆದ್ದನೆಂಬ ಪಾಪಾಂಡಿಗಳಿಗೆಕೆ ಸುಚಿತ್ತದ ಸಮ್ಮಾ ಜ್ಞಾನ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯ ||

೬೪೩

ತಾನೊಂದ ನೆನೆದು ಮಾಡಿ ಆಯಿತೆಂದಡೆ ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮನೆ ?
ತಾನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸುಖವನಿತ್ತೆನೆಂದಡೆ ತಾನು ವಿಷ್ಣುನೆ ? ತಾನೊಬ್ಬರ
ಕೊಂದು ಸತ್ತನೆಂದರೆ ತಾನು ರುದ್ರನೆ ? ಇಂತಿವನೇನು ಅರಿಯದೆ ಅಹಂ
ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಭಾವ ಭ್ರಮಿತರಿಗೇಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦ ||

೬೪೪

ಬಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲೆನೆಂದು ಎಲ್ಲರೊಳಗೆ ಗೆಲ್ಲಸೋಲವೇತಕ್ಕು ? ಬಲ್ಲತನವಲ್ಲಿಯೇ
ಉಳಿಯಿತ್ತು. ಮಿಥ್ಯ ತಥ್ಯವ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಹೊರರಡೆ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧ ||

೬೪೫

ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಬವರಾರೂ ಹಿರಿಯರಲ್ಲ. ವೇದ ರಾಸ್ತ್ರ
ಪುರಾಣ ಆಗಮ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ತತ್ತ್ವದಿಂದ ಇದಿರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳುವ
ರೆಲ್ಲರು ಹಿರಿಯರಪ್ಪರೇ ? ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದು, ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿದು, ನಡೆ ನುಡಿ
ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿಯಲ್ಲದೆ ಆರೂ ಹಿರಿಯರಾಗಬಾರದು. ಗೆಲ್ಲಸೋಲಕ್ಕೆ ಹೋಲಿ
ಬಲ್ಲಿದರಾದೆವೆಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಸಿಯ ಹುಸಿವ ಕಟ್ಟಿದೆಯರ ನೋಡಾ.
ಇವರೆಲ್ಲರ ಬಲ್ಲತನವ ಕಂಡು ನಿಲ್ಲದೆ ಹೋದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
|| ೧೨ ||

೬೪೬

ಮಾತ ಹೇಳುವ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ನೀತಿಗೊಡಲಾದರು ನಿರ್ಜಾತನ
ಮರೆದು. ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೇತರ ಮಾತು ? ಸೂತ್ರದ
ಬೊಂಬೆಯ ನೂಕುವ ಪಾಶದಂತೆ ಇವರೇತರ ಹಿರಿಯರು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩ ||

೬೪೭

ಮಾತಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಪಥಕ್ಕೆ ಕಡೆಮೊದಲಿಲ್ಲ ನಿರ್ಜಾತನ
ನರಿವುದಕ್ಕೆ. ಮಿಕ್ಕಿನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂತೆಯ ಮಾತು ಅದೇತಕ್ಕು ಬಾತಿ ? ಭಾಸುರ
ತೇಜ ನಿರ್ಜಾತನು ನೀನೇ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪ ||

೬೪೮

ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯು ಎಷ್ಟಾದಡುಂಟು. ಖ್ಯಾತಿಯ ಮಾಟ ಜಗ
ಮೊಳಗೆ ಎಷ್ಟಾದಡುಂಟು. ಜಗದೀಶನನರಿವ ಆತನಿದ್ದ ರಾವು ಭಾಸುರ ತೇಜ
ಪ್ರಕಾಶ ಅದರಿಂದಾಚೆಯ ಮಾತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫ ||

೬೪೯

ಮಾತಿನ ಮಾತಿಗೆ ಹೊರಲೇಕೆ ? ಆತನ ಅರಿದಿದ್ದವಂಗೆ ಜಗದ
ಸುಡಿಯ ನುಡಿಸ ಭ್ರಾಂತರ ಸುದ್ದಿಯಾಕೆ ? ನಿರ್ಭ್ರಾಂತಂಗೆ ಉರಿಸಿರಿ ಹೊರಗು
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೬ ||

೬೫೦

ಮಾತು ಮಾತಿನೊಳಗೇಕೆ ಅಜಾತನ ಸಂವ್ಯಾಜ್ಯ ? ಆ ನಿತ್ಯವಂತನ
ವೇತರೊಳಗಿದ್ದಿಹನೆಂಬುದನರಿಯದೆ, ಉದರದ ಹುತ್ತಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾಸುಪದ
ದಾಸೆಯ ಸಂಬಯಸಲೇಕೆ ? ಇಂತೀ ತುತ್ತಜ್ಜಾ ನಿಗಳ ಮೆಚ್ಚ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭ ||

೬೫೧

ಹಳುವಿನೊಳಗಿಡಿದ ದಳ್ಳುರಿ ಅದು ಸುಲಲಿತದಿಂದಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಂದೇಳದು.
ಬಲ್ಲವರೊಳಗಣ ಸೊಲ್ಲಿಗತೀತನು ಒಳ್ಳೆದರನಲ್ಲದೆ ಒಲ್ಲನು. ಅಲ್ಲದ ನೆಲನು
ಬೆಳವುದಕೆ ಹುಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಜಾಲೆಯುಂಟೇ ? ವಾಗದ್ವೈತಕ್ಕೆ ಹೋರುವರಲ್ಲಿ
ಬಲ್ಲವರಿಪ್ಪರೇ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೮ ||

೬೫೨

ಹುಲ್ಲಿನ ಸಾರವ ಮೆಲ್ಲುವ ಪತು ಬಲ್ಲುದಲ್ಲದೆ ಒಳ್ಳೆತ್ತ ಮನುಜರು
ಬಲ್ಲರೆ ? ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೋರಿಹೆವೆಂಬ ಬುಲ್ಲರು ಬಲ್ಲರೆ ನೋಡಾ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೯ ||

೬೫೩

ಕಲ್ಲಿಯ ಬಿಗಿದರೆ ತಲ್ಲಿಯ್ಯವಾದ ಕಲ್ಲಿ ಕೇಳುವದೆ ಆಯ್ಯಾ ? ಈ
ಮೊಳ್ಳುಗರ್ಮಮಾತಿಗೆ ಬಲ್ಲವನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ

೨. ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು

೬೫೪

ಅರಗಿನ ಮಣಿಯ ಮಾಡಿ ಉರಿಯ ನೇಣ ಕಟ್ಟಿ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ಪವ
ಣಿಸಲರಿಯರು. ಈ ಮಣಿಯ ಗುಣಕ್ಕೆ ಗುಣಜ್ಞರಲ್ಲ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧ ||

೬೫೫

ಅಂಬರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಡಗ ಹುಟ್ಟಿ ಕೊಂಬಿಲ್ಲದೆ ನೆಗವುತ್ತಿಪ್ಪುದ
ಕಂಡೆ. ಮತ್ತಾ ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲಣ ಕೋಡಗ ಅಂಬರವ ಕಾಣದೆ ಲಂಘಿಸಿ
ನಿಲವುದಕ್ಕೆ ನೆಲದುಗವ ಕಾಣದೆ ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುದ ಕಂಡೆ ನಿಃಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲಿಗವನರಿಯದೆ || ೨ ||

೬೫೬

ಅರಿವ ಅರಿವು ತಾನೊಂದು ಇದಿರಿಟ್ಟು ಆ ಸುವಸ್ತು ಅರಿವೆನ್ನದೆ
ಕುರುಹೆನ್ನದೆ, ಮುಕುರ ತನ್ನಿಂದ ತಾ ಮುಕುರದಿಂದ ಉಭಯ ಕುರುಹು
ಗೊಂಡು ಹೆರೆಹಿಂಗದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೃಷ್ಟ ನಷ್ಟವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ. ಇಷ್ಟದ
ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಭಿತ್ತಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩ ||

ಅರ್ಥ:-- ತನ್ನ ನಿಜವನು ತಿಳಿಯುವ ಮಹಾಜ್ಞಾನವು, ತಾನು ಮಹಾ
ಲಿಂಗವೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂದು ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ಆಚರಿಸುವ ಆಚರಣೆಯು, ಭೇದದಿಂದ ಅಂತ
ರಂಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಗಿ ಕುರುಹುದೋರಿತ್ತು. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು
ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ, ಆ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ
ವಾಗಿರ್ಪುದು. ದರ್ಪಣವು ಒಬ್ಬಾತ್ಮನಿಂದ ಉಂಟಾಗಿ, ಆ ಆತ್ಮನು ದರ್ಪಣದಿಂದ
ಬಿಂಬ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೆಂಬೆರಡು ಸೂಪಾಗಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದಿರುವ ಹಾಗೆ, ಆ ದರ್ಪಣವ ತೆಗೆ
ದಲ್ಲಿ ಆ ಎರಡು ರೂಪಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗುವವು ಎಂಬ ಹಾಗೆ, ಆ ಮಹಾ
ಜ್ಞಾನವು ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿ
ರಲು ಆ ಮಹಾಲಿಂಗವು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆ
ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಜ್ಞಾನವು ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಲು, ಆ

ಎರಡು ರೂಪನೊಳಗೊಂಡು ಆ ಮಹಾಲಿಂಗವು ತಾನೊಂದೇಯಾಗಿವುದೆಂಬುದರ್ಥ. ಇಷ್ಟದ ಮೇಲೊಂದು ಉಪಮಾನವಿಲ್ಲ, ಎಂದರೆ ಕುಂಭದ ಉಪಮಾನವೆಂದರಿವುದೆಂಬುದರ್ಥ.

೬೫೭

ಅಂಬುವಿನ ಸಾರ ಒಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಆ ಮಣ್ಣು ಕುಂಭವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕುರುಹುಗೊಟ್ಟು ಘನ ಕಿರಿದಿಲ್ಲದೆ ಕುಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಲೀಯ್ಯುವಾದಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಲೀಯ್ಯು || ೪ ||

೬೫೮

ಅಹಂಮಮತೆ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಘಟವ ಹೊತ್ತು, ಆತ್ಮನೆಂಬ ಶುಕನು ಅರಿವು ತಲೆದೋರಿದಾಕ್ಷಣ ಅಹಂಕಾರ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವನರಿಯಲಾಗಿ || ೫ ||

೬೫೯

ಅಜ ಅರ್ಕನ ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಭಜನೆವಂತರ ಕಂಡು ತ್ರಿಜಗವೆಲ್ಲವು ತಾನೆಂದು ಗಜಬಜೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವನರಿಯದೆ || ೬ ||

೬೬೦

ಅರಿದಿನರಿದಿನೆಂದು ಮರವೆಯ ತೋಟೆಯ ತೊಳಸುತ್ತ ಅರಿವಿನ ಹೊಲದಲೈದಾನೆಂದು ಜ್ಞಾನಹೀನ ಬರುಬರಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತ ಹಿಂದಣ ಉಭಯ ಭೇದವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಶುಭಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ || ೭ ||

೬೬೧

ಅನಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರವಡಗಿ ಭಕ್ತನಲ್ಲದೆ ಭವಿಯಾಗಿ ನಿತ್ಯನಲ್ಲದೆ ಅನಿತ್ಯನಾಗಿದವಂಗಳಲ್ಲದೆ ಮೂರು ಕುಳವಿಲ್ಲ. ಆರು ಕುಳದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲವನಲ್ಲದೆ ಇಂತಿವರೊಳಗಾದ ನೂರೊಂದು ಕುಳಕ್ಕೆ ಸ್ಥಲಜ್ಞನಲ್ಲ. ಇಂತಿವ ಬಲ್ಲವರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವು ಸೊಲ್ಲಿನೊಳಗಾಗಿಹನು || ೮ ||

೬೬೨

ಅರಿದರಿವಿನ ಕುರುಹಿನಲ್ಲಿ ನಿರಿಗೆಯ ನಿಜದ ಕುರುಹ ಕಂಡ ಮತ್ತೆ ಮರೆದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ— ಮತ್ತಾ ಭೇದದ ವೇದನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಧಾನಿಸ

ಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ನಿಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಇದಿರೆಡೆ ಕುರುವ
ಕೊಟ್ಟಂತಿದು || ೯ ||

೬೬೩

ಅಣುಮಾತ್ರವಪ್ಪ ವಾಯುವ ಮನದ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ತ
ಸಮುದ್ರ ದಿಗ್ವಳಯದ ಗಿರಿಗಳು ಮುಂತಾದವ ತನ್ನ ಸತ್ವದಲ್ಲಿ ಎತ್ತುವುದ
ಕಂಡೆ. ಕೊಂಡು ಹೋದುದ ಕಂಡುದಿಲ್ಲಾ. ಎತ್ತಿ ಅಯ್ದಿಹೆನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ
ವಾಯು ಸತ್ವ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತಿ ಗುಣವ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕರು ತಿಳಿದು
ಜಡ ಅಜಡವೆಂಬುದ ಕಳೆದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವನೊಳಗು
ಮಾಡಿರೆ || ೧೦ ||

೬೬೪

ಅಶ್ವತ್ಥ ವೃಕ್ಷದ ಪರ್ಣದ ತುದಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪುವಿನ ಬಿಂದು
ಬೀಳುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಈ ಘಟದಿಂದ ನಷ್ಟವದ ಆತ್ಮನು ಆಶೆ ಎಂಬ
ಸಮುದ್ರ, ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಗಿರಿಗಳ ತೇಜಸ್ವಿನಂತೆ ಇದ್ದಿಹೆನೆಂಬ ಆತ್ಮನ
ಹೊದ್ದಿಹ ಶುಭಸೂಚನೆ. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ಲಿಂಗವನರಿದವರಿಗಲ್ಲದೆ ವೇದ್ಯವಾಗದು || ೧೧ ||

೬೬೫

ಆಕಾಶದಲಾಡುವ ಪಕ್ಷಿ ಆಕಾಶವ ನುಂಗಿ ಮಹದಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಆಡು
ತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು. ಆಡುವ ಪಕ್ಷಿಯ, ಪಕ್ಷಿಯೊಳಗಾದ ಆಕಾಶವ, ಪಕ್ಷಿಗೆ ತೆರವು
ಗೊಟ್ಟ ಮಹದಾಕಾಶವ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿ ಷಡ್ಭಾಗವಾದ
ಕುಕ್ಕುಟನ ಕೊರಳ ನುಂಗಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೧೨ ||

೬೬೬

ಆತ್ಮ ತೇಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜ್ಞಿಸಿಕೊಂಬ ಹಿರಿಯರುಗಳೆಲ್ಲರು ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡ
ನೋಡಾ. ಅಂದಣ ಸತ್ತಿಗೆ ಕರಿ ತುರಗಂಗಳಿಂದ ನಾನಾ ಭಾಷಣ ಸುಗಂಧದ
ಸುಖದಿಂದ ಮಚ್ಚಿ ಪ್ರಾಜ್ಞಿಸಿಕೊಂಬ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ಬೋಧೆಯ ಹೇಳಿ
ಬೋಧಿಸಿಕೊಂಡುಂಬ ಹಿರಿಯರುಗಳೆಲ್ಲರು ಹಿರಿಯರಲ್ಲದೆ ಕಿರಿಯರಾದವ
ರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದುಕಾರಣ ಅಂಧಕನ ಕೈಯ ಅಂಧಕ ಹಿಡಿದಂತೆ. ಹೆಣನ

ಕಂಡಂಜುವಂಗೆ ರಣದ ಸುದ್ದಿ ಏಕೋ ? ತನು ಸುಖವ ಮೆಚ್ಚಿದ ಗುರು
ತನ್ನ ಮುಟ್ಟಿದ ಭಕ್ತಂಗೆ ನಿಶ್ಚಯವ ಹೇಳಲಾಗಿ ಅವನಿಗಿನ್ನೆತ್ತಣ
ಮುಕ್ತಿಯೋ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩ ||

೬೬೭

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಗಿ ಅಡಗುವ ಭೇದವ, ಮಿಂಚಿನ ಹರಿತದ ಸಂಚಾ
ರವ, ಅದರ ಸಂಚವನಂಜಿಸುವ ಭೇದವ ಮುಂಚಬಲ್ಲಡೆ, ವಸ್ತುವಿವ್ವೆಡೆಯ
ಸಂಚವ ಬಲ್ಲಡೆ ಬಲ್ಲರೆಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪ ||

ಅರ್ಥ:— ಮೇಘದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಗುಡುಗು ಆ ಮೇಘದಲ್ಲಿ ಅಡಗುವ
ಹಾಗೆ, ಮಿಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಪ್ರಕಾಶವು ಆ ಮಿಂಚಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗುವ ಹಾಗೆ, ಅದರ
ಕೂಟವ ಕೀಳಲ್ಪಡಿಸಿ, ಭಕ್ತನಾಗಿಯಾದರೂ ವಿರಕ್ತನಾಗಿಯಾದರೂ ವ್ರತಸ್ಥನಾಗಿ
ಯಾದರೂ ತಾನಿಂದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮೀರಿ ಆಚರಿಸಬಲ್ಲಡೆ, ಬ್ರಹ್ಮದ ನಿಲುಗಡೆಯನ್ನು
ಆ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವ ಕೂಟವನು ಬಲ್ಲವರೆಂಬೆಂಬುದರ್ಥ.

೬೬೮

ಇಂತೀ ಹೊಲಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವನ ಕಂಡು ಉರೆಲ್ಲ ನೆರೆದು ಬೇಡ
ಬದುಕೆಂದಡೆ ಆರಿನೆಂದ. ಅದಕ್ಕೆ ಆಕೆಯು ದೂರೆಂದಡೆ ಅವ ಬತಗೇಡಿ. ಅವಳ
ತಾತಾ ಕೈಯ್ಯ ಕೊಟ್ಟಡೆ ಇವ್ವೆನೆಂದು ಕೂಡಿದ. ಆಜಾತರೊಂದಾಗಿ ಹೇಳಿದ
ನೀತಿ ಲೇಸಾಯಿತ್ತು ಅತ್ತೆ ಅಳಿಯಂಗೆ. ಅತ್ತೆ ಅಳಿಯನ ಒಲೆನೆಂದು ಹೊತ್ತು
ಹೋರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಆ ಅಳಿಯ ಅತ್ತೆಯ ಹಿಡಿದು ಆಳಿದ. ಉಟ್ಟ ಸೀರೆ
ನೊತ್ತದ ಭಗವ ಕಂಡು ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತ್ತು ಅತ್ತೆಯ
ಭಗ. ಹುಟ್ಟಿದರು ಮೂವರು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಒಬ್ಬನಾಗಿ. ಇಬ್ಬರ
ಬಿಟ್ಟು ಒಬ್ಬನ ಹಿಡಿದು ಅಬ್ಬರಿಸಲಾಗಿ ಅವನೆದ್ದುಬ್ಬಿ ಹೊಯಿದ ಹೋಗುಳ
ನಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆ ತಂದ ಅಳಿಯನ ನಾಮ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತಿವರು ಎತ್ತ
ಲೆಂದರಿಯೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫ ||

೬೬೯

ಇದ್ದುದ ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲದುದ
ಇದ್ದದೆಂದು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅದು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ತಲ್ಲೀಯ್ಯವಾಯಿತ್ತು.
ಇಂತೀ ಉಭಯವ ಕಡೆಗಾಣಿಸಲಾಗಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗ
ದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಿತ್ತು || ೧೬ ||

ಅರ್ಥ:— ಅಂಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಲಿಂಗವನ್ನು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚವಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ನೆನೆಯಲೇಕೆ ? ಆ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಯಿತು. ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ಇಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿತ್ತುದೆಂದು ನೆನೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಡಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಆಚರಣೆಯು ಇದರಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನಿಲ್ಲವೆಂದು ಬೋಧಿಸಲಾಗಿ ತನುಮನಗಳು ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡಿಪ್ಪವೆಂಬುದರ್ಥ.

೬೭೦

ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಪಾಶದ ಭ್ರಮೆಯು ಈಷಣತ್ರಯದ ಹಾಲ ಕುಡಿದು ಜೀವನೆಂಬ ಮಹಿಷ ನಾನಾ ವ್ಯಾಮೋಹವೆಂಬ ಬಹು ಜನಗಳೆನಿಸುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಣಿ ಹೊಕ್ಕು ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ತನ್ನ ಕಲ್ಪಿತದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನರಿಯದೆ, ಸತ್ತಿಹೆನೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ನಿಜವಸ್ತುವ ಮುಟ್ಟದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ದೃಷ್ಟನಷ್ಟಭಾವಿಯಾದ ಕಾರಣ || ೧೭ ||

೬೭೧

ಇಷ್ಟವೆನ್ನದೆ ಬಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ ನಿತ್ಯಕೃತ್ಯನೆಂದು ಕಟ್ಟಳೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮನ ಮುಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೆ ನಿಶ್ಚಯವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ || ೧೮ ||

೬೭೨

ಹೆಣ್ಣು ಬೇಡುವಂಗೆ ಹೆಣ್ಣೇ ಪ್ರಾಣ, ಹೊನ್ನ ಬೇಡುವಂಗೆ ಹೊನ್ನೇ ಪ್ರಾಣ, ಮಣ್ಣು ಬೇಡುವಂಗೆ ಮಣ್ಣೇ ಪ್ರಾಣ. ಮನದ ಕುರುಹನರಿದವರ ನಾರನೂ ಕಾಣೆ. ಕುರಿತು ಬಂದಲ್ಲಿ ಕುರುಹಿಗೆ ಮಾಡುವದೇ ಶಾಂತಿಗುಣ. ಅರಿಕೆವಿಡಿದು ಬಂದಲ್ಲಿ ತನುಮನಧನ ತೆರಹಿಲ್ಲದೆ ಲೇಪವಾಗಿವೃದ್ಧೇ ಅರಿವುದು ಅಂಥ ಸದ್ಭಕ್ತನ ಇರವು. ಲಾಂಛನಕ್ಕೆ ನಮಿಸಿ ಆಪ್ಯಾಯನಕ್ಕೆ ನೀಡಿ, ತಾ ತಪ್ಪಿಪ್ಪ ಭಕ್ತನ ಒಪ್ಪಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೧೯ ||

ಅರ್ಥ:— ಹೆಣ್ಣು ಅರ್ಥಿಸುವಂಗೆ ಆ ಹೆಣ್ಣೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿವುದು. ಹೊನ್ನ ಅರ್ಥಿಸುವಂಗೆ ಹೊನ್ನೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿವುದು. ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳ ಅರ್ಥಿಸುವಂಗೆ ಅದೇ

ಪ್ರಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಮನದ ಕುರುಹಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸಂಬಂಧವನರಿವರ ನೊಬ್ಬರನೂ ಕಾಣೆ. ಭಕ್ತಸಿಂಧ ವಸ್ತುವ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಕುರುಹಿಟ್ಟು ಬಂದಲ್ಲಿ ಆ ಕುರಿತು ಬಂದ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಾ ಪದಾರ್ಥವ ಕೊಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುವದೇ ಭಕ್ತಿಯ ಗುಣವು. ಸತ್ಯಾಸತ್ಯದ ವಿಚಾರವ ತಿಳಿದು, ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಮೈರಾಗ್ಯವಿಡಿದಾ ಚರಿಸುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬಂದಲ್ಲಿ ತನು ಮನ ಧನಗಳು ತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ಅವರ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುವದೇ ತನ್ನ ನಿಜವನು ತಿಳಿದ ಸದ್ಭಕ್ತನ ನಿಲುಕಡೆಯು. ಶಿವಲಾಂಛನ ಸಮೇತವಾದ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರವ ಮಾಡಿ ಹಸಿವಿಗನ್ನವನಿಕ್ಕಿ, ಆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಗುವ ಫಲಪದಂಗಳಿಗೆ ತಾ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು ಶಿವಭಕ್ತನ ನಿಲುಕಡೆಗೆ ಸಾಂದ್ರ ನಮಸ್ಕಾರವೆಂಬುದರ್ಥ.

೬೭೩

ಊರ ಮುಂದೊಂದು ದೇವರ ಗುಡಿಯ ಕಂಡೆ. ದೇವರಿಲ್ಲದೆ ದೇಗುಲ ನಿಂದಿತ್ತು. ದೇಗುಲದೊಳಗಣ ತಮ್ಮಡಿ ಅರೈದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನೋಗರ ದೊಡೆಯನ ಕಾಣದೆ. ಇದನ್ನಿನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ

|| ೨೦ ||

೬೭೪

ಊರಿಗೆ ಹೋಹಾಗ ಓಣೆಯ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕಳ್ಳರ ಕಂಡೆ. ಅವರ ವರ್ಣ ಒಬ್ಬ ಕಪೋತ ಒಬ್ಬ ಕೃಷ್ಣ. ಕಪೋತನ ಕಾಲ ಹೊಯಿದು ಕೃಷ್ಣನ ಕೊಲ್ಲಗೆಡಹಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಓಣೆಯ ತಪ್ಪಲ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ನೊಬ್ಬ ಕಳ್ಳ. ಅವನ ಕಂಡು ಕೂಗುವರೆ ಬಾಯಿಲ್ಲ. ಇರಿವಡೆ ಕೈ ಇಲ್ಲ. ಮಾರಿ ಹೋದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಹಾದಿಗೆ ಹೊಲಬಿಲ್ಲ. ಇದು ಅವನ ಕೌಳಿಕವೋ ? ಎನ್ನ ಭಾವದ ಭ್ರಮೆಯೋ ? ಮುಂದಣವನ ಸುದ್ದಿಯ ಹಿಂಗಿ ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೧ ||

೬೭೫

ಊರಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಇದಿರು ಬಂದಿತ್ತೊಂದು ಹಾವು. ಎನ್ನ ಅರುವಿಲ್ಲದ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಅದ ಮಾರಿ ಹೋಗಲಂಜಿದೆ. ಓಡಿದಡೆ ಅಟ್ಟಿತ್ತು ಮಾರಿದಡೆ ಕಚ್ಚಿತ್ತು. ಗಾರಾದೆನಯ್ಯಾ ಈ ಹಾವ ಕಂಡು. ಹೋಗ ಲಿಲ್ಲ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾರದೆ ಮಾರಿ ಹಿಡಿದ ಹಾವು ನಟ್ಟನಡುವೆ ಹಿಡಿಗೊಳ

ಗಾಗೆ ಕಚ್ಚಿತ್ತು. ಆ ಹಾವಿಗೆ ತಲೆ ಇದ್ದಂತೆ ಬಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ. ಬಾಲದ ವಿಷ ಹತ್ತಲಾಗಿ ಊರೊಲ್ಲ ಸತ್ತರು ನಾ ಬದುಕಿದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೨ ||

೬೭೬

ಉದಕದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಸದ ಗಿರಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹೊಸ ಮಾಣಿಕ್ಯವ ನುಂಗಿತ್ತ ಕಂಡೆ. ನುಂಗುವಾಗ ಒಂದು, ಗುಟಿಸುವಾಗ ಎರಡು, ಸ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂದಾಗ ಮೂರು. ಅದರಂಗವ ತಿಳಿದು ಕಳೆಯಬಲ್ಲಡೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವನೆಂಬೆ || ೨೩ ||

ಅರ್ಥ:— ಚಿತ್ತದ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಅದ್ರಿ ಉಂಟಾಗಿ ನೂತನವಾದ ಮಹಾಪ್ರಕಾಶವನುಳ್ಳ ಮಹಾಲಿಂಗವನೆ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪನು. ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಗಳಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಒಂದನೆಯ ದಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಮೋಡ ಶೋಷಾರಂಗಳ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಎರಡನೆಯದಾದ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವು ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಪ್ಪುದು. ನಿರ್ಗುಣ ಪೂಜಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಬಾಗ ಮೂರನೆಯದಾದ ಭಾವಲಿಂಗವಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ವಾಗಿಪ್ಪುದು. ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧದ ಒಪ್ಪನನರಿದು ತನುತ್ರಯಗಳ ವರ್ತ ನೆಯ ನಷ್ಟನ ಮಾಡಬಲ್ಲಡೆ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವನ್ನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುವ ಮಹಾ ಲಿಂಗವೇ ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲನೆಂಬರ್ಥ.

೬೭೭

ಉರಿದು ಸತ್ತುದು ಮತ್ತರಿದು ನಾನಾ ಭೇದಗಳ ಘಟ ಮಠಗಳ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೊಡಲಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಒಡಲಡಗಿದ ತೆರದಂತೆ ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧದ ಕುರುಹಿನ ಲಕ್ಷದ ಭೇದ ಒಪ್ಪಿರಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ || ೨೪ ||

೬೭೮

ಎಲ್ಲವ ಮೀರಿಹ ಸಮ್ಯಕ್‌ಜ್ಞಾನ ಸಂಸಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಹರಿದು ಭೇದಿ ಸುವ ಅರಿವು ತಾಪತ್ರಯದ ಉರಿಗೊಳಗಾಗಿ ಮತ್ತಾ ಅರಿವನರಿಸಿ ವಸ್ತುವ ನೊಡಗೂಡಿಹೆನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ— ಮತ್ತಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಬೆಂದು

ಇಂಗಿ ಹೋದಲ್ಲಿ ನಿರಂಗ ವಸ್ತು ನಿಂದಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ
ಕೂಡಿ ಎರಡಳಿದಿಹೆನೆಂಬ ಚದುರತೆಯಂಗ || ೨೫ ||

೬೭೯

ಒಂದು ಬಾಳೆ ಕಂದನ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತ್ತು. ಹುಟ್ಟಿದ ಕಂದನ ಎಡ
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಡಿಗೆ, ಬಲದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಮಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕಿಚ್ಚು. ಇದ
ಸಹಿತವಾಗಿ ಅಟ್ಟುಂಬುದಕ್ಕೆ ನೆಲ ಹೊಲನ ಕಾಣದೆ ತಿಟ್ಟನೆ ತಿರುಗಿ ಘಟ್ಟದ
ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಟ್ಟ ಬಯಲು ಮಳಲಿದ್ದಿತ್ತು. ಕೈಯ್ಯ
ಕಂದನಲ್ಲಿರಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರೆಯ ಕಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಮಸ್ತಕದ ಬೆಂಕಿಯ ಕಟ್ಟ
ಗೆಯ ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿರಿಸಿ ಒತ್ತಿನ ಕಾಲ ಕಾಣದೆ ಹೊಲಬುದನ್ನು ಆ ಹೊಲದೊಳಗೆ
ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಪಚ್ಚಿಯ ಕಲ್ಲ, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕಂಡ
ಪುಷ್ಕರದ ಕಲ್ಲ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಬಿಳಿಯ ಕಲ್ಲ ಮೂರೂ ಕೂಡಿ ಮಡಿ
ಕೆಯ ಮಂಡೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಲಾಗಿ ಕಂಡಿತ್ತು ಕಲ್ಲಿನ ಇರವು. ಉದಕವನರಸಿ
ಅಳಲುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು ಬೆಂಕಿ. ಆ ಬೆಂಕಿ ಬೇಗೆಗಾರದೆ ಉದಕ ಒಡೆದು ಮಡಿಕೆ
ನಿಂದಿತ್ತು. ನಿಂದ ಮಡಿಕೆಯ ಅಂಗವ ಕಂಡು ಇದರ ಹುಗೇನೆಂದು ಕೈಬಿಡಲಾಗಿ
ಮಡಿಕೆ ಅಡಗಿತ್ತು. ಮೂರು ಕಲ್ಲಮೇಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸುಟ್ಟವನ
ಮಕ್ಕಳುಂಡರು. ಮಿಕ್ಕವರೆಲ್ಲ ಹಸಿದರು. ಅವರಸುವು ಗಸಣೆಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು.
ಇಂತೀ ಹುಸಿಯದೆ ಹಸಿವ ತೊಟ್ಟು ದೆಸೆಗೆಟ್ಟಿನಯ್ಯಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೬ ||

೬೮೦

ಐದು ವರ್ಣದ ಪಶುವಿನ ಬಸುರಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಣದ ಕರು ಹುಟ್ಟಿ
ಒಂದೇ ವರ್ಣದ ಹಾಲ ಸೇವಿಸಿ ಹಲವು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದ ಕುಳದ ಹೊಲಬುಗಾಣದೆ || ೨೭ ||

೬೮೧

ಔದುಂಬರದ ಕುಸುಮದಲ್ಲಿ ಪಾದರಿ ಫಲವಾಗಿ ಆ ಫಲ ಬಲಿದು ಎಲ
ವದ ಮರನಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಾಯಿತ್ತು. ಆ ಹಣ್ಣುನೊಡದು ನೋಡಲಾಗಿ ರಸವಿಲ್ಲದೆ
ತುಷಾರ ಹಾರಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಅಂಗವಿದ್ದು ನಿರಂಗವಾಗಬಲ್ಲಡೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವನೆಂಬೆ || ೨೮ ||

೬೮೨

ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದವ ಕನ್ನಡಿಯ ನೋಡಿ ಕಂಡ. ಬಾಯಿಲ್ಲದವ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಿ
ಉಂಡು ದಣೆದ. ತಾನಿದ್ದು ಸತ್ತ. ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಗೆ
ಹೊದ್ದಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ || ೨೯ ||

೬೮೩

ಕಾಡೆಮ್ಮೆಯ ಹಾಲ ಊರ ಕೋಣ ಕುಡಿದು ಮತ್ತಾರನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ
ಬಹುಜನರ ನೋಯಿಸಿ ಬಾಹಲ್ಲಿ ಒಂದಾಡಿನ ಬಾಲದ ಹೊಯ್ಲಿಗಂಜಿ ಓಡಿ
ಹೋಯಿತ್ತು ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ವೇಧಿಸಲರಿಯದೆ || ೩೦ ||

೬೮೪

ಕಾಲಗಿ ಹಿಡಿದು ಆನೆಯನೇರಿದ ಮತ್ತೆ ಅದು ಭಾವಿಸದು ನೋಡಾ.
ಲೋಕಜ್ಞಾನವರಿದು ಭಾವ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಚರಿಸಿದಡೆ ಅರಿಯಬಾರದು
ನೋಡಾ. ಅರಿದಲ್ಲಿ ಸಾಗುವನೊಡಲು ತೆಪ್ಪದ ಮೇಲಿಪ್ಪ ಒಪ್ಪದ ಓಲೆದೆ
ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೩೧ ||

೬೮೫

ಕಾಳೋದರವೆಂಬ ಕಾಳರಕ್ಕಸಿಯ ಬಸುರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಭಾಳಲೋಚನ
ಹುಟ್ಟಿದ. ಆತ ಕಾಲಸಂಹಾರಿ ಕಲ್ಪಿತನಾಶಕ. ಆತ ಕಾಳೋದರ ರಕ್ಕಸಿಯ
ಕೊಂದ. ಆ ತಾಯಿ ಕೊಂದ ನೋವಿಲ್ಲ. ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಕೊಂದ ಅನಾಚಾರಿ.
ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಕಟ್ಟುಮೆಟ್ಟಿನವನಲ್ಲ || ೩೨ ||

೬೮೬

ಕೀಲಿನೊಳಗೊಂದು ಕೀಲವ ಕಂಡೆ. ಆ ಕೀಲಿನೊಳಗೊಂದು ಸಕೀಲವ
ಕಂಡು ಸಕಲವನೆಲ್ಲವನರಿದೆ. ಆ ಅರಿವು ಮರವೆಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು ನಿಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದರಿವಿನಲ್ಲಿ || ೩೩ ||

೬೮೭

ಕುಕ್ಕುಟನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾರ್ಜಾಲ ಹುಟ್ಟಿ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ
ತಂದು ತತ್ತಿಯ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಈ ಗುಣ ಉಭಯದೃಷ್ಟಿ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನ || ೩೪ ||

೬೮೮

ಕೆರೆಯೊಳಗಣ ಮೊಸಳೆ ತಡಿಯನುಡುಕೊಂಡಿತ್ತು ಉಡುವ. ಆ ಉಡುವಿನ ಬಡಿಗೆಯಲಿಡಲಾಗಿ ಅದು ಆ ಬಡಿಗೆಯ ನುಂಗಿ ತನ್ನ ಬಳಗವ ನೊಡಗೂಡುತ್ತಾ ಗಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೫ ||

೬೮೯

ಕೊರಳಿಗೆ ಒಂದು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಬಿಡದು. ಎರಡು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂಗಿ ಹೋಗದು. ಮೂರು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗದು. ಹಲವು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವಡೆದುದು ಕೂಸು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಲವರವೇಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೬ ||

೬೯೦

ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಣ ದಳ್ಳುರಿಯು ಹುಳ್ಳಿಯ ಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉರಿಯ ಬಲ್ಲದೇ ? ಕ್ರಿಯೆಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ಥಲ, ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಗೆ ಕೂಟ, ಸ್ವಾನುಭಾವದಲ್ಲಿಗೆ ನಿರ್ಲೇಪ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೭ ||

೬೯೧

ಕಾಯಸಮಾಧಿಯನೊಲ್ಲೆ. ನೆನಹು ಸಮಾಧಿಯನೊಲ್ಲೆ. ಕೈಲಾಸ ವೆಂಬ ಭವಸಾಗರವನೊಲ್ಲೆ. ನೀ ಎನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗಿಲ್ಲಿಗಿಂದೆಳೆಯದೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕೂಟಸ್ಥವ ಮಾಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೮ ||

೬೯೨

ಕಾಯ ಹಸಿದು ಓಗರವ ಬೇಡುವಾಗ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವೆಲ್ಲಿ ಆಯಿತ್ತೋ ? ಮನ ತನುವ ಬಿಟ್ಟು, : ವರ್ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಿಸುವಾಗ ಸಾವಧಾನಿ ಗಳೆಂತಾದಿರೋ ? ಸ್ಥೂಲದಲ್ಲಿ ಪಿಡಿದು ಸೂಕ್ಷ್ಮದಲ್ಲಿ ಮರೆದು ಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಏನೆಂದರಿಯದೆ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಒಳಗಾದವರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗಳೆಂಬೆನೆ ? ಎನ್ನೆನು. ಇಂತಿವರೆಲ್ಲರು ಡಾಗಿನ ಪಶುಗಳು ವೇಷಧಾರಿಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂತೆ ಯವರು, ಪುರಾಣದ ಪುಂಡರು, ತರ್ಕದ ಮರ್ಕಟರು, ಭಾವಸಾಗರದ ಬಾಲ ಕರು, ತತ್ತ್ವವನರಿಯದ ಮತ್ತರು. ಇಂತಿವರು ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡ ನೋಡಿ ಗುರುವಿನ ಕೊರಳ ಕೊಯ್ಲು ಲಿಂಗದ ತಲೆಯೊಡೆದು ಜಂಗಮದ ಸಂದ ಮುರಿದೆ,

ದ್ವಂದ್ವವ ಹಿಂಗಿದೆ, ಸಂದನಳಿದೆ, ಸದಮಲಾನಂದವ ಹಿಂಗಿದೆ, ಹೊಂದದ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಂದನಯ್ಯಾ ಮಹಾದಾನಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೯ ||

೬೯೩

ಕೆಚ್ಚಲಿನ ಹಾಲಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪವಿಪ್ಪ ಭೇದವ ಬಲ್ಲರೆ ಬಲ್ಲರೆಂಬೆ. ಬೆಂಕಿ ಯೊಳಗಣ ಬೇಗೆಯ ಬಲ್ಲರೆ ಬಲ್ಲರೆಂಬೆ. ವಾಯುವಿನೊಳಗಿಪ್ಪ ಸಂಚಾರವ ಬಲ್ಲರೆ ಬಲ್ಲರೆಂಬೆ. ಬೀಜದೊಳಗಿಪ್ಪ ರಸಾಂಕುರವ ಬಲ್ಲರೆ ಬಲ್ಲರೆಂಬೆ. ಕಾಯ ದೊಳಗಿಪ್ಪ ಪ್ರಾಣದ ನೆಲೆಯ ಬಲ್ಲರೆ ಬಲ್ಲರೆಂಬೆ. ಚಂದನದೊಳಗಣ ಗಂಧವ ಬಂಧಿಸಿ ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲರೆ ಬಲ್ಲರೆಂಬೆ. ಲಿಂಗವಿಪ್ಪೆಡೆಯ ಬಲ್ಲರೆ ಬಲ್ಲರೆಂಬೆ. ಶಿಲೆ ಯೊಳಗಿಪ್ಪ ಕುಲಾಲಿ ಬೆಳಗಿ ತೊಳಗುವ ಆ ಮಲಿನರ ಮುಖವ ಕಂಡು ಮತ್ತೆ ದಿಗುವಿಡಿಯಲೇಕೋ ? ದಿಗುವಿಡಿದು ಭಂಡರಾದ ಲೆಂಡರಿಗೇಕೋ ಲಿಂಗದ ಸುದ್ದಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೦ ||

೬೯೪

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕುರಿತು ಹಿಡಿದು, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ಅರಿದು ತನ್ನ ತಾನೇ ತಿಳಿದು ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದುದೇನು ? ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದುದೇನು ? ಆತ್ಮನಿಂದ ಅರಿದುದೇನು ? ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧಗುಣವ ತಿಳಿಯಬೇಕಣ್ಣಾ. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದುದು ಕಡದ ಲಿಂಗವೋ ? ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದುದು ಬಣ್ಣದ ಲಿಂಗವೋ ? ಆತ್ಮನಿಂದರಿದುದು ಬಯಲ ಲಿಂಗವೋ ? ಕೈಗೂ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಮನಕ್ಕೂ ಭಿನ್ನವಾಯಿತ್ತು. ಲಿಂಗಪ್ರಾಣ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಗಳನ್ನಿನ್ನಾರನೂ ಕಾಣೆ. ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ ಭ್ರಮೆಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಆದಿಯ ಶರಣರೆಲ್ಲರು ಹೋದ ರಲ್ಲಾ ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟು. ನಾದಕ್ಕೊಳಗಾಯಿತ್ತಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನ ಕಳೆಯನೆಯ್ದಿದ ವರಿನ್ನಾರನೂ ಕಾಣೆ. ಕಳಾತೀತ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶ ನೀನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೧ ||

ಅರ್ಥ:— ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವನು ಕುರುಹಿಟ್ಟು ಪಿಡಿದು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಾವೇ ಅರಿದು ನಾವು ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಂದು ಹೇಳು

ತ್ತಿಹರು. ಕೈಯಲ್ಲಿರುವದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂದು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದುದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂದು ಅತ್ಮನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುದು ಭಾವಲಿಂಗವೆಂದು ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಸಮರಸ ಭಾವನೆಯಬೇಕು. ಎಲೇ ಹಿರಿಯರುಗಳಿರಾ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವುದು ಪಂಚಸೂತ್ರ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಕಟ್ಟಿದು ತಿದ್ದಿ ತೀರ್ಚಿ ಒಪ್ಪವಿಟ್ಟಿದ್ದು ಲಿಂಗವೆಂದಲ್ಲಿ ಅಹುದೆಂಬರು. ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದುದು ಸಾಕಾರ ನಿರಾಕಾರ ದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿಯಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಎಂದಲ್ಲಿ ಅಹುದೆಂಬರು. ಅತ್ಮನಿಂದ ತಿಳಿದು ನಿರಾಕಾರವಾದುದು ಭಾವಲಿಂಗವೆಂಬಲ್ಲಿ ಅಹುದೆಂಬರು. ಕೈಯಲ್ಲಿಪ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಅತ್ಮನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದ ಭಾವಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಬೇರಾಯಿತ್ತು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವು ಕೂಡಿ, ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಕೂಡಿ, ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಮರಸ ಉಳ್ಳವರನೊಬ್ಬರನೂ ಕಾಣೆ. ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವು ಒಂದೇ ಎಂಬ ಸಮರಸ ಭಾವದಿಂದ ಭಾವಿಸಲ್ಪಿಲ್ಲ. ಭಿನ್ನ ಭಾವಿಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಾವ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಈಡಾದರು. ಜ್ಞಾನಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಬ ಶರಣರು ಗಳೆಲ್ಲರು ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿಲಕ್ಷಣರಾಗಿ ಭಿನ್ನಭಾವಿಗಳಾಗಿ ಹೋದರಲ್ಲಾ. ಇವರೆಲ್ಲರು ಪ್ರಾಣನ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ಒಳಗಾದರು. ಅತ್ಮನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗವಾಗಿವುದೆಂದರಿದು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿವಿಧಿ ಅಚರಿಸಿ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವರನೊಬ್ಬರನೂ ಕಾಣೆ. ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶವನುಳ್ಳ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ನೀನು ಪ್ರಾಣನ ವರ್ತನೆ ಇಲ್ಲದ ಚಿತ್ತಾಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿವೆ. ದೇಹದ ವರ್ತನೆ ಇಲ್ಲದ ಅಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿವೆ. ಅತ್ಮನ ವರ್ತನೆ ಇಲ್ಲದ ಚಿದಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗವಾಗಿವೆ. ಎಂದರಿದು ಸಮರಸದಿಂದ ಅಚರಿಸು ತ್ತಿರುವೆನೆಂಬುದರ್ಥ.

೬೯೫

ಕಿಂಚಿತ್ತು ಜೀವನು ಆಶೆ ಎಂಬ ಫಳದ ದೆಸೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೊಳಗಾದ ಕಾರಣ ಕಾಯಿ ಕೈಗೆ ಸಖ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಭೇದ. ಇಂತೀ ಜೀವನ ಗುಣವ ಹರಿದು ಅಶಾಪಾಶವ ಕಿತ್ತು ಈ ಉಭಯದ ಗುಣವ ನೇತಿಗಳೆದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ ಪಕ್ಷವಾಯಿತ್ತು. ಅದೇ ಸುಚಿತ್ತದ ಹೆಣ್ಣು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೨ ||

೬೯೬

ಕಾಷ್ಟ ಬಿಂದು ಕರಿಯಾದ ತೆರದಂತೆ, ನಾನಾ ಲೋಹಗಳು ಭೇದ ಕೊಡಲಾಗಿ ಮತ್ತೆ ವಹ್ನಿಯ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಬಯಲಾದ ತೆರದಂತೆ. ಇಂತಿವ ನರಿದವನ ನಿಶ್ಚಯ ಕರಿಗೊಂಡವನ ನಿಶ್ಚಯದ ಚಿತ್ತ ಗುರು ಪರ ಚರ

ಶ್ರೀವಿಧ ಏಕವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ
ಏಕೀಕಾರವಾದವನಂಗ ॥ ೪೩ ॥

೬೯೭

ಕೋಡಗ ಜೋಗಿಯನಾಡಿಸುವುದ ಕಂಡೆ. ಹಾವು ಹಾವಾಡಿಗನ
ಗಾರುಡವನಿಕ್ಕಿ ಹೇಳಿಗೆಯ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಕಾಡುವುದ ಕಂಡೆ. ಉರಿ
ಗಂಡ ತೃಣಕ್ಕಂಜಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿ ತನ್ನ ಉಷ್ಣವಿಲ್ಲದುದ ಕಂಡೆ. ಇಂತೀ
ದೃಷ್ಟವ ಮರೆದು ಇಷ್ಟವನರಿಯದ ವಿಶ್ವಾಸಹೀನರು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನರಿಯದೆ ಹೋದರು ॥ ೪೪ ॥

೬೯೮

ಕಣ್ಣು ಕಳೆದು ದೃಷ್ಟಿಕಾಬುದ ಕಂಡೆ. ಬಯಲು ಬಡವಡಸಿಕೊಂಡು
ಬಂಧನದಲೊಡಗೊಡುವದ ಕಂಡೆ. ಈ ಯಂಗ ನಿರಂಗವ ಉಭಯ ಭಾವ
ವಳಿದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ತನ್ನೊಳಗಾದ
ಚೋದ್ಯ ॥ ೪೫ ॥

೬೯೯

ಗೆಲ್ಲಾಳುಗಳೆಲ್ಲರು ಬಿಲ್ಲನೂ ನಿಂದಿರಲಾಗಿ ಬಿಲ್ಲ ಹೆದೆ ಹರಿದು ಬಿಲ್ಲಿನ
ಹೆದೆಯಕೊಪ್ಪು ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೊಡುವು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಇರಿಸಿದಡೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು.
ಆ ಹೆದೆಯ ಇಳುಹುವರ ಕಾಣೆ. ಬಲ್ಲತನದಿಂದ ಬಿಲ್ಲು ಬೆರಗಾಯಿತ್ತು. ಬಿಲ್ಲು
ಹಿಡಿದಾತ ಮರೆದೊರಗಿದ. ಮರೆದೊರಗಿದವನರಿಯಲಾಗಿ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆ
ಇಳಿಯಿತ್ತು. ಸೈವೆರಗು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಂಬಿನ ಕಣ್ಣು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದವೆಂದರಿಯೆ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ॥ ೪೬ ॥

೭೦೦

ಘಟವೆಂಬ ಹೋಟಾರ, ಜೀವನೆಂಬ ವೇತಾಳ, ಅರಿವೆಂಬ ಶಿಶು, ಅದ
ರಿಂದುದಿಸಿದ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಕುರುಹುಗೊಂಡು ಶ್ರೀವಿಧ ಕುರುಹುಗೆಟ್ಟಿತ್ತು.
ಇಂತೀ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ ॥ ೪೭ ॥

೭೦೧

ಘಟವೆಂಬ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ಗುಹೆ. ಅದರ ಮುಖ
ದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಆ ಮುಖಗಳಿಂದ ದ್ವಂದ್ವವ ಹಿಂಗಿ

ನಿಂದುದೆ ಲಿಂಗಾಂಗಿಯ ಶುಭ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗ
ದವನಂಗ || ೪೮ ||

೭೦೨

ಘಟದೊಳಗೆ ರಸವಿದ್ದು ರಸದೊಳಗೆ ಘಟವಿದ್ದು ಸಂಗಗುಣದಿಂದ
ನೀರಾಗಿ ಸಂಗ ಹಿಂಗಲಿಕ್ಕೆ ಉಭಯದಂಗವೂ ಒಂದಾದ ತೆರದಂತೆ ಈ ಗುಣ
ಲಿಂಗಾಂಗಿಯ ಸಂಗದ ವಿವರ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಕೂಡಿದ
ಪರಮಸುಖಿಯ ಅಂಗ || ೪೯ ||

೭೦೩

ಚಿತ್ರದ ಹುಲಿ ಮನುಷ್ಯರ ಕಚ್ಚುಬಲ್ಲದೇ ? ಮರ್ತ್ಯದೊಳಗೆ ಈಶ
ಲಾಂಛನವ ಹೊತ್ತವರಿಗೆಲ್ಲ ನಿತ್ಯತ್ವ ಉಂಟೇ ? ಇದರ ರಚ್ಚೆಯ ಹೊರಲಾ
ರದೆ ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿಂದ ನಿಶ್ಚಟ ಶರಣನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೫೦ ||

ಅರ್ಥ:— ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ವಾ.ಘ್ರನು ಮನುಷ್ಯರ ಕಚ್ಚಿ ಪ್ರಾಣವ ಕೊಲ್ಲ
ಬಹುದೇ ? ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮನುಷ್ಯರು ಶಿವಲಾಂಛನವ ಧರಿಸಿದವರಿ
ಗೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಶಿವತತ್ತ್ವ ಉಂಟೇ ? ಇವರ ಕೂಡ ರಚ್ಚಿಕಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ವಾದ ಮಾಡಲಾರದೆ
ಕಂಠಂಗಳ ಚಲನತ್ವವಿಲ್ಲದ ಶರಣನು ಮರ್ತ್ಯದ ಉಷಾಧಿ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ವಿಲಕ್ಷಣ
ನೆಂದೆನೆಂಬುದರ್ಥ.

೭೦೪

ಚಿತ್ರದ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಆಪೇಕ್ಷೆನೆಂಬ ಮೊತ್ತದ ಅದ್ವಿ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಸುಚಿತ್ತವ
ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ. ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯವ ತಿಳಿದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ಲಿಂಗವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು || ೫೧ ||

೭೦೫

ಮನದ^೧ ಕುರುಹನರಿದಲ್ಲದೆ ಅರಿಯಬಾರದು. ಚಂದನದ ಗುಣವ
ಸುಂದರನುಗೈದಲ್ಲದೆ ಗಂಧವ ಕಾಣಬಾರದು. ಇಕ್ಷುದಂಡದ ಪರಿಯ ಬಂಧಿಸಿ
ದಲ್ಲದೆ ವಿಶೇಷವ ಕಾಣಬಾರದು. ನಾನಾ ರಸಗಳ ಗುಣವ ಸವಿದಲ್ಲದೆ ಕಾಣ
ಬಾರದು. ಕ್ಷೀರದ ಘಟ್ಟಿಯ ಮಥನದಿಂದಲ್ಲದೆ ರುಚಿಸಬಾರದು. ಮಹಾತ್ಮರ
ಸಂಗ ಮಹಾನುಭಾವದಿಂದಲ್ಲದೆ ಕಾಣಬಾರದು. ಇದುಕಾರಣ ಮಾತುಮಾತಿ

ಗೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಹದನುಂಟೆ ? ಲಿಂಗವ ಸೋಂಕಿದ ಮನಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಾಭಿಮಾನ
ವಾವುದೆದಡೆ ಶೇಷನ ಅವಸಾನದಂತಿರಬೇಕು. ತ್ವಾಸಿನ ವಾಸದ ಭಾಷಾಂಗ
ದಂತಿರಬೇಕು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಾನುಭಾವಿಗಳಂತಾದಿರಣ್ಣಾ ? ಕೊಲ್ಲದ
ಕೊಲೆಯ, ಗೆಲ್ಲದ ಜೂಜುವ, ಬಲ್ಲತನವಿಲ್ಲದ ಬರಿವಾಯ ಮಾತಿನ ಗೆಲ್ಲ
ಸೋಲಕ್ಕೆ ಹೋರಿದಡೆ ಒಲ್ಲಭ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನವರನೊಲ್ಲನಾಗಿ
॥ ೫೨ ॥

೭೦೬

ಜುಗಮಮೆಮ ಮದಿಸಿ ಮಾಡಿ ಪಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಗಡಿಸಿ ಲೆಕ್ಕವ
ಮಾಡುವ ದುಡದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಳನುಂಬ ಜುಗಮವು ಬಂಡುಗೆಲೆದು
ಬೇಡಿ ತುದ. ಭುಡ ಡೊಂಬರ ಎಜಲ ತಿಂದುತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
॥ ೫೩ ॥

೭೦೭

ಜನನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಆತ್ಮನು ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿ ಮರಳುತ್ತಿ
ದ್ದಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನರಿಯದೆ ॥ ೫೪ ॥

೭೦೮

ಉತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಮುಳುಗಿದರು ಬಲ್ಲಿನೆಂಬ
ಬ್ರಹ್ಮಗಳು. ಇಂತೀ ಅಳಿ ಉಳಿವ ಕಳೆದು ತನ್ನ ತಾನರಿದು ಅರಿವಿನ ಘನದರಿ
ವಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದಮಗೆ ಮಾಯೆಯ ಅದ್ವಿಗನಲ್ಲ. ಇನ ಸಂಸಾರ
ಧರ್ಮವ ತೊಡಗುವನಲ್ಲವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
॥ ೫೫ ॥

೭೦೯

ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸುಳಿವ ಜುಗಮದಿರವು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದಡೆ ಅಂಬುಧಿಯ
ಕೂಡಿದ ಸಂಭೇದದಂತಿರಬೇಕು. ಮುಖ ಶಿರ ಬೋಳಾದಡೇನೋ ಹುಸಿ
ಕೊಲೆ ಕಳವು ಪಾರದಾರ ಅತಿ ಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಬಿಡದನ್ನ ಕೈರ. ಗಡ್ಡ ಜಡೆ ಕಂಠೆ
ಲೂಫನ ತೊಟ್ಟು ಭೈರವನಂತೆ ಜಗದೊಳಗೆ ಸುಳಿವ ಬದ್ಧಕತನದಲ್ಲಿ
ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಗೊಡ್ಡೆಯರ ನಿರಿವ ದೊಡ್ಡ ಮುದ್ರೆಯ ಕಳ್ಳರು ತುರುಬು ಚಿಮ್ಮು
ರಿಗಳ ಕಟ್ಟಿ ಹಗರಣವ ನಿರಿಗುರುಳ ಬಾಲೆಯರ ಮುದ್ರೆ ತಿರುಗುತ್ತಿಪ್ಪ ಬರಿ
ವಾಯ ಭುಜಕರುಗಳು ತಾವು ಅರಿವುಳ್ಳವರೆದು ಬೀಗಿ ಬೆರಿಯುತ್ತಿಪ್ಪರು.

ಅರುವಿನ ಶುದ್ಧಿಯನರಿದ ಮಹಾತ್ಮಗೆ ಹಲುಬಲೇಕಯ್ಯಾ ಮೊಲೆಯ ಕಾಣದ ಹಸುಳೆಯಂತೆ ಅರುವಿನ ಶುದ್ಧಿ ಕರಿಗೊಂಡವಗೆ ನರಗುರಿಗಳ ಭವನವ ಕಾಯಲೇಕೊ ? ಅರುವೇ ಅಂಗವಾದ ಲಿಂಗಾಂಗಿಗೆ ಬರುಬರಾ ಭ್ರಾಂತರನೆರೆ ಸಂಗವೇಕೆ ? ಇದು ಕಾರಣ ತುರುಬೆಂದುದಿಲ್ಲ, ಜಡೆ ಎಂದುದಿಲ್ಲ, ಬೋಳೆಂದುದಿಲ್ಲ. ಅರಿವು ಕುರುಹಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದು. ಅರಿದುದು ಮರೆಯದಾಗಿ ಮರೆದು ಅರಿದುದಕ್ಕೆ ಕುರುಹಿಲ್ಲವಾಗಿ ಇಂತೀ ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಆಗಾಮಿಗೆ ಹೊರಗಾದುದು ಜ್ಞಾನಜಂಗಮಸ್ಥಲ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಗೆಲ್ಲಸೋಲಕ್ಕೆ ಹೋರಿ ಬಲ್ಲವರಾದೆಂಬವರ ವಲ್ಲಭ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನವರನೊಲ್ಲನಾಗಿ || ೫೬ ||

೭೧೦

ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ತಲೆದೋರಿ ಸುಜ್ಞಾನವ ತನ್ನಂತೆ ಕೂಡಲಂಜಿ ತನ್ನಿಂದ ತಾನೆ ತನ್ನಷ್ಟವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೫೭ ||

೭೧೧

ತನ್ನ ತಾನರಿದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಹುದು ಅಲ್ಲವೆಂಬುದ ಕುರುಹದೋರಿ ದಿವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉಭಯಕ್ಕೂ ದೃಕ್ಯಸರಿಗಾಬುದಾಗಿ ಲಕ್ಷವ ಬಿಟ್ಟು ನಿರ್ಲಕ್ಷವ ಕಂಡು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತನಾದ ವಿಲಕ್ಷ || ೫೮ ||

೭೧೨

ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಅಹುದು ಅಲ್ಲವೆಂಬುದ ತಿಳಿಯಲರಿಯದೆ ಜೀವನು ಲಕ್ಷವ ಕಾಣದೆ ಲಕ್ಷಿಸಲರಿಯದೆ ಉಭಯ ಕುಳದ ಹೊಲನ ಕಾಣದೆ ತಾನಿಂದುದೇ ನಿರ್ಲಕ್ಷವೆಂದು ಹೋರುವನಂಗದ ಆತ್ಮನ ಸೂಚನೆ ತಾನಿಂದ ಲ್ಲಿಯೇ ನಿಜಸುಖ ಎಂದು ಮುದುಗಾಣದೆ ಹಿಂದನರಿಯದೆ ಒಂದು ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಡಿದು ಹೋರುವ ಮನಮರ್ಕಟ ಜೀವನಂಗ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೫೯ ||

ಅರ್ಥ:— ತನ್ನ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಶಿವತತ್ವವೇ ಅಹುದು, ಜಗತ್ತಪಂಚವೇ ಅಲ್ಲ, ಎಂಬುದಸರಿಯಲರಿಯದೆ ಜೀವಾತ್ಮನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಕುರುಹಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಕುರುಹಿ ಹಲರಿಯದೆ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗದ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರೀವಿಡಿವಾಚರಿಸಲರಿಯದೆ ತಾನದ್ವೈತಾಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಹಾಗೆ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ತಾನೆಂದು ವಾದಿಸುವನ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ಸಂಜ್ಞೆ. ತಾನದ್ವೈತಾಹಂಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೆ, ಸ್ವಕೀಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ತಾನೆಂದು ಆವಸಾನದಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲರಿಯದೆ ಮೊದಲು ನಿಕಲ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತಿನಿಂದ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಯಲರಿಯದೆ, ಅದ್ವೈತಾಹಂಕಾರ ಒಂದನೇ ದೃಢವಿಡಿದು ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ವಾದಿಸುವ ಮರ್ಕಟ ನೆನಿಸಿಕೊಂಬ ಜೀವಾತ್ಮನಾಚರಣೆ ಎಂಬುದರ್ಥ.

೭೧೩

ತಾನರಿದ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಆ ಮರೆದ ಮರವೆಯೇ ಮರೆಯಾಗಿ ಮೇಲೆರಡಳಿದು ನಿಜ ಒಂದಾಯಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ— ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಂತಿ ಕಲ್ಲಿನ ಕಳೆ ಎಲ್ಲವ ನುಂಗಿ ರತ್ನವೆನಿಸಿಕೊಂಬ ತೆರನಂತೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನೊಡಗೂಡಿದವನಂಗ || ೬೦ ||

೭೧೪

ತಿಳಿದು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಆತ್ಮನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮರವೆಯೆಂಬ ಹೊಲೆ ಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಅರಿದು ಮರವೆ ಎಂಬ ಸುರಾಸಾನವ ಕೊಂಡು ದ್ವೇಷವೆಂಬ ಕಟಕರ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕು ಸರ್ವಪಾತಕದ ಮಾಂಸವ ಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಮದ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನಿರವ ತಾನೆ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಇರವಿಗೆ ಈ ತೆರ ನಲ್ಲವೆಂದರಿದು ಉಭಯದ ನಿಳಯವ ಬಿಟ್ಟು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾರ್ಥವಾಸಿಯಾಗಿ ನಿಂದೆನೆಂಬ ಸೂಚನೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ || ೬೧ ||

೭೧೫

ದಿವ್ಯ ತೇಜೋಪ್ರಕಾಶ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ವಸ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅದನರಿಯದೆ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ಉಂಟೆಂದು ಕಲ್ಪಿದೆಯಾಗುತ್ತ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗಾಂಗ ಭೋಗಾಂಗ ಯೋಗಾಂಗ ಸರ್ವಸಮಾಧಾನ ಸುಚಿತ್ತ

ವಿರೂ ಮತ್ತೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿಹೆನೆಂಬ ಭ್ರಾಂತು ಭ್ರಾಮರವೇತಕ್ಕೆ ? ಸಕಲಾಗಮ ಶಾಸ್ತ್ರಯುಕ್ತಿಗಳ ತಾ ತಿಳಿದು, ಪಾಷಾಂಡಿ ಗುರುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಸಂಸಾರಿ ಘಾತಕನ ಬಾಯಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಯನೆಂಬದಿದು ನಿಜ ನಿಶ್ಚಯದ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದರಿವು ಕರತಳಾಮಳಕ॥೬೨॥

೬೧೬

ನಡುನೀರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗಮ್ಯದ ಜ್ಯೋತಿ ಉರಿವುತ್ತಿದೆಕೋ, ಆಗಲದೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಉರಿವುತ್ತಿಪುದು, ಹೊದ್ದಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ ಉರಿವುತ್ತಿಪುದು, ಅದು ಆ ಜ್ಯೋತಿಯ ಗುಣವೋ ತನ್ನ ಭ್ರಾಂತಿಯ ಗುಣವೋ ಎಂಬುದ ತಿಳಿದಡೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲನೆಂಬೆ ॥ ೬೩ ॥

೬೧೭

ನಾರಿಸುತನ ಆರೈಕೆಗೊಂಬವನ ಬೇರಿನ ಬಿಲ್ಲು ನುಗಿತ್ತು. ಬಿಲ್ಲಿನಾ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಇವರೆಲ್ಲರು ಸಿಕ್ಕಿದರು. ಬಿಲ್ಲಿನ ನಾರಿಯ ಇಲಿ ಬಂದು ಕಡಿಯಲಾಗಿ ನಾರಿ ಜಾರಿತ್ತು. ಬಿಲ್ಲು ಮುರಿಯಿತ್ತು. ಬಿಲ್ಲಿನೊಳಗಾಡುವ ಚೊಲ್ಲೆಹ ಗಾರರೆಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೪ ॥

೬೧೮

ನಾನಾ ಭವಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು ಸೂಸುವ ಆತ್ಮನು, ನಾನಾರಿಂಬುದ ತಾನರಿದಲ್ಲಿ ತಾನಾಡುವ ಹೊಲ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಲೇಪ. ಮಾರಿ ತೋರಿಕೆಯಾದ ಇದಿರಿಟ್ಟಾದ ಜ್ಞಾ ತೃಜ್ಞೆಯ ಭಾವಗಳೆಲ್ಲವು ಪ್ರಣಮದಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯವಾದ ಮತ್ತೆ ಅರಿವಿನ ಕುರುಹು ಎರಡಿಲ್ಲನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ನಿರ್ಲೇಪವಾದ ಕಾರಣ ॥ ೬೫ ॥

೬೧೯

ನಾನಾ ವರ್ಣದ ನೀರನುಂಡು ಆವರ್ಣ ನೀರೆರಡಿಲ್ಲದೆ ಅವಗವಿಸಿದಂತೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನೊಡಗೂಡಿರಬೇಕು ॥ ೬೬ ॥

೬೨೦

ನಾನೆಂಬುದದೇನೆಂದು ತಿಳಿದಲ್ಲದೆ ಭಾವದ ಭ್ರಮೆ ಬಿಡದು. ಭ್ರಮೆಯೊಳಗೆ ತನ್ನಯ ಭ್ರಾಮಕ ಹಿಂಗಿದಲ್ಲದೆ ಕಂಡುದ ಕಾಣಬಾರದೆಂಬುದಕ್ಕೆ

ಸೂಚನೆ. ರತ್ನ ಮತ್ತು ಬಿಗಡವನಿಕ್ಕಿದಲ್ಲಿ ಉದರದ ಚೂರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಳೆ ಕಾಂತಿ ಇಲ್ಲ. ಘಟದ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆ ಕಾಂತಿ ಎಂದರಿವುದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಕುರುಹಿಗೆ ಒಡಲಾದ ಭೇದ || ೬೭ ||

೭೨೧

ನೀರು ನೆನೆದು ಕಂಡೆ. ಹೆಚ್ಚದ ಕುಂದದ ವಾರುಧಿ ಉರವಣಿಸಿ ಸಾರಿ ಹೋದುದ ಕಂಡೆ. ಇಂತಿವನಾರೈದು ನೋಡಲಾಗಿ ನೀರು ನೆನೆದುದಿಲ್ಲ ವಾರುಧಿ ಸಾರಿದುದಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಲೀಯ್ಯ ವಾಗಬಲ್ಲಡೆ || ೬೮ ||

೭೨೨

ನೂಲೆಳೆಯ ಗಾತ್ರದ ಮರದಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟದ ಘೋರದ ಕಾಯಿ ಫಲವಾ ಯಿತ್ತು. ಅದು ಹಣ್ಣಾಗದು ನೋಡಿರಯ್ಯಾ. ಇನ್ನೆಂತೋ ? ಎರಬಾರದು ಮರನ ಕೊಯ್ಲು ಹಿಡಿಯಬಾರದು ಕಾಯಿ. ಈ ಭೇದವನರಿದು ಮರನೇರದೆ ಕಾಯಿ ಮುಟ್ಟದೆ ಹಣ್ಣಿನ ರುಚಿಯ ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲಡೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲೇಪ ಸಂಬಂಧಿ || ೬೯ ||

೭೨೩

ಪರಿಪೂರ್ಣವಪ್ಪ ಸಮ್ಯಕ್‌ಜ್ಞಾನವಂತರೆಲ್ಲರು. ಆಶೆ ಎಂಬ ಪಾಶವು ತಲೆದೋರೆ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾತೃ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಸಕಳ ನಿಷ್ಕಳವೆಂಬು ಭಯನ ಮರೆದ ಲಿಂಗಸುಖಿಗಳೆಲ್ಲರು ಭೋಗ ಭೋಜ್ಯಂಗಳೆಂಬ ತಾಮಸಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಭ್ರಾಮಕರಾದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ. ಇಂತೀ ಭಾವದ ಭ್ರಮೆಯ ಮರೆದು ಜೀವ ವಿಕಾರಿಗಳಾಗದೆ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನ ಜಾಣಲಿಂಗವನರಿವಡೆ || ೭೦ ||

೭೨೪

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ತನುತ್ರಯ ಎಂಬ ಮೂರಂಗವನರಿದೆನರಿದಿಹೆನೆಂಬದು ಭ್ರಾಂತಿನ ಹೊಲಸು. ಮರಳಿ ಅರಿವ ಮರೆದು ಹಲವು ಆಗಮಂಗಳ ಹೊಲಬಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಹೋರಬಿಗೊಳ ಗಾದವರೆಲ್ಲರು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನರಿದುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ || ೭೧ ||

೭೨೫

ಪೂಜಿಸುವ ಇಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಅರಿವ ಆತ್ಮನಡಗಿ ಪರಿಭ್ರಮಣೆ ನಿಂದು ಆ ಪರ
ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಇಹಪರವೆಂಬ ಉಭಯದ ಕುರುಹು ಅಡಗಿ ತೋರುವುದು
ತೋರಿಸಿಕೊಂಬುದು ತನ್ನಷ್ಟವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೨ ||

೭೨೬

ಪೃಥ್ವಿಯ ಗುಣವೆಂಬ ಅಪ್ಪು ನುಂಗಿತ್ತಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಯ ಗುಣವಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪು
ವಿನ ಗುಣವೆಂಬ ಅನಲ ನುಂಗಿತ್ತಾಗಿ ಅಪ್ಪುವಿನ ಗುಣವಿಲ್ಲ. ಅನಲನ ಗುಣವೆಂಬ
ಅನಿಲ ನುಂಗಿತ್ತಾಗಿ ಅನಲನ ಗುಣವಿಲ್ಲ. ಅನಿಲನ ಗುಣವೆಂಬ ಆಕಾಶ ನುಂಗಿ
ತ್ತಾಗಿ ಅನಿಲನ ಗುಣವಿಲ್ಲ. ಆಕಾಶದ ಗುಣವೆಂಬ ಆತ್ಮನೇ ನುಂಗಿತ್ತಾಗಿ ಆಕಾ
ಶದ ಗುಣವಿಲ್ಲ. ಇದು ಕಾರಣ ಐದರ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯ
ಕಂಡೆನೆಂಬ ನಿಷ್ಠೆ ನಿಮಗೆಲ್ಲಯದೋ ? ಹೊಯ್ದಿರಿಸಿದ ಹೊಯ್ಗಲದಂತೆ
ಭೋಗಿಸಿಹೆನೆಂದೆಡೆ ಕರ್ತೃತ್ವವಿಲ್ಲ. ದರ್ಶನವ ಹೊತ್ತು ತಿರುಗುವವಕ್ಕಲ್ಲದೆ
ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲ. ಐದರ ಗುಣವಡಗಿ ಮೂರರ ಗುಣ ಮುಗಿದು,
ಆರರ ಗುಣ ಹರಿದು ಏಳನೆ ಗುಣ ಜರಿದು ಎಂಟರ ಗುಣದ ತೊಟ್ಟಿನವನ
ಋಧಿಸಿ ತೋರುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಮನ ಜಾರಿನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮಾರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ,
ಸ್ವಯಂ ಚರ ಪರವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧವನರಿದು ಹೊರಗಾಗಿ ಮೂರು ಮಾಟದ
ಬೆಡಗನರಿದು ವಿಚಾರಿಸದೆ ಉದರ ಘಾತಕತನಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹೊರೆವರೆಲ್ಲ
ಜಂಗಮವೇ ? ಅಂತಲ್ಲ, ನಿಲ್ಲಿರಣ್ಣಾ. ನೀವೇ ಲಿಂಗಜಂಗಮವಾಗಬಲ್ಲೆಡೆ
ನಾನಾರೊಂಬುದ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಣ್ಣಾ. ನೀವು ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬು
ದಕ್ಕೆ ವಿವರ. ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಂಗೆ ಭಾರಣೆಯ ವಿದ್ಯವ ಹೊತ್ತು
ವಿಧಾತ್ಯಗಿನಂತಿರಬೇಕು. ಅವಸಾನದಲಿಪ್ಪ ಶೇಷನಂತಿರಬೇಕು. ಜಲವ ನುಂಬಿದ
ಜಲಚರದಂತಿರಬೇಕು. ಅಡುವ ಪಶುವಿನ ಲಾಗಿನಂತಿರಬೇಕು. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವ
ಕಳೆದುಳಿದು ಆಚಾರಲಿಂಗಮೂರ್ತಿ ಸಾನ್ನಾಗಿ ನಿಂದಾತ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನ ಕಾಣಾ || ೭೩ ||

ಅರ್ಥ:— ಚಿತ್‌ಪುರ್ಣಿಯೇ ಅಂಗವಾದ ಭಕ್ತನ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಚಿದಪ್ಪು ಅಂಗವಾದ ಮಹೇಶ್ವರನ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿ ಒಳಕೊಂಡಿತ್ತಾಗಿ, ಚಿತ್‌ಪುರ್ಣಿಯಂಗವಾದ ಭಕ್ತನ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಆ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯೇ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲದ್ದೆಂದು ಭಕ್ತನೇ ಮಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಅಜಾರಲಿಂಗವೇ ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಚಿದಪ್ಪುವೇ ಅಂಗವಾದ ಮಹೇಶ್ವರನ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಚಿದಗ್ನಿಯೇ ಅಂಗವಾದ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯೊಳಕೊಂಡಿತ್ತಾಗಿ ಚಿದಪ್ಪುವೇ ಅಂಗವಾದ ಮಹೇಶ್ವರನ ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಆ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯೇ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲದ್ದೆಂದು ಮಹೇಶ್ವರನೇ ಪ್ರಸಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಗುರುಲಿಂಗವೇ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಚಿದಗ್ನಿಯೇ ಅಂಗವಾದ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಚಿದ್ವಾಯುವೇ ಅಂಗವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿ ಒಳಕೊಂಡಿತ್ತಾಗಿ ಚಿದಗ್ನಿಯೇ ಅಂಗವಾದ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಆ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲದ್ದೆಂದು ಪ್ರಸಾದಿಯು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲಿ, ಶಿವಲಿಂಗವು ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಚಿದ್ವಾಯುವೇ ಅಂಗವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯು ಚಿದಾಕಾಶವೇ ಅಂಗವಾದ ಶರಣನ ಅನಂದ ಭಕ್ತಿಯೊಳಕೊಂಡಿತ್ತಾಗಿ ಚಿದ್ವಾಯುವೇ ಅಂಗವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಆ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿ ಅನಂದ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲದ್ದೆಂದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೇ ಶರಣನಲ್ಲಿ, ಜಂಗಮಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಚಿದಾಕಾಶವೇ ಅಂಗವಾದ ಶರಣನ ಅನಂದ ಭಕ್ತಿ ತನ್ನನು ಐಕ್ಯನ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿ ಒಳಕೊಂಡಿತ್ತಾಗಿ, ಆ ಚಿದಾಕಾಶವೇ ಅಂಗವಾದ ಶರಣನ ಅನಂದ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಆ ಅನಂದ ಭಕ್ತಿ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲದ್ದೆಂದು ಶರಣನೇ ಐಕ್ಯನಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವೇ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಈ ಐಕ್ಯವು ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಕಾರಣ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಬರಲ್ಪಟ್ಟು ಪಂಚ ವಿಷಯಂಗಳನ್ನು ಪಂಚವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪಂಚ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಪಡೆದನೆಂಬ ನಿಷ್ಕ ನಿಮಗಿಲ್ಲ. ದೋಸೆಯ ಹೊಯ್ದು ಕಡೆಗಿರಿಸಿದ ಪಂಚನಹಾಗಿ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಶರಣನ ಹಾಗೆ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚವಿಧ ಲಿಂಗವ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಂಚವಿಷಯಗಳನರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪಂಚ ಪ್ರಸಾದವನನುಭವಿಸಿಹೆನೆಂದಡೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ, ಸ್ವತಂತ್ರವಿಲ್ಲ. ಲಾಂಛನ ಧಾರಕರಾಗಿ ಆಶೆ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಚರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ಮಹಾಜ್ಞಾನವಿಡಿದಾಚರಿಸಿ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗುವ ಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಚರಿಸುವ ಅಚರಣೆಯು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಚರಿಸುವ ಅಚರಣೆಯು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಸಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಂಗ

ಇಲ್ಲಿ ಪದ್ಧಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಚರಿಸುವ ಆಚರಣೆಯು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳ ವರ್ತನೆಯ ಲೆಂಡತನವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಚರಿಸುವಲ್ಲಿ, ಅ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳ ವರ್ತನೆ ಕಾಣಿಸುವದಕ್ಕೆ ನೊದಲೆ ಮನೋಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿ, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಬಳಿಕ ಅ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳು ಮನವ ಮೀರಿ ಚರಿಸಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಸ್ವಯಸ್ಥಲ ಚರಸ್ಥಲ ಪರಸ್ಥಲವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಉಪಾಧಿ ಲಾಂಛನಕ್ಕೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಉಪಾಧಿ ನಿರುಪಾಧಿ ಸಹಜ ಮಾಟದ ಕುಶಲತ್ವವನ್ನು ಜ್ಞಾನ ಗುರುಬೋಧೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಇವರು ಉಪಾಧಿಕರು ನಿರುಪಾಧಿಕರು ಸಹಜ ಮಾಟವನುಳ್ಳವರು ಎಂದು ಪರಾಂಬರಿಸದೆ ಹೊಟ್ಟೆಹೊರಕತನಕ್ಕೆ ಒಡಲು ಹೊರಕಲಿಲ್ಲ ಜಂಗಮವೇ ? ಅಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಜಂಗಮ ಸ್ಥಲವು ಹಾಗಲ್ಲ. ನಿಲ್ಲಿರಣ್ಣಾ. ನೀವೇ ಶಿವಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಬಲ್ಲದೆ ನಾವು ಸ್ವಯಸ್ಥಲ ಚರಸ್ಥಲ ಪರಸ್ಥಲದೊಳಗೆ ಇಂಥ ಆಚರಣೆಯುಳ್ಳವರು ಎಂದು ನಿಮ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ನೀವು ಭಕ್ತರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿಚಾರವು ಹೇಗೆಂದರೆ—ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಂಗೆ ಭಾರಣೆಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತಳೆದಾಡುವ ವಿಧಾತ್ರನು ಸರ್ವಭಾರವನ್ನು ತಾನೇ ಹೊತ್ತಿಪ್ಪನು ಎಂಬಹಾಗೆ ಆ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಒಳಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿಯ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಜೀವ ಗ್ರಹಿಸಿದ ಮೀನಿನ ಸಂಚಾರವು ಕುರುಹುಗಾಣಿಸದಿರುವ ಹಾಗೆ ತಾನು ಉಪಾಧಿ ನಿರುಪಾಧಿ ಸಹಜ ಮಾಟಂಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಹು ಹಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರಬೇಕು. ಒಬ್ಬಾತನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂದು ಕಾಣಿಸುವ ಪಶುವೆಂಬುದು ತನ್ನ ಭಾರವ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಿಡದೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಎಂಬ ಹಾಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೋಪ ಕ್ರೋಧಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಉಪಾಧಿಗುಣಂಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ನಿರುಪಾಧಿ ಎಲ್ಲವ ಶೇಷವಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿಯೇ ತಾನಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಾತನೇ ಶಿವನೆಂಬುದರ್ಥ.

೭೨೭

ಬಂದ ಚಂದಣಗಿತ್ತಿಯರೆಲ್ಲರು ಓಗರವನುಂಡು ಹೋದರಲ್ಲದೆ ಮದವಣೆಗನ ಕಂಡು ಹೋದುದಿಲ್ಲ. ನಿಬ್ಬಣ ಬಂದವರೆಲ್ಲರು ಅಧಿಗೆ ಹೋದರು ಮೇಲೆ ನೀರ ಮಿದು. ಇದು ಒಬ್ಬಳಿಕೆ ಇಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೭೪ ||

೭೨೮

ಬಯಲೊಳಗಣ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಪತರು ಹುಟ್ಟಿ ಫಲವಿಲ್ಲದೆ ಬುಜೆಮರನಾದುದ ಕಂಡೆ. ಇದೆ ತಿಳಿದು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬಯಲು

ಬಯಲ ಕೂಡಿ ಆ ಕಲ್ಪತರು ಫಲವ ಎಡೆಬಿಡುವಿಲ್ಲದುದ ಕಂಡೆ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನರಿಯಲಾಗಿ || ೭೫ ||

೭೨೯

ಬಾಳಾಂಬಕ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ. ಲೀಲಾಂಗ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ. ಪುಷ್ಪೋ
ದ್ಭವ ಹೆಡಗಟ್ಟಿಗೀಡಾದ. ಇವರು ಮೂವರು ದೇವರೆಂದು ಆರಾಧಿಸಿ ಜೇನ
ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ನೋಣದಂತಾದಿರಯ್ಯಾ. ಅಂಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಿಹಂಗ
ನಂತಾದಿರಣ್ಣ. ಆ ಹಾವರ ಕಂಡೆನಗಂಜಿಕೆಯಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ. ಈ ಮೂವರ
ಬಿಡಲಾರದೆ ಬಾಳಾಂಬಕನ ಬಾಳದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದೆ. ನಿಷ್ಣವ ಅಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಧರ
ಿಸಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದೆ. ಅಳವಡಿಸಿ ಈ ಮೂವರ ಕೊಂದ ಭೇದ
ವಿದು. ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವನ ತಲೆಯ ಹೊಯ್ದೆ. ಅಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದವನ ಕುಕ್ಷಿಯ
ಕುಕ್ಕಿದೆ. ಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದವನ ಬಸುರೊಡೆಯ ಹೊಯ್ದೆ. ಹೀಗೆ ಹೊಯ್ಯಲಾಗಿ
ಅವರು ಬದುಕಿದರು, ನಾ ಸತ್ತ. ಸತ್ತವರಿಗಿನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿಯೋ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೭೬ ||

೭೩೦

ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚು ತುಂಬಿ ಉರಿವುತ್ತಿದ್ದುದ ಕಂಡೆ. ಕಿಚ್ಚು
ಕರಗಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು. ಉಳಿದ ಉಳುಮೆಯ ಒಡಗೊಡಬಲ್ಲದೆ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವನೆಂಬೆ || ೭೭ ||

೭೩೧

ಬೆಂಕಿಗೆ ಶೈತ್ಯಕೊಂಡು, ಉದಕಕ್ಕೆ ಉರಿಹುಟ್ಟಿ ಮತ್ತಾ ಉದಕವನರಸು
ವದ ಕಂಡೆ. ಮಡಕೆ ನಿಂದುರಿದು ಅಕ್ಕಿ ಉಳಿಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ಲಿಂಗವ ಮರಿಯಲಾಗಿ || ೭೮ ||

೭೩೨

ಬೀಜದೊಳಗಣ ವೃಕ್ಷ ಉಲಿಯಬಲ್ಲದೇ ? ರತ್ನದೊಳಗಣ ಉರಿ
ಹೊತ್ತಬಲ್ಲದೇ ? ಭತ್ತಿಯ ಮೇಲಣ ಚಿತ್ರ ಬಟ್ಟೆಯ ನಡೆಯ ಬಲ್ಲದೇ ?
ಇದರಚ್ಚುಗವ ಕಂಡು ಮತ್ತೆ ಹಿರಿಯದಿಂದರೆ ಅದೆತ್ತಣ ಭೀತಿ ಎನಗೆ ನೀಕ
ಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೭೯ ||

೭೩೩

ಭಕ್ತಂಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಬೇಡ, ಹೊನ್ನು ಬೇಡ, ಮಣ್ಣು ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತಾ ಮುಟ್ಟುವನ್ನ ಬರ ಆ ಬೋಧೆ ಹುಸಿ ಎಂದೆ. ತಾನು ಮುಟ್ಟದೆ ತನ್ನ ಮುಟ್ಟಪ್ಪ ಭಕ್ತನ ತಟ್ಟದೆ, ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಕರ್ಮವನಿತ್ತು, ತಾ ವರ್ಮಗನಾಗ ಬಲ್ಲಡೆ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಸೋರೆಯಂತೆ, ಅನಿಲ ಕೊಂಡು ಹೋಹ ಎಲೆ ಯಂತೆ, ಏತಕ್ಕೂ ಹೊರಗಾಗಿ ಜಗದಾಶೆ ಇಲ್ಲದಿರ್ಪ ವೇಷಕ್ಕೆ ಒಳಗಲ್ಲದಾತನ ಜಗದೀಶನೆಂಬೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೮೦ ||

ಅರ್ಥ:— ಭಕ್ತರುಗಳಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲಿನ ಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಬೇಡ, ಹೊನ್ನಿನ ಮೇಲಿನ ಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಬೇಡ, ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲಿನ ಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಬೇಡ ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿ, ತಾನು ಮಲತ್ರಯಗಳ ಹಿಡಿದ ಪರಿಯಂತರದಲ್ಲಿ ತಾ ಬೋಧಿಸುವ ಬೋಧೆ ಸಟಿ ಎಂದು ಹೇಳುವೆನು. ತಾ ಮಲತ್ರಯಗಳ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೊಳಗಾಗದೆ ಜುಗಮ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಪ್ಪ ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತನಾಗದೆ ಉಪಾಧಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಉಪಾಧಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೆ ಬೋಧಿಸಿ ತಾನು ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿರಬಲ್ಲಡೆ ನದಿಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿದ ಸೋರೆಯ ಕಾಯಿಯಂತೆ ಸಾಗಿ ಹೋಗುವನು.

೭೩೪

ಭಗದಲೊಂದು ಬಕ ಹುಟ್ಟಿ ಅರುಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರ ಭಗದೊಳಗು ಮಾಡಿತ್ತು. ಆ ಭಗವನು ಆ ಬಕವನೊಂದು ಇರುಹೆಯ ಮರಿ ನುಗ್ಗಿತ್ತ ಕಂಡೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನರಿಯಲಾಗಿ || ೮೧ ||

೭೩೫

ಭವಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವನಚರ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೂರು ಮುಖ ತಲೆದೋರಿ ಆರು ಕೊಂಬಿನ ಹಣ್ಣು ನರಸುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು. ಆರು ಮೂರರೊಳಗಡೆ ಗಿದುದನರಿಯದೆ, ಮೂರು ಒಂದರೊಳಗಾದುದನರಿಯದೆ, ಹಲವು ಕೊಂಬಿಗೆ ಹಾರೈಸಿ ಒಂದೂ ಹಣ್ಣು ಮೆಲ್ಲಲಿಯದೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ನರಿಯದೆ ಹೋಯಿತ್ತು || ೮೨ ||

೭೩೬

ಮದವಳಿಗ ಮದವಳಿಗತ್ತಿಯ ಮುಟ್ಟದೆ ಅತ್ತೆಯ ಭಗವ ಮುಟ್ಟಿ
ನೋಡಿ ಎನ್ನ ಮದವಳಿಗೆಯ ಹೆತ್ತ ಶಾವೆಂದು ಮತ್ತರಿದು ಮುಟ್ಟದೆ ಭಗವ
ನೋಡುತ್ತ ಬಟ್ಟಬಯಲಾಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೮೩ ||

೭೩೭

ಮದವಳಿ ದು ಸರ್ವವ ನೇತಿಗಳದ ಮತ್ತೆ ಸರ್ವವ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ
ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಮುಟ್ಟದೆ ಕೊಟ್ಟ ಮದವಳಿಗೆಯ ತಂದಾತ ಅವರನ್ನೆಗೆ
ಅಳಿಯನಾದುದನರಿದು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಜಗನ್ಮಾಯೆ ಎಂದರಿದು ಈ ಗುಣ ಜ್ಞಾನ
ದೊಳಗಣ ಜ್ಞಾನ ಉಭಯ ದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
|| ೮೪ ||

೭೩೮

ಮನವೆಂಬ ಮರ್ಕಟನು ವ್ಯಾಪಾರವೆಂಬ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ತ್ರಿಗು
ಣಾತ್ಮಕನಾಗಿ ಸ್ಥೂಲವ ಸ್ಥೂಲವೆಂದು, ಸೂಕ್ಷ್ಮವ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೆಂದು, ಕಾರಣವ
ಕಾರಣವೆಂದು, ಆರನರಸಿಹೆನೆಂದು ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವನರಿಯದೆ, ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ
ವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನರಿಯದೆ || ೮೫ ||

೭೩೯

ಮೂಗೇಣಗಲದ ಬಾವಿಗೆ ಆರುಗೇಣಗಲದ ಗಾತ್ರದ ಕುಂಭವ ಬಿಟ್ಟು
ಹುರಿಗೂಡದ ಕಣ್ಣಿಯಲ್ಲಿ ಸೇದುತ್ತಿರಲಾಗಿ ನೀರು ನೆಲನ ಮುಟ್ಟದೆ ಕುಂಭವ
ಬಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಬುದಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಗೆ
|| ೮೬ ||

೭೪೦

ಮಣ್ಣು ನೀರೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮೃತ್ತಿಗೆ ಕುಲಾಲನ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ
ದಲ್ಲಿ, ಏನ ಹಿಡಿದಡೂ ಲಕ್ಷಿಸುವ ತೆರನಂತೆ ಚಿತ್ರಜ್ಞ ಜಾತಿ ವರ್ಗವನರಿದು,
ಪೃಥ್ವಿಪಟಂಗದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟವ ತೋರಿ ಬರುವಂತೆ ಇಂತಿ ತನ್ನ ಲಕ್ಷದ ದೃಷ್ಟ
ದಲ್ಲಿ ಉಭಯ ತನ್ನಷ್ಟವಾಗಿಪ್ಪ ಭೇದವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನರಿದವನ ಸಂಗ || ೮೭ ||

ಅರ್ಥ:— ಮೃತ್ತಿಕೆಯೂ ಜಲವೂ ಕೂಡಿ ಹದವಾಗಿ ಆ ಹದವಾದ ಮಣು ಕುಂಬಾರನ ಮನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದ ಆವರೂಪ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನೆನೆದು ಹಿಡಿದಡೂ, ಆ ರೂಪುಗಳೇ ಕುರುಹಾಗಿ ನಿಲುಕಡೆಯ ಹಾಗೆ, ಭಾವ ಚಿತ್ರಕನು ಸ್ತೀವರ್ಗ ಪುರುಷವರ್ಗ ಮೃಗವರ್ಗ ವನವರ್ಗ ಗಿರಿವರ್ಗ ದೇವತಾವರ್ಗ ರಾಕ್ಷಸವರ್ಗ ಮೊದಲಾದವ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಮಣ್ಣುಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾವುಡಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ರೂಪು ಬರೆವುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಲೇಖನವ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ, ಆ ರೂಪುಗಳೇ ಒಪ್ಪವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ತನ್ನ ಕುರುಹಾದಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಚರಿಸುವಲ್ಲಿ, ಅಂಗಲಿಂಗ ವೆಂಬ ಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಭಿನ್ನ ಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಸಮರಸ ಭಾವದಿಂದ ಆಚರಿಸುವಲ್ಲಿ, ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಾಚರಣೆ ಉಂಟಾಗುವದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಜ್ಞೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ತಿಳಿದ ಶರಣನಾಚರಣೆ ಹೀಗಿಂಬುದರ್ಥ.

೭೪೧

ಪಂಚ ಮುಖದ ಗಿರಿಯ ಗಂಹರದಲ್ಲಿ ಮುಂಚಿದರಯ್ದು ನ ಹುಲಿಗಳ ಕಂಠೆ. ಆ ಹುಲಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಐದು ಬಾಯಿ, ಆ ಬಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಹುಲಿಯ ಕುಲಗಿಡಿಸಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನರಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ || ೮೮ ||

೭೪೨

ಮದಸೊಕ್ಕಿದ ಗಜ ಅಜಕ್ಕಂಜಿ ಅಡಿ ಇಡಲಮ್ಮದುದ ಕಂಡೆ. ಕಡು ಗಲಿ ಬಂಟ ಕತ್ತಲೆಗಂಜಿ ಒಡಗೂಡುವರು ಬೇಕೆಂದು ಅಡಿಗಡಿಗಂಜುವುದ ಕಂಡೆ. ಇಂತಿವರೆಲ್ಲರು ನಳಿಕೆಯ ಕೀರನಂತೆ ಲಾಗವ ಮರೆದು ಬಳಲಿ ಧರೆಗೆ ಸೇರುವಾಗ ಆಗಲರಿದಂತಾಗದೆ ಬೇಗರಿದುಕೊಳ್ಳಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಕೂಡಬಲ್ಲಡೆ || ೮೯ ||

೭೪೩

ಮೃತ್ನಿಂಡದ ಹದನ ಚಕ್ರಿಯ ಚಿತ್ತದ ಕರದುತೆ, ಚಿತ್ರಜ್ಞನ ಚಿತ್ತದ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯ ಒಪ್ಪದುತೆ. ಇಂತೀ ಆತ್ಮನ ದೃಷ್ಟ ತನ್ನ ಇಷ್ಟದ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ. ಇಂತೀ ಉಭಯ ದೃಷ್ಟವಿದ್ದಂತೆ ಚಿತ್ತ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿರಬೇಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ || ೯೦ ||

೭೪೪

ಕರ್ಮಕ್ರೇ ನಷ್ಟವಾಗಿ ವರ್ಮವನರಿದುದು ಕರ್ಮಕ್ರೇ ನಷ್ಟವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ. ಜಿಹ್ವೆಯ ಲಂಪಟತ್ವದಿಂದ ಹ್ವುಧಾಪೋಷಕನಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿದೆ ! ವಸ್ತುವಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಲಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಬನಾಗಿ ತನುವಿನ ಬಾಯಿ ನಷ್ಟವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ. ನಾನೆಂಬುದದೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದುದಾಗಿ ತಾ ಸತ್ತೆನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ. ಇಂತೀ ಸೂಚನೆ ಯುಕ್ತಾತ್ಮ ನಿಶ್ಚಯವಂತೆಗೆ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಸಾಧಿಸಿ ಭೇದಿಸಿ ಅರಿವೆಗೆ || ೯೧ ||

೭೪೫

ವಿಶ್ವಾಸದ ಹರವರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಮಯಸ್ಥ ಲಕುಳಂಗಳಾದವು. ಅದು ನಾನಾ ತಟಾಕಂಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವ ದಿನಕರನಂತೆ, ಹಲವುಮಯ ತೋರುವ ದಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಒಲವರವಿಲ್ಲದೆ. ಆ ಅರುಣನ ನೆಲೆ ಒಂದೆ ಹಲವು ಜಗಕ್ಕೆ ಹೊಲಬಾದಂತೆ ಸ್ಥಲಜ್ಞ ನಾದೆಯಲ್ಲಾ. ಸ್ಥಲದ ನೆಲೆ ಒಂದೆಂತರಿತಲ್ಲಿ ಏಕಸ್ಥಲ ಮೂರ್ತಿ ನೀನೆ. ಏಕವು ಸಾಕೆಂದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕಾರನಾದೆಯಲ್ಲಾ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೯೨ ||

೭೪೬

ವೃಕ್ಷ ಬೀಜವ ನುಂಗಿತ್ತೋ ಬೀಜ ವೃಕ್ಷವ ನುಂಗಿತ್ತೋ ಎಂಬುದನರಿ ದಾಗವೆ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ. ಮುತ್ತು ಜಲವ ನುಂಗಿತ್ತೋ ಜಲವ ಮುತ್ತು ನುಂಗಿತ್ತೋ ಎಂಬುದನರಿದಾಗವೆ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ. ಪ್ರಭೆ ಪಾಷಾಣವ ನುಂಗಿತ್ತೋ ಪಾಷಾಣ ಪ್ರಭೆಯ ನುಂಗಿತ್ತೋ ಎಂಬುದನರಿದಾಗವೆ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲ. ವಹ್ನಿ ಕಾಷ್ಟವ ನುಂಗಿತ್ತೋ ಕಾಷ್ಟವ ವಹ್ನಿ ನುಂಗಿತ್ತೋ ಎಂಬುದ ನರಿದಾಗವೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲ. ಸಾರ ಬಲಿದು ಶರಧಿಯ ಕೂಡಿದಾಗವೆ ಶರಣಸ್ಥಲ. ವಾರಿ ಬಲಿದು ವಾರುಧಿಯಂತಾದಾಗವೆ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಿಗಳಂತಾದಿರಣ್ಣಾ ? ಕರೆಯದ ಪಶುವಿಗೆ ತೃಣವ ಗಳಿಸುವ ನಂತೆ, ಒಲ್ಲದ ಸತಿಯಲ್ಲಿ ರತಿಕೂಟವ ಬಯಸುವನಂತೆ, ಗೆಲ್ಲತನಕ್ಕೆ ಹೋರು ವಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲತನವನರಸುವನಂತೆ, ಕೊಲ್ಲಿಯಾವಿನಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಲೆಯನರಸುವನಂತೆ, ಬಲಿದ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಕಳಲೆಯನರಸುವನಂತೆ, ಬರಿ ಮಾತಿಗೆಡೆಯಾದುದುಂಟೆ ? ಬಯಲುಕೊಂಡ ಘನಕ್ಕೆ ಅವಧಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಉರಿಕೊಂಡ ಕರ್ಪುರಕ್ಕೆ

ರೂಪಿಗೇಡೆ ಇಲ್ಲ. ಬಯಲ ಬಡಿವಡವಂಗೆ ಕೈಗೆ ಮೆತ್ತಿಗಿಲ್ಲ. ಮನಮಹದಲ್ಲ
ನಿಂದವಂಗೆ ಆರನೇಣಿಸಲಿಲ್ಲ, ಮೂರ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಮಾರಿ ತೋರಿದ ಘನ
ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲೇಪ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯೩ ||

೭೪೭

ಶಿಶುವಿನ ಬಸುರಿನಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಹುಟ್ಟಿ, ತಾಯಳಿದು ಶಿಶು ಉಳಿಯಿತ್ತು.
ಉಳಿದ ಉಳುಮೆಯ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲಡೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ
ನೊಡಗೂಡಬಲ್ಲನೆಂಬೆ || ೯೪ ||

೭೪೮

ಶ್ವಾನ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಸಮ್ಯಕ್‌ಜ್ಞಾನವ ಬಲ್ಲರೆ ? ಲೌಕಿಕ ಧ್ಯಾನ
ಮೌನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಸ್ವಾನುಭಾವಿಗಳಹರೇ ? ಇದರ ಭಾವವನರಿಯದೆ ಭ್ರಮೆ
ಯೊಳಗಿಪ್ಪ ವಸ್ತುವಿನ ತಾವನರಿಯದೆ ವಾಯವಾಗಿಹ ಇಂತೀ ಗಾವಲರಿಗೆಲ್ಲಿ
ಯದೋ ಸಮ್ಯಕ್‌ಜ್ಞಾನದ ಹೊಲಬು ? ಇಂತಿವರ ನೀನೇ ಬಲ್ಲಿ ನಾನರಿಯೆ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯೫ ||

೭೪೯

ಸಂಚಾರದಿಂದ ಸುಳಿದಾಡುವ ಆತ್ಮನ ಆಧಾರದ ಕುಂಡಲಿಯ ಸರ್ಪನ
ಮಾಡಿ ಮುಳುಗಿ ನುಂಗುವಾಗ ಮಾರಿ ಅರಿದಿಹೆವೆಂಬ ಅರಿವು ಎಲ್ಲಿ ತಲೆ
ದೋರಿತ್ತು ? ಆ ಗುಣ ಪೂಜಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ. ಪೂಜೆ
ಪುಣ್ಯವೆಂಬುದನರಿಯದೆ ಘಟಮಠದೊಳಗಣ ಬಯಲಿನಂತೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂಬು
ದಕ್ಕೆ ತೆರನು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನೊಡಗೂಡಿದವನಂಗ || ೯೬ ||

೭೫೦

ಸುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಗಿರಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದು ಮೊದಲಲ್ಲಿ
ಸುರಾಪಾನದ ಮನೆ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಸಕಟಕರ, ವಾಸ. ನಡುಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಶೀಲವಂತರಾಲಯವ ಕಂಡೆ. ಅದಾವ ಶೀಲವೆಂದು ತಾನರಿತಡೆ ಭಾವಭ್ರಮೆ
ಇಲ್ಲ. ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ತಾನು ತಾನೇ || ೯೭ ||

೭೫೧

ಹಣ್ಣು ಮರನ ನುಂಗಿ ಏರುವದಕ್ಕೆ ತಾವಿಲ್ಲದೆ ಹಣ್ಣುನೊಡೆದು ಮರನ
ಕಂಡು, ಆ ಮರದ ಹಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲಡೆ ಆತನೇ ಪರಮ ಸುಖಿ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯೮ ||

೭೫೨

ಹಸಿದು ಹಕ್ಕಿ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಹೋದರೆ, ಹಣ್ಣು ಹಕ್ಕಿಯ ನುಂಗಿತ್ತು. ಹಣ್ಣಿನ ರಸ ಹಕ್ಕಿಯೊಳಡಗಿತ್ತು. ಆ ಹಣ್ಣು ಹಾರಿ ಹಕ್ಕಿಯ ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲೆದ್ದಿತ್ತು. ಆ ಮರನ ಹತ್ತಲಾಗಿ ಮರದ ಕವಲೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿತ್ತು. ಹಕ್ಕಿಯು ಇದ್ದ ಕೊಂಬ ಹಿಡಿಯಲಾಗಿ ಕೊಂಬು ಮುರಿಯಿತ್ತು. ಹಕ್ಕಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಅಡಗಿದ ಹಕ್ಕಿಯು ತಾನುಡಿದಲ್ಲದೆ ಕಾಣಬಾರದು. ತಾನುಡಿದು ದಕ್ಕಿ ಮುನ್ನವೆ ಮಡದಿಯರ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತಯ್ಯಾ ಮುಡುಬ. ಆ ಮುಡು ಬನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸಡಗರಿಸುತ್ತಿವೆವರಾರೆಂದು ಅರಿದು ನೋಡಾ ನರನ ಶರೀರವ ಹೊತ್ತ ಬರಿವಾಯ ಭುಂಜಿಕರಿಗೆ ಕರಿಗೊಂಡವನ ಸುದ್ದಿಯೇಕೋ? ಮೆಟ್ಟಿದ್ದ ಮರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ತಿರುಗುವ ಹಣ್ಣನ್ನು ಆ ರಟ್ಟಿ ನುಂಗಿತ್ತ ಕಂಡೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೯೯ ||

೭೫೩

ಹದ್ದ ಹಾವು ನುಂಗುವಾಗ ಸಿದ್ಧರೆಲ್ಲರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಸಿದ್ಧರು ಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಹೊದಿದ್ದುದಿಲ್ಲಾ || ೧೦೦ ||

೭೫೪

ಹಾವ ಹಿಡಿದುದಕ್ಕೆ ಗಾರುಡನ ಹೇಳಿದುದಿಲ್ಲ. ಕುತ್ತುವ ಹಸುವಿನ ಕೊಂಬ ಹಿಡಿಯ ಕಲಿಸಿದುದಿಲ್ಲ. ತಿಂಬ ಹುಲಿಗೆ ಅಂಗವ ತಪ್ಪಿಸುವುದ ಕಲಿಸಿದುದಿಲ್ಲ. ನಿನಗಿದು ನಿದೇಯತನವೆ? ನಿರಂಗ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦೧ ||

೭೫೫

ಹಿರಿದಪ್ಪ ಮಹಾಮೇರುವೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದರಗಿಳಿ ತತ್ತಿಯನಿಕ್ಕಿ ಆ ತತ್ತಿ ಗಿರಿಯ ನುಂಗಿತ್ತ ಕಂಡೆ. ಗಿಳಿ ಕುರುಹಿಲ್ಲದೆ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತ್ತು. ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವೆ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ || ೧೦೨ ||

೭೫೬

ಹೋಟಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೇತಾಳ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ವೇತಾಳನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಬೆಸಲಾಗಿ ಮಾಣಿಕ್ಯವ ಕಂಡಿತ್ತು. ಆ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಹೋಟಾರದ ಕತ್ತಲೆ ಕೆಟ್ಟು ವೇತಾಳನ ಚಿತ್ತದ ಕತ್ತಲೆ ಹರಿದು ಶಿಶುವಿನ ಕೈಯ ರತ್ನ ಮೂರು ದೆಸೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಸಂಗ ಸುಖದಿಂದ || ೧೦೩ ||

೭೫೭

ಅಯ್ಯಾ ನಾ ನಿನಗಂಜುವೆ. ಕಚ್ಚುವ ಹಾವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸಿದೆ. ಕುತ್ತುವ ಹಸುವ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದೆ. ತಿಂಬ ಹುಲಿಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದೆ. ನಿನ್ನಂಗವಿದೇನೋ? ಅಭಂಗ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೧೦೪ ||

ಟೀಕೆ:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಗುರುಮಾರ್ಗಚಾರವ ಬಿಡದೆ ಇರು ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ಗುರುವಿಂಗಿ ಭಯ ಭೀತಿ ಭೃತ್ಯಾಚಾರದಿಂದ ಬಿನ್ನಹವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೆಂಬುದೀಗ ಅಯ್ಯಾ ನಾ ನಿನಗಂಜುವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತು ಸಂಕಲ್ಪ ಭಾವದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗವ ಅವ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶ್ರೀಗುರು ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಕಚ್ಚುವ ಹಾವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಹಂ ಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳೆಂಬ ಕೋಡುಗಳಿಂದ ಮಥಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೀವನೆಂಬ ಪಶುವನ್ನು ಶ್ರೀಗುರು ಸತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಿನೇಕದಿಂದ ಬೋಧಿಸಿ ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಸಂಬಂಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಕುತ್ತುವಹಸುವ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನ ಮರಣ ಬಾಧೆಯ ಕೆಡಿಸಿ ನಿತ್ಯವಾದ ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಅನಿಮಿಷ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ತಿಂಬ ಹುಲಿಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಚಿತ್ತಕಾಶವಾದ ಚಿದ್ವನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಬಳಿಕ ಜೀವನ ಜೀವ ಭಾವವು ಅನಿತ್ಯವಾದ ತನುವಿನ ವರ್ತನೆಯು ಕಾಲನ ಮರಣ ಬಾಧೆಯು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಭೇದವ ಕಂಡು ಶರಣಾಶ್ಚರ್ಯಂಬಟ್ಟನೆಂಬುದೀಗ ನಿನ್ನಂಗವಿದೇನೋ ಅಭಂಗ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೭೫೮

ಅಷ್ಟಕುಲ ದಿಗ್ವಿಶವನೆಲ್ಲವನು ತತ್ತಿಯೊಳಗಣ ತುಪ್ಪುಳು ನುಂಗಿತ್ತು. ತುಪ್ಪುಳು ಬಲಿದು ಮತ್ತೆ ಹಾರಲಾಗಿ ತತ್ತಿಯ ನುಂಗಿತ್ತು. ಮಹಾಹಕ್ಕಿಯ

ತುಪ್ಪುಳು ತತ್ತಿಯ ಚಿತ್ತು ನುಂಗಿತ್ತು. ನುಂಗಿದ ಚಿತ್ತುವ ಅಭಂಗ ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಗ ನಿರ್ಲೇಪ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦೫ ||

ಟೀಕೆ:— ಅಷ್ಟತನುಗಳೆಂಬುದೀಗ ಅಷ್ಟಕುಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನುತ್ರಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಕಲ ತತ್ವಗಳ ಸಮೂಹವೆಂಬುದೀಗ ದಿಗ್ವೀರವನೆಲ್ಲವನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹದಲ್ಲದಯಿಸಿದ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಆ ಸಮೂಹವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅಷ್ಟಕುಲದಿಗ್ವೀರವನೆಲ್ಲವನು ತತ್ತಿಯೊಳಗಣ ತುಪ್ಪುಳು ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಉದಯವಾದ ಶರಣನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವಂ ಪಡೆದು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವಿಡಿಧಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ತುಪ್ಪುಳು ಬಲಿತು ಮತ್ತೆ ಹಾರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಆಚಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿದಂಗವು ಚಿದ್ಧನ ಅಂಗವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮತ್ತಾ ತತ್ತಿಯ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿವಿಡಿಧಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತು ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮಹಾಹಕ್ಕಿಯ ತುಪ್ಪುಳು ತತ್ತಿಯ ಚಿತ್ತು ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತನ್ನು ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವು ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನುಂಗಿದ ಚಿತ್ತುವ ಅಭಂಗ ಕೊಂಡಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ಧನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಇದಿರಿಟ್ಟಾಚರಿಸಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಗ ನಿರ್ಲೇಪ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೫೯

ಅಂಧಕ ಪಂಗುಳನಾದ ಪಂಗುಳ ಅಂಧಕನಾದ. ಈ ಉಭಯದ ಬೆಂಬಳಿಯನರಿಯಬೇಕು. ಮಂಜರಿ ವಿಹಂಗನ ಕೊಂಡು ಉಭಯವನರಿಯಬೇಕು. ಪರಮ ಜೀವನೊಳಗಡಗಿ ಪರಮನಾದ ಉಭಯವ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಬೆಂಕಿ ಮರದೊಳಗಿರ್ದು ಮಥನದಿಂದ ಮರನ ಸುಟ್ಟು ಮರ ಬೆಂಕಿಯಾದ ತೆರನರಿತಡೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂಬ ಉಭಯ ಸ್ವಯ ನಿಂದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವಿ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦೬ ||

ಟೀಕೆ:— ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ಗುರುಶಿಷ್ಯರೂಪವನ್ನೆಯ್ದಿ ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶಿಷ್ಯನ ಸದ್ರೂಪನಾದ ಗುರುತತ್ವವನೊಳಕೊಂಡು ಸೇವ್ಯಗುರು ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಅಂಧಕ ಪಂಗುಳನಾದ, ಪಂಗುಳ ಅಂಧಕನಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರೆಂಬುಭಯವು, ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದ ಭೇದವನರಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಈ ಉಭಯದ ಬೆಂಬಳಿಯನರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯಳಿದು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಜೀವನ ಅಜ್ಞಾನವ ನಷ್ಟಮಾಡಿ ಸುಜ್ಞಾನವ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿ ಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮಂಜರಿ ವಿಹಂಗನ ಕೊಂದು ಉಭಯವನರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃರ್ಥ. ಅಂತು ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವವು ಜೀವಾತ್ಮ ನೊಳಗಾಗಿ, ಅಜೀವನ ಗುಣವ ಕೆಡಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡಿ ತೋರುತ್ತಿ ಹುದೆಂಬುದೀಗ, ಪರಮ ಜೀವನೊಳಗಾಗಿ ಪರಮನಾದ ಉಭಯವ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃರ್ಥ. ಮರದೊಳಗಂತರ್ಗತವಾಗಿದ್ದ ಅಗ್ನಿ ಮಥನದಿಂದ ಬಹಿರ್ಗತವಾಗಿ ಮರನ ದಹಿಸಿ ಅಗ್ನಿಯೇ ಉಳಿದಂತೆ ಶರಣನ ಮಹಾನುಭಾವಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯ ಮಹಾನುಭಾವ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಶರಣ ಸರ್ವಾಂಗವನನಗ್ರಹಿಸಲು ತನು ಮನ ಭಾವವಳಿದು ಚಿದಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಲಿಂಗವೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿಂಬುದೀಗ ಬೆಂಕಿ ಮರದೊಳಗಿದ್ದು ಮಥನದಿಂದ ಮರನ ಸುಟ್ಟು ಮರ ಬೆಂಕಿಯಾದ ತೆರನನರಿತಡೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃರ್ಥ. ಲಿಂಗಾಂಗವೆಂಬುಭಯವಳಿದು ಪರಬ್ರಹ್ಮವಾದನೆಂಬರಿವಡಗಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತಿಂಬುದೀಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂಬುಭಯ ಸ್ವಯಂನಿಂದಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವಿ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃರ್ಥ.

೭೬೦

ಆಕಾಶ ಸತ್ತಿತ್ತು ಬಯಲತ್ತಿತ್ತು. ನಾಯು ಹೊತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಂಕಿ ಸತ್ತ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟಿತ್ತು. ಕೈ ಇಲ್ಲದ ಮೋಟೆ ಹಿಡಿ ಖಂಡವ ಕೊಯ್ದ. ನಾಲಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮೆದ್ದ. ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲದೆ ಸಂತೋಷಿಯಾದನಯ್ಯಾ. ಆತನಿರವು ಇಹದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನಿ ಪರದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನಿ ಇಹ ಪರವೆಂಬ ಸಂದನಳಿ ದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವಂತನಲ್ಲ. ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣದ ಮೇಲೆ ನಿಂದುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಉರಿ ಕೊಂಡ ಕರ್ಪುರದಂತೆ, ವಿಸಕೊಂಡ ಘಟದಂತೆ, ಪಟಕೊಂಡ ಸೂತ್ರದಂತೆ, ಸೂರ್ಯಕೊಂಡ ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ ಹಾಗಿರಬೇಕು ಮನ. ಲಿಂಗವ ಕೊಂಡ ಮನಕ್ಕೆ ಇದೇ ದೃಷ, ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವಿಗೆ || ೧೦೭ ||

ಟೀಕೆ:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಆತ್ಮನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದಾಚರಿಸಿದ ಚಿದಾತ್ಮನು ಸದ್ರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಆದನೆಂಬುದೀಗ ಆಕಾಶ ಸತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿದಾಕಾಶ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಉನ್ನತ ತತ್ವಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಶಿವೋಹಂ

ಶಿವೋಹಂ ಎಂದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬಯಲತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಚಿತ್ತಾಣಾನಿಲನು ಶಿವೋಹಂ ಭಾವನ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ವಾಯು ಹೊತ್ತಿತ್ತು, ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿ ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಚಿದಾತ್ಮನು ಸಮರಸ ಸಾಕವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬೆಂಕಿಸತ್ತ ಠಾವಿನಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಭಿನ್ನಹಸ್ತವಳಿದು ಅಭಿನ್ನ ಹಸ್ತದಿಂ ಆತ್ಮಸಂಬಂಧವಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದರ್ಪಿಸಿ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಆ ಲಿಂಗಸುಖಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಕೈ ಇಲ್ಲದ ಮೋಟ ಹಿಡಿ ಖಂಡವ ಕೊಯ್ದು ನಾಲಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮೆದ್ದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣ ತಾನೆಂದು ಪರಿಣಾಮವೆಂದೆರಡಿಟ್ಟು ತೋರದೆ ಆ ಸುಖ ಸ್ವರೂಪವೆ ತಾನಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲದೆ ಸಂತೋಷಿಯಾದನಯ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಚರಿತ್ರವು ಎಲ್ಲ ಮಾನವರ ಹಾಗೆ ದೇಹಭಾವ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಆತನಿರವು ಇಹದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದರ್ ಶರಣನು ಆ ಸಂಸಾರವ ಹೊದ್ದದೆ ತನ್ನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಮಹಾ ಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನಿರುವ ಸಮರಸವಾಗಿದು ದೆಂಬುದೀಗ ಪರದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಭಾವವನ್ನೆಯ್ದಿದ ಶಂಕಂಗೆ ಲಿಂಗಾಂಗವೆಂಬುವಳಿದೊಂದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ವಾಗಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಇಹಪರವೆಂಬ ಸಂದಳಿದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವಂತನಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನಾಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಚಿತ್ತಲೆ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ವೇಧಿಸಿ ಚಿತ್ಪ್ರಾಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದುದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟವೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಉರಿ ಕರ್ಪುರವ ಗ್ರಹಿಸಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದಂತೆ ವಿಷ ಚೆರಣಾಂಗುಲದಲ್ಲಿ ಸೋಂಕಿ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಪರವಶದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದಂತೆ, ರತ್ನಕ್ಕು ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕು ಹರುಕಿಲ್ಲದಂತೆ ಬಂಟಿನ ಪ್ರತಾಪವು ದಿಗ್ವಿಶಾಲದಲ್ಲಿ ತೋರುವಂತೆ, ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ತನು ಮನ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಒಳಹೊರಗೆ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವು ಅನನ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಇರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಲಿಂಗಪ್ರಾಣದ ಮೇಲೆ ನಿಂದುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ, ಉರಿಕೊಂಡ ಕರ್ಪುರದಂತೆ, ವಿಷಕೊಂಡ ಘಟದಂತೆ, ಪಟಕೊಂಡ ಸೂತ್ರದಂತೆ, ಸೂರ್ಯಕೊಂಡ ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ ಹಾಗಿರಬೇಕು, ಮನ ಲಿಂಗಕೊಂಡ ಮನಕ್ಕೆ ಇದೇ ದೃಷ್ಟ ನಿಃಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೬೧

ಆ ಕಂಡವ ಕೊಯ್ದು ಉಂಡವ ಭಕ್ತ, ಕೊಂಡವ ಮಾಹೇಶ್ವರ. ಕೊಂಡವನ ಕೊಂದು ಕಂಡವ ಕೊಯಿದವ ಪ್ರಸಾದಿ. ಅದರ ಸಂದ ಮುರಿದು

ಅನಂದಿಸಿದವ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ. ಅನಂದಿಸಿದವನ ಕೊಂದು ಹಿಂಡೆಯ ಕೂಳನುಂಡವ ಶರಣ ಐಕ್ಯ. ಇದರಂದದ ಐಕ್ಯವ ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦೮ ||

ಟೀಕೆ:— ಆಚಾರಾಂಗ ಸುಬಂಧವಾದ ಗಂಧಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಆಚಾರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನು ಭಕ್ತನೆಂಬುದೀಗ ಆ ಕಂಡವ ಕೊಯ್ದು ಉಂಡವ ಭಕ್ತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ನೈಷ್ಠಿಕೆಯ ಲೋಳೆಕೊಂಡು ಗುರುಲಿಂಗಕ್ಕೆ ರಸ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿಯಿಂದರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನು ಮಾಹೇಶ್ವರನೆಂಬುದೀಗ ಕೊಂಡವ ಮಾಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನೈಷ್ಠಿಕೆಯನ್ನು ಸಾವಧಾನದಲ್ಲೊಳಗೊಂಡು ರೂಪು ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನು ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂಬುದೀಗ ಕೊಂಡವನ ಕೊಂದು ಕಂಡವ ಕೊಯಿದವ ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಾವಧಾನವನ್ನು ಅನುಭಾವದಲೊಳಗೊಂಡು ನೀನಾನೆಂಬ ದ್ವೈತ ವಳಿದು ಸ್ಪರ್ಶನ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂಬುದೀಗ ಅದರ ಸಂದ ಮುರಿದು ಅನಂದಿಸಿದವ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನಂದ ಭಕ್ತಿಯಲೊಳಗೊಂಡ ಶಬ್ದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಅನಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನು ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಅನಂದಿಸಿದವನ ಕೊಂದು ಹಿಂಡೆಯ ಕೂಳನುಂಡವ ಶರಣನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅನಂದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಲೊಳಗೊಂಡಿದ್ದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗೈಕ್ಯನು ಪರಿಣಾಮ ಪದಾರ್ಥವಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಂ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನು ಐಕ್ಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಪಟ್ಟುಲ ಮಾರ್ಗವಿಡಿದು ಆಚರಿಸಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಐಕ್ಯವನ್ನೆಡುವ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವ ಕೃಪೆಮಾಡೆಂದು ಬಿನೈಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಷ್ಯನೆಂಬುದೀಗ ಇದರಂದದ ಐಕ್ಯವ ಹೇಳಾ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೬೨

ಇರುವೆ ಆನೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು, ಹೊಟ್ಟೆಗೈಯ್ದದೆ ಮಿಕ್ಕವರ ನುಂಗಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಂದು ಗಜ ಒತ್ತಿಬರಲಾಗಿ ಕಚ್ಚಿತ್ತು. ಕಚ್ಚಿದ ವಿಷ ತಾಗಿ ಮತ್ತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ನಾಗಾಲಡಿಯಾಗಿ ಆನೆಯದೆ. ತಾನುಳಿದಪರಿಯ ನೋಡಾ, ಈ ವಸ್ತು ವಿನಿನ್ನೇನೆಂಬೆ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೦೯ ||

ಟೀಕೆ:— ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶ ನಾನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಅವಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿಂಬುದೀಗ

ಇರುವೆ ಅನೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವು ತನ್ನ ಚಿದ್ಭಕ್ತಕ್ಕೆ ದೇವತೆ ಸಕಲಕರಣಗಳನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಹೊಟ್ಟೆಗೈಯ್ದದೆ ಮಿಕ್ಕ ವರ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಚಿದಹಂಕಾರವೆಂಬ ಗಜವು ತನ್ನನವಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ತುರಿಯಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿರಲು ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮತ್ತೊಂದು ಗಜವು ಒತ್ತಿಬರಲಾಗಿ ಕಚ್ಚಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವು ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಅವಗ್ರಹಿಸಲು ಆ ಜ್ಞಾನಾವೃತ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟನಾಗಲು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಮಕಾಷ್ಠಿಯನ್ನೆದಿದನೆಂಬುದೀಗ ಕಚ್ಚಿದ ವಿಷತಾಗಿ ಮತ್ತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳು ಪರಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನೆದಿದನೆಂಬುದೀಗ ನಾಗಾಲದಿಯಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಯನೊಳಕೊಂಡು ಮಹಾಘನಲಿಂಗ ಒಂದೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಅನೆಯದೆ, ತಾನುಳಿದ ಪರಿಯ ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಸಾಕಾರ ನಿರಾಕಾರವೆಂದು ಶ್ರುತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಈ ವಸ್ತುವನ್ನೀನೆಂಬೆ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೬೩

ಈರೇಳುಭುವನವಳೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೊಂದು ಚಿತ್ರ. ಅದನೇನ ಹೇಳುವೆ! ಕಣ್ಣಿಗೆ ರೂಪಿಲ್ಲ. ಕೈಗೆ ಹಿಡಿ ಇಲ್ಲ. ನೆನವುದಕ್ಕಗೋಚರವಾಗಿ ನಿಂದುದು^೧ ಸುಳಿ ಇತ್ತು ನೋಡಾ. ಆ ಸುಳುವಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹಿಡಿಯಲಾಗಿ ಕೂಸು ಸತ್ತು, ಅತ್ತ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬವಳು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಮುಕ್ತಿಯ ಬಸುರಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರೆಲ್ಲ ಐದಾರೆ. ಹೊತ್ತು ಹೋಗಿ ಕರೆಯಲಾಗಿ ನಿಶ್ಚಟದ ಅಲಗ ಹಿಡಿದು ಕುತ್ತಿದರಯ್ಯಾ ಹೊಟ್ಟೆ ಹರಿಯ. ಕುತ್ತಿದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕೂಳುಸುರಿದು ಸತ್ತವರೆಲ್ಲಾ ಉಟಾದರು. ಅವರಿಗಿನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿ ನೀಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೦ ||

ಟೀಕೆ:— ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ ಗೋಳಕಾಕಾರ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಾದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವು ಉದಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಈ ರೇಳು ಭುವನವಳೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೊಂದು ಚಿತ್ರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಹಾ ಘನ ಲಿಂಗದ ನಿಜಸ್ವರೂಪವ ವಂಚಿಸಿ ನುಡಿಯಬಾರದೆಂಬುದೀಗ

ಆದನೇನ ಹೇಳುವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಸಾಕಾರ ವೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾಣಿಸದೆಂಬುದೀಗ ಕಣ್ಣಿಗೆ ರೂಪಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಸಂಕಲ್ಪ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಆಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ ಕೈಗೆ ಹಿಡಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಶರಣನ ಉನ್ಮನ ನೆನಹಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಾಶಮಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ನೆನವುಹಕ್ಕೆ ಅಗೋಚರವಾಗಿ ನಿಂದುದು ಸುಳಿ ಇತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು, ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದ ಸಮರಸದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಉನ್ಮನೀತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮದವನವಗ್ರಹಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆ ಸುಳುವಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹಿಡಿಯಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸು ಸದ್ರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಆಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕೂಸು ಸತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಮನಸ್ಸು ಶಿವೋಹಂ ಭಾವದಿಂದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲ ಉದಯ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆತ್ಮ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಆ ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಕ್ತ್ಯಾಂಗನೆ ಉದಯವಾದ ಕೆಂಬುದೀಗ ಆತ್ಮ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬುವಳು ಹುಟ್ಟಿದಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಭಕ್ತ್ಯಾಂಗನೆಯ ಚಿದ್ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿದ್ವನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಶರಣರೆಲ್ಲರು ನಿತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾದರೆಂಬುದೀಗ ಮುಕ್ತಿಯ ಬಸುರಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರೆಲ್ಲ ಐದಾರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದು ಅಚರಿಸುತ್ತಿಪ್ಪ ಶರಣರು ಶಿವೋಹಂ ಎಂದೆನುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದೀಗ ಹೊತ್ತು ಹೋಗಿ ಕರೆಯಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣ ಸುಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವೆಂಬ ಅಲಗಕೃತ ನಿಶ್ಚಯವೆಂಬ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ನಿಶ್ಚಟದ ಅಲಗ ಹಿಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನಶಸ್ತ್ರದಿಂದ ಶರಣನು ಸಕಲ ಶರಣಂಗಳ ವರ್ತನೆಯ ಸಂಹರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಕುತ್ತಿದರಯ್ಯಾ ಹೊಟ್ಟೆ ಹರಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಕಾಶದ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಳುವೆಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಶಿವತತ್ವ ಪ್ರಸಾದವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಲು ಅಮರಗಣತ್ವವನ್ನೆದಿದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವು ಆ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಲಿಂಗಸುಖಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ ಕುತ್ತಿದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕೂಳು ಸುರಿದು ಸತ್ತವರೆಲ್ಲ ಉಂಟಾದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚಿದ್ವನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿ ನಿತ್ಯಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದ ಶರಣಂಗೆ ಭಿನ್ನಮುಕ್ತಿಯ ಬಯಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಅವರಿಗಿನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೬೪

ಈರೇಳು ಲೋಕವ ಕೋಡಗ ನುಗಿತ್ತ ಕಂಡೆ. ನುಗಿದ ಕೋಡಗವ ಗುಂಗುರು ನುಗಿತ್ತು. ಗುಂಗುರು ಬುದು ಕಣ್ಣ ಕಡಿಯಲಾಗಿ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಡಿಗೆ

ಅಳಿಯಲಾಗಿ ಕಣ್ಣಿನ ಬಣ್ಣ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಕಣ್ಣಿನ ಒಡೆಯ ನೋಡಿ ಆ ಗುಂಗುರೆವನೊರಸಲಾಗಿ ಆ ಗುಂಗುರೆ ಸತ್ತು ಕೋಡಗ ಉಳಿಯಿತ್ತು. ಆ ಕೋಡಗ ವನಾಡಿಸಿಕೊಂಡುಬ ಜೋಗಿಗಳಿಗೆಕೆ ಆರೂಢನ ಸುದ್ದಿ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೧ ||

ಟೀಕೆ:— ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೈದಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಈರೇಳು ಲೋಕವ ಕೋಡಗ ನುಂಗಿತ್ತ ಕಂಡೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಪಂಚವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನೊಳಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಾಯೆಯು ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನುಂಗಿದ ಕೋಡಗವ ಗುಂಗುರು ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಾಯೆ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಆತ್ಮನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯನವಗ್ರಹಿಸಲು ಆ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಮರವೆಯನ್ನೈದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಗುಂಗುರು ಬಂದು ಕಣ್ಣ ಕಡಿಯಲಾಗಿ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಡಿಗೆ ಅಳಿಯಲಾಗಿ ಕಣ್ಣಿನ ಬಣ್ಣ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃವಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ತನ್ನ ನಿಜವನೆಚ್ಚತ್ತು ನೋಡಲು ಆ ಮಾಯೆ ಅಳಿಯುತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಣ್ಣಿನ ಒಡೆಯ ನೋಡಿ ಆ ಗುಂಗುರ ಒರಸಲಾಗಿ ಆ ಗುಂಗುರು ಸತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯೆಯ ಮನೋವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಲರಿಯದೆ, ಮನೋವರ್ತನೆಯನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವರೆನಿಸಿ ಆಶಾಲಾಂಛನವ ತೊಟ್ಟು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿಪ್ಪ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿಪ್ಪ ವೀರ ಮಹೇಶ್ವರನ ಚಾರಿತ್ರವು ಅವರಿಗಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ ಕೋಡಗ ಉಳಿಯಿತ್ತು ಆ ಕೋಡಗವನಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡುಬ ಜೋಗಿಗಳಿಗೆಕೆ ಆರೂಢನ ಸುದ್ದಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೬೫

ಉರಿಯ ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಕೋಣ ಹುಟ್ಟಿ ಕರ್ಪುರದ ಘಟ್ಟ ಸೋಪಾನ ಕಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದು ಮಂಜಿನ ನೀರು. ಆ ನೀರು ತುಂಬುವದಕ್ಕೆ ಮುಳಲ ಮಡಿಕೆ. ತುಂಬಿ ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಕೈ ಇಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಲ್ಲದೆ ಮೀರಿ ಹೊರುವುದಕ್ಕೆ ತಲೆ ಇಲ್ಲದೆ ತುಂಬಿ ತರಬೇಕು. ತಂದು ಬಂದು ನಿನದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ ನೋಡಿ ಕೈ ಇಲ್ಲದೆ ಮುಟ್ಟಿ, ಬಾಯಿಲ್ಲದೆ ಈಟಿ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ತೆರದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾದ ಐಕ್ಯಂಗೆ ಲೆಕ್ಕಿಸಲಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೨ ||

ಟೀಕೆ:— ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿದಹಂಕಾರದ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ ಉರಿಯ ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ

ಚಿದಹಂಕಾರದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಹೃದಯಸರೋವರ ಒತ್ತುತ್ತಿ ಹುದೆಂಬುದೀಗ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಕೋಣ ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾನುಭವ ಸದ್ಭಾಸನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪದ್ಧಿ ಭಕ್ತಿಗಳೇ ಸೋಪಾನವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಕರ್ತು ರದ ಘಟ್ಟ ಸೋಪಾನ ಕಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವೆಂಬುದೀಗ ಅದು ಮಂಜಿನ ನೀರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲವನ್ನು ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣ ತನ್ನ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಜ್ಞಾನಕಾಯ ವೆಂಬ ಚಿದ್ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಆ ನೀರು ತುಂಬು ವದಕ್ಕೆ ಮಳಲ ಮಡಿಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲವ ಚಿದ್ಭಾಂ ಡದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದ ಶರಣಿಗೆ ಭಿನ್ನಹಸ್ತ ನಾಸ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬು ದೀಗ ತುಂದಿ ಹಿಡಿವುದಕ್ಕೆ ಕೈ ಇಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣಿಗೆ ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರ ನಾಸ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮಿರಿ ಹೊರುವದಕ್ಕೆ ತಲೆ ಇಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದ್ದ ಪರ ಮಾನಂದ ಜಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾ ಘನ ಲಿಂಗವನ್ನು ಶ್ರೀಗುರು ಭಾವ ಮನ ದೃಕ್ತಿಗೆ ತಂದು ಶಿಷ್ಯನ ತನುತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗವಾಗಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ತುಂಬಿ ತರಬೇಕು ತಂದು ಬಂದು ನಿಂದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿ ಇಲ್ಲದೆ ಅಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ ನೋಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಭಿನ್ನಹಸ್ತವಿಲ್ಲದೆ ಅಭಿನ್ನಹಸ್ತದಿಂ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಕೈ ಇಲ್ಲದೆ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಶಿವಸುಖ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಬಾಯಿಲ್ಲದೆ ಈಂಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶರಣನು ಚಿದ್ಭನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ತೆರದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾದ ಐಕ್ಯಂಗೆ ಲಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೬೬

ಊರೆಲ್ಲರು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೊಂದರು ಕಾಡೆಮ್ಮೆಯ ಅದು ಸಂದಿಗೆ ಸಾವಿರ ರೂಪು. ಕೊಂಬಿಗೆ ಹಿಂಗದ ವೆಜ್ಜ. ಅದರಂಗದ ಕಂಗಳು ಕಪ್ಪು. ಅದ ಕೊಂದವರ ತಂದು ಕೂಡಿದೆ ನನ್ನಂಗಳದಲ್ಲಿ. ಆ ಅಂಗಳ ಅವರ ತಿಂದು ನುಂಗಿತ್ತು ಮೂರು ಭುವನವ. ನುಂಗಿದವರ ಕಂಡು ಹಿಂಗಲಾರೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೩ ||

ಬೀಕೆ:— ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಿಂಗಿ ಶರಣ ಏಕೈಕಂ ಬಿ
ಶರಣ ಸತಿಯರ ಆಚಾರಾದಿ ಮಹಾಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿವಿಧಿವಾಚಿಸುತ್ತ
ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿಂಗಿ ಸುಮನವೆಂಬ ನಾರಿಯ ಹೂಡಿ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸರಳ
ತೋಡಿ ಕೃತನಿಶ್ಚಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಡಿದು ಭವಾರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಯಾಗಿಪ್ಪ
ಮಾಯೆಯ ಸಂಹರಿಸಿದರೆಂಬುದೀಗ ಊರೆಲ್ಲರು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೊಂದರು
ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ತನುತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿಪ್ಪ
ಕರಣಂಗಳು ಬಹಳವಾದ ಕಾರಣವೆಂಬುದೀಗ ಅದು ಸಂದಿಗೆ ಸಾವಿರ ರೂಪು ಎಂಬ
ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹದ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಂಗಳ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ಅನೇಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಾಳಂಗಳಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಕೊಂಬಿಗೆ ಹಿಂಗದ ವೆಜ್ಜವೆಂಬ
ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತು ಮಾಯೆ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹಭಾವವನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿಹ
ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನವು ತಮೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಅದರಂಗದ ಕಂಗಳು
ಕಪ್ಪು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯೆಯ ಸುಜ್ಞಾನ ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ
ಮಾಡಿದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನು ತನ್ನಾಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ
ಅವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಅದ ಕೊಂದವರ ತಂದು ಕೂಡಿದೆ ನನ್ನಂಗಳದಲ್ಲಿ ಎಂಬ
ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಆಚಾರವು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳ
ನೋಳಕೊಂಡು ತನುತ್ರಯಂಗಳನವಗ್ರಹಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆ ಅಂಗಳ ಅವರ ತಿಂದು
ನುಂಗಿತ್ತು ಮೂರು ಭುವನವ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರ
ಸೈಕ್ಯವಾದ ಶಿವಾನುಭಾವಿಗಳ ಶಿವಾನುಭಾವಗೋಷ್ಠಿಯನು ಅಗಲಲಾರದೆ ತತ್ತರ
ನಾಗಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ನುಂಗಿದವರ ಕಂಡು ಹಿಂಗಲಾರೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೭೬೭

ಊರೊಳಗಣ ಉಡು ಕೇರಿಯ ನುಂಗಿತ್ತು. ಜಾಗಟೆಯೊಳಗಣ ಧ್ವನಿ
ಆ ಜಾಗಟೆವ ನುಂಗಿತ್ತು. ಸಾರಬಂದ ಧೀರನ ಬಾರಿಕ ಕೊಂದ. ನಾಡು
ಹಾಳಾಯಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣ ಸೂರೆಹೋಯಿತ್ತು. ಕಟ್ಟರಸು ಸಿಕ್ಕಿದ. ಪ್ರಧಾನ
ತಪ್ಪಿದ. ಎಕ್ಕಟೆಗನ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಟ್ಟೋಡಿದರು. ತಪ್ಪಿದ ಪ್ರಧಾನನ ಒಪ್ಪ
ವಿಟ್ಟ ರಾಜ್ಯವ ಸಿಕ್ಕಿದರಸ ಬಿಡಿಸಿ ಎಕ್ಕಟೆಗನ ಮಕ್ಕಳ ಸಂತೈಸಿ ಹಿರಿಯರ
ಸಿನ ಕೈಸೆರೆ ಬಿಡಿಸಿ ತಾಕೈಯೊಳಗಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರಧಾನಿ. ಸಿಕ್ಕದೆ ಕೆಟ್ಟ
ಅರಸು; ಇವರೆಲ್ಲರು ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡ ನೋಡಿ ತಪ್ಪಿದೆಯ್ಯಾ! ಈ ಮಾಟಕೂಟದ
ಕೋಟಿಲೆಗಂಜಿ ಬಿರಿದ ಬಿಟ್ಟವೇಲೆ ಅಲಗಿನ ಹಂಗೇಕೆ? ನಾಡ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲ
ಗಿದವಂಗೆ ಒಂದೂರ ಸುದ್ದಿಯಾಕೆ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೪ ||

ಬೇಕೆ:— ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಅಸ್ಪೃತನುವೀಧಿಗಳನವಗ್ರಹಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಊರೋಳಗಣ ಉಡು ಕೇರಿಯ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿವೋಹಂ ಎಂಬ ಪ್ರಣಮ ನಾದವು ಅ ದೇಹವನವಗ್ರಹಿಸುತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಜಾಗಟಿದೋಳಗಣ ಧ್ವನಿ ಅ ಜಾಗಟಿವ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಪ್ರಣಮನಾದವೇ ಅಂಗವಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನ ಮಹಾನುಭಾವಾಂತರಂಗದ ಜ್ಞಾನ ಗುರುವೇ ಕ್ರಿಯಾಘನಗುರುಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ತನು ಮನ ಧನನ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಿಜದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯ ವನ್ನೈದಿ ಎಂದು ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಸಾರಬಂದ ಧೀರನ. ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತು ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಜೀವಂಗೆ ಶಿವ ಜ್ಞಾನವು ತಲೆದೋರೆ ಆ ಶ್ರೀಗುರು ತತ್ವವನವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಸಾರಬಂದ ಧೀರನ ಬಾರಿಕ ಕೊಂದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಸಜ್ಜೀವನು ಗುರು ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮ ರಸವಾಗಲು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಶಬ್ದ ಜಾಲಂಗಳಡಗಿ ನಿಶ್ಚಬ್ದವಾಗಲು ಕಾಯವುರ ವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದ ಸಕಲ ತತ್ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವು ಅನುರಗಣತ್ವವನೆಯ್ವಿ ಚಿದ್ಧನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿದ ಶರಣಂಗೆ ತತ್ವಭಾವವಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನಾಡು ಹಾಳಾ ಯಿತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಸೂರೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಕಟ್ಟರಸೆಂದೊಡೆ ಪರಮಾ ತ್ಮನು. ಅಂತಸ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನು ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದನೆಂಬುದೀಗ ಕಟ್ಟರಸು ಸಿಕ್ಕಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಸ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನು ಲಿಂಗದಲ್ಲೇ ಕಾರ್ಥವಾಗಲು ಸದ್ವಿನೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾ ಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಪ್ರಧಾನ ತಪ್ಪಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಜೀವಾತ್ಮ ನಿಂದುವಯಿಸಿದ ಫಿಶ್ಚ, ತೈಜಸ, ಪ್ರಾಜ್ಞರೆಂಬ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ತ್ರಿವಿಧಾವಸ್ಥೆಯ ದುಶ್ಚಾ ರಿತ್ರವು ಕೆಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಎಕ್ಕಟಗನ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಟ್ಟೋಡಿದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನು ಶಿವಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ತಪ್ಪಿದ ಪ್ರಧಾನನ ಒಪ್ಪವಿಟ್ಟ ರಾಜ್ಯನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಪರವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಶರಣಂಗೆ ಆ ಮನಸ್ಸು ಸದ್ವಿನೇಕಮುಖದಿಂದ ಜ್ಞಾನನ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾ ಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಸಿಕ್ಕಿದರಸ ಬಿಡಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಸಜ್ಜೀವನು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದ ಸಂತೈಸಿ ಚಿದ್ಧನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಎಕ್ಕಟಗನ ಮಕ್ಕಳು ಸಂತೈಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಸದ್ಭಾವಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಹಾ ಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಹ ಭೇದವನರುಹಿ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ ಹಿರಿಯರಸಿಪ

ಕೈಸರಿಯ ಬಿಡಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಉನ್ನತೀತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸದ್ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವನ್ನೈದಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ತಾ ಕೈಯೊಳಗಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರಧಾನಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿದ್ದ ಶರಣನು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ಸಿಲುಕದೆ ಚಿದ್ಭವ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತದ್ಗತವಾದನೆಂಬುದೀಗ ಸಿಕ್ಕದೆ ಕೆಟ್ಟ ಅರಸು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತುವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ಸಕಲ ತತ್ತ್ವಕರಣಗಳೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗ ತತ್ತ್ವವಾಗಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದ ಭೇದವ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡು ಎರಡಿಟ್ಟು ಮಾಡುವ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಫಲಪದಂಗಳಂಟೆಂದರಿದು ಅವ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಇವರೆಲ್ಲರು ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡ ನೋಡಿ ತಪ್ಪಿದನಯ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಬಿರಿದ ಬಿಟ್ಟ ಬಂಟಿಗೆ ಅಲಗ ಹಿಡಿದು ಕಾದಲಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ನಾಡ ಬಿಟ್ಟವನಿಗೆ ಒಂದೂರ ಸುದ್ದಿಯ ಕೇಳಲಿಲ್ಲನೆಂಬ ದೃಷ್ಟಾಂತದಂತೆ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದಾಚರಿಸಲಿಲ್ಲನೆಂಬುದೀಗ ಈ ಮಾಡಿದ ಕೂಟದ ಹೋರಾಟಕ್ಕಂಜಿ ಬಿರಿದ ಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ ಅಲಗಿನ ಹಂಗೆಕೆ ನಾಡಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿದವನಿಗೆ ಒಂದೂರ ಸುದ್ದಿಯಾಕೆ ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೬೮

ಏರಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಿತ್ತು. ಬೇರು ಬೀಜವ ನುಂಗಿತ್ತು. ಆರೈಕೆಯ ಮಾಡುವ ತಾಯಿ ಧಾರುಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರಳ ಕೊಯ್ದಳು. ಮಗುವು ಸತ್ತು ಆ ಕೊರಳು ಬಿಡದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೫ ||

ಟೀಕೆ:- ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವು ತುಂಬಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಏರಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪರಮಾನಂದ ಜಲವನೊಳಕಂಡ ಶರಣನ ಬೇರೆಂದಡೆ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ, ಬೀಜವೆಂದಡೆ ಸಕಲ ತತ್ತ್ವಂಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗ, ಅಂತಸ್ಸ ಮಹಾ ಘನ ಲಿಂಗವ ಆ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವು ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬೇರು ಬೀಜವ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮೂಲ ಪ್ರಕಾಶವ ಅವಗ್ರಹಿಸಲು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚವ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವ ತೋರಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಗುರು, ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಆತ್ಮನ ಅದೃಢ ಕಂಠವ ಛೇದಿಸಿ ದೃಢಭಾವವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುವ ತಾಯಿ ಧಾರುಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರಳ ಕೊಯ್ದಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಶರಣನ ಮನೋವೃತ್ತಿಗೆ ಎಳೆದು ಉನ್ನತೀತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿ ಶಿವೋಹಂ ಎನ್ನುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮಗು ಸತ್ತು ಕೊರಳು ಬಿಡದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೬೯

ಒಪ್ಪದ ಕಪ್ಪೆ ಸರ್ಪನ ನುಂಗಿತ್ತು ಕಂಡೆ. ತುಪ್ಪುಳು ಬಾರದ ಮರಿ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ನುಂಗಿತ್ತು ಕಂಡೆ. ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲಣ ಕೋಡಗವ ಕೊಂಬು ನುಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ. ಬೀಸಿದ ಬಲೆಯ ಮತ್ಸ್ಯಗ್ರಾಸವ ಕೊಂಡಿತ್ತು ನೋಡಾ. ಅರಿದಿಹೆನೆಂಬ ಅರಿವ ಮರೆದಿಹೆನೆಂಬ ಮರವೆಯ ಕಳೆದುಳಿವ ಸರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ? ಅರಿವುದೆ ಮರವೆ, ಮರೆವುದೆ ಅರಿವು. ಅರಿವು ಮರವೆಯುಳ್ಳನ್ನ ಕೈ ಕುರಿತು ಮಾಡುವದೇನೋ ? ಕುರುಹಿಗೆ ನಷ್ಟ. ಆ ಕುರುಹಿನಲ್ಲಿ ಅರಿದಿಹೆನೆಂಬ ಅರಿವು ತಾನೇ ಭ್ರಮೆ. ಆರಂಬುದ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಲ್ಲ ಹೊರಗಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೬ ||

ಟೀಕೆ:— ಸಹಸ್ರದಳ ಕಮಲ ಕರ್ಣಿಕಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯದಿಂದೊ ಪುತ್ರಿದರ್ ಚಿಬ್ಬಿಂದುವೆಂಬುದೀಗ ಒಪ್ಪದ ಕಪ್ಪೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯ ಚಿಬ್ಬಿಂದುವೆ ಶ್ರೀಗುರು ಮುಖದಿಂದಿಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಶಂಕಾವಿಷಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜೀವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಸರ್ಪನ ನುಂಗಿತ್ತು ಕಂಡೆ ನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ತೋರದ ಚಿದಂತಿಕನಾದ ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮನು ತನಗೆ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವಾದ ಚಿಚ್ಚಕ್ರಿಯನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ತುಪ್ಪುಳು ಬಾರದ ಮರಿ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ನುಂಗಿತ್ತು ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪ ವಾದ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿರ್ಪ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆ ಶಿವಭಾವವೆ ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕೊಂ ಬಿನ ಮೇಲಣ ಕೋಡಗವ ಕೊಂಬು ನುಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಭಕ್ತಿ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ವಶೀಕೃತವಾಗಿದ್ದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಮಹಾ ಘನ ಲಿಂಗ ಮುಖದಲ್ಲರ್ಪಿಸಿ ಲಿಂಗ ಭೋಗೋಪ ಭೋಗಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಬೀಸಿದ ಬಲೆಯ ಮತ್ಸ್ಯಗ್ರಾಸವ ಕೊಂಡಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶಿವಾ ದೈತ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನರಿಯದೆ ಲಿಂಗವ ಭಿನ್ನ ವಿಟ್ಟರಿಯ ಬೇಕೆಂಬರವನು ಆ ಅರಿ ವಿನಿಂದ ಮರೆದಿಹೆನೆಂಬ ಮರವೆಯನು ಈ ಅರಿವು ಮರವೆಯನುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಜನೆ ಪೋಡತೋಪಚಾರಂಗಳ ಮಾಡಿ ಅರಿ ದಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಅರಿದಿಹೆನೆಂಬ ಅರಿವ ಮರೆದಿಹೆ ನೆಂಬ ಮರವೆಯ ಕಳೆದುಳಿವ ಸರಿ ಇನ್ನೇಕೋ? ಅರಿವುದೆ ಮರವೆ, ಮರೆವುದೆ ಅರಿವು, ಅರಿವು ಮರವೆಯುಳ್ಳನ್ನ ಕೈ ಕುರಿತು ಮಾಡುವದೇನೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನರಿತೆನೆಂಬುದೀಗ ಆ ಕುರುಹಿನಲ್ಲಿ ಅರಿದಿಹೆನೆಂಬ ಅರಿವು ತಾನೇ ಭ್ರಮೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ತಾನಾರೆಂಬ ವಿವೇಕ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧ ಘಟಿಸಿದ ಶರಣನು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯೆಯನಾಚರಿಸಿ ಫಲಪದಂಗಳಿಗೊಳಗಾಗದೆ,

ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗ ಪದದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ವಿಲ್ಲದೆ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರುತ್ತಿ ಹನೆಂಬುದೀಗ ಅರೆಂಬುದ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಲ್ಲ ಹೊರಗಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೮೦

ಒಳಲೆಯಲಟ್ಟಿದ ಹಾಲ ಆ ಮಗುವಿನ ತಳದ ಏಣರೆ ಕುಡಿಯಿತ್ತು. ಬೆಟ್ಟನಲ್ಲಿಕ್ಕಿದ ತುಪ್ಪವ ಆ ಮಗುವಿನ ಪಿಟ್ಟವೆ ತಿಂದಿತ್ತು. ಮಥನದ ಮಂಥನವ ಬೆಣ್ಣೆ ನುಂಗಿತ್ತು. ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮಡಕೆಯ ನೋಣ ನುಂಗಿತ್ತು. ನುಂಗಿದ ನೋಣವ ಹಿಂದೆ ಹಿಡಿಯಲಾಗಿ ಉಗಳದು ಬೆಣ್ಣೆಯ, ಕೊಡದು ಮಡಕೆಯ. ಇದರಗಡುತನವ ನೋಡಾ ಅದ ಹಿಡಿದು ಕೊಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೭ ||

ಟೀಕೆ:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಬಂದು ಗುರೂಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮೂಡಲು ಆ ಶ್ರೀಗುರು ಶ್ರುತಜ್ಞಾನವ ಶಿಷ್ಯನ ಕರ್ಣದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಒಳಲೆಯಲಟ್ಟಿದ ಹಾಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಗುವೆಂದೊಡೆ ಜೀವನು. ತಳವೆಂದೊಡೆ ದೇಹ. ಏಣರೆ ಎಂದೆಡೆ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳು. ಆ ಕರಣಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನಾವೃತವಡಗಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆ ಮಗುವಿನ ತಳದ ಏಣರೆ ಕುಡಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಂಕಲ್ಪ ಹಸ್ತದಿಂದ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನವಾಸನೆಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಜೀವನು ಅಧಃಸೃಷ್ಟಿಗೊಳಗಾದನೆಂಬುದೀಗ ಬೆಟ್ಟನಲ್ಲಿಕ್ಕಿದ ತುಪ್ಪವ ಆ ಮಗುವಿನ ಪಿಟ್ಟವೆ ತಿಂದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಜೀವನು ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವವನ್ನೆಯ್ದಲು ಆ ಶಿವಾನುಭಾವಸನ್ನ ಹಿತವಾದ ತನುವೆಂಬ ಛಾಂದವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಾಯೆಯು ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮಡಕೆಯ ನೋಣ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಅವಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಯೆಯ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿವೇಕಿಸುತ್ತಿರಲು ಶಿವಾನುಭಾವಸನ್ನ ಹಿತವಾದ ಚಿದ್ಭಾಂಡವನು ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದೊಳಕೊಂಡಿಹುದಲ್ಲದೆ ನಿವೃತ್ತಿ ಮುಖವನೆಯ್ದಿರಬುದೀಗ ನುಂಗಿದ ನೋಣವ ಹಿಂದೆ ಹಿಡಿಯಲಾಗಿ ಉಗಳದು ಬೆಣ್ಣೆಯ, ಕೊಡದು ಮಡಕೆಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಮಾಯೆಯ ಅಹಂ ಮಮತೆಯ ಶರಣ ಕಂಡು ಗುರೂಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮೂಡಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯಮಂ ಪಡೆದು ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯಳಿದು ಭಕ್ತ್ಯಾಂಗನೆಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಇದರಗಡುತನವ ನೋಡಾ ಅದ ಹಿಡಿದು ಕೊಡಾ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೭೧

ಒಂದು ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿದಡೆ ಮೂರು ಫಲವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಫಲ ಬಲಿದು ಬೆಳೆದ ಮತ್ತೆ ಒಂದ ಉದಯದಲ್ಲಿ ಕೊಯಿದೆ. ಒಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಕೊಯಿದೆ. ಒಂದ ಹೊತ್ತು ಸಂದ ಮತ್ತೆ ಕೊಯಿದೆ. ಈ ಮೂರೆಯ ಒಂದು ಮಾಡಿ ಮೆಟ್ಟಿಸಿದೆ. ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂಬ ಎತ್ತಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತುಳಿಸಿ ತೂರಿದೆ ಕೊಂಗವನೆತ್ತಿ. ಅಂಗವೆಂಬ ಹೊಳ್ಳು ಹಾರಿತ್ತು. ಸಂಸಾರ ವೆಂಬ ಜಳ್ಳು ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಿವೇಕವೆಂಬ ಕೊಳಗವ ಹಿಡಿದೆಳೆಯಲಾಗಿ ನೂರೊಂದು ಕೊಳಗವಾಯಿತ್ತು. ಹೆಡಗೆಗೆ ಅಳವಡಿಸುವಾಗ ಐವತ್ತೊಂದು ಕೊಳಗವಾಯಿತ್ತು. ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಿವಾಗ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕೊಳಗ ವಾಯಿತ್ತು. ಪಡುವಣ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಡಗಿರಿಸುವಾಗ ಪಡಿಯ ನೋಡಲಾಗಿ ಐಗಳವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಬಿಡುಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗೆ ಪಡಿ ಪುಚ್ಚಕ್ಕೆ ಮೂಗಳ ವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಮೂಗಳವ ನಡುಮೊರದಲ್ಲಿ ಸುರಿಯೆ ಪಡಿಗಣಿಸುವಾಗ ಒಕ್ಕುಳವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಒಕ್ಕುಳವ ಕುಟ್ಟಿ ಮಿಕ್ಕುದ ಕೇರೆ ಮತ್ತೆ ಅದು ಒಬ್ಬಳವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಒಬ್ಬಳವ ಕುಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಯಿದು ನಿರುತದಿಂದ ನೋಡೆ ಮೂರು ಮೂನವ ನುಂಗಿ ಒಮ್ಮಾನವಾಯಿತ್ತು. ಒಮ್ಮಾನವನಟ್ಟು ಕುಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಸುರಿ ಕೂಳೊಡೆದು ಬಾಲರಿಗೋಗರವಾಯಿತ್ತು. ಉಂಡವರತ್ತ ನಾನಿತ್ತ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೮ ||

ಟೀಕೆ:— ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ನಿರ್ವಿಜ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವನ್ನು ಶ್ರೀಗುರು ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶಿಷ್ಯನ ಆಚಾರಾಂಗ ದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಒಂದು ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿದಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ತ್ಯಾಗಾಂಗ, ಭೋಗಾಂಗ ಯೋಗಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ, ಭಾವಲಿಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತಿಂಬುದೀಗ ಮೂರು ಫಲವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತನುತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವು ಶರಣನ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಆ ಫಲ ಬಲಿದು ಬೆಳೆದ ಮತ್ತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸದ್ರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವನ್ನು ಶರಣನು ತನ್ನ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಒಂದ ಉದಯದಲ್ಲಿ ಕೊಯಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವನ್ನು ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದ ನೆಂಬುದೀಗ ಒಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಕೊಯಿದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅನಂದ ಸ್ವರೂಪ

ವಾದ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗವನ್ನು ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಸಕಲಕರಣಂಗಳು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಅಭಿನ್ನಭಾವದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಒಂದ ಹೊತ್ತು ಸಂದ ಮತ್ತೆ ಕೊಯಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ, ಭಾವವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಶರಣನು ತನ್ನ ಚಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕವಮಾಡಿ ಜೀವಾತ್ಮನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಅಂತರಾತ್ಮನ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಪರಮಾತ್ಮನ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಸತ್ಪಥವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿಹ ನೆಂಬುದೀಗ ಈ ಮೂರೆಯ ಒಂದುಮಾಡಿ ಮೆಟ್ಟಿಸಿದೆ, ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ ವೆಂಬ ಎತ್ತಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಸದ್ಭಾವವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿ ರಲು ದೇಹದ ಅನಿತ್ಯಭಾವವು ತೊಲಗಿ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಪ್ರಪಂಚೇಂಬ ಜಳ್ಳು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಎರಡೂ ನಷ್ಟವಾದನೆಂಬುದೀಗ ತುಳಿಸಿ ತೂರಿದೆ ಕೊಂಗವನೆತ್ತಿ ಅಂಗ ವೆಂಬ ಹೊಳ್ಳು ಹಾರಿತ್ತು (ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಜಳ್ಳು) ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅನಿತ್ಯವಾದ ಸಂಸಾರ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚನ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಮಾಡಿ ನಿತ್ಯವಾದ ಪದ ಬ್ರಹ್ಮ ವನ್ನು ಅವಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸದ್ವಿವೇಕವೆಂಬ ಕೊಳಗವ ಹಿಡಿದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿರಲು ಆ ಒಂದೇ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಅಂಗಸ್ಥಲಳಳ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ೫೭ ಉಭಯ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲರೂಪವನ್ನೈದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಿವೇಕವೆಂಬ ಕೊಳಗವ ಹಿಡಿದು ಅಳೆಯಲಾಗಿ ನೂರೊಂದು ಕೊಳಗವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಷ್ಕಲ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಶರಣನು ತನ್ನ ಚಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಲು ಅಂತಹಂಗವ ನೊಳಕೊಂಡು ಐವತ್ತೊಂದಕ್ಷರಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಮಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಹೆಡೆಗೆಗೆ ಅಳವಡಿಸುವಾಗ ೫೧ ಕೊಳಗವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ನೆಲೆ ಗೊಂಡು ೨೫ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಿ ವಾಗ ೨೫ ಕೊಳಗವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಕಾರಣ ದೇಹದ ಆತ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ನೆಲಿಸಿ ಪಂಚಾಚಾರ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಭಾ ವಿಸಿ ತೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಪಡುವಣ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಡಗಿರಿಸುವಾಗ ಪಡಿಯ ನೋಡ ಲಾಗಿ ಐಗಳವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪಂಚಾಚಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನು ನಿತ್ಯವಾದ ನಿಜ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಿಂದು ಅನಿತ್ಯವಾದ ಭಿನ್ನ ಪದಂಗಳ ನೇತಮಾಡಿ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯರಸವ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಆಚರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಅದು ಬಿಡು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಪಂಚಾಚಾರವ ನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ವಿಭಜಿಸಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಭಾವಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅದು ಪಡಿ ಪುಚ್ಚಕ್ಕೆ ಮೂಗಳವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವನ್ನು ಶರಣನು ತನ್ನ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗೋಳಕ, ಗೋಮುಖ, ವೃತ್ತಾಕಾರ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಲು ಅದು ಏಕಮೇವಾ ದ್ವಿತೀಯವಾದ ಒಂದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆ ಮೂಗಳವ

ನಡುಮೊರದಲ್ಲಿ ಸುರಿಯೆ ಪಡಿಗಣಸುವಾಗ ಒಕ್ಕುಳವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವಿಯಾ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮುಘನಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಖಂಡಿತ ಫಲಪದಂಗಳೆಲ್ಲ ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಶರಣನ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯನೊಳಕೊಂಡು ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಒಕ್ಕುಳವ ಕುಟ್ಟಿ ಮಿಕ್ಕದ ಕೇರೆ ಮತ್ತೆ ಅದು ಒಬ್ಬಳ ವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಅಖಂಡ ಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಭಾವದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲು ಮನತ್ರಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಉನ್ನತೀ ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತೆಂಬುದೀಗ ಆ ಒಬ್ಬಳು ಕುಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಯಿದು ನಿರುತದಿಂದ ನೋಡೆ ಮೂರು ಮಾನವ ನುಂಗಿ ಒಮ್ಮನವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನಸ್ಸು ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಂಸಪಾಕವ ಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮದ್ರವ್ಯವು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಲು ಆ ಭಕ್ತಿಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಚಿದ್ಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಗಡಣಿಸಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗ ಮುಖಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಣೆಯ ಮಾಡಲು ಆ ಲಿಂಗಮುಖ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವನು ಅಮರಗಣ ತತ್ತ್ವವನ್ನೆದಿದ ಸಕಲಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಬಿದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾಗಲು ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಸಾಕಾರವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಒಮ್ಮಾನವ ನಟ್ಟು ಕುಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಸುರೆ ಕೂಳೊಡೆದು ಬಾಲರೆಗೋಗರವಾಯಿತ್ತು ಉಂಡವರತ್ತ ನಾನಿತ್ತ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೭೭

ಒಂದು ಪಕ್ಷಿಗೆ ಅಯ್ಯ ತಲೆ ನೋಡಾ. ಶಿರ ಒಂದರಲ್ಲಿಯೆ ಮೂಡಿತ್ತು ಒಡಲೊಂದಾಯಿತ್ತು. ಬಣ್ಣ ಹದಿ ನಾ ರಾಯಿತ್ತು. ಅದರ ಚಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದಾಯಿತ್ತು. ಹುಟ್ಟಿದ ಗರಿ ನೂಲೊಂದಾಯಿತ್ತು. ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಜೀವವಿದ್ದಂತೆ ಕೊಂದು ಸುಡದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ತಲೆ ಇಲ್ಲದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಬಾಯಿಲ್ಲದ ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸವಿದು ಸವಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ. ರುಚಿಯನರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿದ ಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮವ ನೋಡಾ. ಆತನಿರವು ತುರುಬೋ ಜೆಡೆಯೋ ಬೋಳೋ ಅರಿಯಬಾರದಣ್ಣಾ! ಎಣ್ಣೆ ಕೊಂಡ ಮಣ್ಣಿನಂತೆ, ಅನಲಕೊಂಡ ದ್ರವ್ಯದಂತೆ, ಕುಸುಮಕೊಂಡ ಗಂಧದಂತೆ, ರಸ ಕೊಂಡ ಘಾಷಾಣದಂತೆ ಹೆಸರಿಡಬಾರದಯ್ಯಾ ಆ ಜಂಗಮದಿರವ. ಆ ಜಂಗಮ ಬಂದು ಎನ್ನು ಹುಳ್ಳಿಯಂ ಬಿಡಿಸಿ ತಳ್ಳಿಯಂ ಹರಿದು ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ನಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿಯವಾದ || ೧೧೯ ||

ಟೀಕೆ:— ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಜೀವನಿಗೆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳೇ ಶಿರಸ್ಸಾಗಿ ಹವೆಂಬುದೀಗ ಒಂದು ಪಕ್ಷಿಗೆ ಆಯ್ದು ತಲೆ ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ವೃತ್ತಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತೋರಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಶಿರ ಒಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಡುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಆ ಜೀವನಿಗೆ ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹ ಒಂದೇ ಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಒಡಲು ಒಂದಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಅಂತಃಪ ಜೀವನ ಅಂತರಂಗದ ಅಷ್ಟಮದ, ಬಹಿರಂಗದ ಅಷ್ಟಮದಗಳು ಪಡ್ಡರ್ಣಯುತ ವಾಗಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಬಣ್ಣ ಹದಿನಾರಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಅಂತಃಪ ಜೀವನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ತ್ವಗಳೇ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿದ್ದು ವೃತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀ ಗಲದರ ಚಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಆ ಜೀವನಿಗೆ ಅಂತಃಕರಣ ಮುಖ್ಯ ವಾದ ಕರಣಗಳು ಹಲವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಗರಿ ನೂರೊಂದಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಅಂತಃಪ ಜೀವನು ದೇಹಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯ ವಾಗಿ ಒಂದು ಗುಣಶಾವಸ್ಥೆಯ ಮೂಡಲು ಆ ಶ್ರೀಗುರು ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳಿಂ ಜೀವಭಾವನ ಸಂಹರಿಸಿ ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪನ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದ್ದ ನೆಂಬುದೀಗ ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಜೀವವಿದ್ದಂತೆ ಕೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಅಂತಃಪ ಸಜ್ಜೀವನ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿ ಹೊದ್ದದ ಚಿದಗ್ನಿಯಿಂದ ಸಮರಸಪಾಕವ ಮಾಡಿ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವನಳಿದು ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಆತ್ಮದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಯಿಂದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಕೃಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದ ಶಿವಾ ಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಸುಡದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ತಲೆ ಇಲ್ಲದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಬಾಯಿಲ್ಲದ ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸವಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಆ ಲಿಂಗ ಮುಖದಿಂದೊಡಗಿದ ಪರಮಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಾಕ್ಷಾದಿ ರೂಪಿನೋಳಗಣ ರುಚಿ ಪದಾರ್ಥವನು ಸದ್ಭಾವಹಸ್ತದಿಂದ ಪಿಡಿದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಪಿತಮಾಡಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪರಮಾನಂದ ಸುಖದಲ್ಲಿಪ್ಪಾತನೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಸವಿವುಧಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ರುಚಿಯನರ್ಪಿತ ಮಾಡಿದ ಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮವ ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಆ ಪರ ತತ್ತ್ವಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿದ ಸುಜ್ಞಾನಿ ಶರಣನ ಚರಿತ್ರವು ತುರುಬು, ಜಡೆ, ಬೋಳೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಲಾಂಛನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕುರುಹಿಗೆ ಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಆತನಿವು ತುರುಬೋ, ಜಡೆಯೋ, ಬೋಳೋ ಆರಿಯಬಾರ ದಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮ ಚರಿತ್ರವು ಎಣ್ಣೆ ಮಣ್ಣೊಳ ಕೊಂಡಂತೆ, ಅಗ್ನಿ ಹವ್ಯಕವ್ಯಾಧಿಗಳನೊಳಕೊಂಡಂತೆ, ಕುಸುಮ ಗಂಧವನೊಳ ಕೊಂಡಂತೆ, ಉದಕವನೊಳಕೊಂಡ ಚಂದ್ರಕಾಂತದಂತೆ, ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮವ ಕುರುಹಿಗೆ ತರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಃಪ ಸುಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮ ಬಂದು ತನುವಿನ ಅನಿತ್ಯಭಾವನ ಕೆಡಿಸಿ ನಿತ್ಯವಾದ ಆಚಾರ ಸಂಬಂಧವ ತೋರಿ ಭಿನ್ನಭಾವ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲಾದನೆಂಬುದೀಗ ಎಣ್ಣೆ

ಕೊಂಡ ಮಣ್ಣಿನಂತೆ, ಅನಲಕೊಂಡ ದ್ರವ್ಯವಂತೆ, ಕುಸುಮಕೊಂಡ ಗಂಧದಂತೆ, ರಸಕೊಂಡ ಪಾಷಾಣದಂತೆ ಹೆಸರಿಡಬಾರದಯ್ಯಾ, ಅ ಜಂಗಮದಿರವ, ಅ ಜಂಗಮ ಬಂದು ಎನ್ನ ಹುಳ್ಳಿಯಂ ಬಿಡಿಸಿ ತಳ್ಳಿಯಂ ಹರಿದು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀಯವಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೨೨೨

ಕತ್ತಲೆಯ ಉದಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದುದ ಕಂಡೆ. ಮತ್ಸ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂರು ಗರಿ, ಮರಿಗೆ ಆರು ಗರಿ, ಮರಿ ಮತ್ಸ್ಯನ ನುಂಗಿತ್ತು. ಅದು ತಾಯಿ ಬಸುರಲ್ಲಿ ಬಸುರ ಕಿತ್ತು ಕೆರೆಯೊಡೆದು ಇಹುದಕ್ಕೆ ತಾವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೧೨೦ ||

ಟೀಕೆ:— ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲದಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮ ನುದಯವಾದುದನ್ನು ಶರಣನು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ ಕತ್ತಲೆಯ ಉದಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದುದು ಕಂಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನಗೆ ತ್ರಿವಿಧಾವಸ್ಥೆಗಳೇ ಗರಿಯಾಗಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಮತ್ಸ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂರು ಗರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನಿಂದುದಯವಾದ ಮನಸ್ಸೇ ಆದರ ಮರಿ. ಅ ಮನಕ್ಕೆ ಪಡಿಂದ್ರಿಯಗಳು ಪಡ್ತಿಧ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತಿಹುದೇ ಮತ್ಸ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂರು ಗರಿ, ಮರಿಗೆ ಆರು ಗರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯ ವಾಗಲು ಅಜೀವ ಭಾವ ಭ್ರಾಂತು ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮರಿ ಮತ್ಸ್ಯನ ನುಂಗಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತು ಜೀವಭಾವವಳಿದು ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯ ಚಿದ್ಗರ್ಭದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಜ್ಞಾನ ಕರಣಂಗಳ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ, ಭಾವಲಿಂಗವನು ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಅಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗವು, ನಷ್ಟವಾಗಿ ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿ ಯಾದ ಶರಣಂಗೆ ಸಂಸಾರ ಜಲವರತು ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅದು ತಾಯಿ ಬಸುರಲ್ಲಿ ಬಸುರ ಕಿತ್ತು ಕೆರೆಯೊಡೆದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗನನ್ನೆದಿದ ಚಿದಾತ್ಮಂಗೆ ದೇಹಾಶ್ರಯವಿಲ್ಲನೆಂಬುದೀಗ ಇಹುದಕ್ಕೆ ತಾವಿಲ್ಲನೀ ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೨೨೪

ಕವೈ ಸತ್ತು ಸರ್ಪನ ನುಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ, ಮೊಲ ಸತ್ತು ಬಲೆಯ ಮೀರಿತ್ತು ನೋಡಾ, ಮುತ್ತೊಡದು ಜಲವ ನುಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ, ಜೀವ ಸತ್ತು ಕಾಯ ನಿಂದಿತ್ತು ನೋಡಾ, ಉದಕ ಒಡೆದು ಏರಿ ತುಂಬಿತ್ತು ನೋಡಾ,

ರಟ್ಟಿ ಮುರಿದು ಪಕ್ಷಿ ಹಾರಿತ್ತು, ಹಾರುವ ಪಕ್ಷಿಯ ಮೀರಿ ನುಂಗಿತ್ತು ಬಯಲು. ನುಂಗಿದ ಬಯಲುವ ಹಿಂಗಿದ ಪಕ್ಷಿಯ ಕಂಗಳು ನುಂಗಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨೧ ||

ಟೀಕೆ:— ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರಮಶಾಂತಿಯ ಚಿವ್ವಿಂದು ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಭಾವ ಮನ ದೃಷ್ಟಿನಿಂದ ಉದಯಿಸಿ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬರಲು ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವಿಯೆಯಿಂದಾಚ್ಛಂಪ್ತಿರಲಾಗಿ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಚಿತ್ತಲೆ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ವೇಧಿಸಿ ತೈಜಸನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಪ್ಪೆ ಸತ್ತು ಸರ್ಪನ ನುಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮೊಲನೆಂದೊಡೆ ಪ್ರಾಜ್ಞನು. ಅಂತಸ್ಸ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಭಾವಲಿಂಗವನವಗ್ರಹಿಸಿ ಸದ್ರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಲ್ಲಿ ಮಾಯಾಶಾಶ ನಿತ್ಯತ್ರಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮೊಲ ಸತ್ತು ಬಲೆಯ ಮೀರಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ ಮುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿಷ್ಕಲ ಬ್ರಹ್ಮವು ಲಿಂಗಾಂಗವೆಂದೆರಡಾಗಿ ಶರಣನ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಉನ್ನತೀ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮುತ್ತೂಡೆದು ಜಲವ ನುಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಸಜ್ಜೀವನು ಸದ್ರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಲ್ಲಿ ಅನಿತ್ಯ ಕಾಯವಳಿದು ನಿತ್ಯವಾದ ಲಿಂಗ ಕಾಯವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಜೀವ ಸತ್ತು ಕಾಯ ನಿಂದಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲವರತು ಹೋಗಿ ಶರಣನ ತನುತ್ರಯಗಳೆಲ್ಲ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವೇ ತುಂಬಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಉದಕ ಒಡೆದು ಏರಿ ತುಂಬಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನಕ್ರೀಗಳು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಚಿದ್ರನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ ರಟ್ಟಿ ಮುರಿದು ಪಕ್ಷಿ ಹಾರಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತುರಿಯಾವಸ್ಥೆಯು ಮುಂದುಗೊಂಡು ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗವಿಡಿಯುವ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಹಾರುವ ಪಕ್ಷಿಯ ಮೀರಿ ನುಂಗಿತ್ತು ಬಯಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವನು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಶರಣನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನುಂಗಿದ ಬಯಲುವ ಹಿಂಗಿದ ಪಕ್ಷಿಯ ಕಂಗಳು ನುಂಗಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೭೫

ಕವಡೆ ಕಟಕವ ನುಂಗಿತ್ತು. ಕುಡಿಕೆ ಹಿರಿದವ್ವ ಮಡಕೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು ಅಡಕೆ ಮರನ ನುಂಗಿದ ಮತ್ತೆ ಫಲ ಉಂಟೇ? ಅರ್ಚನೆ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಡಗಿ ಭಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಡಗಿ ಮುಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಡಗಿ ಜ್ಞಾನ ನಾನೀನೆಂಬಲ್ಲಿ ಆಡಗಿದ ಮತ್ತೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨೨ ||

ಟೀಕೆ:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಚಿತ್ತಲೆಯೇ ಭಕ್ತಿ ಕಾರಣವಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗದನವಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿಂಬುದೀಗ ಕವಡೆ ಕಟಕವ ನುಂಗಿತ್ತಿಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿದ್ದ ಪರಮ ಚಿತ್ತಲೆಯು ಅನಿವಿಷ ದೃಷ್ಟಿ ಮೂಲ ಸೂತ್ರವಿಡಿದು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ವೇಧಿಸಿ ಶರಣನ ಚಿದ್ಭಾಂಡವನವಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತಿಂಬುದೀಗ ಕುಡಿಕೆ ಹಿರಿದಪ್ಪ ಮಡಕೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಏಕಾದ್ವೈತವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವು ಸದ್ವಿವೇಕ ಸೃಕ್ಷವನವಗ್ರಹಿಸಿ ಶರಣನಾತ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲಂಗಳ ವಾಂಛೆಯಳಿದು ಹೋಯಿತ್ತಿಂಬುದೀಗ ಅಡಕೆ ಮರನ ನುಂಗಿದ ಮತ್ತೆ ಫಲ ಉಂಟೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಅಷ್ಟ ವಿಭಾರ್ಚನೆ ಪೋಡಶೋಪಚಾರಂಗಳು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತಿಂಬುದೀಗ ಅರ್ಚನೆ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯು ಮುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗದ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತಿಂಬುದೀಗ ಭಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಕ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುವ ಮುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಮಹಾನುಭಾವದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ತ್ತಿಂಬುದೀಗ ಮುಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಹಾನು ಭಾವದ ಅರಿವು ಶರಣಲಿಂಗವೆಂಬುಭಯವನಳಿದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತಿಂಬುದೀಗ ಜ್ಞಾನ ನಾನೀನೆಂಬಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಮತ್ತೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೭೭೬

ಕಾಳೆಮ್ಮೆಯ ಕರೆಯಲಾಗಿ ಹಾಲು ರೋಹಿತವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ರೋಹಿತವಾದುದ ಕಂಡು ಕರೆವ ಬಾಲೆ ಹಾಲಲ್ಲವೆಂದಡೆ ಮೇಲಿದ್ದಾತ ನೋಡಿ ಕಾಲವನಳಿದು ಒಪ್ಪಬಿಡೆಂದ. ಶ್ರೋಣಿತವಳಿದು ಹೋಗಲಾಗಿ ಹಾಲು ಹೆಪ್ಪಾಯಿತ್ತು. ಅದ ಶೂಲಸಾಣೆಯು ಮರದ ಮಂಥನದಲ್ಲಿ ಏನು ಇಲ್ಲದ ನೇಣ ಹೂಡಿ ಕಡಿಯೆ ಮಡಕೆಯ ಬಾಯೊಳಗೆ ಕರಗಿತ್ತು ಬೆಣ್ಣೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭೩ ||

ಟೀಕೆ:— ಅಜ್ಞಾನ ರೂಪಿಣಿಯಾದ ಮಾಯೆ ಎಂಬುದೀಗ ಕಾಳೆಮ್ಮೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಮಾಯೆಯಿಂದಲಾದ ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನಾಘೃತವನು ದೇಹ ಸಂಬಂಧ ಯಾದ ಚೀವನು ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಅರಿಯುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಕರೆಯಲಾಗಿ ಎಂಬ

ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನಾಮೃತವು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸದೊಳಗಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಹಾಲು ರೋಹಿತವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅತ್ಮನು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಭೇದವ ಚಿಚ್ಚಕ್ರಿಯು ಕಂಡಳೆಂಬುದೀಗ ರೋಹಿತವಾದುದ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಸುಜ್ಞಾನಾಮೃತ ರಸವ ಪ್ರಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಷ್ಕಲ ಚಿಚ್ಚಕ್ರಿಯು ಆ ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು ಸುಜ್ಞಾನ ರಸವಲ್ಲವೆಂದು ಅರುಹಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದಳೆಂಬುದೀಗ ಕರೆವ ಬಾಲೆ ಹಾಲಲ್ಲವೆಂದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಸಹಸ್ರ ಕಮಲ ಕರ್ಣಿಕಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಾಶವಾಗಿ ತೋಳಿ ಬೆಳಗುವ ನಿಷ್ಕಲ ಗುರು ತತ್ತವೇ ಸಾಕಾರವಾಗಿ ಬಂದು ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶಿಷ್ಯನ ಕೃಪಾವಲೋಕನದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳ ಕರುಣೆ ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದಿನ ಕಾಲ ಕಲ್ಪಿತವ ಸಪ್ತಮಾಡಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವ ಬಿಡದರೆಂದು ಸುಜ್ಞಾನಬೋಧೆಯ ಬೋಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಮೇಲಿದ್ವಿತನೋಡಿ ಕಾಲವ ನಳಿದು ಒಪ್ಪಬಿಡೆಂದ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಚಿದ್ಭವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಶರಣಿಗೆ ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯರಸವರತು ಹೋಗಿ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗವೆರಡು ಏಕವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಶ್ರೋಣಿತ ವಳಿದು ಹೋಗಲಾಗಿ ಹೆಪ್ಪಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನು ತಾನು ಲಿಂಗವೆಂಬುಭಯವಳಿದು ಏಕೋಭಾವ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರವ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಗುರುನೂರ್ಗಾರವಿಡಿದು ಮಥಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಅದ ಶೂಲ ಪಾಣಿಯು ಮರದ ಮಂತನದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲದ ನೇಣ ಹೂಡಿ ಕಡಿಯೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಮಡಕೆ ಎಂದೆ ಶರಣನ ಸ್ಥೂಲಾಂಗ, ಬಾಯಿ ಎಂದೆ ಪಡಿಂದ್ರಿಯಗಳು. ಅಂತಸ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭಾವ ಸ್ನಿಹಿತವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಒಂದೇ ಪಟ್ಟಕಾರವಾಗಿ ವೇಧಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮಡಕೆಯು ಬಾಯೊಳಗೆ ಕರಗಿತ್ತು ಬೆಣ್ಣೆ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೨೨೨

ಕಂಡೆನೊಂದು ನೆಟ್ಟ ಶೂಲವ. ಮೊದಲೊಂದು ತುದಿ ಮೂರು. ಆ ಮೂರರ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ಸೂನಿಗೆ. ಆರು ಸೂನಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಹೆಣ ತೆಗೆಯಿತ್ತು. ಹೆಣನೂಡಿ ರುಧಿರ ಸುರಿಯಲಾಗಿ ಅದರ ಭಾರ ತಾಗಿ ಸೂನಿಗೆ ಮುರಿಯಿತ್ತು ಸೂನಿಗೆ ಕಾಣಬಾರದು. ಹೆಣಬಯಲಾಯಿತ್ತು ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨೪ ||

ಟೀಕೆ:— ಶಿವಾಂಶಿಕವಾದ ಆತ್ಮನು ವೇದ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಮೂಲಾಹಂಕಾರ ಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದು ನೆಂಬುದೀಗ ಕಂಡೆನೊಂದು ನೆಟ್ಟ ಶೂಲವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮೂಲಾಹಂಕಾರ ಒಂದೇ ಸಾತ್ವಿಕ ರಾಜಸ ತಾಮಸಾಹಂಕಾರವೆಂದು ಮೂರು ತೆರನಾಗಿವೆ ತೆಂಬುದೀಗ ಮೊದಲೊಂದು ತುದಿ ಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅಹಂಕಾರತ್ರಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು ತೋರುತ್ತಿಹ ರೆಂಬುದೀಗ ಆ ಮೂರರ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಅರು ಸೂನಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಷಡ್ವಿಧ ಅಧಿದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಗಳು ಜೀವನ್ಮುತವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಅರು ಸೂನಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಹೆಣ ರೆನೆಯಿರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಆತ್ಮಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಸಕಲಪ್ರಪಂಚವ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರಿಕೆಂಬ ಪರಮಕರುಷದಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರೂಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಆ ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವಾದ ಅಚಾರಲಿಂಗವ ಶಿಷ್ಯನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಹೆಣನೂದಿ ರುಧಿರಸುರಿಯಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿವ್ರಪನಾದ ಶರಣನ ಅಂಗದಮೇಲೆ ಪಂಚಾಚಾರಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಷಡ್ವಿಧ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು ನಷ್ಟವಾದನೆಂಬುದೀಗ ಆದರ ಭಾರ ತಾಗಿ ಸೂನಿಗೆ ಮುರಿಯಿತ್ತು ಸೂನಿಗೆ ಕಾಣಬಾರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳೆಲ್ಲ ಚಿವ್ರನಲಿಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಹೆಣ ಬಯಲಾಯಿತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೭೮

ಕೋಡಗದಣಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರಗುಳ ಕಂಡೆ. ಒಂದಗುಳು ಚಪ್ಪೆಗಲ್ಲಿನಂದ, ಒಂದಗುಳು ಅಡ್ಡಗಲ್ಲಿನಂದ, ಒಂದಗುಳು ಉರ್ಧ್ವಗಲ್ಲಾಗಿ ನಿಂದಿಹುದಾಗಿ. ಆ ಕಲ್ಲಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಕೋಡಗವ ಕೊಂದೆ ಚಪ್ಪೆಗಲ್ಲನಪ್ಪಳಿಸಿದೆ, ಅಡ್ಡಗಲ್ಲನಡ್ಡಿಗಿಯನಿಕ್ಕಿ ಒಡೆದೆ, ನಿಂದಕಲ್ಲ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ತಳ್ಳಿದೆ. ಇದರಂದ ವ ತಿಳಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದಡೆ ಹೊಂದವ ಬಟ್ಟೆ ಎದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೭೫ ||

ಟೀಕೆ:— ಮನವೆಂಬ ಕರ್ಮವನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪನೆಂಬ ದಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾಬ್ಧ ಆಗಾಮಿ ಎಂಬ ಕರ್ಮತ್ರಯಂಗಳನವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಕೋಡಗದಣಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರಗುಳ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಂಚಿತಕರ್ಮವು ರಜೋಗುಣಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲತನುಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಒಂದಗುಳು ಚಪ್ಪೆಗಲ್ಲಿನಂದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಾರಬ್ಧಯೋಗವು ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಸಂಬಂಧವಾದ

ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಒಂದಗುಳ್ಳು ಆಡ್ಡಗಲ್ಲಿನಿಂದವೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆಗಾಮಿಕರ್ಮವೆಂಬುದು ತನೋಗುಣಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ದೇಹಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಒಂದಗುಳ್ಳು ಉರ್ಧ್ವಗಲ್ಲಾಗಿ ಸಿಂಧಿಹುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ತನುತ್ರಯ ಸಂಬಂಧಿಭಾಗಿದ್ ಆತ್ಮಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು ಅಹಂಕಾರವಳಿದು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತು ಆ ಮನೋವರ್ತನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಉನ್ನತತ್ವಸ್ವರೂಪವೊಡೆನೆಂಬುದೀಗ ಆ ಕಲ್ಲಿನತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೋಡಗವ ಕೊಂದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಮನೋವರ್ತನೆಯಳಿದು ಗುರೂಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುವ ಶಿಷ್ಯಗೆ ಶ್ರೀಗುರು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಶಿಷ್ಯಗೆ ಕ್ರಿಯಾ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ಥೂಲತನುವ ನಪ್ಪವಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಚಪ್ಪಗಲ್ಲನಪ್ಪಳಿಸಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶ್ರೀಗುರುವ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವ ನಪ್ಪವಮಾಡಿ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಆಡ್ಡಗಲ್ಲನಡ್ಡಿ ಗೆಯನಿಕ್ಕಿ ಒಡೆದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಶ್ರೀಗುರು ವೇಧಾ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ತನೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣ ದೇಹವ ನಪ್ಪವಮಾಡಿ ಅಖಂಡ ಪುಪೂರ್ಣವಾದ ಭಾವಲಿಂಗದ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಸಿಂಹಕಲ್ಲ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ತಳ್ಳಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಸದ್ಭಾವದಿಂದೊದಗಿದ ಕಾರಣ ಸಂಚಿತಕರ್ಮ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಲಿಂಗಭೋಗೋಪ ಭೋಗಿಯಾದ ಕಾರಣ ಪ್ರಾರಬ್ಧಭೋಗ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಹಾಭೂತ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದ ಕಾರಣ ಆಗಾಮಿಕರ್ಮ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವಳಿದು ನಿತ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣಗೆ ಆಸಿತ್ಯವಾದ ಮರಣ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತೆಂಬುದೀಗ ಇದರಂದನ ತಿಳಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಾದೆ ಹೊಂದದ ಬಟ್ಟಿ ಎಂದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

೨೨೯

ಗೊಳಿಯ ಕೋಡಿನಲ್ಲಿ ನಾಡೆಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಗೊಳಿಯ ಕೊಲ್ಲಬಾರದು ನಾಡು ಕಾಡ ಕೂಡಿತ್ತು. ಈ ರೂಢಿಯೊಳಗಣ ಮೊಲನ ಮೇದು, ಆಡ ಬಂಧಿಯೋ ? ಕಾಡಿನ ನಾಡ ಬಿಟ್ಟು ರೂಢಿಯ ಮೋಹ ಬಿಡಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಬೇಡಿಕೊಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ. || ೧೨೬ ||

ಟೀಕೆ— ದೇಹಸಂಬಂಧವಾಗಿದ್ದ ಆತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ ಗೊಳಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಆತ್ಮಗೆ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಕೋಡುಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿವೆಂಬುದೀಗ ಕೋಡಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವಾತ್ಮನ ತನುತ್ರಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲವು ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದವೆಂಬ

ದೀಗ ನಾಡೆಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವಾತ್ಮನ ಜೀವಭಾವವನ್ನು ಅರಿಗೆಯು ಭೇದಿಸಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಗೊಳಿಯ ಕೊಲ್ಲಾರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಕಲ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲವು ಭವಾರ್ಯ ಪ್ರನೇಶಿಗಳಾಗಿಹನೆಂಬುದೀಗ ನಾಡು ಕಾಡ ಕೂಡಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಜ್ಜೀವನು ದೇಹವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವದಿಂದ ಭಕ್ತಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಈ ರೂಢಿ ಯೊಳಗಣ ಹೊಲನ ಮೇದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅತ್ಮನು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂ ಚಿನಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಅಡಬಂದಿಯೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅತ್ಮನಿಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಅಹಂಕಾರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರುಕಾಮ್ಯಾದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ರೂಪ ರುಚಿ ತೃಪ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಯಾ ಲಿಂಗಮುಖದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪರತತ್ವ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಲಿಂಗಭೋಗೋಪ ಭೋಗವನ್ನು ಬಿಡಬೇಡ ಎಂದು ಶ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಆತಂಕ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಬೋಧಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಕಾಡಿನ ನಾಡ ಬಿಟ್ಟು ರೂಢಿಯ ಮೋಹ ಬಿಡಬೇಡ ನಿನ್ನ ಬೇಡಿಕೊಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೮೦

ಗ್ರಾಮಮಧ್ಯದೊಳಗೆ ದೇಗುಲ, ದೇಗುಲದೊಳಗೆ ಮೂವರ ಕಂಡೆ. ಒಬ್ಬ ನೆಡೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಒಬ್ಬ ನುಡಿವುತ್ತಿದ್ದ. ಒಬ್ಬ ಅಳುತ್ತಿದ್ದ. ಬಂದು ನೋಡಲಾಗಿ, ನಡೆವವನ ಕಾಲನಡಗಿಸಿ, ನುಡಿವವನ ಬಾಯಮುಚ್ಚಿ, ಅಳುವವನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ ಬಚ್ಚಣೆಯ ಮಣ್ಣು ತುಂಬಿ, ಈ ಮೂರ ಎಡೆಯಾಟ ದಲ್ಲಿ ನೋಯಲಾರದೆ, ಅಂಜಿ ಅಲಸಿ ಹಿಂಗಿದ್ದ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨೭ ||

ಟೀಕೆ:— ಸಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂತರಂಗ ನೆಂಬ ನಿಳಯವು ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಗ್ರಾಮ ಮಧ್ಯದೊಳಗೆ ದೇಗುಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿ ನಿಂದಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ದೇಗುಲದೊಳಗೆ ಮೂವರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವತ್ರಯಂಗಳಿಪ್ಪ ಭೇದವ ಶರಣನು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ ಕಂಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನಲ್ಲಿಪ್ಪ ವಿಶ್ವನು ಜಾಗ್ರಾವಸ್ಥೆಯ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಒಬ್ಬ ನೆಡೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನಲ್ಲಿಪ್ಪ ತೈಜಸನು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಶಬ್ದ ಜಾಲದೊಳಗೆ

ಸಿಲುಕಿದನೆಂಬುದೀಗ ಒಬ್ಬನು ನುಡಿವುತ್ತಿದ್ದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಾರಣ ತನು ವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಸಂಸಾರ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ದುಃಖಜೀವಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಒಬ್ಬನು ಅಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ ಜೀವತ್ರಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರೂಪಾವಸ್ಥೆಯು ಮಾಡಲು ಆ ಶ್ರೀಗುರುವು ಕೃಪಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಜೀವನ ಜೀವಭಾವನ ನೇಧಿಸಿ ಸತ್ತ್ವಯೋಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಬಂದುನೋಡಲಾಗಿ ನಡೆಸುವನ ಕಾಲನತಗಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಬ್ದಜಾಲಂಗಳಿಂದ ಉಲಿವುತ್ತಿದ್ದ ತೈಜಸನ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ನುಡಿಸುವನ ಬಾಯುಮುಚ್ಚಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದುಃಖಜೀವಿಯಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಾಜ್ಞನ ನೇಧಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಪರಮಾರ್ಥಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತ ಪ್ರಭಾವಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಅಳುವವನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ ಬಿಡುಚ್ಚಿಯ ಮಣ್ಣು ತುಂಬಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ ಜೀವತ್ರಯಗಳ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ದುಃಖಮಂ ಬಡಲಾರದೆ ದೇಹೋಪಭಾವಕ್ಕಂಜಿ ಸಂಸಾರ ಪ್ರಪಂಚವ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಈ ಮೂವರ ಎತೆ ಯಾಟದಲ್ಲಿ ನೋಯಲಾರದೆ ಅಂಜಿ ಅಲಸಿ ಹಿಂಗಿದ್ದ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೮೧

ಗೇಣಗಲದ ಹಳ್ಳ ಕುಡಿಯಿತ್ತು ಸಪ್ತಸಮುದ್ರದುದಕವ. ಗಾವುದ ಹಾದಿಯ ಊರು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕವ ನುಂಗಿತ್ತು. ಮನೆಯೊಳಗಣ ಒರಳು ಜಂಬುದ್ವೀಪ ನವಖಂಡ ಪೃಥ್ವಿಯ ನುಂಗಿತ್ತು. ನುಂಗಿದ ಮುಚ್ಚಳಿಗೆ ತೆರಹಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ಆ ಮನೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು. ಇಂತಿವು ಒಳಗಾದವನೆಲ್ಲವ ಪತಂಗ ನುಂಗಿತ್ತು. ನುಂಗಿದ ಪತಂಗ ಹಿಂಗಿಯಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು. ಕಂಡಿತ್ತು ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಳಗ. ಬಂದು ಸುಖಿಸಿಹೆನೆಂದು ಹೊಂದಿಹೋಯಿತ್ತು. ಇದರಂದವ ತಿಳಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದಡೆ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ. || ೧೨೮ ||

ಟೀಕೆ:— ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಜೀವನು ಆಶಾತ್ಮಜೆಯಿಂದ ಸಪ್ತವ್ಯಸನಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಗೇಣಗಲದ ಹಳ್ಳಕುಡಿಯಿತ್ತು ಸಪ್ತಸಮುದ್ರದುದಕವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ, ಜಾಗರಾವಸ್ಥೆಯ ವ್ಯಾಪಾರವನೊಳಕೊಂಡಿದ ದೇಹವು ಚತುರ್ದಶೇಂದ್ರಿಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಗಾವುದ ಹಾದಿಯ ಊರು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋ

ಕವ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತರ್ದೇಹದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮನಸ್ಸು ಅಂತರ್ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಮಾಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೈದಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು ದೇಬುದೀಗ ಮನೆಯೊಳಗಣ ಒರಳು ಜಂಬುದ್ವೀಪ ನವಬಂಡ ಪೃಥ್ವಿಯ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಬ್ರಂಹ್ಮಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವದಿಂದ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪಭಾವದಿಂದ ಅವಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು ದೀಗ ನುಂಗಿದ ಮುಂಚ್ಚಳಿಗೆ ತೆರಹಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ಆ ಮನೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸಕಲ ತತ್ವಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಚಿತ್ ಸೂರ್ಯನುದಯವಾಗಿ ಆ ಸಮೂಹವನವಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು ದೀಗ ಇಂತಿವು ಒಳಗಾದವನೆಲ್ಲವ ಪತಂಗ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವನೊಳಕೊಂಡಿತ್ತು ಶರಣನು ಸಕಲ ಶ್ರುಪಂಚವ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯು ಮುಂದುಗೊಂಡು ಚಿದ್ವಿಲಾಸದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ನುಂಗಿದ ಪತಂಗ ಹಿಂಗಿಯಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯು ಮುಂದುಗೊಂಡಿದ್ದ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮುಂದೆ ತೋರಿದ ಚಿದಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪರಮ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ ಕಂಡಿತ್ತು ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಳಗ ಬಂದು ಸುಖಿಸಿಹನೆಂದು ಹೊಂದಿಹೋಯಿತ್ತು ಇದರಂದವ ತಿಳಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದಡೆ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೮೨

ಗಾರುಡನ ತಿಳಿದಡೆ ಹಾವಿನ ಸಂಗವೆ ಲೇಸು. ಆಪ್ಯಾಯನವರತಡೆ ಹಸಿವಿನ ಸಂಗವೆ ಲೇಸು. ವಿಕಾರ ವರತಡೆ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನ ಸಂಭಾಷಣೆಯೆ ಲೇಸು. ನನ್ನ ನರಿತು ನಿಮ್ಮ ಬೆರದಡೆ ನಿನಗೆ ಲೇಸು ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೧೨೬ ||

ಟೀಕೆ— ಶಿವಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಶಂಕಾವಿಷವ ತೊಲಗಿಸಿ ಉನ್ನತಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿಬಲ್ಲಡೆ ಆ ಮನಸ್ಸೇ ಸತ್ಪಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಗಾರುಡನ ತಿಳಿದಡೆ ಹಾವಿನ ಸಂಗವೆ ಲೇಸು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನ ಆಶಾತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿಷ್ಕ್ರಮಾಡಿ ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪನಾದೊಡೆ ಆ ಜೀವನ ಸಂಗವೇ ಸದ್ಭಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದೀಗ ಆಪ್ಯಾಯನ ವರತಡೆ ಹ-ವಿನ ಸಂಗವೆ ಲೇಸು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವಾಂಗಕಾಮವಿಕಾರವರತು ನಿರ್ವಿಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದೊಡೆ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನ ಕೂಡಿದ್ದಡೂ ಭಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ವಿಕಾರ ವರತಡೆ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನ ಸಂಭಾಷಣೆಯೇ ಲೇಸು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ

ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಚಿದ್ವನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರ ಭಾಂಗಸ್ವರೂಪನೆಂದರಿದು
ಆ ಚಿದ್ವನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕಧಿಷ್ಠಾಯಕನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ನನ್ನನ
ರಿತು ನಿಮ್ಮ ಬೆರೆದಡೆ ನಿನಗೆ ಲೇಸು ನಿಶಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೮೩

ತಲೆ ಇಲ್ಲದ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿ ವಿಷ ಹತ್ತು ವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಜೀವ ಸತ್ತಿತ್ತು.
ಜೀವ ಬಿದ್ದು ಘಟದ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ಶೋಕವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
ಅವರೊಳಗೊಬ್ಬ ನಗುತ್ತಿದ್ದಹನು. ನಗುವದ ಕಂಡು ಒಬ್ಬನೆದ್ದು ಹೇಣದ
ಬಾಯ ಹೊಯಿದು ಐವರ ಮೂಗ ಕೊಯ್ದು ಐವತ್ತಿಬ್ಬರನಾಲಿಗೆಯ ಕಿತ್ತು
ಕೇಳುವದ ಕಂಡಂಜಿ, ಹದಿನಾರು ಮಂದಿ ಹಳುಹಾಯ್ದರು. ಎಂಟು ಬಂಟರು
ಕಂಟಕನಾಶವಾದರು.^೧ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮಂದಿ ಸೊಪ್ಪಡಗಿದರು. ಇವರೆಲ್ಲರ
ಕಳುವನ್ನು ಕೈ ಕತ್ತಲೆ ಹರಿದು ಬೆಳಗಾಯಿತ್ತು. ಅಂಗೈಯೊಳಗಡಗಿದ ಬರೆಯ
ಕಂಗಳಿಗೆ ತಂದೆ, ಕಂಗಳು ನುಂಗಿ ಹಿಂಗದಿದ್ದೆ. ನೀ ಸತ್ತೆ ನಾ ಸಾಯೆ. ಸಾವರ
ಕಂಡು ಸಾವಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದೆನಯ್ಯಾ. ಆದ ಮತ್ತೆ ಆದಿಹ ಆಗಿನೆಂಬುದಿಲ್ಲ,
ನಿಶಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಏನೆಂದು ಎನಲಿಲ್ಲವಾಗಿ. || ೧೨೭ ||

ಟೀಕೆ:— ತಲೆ ಎಂದಡೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ ಅಂತಸ್ಸು ಸುಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಅಜ್ಞಾನ
ನಸ್ವರೂಪ ಶಂಕಾವಿಷ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮನಸ್ಸು ಜೀವನನವಗ್ರಹಿಸಲೊಡನೆ ಆ
ಜೀವನ ಸುಜ್ಞಾನ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಜೀವನ್ಮುತನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಕಚ್ಚಿ ವಿಷ ಹತ್ತುವ
ದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಜೀವ ಸತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸು ಜೀವನ ಶಿವಜ್ಞಾನವು
ನಷ್ಟವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ದೇಹ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಕಲ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲವು
ದುಃಖಜೀವಿಗಳಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಜೀವ ಬಿದ್ದು ಘಟದ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ
ಶೋಕವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ ಇಂತು ದುಃಖಜೀವಿಗಳಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ
ಅಂತರಾತ್ಮನು ಸದ್ವಿವೇಕ ಮುಖಮಿಂದ ಜೀವನ ವರ್ತನೆಯ ಪರಮಹರುಷದಿಂದ
ಹಾಸ್ಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಅವರೊಳಗೊಬ್ಬ ನಗುತ್ತಿದ್ದಹನು ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತರಾತ್ಮನ ವಿವೇಕದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನೆಚ್ಚತ್ತು ನೋಡಿ ಆ ಜೀವನ್ಮುತ
ಪಿಂಡವ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ನಗುವದ ಕಂಡು ಒಬ್ಬ
ನೆದ್ದು ಹೇಣದ ಬಾಯ ಹೊಯಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪಂಚಭೂತಂಗಳ ದೇಹಾಭಿ

೧ (ಡ). ಅಳುತ್ತಿಪ್ಪವರ

(ಡ) ಅವರಿಬ್ಬರ

೨ (ಡ). ಕಂಠ ನಷ್ಟವಾದರು

ಮಾನವನು ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದ ಛೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಐವರ ಮೂಗ ಕೊಯ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿಪ್ಪ ಐವತ್ತೆರಡು ಜೀವನಾಕ್ಷರಂಗಳ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಐವತ್ತಿಬ್ಬರ ನಾಲಿಗೆಯ ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನಾಕ್ಷರಂಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಅಂತರಂಗದ ಅಷ್ಟಮದ, ಬಹಿರಂಗದ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿನೊಡನೆ ಸಪ್ತವಾಗಿ ಹೋದನೆಂಬುದೀಗ ಕೀಳುವದ ಕಂಡಂಜಿ ಹದಿನಾರು ಮಂದಿ ಹಳುಹಾಯ್ದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಸಪ್ತವಾಗಲು ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಷ್ಟತನುಗಳ ಕಂಟಕಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ ಎಂಬ ಬಂಟರು ಕಂಟಕನಾಶವಾದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಷ್ಟತನು ಸಪ್ತವಾಗಲು ಅತ್ಮನಿಗೆ ಅಂಗವಾಗಿಪ್ಪ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳು ಸಪ್ತವಾದನೆಂಬುದೀಗ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮಂದಿ ಸೊಪ್ಪಡಗಿದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳೆಲ್ಲವು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಆಜ್ಞಾನ ತಮಸ್ಸು ಹರಿದು ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶನಾಯಿತೆಂಬುದೀಗ ಇವರೆಲ್ಲರ ಕಳುವನ್ನಕ್ಕ ಕತ್ತಲೆ ಹರಿದು ಬೆಳಗಾಯಿತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಲು ಷಡಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮ ಚಿತ್ತಲೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಗುರು ಭಾವಮನದೃಕ್ಪಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪ ಮಾಡಿ ಇದೇ ನಿನ್ನ ನಿಜವಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬುದೀಗ ಅಂಗೈಯೊಳಗಡಗಿದ ಬರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಜ್ಞಾನ ವಿದಿದಾಚರಿಸಿದ ಶರಣನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಚಿತ್ತಲೆಯ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿ ನಿಜಾತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಕಂಗಳಿಗೆ ತಂದೆ ಕಂಗಳು ನುಂಗಿ ಹಿಂಗದಿದ್ದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಕರ ಮನ ಭಾವಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವು ಸಂಬಂಧವು ಸದ್ರೂಪವಾಗಿಹುದು. ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಶರಣನು ಜನನ ಮರಣಂಗಳ ಜಯಿಸಿ ನಿತ್ಯನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ನೀ ಸತ್ತೆ ನಾ ಸಾಯೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವನರಿಯದೆ ಮರಣಬಾಧೆಗೊಳಗಾದ ದ್ವೈತಿಗಳ ಕಂಡು ಪಟ್ಟಿಲಜ್ಞಾನಿಯು ಚೋದಂ ಬಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಸಾವರ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೈತಭಾವವ ಹೊದ್ದದೆ ಚಿದ್ಧನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾವಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಸಾವಧಾನಿಯಾಗಿದೆನಯ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವು ಘಟಿಸಿ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆಚರಿಸಿ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತಿಹ ಶರಣನು ಇನ್ನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕು ಅಗಲ ಬೇಕು ಎಂಬುಭಯ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬ ದೀಗ ಆದ ಮತ್ತೆ ಅದಿಹೆ ಅಗೆನೆಂಬುದಿಲ್ಲ ನೀ ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಏನೆಂದೆನಲ್ಲಿವಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೮೧

ತೃಣ ಶ್ರೀಣಯನ ಹೆಡಗೈಯ ಕಟ್ಟಿತ್ತು. ಭವಕಾಲನ ಸಂಕೋಲೆಯ ನಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಕುರುಹು ಅರಿವವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೆರೆ ಸಂಬಿ ಎಂದು ತೆರಸ ಹೇಳಿತ್ತು. ಈ ಅರಿಕೆ ಇನ್ನಾವುದೋ, ನುಡಿಸಡೆ ಮಾತಿಂಗಗೋಚರ, ನಡೆವವರಂಗಕ್ಕ ಗೋಚರ. ಇಂತಿವರೊಳಗೆ ಭಂಗಿತರಾಗಿ ಸಾವವರಿಗೇಕೆ ಲಿಂಗಾಂಗಸಂಯೋಗ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ. || ೧೨೮ ||

ಬೀರೆ:—ಸರಲವೈವಾಹದಂಗಳನ್ನು ತೃಣೇಕಗಿಕ್ಕಿಸಿ ಶಿವಾಗ್ನಿ ತ ಭಕ್ತಿ. ಅಂತಸ್ತು ಸದ್ಭಕ್ತಿಯು ಅಖಂಡಸುಖಸಾರ್ವಜನಿಕವಾದ ಪರಶಿವ ತತ್ವವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ತೃಣ ಶ್ರೀಣಯನ ಹೆಡಗೈಯ ಕಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವಲಿಂಗವನೋಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನ ನಿರ್ಮಲವಾವ ಶಿವಭಾವವು ಕಾಲನ ಮರಣ ಬಾಧೆಯ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಭವ ಕಾಲನ ಸಂಕೋಲೆಯನಿಕ್ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಲಿಂಗಾಂಗ ಇಷ್ಟಬ್ರಹ್ಮವು ತನ್ನ ಪೂಜಕರಾದ ಭಕ್ತಜನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿ ಎಂದು ಸುಜ್ಞಾನವ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಕುರುಹು ಅರಿವವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೆರೆ ಸಂಬಿ ಎಂದೂ ತೆರಸ ಹೇಳಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಲಿಂಗಾಂಗಸಮರಸಾನಂದ ಸುಖವ ಸರಿವ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಎರಡಿಟ್ಟಿರಿವ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನದೊಳಗಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಈ ಅರಿಕೆ ಇನ್ನಾವುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ವಾಗ್ದೈವತದರಿಪಿಗೂ ದೈವತ ಕ್ರೋಧೂ ಆ ಶರಣನ ನಿಜಾನುಭಾವದರಿವು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ನುಡಿಸಡೆ ಮಾತಿಂಗಗೋಚರ ನಡೆವವರಂಗಕ್ಕ ಗೋಚರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ದೈವತಾದೈವತಗಳು ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದೆ ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡೆದು ಭೋಗಿಸಿ ಕಾಮ ಕಾಲಾದಿಗಳಿಂದ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಲಯವಾಗಿ ಹೋಗುವವರಿಗೆ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಘಟಿಸದೆಂಬುದೀಗ ಇಂತಿವರೊಳಗೆ ಭಂಗಿತರಾಗಿ ಸಾವವರಿಗೇಕೆ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಯೋಗ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೮೪

ಶ್ರೀಭುವನದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರು ಲೋಕ. ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟತೈದು ಮಹಾಮೇರುವೆ. ಹದಿನಾರು ವರ್ತನದ ಕೊಂಡಿ. ಗುರುಲಘು ಎಂಬ ತೋರ ಗದ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಗುಳಿ ದಿವರಾತ್ರಿ ಎಂಬವೆರಡು. ಅಗುಳಿಯ ಸನ್ನಿಧವಾಗಿ ಬಲಿದವನ ನೋಡಾ. ಅವನ ನಖದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ ಅಲಕ್ಷ ಎಂಬ, ಭೇದ ಅಭೇದವೆಂಬ, ಜರ ನಿರ್ಜರವೆಂಬ, ಅಹುದಲ್ಲವೆಂಬ, ಅಗುಬೇ ಗೆಂಬ, ಚಿಂತೆ ಸಂತೋಷವೆಂಬ, ಕಾಂಕ್ಷೆ ನೀಕಾಂಕ್ಷೆ ಎಂಬ, ಜೀವ ಪರಮರೆಂಬ,

ಇಂತೀ ದ್ವಂದ್ವಂಗಳೆಲ್ಲವು ದ್ವಾರ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅವಧಿಯಾದವು. ಇವಕ್ಕಿಂದ ಮುನ್ನವೆ ಭುವನ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಕೋಟಿ ಕೋಳು ಹೋಯಿತ್ತು. ಹಿರಿಯರಸು ಸಿಕ್ಕಿದ. ಪ್ರಧಾನನ ತಲೆ ಹೋಯಿತ್ತು. ತಳವಾರನ ಕಣ್ಣು ಕಳೆಯಿತ್ತು. ಎಕ್ಕಟಗನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರು ನಷ್ಟ ಸಂತಾನವಾದರು. ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗೆಲ್ಲ ರಣ ಮಯವಾಯಿತ್ತು. ರಣ ಮಧ್ಯದಲೊಂದು ವೃಕ್ಷವ ಕಂಡೆ. ಸತ್ತವನಿದ್ದ ಇದ್ದವ ಸತ್ತ. ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೃಕ್ಷವ ಕಂಡೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೨೯ ||

೭೮೬

ಟೀಕೆ:— ತನುತ್ರಯ ಯುಕ್ತವಾದ ಅಹಂಕಾರಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಷಡಾಧಾರಚಕ್ರ. ಆ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವಾದ ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವಂಗಳು ತೋರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ ತ್ರಿಭುವನದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರು ಲೋಕ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತತ್ವ ಗಳನೊಳಕೊಂಡ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವವು ಅಹಂಕಾರ ಯುಕ್ತವಾಗಿಹ ಕಾರಣ ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮಹಾಮೇರುವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗದ ಅಸ್ತಮದಂಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನು ಸರ್ತಿಸುತ್ತಿಹನಾಗಿ ಹದಿನಾರು ವರ್ತನದ ಕೊಂಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈಡಾಪಿಂಗಳದ್ವಾರವೆಂಬ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಎರಡು ಕದವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಗುರುಲಘುವೆಂಬ ತೋರಗದ ಅದಕ್ಕೆ ಅಗುಳಿ ದಿವರಾತ್ರಿ ಎಂಬನೆಡು, ಅಗುಳಿಯು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿ ಬಲಿದವನ ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತ ಜೀವಾತ್ಮನು ಅರುವಿನಗ್ರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ತೋರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮನವರಾಗುದೆ, ಅದು ಲಕ್ಷ ನಿರ್ಲಕ್ಷವೆಂದೂ, ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು, ಶಿವಸ್ವರೂಪ ಅಹುದಲ್ಲವೆಂದು, ನಷ್ಟತುಷ್ಟಿ ಎಂದು, ಚಿಂತೆ ಸಂತೋಷವೆಂದು, ಬಯಕೆ ಅಬಯಕೆ ಎಂದು, ಜೀವ ಪರಮರೆಂದು ಇಂತಸ್ತ ದ್ವಂದ್ವಂಗಳೆಲ್ಲವು ಉತ್ತಮಿಗಿ ಕಾರಣವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಅವನ ನಖದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ ಅಲಕ್ಷವೆಂಬ, ಭೇದ ಅಭೇದವೆಂಬ, ಜರ ನಿರ್ಜರವೆಂಬ, ಅಹುದಲ್ಲವೆಂಬ ಅಗುಬೇಗೆಂಬ, ಚಿಂತೆ ಸಂತೋಷವೆಂಬ, ಕಾಂಕ್ಷೆ ನಿರ್ಕಾಂಕ್ಷೆ ಎಂಬ, ಜೀವ ಪರಮರೆಂಬ ಇಂತೀ ದ್ವಂದ್ವಂಗಳೆಲ್ಲವು ದ್ವಾರಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅವಧಿಯಾದವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತ ಅತ್ಯಂತ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದಾಕ್ಷವೇ ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಜ್ಞಾನಕಲಾತನ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಮಯವಾಗಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗತ್ವ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಇವಕ್ಕಿಂತ ಮುನ್ನವೆ ಭುವನ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಲಿಂಗತ್ವವಾದ ಶರಣನ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವು ಅಮರಗಣತ್ವವನ್ನೆದಿ ನಿತ್ಯ ಕರಣಂಗಳಾದವೆಂಬುದೀಗ ಕೋಟಿ ಕೋಳು ಹೋಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶರಣನು ಚಿದ್ಭವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯನಾದನೆಂಬ

ದೀಗ ಹಿರಿಯರಸು ಸಿಕ್ಕಿದ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತು ಚಿತ್ಪ್ರಸಾದವಾದ ಶರಣನು ಚಿಧ್ವನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯನಾಗಲು ಮನಸ್ಸಿನ ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನವಳಿದು ಹೋಗಿ ಸುಜ್ಞಾನಸ್ವಕಾರವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಪ್ರಗಾಸನ ತಲೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸುಜ್ಞಾನಸ್ವಕಾರದಿಂದ ದಟ್ಟವಾದ ಆಜ್ಞಾನ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ತಳವಾರನ ಕಣ್ಣು ಕಳೆಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತು ಆಜ್ಞಾನ ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನೊಡನೆ ಜನಿಸಿದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಯವಾದವೆಂಬುದೀಗ ಎಕ್ಕಟೆ ಗನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರು ನಷ್ಟಸಂತಾನವಾದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ತನುಮದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನೋಡಲಾಗಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ನ್ಯೂತನಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನಕರಣಂಗಳಾದವೆಂಬುದೀಗ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗೆಲ್ಲ ರಣಮಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪರಳ ಜ್ಞಾನದ್ವಾರದ ನೋಡಲಾಗಿ ವರಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಸದ್ವಿವೇಕವು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ರಣಮಧ್ಯದಲೊಂದು ವ್ಯಕ್ತವ ಕಂಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಸದ್ರೂಪವಾದ ಗುರುತತ್ವವೇ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶಿಷ್ಯನ ಅವಗ್ರಹಿಸಿ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶಿಷ್ಯನೇ ಸದ್ರೂಪವಾದ ಗುರುತತ್ವವನವಗ್ರಹಿಸಿ ಗುರುಶಿಷ್ಯರೆಂಬ ಉಭಯವು ಪರ ಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಒಂದೇಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಸತ್ತವನಿದ್ದ ಇದ್ದವನ ಸತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಗುರುಶಿಷ್ಯರ ಸಮೂಹದ ಮಧ್ಯದ್ದು ಪುತ್ರಪುತ್ರನ ಸತ್ತವು ತೋರುತ್ತಿಹುದು, ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣ ಆಮಂದಜ್ಞಾನದ್ವಾರದ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತವ ಕಂಡ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೭೮೭

ತಮಂಧವೆಂಬ ಕೊವ್ವರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಾರಾಮಂಡಲದ ಉದಕವ ತುಂಬಿ ಮಹಾಂಧಕಾರದಿಂದ ಉರುಹಲಾಗಿ ದಾವಾನಳವೆದ್ದಿತ್ತು. ಏಶ್ವಾಸಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಅಟ್ಟಕಳೆಯನಿಕ್ಕಿ ಚಿತ್ತರುದ್ಧದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬರಸಲಾಗಿ, ರುದ್ರನ ಜಡೆಯ ಮಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಂದಿರಕ್ಕೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಮಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಮಂಡೆ ಚನ್ನಾಯಿತ್ತು. ಮಂಜೆಯ ಹತ್ತಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಮೂರು ಮಂಡಲ ಕಾಣಲಾಯಿತ್ತು. ಒಂದು ಮಂಡಲ ಉಪದೇಶವ ಹೇಳುವ ಗುರುವಿನ ಬಾಯ ನುಂಗಿತ್ತು. ಮಧ್ಯದ ಮಂಡಲ ಸುಬದ್ಧವೆಂದು ಕೊಟ್ಟ ಲಿಂಗವ ಗರ್ಭಕರಿಸಿತ್ತು. ಬಟ್ಟೆಬಯಲ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಮಂಡಲ ಸುತ್ತಿತ್ತು ಜಂಗಮವ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ. ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತರ ಬಟ್ಟೆಯ ಹಳುಹುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲಬುದ್ಧಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿಹ ಸದ್ಭಕ್ತರಿಗಿನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿಯೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ. || ೧೩೦ ||

ಬೀಕೆ: — ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಅತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಚಿದಾಕಾರದಲ್ಲಿಯೆ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವು ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವೇದಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ತಮಂಧವೆಂಬ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಾರಾಮಂಡಲದ ಉದಕವ ತುಂಬಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವನೊಳಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಶರಣನ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದ ಪರನರದಿಂದ ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನರಿಯುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮಹಾಧಕಾರದಿಂದ ಉರುಹಲಾಗಿ ದಾಸಾನಳವೆದ್ದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ವಿವ್ವಾಹ. ತನು, ಮನ, ಧನವ ತ್ರಿಸಿಧ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವದೇ ಭಕ್ತಿ. ಇಂತಸ್ಥ ಭಕ್ತಿ ನಿಶ್ವಾಸವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ನಿಶ್ವಾಸಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಅಷ್ಟ ಕಳೆಯನಕ್ಕ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭಕ್ತಿ ವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ಕುಚಿತ್ತವಳಿದು ಸುಚಿತ್ತವೆಂಬ ಹಸ್ತದಿ ಒರಸಲಾಗಿ, ರುದ್ರನೆಂದಡೆ ತನೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜೀವನು, ಅಂತಸ್ಥ ಜೀವನ ದೇಹಭಾವದ ಅಜ್ಞಾನವು ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು ಮರ್ವಿಸಿದಲ್ಲಿಂಬುದೀಗ ಚಿತ್ತರುದ್ರದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒರಸಲಾಗಿ ರುದ್ರನ ಜಡೆಯ ಮಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಥ ದೇಹಭಾವವಳಿದ ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮನು ಮಹಾನುಭಾವಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನೈದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮಂವಿರಕ್ತೋಳಗಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಜ್ಞಾನ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಲವಾದ ಸುಜ್ಞಾನವೇ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ಮಂಡೆ ಚನ್ನಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಥ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾರೂಢನಾದ ಶರಣನು ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ತ್ಯಾಗಾಂಗ ಭೋಗಾಂಗ ಯೋಗಾಂಗವೆಂಬ ತ್ರಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗದ ಸುಜ್ಞಾನದೃಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಮಂಡೆಯುಕ್ತಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಮೂರು ಮಂಡಲ ಕಾಣಲಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತ್ಯಾಗಾಂಗವು ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯ ಬೋಧಿಸುವ ಜ್ಞಾನ ಗುರುವಿನ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ನವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಒಂದು ಮಂಡಲ ಉಪದೇಶ ಹೇಳುವ ಗುರುವಿನ ಬಾಯ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭೋಗಾಂಗವು ಶ್ರೀಗುರು ನಿರ್ಮಲವೆಂದು ಕೊಟ್ಟ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮಧ್ಯದ ಮಂಡಲ ಶುದ್ಧವೆಂದು ಕೊಟ್ಟ ಲಿಂಗವ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನಿರಾಕಾರವಾದ ಕಟ್ಟಿಕಡೆಯ ಯೋಗಾಂಗಸ್ಥಲವು ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಸುಜ್ಞಾನಜಂಗಮಲಿಂಗವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬಟ್ಟಿಬಯಲ ಕಟ್ಟಿಕಡೆಯ ಮಂಡಲ ಸುತ್ತಿತ್ತು ಜಂಗಮವ ನಿಷ್ಕೆಯಿಂದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಥ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿಯೆ ನಿಷ್ಕಾಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಚರಿಸಲರಿಯದೆ ಗುರು

ಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಅರ್ಚನೆ ಪೂಜನೆ ದಾಸೋಹನ ಮಾತಿ ಖಂಡಿತ
ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡೆದ ಭಿನ್ನಭಕ್ತರೆಲ್ಲರು ಸಂಸಾರ ಸ್ರಪಂಚೆಂಬ ಹುಳುಹಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ
ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿ ಭವರಾಟಾಳದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿಹ ದ್ವೈತಿಗಳಿಗೆ ನಿಜವೋಹ್ನ
ವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತರ ಬಟ್ಟೆಯ ಹಳುಪತ್ತಿತ್ತು, ಆ ಬಟ್ಟೆಯ ಹೊಲ
ಬುದಪ್ಪಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿಹ ಸದ್ಭಕ್ತರಿಗಿನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿಯೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೮೮

ಧರೆಯ ಮೇಲಣ ಮರದಲ್ಲಿ ಹಿರಿದಿಹ ಕೊಂಬಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಅರಿಬಿರಿದಿನ
ಪಕ್ಷಿಬಂದಿತ್ತು ನೋಡಾ. ಆ ಪಕ್ಷಿಯ ವರ್ಣ ಹಾರುವ ರಟ್ಟೆ ಕೆಂಪು,
ತೋರುವ ರಟ್ಟೆ ಕಪ್ಪು, ಮಿಾರಿ ಇಹ ರಟ್ಟೆಯ ತುತ್ತ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಾವರ್ಣ
ದಬಣ್ಣ, ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಗಳದಲ್ಲಿ ಹೇಮವರ್ಣ, ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಕೊಕ್ಕಿನ ತುದಿ
ಯಲ್ಲಿ ಧವಳವರ್ಣ. ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾರುವ ರಟ್ಟೆಯ ಕಳೆದು, ತೋರಿದ
ರಟ್ಟೆಯ ಮುರಿದು, ಮಿಾರಿಹ ರಟ್ಟೆಯ ಬೆಂದು, ಕೊರಳಿನ ಹಳದಿ ಹಾರಿ,
ಕೊಕ್ಕಿನ ಬೆಟ್ಟು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸತ್ತನು ||೧೩||

ಟೀಕೆ:— ಚಿತ್‌ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನಾಚಾರಾಂಗದ ಚಿತ್‌ಪ್ರಕಾಶದ ಮಧ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿನೇಕವೃತ್ತವು ಹುಟ್ಟಿತೆಂಬುದೀಗ ಧರೆಯ ಮೇಲಣ ಮರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅತ್ಯಂತವಾದ ಅಹಂಕಾರಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ ಹಿರಿದಿಹಕೊಂಬಿನ
ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಹಂಕಾರಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಒಸ್ಪುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ
ಅರಿಬಿರಿದಿನ ಪಕ್ಷಿಬಂದಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಪರಮಾತ್ಮ
ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಾ ಚರಿಸುವ ಅಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವೆಂಬುದೀಗ
ಆ ಸಕ್ಷಿಯವರ್ಣ ಹಾರುವ ರಟ್ಟೆ ಕೆಂಪು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಿದಾಚರಿಸುವ ಅಭಿನ್ನಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೀಗ ತೋರುವ ರಟ್ಟೆ ಕಪ್ಪು
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ತೈತ್ತಿಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾದ ಭಾವಾಚರಣೆಯು
ನಾನಾಸ್ಥಲ ಕುಳಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮಿಾರಿಹ
ರಟ್ಟೆಯ ತುತ್ತ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಾವರ್ಣದ ಬಣ್ಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು
ಪರಮಾತ್ಮನ ದೃಢ ಕಂಠ ಚಿತ್ರಕಾಶನಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಗಳದಲ್ಲಿ
ಹೇಮವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶಿವಭಾವವು ಮಲತ್ರಯಂಗಳ
ಹೊದ್ದದೆ ನಿರ್ಮಲಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಕೊಕ್ಕಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ
ಧವಳವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಶರಣನ ಅಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವು ಇಷ್ಟ
ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಅರುನಿಚರಣೆಯು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ

ಭಾವಾಚರಣೆಯು ಕೃಪ್ತಿಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಆ ದೃಢ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಿಕ್ಷುಕಾಶವು ಪರವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾಗಲು ಆ ಶಿವಭಾವವು ಚಿದ್ರಸಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥಸಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾರುವ ರಟ್ಟೆಯು ಕಳೆದು ತೋರಿತ ರಟ್ಟೆಯ ಮುರಿದು ಮೀರಿತ ರಟ್ಟೆಯ ಬೆಂದು ಕೊರಳಿನ ಹಳದಿ ಕೊಕ್ಕಿನ ಬೆಳುಕು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸತ್ತನು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃರ್ಥ.

೭೮೯

ನಾ ಬಾಹಾಗ ಎನ್ನ ಗುರುವು ಮೂರು ರತ್ನ ವ ಕೊಟ್ಟೆ. ಅವ ನಾನೊಲ್ಲದೆ ಒಂದ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಒಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಒಂದ ರುದ್ರಂಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಆ ಕೊಟ್ಟುದನು ಬ್ರಹ್ಮ ಬೆಗಡವನಿಕ್ಕಿ ಪವಣಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದ. ಅದ ವಿಷ್ಣು ಕುಂದಣದಲ್ಲಿ ಕೀಲಿಸಿ ಮುಂಗೈಯ್ಯಲ್ಲಿಕ್ಕಿದ ಮತ್ತೊಂದುವನಾರುದ್ರ ನೊಡೆದು ಬೆಳಗ ಬಯಲು ಮಾಡಿದ ಇಂತೀ ಮೂವರು ರತ್ನದ ಹಂಗಿಗ ರಾವರು ಅವರ ಹಂಗನೊಲ್ಲದೆ ಸಂದೇಹ ಬಡಲಾರದೆ ಬಂದ ಬಂದ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗಲಾರದೆ ನೋಡೆನಯ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಒಂಧದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟು ಒಡೆದು, ರುದ್ರನ ಹಣೆಗಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಉರಿಯಲಾರದೆ ಸಾರಿದೆನಯ್ಯಾ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಪದವ. ಗುರುವಿನ ಹಂಗ ಬಿಟ್ಟೆ, ಅಡಿಗಡಿ ಗೇಳಲಾರದೆ ಲಿಂಗದ ಹಂಗ ಬಿಟ್ಟೆ. ಮಜ್ಜನಕ್ಕಿರದ ಹಾವಸೆಗಾರದೆ ಜುಗ ಮದ ಹಂಗ ಬಿಟ್ಟೆ. ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಾಯಲಾರದೆ ಇವರಂದ ಒಂದೂ ಚಂದ ವಿಲ್ಲ ಅಭಂಗ ನಿರ್ಲೇಪ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಗೆ || ೧೩೨ ||

ಟೀಕೆ.— ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬುದಯವಾಗಿ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಕರಕಮಲವೆಂದುದ್ಧವಿಸಿ ಬರುವಲ್ಲಿ ಆ ಶ್ರೀಗುರು ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣಭಾವ ಎಂಬ ತ್ರಿವಿಧಜ್ಞಾನ ರತ್ನವ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶಿಷ್ಯನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ನಾ ಬಾಹಾಗ ಎನ್ನ ಗುರು ಮೂರು ರತ್ನ ವ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರೀವಿದಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ಭಿನ್ನಕ್ರೀವಿದಿದಾಚರಿಸುವವನಲ್ಲ ಎಂಬುದೀಗ ಅವನಾನೊಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಒಂದ ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃರ್ಥ. ಸಾತ್ಯ ೧ ಗುಣಸಂಬಂಧವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಒಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃರ್ಥ. ತಮೋಗುಣ

ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರಣಾಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಒಂದ ರುದ್ರಂಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ ಲಿಂಗಾಂಗನೇರದರ ಸಮರಸೈಕ್ಯನ ನರಿಯದೆ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರೆಂಬ ತ್ರಿ ತತ್ವವು ಲಿಂಗವನಿವಿರಿಟ್ಟು ಅರ್ಚನೆ ಪೂಜ ನೆಯ ಮಾಡಿ ಖಂಡಿತ ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡೆದು ಫಲಪಾಯಕರಾದರಲ್ಲದೆ ಸಮರ ಸೈಕ್ಯನನರಿದುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಬ್ರಹ್ಮ ಬೆಗಡನಸಿಕ್ಕಿ ಪವಣಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದ, ವಿಷ್ಣುವು ಕಂದಣದಲ್ಲಿ ಕೀಲಿಸಿ ಮುಂಗೈಯಲ್ಲಿಕ್ಕಿದ. ರುದ್ರ ಅವನೊಡೆದು ಬೇಗ ಬಯಲು ಮಾಡಿದ, ಇಂತೀ ಮೂವರು ರತ್ನದ ಹಂಗಿಗರಾರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣ ಆಖಂಡಿತ ಫಲಪದವ ಮುಟ್ಟಿದಡೆ ಆ ಫಲದಿಂದ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನ, ಆ ಬಂಧನದಿಂದ ಜೀವಭಾವ ಭ್ರಾಂತಿ. ಆ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಉಲಕ್ಷ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿ, ರುದ್ರನ ಲಯನೆಂಬ ತಾಪತ್ರಯುಗ್ಮಯಲ್ಲಿ ದೇಯಲಾರದೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲವ ಬಿಟ್ಟು ನಿಷ್ಕಮಾದ ಮಹಾಘನಪದ ದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಅವರ ಹಂಗನೊಲ್ಲದೆ ಸಂದೇಹ ಬಡಲಾರದೆ ಬಂದ ಬಂದ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗಲಾರದೆ ನೊಂದವನಯ್ಯಾ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಲುಕಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟು ಬಡೆದು ರುದ್ರನ ಹಣೆಗಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಉರಿಯಲಾರದೆ ಸಾರಿದನಯ್ಯಾ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಪದವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮವನಿವಿರಿಟ್ಟು ತ್ರಿವಿಧ ಪರಾರ್ಥವನ್ನು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಪರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತ ಫಲಪದ. ಆ ಖಂಡಿತ ಫಲಪದಂಗಳ ಭೋಗಿಸಿದ ಆತ್ಮರುಗಳಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನ ವೆಂಬ ಹಾವನೆ ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಜೀವಭಾವ ಭ್ರಾಂತಿಯ ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಾಹು ತ್ರಿಹರೆಂಬುದೀಗ ಗುರುವಿನ ಹಂಗಬಿಟ್ಟಿ, ಅಡಗಡಿಗೆಳಲಾರದೆ ಲಿಂಗದ ಹಂಗ ಬಿಟ್ಟಿ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದ ಹಾವಸೆಗಾರದೆ ಜಂಗಮದ ಹಂಗ ಬಿಟ್ಟಿ ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಾಯಲಾರದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಹ ಆನಿತ್ಯಪದಂಗಳ ನಿಷ್ಕೃತಿಮಾಡಿ ನಿಷ್ಕಲ ಮಹಾಘನಲಿಂಗ ಪವಸ್ತನಾಗಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಇವರಂದ ಒಂದೂ ಚಂದವಿಲ್ಲ ಅಭಂಗ ನಿರ್ಲೇಪ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಂಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೬೯೦

ನೀರ ನೆಳಲಲ್ಲೊಂದು ಆರನೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು, ಅದು ಬೇರಿಲ್ಲದೆ, ಆ ಬೇರ ಮೂರುವ ಮರನಿಲ್ಲದೆ, ಆ ಮರನ ಮೂರುವ ಕೊಂಬಿಲ್ಲದೆ, ಕೊಂಬೆ ಮೂರುವ ಎಲೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಎಲೆಯ ಮೂರುವ ಹೂವಿಲ್ಲದೆ, ಹೂವ ಮೂರುವ ಕಾಯಿಲ್ಲದೆ, ಕಾಯ ಮೂರುವ ಹಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ, ಹಣ್ಣ ಮೂರುವ ರುಚಿ ಇಲ್ಲದೆ. ಇದ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ. ಆ ನೀರು ಬೇರ ನುಂಗಿತ್ತು. ಆ ಬೇರು ವೃಕ್ಷವ ನುಂಗಿತ್ತು. ವೃಕ್ಷ ಶಾಖೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು. ಶಾಖೆ ಪರ್ಣವ ನುಂಗಿ, ಪರ್ಣ ಕುಸುಮವ ನುಂಗಿಕೊಂಡು, ಕುಸುಮ ಕಾಯ ಕೊಂಡು, ಕಾಯ ಹಣ್ಣು

ಮೆದ್ದಲ್ಲಿ ಭಾವವಳಿಯಿತ್ತು. ಇದನಾರು ಬಲ್ಲರು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆ || ೧೧ ||

ಟೀಕೆ:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ರರಗನು ಮನವಳಿದು ಉನ್ನತೀ ತತ್ತ್ವರೂಪವನ್ನೆಯ್ದಲು ಉನ್ನತೀತತ್ತ್ವದ ಸದ್ಭಾವ ಭಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷ ಉದಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದಿಗ, ನೀರನೆಳಲೊಂದು ಆರವೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೂಲಾಹಂಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂಬುದಿಗ ಅದು ಬೇರಿಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷವು ಅನನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಮೂಲಜ್ಞಾನವನನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದಿಗ ಅ ಬೇರ ಮಾರುವ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷವು ದೇಹಭಾವನ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಅನನ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದಿಗ ಮರನಿಲ್ಲದೆ, ಆ ಮರನ ಮಾರುವ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷವು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವರ್ತನೆಯ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚನೆಂಬ ಸರ್ಣವ ಹೊದ್ದದೆ ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಗಳನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದಿಗ ಕೊಂಬಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂಬೆ ಮಾರುವ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷವು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚೆಂಬ ಸರ್ಣವ ಹೊದ್ದದೆ ಸರ್ವಾಚಾರವನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದಿಗ ಎಲೆ ಇಲ್ಲದೆ ಎಲೆಯ ಮಾರುವ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷವು ಪಂಚವಿಷಯಂಗಳ ಹೊದ್ದದೆ, ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸದ್ಭಾವನೆಯನೊಳಕೊಂಡು, ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದಿಗ ಹೂವಿಲ್ಲದೆ ಹೂವ ಮಾರುವ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷವು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರವ ಹೊದ್ದದೆ, ನಿತ್ಯವಾದ ಮೋಕ್ಷಫಲವನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದಿಗ ಕಾಯಿಲ್ಲದೆ ಕಾಯ ಮಾರುವ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷವು ಫಲಪದಂಗಳ ಹೊದ್ದದೆ, ಚಿದಮೃತ ರಸವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಚಿದ್ಭನ ಲಿಂಗವನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದಿಗ ಹಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಹಗ್ಗ ಮಾರುವ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಚಿದಮೃತವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನೆಂಬ ಪರಿಣಾಮದ ಪರಮಸುಖವು ಇದಿರಿಟ್ಟು ತೋರದೆ, ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿನೇಕಿಸಿ ನೋಡಲು ಎಂಬುದಿಗ ರುಚಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದ ಚಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಉನ್ನತೀ ತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಮೂಲಜ್ಞಾನವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದಿಗ ಆ ನೀರು ಬೇರನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಮೂಲಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷ ವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದಿಗ ಅ ಬೇರು ವೃಕ್ಷವನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷವು ಷಡ್ವಿಧಭಕ್ತಿಗಳನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದಿಗ ವೃಕ್ಷಶಾಖೆಯ ನುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತನವಗ್ರಹಿಸಿದವೆಂಬುದಿಗ ಶಾಖೆ ಸರ್ಣವ ನುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಸರ್ವಾಚಾರ

ಸಂಪತ್ತು ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸದ್ವಾಸನೆಯನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಪರ್ಣ ಕುಸುಮವ ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸದ್ವಾಸನೆಯ ಸತ್ಯ ನಾದ ಮೋಕ್ಷಫಲವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕುಸುಮ ಕಾಯ ಕೊಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಮೋಕ್ಷಫಲವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಚಿದಮೃತ ರಸಮಯದಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಚಿದ್ವನ ಲಿಂಗವ ಶ್ರೀಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಆ ಚಿದ್ವನ ಲಿಂಗವ ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣ ಭವನಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಪದಿಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪೃಥಿವಿಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಧರಿಸಿ, ರೂಪು ರುಚಿ ತೃಪ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ವಿಷಯ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಲಿಂಗಾ ಪಿಠವ ಮಾಡಿ, ಲಿಂಗಸುಖಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣಂಗೆ, ತಾನೆಂಬ ಭಾವವಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಾಯ ಹಣ್ಣು ಮೆದ್ದಲ್ಲಿ ಭಾವನಳಿಯಿತ್ತು, ಇದನಾರು ಒಲ್ಲರು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ನೀನೆ ಬಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ

೭೯೧

ನೀರು ನೇಣು ಬಾವಿಯ ತಡಿ ಕುಂಭ ಮುಂತಾಗಿ ಬಂದಲ್ಲದೆ ಪಾತಾಳದ ಜಲವೈದದು ಧರೆಗೆ. ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಗಳೆಂಬವು ಒತ್ತಿ ಬೆಳೆದ ಶರೀರದ ಪೃಥ್ವಿಯ ಸಂಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದ ಉದಕ ಸಾರಾಯವಾಯಿತ್ತು. ಸಸಿ ಬೆಳೆದು ಕೊಯ್ದು ಒಕ್ಕಿ ನೈದ ಮತ್ತೆ ಬಾವಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು, ನೇಣು ಹರಿಯಿತ್ತು, ಕುಂಭ ಒಡೆಯಿತ್ತು, ಭೂಮಿ ಹಾಳಾಯಿತ್ತು, ಅಳೆವನ ಸತ್ತ, ಆ ಭತ್ತ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಭತ್ತವನುಂಡು, ಮತ್ತರಾದರು ಮರ್ತ್ಯದವರೆಲ್ಲರು. ತುತ್ತ ನುಂಗಿದರೂ ಇತ್ತಲಿದುರ್ ಬದುಕಿದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩೪ ||

ಟೀಕೆ:— ಸದ್ವಿನೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವೀಗ ನೀರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರನೆಂಬುದೀಗ ನೇಣು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಚಿತ್ಕೂಪನೆಂಬುದೀಗ ಬಾವಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿತ್ಕೂಪದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಎಂಬುದೀಗ ತಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಚಿದ್ಬಾಂಡನೆಂಬುದೀಗ ಕುಂಭನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿದ್ಬಾಂಡವನ್ನು ಚಿದಂಗವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಗುರು ಪಾಪಸೈಯ ಮಾಡಲು ಆ ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ, ಪಾತಾಳವೆಂದೆ ಹೃದಯ ಕಮಲ, ಅಂತಪ್ಪ ಹೃದಯ ಕಮಲ ಕರ್ಣಕಾ ಮಧ್ಯದ ಚಿದ್ಬಾಂಡದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಪದ್ಧಿನೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವನ್ನು ಭಾವ, ಮನ, ದೃಕ್ದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದಲಾಗ ದೆಂಬುದೀಗ ಕುಂಭ ಮುಂತಾಗಿ ಬಂದಲ್ಲದೆ, ಪಾತಾಳದ ಜಲವೈದದು ಧರೆಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ತ್ರಿವಿಧ ಮುಖದಲ್ಲಿರ್ಪಿಸುವದೆ ಭಕ್ತಿ. ತ್ರಿವಿಧ

ಒಂದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರಿವು ಜ್ಞಾನ ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲಪದಂಗಳ ಧ್ವಂಸನ ಮಾಡಿ ನಿತ್ಯಪದದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ಥಿರವಾದುದೇ ವೈರಾಗ್ಯ. ಇಂತಪ್ಪ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯನೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧವು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ರಿಸಿ ಶರಣನ ಚಿದಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತಿಹು ದೆಂಬುದೀಗ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಗಳೆಂಬ ಒತ್ತಿಬೆಳೆವ ಶರೀರದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯವನೋಳಿಕೊಂಡ ಶರಣನ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಹೃದಯಾದಿ ಪಡಿಂದ್ರಿಯಂಗಳಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಪೃಥ್ವಿಯ ಪಚ್ಚಾಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನು ಹೃದಯ ಕಮಲ ಕರ್ಣಿಕಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಸದ್ವಿನೇಕ ಸ್ವರೂಪ ವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವು ಆ ಹೃದಯಾದಿ ಪಡಿಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಷ್ಠಿಧಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಪಚ್ಚಾಯಲ್ಲಿ ಹೊಯಿದ ಉದಕ ಸಾರಾಯ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನ ಚಂದ್ರನೆಂಬುದೀಗ ಸಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಷೋಡಶಕಳಾ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಯವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಸಸಿ ಬೆಳೆದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನು ಪಡ್ವರ್ಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನೂಯಾಪ್ರಪಂಚವ ಸುಜ್ಞಾನ ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ ತುಂಡಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಕೊಯ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಪಂಚವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದಾಚರಿಸಿದ ಶರಣಿಗೆ ಆ ಚಿದ್ರೂಪವು ಚಿದ್ವನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಒಕ್ಕಿ ನೈದ ಮುಕ್ತ, ಬಾವಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ತೂಪವು ಚಿದ್ವನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಶರಣನ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಆಚಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿದಂಗವು ಎರಡೂ ಚಿದ್ವನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನೇಣುಹರಿಯಿತ್ತು, ಕುಂಭ ಒಡೆಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತ್ತಿಯಾದ ಶರಣನ ಶಿವೋಪಂ ಭಾವದರಿವು ಸುಜ್ಞಾನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಲು ಸದ್ಭ್ರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಅದನೆಂಬುದೀಗ ಭೂಮಿ ಹಾಳಾಯಿತ್ತು ಅಳೆವನ ಸತ್ತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸತ್ತೆಂಬ ತಂಡಿಲು ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಮಹಾನುಭಾವಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆ ಭತ್ತಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಆರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಹೃದಯಕಮಲ ಕರ್ಣಿಕಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಸಮರಸಾನಂದದ ಸುಖವನು ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಚಿದ್ವಾದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಚಿದ್ವನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಮಕಾಪ್ತಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ ಸಿಕ್ಕಿದ ಭತ್ತವನುಂಡು ಮತ್ತರಾದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸಾನಂದ ಸುಖವ ಆರಿಯದ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಗಳುಮುಖ್ಯವಾದ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನಿ ಗಳೆಲ್ಲರು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯೆವಿಡಿದಾಚರಿಸಿ, ಭಿನ್ನಫಲಪದಂಗಳ ಪಡೆದು ಭೋಗಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವ ನಷ್ಟಮಾಡಿ ಭವದತ್ತ ಎಡೆಯಾಡುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ ಮರ್ತ್ಯ ದವರೆಲ್ಲರು ತುತ್ತ ನುಂಗಿದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪಟ್ಟಣ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂ

ಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಶರಣನು ಆ ಖಂಡಿತ ಫಲಪದಂಗಳ ಮಾರಿ ನಿತ್ಯವಾದ ನಿಜಪದದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ತಿರವಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಇತ್ತಲಿದುರ್ ಬದುಕಿದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೯೨

ನೀರ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸತ್ತು ಬೇವುತ್ತಿದರ್. ತಲೆ ಕಾಲು ಬೇಯದು. ಕೈ ಮುರಟೆದು ಕಪಾಲ ಸಿದಿಯದು. ಕೂದಲು ಳಿಯತ್ತು. ಆ ಕೂದಲ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲೋಕವೆಡೆಯಾಡುತ್ತಿದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ. || ೧೩೫ ||

ಟೀಕೆ— ನೀರೆಂದೆಡೆ ಮನಸ್ಸು. ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಿಂ ಬೇವುತ್ತಿದರ್ನೆಂಬ ದೀಗ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮನೋಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ದೇಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಅತ್ಮನು ತನ್ನ ನಿಜದರಿವ ನಷ್ಟವಮಾಡಿ ಜೀವಸ್ಮೃತನಾಗಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸತ್ತು ಬೇವುತ್ತಿದರ್ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಿಂ ಬೇವುತ್ತಿದರ್ನಾತ್ಮನ ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಿರಸ್ಸು, ದುಶ್ಚರಿತ್ರವೆಂಬ ಚರಣವು ಎರಡು ದಗ್ಧವಾದುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ತಲೆ ಕಾಲು ಬೇಯದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಿಂ ಜೀವನಚಿತ್ತ ವೆಂಬ ಹಸ್ತವು ನಷ್ಟವಾಗದೆಂಬುದೀಗ ಕೈ ಮುರಟೆದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವನ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವು ನಷ್ಟವಾಗದೆ ಇರುವದೆಂಬುದೀಗ ಕಪಾಲ ಸಿದಿಯದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನ ಅಜ್ಞಾನ ಕೆಡದೆ ಇಗುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಕೂದಲುಳಿಯಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಅಜ್ಞಾನದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗ ಮೃತ್ಯು ಪಾತಾಳದಲುಳ್ಳ ದೇವದಾನವ ಮಾನವರು ಗೇಹವೆಂಬ ಜೋಹವ ತೊಟ್ಟು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳಿಂದ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದರೆಂಬುದೀಗ ಆ ಕೂದಲ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲೋಕವೆ ಡೆಯಾಡುತ್ತಿದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೯೩

ಬಧಿರನೊಂದಾಗಿ ಮದವಳಿಗ ಕೂಡಿದ. ಮದವಳಿಗನ ಹಿಂದುಗಡೆ ಕಳಸಗನ್ನಡಿ. ಮದವಳಿಗನ ಮುಂದೆ ಸಾಯುವರೆ ಮೂದೇವರು ಮುಂದೆ ಆಳುತ್ತಿಪ್ಪುದ ಕಂಡೆ. ಶಕುನ ಹೊಲ್ಲುವೆಂದು ಮದವಳಿಗತಿರುಗಿದ. ಮದುವೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩೬ ||

ಟೀಕೆ.— ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಅನಾಹತ ಕರಣದ್ವಾರ ದಿಂದ ಕೇಳದೆ ಇದ್ದ ಮನೋವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾಂತಿಕನಾದ ಅತ್ಮನು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹ ನೆಂಬುದೀಗ ಬಧಿರನೊಂದಾಗಿ ಮದವಳಿಗ ಕೂಡಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಜೀವನ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಕಳಸವೆಂದೆಡೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ, ಕನ್ನಡಿ ಎಂದೆಡೆ

ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಅಂತಸ್ತು ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವು ಜೀವಂಗೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮದವಳಿಗನ ಹಿಂದುಗಡೆ ಕಳಸಗನ್ನಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವನು ದೇಹಸಂಬಂಧದಿಂದ ಜೀವನ್ಮೃತನಾಗಿ ಸೋಹಂ ಎಂಬ ವಾಗ್ವಾದದಿಂದ ಉಲಿಯುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಮದವಳಿಗನ ಮುಂದೆ ಸಾಯುವರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತು ತತ್ವತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ದುಃಖ ಜೀವಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದೀಗ ಮೂದೇವರು ಮುಂದೆ ಅಳುತ್ತಿಪ್ಪುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತಸ್ತು ಆತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನವು ತಲೆ ದೋರಿ ತನ್ನ ನಿಜವನರಿದು ಸಂಸಾರಮುಖವನನುಭಾವಿಸಿದೊಡೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಪ್ರಪಂಚವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಶಿವತತ್ವದತ್ತಲು ಅಭಿಮುಖವಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಶಕುನಹೊಲ್ಲವೆಂದು ಮದವಳಿಗ ತಿರುಗದನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತಸ್ತು ಶರಣನು ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವಿಡಿದಾಚರಿಸಿ ಶರಣಸತಿ ಲಿಂಗಸತಿಯಾಗಿ ಅಚರಿಸಿಹೆನೆಂಬ ಉಭಯ ಭಾವನಳಿದು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮದುವೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೭೯೪

ಬಂಡವ ತುಂಬಿದ ಹಸುಬೆ ಕೊಂಡವನ ನುಂಗಿತ್ತು. ಆ ಚೀಲದ ಮದ್ದ ನುಂಗಿದವನ ಕಂಡವನೊಡೆದು ದಿಂಡುಗೆಡಹಿತ್ತು ತನುವ. ಆ ಕಂಡವ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಉಂಡವ ಸತ್ತ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩೩ ||

ಟೀಕೆ:— ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನೊಳಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಶರಣನ ಅಮಂಡಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬಂಡವ ತುಂಬಿದ ಹಸುಬೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಗುರುಕರುಣದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಚರಿಸುತ್ತಿಪ್ಪ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಆ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತವು ಅವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕೊಂಡವನ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಆ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಅಂಗವಾಗಿಪ್ಪ ಶರಣನ ಕರಸ್ತಲಕ್ಕೆ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಸರ್ವಾಂಗವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆ ಚೀಲದ ಮದ್ದ ನುಂಗಿದವನ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಪ್ಪ ಶರಣನ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳು ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವನವಗ್ರಹಿಸಿ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಂಡವನೊಡೆದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಅಮರಗಣತ್ವವನ್ನೆದಲು ಅಹಂಕಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹಭಾವನಳಿದು ಚಿತ್ರಭಾಂಗಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ದಿಂಡುಗೆಡಹಿತ್ತು ತನುವ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ರೂಪು ರುಚಿ ತೃಪ್ತಿಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಕರಣ ದ್ರವ್ಯಂಗಳ ಆಯಾ ಮುಖದ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ

ಭಕ್ತಿಯಿಂದಸಿಕ್ಕಿ, ಆ ಪರಮ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣನು ಚಿದ್ವನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ ಆ ಕಂಡವಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಉಂಡವ ಸತ್ತ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೯೫

ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಣ ಗುಂಡು, ಬೆಟ್ಟವ ನುಂಗಿತ್ತು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲಣ ಜಗ ಪೃಥ್ವಿಯ ನುಂಗಿತ್ತು. ಹಸುವಿನ ಬಸಿರಶಿಸು ಹಸುವ ನುಂಗಿತ್ತು. ಹೆಸರಿ ಡುವದಿನ್ನೇನೋ? ಕಣ್ಣೊಳಗಣ ಎರಳೆ ಬಣ್ಣವ ನುಂಗಿದ ಮತ್ತೆ ಬಣ್ಣ ಸಿ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಬುದಿನ್ನೇನೋ? ಕಣ್ಣಾವಗಾಡಿದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಚೆನ್ನು ಗೆಟ್ಟರಯ್ಯಾ ಅಣ್ಣಗಳೆಲ್ಲರು. ಮುಕ್ಕಣ್ಣನ ಪೂಜಿಸಿ ಮೂರು ಬಟ್ಟೆಯ ಸುತ್ತಿ ಉರಹೊಕ್ಕು ಆರೈದಿರಯ್ಯಾ ನೀವಾರಾಧಿಸುವ ಲಿಂಗವ. ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲೀಯವಾದವರೆಲ್ಲರು ಸಂಗಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ನಮ್ಮ ನಿಸ್ಸಂಗಿ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕು ಗೆಟ್ಟಿನಯ್ಯಾ || ೧೩೫ ||

ಟೀಕೆ:— ಚಿದಹಂಕಾರಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಚಿದ್ವನಲಿಂಗವು ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನ ಅಹಂಕಾರವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಣ ಗುಂಡು ಬೆಟ್ಟವ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲವು ಅಮರಗಣಪ್ತವನ್ನೆಯ್ಯು ಜ್ಞಾನಕಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದ್ದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲಣ ಜಗ, ಪೃಥ್ವಿಯ ನುಂಗಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಚಿದ್ವರ್ಧ ತಲೆದೋರಲು ಸುಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗ ಉದಯಿಸಿ ಜೀವನ ಪಶುಭಾವವ ನಪ್ಪವ ಮಾಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಹಸುವಿನ ಬಸಿರ ಶಿಸು ಹಸುವನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವಭಾವವಳಿದು ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನ ಕುರುಹಿಗೆ ತಂದು ಹೇಳಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಹೆಸರಿಡುವದಿನ್ನೇನೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯ ಮುಂದೆ ತೋರುವ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತು, ಸ್ವದೃಣೋಪೇತವಾದ ಮಾಯಾಪ್ರಪಂಚವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಣ್ಣೊಳಗಣ ಎರಳೆ ಬಣ್ಣವ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದ ಸತ್ಯಭೂತವನ್ನರಿಯದೆ ಲಿಂಗಾಂಗಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಅರ್ಚನೆ ಪೂಜ ನೆಯ ಮಾಡಿ ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡೆದು ಭೋಗಿಸಿ, ಭವ ಹೇತುವಪ್ಪ ಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭವಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ತಮ್ಮನಿಜವಂ ಮರೆದು ದೇಹಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಕೆಟ್ಟರೆಂಬುದೀಗ ಮತ್ತೆ ಬಣ್ಣ ಸಿ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಬುದಿನ್ನೇನೋ ಕಣ್ಣಾವಗಾಲದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ

ಮುಳುಗಿ ಚೆನ್ನು ಗೆಟ್ಟರಯ್ಯಾ ಅಣ್ಣಗಳೆಲ್ಲರು, ಮುಕ್ಕಣ್ಣನ ಪೂಜಿಸಿ ಮೂರು ಬಟ್ಟೆಯ ಸುತ್ತಿ ಊರಹೊಕ್ಕು ಅರೈಯ್ದರಯ್ಯಾ ನೀವಾರಾಧಿಸುವ ಲಿಂಗವ ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲೀಯವಾದವರೆಲ್ಲರು ಸಂಗಕ್ಕೊಳಗಾದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನು ತಾನೆಂಬ ಭಾವವಳಿದು ಚಿದ್ವನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿಪ್ಪತ್ತಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ ನಮ್ಮ ನಿಸ್ಸಂಗ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕು ಗೆಟ್ಟಿನಯ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೯೬

ಬೇಡ ಬಿಲ್ಲವಿಡಿದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಬೇಡನ ಬಿಲ್ಲ ಬೇಡಿ ಕಾಡಿಹರೆಲ್ಲರು. ಆ ಬಿಲ್ಲು ರೂಢಿಯದಲ್ಲ. ಇನ್ನಾರು ಕೊಟ್ಟರೋ? ಕೊಟ್ಟವರ ಕೊಂಡು ಕೊಡದವರ ಹಿಂಗಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಹಂಗಿಲ್ಲ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ. || ೧೩೬ ||

ಟೀಕೆ:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅಥಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಿಂದಾಚೆರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ಖಂಡಿತ ಫಲಪದಂಗಳ ಬಯಸನೆಂಬುದೀಗ ಬೇಡನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಸದ್ಭಾವನೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಸುಮನವೆಂಬ ನಾರಿಯ ಹೂಡಿ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಂಬ ತೊಡಚಿ ಗುರುಮಾರ್ಗಜಾರವಿಡಿದು ಸತ್ಪಥದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ ಬಿಲ್ಲವಿಡಿದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶರಣನ ಶಿವ ಭಾವವ ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ ಬೇಡನ ಬಿಲ್ಲಬೇಡಿ ಕಾಡಿಹರೆಲ್ಲರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಜಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಶಿವಭಾವವು ದೇಹಾದಿ ಪ್ರಪಂಚವ ಹೊದ್ದದೆಂಬುದೀಗ ಆ ಬಿಲ್ಲು ರೂಢಿಯದಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸದ್ಭಾವನ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಗುರುತತ್ವವನ್ನು ಶರಣನು ತನ್ನ ಪ್ರಸಾದಕಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಇನ್ನಾರು ಕೊಟ್ಟರೋ ಕೊಟ್ಟವರ ಕೊಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶಿವಾಭಾವ ಸನ್ನಿಹಿತರಲ್ಲದ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತನ್ನಾಚಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದೆಂದು ಶರಣನು ಬೇರೈಡಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಕೊಡದವರ ಹಿಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನಗಳು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಯಾಗಲು ಇನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದಾಚೆರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಬಟ್ಟೆಯ ಹಂಗಿಲ್ಲ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೯೭

ಬಾವಿಯ ಓರೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದವರಾರೋ ? ಮೂರಿತ್ತು ಬಾವಿಯ ನೀರು ತೋರಲಿಲ್ಲದಂತೆ. ಮುಸುಕೆ ಮುಳುಗಿ ಹೋಹಾಗ ಮೂರಡಿಯ

ಕವೈಯನು ಮರಿಬಂದು ತೋರಲಿಲ್ಲದಂತೆ ನುಂಗಿತ್ತು. ಬಾವಿಯ ಓರೆಯ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದಾತನ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಉಸುರುವೆ ಮೀರಿದ ಘನವ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ. || ೧೩೩ ||

ಟೀಕೆ:— ಬಾವಿ ಎಂದೊಡೆ ಚಿತ್ಕೂಪ. ಅಂತಸ್ಸ ಚಿತ್ಕೂಪವನೊಳಗೊಂಡು ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಿಪದಂಬುದೀಗ ಬಾವಿಯ ಓರೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿದೊಡೆ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹೋದರೆಂಬುದೀಗ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದವರಾರೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವು ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣಬಾರದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮೀರಿತ್ತು ಬಾವಿಯ ನೀರು ತೋರಲಿಲ್ಲದಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾನಂದ ಜಲ ಭಿನ್ನವಾಗಲು ತನು ತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ವಿ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಸಂಸ್ಕಾರ ಒದಗಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಪರಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬೇಕೆಂದು ಕ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನ ಭಾವ ಮುಂದುಗೊಂಡಿಪ್ಪ ಪರಮ ಶಾಂತಿಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಸರ್ವಾಂಗವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮುಸುಕಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಹಾಗ ಮೂರಡಿ ಕವೈಯನ್ನು ಮರಿಬಂದು ತೋರಲಿಲ್ಲದಂತೆ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ನೇತಮಾಡಿ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ತಸ್ತಿರಭಾವಿಯಾಗಿ ನಿಂದು ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯನಾದ ಶರಣನ ಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ಉಪಮೆಗೆ ತರಲಿಲ್ಲನೆಂಬುದೀಗ ಬಾವಿಯ ಓರೆಯಜಾರಿ ಬಿದ್ದಾತನ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಉಸುರುವೆ ಮೀರಿದ ಘನವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೪೮

ಬೀಜ ಹುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಗುಣ ನೀಡಲ್ಲಿ ನಾನಾಪ್ರಕಾರಂಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ತೆರನಂತೆ ಆ ಮೂಲ ಮೇಲುಕುರಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಐದು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಶಾಖೆ ಒಡೆಯಿತ್ತು, ಮೂರುಗುಣದಲ್ಲಿ ಎಲೆಯುಕುರಿಸಿತ್ತು, ಎಂಟು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮ ಬಲಿಯಿತ್ತು, ಆಮರ ಉದುರಿ ಹರಳು ನೀದಿತ್ತು, ನವಗುಣದಲ್ಲಿ ಆ ರಸ ಬಲಿಯಿತ್ತು, ಪೋಡಶದಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು, ಪಂಚ ವಿಶತಿಯಲ್ಲಿ ಸವಿದ ರುಚಿ ನೀದಿತ್ತು, ಶತಕದಲ್ಲಿ ಮರನಾಯಿತ್ತು, ವೃಕ್ಷದ ಬೇರು ಕಡಿಯಿತ್ತು, ಮರ ಬಿದ್ದಿತ್ತು, ಕೊಂಬು ಹುಗ್ಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು, ಕೊಂಬಿ ನೊಳಗಣ ಕೋಡಗ ಬಂಧುಗಳನೊಡಗೂಡಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಶ್ರುತವೃಷ್ಟ

ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯರಣ್ಣಾ! ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿ, ರುದ್ರನ ಲಯ ಇಂತೀ ಮೂವರ ಹಂಗಿನಿಂದ ಬಂದ ದೇಹಕ್ಕೆ ತಟ್ಟುವ ಇಷ್ಟದ ದೃಷ್ಟವ ನೋಡಾ! ಒಮ್ಮೆಗೆ ಕಾ ರು ಕ ನಲ್ಲಿ, ಇಮ್ಮೆಗೆ ಹರದಿಗನಲ್ಲಿ, ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ಮುಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಆದಿಯ ಹೆಣ್ಣಿನ ತೆರನಂತೆ ಅವರ ಕಂಡು ಆಹಾ ಅದಲ್ಲವೆಂದೆ! ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ. || ೧೩೮ ||

೭೯೯

ಟೀಕೆ:— ಮೂವಿನ ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಮೊಳೆದೋರಿ ಆ ಮೊಳೆಯಿಂದ ಅಂಕುರ, ಅಂಕುರದಿಂದ ಶಾಖೆ, ಶಾಖೆಯಿಂದ ಪರ್ಣ, ಪರ್ಣ ದಿಂದ ಕುಸುಮ, ಕುಸುಮದಿಂದ ಕಾಯಿ, ಕಾಯಿಂದ ಹಣ್ಣು ಇಂತಿವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೂಲ ಬುಡ ಒಂದೇ ಭೂಮಿ ಅಲ್ಲಿಗಿಡ ನಿಂದು ಪ್ರವೇಷಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪಂತೆ ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳಿಗೆ ಕಾಣವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ತಾನೊಂದಾಗಿದ್ದು ತನ್ನ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದ ತಾನೇ ಅಖಂಡ ಚಿತ್ತಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂದು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕಸ್ಥಲ ಕುಲಂಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬು ದೀಗ ಬೀಜ ಹುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಗುಣ, ನಿಂದಲ್ಲಿ ನಾನಾಪ್ರಕಾರಂಗಳಿಂದ ಭೂಮಿ ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ತೆರದಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ನಾದಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಶಿವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆ ಮೂಲ ಮೇಲಂಕುರಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವರ್ತನೆಯಳಿದು ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಸುಚಾಚಾರವನೊಳಗೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹುದು ಸರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ ಐದು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಶಾಖೆ ಒಡೆಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಸಂಚಾಚಾರ ಸಂಬಂಧ ವಾದ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ತನುತ್ರಯಂಗಳಳಿದು ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ತ್ರಿವಿಧಭಕ್ತಿವಿಡಿವಾಚರಿಸುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಮೂರು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಎಲೆಯಂಕುರಿಸಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಭಕ್ತಿವಿಡಿವಾ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ಅಷ್ಟತನುವಳಿದು ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನು ಭಾವ ಸದ್ವ್ಯಾಸನೆಯೇ ತುಂಬಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಎಂಟು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮ ಬಲಿಯಿ ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಷ್ಟವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದ ಶರಣಂಗೆ ಫಲಪ ದಂಗಳ ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಫಲ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅದು ಉದಾರಿ ಹರಳು ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮುಕ್ತಿಫಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೆಯ್ದಿದ ಶರಣನ ನವದ್ವಾರಂಗಳಳಿದು ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಚಿದಾಮೃತರಸವೇ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನವಗುಣದಲ್ಲಿ ಆ ರಸ ಬಲಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದ ಶರಣಂಗೆ ಅಂತರಂಗದ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳು, ಬಹಿರಂಗದ ಅಷ್ಟಮದಂಗೆ

೪೪ನೆಯ ಶರಣ ಪೋಡಶಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೆಂಬ ಚಿದಹಂಕಾರವಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ
 ಪೋಡಶದಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪೋಡಶಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ
 ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ನಿಂದು ತಾನೆಂಬ ಚಿದಹಂಕಾರವಡಗಿದ ಶರಣನ ಅಂಗ
 ತತ್ವವು ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಲಿಂಗತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ
 ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ನಿಂದು ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವಂ ಶರಣ ಮುಖಲಿಂಗ
 ವಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡು ಪರಮಪ್ರಸಾದವ ಕರುಣಿಸಲು ಆ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆಯಿಂದ
 ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೈದಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಪಂಚವಿಂಶತಿಯಲ್ಲಿ ಸವಿದ ರುಚಿ ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬ
 ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೈದಿದ ಶರಣನು
 ಅಂಗಸ್ಥಲ ೪೪, ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ೫೭, ಉಭಯಪಿಂಡಾದಿ ಜ್ಞಾನ ಶೂನ್ಯಾಂತವಾದ
 ನೂರೊಂದುಸ್ಥಲ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾದಿವಿಡಿಸಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥ
 ವಾಗಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಶತ ಏಕದಲ್ಲಿ ಮರನಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು
 ನೂರೊಂದುಸ್ಥಲವಿಡಿದು ಆಚರಿಸಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಶರಣಿಗೆ
 ಮೂಲಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ವೃಕ್ಷದ ಬೇರು ಕಡಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ
 ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮೂಲಾಹಂಕಾರ ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣನ ಆಚಾರಾಂಗವು ಚಿದ್ರನ
 ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲೀಯವಾಯಿತ್ತೇಬುದೀಗ ಮರಬಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ದೇಹಭಾವ
 ನಷ್ಟವಾಗಿ ಶಿವಭಾವ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಸದ್ಭಕ್ತಿಗೆ ಭಿನ್ನಫಲ ಪದಂಗಳ ಬಯಕೆ ಇಲ್ಲದೆ
 ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕೊಂಬು ಹಂಗ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಾದ್ವೈತ
 ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾದ ಶರಣನ ಮನಸ್ಸು ಅಮರಗಣತ್ವವನ್ನೈದಿರ್ಪ ಸಕಲ ಕರಣಂ
 ಗಳನ್ನು ಸುಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿ ತಾನೆಂಬ ಸಂಕ
 ಲ್ಪವಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕೊಂಬಿನೊಳಗಣ ಕೋಡಗ ಬಂಧುಗಳನ್ನೊಡಗೂಡಿ
 ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸಂಕಲ್ಪವಳಿಯಿತ್ತಾಗಿ ಅದ್ಭುತ
 ವಚನ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದಲರಿದು ಗುರುಕರುಣದಿಂದ ತಿಳಿದು, ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದಿಂದ
 ವಿವೇಚಿಸಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು ವೀರಶೈವ ಪಟ್ಟಿಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಶರಣರೆಂಬುದೀಗ
 ಶ್ರುತ ದೃಷ್ಟನುಮಾನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಿರಣ್ಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ
 ಸಂಬಂಧದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನರಿಯದ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಉತ್ತತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಂಗ
 ಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ದೇಹಿಗಳಾಗಿರ್ಪ ಜೀವರು ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇ
 ಕೆಂದು ಗುರುಕರುಣದಿಂದಪಡೇಶವ ಪಡೆದರೆಂಬುದೀಗ ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ವಿಷ್ಣು
 ವಿನ ಸ್ಥಿತಿ, ರುದ್ರನ ಲಯ ಇಂತೀ ಮೂವರ ಹಂಗಿನಿಂದ ಬಂದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ
 ದೃಷ್ಟವ ನೋಡಾ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಕಾರುಕನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುರುಕರುಣದಿಂದ
 ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಪೋಡಶೋಪಚಾರಂ
 ಗಳ ಮಾಡಿ ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡೆಯುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ ಇಮ್ಮೆಗೆ ಹರದಿಗನಲ್ಲಿ ಎಂಬ
 ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ತಾವು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹೋದರೆಂಬು

ದೀಗ ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ಮುಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ ಒತ್ತೆಯ ಹೆಣ್ಣಿನ ದೃಷ್ಟಾಂತದಂತೆ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವ ಭಸ್ಮವಿಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಫಲಸದಂಗಳ ಪಡೆಯುತ್ತಿಹ ಆದ್ವೈತಿಗಳು ಅದು ಪಟ್ಟಿಲ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲವೆಂದು ಶರಣನು ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಅಧಿಯ ಹೆಣ್ಣಿನ ತೆರದಂತೆ ಅವರ ಕಂಡು ಒಡಾ ಅಲ್ಲವೆಂದೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೭೯೯

ಭೂಮಿಯ ಹಿಡಿದು ಉಳುತ್ತಿದ್ದೆನಯ್ಯಾ ಕಡೆ ನಡು ಮೊದಲಿಲ್ಲದೆ. ಎನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಬರವಿಗೆ ಇದಿರಾದವು ಮೂರೆತ್ತು. ಕಡೆಯ ಹೊಲದ ತೆವರಿನಲ್ಲಿ ಮರ ತಾಗಿ ನೇಗಿಲು ಮುರಿಯಿತ್ತು, ನೊಗ ಸೀಳಿತ್ತು, ಎತ್ತು ಸತ್ತವು. ಎನಗಿನ್ನಾವು ದಿಕ್ಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೩೯ ||

ಟೀಕೆ:— ಮೂಲ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಸಕಲಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಆ ಚಿಧ್ವನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಭೂಮಿಯ ಹಿಡಿದು ಉಳುತ್ತಿದ್ದೆನಯ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ತನು ತ್ರಯಂಗಳು ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಲು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಬಟ್ಟಿ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಡೆ ನಡು ಮೊದಲಿಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯ ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣನು ಅಖಂಡ ಸರ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕೈವನ್ಯದ ಬೇಕೆಂಬ ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ತನಕದಲ್ಲಿರ್ಪನೆಂಬುದೀಗ ಎನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಬರವಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯು ಮುಂದು ಗೊಂಡು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ವಿಶ್ವತೈಜಸ ಪ್ರಾಜ್ಞರೆಂಬ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವನ್ನೈದಿದನೆಂಬುದೀಗ ಇದಿರಾದವು ಮೂರೆತ್ತು, ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಸಮರಸವನ್ನೈದಲು ಕಡೆಯ ಹೊಲನೆಂದೊಡೆ ಕಾರಣದೇಹ, ಅಂತಸ್ತು ಕಾರಣದೇಹದಲ್ಲಿ ತೆವರೆಂದೊಡೆ ಶಿವಭಾವಾವಸ್ಥೆ, ಆ ಶಿವಭಾವವು ಸದ್ವಿವೇಕವೃಕ್ಷವನವಗ್ರಹಿಸಿದಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗದ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಡೆಯ ಹೊಲದ ತೆವರಿನಲ್ಲಿ ಮರತಾಗಿ ನೇಗಿಲು ಮುರಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಶರಣನ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಚಿಧ್ವನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನೊಗ ಸೀಳಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಸಮರಸವಾದನೆಂಬುದೀಗ ಎತ್ತು ಸತ್ತವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು

ಸದ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ಆ ಶರಣನು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಎನಗಿನ್ನಾವುದು ದಿಕ್ಕು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ

೮೦೦

ಮಗುವು ಸತ್ತು ಕೊರಳು ಕುಗ್ಗದು, ಅಂಗುಳಾರದು, ಬಾಯ ಬರೆ ಹಿಂಗದು. ಇನ್ನಾವ ನೇಣ ಹಾಕುವೆ ಕೊರಳಿಗೆ? ಒಂದು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಬಿಡದು. ಎರಡು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂಗಿ ಹೋಗದು. ಮೂರು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗದು. ಹಲವು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವಡೆಯದು ಕೂಸು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಲವರವೇಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೦ ||

ಟೀಕೆ: — ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಮನವಳಿದು ಉನ್ನತತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನೆದಲು ಅಂತಸ್ತು ಉನ್ನತತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮಗು ಸತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಶಿವೋಹಂ ಎಂಬ ದೃಢಕಂಠ ನಿರ್ಧರವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕೊರಳು ಕುಗ್ಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಪರಶಿವತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವವೈದಬೇಕೆಂಬ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯು ಮುಂದುಗೊಂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಅಂಗುಳಾರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯು ಮುಂದುಗೊಂಡಿದ್ದ ಶರಣನ ಜಿಹ್ವಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿಹ ಶಿವ ಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣೆಯು ಉನ್ನತ ನೆನಹು ಹರುಷಾನಂದದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬಾಯ ಬರೆ ಹಿಂಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಹರುಷಾನಂದದಲ್ಲಿದ್ದ ಸದ್ವಿವೇಕಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ದೃಢಕಂಠದಲ್ಲಿ ಶಿವಾದ್ವೈತಭಕ್ತಿಯ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಇನ್ನಾವ ನೇಣ ಹಾಕುವೆ ಕೊರಳಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಶಿವನೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಒಂದು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಬಿಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮನಸ್ಸು ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ವಿವಿಧಾಚರಿಸುತ್ತಿಹುದಲ್ಲದೆ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಬಹುದೆಂಬುದೀಗ ಎರಡು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂಗಿ ಹೋಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನವಿವಿಧಾಚರಿಸುತ್ತಿಹುದಲ್ಲದೆ ಅವು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಮೂರು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಉನ್ನತತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಅಂಗಸ್ಥಲ ಳಲಿಂಗಸ್ಥಲ ೫೭ ಅಂತು ಪಿಂಡಾದಿ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯತೆವಾದ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲ ಕುಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹುದು, ಅದಕ್ಕೆ ಫಲಪದಂಗಳು ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಹಲವು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟು

ವಡೆದ ಕೂಸು, ಅದಕ್ಕೆ ಒಲವರವೇಕೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ

೮೦೧

ಮಡಕೆ ಕಾವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಜಲಕಾದುಕ್ಕಿತ್ತು. ಜಲ ಉಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಅಕ್ಕಿ ಬೆದಿತ್ತು. ಉಂಬುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಓಗರ ಮಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಮಿಕ್ಕೋಗರವನಾರೋಗಿಸಿದವರು ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟರು. ಎನಗಿನ್ನು ಹೊಲಬಾವುದೋ ಎನಗಾರಕರಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೧ ||

ಟೀಕೆ:— ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವು ದಗ್ಧವಾದಾಕ್ಷಣವೆಂಬುದೀಗ ಮಡಕೆ ಕಾವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸರ್ವಾಂಗವು ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದಗ್ಧವಾದ ಶರಣನ ಮನಸ್ಸು ಸುಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಲೊಡನೆ ಆ ಸತ್ತೆಂಬ ತುಡಿಲು ಸುಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಜಲಕಾದುಕ್ಕಿತ್ತು, ಜಲ ಉಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಅಕ್ಕಿಬೆದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸದ್ರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಿಂದಾದಯವಾದ ಪರಮಾತ್ಮಸದ್ರೂಪವಾದ ಪರತತ್ವಪ್ರಸಾದವನ್ನು, ಶರಣನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಾಕ್ಷಣವೇ ಶರಣ ಸತಿ ಲಿಂಗ ಪತಿ ಎಂಬುಭಯವಳಿದು ಒಂದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಉಂಬುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಓಗರ ಮಿಕ್ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಉಳುವೆಯ ಸದ್ರೂಪವಾದ ಪರತತ್ವಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಸಕಲ ಕರಣಗಳು ಸದ್ವಿವೇಕದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತ ಹೊಲಬು ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷನಾಗಿದ್ವನೆಂಬುದೀಗ ಮಿಕ್ಕೋಗರವನಾರೋಗಿಸಿದವರು ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟರು, ಎನಗಿನ್ನು ಹೊಲಬಾವುದೋ ಎನಗಾರಕರಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮೦೨

ಮಹಾಜಗವು ಪ್ರಳಯವಹಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣುಮೊರಡಿ ಕದಡಿದುದಿಲ್ಲ. ಮಹಾಹೇತು ದಹನವಹಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಮೆದೆ ಬೆಂದುದಿಲ್ಲ. ಬಲ್ಲಿದರೆಲ್ಲರು ಕಾದಿ ಮಡಿದಲ್ಲಿ ಹಂದೆ ಹುಯ್ಯಲಲ್ಲಿದ್ದು ಅಂಜಿದುದಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗವ ಹಿಡಿದವರೆಲ್ಲರು ಒಂದ ಮೆಟ್ಟಿ ಒಂದನರಿದು ಸಂಗವ ಮಾಡುವಾಗ ಇದರಂದವನೇನೆಂದರಿಯೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೨ ||

ಟೀಕೆ:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿ ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳ ಚಿದ್ಭವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮಹಾಜಗವು ಪ್ರಳಯವಹಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಚಿತ್ತಪ್ರಕಾಶವಾದ

ಚಿದಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಚಿದಹಂಕಾರವೆಂಬ ಮೊರಡಿ ಭಿನ್ನವಾದುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಮಣ್ಣುಮೊರಡಿ ಕಡದಿದುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಭವಾರಣ್ಯವು ದಗ್ಧವಾಗಲಿ ಶಂಚವಿಷಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹವು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದಗ್ಧವಾಗದೆಂಬುದೀಗ ಮಹಾಹೇತುದಹನವ ದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಮೆದೆ ಬೆಂದುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನಾವು ಬಲ್ಲವು ಬಲ್ಲಿದರೆಂಬ ವಾಗ್ದೈವ್ಯತಿಗಳೆಲ್ಲಂ ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ದ್ವೈತಜ್ಞಾನದಿಂದಂಥಿದು ದೇಹಾದಿಪ್ರಪಂಚಿ ನಲ್ಲಿ ಲಯವನೈದುವಲ್ಲಿ ಸರ್ವಭಯ ಭೀತಿ ಭೃತ್ಯಾಚಾರದಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿಪ್ಪ ಶರಣನು ಕಾಲಕಾಮಾದಿಗಳ ಜಯಿಸಿ ನಿತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಬಲ್ಲಿದರೆಲ್ಲರು ಕಾಡಿ ಮಡುವಲ್ಲಿ ಹಂದೆ ಹುಯ್ಯಲಲ್ಲಿದ್ದು ಅಂಜಿದುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಧರಿಸಿದವರೆಲ್ಲರು ಹೃದಯಕಮಲ ಕರಣಿಕಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿಕನೆಂದು ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿಹರು, ಅವರಿಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷವಾಯಿತ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ, ಲಿಂಗವಹಿದವರೆಲ್ಲರು ಒಂದ ಮೆಟ್ಟಿ ಒಂದನರಿದು ಸಂಗವ ಮಾಡುವಾಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ದ್ವೈತವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರ ಸೈಕ್ಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ ಇದರಂದವನೇನೆಂದರಿಯೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮೦೩

ಮಹಾಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಲುವ ವ್ಯಾಘ್ರನ ನಾಲಿಗೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೊಲ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಮೊಲಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕಾಲು, ತಲೆಯಾರು, ಬಾಯಿ ಐದು. ಒಂದು ಬಾಯಿ ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂದರಿಯೆ. ಆರು ತಲೆಗೆ ಒಂದೇ ಕಣ್ಣು, ಆರು ನಾಲಿಗೆ, ಕಿವಿ ಹತ್ತಾಗಿ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದೇಕೋ? ಎಸೆವರ ಕಾಣೆ, ಬಲೆ ಗೊಳಗಾಗದದು. ಆ ಶಶಕವ ಹೊಸ ಕೋಳಿ ನುಂಗಿತ್ತು. ನುಂಗಿದ ಕೋಳಿಯ ಶರಣ ನುಂಗಿದ, ಆ ಶರಣ ಸನ್ನತವಾಗಿ ಪ್ರಣವನುಂಗಿತ್ತು. ಆ ನುಂಗಿದ ಪ್ರಣವವ ಅದರಂಗವನರಿದದೆ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೩ ||

ಟೀಕೆ:— ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾದ ಭವಾರಣ್ಯವೆಂಬುದೀಗ ಮಹಾಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಭವಾರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತದೇವದಾನವ ಮಾನವರುಗಳ ಭವವನೈಯ್ದಿ ಸುವ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನಿರುತ್ತಿರುಹದೆಂಬುದೀಗ ಕೊಲುವ ವ್ಯಾಘ್ರನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನ ಆಶಾತ್ಮವ್ಯಯ ಜಿಹಾ ಗ್ರದಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನುದಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ ನಾಲಿಗೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೊಲೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವಂಗೆ ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಾವಸ್ಥೆಗಳೇ ಚರಣವಾಗಿಹದೆಂಬುದೀಗ ಆ ಮೊಲಕ್ಕೆ ಮೂರುಕಾಲು ಎಂಬ

ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತ್ರಿವಿಧವಸ್ತೆಗಳೇ ಚರಣವಾಗುಳ್ಳ ಜೀವಾತ್ಮಂಗೆ ಅರಿವದ್ವರ್ಗಂಗಳೇ ಅಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಶಿರಸ್ಸಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ ತಲೆ ಆರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪರಿಷದ್ವರ್ಗಂಗಳೆ ಶಿರಸ್ಸಾಗುಳ್ಳ ಜೀವಾತ್ಮಂಗೆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆ ಜಾಯಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಬಾಯಿ ಐದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನ ಹೃದಯೇಂದ್ರಿಯವು ಗೋಷ್ಯವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಒಂದು ಬಾಯಿ ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂದರಿಯೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನ ಅರಿವದ್ವರ್ಗಂಗಳು ಅಜ್ಞಾನದೃಕ್ಪ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ಪಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಆರು ತಲೆಗೆಬಂದೇ ಕಣ್ಣು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವನು ಪರರೊಡನೆಗೆ ಆಳುಪನೆಂಬುದೀಗ, ಅರೇ ನಾಲಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವಾತ್ಮಂಗೆ ದಶನಾಯುಗಳೇ ಅಪ್ಯತಕರ್ಣವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಕಿವಿಹತ್ತಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವನು ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿದೇಕೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸದ್ಭಾವನೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಸುಮನನೆಂಬ ನಾರಿಯ ಹೂಡಿ ಸುಜ್ಞಾನನೆಂಬ ಬಾಣದಿಂದ ಜೀವರ ಸಂಹರಿಸುವರ ಪೂರ್ವವೆಂಬುದೀಗ ಎಸೆವರ ಕಾಣೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನು ಭಕ್ತಿಪಾಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಬಲೆಗೊಳಗಾಗದದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲುದಯವಾದ ಸತ್ಪ್ರಾಣವು ಜ್ಞಾನವವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಆ ಶಶಕವ ಹೊಸ ಕೋಳಿ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸತ್ಪ್ರಾಣವು ಚಿತ್ಪ್ರಾಣವನಾದ ಶರಣನವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ನುಂಗಿದ ಕೋಳಿಯ ಶರಣ ನುಂಗಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಾಣವು ಚೈತನ್ಯಲಿಂಗವು ಶರಣನವಗ್ರಹಿಸಲು ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಆ ಲಿಂಗವ ವಗ್ರಹಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕಂಗವಾದ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದನೆಂಬುದೀಗ ಆ ಶರಣ ಸನ್ಮತವಾಗಿ ಪ್ರಾಣವು ನುಂಗಿ ಆ ಪ್ರಾಣವು ಅದರಂಗವನರಿದಡೆ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮೦೪

ಮಂಜಿನ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲ ಬೀಜಬಿದ್ದು ಮರೀಚಿಕದ ಮಳೆ ಹೊಯ್ದಿತ್ತು. ಬೇರು ಬಿಡದೆ ನೋಳೆ ಒಡೆಯಿತ್ತು. ಎಲೆದೋರುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ತಲೆ ಇಲ್ಲದ ಎರಳೆ ಬಂದು ಮೇಯುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಅಂಜನಸಿದ್ಧ ಬಂದು ನಿಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅದು ನಿರಂಗವಾಯಿತ್ತು ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿಯೇ || ೧೪೪ ||

ಟೀಕೆ — ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರಿ ಅಡಗಲ್ಪಟ್ಟ ಚಿದ್ರೂಪಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವೇ ತುಂಬಿತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮಂಜಿನ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶ ಮಯವಾದ ಚಿದ್ವನ ಲಿಂಗವು ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಬಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬಿಸಿಲಬೀಜ ಬಿದ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮರೀಚಿಕ

ವೆಂದಡೆ ಮನಸ್ಸು. ಅಂತಸ್ತು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತೋರಿದ ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲನೇ ಪ್ರಕಾಶವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮರೀಚಿಕದ ಮಳೆ ಹೊಯ್ದು ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣಿಗೆ ಮೂಲಾಹಂಕಾರವು ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬೇರು ಬಿಡದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನಾಂಕುರವೇ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನೊಳೆ ಒಡೆಯುತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವರ್ತನೆಯು ತಲೆದೋರು ದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ವೃತ್ತಿ ಜ್ಞಾನವು ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿರ್ಪ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಸದ್ವಿವೇಕಸ್ವರೂಪವಾದ ಸುಜ್ಞಾನಾಂಕುರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಎಲೆದೋರುವದಕ್ಕೆ ನೊಡಲೆ ತಲೆ ಇಲ್ಲದ ಎರಳೆ ಬಂದು ಮೇಯುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಲಿಂಗಭೋಗೋಪ ಭೋಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಭೇದವನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಾಂಜನವುಳ್ಳ ಶ್ರೀಗುರು ಕಂಡು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಅಂಜನಸಿದ್ಧ ಬಂದು ನಿಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲವು ಚಿದ್ವನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲಾಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅದು ನಿರಂಗವಾಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿಯೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮೦೫

ಮನೆಯ ಕೋಡಗ ಊರಮಂತನ ನುಂಗಿತ್ತು ಮಂತದೊಳಗಣ ಮಂದಿ ಹೊಂದುದಿಲ್ಲ. ಅದರಂದದಿರವ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ? ಎಂಟುಕಾಲ ಮಂಟಿಯ ಟಿಂಟಿಣಿಸಿ ನಿಂದವೈದು ಕಂಭ. ಕಂಭದ ಮೇಲಣ ಬೋದಿಗೆ ಮೂರು ಸಂದು ಬಿಟ್ಟುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದ ಮಣಿಮಾಡದ ಮಂತನ ನುಂಗಿದ ಕೋಡಗನ ಕಂಗಳು ನುಂಗಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೫ ||

ಟೀಕೆ— ಅಂತರ್ದೇಹದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನೋವರ್ತನೆಂಬುದೀಗ ಮನೆಯ ಕೋಡಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಊರೆಂದೊಡೆ ಪಂಚಭೂತ ಗ್ರಾಮ. ಮಂತವೆಂದೊಡೆ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳು ಆ ಪಂಚಭೂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳನ್ನು ಆ ಮನ ಆವೃದ್ಧಿಸಿತ್ತೆಂದೀಗ ಮನೆಯ ಕೋಡಗ ಊರಮಂತನ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಘಟಿಸದೆ ಮನೋವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಮಂತ ದೊಳಗಣ ಮಂದಿ ಹೊಂದುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನೋವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳು ವರ್ತಿಸುವದನು ಆ ಶಿವಜ್ಞಾನಿಯು ಕಂಡು ಬೋದ ಬಿಟ್ಟನೆಂಬುದೀಗ, ಅದರಂದದ ಇರವ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಷ್ಟತನು ಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ ಎಂಟುಕಾಲ ಮಂಟಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹಕ್ಕೆ ಪಂಚಕರಣಂಗಳೇ ಆಧಾರವಾಗಿಹುವೆಂಬುದೀಗ

ಟೆಂಟೆಣಿಸಿ ನಿಂದವೈದು ಕಂಭ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪಂಚಕಣಂಗಳನೊಳ
ಕೊಂಡು ತೋರುವ ಭಾವವು ತ್ರಿಸುಟಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ,
ಕಂಭದ ಮೇಲಣ ಬೋದಿಗೆ ಮೂರು ಸಂದು ಬಿಟ್ಟುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ
ಭಾವವು ತ್ರಿಸುಟಿ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಹಿಂಗಿದ್ದ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಪಡಾಧಾರಚಕ್ರಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಪ್ಪ ದೇಹವನ್ನು ಚತುಷ್ಪರಣಂಗಳು
ಮುಖವಾದ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳನವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶರಣನ ಪರಿ
ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವವಗ್ರಹಿಸಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸದಿಪ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಮಣಿಮಾಡದ ಮಂತ್ರವ
ನುಂಗಿದ ಕೋಡಗವ ಕಂಗಳು ನುಂಗಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮೦೬

ಮಾತನಾಡುವ ಪಂಜರದ ವಿಹಂಗನನೊಂದು ಕೋಡಗ ನುಂಗಿತ್ತು.
ನುಂಗಿದ ಕೋಡಗವ ಮಂಜರಿ ತಿಂದಿತ್ತು. ತಿಂದ ಮಂಜರಿಯ ಅಂಧಕ ಕಂಡ.
ಆ ಅಂಧಕ ಪಂಗುಳಿಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿ, ಪಂಗುಳ ಹರಿದು ಮಂಜರಿಯ ಕೊಂಡ.
ಪಂಜರದ ವಿಹಂಗನ, ಮಂಜರಿಯ ಲಾಗವ, ಅಂಧಕನ ಧ್ಯಾನವ, ಪಂಗುಳನ
ಹರಿತವ ಈ ದ್ವಂದ್ವಗಳನೊಂದು ಮಾಡಿ, ಈ ಚತುರ್ವಿಧದಂಗವ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ. ಸಂಬಂಧವೆಂಬ ಸಮಯ ಹಿಂಗಿದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೬ ||

ಟೀಕೆ:— ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿರ್ಪ ಜೀವನು ನಾನಾಶಬ್ದ
ಜಾಲಂಗಳಿಂದ ಉರಿವುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ 'ಮಾತನಾಡುವ ಪಂಜರದ ವಿಹಂಗನೆಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನ ಮನೋಮಾರ್ಕಟ ನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಒಂದು
ಕೋಡಗ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಾಯಾಮಾರ್ಜಾಲ
ಭಕ್ಷಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನುಂಗಿದ ಕೋಡಗವ ಮಂಜರಿ ತಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಪ್ಪ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಪಂಚುರೂಪವಾದ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿದ ಭೇದವನ್ನು
ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಗುರು ಕಂಡು, ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಲ್ಲದ
ಅಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದಾಚರಿಸುವ ಶಿಷ್ಯಂಗ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯಿಂದರಿದಿ
ಹನೆಂಬುದೀಗ ತಿಂದ ಮಂಜರಿಯ ಅಂಧಕ ಕಂಡ, ಆ ಅಂಧಕ ಪಂಗುಳಿಗೆ
ಹೇಳಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಶಿವಾನುಭಾವ ಬೋಧೆ
ಯನನವಗ್ರಹಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯನು ಆ ಗುರು ಮಾರ್ಗಾಚಾರವಿಡಿದಾಚರಿಸಿ ಆ ಮಾಯಾ
ಮಂಜರಿಯ ಸಂಹರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಪಂಗುಳ ಹರಿದು ಮಂಜರಿಯ ಕೊಂಡನೆಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ದೇಹಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಜೀವನ ಜೀವಭಾವವಳಿದು
ಸಜೀವ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮಾಯೆಯಳಿದು ನಿವೃತ್ತಿಮುಖದಿಂ ಭಕ್ತಾಂಗನೆಯಾಗಿ

ಸದ್ರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಗುರು ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಶಿಷ್ಯನು ಸಮರಸಭಾವದಿಂದ ಕೂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರ್ಪದೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧದ ನಿಲನೆಂಬುದೀಗ ಸಂಜರದ ವಿಹಂಗನ, ಮಂಜರಿಯ ಲಾಗನ, ಅಂಧಕನ ಧ್ಯಾನನ, ಸಂಗುಳನ ಪರಿತನ ಈ ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನೊಂದು ಮಾಡಿ ಈ ಚತುರ್ವಿಧದಂಗನ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ತಾನಡಗಿ ಸಮಕಸ್ಯಕ್ಕವಾದನೆಂಬ ಮಹಾಜ್ಞಾನವು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸಂಬಂಧವೆಂಬ ಸಮಯ ಹಿಂಗಿದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮೦೭

ಮೂಲದ್ವಾರದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಏಳುಮಂದಿ ಕಳ್ಳರಡಗಿ ಬಹಳ ಬಂಗಾರವ ಕದ್ದರು ನೋಡಾ. ಕದ್ದ ಕಳ್ಳರು ಒರಗದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬುದ್ಧಿಯ ನೆನೆದು ಹೊದ್ದಿ ಸೇರಿದರು. ಮನೆಯಾತ ಅವರಿರುವ ಹೆಜ್ಜೆಯನರಿದು ಎದ್ದು ಹಿಡಿದ. ಕೈಯೊಳಗಾದರು ಕಳ್ಳರು. ಬೆಳ್ಳರೆಂದು ಹೋದಡೆ ಇದಬಲ್ಲವರಾರೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೭ ||

ಟೀಕೆ:— ಅಹಂಕಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ಸ್ಥೂಲದೇಹವೆಂಬುದೀಗ ಮೂಲದ್ವಾರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹದ ಕಡೆಯದಾದ ಕಾರಣ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನ ಸಂಗಳು ಪರಮಾರ್ಥ ವಂಚಕರಾಗಿ ಮರವೆಯನ್ನೆದಿರುತ್ತಿಹರೆಯುದೀಗ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಏಳು ಮಂದಿ ಕಳ್ಳರಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸ್ವಪ್ನ ಸಂಗಳ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಜೀವಂಗೆ ಪಂಚಾಚಾರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ನಷ್ಟವಾದವೆಂಬುದೀಗ ಬಹಳ ಭಂಗಾರವ ಕದ್ದರು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪಂಚಾಚಾರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಅವಕ್ಕೆ ವಶವಲ್ಲದಿರಲು ಎಂಬುದೀಗ ಕದ್ದ ಕಳ್ಳರು ಒರಗದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಆತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಕುಬುದ್ಧಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಲು ಸುಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತನ್ನ ನಿಜವನರಿದು ಗುರುಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವಂ ಕಳೆದು ಲಿಂಗತ್ರಯವ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಲು ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿವಿಡಿದಾಚರಿಸಿದ ಶರಣನು ಅಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಗುರುತ್ವವನವಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಮತ್ತೊಂದು ಬುದ್ಧಿಯ ನೆನೆದು ಹೊದ್ದಿ ಸೇರಿದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅವರಿರವೆಂದೊಡೆ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧ. ಹೆಜ್ಜೆ ಎಂದೊಡೆ ಗುರು ಮೂರ್ಗಾಚಾರ. ಅಂತಸ್ತು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಗುರುಮಾರ್ಗಾಚಾರವಿಡಿದು ಅಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಸ್ವಪ್ನ ಸಂಗಳು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನೆದಲು

ಈ ಭೇದವು ಶರಣಿಂಗಲ್ಲದೆ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಿಗಳಿಗಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೀಗ ಮನೆಯಾತ ಅವನುನ ಹೆಜ್ಜೆಯನರಿದು ಎದ್ದುಹಿಡಿದ, ಕೈಯೊಳಗಾದರು ಕಳ್ಳರು, ಬೆಳ್ಳರೆಂದು ಹೋದಡೆ ಇದೆ ಬಲ್ಲವರಾರೋ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮೦೮

ಮೂರು ತಟ್ಟೆಯ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕಂಭವ ನೆಟ್ಟು ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ದಾರವಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸಿಂದಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ನಡುವಣ ಕಂಭ ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಕಂಡೆ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಮೂರು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ನೇಣ. ಅದ ಹಿಡಿದು ಕೆಳಯಿಂಕೆ ದುಮುಕಲಮ್ಮದೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಲಮ್ಮದೆ ನಡುವೆ ಉಯ್ಯಾಲೆಯನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನಯ್ಯಾ. ಇದ್ದವನ ಕಂಡು ಹಿರಿದಹ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಹದ್ದು ಬಂದು ಹೊಯ್ಯಲಾಗಿ ಕಸಾಲ ಸಿಡಿಯಿತ್ತು. ಮೂರು ತಟ್ಟೆ ಮುರಿಯಿತ್ತು. ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಕಣ್ಣೆ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಕಿತ್ತವು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಂಧಮುಕ್ತವೇನೆಂಬೆ? ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೮ ||

ಟೀಕೆ. — ತನುತ್ರಯಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಸ್ತಂಭ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹು ದೆಂಬುದೀಗ ಮೂರು ತಟ್ಟೆಯ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕಂಭವ ನೆಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದಾತ್ಮನು ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಯೋಸಿದ್ವಾರ ನಲ್ಲಿ ಮಾಯಾಪಾಶವಿಡಿದು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ದಾರ ವಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಭವಪಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವಡೆದಾತ್ಮನು ಸಂಸಾರಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಅದರಮೇಲೆ ಸಿಂದಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪಾತ್ಮಗೆ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಸ್ತಂಭ ಭಗ್ನವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನಡುವಣ ಕಂಭ ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶರಣ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದ್ದ ಭೇದವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಕಂಡೆ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಮೂರು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ನೇಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಿಸಿರ್ಪ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರವ ತನ್ನ ಕೃತಸಿಕ್ಕಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಡಿದ ಶರಣನು ದೇಹಾದಿ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಳಸದೆ ಅತ್ತ ಜೀವನ ವರ್ತನೆಗೆ ಹೋಗದೆ ಅಂತರಾತ್ಮವಿವೇಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಞಾನವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಅದ ಹಿಡಿದ ಕೆಳಯಿಂಕೆ ದುಮುಕಲಮ್ಮದೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತುಲಮ್ಮದೆ ನಡುವೆ ಉಯ್ಯಾಲೆಯ ನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನಯ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವವಿವೇಕಿಯಾಗಿದ್ದ ಶರಣಿಗೆ ಆ ಚಿದಾಕಾಶ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರಮಹಂಸಗೆ ಗುರು

ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳಿಂ ಶಿಷ್ಯನ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವ ಕಳೆದು ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಇದ್ದವನ ಕಂಡು ಹಿರಿದಹ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಹದ್ದು ಬಂದು ಹೊಯ್ಯಲಾಗಿ ಕಪಾಲ ಸಿದಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತನುತ್ರಯಂಗಳು ಸಮರಸವಾದವೆಂಬುದೀಗ ಮೂರು ತಟ್ಟಿ ಮುರಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ತನುತ್ರಯಂಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಲು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರಯ್ಯಾಪಾಶವಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಕಣ್ಣು ಒಂದೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಕಿತ್ತವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ ಆ ಸಪ್ತತ್ರಿಮಾರ್ಗವ ನೆಯ್ದಿದ ಚಿದಾತ್ಮನೆಗೆ ಬಂಧಮುಕ್ತಿ ಎಂಬು ಭಯವು ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಅದಕ್ಕೆ ಬಂಧ ಮುಕ್ತಿ ಏನೆಂಬೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮೦೯

ಸತ್ತ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಎಳವಿಗೆ ಬಂದವರ ಕಂಡೆ. ದೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆಯಿತ್ತು ಹೆಣ. ದೃಷ್ಟಿಯ ತೆಗೆಯಲಾಗಿ ಬಾಯಿಗಿಕ್ಕಿದ ಅಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕವು ಮಂದಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ. ಮಂದಲಿಗೆ ಆನಲಾರದೆ ಹಿಂಗಿ ಒಕ್ಕವು ನೆಲಕ್ಕೆ. ನೆಲದೊಳಗೆ ಅಟ್ಟಿ ಹೆಣದ ಬಾಯಕ್ಕೆ ಓಗರವಿಲ್ಲದೆ ಉಂಡು ಸಲೆ ಜೀರ್ಣಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಕಾಯದ ಜೀವದ ಹೊಲಿಗೆಯನರಿವವಂಗಳಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೪೯||

ಟೀಕೆ:— ಶಿವಾಂಶಿಕನಾದ ಅತ್ಮನು ತನ್ನ ನಿಜವ ಮರೆದು ದೇಹಸಂಬಂಧಿಯಾದಲ್ಲಿ ಜೀವನ್ಮುತನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಸತ್ತಹೆಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವನ್ಮುತನಾದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಜ್ಞಾನವು ತಲೆದೋರಲು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳಿಲ್ಲ ನಿವೃತ್ತಿಮುಖದಿಂದ ಅತ್ಮನು ಸಂಸಾರವಿಷಯ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಕಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಾ ಎಂದು ವಿವೇಚಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಆ ಆತ್ಮಾಂತರ್ಗತವಾದ ಮೂಲಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಸತ್ತಹೆಣಕ್ಕೆ ಎಳವಿಗೆ ಬಂದವರ ಕಂಡೆ, ದೃಷ್ಟಿತೆಗೆಯಿತ್ತು ಹೆಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸುಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ತನ್ನ ನಿಜವ ತಿಳಿದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಿದಾತ್ಮನು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಗಳು ಸುಜ್ಞಾನಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಶರಣನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನೆದಿದವೆಂಬುದೀಗ ದೃಷ್ಟಿಯ ತೆಗೆಯಲಾಗಿ ಬಾಯಿಗಿಕ್ಕಿದ ಅಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕವು ಮಂದಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಸಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಂಗಳೆಂಬ ತಂಡುಲವನು ಶ್ರೀಗುರು ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ಭಾವಮನದೃಕ್ತಿಗೆ ತಂದು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಶರಣನಾಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಲು ಆ ಲಿಂಗವು ಒಳಹೊರಗೆನ್ನದೆ ಸರ್ವಾಂಗವ

ನೋಳಕೊಂಡಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮಂದಲಿಗೆ ಅನಲಾರದೆ ಹಿಂಗಿ ಒಕ್ಕವು ನೆಲಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಒಂದೇ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವೆನ್ನಿದಿದ ಶರಣನ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗವೆರಡು ಸಮರಸಪಾಕವಾದನೆಂಬುದೀಗ ನೆಲದೊಳಗೆ ಅಟ್ಟಿ ಹೇಣದ ಬಾಯಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸಾನಂದದ ಸುಖವ ಜೀವ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಶಿವಭಾವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಓಗರವಿಲ್ಲದೆ ಉಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗಾಂಗವೆರಡು ಬೀಗಿ ಒಂದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಸಲೆ ಜೀರ್ಣಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ದೇಹಪ್ರಾಣಂಗಳ ಭಿನ್ನಭಾವವ ತೊಲಗಿಸಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನಂಗಳನಳವಡಿಸಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ತಿಳಿದವಂಗಳಲ್ಲದೆ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸೈಕ್ಯ ವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಕಾಯದ ಜೀವದ ಹೊಲಿಗೆಯನರಿದವಂಗಳಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಿಲ್ಲ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮೧೦

ಸಾಸನೆಯ ಮೊನೆಯೊಳಗಡಗಿದ ಗುಂಗುರು ಈ ದೀಪದ ವೇಷಧಾರಿಗ ಕೆಲ್ಲರ ನುಂಗಿ ಮತ್ತೆ ಆಶೆ ಹಿಂಗದೆ ಮೂರು ವೇಷವ ನುಂಗಿತ್ತು. ಈ ಪಾಶವ ಬಿಡಿಸಾ ಈಷಣತ್ರಯದೂರ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫೦ ||

ಟೀಕೆ— ಅಲ್ಪ ಸಂಸಾರ ಸುಖದ ಅಹಂಕಾರಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಾಯೆ ಇರುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ ಸಾಸನೆಯ ಮೊನೆಯೊಳಗಡಗಿದ ಗುಂಗುರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ದೀಪವೆಂದೊಡೆ ತನುತ್ರಯಂಗಳು. ಅಂತಸ್ತು ತನುತ್ರಯಂಗಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವದಿಂದವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಈ ದೀಪದ ವೇಷಧಾರಿಗಳೆಲ್ಲರ ನುಂಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನುಂಗಿದ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಆಶಾತ್ಮಷ್ಟೆ ಹಿಂಗದೆ ತ್ರಿಭಾಂಡಗಳನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮತ್ತೆ ಆಶೆ ಹಿಂಗದೆ ಮೂರು ವೇಷವ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ನೋಡಯವಾದ ಶರಣನು ಇಂತಸ್ತು ಮಾಯಾಪಾಶವ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡೆಂದು ಮಲತ್ರಯ ರಹಿತವಾದ ಶ್ರೀಗುರುವಿಂಗೆ ಬಿನ್ನೈಸು ತ್ತಿದರ್ಶಿತ್ವವೆಂಬುದೀಗ ಈ ಪಾಶವ ಬಿಡಿಸಾ ಈಷಣತ್ರಯ ದೂರ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮೧೧

ಸುಡುವ ಬೆಂಕಿಯ ತುದಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದರಗಿನ ಮಣಿಮಾಡದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೂರದ ಹಾಸು ಹಾಕಿ, ನೀರಿನ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ನಾರಿಯರೆಲ್ಲರು

ತಮ್ಮ ಕ್ರೀಡಾಭಾವಂಗಳಿಂದ ಮಲಗಿರಲಾಗಿ, ಅರಗಿನ ಮಾಡವೆದ್ದುರಿದು, ನೀರಮಂಚವ ಸುಟ್ಟು, ಬೂರದ ಹಾಸು ಹೊತ್ತಿ ನಾರಿಯರು ಉರಿದುಹೋಗಿ ಉರಿವನಾಲಿಗೆ ಹರಿವ ನೀರ ಕೆಡಿಸಿತ್ತು. ಆ ಹರವರಿಯ ಪರಿಹರಿಸಬಲ್ಲಡೆ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫೧ ||

ಟೀಕೆ:— ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ ಸುಡುವ ಬೆಂಕಿಯ ತುದಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ಪಡಾಧಾರಚಕ್ರಂಗಳಿಂದೊಪ್ಪುವ ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹವು ತೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಒಂದರಗಿನ ಮಣೆ ಮಾಡದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ರಸವರತ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಹಾಸಿಕೆಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಹನು ಜೀವಾತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ ಬೂರದ ಹಾಸು ಹಾಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಹಾಸಿಕೆ ಮಾಡಿ ನೀರೆಂದೊಡೆ ಮನಸ್ಸು, ಅಂತಪ್ಪ ಸಂಚಾಲ್ಕರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಂಚವ ಮಾಡಿದ ಅತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ ನೀರಿನ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸಂಚಾಲ್ಕರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮಂಚವ ಮಾಡಿ ಪಂಚಶಕ್ತಿಯರ ಪ್ರಪಂಚಿನ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನು ಲೋಲುಪ್ತನಾಗಿಹನೆಂಬುದೀಗ ನಾರಿಯರೆಲ್ಲರು ತಮ್ಮ ಕ್ರೀಡಾಭಾವಂಗಳಿಂದ ಮಲಗಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜೀವಾತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹವು ಶಿವಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ದಹನವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅರಗಿನ ಮಾಡವೆದ್ದುರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶಿವಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ದೇಹಭಾವ ದಹನವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಸಾಂಚಲ್ಕರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸುಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ದಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ನೀರ ಮಂಚವ ಸುಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸಾಂಚಲ್ಕರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ದಹಿಸಿದ ಶರಣನ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವು ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ವೆಂಬುದೀಗ ಬೂರದ ಹಾಸು ಹೊತ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಪಂಚಶಕ್ತಿಯರ ಪ್ರಪಂಚು ದಹನವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನಾರಿಯರು ಉರಿದು ಹೋಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪಿಸಿಂ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಪರಮಾಮೃತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಶ್ರೀಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಾಂಚಲ್ಕರೂಪಾಗಿ ಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಮನವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಉರಿವ ನಾಲಿಗೆ ಹರಿವ ನೀರ ಕೆಡಿಸಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನು ಜ್ಞಾನ ಕ್ರೀವಿದಿದಾಚರಿಸಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವನು ಮಹಾಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಆ ಹರವರಿಯ ಪರಿಹರಿಸಬಲ್ಲಡೆ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಹುಟ್ಟಿದ ೧ ಮುನ್ನವೇ ಸತ್ತಿತ್ತು ಆ ಶಿರು. ಸಾವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶುವ ನೋಡಯ್ಯಾ. ಉಭಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದ ವರಾರೋ, ಹುಟ್ಟಿ ಸತ್ತವರಾರೋ? ಈ ಉಭಯವೇನೆಂಬುದನರಿಯದೆ ಭಾವ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ನಾವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗಳೆಂದು ನುಡಿವುತ್ತಿಪ್ಪವರ ಕಂಡು ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫೨ ||

೮೧೩

ಟೀಕೆ:-- ಚಿತ್ತಲಾಂಶಿಕನಾದ ಅತ್ತನು ದೇಹಸಂಬಂಧವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದಾಕ್ಷಣವೆ ಜೀವ ಭಾವ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಮುನ್ನವೇ ಸತ್ತಿತ್ತು ಆ ಶಿಶುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವ ಭಾವ ನಾಸ್ತಿಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿ ಗುರುಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಶ್ರಿಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಆತ್ಮಾಂತರ್ಗತವಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವ ಭಾವ ಮನ ದ್ವಕ್ತಿಂ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತಂದುಕೊಡಲು ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಸಾವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶುವ ನೋಡಯ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ನಿಂದನೆಂಬುದೀಗ ಉಭಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸದ್ರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಗುರುಮುಖದಿಂದುದ್ಭವಿಸಿ ಚಿದ್ರೂಪ ನಾದ ಶಿಷ್ಯನ ಸರ್ವಾಂಗವನವಗ್ರಹಿಸಲು ಆ ಗುರುಕರಜಾತನಾದ ಶಿಷ್ಯನು ಸದ್ರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಯಾದನೆಂಬುದೀಗ ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದವರಾರೋ ಹುಟ್ಟಿ ಸತ್ತವರಾರೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ನುವನರಿಯದೆ ಮನೋಭ್ರಾಂತಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ಜೀವರಾಗಿ ಕೂಡಿದು ಇಲ್ಲದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಕಡೆನೆಂದು ನಾಗದ್ವೈತದಿಂದಲಿವುತ್ತಿಹರು, ಅದ ಕಂಡು ಲಿಂಗಶರಣ ಹೇಸಿ ತೊಲಗಿದನೆಂಬುದೀಗ ಈ ಉಭಯವನೇನೆಂದರಿಯದೆ ಭಾವಭ್ರಮೆಯಿಂದ ನಾವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗಳೆಂದು ನುಡಿವುತ್ತಿಪ್ಪವರ ಕಂಡು ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮೧೪

ಹುಟ್ಟುಗುರುಡ ಕತ್ತಿಯನೇರಿ ಬಪ್ಪಾಗ ಮರ್ತ್ಯದ ಮಹಾಗಣಗಳು ಕಂಡು, ಕತ್ತಿಯನೇರಿದೆ ಎಂದಡೆ, ಕತ್ತಿಯನೇರಿದ ಕುರುಡ ಅದ ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡ. ಕತ್ತಿಯ ಕಾಲೇ ಕುರುಡಂಗೆ, ಕುರುಡನ ಕಾಲೇ ಕತ್ತಿಗೆ, ಈ ಗುಣ ಅಚ್ಚುಗವಾಯಿತ್ತು. ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಕತ್ತಿಯ ಕಣ್ಣ ಕಿತ್ತು ಕುರುಡನ

ಕಾಲ ಮುರಿದು ಭಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಸತ್ತಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫೩ ||

ಟೀಕೆ— ಶಿವಾಂಶಿಕನಾದ ಆತ್ಮನು ದೇಹಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಶಿವಜ್ಞಾನ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಆಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜೀವನಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ ಹುಟ್ಟುಗುರುಡನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಕತ್ತೆ ಎಂದೆಡೆ ಜಡರೂಪವಾದ ಮಾಯೆ. ಅಂತಸ್ತು ಮಾಯಾಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜೀವನು ಭವಂಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಕತ್ತೆಯನೇರಿ ಬಪ್ಪಾಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಜೀವನ ಪ್ರಪಂಚಿನ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳು ಕೂಡು ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವ ಮರೆದು ಈ ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗಲೇಕೆಂದು ಹಾಸ್ಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದೀಗ ಮರ್ತ್ಯದ ಮಹಾಗಣಂಗಳು ಕಂಡು ಕತ್ತೆಯನೇರಿದ ಎಂದೆಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜೀವನು ಮಾಯಾಸಂಬಂಧವಾದ ದೇಹಭಾರವ ತಾಳಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಕತ್ತೆಯನೇರಿದ ಕುರುಡ ಅದ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮಾಯೆಯ ದುಶ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯವೇ ಆ ಆಜ್ಞಾನಿ ಜೀವಂಗೆ ಚರಣವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಕತ್ತೆಯ ಕಾಲೇ ಕುರುಡಂಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಆಜ್ಞಾನಿ ಜೀವನ ದುಶ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯವೇ ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಚರಣವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಕುರುಡನ ಕಾಲೇ ಕತ್ತೆಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತಸ್ತು ದುಶ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯವೇ ಸಹಜವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಈ ಗುಣ ಅಚ್ಚಗವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ದ್ವೈತಭಾವದಿಂದ ಭಿನ್ನಭಕ್ತಿಯನಾ ಚರಿಸುವ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೆ ಆ ಗುಣ ಸುಖವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಆ ಜಡರೂಪವಾದ ಮಾಯೆಯ ಆಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಛೇದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಕತ್ತೆಯ ಕಣ್ಣ ಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಜೀವನ ದುಶ್ಚಾರಿತ್ರವೆಂಬ ಚರಣವನ್ನು ಸುಜ್ಞಾನ ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ ತುಂಡಿರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಕುರುಡನ ಕಾಲ ಮುರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತಸ್ತು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ನಿಜಶರಣನು ಭಿನ್ನಭಕ್ತಿ ಭಿನ್ನಮೋಕ್ಷವೆರಡನೂ ನಷ್ಟಮಾಡಿ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿತ್ಯವಾದ ನಿಜನೋಕ್ಷವನ್ನೈದಿದನೆಂಬುದೀಗ ಭಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಸತ್ತಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೮೧೫

ಹುತ್ತುದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಹುಳ ಹುಟ್ಟೆ ಹುತ್ತು ಕತ್ತಿತ್ತು
ನೋಡಾ. ಸರ್ಪನ ವಿಷದ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಹುತ್ತು ಉರಿದು ಹುಳ ಸಾಯದು
ನೋಡಾ. ಇಂತೀ ಪುತ್ರಳಿಯ ಹೊತ್ತು ನಷ್ಟವ ಕಾಣೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫೪ ||

ಬೀಕೆ: — ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹದ ನವದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವತ್ರಯಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಕರಣಗಳ ದುರ್ವರ್ತನೆ ಉದಯಿಸುತ್ತಿಂಬುದೀಗ ಹುತ್ತದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಹುಳು ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹವು ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೇವುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಹುತ್ತ ಕತ್ತಿತ್ತು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ ಸರ್ಪನೆಂದೊಡೆ ಶಂಕಾ ನಿಷರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು. ಅಂತಸ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ಆಶೆ ರೋಷ ಹರುಷಮೊದಲಾದವರಿಂದ ದೇಹ ದಗ್ಧವಾಗುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಸರ್ಪನ ವಿಷದ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಹುತ್ತ ಉರಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಜೀವತ್ರಯಗಳ ವರ್ತನೆ ಕೆಡದೆ ಇಹುದೆಂಬುದೀಗ ಹುಳು ಸಾಯದು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವನು ದೇಹಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿಹನಲ್ಲದೆ ನಿವೃತ್ತಿಮುಖವನೈಯ್ದ ನಿಜವನರಿದುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಇಂತೀ ಪುತ್ರಳಿಯ ಹೊತ್ತು ನಷ್ಟವಕಾಣೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮೧೫

ಹುಲಿಯ ಹುಲ್ಲೆ ನುಂಗಿತ್ತು. ಹುಲ್ಲೆಯ ಹುಲಿಯ ಮೊಲ ನುಂಗಿತ್ತು. ಆ ಮೊಲನ ಕೊಂದು ಮುಂದಣ ಕಂಡವ ಕೊಯ್ದು ತಿಂದವ ಮುಕ್ತ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೫ ||

ಬೀಕೆ: — ವಿಶ್ವನ ಮುರಿದು ನುಂಗುತ್ತಿಹ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನ ಮಾಯೆ ಎಂಬ ಹರಿಣಿಯು ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಹುಲಿಯ ಹುಲ್ಲೆ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮಾಯಾ ಹರಿಣಿಯನ್ನು ಆ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನನ್ನು ಜೀವನು ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಹುಲ್ಲೆಯ ಹುಲಿಯ ಮೊಲ ನುಂಗಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವಶ್ಯಪೆಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚನ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಲು ಜೀವಭಾವವಳಿದು ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಆತ್ಮಮೊದಲಾದ ರೂಪಾದಿ ಪದಾರ್ಥವ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಪಾಕವಂ ಮಾಡಿ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗಮುಖಕ್ಕೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದರ್ಪಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗಸುಖ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣನೇ ಸದ್ಯೋನ್ಮುಕ್ತನೆಂಬುದೀಗ ಆ ಮೊಲನ ಕೊಂದು ಮುಂದಣ ಕಂಡವ ಕೊಯ್ದು ತಿಂದವ ಮುಕ್ತ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮೧೬

ಹೆಣದ ಚಪ್ಪರ ಮಣೆ ಮಾಡದ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿದವಾರುಸೀರೆ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಹೊದಿಸಿದವು ಮೂರು ಸೀರೆ. ಮಣೆ ಮಾಡದ ಕಂಭಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದವೆಂಟು ನಾನಾ ಚಿತ್ರದ ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆ. ಒಪ್ಪಿತ್ತು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂಗಳಸು. ಆ ಹೊಂಗಳ ಸದ ತುತ್ತತುದಿಯ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿಳಿಯ ಗಿಳಿ ಬಂದು ಕುಳಿ

ತಿದ್ದಿತ್ತು. ಕಳಸ ಮುರಿಯಿತ್ತು. ಕಂಭ, ಮಾಡದ ಹಂಗ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಕಂಭದ ಸೀರೆ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಮಂಚದ ಕೀಲು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಾಡದ ಹೆಣ ಸಂಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂಚಿತ್ತು. ಹೆಣದಾತ್ಮ ಗಿಣಿಯ ಕೊಕ್ಕಿನ ತುದಿಗೆ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದು ಅಗಣಿತವಾಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫೬ ||

೮೧೭

ಟೀಕೆ— ಜೀವನ್ಮುತನಾದ ಆತ್ಮನ ದೇಹವು ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ತತ್ವಯುಕ್ತ ನಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಹೆಣದ ಚಪ್ಪರ ಮಣಿಮಾಡದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಷಡ್ಭೂತ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿದವಾರುಸೀರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನುತ್ರಯಂಗಳೆ ಆ ಜೀವಂಗೆ ಅವರಣವಾಗಿರುವೆಂಬುದೀಗ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಹೊದಿಸಿದವು ಮೂರು ಸೀರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಷಡ್ಭಾಧಾರ ಚಕ್ರಂಗಳೆಂದೊಪ್ಪು ತಿದ್ದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ ಭಾವಸ್ಥಂಭಕ್ಕೆ ಷಡ್ವರ್ಣೋಪೇತವಾದ ಅಪ್ಪತನುಗಳು ಸಂಬಂಧವಾಗಿರುತ್ತಿರುವೆಂಬುದೀಗ ಮಣಿಮಾಡದ ಕಂಭಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದವೆಂಬು ನಾನಾ ಚಿತ್ರದ ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ದೇಹ ಸಂಬಂಧವಿದಿದು ತನ್ನ ನಿಜವ ಮರೆದಿದ್ದ ಆತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಕ್ಕಪೆಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಒಪ್ಪಿತ್ತು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂಗಳಸ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂಂಗಲ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಶುಭ್ರವರ್ಣವುಳ್ಳ ಪರಮಹಂಸನು ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿ ಹುದೆಂಬುದೀಗ ಆ ಹೊಂಗಳಸದ ತುತ್ತತುದಿಯ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿಳಿಯ ಗಿಳಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮ ಹಂಸನು ಶ್ರೀ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಶರಣನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಸರ್ವಾಂಗವನವಗ್ರಹಿಸಲು ಆ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಚಿದ್ವನಲಿಂಗದಲ್ಲಿಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಳಸ ಮುರಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಾವಸ್ಥಂಭಕ್ಕೆ ದೇಹಾದಿ ಪ್ರಪಂಚ ವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಂಭ ಮಾಡದ ಹಂಗ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಾವಸ್ಥಂಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಪ್ಪತನುಗಳೆಲ್ಲವು ನಷ್ಟವಾದವೆಂಬುದೀಗ ಕಂಭದ ಸೀರೆ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಾಡನೆಂದರೆ ತನು. ಮಂಚನೆಂದಡ ಚತುಷ್ಕರಣಗಳು. ಕೀಲೆಂದಡ ಗುಣತ್ರಯಂಗಳು. ಇಂತಪ್ಪ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳೆಲ್ಲ ನಷ್ಟವಾದವೆಂಬುದೀಗ ಮಾಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಮಂಚದ ಕೀಲು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಆತ್ಮನು ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಜ್ಜೀವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿ ಚಿದ್ವನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಸಕಲಪ್ರಪಂಚ ಮೀರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮಾಡದ ಹೆಣ ಸಂಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂಚಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ನಿಷ್ಕೃತ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಚಿದಾತ್ಮನು ಪರಮಹಂಸನ ಶಿವಭಾವಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ನಿಷ್ಕಲ ಶಿವತ್ವಕ್ಕೆ

ಚಿತ್ರ ಭಾವಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಹೇಣದಾತ್ಮ ಗಿಣಿಯ ಕೊಕ್ಕಿನ ತುದಿಗೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಇದ್ದು ಅಗಣಿತವಾಯಿತ್ತು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೮೧೭

ಹೊಲದವರೆಯ ನೆಟ್ಟು ಸೊಡಗೆಯ ಸುಲಿದಲ್ಲಿ ತಳಲು ಬಲಿದು ಒಡೆ ದುದಿಲ್ಲ. ಬಿತ್ತವಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಕೊಳೆ ಹೋಯಿತ್ತು. ಹೊಲದವನಿಗೆ ಒಮ್ಮನವಾದುದಿಲ್ಲ. ಇಮ್ಮನದ ಸೊಡಗೆಯ ಮೆದ್ದು ಕರ್ಮಕ್ಕೀಡಾದವರ ನುಡಿಯಿಂದಡೆ ಎನ್ನ ಹಮ್ಮಿಗನೆಂಬರು. ಅವರಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಗಾಣ ಸಾಕು ನಿಲ್ಲು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೭ ||

ಟೀಕೆ:— ದೇಹವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರವೀಗ ಹೊಲನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವ ವಿಷಯ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ಮಾಡದೆ ಭೋಗಿಸುವುದು ಅಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಹೊಲದವರೆಯ ನೆಟ್ಟು ಸೊಡಗೆಯ ಸುಲಿದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ವಿಷಯಂಗಳನ್ನು ಜೀವಭಾವದಿಂದ ಭೋಗಿಸಿದ ಕಾರಣ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಿಲ್ಲದೆ ತಿವ ಪ್ರಸಾದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಾಗಿ ನಿಜಮೋಕ್ಷ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು ಆತ್ಮಗೊಂಬುದೀಗ ತಳಲು ಬಲಿದು ಒಡೆದುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮೋಕ್ಷವನ್ನೆದುವ ದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಆತ್ಮನು ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೊಳಗಾದನೆಂಬುದೀಗ ಬಿತ್ತವಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಕೊಳೆ ಹೋಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಹೊಲವೆಂದಡೆ ದೇಹ. ಅಂತಸ್ತು ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜೀವನ ಮನಸ್ಸು ನೀ ನಾನೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪಭಾವದಿಂದ ಇರುತ್ತಿಹುದ ಲ್ಲದೆ ಉನ್ನತಸ್ವರೂಪವನ್ನೆದುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಹೊಲದವನಿಗೆ ಒಮ್ಮನವಾ ದುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಸಂಕಲ್ಪಭಾವದಿಂದ ಜೀವನು ಸಕಲವಿಷಯಂಗಳ ಭುಂಜಿಸಿ ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಆಗಾಮಿ ಎಂಬ ಕರ್ಮತ್ರಯಕ್ಕೊಳಗಾದನೆಂಬುದೀಗ ಇಮ್ಮನ ಸೊಡಗೆಯ ಮೆದ್ದು ಕರ್ಮಕ್ಕೀಡಾದವರ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಗಳ ಕೂಡಿ ತನ್ನ ಲಿಂಗಾಂಗಸಮರಸಾನಂದವ ಸುಖವ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯ ಬೋಧಿಸು ಎಂದೊಡೆ ಎನ್ನನು ಅಹಂಕಾರಿ ಎಂದಡೂ ಎನಲಿ, ಆ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಗಳಿಗೆ ಶರಣನು ಬೋಧಿಸನೆಂಬುದೀಗ ನುಡೆ ಎಂದಡೆ ಎನ್ನ ಹಮ್ಮಿಗ ನೆಂಬರು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಆ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಗಳೆಲ್ಲರು ಮಚ್ಚಿನ ಮೋಹವೆಂಬ ಗಾಣಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದರೆಂಬುದೀಗ ಅವರಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಗಾಣ ಸಾಕು ನಿಲ್ಲು ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ.

೮೧೮

ಹೊಲನ ಗೆಯ್ಯು ಮನೆಗೆ ಬರಲಾಗಿ ನಿಲುಕಿ ನೋಡಿ ಕಂಡೆನು ಮನೆಯ ಒಡತಿಯ. ಎನ್ನ ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಒನಕೆಯ ಮಡಗಿ ಅಡಬೇಕೆಂದು ಹೋಗ

ಲಾಗಿ, ಅಡುವ ಗಡಿಗೆಯ ಕಾಣದೆ ತಡವರಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳಯ್ಯಾ ಎನ್ನ ಕಂಡು ಕಡುಗಲಿಗಂಜಿ. ಒರಳೊಳಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಇಲ್ಲ. ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊರ ನಿಲ್ಲ. ತೊಳೆವುದಕ್ಕೆ ನೀರಿಲ್ಲ. ಇಂತಿವಳ ಮನೆವಾರ್ತೆಯ ಕಂಡು ಒಗತನ ಗೆಟ್ಟು ಬದುಕು ಬೇಡ ಎಂದೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೫೮ ||

ಟೀಕೆ:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ತನ ಕ್ರಿಯಾಭಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಕ್ರಿಯೆ ಜ್ಞಾನ ಭಾವಾಚರಣೆಯಿಂದ ಅಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಹೊಲಸ ಗೆಯ್ದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾ ಭಾವನಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನು ತನ್ನ ನಿಜಾನುಭಾವಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿದ್ದ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡನೆಂಬುದೀಗ ಮನೆಗೆ ಬರಲಾಗಿ ನಿಲುಕಿ ನೋಡಿ ಕಂಡೆನು ಮನೆಯ ಒಡತಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಕಂಡು ಏಕಾಗ್ರವಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಒನಕೆಯ ಆ ಚಿತ್ತ್ವ ಕಾರವಾದ ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತ್ತಿಯನ್ನೆದಿಸಿಕೊಂಡುದೀಗ ಎನ್ನಕಂಡು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಒನಕೆಯ ಮಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮವೊದಲಾದ ಸಕಲ ತತ್ವಗಳನು ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸಪಾಕವ ಮಾಡಿಹನೆಂದಡೆ ಶರಣನ ಚಿದ್ಭಾಂಡವಾದ ಚಿದಂಗವು ಚಿದ್ಭವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಬಳಿಕ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ದಹಿಸಿ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿಹನೆಂಬ ಕ್ರಿ ಸತ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅಡಬೇಕೆಂದು ಹೋಗಿ ಅಡುವ ಗಡಿಗೆಯ ಕಾಣದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯ ನಿರ್ಭರವನು ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಕಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಭಯ ಭೀತಿ ಭೃತ್ಯಾಚಾರದಿಂದ ಚಿದಂಗವು ಚಿದ್ಭವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಬಳಿಕ ಇನ್ನು ಜ್ಞಾನವು ಮುಂದುಗೊಂಡು ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿನಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೆಂಬುದೀಗ ತಡವರಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳಯ್ಯಾ ಎನ್ನ ಕಂಡು ಕಡುಗಲಿಗಂಜಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣನ, ಒರಳೆಂದಡೆ ಮನಸ್ಸು, ಅಂತಸ್ತು ಉನ್ನತಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಬಳಿಕ ಮನಕ್ಕಿಡಿ ರಿಟ್ಟು ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ, ಲಿಂಗಕ್ಕಿಡಿರಿಟ್ಟು ಮನವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಒರಳೊಳಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣನ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವು ಚಿದ್ಭವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃತ್ತಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊರನಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶರಣನ ಸದ್ವಿನೇಕರೂಪವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವು ಚಿದಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿದ್ಭವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದವೆಂಬುದೀಗ ತೊಳೆವುದಕ್ಕೆ ನೀರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದ ಸಮರಸದ ಕೂಟವ ಕಂಡು, ಶರಣ ಸತಿ ಲಿಂಗ ಪತಿ ಭಾವವಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಇಂತಿವಳ ಮನೆಯವಾ

ತೇಯ ಕಂಡು ಬಗತನಗೆಟ್ಟ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸತಿ ಸತಿ ಭಾವ ನಷ್ಟವಾದ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಚಾರಸಂಪತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿಪ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಅಚರಿಸಿಲ್ಲ, ಅ ಅಚರಣೆ ಬೀಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬದುಕು ಬೇಡ ಎಂದೆ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮೧೯

ಹೊಲೆಯ ಕುಲಜನಾದುದ ಕಂಡೆ. ಗುರುಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಶಿಷ್ಯನಾದುದ ಕಂಡೆ. ಪೂಜಿಸುವ ತಮ್ಮಡಿ ಲಿಂಗವಾದುದ ಕಂಡೆ. ಅರಸು ಬಂಟನ ಕೆಳಗೆ ಹರಿದಾಡುವುದ ಕಂಡೆ. ಗಂಡನ ಮುಂದೆ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಸಂಗವ ಮಾಡುವುದ ಕಂಡೆ. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವನು ಸಿದ್ಧು ನೋಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ನೀರು ಬೆಂಕಿಯ ಸುಟ್ಟು ಮರದೊಳಗಡಗಿತ್ತು, ಆ ಮರದ ತೆಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಈ ಧರೆಯವರು ಹೋಗಿ ಅಚೆಯೆ ಧರೆಯ ಬೆವಹಾರವ ತಂದು ಮತ್ತೆ ಈಚೆಯಲ್ಲಿ ಕಡನ ಕೊಡಲಾಗಿ ಕೊಂಡವ ಸತ್ತ ಕೊಟ್ಟವ ಕೆಟ್ಟ. ಆ ಭಂಡ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂದರಿಯೆ. ಆ ಬೆಂಬಳಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೧೧೫ ||

ಟೀಕೆ: — ಶಿವಾಂಶಿಕನಾದ ಆತ್ಮನು ಸರ್ವಸೂತಕವೊಡನೆ ಕೂಡಿ ವೇದ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದನೆಂಬುದೀಗ ಹೊಲೆಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ಸ ಆತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಗುರೂಪಾಪಸ್ಥೆಯ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳಿಂ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಲು ಶಿವಸತ್ಪೂಜನಾದನೆಂಬುದೀಗ ಹೊಲೆಯ ಕುಲಜನಾದುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅರುನೆ ಗುರು ಅಚಾರನೆ ಶಿಷ್ಯನಾದಕಾರಣ ಅಂತಸ್ಸ ಜ್ಞಾನಗುರು ಅಚಾರಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಚಿದಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾದನೆಂಬುದೀಗ ಗುರು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಶಿಷ್ಯನಾದುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನಾಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗನೆ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವೆಂದರಿದು ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾಚರಿಸಿದ ಶರಣನೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ವೆಂಬುದೀಗ ಪೂಜಿಸುವ ತಮ್ಮಡಿ ಲಿಂಗವಾದುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕರ್ತೃವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ಭೃತ್ಯನಾದ ಭಕ್ತನ ಪಡಿಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಧಿಧಲಿಂಗವಾಗಿ ಪದ್ಧಿಧವಿಷಯ ಪದಾರ್ಥವ ಕೈಕೊಂಡು ಹರುಷಾನಂದದಲ್ಲಿರತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಅರಸು ಬಂಟನ ಕೆಳಗೆ ಹರಿದಾಡುವುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಗುರುನೇ ಸತಿ ಶಿಷ್ಯನೇ ಸತಿಯಾದ ಕಾರಣ ಅಂತಸ್ಸ ಶಿಷ್ಯನು ಪರಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ಸಂಗವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಗಂಡನ ಮುಂದೆ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಸಂಗವ ಮಾಡುವುದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ಸ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧ ಅವಿರಳ

ಸಮರಸಾನುಷ್ಠಾನ ಸುಖನಮ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಇಂತಿನೆಲ್ಲವನು ನಿಂದು ನೋಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನೀರೆಂದೊಡೆ ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು. ಅಂತಸ್ತು ಮನಸ್ಸು ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯ ನನಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿಂಬುದೀಗ ನೀರು ಬೆಂಕಿಯ ಸುಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮನಸ್ಸು ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮರದೊಳಗಡಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವಾದ ಸದ್ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೊಡಿದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿಂಬುದೀಗ ಆ ಮರದ ತೆಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭಕ್ತ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿಗಳೆಂಬುದೀಗ ಈ ಧರೆಯವರು ಹೋಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣೈಕ್ಯರೆಂಬ ತ್ರಯಾಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಂಚಾಚಾರವನ್ನು ಬಹಿರಂಗದ ಸ್ಥೂಲತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಈ ಧರೆಯವರು ಹೋಗಿ ಆಚೆಯ ಧರೆಯ ಬೆನಹಾರವ ತಂದು ಮತ್ತೆ ಈಚೆಯಲ್ಲಿ ಕಡನ ಕೊಡಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಸ್ತು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ವಿಡಿದಾಚರಿಸಿದ ಶರಣನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದನೆಂಬುದೀಗ ಕೊಂಡವ ಸತ್ತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಸ್ತು ಲಿಂಗಾಂಗಸಮರಸೈಕ್ಯವನು ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯಿಂದ ತೋರಿದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಗುರುತತ್ವವು ಶಿಷ್ಯನ ನಿಜಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದುದೆಂಬುದೀಗ ಕೊಟ್ಟವ ಕೆಟ್ಟನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನ ಭಾವ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಶರಣಂಗಾಚರಣೆ ಬೀಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆ ಭಂಡ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂದರಿಯೆ ಆ ಬೆಂಬಳಿಯ ಬಲ್ಲದೆ ಐಕ್ಯಾನುಭಾವ ನಿಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನ ರಾಣಿ ಮಹಾದೇವಿಯ

ವಚನಗಳು

ಅದೇತಕೆ ಅಯ್ಯಾ ಶಿವನೊಳಗೆ ಕೂಟಸ್ಥನಾದೆಹೆನೆಂಬ ಹಲುಬಾಟ?
ಇದು ಭಕ್ತಿಸತ್ತದ ಅಟವಲ್ಲ. ಇನ್ನಾರ ಕೇಳಿ ಮತ್ತಿನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ನೀ
ಮಾಡುವ ಮಾಟ? ಮುನ್ನ ನೀನಾರೆಂದಿದ್ದೆ ಹೇಳಾ. ಆ ಭಾವವನರಿದು
ನಿನ್ನ ನೀನೇ ತಿಳಿ. ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
|| ೧ ||

ಅನಾಚಾರವನಳವಟ್ಟು ಗುರುವನರಿಯಬೇಕು. ಅನಾಮಿಕನಾಗಿ
ಲಿಂಗವ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಸರ್ವಪಾತಕ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಜಂಗಮವ ಭಾವಿಸ
ಬೇಕು. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಪಾತಕಗಳಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರಂಗಳನರಿದು, ಇರವಿನಲ್ಲಿ ಇರವ
ನಿಂಬಿಟ್ಟು, ಉರಿ ಎಣ್ಣೆಯ ವೇಧಿಸಿ ಉರಿದು, ಯೋಗ ನಿಂದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕ್ರಿ
ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬ ವಸ್ತು ಉಭಯ ನಷ್ಟವಾಹನ್ನಕ್ಕೆ ನೀ ಎನ್ನಲ್ಲಿ ನಾ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ
ಎಂಬನ್ನಕ್ಕೆ ಅದು ಭಿನ್ನಭಾವ. ಈ ಉಭಯದ ಗನ್ನ ಬೇಡ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ
ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎನ್ನಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀಯವಾಗಿರು || ೨ ||

ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ವೇಧಿಸಿ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಲ್ಲಿ
ಅಂಗಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೂ ಲಿಂಗ ವೇಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಾದಿಯ ಹೊಲಬು ಅದಾವ
ರಾವಿನಲ್ಲಿ ವೇಧಿಸುವುದು ಹೇಳಯ್ಯಾ ಆ ಅಂಗ ನೀರ ಬಾಗಿಲ ನೆಲನೆ?
ಮೆಳೆಯ ಸಪರನ ಹಾದಿಯೆ? ಹೋಹ ಹೊಲಬಿನ ಪಥವೆ? ಈ ಅಪ್ರಮಾಣ
ವಪ್ಪ ಲಿಂಗವ ಚಿತ್ತದ ಭೇದದಿಂದರಿತು ಆತ್ಮನ ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಇದಿರಿಟ್ಟು
ಕರದ ಇಷ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ನಿಜವಸ್ತುವ ನಿಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಬೈಚೆಟ್ಟಲ್ಲಿ
ಅಂಗಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೂ ಬೇರೆಡೆ ಇಲ್ಲ. ಲಿಂಗವಿವೃದ್ಧರಡಿಲ್ಲ. ಇದು ಕ್ರಿಯಾ
ಲೇಪ ಸ್ಥಲ. ಇದು ಸದ್ಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಎನ್ನಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ || ೩ ||

ಅಂಗದ ಲಿಂಗವ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ವೇಧಿಸಬೇಕೆಂದುವಕ್ಕೆ ಏನರ: - ತಿಲರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸುಗಂಧದ ಕುಸುಮವ ದ್ವಂದ್ವವ ಮಾಡಿ ಕೂಡಿ ಇರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಗಂಧ ತಿಲದಂಗವ ವೇಧಿಸಿ, ಆ ತಿಲರಸವ ಭೇದಿಸದಂತೆ ಅಗಬಲ್ಲಡೆ, ಆ ಲಿಂಗ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ವೇಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕುಸುಮದ ಅಂಗ, ತಿಲದ ಹಿಪ್ಪಿ ಹೊರಗಾದುದನರಿದು ನಿಶ್ಚಯವ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಹೊರಗಣ ಪೂಜೆ, ಒಳಗಣ ದಿವ್ಯಪ್ರಕಾಶ ವಸ್ತುಭಾವದ ಕೂಟ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಇದ ಮೀರಿ ಕಾಬ ನಿಜಲಿಂಗೈಕ್ಯರು ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ನಾ ಮುಳುಗಿದುದೆ ಸಮುದ್ರ || ೪ ||

ಅರ್ಥ:— ಎಳ್ಳು ಪುಷ್ಪಂಗಳು ಸಂಯೋಗವಾಗಿ ಎರಡರ ಹಿಪ್ಪೆಯ ಕಳೆದ ಡೆಯೂ ಪುಷ್ಪಗಂಧ ಎಳ್ಳಿನ ತೈಲವ ಕೂಡಿ ವೇಧಿಸಿ ಬಡದಿಪ್ಪಂತೆ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಷ್ಟ ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿ ಲಿಂಗವೂಜಾಕ್ರಿಯೆ ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ಅಂತರಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಪ್ರಕಾಶವೆ ತುಂಬಿ, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕಳೆ ಹುಗದೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿಹುದು. ಅಂತಸ್ವ ರರಣನ ಅಂಗ ಲಿಂಗ ತೋರಿಕೆಯಳಿದು ಹೋದರೆಯೂ ಲಿಂಗ ಕಳೆ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಪ್ಪ ಕಾರಣ, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ರರಣನು ಮುಕ್ತನು. ಅಂತಸ್ವ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಲಿಲ್ಲದಾತಂಗ ಮುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

ಅಂಗಕ್ರಿಯೆಯನರಿವಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಣುವಿನ ಬಾಯ ತಿಲದಂತೆ, ಆತ್ಮನ ಕಳೆಯ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಆ ಶಿಲೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಬಿಂದು ಒಲವರದಿಂದ ಜಾರುವಂತೆ, ಆ ಅರಿವು ಮಹದಲ್ಲಿ ಬೆರಸುವಾಗ ವಾರಿಶಿಲೆ ನೋಡ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ನೀರಾ ಡಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಕಾಯವಶದಿಂದ ಕರ್ಮವ ಮೀರಿ, ಕರ್ಮವಶದಿಂದ ಧರ್ಮವಶದಿಂದ ವರ್ಮಗತನಾದಲ್ಲಿ, ಅದೇ ಕಾಯವೆರಸಿ ಅಯ್ಯದ ಕೈಲಾಸ. ಆ ಭಾವವ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೀವೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ, ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫ ||

ಅರ್ಥ:— ಎಳ್ಳನು ಗಾಣದಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಬಾಧಿಸಿದಡೆ ತಿಲದಲ್ಲಿರ್ದ ತೈಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕೈ ಸಾರುವಂತೆ, ಆತ್ಮಾಂಗವ ಶಿವಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಭಾಧಿಸಿದಡೆ ಆತ್ಮಾಂತ ಗತವಾಗಿದ್ದ ಚಿಲ್ಲಿಂಗವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದೆಂಬುದೀಗ ಅಂಗಕ್ರಿಯೆಯನಂದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಣುವಿನ ಬಾಯ ತಿಲದಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಾರ್ಥ. ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯಲ್ಲಿರ್ದ ಅಮೃತಬಿಂದು ಚಂದ್ರೋದಯಕ್ಕೊಸರುವಂತೆ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಕಳೆಯನು ತನ್ನಾತ್ಮಕಳೆ ಎಂದು ತಿಳಿನ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಳೆ ಬಲಿದು, ಸರ್ವಾಂಗವ ತುಂಬಿ ಲಿಂಗಾನಂದ ಜಲ ಉಕ್ಕುತ್ತಿಹುದು

ವೆಂಬುದೀಗ ಅತ್ಮನ ಕಳೆಯ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಿಂದು ಒಲವರದಿಂದ ಜಾರು ವಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಜೀವತ್ವವಳಿದು ಶಿವೋಪಮೆಂಬ ಅಹಂಭಾವಹರಿಸ ತನ್ನ ಶಿವತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ರತಿ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಏಕರಸವ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೀಗ ಅರಿವು ಮಹದಲ್ಲಿ ಬೆರಸುವಾಗ ರಾರಿಶಿಲೆ ನೋಡ ನೋಡ ನೀರಾದಂತಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಶಿವ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ದೇಹವಾಸನೆಯಳಿದು ಲಿಂಗದೇಹವಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಆ ಗಾಮಿ ಎಂಬ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದನೆಂಬುದೀಗ ಕಾಯವಶದಿಂದ ಕರ್ಮವಮೀರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಭಕ್ತಿಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕರಸವಾಗಿ ಲಿಂಗವೇ ಗೂಗಿರಿದ್ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಕರ್ಮವಶದಿಂದ ಧರ್ಮವಶದಿಂದ ವರ್ಮಗತನಾ ದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಜೀವತ್ವವಳಿದು ಲಿಂಗತ್ವವಾದ ಶರಣಕಾಯವು ಲಿಂಗಕಾಯವಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಶರಣಕಾಯವೇ ಕೈಲಾಸವೆಂದರಿಯಬೇಕು, ಬೇರೆ ಕೈಲಾ ಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಹವ ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕೆಂಬುದೀಗ ವರ್ಮವಶಗತನಾದಲ್ಲಿ ಆದೇ ಕಾಯವರಸಿ ಅಯ್ದಿದ ಕೈಲಾಸ, ಆ ಭಾವವ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಆರು ಮಣಿಗೆ ದಾರವನೇರಿಸಿ, ಕುಣಿಕೆಗೆ ಮಣಿ ಇಲ್ಲದೆ ಅರಸುತ್ತಿದ್ದ ರಲ್ಲಾ ತತ್ಪಜ್ಞರು. ಇದು ಆದಿಯ ಕ್ರಿ ಅನಾದಿಯ ಜ್ಞಾನ. ಈ ಉಭಯವ ಭೇದಿಸದೆ ಕುಣಿಕೆಯ ಮಣಿ ತಲಪಿಗೇರಿತ್ತು ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಏಕವಾದಲ್ಲಿ || ೬ ||

ಆವ ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿದಡೂ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೇರು, ಬಯಲಿಗೆ ಶಾಖೆ ತಲೆ ದೋರಿ ಬೆಳೆವಂತೆ ಐಕ್ಯಕ್ಕೆ ಮರೆ ಕ್ರೀಗೆ ಬಾಹ್ಯ. ಉಭಯದ ಭೇದ ಉಳ್ಳನ್ನ ಕೃ ಭಕ್ತಿಯ ಮೋರಾಟ ಬಿಡದು. ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕ ಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಮಣಿಉಳ್ಳನ್ನ ಕೃ ಪವಣಿಗೆಯ ಹಂಗ ಬಿಡದು. || ೭ ||

ಇನ್ನೇವನಯ್ಯಾ? ನಾನು ಕೆಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ಕಾಯ ಉಳ್ಳನ್ನ ಕೃ ಕರ್ಮ ಬಿಡದು. ಜೀವ ಉಳ್ಳನ್ನ ಕೃ ಪ್ರಕೃತಿ ಕೆಡದು. ಭಾವಿಸಿಹೆನೆಂಬನ್ನ ಕೃ ವಿಶ್ವಾಸ ಬಿಡದು. ಈ ಉಭಯ ಉಳ್ಳನ್ನ ಕೃ ನಿನ್ನ ಮನ ನೆನೆಯ ಬಿಡದು. ನೀ ನಷ್ಟವಾ ದಲ್ಲಿ ಎನ್ನಭಾವ ನಷ್ಟ. ಭಾವನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಎನ್ನಯ್ಯನಿಲ್ಲ ನೀನು ಪ್ರಿಯ ನಲ್ಲ ಇಮ್ಮಡಿ ದೇವನಲ್ಲ. ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ಭಾವ ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂದರಿಯೆ || ೮ ||

ಇಷ್ಟದಲ್ಲಿ ನೋಟ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಟ ಏಕಾರ್ಥವಾದಲ್ಲಿ ಕಾಯವೆಂಬ ಕದಳಿಯು ಬಿಟ್ಟುದು. ಭಾವವೆಂಬ ಕುರುಹು ಮರೆದುದು. ಇಂತೀ ಉಭಯ ನಿರ್ಭಾವನಾದಲ್ಲಿ ಇಹಪರವೆಂಬ ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟುತ್ತು ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಒಂದೆಂದಲ್ಲಿ || ೯ |

ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂದು ವಿಭೇದಿಸುವಲ್ಲಿ ಕುಸುಮದ ಗಿಡುವಿಗೆ ವಾಸನೆ ಉಂಟೇ ಕುಸುಮಕ್ಕಲ್ಲದೆ? ಅದು ಗಿಡವಿಡಿದಾದಡೂ ಕುಸುಮವೆಂಬುದನಂತು ಗಿಡುವಿನ ಹೆಚ್ಚುಗೆ, ಕುಸುಮದ ನಲವು, ಸುಗಂಧದ ಬೆಳೆ, ಭಕ್ತಿಗೆ ಕ್ರೀ, ಕ್ರೀಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಪೂಜೆ, ಪೂಜೆಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ, ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ವಸ್ತು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಇದು ತುರಿಯ ಭಕ್ತಿಯ ಇರವು ಎನ್ನಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಕೂಡುವ ಕೂಟ || ೧೦ ||

ಎಸೆವರ ಬಲ್ಲಿ. ಎಚ್ಚಬಾಣ ತಿರಿಗಿ ಬಪ್ಪಂತೆ ಎಸೆವರ ಕಾಣೆ. ಪೂಜಿ ಸುವರ ಬಲ್ಲಿ. ಪೂಜಿಸಿದ ಲಿಂಗ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ವೇಧಿಸುವರ ಕಾಣೆ. ಮಡಿಗೆ ನಡೆ ಆ ನಡೆಗೆ ನುಡಿ ಉಭಯವ ಭೇದಿಸುವರ ಕಾಣೆ. ಈ ಉಭಯವು ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾದಲ್ಲಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಕ್ರೀಜ್ಞಾನ ನಿರುತವಾದವಂಗಳ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯ ವಲ್ಲ || ೧೧ ||

ಎನಗೆ ನೀನಿಂಬುಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಸಕಲವ ಪ್ರಮಾಣಿಸುವದ ಬಿಟ್ಟು ನೀಕಲವಸ್ತುವಾಗು. ಶಕ್ತಿ ಸಮೇತವ ಬಿಟ್ಟು ನಿಶ್ಯಕ್ತಿ ನಿರ್ಲೇಪವಾಗು. ಚಿತ್ತವ ನೋಡಿಹೆನೆಂಬ ಹೆಚ್ಚು ಕುದ ಬಿಟ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗು. ಅಂದು ಮಿಕ್ಕಾದ ಭಕ್ತರ ಗುಣವ ನೋಡಿಹೆನೆಂದು ತೊಟ್ಟು ರಕ್ಕು ರವಳವ ಬಿಡು. ಸರ್ವರಾಗ ವಿರಾಗನಾಗಿ, ಸರ್ವಗುಣಸಂಪನ್ನನಾಗಿ, ಜ್ಞಾನಸಂಧುಕುಪೂರ್ಣನಾಗಿ ನಿನ್ನರಿವನ ಗುಡಿಯ ಬಾಗಿಲ ತೆರದೊಮ್ಮೆ ತೋರಾ ಎನ್ನ ಡಿಗೆ ನಿನ್ನ ಗುಡಿಯ ಸಂಬಂಧವ ನೋಡಿತೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಗನ್ನಬೇಡ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೧೨ ||

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಾ ಹೋರಿ ಕಡವರನ ನೀಗಲೇತಕ್ಕೇ? ಅಲುಗಾಡಿ ತುಂಬಿದ ಕೊಡನ ಹೊಡೆಗಡಲೇತಕ್ಕೇ? ನಿನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರು ಕೊಟ್ಟ ಲಿಂಗವೆಂಬುದೊಂದು ಕುರುಹು ಇರುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಅ ನಿಜಲಿಂಗದ ಸಂಗವನರಿಯದೆ, ಸಂದಿಗೋದಿ ಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿಹೆನೆಂಬ ಗೊಂದಲವೇತಕ್ಕೇ? ತಾನಿದಲ್ಲಿ ಕೆಡಹಿದ ಒಡವೆಯ ಆಚೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆದು ಅರಸಿದಿಲ್ಲ. ಅದು ಮತ್ತೆ ತನಗೆ ಸಂದಿಸುವದೇ? ಘನ ಲಿಂಗ ನಿನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಕಂಡೆ ಕಾಣೆನೆಂಬ ನಿನ್ನನಿಜ ನಿದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂದೇ ಹವ ತಿಳಿದುಕೋ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜು ನನಲ್ಲಿ || ೧೩ ||

ಕನಕಶಿಲೆ ಎನಿಸುವ ಪಾಷಾಣದಲ್ಲಿ ರತುನ^೧ ಪುಟ್ಟಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಆ ಮಧ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರ ತೋರಲಿಕ್ಕೆ ಆ ಸೂತ್ರ ಪಾಷಾಣವ ಗ್ರಹಿಸಿ ಆನಕಡೆ ಮುಖ ವಾದಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರ ಆವರಣಿಸುವಂತೆ, ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟುವ ಕೈ, ನಟ್ಟ ವೃಷ್ಟಿ, ತನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗದೋಷಗಳ ಮರೆದು, ಜಾಗ್ರದಿ ರವು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತೋರುವಂತೆ, ಸ್ವಪ್ನದ ಸಂಗ ಸುಷುಪ್ತಿಯನ್ನೈದಿದಂತೆ ಇಪ್ಪುದು ಶಿವಪೂಜಕನ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಧ್ಯಾನ. ಈ ಗುಣ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವನುವವರಿಗಲ್ಲದೆ ಕಾಣಬಾರದು || ೧೪ ||

ಕಪಟಕ್ಕೆ ಒಳಗು ಹೊರಗಲ್ಲದೆ, ಸ್ವಯಂಭುಗೆ ಹೇಮ^೨ ಕೃಂಟೀ ಒಳಗು ಹೊರಗು? ಕುಟಲದಿಂದ ಘಟವ ಹೊರೆಯನೆಗೆ ಪ್ರಕಟ ಪೂಜೆಯಲ್ಲದೆ ಅಘ ಟಿತಗುಂಟೇ ಅಖಿಳರ ಮೆಚ್ಚಿನ ಪೂಜೆ? ತೃಣದ ತುದಿಯ ಬಿಂದು ಉದುರಿ ಒಣಗಿದ ಕುಸುಮದಂತೆ, ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮನ ಏಕವ ಮಾಡಿ ತ್ರಿಶಕ್ತಿಯ ಇಚ್ಛೆಯ ಮುಚ್ಚಿ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಮಾಡಿಯೂ ಮಾಡ ದಿದರ್ಪಡೂ ಮುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟ ಹಣ್ಣಿನಂತಿರಬೇಕು ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಉಭಯಲೇಪವಾದ ಕಾರಣ || ೧೫ ||

೧ ಕಣ (ಡ)=ಅದುರು, ಹೊಳೆಯುವ ಶಿಲೆ.

೨ ರತಿ (ಬ)=ರತ್ನ ತೂಕ. ೩ ಹಿಮ (ಕ).

ಕರ್ಮದೊಳಗಣ ಸತ್ಯಮ್, ನರ್ಮದೊಳಗಣ ನಿಜವಮ್, ಅರಿವಿ
ನೊಳಗಣ ಅರಿವ, ತೆರದೊಳಗಣ ತೆರವ, ಕುರುಹಿಟ್ಟು, ಕುರುಹ, ಕುರುಹು
ಅವಗವಿಸಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ವಾಹ ನಿರ್ಲಿಪವಾದುದು. ಎನ್ನಯ್ಯಪ್ರಿಯ
ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ತಾನೆ ಕುರುಹು ಅರಿವಾದನು || ೧೬

ಕಲ್ಲ ಬಿತ್ತಿ ನೀರನೆರೆದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲವಿಸುವದೇ ದಿಟದ ಬೀಜದ ವೃಕ್ಷದಂತೆ?
ಶ್ರದ್ಧೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆ ಚರಸೇವೆ
ತ್ರಿವಿಧವೂ ಇತ್ತಲೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ನಿಜವಸ್ತುವಿನ ಸುದ್ದಿ ನಿಮಗೆ
ತ್ತಣದೋ? ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ
ವಿಶ್ವಾಸ ಬೇಕು || ೧೭ ||

ಕಾಯದ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಕೈಲಾಸ. ಜೀವದ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಮಹದ
ಕೂಟವೆಂಬುದು. ಕಾಯದ ಜೀವದ ಭೇದವನರಿತಲ್ಲಿ ಅತ್ತಲಿತ್ತಲೆಂದು
ಮತ್ತೆ ಹಲುಬಲಿಲ್ಲ. ಇದು ನಿಶ್ಚಯದ ಕೂಟ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ || ೧೮ ||

ಕಾಯ ಬೆರಸಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಆಯ್ದಿಹೆನೆಂಬುದು ಭಕ್ತಂಗೆ ನಿಹಿತವಲ್ಲ.
ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟದ ಲಕ್ಷಿಸಲರಿಯದೆ ಅಲಕ್ಷವ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಬುದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯ
ವೇನು? ಅದು ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯ ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮಂಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ
ಉಭಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಿತವಾದವಂಗೆ ಮರ್ತ್ಯ ಕೈಲಾಸವೆಂಬುದು. ತನ್ನರಿವು
ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿ ಆದೇ ಲಕ್ಷ್ಯ. ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೇ || ೧೯ ||

ಕಾಲಿದ್ದಂತೆ ತಲೆ ನಡೆದುದುಂಟೆ ಆಯ್ಯಾ? ಕಣ್ಣಿದ್ದಂತೆ ಕರ್ಣ ನೋಡಿ
ದುದುಂಟೆ ಆಯ್ಯಾ? ಬಾಯಿದ್ದಂತೆ ನಾಸಿಕ ಉಂಡುದುಂಟೆ ಆಯ್ಯಾ?
ತಾಯಿಲ್ಲದೆ ೧ ಮಕ್ಕಳು ಬಂದ ತೆರನ ಹೇಳಯ್ಯಾ. ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಯ ತೊತ್ತಿನ
ಭಾವನ ಕೇಳಲೇತಕ್ಕೇ? ಪಟದೊಳಗಣ ಬಾಲಸರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಸೂತ್ರ ನೇಣುಂಟೆ?
ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಎನ್ನ ಭಾವಲೇಪ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿಯೇ || ೨೦ ||

ಕಾಯವಿಹನ್ನ ಕೃ ಕರ್ಮವ ಬಿಟ್ಟಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ? ಜೀವವಿಹನ್ನ ಕೃ ಅರ್ಪಿಸದೆ ತಾನುಂಚಿ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತೋ? ಕೊಳದೊಳಗೆ ಕಾಲಿದ್ದು ಕೋಲ ಹಿಡಿದು ಸಾಧನೆಯ ಮಾಡುವವನ ತೆರನಂತೆ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಯಾಗಿ ತಾನಿರುತ್ತ ಇದಿರಿಗೆ ವರ್ಮವ ಬೋಧಿಸಲೇತಕ್ಕೇ? ಇದು ತನ್ನಯ ಇರವಲ್ಲ. ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಅವರಿಗೆ ಅನ್ಯನಾಗಿಪ್ಪನು || ೨೦ ||

ಕಾಯಉಳ್ಳನ್ನ ಕೃ ಲಿಂಗಪೂಜೆ. ಆತ್ಮಉಳ್ಳನ್ನ ಕೃ ಅರುವಿನ ಭೇದ. ಪುರುಷ ನೀ ಸತಿ ನಾನೆಂಬಲ್ಲಿ ಉಭಯದ ಬೀಜ ನಾ ನೀನೆಂಬನ್ನ ಕೃ. ಅಂಗದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರಂಗವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೨೧ ||

ಕಾಷ್ಠವ ಸುವರ್ಣವ ಮಾಡಿದೆನೆಂಬ ಘಾತಕತನವೆ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ? ಸಕಲ ದೇಶ ಕೋಶ ವಾಸ ಭಂಡಾರ ಸವಾಲಕ್ಷ ಮುಂತಾದ ಸಂಬಂಧ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆನೆಂಬ ಕೈ ಕೂಲಿಯೇ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ? ಬಸವಣ್ಣ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಭುದೇವರು ಮುಂತಾದ ಎಳುನೂರೆಪ್ಪತ್ತು ಅಮರಗಣಗಳ ಭಾವವಿದ್ದಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಅಗಡವೇಕಯ್ಯಾ? ನಿಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹೆನೆಂಬ ಭಿನ್ನಭಾವ ಉಂಟೇ ಅಯ್ಯಾ? ಕರ್ಪುರದ ಅರಣ್ಯ ಕಿಚ್ಚು ಹತ್ತಿ ಬೆಂದಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮ ಇದ್ದಿತ್ತೆಂದು ಲಕ್ಷಿಸಲುಂಟೆ? ನಿಮ್ಮ ಭಾವವ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ. ನಿಮ್ಮ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಎನ್ನ ನಾಚಿಕೆಯ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ತೆರನ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ. ಶಕ್ತಿಯ ಮಾತೆಂದು ಧಿಕ್ಕರಿಸಬೇಡ. ಹೊರಗೆ ಕೂಡಿಹೆನೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಹಾನಿ. ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನ ನೆಲೆಯ ನೀವೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ || ೨೨ ||

ಕೂಟಕ್ಕೆ ಕುರುಹಾದುದನರಿಯದೆ, ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಅರಿವಾವುದನರಿಯದೆ, ಕೈಲಾಸವೆಂಬ ಸೂತ್ರದ ಒಳಗಿಗೆ ಮನಸೋತಿರಲ್ಲಾ! ಅಂಧಕನ ಕೈಯ್ಯ ರತ್ನ ದಂತೆ ಪುಂಗುಳನ ಕರದ ಶಸ್ತ್ರದಂತೆ ಅದಿರಲ್ಲಾ! ಈ ನಿರಂಗವ ತಿಳಿದು ನಿನದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಅಂಗವಡಗುವದಕ್ಕೆ ಉಭಯ ಉಂಟೆಂಬ ದುಂದುಗ ಬೇಡ, ತಾ ನಿನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಜಕೂಟ ತಿಳಿದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರಂಗವೆಂಬುದು ಉಭಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ || ೨೪ ||

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಯ ಹಿಡಿದು ಕತ್ತಲೆ ಎನಲೇತಕ್ಕೇ? ಪರುಷರಸ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೂಲಿಯ ಮಾಡಲೇತಕ್ಕೇ? ಹ್ವೆತ್ತು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದವಂಗೆ ಕಬ್ಬೋರಗದ ಹೊರೆಯ ಹೊರಲೇತಕ್ಕೇ? ನಿತ್ಯ ಅನಿತ್ಯವ ತಿಳಿದು, ಮರ್ತ್ಯ ಕೈಲಾಸವೆಂಬುದು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ನಿಶ್ಚಯವ ತಾನರಿತು ಅತ್ತಣ ಇತ್ತಣ ಗೊತ್ತು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿನದಲ್ಲಿ ಆ ಬಚ್ಚುಬಯಲ ಬೆಳಗ ನಿನ್ನ ನೀನೇ ನೋಡಿ ಕಾಯೆನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ || ೨೫ ||

ಕ್ರಿಯಾಸೂಜೆ ಒಡಲಾದ ಮತ್ತೆ ಪೂಜಿಸಲಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನ ನೇತ್ರ ಮುಸುಕು ತೆಗೆದ ಮತ್ತೆ ಏನುವ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಧಾನ್ಯವು ನಿಧಾನಿಸಿ ನಿನದ ಮತ್ತೆ ಏನುವನು ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲ. ಈ ಗುಣಗ್ರಾಹಕ ಗ್ರಹಿತನ ಉಭಯ ಭಾವ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾನಿರ್ವಾಹಸ್ಥಲ || ೨೬ ||

ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ ಜ್ಞಾನಲಿಂಗಗಳೆಂಬಲ್ಲಿ ಉಭಯವನೆರಡು ಲಿಂಗವೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನ ಭೇದವಾವುದು? ಕುಂಭಗಳ ಹುದುಗಿಕ್ಕಿದ ಕಿಚ್ಚು ಆ ಕುಂಭಗಳಿಗೆ ಒಳಗೆ ಮುಟ್ಟಿದಡೂ ಹೊರಗೆ ಮುಟ್ಟಿದಡೂ ಪಾಕಪ್ರಯತ್ನ ತಪ್ಪದಾಗಿ. ಇಂತೀ ಗುಣದಂತೆ ಹೊರಗಣ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಒಳಗಣ ಜ್ಞಾನಸಂಭವ ಉಭಯದ ತತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಕ್ಕರೆಯ ರಾಶಿಗೆ ಕೇಸಿಯ ಕೆಲನುಂಟೇ? ನಿಶ್ಚಯದ ಲಿಂಗಾಂಗಿಗೆ ಉಭಯದ ತಟ್ಟು ಮುಟ್ಟಿಂಬೀ ಗುಟ್ಟಿನ ಕುಲವಿಲ್ಲ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಸ್ವಯಾಸುಭಾವಸಿದ್ಧನಾದ ಕಾರಣ || ೨೭ ||

ಗುರು ಅನಾಚಾರಿ, ಲಿಂಗವು ನೇಮಸ್ಥ, ಜಂಗಮ ದುರಾಚಾರಿ ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಭೇದ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಇಂತೀ ತನುತ್ರಯ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ತನು ವಿಗೆ ಕುರುಹು, ಮನಕ್ಕೆ ಅರಿವು, ಅರಿವಿಗೆ ನಿಜದ ನೆಲೆ ಅಹನ್ನ ಕ್ಕ ಸೂತ ಕದ ಸುಳುಹು ಕೆಡದು. ಸರ್ವವನೇತಿಗಳೆವ ಮಾತು ಬಿಡದು. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧದ ಭೇದವ ಭೇದಿಸಿ ವೇಧಿಸಿ ನಿನದಲ್ಲಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ವಿರಳವಿಲ್ಲದ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧಿ || ೨೮ ||

ಗುರುವನರಿದು ಲಿಂಗವನರಿವವರುಂಟು. ಲಿಂಗವನರಿದು ಪಂಚಾಚಾರವನರಿವವರುಂಟು. ಪಂಚಾಚಾರವನರಿದು ಜಂಗಮವನರಿವವರುಂಟು. ಆ ಜಂಗಮವನರಿವಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿಲ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸಂಬಂಧದ ಸಮಯ ನಿಂದು, ಉಭಯವಳಿದು ಏಕವಾದಲ್ಲಿ, ಹಲವು ನೆಲೆ ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಾಸದ ಹೊಲ ಬಿನಲ್ಲಿ ಆಡಗಿತ್ತು. ಆ ಹೊಲಬದ ಹೊಲಬಿನಲ್ಲಿ ನಿವನಗೆ ಇದವರನೆಂಬ ಕಲೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಒಂದೇ ಎಂದಲ್ಲಿ || ೨೯ ||

ಚಿತ್ರದ ಬೊಂಬೆಯ ಹಾಡೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ ಆತ್ಮನಿಂದ ಚೇತನಿಸಿ ನಡೆವುತ್ತಿವೆ. ಅವು ಸೂತ್ರಾಧಿಕನ ಭೇದ. ಎನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಜಾತಿಯ ಲಕ್ಷಣ. ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಎನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಜಾತಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀವಾದದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಎನಗೆ ಭಿನ್ನದ ಮಾತಿಲ್ಲ. ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ನರು ನೀವೇ || ೩೦ ||

ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಿಯ ನೋಡಿ, ಆ ದೃಷ್ಟಿ ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣೋ ಕನ್ನಡಿಯೋ? ಆ ಉಭಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಷ್ಟದ ದೃಷ್ಟವ ಕಂಡು ಉಭಯ ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯವೆಂಬ ಕರ್ಕಶ ಬೇಡ. ಕೈಯ ಮುದ್ದೆಯ ಕೆಡಹಿ ದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಗೆ ಬಯಲು. ಅದ ನಿಮ್ಮ ನೀವೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೩೧ ||

ತನುವಿನ ಮೇಲಿವ್ವುದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂಬರು. ಆತ್ಮನ ನೆನಹಿನ ಮೇಲಿವ್ವುದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂಬರು. ಇಂತೀ ಘಟಕ್ಕೂ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ಉಭಯ ಲಿಂಗ ಉಂಟೇ? ಹೊರಗಣ ಅಸ್ತಿ, ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದಸುವ ಕಲ್ಪಿಸಬ ಹುದೇ? ಒಳಗಣ ಕರುಳು ಮಜ್ಜೆ ಮಾಂಸಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದಸುವಿನ ಕಳೆ ಯುಂಟೇ? ಇದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟವ ಕಂಡಡೆ, ಇಷ್ಟ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಂಟು. ಅದು ಅಚೇತನವಪ್ಪ ನಿರವಯಕ್ಕೆ ಚೇತನವಪ್ಪದೊಂದು ದೃಷ್ಟ, ನಿರವಯ ಸಾವಯದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಕುರುಹಾದ ಭೇದ, ಕಾಯದ ಒಳ ಹೊರಗಿನ ನೋವಿನ ಭೇದದಂತೆ. ಆ ಉಭಯವನರಿವ ಆತ್ಮ ಒಂದೇಯಾಗಿ,

೧ ನಿರವಯಕ್ಕೆ ಅಚೇತನವಪ್ಪದೊಂದು ಸಾವಯಕ್ಕೆ ಚೇತನವಪ್ಪದೊಂದು ದೃಷ್ಟ.

ಇಂತೀ ಕಾಯದ ಇಷ್ಟವೆಂದು, ಆತ್ಮಗೆ ಆರುವೆಂದು ಎರಡೆಸಿಸುವ ಲಿಂಗಮೆಂಬು
ದೊಂದು ಕುರುಹಿಲ್ಲ. ಅದು ಏಕಮೇವ ಸ್ವರೂಪು. ಅದು ಚಿದ್ವನ ಸ ರೂಪು.
ಅದು ಘಟನುರದ ಒಳಹೊರಗಿನ ಬಯಲಿನ ಗರ್ಭದಂತೆ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ
ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಅತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದ ಶಾಂಗುಲನಾಗಿ
ಪ್ಪನು || ೩೨ ||

ತುಷರಸವಿದ್ದದಕ್ಕಲ್ಲದೆ ಫಲ ಫಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿಯಾಸದ್ಭಾವವಿದ್ದಲ್ಲದೆ
ಸತ್ಪಥಭಾವಿಯಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತವೇಳೆಯನರಿತು,
ರಾಜಸತಾನುಸಂಗಳಲ್ಲದೆ, ಪರಸೇವೆ ನಿಶ್ಚಯಮತನಾಗಿ, ಅನಲ ಅಹಿ ವ್ಯಾಘ್ರ
ಚೋರ ರಾಜಭಯ ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲವ ಲಿಂಗ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಾಗಿ,
ಆ ಲಿಂಗದ ಮೂರ್ತಿ ಮನಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಗತಿಶಯದಿಂದ ನಿಂದಿರಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಇಂತೀ
ಭಾವಂಗಳೆಲ್ಲವು ಮೂರ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡು ಅಮೂರ್ತಿಯಪ್ಪ ವಸ್ತು
ಭಿನ್ನ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ, ಸ್ವಯಕ್ರಿಯಾ ಪೂಜೆ ಸರ್ವಜ್ಞಾನ ಸಂತೋಷವಿಪ್ಪಡೆ
ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಸಂಭವ
ಕೂಟ || ೩೩ ||

ದುಕೂಲ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ, ಹೇಮ ಮುಂತಾದ ಆಭರಣಂಗಳಲ್ಲಿ,
ಮೌಕ್ತಿಕ ರತ್ನ ಮುಂತಾದ ಪಾಷಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ, ಚಂದನಗಂಧ
ಮುಂತಾದ ಸುವಾಸನೆಯಲ್ಲಿ, ಅಂದಳ ಭತ್ತ ಚಾಮರ ಕರಿ ತುರಗಂಗಳು
ಮುಂತಾದ ತನು ಸೋಂಕುವ ವೈಭವ ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ಸುಖಂಗಳು ಲಿಂಗ
ಕ್ಕೊಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅಂಗೀಕರಿಸುವವನಿರವು, ವಾರಿಶಿಲೆ ನೋಡ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ
ನೀರಹ ತೆರದಂತೆ, ಅಂಬರದ ವರ್ಣ ನಾನಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿ, ಕಂಗಳು
ಮುಚ್ಚಿ ತೆರವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ, ಅದರಂದದ ಕಳೆ ಅಳಿದಂತಿರಬೇಕು. ಇದು
ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯ ಸಂಗದ ಸುಖ, ನಿರಂಗದ ನಿಶ್ಚಯ. ಎನ್ನಯ್ಯ
ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿರಳವಿಲ್ಲದವ
ಪರಮ ಸುಖ || ೩೪ ||

ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯನೇರಿ ತೆಗೆವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೊಂದು ಅಟ್ಟಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಯಕೆ
ಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದಿತ್ತು. ಬಯಕೆ ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯನೆತ್ತುತ್ತ ಇಳುಹುತ್ತ ಈ

ಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಯಲಾರೆ. ಎನ್ನಯ್ಯ ಎನಗೊಂದು ಗೊತ್ತೆ ತೋರಾ ಎನ್ನಯ್ಯ
ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೫ ||

ನಿನ್ನರಿವುದಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನು ಮಣ್ಣೆಂಬ ಸನ್ನಿಯ ತೊರೆಯ ಹಾಯ
ಬೇಕು. ಆ ಮೂರನರಿತಲ್ಲಿ ಮರೆದು ಹಿಡಿದಲ್ಲಿ ಅರಿದು ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ಆ ಉಭ
ಯದ ಒಡಲು ಹರಿಯಬೇಕು. ತೋರಿಕೆ ನಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಂದವಂಗಳದೆ ನಿನ್ನ
ಚರಣದ ಬಾಗಿಲ ಬಾದಣವನೇರಬಾರದು. ಅದಕ್ಕೆ ಸನ್ನೆ ಗಟ್ಟಿಯೇ ಚೆನ್ನ
ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೬ ||

ನಿಮಿತ್ತ ಲಗ್ನ ಮಾಯಾ ಮರವಳಿ ಬೆಳುವ ಮೂಲಿಕೆಯಿಂದ ಕಡೆಯೆ
ನಿನ್ನ ಇರವು? ನೀನೇ ಗತಿ ಎಂದು ಅರ್ಚಿಸುವವರಲ್ಲಿ, ನೀನೇ ಮತಿ ಎಂದು
ನೆನೆವವರಲ್ಲಿ, ನೀನಲ್ಲದೆ ಪೆರತೊಂದನರಿಯದವರಲ್ಲಿ ನೀನಿರದಿದ್ದಡೆ,
ನಿನಗದೇ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕ. ನಿನಗದೇ ಪಾತಕ. ನಿನ್ನ ಗುಣವ ನಾ ನಿನ್ನ ನ
ರಿದು ಮುಟ್ಟಿದನಾದಡೆ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕ. ಇದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ 'ಯಥಾಬೀಜ
ತಥಾಂಕುರ' ದಂತೆ ಅದು ನಿನ್ನ ಗುಣ. ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಸುಳಿದ ಸುಳುವು ಅದು
ಬೀಜದ ನಷ್ಟ, ಫಲಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಎನ್ನ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಬಳಕೆ
ಬೇಡ, ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿರು ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನಾ || ೩೭ ||

ನಿರಂಜನ ನೆರೆ ರಂಜಿಸಲುಂಟೇ? ನಿಜ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸಂಗಕ್ಕೊಳಗ
ಪ್ರದೇ? ಈ ಸುಗುಣದಂಗವ ತಿಳಿದು ಲಿಂಗ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾಗಿ ಆತ್ಮ
ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛಿಗತನಾದ ಮತ್ತೆ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ಸೊಲ್ಲೇಕೆ ಉಡುಗದು? || ೩೮ ||

ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಧರೆ ಹೊರೆಯಾಗಿ ಮತ್ತಾ ನೀರನಾಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿವಂತೆ,
ಬೀಜದ ಸಾರ ಬಲಿದು ಬೀಜವಾಗಿ ಆ ಸಾರ ಬೀಜವನಿಂಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಂತೆ,
ದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಪ್ಪನ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಬ ದೃಕ್ಪ ದರ್ಪಣದಿಂದೆಂದೆಡೆ ನಿಶ್ಚ
ಯವಲ್ಲ. ದೃಕ್ಪಿನಿಂದೆಂದೆಡೆ ಇದಿರಿಟ್ಟು ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಇದು ಭಿನ್ನವಲ್ಲ ಅಭಿ

ನ್ನ ವಲ್ಲ, ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ ನೀಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ, ಭಾವವಲ್ಲ ನಿರ್ಭಾವವಲ್ಲ. ಅಹುದಲ್ಲ
ನೆಂಬ ಸಂದೇಹ ಸಂದಿಸಿ ನಿನದಲ್ಲಿ ಎನ್ನಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನನು ಸ್ವಯವಾದ ಸಂಬಂಧಸ್ಥಲ || ೩೯ ||

ನೀರು ನೆಲನಿಲ್ಲದೆ ಇರಬಹುದೇ? ಬೀಜ ನೆಲನಿಲ್ಲದೆ ಹುಟ್ಟಬಹುದೇ?
ಜ್ಞಾನ ಕ್ರೇ ಇಲ್ಲದೆ ಅರಿಯಬಹುದೇ? ಚಿತ್ತ ಚಿತ್ತುವಿಲ್ಲದೆ ವಸ್ತುವ ಲಕ್ಷಿಸಿ
ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲದೇ? ಇಂತೀ ಕ್ರೇ ಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧ ಸ್ಥಲಭಾವ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ
ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಉಭಯಸ್ಥಲ ಭೇದ || ೪೦ ||

ನುಡಿದ ನುಡಿ ಎಲ್ಲವು ಮಹಾ ಪ್ರಸಂಗವಾದ ಮತ್ತೆ ಲೆಖ್ಪವಿಲ್ಲದ ವೇದ,
ಸಂಖ್ಯೆ ಇಲ್ಲದ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಕಡಿ ನಡು ಮೊದಲಿಲ್ಲದ ಸುರಾಣವನೋದಲೇ
ತಕ್ಕೇ? ಅಲಗಿನ ಮರೆ ಉಳ್ಳವನಿಗೆ ರಸ್ತದ ಭಯವೇತಕ್ಕೇ? ಬಾಣದ ತೊಲ
ಗುಳ್ಳವನಿಗೆ ಅಂಬಿನ ಘಾಯವೇತಕ್ಕೇ? ಶಬ್ದ ಮುಗ್ಧವಾದವನಿಗೆ ಇಚ್ಛೆಯ
ನುಡಿದು ಕುಚಿತ್ತನಾಗಲೇತಕ್ಕೇ? ಅದು ತನ್ನ ಸ್ವಯದಿಂದವೆ ಅಲ್ಲ ಅಹುದೆಂಬು
ದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು. ಬೆಳಗಿನ ಮುಖದಿಂದ ಬೆಳಗಿನ ಕಳೆಯನರಿವಂತೆ
ನಿನ್ನಿಂದ ನೀನೇ ತಿಳಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ
ಭಿನ್ನ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ || ೪೧ ||

ಪೂಜಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಆ ಪೂಜೆಗೆ ತನ್ಮಯ ಮೂರ್ತಿ ನೀನು. ನೆನ
ಹಿನಲ್ಲಿ ಅನುಕರಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಆ ನೆನಹಿಗೆ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪ ನೀನು. ಎಲ್ಲ
ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ವನಾಡಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ 'ಅಣೋರಣಿಯಾನ್ ಮಹತೋ
ಮಹಿಯಾನ್' ನೀನು. ಸತ್ಯವೆಲ್ಲಿದ್ದಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದಿಷ್ಟಿ. ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ
ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ವಿಶ್ವಾಸ ಎಲ್ಲಿಪುದೋ ಅಲ್ಲಿ ತಪ್ಪ
ದಿಪ್ಪನು || ೪೨ ||

ಪೂಜಿಸುವವರ ಕಂಡವರ ಕಂಡು ಆ ಗುಣವ ತಾ ಕೈಕೊಂಡು ಪೂಜಿ
ಸದೆ, ವಾಗ್ಬ್ರಹ್ಮವ ನುಡಿವವರ ಕಂಡು ವಿಶೇಷವನ್ನು ಈಚೆಯಲ್ಲಿ ನುಡಿ
ಯದೆ, ತನ್ನ ಸ್ವಯಾನುಭಾವ ಪೂಜೆ, ತನ್ನ ಸ್ವಯಸಿದ್ಧವಾದ ನುಡಿ,
ಇಂತೀ ಉಭಯಸ್ಥಲ ಒಂದು ಗೂಡಿ ಕ್ಷೇರ ನೀರಿನಂತೆ ಹೊರೆ ಇಲ್ಲದೆ ವರ್ಣ
ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಕೂಡಬೇಕು ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾ
ರ್ಜುನನಲ್ಲಿ || ೪೩ ||

ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಿತವಸ್ತುವರು ಮಣ್ಯದ ಆಗಿಗೆ ಒಡಲು. ದಾಸೋ
ಹವೆಂಬ ಸೋಹವನರಿವಲ್ಲಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲಪದದಾಶೆಗೆ ಒಡಲು. ಇಂತೀ
ಉಭಯದ ಪ್ರೀತಿಯನರಿತು ತೋರಿದ ತೋರಿಕೆ ಬಂದುತೆ ಅವನಾರೈದು ಗುರು
ವಿಗೆ ತನು ಹೋಯಿತ್ತು, ಜುಗಮುಕ್ತ ಧನ ಹೋಯಿತ್ತು, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನ
ಹೋಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಿಸಿ ನೀವು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಿಹೆ
ನೆಂಬ ಕಲ್ಪಿದೆಗೆ ನಾನಂಜುವೆ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೪ ||

ಬಯಲ ಹೊಲವಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೆಳಗು ಶಿಲೆ ಲೋಹ ಕಂಚುಗಳಲ್ಲಿ
ಬೆಳಗಿನ ಕಳೆಗೆ ತೋರುವಂತೆ, ಎನ್ನ ಕರತಳದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಭುವವು ಲಿಂಗವೇ
ನಿನ್ನ ಕಳೆ ಎನ್ನ ಕುಗಳಿಗೆ ಹೊಲಬಾಗಿ ಎಕೆ ತೋರದು? ಅದು ಎನ್ನಯ
ಜಡವೋ? ನಿನ್ನಯ ಪ್ರಕೃತಿಯೋ? ನಿನ್ನ ಬಿನ್ನಾಣದ ಗನ್ನದ ಭೇದವೋ?
ಎನ್ನಲ್ಲಿ ನೀನಿಲ್ಲದ ಕಾರಣವೋ? ಎನಗೆ ಭಿಕ್ಷನಾದೆ. ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ
ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿರು || ೪೫ ||

ಬಿಡುವುವಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಮೊನೆ ಮುಂಚಿದಂತಿರಬೇಕು. ಅಡಿ ಎರುವ
ದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಆ ಮೊನೆಯ ಜಾರಿ ಮತ್ತೆ ತಾನಡಿ ಎರಿ ಎರಾರಿ ಮುಂಚಿದಂತಿ
ರಬೇಕು. ನೀನಂಬನ್ನಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಲಕ್ಷವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ
ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ || ೪೬ ||

ಬಿತ್ತಿದ ಬಿತ್ತು ಪೃಥ್ವಿಯ ಕೂಟ ಅಪ್ಪುವಿನ ದ್ರವದಿಂದ ಮಸ್ತಕ
ಒಡೆದುದಲ್ಲದೆ, ಉಷ್ಣದ ಡಾನರಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಯ ಬೇಗೆಗೆ ಮಸ್ತಕ ಒಡೆದು
ದುಂಬೇ? ಲಿಂಗವು ಭಕ್ತಿಯ ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ, ವಿಶ್ವಾಸದ ಸುಸಂಗಿಗೆ, ನಿಶ್ಚಯವಪ್ಪ
ಲಿಂಗಿಗೆ ದೃಷ್ಟವಪ್ಪದಲ್ಲದೆ ಉನ್ಮತ್ತ ವಪ್ಪ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕಿಗೆ, ವಂದಿಸಿ
ನಂದಿಸುವಂಗೆ, ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಬಂದುದ ಬಾಯ್ಕೊಡುವಂಗೆ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ
ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸಂದಿಸನವರಿಗೆ || ೪೭ ||

ಬೀಜದೊಳಗಣ ವೃಕ್ಷದ ಹಣ್ಣುನಾರು ಮೆಲಬಲ್ಲರು? ಸಸಿಯೊಳಗಣ
ಲತೆ ಪರ್ಣ ತಲೆದೋರದೆ ನಸುಗಂಪಿನ ಕುಸುಮವ ಅದಾರು ಮುಡಿವರು?

ಇಂತೀ ಅರುವಿನ ಅರಿವ ಕುರುಹಿಟ್ಟು ಕೂಡುವನೇ ಲಿಂಗಾಂಗಿ. ಎನ್ನಯ್ಯ
ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವಿಯ ಸನ್ನದ್ಧ
ಸ್ಥಲ || ೪೮ ||

ಬಯಲಿಂದೆ ಕೀಳು ಮೇಲಿನೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ನಿರವಯವೆಂದೆ ಸಾವ
ಯದಿಂದ ಕುರುಹುದೋರಿತ್ತು. ಸವಿದ ಸವಿಯ ಉಪಮಿಸುರಸೆಂದೆ
ಜಿಹ್ವೆಯಿಂದ ಕುರುಹುಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಜಿಹ್ವೆ ಸಾಕಾರ ಸವಿದ ಸಸಿ ನಿರಾ
ಕಾರವೆಂದೆ ನಾನಾ ಭೇದಗಳಿಂದ ರುಚಿಮಯವಾಗಿತ್ತು. ತಾ ಜಿಹ್ವೆಯ
ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂದು, ಅಹುದಲ್ಲವೆಂಬುದ ತಾನೆ ಕುರುಹಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡಂತೆ, ಜಿಹ್ವೆ ಬಲ್ಲದೆಂದೆ ತನ್ನ ಡಿಗೆ ಬಾರದೆ ಅದನರಿಯಿತ್ತೆ? ಸಾರ
ಸ್ವಾಮಿ ಲೇಸೆಂದೆ ಜಿಹ್ವೆ ಹೊರತೆಯಾಗಿ ಕುರುಹುಗೊಂಡಿತ್ತು? ಇದು ಕ್ರೀ
ಜ್ಞಾನ ಸಂಪುಟಸ್ಥಲ. ಈ ಉಭಯಸ್ಥಲ ಲೇಪವಾದ ಮತ್ತೆ ನಿರುತನಿಯರ್ಥ
ಣವೆಂಬುದು ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ? ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸದಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕುರುಹೇಕೆ ಅಡಗದು? || ೪೯ ||

ಭಕ್ತಂಗೆ ಕೃತ್ಯ. ಮಾಹೇಶ್ವರಂಗೆ ನಿಷ್ಠೆ. ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಅವಧಾನಂ
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಯೋಗ ಮುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಆರ್ಪಿತಭೇದ. ಶರಣಂಗೆ ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ
ಮುನ್ನವೆ ಬಿಡುಗಡೆ, ಐಕ್ಯಂಗೆ ಕುರುಹುಗೊಂಬುವಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ನಿರಾಳ.
ಇಂತೀ ಷಟ್ಸ್ಥಲವನಂಗೀಕರಿಸಿದ ಭೇದ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಎನಗೆ ಉಮಾಮಾಹೇಶ್ವರನಾದಹನೆಂದು || ೫೦ ||

ಭಕ್ತಂಗೆ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲವಲ್ಲದೆ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲ. ಮಾಹೇಶ್ವರ
ಮಾಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಸಾದಿ
ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ
ಸ್ಥಲವಲ್ಲದೆ ಶರಣಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲ. ಶರಣಂಗೆ ಶರಣಸ್ಥಲವಲ್ಲದೆ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ
ನಿಲ್ಲ. ಐಕ್ಯಂಗೆ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವಲ್ಲದೆ ಮಹಾಬೇಳಗಿನ ಕಳೆಗೆ ನಿಲುಕ. ಅದು
ಪೂರ್ಣಭಾವ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕ
ಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವು ಭಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿ ಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾ
ಗದ ಭೇದ || ೫೧ ||

ಮಣ್ಣು ನಿತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದೆ ಜಗಭರಿತ ನೀನು. ಹೊನ್ನ ನಿತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದೆ ಹಿರಣ್ಯಮೂರ್ತಿ ನೀನು. ಹೆಣ್ಣು ನಿತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದೆ ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಮೂರ್ತಿ ನೀನು. ಮನವನಿತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದೆ ಮನೋಮೂರ್ತಿ ನೀನು. ಎನಗೇನು ನಿನಗಿತ್ತು ಕಾಬ ಕಾಣಿಕೆ? ನೀನು ಸಿಕ್ಕುವುದಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತ,^೧ ಸದ್ವ್ಯವದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ. ಹಿಡಿದುದ ಬಿಡದೆ, ಬಿಟ್ಟುದ ಹಿಡಿದು, ನಿಶ್ಚಯವಾದ ನಿಜಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಚ್ಚಂತಿ ದ್ದಡಿ ನೀನು ಅಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದಿಷ್ಟಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೨ ||

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವೀರ ಧೀರ ರಣದಲ್ಲಿ ಓಸರಿಸದ ಮತ್ತೆ ಭಾಷೆಯ ಬಂಟಿ ನಲ್ಲ. ನೀ ಬಂದ ವೇಷ ನೀ ಮಾಡುವ ಮಾಟ, ನೀ ಪ್ರಮಥರೆಲ್ಲರ ಹಂಗಿಸುವ ನಿರಂಗದ ವಾಚ್ಯನ ಕೂಡಿಹೆನೆಂಬ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿದಿತ್ತು. ಆ ನಿಜಲಿಂಗದ ಕೂಟವ ಆ ಸುಸಂಗವ ನಿನ್ನ ನೀನೇ ನೋಡಿಕೋ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ | ೫೩ ||

ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಿಹೆನೆಂಬುದು ಕೈಕೂಲಿ. ಭಾಷೆಗೆ ತಪ್ಪಿ ಓಸರಿಸದ ಮತ್ತೆ ಆ ನಿಹಿತವ ಹೇಳಿದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಘಾತಕತನದಿಂದ ಅಯ್ದಿಹೆನೆಂಬುದು ಭಕ್ತರಿಗೆ ವಿಹಿತವಲ್ಲ. ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟುದ ಲಕ್ಷಿಸಲರಿಯದೆ ಅಲಕ್ಷ್ಯವ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಂಬುದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯವೇನು? 'ಅದು ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯ ಲಕ್ಷದಿಂದಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯಂತ ಲಕ್ಷವಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಉಭಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಿತವಾದವಂಗೆ ಮರ್ತ್ಯ ಕೈಲಾಸವೆಂಬುದು ತನ್ನರಿವು ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಲಕ್ಷ. ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೆ || ೫೪ ||

ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ತಿಟ್ಟದಿಂದ ಮಯಣದ ಕರುವಿಟ್ಟು, ಆ ಘಟವ ಲಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಪುನರಸಿಯಾಗಿ ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಬಲಿದು ಈ ಉಭಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಂದ ತಿಟ್ಟದಂತೆ ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವು ಜಾರಿ ಉಳುವೆ ಒಂದೇ ನಿದುದನರಿತು ಭಕ್ತಿಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸತ್ಯ, ಸತ್ಯದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ್ದ ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನನ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿಹ ಶಿವಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿ ಧ್ಯಾನ, ಅದು ತದ್ಧ್ಯಾನ

ವಾಗಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅದೇ ನಿಜದ ಉಳುಮೆ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಅದು ಸಾವಧಾನಿಯ ಸಂಬಂಧ || ೫೫ ||

ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿ ಎಂದು ತಾ ಮುನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಟ್ಟಬ ಹುದೇ? ತನ್ನ ಸುಖಕ್ಕೆ ತಾ ಭೋಗಿಸಿ ಲಿಂಗಮುತಾಗಿ ಕೂಡಿದನೆಂಬಹುದೇ? ಲಿಂಗದಂಗವನರಿತು ತಾ ಕೂಡಬಲ್ಲಡೆ ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಇಚ್ಛೆ ಉಂಟೇ? ತಾ ಕದ್ದ ಕಳವ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲರಿಯದೆ ಇದಿರು ನೀವು ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಕರೆವ ಕದ್ದೆಹಕಾರನಂತೆ, ಈ ದ್ವಯ ಇದಿರಡಬಾರದ ಕುರುಕು. ಲಿಂಗಭೋಗೋಪ ಭೋಗಿ ತಾನಾದಡೆ ಉರಿಗೂಡಿ ಕರಗುವ ಕರ್ಪುರದ ಇರವಿನಂತಿರಬೇಕು. ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇದು ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಸಂಗಗೂಡಿ ಸುಖಿಸುವ ಲಿಂಗಾಂಗಿಯ ಇರವು || ೫೬ ||

ಶಿವಸೂಜಾಲಂಬನಕರ್ಮ ಕ್ರೀ ದಾಸಿ ಕೊಡನ ಹೊತ್ತಂತೆ, ಶೇಷನ ಚಮತ್ಕಾರ ಭೇದದಂತೆ. ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಗುರುವಿನಿಂದ, ಜಂಗವನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ, ಮನದಲ್ಲಿ ಮೆಯ್ಯಾಂತು, ಕಂಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಿ, ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳ ಅವರಂಗವನಳಿದು ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಶರಣ ತತಿಗಿಂದ ಕರಣಗಳ ನಿವಾರಿಸಿ ಇಂತಸ್ತು ಕ್ರಿಯಾ ಪೂಜೆ, ಬಾಹ್ಯದ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಜ್ಞಾನದ ಬೆಳಗು, ನ್ನಾನುಭಾವಸನ್ನದ್ಧ, ಇಂತೀ ಕ್ರಿಯಾ ಸಾತ್ವಿಕ ನಿರ್ಘರವಾದಲ್ಲಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನರಸಿ ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿಲ್ಲ || ೫೭ ||

ಸಕಲದಲ್ಲಿ ಅಳಿದು ನೀಕಲದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಮತ್ತೆ ಸಕಲವ ಕೂಡಿಹೆನೆಂಬ ನೀಕಲ ಉಂಟೇ ಅಯ್ಯಾ? ನೀಕಲದೊಳಗೆ ಸಕಲವಡಗಿ ಆ ಗುಣ ಉಪದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡ್ಲಿದಲ್ಲಿ ಅಖಿಳಜಗವೆಂಬುದು ಹೊರಗು. ಆ ಗುಣ ನಿನ್ನ ಸದ್ಭಾವ ನಿಜವಾದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಗೆ ಕೈಲಾಸ. ಆ ಲಿಂಗದ ಕೂಟವೆ ನಿಯೋಣ. ಇದು ನಿನ್ನಂಗೆದ ಸಂಗ. ನಿಮ್ಮ ನೀವೇ ತಿಳಿಸುಕೊಳ್ಳಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ೫೮ ||

ಸಕಲ ಸ್ಥಾವರ ಚರ ಘಟ ಬುಡಾದಿಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದವೇ ಜನನ. ಪ್ರಥ್ವಿಯ ಉತ್ಪನ್ನದಿಂದವೆ ಮರಣವೆಂಬುದನರಿತಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ ಕ್ರೀ ವರ್ಮ ಪ ಬಲ್ಲ. ಸರ್ವಜೇತನ ಭೌತಿಕವೆಲ್ಲ ಅಪ್ಪನಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಅಪ್ಪನಿನ

ಉತ್ಕೃಷ್ಟದಿಂದ ನಷ್ಟವೆಂಬುದನರಿತಲ್ಲಿ, ಜೀವನ ಆಗು ಚೇಗಿಯ ಬಲ್ಲವ. ಸರ್ವ ದೀಪ್ತಿ ಪ್ರಕಾರ ತೇಜಸ್ಸು ಅಗ್ನಿಯಿಂದನೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಅಗ್ನಿಯ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ದಿಂದನೆ ನಷ್ಟವೆಂಬುದನರಿದಲ್ಲಿ, ಪರಮನ ಪ್ರಕಾಶನ ಬಲ್ಲ. ಸರ್ವಗ್ರಹಿತನಾಗಿ ಸುಳಿವ ನಾರುತ ಸುನಾಂ ದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟದಿಂದನೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಸುನಾದ ನಷ್ಟ ವಾದಲ್ಲಿಯೆ ಲಯವೆಂಬುದನರಿದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವ ಬಲ್ಲವ. ಆಕಾಶ ಮಹದಾ ಕಾರದಿಂದನೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಮಹವಾಕಾರ ಮಹದೊಡ ಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಪಂಚಭೌತಿಕ ನಷ್ಟ. ಇದನರಿದು ಈ ಪಂಚಭೌತಿಕದ ತನು ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಆಗಾ ಮಿಗಳ ಕಂಡು ಸಂಚಿತವೇ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಪ್ರಾರಬ್ಧವೇ ಸ್ಥಿತಿ, ಆಗಾಮಿಯೇ ಲಯವೆಂಬುದ ತಿಳಿದು ಇಂತಿವರೊಳಗಾದ ಸಂಚದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿಪ್ಪ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯದ ಗೊಂಚಲ ಮುರಿದು ನಿಂದ ಸ್ವಯಾನುಭಾವಿಗೆ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಕರ್ಮವೆಂಬುದಿಲ್ಲ, ಜೀವಕ್ಕೆ ಭವವೆಂಬುದಿಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಇದಿರೆಡೆ ಎಂಬ ಕೂಟದ ಭಾವನಷ್ಟು ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಕಾಲ್ವಿಜು ನನು ಕಲೆದೋರದೆ ನೆಲೆ ಅಳಿದನಾಗಿ || ೫೯ ||

ಸುಗಂಧದ ಮೂಲದ ಬೇರಿನ ಗಂಧ ಎಲೆ ಬಳ್ಳಿಯನೇತಕ್ಕೆ ವೇಧಿ ಸದು? ಕುಸುಮದ ಸುವಾಸನೆ ತನ್ನಯ ಕೊಟ್ಟು ಎಲೆ ಕೊನರು ಬೇರುವ ನೇಕೆ ವೇಧಿಸದು? ಇದು ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣಯೋಗದ ಭೇದ. ಗಿಡು ಗಿಡುವಿಗೆ ಕುರು ಹಲ್ಲದೆ ಗಂಧ ಗಂಧ ಕೂಡಿ ದ್ವಂದ್ವವಾಗಿ ಬೆರದಲ್ಲಿ ಕದಂಬ ಗಂಧವಲ್ಲದೆ ಒಂದರ ಗಂಧವೆಂದು ಸಂದಿಸಿ ತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ನಿಂದ ನಿಂದ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಪ್ಪರು. ಇದು ದೃಷ್ಟಾನುಭಾವಸಿದ್ಧಿ, ಸರ್ವಸ್ಥಲ ಭೇದ ವಿಶ್ವ ತೋಮುಖ ರೂಪು. ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜು ನನು ತತ್ವಭಿತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪನು || ೬೦ ||

ಸವಾಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಸಕಲ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಭೋಗಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಪಾ ಪಗಳನೆಂಬುದನರಿಯದೆ, ಶೃತಿ ಸ್ಮೃತಿ ತತ್ವಗಳ ತಿಳಿಯದೆ ಅಗಮ್ಯ ಅಗೋಚರ ಲಿಂಗವನರಿಯದೆ ವೃಥಾ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಕೆಡುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲಾ! ಅಂದು ಬಂದ ಕಥನ, ಬಸವೇಶ್ವರನಿಂದ ಬಂದ ಮಥನ, ಶುಷ್ಕದ ಕಾಯಕದ ಯತನ,

ಎನ್ನ ಸತಿಭಾವದ ಜತನ, ಭಕ್ತಿವರ್ತನದ ಸೌಖ್ಯಸುಖಂಧ, ನಿನ್ನೆ ದೃಷ್ಟ
ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನ ಮೈರಾಗ್ಯ ಇಂತಿವ ಹೊತ್ತಾದೆಯಲ್ಲಾ! ಇಂತೀ ಘಟ ಬಸವಣ್ಣನ
ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿಂದಲ್ಲದೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಕಾಣ
ಬಾರದು ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೧ ||

ಸುಮ್ಮಾನ ಸುಬುದ್ಧಿ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ. ಮಲಾಮಲ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ.
ಜ್ಞಾನ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ. ಉಭಯ ಕೂಟಸ್ಥವೆಂಬುದು ಪರಿಹರಿಸಿ
ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲ. ಸ್ತುತಿ ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಡಲಳಿದುದು ಶರಣಸ್ಥಲ.
ಇಂತೀ ಸಂಚಭೇದಗಳ ಸಂಚವನರಿತು ವಿಸಂಚವಿಲ್ಲದೆ ಪರುಷಸಾಕ್ಷಾಣ
ದಂತೆ ಭಿನ್ನಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಅರಿದು ಅಗುಹಿಸಿಕೊಂಬ ಕುರುಹು ಎಕವಾದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ
ಸ್ಥಲ. ಎನ್ನಯ್ಯ ಇದು ಎನ್ನ ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟಿ ಸ್ಥಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಭಾವವಿಲ್ಲ.
ಅದು ಎನ್ನ ನಿನ್ನ ಕೂಟದ ಸುಖದಂತೆ. ಇದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ
ಕೊಳ್ಳಿ. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಗೆಲ್ಲಗೂಳಿತನಬೇಡ. ಹಾಗೆಂಬಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಗ
ಬೇಕು ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ || ೬೨ ||

ಸ್ಥಾಣು ನರನೆಂದು, ರಜ್ಜು ಸರ್ಪನೆಂದು, ಸ್ಪಟಿಕದ ಘಟದಲ್ಲಿ ನಿಂದ
ಗಜ ದಿಟವೆಂದು, ನಿಬದ್ಧಿಸಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸಂದೇಹ ನಿಂದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಿನಂದವೆ
ಆ ನಿಜ. ಈ ಸಂದೇಹಗುಣ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣವೆಂಬ ಉಭಯದ
ದೃಷ್ಟ ಒಂದೇ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನನು || ೬೩ ||

ಸ್ವಯವಿದ್ವಂತೆ ಲಯವ ಕೂಡುವರೆ ಅಯ್ಯಾ? ಪರುಷವಿದ್ವಂತೆ
ಹೇಮವನರಸುವರೆ ಅಯ್ಯಾ? ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿ ಇದ್ದಂತೆ ದೀಪವನರಸು
ವರೆ ಅಯ್ಯಾ? ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹೆನೆಂಬ ಕೂಟದ ಭಿನ್ನವ ಹೇಳಯ್ಯಾ.
ಕಣ್ಣಿಲೆ ನೋಡಿ, ಕಣ್ಣು ಮರದು ನಿಂದು ಆ ಭಿನ್ನಭಾವದಂತೆ ಆದಿರಲ್ಲಾ.
ಅದು ನಿಮ್ಮ ಗುಣವಲ್ಲ ಎನ್ನ ಗುಣ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕ
ಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೪ ||

ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿಂದಲುಡಿಸಿದ ಸುಖವೇ ದುಃಖವೆಂದರಿಯದೆ, ಆ ಸುಖ
ವನೇ ಮೆಚ್ಚಿ ಭವದುಃಖವೆಂಬ ಕ್ರೂರ ಜನ್ಮಚಕ್ರಕ್ಕೀಡಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ

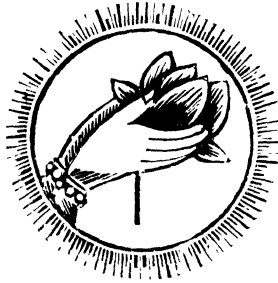
ವ.ರೆದು ತನಗಿಲ್ಲದ ಭ್ರಮೆಯ ತನ್ನದೆಂದು ಅಂತಪ್ಪ ಘೋರದೊಳಗೋಲಾ
ಡುತ್ತಿವು ಮುಳುಗಾಡುತ್ತಿವು ಅಜ್ಞಾನಿ ಜೀವಿಗಳು ನಿಮ್ಮನೆತ್ತ ಬಲ್ಲರಯ್ಯಾ
ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೫ ||

ಹೇಮದ ಬೆಂಬಳಿಯ ಸ್ವರೂಪದಂತೆ, ಗ್ರಾಮದ ಬೆಂಬಳಿಯ ಬಟ್ಟೆ
ಯಂತ, ಹೇಮದ ರೂಪವಳಿದು ಸ್ವರೂಪವಡಗಿದಲ್ಲಿ ಕುಶಲ ಚಿತ್ರವೆಲ್ಲಿ
ದ್ದಿತ್ತು? ಬಟ್ಟೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಹೋಗಿ ಪುನರಪಿಯಾಗಿ ತಿರಿಗಿದಲ್ಲಿ ಊರಬಾಗಿಲ
ಬಟ್ಟೆಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಇದು ದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಇಷ್ಟ.
ಆ ಇಷ್ಟ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಿತ್ತಿದ ಮತ್ತೆ ಆ ನಿಶ್ಚಯದ ಉಭಯವ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ
ಕಾಯಕ್ಕೆ ಕೈಲಾಸವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಭಾವಕ್ಕೆ ಬಯಲೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅನಲನಲ್ಲಿ ಅರತ
ದ್ರವ್ಯದಂತೆ ಅದು ಅಮೂರ್ತಿಭಾವ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವವಂತನ ಲಕ್ಷಣ || ೬೬ ||

ಹೃತ್ಯಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಷ್ಟು ಲಿಂಗವ, ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ವೇಧಿಸಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ
ವಷ್ಟು ಲಿಂಗವ ಅಂತರ್ಮುಖದಿಂದ ಬಾಹ್ಯಮುಖಕ್ಕೆ ತಂದು, ಪಂಚಸ್ಥಾನದ
ಲ್ಲಿಷ್ಟು ಲಿಂಗವ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಕಂಗಳು ತುಂಬಿ ಬಾಹ್ಯ
ದೃಷ್ಟಿ ಅರತು ಲಿಂಗದೃಷ್ಟಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದಲ್ಲಿ, ದೃಕ್ಯೆಗೆ ತೋರುವದೆಲ್ಲವು
ಲಿಂಗಮಯವಾಗಿ, ಎನ್ನ ಮುಟ್ಟು ಹಿಡಿದಲ್ಲಿ ಸುಷ್ಪಮಯವಾಗಿ, ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ
ತೋರಿದ ಅಪ್ಪು ರಸ ಮುಂತಾದುದೆಲ್ಲವು ಅರ್ಪಿತಮಯವಾಗಿ, ಇಂತಪ್ಪ
ವ್ಯವಧಾನ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಿಯ ವಿವರ ಇಷ್ಟವನರಿದು ಉಭಯದ ಗುಟ್ಟು
ಕೆಟ್ಟಲ್ಲಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬುದಕ್ಕೆ
ಇದಿರೇಡೆ ಇಲ್ಲ || ೬೭ ||

ಷಡುರುಚಿಯನರವನ್ನಕ್ಕೆ ಬೇಟೆದ ಚುನ್ನ ಬಿಡದು. ಬೇಟೆ ಬಲಿದ
ಮತ್ತೆ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸಮಾಪ. ಸಂಯೋಗದ ಸುಖ ಮೈಯುಂಡವಗೆ ಲೋಕದ
ನಚ್ಚು ಮಚ್ಚಿನ ಬಲಿದೊಡಕು ತಪ್ಪದು. ಇನಿತುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ ನಿರಂಗನಾನೆಂಬ
ಮಾತು ಸಟೆ. ಇನಿತುಳ್ಳ ಅಂಗಸಂಗಿಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ವಿರಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಿಯದೋ?
ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೬೮ ||

ಕಾಯವೆರಸಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಹೆನೆಂಬರು. ಇದು ಕ್ರಮವಲ್ಲ. ಘನ
ಲಿಂಗ ಕರಸ್ಥಲದೊಳಗಿಪ್ಪ ಅನುವನರಿಯದೆ ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ ಅಲ್ಲಿ ನೀಕರ್ಮವೇ?
ಹೇಮದ ಮಾಟದ ಒಳ ಹೊರಗಿನಂತೆ ಮರ್ತ್ಯ ಕೈಲಾಸವೆಂಬ ಕಟ್ಟಳೆ ಇಲ್ಲ.
ಆತ್ಮ ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈವಲ್ಯ. ತತ್ವನನದಿಲ್ಲಿಯೇ ಒಳಗು. ಈ
ಗುಣ ಸದಮಲ ಭಕ್ತನ ಮುಕ್ತಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನೀಕನೀಕ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಿಕ್ಕಿದ ಗೊತ್ತು || ೬೯ ||

ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳ

ಅಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಿ

ಟಿಪ್ಪಣಿ : ವಚನಗಳ ಮುಂದಿನ ಅಂಕಿಗಳು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು

ಅ			
ಅಕ್ಕಿಯ ಕುದಿಸಿದಜೆ	೩೪೧	ಅಂದಚಂದದ ಬಣ್ಣವ	೧೨೦
ಅಗ್ನಿ ವಾಯುವ ಧರಿಸಿ	೨	ಅಂದಳದ ಮುಂದೆ	೫೯
ಅಂಗದ ಕಳವು	೫೮	ಅಂಧಕ ಸಂಗುಳನಾದ	೭೫೯
ಅಂಗದ ಸಿರಾಭಾರಿಗಳೆಲ್ಲರು	೬೩೪	ಅಪಮಾನಿಗೇಕೆ ಸೀರೆ	೨೮೩
ಅಂಗ ಭವಿ ಗುರುವಿನ ಹಂಗು	೫೭೭	ಅಪರವನರಿತೆನೆಂದು	೬೫
ಅಂಗ ಭವಿ ಭಕ್ತಂಗೆ	೫೮೧	ಅಪ್ಪು ಬೆರಸಿದ	೫೩
ಅಂಗ ಲಿಂಗವಂತನಾದ	೨೮೮	ಅಪ್ಪು ವರತಲ್ಲಿಯೇ ಪೃಥ್ವಿಯ	೫೦೯
ಅಂಗ ಲಿಂಗವೆಂದು	೨೮೯	ಅಪ್ಪುವಿನ ಯೋಗದ ಕಾಷ್ಠ	೨೪
ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ	೨೯೧	ಅಪ್ಪುವಿನೊಳಗಣ ಅಗ್ನಿ	೫೧೦
ಅಂಗವಿರಲಾಗಿ ಲಿಂಗ	೨೯೦	ಅಪ್ಪು ಸ್ವಡುವರ್ಣವ ಕೂಡಿ	೨೪
ಅಂಗಸ್ಥಲ ಮೂರು	೫೧೨	ಅಂಬರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಡಗ	೬೫೫
ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬೇಟೆದರಿವು	೫೭೪	ಅಂಬರ ಹರಿದಡೆ	೩೫೦
ಅಜ ಆರ್ಕನ ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿ	೬೫೯	ಅಂಬು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ	೪೪೦
ಅಜಾಮಲ ಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ	೫೭೫	ಅಂಬುವಿನ ಸಾರ	೬೫೭
ಅಜಗಳದಲ್ಲಿ ಬಿಡು	೫೭೬	ಅಯ್ಯಾ ನಾ ನಿನಗಂಜುವೆ	೭೫೭
ಅಡಗಿದ ಕಿಚ್ಚು	೨೮೨	ಅರಗಿನ ಪುತ್ರಳಿಯು	೨೭೪
ಅಣುವಾತ್ರವಸ್ಪ ವಾಯುವ	೬೬೩	ಅರಗಿನ ಮಣೆಯ ಮಾಡಿ	೬೫೪
ಅದ್ವೈತವ ಹೇಳುವ	೫೧	ಅರಿ ಕತ್ತರ ಹರಣದ	೫೫
ಅನಲನೆಂಬ ಗಂಡಂಗೆ	೨೫೧	ಅರಿತಿಹೆನರಿತಿಹೆನೆಂದು	೨೮೫
ಅನಾಗತ ಸಂಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ	೩೪೩	ಅರಿದರಿವಿನ ಕುರುಹಿನಲ್ಲಿ	೬೬೨
ಅನಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ	೬೬೧	ಅರಿದವ ತಾನರಿದ ಮತ್ತೆ	೩೪೬
ಅನುಪಮ ಲಿಂಗವೆ	೫೨	ಅರಿದ ಶರಣಂಗೆ	೩೪೫
		ಅರಿದು ಮಾಡುವ ಮಾಟ	೫೬

೨೯೦ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಿ

ಅರಿದೆನೆಂಬುದೇನೋ	೩೪೭
ಅರಿದೆನರಿದೆನೆಂದು ಮರವೆಯ	೬೬೦
ಅರಿವ ಅರಿವು ತಾನೊಂದು	೬೫೬
ಅರಿವನರಿವನ್ನಕ್ಕ	೪೫
ಅರಿವ ಮನ ಏಕವಾಗಿ	೩
ಅರಿವಲ್ಲಿ ಉಭಯ, ಅರಿದಲ್ಲಿ	೫೭೨
ಅರಿವ ಹೇಳುವರೆಲ್ಲರು	೬೩೦
ಅರಿವ ಹೇಳುವ ಹಿರಿಯ	೨೮೬
ಅರಿವು ಕರಿಗೊಂಡಲ್ಲಿ	೩೪೮
ಅರಿವು ಕಿರಿದಾಗಿ	೪೩೬
ಅರುವಿಗೆ ಅರ್ಚನೆಗೆ	೪೩೭
ಅರುಹಿನಿಂದ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದೆಡೆ	೨೮೭
ಅರ್ಚನೆಗೊಳಗಾಗಿತ್ತು	೪೩೪
ಅರ್ಚನೆಯವನರ್ಚಿಸಿದಲ್ಲಿ	೬೦
ಅರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ	೫೦
ಅರ್ಚನೆಯ ಲರ್ಚಿಸಿದಲ್ಲಿ	೩೪೨
ಅರ್ಪಿತವ ಭಿನ್ನವ ಮಾಡ	೨೬೬
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮರ್ಕಟನಂತಾಗದೆ	೪೩೮
ಅಶ್ವತ್ಥನೃಪದ ವರ್ಣದ	೬೬೪
ಅಷ್ಟಕುಲ ದಿಗ್ವಿಜಯ	೫೮
ಅಷ್ಟತನು ಮೂರ್ತಿ	೪೩೯
ಅಸಿಯಾಗಲಿ ಮಸಿಯಾಗಲಿ	೬೭
ಅಹಂಮಮತೆ ಅಹಂಕಾರ	೬೫೮
ಅಳಿವರಿಗೆ ಉಳಿವೆಲ್ಲಿಯು	೩೪೯

ಆ

ಆ ಕಂಡವ ಕೊಯ್ದು	೭೬೦
ಆಕಾಶದಲಾಡುವ ಪಕ್ಷಿ	೬೬
ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗುಡುಗಿ	೬೬೭
ಆಕಾಶ ಸತ್ತಿತ್ತು	೭೬೦
ಆಗಮವನರಿದಲ್ಲಿ	೬೦
ಆಚಾರ ಆನುಸರಣೆಯಾದಲ್ಲಿ	೬೨

ಆಚಾರ ಗುರು ಸಮಯ ಗುರು	೫೭೮
ಆಡುವ ಆಟ ತಪ್ಪಿ	೩೫೦
ಆಡುವಂಗೆ ಅವಧಾನ	೩೫೨
ಆತ್ಮತೇಜಕ್ಕೆ ಬೀಗಿ ಬೆರೆದು	೫೭೯
ಆತ್ಮತೇಜದಲ್ಲಿ	೬೬೬
ಆತ್ಮತೇಜವ ಬಿಟ್ಟುಗಲೇ	೪೮೦
ಆತ್ಮನರಿದಿಹೆನೆಂದು	೩೫೩
ಆತ್ಮ ಪೃಥ್ವಿಯ ಗುಣವೋ	೪೪೦
ಆದಿ ಅನಾದಿ ಅಂತರಾದಿ	೬೩೫
ಆದಿಮಧ್ಯಾವಸಾನವ	೫೦೩
ಆದಿಯನರಿದ	೩೫೪
ಆದಿ ಶೂನ್ಯ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ	೨೬೭
ಆನಂದಿಸಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ	೬೩
ಅನೆ ಕೆಂದುರೆ ಬಂಡಿ	೬೪
ಅಪರವನರಿದುದೇ ಕರ್ಪರ	೫೮೦
ಆರೂಢನಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತ	೬೩೬
ಆರೂಢನಾದ ಮತ್ತೆ	೬೬
ಆವ ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿದಲ್ಲಿ	೩೫೫
ಆವಾವ ವಸ್ತು	೫೦೫
ಆವಾವ ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ	೬೭
ಆವಾವ ಸ್ಥಲಂಗಳನಾಧರಿಸಿ	೩೦
ಆಳಿನಪಮಾನ	೬೮

ಇ

ಇಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ	೬೩೭
ಇಚ್ಛಾರಕ್ತಿ ಎಂಬ	೬೭೦
ಇದ್ದುದ ಇಲ್ಲದ್ದಲ್ಲಿ	೬೬೯
ಇನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರಿದೆನೆಂಬನ್ನ	೨೫೩
ಇನ್ನೇನನಹುದೆಂಬೆ	೪
ಇಂತೇ ಗುರುಸ್ಥಲವ	೫೦೭
ಇಂತೇ ಸ್ಥಲಂಗಳ ವಿವರ	೬೨೫
ಇಂತೇ ಹೊಲಕೆ	೬೬೮

ನೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾವಿ ಪಟ್ಟಿ ೨೯೧

ಇಂದ್ರಿಯವ ಕಟ್ಟಿ	೨೫೮
ಇರಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ನೆ	೨೫೬
ಇರಿವ ಅಸಿ ನೋವ ಬಲ್ಲುದೇ	೬೯
ಇರುವೆ ಆನೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು	೭೬೨
ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಂಗ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ	೪೪೨
ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟು	೭೦
ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ನಿವ್ರೆಯಲ್ಲಿ	೭೧
ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಕೊಂಡು	೨೬೮
ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ನರ್ಚಿಸುವ	೭೨
ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನರಿದು	೭೩
ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಿದಿದು	೨೯೨
ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ	೪೪೩
ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳು	೫೧೬
ಇಷ್ಟನೆನ್ನದೆ ಬಿಟ್ಟು	೬೭೧
ಇಹದಲ್ಲಿ ಸುಖಿ	೭೪

ಈ

ಈಡಾ ಪಿಂಗಳ	೨೫೭
ಈದ ಪಶುವಿನ	೭೫
ಈರೇಳುಭುವನ	೭೬೩
ಈರೇಳು ಲೋಕವ	೭೬೪
ಈಶ್ವರನ ಅಂಗವ	೨೫೪

ಉ

ಉಡುಪ ತನ್ನ ಕಳೆಯ	೩೧
ಉಂಟು ಉಂಟೆಂದು	೬೨೯
ಉಂಡು ಉಪವಾಸಿ	೨೫೫
ಉಂಡು ಕೊಂಡಾಡುವನ್ನ ಬರ	೭೭
ಉತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮನ	೭೦೮
ಉದಕದ ಬಾಯಲ್ಲಿ	೬೭೬
ಉದಕದಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು	೩೫೮
ಉದಕದಲ್ಲಿ ಮುಜ್ಜನವ	೪೪೪

ಉದಕವ ನುಂಗಿದ	೨೯೩
ಉದಕವ ರಸದಂತೆ	೩೫೯
ಉದಕವಿಲ್ಲದರೆ ಅಂಬುಧಿ	೪೪೫
ಉದ್ಯಾಪನ ವ್ಯಾಪಾರ	೧೯೧
ಉಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಉರಿವ	೩೨
ಉಭಯವ ನೆಮ್ಮಿ ಹರಿವ	೨೯೪
ಉಂಬ ಊಟ ನಿನಗೋ	೭೮
ಉಂಬ ತಳಿಗೆಯ	೭೯
ಉರಿ ಆತ್ಮಸ್ಥಾನರಂಗದಲ್ಲಿ	೬೨೮
ಉರಿಗೆ ರಸ ನಿಂದಾಗುವೆ	೭೬
ಉರಿದು ಬೇವುದು	೪೪೬
ಉರಿದು ಸತ್ತು ದು	೬೭೭
ಉರಿ ನೀರು ಕುಂಬದಂತೆ	೪೪೭
ಉರಿಯ ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ	೭೬೫
ಉರಿಯ ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯ	೩೬೦
ಉರಿಯೊಳಗಣ ಶೈತ್ಯ	೩೬೧

ಊ

ಊಟದ ಸುಖವ ಕಲಿತ	೪೧೦
ಊರ ಮುಂದೊಂದು ದೇವರ	೬೭೩
ಊರಾಡಿದಂತೆ ಅಡದಿದ್ದ ಡೆ	೨೦೧
ಊರಿಗೆ ಹೋಹಾಗ	೬೭೪
ಊರಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ	೬೭೫
ಊರು ಕೆಟ್ಟು ಸೂರೆಯಾಡು	೪೪೮
ಊರೆಲ್ಲರು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ	೭೬೬
ಊರೊಳಗಣ ಉಡು	೭೬೭
ಊರೊಳಗಿದ್ದ ಊರ	೪೪೯

ಋ

ಋಣಾತೂರ್ಯ	೧೧೮
----------	-----

ಎ

ಎನ್ನ ಅರಿವು ಮರವು	೪೫೦
ಎನ್ನ ಕಂಡು ನೀನಲ್ಲದೆ	೫

೨೯೨ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಿ

ಎನ್ನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ನಕಾರವಾಗಿ	ಅಂ	ಓ	
ಎನ್ನ ಮಾಟ, ಕುರುಡ	೩೩	ಓ ಎಂದಲ್ಲಿ	ಅ೬
ಎನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಿನ್ನ	ಅಂ	ಓದಿನಲ್ಲಿ ಕಾಬರೆ	೬
ಎಲೆ ಆತ್ಮನೆ	೩೪		
ಎಲ್ಲವ ಮೀರಿಹ	೬೭೮		
ಎಷ್ಟು ಪಟುಭಟರಾದರೂ	ಅ೨		
		ಔದುಂಬರದ ಕುಸುಮದಲ್ಲಿ	೬೮೧

ಏ

ಏಕ ಜಲ ಬಹು ಜಲವಾದ	೩೬೨
ಏಕಾಕಾಶದಿಂದ	೧೯
ಏರಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಿತ್ತು	೬೬೮

ಐ

ಐಕ್ಯ ಶರಣ ಸನ್ಮತವಾಗಿ	೫೧೮
ಐದು ವರ್ಣದ ಪಶುವಿನ	೬೮೦

ಒ

ಒಡಗೂಡಿರ್ಪ ಲಿಂಗವ	೮೩
ಒಡಲಿಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮ	೪೫೧
ಒಡೆಯ ದೇವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲದೆ	೮೫
ಒಡೆಯರ ಕಟ್ಟಳೆಯಾದ	೮೪
ಒಂದು ಕಂಡು ಒಂದ	೫೧೯
ಒಂದು ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದ	೧
ಒಂದು ಪಕ್ಷಿಗೆ ಆಯ್ದ ತಲೆ	೭೭೨
ಒಂದು ಬಾಳೆ ಕಂದನ	೬೭೯
ಒಂದು ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿದಡೆ	೭೭೧
ಒಂದು ಮೂರಾದ ಭೇದವ	೫೨೦
ಒಂದು ತಿಲೆಯೊಡೆದು	೪೫೨
ಒಪ್ಪದ ಕಪ್ಪೆ ಸರ್ಪನ	೭೬೯
ಒಳಲೆಯಲಟ್ಟಿದ ಹಾಲ	೭೭೦

ಕ

ಕಕ್ಷೆಯಲಿ ಲಿಂಗವ	೫೨೨
ಕಂಚುಗಾರನ ಕೈಯ	೧೦೮
ಕಟ್ಟಿರಿಸಿನೊಡನ	೮೭
ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಸ ನೀರ ಹೊತ್ತು	೮೮
ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟು ಕಂಡಿಹೆನೆಂದು	೩೬೩
ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ	೩೬೪
ಕಡ್ಡನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ	೩೬೫
ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದವ ಕನ್ನಡಿಯ	೬೮೨
ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದವಂಗೆ ಬಣ್ಣ	೩೬೬
ಕಣ್ಣು ಕಳದು	೬೯೮
ಕಂಡು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ	೨೬೯
ಕಂಡನಯ್ಯಾ ಕಂಗಳಲ್ಲೊಂದು	೩೭೩
ಕಂಡನೊಂದು ನೆಟ್ಟ ಶೂಲವ	೭೭೭
ಕತ್ತಲೆಯ ಉದಕದಲ್ಲಿ	೭೭೩
ಕತ್ತಿಯನೆತ್ತಿ ಕೊಲೆಗೆಡೆಸಿದಡೆ	೩೬೭
ಕತ್ತೆ ಕರ್ಪುರವ ಬಲ್ಲದೇ	೮೯
ಕತ್ತೆ ಬತ್ತಲೆ ಇದ್ದರೆ	೯೦
ಕದ್ದ ಕಳವ ನುರಿಸಿಕೊಂಡು	೯೧
ಕಂತೆಯೊಳಗಣ ಕಪ್ಪಟನ	೫೮೫
ಕಪ್ಪೆ ಸತ್ತು ಸರ್ಪನ ನುಂಗಿತ್ತು	೭೭೪
ಕಂಬಳಿಯ ಹರಕಿನಲ್ಲಿ	೨೯
ಕರಣ ನಾಲ್ಕು	೪೫೩
ಕರ್ಪುರದ ಘಟ ಬೆಂದಂತೆ	೫೨೧

ಮೋಳಿಗೆಯ ಮೂರಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಿ ೨೯೩

ಕರ್ಮ ಕ್ರೀ ನಷ್ಟವಾಗಿ	೭೪೪
ಕರ್ಮವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ	೨೯೫
ಕಲ್ಲಿನೊಡೆದು ಕಲ್ಲಿನಡ	೨೯೬
ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಣ್ಣು ಅತ್ತು	೪೫೪
ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಣ್ಣು ದಳ್ಳುರಿಯು	೬೯೦
ಕಲ್ಲಿನೊಳಗೆ ವಲ್ಲಭ	೫೦೨
ಕಲ್ಲಿಯ ಜಿಗಿದರೆ	೬೫೩
ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ಮರದಲ್ಲಿ	೯೨
ಕವಡೆ ಕಟ್ಟಕವ	೭೭೫
ಕಳ ಬಂದ ಕಳ್ಳ	೫೦೩
ಕಳವಿನಲಿ ಬಂದಿರಿವಾತ	೯೩
ಕಳೆ ಮೆಳೆಯ	೬೩೧
ಕಾಡೆಮ್ಮೆಯ ಹಾಲ	೬೮೩
ಕಾಣಬಾರದ ಲಿಂಗವ	೭
ಕಾಣೆಯ ಹಾಕಿ ಮುಕ್ಕಾಡೆಯ	೨೯೭
ಕಾಯ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ	೫೦೩
ಕಾಯಕೆ ಕಲ್ಪಿತ ಉಂಟೆಂಬುದು	೨೯೮
ಕಾಯ ಗುಣವಿದಿದು	೪೫೬
ಕಾಯ ಜೀವದ ನಡುವೆ	೬೨೬
ಕಾಯದ ಕರದಲ್ಲಿ	೯೫
ಕಾಯದ ಕಳವಳದಿಂದ	೯೬
ಕಾಯದ ಕೈಯಲ್ಲಿ	೯೭
ಕಾಯದ ಗುಣವನರಿವುದು	೨೯೯
ಕಾಯದೊಳಗುಂಟೆಂದರೆ	೮
ಕಾಯ ಪ್ರಕೃತಿ	೪೫೭
ಕಾಯ ಬಂಧನ ಭಾವ	೪೫೮
ಕಾಯ ಸಮಾಧಿಯನ್ನೊಲೈ	೬೯೧
ಕಾಯ ಸೂತಕಿಗಳು	೯೪
ಕಾಯ ಹಸಿದು	೬೯೨
ಕಾಯಹೋಗಿ ಕರ್ಮವ ಮಾಡಿ	೨೪೮
ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ	೪೫೯

ಕಾಲ ಹಿಡಿದು ಅನೆಯನೇರಿದ	೬೮೪
ಕಾಪ್ಪ ಬೆಂದು ಕರಿಯಾದ	೬೯೬
ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಅಳಾಗಿ ಬಂದು	೩೬೮
ಕಾಳಗದಲ್ಲಿಯೇ ಹೋದ	೯೮
ಕಾಳರಾತ್ರಿ ಎಂಬ	೯೯
ಕಾಳೆಮ್ಮೆಯ ಕರೆಯಲಾಗಿ	೭೭೬
ಕಾಳೋದರವೆಂಬ ಕಾಳರಕ್ಕಸಿಯು೬೮೫	
ಕಾಳೋದರವೆಂಬ ಮಹಾತಮ	೯
ಕಿವಿಯ ಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ	೫೨೪
ಕೀಲಿಗೆ ಕೀಲ	೫೨೫
ಕೀಲಿನೊಳಗೊಂದು ಕೀಲವ	೬೮೬
ಕೀಳಮೇಲನರಸುವದಕ್ಕೆ	೩೫
ಕುಕ್ಕುಟನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ	೬೮೭
ಕುರಿ, ಕುಸ್ತಿ, ಕುರುಹಂದಿ	೧೦೦
ಕುರುಡನ ಮುಂದೆ	೧೦೧
ಕುರುವಿದಿದು	೧೦೨
ಕುರುಹ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ	೫೮೪
ಕುರುಹು ಅಡಗಿಯಿಲ್ಲದೆ	೩೬೯
ಕುರುಳಿನಲ್ಲಿ ಕೂಳ ಕಟ್ಟಿ	೩೦೦
ಕುಲ, ಭಲ, ಪೀಠ, ನೈಷ್ಠಿಕೆ	೧೦೩
ಕುಲಿತ ಅಂಗುಲದೊಳಗಡಗಿರೆ	೩೭೦
ಕುಸುಮ ಗಂಧವ	೩೭೧
ಕುಸುಮದಲ್ಲಿ ವಾಸನೆ	೪೬೦
ಕುಸುಮದೊಳಗಣ್ಣು ಗಂಧ	೧೦೪
ಕೂಟಗೆಯ ಕೂಳನುಣ ಬಂದ	೧೦೫
ಕೂಟದಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ	೫೨೬
ಕೃತಯುಗಕ್ಕೆ ಅರಸು	೧೦
ಕೆಚ್ಚಲಿನ ಹಾಲಲ್ಲಿ	೬೯೩
ಕೆರೆಯೊಳಗಣ್ಣು ಮೊಸಳೆ	೬೮೮
ಕೆಸರ ತೊಳೆವರಲ್ಲದೆ	೬೩೯
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕುರಿತು ಹಿಡಿದು	೬೯೪
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದರೆ	೧೦೬

೨೯೪ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಿ

ಕೊಟ್ಟು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು	೨೮೧	ಗುರುವನರಿಯದ ಕಾರಣ	೫೯೦
ಕೊಂಡನ್ನದಿಂದ	೧೦೯	ಗುರುವ ಭಾವಿಸಿದಲ್ಲಿ	೫೯೭
ಕೊಂದು ಕುಟ್ಟಿ ದಂಡವ	೫೮೬	ಗುರುವಾದರೆ ಕಾಲ್ಪಿದಿರಬೇಕು	೫೯೧
ಕೊರಳ ಕಟ್ಟಿದ ನೇಣು	೧೦೭	ಗುರುವಿಗೆ ತನುವ ಕೊಟ್ಟಾಗವೆ	೧೧೭
ಕೊರಳಿಗೆ ಒಂದು ನೇಣಿನಲ್ಲಿ	೬೮೯	ಗುರುವಿಗೆ ತನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ	೧೧೬
ಕೊಲ್ಲಬಾರದೆಂದು	೨೫೬	ಗುರುವಿಗೆ ತನುವ ಕೊಟ್ಟುಹೆ	೨೫೮
ಕೋಡಗ ಜೋಗಿಯನಾಡಿಸು	೬೯೭	ಗುರುವಿಲ್ಲವೆಂದೆ	೫೯೨
ಕೋಡಗದಣಲಿನಲ್ಲಿ	೭೭೮	ಗುರುವೆಂದೆ ತನು	೫೯೩
ಕೋಲ ಹಿಡಿದು ನಾವೆಯ	೬೩೨	ಗುರುವೆಂಬೆನೆ ಕಂಡಕಂಡವರಿಗೆ	೫೯೪
ಕೋಳು ಹೋದ ಮತ್ತೆ	೩೭೨	ಗುರುತಿಷ್ಣು ಸಂಬಂಧ	೫೯೫
ಕ್ರಿ ಆಚರಣೆ ಶುದ್ಧವಾದಲ್ಲಿ	೩೭೪	ಗುರುಸೇವೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ	೪೬೩
ಕ್ರಿ ಶುದ್ಧವಾದವಂಗೆ	೩೦೧	ಗುರುಸ್ಥಲ ಭಕ್ತವಂತಿಕ	೫೨೭
ಕ್ರೀವಂತಂಗೆ ಅಂಗ ಭವಿ	೫೮೭	ಗುರುಸ್ಥಲ ಮೂರಾಗಿ	೧೧೯
ಕ್ರೀವಂತಂಗೆ ಪಡಿ ಪುಚ್ಚಕ್ಕೆ	೨೫೭	ಗುರುಸ್ಥಲ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ	೫೯೬
ಕ್ರೂರವ್ಯಗ ಜಾರ ಚೋರ	೧೧೦	ಗುರುಸ್ಥಲವಾರು	೫ ೮
ಕ್ರೋಧವ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲದೆ	೪೬೧	ಗುರುಸ್ಥಲವೆಂದು ಬಂದೆ	೫೨೯

ಗ

ಗರಳವಿಲ್ಲದ ಉರಗಂಗೆ	೩೦೨	ಗೋಳಿಯ ಕೋಡಿನಲ್ಲಿ	೭೭೯
ಗಾಜಿನ ಗೋಡೆಯ ಸುಣ್ಣ	೪೫೫	ಗೆಲ್ಲಾ ಳುಗಳೆಲ್ಲರು ಬಿಲ್ಲನೂರಿ	೬೯೯
ಗಾಣದಲಿ ಸಿಲುಕಿದ	೧೧೧	ಗೇಣಗಲದ ಹಕ್ಕು	೭೮೧
ಗಾರುಡವ ತಿಳಿದಡೆ	೭೮೨	ಗ್ರಾಮ ಮಧ್ಯದೊಳಗೆ	೭೮೦

ಘ

ಘಟತತ್ತ್ವ ಪೃಥ್ವಿ	೨೫
ಘಟದೊಳಗೆ ರಸವಿದ್ದು	೭೦೨
ಘಟವೆಂಬ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ	೭೦೧
ಘಟವೆಂಬ ಹೋಟಾರ	೭೦೦

ಚ

ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ	೧೧೪	ಚಕ್ರಿಯ ಚಿತ್ರದಂತೆ	೫೩೦
ಗುರು ಲಿಂಗದ ಕುರುವಹುದಕ್ಕೆ	೧೧೫	ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಶಿಲೆಯ	೫೩೧
ಗುರುವನರಿದವಂಗೆ	೫೮೯	ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಲ್ಲಿ	೩೦೩

ಚಿತ್ರದ ಭಾವದಲ್ಲಿ	೭೦೪
ಚಿತ್ರ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾದಲ್ಲಿಯೇ	೫೯೮
ಚಿತ್ರ ಶುದ್ಧಿಯನರಿದು	೨೫೯
ಚಿತ್ರದ ಹುಲಿ	೭೦೩
ಚಿನ್ನದಲ್ಲಿ ನೂಡಿದ ರೂಪು	೩೭೬
ಚಿನ್ನದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ	೩ ೭
ಚೇತನವನಳಿದು	೬೨೭

ಜ್ಞಾನಿ ತಾನಾದ ಮತ್ತೆ	೬೮೪
ಜ್ಞಾನಿಯ ಸಂಗ ನನೆಯ	೩೮೫
ಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ	೩೮೨

ಡ

ಡೊಂಬರ ಡೊಳ್ಳಿನ	೧೨೯
---------------	-----

ತ

ಜ

ಜಗದಲ್ಲಿ ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸುವ	೩೭೮
ಜಗದಲ್ಲಿ ಸುಳಿವ	೫೯೯
ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಇಕ್ಕಿದಲ್ಲದೆ	೧೨೬
ಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿಹೆ	೧೨೭
ಜಂಗಮವೆಂದು ನಂದಿಸಿ ನೂಡಿ	೭೦೬
ಜನನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ	೭೦೭
ಜನನ ಮರಣಕ್ಕೆ	೧೨೧
ಜನವೇಕೋ ಅಪ್ರಮಾಣಂಗೆ	೩೭೯
ಜಲ ಅನಲ ಮಣ್ಣು	೩೮೦
ಜಲಮಣಿಯ ಬೆಡಗ	೪೬೪
ಜಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಬುದು	೧೨೩
ಜಾಲಗಾರನ ಜೋಡೆಯಂತೆ	೭೨೪
ಜಿಹ್ವಾಲಂಕುಟಕ್ಕಾಗಿ	೩೮೧
ಜೀವನಾಡಿಸಿದಂತೆ	೩೦೪
ಜೀವನೆಂಬ ದೃಷ್ಟದಿಂದ	೪೬೫
ಜೀವನ ಕಡಿದವಂಗೆ	೧೨೫
ಜ್ಞಾತೃವಿನ ಚಕ್ಷುವಿಂದ	೪೬೬
ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಲೇಪವಾದವ	೧೧
ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸುಳಿವ	೭೦೯
ಜ್ಞಾನವನರಿದೆನೆಂದು	೧೨೮
ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಭಾವದಲ್ಲಿ	೭೧೦
ಜ್ಞಾನಾರೂಢನಾದಲ್ಲಿ	೩೮೩

ತಣುವಿರಬಲ್ಲುದೇ ಅತಿ	೬೦೧
ತತ್ವಬ್ರಹ್ಮವನರಿದ	೩೦೫
ತತ್ವಬ್ರಹ್ಮವ ನುಡಿದು	೬೪೦
ತಥ್ಯವುಳ್ಳವಂಗೆ ತತ್ವದ	೧೩೦
ತನು ನಿರ್ವಾಣವೋ	೧೩೩
ತನುವ ನೆಮ್ಮಿ ಕಾಬುದೇನು	೧೩೪
ತನುವಿಗೆ ಲಿಂಗ ಬಾಹಾಗ	೪೬೭
ತನುವಿಗೆ ಕುರುಹ	೩೮೭
ತನುವಿದ್ದಡೂ ಅಶೆ	೨೭೦
ತನುವಿನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟ	೩೦೬
ತನುವಿನಾಶೆಯ ಬಿಟ್ಟು	೧೩೫
ತನುವಿನಿಂದ ಕಂಡೆನೆಂದಡೆ	೩೮೮
ತನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ ಸೋಂಕಿದ	೩೮೬
ತನ್ನಂಗವ ತಾ ಬಡಿದು	೧೩೨
ತನ್ನ ತಾನರಿದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ	೭೧೧
ತನ್ನ ತಾನರಿದು	೧೩೧
ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ	೭೧೨
ತನುದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವ	೩೮೯
ತನುಂಧವೆಂಬ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ	೭೮೭
ತಲೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕಾಲು	೩೯೦
ತಲೆ ಇಲ್ಲದ ಹಾವು	೭೮೩
ತಲೆ ಕಿತ್ತವಂಗೆ	೩೯೧
ತಲೆಯ ಹಿಡಿಯಲರಿದುದೆ	೬೩೮

೨೯೬ ನೋಳಿಗೆಯ ಮೂರಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಿ

ತಾಗಿದ ಮತ್ತೆ ಬಾಗುವ	೨೭೧
ತಾ ನಡೆಯಲರಿಯದೆ	೧೩೬
ತಾನರಿದ ಆರಿವಿನಲ್ಲಿ	೭೧೩
ತಾನರಿಯದಿದ್ದ ಡೆ	೩೯೨
ತಾನಳಿದು ಮತ್ತೆ	೪೬೮
ತಾನು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ	೬೦೦
ತಾನೇ ಬಲ್ಲಹನೆಂದು	೬೪೧
ತಾನೊಂದು ನೆನೆದು	೬೪೩
ತಾ ಮಾಡಿದನೆಂದಡೆ	೧೩೭
ತಾವು ಬಲ್ಲವರಾದೆವೆಂದು	೧೨೨
ತಾವು ಸತ್ಯರೆಂದು	೧೩೮
ತಿಲದ ಮರೆಯ ತೈಲವ	೩೦೭
ತಿಳಿದು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ	೭೧೪
ತ್ಯಣ ತ್ರಿಣಯನ ಹೆಡಗೈಯ	೭೮೪
ತೊಗಲ ಕೈಯಲ್ಲಿ	೨೭೨
ತೊಗಲ ಚೀಲದಲ್ಲಿ	೧೩೯
ತೊಳೆದು ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ	೬೦೨
ತೊಳೆದು ನೋಡಿಹೆನೆಂದಡೆ	೧೪೦
ತೋಹಿನ ಶಬರನಂತೆ	೧೪೧
ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವನ	೧೪೨
ತ್ರಿಭುವನದಗ್ರದಲ್ಲಿ	೭೮೪

ದ

ದಂಡಕ್ಕಂಜಿ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ	೧೪೩
ದಯವೆ ಭಕ್ತಿಗೆ ಬೀಜ	೪೬೯
ದಕ್ಕುರಿಯಲ್ಲಿಗೆ	೩೯೩
ದಿವ್ಯ ತೇಜೋಪ್ರಕಾಶ	೭೧೫
ದೀಕ್ಷಾ ಗುರು ಶಿಕ್ಷಾ ಗುರು	೬೦೩
ದೀಪದ ಕೊನೆಮೊನೆಯ	೩೯೪
ದೀರ್ಘಕೆ ದೀರ್ಘವ	೪೭೦
ದೇವ ಹುಟ್ಟುವಾಗ	೧೨

ದೇಹದ ಕಳೆಯನರಿವನ್ನ	೩೦೮
ದ್ರವ್ಯದ ಸಂಗದಿಂದ	೪೭೧
ದ್ವೇಷವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತ	೨೬೦

ಧ

ಧರೆ ನೀರು ಕುಡುವಲ್ಲಿ	೩೦೯
ಧರೆಯ ಮೇಲಣ ಮರದಲ್ಲಿ	೭೮೮
ಧರೆ ಸಲಿಲ ಅನಲ	೬೦೪
ಧಾನ್ಯ ಹೊಯಿದಿದ್ದ ಘಟ	೪೭೨

ನ

ನಡುನೀರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ	೭೧೬
ನರ ಸುರ ಚೌರಾಶಿಗಳಿಗಿಲ್ಲ	೧೪೪
ನಾಣ್ಯವ ಹೊದ್ದ ನೆಂದರೆ	೧೪೫
ನಾ ತಪ್ಪಿ ನುಡಿದಡೆ	೧೪೬
ನಾನರಿತು ನಿನ್ನ ಕುರಿತಿಹೆ	೧೪೭
ನಾನರಿದು ತಂದಿಹೆ	೩೯೫
ನಾನರಿದು ಬಲ್ಲಿ ನೆಂದು	೩೯೬
ನಾನರಿಯದೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳ	೧೪೮
ನಾನಾ ಚಿಹ್ನೆ ವಿಚಿತ್ರ್ಯಗಳು	೬೦೫
ನಾನಾ ಭವಂಗಳಲ್ಲಿ	೭೧೮
ನಾನಾ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ	೩೯೭
ನಾನಾರೆಂಬುದನರಿದಲ್ಲಿಯೇ	೪೭೩
ನಾನಾವರ್ಣದ ನೀರುಂಡು	೭೧೯
ನಾನಾ ಸಾರಂಗಳ ಸವಿಯ	೩೧೦
ನಾನಾ ಸ್ಥಲಂಗಳ ಮಾತಿನ	೧೪೯
ನಾನಾ ಸ್ಥಲಂಗಳ ಹೊಲಬಿನ	೫೩೨
ನಾನು ನೀನೆಂಬು ಭಯವ	೬೪೨
ನಾನೆಂಬುದದೇನೆಂದು	೭೨೦
ನಾನೇಕೆ ಬಂದೆ	೧೫೦
ನಾ ಬಾಹಾಗ ಎನ್ನ ಗುರುವು	೭೮೯

ನಾರಿಸುತನ ಆರೈಕೆ	೭೧೭
ನಿನಗೆ ಮಜ್ಜನವ ಮಾಡು	೧೫೧
ನಿನ್ನ ಸರಿತು ಅರಿದೆ	೩೯೮
ನಿನ್ನಿಂದ ನಾ ಭವಸಾಗರವ	೩೯೯
ನಿನ್ನಿರವು ನಿನ್ನ ಸರಿವನ	೪೭೪
ನಿರವಯಂ ರೂಪಾಯಿತೆಂದು	೨೬೧
ನಿರ್ಘಟದಲ್ಲಿ ಘಟ ಹುಟ್ಟಿ	೩೬
ನಿಶ್ಚಟ ಭಾಷೆಯ ಮಡಿದ	೧೫೨
ನಿಷ್ಕೆಯ ಹರಿದು	೧೫೩
ನೀತಿಗೆ ನೀತಿ	೪೦೦
ನೀನೆನ್ನೊಳಗಿಹೆನೆಂಬೆನೆ	೧೩
ನೀರನೆಳಲಿಲ್ಲೊಂದು	೭೯೦
ನೀರ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ	೭೯೨
ನೀರನ ಮೇಲಣ ತೆಪ್ಪ	೧೫೪
ನೀರು ಕೂಡಿದ ಪ್ರೇರ	೫೩೩
ನೀರು ನೆನೆದುದ ಕಂಡೆ	೭೨೧
ನೀರು ನೇಣು ಬಾವಿಯ	೭೯೧
ನೀರು ಪ್ರಳಯವಾದಲ್ಲಿ	೫೩೪
ನೀರೊಳಗಣ ಶಿಲೆಯ	೧೫೫
ನೂಲೆಳೆಯ ಗಾತ್ರದ	೭೨೨
ನೆಟ್ಟದ್ದ ಲಿಂಗವ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ	೬೦೬
ನೆನಹಿನ ನಿಧಿಯ ನೋಡಾ	೨೫೨
ನೆಲ ತಳವಾರನಾದಡೆ	೨೭೩
ನೇಮನ ಮಾಡುವರೆಲ್ಲರು	೪೭೫

ಪ

ಪಂಚ ಭೌತಿಕದಿಂದ	೪೮೦
ಪಂಚಮುಖದ ಗಿರಿಯ	೭೪೧
ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಂದ	೭೨೪
ಪಟ ಬಾಲಸರದ	೧೫೬
ಪಯವ ಕೂಡಿದ ನೀರಿನಂತೆ	೫೩೫
ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ನುಡಿಯುತ್ತ	೧೫೭

ಪರರುನ ಕಾಡೆ, ಬೇಡೆ	೪೦೧
ಪರಿಪೂರ್ಣವಪ್ಪ ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನ ೭೨೩	
ಪರುಷದ ಪುತ್ರಳಿಯ	೨೨
ಪಾದತೀರ್ಥವ ಕೊಂಡಲ್ಲಿ	೧೫೮
ಪಾದೋದಕದಿಂದ ಪದ	೬೦೭
ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದೋದಕ	೬೦೮
ಪಾದೋದಕ ಮಂಡಿಗೆ	೬೦೯
ಪಾಪ ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನುಡಿದ	೧೫೯
ಪಾಪ ಪುಣ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವ	೧೬೦
ಪಿಂಡ ಪಿಂಡ ಸ್ಥಲ. ಭಾವ	೫೩೯
ಪಿಂಡ ಪಿಂಡಸ್ಥಲವಾದಲ್ಲಿ	೧೬
ಪುಷ್ಪಗಂಧದಂತೆ	೪೭೬
ಪೂಜಿಸುವ ಉಪ್ಪದಲ್ಲೆ	೭೨೫
ಪೂಜಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೂ, ನೀರು	೩೭
ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ	೧೬೧
ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತನೆಂದು	೩೮
ಪೂಜೆಯಿಂದ ತಾ ಪೂಜ್ಯನಂತ	೧೬೨
ಪೂರ್ವತತ್ತ ಬಿಟ್ಟು ದು	೫೩೬
ಪೂರ್ವ ಧಾತುವಿನ ಮೋಹ	೩೧೧
ಪೂರ್ವವಳಿದು ಪುನರ್ಜಾತರ	೧೬೩
ಪೃಥ್ವಿ-ಅಪ್ಪು, ಅಗ್ನಿಯ	೧೪
ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು	
ಅಕಾಶಂಗಳು	೩೧೨
ಪೃಥ್ವಿ ಅಪ್ಪು ತೇಜ ವಾಯು	
ಅಕಾಶದಿಂದ	೩೯
ಪೃಥ್ವಿ ಅಪ್ಪು ತೇಜ ವಾಯು	
ಅಕಾಶವೆಂಬ	೫೩೭
ಪೃಥ್ವಿ ಅಪ್ಪುವಿನ ಸಂಗದಲ್ಲಿ	೨೬
ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಹಲವು ತೆರ	೨೭
ಪೃಥ್ವಿಯ ಅಂಗ ಭಕ್ತನಾದಲ್ಲಿ	೪೭೭
ಪೃಥ್ವಿಯ ಗುಣವ ಅಪ್ಪು	೭೨೬
ಪೃಥ್ವಿಯಂಗ ಭಕ್ತನಲ್ಲ	೫೩೮

೨೯೮ ನೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಿ

ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಲ್ಲಿತ್ತುದು ?	೨೮
ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಶ್ವ	೧೫
ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗಿದ್ದು	೪೭೮
ಸೃಷ್ಟಿ ಶೂನ್ಯ	೪೭೯
ಪ್ರಭುದೇವರು ಬಂದ	೨೫೦
ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ ಅವಧರಿಸಿ	೧೬೪
ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ	೩೧೬
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ	೩೧೩
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗಳೆಂದು ನುಡಿದ	೩೧೪
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗಳೆಂದು	
ನುಡಿವುತ್ತಿ ಪ	೩೧೫

ಫ

ಫಲ ಅಶ್ವನ ನುಂಗಿ	೪೮೧
ಫಲದ ಸವಿಯ	೪೮೨
ಫಲರಸ ವರ್ಣ	೪೦೨

ಬ

ಬಡವಂಗೆ ನಿಧಾನದ	೬೧೧
ಬಂಡವ ತುಂಬಿದ ಹಸುಬೆ	೭೯೪
ಬಂಧಿನೊಂದಾಗಿ ಮದನಳಿಗ	೭೯೩
ಬಂದ ಚಂದಣಗಿತ್ತಿಯ	೭೨೭
ಬಂದ ಪದಾರ್ಥವ ಸವಿದು	೨೭೪
ಬಂದ ಬಟ್ಟೆಯ ಮರೆದು	೪೦೮
ಬಯಲು ಬತ್ತಲೆಯಾದಡೆ	೧೬೫
ಬಲುಗೈಯ್ಯನೊಡನೆ ಹಗೆ	೧೬೭
ಬಲ್ಲಂದಟ್ಟು ಅದೆಲ್ಲಿದ್ದರು	೨೨೭
ಬಲ್ಲವನಾದಡೆ	೪೦೩
ಬಲ್ಲವರಾದಡೆ ಗೆಲ್ಲ	೪೮೩
ಬಲ್ಲವರೆಂದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ	೧೬೬
ಬಲೆ ಬಲೆ ನೆಂದು	೬೪೪
ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ	೧೬೮

ಬಹಳ ತೆರಸಿನಿಂದರಿದರಿವ	೩೧೭
ಬಳ್ಳಿ ಮರನ ಸುತ್ತಿ	೪೦
ಬಾಯ ಮುಚ್ಚಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ	೩೧೮
ಬಾಲಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ	೩೧೯
ಬಾವಿಯ ಓರೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ	೭೯೭
ಬಾಳಾಂಬಳ ಬಲೆಗೆ	೭೨೯
ಬಿದ್ದ ಬೀಜ ಇಕ್ಕಿದ ಸಸಿ	೫೪೦
ಬಿಂದು ನಾದವ ನುಂಗಿ	೩೨೨
ಬೀಜದ ಮೊಳೆಯ	೪೦೪
ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಅಂಕುರವಿದ್ದಂತೆ	೫೪೧
ಬೀಜದೊಳಗಣ ವೃಕ್ಷ	೭೩೨
ಬೀಜ ಹುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ	೭೯೮
ಬೆಂಕಿಗೆ ಶೈತ್ಯ ಕೊಂಡು	೭೩೧
ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಗಣ ಗುಂಡು	೭೯೫
ಬೇಟದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾದ	೪೦೫
ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿ	೭೩೦
ಬೆಲ್ಲದ ಗೊಟ್ಟು ಕಲ್ಲ ಬೀಜ	೧೬೯
ಬೆಳಗಿಗೆ ಬೆಳಗನಿತ್ತಡೆ	೪೮೪
ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಬೆಳಗ	೩೨೦
ಬೇಡ ಬಿಲ್ಲವಿದಿದು	೭೯೬
ಬೇರು ಒಣಗಿದಲ್ಲಿ	೫೪೨
ಬೋಧೆಯ ಬೋಧಿಸಿ	೪೦೬
ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ	೬೧೦
ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಲ್ಪಿತವ	೩೨೧
ಬ್ರಹ್ಮನ ಡಾಗು	೪೦೭

ಭ

ಭಕ್ತಂಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಂಗವಾಗಿ	೫೫೨
ಭಕ್ತಂಗೆ ಬೀಜ-ರೂಪು	೫೫೩
ಭಕ್ತಂಗೆ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ	೧೭೮
ಭಕ್ತಂಗೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯ	೧೭೫
ಭಕ್ತಂಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಬೇಡ	೭೩೩

ಭಕ್ತ ತಾ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ	೧೭೧
ಭಕ್ತನ ಅಂಗಸ್ಥಲ	೫೪೩
ಭಕ್ತನಂಗ ಕಾಮ	೫೪೪
ಭಕ್ತನು ವಿಶ್ವಾಸ್ತುಲ	೧೮೪
ಭಕ್ತದೇವನಿಗೆ	೪೮೫
ಭಕ್ತನ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದ	೫೪೫
ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತ	೫೪೬
ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತನ ಮಹೇಶ್ವರ	೫೪೭
ಭಕ್ತನಾದ ಮತ್ತೆ	೧೭೦
ಭಕ್ತನಾದರೆ ಧರಿತ್ರಿ	೫೪೮
ಭಕ್ತನಾದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ	೫೪೯
ಭಕ್ತಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ	೫೫೦
ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ	೫೫೧
ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ	೫೭೩
ಭಕ್ತರ ಪಾವನನ	೧೭೨
ಭಕ್ತರು ಭವಪಾಶದಲ್ಲಿ	೧೭೩
ಭಕ್ತರೆಂಬವರೆಲ್ಲರು	೧೭೪
ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಪಾಶವ	೧೭೫
ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆಯ	೧೭೬
ಭಕ್ತಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ	೧೭೭
ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿ	೧೭೮
ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯವ	೧೭೯
ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ	೧೮೦
ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಂಗೆ	೧೮೧
ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಾದ ಕ್ರಿ	೨೨೩
ಭಕ್ತಿ ಸೂತ್ರ ಬಸವಣ್ಣಂಗೆ	೨೨೪
ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ ಅಳವಟ್ಟಲ್ಲಿ	೫೫೪
ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ ಅಳವಟ್ಟವಂಗೆ	೫೫೫
ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮನಾಶನ	೫೫೬
ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ ಮಹೇಶ್ವರನ	೫೫೭
ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲವಾರು	೫೫೮
ಭಗವಲೊಂದು ಬಕ	೭೩೪

ಭವ ಘೋರಕ್ಕಾರದೆ	೧೮೫
ಭವಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ	೭೩೫
ಭಾವ ತ್ರಿವಿಧ	೫೫೯
ಭಿತ್ತಿಯ ಮೇಗಲ ಚಿತ್ರ	೧೮೬
ಭೂತ ಹಿತವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ	೩೨೪
ಭೂಮಿಯ ಮರೆಯ ಹೇಮ	೪೧
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಬ	೬೪೫
ಭೂಮಿಯ ಹಿಡಿದು ಉಳು	೭೯೯
ಭೃತ್ಯನಾದಲ್ಲಿ ಕತ್ಯವಿನ	೧೮೭
ಭೃತ್ಯ ರೂಪೊಂದು	೫೬೦
ಭೇರಿಯು ಇರಹವಾದಲ್ಲಿ	೨೬೨
ಭೇರಿಯೊಳಗಣ ನಾದವ	೪೦೯

ಮ

ಮಗುವು ಸತ್ತು	೮೦೦
ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರವ ಮಹಿಮ	೪೮೬
ಮಂಜಿನ ಧರೆಯಲ್ಲಿ	೮೦೪
ಮಂಜಿನ ಮಡಕೆಯ	೩೨೯
ಮಂಜಿನ ಪಂಜನೆಯ ನೀರಿಗೆ	೪೮೯
ಮಡಕೆ ಕಾವುದಕ್ಕೆ	೮೦೧
ಮಣ್ಣು ಬೆಕ್ಕು	೨೬೩
ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣವನರಿದು	೬೧೨
ಮಣ್ಣು ಕೊಂಡ ನೀರಿನಂತೆ	೩೨೫
ಮಣ್ಣು ದೇಹ, ಹೊನ್ನು ಪ್ರಾಣ	೧೮೮
ಮಣ್ಣು ನೀರಿನಂತೆ	೫೬೧
ಮಣ್ಣು ನೀರೂ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ	೭೪೦
ಮಂಡೆ ಮಾಸಿದರೆ	೨೦೫
ಮದವಳಿಗ ಮದವಳಿಗಿತ್ತಿ	೭೩೬
ಮದವಳಿದು ಸರ್ವದ	೭೩೭
ಮದ ಸೊಕ್ಕಿದ ಗಜ	೭೪೨
ಮಧುರದ ಗುಣಸಾರದಿಂದ	೪೧೧

೩೦೦ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾವಿ ಪಟ್ಟಿ

ಮಧುರವ ಕೂಡಿದ ೩೨೬
 ಮಧುರವ ಬಲ್ಲದಲ್ಲದೆ ೪೧೨
 ಮನದ ಕುರುಹನರಿದಲ್ಲದೆ ೭೦೫
 ಮನವೆಂಬ ಮರ್ಕಟನು ೭೩೮
 ಮನಸ್ಸು ಏತರಿಂದ ೧೯೨
 ಮನೆಯ ಕೋಡಗ ೮೦೫
 ಮಹಾ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ೬೧೩
 ಮಹಾಜಗವು ಪ್ರಳಯ ೮೦೨
 ಮಹಾಜ್ಞಾನವಸ್ತು ಅರಿವು ೧೭
 ಮಹಾಭಕ್ತರು ಮಾಡುವ ೧೯೪
 ಮಹಾಮತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಲುವ ೮೦೩
 ಮಹಾಮುಗಿಲಿನ ಮರೆಯ ೩೨೭
 ಮಹಾರಾಣುವೆಯ ಬಿಟ್ಟು ೨೪೦
 ಮಳಲ ಹಿಳಿದು ದ್ರವನ ೩೨೮
 ಮಾಂಸ ಪಿಂಡವ ಕಳೆದು ೬೧೪
 ಮಾಟ ಕೂಟವೆಂಬ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ೪೧೩
 ಮಾಟ ಕೂಟವೆಂಬುದು ೧೯೫
 ಮಾಡಿ ಮರಗುವ ೧೯೬
 ಮಾತನಳಿದು ಮಾತು ೧೯೭
 ಮಾತನಾಡುವ ಪಂಜರದ ೮೦೬
 ಮಾತ ಹೇಳುವ ಹಿರಿಯ ೬೪೬
 ಮಾತಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ೬೪೭
 ಮಾತಿಗೆ ಮಾತಕೊಟ್ಟು ೧೯೮
 ಮಾತಿನ ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲದಲ್ಲಿ ೧೯೯
 ಮಾತಿನ ಮಾತಿಗೆ ಹೋರಲೇಕೆ ೬೪೯
 ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯು ೬೪೮
 ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣ ೨೦೦
 ಮಾತು ಮಾತಿಮೊಳಗೇಕೆ ೬೫೦
 ಮಾಯಾತ್ಮನು ಮಾಯವೆಂಬ ೧೯೩
 ಮುಕುರಕ್ಕೆ ತಮಂಧವೆಂದು ೨೦೨
 ಮುಗಿಲ ತೆರೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ೪೧೪
 ಮುಚ್ಚಿ ಕಾಬುದು ಸ್ವಪ್ನದ ೪೮೭

ಮುನ್ನ ಸತ್ಪರ ಕೇಳಿ ೨೦೩
 ಮುಂದಕ್ಕೊಂದು ಕಂಡಿದೆ ೪೯೦
 ಮೂಕೊರೆಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ೨೦೪
 ಮೂಗೇಣಗಲದ ಬಾವಿಗೆ ೭೩೯
 ಮೂರು ತಟ್ಟೆಯ ನಡುವೆ ೮೦೮
 ಮೂರು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ವೇಧಿಸಿ ೪೮೮
 ಮೂರು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯಿ ಹೆ ೫೬೨
 ಮೂಲದ್ವಾರದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ೮೦೭
 ಮೃತ್ತಿಂಡದ ಹದನ ಚಕ್ರಿಯ ೭೪೨
 ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣ ೧೮೯
 ಮರ್ತ್ಯದ ಮನೆಯ ೧೯೦

ಯ

ಯಾತದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ೪೧೫
 ಯುಗ ಹದಿನೆಂಟು ೧೮
 ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ೪೨

ರ

ರಣಕ್ಕೆ ಅಲಗೇರಿದಲ್ಲಿ ೨೦೬
 ರಸ ಆತ್ಮ ಸಂಗ ೨೭೬
 ರಸ ಗಂಧ ರೂಪು ೨೭೭
 ರಸವ ರುಚಿಸುವಲ್ಲಿ ೩೩೦
 ರಾಜರಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ೨೦೭
 ರುದ್ರತತ್ವ ಲಿಂಗ ೫೬೩
 ರುದ್ರ ದೈವವೆಂದಡೆ ೨೦೮
 ರುದ್ರನ ದೇವರೆಂದಾರಾಧಿಸಿ ೪೧೬
 ರೂಪಿಸಲ್ಲಿ ಹೊದ್ದಿಸಿಕೊಂಬು ೩೩೧
 ರೂಪುಗೊಂಡ ಲಿಂಗವ ೩೩೨

ಲ

ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ತೊಂಬತ್ತಾರು ೪೯೧
 ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನವ ೬೧೫

ಲಿಂಗಕ್ಕೊಂದು ತನಗೊಂದೆಂಬಾಗಳು	೪೯೨
ಲಿಂಗಪ್ರಾಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ	೪೯೩
ಲಿಂಗ ಬಾಹ್ಯಂಗೆ	೬೨೨
ಲಿಂಗ ಬಿದ್ದರೆ ಸಮಾಧಿಯು	೨೦೯
ಲಿಂಗ ಮೂರು, ಸ್ಥಲವಾರೆಂಬುದು	೫೬೪
ಲಿಂಗವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು	೪೧೭
ಲಿಂಗವನರಿದನಾಗಿ	೬೧೭
ಲಿಂಗವಿದ್ದು ಇದಿರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು	೨೧೧
ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಭಾವ	೫೧೪
ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ	೨೧೦
ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳೆಂದು	೬೧೮
ಲಿಂಗಾಂಬುದಲ್ಲಿ	೨೧೨
ಲೀಲಾಭಾವಿಯಾಗಿ	೨೧೩
ಲೀಲೆಯು ಕುರಿತು	೪೩೩
ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಲೀಲಿತವಾಹಂಗೆಳೆ	೪೪
ಲೀಲಾಯುಕ್ತಯ್ಯಾ	೪೫

ವ

ವರ್ತನ ಶುದ್ಧವಾದಲ್ಲಿ	೪೯೩
ವಸ್ತುವ ಕುರಿತು ಇಷ್ಟವ	೪೯೪
ವಸ್ತುವ ಮುಟ್ಟಿ ಇಹಪರದಲ್ಲಿ	೩೩೩
ವಸ್ತುವಿಷ್ಟ ಭೇದವ	೨೦
ವ್ರತ ನೇಮ ನಿತ	೨೧೯
ವಾದ್ಯ ಒಂದರಲ್ಲಿ	೪೯೫
ವಾಯುವ ಹಿಡಿದು	೪೧೮
ವಾಯುವಿನ ಬೆಂಬಳಿಯು	೫೬೫
ವಾರುಧಿಯ ಹೊದ್ದು	೨೦೫
ವಾರುವ ಮುಗ್ಗಿದಡೆ	೨೧೪
ವಿಕಾರಿಗೇಕೋ ವ್ರತ	೨೧೬
ವಿರಕ್ತಿಯ ಹೇಳಿ ಹರಿದಾಡುವ	೨೧೭
ವಿವರವಿಲ್ಲದ ಮಣಿಗೆ	೪೧೯
ವಿಶ್ವಾಸದ ಹರವರಿಯಲ್ಲಿ	೭೪೫

ವೃಕ್ಷ ಬೀಜವ ನುಂಗಿತ್ತೋ	೭೪೬
ವೇದಕ್ಕೆ ಹೋರುವರೆ	೨೧
ವೇದಂಗಳ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ	೫೬೬
ವೇದವ ಕಲಿತು	೨೧೮
ವೇದಾಂತವ ನುಡಿಸವರ ಬಲ್ಲಿ	೪೨೦
ವೇಷಾಡಂಭನ	೬೧೯
ವ್ರತನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಹೆನೆಂದು	೨೬೪

ಶ

ಶತಭಿನ್ನ ಶತದಲ್ಲಿ	೬೨೦
ಶರೀರದ ನೆಲಮನೆ	೨೨೦
ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸಡಾಧಾರ	೩೩೪
ಶಿಶುವಿಗೆ ಗುಮ್ಮ ನಲ್ಲದೆ	೨೬೫
ಶಿಶುವಿನ ಬಸುರಿನಲ್ಲಿ	೭೪೭
ಶುಕ್ತಿ ಕರಂಡದಲ್ಲಿ	೪೯೬
ಶವನ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರು	೭೪೮

ಸ

ಸಕಲ ರೂಪೆಂದೂ ನಿಕಲ	೪೯೭
ಸಕಲ ಸಂಸಾರವ	೪೨೧
ಸಕಲ ಸುಖಭೋಗಂಗಳ	೪೯೮
ಸಂಚಾರದಿಂದ ಸುಳಿದಾಡುವ	೭೪೯
ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಬ್ಧ	೫೭೦
ಸಂಚಿತ ಕರ್ಮ	೨೩೪
ಸಂಜೀವನವ ಕೈಯಲ್ಲಿ	೪೮
ಸಡಗರಿಸುವಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ	೨೨೨
ಸತಿ ತಪ್ಪಿ ಪಾರದಾರವ	೨೨೪
ಸತಿ ಪುರುಷರಿಬ್ಬರಿಂದ	೪೨೪
ಸತ್ತ್ವಿವಂತಂಗೆ	೫೬೭
ಸತ್ತ ಹೆಣಕ್ಕೆ	೮೦೯
ಸತ್ಯನ ಇರವು	೪೨೨
ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹೊರೆಯಲ್ಲದೆ	೨೨೩

೩೦೨ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಿ

ಸತ್ಯಗಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಕಾಪ್ಪವನೂರಿ	೪೨೩	ಸ್ಥೂಲದಲ್ಲಿ ಕಾಬತನು	೩೩೮
ಸದುರು ಚರ ಸ್ಥಾನ	೬೨೦	ಸ್ಥೂಲ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗ	೨೩೧
ಸದ್ಭಕ್ತ ದೈವನೆಂದು	೨೨೫	ಸ್ಥೂಲವದಿಕೆಯಾದಂತೆ	೪೩೦
ಸಮಯಾಚಾರವೆಂಬ	೨೭೮	ಸ್ವಪ್ನದ ಸತಿ ನಿಶ್ಚಯನೆಂದು	೨೩೨
ಸರ್ಪನ ಸಲಹದಲ್ಲಿ	೩೩೫	ಹ	
ಸರ್ಪನ ಹಿಡಿದಲ್ಲಿ	೨೨೬		
ಸರ್ವತ್ರ ಸುಲಭನಾದಲ್ಲಿ	೩೩೬	ಹಣ್ಣು ಮರನ ನುಂಗಿ	೭೫೧
ಸರ್ವ ನಿರ್ವಾಣವಾದಲ್ಲಿ	೬೨೩	ಹದ್ದೆ ಹಾವ ನುಂಗುವಾಗ	೭೫೩
ಸರ್ವವನಾಧರಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು	೪೨೫	ಹರಗೋಲನೇರಿದಡೆ	೨೩೫
ಸರ್ವಸಾವಧಾನಿಯ ಇರುವು	೪೯೯	ಹರಿಗೆಯ ಹಿಡಿದವ	೨೩೬
ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಲಿಂಗ	೨೭೯	ಹಲವು ಬಹುರೂಪ	೨೩೭
ಸಸಿ ಸ್ಥಾವರ ಮೂಲಂಗಳಿಗೆ	೩೩೭	ಹಲಾಹಲವೆಂಬ	೩೩೯
ಸಾರವ ಕೊಡಿದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು	೪೬	ಹಸಿದ ದಿಂಡುಕಂಗೆ	೨೩೮
ಸಾವಿರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಜ್ಜು	೨೨೮	ಹಸಿದು ಅಶನವ ಮುಸಕಿಟ್ಟು	೬೭೧
ಸಾಸನೆಯ ಮೊನೆ	೮೧೦	ಹಸಿದು ಹಕ್ಕಿ ಹಣ್ಣಿಗೆ	೭೫೨
ಸಾಸಿರ ನೋಂಪಿಯ	೨೨೯	ಹಸಿದ ಕೊಂದೆನೆಂದು	೨೩೯
ಸಿದ್ಧರಸವೆಂದಡೆ	೪೨೬	ಹಳುವಿನೊಳಡಗಿದ ದಳ್ಳುರಿ	೬೫೧
ಸೀರಿಯ ನೆಯ್ಯುವಾತನ	೪೨೭	ಹಾವ ಹಿಡಿದುಹಕ್ಕಿ	೭೫೪
ಸುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು	೭೫೦	ಹಿಡಿದ ಹೊಲಕ್ಕೆ	೪೩೧
ಸುಖದುಃಖಂಗಳನಿರುವುದು	೪೭	ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟರೆ	೫೦೨
ಸುಖವ ಮೆಚ್ಚಿದ ದೇಹ	೨೩೦	ಹಿಂದೆ ನೀ ಬಂದೆ	೨೪೯
ಸುಗಂಧ ಪರಿಮಳ	೨೮೦	ಹರಿದಪ್ಪ ಮಹಾಮೇರುವೆಯ	೭೫೫
ಸುಗಂಧವ ಕೊಡುವ ಮೃಗ	೫೦೮	ಹರಿದಪ್ಪದೊಂದು ಭೇರಿಗೆ	೪೩೨
ಸುಡವ ಬೆಂಕಿಯ	೮೧೧	ಹೀಗಿರು ಎಂದರೆ	೨೪೧
ಸುಧೆ ಇದ್ದಂತೆ ಸುರೆಗೆ	೨೨೧	ಹುಟ್ಟಿದ ಮುನ್ನವೇ	೮೧೨
ಸುರಿಯ ಮದಿಕೆಯ	೪೨೮	ಹುಟ್ಟಿಸುವಾತ ಬ್ರಹ್ಮನಾದಡೆ	೨೩
ಸೂತ್ರವನಾಡಿಸುವಂಗೆ	೫೦೦	ಹುಟ್ಟುಗುರುಡ ಕತ್ತೆಯನೇರಿ	೮೧೩
ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ	೪೨೯	ಹುಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಹಂಗಿಗ	೫೦೩
ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳು ಹಲವಾದಡೆ	೨೩೩	ಹುತ್ತದ ಬಾಯಲ್ಲಿ	೮೧೪
ಸ್ಥೂಲವ ಕಂಡಡೇನು	೫೬೯	ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಕೈಯ್ಯನಿಕ್ಕಿ	೨೪೨
ಸ್ಥೂಲವೆಂಬುದು ಘಟ	೫೬೮	ಹುಲಿಯ ಹುಲೆ ಸೂರಿತ್ತು	೮-೫
ಸ್ಥೂಲತನು ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು	೫೦೧	ಹುಲ್ಲಿನ ಸಾರವ	೬೫೨

ಮೋಳೆಗೆಯ ಮೂರಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಿ ೨೦೨

ಹೃದಯ ಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ	೨೪೩	ಹೊಯಿದ ಭೀರಿಯ ನಾಡ	೫೦೬
ಹೆಡೆ ಇಲ್ಲದ ಸರ್ಪ	೩೪೦	ಹೊರಗಣ ಮೂತ ಹೇಳಿ	೬೨೪
ಹೊದ ಚಪ್ಪರ	೮೧೬	ಹೊಲದವರೆಯ ನೆಟ್ಟು	೮೧೭
ಹೆಣ್ಣು ಬೇಡುವಂಗೆ	೬೭೨	ಹೊಲನ ಗೆಯ್ದು ಮನೆಗೆ	೮೧೮
ಹೆಣ್ಣು ಹೊರಗಣದೆಂದು	೨೪೪	ಹೊಲನ ಬೆಳೆದಲ್ಲಿ	೪೩೩
ಹೇಮ ಬಣ್ಣ ಸವು	೫೦೪	ಹೊಲೆಯ ಕುಲಜನಾದುದ	೮೧೯
ಹೇಮ ಹಲವಂಗದಲ್ಲಿ	೪೯	ಹೊಳೆಯ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ	೫೦೭
ಹೇರಡದ ಬಿತ್ತವ ತುಳಿದು	೫೦೫	ಹೊಳೆಯ ಹಸುಬದಿಂದ	೨೪೭
ಹೇಳುವದೆ ನಾನಾಗಿ	೨೪೫	ಹೊಟಾರಣ್ಣ ಒಂದು ನೇತಾಳ	೭೫೬
ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಕ್ಕು ಲತೆಗಾಗಿ	೨೪೬		

ಮಹಾದೇವಿ ರಾಣಿಯ ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಿ

ಅ		ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ ಜ್ಞಾನಲಿಂಗ	೨೭
ಅಂಗದ ಲಿಂಗವ ಅತ್ಮನಲ್ಲಿ	೪	ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೋರಿ ಕಡವರವ	೧೩
ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ವೇಧಿಸಿ	೩	ಕನಕಶಿಲೆ ಎಸಸುವ	೧೬
ಅದೇತಕೆ ಅಯ್ಯಾ	೧	ಕಪಟಕ್ಕೆ ಒಳಗು ಹೊರಗಲ್ಲದೆ	೧೫
ಅನಾಚಾರ ಅಳವಟ್ಟು	೨	ಕರ್ಮದೊಳಗಣ ಸತ್ಕರ್ಮ	೧೭
ಅಂಗ ಕ್ರಿಯೆಯನರಿವಲ್ಲಿ	೫	ಕಲ್ಲ ಬಿತ್ತಿ ನೀರನೆರೆದಲ್ಲಿ	೧೮
ಆ		ಕಾಯದ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಕೈಲಾಸ	೧೮
ಆರುಮಂಚಿಗೆ ದಾರವ	೬	ಕಾಯಬೆರಸಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ	೧೯
ಆವ ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿದಡೂ	೭	ಕಾಯವಿಡದನ್ನಕ್ಕೆ	೨೦
ಇ		ಕಾಯವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ	೨೧
		ಕಾಯವೆರಸಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ	೨೨
ಊ		ಹೋಹನೆಂಬರು	೨೯
		ಕಾಲಿದ್ದಂತೆ ತಲೆ	೨೦
ಊನ್ನೇವನಯ್ಯಾ	೮	ಕಾಷ್ಠವ ಸುವರ್ಣವ	೨೩
ಊಷ್ಣದಲ್ಲಿ ನೋಟ	೯	ಗ	
ಊಷ್ಣ ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂದು	೧೦	ಗುರು ಅನಾಚಾರಿ	೨೪
ಎ		ಗುರುವನರಿದು ಲಿಂಗವ	೨೯
ಎನಗೆ ನೀನಿಂಬು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ	೧೧	ಚ	
ಎಸೆವರ ಬಲ್ಲ ಎಚ್ಚ ಬಾಣ	೧೨	ಚಿತ್ರದ ಬೊಂಬೆಯ	೩೦
ಈ		ತ	
ಕೂಟಕ್ಕೆ ಕುರುಹಾದುದ	೨೪	ತನುವಿನ ಮೇಲಿತ್ತುದು	೩೨
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಯ	೨೫	ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಿಯ	೩೧
ಕ್ರಿಯಾಪೂಜೆ ಒಡಲಾದ	೨೬	ತುಷರಸವಿದ್ದು ದಕ್ಕಲ್ಲದೆ	೩೩

ದ

ದುಕೂಲ ಮುಂತಾದ

೩೪

ನ

ನಿಜ್ಞಾತೆಯನೇರಿ

೩೫

ನಿನ್ನರಿವುದಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು

೩೬

ನಿಮಿತ್ತ, ಲಗ್ನ

೩೭

ನಿರುಜನ ನೆರೆ ರಂಜಿಸಲಂಟೀ

೩೮

ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಧರೆ

೩೯

ನೀರು ನೆಲನಿಲ್ಲದೆ

೪೦

ನುಡಿದ ನುಡಿ ಎಲ್ಲವು

೪೧

ಪ

ಪೂಜಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ

೪೨

ಪೂಜಿಸುವನರ ಕಂಡವರ ಕಂಡು

೪೩

ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಿತವಸ್ತುವರು

೪೪

ಬ

ಬಯಲ ಹೊಲಬಿನಲ್ಲಿ

೪೫

ಬಯಲೆಂದಡೆ ಕೀಳು

೪೬

ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನನೆ

೪೭

ಬಿತ್ತಿದ ಬಿತ್ತು

೪೮

ಬೀಜದೊಳಗಣ ವೃಕ್ಷದ

೪೯

ಭ

ಭಕ್ತಂಗಿ ಕೃತ್ಯ

೫೦

ಭಕ್ತಂಗಿ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲವಲ್ಲದೆ

೫೧

ಮ

ಮಣ್ಣಿನಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಕಂಡೆಹೆನೆಂದಡೆ ೫೨

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವೀರ ಧೀರ

೫೩

ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ

೫೪

ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ತಿಟ್ಟದಿಂದ

೫೫

ಲ

ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿ

೫೬

ಶ

ಶಿವಪೂಜಾಲಂಬನ

೫೭

ಷ

ಷಡುರುಚಿಯನರಿವನ್ನಕ್ಕೆ

೬೮

ಸ

ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿಂದ

೬೯

ಸಕಲದಲ್ಲಿ ಅಳಿದು

೭೦

ಸಕಲ ಸ್ಥಾವರ ಚರ ಘಟ

೭೧

ಸವಾಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ

೭೨

ಸುಗಂಧದ ಮೂಲದ

೭೩

ಸುಮ್ಮಾನ ಸುಬುದ್ಧಿ

೭೪

ಸ್ಥಾನು ನರನೆಂದು

೭೫

ಸ್ವಯವಿದ್ವಂತೆ ಲಯವ

೭೬

ಹ

ಹೃತ್ಯಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿವ್ವ

೭೭

ಹೇನುದ ಬೆಂಬಳಿಯ

೭೮

ಶಬ್ದಕೋಶ

ಸೂಚನೆ—ಸಂ=ಸಂಸ್ಕೃತ. ಕ=ಕನ್ನಡ ಮೋ=ಮೋಡು.

ಅ

ಅಕಳಂಕ= ನಿರ್ದೋಷ, ಪವಿತ್ರ

ಅಕ್ಕಿ (ಅಗು)= (೧)ಅಗಿಯೆ ತೀರು,

(೨) ದುಃಖ

ಅಕ್ಷರಜ್ಞ= ಪಂಡಿತ

ಅಗಡು= ಅಸಭ್ಯ, ಎಟ್ಟ

ಅಗ್ಗಲೆಯು= ಅಧಿಕ, ಬಲಿಷ್ಠ,

ಪರಾಕ್ರಮಿ

ಅಗ್ಗಣಿ (ಅಗ್ಗನಣಿ)= ಪವಿತ್ರವಾದ

ನೀರು, ಪಾದೋದಕ, ಲಿಂಗೋದಕ

ಅಗ್ನಿಯೊಳಗಡಗದ ಹೆಂಡತಿ= ಗಂಡ

ಸತ್ತಾಕೆ, ವಿಧವೆ

ಅಂಕಶೂನ್ಯಗಾರ= (೧) ಗಾರುಡಿಗ,

ಶೂರ, ವೀರ, (೨) ಹೆಸರಿಲ್ಲದವ,

ದೋಷರಹಿತ, (೩) ಶೂನ್ಯಶಬ್ದ

ದಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವವ

ಅಂಗುಲ= ಬೆರಳು

ಅಚ್ಚಿ (ಸಂ. ಅಕ್ಷಿ)= ಕಣ್ಣು

ಅಚ್ಚಿಗ (ಮೋ. ಅಚ್ಚುಗ)= (೧)

ವ್ಯಥೆ, ಕಷ್ಟ (೨) ರೀತಿ, ಒಲವು

ಅಚ್ಚು= ನೇಗಿಯ ಅಣೆ

ಅಚ್ಚುಗ= ಅಶ್ವರ್ಯ

ಅಜಗಳ (ಅಜಗಳ)= ಅಡಿನ

ಕೊರಳು, ಗಂಟಲು

ಅಂಚೆ= ಕೊನೆಯಭಾಗ, ಸೆರೆಗು, ತುದಿ

ಅಟ್ಟಗಳೆ= ನೀಗೆಯ ನೀರು

ಅಟ್ಟಳೆ= ಅಟ್ಟ, ಎತ್ತರವಾದ ಗೋಡೆ

ಅಡಕ= ಒಳಗಿರುವದು, ಮರ್ಮ

ಅಡಕು= ಒಟ್ಟು, ಸಂಗ್ರಹಿಸು

ಅಡಗು= ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳು, ಕಾಣದೆ

ಹೋಗು

ಅಡವರಿಸು= ಅಡಬರಿಸು, ತ್ವರೆಪಡು

ಅಡಿ= ಕೆಳಭಾಗ, ತಳ

ಅಡಿಗ= ಅಡಿಯಾಳು, ಸೇವಕ,

ಕೀಳುಮನುಷ್ಯ

ಅಡೆ= ಮರ್ಮ, ರಹಸ್ಯ

ಅಡ್ಡಿಗಿ= ಅಡಗಲ್ಲು

ಅಣಲು= ಬಾಯಿ, ಮುಖ

ಅಣೆ= ಕೆಚ್ಚುವ ಹಲ್ಲಿನ ಕೋಲು,

ಬಜಗರೆ

ಅದುರು= ನಡುಗು, ನಡುಗುವ ಶಬ್ದ

ಅದ್ದಿಗ= ಮುಳುಗುವವ

ಅದ್ರಿ= ಪರ್ವತ

ಅನಲ= ಬೆಂಕಿ

ಅನಾಗತ= ತಿಳಿಯದ ವಸ್ತು, ಪರಶಿವ

ಅನಾಚಾರ= ನೀಕ್ರಿಯೆ, ಅನೀತಿ

ಅನಾಮಿಕ= ನೀಚ, ಪಾಪಿಷ್ಠ,

ಅಪ್ರಸಿದ್ಧ

ಅನಿಲ= ಗಾಳಿ

ಅನಿಹಿತ= ಅಯೋಗ್ಯ

ಅನುವಿನ= ಮೆಚ್ಚಿದ, ಆಶ್ರಯಿಸಿದ

ಅನುವು= ಸಿದ್ಧತೆ, ಸ್ಥಳ

ಅನುಸರಣೆ= ಹಿಂಬಾಲಿಸುವದು,
 ಅನುಕರಣೆ. ನಡತೆ
 ಅಂತು (ಅಂತ್ಯ)= ನೆಲೆ, ನಿಜ
 ಅಂತುಕ= ಸಂದೇಹ, ಅಶೆ
 ಅಂದಗಾರ= ಬಣ್ಣದ ಮಾತಿನವ
 ಅಂದಳ= ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ
 ಅಪ್ಪ= (ಸಂ) ನೀರು, (ಕ) ಅಗು,
 ಅಲಿಂಗಿಸು
 ಅಪ್ಪುವರತ= ನೀರಾರಿದ
 ಅಪ್ಪುವಿನ ಯೋಗದ ಕಾಪ್ಪ= ಹಸಿ
 ಕಟ್ಟಿಗೆ
 ಅಪ್ಪುವಿನಮುಚ್ಚಿಕೆ= ನೀರಿಗೆ ನೀರು
 ಕೂಡಿದಂತೆ
 ಅಭಿವಾರ್ತ= ಪ್ರತ, ಹ್ವ. ದೃಷ್ಟಿ
 ಅನುಕೋಕ್ತ= ಕಂಠ, ಕೊರಳು,
 ಗಂಟಲು
 ಅಂಬರ= (೧) ಆಕಾಶ, (೨) ವಸ್ತ್ರ
 ಅಂಬು= ನೀರು, ಬಾಣ
 ಅಂಬುಡ= ಕಮಲ
 ಅಂಬುಸಿ= ನೀರು
 ಅಯಸ್ಕಾಂತಶಿಲೆ= ಸೂಜಿಗಲ್ಲು
 ಅಯ್= ಹೊಂದು
 ಅರತು= ಅರಿಹೋಗಿ, ಇಲ್ಲದಾಗಿ
 ಅರಿಕತ್ತರಿ= ವೈರಿಯ ಮಿಡ್ಡೆ, ಕೊಲ್ಲು
 ವ ಕತ್ತಿ
 ಅರಿಗುರಿ= ಅರ: ವಿಲ್ಲದವ, ಅಜ್ಞಾನಿ
 ಅರುಣ= ಸೂರ್ಯ
 ಅರೆ= ಕಲ್ಲು, ಭಾಗ, ತುಂಡು
 ಅರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳು= ಹೊಡೆಯಿಸಿ
 ಕೊಳ್ಳು
 ಅರ್ತಿ= (೧) ಪ್ರೀತಿ, ಸುಖ, ಫಲಾ
 ಪೇಕ್ಷೆ, (೨) ದುಃಖ

ಆರ್ತಿ ಕಾರ (ಅರ್ಥಿ ಕಾರ)= ಆಶಾಬದ್ಧ,
 ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವ, ಬೇಡುವವ,
 ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರಿ
 ಅಲಸು= ಅಲಸ್ಯಮಾಡು, ತಡಮಾಡು
 ಅಲಂಕಾರ= ಕುರುಡು, ಉರಿ
 ಅನಗವಿಸು= ಅವಗ್ರಹಿಸು, ಅವರಿಸು,
 ಹಿಡಿಸು, ತಿಳಿ, ಉಂಟಾಗು
 ಅವಸಾನ= ಹಾವು ಪರಿಬಿಡುವ
 ಸಮಯ, ಅವಸಾನ ಕಾಲ
 ಅವಿಮುಕ್ತ= ಕಾಶಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರ
 ಅವುಚಿತ= ಆಯೋಗ್ಯ, ಬೆಂದ?
 ಅಸಮನಯನ= ಮುಕ್ಕಣ್ಣ, ಶಿವ
 ಅಸಿ= (೧) ಕತ್ತಿ, (೨) ಕ್ಷಾತ್ರವೃತ್ತಿ
 ಅಸುಗಳು= ಪಂಜವಾಯುಗಳು
 ಅಳಕ= "ಮುಂಗುರುಳು, ಕೂದಲ
 ಎಳೆ
 ಅಳವಡು= ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರು, ಏಕ
 ವಾಗು, ಜೀರ್ಣಿಸು, ತುಂಬು
 ಅಳವಾಡು= (೧) ನೆಲೆತಿಳಿ, (೨) ನಷ್ಟ
 ಪಡಿಸು
 ಅಳವು= ಅಡವಿ, ಅರಣ್ಯ
 ಅಳಮನ= ಅಂಜಿಕೆ

ಆ

ಆಗದ= ಒಡೆದ, ಪ್ರಯೋಜಕ್ಕೆ ಬಾರದ
 ಆಗರ= ಮನೆ, ಮೂಲ, ಆಶ್ರಯ
 ಆಗವೆ= ಆಗಲೆ
 ಆಗು= ಕಾಲಜ್ಞಾನ, ಒಳಿತು,
 ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ
 ಆಗುಬೇಗೆ= (೧) ಆದಿ ಅಂತ್ಯ,
 (೨) ಸುಖ ದುಃಖ
 (೩) ಹುಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಅಜ್ಜು= ತುಪ್ಪ
 ಅಡು= ನಟಿಸು, ಚಲಾಟಮಾಡು
 ಅಣೆ= ಅಣೆಕಲ್ಲು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮತ್ತು,
 ಮಣೆ
 ಅತಯ= ಒಳಗಾದ, ದೊರೆತ
 ಅತ್ಮತೇಜ= ಸ್ವಾರ್ಥ, ಅಹಂಕಾರ
 ಅತ್ಮಸ್ಥಾವರ= ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಜಡ
 ಅಧಿ= ದುಃಖ, ಮನೋವೃಥೆ
 ಅಪ್ಯಾಯನ= ಹಸಿವೆ, ತೃಪ್ತಿ, ಅನಂದ
 ಅಭಾಸಾಂಗ= ತಲ್ಲೀನ
 ಅರಕ= ಸಂತೈಸುವವ
 ಅರಡಿ= ಅರು ಅಡಿಯುಳ್ಳದ್ದು, ಭ್ರಮರ
 ಅರಡಿಗೊಳ್ಳು= ತೊಂದರೆ ಪಡು
 ಅರದೆ= ನಾಶವಾಗದೆ
 ಅರನು= ಬಿಡನು, ಶಕ್ತನಾಗನು
 ಅರವೆ= ಅರಾಮು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ
 ನೆರಳಿನ ಮರ
 ಅರಾಗು= ಪಟ್ಟಿಲ ಸಿದ್ಧಿಹೊಂದು
 ಅರು= ಹೊಂದು, ಅಗು, ಸಮರ್ಥ
 ನಾಗು
 ಅರೂಢ= ಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ
 ಅರೈ= ಪುಡುಕು, ಪರೀಕ್ಷಿಸು,
 ವಿಚಾರಿಸು, ಲಕ್ಷಿಸು
 ಅರೋಗಿಸು= ಉಟಮಾಡು
 ಅರ್ಜವ= ಸಂಪಾದನೆ, ದೊರಕಿಸಿದ್ದು
 ಅಲಿ= (೧) ಕಣ್ಣುಗುದ್ದಿ, (೨) ರಾಟ
 ಯಂತ್ರ
 ಅವಾಸಿ= ಇರುವಿಕೆ, ಮನೆ
 ಅವೆ= ಚಿಕ್ಕಾಡು
 ಅಶಿಲೆ= ಚಂಪ್ರಕಾಂಕ್ಷ ಶಿಲೆ
 ಅಸುರ= ಭಾರವಾದ, ಅತಿಶಯ,
 ಹೆಮ್ಮೆ, ತೊಂದರೆ

ಅಹುತಿ= ಹೊಡೆತ, ಕೊಲೆ
 ಅಳಿ= ಗುಂಪು, ಸಮೂಹ
 ಇ
 ಇಕ್ಕು= ಬರೆ, ಚಿತ್ರತೆಗೆ, ಎರಕ
 ಹೊಯ್ಯು
 ಇಕ್ಕು= ಮನೆ, ಬೀಡು, ವಾಸಸ್ಥಳ
 ಇಕ್ಷುದಂಡ= ಕಬ್ಬು
 ಇಂಗಳ= ಉರಿಯುವ ಕೆಂಡ
 ಇದಿರು= ಭಿನ್ನ, ಬೇರೊಬ್ಬ,
 ಅನ್ಯ, ವೈರಿ
 ಇದಿರು= ತನ್ನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿತಿಳಿ
 ಇದ್ದೇನೆ= ಎರಡುದಿಕ್ಕು, ಎರಡುಬದಿ
 ಇನ್ನೇವೆ= ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಲಿ
 ಇಪೆ= ಇರುವೆ
 ಇರಹ= ಇತಿ, ತೂತು, ಹರಕು
 ಇಲ್ಲವೆ= ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಬಡತನ
 ಇಳಿ= ಭೂಮಿ, ಲೋಕ

ಈ

ಈಡು= ಸರಿ, ಸಮ
 ಈಷಣತ್ರಯ= ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು,
 ದ್ರವ್ಯ ಮಂತಾದವುಗಳ ಅಶಿ

ಉ

ಉಗಿ= ಹುಟ್ಟು, ಅಂಕುರಿಸು,
 ಪ್ರವೇಶಿಸು
 ಉಚಿತ= ಯೋಗ್ಯ (ಬಿತ್ತುವ ಕಾರ್ಯ)
 ಉಟ್ಟು= ಭ್ರಮರ, ಜೇನುನೋಣ
 ಉಡಿ= ಸೊಂಟ, ನಡು
 ಉಡುಪ= ಚಂದ್ರ, ಸುಂದರ ಸ್ತ್ರೀ
 ಉತ್ಸಮಾಂಗ= ತಲೆ
 ಉತ್ತರದ= ದೊಡ್ಡ, ಮರಣಕರವಾದ
 ಉದಕ= ನೀರು, ಸಮುದ್ರ

ಉದರದ ಹುತ್ರ = ಹೊಟ್ಟೆ
 ಉದ್ಯಾನ = ವೃತ ಸಮಾಪ್ತಿ
 ಉನ್ನತ = ಸೂಕ್ತನ, ಗರ್ವಿಷ್ಠ
 ಉನ್ನತದ ರಸ = ಸರಾಯಿ
 ಉಪಚಾರ = ರೋಗಪರಿಹಾರ
 ಉಪದೃಷ್ಟ = ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮರೆಯಾದ
 ಉಪೇಕ್ಷೆ = ಅಲಕ್ಷ್ಯ, ಸಣ್ಣಗಿ,
 ಮಂದವಾಗಿ

ಉಮ್ಮಳ = ಶಕ್ತಿ, ಕಳವಳ
 ಉಮ್ಮಳದುಮ್ಮಳ = ವ್ಯಥೆ, ಚಿಂತೆ
 ಉರ = ಎದೆ
 ಉರವಣಿಸು = ಉದ್ದೇಗ
 ದಿಂದ ಬರು

ಉರಿನೀರು = ಕಾದ ನೀರು

ಉ

ಊದು = ಬಾಯು, ಉಬ್ಬು

ಁ

ಁಕ್ಟಗ = ದೊರೆ, ಸರದಾರ
 ಁಕ್ಟಲ = ಕಷ್ಟ, ತೊಂದರೆ
 ಁಡೆದೇರವು = ನಿರಂತರವಾದ,
 ತೆರವಿಲ್ಲದ
 ಁಡೆಯಾಡು = ತಿರುಗಾಡು,
 ಎಡತಾಕು
 ಁಣಿಸು = ಯೋಚಿಸು, ಲೆಕ್ಕಿಸು
 ಁತ್ತಿದ ದೀಪ = ಆರತಿ
 ಁಡೆಬಿಡು = ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡು,
 ಅಂಜು

ಁರಕ = ಐಕ್ಯತೆ, ಪ್ರೀತಿ, ಅನ್ಯೋನ್ಯ
 ಁಲವ = ಬೂರಲುಗಿಡ
 ಁಲ್ಲೆ = ತೀರ, ದಂಡೆ

ಁಸಕ = (.) ಎಸಗಿದಕಾರ್ಯ, ಪೂಜೆ,
 (೨) ಅದೃಷ್ಟ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, (೩) ಅಕ್-
 ಷಣ, (೪) ಸೌಂದರ್ಯ, ಅನಂದ
 ಁಸ = (೧) ಹೊಳೆ, ಚಂದಕಾಣು,
 (೨) ಹೊಡೆ, ಹೊರಹೊಮ್ಮು
 ಁಳಸು = ಬಯಸು, ಆಶಿಸು

ಁ

ಁಕ = ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರಸು, ಮಾಂಡಲಿಕ
 ಁಣರೆ = ಚಿಗರಿ, ಎರಳೆ
 ಁರಿ = ದಿನ್ನೆ, ದಂಡೆ, ಒಡ್ಡು

ಁ

ಁಸೆ = ಅಷ್ಟೆ

ಁ

ಁಕ್ಕು = ಸಂಗ್ರಹಿಸು, ಉಣ್ಣು, ಒಗೆ,
 ಚೆಲ್ಲು

ಁಕ್ಕುದು = ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಪ್ರಸಾದ

ಁಕ್ಕುಳ = ಒಂದು ಅಳತೆ

ಁಚ್ಚತಗೊಳ್ಳು = ಕೂಡು, ಏಕೀ
 ಕರಿಸು, (೨) ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀ
 ಕರಿಸು

ಁಚ್ಚತ್ತು = ಒಮ್ಮೆ, ಒಂದು ಸಮಯ

ಁಚ್ಚಿ = ಅಸಮಾನ

ಁಟ್ಟು = ಮುರಕೊಳ್ಳು, ವಜಾ

ಁಡಗೂಡುವರು = ಸ್ನೇಹಿತರು,

ಬಂಧುಗಳು

ಁಡಗು = ಒಡಕು, ಭೇದ, ಭಾಗ

ಁಡಲು = ಅಧಾರ, ಕಾರಣ, ದೇಹ

ಁಡವೆ = ಪದಾರ್ಥ, (ಕ್ರಯ, ಬೆಲೆ)

ಁಡೆ = ಹರಿ, ಇಬ್ಬಾಗಮಾಡು

ಁತ್ತು = ಸಮೀಪ, ಬದಿ, ಪಕ್ಕ

ಒದವು= ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗು, ಒದಗು
 ಒಪ್ಪವಿಡು= (೧) ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಕಾಣು,
 ಮನ್ನಿಸು, (೨) ಸ್ವೀಕರಿಸು, (೩) ಸ್ವೀ
 ರಿಸು, (೪) ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳು
 ಒಪ್ಪು= (೧) ಚಂದ, (೨) ಹಿಡಿಕೆ,
 ಹಿಡಿಯತಕ್ಕ ಸ್ಥಳ
 ಒಪ್ಪಿಸು= ಕಪಟಭಕ್ತಿ ತೋರಿಸು
 ಒಬ್ಬಳ } = ಒಂದು ಅಳತೆ
 ಒಮ್ಮಾನ }
 ಒರತೆ= ನೀರು, ಹಳ್ಳ, ಬುಗ್ಗೆ
 ಒರತೆಯ ಕೊಡ= ನೀರಿನ ಕೊಡ
 ಒರೆಗಟ್ಟು= ಹೇಳು, ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡು
 ಒಲವರ= (೧) ಮನಸ್ಸಿನ ಒಲವು,
 ಮೆಚ್ಚಿಕೆ, ಸಂತೋಷ, (೨) ಪಕ್ಷಪಾತ,
 ತೂಕದ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ
 ಒಲ್ಲಭ = ಒಡೆಯ, ಗಂಡ
 ಒಳಲೆ= ಕೂಸಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸುವ
 ಪಾತ್ರೆ, ಗಿಂಡಿ
 ಒಳಹು= ಮರ್ಮ, ರಹಸ್ಯ, ನಿಜ

ಓ

ಓಡು= ಗಡಿಗೆ, ಹುರಿಯುವ ಹಂಚು
 ಓದು= ವಿದ್ಯೆ
 ಓಲು= ಅಂತೆ, ಸಮ, ಸಾದೃಶ್ಯ
 ಓರೆ= ಬಾಗು, ಜಾರುವಸ್ಥಳ, ಕಟ್ಟೆ
 ಓಲೈಸು= ಸೇವಿಸು, ಮೆಚ್ಚಿಸು
 ಓಸರಿಸು= ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು, ತ್ಯಜಿಸು,
 ಹಿಂಜರಿ, ಬಂಧಮುಕ್ತ ಮಾಡು
 ಓಹರಿ= ಒಳಭಾಗ (ನಾಸಿಕದ+ಓಹರಿ)

ಔ

ಔದುಂಬರ= ಅತ್ತಿಯ ಮರ

ಕ

ಕಕ್ಷೆ= ಕಂಕುಳ, ಬಗಲು
 ಕಂಗಳು= ಕಣ್ಣು
 ಕಟ್ಟಮೊಸರು= ಕೆನೆಮೊಸರು
 ಕಟ್ಟರಸು= ಮುಖ್ಯ ಅರಸು, ಚಕ್ರಾಧಿ
 ಪತಿ
 ಕಟ್ಟಿಕೆ= ಕಟ್ಟೋಣ
 ಕಟ್ಟಿಗೆ= ಕೋಲು, ದಂಡ
 ಕಟ್ಟುಮೆಟ್ಟು= ಅಂಕೆ, ಕಟ್ಟಳೆ,
 ನಿರ್ಬಂಧ
 ಕಟ್ಟುಮೊಡೆ= ಬಂಧಿಸಲ್ಪಡು
 ಕರಿಣ= ಕಲ್ಲು (ಸುಣ್ಣದ)
 ಕಡವರ= ಬಂಗಾರ
 ಕಡೆಗಾಡಿಸು= ಪೂರೈಸು, ಕರಗಿಸಿ
 ಒಂದುಮಾಡು
 ಕಡೆಪಾಸು= ಕೊನೆಗೆ ವಂಚಿಸು
 ಕದ್ದಾಯ= ಬಲಾತ್ಕಾರ
 ಕಣ್ಣೆ= ಕಲ್ಲು
 ಕಣ್ಣೆಲೆ(ಕಳಿಲೆ)= ಎಳೆಯ ಕೂಸು
 ಕಣ್ಣಾಲಿ= ಕಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡಿ, ಗೊಂಬೆ
 ಕಣ್ಣೆ= (೧) ಉಕ್ಕಡದಹಗ್ಗ, (೨) ಬೆಲ್ಲದ
 ತುಂಡು
 ಕಂಡಪಿಳ್ಳೆ= ಗರ್ಭದೊಳಗಿನ ಕೂಸು,
 ಮಾಂಸದ ಪಿಂಡ
 ಕತ್ತು= ಉರಿಹತ್ತು
 ಕದಳಿ= ಬಾಳೆ, ಅಡವಿ, ಅರಣ್ಯ
 ಕದಳಿಯ ಕರ್ಪುರ= ಕರ್ಪುರಬಾಳೆ,
 ಸುಗಂಧಿ ಬಾಳೆ
 ಕದಂಬ= ಮಿಶ್ರ, ಶುದ್ಧವಲ್ಲದ
 ಕದ್ದೆಹಕಾರ= ಅಶೆಬುರಕ
 ಕಪಟಿ= ವೇಷ, ಮೋಸ

ಕಪಿಲೆ= ಆಕಳು

ಕನೋತ= (೧) ಪಾರಿವಾಳ, (೨)

ಬೂದಿಯಬಣ್ಣ

ಕಪ್ಪಡ= ಆರಿನೆ, ತುಂಡರಿನೆ

ಕಪ್ಪರ= ಭಿಕ್ಷುಪಾತ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲ

ಕಮಠ= ಕೂರ್ಮ, ಆನೆಯ ಮರಿ

ಕಮ್ಮಟ= ಬೆಂಕಸಾಲೆ, ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯ

ಅಂಗಡಿ

ಕರತಳಾಸುಳಕ= (೧) ಕೈಯನೆಲ್ಲಿ

ಕಾಯಿ, (೨) ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಸ್ಪಷ್ಟ

ಕರಿ= (ಸಂ) ಅಸ, (ಕ) ಕಪ್ಪು, ಮಸಿ,

ಇದ್ದಲು

ಕರಿಗೊಳು= () ಕಪ್ಪವಾಗು, ಮರಿ

ಪೂರ್ಣವಾಗು, (೨) ಅನುಭವಕ್ಕೆ

ಬರು, ಸಮರಸವಾಗು, (೩) ಕರೆ

ಕಾಗು, ನಷ್ಟವಾಗು

ಕರಿಬೀಕ= ಬಿಗಟು, ಹೆಡಸು

ಕರು= ಪುತ್ರಳಿ, ಗೊಂಬೆ

ಕರುವಿಡು= ಪಡಿಯಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೆಗೆ

ಕರ್ಕಶ= ಕಠಿಣ, ದೃಢ

ಕರ್ತಾರ= ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ

ಕಲ್ಲರೆ= ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆ

ಕಲ್ಪಿತ= ಹಣೆಯ ಬರೆಹ

ಕಲ್ಲೆ= (೧) ಹಗ್ಗದಿಂದಮಾಡಿದಚೀಲ,

ಬಳೆ, (೨) ಕಮಾನಿನ ಅಂಗಿ

ಕಲ್ಲುವಾಸ= ಕಲ್ಲು ಹೊದಿಕೆ

ಕವಲೆ= ಕೊಂಬೆ

ಕಳಂಕು= ತಪ್ಪು, ದೋಷ, ಮೈಲಿಗೆ

ಕಳಲೆ= ಎಳೆಯ ಬಿದಿರು

ಕಳು= ಕದಿ

ಕಳೆ= ಕಾಂತಿ, ಸೌಂದರ್ಯ,

ಚಂದ್ರನ ಕಲೆ

ಕಾಕು= ಕೆಟ್ಟ

ಕಾಬು= ಕಾಣು

ಕಾರುಕ= ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ, ಉಪ್ಪಾರ,

ಶಿಲ್ಪಿ

ಕಾರ್ಪಣ್ಯ= ದಯಾ

ಕಾರ್ಪಾಸ= ಹತ್ತಿ, ಅರಳೆ

ಕಾಲುಕೆಡು= ಅಧೈರ್ಯವಡು,

ಅಂಜು

ಕಾಶ= ಹುಲ್ಲು, ದಂಟು

ಕಾಷ್ಠ= ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಅರಣಿಯ), ದಂಟು,

ಉರುಸಲು

ಕಾಳಕೂಟ= ಮಿಷ

ಕಾಳಿಕ= ಕತ್ತಲೆ

ಕಾಳುಬಂಟು= ಸೋತು ಹೋದನ

ಕಾಳೋದರ= ಕಪ್ಪುಶರೀರ, ಸಂಸಾರ

ಕಿಚ್ಚು= ಉರಿ, ಮಿಷ

ಕಿರಣ= ಪ್ರಕಾರ, ಉಷ್ಣತೆ

ಕಿಲ್ಲೆ= ಬೆಂಕಿ

ಕಿಸಲಯ= ಎಳೆಯ ಚಿಗುರು, ಕುಡಿ

ಕಿಸುಕುಳರು= ಆಲ್ಪರು, ಕ್ಷುಲ್ಲಕರು

ಕೀರ= ಗಿಳಿ (ನೋ.-ನಳಿಕೆಯಕೀರ)

ಕೀಲ(ಕೀಲೆ)= ಬೆಂಕಿ, ಜ್ವಾಲೆ

ಕೀಳ= ಕಡಿದೆಯನ, ಅಜ್ಞಾನಿ,

ಪುಂಡ

ಕೀಳು= ಇಳುಕಲು, ಇಳಿಜಾರು

ಕುಕ್ಕುಟ= ಕೋಳಿ

ಕುಕ್ಕುಳಗುಡಿ= ಸಂಕಟವಡು

ಕುಕ್ಷೆ= ಹೊಟ್ಟೆ

ಕುಡಿಕೆ= ಕುಡಿಯೋಣ, ಗುಟುಕು

ಕುಟಿಲ= ಮಂಚನೆ, ಯುಕ್ತಿ

ಕುತ್ತ= ಬೇನೆ, ರೋಗ, ಜಾಡ್ಯ

ಕುತ್ತದ ಕೊಮ್ಮೆ = ಬೇನೆಯಕೊಳಕ
 ಕುತ್ತ = ಇರಿ, ತಿವಿ, ಒದೆ, ಗುದ್ದು
 ಕುರಿತಹೆ = ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಾಗು
 ಕುರುಕ = ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಅಲ್ಪ
 ಕುರುಹಂದಿ = ಸಣ್ಣಹಂದಿ, ಮಿಕ್ಕ
 ಕುರುಹು = ಪಾಸನೆ, ಲಕ್ಷಣ, ಚಿಹ್ನೆ
 ಕುರುಳು = ಉಂಗುರಕೂದಲು, ತುರುಬು
 ಕುಲಾಲ = ಕುಂಬಾರ
 ಕುಲಿತ = ವಜ್ರಾಯುಧ, ಉಳಿ, ಚಾನ
 ಕುಸುಕಿರಿ = ತಾಗು, ದೊಡ್ಡ, ಹತ್ತು
 ಕುಸುಮಜ = ತಾವರೆಯಲ್ಲಿಹುಟ್ಟಿದವ, ಬ್ರಹ್ಮ
 ಕುಸುರೆ = ಕುದಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಕಾಳು, ಗಂಜಿ
 ಕೂಟಗಿಯ ಕೂಳು = ಭಿಕ್ಷುನ್ನೆ, ದಾಸೋಹ
 ಕೂಡುವವ = ಗಂಡ,
 ಕೂಫಿ = ಕೊಡ, ಪಾತ್ರೆ
 ಕೂಪ = (೧)ಬಾವಿ, (೨)ಪ್ರಿಯ
 ಕೂರಲಗು = ಹದನವಾದ ಬಾಣ, ಕತ್ತಿ
 ಕೂರು = ಪ್ರೀತಿಸು
 ಕೂರ್ತಡೆ = ಪ್ರೀತಿಸಿದರೆ
 ಕೂರ್ವ = ಅವೆ
 ಕೂರ್ವೆ = ಪ್ರೇಮ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ
 ಕೂಷ್ಮಾಂಡ = ಕುಂಬಳಕಾಯಿ
 ಕೂಳ(ಕೂಳೆ) = ಹೇನು
 ಕೃಷಿ = ಕಾರ್ಯ, ವ್ಯವಹಾರ, ಒಕ್ಕಲುತನ
 ಕೆಡು = (೧)ಅಂಕುರಿಸು, ಚಗಿ, ಗೆಲ್ಲು, ಬಿಡು, (೨) ಭತ್ತದ ಹುಲ್ಲು, ಸಸಿ, (೩) ಹೊಲ

ಕೆಲ = ಬದಿ, ಮಗ್ಗಲು
 ಕೆಲವಳಿ = ಸಮಾಸ, ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವವನು
 ಕೆಳಗಣ = ಕಡೆಮೆಯವ, ಕೀಳ, ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ
 ಕೇಣಸರ = ಮತ್ಸರ
 ಕೇಸು = ಅರಳಿ
 ಕೈ = (೧) ಹೊಲ, (೨) ಅನೆಯ ಸುಂಡಿಲು
 ಕೈದು = ಕತ್ತಿ, ಆಯುಧ
 ಕೊಳ್ಳು = ಬಿಲ್ಲಿನ ತುದಿ, ಕಚ್ಚು, ಕೊಂಬು
 ಕೊಮ್ಮೆ = ಅಂಟುರೋಗ, ಮೈಲಿ ರೋಗ ಮುಂತಾದದು
 ಕೊರಟು = ಕೊರಡ, ದೊಣ್ಣೆ, ವಿಘ್ನ
 ಕೊಲ್ಲಿ = ಆಗಡು, ಇರಿಕಳ
 ಕೊಳ್ಳಯಕಾಳಗ = ಸೂರೆ, ಲೂಟಿ
 ಕೋಡಗ = ಕುಂಗ, ಬುದ್ಧಿಹೀನ, ಅಜ್ಞಾನಿ
 ಕೋಲು = ಬಾಣ, ದಂಡ, ಡಾಣಪಟ್ಟಿ
 ಕೋಳುಹೋಗು = ಸೂರೆಯಾಗು, ಕೈಸೆರೆಹಿಡಿ
 ಕಾಳಿಕ = ವೇಷ, ವೋಸ, ಠಕ್ಕ, ಕಾಟಿಲ್ಲ
 ಕೊಂಗ = ತುಳಿಸಿದ ಕಾಳು
 ಕ್ರೂರ = ದುರ್ಜನ, ದುಷ್ಟ
 ಪ್ರೀರಗಟ್ಟು = ಕೆನೆಮೊಸರು
 ಪುತ್ತ = ಕ್ಷುಧೆ, ಹಸಿವು
 ಖಿ
 ಖೇಚರತ್ತ = ಅಕಾರಗಮನ, ಬಯಲು

గ

గడానణే = తబ్బ, నాద, అనేక
మిదిత
గంటు = బాధ్యత, మోక్ష,
సామరస్య
గదక = కళ్ళ
గదకతన = కళ్ళతన, మోక్ష,
నగేతాటికే
గన్నతన = కళ్ళతన, మోక్ష
గన్నగదక = మరేమోక్ష
గంపేధారి = కలరికార, బుట్ట
హోరువన
గసణే = విచార, చింత, తొందర
గళ = కంఠ, గంటిల, కంఠాభరణ
గారాగు = గాబరియాగు, నష్ట
హోందు
గారుడ = మంత్ర
గారునూడు = బీదరిసు, బి,
నాశనూడు
గానిల = మూఢ, ఘోష
గుంగురు = గుంగాడి, నోరజు
గుడిగట్టు = నిశాని ఏరిసు,
అనందపడు
గుడ్డ = శిశ్య, మడుగు
గుణమణి = శ్రీశ్వరత్వ
గుణసంగి = బుద్ధివంత
గుదిమక్షక = జీనినల్లి సిక్కు నోణ
గుమ్మ = దేవు, బీదవ, గూబీ
గులుగు = గల్లునూడు, తబ్బ
మాడు
గిలాళు = గిడ్డవ, తూర
గేఠ్ = గృహ, మన

గ్గీదు బిడు = నూడిబిడు, బిట్టు
బిడు
గోట్టు = కరణి, తుండు, బిజ
గోడ్డ = బంజీ
గోష్ఠి = మాతు, మరటి, అను
భావగోష్ఠి
గ్రాశ = తుత్తు, అహార
ఘా
ఘట = దేహ, కేళి, మరవీ
ఘట్టవ = మిరిద
ఘసణే = తొందర, సంకటి
ఘృత = తుప్ప, మాలు, రస, సోన
జే
జక్ర = తిగురి
జక్రదండ = తిరుగిసువ డోణ్ణ,
లాటి, దాండపట్ట ముంతాదు
జక్ర = కురిబార
జప్పేగల్లు = సపాటాదకల్లు, జప్పటి
కల్లు
జళయ = సౌందర్య, జీలువు
జాటుతన = ముఖస్తుతి
జావటి = బారకేళిలు, జబుకు,
హోడత
జిక్కుళు = (1) కిక్కుకులదవ, హో
లేయ, (2) గోరవ, భిక్షుక
జిక్కుర = కేరేయహావు
జితి = బింకియకుండ
జిమ్మరి = బిన్నినహిందేక్కేకట్ట
కొండు తిరుగాడువుదు
జిలుమే = ఒరత, నిరినబుగ్గి
జుక్కే = (జిక్కు) మోక్ష, కపటి

ಚೆನ್ನ = ಅಪಹಾಸ್ಯ

ಚೂರ್ಣ = ಪುಡಿ, ಸುಣ್ಣ

ಚೆನ್ನ = ಚಂದ, ಅಂದ

ಚೋಕ್ತೆಯ = (೧) ಯುಕ್ತಿ, ಪೇಚು,

(೨) ಸಂದೇಹ, (೩) ಗಾಯ ಪೆಟ್ಟು

ಚೊಲ್ಲೆಯ = ತುರುಬಿನ ಕೊನೆ

ಚೊಲ್ಲೆಹಗಾರ = ಹೂವುಮುಡಿಮು

ಕೊಳ್ಳುವವ

ಚೋದ್ಯ = ಅದ್ಭುತ, ಅಶ್ಚರ್ಯ,

ಕೋಜಿಗದ್ದಕ್ಕ

ಚೋಹ(ಸಂಯೋಗ) = ಸೋಗು,

ಪೇಷ

ಜ

ಜಂಝಾನಾರುತ = ಬಿರುಗಾಳಿ

ಜರ = ಸವಕಳಿ, ಮುಳ್ಳು

ಜಲ = ಹಸಿ, ದ್ರವ

ಜಲಚರ = ಮೀನು ಮುಂತಾದವು

ಜಲಮಣಿ = ನೀರಿನಹಸಿ, ತುಂತುರ

ಹಸಿ, ಮುಜು

ಜಲನದಿ = ಸೂಸಿಹರಿಯುವ ಹೊಳೆ

ಜಲ್ಲೆ = ಬಿದಿರಿನಬುಟ್ಟಿ, ಕೋಲು,

ಕಬ್ಬಿನ ಗಳ

ಜಾಗಟೆ = ಗಂಟೆ

ಜಾಲಗಾರ = (೧) ಬಂಗಾರ ನೋಸು

ವವ, (೨) ಬೇಟೆಗಾರ, (೩) ಮೀನು

ಗಾರ

ಜಾಳಾಗು = ಜೊಳ್ಳಾಗು, ನಿಷ್ಠ

ಯೋಜನವಾಗು

ಜಾಳಿಗೆಯ ಮುದ್ರೆ = ಹಣದಚೀಲ

ಜಾಳಿಸು = (೧) ನೋಸು, ಕೊಡಹು,

ಬಿಡಿಸು, (೨) ನೀರುಹಾಯಿಸು,

ಜೋಳವಾಳಿ = ಸ್ನೇಹಿತ, ಸಹಕಾರಿ.

ಸಹಭಾಗಿ, ಸಹಭಟ

ಟ

ಟವಣು = (೧) ಬರೆದಚಿತ್ರ, ಚಿತ್ರ

ವರ್ಣದ ನೀರಿನಗುಳ್ಳಿ, (೨) ಕಾಮನ

ಬಿಲ್ಲು

ಟಿಂಟಿನಿಸು(ಟಿಂಟಿನಿಸು) = (೧) ಎದ್ದು

ನಿಲ್ಲು, ಅಧಾರವಾಗಿರು, (೨) ಸಿಟ್ಟು

ಗೇಳು

ಡ

ಡಾಗು = ಬರೆಹಾಕು, ಮುದ್ರೆ,

ಮೈಲಿರೋಗ

ಡಾವರ = ಕಾವು, ಉಷ್ಣ. ದಾಹ,

ಮೂರ್ಛೆ

ಡಾವರಿಸು = (೧) ಸುತ್ತಲೂಉರಿ

(೨) ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾತಾಡು

(೩) ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮೈಮೇಲೆ ಬೀಳು

ಡೋಣಿ = ಬಂಗಾರ ಜಾಲಿಸುವ ಮೊರ

ತ

ತಂಗಾ = ಚಳಿಗಾಲ, ಮಾಗಿಯಕಾಲ

ತಟಾಕ = ದಂಡೆ; ಕೆರೆ, ಕೊಳ

ತಟ್ಟಾರು (ನೋ. ತೊಟ್ಟಾರು)

ತಟಗಾರು = ದಂಡೆಗೆ ಹತ್ತು, ನೆಲೆ ತಿಳಿ

ತಟ್ಟೆ = ಬಿದಿರಿನ ಚಾಪೆ

ತಟ್ಟುಮುಟ್ಟು = (೧) ಸುಖದುಃಖಾನು

ಭವ, (೨) ಸಂಕಟ, (೩) ಲಿಂಗ

ಭೋಗೋಪಭೋಗ

ತಡಿ = (೧) ದಂಡೆ, (೨) ಉದ್ದವಾದ

ಕೋಲು

ತಡಿಗೂಡು = ತೀರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟು

ತೆಂಡಿಲು (ತಂಡುಲ) = ಅಕ್ಕಿ
 ತತ್ತು (ತತ್ + ಅದ) = ಪೂರ್ವಾ
 ಶ್ರಯ. ನೆಲೆ
 ತತ್ತು ಗೊತ್ತು = ತತ್ವದ ಗೊತ್ತು,
 ನಿಜದ ತಿಳುವಳಿಕೆ
 ತಸಿರಸು = ಸವಿರಸ, ನೂರ್ಯು
 ತವ್ವಲು = (೧) ವಿಶಾಲಸ್ಥಳ, ಬಾಗಿಲು,
 ಬಯಲು, (೨) ದಂಡೆ, ಸಮಪಾತಳಿ
 ತಮಸ್ಸು = ಕತ್ತಲೆ, ಮೈಲಿಗೆ
 ತಮ್ಮಡಿ = ಪೂಜಾರಿ, ಅರ್ಚಕ
 ತಂಪುತುಸ್ಸು = ಹೆತ್ತುಪ್ಪ
 ತರಗು = ಒಣವಿಲೆ
 ತರಹರಿಸು = (೧) ಸಹಿಸು, ತಾಳು,
 (೨) ಜಯಿಸು, ಗೆಲ್ಲು
 ತರಿ = ಸವರು, ಕತ್ತರಿಸು
 ತರುವಿಂಗ = ಕಡತರುವುದಕ್ಕೆ (ಬೆಂಕಿ
 ಮುಂತಾದ್ದು)
 ತಲಪು = ಮುಟ್ಟು, ತುದಿ, ಅಂತ್ಯ,
 ನಿಲುಗಡೆ
 ತಲೀಯವಾಗು = (೧) ಅಡಗು,
 ಮುದುರು, (೨) ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಾಗಿರು
 ತವಿಸು = ಕಡಿಮೆಮಾಡು, ನಾಶ
 ಮಾಡು
 ತಳಲು = ತಿಳಲು, ತಿರುಳು, ಬೀಜ
 ತಳು = ತಡ, ತಡಮಾಡು
 ತಳ್ಳು = ಸ್ನೇಹ, ಗೊಡವೆ, ತಳಕು
 ತಾಣ = ಸ್ಥಳ, ಸ್ಥಾನ
 ತಾಳು = ಸಿದ್ಧತಾಗಿ
 ತಿಟ್ಟು = (೧) ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ,
 (೨) ಪಡಿಯಚ್ಚಿನ ಗೊಂಬೆ
 ತಿತ್ತಿ = ತೊಗಲಿನ ಚೀಲ
 ತುಡುಕು = ದುಡುಕು. ಮೈ ಮೇಲೆ
 ಬೀಳು

ತುಡುಗುಡು = ಕಳ್ಳತನದಿಂದ ತಿನ್ನು
 ವನ, ಮೋಸಗಾರ
 ತುತ್ತಜ್ಞಾನಿ = ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಜ್ಞಾನ
 ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದವ
 ತುಷ = (೧) ನೊರಜು, (೨) ಹೊಟ್ಟೆ,
 (೩) ತುಂತುರಹನಿ
 ತುಸ್ಸುಪರ್ಣ = ಹಸುರಲೆ
 ತುಸ್ಸರಸು = ಹಾಲುಗಾಳು
 ತುಷಾರ = ತುಂತುರಹನಿ
 ತೂತ (ನೋ. ತುತ್ತಜ್ಞಾನಿ) =
 ವಾಗವೈತಿ
 ತೂರ್ಯು = ಪರಮಾನಂದ (ಸಮಾಧಿ
 ಭೇದ)
 ತೂಳು = ಬೆನ್ನಟ್ಟು, ಮೈಮೇಲೆ
 ಬೀಳು
 ತೇಪು(ತೆರವು = ಎಡೆ, ಅಂತರ,
 ಸಂದರ್ಭ
 ತೊಗಲಗಡಿಗೆ = ಹೊಟ್ಟೆ
 ತೊಗಲಚೀಲ = ದೇಹ, ಶರೀರ
 ತೊಟ್ಟಾರು (ತೊಟ್ಟು + ಅರು) = ಹಸಿ
 ಯಾರು, ಪೂರ್ಣ ಒಣಗು
 ತೊಟ್ಟು = (೧) ನೀರಿನಹನಿ, (೨) ಹಣ್ಣಿನ
 ತುಂಬಾ, ತುದಿ
 ತೊಡಪು = ತೊಟ್ಟಬಾಣ, ಹೂಡಿದ
 ಬಾಣ
 ತೊಡಹು = ಹಚ್ಚು, ಲೇಸಿಸು
 ತೊಡೆ = ಒರಸು, ತಿಕ್ಕು, ಅಳಿಸು
 ತೊಂಡಿನ = ತುಂಬೆ, ಪುಂಡ
 ತೊಳಸು(ತಳಿಸು) = ಹೊಡೆ, ಮುಟ್ಟಿ
 ಯುದ್ಧಮಾಡು
 ತೋಟ = ಯುದ್ಧ, ಜಗಳ, ಕಾದಾಟ
 ತೋಯು = ನೀರು

ತೋರಗದ= ದಪ್ಪನಾದ ಬಾಗಿಲಕದ
ತೋಡು= ಬೇಡು, ಹೊಂಚಿಕೊಂಡಿ
ರುನ ಸ್ಥಳ
ತ್ರಸ= ಸಂಸಾರದ ಕಷ್ಟ, ರೋಗ
ತ್ರಾಸ(ತ್ರಾಸಾ)= ಪಂಚ ಮಹಾವಾದ್ಯ
ತ್ರಾಸು= ಸರಿಯಾದ ತಕ್ಕಡಿ
ತ್ರಿಣಯ= ಮುಕ್ಕಣ್ಣ, ಶಿವ
ತ್ರಿಭಂಗಿ= ಈಷಣತ್ರಯ

ದ

ದಗ್ಧಪಟ= ಸುಟ್ಟ ಅರಿವೆ
ದಡೆ= ಕೋಲು
ದಂಡ= ಶಿಕ್ಷೆ
ದರ್ಶನ= (೧) ತತ್ವಗ್ರಂಥ,
(೨) ಕಾವಿಯವಸ್ತ್ರ, ಲಾಂಛನ
ದಳ್ಳುರಿ= ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚು, ದೊಡ್ಡ ಉರಿ
ದಾರವಟ್ಟು= ಅಗಸೆಯ ಬಾಗಿಲು
ದಾವಾನಲ= ದಳ್ಳುರಿ, ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು
ದಿಗ್ವಳಯ= ದಿಗ್ಮಂಡಲ
ದಿಂಡು= ಹೊಟ್ಟೆ
ದಿಂಡುಕ= ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕ, ದಪ್ಪ
ಶರೀರಿ
ದಿಂಡುಗೆಡಹು= ಕಡಿ, ಕತ್ತರಿಸು,
ಕೆಳಗೆ ಉರುಳಿಸು
ದಿಂಡೆ= (೧)ಗುಂಡುಕಲ್ಲು,
(೨) ಅಜ್ಞಾನಿ, ಮೂಢ
ದಿಮ್ಮು= ಹುಚ್ಚ
ದೀಪ್ತಿ= ಬೆಳಕು, ಪಕಾಶ
ದೀಹ= ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ
ಗಂಡೆರಳಿ
ದುಕೂಲ= ಬಟ್ಟೆ, ನಯನಾದ ವಸ್ತ್ರ
ದ್ಯುಕ್ಕು= ಕಣ್ಣು

ದೃಷ್ಟ= ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ದೃಷ್ಟಾಂತ
ದೃಷ್ಟವಂತ= ಜ್ಞಾನಿ
ದೇಗುಲ= ದೇವಸ್ಥಾನ, ಗುಡಿ
ದ್ರವ್ಯ= (೧)ಕಲ್ಲು, (೨) ಲೋಹ,
ಸೂರ್ಯ ಕಾಂತಶಿಲೆ

ಧ

ಧವಲ= ಬಿಳಿ
ಧಾತು= ಧೈರ್ಯ, ಗಟ್ಟಿಗತನ

ನ

ನಚ್ಚು= ನಂಬು
ನನೆ= ಮೊಗ್ಗ, ಗಭಕ
ನನ್ನಿಯ= ನಿಜವಾದ, ಸಜೀವ
ನವನೀತ= ಬೆಣ್ಣೆ
ನಳಿಕೆಯಕೀರ= ಪಂಜರದ ಗಿಳಿ
ನಾಗ= ಪುಂಗಿ, ನಾಗಸ್ವರ
ನಾಳು= ನಾಚು
ನಾಳುಗೆಡು= ನಾಚಿಕೆಗೆಡು, (ನಾಡು
ಕೆಡು) ದೇಶಾಂತರಿಯಾಗು
ನಾಣ್ಣೊಗ= ನಾಚಿಕೆಯ ಮುಖ
ನಾರ(ನರ)= ಮರ್ತ್ಯ, ಮನುಷ್ಯ
ನಾರಿ= (೧)ಸ್ತ್ರೀ, (೨)ಬಿಲ್ಲಿನಹೆಡೆ, ದಾರ
ನಿಟಲಲೋಚನ= ಹಡಗಣ್ಣವ, ಶಿವ
ನಿತ್ತರಿಸು(ಸಂ)ನಿಸ್ತರಿಸು= (೧)ಪಾರಾ
ಗು, ದಾಟು, (೨)ತಡಕೊಳ್ಳು,
ತಾಳು
ನಿಂದ= ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ
ನಿಯತ= ನಿಶ್ಚಯ
ನಿರವಯ= ಅಖಂಡ
ನಿರಾಳ= ಶಾಂತ. ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದ
ನಿರಿಗುರುಳು= ಚಂದವಾಗಿ ಬಾಚಿದ
ಕೂದಲು

ನಿರಿಗೆ= ಸದರು, ಮಡಿಕೆ,
ಸೌಂದರ್ಯ

ನಿರೋಧ=ವೈರಾಗ್ಯ
ನಿರ್ವಲತಿಲೆ= ಸ್ವಟಿಕ
ನಿರ್ಯಾಣನಾಗು= ಮುಕ್ತನಾಗು
ನಿರ್ವಿಕಳತೆ= ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದ, ಪರಿ
ಪೂರ್ಣ, ಘನ

ನಿಲವು= ನಿಲುಗಡೆ, ಸ್ಥಿತಿ
ನಿವಾಳಿ= ಆರತಿ
ನಿರಿತ= ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮೊನೆಯುಳ್ಳ
ನಿರ್ದುಟಿ (ನಿಚ್ಚುಟಿ, ನಿಶಶ) = ನಿಜದ,
ಯಥಾರ್ಥವಾದ
ನಿಷ್ಪತ್ತಿ= ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ, ತಿಳುವಿಕೆ,
ಜ್ಞಾನ

ನಿಹಿತ= (೧) ನಿಯಮಿತವಾದ,
(೨) ಯೋಗ್ಯವಾದ

ನಿಲಯ= ಮನೆ
ನಿಃಕರಿಸು= ಧಿಕ್ಕರಿಸು, ತಾತ್ಸಾರ
ಮಾಡು, ನಷ್ಟಪಡಿಸು

ನೀತಿ= ನಡತೆ
ನುಗ್ಗು= ಪುಡಿಕಟ್ಟಿಗೆ, ಹುಲ್ಲುಕ
ಮನುಷ್ಯ

ನುಸುಳು= ಜಾರು, ಮೋಸಮಾಡು
ನೆಗಳು= ಮೋಸಳೆ
ನೆಗೆ= ಹಾರು, ಜಿಗಿ

ನೆನೆ= ಹಸಿಯಾಗು
ನೆವು= ನೆನವು, ಚಿಹ್ನೆ, ಗ್ರಹಿಕೆ
ನೆಮ್ಮು= ಸಂಬು, ನೆಚ್ಚು
ನೆಮ್ಮುಗೆ= ಆಧಾರ, ಸಂಬಿಕೆ
ನೆರಕೆ= ತಟ್ಟೆ, ಮರೆ, ಆಧಾರ
ನೆರೆ= ಕೂಡು, ವಿಶಾಲವಾಗು
ನೆಲೆ= ಬುಡ, ಬೇರು, ಆಧಾರ

ನೆಲೆಗಳೆ= ಬುಡಸಮೇತ ನಾಶ
ಮಾಡು

ನೆಲೆಮನೆ= ವಾಸಗೃಹ, ಉಪರಿಗೆ
ನೆಣು= ದಾರ, ಹಗ್ಗ, ನೂಲು
ನೆತಿಗಳೆ= ಅಲ್ಲಗಳೆ, ತಿರಸ್ಕರಿಸು
ನೆವಳ= ಕಂಠೀಸರ (ಹಾವಿನ
ಸುತ್ತುವಿಕೆ)

ನೋಂತು= (ನೋನು= ಅಚರಿಸು)
ಅಚರಿಸಿ

ನೋಂಪಿ= ಪುಣ್ಯಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ
ಕೈಕೊಂಡ ವೃತ (ದೇಹದಂಡನೆ
ಮುಂತಾದದ್ದು)

ಪ

ಪಂಗುಳ= ಕುಂಟೆ, ಹೆಳವ, ಅಂಗ
ಹೀನ

ಪಟುಭಟಿ= ಪರಾಕ್ರಮಿ, ಶೂರ
ಪಡಿ= ಅಳತೆ (ಪಡಿಗಣಿಸು)
ಪಡಿಪುಚ್ಚ= (೧) ಕೀಳು, ತಿರಸ್ಕಾರ,
(೨) ಅಳತೆ, ದಾನ

ಪಡಿಪುಚ್ಚಮಾಡು= ವ್ಯತ್ಯಾಸಮಾಡು
ಪಣ್ಯಂಗನೆ= ವೇತ್ಯಾಸ್ತ್ರೀ
ಪತ್ರ= ಎಲೆ, ಖಡ್ಗ
ಪದ್ಯ= ಅಹಾರ ವಿಹಾರ ಕ್ರಮ,
ಅನುಪಾನ

ಪದಾಂತ= ಪಾದಚಾರಿ
ಪನ್ನಗ= ಸರ್ಪ
ಪಟು= ಹಾಲು
ಪರ= ಪರಶಿವ
ಪರಿಣತ= ಕುಶಲ, ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ
ಪರಿಣಾಮ= ಅನಂದ, ಸಂತೋಷ
ಪರಿಣಾಮಿ= ಲಿಂಗಾನಂದಾನುಭಾವಿ

ಪರಿಭವ= ಅಪಮಾನ, ತಿರಸ್ಕಾರ,
ಜನ್ಮಾಂತರ
ಪರಿಭ್ರಮಣೆ= ದೆವ್ವ, ಹುಚ್ಚು
(ಹಿಡಿದವ)

ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸು= ಸುತ್ತ, ಸುತ್ತಾಡು
ಪಲ್ಲಟ= ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಅಸತ್ಯ
ಪಲ್ಲವಿಸು= ಕಪಲೊಡೆ, ವಿಸ್ತರಿಸು,
ಹುಟ್ಟು

ಪವನ= ಗಾಳಿ, ವಾಯು

ಪಸಲೆ= ಹಸರು ಪಲ್ಯ

ಪಹರಿ= ಕಾವಲು

ಪಳುಕು= ಸ್ಪರ್ಶ

ಪಾಕ= ಸುಡುವುದು

ಪಾಡಿತನ= ಊಳಿಗ

ಪಾತೆ= (ತೋಟದ) ವ. ಡಿ

ಪಾದರಿ= ಪಾಟಲಿ (ದೊಡ್ಡ ಮರ)

ಪಾರದಾರ= ಹಾದರ, ವ್ಯಭಿಚಾರ

ಪಾನಕ= ಬೆಂಕಿ

ಪಾನಸೆ= ಹಾನಸೆ, ಜೊಂಡು

ಪಾವುಡ= ವಸ್ತ್ರ, ಆರಿವೆ

ಪಾಶ= (೧)ಹಗ್ಗ, (೨) ಜಡೆಗೂದಲು,

(೩)ಸಂಬಂಧ, ಲೇಪ, ಮೈಲಿಗೆ

ಪಾಷಾಂಡಿ= ನಾಸ್ತಿಕ, ಶ್ರದ್ಧಾಹೀನ

ಪಿಟ್ಟವೆ (ಸಂ)ಪಿಷ್ಟ= ಹಿಟ್ಟು

ಪಿಪೀಲಿಕ= ಇರುವೆ

ಪಿಸಿತ= ಭ್ರಾಂತಿ, ಹುಚ್ಚು, ದುರ್ಗುಣ

ಪಿಳ್ಳೆ= ಕೂಸು

ಪುಂಗವ= ಶ್ರೇಷ್ಠ

ಪುಂಜ= ಗುಂಪು

ಪುಡಿ= ತುಂಬು, ಪ್ರವೇಶಿಸು

ಪುನರಪಿ= ಜನ್ಮಾಂತರ

ಪುಷ್ಕರದಕಲ್ಲು= ಚಂದ್ರಕಾಂತತಲೆ

ಪುಷ್ಪೋದ್ಭವ= ಬ್ರಹ್ಮ
ಪೂಜೆಗೆ ಸಿಗು= ಕೀರ್ತಿಹೊಂದು
ಪೂರ್ವತತ್ತು= ಪೂರ್ವಾರ್ಥಯ
ಪೊಂಗಲ= ರಾಜಾನ್ನ, ರಸಾನ್ನ,

ಪಕ್ಕಾನ್ನ

ಪೋಲಿಗಾರ= ಪೋಕರಿ, ತಂಟೆ

ಪ್ರಕಾಶ= (ಹಸರು) ಬಣ್ಣ

ಪ್ರಕೃತಿ= ಜಗತ್ತು, ಮೇಲ್ಪಾಂಗ,

ಸ್ವಭಾವ

ಪ್ರತಿರೂಪು= ಇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ

ಹೊರಗಾದ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳು

ಪ್ರಮಾಣಿಸು= ತಿಳಿ

ಪ್ರಸಂಗ= ಸ್ನೇಹ, ಸಂಭಾಷಣೆ

ಪ್ರಳಯ= ಹೊಡೆತ, ನಾಶನ

ಫ

ಫಲರಸ ವರ್ಣಕೊಂಡಂತೆ- ಒಳಗೆ

ಹಣ್ಣಾದರೆ ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣ ಬರುವಂತೆ

ಫಲಕ್ಕೆ= ಜನ್ಮಕ್ಕೆ

ಬ

ಬಚ್ಚಣಿ (ಪತ್ನಿ)= ಬಾಲಕ,

ಅಜ್ಞಾನಿ

ಬಜು= ಬಜೆ, ನಾರುವ ಬೇರು

ಬಡಬಾನಲ= ಬಡಬಾಗ್ನಿ, ಕಡಲಿಚ್ಚು

ಬಡಿಹೋರಿ= ತುಡುಗುದನ, ಬಿಡಿಸಿ

ಕೊಳ್ಳುವವ

ಬಣಬೆ= ಗುಂಪು, ರಾಶಿ

ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ= ಉಪಚಾರದ ಮಾತು

ಬಣ್ಣದ ಬಚ್ಚಣಿ= (೧)ಬಣ್ಣದ ಮಾತಾ

ಡುವವ, (೨)ಅಜ್ಞಾನಿ, ತಿಳಿಗೇಡಿ

ಬಂಟೆ= ಸೈನಿಕ

ಬಂಡೆ= ವಸ್ತು, ಜೀನಸು, ಗಿಡ
ಮೂಲಿಕೆ

ಬಂಡುಗು= ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾಗು

ಬಂಡುಗೆಲೆ= ಬಂಡು ಮಾತಾಡು

ಬಧಿರ= ಕೆಪ್ಪ, ಕಿವುಡ

ಬದ್ಧ= ಯೋಗ್ಯ

ಬದ್ಧಕ= ಸಂಸಾರಿ, ಲೋಭಿ

ಬದ್ಧಕತನ= ಬಂಧನ, ಸಂಬಂಧ

ಬದ್ಧಕ್ಕೆ= ಸತ್ಯಕ್ಕೆ

ಬರ= ಪೂರ್ಣ, ವರೆಗೆ

ಬರ= ಬರೆಹ. ಬರುವಿಕೆ

ಬರಡಿ= ಬಂಜೆ

ಬರಿ= ಒಣ, ವ್ಯರ್ಥವಾದ

ಬರಿವಾಯಿ= ಸಪ್ತಯೋಜನವಾದ,

ಭೂಭಾರವಾದ

ಬರಿ ಹುಂಡ= ಒಣ ಹೊಗಳಿಕೆ,

ಮುಖ ಸ್ತುತಿ

ಬರುದೊರೆ= ಒಣಗಿದ ಹಳ್ಳ

ಬರುಬ= (೧)ಏಸಲ್ಲದವ, (೨)ಜ್ಞಾನ

ಶೂನ್ಯ, (೩)ವ್ಯರ್ಥಮನುಷ್ಯ

ಬರೆ= ಅಂಗೈಯೊಳಗಿನ ಗೆರೆ

ಬಲ್ಲಹ= ಜ್ಞಾನಿ, ಪಂಡಿತ

ಬಲ್ಲಂದಟ್ಟು (ಬಲ್ಲಂದ+ಅಟ್ಟು)= ಬಲ್ಲತ

ನನೆಂಬ ಅಂಟು, ವಿದ್ಯಾ

ಚಾತುರ್ಯ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ

ಬಲಾತ್ಕಾರ= ತ್ರಾಣ, ಕಡ್ಡಾಯ

ಬಲಿ= (೧)ದೊಡ್ಡ ದಾಗು, (೨)ಕರಗು

ಬಲಾಗೈಯ್ಯ= ಪರಾಕ್ರಮ

ಬಲುವೆ= ಬಲಾತ್ಕಾರ, ಶಕ್ತಿ

ಬಲುವು= ಶಕ್ತಿ, ತ್ರಾಣ

ಬಲ್ಲೆಹಕಾರ= ಪಂಡಿತ, ವಿದ್ವಾಂಸ

ಬಸಿರು= (ದೊಡ್ಡ) ಹೊಟ್ಟೆ

ಬಹಿಷ್ಕರಿಸು= ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸು,

ಹೊರಗೆಹಾಳು, ತರು, ಪ್ರಕಟಿಸು

ಬಳಸು= ಸುತ್ತ

ಬಾತೆ (ಬರು)= (೧) ಬರುವುದು

(೨) ವ್ಯರ್ಥಮಾಡು

ಬಾದಣ (ಬಾದಳ)= ಕಿಡಿಕೆ, ಕಿಂಡಿ

ಬಾರಿಕ= ತಳ ನಾರ

ಬಾರಿಸಲಾಗು= ಗರ್ವಿಸಿಕೊಳ್ಳು,

ಹೆಮ್ಮೆಪಡು

ಬಾಲಸರ= ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ

ಬಾಲಾಗಸಿ

ಬಾಳ= ಹಣೆ

ಬಾಳಲೋಚನ= ಶಿವ

ಬಾಳಾಂಬಕ= ಶಿವ

ಬಿಗಡು= ವಿಭಾಗವಾಗು, ಬಡೆ

ಬಿಡುಮುಡಿ= (೧)ಬಿಚ್ಚಿದ ಮುಡಿ,

ಜೋಲುಜಡೆ, (೨)ವಿರಕ್ತ (೩)ನೋ

ಪ್ಪ, ನೋಕ್ಕಾನಂದ

ಬಿತ್ತವಟ್ಟು= ಬಿತ್ತಣೆ

ಬಿತ್ತಳಿದ= ಬೀಜತೆಗೆದ, ಸ್ವಚ್ಛ

ಮಾಡಿದ

ಬಿತ್ತು= ಬೀಜ

ಬಿನ್ನಾಣ (ವಿಜ್ಞಾನ)= ತಿಳುವಿಕೆ,

ರಹಸ್ಯ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ

ಬಿನುಗು= ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಪಾಮರ

ಬಿಸರುಹ= ತಾನರೆ

ಬಿಸರುಹಕುಸುಮಜ= ತಾನರೆಯ

ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವ, ಬ್ರಹ್ಮ

ಬೀಗು= ಉಬ್ಬ

ಬೀಳಿದ್ದಡೆ= ಬಿದ್ದರೆ

ಬುದ್ಧಿ= ನೀರಗುಳ್ಳಿ

ಬುಟ್ಟು= ಗೂಳಿ, ಮಾನವ

ಬೆಡಗು= ಅಶ್ವರ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ,
ಚತುರತೆ, ಬಡವು

ಬೆಚ್ಚಂತೆ= ಬೆಸೆದಂತೆ, ಏಕರೂಪ
ವಾಗಿ, ಸಮರಸವಾಗಿ

ಬೆಟ್ಟಬರಗಾರ= ಕೊಂಬು ಹಿತ್ತಾಳಿ
ಬೆಟ್ಟ= ಬಿರುಸು

ಬೆವಹಾರ(ವ್ಯವಹಾರ)= ವ್ಯಾಪಾರ
ಬೆಸುಗೆ= ಐಕ್ಯ

ಬೆಳಕುವ= ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ,
ಹೊಳೆಯುವ

ಬೆಳ್ಳ= ಬೋಳೆಯ ಮನುಷ್ಯ,
ಬದ್ಧಿಹೀನ, ಮೂರ್ಖ,

ಬೇಡುಗ= ಭಿಕ್ಷುಕ
ಬೊಂಬೆ= ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಚಿತ್ರ

ಭ

ಭಗ= ಯೋನಿ, ಜನನೇಂದ್ರಿಯ
ಭಂಗಿಸು= ಕೆಡಿಸು

ಭಟ್ಟತನ= ಶ್ರೇಷ್ಠತನ, ಗೆಲುವು
ಭರಿ= ಸೊಂಡಿಲು

ಭವಗೆಡು= ಹಾಕುಮಾಡು,
ಜನ್ಮಾಂತರದಿಂದ ಪಾರಾಗು

ಭವನ= ಮನೆ
ಭವರಾಟಾಳ= ಪುನರ್ಜನ್ಮ, ಚಕ್ರ

ಭಾಜನ= ಕಾರಣ
ಭಾಡಣೆ= ಭಾರವಾದ

ಭಾವಜ್ಞ= ಅನುಭಾವಿ
ಭಾವಿಸು= ಕೂಡಿಸು, ಗ್ರಹಿಸು

ಭಾಷಾಂಗ= ರಾಗ, ಗೀತ
ಭಾಳಲೋಚನ= ಹಣೆಗಣ್ಣು, ಶಿವ

ಭತ್ತಿ= ಗೋಡೆ, ನಿಲುಗಡೆ, ಭೇದ
ಭೀಷ್ಮಿಸು= ಗರ್ವಿಸು

ಭೀಷೆ= ಪರಾಕ್ರಮ
ಭುಂಜೀ= ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕ

ಮ

ಮಕರ= ಮೊಸಳೆ
ಮಕ್ಷಕ= ನೋಣ

ಮಚ್ಚರ(ಮತ್ಸರ)= ದ್ವೇಷ
ಮಚ್ಚಿಕೆ= ಪ್ರೇಮ

ಮಚ್ಚನೆಚ್ಚು= ಮೆಚ್ಚು
ಮಂಜರಿ= ಬೆಕ್ಕು

ಮಡಿಕೆ= ಗಡಿಗೆ, ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆ,
ಮಡಮಾಡ= ಅಂತಸ್ತಿನ ಮನೆ

ಮಣಿರ= ಕರ್ತವ್ಯ, ಉದ್ಯೋಗ
ಮಣ್ಣು= ಕರಗಿಸುವ ಮುಸಿ

ಮತ್ತ= ಅನುಲೇಖದ, ಭ್ರಾಂತ
ಮತ್ತತ್ವ= ಗುಂಗು, ಕುಡಿಕತನ

ಮಧನ= ಕಡೆಯುವಿಕೆ (ಮಜ್ಜೆಗೆ
ಮುಂತಾದ್ದು)

ಮಧುರ= ರಸಕಬ್ಬು
ಮಂತ, ಮಂಥ, ಮಂಥನ= ಕಡ

ಗೋಲು

ಮಂದ= ಹುಚ್ಚ, ಅಜ್ಞಾನಿ
ಮಂದಲಿಗೆ= ಹುಲ್ಲಿನ ಚಾಪೆ

ಮಂದಾರ= ಸಾರಿಜಾತ ಹೂವು
ಮಮತತ್ವ= ಅಹಂಕಾರ, ಮಮ

ಕಾರ

ಮಯಣ= ಮೇಣ
ಮರೀಚಿಕೆ= ಬಿಸಿಲುಕುದುರೆ

ಮರುಜವಣೆ= (೧) ಸಂಜೀವಿನಿ
ಮೂಲಿಕೆ, (೨) ಶಾಶ್ವತ

ಮರೆದೊರಗು= ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳು,
ನಿದ್ರಿಸು

ಮರ್ದನ= ನಾಶನ

ಮುಸಕ= ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಕಾರ
 ಮುಸಿ= ಕಪ್ಪು, ಮುಸಿಜೀವಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ಮಹಾಜ್ಞಾನಿ= ಅನ. ಭಾವಿ
 ಮಹಾಹೇತು= ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ
 ಮಹಿಷ= ಕೋಣ
 ಮಾಟ= ಚೆನ್ನಾಗಿಮಾಡಿದ್ದು, ಚೆಂದ
 ಮಾಣು= ಬಿಡು (ಭಲ), ಸೋಲು
 ಮಾತಂಗ= ಅನಿ
 ಮಾಯಿಕ= ಮಾಯಾಸಂಬಂಧಿ,
 ಮೋಸಗಾರ
 ಮಾರಾರಿ= ತಿವ
 ಮಾರು= ವಿರೋಧಿಸು, ವಿರೋಧ
 ಭಾವ ತೋರಿಸು
 ಮಾರ್ಜಾಲ= ಬೆಕ್ಕು
 ಮಿಟ್ಟ= ದೊಡ್ಡ
 ಮಿಡಿ= ಹಿಮ್ಮಡ
 ಮಿಾರು= ಪ್ರಯೋಜನ ಹೊಂದು
 ಮುಕುರ= ಕನ್ನಡಿ
 ಮುಗಿಲತೆರೆ= ನೋಡ
 ಮುಗ್ಗು= ಎಡವು
 ಮುಚ್ಚಳ (ಮುಚ್ಚು)= ಮಂಚನೆ
 ಮುಟ್ಟು= ನಮಸ್ಕರಿಸು
 ಮುಡುಬು= ಹೆಳವ
 ಮುಡುಬು= ರಟ್ಟಿ, ಭುಜ, ಪಕ್ಕ
 ಮುತ್ತರ= ಬಹಳದೊಡ್ಡ
 ಮುಮ್ಮಾರು= ವಿಕ್ರಯ, ಪರಾಧೀನ,
 ಪರವಶ
 ಮುಯ್ಯ= ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು
 ಮುಯ್ಯಾಂತು (ಮೈಯಾನು)= ನಮ
 ಸ್ಕರಿಸಿ
 ಮುಹುರಿ= ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳನ್ನು ಬಾರಿ
 ಸುವ ಕೊಳಲಿನ ತೂತುಗಳು

ಮೂಕೂರೆಯ= ತಪ್ಪುಮಾಡಿ
 ಮೂಗು ಕೊಯಿಸಿಕೊಂಡವ
 ಮೂಗಳ= ಒಂದು ಅಳತೆ (ಮೂರು
 ಸೇರು)
 ಮೂಲಿಕ= ಮುಖ್ಯವಾದ
 ಮೂಲೆಯ ಬಿದ್ದ (ಮೂಲೆಗೆಬೀಳು)=
 ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬಾರದ
 ಮೂಷಕ=ಹೆಗ್ಗಣ
 ಮೂಳ= ಮೊಂಡ, ಕ್ಲಲ್ಲಳ, ಅಲ್ಪ
 ಮೃಗ= (೧)ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಮೃಗ,
 (೨)ಕೊಲೆಗಾರ
 ಮೃತ್ತಿಕೆ= ಮಣ್ಣು
 ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಚಕ್ರ= ಕುಂಬಾರನ
 ತಿಗುರಿ
 ಮೆತ್ತನೆ ತಮದ ಧೂಮ= ಸಣ್ಣಾಗಿ
 ಬರುವ ಕಪ್ಪುಹೊಗೆ
 ಮೆತ್ತಿಗೆ= ಹತ್ತುವಿಕೆ, ಲೇಖ
 ಮೇಳ= ಸರಿಚಾರಕರ ಗುಂಪು
 ಮೊಗೆ= ಮೈ ಮೇಲೆ ಬೀಳು
 ಮೊಂಡ= ಮೂರ್ಖ, ಹಟಮಾರಿ
 ಮೊತ್ತ= ಸಮೂಹ
 ಮೊತ್ತದ= ದೊಡ್ಡ
 ಮೊತ್ತದ ಅದ್ರಿ= ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟ,
 ಕುಲಗಿರಿ
 ಮೊದಲು= ಆರಂಭ, ಬುಡ
 ಮೊದಲುಗಿಡು= ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ
 ಹಾಸಿಹೊಂದು
 ಮೊನೆ= ಮುಳ್ಳು, ಸೂಜಿ
 ಮೊಳಗು= ಗುಡುಗು

ಯ

ಯೋಗಿ= ಶಿವಯೋಗಿ, ಅನುಭಾವಿ,
ಶರಣ

ಯೋಗಿ= ಜನ್ಮ

ರ

ರಚ್ಛಿ= ಕೀಳುನುಡಿ, ಗುಟ್ಟು, ಗಲಾಟೆ

ರಚ್ಛಿಗಳ್ಳು= ಬ್ಬಿ ದಾಟಿ, ಕಚ್ಚಾಟಿ

ರಜ= ಕೆಂಪು

ರಜ್ಜು= (೧)ತಂತಿ, ದಾರ, ನೂಲಿನ

ಎಳೆ, (೨)ಅರಳೆಯ ಬತ್ತಿ

ರಟ್ಟಿ= ಪಕ್ಕ

ರತಿ= (೧)ರತ್ನ, (೨)ರತ್ನ ಪ್ರಕಾರ

ರಮಣ= ಪ್ರೀಯ, ಗಂಡ

ರವಸ್ಥಾ ರಭಸ= ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿ

ರಸ= (೧)ಪಾದರಸ, (೨)ಬಂಗಾರ

ರಸಿಕ= ಮರ್ಮ, ರಹಸ್ಯ

ರಾಗ= (೧)ಪ್ರೀತಿ, (೨)ಸಿಟ್ಟು

ರಾಗಿ= ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವ, ಅಸಕ್ತ

ರಾಟ= ತಿರುಗುವ ಯಂತ್ರ, ರಾಟ

ರಾಣುವೆ= ಸೇನೆ

ರಾವ= ಪಶುಗಳ ಕೂಗು, ಕೋಲಾ

ಹಲ

ರುಚಿ=ಪಕ್ಕ

ರುಜ= ಬೇನೆ, ಕಷ್ಟ, ನೋವು

ರುಧಿರ= ರಕ್ತ

ರೂಢಗವಂತ= ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸುಸರಿಸಿ

ಹೋರಾಡುವವ

ರೂಢಿ= ಭೂಮಿ

ರೂಪು= ರೂಪು

ರೋಚಕ= ರುಚಿಕರ

ರೋಹಿತ= ರಕ್ತ

ಲ

ಲಂಘಿಸು= ಹಾರು

ಲಲಾಟ= ಹಣೆ

ಲಹರಿ= ತೂಗಾಟ, ಅನಂದ, ಗುಂಗು

ಲಾಗಿನಿ= ಜಿಗಿಯುವ, ಹಾರುವ,

ಅಹಂಕಾರದ

ಲಾಗಿನು= ಹೊಡೆ

ಲಾಗು= ಚಿನ್ನಾಟಿವಾಡು, ಸಂತೋಷ

ಪಡು

ಲಾಂಛನ= ವೇಷ, ಗುರುತು,

ಕಾವಿಯ ವಸ್ತು

ಲೀಯ (ಲೀನ)= ಮನಸ್ಸುಬಲೆ,

ಮೆಚ್ಚಿಕೆ

ಲೀಲಾಂಗ= ವಿಷ್ಣು

ಲೀಕು= ಗಣತ, ಸಂಸಾರ, ಜನ್ಮಾಂತರ

ಲೆಂಕ= ಸೇವಕ, ಚಾಕರ

ಲೆಸ್ವಿ/ಲೇಪ= (೧)ಗಾರೆಯ ಕೆಲಸ,

ಗಜ್ಜಿನ ಗೋಡೆ (೨)ಗೊಂಬೆ

ಲೇಪಿತ= ದುರ್ನಡತೆಯುಳ್ಳ

ಲೋಗರು (ಲೋಕ)= ಜನರು

ಲೋಲುವೆ= ಅತ್ಯಾಶೆ

ವ

ವಂಕ= ಬಾಗಿಲು

ವಂಗ= ಸೀಸ

ವಕ್ತು= (೧)ಬಾಯಿ, (೨)ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ

ಅಂಕೆ (ಕ್ಷ)

ವಜ್ಜಿ= ಅಪಮಾನ

ವರದ= ದಾನಿ

ವರ್ತನದ= ತಿರುಗುವ

ವರ್ತಿಸು= ತಿರುಗಿಸು

ವರ್ಮ= ಮರ್ಮ

ವಸಿ= ಸ್ವಲ್ಪ

ವಸ್ತು = ಜೀನಸು (ಸರ್ಪ)
 ಮಂಶ = (೧) ಬಿದಿರು, (೨) ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು
 ವಯ = (ವಲಯ) = (೧) ಮಂಡಲ,
 ಸುತ್ತ ಗಟ್ಟಿದ (೨) ಗುಂಪು
 ವಳಿ = ಬಳಿ, ತೆರೆ
 ವಾಗೆ = ಲಗಾಮು
 ವಾಣಿಜ್ಯ = ವ್ಯಾಪಾರ
 ವಾದಿ = ವಾದ್ಯ, ಸಂಗೀತ
 ವಾಮುಕ್ತೇನು = ಯೋಗಕ್ಷೇಮ,
 ಸುಖದು:ಖ
 ವಾಯ = (-) ಸುಳ್ಳು, ಕಪಟ,
 (೨) ವಾ.ಜ್ಯ, (೩) ವಾತ
 ವಾರಣ = ಆನೆ, ಗಜ
 ವಾರಿ = ನೀರು
 ವಾರಿವಾಯುವಸಂಗದ ಕಲ್ಲು = ಅಣೆ
 ಕಲ್ಲು
 ವಾರುವ = ಕುದುರೆ
 ವಾಲು = ಮಳೆ, ಉಸುಬು
 ವಾಸ = ನುಣುಪಾದ ವಸ್ತ್ರ
 ವಾಸಿಗೆ = ಬಳ್ಳಿಯದಾಗುವಂತೆ,
 ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ
 ವಾಸಿವಟ್ಟು = ಕೀರ್ತಿ, ಲಾಭ, ಗೌರವ
 ವಾಳಿಯಾವು = ಗೊಡ್ಡಾಕಳು,
 ಇರಿಕಳ
 ವಿಕಳತೆ = ಕೊರತೆ
 ವಿಧಾತ್ಯ = ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞ, ಗುರು
 ವಿನಿಯೋಗ = ಉದ್ಯೋಗ
 ವಿನಿನ = ಅರಣ್ಯ
 ವಿರಹಿತ = ಹೊರಗಾದ, ಇಲ್ಲದ
 ವಿರಾಳ = ಅಶಾಂತತೆ, ದು:ಖ,
 ಸಂಸಾರ
 ವಿನದ = (೧) ಹೆಜ್ಜೆ. ತೂತು,
 (೨) ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ, ಸಂಪೂರ್ಣ

ವಿಶೇಷ = ಕಬ್ಬಿನ ರಸ, ಹಾಲು
 ವಿಹುಗ = ಸಕ್ತಿ
 ವೆಜ್ಜು = ತೂತು, ರಂಧ್ರ
 ವೇಣು = ಹೆಣ
 ವೇಣು = ಕೊಳಲು
 ವೇಣುವಿನೊಳಗಿನ ಕಿಚ್ಚು = ಬಿದಿರಿನ
 ಘರ್ಷಣದಿಂದ ಹೊರಡುವ ಬೆಂಕಿ
 ವೇದನೆ = ವಿದ್ಯೆ, ಬಲತನ
 ವೈಸಿಕ = ಕಪಟ, ವೇಷ
 ವ್ಯಕ್ತೀಕರಿಸು = ಸ್ನೇಹಿಸು, ಸಂಬಂಧ
 ವಿಡು
 ನ್ಯಾಧ = ಬೇಡ, ಕಿರಾತ
 ವ್ಯಾಪಾರ = ಕಾರ್ಯ, ಕೆಲಸ
 ವ
 ವಡುರ್ವಣದ ಟಿಪ್ಪಣ = (೧) ಚಿತ್ರ,
 (೨) ಸುಳಿಬಿಲ್ಲು
 ಸುಷ್ಪದ ಅಪ್ಪು = ಕಾದನೀರು, ಉಗಿ
 ಶ
 ಶತವೇಧಿ = (೧) ಚುಚ್ಚುವ
 ಬೇನೆ, (೨) ನಸುಗುನ್ನಿ
 ಶಬರ = ಬೇಡ
 ಶರಧಿ = ನದಿ, ಹೊಳೆ, ಸರೋವರ
 ಶರಕ = ಮೂಲ
 ಶಾಬರ = ಮಂತ್ರ, ಮಾಟ, ದೃಷ್ಟಿ
 (ತೆಗೆ)
 ಶಿಲೆ = ಮಣ್ಣು
 ಶುಕ = ಗಿಳಿ, ಶಿವ
 ಶುಕ್ತಿ = ಮುತ್ತಿನ ಚಿತ್ತು
 ಶುಕ್ಲ = ಪುನುಗು, ಬೆಕ್ಕಿನಿಂದ ಹೊರ
 ಡುವ ಮಜ್ಜಾಶ್ರಾವ
 ಶುಭ್ರ = ಬಿಳಿ

ಶುಷ್ಕ = (೧) ಆರಿದ್ರ, ಬಣಗಿದ,
(೨) ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವಾದ
ಶೂಲಪಾಣಿ = ಶಿವ
ಶೈಲಾಂಗನ = ಪಾರ್ವತಿ
ಶ್ರಮಣ (ಶ್ರಮ) = (ಪಾರಾಗಮನ)

ಪ್ರಯತ್ನ

ಶ್ರೋಣಿತ = ಕೆಂಪು, ರಕ್ತ
ಶೋತ್ರನಾಶ = ಕಿವುಡ, ಕೆಪ್ಪ
ಶ್ವಾನಜ್ಞಾನಿ = ಅಜ್ಞಾನಿ, ಕುನ್ನಿ

ಸ

ಸಕಲೇಶ = ಶಿವ
ಸಂಕದೋಲಿ = ಚಿಪ್ಪಿನ ಅಭರಣ
ಸಂಗಿಸು = ಕೂಡು, ಮುಟ್ಟು,
ಸಂಭವಿಸು
ಸಜ್ಜಿ = ಚೌಕ, ಲಿಂಗದ ಭರಣಿ
ಸಂಚಲ = ಚಂಚಲ, ಚಾಪಲ್ಯ
ಸಡಗರಿಸು = ಸುಖದಿಂದಿರು
ಸತ್ಯ = ಶಕ್ತಿ, ತ್ರಾಣ
ಸನ್ನದ್ಧ = ಸಿದ್ಧವಾದ, ಸಂಪೂರ್ಣ
ವಾದ

ಸನ್ನೆ = ಸಂಜ್ಞೆ
ಸನ್ನತ = ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನ, ಸದಾಚಾರ
ಸಂದು = ತೊಡಕು
ಸಪರಿನ = ಸುಲಭವಾದ (ಹಾದಿ)
ಸಮರ = ಕಾಳಗ, ಯುದ್ಧ
ಸಮ್ಮೋಹ = ನಿಬ್ಬರಗು
ಸಂಭಾವಿಸು = ಜೋಡಿಸಿ ಹೊಲಿ,
ಕೂಡಿಸು
ಸಂಘೇದ = ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿದ
(ಹೊಳೆ)
ಸಂಭ್ರಮ = (೧) ಸಡಗರ, (೨) ಗುಡುಗು

ಸರ = (೧) ಸ್ವರ, (೨) ಬತ್ತಿ
ಸರಟ = (೧) ಊಸರವಳ್ಳಿ, ಹಿತಿಕಾಟಿ,
(೨) ಬಣ್ಣ ಬದಲಿಸುವವ, ಸುಳ್ಳು
ಗಾರ

ಸರಬು = ಹೊರೆ
ಸರಳ = ಕಬ್ಬಿನದ ವೆಳೆ, ಕಂಬಿ
ಸರಿತಿ (ಸರಿತ್) = ಹೊಳೆ
ಸರಿಹುದುಗು = ಸರಿಪಾಲು
ಸರ್ಪದಷ್ಟ = ಹಾವು ಕಚ್ಚೋಣ
ಸಲಿಲ = ನೀರು
ಸಲಿಸಂದ ಹೊನ್ನ = ಚೋಕ್ಕ ಬಂಗಾರ
ಸಲ್ಲಲಿತ = ಯೋಗ್ಯವಾದ
ಸವರಿಸು = (೧) ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು, (೨) ಸರಿ
ಪಡಿಸು
ಸವರು = ಹರಿ, ಕಡಿ, ಕತ್ತರಿಸು
ಸವಿತ = ಊಟಿ
ಸಾಕಾರ = (೧) ಆಕಾರವುಳ್ಳ,
(೨) ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳ
ಸಾಗಿಸು = ಕೆಚ್ಚು, ಸರಿಪಡಿಸು
ಸಾಗು = ಮುಂದರಿ, ಬೆಳೆಹೆಚ್ಚಾಗು
ಸಾಂದ್ರ = ಅಧಿಕ
ಸಾಯಸ = ಆಯಾಸ, ತೊಂದರೆ
ಸಾರ = (೧) ನೀರು, ರಸ, (೨) ಮೀನು,
(೩) ರುಚಿ
ಸಾರಂದಗಾರಿಕೆ = ಡಂಭಗಾರಿಕೆ
ಸಾರಾಯ = ನಿಜ, ಮರ್ಮ, ಗೊತ್ತು,
ನೋಡು
ಸಾಲು = ಸಲುವಳಿ
ಸಾವರ = ಸಾವಿರ (ಹೊನ್ನ)
ಸಿಕ್ಕು = ಗಂಟುಕೂದಲು
ಸಿಗ್ಗು = ನಾಚಿಕೆ
ಸೀಳು = (೧) ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳು, (೨) ಸಾರಿ
ಹೇಳು

ಸುಕ್ಷೇತ್ರ = ನದಿಯಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ
ಹೊಲ

ಸುಗುಡ = ಮೈನೆರೆಯದವ,
ನಪುಂಸಕ

ಸುಧಿ = ಅವ್ಯುತ
ಸುಭಕ್ಷ = ಜಗಿದು ತಿನ್ನ ತಕ್ಕ, ರುಚಿ
ಕರವಾದ, ಪಕ್ವಾನ್ನ

ಸುಮ್ಮನ(ಸನ್ನಾನ) = ಶಾಂತಮನಸ್ಸು
ಸುಮ್ಮಾನಿ = ಅನುಭಾವಿ, ಜ್ಞಾನಿ,
ಪಂಡಿತ

ಸುಯಿಧಾನ = ಏಕಾಗ್ರತೆ, ಶಾಂತಿ
ಸುರಧನು = ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು, ಮಳೆ
ಬಿಲ್ಲು

ಸುಲಲಿತ = ಅನುಕೂಲ, ಯೋಗ್ಯ,
ಸುಲಭ

ಸುರೆ = ಹೆಂಡ
ಸೂನಿಗೆ = ಚೂರಿ, ಕತ್ತಿ

ಸೂನೆ = ಶೂಲ, ಪಾಶಿಯ ಕಂಬ
ಸೂನೆಗಾರ = ಘಾತಕಿ, ಮೋಸಗಾರ,
ಕಟುಗ

ಸೂಪದಾಸಿ = ಅಡಿಗೆಯವಳು, ತೊತ್ತು
ಸ್ವೇರಗು = ಅಶ್ವರ್ಯ, ನಿಬ್ಬಿರಗು
ಸೊಡಗೆ = ಕಾಯಿ

ಸೊಡೆ = ಜ್ವಾಲೆ, ಬೆಂಕಿ
ಸೊಡೆಗೆ = ಸುಡುವಿಕೆ

ಸೊಪ್ಪು = (೧)ತೊಗಟೆ, ಮೇಲಿನ
ಹೊದಿಕೆ, (೨)ಹೆಮ್ಮೆ, ಅಮಲು

ಸೊಮ್ಮು = ಸೊತ್ತು, ಒಡವೆ, ದ್ರವ್ಯ,
ಅಸ್ತಿ

ಸ್ಥಟಕ = (೧)ಅಸ್ತ್ರ, ಡಾಲು, (೨)ಚಂದ್ರ
ಕಾಂತಶಿಲೆ

ಸ್ವಯಸಂಪರ್ಕ = ಸ್ವಾನುಭಾವ

ಸ್ವಯಾಹ್ವೃತ = ಅನುಭಾವ, ಸಾಮ
ರಸ್ಯ

ಸ್ವಸ್ಥ = (೧)ಸ್ವಂತವಾದ, ಶಾಂತ,
(೨)ಹದವಾದ

ಸ್ಥಾಣು = (೧)ಮೋಟಮರ, (೨)ಸ್ಥಿರ
ವಾದ, ಶಾಶ್ವತವಾದ (೩) ಪರ
ಮಾತ್ಮ

ಸ್ತೋಮ = ಗುಂಪು, ಜಲಾಶಯ

ಹ

ಹಕ್ಕು = ಬಾಡ್ಯ, ಅಧಿಕಾರ
ಹಗರಣ = ವೈಯಾರ

ಹಗರದಿಂದ = ಸುಲಭವಾಗಿ

ಹಡಕಿ = ಹೊಲಸುನಾತ

ಹಡಿ = (ಪಡೆ) (ಕ್ರಿ) (೧)ಹೊಂದು,
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗು, (ನಾ) ಬಾಗಿಲು,
ಹೊಸ್ತಿಲು

ಹಣಗಿಚ್ಚು = ಶಿವನ ಹಣಗಣ್ಣಿನ ಉರಿ

ಹಂದೆ = ಹೇಡಿ, ಅಂಜುಬುರುಕ

ಹರದಿಗ = ವ್ಯಾಪಾರಿ, ಅಂಗಡಿಕಾರ

ಹರವರಿ = (೧)ವಿಕಾಸ, (೨)ಪರಿವಾರ

(ನಿವಾಸ)

ಹರಳು = ಕಾಯಿ, ಮಿಡಿ, ಬೀಜ

ಹರಿ = ತೇಲಿಹೋಗು

ಹರಿಗೆ = ಡಾಲು

ಹರಿಸು = ಮುಂದರಿಡು ಹೋಗು

ಹರೆ = ನಗಾರಿ, ಹಲಗೆ

ಹಲವಂಗ = ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿ

ಹಸೆ = ಚಾಪೆ

ಹಳಚು = ತಿಕ್ಕು, ಮಸೆ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ

ನಿಧವಾಗು

ಹಳಿ (ಹಣೆ) = ಹೊಡೆ, ತಳಿಸು
ಹಳು = ಅರಣ್ಯ, ಅಡವಿ
ಹಳುಹಾಯಿ = ಅಡವಿಬೀಳು
ಹಾನಿ = ಕೇಡು, ವ್ಯರ್ಥ
ಹಾಯಬಾರದೆ = ಪ್ರಕಟವಾಗದೆ
ಹಾಯಿ = ಸುಖ, ಸೌಖ್ಯ
ಹಾರ = ಒಯ್ಯುವ ಸಾಧನ, ಬಂಡಿ
ಹಾವನೆ = ಹಸುರುಬೂಜು, ಜಾರಿಕೆ
ಹಾಹೆ = ಕಣ್ಣುಗೊಂಬೆ; ಹಸುಳೆ, ನಿರ್ಬಲ
ಹಿಕ್ಕುಗೊಡು = ಭೇದಿಸು, ಬೇರೆಬೇರೆ ಮಾಡು
ಹಿಂಗು = ಪರಿಹರಿಸು, ಬಿಡಿಸು, ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗು
ಹಿಡಿತ = ಹಿಡಿಕೆ
ಹಿನ್ನಿ = ಬಾಣದ ಹಿಂಭಾಗ
ಹಿಮು = ಬರ್ಫ, ಉದಕ, ಜಲ
ಹಿಸಿ = ಕುಸಿದುಬೀಳು, ಹರಿ
ಹಿಳಿ = ಹಿಂಡು, ಹಿಸುಕು
ಹುದುಗು = ಸಮಪಾಲು
ಹುಯ್ಯಲು = ಕೂಗಾಟ
ಹುರಿಯಳಿ = ಹುರಿಬಿಚ್ಚು, ನಾಶವಾಗು
ಹುಳ್ಳಿ (ಪುಳ್ಳಿ) = (೧) ಉರುವಲ, ಕಟ್ಟಿಗೆ (೨) ಅಜ್ಞಾನ
ಹೂಸು = ಹಚ್ಚು, ಲೇಪಿಸು
ಹೆಡಗಟ್ಟು = ಹೆಡಮುರಿಗೆಕಟ್ಟು
ಹೆಡಗೈಕಟ್ಟು = ಕೈ ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ಕಟ್ಟು
ಹೆರೆಹಿಂಗು = ಕಡಿಮೆಯಾಗು, ಅಳಿ, ನಾಶವಾಗು
ಹೇಮು = ಬಂಗಾರ, ದ್ರವ್ಯ
ಹೇರಂಡ = ಔಡಲ
ಹೇಳಿಗೆ = ಹಾವಿನಬುಟ್ಟಿ, ಕರಂಡ

ಹೊಡೆಗೆಡೆ = ಸಾಷ್ಟಾಂಗಹಾಳು
ಹೊತ್ತ (ಹೊತ್ತಿ ದ) = ಉರಿಯುವ
ಹೊತ್ತು (ಹೊರು) = ಲಾಂಛನ ಧರಿಸು, ನಿಂತುಕೊಂಡು
ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತು ನಾಗಿ = (೧) ಅವರವರ ತೆರದಂತೆ, (೨) ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ
ಹೊದ್ದಿಗೆ (ಹೊಂದಿದ್ದು) = ಮುಕ್ತಿ
ಹೊದ್ದು = (೧) ಹೊಂದು, ೨ ಸರಿಯಾಗು
ಹೊಮ್ಮಿದು = ಹೊರಬಿದ್ದು, ಬೆಳೆದ
ಹೊಯಿಗಲ = ದೋಸೆಯಹಂಚು, ತವೆ
ಹೊಯ್ಲಿಲ (ಹೊಯಿದದ್ದು) = ಹೊಡೆತ
ಹೊಯ್ಯು = ಪೆಟ್ಟು
ಹೊರತೆ = ಹೊರಗು. ಇಲ್ಲದೆ
ಹೊರೆ = ೧ ಮೂಲಕಾರಣ
೨ ಮೊನೆ, ತುದಿ, (೩) ಭಾರ, ಗಂಟು (ಶರೀರ), (೪) ಸಮೀಪ, ಹತ್ತರ, (೫) ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಿ ಕೊಳ್ಳು, ಬೇವಿಸು
ಹೊಲಬು = (೧) ಮಾರ್ಗ, ರೀತಿ, (೨) ಮಾರ್ಗ, ತಿರುವಳಿಕೆ, ಜ್ಞಾನ
ಹೊಲ್ಲೆ = ಕೆಡುಕು, ಅಯೋಗ್ಯ
ಹೊಳಹು = ತಿರುಗುಣ (ಬಾಗಿಲ)
ಹೊಳೆ = ಮಾತಿಗತಪ್ಪು
ಹೊಳ್ಳು = ಜೊಳ್ಳು
ಹೊಳ್ಳುಗ = ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ದುರ್ಬಲ, ಸ್ವಯೋಜಕ
ಹೋಗಿನ = ನಾಶವಾಗುವ
ಹೋಗುಳಿ (ಹೊಯ್ಗುಳಿ) = ಬೊಬ್ಬೆ
ಹೋಟಾರ = ಗಿಡದ ಹೊದರು
ಹೋರಟೆ (ಹೊರಟೆ) = ಹೋರಾಟ, ಯುದ್ಧ, ವಾಗ್ಯುದ್ಧ, ವಾದ
ಹೋರು = ಹೋರಾಡು, ವಾದಿಸು

ಒಪ್ಪೋಲೆ

ಪುಟ	ಸಾಲು	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
೨	೧೧	ಮಾಯನು	ಮಯನು
೧೧	೨೩	ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ	ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
೨೦	೨೨	'ಕೊಂದಿ ಕನೆಂದು' ಇದರ ಮುಂದೆ 'ಬಕಾರನಾಗಿ' ಎಂದು ಸೇರಿಸಬೇಕು.	
೩೫	೨೨	ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ	ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ
೬೦	೨೨	ಮನನ	ಮನದ
೮೫	೧೪	ಗೂಡಡಿ ಪುರ್ವದೇ	ಗೂಡ ಪುರ್ವದೇ
೯೦	೨೦	ಉದಕದಲ್ಲಿ	ಉದಕದಲ್ಲಿ
೧೦೨	೧೦	ಈ ಜಲರಿ	ಈಜಲರಿ
೧೦೬	೨೫	ಸರ್ವವ ನಾ ಧರಿಸಿ	ಸರ್ವವನಾ ಧರಿಸಿ
೧೧೫	೧೪	ನರಿದವ	ನರಿಯದವ
೧೩೦	೨೨	ಹೂಡಿ	ಹುಡಿ
೧೪೦	೧೯	ತಾ ನಾಶಕನಾಗಿ	ತಾನಾಶಕನಾಗಿ
೧೬೦	೨೨	ಹೆಣೆ ಸೆತ್ತಿ	ಹೆಣನೆತ್ತಿ
೧೬೨	೧೦	ನಿರತನಾಗಿ	ನಿರತನಾಗಿ
೨೦೨	೪	ಹಿಮ ಇತ್ತು	ಹಿಮಿಯಿತ್ತು
೨೮೩	೧೨	ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಪ್ಪ, ಲಿಂಗನ	ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಪ್ಪ ಲಿಂಗವ,
